[illegible]

ଡ୍ରାକୁଲା

ବ୍ରାମ୍ ଷ୍ଟୋକର୍

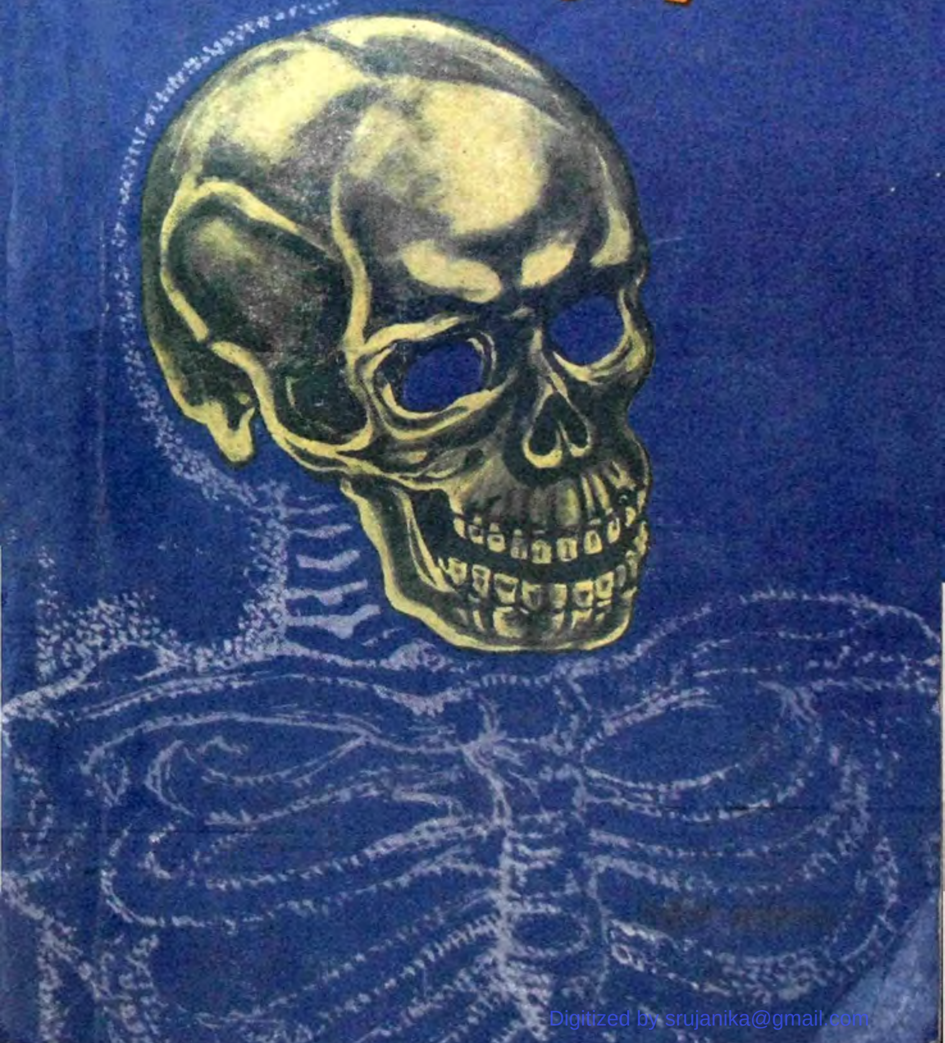

ଡ୍ରାକୁଲା

ମୂଳରଚନା
ବ୍ରାମ୍ ଷ୍ଟୋକର୍

ଅନୁବାଦ
ପଞ୍ଚାନନ ପଣ୍ଡା

ବିଦ୍ୟାପୁରୀ

DRAKULA : Bramstoker
Translated by : Panchanan Pati
Published by Vidyapuri, Cuttack 753002

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୮୫

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ପୀତାମ୍ବର ମିଶ୍ର
ବିଦ୍ୟାପୁରୀ
ବାଲୁବଜାର, କଟକ ୭୫୩୦୦୨

ମୁଦ୍ରଣ

ଉତାୟନ ପ୍ରେସ୍

ଥୋରିଆ ସାହି, କଟକ ୭୫୩୦୦୧

ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୪୮.୦୦
ସାଦା ବନ୍ଧେଇ—ଟ ୪୫.୦୦

ସୃଷ୍ଟି ଓ ସ୍ରଷ୍ଟା

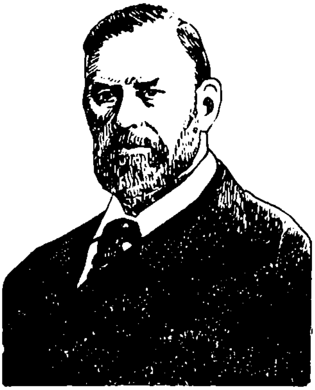

୧୮୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ରଚିତ 'ଡ୍ରାକୁଲା' ଏବେ ବି ବିଶ୍ୱସାହିତ୍ୟର ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଲୋମହର୍ଷକ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତ । ମନୁଷ୍ୟର ମନ କେତେ ଭୟାବହ ବସ୍ତୁ କଳ୍ପନା କରିପାରେ, ଏହି ଆଖ୍ୟାନ ତା'ର ନିଦର୍ଶନ । ଶୁଣାଯାଏ, ଲଣ୍ଡନନଗରୀରେ ସଙ୍ଘଟିତ ପିଶାଚ ବା ଭାମ୍ପାୟାର ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ସତ୍ୟ ଘଟଣା ହିଁ ଏପ୍ରକାର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଗଳ୍ପ ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ଲେଖକଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥିଲା ।

'ଡ୍ରାକୁଲା'ର ସ୍ରଷ୍ଟା ଆବ୍ରାହାମ୍ ଷ୍ଟୋକର୍ ବା ସଂକ୍ଷେପରେ ବ୍ରାମ୍ ଷ୍ଟୋକର୍ ୧୮୪୭ ମସିହାରେ ଆୟର୍‌ଲାଣ୍ଡ୍‌ର ଡବ୍‌ଲିନ୍ ସହରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ସେ ଥିଲେ ନିତାନ୍ତ ରୁଗ୍‌ଣ । ତେଣୁ ସମୁଦାୟ ଶୈଶବ କାଳରେ ଶଯ୍ୟା ଓ ଚିନ୍ତା ହିଁ ଥିଲା ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗୀ । କିନ୍ତୁ ଯୌବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଆକସ୍ମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟୋନ୍ନତି ଫଳରେ ଛାତ୍ର ଜୀବନର ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ରାମ୍ ଡବ୍‌ଲିନ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖେଳାଳୀ ଭାବରେ ପୁରସ୍କୃତ ହେଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନ ତାଙ୍କର ହେଲା ଦୁଃସାହସିକ କର୍ମପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅଧ୍ୟାପକ, ପ୍ରଶାସକ, ଆଇନଜ୍ଞ, ସାମ୍ବାଦିକ, ଥିଏଟର ମ୍ୟାନେଜର୍ ଇତ୍ୟାଦି ରୂପେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ମ କରି ସେ ବହୁମୁଖୀ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ । ଜୀବନର ଶେଷ ଭାଗରେ 'ଲଣ୍ଡନ ଟେଲିଗ୍ରାମ' ନାମକ ପତ୍ରିକାର ସାହିତ୍ୟବିଭାଗ ସମ୍ପାଦନା ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ୧୯୧୨ ମସିହାରେ ।

ବ୍ରାମ୍‌ଷ୍ଟୋକର୍‌ଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଚାରୋଟି ଉପାଦାନ : ଶୈଶବର ଚିନ୍ତାଶୀଳତା, ଆକସ୍ମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟୋନ୍ନତିରେ ଅଲୌକିକତା, କର୍ମଜୀବନରେ ବହୁମୁଖୀ ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ଦୁସାହସିକ ଚରିତ୍ର —ଏ ସମସ୍ତର ସମନ୍ୱିତ ରୂପ ହେଉଛି **'ଡ୍ରାକୁଲା'** ।

ପ୍ରଥମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ (ସର୍ଟହାଣ୍ଡ୍‌ରେ ଲିଖିତ)

ମେ ୩ ତାରିଖ : ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍

ମେ ପହିଲା ଅପରାହ୍ନ ୮.୩୫ରେ ମ୍ୟୁନିକ ଛାଡ଼ି ପରଦିନ ବଡ଼ି ଭୋର ସମୟରେ ଭିଏନାରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ୬.୪୬ରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଟ୍ରେନ୍ ଘଣ୍ଟାଏ ବିଳମ୍ବ ଥିବାରୁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ । ବୁଦାପେଷ୍ଟ୍ ଚମତ୍କାର ଜାଗା । ଟ୍ରେନ୍ ଉପରୁ ସାମାନ୍ୟ ଦେଖିଥିଲି । ତା'ପରେ, ଏଠାରେ ଗାଡ଼ି କିଛି ସମୟ ଅଟକିବାରୁ ରାସ୍ତାରେ ବୁଲି ଯେତିକି ଦେଖିଲି, ସେଥିରେ ଜାଗାଟି ଖୁବ ଭଲ ଲାଗିଲା । ବୁଲିବା ସମୟରେ ଭୟ ହେଉଥାଏ—ଷ୍ଟେସନ୍ ଛାଡ଼ି ବେଶି ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି କି ଆଉ ! ବିଳମ୍ବରେ ପହଞ୍ଚିଥିବାରୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆମକୁ ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ହେବ ତ ? ଏ ସ୍ଥାନକୁ ଆସି ମୋର ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ଆମେ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ତ୍ୟାଗକରି ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛୁ । ଦାନ୍ୟୁବ୍‌ର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଅତି ମନୋହର ଏବଂ ସୁପ୍ରଶସ୍ତ ସେତୁଟି ଆମକୁ ଐତିହ୍ୟମଣ୍ଡିତ ତୁର୍କୀସ୍ଥ ଶାସନର ବୈଭବ ମଧ୍ୟକୁ ସତେ ଯେପରି ନେଇଯାଉଥିଲା ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ବାହାରିଲୁ । କ୍ଲୌସେନ୍‌ବର୍ଗରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ରାତି ହୋଇସାରିଥାଏ । ଏଠାକାର 'ହୋଟେଲ୍ ରୟେଲ୍'ରେ ରାତିଟି କଟାଇଲି । ରାତିରେ ଯାହା ଖାଇବାକୁ ମିଳିଲା ତାହା ହେଉଛି ଲଙ୍କାଦିଆ କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ—କେମିତି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ରନ୍ଧା ଯାଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଦୁ, କିନ୍ତୁ ଖୁବ ରାଗ । ତେଣୁ ବାରମ୍ବାର ତୃଷା ହେଉଥାଏ । (ସ୍ମରଣଲିପି— ଏହାର ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ବୁଝିବ ; ମୀନାର ଦରକାରରେ ଆସିବ ।) ହୋଟେଲର ପରିଚାରକଠାରୁ

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବସ୍ତୁଟିର ନାମ 'ପାପ୍ରିକା ହେଣ୍ଡ୍ଲ୍' । ଏହା ଏ ଦେଶର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ କାର୍ପେଥୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଖାଇବାକୁ ମିଳିବ । ଜର୍ମାନ ଭାଷାରେ ଆଗରୁ ମୋର ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ବେଶ୍ କାମଦେଲା । ନଚେତ୍ ଭାରି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ଲଣ୍ଡନରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ମିଉଜିୟମ୍‌କୁ ଯାଇ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲଭେନିଆ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ପୁସ୍ତକ ଏବଂ ମାନଚିତ୍ରାବଳୀରୁ କିଛି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲି । କାରଣ ମୋର ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ଦେଶର ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଯାଉଛି ସେ ଦେଶ ବିଷୟରେ ପୂର୍ବଜ୍ଞାନ ନିଶ୍ଚୟ ସୁଫଳ ଦେବ । ଦେଖିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍ ଯେଉଁ ଜିଲାଟିର ନାମ ଲେଖିଥିଲେ ସେ'ଟି ଦେଶର ପ୍ରାଚ୍ୟଭାଗର ଶେଷ ସୀମାରେ—ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲଭେନିଆ, ଗୋଲଦାଭିଆ ଏବଂ ବୁକୋଭିନା ଏହି ତିନୋଟି ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ, ଇଉରୋପର ଏକାନ୍ତ ଅପରିଜ୍ଞାତ ନିବିଡ଼ ବନପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ପେଥୀୟ ପର୍ବତମାଳାର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ । କୌଣସି ମାନଚିତ୍ର ବା ଗ୍ରନ୍ଥରେ "ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ" ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥିତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଆମ ସାମରିକ ବିଭାଗଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ମାନଚିତ୍ର ସହିତ ମିଳାଇ ଦେଖିବାଭଳି ଏ ଦେଶର କୌଣସି ମାନଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲାଙ୍କ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସୁପରିଚିତ 'ବିସ୍ତ୍ରିଲ୍ ଘାଟି'ଟି ପାଇଲି । ଏଠାରେ କିଛି ବିବରଣୀ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହେ । ମୀନାମସହ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ବେଳେ ଏହି ବିବରଣୀ ମୋର ଯାତ୍ରାକାଳୀନ ଘଟଣାବଳୀ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେବ ।

ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆର ଅଧିବାସୀଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚାରୋଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାତୀୟତାର ଧାରା ମିଳିତ ହୋଇଛି; ଦକ୍ଷିଣରେ ସାକ୍‌ସନ ଜାତି (ଜର୍ମାନର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳବାସୀ ଜାତିବିଶେଷ) ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ଡେସୀୟବଂଶୋଦ୍‌ଭୂତ ଓ୍ୱାଲାକ୍ ଜାତି, ପଶ୍ଚିମରେ ମାଗ୍‌ୟାର୍‌ଗଣ, ପୂର୍ବ ଓ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ସେକ୍‌ଲର୍‌ଗଣ । ଏହି ଶେଷୋକ୍ତ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ମୁଁ ଯାଉଛି । ଏମାନେ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ଆଟିଲ ଏବଂ ହୁନ୍‌ମାନଙ୍କର ଏମାନେ ବଂଶଧର । ହୁଏତ ଏହା ସତ୍ୟ । କାରଣ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହି ଦେଶ ମାଗ୍‌ୟାରମାନେ ଅଧିକାର କଲାବେଳେ ହୁନ୍‌ମାନେ ଏଠାରେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ପୁସ୍ତକ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜାଣିପାରିଲି ଜଗତରେ ଯେତେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଥାଇପାରେ, ସେ ସମସ୍ତ ଏହି କାର୍ପେଥୀୟଗଣଙ୍କ ଜୀବନର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ । ସେପରିକି ଏହାର ଧନଜୀବନ କଳ୍ପନାବର୍ତ୍ତର ଗୋଟାଏ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ । ଏହା ସତ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ଏଠାକାର ରଜନୀକାଳ ମୋର ନିଶ୍ଚୟ ଆମୋଦଦାୟକ ହେବ । (ସ୍ମରଣୀଲିପି--ଏ ବିଷୟରେ କାଉଣ୍ଟଙ୍କୁ ପଚାରିବି ।)

ସୁକୋମଳ ଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇ ମଧ୍ୟ ଭଲ ନିଦ ହେଲାନାହିଁ । ନାନା ପ୍ରକାର ଅଦ୍‌ଭୁତ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାଏ ଦେଖିଲି । ପୁଣି ମୋର ଝରକା ତଳେ କୁକୁରଟାଏ ସାରାରାତି ଭୁକିଚାଲିଥାଏ । କିମ୍ବା ହୁଏତ 'ପାପ୍ରିକା'ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଫଳରେ କାଚସୁରେଇର ସବୁତକ ପାଣି ଇସାରିଲେ ବି ବାରମ୍ବାର ଶୋଷ କରୁଥିବାରୁ ନିଦ ହୋଇପାରି ନଥାଏ । ପାହାନ୍ତା ପହରକୁ ନିଦ ଆସିଲା । ଦୁଆରେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦରେ ଗାଢ଼ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ସକାଳେ ଯାହା ଜଳଖିଆ ଖାଇଲି, ସେଥିରେ ବେଶି ପରିମାଣରେ 'ପାପ୍ରିକା', ମକାଛତୁରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ 'ମାମାଲିଗା' ନାମରେ ଏକପ୍ରକାର ପାୟସ ଏବଂ 'ଇମ୍ପ୍‌ଲେଟାଟା' ନାମକ ନରମ ମାଂସପୂର ଦିଆ ବାଇଗଣଗଛର ଏକପ୍ରକାର ଚମତ୍କାର ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ (ସ୍ମରଣ ଲିପି— ଏହାର ରନ୍ଧନପ୍ରଣାଳୀ ମଧ୍ୟ ବୁଝିବି) ।

ତରତର ହୋଇ ଜଳଖିଆ ଖାଇଲି । ଆଠଟା ପୂର୍ବରୁ ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼ିବା କଥା । ଛାଡ଼ିଥିଲେ ତ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ୭.୩୦ରେ ଗଳଦ୍‌ଘର୍ମ ହୋଇ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ବସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମନେହୁଏ, ତୁମେ ଯେତେ ଯେତେ ପୂର୍ବକୁ ଯିବ, ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଚଳରେ ସେତେ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତାର ଅଭାବ ଦେଖିବ । ଚୀନଦେଶରେ ତା'ହେଲେ କ'ଣ ନହେଉଥିବ !....

ଯନସାରି ନାନା ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥାଉ । କେତେବେଳେ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ସହର ବା ଖାଖ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରାର୍ଥନାପୁସ୍ତକରେ ଅଙ୍କିତ ଚିତ୍ରପରି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗିରିଦୁର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟିପଥାରୂଢ଼ ହେଉଥାଏ । ସମୟେ ସମୟେ ନଦୀ ବା ଝରଣା ଉପର ଦେଇ ଯାଉଥାଉ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ଏଥିରୁ ପ୍ରଚୁର ଜଳ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇ ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଧୋଇ ଦେଉଥିବ । ସବୁ ଷ୍ଟେସନରେ ବିଭିନ୍ନ ବେଶଭୂଷାର ଦଳ ଦଳ ଲୋକ ଦେଖାଯାନ୍ତି । କେତେକ ପଲ୍ଲୀବାସୀ କୃଷକ ପରି, ଆଉ କେତେକ ଛୋଟ ଛୋଟ କୁର୍ତ୍ତି, ଗୋଲ ଟୋପି ଏବଂ ହାତତିଆରି ଟ୍ରାଉଜର ପରିହିତ ଫରାସୀ ବା ଜର୍ମାନ ପରି ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ପୋଷାକପରିଚ୍ଛଦର ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ନାରୀଗଣ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଦେଖାଯାନ୍ତି—କିନ୍ତୁ କେବଳ ଦୂରରୁ । ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଦେଖାଯାଏ—ଅଣ୍ଟାତଳକୁ ନିତାନ୍ତ କଦାକାର ପୋଷାକ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେହରେ ଧଳାହାତବାଲା ଜାମା । ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ଅଣ୍ଟାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବେଲ୍‌ଟ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଗୁଡ଼ାଏ ପଟି ଓହଳି ଥାଏ; ଠିକ୍ ଯେମିତି ବାଲେନର୍ତ୍ତକୀର ରୂପସଜ୍ଜା ! ଅବଶ୍ୟ ତା ତଳେ ପେଟିକୋଟ୍ ଥାଏ ।

ସବୁଠାରୁ ଅଦ୍ଭୁତ ରୂପ ଦେଖିଲି ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନଙ୍କର । ଗାଉଁଆଳିପିଲାଙ୍କ ପରି ବିରାଟ ହ୍ୟାଟ୍, ଢୋଲା ଢୋଲା ମଇଳା ଧଳା ଟ୍ରାଉଜର । ଧଳା କୁର୍ତ୍ତ ପିନ୍ଧି ସେମାନେ ନିହାତି ଅସଭ୍ୟ ବର୍ବରପରି ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତି । ତା ଉପରେ ପୁଣି ଫୁଟେ ଓସାର ବିରାଟ ମୋଟ ଚମଡ଼ା ବେଲ୍ଟ—ତାର ଚାରିଆଡ଼େ ପିତଳକଣ୍ଟା ଲଗାଇ ହୋଇଛି । ଅଣ୍ଟା ଉଚ୍ଚା ବୁଟ୍ ଭିତରେ ଟ୍ରାଉଜରପୁରା । ଗାଢ଼ କଳାରଙ୍ଗର ଲମ୍ବକେଶ ସଙ୍ଗକୁ ମୋଟା ନିଶର ରଙ୍ଗ ବି କଳା । ରୂପ ଏପରି ବର୍ଣ୍ଣିଳ ହେଲେ ବି ସେମିତି ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ନୁହନ୍ତି । କୌଣସି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚ୍ୟଦେଶୀୟ ଦସ୍ୟୁଦଳ ଭାବରେ ଓହ୍ଲାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ବୁଝିଲି, ସେମାନେ ଭାରି ସରଳ, ନିରୀହ ବରଂ ଆତ୍ମଭୋଳା କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଆମେ ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାର ଘନେଇ ଆସୁଥାଏ । ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ଥଳୀ । ପ୍ରାୟ ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ । ବୁକୋଭିନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ବୋର୍ଗୋଗିରିସଙ୍କଟ ଏହିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ବହୁ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜାର ଚିହ୍ନ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍‌ର ଦେହରେ ଅଙ୍କିତ । ପଚାଶ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏ ସ୍ଥାନରେ ବାରମ୍ବାର ଅଗ୍ନ୍ୟୁତ୍ପାତ ଘଟି ଭୟଙ୍କର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ତିନିସପ୍ତାହବ୍ୟାପୀ ଯୁଦ୍ଧବିଗ୍ରହ ଘଟି ପ୍ରାୟ ତେର ହଜାର ଲୋକକ୍ଷୟ ସଙ୍ଗକୁ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଓ ରୋଗର ସହଯୋଗ ଫଳରେ ମୃତ୍ୟୁ-ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ବିସ୍ତ୍ରିଜର 'ଗୋଲ୍‌ଡେନ୍ କ୍ରୋନ୍ ହୋଟେଲ'ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କାଉଣ୍ଟ ଡ୍ରାକୁଲାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା । ଦେଖିଲି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଚୀନଢାଞ୍ଚର ହୋଟେଲଟି । ଭାରି ଖୁସି ଲାଗିଲା । କାରଣ, ମୋର ଇଚ୍ଛା ସେ ଦେଶର ସବୁ ପ୍ରକାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ମୁଁ ଯେମିତି ଜାଣିପାରେ । ଲୋକ ମୋତେ ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲବଦନା ଜନୈକା ପ୍ରୌଢ଼ାଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ମଫସଲି ପୋଷାକ ତାଙ୍କର । ଶୁଭ୍ର ଅନ୍ତର୍ବାସ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ବହିର୍ବାସ ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି । ବହିର୍ବାସର ଆଗ ଓ ପଛରେ ରଙ୍ଗୀନ ପଟି ଏପରି ଭିଡ଼ା ରହିଥାଏ ଯେ ସେଥିରୁ ତାଙ୍କର ନିର୍ଲଜତା ହିଁ ଅଧିକ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥାଏ । ପାଖକୁ ଗଲାରୁ ସେ ମଥାନତ କରି ପଚାରିଲେ, "ଆପଣ କ'ଣ ସେହି ଇଂରେଜ ଭଦ୍ରଲୋକ ମହାଶୟ ?" "ହଁ । ଜନାଥନ ହାରକର୍" ମୁଁ କହିଲି । ସେ ହସିଲେ । ତାପରେ ଶୁଭ୍ର ପୋଷାକପରିହିତ ଜଣେ ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲେ । ସେ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରି ଦ୍ୱାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଆଣି ମୋତେ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ।

ଚିଠିଟି ଏହିପରି—

"ବନ୍ଧୁବର ! କାର୍ପେଥୀୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛି । ଅତି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିରହିଛି । ଆଜି ରାତିଟି ଶାନ୍ତିରେ ଶୁଅନ୍ତୁ । କାଲି ତିନଟା ବେଳେ ବୁକୋଭିନା ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବ । ସେଥିରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ବୋର୍ଗୋ ଗିରିସଙ୍କଟଠାରୁ ମୋର ଗାଡ଼ି ଆପଣଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିବ । ବିଶ୍ୱାସ, ଲଣ୍ଡନରୁ ଆପଣ ଭଲରେ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୋର ଏ ସୁନ୍ଦର ଦେଶରେ ଆପଣ ଆନନ୍ଦରେ କାଳ କଟାଇବେ, ଆଶା" । । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ବନ୍ଧୁ
"ଡ୍ରାକୁଲା"

ମେ, ୪ ତାରିଖ

ମୋର ଗୃହସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ କାଉଣ୍ଟଙ୍କଠାରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ପାଇଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଗାଡ଼ିର ସବୁଠାରୁ ଭଲ ସିଟ୍‌ଟି ମୋ ପାଇଁ ରଖିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଲାରୁ ମୋ ଜର୍ମାନ କଥା ବୁଝି ନ ପାରିବାର ଛଳନା କରି ସେ କେମିତି କଥା ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । କଥା ନ ବୁଝିବା ଅବଶ୍ୟ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । କାରଣ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକଥା ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ ? ଅନ୍ତତଃ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକର ଯଥାଯଥ ଉତ୍ତର ଦେଇଛନ୍ତି ତ ? ଯେଉଁ ପ୍ରୌଢ଼ା ମୋତେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିଥିଲେ, ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଲେ । ଭଦ୍ରଲୋକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ ଯେ ଚିଠି ସଙ୍ଗେ ଟଙ୍କା ଆସିଥିଲା— କେବଳ ଏତିକି ସେ ଜାଣନ୍ତି । ସେ କାଉଣ୍ଟ ଡ୍ରାକୁଲାଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦୁର୍ଗ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ତଥ୍ୟ ଜଣାଇ ପାରିବେ କି ବୋଲି ପଚାରିଲି । ଏଥର ପତିପତ୍ନୀ ଦୁଇଜଣଯାକ ଚଡ଼ି ଉଠିଲେ । ସାର କଥା, ସେମାନେ ଆଉ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ବେଶ୍ ! କଥା ସରିଲା ! ଯାହା ସମସ୍ତ ଉପଗତ । ଆଉ କାହାକୁ ବା ଏ ବିଷୟରେ ପଚାରିବ ? ସବୁକଥା ନିତାନ୍ତ ରହସ୍ୟାବୃତ ମନେହେବା ଫଳରେ ଭାରି ଅସ୍ୱସ୍ତି ବୋଧ ହେଲା ।

ଠିକ୍ ବାହାରିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେହି ଭଦ୍ରମହିଳା ମୋର କକ୍ଷକୁ ଝଡ଼ବେଗରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଆବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ,—

"ତୁମେ କ'ଣ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ ? କ'ଣ ବାବା ନିଶ୍ଚୟ ?" ସେ ଏପରି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଯେ ଜର୍ମାନୀ ଭାଷା କହିବା ଭୁଲିଯାଇ କିଛି ଅଜଣା ଭାଷା

ମିଶାଇ ଦେଲେ । ନାନା ପ୍ରଶ୍ନକରି ତାଙ୍କ ଭାବ ଧରିପାରିଲି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି, ମୁଁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାରରେ ନିୟୋଜିତ । ଅତଏବ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ତୁରନ୍ତ ଯିବାକୁ ହେବ । ପୁଣି ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ,—

"କହି ପାରିବ ଆଜି ଦିନଟି କ'ଣ ?" ମୁଁ କହିଲି, "ମେ ଚାରି ତାରିଖ ।" ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲେ,—

"ହଁ ହଁ ! ମୁଁ ସେଟା ଜାଣେ । କିନ୍ତୁ ଜାଣି କି ଆଜି ଦିନଟି କ'ଣ ?" ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ କଥା କହିଲାରୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ,—

"ଆଜି ସେଣ୍ଟଜର୍ଜଙ୍କ ପବିତ୍ର ଦିବସର ପ୍ରାକ୍‌କାଳ । ତୁମେ କ'ଣ ଜାଣିନା, ଯେତେବେଳେ ଘଣ୍ଟା ଆଜି ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ଘୋଷଣା କରିବ, ଜଗତର ସମସ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ଆତ୍ମା ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବେ ? ତୁମେ କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛ ଜାଣ ? ଯାହା ପାଖକୁ ଯାଉଛ ତା ବିଷୟରେ କିଛି ଧାରଣା ତୁମର ଅଛି ?"

ଏ କଥା କହିବାବେଳେ ସେ ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲି, ସବୁ ନିଷ୍ଫଳ ହେଲା । ଶେଷରେ ମୁଁ ନ ଯିବା ପାଇଁ, କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଦିନ ଅପେକ୍ଷା କରି ଯିବାପାଇଁ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ସେ ମିନତି କଲେ । ପରିସ୍ଥିତି ହାସ୍ୟକର ହେଲେ ବି ନିତାନ୍ତ ଅସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ବୋଧକଲି । ଯାହା ହେଉ, ମୋତେ କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେଥିରେ କୌଣସି ବିଘ୍ନ ଘଟିବା ମୁଁ ଚାହେଁନା । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ତଳୁ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଯଥାସମ୍ଭବ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ରକ୍ଷାକରି ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣାଇଲି ଯେ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅତି ଜରୁରୀ । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବାକୁ ହେବ । ସେ ଉଠି ଲୁହ ପୋଛିଲେ ଏବଂ ନିଜ କଣ୍ଠରୁ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିଖଚିତ ମାଳାଟି କାଢ଼ି ମୋ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ଜଣେ ଇଂରେଜ ପାଦ୍ରୀ ଭାବରେ ଏହି ବସ୍ତୁଟିକୁ ଏକପ୍ରକାର ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା ହିସାବରେ ଘୃଣା କରିବାକୁ ମୁଁ ଶିଖିଛି । ଏବେ କରେ କ'ଣ ? ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ମହିଳା ମୋ ପ୍ରତି ସଦିଚ୍ଛାବଶତଃ ବିଚଳିତ ଚିତ୍ତରେ ଯାହା ଅର୍ପଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ଅସୁନ୍ଦର ନିଶ୍ଚୟ ? ମୋ ମୁଖର କୁଣ୍ଠିତ ଭାବ ବୋଧହୁଏ ସେ ଅନୁମାନ କରିପାରିଲେ । ତେଣୁ, "ତୁମ ମା' ରାଣ, ଏ'ଟିକୁ ରଖ" କହି ମାଳାଟି ମୋ କଣ୍ଠରେ ଝୁଲାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ଗାଡ଼ି ଆସିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି । ତା'ର ଅପେକ୍ଷାରେ ବସି ବସି ମୋ ଡାଏରିର ଏହି ଅଂଶ ଲେଖୁଥିଲା ବେଳେ ସେହି ମାଳାଟି ମୋ କଣ୍ଠରେ ଝୁଲୁଛି । କିନ୍ତୁ ମନରେ

ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଶାନ୍ତି ପାଉନାହିଁ କାହିଁକି ? କ'ଣ ଏହାର କାରଣ ହୋଇପାରେ ?—ବୃଦ୍ଧାଙ୍କର ଶଙ୍କାକୁଳ ଭାବ ? ଏହି ସ୍ଥାନର ଭୌତିକ ପରିବେଶ ସମ୍ପର୍କରେ ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସ ? କିମ୍ବା ମୋର କଣ୍ଠଲଗ୍ନ ଏହି ମାଳାଟି ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ? କେଜାଣି ? ଭାବି ପାରୁନାହିଁ । ମୋର ଏହି ଲେଖା ଯେବେ ମୋ ପୂର୍ବରୁ ମୀନା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚେ, ତାକୁ ମୋର ବିଦାୟ ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣାଉ । ହେଇ ! ଗାଡ଼ି ଆସିଗଲା !

ମେ ୫ ତାରିଖ : ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ

ଆଦ୍ୟ ପ୍ରଭାତର ଧୂସରତା ଚାଲିଯାଇଛି । ଦୂର ଚକ୍ରବାଳର ବହୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠିଗଲେଣି । ଏଠାରୁ ଚକ୍ରବାଳରେଖା ଦନ୍ତୁରିତ, ବନ୍ଧୁର ଦେଖାଯାଉଛି । ବୃକ୍ଷଶ୍ରେଣୀ ବା ପର୍ବତମାଳା ହେତୁ ଏପରି ହୋଇଛି, ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ । କାରଣ ତାହା ଏତେ ଦୂର ଯେ କ୍ଷୁଦ୍ରବୃହତ୍ ସବୁମିଶି ଏକାକାର । ନିଦ ଲାଗୁନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ସକାଳେ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ ନ କଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଉଣ୍ଟଙ୍କ ପାଖରୁ ଡାକରା ଆସିବ ନାହିଁ । ଅତଏବ ନିଦ ଆସିବା ଯାଏ ମୁଁ ଲେଖି ଚାଲିଛି । କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଏହାକୁ ଯେ ପଢ଼ିବ, ସେ କଳ୍ପନା କରିପାରେ—ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ପେଟେ ଖାଇଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୋଜନର ସଠିକ ବିବରଣୀ ଦିଏ । ପ୍ରଧାନ ଭୋଜ୍ୟବସ୍ତୁ ହେଲା—ସେମାନେ ଯାହାକୁ କହନ୍ତି 'ରବର୍ ଷ୍ଟିକ୍' । 'ରବର ଷ୍ଟିକ୍' କ'ଣ କି ?—ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଲବଣାକ୍ତ ଧୂମ୍ରୀମାଂସ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ପିଆଜ ଏବଂ ଗୋମାଂସ—ଏ ସବୁ ଏକାଠି କାଠିରେ ଗୁନ୍ଥାଯାଇଥାଏ । ସେଥିରେ ପ୍ରଚୁର ଲଙ୍କା ଦିଆ ହୋଇ ନିଆଁ ଉପରେ ଦେଖାଇ ରୋଷ୍ଟ କରା ହୋଇଥାଏ—ଲଣ୍ଡନରେ ବିରାଡ଼ିମାଂସର ସରଳ ରନ୍ଧନପ୍ରଣାଳୀ ଯେପରି । ତା ସଙ୍ଗକୁ 'ଗୋଲ୍‌ଡେନ୍ ମେଡ଼ିଆସ୍କ' ମଦ୍ୟ—ଯାହା ଜିଭ ଅଗରେ ଚିଏଁ ଚିଏଁ ଲାଗିଲେ ବି ଅତୃପ୍ତିକର ମନେହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ଦୁଇ ତିନି ଗ୍ଲାସ । ବାସ୍, ଏତିକି ।

ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲା ବେଳକୁ ଡ୍ରାଇଭର ଆସି ନଥାଏ । ସେହି ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କ ସହିତ ସେ ଆଳାପରତ । ସେମାନେ ବାରମ୍ବାର ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବାରୁ ବୁଝିଲି ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ହିଁ ବିଚାର ଆଲୋଚନା ଚାଲିଛି । ଏଣେ ବାହାର ବେଞ୍ଚରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସହାନୁଭୂତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋତେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥାନ୍ତି । ଉପସ୍ଥିତ ଜନତା ମଧ୍ୟରେ ନାନା ଜାତିର ଲୋକ । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଦୁର୍ବୋଧ ଶବ୍ଦ ସେମାନେ ବାରମ୍ବାର ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥାନ୍ତି । ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ମୋର 'ବହୁଭାଷାକୋଷ'ଟି କାଢ଼ି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଯାହା ଅର୍ଥ ଦେଖିଲି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଉତ୍ସାହପ୍ରଦ ନୁହେଁ ମୋ

ପକ୍ଷରେ । ଗୋଟି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ 'ସଇତାନ୍', ଆଉ ଗୋଟିଏ 'ନରକ', ଅନ୍ୟଟି 'ଡାଆଣୀ' ଏବଂ ଅପର ଦୁଇଟି ସ୍ଲୋଭାକ୍ ଓ ସରଭିଆନ୍ ଶବ୍ଦ—ଉଭୟର ଅର୍ଥ 'ରକ୍ତଶୋଷକ ପିଶାଚ' ବା 'ନରବେଶୀ ବ୍ୟାଘ୍ର' । (ସ୍ମରଣଲିପି—ଲୋକମାନଙ୍କର ଏହି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ପର୍କରେ କାଉଣ୍ଟଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିବି ।)

ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ପାନ୍ଥଶାଳା ନିକଟରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତେ ଛାତିରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କରି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଦୁଇଟି ଅଙ୍ଗୁଳି ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଜଣେ ସହଯାତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିଲି । ପ୍ରଥମେ ଅବଶ୍ୟ ସେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜଣେ ଇଂରେଜ ଲୋକ ଜାଣିଲାରୁ ବୁଝାଇଦେଲେ ଯେ ଭୂତପ୍ରେତାଦିଙ୍କ ଖରଦୃଷ୍ଟିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଏଭଳି 'ସମ୍ମୋହନ ବିଦ୍ୟା' ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ । ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଜାଗାରେ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ସାମାନ୍ୟ ଆତଙ୍କିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏହି ଲୋକଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ସହାନୁଭୂତିଶୀଳତା ତଥା ଆନ୍ତରିକ କରୁଣା ମୋର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ-ଶୋଭିତ କରବୀ ଏବଂ ସବୁଜକୁଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରେ ରକ୍ଷିତ କମଳାର ସବୁଜଶ୍ରୀମଣ୍ଡିତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ପାନ୍ଥଶାଳାର ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତାକାର ଅଙ୍ଗନଦେଶରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣରଞ୍ଜିତ ସେହି ମନୁଷ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶଅଙ୍କଦୃଶ୍ୟର ସ୍ମୃତି ଜୀବନରେ ମୋର ଅପାସୋରା ରହିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଡ୍ରାଇଭର ତା'ର ବିପୁଳ ବସ୍ତ୍ରସମ୍ଭାରରେ ସମଗ୍ର ଆସନଟିକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ବସିଲା । (ଏ ଆସନକୁ ସେମାନେ 'ଗୋଟ୍‌ଜା' କହନ୍ତି ।) ଚାରୋଟି କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଶ୍ୱଙ୍କ ମସ୍ତକ ଉପରେ ବିପୁଳ ବିକ୍ରମରେ ଘୁରାଇ ଆଣି ବିରାଟ ଚାବୁକଟା ଗାଡ଼ିରେ [illegible] ପିଟି ଦେଲା । ଅଶ୍ୱଗଣ ଆଗେଇଲେ ଏବଂ ଆମ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା –

ପାନ୍ଥଶାଳା ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ସୀମାରୁ ଦୂରେଇ ଗଲା । ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଲୋଭନୀୟ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମୋର ମନରୁ ଭୂତପ୍ରେତ ଭୟ ମଧ୍ୟ ଦୂର କରିଦେଲା । ସହଯାତ୍ରୀଗଣ ନାନା ଭାଷାରେ କଥୋପକଥନରତ । ମୁଁ ତ କିଛି ବୁଝି ପାରୁ ନଥିଲି; ବୁଝି ପାରିଲେ ବି ଦୃଶ୍ୟାବଳୀର ମଧୁରତା ଉପଭୋଗ ନ କରି ରହିପାରି ନ ଥାନ୍ତି । ଆଗରେ ଆମର ବିସ୍ତୃତ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟାନୀ କ୍ରମନିମ୍ନଭୂମିଦେଇ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ବୃକ୍ଷଶ୍ରେଣୀ ବା କୁଟୀରମୁକୁଟଧାରୀ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପାହାଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ଚାହିଁ— ସେଓ, କୋଳି, ନାସପାତି, ଚେରି ପ୍ରଭୃତି

ଫଳବୃକ୍ଷ ପ୍ରଚୁର ପୁଷ୍ପସମ୍ଭାରରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳଟି ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ 'ମିଡେଲ୍ ଲଣ୍ଡ୍' । ସବୁଜ ପର୍ବତମାଳାକୁ ବେଷ୍ଟନକରି, କେତେବେଳେ ବା ତା ଭିତର ଦେଇ ପଥ ଆଗେଇ ଯାଇଛି । ତୃଣାଚ୍ଛନ୍ନବାଙ୍କରେ ବେଳେ ବେଳେ ପଥ ହଜିଗଲା ପରି ମନେହୁଏ । ପର୍ବତ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଅଗ୍ନିଶିଖାସଦୃଶ ଅଗ୍ରଭାଗ ଶୋଭିତ ପାଇନ୍‌ବନଶେଷରୁ ପୁଣି ହଠାତ୍ ବାହାରି ପଡ଼େ । ପଥ ନିତାନ୍ତ ବନ୍ଧୁର । ତଥାପି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ଗାଡ଼ି । ସତେ ଯେମିତି ଆମେ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ିଯାଉଛୁ ! ଏଭଳି ବ୍ୟସ୍ତତାର କାରଣ କିଛି ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାଇଭର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ 'ବୋର୍ଗୋପ୍ରଣ୍ଟ'ରେ ପହଞ୍ଚିବାପାଇଁ ସତେ ବା କୃତସଙ୍କଳ୍ପ । ସେମାନେ କହିଲେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ କୁଆଡ଼େ ଏ ରାସ୍ତାଟି ଭାରି ଭଲ ଥାଏ । ଶୀତର ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ପରେ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ସଜଡ଼ା ଯାଇନାହିଁ । ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କାର୍ପେଥୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ଅନ୍ୟ ଅନେକ ରାସ୍ତାଠାରୁ ଏହାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଅଛି ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ରାସ୍ତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ପୁରାତନ ବିଶ୍ୱାସ, ଏ ଗୁଡ଼ିକ କେବେ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପୂର୍ବେ ହସ୍‌ପେଡ଼ରମାନେ କେବେ ମରାମତି କରି ନାହାନ୍ତି । କାରଣ ତୁର୍କୀୟମାନଙ୍କର ଧାରଣା ଜନ୍ମିବ ଯେ ଏମାନେ ବୈଦେଶିକ ସେନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି । ଅତଏବ ରାସ୍ତା ଅବହେଳିତ ।

'ମିଡେଲ୍ ଲଣ୍ଡ୍'ର ହରିତାଭମାନ ପର୍ବତମାଳା ପରେ ପରେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ କାର୍ପେଥୀୟ ଗିରିମାଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନାଚ୍ଛାଦିତ ବିରାଟ ଢାଲୁ ବିସ୍ତୃତ । ଆମର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱର ସେହି ସମୁନ୍ନତ ଅରଣ୍ୟରେ ଅପରାହ୍ଣର ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପଡ଼ି ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣୋତ୍ସବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ସାନୁଶ୍ରେଣୀର ଛାୟାଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରଦେଶରେ ଗାଢ଼ ନୀଳ ଓ ବାଇଗଣୀର ମହୋତ୍ସବ; ତୃଣାଚ୍ଛାଦିତ ପ୍ରସ୍ତର-ଗାତ୍ରରେ ସବୁଜ ଓ ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣର ବିଭା ଏବଂ ତା ସଙ୍ଗକୁ ତୁଷାରାଚ୍ଛନ୍ନ ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ବନ୍ଧୁର ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର ର୍ବତାବଳୀର ସୀମାହୀନ ଦୃଶ୍ୟ....

ଧୀରେ ଧୀରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସିଲେ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପର୍ବତ ଦେହରେ ବିରାଟ ଆକାରର ଛିଦ୍ର ଏବଂ ତା ମଧ୍ୟଦେଇ ଗିରି ନିର୍ଝରର ଶୁଭ୍ର ଜଳପ୍ରବାହ ବହୁବାର ଦୃଷ୍ଟିପଥାରୂଢ଼ ହେଲା । ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶ ଦେଇ ସର୍ପିଳ ପଥରେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛୁ—ହଠାତ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ତୁଷାରାଚ୍ଛାଦିତ ଗିରିଶୃଙ୍ଗର ମହିମାନ୍ୱିତ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଉନ୍ମୋଚିତ ହେଲା । ସହଯାତ୍ରୀ ଜଣେ ମୋର ବାହୁ ସ୍ପର୍ଶକରି କହି ଉଠିଲେ, "ଦେଖ ! ଦେଖ ! ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଆସ୍ଥାନଭୂମି ।" ଭକ୍ତିବିନମ୍ରଚିତ୍ତରେ ବକ୍ଷଦେଶରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କଲେ ।

ସୀମାହୀନ ଯାତ୍ରା ସର ସର ଆସୁଥାଏ । ପଛପଟେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କ୍ରମେ ଅସ୍ତ ଯାଉଥାନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାର ଘେରି ଆସୁଥାଏ । ତୁଷାରାଚ୍ଛାଦିତ ଗିରିଶୃଙ୍ଗର ସୁକୁମାର ଶୀତଳ ଅଙ୍ଗରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରାଗର ସ୍ପର୍ଶ ନିମ୍ନଦେଶର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଘନୀଭୂତ କଲାପରି ମନେହୁଏ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ପରିଚ୍ଛଦଧାରୀ ଚେକ୍ ଓ ସ୍ଲୋଭାକମାନେ ଦେଖାଗଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ଗଳଗଣ୍ଡ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର ବିଷୟ । ପଥପାର୍ଶ୍ୱରେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ ଦେଖି ଆମ ଗତିଶୀଳ ଯାନର ଯାତ୍ରୀଗଣ ନିଜ ନିଜ ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କଲେ । କେଉଁଠାରେ କୃଷକଦମ୍ପତି ପବିତ୍ର ବେଦିକା ସମ୍ମୁଖରେ ଜାନୁପାତକପୂର୍ବକ ଉପବିଷ୍ଟ । ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଦେଇ ଗତିକଲେ ମଧ୍ୟ କେବେ ଫେରି ଚାହୁଁନଥାନ୍ତି । ମନେହୁଏ—ଭକ୍ତିପୂତ ପ୍ରାଣରେ ଆତ୍ମନିବେଦନରେ ଏପରି ନିବିଷ୍ଟ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣ ବହିର୍ଜଗତକୁ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚେତନ ।

ଏ ସ୍ଥାନକୁ ଆସି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନୂଆ ଜିନିଷର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି; ଯଥା— ବୃକ୍ଷଉପରେ ରକ୍ଷିତ ତୃଣସ୍ତୂପ କିମ୍ବା ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଚାର୍ଚବୃକ୍ଷ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଅଜସ୍ର ବାର୍ଚବୃକ୍ଷ ମସ୍ତକ ଅବନତ କରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ସେଗୁଡ଼ିକର ସୁନ୍ଦର ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ରାବଳୀର ସବୁଜିମା ମଧ୍ୟରେ ରୂପାପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯାଏ । ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାରର କୃଷୀଗାଡ଼ି ଦେଖିଲି । ତାର ସର୍ପାକୃତି ଅସ୍ଥିଦଣ୍ଡ ଅତି ଦୀର୍ଘ—ପଥର ଅସମତାକୁ ଖାପଖାଇଲଭଳି ତିଆରି ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ କୃଷକ ଏକ ସଙ୍ଗେ ବସି ପାରନ୍ତି । ଶୁଭ୍ରବସ୍ତ୍ରାବୃତ ଚେକ୍‌ମାନଙ୍କ ସହିତ ରଙ୍ଗୀନ ମେଷଚର୍ମାବୃତ ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ଗଣ ଆଗରେ ଟାଙ୍ଗିଆଲଗା ଲଠିକୁ ବୀରବିକ୍ରମରେ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଥାନ୍ତି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯିବାରୁ ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ହେଲା । ଓକ୍ ପାଇନ୍ ବିଚ୍‌ର ଘନଛାୟା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଧୂଳିର ରକ୍ତିମ ଆଭା ହଜିଗଲା । ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱର ପର୍ବତମଧ୍ୟସ୍ଥ ଉପତ୍ୟକା ଦେଇ ଆମ ଗାଡ଼ି ଗିରିସଙ୍କଟର ନିମ୍ନକୁ ଗଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ପାଇନ୍‌ବନ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗଲାବେଳେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ଅନ୍ଧକାର ଆମ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ତୂପୀକୃତ ଅନ୍ଧକାର ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ଘେରିରହି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ସୃଷ୍ଟି କରେ । କାର୍ପେଥୀୟ ଉପତ୍ୟକାର ଆକାଶରେ ଚିର ଭାସମାନ ବିରାଟ ବିରାଟ ମେଘଖଣ୍ଡରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ବିକଟ ଭୟଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ବଢ଼ିଯାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ଢାଳ ପାହାଡ଼ ପଡ଼େ । ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ଡ୍ରାଇଭର ଶୀଘ୍ର ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ହେଲେ ବି ଘୋଡ଼ାମାନେ ଅବିଚଳିତ । ସେ ତାଙ୍କର ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ ଆଗଉଥାନ୍ତି । ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ

ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହେଲେ, ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ କିଛି ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ଯିବା ମୋର ଅଭ୍ୟାସ । ଏଠି ବି ସେଇଆ କରିବାକୁ ଭାବିଲି । କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାଇଭର ବାଧା ଦେଲା, "ନା ନା, ଓହ୍ଲାନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏଠାକାର କୁକୁରଗୁଡ଼ାକ ସାଙ୍ଘାତିକ ।" ଉତ୍କଟ ରସିକତା କରି ଯୋଗକଲେ, "ଏହିପରି ବହୁ ଘଟଣା ତ ଆଜି ରାତିରେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଆପଣ ଉପଭୋଗ କରିବେ ।" ନିଜ ଉକ୍ତିର ସମର୍ଥନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ କଥା ମଝିରେ ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଜାଳିଦେଲା ।

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଗଲା । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଉତ୍ତେଜନା ଦେଖିଲି । ବାରମ୍ବାର, ଜଣ ଜଣ କରି ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହୁଥାନ୍ତି ଆହୁରି ଚଞ୍ଚଳ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବାକୁ । ସେ ବି ଦୀର୍ଘ ଚାବୁକକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ାଙ୍କ ଉପରେ ପିଟି ବିକଟ ଚିତ୍କାର କରି ଗତିବେଗକୁ ବଢ଼ାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ । ଏବେ ଆମର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ପର୍ବତର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଭେଦକରି ଏକ ଧୂସର ଆଲୋକ ଦେଖାଗଲା । ପର୍ବତ ଦେହରେ ଗୋଟାଏ ଛିଦ୍ର ସତେକି ! ଦେଖ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଉତ୍ତେଜନା ! ବାତ୍ୟାବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ସାଗରବକ୍ଷରେ ନୌକାପରି ଗାଡ଼ିର ଗଦିଗୁଡ଼ାକ ଉନ୍ମତ୍ତ ଆକ୍ରୋଶରେ ଦୋଳାୟିତ ହେଲେ । ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ ମୋ ଗଦିଟାକୁ କୋଳରେ ଧରିଲି । ରାସ୍ତା ସମତଳ । ତା ଉପର ଦେଇ ଆମେ ଉଡ଼ିଗଲାପରି ମନେ ହେଉଥାଏ । ତାପରେ—କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପାହାଡ଼ ସବୁ ଦୁଇ ପାଖରୁ ଲାଗିଆସି ଭ୍ରୂକୁଟିକୁଟିଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆମକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି !—ବୋର୍ଗୋ ଗିରିସଙ୍କଟ ଆସିଗଲା !

ଅଧିକାଂଶ ସହଯାତ୍ରୀ ଏହିଠାରେ ମୋତେ ନାନା ପ୍ରକାର ଉପହାର ଦେଲେ । ସେହି ଦାନ ମଧ୍ୟରେ ମିଶିରହିଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ, ସଦୟ ସମ୍ଭାଷଣ, ସ୍ନେହାଶିଷ । ତା ସହିତ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଭାବରେ କ୍ରୁଶଅଙ୍କନ—ଖଳଦୃଷ୍ଟିରୁ ରକ୍ଷାପାଇବାର ଅମୋଘ କବଚ । ଠିକ୍ ଏହିପରି ଦେଖିଥିଲି ବିଷ୍ଟ୍ରିଜ୍‌ର ପାନ୍ଥଶାଳାରେ ।

ଆମେ ଆଗେଇଲୁ । ଡ୍ରାଇଭର ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଗାଡ଼ିବାହାରକୁ ମୁହଁଗଳାଇ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଅନ୍ଧାରଭିତରକୁ ଉଙ୍କି ମାରିଲେ । ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଉତ୍ତେଜନାକାରୀ ଘଟଣା ଘଟୁଛି ବା ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ପଚାରିଲେ ବି କେହି କିଛି କହୁନାହାନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା ଅବଶ୍ୟ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହେଲାନାହିଁ । ତାପରେ ଦେଖାଗଲା—ଗିରିସଙ୍କଟର ମୁକ୍ତଦ୍ୱାର ପୂର୍ବକୁ ବିସ୍ତୃତ । ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଭାସମାନ ଧାରାସ୍ରାବୀ ମେଘମାଳା, ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଭୀଷଣ ବଜ୍ରପାତର ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି । ବୋଧହୁଏ ସମଗ୍ର ପର୍ବତମାଳାର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ

ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଆମେ ସତେ ଯେପରି ବଜ୍ରବିଦ୍ୟୁତ୍‌ମୟ ଅଂଶରେ ସହସା ପ୍ରବେଶ କରିଛୁ । ଯାତ୍ରା ସରିଲା ।

ମୋତେ କାଉଣ୍ଟଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଯିବାପାଇଁ କୌଣସି ଯାନ ନିଶ୍ଚୟ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ, କିନ୍ତୁ କାହିଁ ? ସେପରି କିଛି ତ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ ? ହୁଏତ ଆସିପାରେ । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆଶାକରୁଥାଏ । କୌଣସି ଆଲୋକ ଦେଖାଯିବ । କିନ୍ତୁ ବୃଥା ଆଶା ! ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କେବଳ ନୀରନ୍ଧ୍ର ଅନ୍ଧକାର । ଏକମାତ୍ର ଆଲୋକ-ରେଖା ଆମ ଗାଡ଼ିର ପ୍ରଦୀପସମୂହରୁ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହେଉଥାଏ ଏବଂ ଗାଡ଼ିର ଦ୍ରୁତଗତି ଫଳରେ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ନିର୍ଗତ ଧୂମ ଶ୍ୱେତକୁଣ୍ଡଳୀ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆକାଶକୁ ଗତି କରୁଥାଏ । ଆମ ଆଗରେ ବାଲୁକାମୟ ପଥ ଲମ୍ବିଯାଇଛି । କୌଣସି ଯାନ ଆସିଥିଲେ, ସେଥିରେ ତ ଚକଚିହ୍ନ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । କାହିଁ ? କିଛିତ ନାହିଁ ? ଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କ ଆଶ୍ୱସ୍ତଭାବ ଦେଖି ମନେହେଲା ମୋର ନୈରାଶ୍ୟକୁ ବିଦ୍ରୂପ କରୁଛନ୍ତି କି ଆଉ ? ମୋର ବା କ'ଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ? ଡ୍ରାଇଭର ଘଣ୍ଟାଦେଖି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ଆହୁରି ଘଣ୍ଟାଏ ଡେରି ଅଛି ।" ତାପରେ ମୋତେ ଚାହିଁ ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା ଜର୍ମାନରେ କହିଲା,—

"ଏଠାରେ କୌଣସି ଯାନ ନାହିଁ ତ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ମହାଶୟଙ୍କ ଆଗମନ ଆଶାକରାଯାଉ ନଥିଲା । ମହାଶୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁକୋଭିନା ଚାଲନ୍ତୁ, କାଲି ବା ତାପର ଦିନ ଫେରିବେ । ବରଂ ତାପର ଦିନ ଫେରିଲେ ଭଲ ହେବ ।" ସେ ଏହିପରି କହୁଥିବା ସମୟରେ ଅଶ୍ୱମାନେ ହ୍ରେଷା ଓ ନାସିକା ଧ୍ୱନିକରି ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଲମ୍ଫ ଝମ୍ପ କଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା । ଏତିକି ବେଳେ ଆମ ପଛପଟୁ ଚାରିଅଶ୍ୱଯୁକ୍ତ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି ଆସି ହଠାତ୍ ଉପସ୍ଥିତ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ତା ସହିତ ନିଜ ନିଜ ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ । ଆମ ଗାଡ଼ିର ଆଲୋକରେଖା ଆଗନ୍ତୁକ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ଗାଢ଼ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ତେଜୀୟାନ ଅଶ୍ୱ । ଡ୍ରାଇଭରର ଶାଳପ୍ରାଂଶୁ-ବପୁ, ଦୀର୍ଘ ଶ୍ମଶ୍ରୁର ବର୍ଣ୍ଣ ଧୂସର । ମସ୍ତକରେ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ବିରାଟ ହ୍ୟାଟ୍---ସମସ୍ତ ମୁଖକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଛି । ଆମ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇବାରୁ ମୁଁ ଦେଖିଲି କେବଳ ଯୋଡ଼ାଏ ଅତ୍ୟୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଗ୍ନିବର୍ଷୀ ପିଙ୍ଗଳ ଚକ୍ଷୁ । ଆଗନ୍ତୁକ ଆମ ଗାଡ଼ିର ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲା,—-

"ବନ୍ଧୁ ! ତୁମେ ଆଜି ଭାରି ଚଞ୍ଚଳ ?"

"ଇଂରେଜ ଭଦ୍ରଲୋକ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ,"—ଥଙ୍ଗେଇ ଥଙ୍ଗେଇ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

"ଓଃ ! ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ତୁମେ ଚାହୁଁଥିଲ, ସେ ବୁକୋଭିନା ଚାଲନ୍ତୁ । ହୋଃ ହୋଃ ହୋଃ ! ବନ୍ଧୁବର ! ମୋତେ କ'ଣ ଠକାଇ ପାରିବ ? ମୋତେ ସବୁ ଜଣା । ତା ଛଡ଼ା, ମୋର ଅଶ୍ୱମାନେ କିପରି କ୍ଷିପ୍ର ? କହୁ କହୁ ହସି ପକାଇଲା । ପ୍ରଦୀପାଲୋକରେ ଦେଖିଲି ଅତିଶୟ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅଧରୋଷ୍ଠ ସଙ୍ଗକୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର, ଗଜଦନ୍ତଶୁଭ୍ର ଦନ୍ତପଙ୍କ୍ତିର ମିଶ୍ରଣରେ ମୁଖରେ କି ନିଷ୍ଠୁରତାର ସ୍ୱରୂପ ! ଯାତ୍ରୀ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକ କାନରେ ବୁରଜରଙ୍କ 'ଲେନୋର'ରୁ ଉକ୍ତି ଉଦ୍ଧାର କରି କହିଲା—

"ପ୍ରେତ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଦ୍ରୁତଗାମୀ !"

ଆଗନ୍ତୁକକୁ କଥାଟା ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିଛି । କାରଣ ତା' ମୁହଁରେ ଦେଖାଗଲା ବିଦ୍ରୂପମିଶା ହସ । ଯାତ୍ରୀ ଜଣକ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଇ ଦୁଇଟି ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇଲେ ଏବଂ ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ ।

"ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଜିନିଷପତ୍ର ଦିଅ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ଷିପ୍ରଭାବରେ ତାକୁ ସେ ସବୁ ଦେଇ ଦିଆଗଲା । ଗାଡ଼ି ଦୁଇଟି ପାଖା ପାଖି ଥୁଆ ହୋଇଛି । ନୂଆ ଗାଡ଼ିକୁ ଉଠିଲି । ଡ୍ରାଇଭର ମୋ ହାତଧରି ଉଠିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ମୋତେ ଲାଗିଲା ଯେମିତି ଦୃଢ଼ଟା ଲୌହ ମୁଷ୍ଟି ବାହୁକୁ ମୋର ବେଷ୍ଟନ କରିଛି । ଲୋକଟାର କି ଅପରିମିତ ଶକ୍ତି ! ନୀରବରେ ଲଗାମ ଟାଣି ଦେଲା । ସଙ୍ଗେ ଅଶ୍ୱଗୁଡିକ ବୁଲିପଡ଼ି ଅନ୍ଧକାରାବୃତ ଗିରିସଙ୍କଟ ଦିଗକୁ ଆଗେଇଲେ । ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ପୂର୍ବଗାଡ଼ିର ପ୍ରଦୀପାବଳୀର ନିର୍ଗତ ଧୂମ୍ରକୁଣ୍ଡଳୀ ଆକାଶକୁ ଉଠିଯାଉଛି ଏବଂ ତା'ର ସମ୍ମୁଖରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ମୋର ଭୂତପୂର୍ବ ସହଯାତ୍ରୀଗଣ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଡ୍ରାଇଭରର ଚାବୁକ ବିକଟ ଶବ୍ଦ କରି ଉଠିଲା । ଅଶ୍ୱଗଣ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ବୁକୋଭିନାପଥ ଧରିଲେ । ଗାଡ଼ିଟି ଅନ୍ଧକାର ସାଗରରେ ବୁଡ଼ିଗଲା ଅବା ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାର କମ୍ପ ସହିତ କିପରି ଏକ ନିଃସଙ୍ଗତା ବୋଧ ଆସିଲା । ଅବଶ୍ୟ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଗରମଚଦର ଆଉ ଗୋଡ଼ ପାଖକୁ କମ୍ବଳ ଅଛି । ଡ୍ରାଇଭର ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବିଶୁଦ୍ଧ ଜର୍ମାନରେ କହିଲା,—

"ଆଜି ରାତିରେ ଭାରି ଥଣ୍ଡା ଆଜ୍ଞା । କାଉଣ୍ଟ୍ ମହାଶୟ କହିଛନ୍ତି ଆପଣଙ୍କର ସବୁପ୍ରକାର ଯତ୍ନନେବାପାଇଁ । ଆପଣଙ୍କ ଆସନତଳେ ଫ୍ଲାସ୍କ୍‌ରେ 'ସିଓ୍ୱେଓ୍ୱିଚ୍'*ଅଛି, ଦରକାର ହେଲେ ଦେଖିବେ ।" ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଖାଇନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ସୁଖର ବସ୍ତୁ, ଏଭଳି ଜିନିଷ ପାଖରେ ଅଛି । ତେବେ କଥା କ'ଣ କି—କେମିତି ଅପରିଚିତ ଲାଗୁଛି ସବୁକଥା ! ମତରେ ଏ ନୈଶଯାତ୍ରା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଜି ରାତିକ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା !

---

* କୋଳିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ

ଗାଡ଼ିଟି ମନ୍ଥର ଗତିରେ ଚାଲିଥାଏ । କିଛିବାଟ ଯାଇ ହଠାତ୍ ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ସିଧା ରାସ୍ତା ଧରିଲା । ମୋତେ ଜଣାଗଲା, ଯେମିତି ସେହି ଗୋଟିଏ ରାସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ିଟା କେବଳ ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଛି । ଧୋକା ଲାଗିଲା । କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବୁଝିଲି ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଯଥାର୍ଥ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପଚାରି ପାରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭୟ ହେଲା, ମୁଁ ଯେଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି, ସେ ଯଦି ଆମ ଯାତ୍ରାକାଳକୁ ବିଳମ୍ବ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ, ତେବେ ମୋ ପ୍ରତିବାଦର କୌଣସି ଫଳ ହେବନାହିଁ । କ୍ରମେ ଉତ୍କଣ୍ଠା ବଢ଼ିଲା । ସମୟ କେତେ ହେବ ? ଦିଆସିଲି ଜାଳି ଘଣ୍ଟା ଦେଖିଲି—ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର ହେବାକୁ ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ମିନିଟ୍ ଅଛି ! ଏକ ଅଜଣା ଆତଙ୍କରେ ହୃଦୟ ମୋର ଥରି ଉଠିଲା । ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରିକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏଠାକାର ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ସଦ୍ୟଲବ୍ଧ ଅଭିଜ୍ଞତା ଯୋଗୁ ବୋଧହୁଏ ଏପରି ହେବା ସମ୍ଭବ ! ଉତ୍କଣ୍ଠାପୀଡ଼ିତ ହୃଦୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି ।

ପଥପାର୍ଶ୍ୱର ଖମାରଘର ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ କୁକୁର ଭୁକି ଉଠିଲା—ଦୀର୍ଘ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ କ୍ରନ୍ଦନ । ଯେପରି ନିତାନ୍ତ ଭୟ ହେତୁ ଦୁଃଖରେ ବିଳାପ କରୁଛି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ସେହି ଧ୍ୱନି ପବନରେ ଭାସିବୁଲିଲା । ବୋଧହେଲା, ଯେପରି ସମଗ୍ର ଗିରିସଙ୍କଟ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ୁଛି । ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଏକପ୍ରକାର ଭୀଷଣ ବନ୍ୟଗର୍ଜନ । ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ରଜନୀର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗକରି ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଏ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣକଲା । ଏଥିରେ ଅଶ୍ୱମାନେ ମନ୍ଥର ଗତି ସଙ୍ଗେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ହ୍ରେଷାରବ କଲେ । ଡ୍ରାଇଭର୍‌ର ଆଶ୍ୱାସନାରେ କିଞ୍ଚିତ ଶାନ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦେହ ଥରୁଥାଏ । ତା'ପରେ ବହୁ ଦୂରରୁ, ପାହାଡ଼ର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ଭାସିଆସିଲା ଆଉ ଏକପ୍ରକାର ଚିତ୍କାର । ଏ ଚିତ୍କାର ବନ୍ୟ ଗଧିଆମାନଙ୍କର—ଅଧିକତର ତୀବ୍ର ଏବଂ ଉଚ୍ଚନାଦୀ । ସେହି ଶବ୍ଦରେ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ମଧ୍ୟ ଭାବାନ୍ତର ଦେଖାଗଲା । ଗାଡ଼ିରୁ ଡେଇଁ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇବି କି ଆଉ ? ତେଣେ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କର ବିକଟ ହ୍ରେଷାରବ ସଙ୍ଗକୁ ତାଙ୍କ ଉନ୍ମତ୍ତ ଲମ୍ଫ ଏମିତି ହେଲା ଯେ, ଡ୍ରାଇଭର୍ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେହି ଚିତ୍କାର ଦେଦସୁହା ହୋଇଗଲା । ଅଶ୍ୱମାନେ ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବାରୁ ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆହେଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଥାପୁଡ଼ାଇ ଆଦର କଲା ଏବଂ ଅଶ୍ୱପାଳକମାନଙ୍କ ପରି ତାଙ୍କ କାନରେ କ'ଣ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହିଲା । ତା'ର ଆଦର ସୋହାଗରେ ଅଶ୍ୱମାନେ ଆୟତ୍ତକୁ ଆସିଲେ । ଏଥର ଡ୍ରାଇଭର ତା ସିଟ୍‌ରେ ବସି ଗିରିସଙ୍କଟର ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟାଏ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ ମଧ୍ୟକୁ ସିଧାସଳଖ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଦେଲା ।

ବର୍ତ୍ମପଥର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଭୀଷଣକାୟ ଶିଳାଖଣ୍ଡ, ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ ସଦୃଶ ସଦମ୍ଭରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ବର୍ତ୍ମର ବହିର୍ଦେଶରେ ଭୀଷଣ ବେଗରେ ପ୍ରବାହିତ ବାୟୁର ସୁ ସୁ ଶବ୍ଦ । ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଥାଏ । ଅଥଚ ତା'ର ଭିତର ଦେଇ ଆମ ଗାଡ଼ି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଚାଲିଛି !

ସୂକ୍ଷ୍ମ ତୁଷାରପାତ ଫଳରେ ଶୀତର ମାତ୍ରା ବଢ଼ିଗଲା । କୁକୁରମାନଙ୍କ ଚିତ୍କାର କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଗର୍ଜନ ନିକଟରୁ ନିକଟତର ହୋଇ ଆମକୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ବେଷ୍ଟନ କଲାପରି ମନେହେଲା । ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଅଶ୍ୱମାନେ ବି ମୋ ସହିତ ଯୋଗଦେଲେ । ହେଲେ, ଡ୍ରାଇଭର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଚଳିତ ! ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଚାହିଁ କ'ଣ ଯେମିତି ସେ ଦେଖୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହିଁ ତ ?

ହଠାତ୍ ଦେଖିଲି ବାମ ଦିଗରେ ଦୂରରୁ ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ବର୍ତ୍ତିକା ଧପ୍ ଧପ୍ ହେଉଛି । ଆଲୋକର ବର୍ଣ୍ଣ ନୀଳ । ବୋଧହୁଏ ଡ୍ରାଇଭର ବି ଦେଖିଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦକରି ଗାଡ଼ିରୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଲା । ତା'ପରେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟିସମ୍ମୁଖରେ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ—ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ଗଧିଆଗୁଡ଼ାଙ୍କର ବିକଟ ଚିତ୍କାର ଯେ ପାଖେଇ ଆସୁଛି ! —ଏହିପରି ଚିନ୍ତା କରୁଛି, ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଡ୍ରାଇଭରର ଆବିର୍ଭାବ ! କଥାବାର୍ତ୍ତା ନାହିଁ । ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲା । ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା ! ଭାବୁଛି, ସେତେବେଳେ ଶୋଇପଡ଼ି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି ବୋଧହୁଏ । କାରଣ, ଏହି ଏକପ୍ରକାର ଘଟଣା ବହୁବାର ଘଟିଛି ! ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସବୁ କଥା ଚିନ୍ତାକଲେ ମନେହୁଏ—ସେଟା ଥିଲା ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ।

ଆଉ ଥରେ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତିକା ରାସ୍ତାର ଏତେ ପାଖରେ ଦିଶିଲା ଯେ ସେହି ଆଲୋକରେ ଡ୍ରାଇଭରର ଗତିବିଧି ବାରିହେଲା । ଯେଉଁଠାରୁ ଆଲୋକ ଆସୁଛି, ତରତର ହୋଇ ସେଠାକୁ ଗଲା । ଆଲୋକ ଅବଶ୍ୟ ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୀଣ । ତା'ର ଚାରିପଟ ବି ଆଲୋକିତ ହେଉ ନ ଥାଏ । ବୋଧହୁଏ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପଥର ସନ୍ଧିରେ କିପରି କୌଶଳରେ ରଖାଯାଇଛି । ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ବିଭ୍ରମ ହେଲାଭଳି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଥରେ ଘଟିଲା । ଆଲୋକଶିଖା ଓ ମୋ ମଝିରେ ଡ୍ରାଇଭର ଠିଆ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲାନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ଆଲୋକବର୍ତ୍ତିକାର ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଡ୍ରାଇଭରର ଦେହ ଭେଦକରି ମୁଁ ତା'ର ଭୌତିକ ଶିଖା ଦେଖିପାରୁଥାଏ । ଚମକିପଡ଼ି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଚିନ୍ତାକଲି ଅନ୍ଧକାରକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଆଖିରେ କିଛି ଦୋଷ ଘଟିଛି କି ଆଉ ! ତା'ପରେ କିଛି ସମୟପାଇଁ ନୀଳ ଆଲୋକ ଆଉ

ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଆମେ ଆଗେଇଚାଲୁ । ଗଧିଆଗୁଡ଼ାକର ଗର୍ଜନ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଥାଏ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଘେରି ଚାଲିଛନ୍ତି ସମ୍ଭବତଃ ।

ଏଥର କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାଇଭର ବହୁତ ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲା । ତା'ର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ନିତାନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଥରିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କଲେ । କାରଣ କ'ଣ, କିଛି ଅନୁମାନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଗଧିଆଙ୍କ ଗର୍ଜନ ତ ବହୁସମୟ ହେବ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି । ଏତିକିବେଳେ ପାଇନ୍‌ବନ ଆଚ୍ଛାଦିତ ଉଦ୍‌ଗତ ପର୍ବତଖଣ୍ଡର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଭାସମାନ ମେଘମାଳା ଉହାଡ଼ରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଦେଲା । ସେହି ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲି—ଅସଂଖ୍ୟ ଗଧିଆ ବୃତ୍ତାକାରରେ ଆମକୁ ବେଷ୍ଟନ କରିଛନ୍ତି । ଦଂଷ୍ଟ୍ରାକରାଳ ବଦନ, ଲମ୍ବଲମ୍ବ ଜିହ୍ୱା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ବଳିଷ୍ଠଶରୀର ଲୋମସଙ୍କୁଳ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଉତ୍କଟ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ସେମାନଙ୍କର ଭୀଷଣତାକୁ ଶତଗୁଣିତ କରୁଥିଲା । ମୋ କଥା କ'ଣ କହିବ ? —ଭୟରେ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଶିଥିଳ, ଅବଶ !

ହଠାତ୍ ଗଧିଆଗୁଡ଼ାକ ଏକ ସଙ୍ଗେ ଗର୍ଜନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସତେ ଯେପରି ଚନ୍ଦ୍ରକାର କୌଣସି ଭୌତିକ ପ୍ରଭାବ ଏ ! ବିଚରା ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ କହିବ ? ଭୟବିହ୍ୱଳ ଭାବରେ ନାଚି କୁଦି ଚିତ୍କାର କରି କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । କିନ୍ତୁ ଯମଦୂତଗଣ ଯେ ଗୋଲାକାରରେ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛନ୍ତି ! ପଳାୟନର ପଥ କାହିଁ ? ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ଜୋର୍‌ରେ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଡାକିଲି । ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ଗାଡ଼ିକୁ ହାତରେ ପିଟି ଗଧିଆଙ୍କୁ ତଡ଼ାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କାରଣ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା, ଗାଡ଼ିଟି କିଛି ଦୂର ଆଗେଇଗଲେ ହୁଏତ ଗଧିଆଙ୍କ ବ୍ୟୂହ ଭେଦକରି ସେ ଗାଡ଼ିକୁ ଉଠିଆସି ପାରେ । କିନ୍ତୁ, ଏ କ'ଣ ? —ସେ ଯେ ଗାଡ଼ି ପାଖରେ ! କେମିତି ଆସିଲା ? ମୁଁ ତ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଏହି ବ୍ୟୂହ ଭିତରେ ସେ ତା'ର ଉଦ୍ଧତ କଣ୍ଠ କାହାକୁ ଯେପରି ଆଦେଶ ଦେଉଛି ! ଧ୍ୱନିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଦେଖିଲି ପଥର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ସେ ସଦମ୍ଭରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଦୀର୍ଘ ବାହୁଦ୍ୱୟ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରି କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଉଛି । ଗଧିଆଗୁଡ଼ାକ ପଛକୁ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଉଛନ୍ତି ! ଏତିକିବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ବିରାଟ ମେଘଖଣ୍ଡ ଉହାଡ଼ରେ ଲୁଚିଗଲା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ।

ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ପଡ଼ିଲା, ଦେଖିଲି, ଗଧିଆଗଣ ଅନ୍ତର୍ହିତ । ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ୁଛି । ଏପରି ଭୌତିକ ତଥା ରହସ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ସହିତ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭ୍ୟସ୍ତ । ତେଣୁ ଭୟରେ ଥରିଲି । ପାଟି ଫିଟାଇବାକୁ କି ସାମାନ୍ୟ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହେବାକୁ ଭୟ ଲାଗିଲା । ପୁଣିଥରେ ମେଘ ଉହାଡ଼ରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୁଚିଗଲା ।

ନିବିଡ଼ ତମସା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । କିନ୍ତୁ ମନେହେଉଛି ଯେପରି ସମୟର ରଥଚକ୍ର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଅଟକିଯାଉଛି ।

ଗାଡ଼ି ଉଠାଣି ପଥରେ ଚାଲିଛି । ବେଳେ ବେଳେ ହଠାତ୍ ଗଡ଼ାଣି ପଡ଼ିଲେ ବି ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଥ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ । ସହସା ବୁଝିପାରିଲି, ଡ୍ରାଇଭର ଗୋଟାଏ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ ଦୁର୍ଗର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ କରୁଛି । ଦୁର୍ଗର ବିଶାଳାକାର ଗବାକ୍ଷମାଳାରେ ଆଲୋକର ଚିହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ । ତାର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦେଶସ୍ଥ ପ୍ରାଚୀର ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକିତ ଆକାଶର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଦନ୍ତୁରିତ ଦିଶୁଛି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ ହାରକରଙ୍କ ଡାଏରୀ

ମେ ୫ ତାରିଖ:

ନିଶ୍ଚୟ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ନଚେତ୍ ଏପରି ଏକ ଅପୂର୍ବ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଲି, ଜାଣି ପାରି ନଥାନ୍ତି ? ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗଳି ବିରାଟ ବିରାଟ ଗୋଲାକାର ଖିଲାଣ ତଳଦେଇ ଯାଇଥିବାରୁ ଅଙ୍ଗନଟି ପ୍ରକୃତ ଆକାରଠାରୁ ବହୁତ ବେଶି ବଡ଼ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବାଲୋକରେ ଅବଶ୍ୟ ଭଲଭାବରେ ଦେଖିନାହିଁ ।

'କାଲେକ୍' ବନ୍ଦ ହେବାରୁ ଡ୍ରାଇଭର ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ମୋତେ ଓହ୍ଲାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ଏଥର ମଧ୍ୟ ତାର ଅପରିମିତ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇଲି । ହାତ ତ ନୁହେଁ ଇସ୍ପାତର ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ର ଯେପରି ! ଇଚ୍ଛାକଲେ ଅନାୟାସରେ ହାତକୁ ମୋର ଚୂନା କରିଦେଇପାରେ । ମାଲପତ୍ରସବୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମୋ ପାଖରେ ରଖିଲା । ମୁଁ ଠିଆ ହେବା ଜାଗାକୁ ଲାଗି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ କବାଟ । ତାର ଦେହ ସାରା ବିଶାଳ ଆକାରର ଲୁହାକଣ୍ଟା ଗ୍ରଥିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହାପୁଣି ବିରାଟ ଏକ ପଥର ବନ୍ଧରେ ସଂଲଗ୍ନ । କ୍ଷୀଣାଲୋକରେ ଦିଶୁଥିଲା, ପଥରବନ୍ଧରେ ବୃହଦାକାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ଏବେ ତାହା କାଳଚର୍ବିତ ।

ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଛି, ଡ୍ରାଇଭର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ଗଳିଭିତରକୁ ଗାଡ଼ି ନେଇ ଚାଲିଗଲା ।

କ'ଣ କରିବି ? ଏଇଠି ଏକୁଟିଆ ଠିଆ ହୋଇଥିବି ? ଦୁଆରେ ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟା ବି କ'ଣ ଥାନ୍ତା ଭଲା । ଏହି ବିଶାଳ କାନ୍ଥ ଭିତରକୁ ତ ମୋର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ଭେଦକରିପାରିବ ନାହିଁ ?

—ସମସ୍ତ ସରେନା । ସନ୍ଦେହ, ଉତ୍କଣ୍ଠା, ଭୟ ମନକୁ ମୋର ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରି ପକାନ୍ତି । ଏ କେଉଁ ଅଜବ ଦୁନିଆକୁ ଆସିଲି ? କି ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବା ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେଲି ? ଲଣ୍ଡନବାସୀ ସଲିସିଟର୍‌ଙ୍କର ଜଣେ କିରାଣୀ ଏଠାକାର ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଲଣ୍ଡନର ଖଣ୍ଡିଏ ଜମି କିଣାବିକା ସମ୍ପର୍କରେ କାଗଜ ପତ୍ର ବୁଝାଇବାକୁ ଆସିଛୁ । ତାର ଜୀବନରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଘଟିବା କଣ ସମ୍ଭବ ? କିରାଣୀ ! ମୀନା କିନ୍ତୁ କହେ ମୁଁ ପୁରାପୁରି ଜଣେ ସଲିସିଟର ହୁଏ । ଲଣ୍ଡନ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଖବର ପାଇଲି, ଆଇନପରୀକ୍ଷାରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଫଳ ହୋଇଛି ମୋର । ଅତଏବ ପୁରାପୁରି ଜଣେ ଆଇନଜୀବୀ ମୁଁ ! ......ଆଚ୍ଛା ! ମୁଁ ଜାଗ୍ରତ ନା ସୁପ୍ତ ? ସବୁ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ପରି ଜଣାଯାଏ । ଆଃ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ହଠାତ୍ ବୁଝି ପାରୁଛି ମୁଁ ଲଣ୍ଡନରେ ଅଛି । କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଝରକାଫାଙ୍କ ଦେଇ ଘରଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଛି । କିନ୍ତୁ...... ଏ କଣ ? ଚିମୁଟିଲେ ତ କାଟୁଛି ! ଆଖି ମଳି ଚାହିଁଲେ ତ ସବୁ ଜଳ ଜଳ ଦିଶୁଛି ! ଆଖି ଦୁଇଟା ତ କେବେ ପ୍ରତାରଣା କରିବେ ନାହିଁ ? ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଗ୍ରତ । କାର୍ପେଥୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପସ୍ଥିତ—ଲଣ୍ଡନରେ ନୁହେଁ !—କଣ କରାଯାଏ । ପ୍ରଭାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଦେଖୁଚି !

ଏଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲାବେଳକୁ ଦ୍ୱାର ପଛରୁ ଗୋଟାଏ ଭାରି ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ତା ସଙ୍ଗକୁ ଦ୍ୱାରରନ୍ଧ୍ର ପଥ ଦେଇ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକରେଖାଟିଏ ବାହାରି ଆସିଲା । ଚେନ୍ ଏବଂ କଳଣୀର ବିକଟ ଶବ୍ଦ, ଚାବି ଫିଟାଇବା ଶବ୍ଦ । ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହେଲା--

ଦେଖାଗଲା ଭିତରେ ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠକାୟ ବୃଦ୍ଧ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଲମ୍ବ ଧଳା ନିଶ ବ୍ୟତୀତ ସମଗ୍ର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ନିଖୁଣ ଭାବରେ କ୍ଷୌରକରାଯାଇଛି । ଆପାଦମସ୍ତକ କୃଷ୍ଣ ପୋଷାକରେ ଆବୃତ । ଶରୀର ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ—ପାଣ୍ଡୁର । କରଧୃତ ଏକ ପୁରାତନ ରୌପ୍ୟ ପ୍ରଦୀପରୁ ନିର୍ଧୂମ ଶିଖା ନିର୍ଗତ ହେଉଛି । ସେହି ଆଲୋକ ଦ୍ୱାରରେ ପଡ଼ି ଛାୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ବୃଦ୍ଧ ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତକୁ ରାଜକୀୟ ଭଙ୍ଗୀରେ ପ୍ରସାରିତ କରି ଚମତ୍କାର ଇଂରାଜୀରେ କହିଲେ--

"ସ୍ୱାଗତ ବନ୍ଧୁ ! ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ମୋର ଏ ଗୃହମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କର ।" ଆଗେଇ ଆସି ମୋତେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରସ୍ତରମୂର୍ତ୍ତି ଭଳି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇବାକୁ ଆସି ପଥର ପାଲଟି ଗଲେ କି ଆଉ ! ମୁଁ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଗେଇ ଆସି ମୋ ହାତ ଧରି ପକାଇଲେ । ଏତେ ଜୋରରେ ଧରିଲେ, ଯେ ମୋତେ କଷ୍ଟ ଲାଗିଲା । ଭୟରେ

ପଛେଇ ଆସିଲି । ଭୟର ଅନ୍ୟଏକ କାରଣ—ତାଙ୍କର ହାତ କି ଶୀତଳ ! ଯେପରି ତୁଷାରଖଣ୍ଡ ! ଯେପରି ମୃତ୍ୟୁର ଶୀତଳସ୍ପର୍ଶ ସେଥିରେ ଲାଗିରହିଛି ! ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ, "ମହାଶୟ ! ଆମର ଏ ଗୃହକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଉଛି । ଆପଣ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ, ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଏଠାରେ ରହନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର ଆନନ୍ଦଧାରା ଏ ଗୃହରେ ଅଜାଡ଼ି ହୁଅନ୍ତୁ ।" ମୋର କରମର୍ଦ୍ଦନ ସମୟରେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଯେଉଁ ଅପରିମିତ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇଲି ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ଡ୍ରାଇଭର କରର ବଜ୍ର କଠିନ ସ୍ପର୍ଶରେ । ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳେ ତାର ମୁହଁକୁ ଭଲଭାବରେ ଦେଖି ପାରି ନଥିଲି । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା—ଏ ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ନୁହନ୍ତି ତ ? ସନ୍ଦେହମୋଚନ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନକଲି—"କାଉଣ୍ଟ ଡ୍ରାକୁଲା ?" ରାଜକୀୟ ଭଙ୍ଗୀରେ ମସ୍ତକ ଅବନତ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲେ,—

"ହଁ ! ମୁଁ ହେଉଛି ଡ୍ରାକୁଲା, ମିଷ୍ଟର ହାରକର ! ଆସନ୍ତୁ ! ଘରକୁ ଆସନ୍ତୁ ! ବାହାରେ ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା । ତାପରେ, ଆପଣଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ବିଶ୍ରାମ ଉଭୟ ପ୍ରୟୋଜନ ।" କଥା କହୁ କହୁ ମୋର ମାଲପତ୍ର ଉଠାଇଲେ ଏବଂ ମୁଁ ବାଧାଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଧରି ଚାଲିଲେ । ମୁଁ ପ୍ରତିରୋଧ କଲି, କିନ୍ତୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ,—"ନା ନା ମହାଶୟ ! ଆପଣ ମୋର ଅତିଥି । ରାତି ବହୁତ ହେଲାଣି । ମୋର ଲୋକମାନେ କିଏ କେଉଁଠି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ତେଣୁ ନିଜେ ଆପଣଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ?" ବିଭିନ୍ନ ବଙ୍କପଥ ଦେଇ ଗୋଟାଏ ଚତ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତା ଉପର ଦେଇ ଗଲାବେଳେ ପଦପାତର ଭୀଷଣ ଧ୍ୱନି ଶୁଣାଯାଏ । ସେହି ଚତ୍ୱରର ଶେଷଭାଗରେ ଏକ ବିରାଟ କକ୍ଷର ଦ୍ୱାର କାଉଣ୍ଟ ଖୋଲିଦେଲେ । ଆଃ ! କି ସୁନ୍ଦର ଆଲୋକିତ କକ୍ଷ ! ମଧ୍ୟଭାଗସ୍ଥ ଟେବୁଲରେ ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ରଖାଯାଇଛି । ଏକ ଦିଗରେ କୁଣ୍ଡରେ ବୃହତ୍ ବୃହତ୍ କାଠଗଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଲଗାଯାଇଛି—ଧୁ ଧୁ ନିଆଁ ଜଳୁଛି ।

କାଉଣ୍ଟ୍ ଅଟକିଲେ । ମୋର ଜିନିଷପତ୍ର ରଖି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକଲେ । ତାପରେ ସେ କକ୍ଷ ପାରହୋଇ ଅନ୍ୟ ଏକ କକ୍ଷର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ । ଅଷ୍ଟ କୋଣାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର କକ୍ଷଟିଏ । ଦୀପଟିଏ ଜଳୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆଦୌ ଝରକା ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାର । ତାକୁ ଫିଟାଇ ମୋତେ ଆସିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ । ଆହୁରି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ସୁନ୍ଦର ଶୟନକକ୍ଷଟିଏ । ପ୍ରଦୀପାଲୋକରେ ଆଲୋକିତ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡରୁ ନିର୍ଗତ ଉଷ୍ମତାରେ ଭାରି ଆରାମ ଲାଗିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଜିନିଷପତ୍ର ରଖି କାଉଣ୍ଟ୍ ଫେରିଲେ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କହିଲେ,—"ଟିକେ ଧୂଆ ଧୂଇ ହୋଇ ଆପଣ ସତେଜ ହେବା ଉଚିତ । ଆଶାକରେ,

ଏଠାରେ କୌଣସି କଥାର ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବେ ନାହିଁ । ଧୂଆଧୂଇ ସାରି ପାଖ ଘରକୁ ଆସନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ଭୋଜନପାଇଁ ସବୁ ଆୟୋଜନ ସରିଯାଇଛି ।''

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଆଲୋକୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଏବଂ ଉଷ୍ମତା ସଙ୍ଗକୁ କାଉଣ୍ଟଙ୍କ ଶିଷ୍ଟ ସମ୍ଭାଷଣ ମୋର ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ, ଆଶଙ୍କା, ଭୟ ଦୂରକରିଦେଲା । ମନର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ଫେରିଆସିବାରୁ ଅନୁଭବ କଲି ଭୀଷଣ ଭୋକ ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ, ତରତରରେ ଧୂଆଧୂଇ ସାରି ପାଖ ଘରକୁ ଗଲି ।

ଭୋଜନସାମଗ୍ରୀ ସବୁ ଥୁଆ ଯାଇଛି । ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ନିକଟରେ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି କାଉଣ୍ଟ୍ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । କମନୀୟ ସ୍ମିତରେ କର ପ୍ରସାରିତ କରି ଟେବୁଲ ଦେଖାଇ ଦେଲେ—''ବସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ଯାହା ଖୁସି ଖାଆନ୍ତୁ । କ୍ଷମା କରିବେ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ । ବହୁ ଆଗରୁ ଖାଇସାରିଛି । କାରଣ, ରାତରେ ମୁଁ କିଛି ଖାଏ ନାହିଁ ।''

ତାଙ୍କୁ ମିଷ୍ଟର ହକିନସ୍‌ଙ୍କ ଚିଠିଟି ଦେଲି । ଖୋଲି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ପଢ଼ିଲେ । ତା'ପରେ ମଧୁର ହସି ଚିଠିଟି ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ତା'ର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ପଢ଼ି ମୋର ହୃଦୟ ପୁଲକିତ ହୋଇଉଠିଲା ।

''ମୁଁ ଦୁଃଖିତ, ଯେ ମୋର ଚିର ସହଚର ଗଣ୍ଠିବାତର ଆକ୍ରମଣରେ ପୀଡ଼ିତ ହେତୁ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ । ତେଣୁ ନିଜେ ଯାଇପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସୁଖର ବିଷୟ ମୋର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି ପଠାଉଛି । ତା ଉପରେ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥା ଅଛି । ଏହି ଯୁବକଠାରେ କର୍ମଶକ୍ତି ଓ ମେଧାର ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ ଦେଖିପାରିବେ । ତା' ଛଡ଼ା, ସେ ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ । ଧୀରତା ସହିତ ବିଚକ୍ଷଣତା ତାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ମୋରି ଆଖି ଆଗରେ ସେ ମଣିଷ ହୋଇଛି । ସବୁ ସମୟରେ ଆପଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ ସେବା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବ । ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।''

ନିଜେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଏକ ପାତ୍ର ଉପରୁ ଢାଙ୍କୁଣୀ କାଢ଼ିଦେଲେ ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚମତ୍କାର କୁକୁଡ଼ା ରୋଷ୍ଟ୍ ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ତା ସହିତ କିଛି ଛେନା, ସାମାନ୍ୟ ସାଲାଡ୍ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପୁରାତନ 'ଟୋକେ' ବୋତଲରୁ ଦୁଇଗ୍ଲାସ ପାନୀୟ—ଏହି ହେଲା ମୋର ରାତ୍ରିଭୋଜନ । ଖାଇବା ସମୟରେ ମୋର ଯାତ୍ରା ସମ୍ପର୍କରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କଲି ।

ଖାଇସାରିଲି ପରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଚେୟାର ଟାଣିଆଣି ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସିଲି । ମୋତେ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ; କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ବାସ୍ତବରେ ତାଙ୍କ ଶାରୀରିକ ଗଠନରେ ସେ ଦେଶର ଜାତୀୟ ଲକ୍ଷଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ।

ତାଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଦୃଢ଼ତାବ୍ୟଞ୍ଜକ । ନାସିକା ପାତଳ, କିନ୍ତୁ ଈଗଲ୍‌ର ଚଞ୍ଚୁପରି ବଙ୍କା ; ତାର ଅସ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଂଶ ଖୁବ୍ ଉନ୍ନତ ଏବଂ ନାସିକାରନ୍ଧ୍ର ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତାକାର । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଉନ୍ନତ କପାଳର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱ ଲୋମଶୂନ୍ୟ । ଅଥଚ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ କେଶର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ । ସ୍ଥୂଳ, ଲୋମଶ ଭ୍ରୂଯୁଗଳ ନାସିକା ଉପରେ ମିଶିଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ପାଟିଟିକୁ ନିଶତଳୁ ଯାହା ଦେଖିଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କଲି ତାହା ସ୍ଥିର ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର ଦନ୍ତପନ୍ତି ଅଧର ଉପରକୁ ମାଡ଼ିଆସିବା ଫଳରେ କିପରି ଏକ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଓଷ୍ଠଦ୍ୱୟରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାରର ସଜୀବତା ତାଙ୍କ ବୟସର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଦୌ ଖାପ ଖାଏନାହିଁ । କର୍ଣ୍ଣଦୁଇଟି ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ, ତା'ର ଉପର ଅଂଶ ମୁନିଆ । ଚଉଡ଼ା ଚିବୁକ ବେଶ୍ ଦୃଢ଼ । ଉଭୟପାର୍ଶ୍ୱର ଗଣ୍ଡଦେଶ କ୍ଷୀଣ ହେଲେ ବି ଦୃଢ଼ତାବ୍ୟଞ୍ଜକ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳର ସାଧାରଣ ସ୍ୱରୂପ ହେଲା—ତାହା ଅତ୍ୟଧିକ ପାଣ୍ଡୁର ।

ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଦୁଇହାତକୁ ଆଣ୍ଠୁ ଉପରେ ପକାଇ ବସିଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ହାତର ପଛପଟ କେବଳ ଦେଖିଥିଲି । ମନେ ହେଉଥିଲା, ସେହି ସୁନ୍ଦର ହାତଦୁଇଟି ଖୁବ୍ ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିକଟରୁ ଦେଖିଲି ତାହା ଚଉଡ଼ା ଖୁବ୍ ଏବଂ କର୍କଶ ମଧ୍ୟ । ଅଙ୍ଗୁଳି ସ୍ଥୂଳ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର । ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ହାତ ତଳ ଲୋମଯୁକ୍ତ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ନଖ ଦୀର୍ଘ ଅଗ୍ରଭାଗ ମୁନିଆ ହୋଇ କଟାଯାଇଛି । କାଉଣ୍ଟ୍ ହଠାତ୍ ମୋ ଉପରକୁ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ହାତ ମୋ ଦେହକୁ ଛୁଇଁଲାକ୍ଷଣି ଥରଉଠିଲି । ଇସ୍ ! ନିଶ୍ୱାସ ପବନରେ କି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ! ଫଳରେ ମୋତେ ବାନ୍ତି ଦେଖାଇଲା । ଅଭଦ୍ରୋଚିତ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ସେହି ଭାବ ଗୋପନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରି ଉତ୍କଟ ହାସ୍ୟ ସହି ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ । ଏଥରକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଉଦ୍‌ଗତ ଦନ୍ତାବଳୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଗଲା । ସାବଧାନ ହୋଇ ନିଜ ଜାଗାରେ ବସିଲେ । କିଛି ସମୟ ଉଭୟ ନୀରବ । ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି—ଉଷାଲୋକର କ୍ଷୀଣ ରେଖା ରନ୍ଧ୍ରପଥ ଦେଇ କକ୍ଷ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି । ଚାରିଆଡ଼େ କିପରି ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନିସ୍ତବ୍ଧତା । କିନ୍ତୁ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗ କରି ଦୂର ଉପତ୍ୟକାରୁ ଗଧିଆମାନଙ୍କର ଚିତ୍କାର ଭାସିଆସିଲା ।

"ଶୁଣନ୍ତୁ, ଶୁଣନ୍ତୁ ! ନିଶିସନ୍ତାନଗଣଙ୍କର ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ । ଆଃ ! କି ଚମତ୍କାର !" ମୋ ମୁଖରେ ଭାବାନ୍ତର ଦେଖି ଯୋଗକଲେ---"ଆଃ ! ଆପଣ ନାଗରିକ ସଭ୍ୟତାର କୋଳାହଳରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକମାନେ ଶିକାରୀର ମନୋଭାବ ବୁଝନ୍ତିନାହିଁ ।" ଉଠିପଡ଼ି କହିଲେ,—

"ଆପଣ କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ କ୍ଲାନ୍ତ । ବିଶ୍ରାମର ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇସାରିଛି । ଯେତେ ସମୟ ଶୋଇବେ ଶୁଅନ୍ତୁ । ଆରାମରେ ଶୋଇ ଯେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିପାରନ୍ତୁ ।" ଅବନତ ମସ୍ତକରେ ଅଭିବାଦନ ପୂର୍ବକ ସେହି ଅଷ୍ଟଭୁଜାକାର କକ୍ଷର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲେ । ଶୟନକକ୍ଷରେ ପ୍ରବେଶ କଲି ।........

ମୁଁ ଯେପରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାଗରରେ ନିମଜ୍ଜିତ । ମୁଁ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ, ଭୀତତ୍ରସ୍ତ, ବିହ୍ୱଳ । ଅଭୂତପୂର୍ବ ଏଠାକାର ଅନୁଭୂତି ! ସେ ସବୁ ନିଜ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଭଗବାନ ! ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ! ପ୍ରିୟଜନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ମୋର ହେଉ ଭଗବାନ !

ମେ ୭ ତାରିଖ :

ଆଜି ଏକ ଉଷାକାଳ । ଗତ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ରାମ । ଆଃ ! କି ଆରାମ ଲାଗୁଛି ! ଦିନ ବହୁତ ହେଲାଣି ! କେହି ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ବିରକ୍ତ କରିନାହିଁ । ନିଜେ ଉଠି, ପୋଷାକପତ୍ର ପିନ୍ଧି ପାଖ ଘରକୁ ଗଲି—ଯେଉଁଠି ପୂର୍ବ ରାତ୍ରିରେ ଖାଇବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଦେଖିଲି, ଟେବୁଲରେ ଜଳଖିଆ ଏବଂ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ପାଖରେ କଫି ପାତ୍ର ଥୁଆଯାଇଛି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାର୍ଡ଼ ; ସେଥିରେ ଲେଖା—

"କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି । ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଜଳଖିଆ ଖାଇଦେବେ—ଡ୍ରାକୁଲା ।" ଖାଇଲି । ଖୁବ ତୃପ୍ତି ଲାଗିଲା । ତାପରେ ଚାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି । ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟିଥିଲେ ଚାକରମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତି, ମୋର ଖିଆ ସରିଗଲାଣି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ମୋର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଅତୁଳନୀୟ ସମ୍ପଦର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ । ଅଥଚ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ଜିନିଷର ଅଭାବ ଅଛି ଏ ଘରେ । ଟେବୁଲଟିରେ ସୁନାର ସୁନ୍ଦର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି—ନିଶ୍ଚୟ ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ । ଦ୍ୱାରଝରକାର ପରଦା, ଚେୟାର, ସୋଫାର ଢାଙ୍କଣୀ, ବିଛଣାଚଦର

—ସବୁ ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟଖଚିତ । ଶତାଧିକ ବର୍ଷର ପୁରାତନ ହେଲେ ବି ଖୁବ୍ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । 'ହମ୍ପ୍‌ଟନ୍ କୋର୍ଟ'ରେ ଏହିଭଳି କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଚୀନ ବସ୍ତୁ ଦେଖିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଛିନ୍ନ, କୀଟଦଷ୍ଟ । ବିଳାସର ଆଡମ୍ବର ଏଠାରେ ଏତେ, ଅଥଚ କୌଣସି କକ୍ଷରେ ଗୋଟାଏ ହେଲେ ଦର୍ପଣ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଟଏଲେଟ୍ ଟେବୁଲରେ ସୁଦ୍ଧା ! ଏଣୁ, ମୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡାଇବାକୁ କି କ୍ଷୌର ହେବାକୁ ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ସେହି ଛୋଟ କ୍ଷୌରଦର୍ପଣଟି କାଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟାଏ ଚାକର ଦେଖିଲି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଗଧିଆଗର୍ଜନ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ଶୁଣିଲି ନାହିଁ ! ଖାଇ ସାରିବା ପରେ (ସେ ଖାଇବାକୁ ଜଳଖିଆ କହିବ କି ମିଲ୍ କହିବ ? ୫ଟାରୁ ୬ଟା ଭିତରେ ଖାଇଥିଲି ତ) କିଛି ପଢ଼ିବାକୁ ଖୋଜିଲି । ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗର ଚାରିଆଡ଼ ବୁଲି ଦେଖିବାର ଅନୁମତି କାଉଣ୍ଟଙ୍କଠାରୁ ପାଇନାହିଁ । କରିବି କଣ ? ଖଣ୍ଡେ ବହି କି ପତ୍ର ପତ୍ରିକା ଏ ଘରେ ନାହିଁ । ଲେଖାଲେଖିର ସରଞ୍ଜାମ ବି କିଛି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଘରର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲି । ଲାଇବ୍ରେରି ପରି ସେଟି ଜଣାଗଲା ।

ଭିତରକୁ ଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲି, ସେଥିରେ ଚକ୍ଷୁସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଇଂରାଜୀ ଗ୍ରନ୍ଥ, ବନ୍ଧାଇକରା ସାମୟିକ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଥାକସବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରପତ୍ରିକା, ସମ୍ବାଦପତ୍ର ବିକ୍ଷିପ୍ତଭାବରେ ପଡ଼ିରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ କୌଣସିଟି ନୂଆ ନୁହେଁ । ବହିଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର— ଇତିହାସ, ଭୂଗୋଳ, ରାଜନୀତି, ରାଜନୀତିକ ଅର୍ଥତତ୍ତ୍ୱ, ଉଦ୍ଭିଦବିଜ୍ଞାନ, ଭୂତତ୍ତ୍ୱ, ଆଇନ ଇତ୍ୟାଦି । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଇଂଲଣ୍ଡ, ଇଂରେଜ-ଜୀବନ, ଇଂରାଜୀ ଆଚାର ଆଚରଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ । 'ଲଂଲଣ୍ଡ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରୀ', 'ରେଡ୍‌ବୁକ୍' ଓ 'ବ୍ଲୁବୁକ୍'ପରି ବିବରଣୀ ମୂଳକ ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅଛି । 'ହ୍ୱିଟାକର୍‌ଙ୍କ ପଞ୍ଜିକା', ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଏବଂ ନୌବାହିନୀର ତାଲିକା—କଣ ନାହିଁ ? ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଖୁସିଲାଗିଲା ଓକିଲମାନଙ୍କର ତାଲିକା ଦେଖି ।

ବହିଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି କାଉଣ୍ଟ୍ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଆନନ୍ଦରେ ଅଭିବାଦନପୂର୍ବକ ରାତିଟି ମୋର ଭଲଭାବରେ କଟିଥିବ ବୋଲି ଆଶା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ତା' ପରେ କହିଲେ,— “ସୁଖର କଥା, ଏ ଘରକୁ ବାଟ ପାଇ ଆପଣ ଆସି ପାରିଛନ୍ତି । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ଆପଣଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାଭଳି ବହୁ ଉପାଦାନ ଏଠାରେ ପାଇବେ ।” କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବହିଧରି କହିଲେ,— “ଏହି ବନ୍ଧୁଗଣ ମୋର ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନର ଚିର ସହଚର । ବହୁଦିନ ତଳେ, ଯେବେ ମୋ

ମନରେ ଲଣ୍ଡନ ଯିବାର ବାସନା ଜାଗିଥିଲା, ସେହିଦିନୁ ଏମାନେ ମୋତେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କର ମହିମାମୟୀ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଜାଣିବାରେ ଏମାନେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାକୁ ଜାଣିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତିରୁ ହିଁ ତାର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । କଣ କରିବି କହନ୍ତୁ ? ଆପଣଙ୍କର ସେହି ଅଦ୍‌ଭୁତ ଲଣ୍ଡନନଗରୀର ଜନ ସମୁଦ୍ର, ମାନବଜୀବନର ଶତ କଲକୋଲାହଲ ମଧ୍ୟରେ ମିଶିଯିବାପାଇଁ ମୋର ଏ ତୃଷିତ ଆତ୍ମା ସର୍ବଦା ଉନ୍ମୁଖ । ତାର ଜୀବନଯାତ୍ରା, ତାର ପରିବର୍ତ୍ତନସ୍ରୋତ, ତା'ର ମରଣାନୁଭୂତି—ଅର୍ଥାତ୍ ତାର ସମଗ୍ର ଜୀବନପ୍ରବାହ ସହିତ ନିଜକୁ ମିଶାଇ ଦେବା ମୋର ଇଚ୍ଛା । କିନ୍ତୁ ହାୟ ! କେବଲ ପୁସ୍ତକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆପଣଙ୍କ ଭାଷାକୁ ମୁଁ ଶିଖିଛି । ପ୍ରକୃତରେ କିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରିବି, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ମୋର ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।"

"କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ! ଆପଣଙ୍କ ଇଂରାଜୀଭାଷାଜ୍ଞାନ ତ ଯଥେଷ୍ଟ । ତା' ଛଡ଼ା ଆପଣ ତ ସୁନ୍ଦର କହିପାରୁଛନ୍ତି ।" ମୁଁ କହିଲି । ସେ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଲେ ।

"ଧନ୍ୟବାଦ୍ ବନ୍ଧୁ ! ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ । କିନ୍ତୁ, ମୋର କ'ଣ ମନେହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ? —ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ମୁଁ ଆଗେଇଛି । ବ୍ୟାକରଣ ଏବଂ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଡାର ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ—ଏକଥା ସତ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ ହେଲା କଥାବାର୍ତ୍ତା । ସେଟା ମୋର ଏବେ ବି ଅଜଣା ରହିଯାଇଛି ।"

ମୁଁ କହିଲି,—"ନା ନା ! ବାସ୍ତବରେ ଆପଣ ସୁନ୍ଦର କହିପାରୁଛନ୍ତି ।"

"ଉହୁଁ" ! ଆଶାନୁରୂପ ନୁହେଁ । ବେଶ୍ ଧରାଯାଉ, ଲଣ୍ଡନର ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିବୁଲି କଲେ ମୋ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ କେହି ମୋତେ ବିଦେଶୀ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରିବେ ନାହିଁ । ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଦେଖନ୍ତୁ ! ମୁଁ ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି । ଜଣେ 'ବୋୟାର' । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ମୋତେ ଜାଣନ୍ତି । ଜନନାୟକ ଭାବରେ ସମ୍ଭ୍ରମ ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଦେଶବିଭୂଇଁରେ ଗୋଟାଏ ଅପରିଚିତ ବିଦେଶୀର କଣ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଛି ? ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅପରିଚିତ ; ଏବଂ ସେହି ହେତୁରୁ ଅବହେଳିତ । ଯେବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ହୋଇପାରେ—ସେଥିରେ ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ତା'ହେଲେ, କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲାବେଳେ କେହି ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ବିଦ୍ରୂପ କରୁନଥିବ -- 'ହେଇ ରେ ହେଇ, ଗୋଟାଏ ବିଦେଶୀ !' ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭୁତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଆସିଛି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ତାହା ହିଁ ହେବାକୁ ଚାହେଁ । ଅନ୍ତତଃ, କେହି ମୋ ଉପରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ବିସ୍ତାର କରିବ—ଏଟା ମୁଁ ସହ୍ୟ କରିପାରିବି ନାହିଁ । ଆପଣ

ଏକ୍‌ସେଟର୍‌ବାସୀ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ଭାବରେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି କେବଳ ଲଣ୍ଡନରେ ମୋର ନୂଆ ଜମିଦାରୀ ବିଷୟରେ ସମ୍ବାଦ ଦେବାପାଇଁ । ଆପଣ ଏଠାରେ ମୋ ସହିତ କିଛିଦିନ ରହିବେ । ତା ହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଆଲାପଆଲୋଚନା କରି ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚାରଣଭଙ୍ଗୀ ମୁଁ ସହଜରେ ଜାଣିପାରିବି । ଅତଏବ, ଆଗାମୀରେ ମୋ କହିବାରେ ଯେବେ ଭ୍ରମପ୍ରମାଦ ଘଟୁଥାଏ, ଦୟାକରି କହିବେ —ସେ ଯେତେ ନଗଣ୍ୟ, ଯେତେ ସାମାନ୍ୟ ହେଉ ପଛେ । ଆଜି ବହୁସମୟ ଧରି ବାହାରେ ରହିବାରୁ ନିତାନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ମୋ ପରି ଜଣେ ସଦାବ୍ୟସ୍ତ, ନାନାବିଧ ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଶ୍ଚୟ କ୍ଷମାଦେବେ ।”

ମୋ ପକ୍ଷରେ ଯାହା ସମ୍ଭବ ହେବ, ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ବୋଲି କହିଲି । ତା’ପରେ ପଚାରିଲି—ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଏହି କକ୍ଷକୁ ଆସିପାରିବି କି ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ,—

“ନିଶ୍ଚୟ ! ନିଶ୍ଚୟ ! ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଏ ଦୁର୍ଗର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଆପଣ ଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦପଡ଼ିଛି ସେ ସବୁ କକ୍ଷକୁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ନାହିଁ । ତା’ ଛଡ଼ା ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ବି ଆପଣ କରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ଏପରି ସ୍ଥାନ, ଏପରି ବସ୍ତୁ ଏଠାରେ ଅଛି—ଯାହାକୁ ମୁଁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ବା ବୁଝାଇ ଦେଲେ ଆପଣ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିପାରିବେ ।”

ସ୍ୱୀକାର କଲି । ତାପରେ କହିଲେ,—“ଆପଣ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆରେ ଅଛନ୍ତି—ଭୁଲିଯିବେ ନାହିଁ । ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆ ଏବଂ ଇଂଲଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଆଚାର-ବ୍ୟବହାର, ଜନଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନରେ ବହୁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବେ । ଏଠାକାର ବହୁ ବିଷୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାତ, ଅପରିଚିତ, ଅଦ୍‌ଭୁତ ବୋଧ ହେବ । ଆପଣଙ୍କର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିଛନ୍ତି ଯେ ଏଠାରେ କେତେ ଅପରିଜ୍ଞାତ ବିଷୟ ଥାଇପାରେ ।”

—ଏଇଥିରୁ ବହୁତ କଥା ଉଠିଲା । ସେ ତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ କଲି । ମୋର ଯାତ୍ରାପଥରେ ଯାହା ଯାହା ସବୁ ଘଟି ଯାଇଛି, ତାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଅଭିମତ ଚାହିଁଲି । ସମୟେ ସମୟେ ପ୍ରକୃତ ବିଷୟକୁ ବୁଲେଇ ଘୂରେଇ, କେତେବେଳେ ବା ନବୁଝିବାର ଛଳନା କରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଏଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋଟାମୋଟି ମୋର ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସ୍ପଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ସମୟ ଗଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ସାହସ ବି ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ରାତିର କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲି । ଧର, ଗାଡ଼ି ଡ୍ରାଇଭର୍ କାହିଁକି ନୀଳଆଲୋକ ପାଖକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଉଥିଲା ? ସେ ବୁଝାଇଦେଲେ : “ସାଧାରଣଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ, ବର୍ଷର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାତିରେ ଅଶୁଭ ଆତ୍ମାମାନଙ୍କର ଅପ୍ରତିହତ ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ଏବଂ ସେତିକିବେଳେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଧନସମ୍ପଦ ଲୁକ୍କାୟିତ ରହିଥାଏ, ତା ଉପରେ ଏହି ନୀଳଆଲୋକଶିଖା ଦେଖାଯାଏ । କାଲିଥିଲା ସେହି ରାତି । ଆପଣ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଧନ ଲୁକ୍କାୟିତ ଥିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଅତୀତରେ ଶହ ଶହ ବର୍ଷଧରି ଏହି ଭୂମି ଉପରେ ଓ୍ୱାଲ୍ଲାଚିୟ, ସାକ୍ସନ ଏବଂ ତୁର୍କିଗଣ ଯୁଦ୍ଧକରି ଯାଇଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳର ମୃତ୍ତିକା ଆତତାୟୀ ତଥା ଦେଶଭକ୍ତଗଣଙ୍କ ରକ୍ତରେ ଆପ୍ଳୁତ ହୋଇଛି । ସେଇ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ଅଷ୍ଟ୍ରୀୟ କିମ୍ବା ହଙ୍ଗେରୀୟ ଲୁଣ୍ଠନକାରୀଗଣ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶଭକ୍ତଗଣ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା ନିର୍ବିଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି । କୃତ୍ରିମ ଶୀଳାପତନ ସୃଷ୍ଟିକରି ଆକ୍ରମଣକାରୀଗଣଙ୍କୁ ଧ୍ୱଂସକରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗିରିସଙ୍କଟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦେଶରେ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଆତତାୟୀର ହିଁ ଜୟ ହୋଇଛି । ହେଲେ, ସେ ପାଇଛି କଣ ? ଦେଶର ଯାହା କିଛି ସମ୍ପଦ—ଏହି ସ୍ନେହଶୀଳା ମୃତ୍ତିକା ପରମ ସୁହୃଦପରି ନିଜ ଗର୍ଭରେ ଲୁଚାଇ ଦେଇଛି ।”

ପଚାରିଲି,—“କିନ୍ତୁ ଏହା କିପରି ସମ୍ଭବ ? ଇତିହାସରେ ଯେତେବେଳେ ଏହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ଅଛି, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଅନାବିଷ୍କୃତ ରହିପାରେ କିପରି ? ଲୋକେ ତ ସାମାନ୍ୟ କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ହେଲା ?” କାଉଣ୍ଟ ହସିଲେ । ମୁଖଗହ୍ୱର ମଧ୍ୟରୁ ସେହି ଦୀର୍ଘ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶ୍ୱାନ ସଦୃଶ ଦନ୍ତାବଳୀ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଦେଖାଗଲା । ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ,—“କାରଣ ଏଠାକାର ଅଧିବାସିଗଣ ଭୀରୁ, ନିର୍ବୋଧ, ମୂର୍ଖ । ସେହି ଆଲୋକଶିଖା ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାତିରେ ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ରାତିରେ ଏହି ଦେଶର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ ଡେଇଁ ପଦାକୁ ଆସିବାକୁ ସାହସ କରିବ ନାହିଁ । ଯଦିବା ଆସେ, ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସେ ଭୁଲିଯିବ । କିମ୍ବା କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ରାତି-କାଳରେ ଆଲୋକର ଅବସ୍ଥିତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରିଲା । କିନ୍ତୁ ଦିବାଲୋକରେ ପୁଣି ତାହା ଭୁଲିଯାଏ । ଆପଣ ବି ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ; ଦେଖିବେ ନିଶ୍ଚୟ ନିରାଶ ହେବେ— ଏ କଥା ମୁଁ ଶପଥ କରି କହିପାରେ ।”

“ଠିକ୍ କଥା କହୁଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ! ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବା ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଯେମିତି ଅସମ୍ଭବ, ମୋ ପକ୍ଷରେ ବି ସେଇଆ,”—ମୁଁ କହିଲି । ତାପରେ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ପଡ଼ିଲା ।

କାଉଣ୍ଟ କହିଲେ,—''ଦେଖ । ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ମୋ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଘରଟି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଛନ୍ତି ତା' ବିଷୟରେ ଏଥର କହନ୍ତୁ ।'' ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଅନବଧାନତା ପାଇଁ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନାକରି ବ୍ୟାଗ ଭିତରୁ ଦଲିଲପତ୍ର ଆଣିବାକୁ ଉଠିଗଲି । ସେ ଘରେ କାଗଜପତ୍ର ଠିକ୍ କରୁଛି, ଚିନାମାଟି ଆଉ ରୂପା ପାତ୍ରର ଠଣ୍ ଠଣ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ଫେରିଲା ବେଳେ ଦେଖିଲି ଟେବୁଲ ସଫା ହୋଇଯାଇଛି, ଆଲୁଅ ବି ଲଗା ସରିଛି । ସେତେବେଳକୁ ବେଶ୍ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି । ଲାଇବ୍ରେରୀ ମଧ୍ୟ ଆଲୋକିତ । କାଉଣ୍ଟ ସୋଫାରେ ଶୋଇ ଏତେ ବହି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଖଣ୍ଡିଏ 'ଇଂରାଜୀ ବ୍ରାଡ୍‌ଶ ଗାଇଡ୍' ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ! ମୁଁ ଆସିଲାରୁ ଟେବୁଲରୁ ସବୁ ବହି କାଗଜତକ ସଫାକରିଦେଲେ । ତା'ପରେ ଚାଲିଲା ଘରର ପ୍ଲାନ୍ ଓ ଦଲିଲ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ନାନା ହିସାବ କିତାବ । ଦେଖିଲି ସବୁ କଥାରେ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ । ଘର ବିଷୟରେ, ତାର ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ମୋତେ ଲକ୍ଷେ ପ୍ରଶ୍ନ । ଜାଗାଟିର ପରିବେଶ ଏବଂ ପ୍ରତିବେଶ ସମ୍ପର୍କରେ ପୂର୍ବରୁ ସେ ବିସ୍ତର ପଢ଼ାପଢ଼ି କରିଛନ୍ତି । କାରଣ, ଆଲୋଚନା ଶେଷରେ ଅନୁଭବ କଲି ମୋ ଠାରୁ ସେ ବେଶି ଜାଣିଛନ୍ତି । ସେଇ କଥା କହିଲି । ତହୁଁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ,—

''ଆଚ୍ଛା, କହନ୍ତୁ— ଏଟା ଜାଣିବା କ'ଣ ଦରକାର ନୁହେଁ ? ସେଠାକୁ ଗଲେ ମୁଁ ଏକା । ବନ୍ଧୁ ହାର୍‌କର୍ ଜନାଥନ— ଧେତ୍ ! କ୍ଷମାକରନ୍ତୁ ! ଆମ ଏଠାକାର ରୀତି ଅନୁସାରେ ବଂଶଗତ ଉପାଧି ଆଗେ କହିବା ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସ । ହଁ ! କ'ଣ କହୁଥିଲି ? ହଁ । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍ ପାଖରେ ନଥିବେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଭୁଲ ହେଲେ ସୁଧାରିବା ନେବାପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ସେ ବହୁଦୂରରେ ଏକ୍‌ସେଟର୍‌ରେ ବସି ବନ୍ଧୁ ପିଟର ହକିନସ୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଓକିଲାତିର କାଗଜପତ୍ର ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଥିବେ । ସେତେବେଳେ ?''

ସେଇଠୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଲା ପରଫ୍ଲିଟ୍‌ରେ ଜମିଦାରୀକିଣା ସମ୍ପର୍କରେ । ସବୁ ଘଟଣା କହିଲି । କାଗଜପତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଦସ୍ତଖତ୍ ଦରକାର କରାଇନେଇ ତା ସହିତ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ନୋଟ୍ ଲେଖି ଡାକରେ ପକାଇବାପାଇଁ ରଖିଲି । କାଉଣ୍ଟ ପଚାରିଲେ—ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଉପଯୁକ୍ତସ୍ଥାନର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି କିପରି ? ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ନୋଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲି, ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପଢ଼ିଲି । ସେଟି ଏହିପରି—

''ପରଫ୍ଲିଟ୍‌ର ଏକ ଦୋଛକି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗା ଦେଖି ମନେହେଲା—ଏଭଳି ସ୍ଥାନଟିଏ ବୋଧହୁଏ ଦରକାର । ଗୋଟାଏ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ନୋଟିସ୍ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିଲା । ସେଥିରୁ ଜାଣିଲି ସ୍ଥାନଟି ବିକ୍ରୟ କରାଯିବ । ତାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ

ଭାରି ପଥରରେ ତିଆରି ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀର । ମନେହୁଏ ଖୁବ୍ ପୁରାତନ । ବହୁ ବର୍ଷଧରି ମରାମତି ହୋଇନାହିଁ । ବନ୍ଦ ଫାଟକ ପୁରୁଣା ମୋଟା ମୋଟା ଓକ୍ କାଠ ଏବଂ ଲୁହାଛଡ଼ରେ ତିଆରି । ସେଥିରେ ଭୀଷଣ ଭାବରେ କଳଙ୍କି ଲାଗିଗଲାଣି ।

''ଜମିଦାରୀର ନାମ 'କାରଫାକ୍ସ' । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ 'କ୍ୱାଟର୍ ଫେସ୍'ର ଅପଭ୍ରଂଶ କାରଣ, ଘରଟି କ୍ୱାଟର ଫେସ୍ ଅର୍ଥାତ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ ବିଶିଷ୍ଟ । ସମୁଦାୟ କୋଡ଼ିଏ ଏକର ଜମି ଉପରେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରାଚୀର ଘେରା । ଭିତରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଗଛ ଥିବା ଫଳରେ ସ୍ଥାନଟି ଅନ୍ଧାରୁଆ । ଗୋଟିଏ ଘନକୃଷ୍ଣ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଭୀର ପୁଷ୍କରିଣୀ ବା କ୍ଷୁଦ୍ର ହ୍ରଦ ଅଛି—ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଝରଣାଜଳରେ ପୁଷ୍ଟ ହୁଏ । ନଚେତ୍ ବଡ଼ ଆକାରର ଗୋଟାଏ ନଳାଦେଇ ଏହାର ଜଳ ନିଷ୍କାସିତ ହେଉଥାନ୍ତା କିପରି ? ପ୍ରାସାଦଟି ବହୁକାଳ ପୂର୍ବର– ମଧ୍ୟଯୁଗର କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହାର ଏକ ଅଂଶ ଖୁବ୍ ଭାରି ପଥରରେ ତିଆରି ଏବଂ ବହୁ ଉଚ୍ଚରେ ମୋଟା ମୋଟା ଲୁହାଲଗା ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ଝରକା ଠିକ୍ ଦେଖାଯାଏ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗୀୟ କୌଣସି ଦୁର୍ଗୋପରିସ୍ଥ ଗମ୍ବୁଜର ଏକ ଅଂଶ ପରି । ଘରକୁ ଲାଗି ପ୍ରାଚୀନ ଭଜନାଳୟଟିଏ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଚାବି ନଥିବାରୁ ଭିତରକୁ ଯିବା ସମ୍ଭବ ହେଲନାହିଁ । ତଥାପି, ମୋର କୋଡାକ୍ କାମେରାରେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗର ଫଟୋ ନେଇଛି । ଘରଟି ସୁପରିକଳ୍ପିତ ଭାବେ ତିଆରି ହୋଇ ନଥିବାରୁ ଅଯଥାରେ ବହୁସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ପାଖରେ ସେପରି କିଛି ଜନବସତି ନାହିଁ । ଅଳ୍ପଦିନ ହେବ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଘର ତିଆରି ହୋଇ ସେଥିରେ ବେସରକାରୀ ଉନ୍ମାଦ-ଚିକିତ୍ସାଳୟଟିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏ ପ୍ରସାଦର ନିମ୍ନାଂଶରୁ ସେଇଟି ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।''

ନୋଟ୍ ଶୁଣି କାଉଣ୍ଟ୍ କହିଲେ,—''ଯାହାହେଉ ! ଘରଟି ଏକାଧାରରେ ପ୍ରାଚୀନ ଏବଂ ବିରାଟ ଆକାର ଜାଣି ଭାରି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି । ନିଜେ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ବଂଶର ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଁ । ତେଣୁ, ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଗୃହବାସ ମୋ ପକ୍ଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ଗୋଟାଏ ଗୃହ ଦିନକରେ ବାସୋପଯୋଗୀ କରାଯାଇ ନ ପାରେ । ବାସ୍ତବରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ଗୋଟାଏ ଶତାବ୍ଦୀ ତ ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟା ଦିନର ସମଷ୍ଟି ମାତ୍ର ! ବେଶି ଖୁସି ଲାଗୁଛି, ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଗୀର୍ଜା ଅଛି । ଆମେ ଟ୍ରାନ୍ସିଲ୍‌ଭେନୀୟ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତଗଣ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସର୍ବସାଧାରଣସ୍ଥାନରେ ସମାଧିସ୍ଥ ହେବା ଚାହୁଁନା । ଆନନ୍ଦ-ଉଲ୍ଲାସ ଜୀବନରେ ମୋର କାମ୍ୟ ନୁହେଁ । ପ୍ରଚୁର ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ କିମ୍ବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳାଶୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ ମଧ୍ୟ ଭଲଲାଗେ ନାହିଁ । ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଯୁବଜନଗଣଙ୍କୁ ସେ ସବୁ ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରେ । ମୁଁ ତ ଆଉ ଯୁବକ ହୋଇ ନାହିଁ ! ତା ଛଡ଼ା—ବହୁକାଳଧରି ମୃତ ଜନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶୋକ କରି କରି ମୁଁ ଅବସନ୍ନ,

କ୍ଲାନ୍ତ । ଏପରି ଜୀବନ କି ଆନନ୍ଦଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ସହିତ ସ୍ୱର ମିଳାଇପାରେ ? ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା—ମୋର ଏ ଦୁର୍ଗର କାନ୍ଥସବୁ ଭାଙ୍ଗି ଗଲାଣି । ଏହାର ସଚ୍ଛିଦ୍ର ପ୍ରାକାର, ଝରକଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରତିଚ୍ଛାୟା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ତାହା ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ବାୟୁ କି ଶୀତଳ ! ତେଣୁ ଆପଣ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିବେ ଛାୟା ଓ ପ୍ରତିଚ୍ଛାୟାର ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ ମୋର କେତେ ପ୍ରିୟ ! ଏହିପରି ସ୍ଥାନରେ ବସି ନୀରବ ଭାବରେ ମୁଁ ଆତ୍ମଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ ହୋଇପାରେ ।" ତାଙ୍କ ବାକ୍ୟ ଓ ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ସଙ୍ଗତିର ଅଭାବ ଥିଲାପରି ମନେ ହେଲା । କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ମୁଖର ଗଠନ ଏପରି ଯେ ତାଙ୍କ ସ୍ମିତହାସ୍ୟରେ କ୍ରୂରତା ସହିତ ବିଷର୍ଣ୍ଣତାର ମିଶ୍ରଣ ଅନୁଭବ କରାଯାଏ ।

ମୋତେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନାକରି ଚାଲିଗଲେ । ଗଲାବେଳେ କାଗଜପତ୍ର ଏକାଠି ରଖିବାକୁ କହିଗଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଅଳ୍ପସମୟ ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ଆଉ କଣ କରିବି ? କେତେଖଣ୍ଡି ବହି ଦେଖିଲି । ଖଣ୍ଡିଏ ମାନଚିତ୍ର ପୁସ୍ତକ । ଖୋଲିବାକୁ ଗଲାବେଳକୁ ଛୁଏଁ ଛୁଏଁ ଇଂଲଣ୍ଡଥିବା ପୃଷ୍ଠାଟି ଖୋଲିଗଲା । ବୁଝିଲି ଏହି ଅଂଶଟି ବହୁବାର ବ୍ୟବହୃତ । ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଲ ବୁଲାଯାଇ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇଛି । ତା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା ଲଣ୍ଡନ ନିକଟରେ ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ । ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ତାଙ୍କ ନୂଆ ଜମିଦାରୀ ଅଞ୍ଚଳ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଚିହ୍ନିତ ସ୍ଥାନ—ୟର୍କସାୟାର ଉପକୂଳସ୍ଥ ‚ଏକ୍ସେଟର୍’ ଏବଂ ‘ହୁଇଟ୍‌ବି’ ।

ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଫେରିଲେ । ମୋତେ ପଢ଼ୁଥିବାର ଦେଖି କହିଲେ,—"ଆଃ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ? ଭଲ, ଭଲ । କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରହିବା କ'ଣ ଭଲ ? ଉଠନ୍ତୁ । ଖବର ପାଇଲି, ଆପଣଙ୍କର ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଗଲାଣି ।" ମୋ ହାତଧରି ନେଇଗଲେ । ଅନ୍ୟ କକ୍ଷକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଉପାଦେୟ ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ସବୁ ଟେବୁଲରେ ସଜାହୋଇ ରହିଛି । ଏଥର ମଧ୍ୟ କାଉଣ୍ଟ୍ କ୍ଷମା ଚାହିଁଲେ; ଯେହେତୁ ସେ ବାହାରକୁ ଯାଇ ଖାଇଆସିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାଖରେ ମୋର ବସି ଗପ କଲେ । ଗତ ରାତ୍ରି ପରି ଧୂମ୍ରପାନ କଲି । ତା'ପରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ପଚାରିଚାଲିଲେ ଯେତେପ୍ରକାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ । ଅନୁଭବ କରୁଛି, ରାତି ବହୁତ ହେଲାଣି । ତଥାପି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିଛି କହିପାରୁନାହିଁ । ସେ ଯେତେବେଳେ ମୋର ସବୁ ସୁଖସୁବିଧା ଦେଖିବାରେ ତତ୍ପର, ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ କେବେ ସୁନ୍ଦର ହେବନାହିଁ । ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ନିଦ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । କାରଣ, ଗତ ରାତ୍ରିର ଦୀର୍ଘ ନିଦ୍ରା ମୋର ସବୁ ଅବସାଦ ଦୂର କରିଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ, ପାହାନ୍ତା ପହରକୁ ଖୁବ୍ ଥଣ୍ଡା ଲାଗିଲା । ଏଠାକୁ ରାତିର ଭଙ୍ଗା ସମୟ କୁହାଯାଇପାରେ । ଲୋକେ କହନ୍ତି, ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ଏହି କାଳଃସନ୍ଧିରେ

ବା ଜୁଆରର ଗତି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ ଘଟିଥାଏ । ଯେବେ ମୋ ପରି କେହି କ୍ଳାନ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ନିଗଡ଼ରେ ଆବଦ୍ଧ ରହି ବିଶ୍ରାମରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଥାଏ, ସେହି କେବଳ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅନୁଭବ କରିପାରେ । ହଠାତ୍ ପ୍ରଭାତର ମୁକ୍ତବାୟୁରେ କୁକୁଡ଼ାର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ତୀବ୍ର ସ୍ୱର ଭାସିଆସିଲା । କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲା ଧଡ଼୍‌ପଡ଼୍ ହୋଇ ଉଠିପଡ଼ିଲେ ।

“କ’ଣ ? ସକାଳ ହୋଇଗଲା ? ଇସ୍ କି ଅସାବଧାନ ମୁଁ । ଏତେ ସମୟ ଧରି ଆପଣଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିଲି ? ମୋର ନୂତନ ପ୍ରିୟ ଇଂଲଣ୍ଡ ବିଷୟରେ କହିଲାବେଳେ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଟିକେ କମ୍ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ! ତାହାହେଲେ ସମୟ ଯେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଧାଇଁଛି, ଏ କଥା ମୁଁ ଭୁଲିଯିବିନାହିଁ ।” ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ କକ୍ଷରୁ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ।

ମୋ ଘରକୁ ଯାଇ ପରଦା ସବୁ ଆଡ଼େଇଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଅଙ୍ଗନ ଦିଗକୁ ମୋର ଝରକା ଖୋଲା । ଊଷାଲୋକ ବୃଦ୍ଧିପାଉଥିବା କେବଳ ଦେଖିପାରିଲି । ପୁଣି ପରଦା ପକାଇଦେଇ ଆଜିର ବିବରଣୀ ଲେଖିଲି ।

ମେ ୮ ତାରିଖ :

ଭୟ ହୁଏ, ମୁଁ ହୁଏତ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭ ହୋଇଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ କଥା—ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ସବୁ ଘଟଣା ଲେଖି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କାରଣ, ଏହି ସ୍ଥାନ, ଏଠାକାର ବ୍ୟକ୍ତି, ବସ୍ତୁ, ପରିବେଶ ସବୁ ମୋତେ ଏପରି ଅଭୂତପୂର୍ବ, ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ ଏବଂ ଅଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ମନେହେଉଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଥମମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିତାନ୍ତ ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା ଓ ଅସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଆଃ ! ଏ ପରିବେଶରୁ କିପରି ମୁକ୍ତି ପାଆନ୍ତିନାହିଁ ! କିମ୍ବା, ଏଠାକୁ ଆଦୌ ଆସି ନ ଥା’ନ୍ତି କି ! ଏହା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ—ଏହି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ରାତ୍ରିଜାଗରଣ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର କ୍ଷତି ଘଟାଉଛି । ତେଣୁ, ହୁଏତ ମନ ଅସ୍ଥିର ! —କିନ୍ତୁ, ଆଉ କ’ଣ କିଛି ନାହିଁ ? ଏଠାରେ ଯେବେ କେହି ଥା’ନ୍ତା—ଯାହା ସହିତ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହୁଅନ୍ତା, ଯାହା ଆଗରେ ମନୋବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତି । ତେବେ ଏ ଜୀବନ ଏପରି ଦୁର୍ବିସହ ବୋଧ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ହାୟ ! କାହିଁ କିଏ ? କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାର ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି କାଉଣ୍ଟ୍ ।

ହେଲେ, ସେ—ଖବ[illegible], ଭୟ ଲାଗେ । ଏ ସ୍ଥଳରେ ବୋଧହୁଏ ଏକମାତ୍ର ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ମୁଁ !

ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ନିଛକ-ସାଧାସିଧା ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେବା ଉଚିତ । ତା ଫଳରେ କଳ୍ପନାର ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ମନକୁ ମୋର ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ କରିବ ନାହିଁ କି ଦୁର୍ବଳ କରିବ ନାହିଁ । ସେପରି ହେଲେ ସେ ମୋର ସ୍ଥିତି ଅସମ୍ଭବ ! ବର୍ତ୍ତମାନ କହେ ମୁଁ କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି—ଅନ୍ତତଃ ଥିବାପରି ଜଣାପଡ଼ୁଛି—

ବିଛଣାକୁ ଯାଇ କେତେଘଣ୍ଟା ଶୋଇଲି । ତା'ପରେ ମନେହେଲା ଆଉ ଶୋଇପାରିବି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଉଠିଲି । ଝରକା କଡ଼ରୁ କ୍ଷୌର ଦର୍ପଣଟି ଆଣି କ୍ଷୌର ହେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି, ହଠାତ୍ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ହାତର ଚାପ ଅନୁଭବ କଲି । ଶୁଣିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍ କହୁଛନ୍ତି,—"ସୁପ୍ରଭାତ !" ଶିହରି ଉଠିଲି । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଦର୍ପଣରେ ମୋ ପଛପଟର ସମୁଦାୟ ସ୍ଥାନାଂଶ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି—ଅଥଚ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆସିବା ତ କାହିଁ ଦେଖିପାରିଲି ନାହିଁ ! ଚମକିପଡ଼ିବା ଫଳରେ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ କଟିଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନାହିଁ । କାଉଣ୍ଟ୍ଙ୍କ ଅଭିବାଦନର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଇ ଦର୍ପଣକୁ ଚାହିଁଲି ଅସୁବିଧାଟା ଦେଖିବାକୁ—କାଉଣ୍ଟ୍ଙ୍କ ଆଗମନ ନ ଜାଣିପାରିବାର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ନାଃ ! ଏଥର କିଛି ଭୁଲ୍ ନ ହୋଇପାରେ । ଆସିବା କଥା ଛାଡ଼ିଦିଅ । ମୋ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିବା ତ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି ? କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? ଦର୍ପଣରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିବିମ୍ବ କାହିଁ ? ସମଗ୍ର କକ୍ଷ ସେଥିରେ ଦେଖାଯାଉଛି ; ଅଥଚ, ମୋ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସତ୍ତା ସେଥିରେ ନାହିଁ ! ଏହି ଧାରଣା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ କଲା ମୋତେ । ଯେତେ ଯେତେ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଏଠାରେ ଘଟିଯାଇଛି, ଏଟା ତାର ଚରମ ଅବସ୍ଥା । ଏଣୁ, କାଉଣ୍ଟ୍ ପାଖରେ ଥିବାବେଳେ ଯେଉଁ ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା ଅନୁଭବ କରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ବହୁଗୁଣିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ସମୟରେ ଦେଖିଲି କଟା ଜାଗାରୁ ରକ୍ତର ଏକ କ୍ଷୀଣ ଧାର ମୋର ଚିବୁକ ଦେଇ ଝରିଆସୁଛି । କ୍ଷୁର ରଖି ମୁହଁ ବୁଲାଇଲି—ଯେବେ କିଛି ମିଳେ ଲଗାଇଦେବି । ମୋତେ ଚାହିଁ କାଉଣ୍ଟ୍ଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରୁ ପୈଶାଚିକ ଉଗ୍ରତାର ଅଗ୍ନି ସହସା ନିର୍ଗତ ହେଲା । ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ମୋ କଣ୍ଠନଳୀକୁ ଚିପିଧରିଲେ । ନିଜକୁ ତାଙ୍କ କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ମୋର କଣ୍ଠସଂଲଗ୍ନ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ମାଳଟିକୁ ତାଙ୍କ ହସ୍ତ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖାଗଲା ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ଉନ୍ମତ୍ତତା ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ଉଭେଇଗଲା । କିଛି ଘଟିନାହିଁ ଯେମିତି !

“ସାବଧାନ ! ସାବଧାନ ! ଏମିତି କେବେ କରିବେନାହିଁ ! ଏ ଦେଶରେ ବାସକରି ଏପରି ଘଟଣାକୁ ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଅବହେଳା କରିବେ ନାହିଁ !” ତା’ପରେ ମୋର କ୍ଷୌରଦର୍ପଣଟିକୁ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । “ଏହି କଦର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷଟା ହିଁ ସବୁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ । ଅହମିକାଗ୍ରସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ଏଟା ଗୋଟାଏ ଘୃଣ୍ୟ କ୍ରୀଡ଼ନକ ! ଦୂର୍ !”—କହି ତାଙ୍କର ଲୌହଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ କରର ବୀରବିକ୍ରମରେ ଝରକା ଖୋଲି ଦର୍ପଣଟିକୁ ଏତେ ଜୋରରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ଯେ ଅଙ୍ଗନର ପ୍ରସ୍ତରଚତ୍ୱରରେ ବାଜି ତାହା ଶତଧା ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ ହେଲା । ନୀରବରେ କକ୍ଷ ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

କି ଦୁଃଖର ବିଷୟ ! ଏଣିକି କ୍ଷୌର ହେବ କେମିତି ? ବୋଧହୁଏ ଘଣ୍ଟାତଳ କି କ୍ଷୌରଗିନାର ନିମ୍ନାଂଶର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ହେବ ! ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ । ସୌଭାଗ୍ୟରବିଷୟ ସେଗୁଡ଼ାକ କାଚ ନୁହେଁ, ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ।

ଖାଇବା ଘରକୁ ଗଲି । ଜଳଖିଆ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ପାଖରେ କେଉଁଠି ଦେଖାଯାଉ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏକୁଟିଆ ଖାଇବାକୁ ହେଲା । ଅଦ୍ଭୁତ କଥା, କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ଖିଆପିଆ ତ କେବେ ଦେଖିନାହିଁ ? ତା ହେଲେ କଣ ସେ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ?

ଜଳଖିଆ ପରେ ଦୁର୍ଗରେ କିଛି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଲି । ସିଡ଼ିରେ ଚଢ଼ିଯାଇ ଦେଖିଲି—ଗୋଟିଏ ଦକ୍ଷିଣମୁଖ କକ୍ଷ । ଆଃ କି ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ! ମୁଁ ଠିଆହେବା ଜାଗାରୁ ଦୃଶ୍ୟର ଶୋଭା ଅପୂର୍ବ ଦେଖାଯାଏ । ଗୋଟାଏ ପର୍ବତର ଭୃଗୁପ୍ରଦେଶ । ତାର ଠିକ୍ ଧାରରେ ଦୁର୍ଗଟି ଅବସ୍ଥିତ । ଝରକାରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପଥର ପକାଇଦେଲେ, କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ସ୍ପର୍ଶ ନ କରି ପ୍ରାୟ ହଜାର ଫୁଟ ତଳେ ଯାଇ ପଡ଼ିବ । ଆଖି ଯେତେ ଦୂର ଯାଏ ଦେଖାଯାଏ, କେବଳ ସବୁଜ ବୃକ୍ଷାଗ୍ରର ସାଗର । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଗିରିଗହ୍ୱର ନିକଟରେ ସାମାନ୍ୟ ଫାଙ୍କ । କେଉଁଠି ବା ରୌପ୍ୟସୂତ୍ରପରି ଗିରିନଦୀଧାରା ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ ପଥଦେଇ ଗିରିସଙ୍କଟ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀର ଚମତ୍କାରିତା ଉପଭୋଗ କରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ । କାରଣ ଦୁର୍ଗାଭ୍ୟନ୍ତର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଚାଲିଛି ।

ଦ୍ୱାର, ଦ୍ୱାର, ତା ପରେ ଦ୍ୱାର ! ଦ୍ୱାର ପରେ ଦ୍ୱାର ! —ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କେବଳ ଦ୍ୱାର ! ଦ୍ୱାରର ସୀମା ନାହିଁ ଯେପରି ! ଅଥଚ, ସବୁଗୁଡ଼ାକରେ ତାଲା ପଡ଼ିଛି । ଦୁର୍ଗରୁ ଏକମାତ୍ର ନିଷ୍କ୍ରମଣ ପଥ ବୋଧହୁଏ ଏହି ଝରକାଗୁଡ଼ାକ !

ତେବେ—ତେବେ, ଏ ଦୁର୍ଗ କଣ ଗୋଟାଏ ବନ୍ଦୀଶାଳା ? ମୁଁ କଣ ତା ହେଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବନ୍ଦୀ ! !

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

ନିଜକୁ ବନ୍ଦୀ ଅନୁଭବ କଲି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ କିପରି ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବନ୍ୟଭାବ ଦେଖା ଦେଲା ମନରେ ମୋର । ଦଉଡ଼ିଲି—ଉପରୁ ତଳକୁ, ତଳୁ ଉପରକୁ ଏପାଖରୁ ସେ ପାଖକୁ, ଗୃହଆଡ଼େ ହିନ୍ନଉପରି ଦଉଡ଼ି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦ୍ୱାର ଫିଟାଇବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଯେତେ ଝରକା ଦେଖିଲି ପ୍ରତ୍ୟେକର ଛିଦ୍ରପଥରେ ଉଙ୍କି ମାରିଲି । ଏହିପରି କିଛି ସମୟ ନିଷ୍ଫଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାପରେ ମୋର ମନୋରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତା ବଳବତ୍ତର ହୋଇ ଦେଖାଦେଲା—ତାହା ହେଉଛି ମୋର ଅସହାୟତା । ମୁଁ ଅନାଥ, ମୁଁ ନିରାଶ୍ରୟ, ମୁଁ ନିରୁପାୟ ! ପରେ ଚିନ୍ତାକରି ଦେଖିଛି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି—ଠିକ୍ ଯନ୍ତା ଭିତର ମୂଷା ପରି । ଯାହାହେଉ, ଯେତେବେଳେ ଧାରଣା ବଦ୍ଧମୂଳ ହେଲା ଯେ ମୁଁ ନିରୁପାୟ, ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ବସିଗଲି । ଏହାହିଁ ମୋର ସ୍ୱଭାବ । ଚିତ୍ତବିକ୍ଷୋଭ ଚରମ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନ ମୋର ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଚିନ୍ତାକଲି—କଣ ମୋର କରଣୀୟ ? କଣ କଲେ ଭଲ ହେବ ? ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଚିନ୍ତା କରୁଛି—କିନ୍ତୁ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ପାରି ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ, ଯେ ମୋର ପରିକଳ୍ପନା କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିରର୍ଥକ । ମୁଁ ଏଠାରେ ବନ୍ଦୀ ହେବା ତାଙ୍କରି କୃତିତ୍ୱ ଏବଂ ଏଥିରେ କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଯେବେ ବିଶ୍ୱାସକରି ସବୁ କଥା ପ୍ରକାଶ କରିଦିଏ, ମୋତେ ପ୍ରତାରଣା କରିବା ଆହୁରି ସହଜ ହେବ । ଦେଖୁଛି, ଏ ଦୁର୍ଗ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ତଜ୍ଜନିତ ଭୟଭାବ ଉଭୟକୁ ଗୋପନୀୟ ରଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରଖିବାକୁ ହେବ । ନିଜର ଭୟଭାବରେ ନିବୋଧ ଶିଶୁଭଳି ପ୍ରବଞ୍ଚିତ ହେବ; କିମ୍ବା

ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥରେ ନିଷ୍ଫଳ ଉଦ୍ୟମ କରି ଚାଲିବି—ଏ ଦୁଇଟିରୁ ଗୋଟିକ୍ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ମୋତେ । ସେବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପନ୍ଥା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ମୋର ମନୋବଳକୁ ଦୃଢ଼, ଜାଗ୍ରତ ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ତଳେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରିବା ଶୁଭିଲା । ଜାଣିଲି କାଉଣ୍ଟ୍ ଫେରିଲେ । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ନଆସିବାରୁ ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ଚୁପିଚୁପି ଦ୍ୱାରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ସେ ମୋ ଶେଯ ସଜାଉଛନ୍ତି । ବିସଦୃଶ ବୋଧ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୋର ପୂର୍ବ ଧାରଣାକୁ ଏହା ବଳଉତ୍ତର କଲା । ଏଥର ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି, ଦୁର୍ଗରେ କୌଣସି ପରିଚାରକ ନାହିଁ । ପରେ, ଆଉଥରେ ଦ୍ୱାରଫାଙ୍କ ଦେଇ ସେ ଖାଇବା ଟେବୁଲ୍ ପରିଷ୍କାର କରିବା ଦେଖିଛି ମଧ୍ୟ । ସବୁ କାମ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ନିଜେ କରନ୍ତି । ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ—ଦୁର୍ଗରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନାହିଁ । ଏ ଚିନ୍ତା ମୋତେ ଆହୁରି ଭୀତବିହ୍ୱଳ କଲା ! ଯେବେ ଦୁର୍ଗରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାହିଁ, ସେଦିନ ରାତିରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଜେ ଡ୍ରାଇଭରଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ମୋତେ ଆଣିଛନ୍ତି ତେବେ ! ଇସ୍ ! କି ଭୟଙ୍କର ! ପୁଣି ଏହା ଯଦି ସତ୍ୟ, ସେ ରାତିରେ କରାଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଗଧିଆମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବା ଅର୍ଥ କଣ ? ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍‌ରେ, ଗାଡ଼ିରେ ସେ ଲୋକଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ମୋତେ ନେଇ ଏତେ ଆଶଙ୍କା କାହିଁକି ଦେଖାଦେଇଥିଲା ? ସେମାନେ ମୋତେ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧଯିଶୁମୂର୍ତ୍ତିଖଚିତ ମାଳ, ରସୁଣ, ବନଗୋଲାପ, ପାର୍ବତ୍ୟ କୋଳି ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ? ଆହା ! ଯେଉଁ ମହୀୟସୀ ମହିଳା ଆଶଙ୍କାମୟୀ ମାତୃହୃଦୟ ନେଇ ଏ ମାଳାଟି ମୋ କଣ୍ଠରେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିଲେ, ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । ଯେତେବେଳେ ଯାହାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି, ମନରେ ବଳ ହୃଦୟରେ ଦମ୍ଭ ଆସିଛି । ଅଦ୍‌ଭୁତ କଥା, ତାହାକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୌତ୍ତଳିକତା ବୋଲି ଅବଜ୍ଞା ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ଆସିଥିଲି, ତାହାହିଁ ମୋର ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନର ପ୍ରିୟତମ ବସ୍ତୁ, ପରମ ସହାୟକ ମୋ ପରି ନିରାଶ୍ରୟର ! ଏହା ମଧ୍ୟରେ କଣ କିଛି ସାର ବସ୍ତୁ ଲୁକ୍‌କାୟିତ ଅଛି ? ନା— ମଙ୍ଗଳାକାଙ୍କ୍ଷୀଣୀଙ୍କର ସଦିଚ୍ଛା ଏବଂ ସହାନୁଭୂତିର ସ୍ମାରକୀ କେବଳ ? ହଉ । ସମୟରେ ମନ ସ୍ଥିର କରି ଏହାକୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବି । ଇତ୍ୟବସରରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତାହାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ଜାଣି ପାରିବି । ଆଜି ରାତିରେ ହୁଏତ ନିଜ ବିଷୟରେ ସେ କିଛି କହିପାରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଆଲୋଚନାର ଗତିପଥ ସେହି ଦିଗକୁ ଘୁରାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ମୋତେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ଯେପରି ଜାଗ୍ରତ ନହୁଏ । ସାବଧାନ !

ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି: ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆର ଇତିହାସ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା । ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲି । ଏଥିରେ ସେ ଖୁବ୍

ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ଘଟଣା, ଜନଜୀବନ, ବିଶେଷରେ ଯୁଦ୍ଧର ବିବରଣୀ ଦେଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ବାଚନଭଙ୍ଗୀରୁ ବୋଧହେଲା ମତେ ଅବା ସେ ସବୁ ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗେନିଭାଇବା କଥା । ପରେ ଏହାର 'ବୋୟାର୍' ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଇ କହିଲେ—ଜଣେ ତାଙ୍କର ବଂଶର ଗର୍ବ, ଗୌରବ, ତଥା ଭାଗ୍ୟ ସହିତ ନିଜକୁ ମିଶାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ନିଜ ବିଷୟରେ ଯେତେବେଳେ କହନ୍ତି, ସେ ସବୁବେଳେ ବହୁବଚନାର୍ଥକ 'ଆମ୍ଭେ' ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ରାଜକୀୟ ଆଭିଜାତ୍ୟର ରୀତି ଏ ! ଆଃ ! ସବୁ ଘଟଣା ସେ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ପାରନ୍ତି କି ! କି ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ମତେ ! ସମଗ୍ର ଜାତିର ଅତୀତଇତିହାସ କହୁ କହୁ ସେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଶୁଭ୍ର ଗୁଲ୍‌ଫଯୁଗଳ ସ୍ଫୀତକରି, ସମୁଦାୟ କକ୍ଷରେ ବିହ୍ୱଳ ପଦଚାରଣକରି ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ କଣ୍ଠରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଚାଲିଥାନ୍ତି । ହାତ ପାଖରେ ଯାହା ପାଉଥାନ୍ତି, ତାକୁ ଏତେ ଜୋର୍‌ରେ ଧରୁଥାନ୍ତି—ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେପରି ତାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବେ ! ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଉକ୍ତି ଯଥାସମ୍ଭବ ତାଙ୍କରି ଭାଷାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିବି । ତାଙ୍କ ବଂଶର ଇତିବୃତ୍ତ—

“ଆମେ ସେକେଲୀୟଗଣ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଅଛି । କାହିଁକି ? କହିପାରିବେ କାହିଁକି ?—କାରଣ ଆମର ଶିରାପ୍ରଶିରାରେ ବହୁ ବିକ୍ରମଶାଳୀ ବୀରପୁରୁଷଙ୍କର ବଂଶଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ପଶୁରାଜ ସିଂହ ବନରାଜ୍ୟରେ ଆଧିପତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଯେପରି ସଂଗ୍ରାମ କରେ, ସେମାନେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ସଂଗ୍ରାମ କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଇଉରୋପୀୟ ଜାତି ସମୁଦାୟର ଆବର୍ତ୍ତମଧ୍ୟରୁ ଉଗ୍ରୀକ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହିଁ ବହନକରି ଆଣିଥିଲେ ଆଇସ୍‌ଲଣ୍ଡ୍‌ରୁ ସେମାନଙ୍କ ଉଷ୍ଣ ରକ୍ତରେ ସଂଗ୍ରାମଉନ୍ମୁଖତା । ଯାହା ସେମାନେ ପାଇଥିଲେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ବଜ୍ରଦେବତା 'ଥର୍' ଏବଂ 'ଓ୍ୱଡ଼ିନ୍‌ଦେବ' ଙ୍କ ଠାରୁ । ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ଶାଖା 'ବର୍‌ସରକର୍' ଗଣଙ୍କର କ୍ରୂର ବର୍ବର ରକ୍ତପିପାସା ଇଉରୋପଏସିଆ ଆଫ୍ରିକାର ସାଗରତୀରରେ ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର ଧ୍ୱଂସଲୀଳା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା, ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହିଂସ୍ର ବ୍ୟାଘ୍ରର ଆକ୍ରମଣ ଭଳି ଭୀତି ସଂଚାର କରିଥିଲା । ଏମାନେ ଏ ଦେଶକୁ ଆସି ଦେଖିଲେ ହୂନ୍‌ଗଣଙ୍କ ହିଂସ୍ର ଆକ୍ରମଣ ଧ୍ୱଂସର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଏଠାରେ । ଏଠାକାର କ୍ରମକ୍ଷୟମାଣ ଜନଗଣ ମନେକରିଥିଲେ—ମରୁବାସୀ ପିଶାଚଗଣଙ୍କ ଔରସରେ 'ଶିଥିଆ'ରୁ ବିତାଡ଼ିତା ଡାକିନୀମାନଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଏହି ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ସେହି ପିଶାଚଡାକିନୀରକ୍ତଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ମୂର୍ଖ ! ମୂର୍ଖ !! 'ଆଟିଲା' ଅପେକ୍ଷା କୌଣସି ଡାକିନୀ ବା ପିଶାଚ କ'ଣ ବେଶି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇପାରେ ? ସେହି 'ଆଟିଲା' ର ରକ୍ତ ଆମର ଏ ଶିରାପ୍ରଶିରାରେ ପ୍ରବାହିତ ।” କାଉଣ୍ଟ ଦୀର୍ଘବାହୁଦ୍ୱୟ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ଦେଖାଇଲେ । —“ତା ହେଲେ ? ଆମେ

ଯେ ଏକ ବିଜୟୀ ଜାତି, ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କଣ ଅଛି ? ଆମେ ଦାମ୍ଭିକ —କ୍ଷତି କ'ଣ ସେଥିରେ ? ମାଗ୍ୟାର୍, ଲୋମ୍ବାର୍ଡ, ବୁଲଗାର ଏବଂ ତୁର୍କୀସ୍ତଗଣ ଯେବେ ଆମ ସୀମାନ୍ତପ୍ରଦେଶରେ ଅଜସ୍ର ସୈନ୍ୟବଳ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ିଦେବା ତ ଆମପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥିଲା ? ଯେତେବେଳେ 'ଆର୍ପଦ' ସସୈନ୍ୟ ହଙ୍ଗେରୀୟ ଭୂମିରେ ଧ୍ୱଂସଲୀଳା ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ, ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ହନ୍‌ଫୋଗ୍‌ଲଲସ୍—ଘାଟୀରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ହିଁ ତାଙ୍କର ପଥରୋଧ କରିଥିଲୁ, ପୁଣି ହଙ୍ଗେରୀୟବାହିନୀ ପୂର୍ବଭାଗରେ ମାଗ୍ୟାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରାଜିତ ହେଲାବେଳେ ଏହି ସେକ୍‌ଲୀସ୍ତଙ୍କୁ ମାଗ୍ୟାରମାନେ ଆତ୍ମୀୟ ଭାବରେ କୋଳାଗତ କରିଥିଲେ । ସେହିକାଳଯାବତ୍ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଆମରିଠାରେ ଅର୍ପିତ ହୋଇ ଆସିଛି ସୀମାନ୍ତରକ୍ଷାର ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ । କାରଣ, ତୁର୍କୀସ୍ତଗଣଙ୍କ ନୀତି ହେଲା—'ଜଳଧାରାର ଗତି ଅବରୁଦ୍ଧ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଶତ୍ରୁର ଗତି ଚିର ପ୍ରବହମାନ—ଅପ୍ରତିହତ । ଅତଏବ ଚିର ଜାଗ୍ରତ ରୁହ ।' ସମ୍ରାଟଙ୍କ କରରୁ ଶତ୍ରୁଶୋଣିତ ପିପାସୁ ଶାଣିତ ତରବାରୀ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଗୌରବ ବେଶି କିଏ ଲଭ କରିଛି ଏହି ବୀରଜାତି ଭିତରେ ? —କିମ୍ବା ଆମଠାରୁ ଆଉ କେହି ସଂଗ୍ରାମ ଆହ୍ୱାନର କ୍ଷିପ୍ରତର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଇ ରାଜଧ୍ୱଜାତଳେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛି ? ଏହି ଦୁର୍ଗଚୂଡ଼ାରେ ଉଡ୍‌ଡୀନ ଓ୍ୱାଲକ୍—ମାଗ୍ୟାର୍‌ର ମହାନ ଜାତୀୟ ପତାକା 'କାସ୍‌ସୋଓ୍ୱାର' ପରାଜୟଗ୍ଲାନିରେ ଯେବେ ଅବନମିତ ହୋଇଥିଲା—ସେହି ଜାତୀୟ କଳଙ୍କର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଏ ଜାତି କରିନାହିଁ ?

ଆମରି ଜାତିର ଏକ ବୀରପୁରୁଷ 'ଭୋଇଭୋଡ଼୍' ଭାବରେ ଦାନ୍ୟୁବ୍ ଅତିକ୍ରମକରି ତୁର୍କୀସ୍ତଗଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କରି ବାସଭୂମିରେ ହିଁ ପରାଜିତ କରିଥିଲେ । ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ଆଉ କେହି କରିପାରେ ? ସେହି ପ୍ରକୃତରେ 'ଡ୍ରାକୁଲା' ନାମର ସାର୍ଥକ ଦାୟାଦ । କିନ୍ତୁ, ହାୟ ! ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁପରେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଭ୍ରାତା ତାଙ୍କର ତୁର୍କୀସ୍ତ ଶକ୍ତି ନିକଟରେ ଏ ଜାତିକୁ ବିକ୍ରୟ କରିଦେଲେ ! ଜାତିଉପରେ ଲଦିଦେଲେ ଦାସତ୍ୱର କଳଙ୍କ । ଏହି ଡ୍ରାକୁଲା ତାଙ୍କ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ କରି, ଉଦ୍ଦୀପିତ, ଉତ୍ସାହିତକରି ମହାନଦୀର ଅପର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ତୁର୍କଭୂମିରେ ବାରମ୍ବାର ସମରବହ୍ନିଶିଖା ସୃଷ୍ଟି କରିନାହାନ୍ତି ? ଆମ୍ଭପକ୍ଷର ସୈନ୍ୟଗଣ ଅସହାୟ ଭାବରେ ରଣାଙ୍ଗନରେ ନିହତ ହେଉଥିବା ବେଳେ ସେ ହୁଏତ ଏକାକୀ ଜୀବନନେଇ ରକ୍ତାକ୍ତ ସମରଭୂମି ତ୍ୟାଗକରି ପଳାଇ ଆସିଛନ୍ତି । କାହିଁକି ?—କାହିଁକି ସେ ପଳାଇ ଆସିଲେ ? କାରଣ—ସେ ଜାଣିଥିଲେ, ଆଜି ହୁଏତ ଭାଗ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଆସିଛି ପରାଜୟ । କିନ୍ତୁ ଚରମ ବିଜୟଗୌରବ କେବଳ ତାଙ୍କରି ପ୍ରାପ୍ୟ ।

ସମସ୍ତେ କହିଲେ, ଡ୍ରାକୁଲା ବଡ଼ ସ୍ୱାର୍ଥପର । ବାଃ ! ନେତା ବଡ଼, ନା ନେତୃତ୍ୱ ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ଜନସାଧାରଣ ବଡ଼ ? ଯୁଦ୍ଧ ପରିଚାଳନା ସାମାନ୍ୟ

ବ୍ୟାପାର ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉର୍ବର ମସ୍ତିଷ୍କ ଏବଂ ସାହସିକ ହୃଦୟ । ତାର ଅଭାବ ହେଲେ, ସେ ଯୁଦ୍ଧର ପରିଣତି କଣ ଆଶା କରାଯାଇପାରେ ? 'ମୋହାକସ୍' ! ସମର ପରେ ହଙ୍ଗେରୀୟମାନଙ୍କୁ ବିତାଡ଼ିତ କରିବାରେ ଏହି 'ଡ୍ରାକୁଲା' ରକ୍ତଧାରୀ ଆମ୍ଭେମାନେ ହିଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇ ନଥିଲୁ ? କାହିଁକି ? —କାରଣ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ନକଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଉଦ୍ୟମ କେବେ ପ୍ରସମିତ ହେବାର ନୁହେଁ । ବନ୍ଧୁବର ! ସେକେଲୀୟଗଣ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣ କେନ୍ଦ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଜ୍ଞାଶକ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତାର ଉତ୍ସ ଏହି 'ଡ୍ରାକୁଲା' ସେ ସମସ୍ତ ଗୌରବପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାର ସ୍ମୃତି ବହନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ହାପସ୍‌ବର୍ଗୀୟ କିମ୍ବା ରୋମାନଫ୍‌ଗଣ ତାହା କେବେ କଳ୍ପନା କରି ପାରିବେ ? ସେହି ରଣସଂକୁଳ କାଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତୀତ, ଯୁବକ ! ଆଜିର ମନୁଷ୍ୟ ଅସମ୍ମାନଜନକ ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟତା କାମନା କରେ । ଏଣୁ, ରକ୍ତର ମୂଲ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ବେଶି । ଅତୀତର ସେହି ମହାସ୍ଥାନ ଜାତିର ଗୌରବ କେବଳ କଥାର କଥା ହୋଇ ରହିଛି ।"

ପ୍ରଭାତ ସମାଗତ । ତେଣୁ, ଶୋଇବାକୁ ଗଲୁ । (ଏହି ଡାଏରୀ 'ଆରବ୍ୟରଜନୀର କାହାଣୀ' କିମ୍ବା ହାମଲେଟ୍‌ପିତାଙ୍କର ପ୍ରେତାତ୍ମାପରି ମନେହୁଏ । କାରଣ ପ୍ରଭାତର ଆଗମନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେଉଁଆଡ଼େ ଉଭାଇଯାଏ ।)

ମେ ୧୨ ତାରିଖ:

ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାର ବିବରଣୀ ଦିଏ; ସ୍ପଷ୍ଟ, ସରଳ ତଥ୍ୟ—ଯାହା ନାନା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ବିବରଣୀ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ; ଯାହା ପାଠକ ମନରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ରଖିବ ନାହିଁ । ମୋର ଅନୁଭୂତି ସେଥି ସହିତ ମିଶାଇ ଦେବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ । ମୋର ଅନୁଭୂତି, ମୋର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିଜ ସ୍ମୃତି ଭଣ୍ଡାରରେ ସଞ୍ଚିତ ଥାଉ ।

ଗତ ରାତିରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆଇନ୍‌ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟରେ ମୋର ଅଭିମତ ନେଲେ । ଏ ବିରକ୍ତିକର ଜୀବନରେ ମନକୁ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିନସାରା ଗ୍ରନ୍ଥସାଗର ମନ୍ଥନ କରିଛି । ବିଶେଷତଃ ଲିଙ୍କନ୍‌ସ୍ 'ଇନ୍‌ରେ' ମୋତେ ଯେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ଦେଖି ନିତାନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ମୁଁ । ତଥାପି କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ତ ପୂରଣ କରିବାକୁ ହେବ ?

କାଉଣ୍ଟଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଜସ୍ୱ—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଢାଞ୍ଚର। ତେଣୁ ନିମ୍ନାନ୍ୱୟରେ ତାହା ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବି। ଭବିଷ୍ୟତରେ ହୁଏତ ଏହା ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇପାରେ।

ପ୍ରଥମେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଲେ—ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଜଣେ ଲୋକ ଏକ ସମୟରେ ଦୁଇଜଣ ଆଇନପରାମର୍ଶଦାତା ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରିବା ନିୟମାନୁମୋଦିତ କି ନୁହେଁ ? ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି—ଇଚ୍ଛାକଲେ ଗୋଟାଏ ଡଜନ୍ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରେ, ଗୋଟାଏ କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ, ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିମନ୍ତେ ଏକାଧିକ ସଲିସିଟର୍ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ। କାରଣ, ଜଣେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟସମ୍ପାଦନରେ ନିଯୁକ୍ତ, ତାକୁ ବଦଳାଇ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଅର୍ଥ ନିଜ ଶ୍ରେୟର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବା। କଥାଟାକୁ ବୁଝିଲେ। ତାପରେ ପଚାରିଲେ—ଜଣକୁ ବ୍ୟାଙ୍କସମ୍ପର୍କୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏବଂ ଆଉ ଜଣକୁ ଜାହାଜରେ ମାଲଚାଲାଣ ବ୍ୟାପାରରେ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ କ୍ଷତି କଣ ? ଭଲଭାବରେ ବୁଝାଇ କହିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲି। କଥାଟା ନବୁଝି ମତ ଦେଲେ, ତାଙ୍କୁ ଭୁଲବାଟରେ ନେଇ ଯାଇପାରେ। କଥାର ଗୁରୁତ୍ୱବୁଝି ସେ କହିଲେ,—

"ପରିଷ୍କାର କରି କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ ! ମିଷ୍ଟର ପିଟର୍ ହକିନସ୍ ଲଣ୍ଡନରୁ ବହୁଦୂରରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମାଶୀତଳ ଏକ୍‌ସେଟର୍ ବାସୀ। ଆପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ସଦ୍‌ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲଣ୍ଡନ ସହରରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଜାଗା ମୋ ପାଇଁ କିଣିଛନ୍ତି। ଉତ୍ତମ ! ଆପଣ ଭାବିପାରନ୍ତି—କୌଣସି ଲଣ୍ଡନବାସୀକୁ ଏକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ନକରି ଏତେ ଦୂରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକଲି କାହିଁକି ? ଏଟା ହୁଏତ ଆପଣଙ୍କୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନେ ହୋଇପାରେ। ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ ଜାଣନ୍ତି ? ମୋର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲାଭଳି କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଭାବ ସେଠାରେ ଥାଇପାରେ ! ଧରନ୍ତୁ, ଜଣେ ଲଣ୍ଡନବାସୀ ମୋର ସ୍ଥାନକ୍ରୟକୁ ଆଳକରି ନିଜର କିମ୍ବା ତାର କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟର ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରେ ? ଅତଏବ ଦୂରର ଜଣଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିଧି ବାଛିଲି—ଯେ କେବଳ ମୋର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦେଖିପାରିବେ। ମନେ କରନ୍ତୁ, ମୋ ପରି ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଲୋକ ନିଉକାସଲ୍, ହାରଓ୍ୱିଚ୍, ଉଡରହାମ୍ ବା ଡୋଭରକୁ ଜାହାଜରେ କିଛି ମାଲ ପଠାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ଏହି ଏହି ସ୍ଥାନର କୌଣସି ନା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସୁକର ହେବ ନାହିଁକି ?" ମୁଁ କହିଲି,—"ନିଶ୍ଚୟ ସୁବିଧା ହେବ। ଭାବିବାର କଣ ଅଛି ? କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିନିଧି ନିୟୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମ ଆଇନଜୀବୀମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକାର ବୁଝାମଣା ଥାଏ। ତଦନୁଯାୟୀ କୌଣସି ସ୍ଥାନର କାର୍ଯ୍ୟ ସେହି ସ୍ଥାନସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ।

ଜଣେ ଆଇନଜୀବୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ । ସୁତରାଂ, ମଫସଲ ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣେ ସଲିସିଟର୍ ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇ ନେଇ ପାରନ୍ତି ।"

"କିନ୍ତୁ ତା ଫଳରେ ନିଜେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ମୋର ରହିବ ନାହିଁ । ନୁହେଁ କି ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ! ନିଶ୍ଚୟ ।" ମୁଁ କହିଲି, "ଖାଲି ଆପଣ କାହିଁକି ? ଅନେକ ବ୍ୟବସାୟୀ ବହୁ ସମୟରେ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ, ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଜଣେ ଲୋକହାତରେ ଛାଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ।"

"ଉତ୍ତମ !"

ତା'ପରେ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ । ଜିନିଷପତ୍ର ଚାଲାଣ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ କଣ କଣ ଦରକାର ଏବଂ ଏଥିରେ କି କି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଇପାରେ ? ପୂର୍ବରୁ ଚିନ୍ତାକରି ସେ ସବୁକୁ ଏଡ଼ାଯାଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ ? ଏହିପରି ବହୁ ପ୍ରଶ୍ନ । ଯଥାସାଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଦେଲି । ଉପସ୍ଥିତ ଆଲୋଚନାରୁ ମୋର ଏହି ଧାରଣା ହେଲା, ସେ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଜଣେ ବିଚକ୍ଷଣ ସଲିସିଟର୍ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତେ । କାରଣ, ଏପରି ପନ୍ଥା ନାହିଁ—ଯାହା ସେ ଚିନ୍ତାକରି ନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ଅନୁମାନ କରିନାହାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଦେଶକୁ କେବେ ନଯାଇ, ସେଠାକାର କୌଣସି ବ୍ୟାପାରରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ ହୋଇ ଏପରି ଗଭୀର ଜ୍ଞାନ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାର ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରଦର୍ଶନକରିବା ବାସ୍ତବିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଯଥାଯଥ ଉତ୍ତର ପାଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ତା'ଛଡ଼ା, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାମାଣିକ ପୁସ୍ତକ ସହିତ ମୋ ମତାମତକୁ ମିଳାଇ ଦେଖାଇଦେଲି । ହଠାତ୍ ଉଠିପଡ଼ି ସେ କହିଲେ,—

"ଆପଣ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କ ପାଖକୁ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ, ତା'ପରେ ତାଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଆଉ କାହାପାଖକୁ କିଛି ଲେଖିଲେଣି ?" ବିରକ୍ତ ଲାଗିଲା । ଚିଠି ଲେଖିନାହିଁ ବୋଲି କହିଲି ।

"ତା ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲେଖନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ।" ମୋ କାନ୍ଧରେ ହାତପକାଇ କହିଲେ, "ଆମ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ, ଆପଣଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତୁ—ସେମାନେ ଶୁଣି ଖୁସିହେବେ, ଆପଣ ଆଉ ମାସେ ମୋ ପାଖରେ ରହିବେ ।" "ଏତେ ଦିନ ରହିବା କ'ଣ ଆପଣ ଚାହାନ୍ତି ?" ପଚାରିଲି । ଏତେ ଦିନ ଏଠାରେ ରହିବି, ଏହି ଚିନ୍ତାରେ ଅନ୍ତର ମୋର ହିମଶୀତଳ ହୋଇଗଲା । "ନିଶ୍ଚୟ ! ମୋର ଏକାନ୍ତ

ଇଚ୍ଛା ! ନା ନା ! କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ ମୁଁ ମାନିବି ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ବା ନିଯୋଗ କର୍ତ୍ତା, ଯାହା କହନ୍ତୁ—ମେ ଯେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବଦଳରେ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି, ବୁଝିବାକୁ ହେବ—ମୋର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ତ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖୁନାହିଁ ? ନୁହେଁ କି ?"

ନୀରବରେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ନିକଟରେ ମୁଣ୍ଡ ନୋଇଁବା ଛଡ଼ା ଆଉ କ'ଣ କରିପାରିଥାନ୍ତି ? ମୋର ବା କି ସ୍ୱାର୍ଥ ଅଛି ? ଏଥି ସହିତ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଡ଼ିତ । ତେଣୁ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁଖସୁବିଧା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାନକରି ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକରିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଅଧିକନ୍ତୁ, କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲା ଏ କଥା କହିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ଭାବଭଙ୍ଗୀ ମୋତେ ଚେତାଇ ଦେଉଥିଲା, ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ବନ୍ଦୀ । ଅତଏବ ମୋ ଇଚ୍ଛାର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟନାହିଁ । ମୋର ମୌନ ସମ୍ମତିରେ ସେ ବିଜୟ ଗୌରବ ଅନୁଭବ କଲେ । ମୋ ମୁଖର ବିବର୍ଣ୍ଣତାରୁ ଅଶାନ୍ତ ତଥା ଅସହାୟତା ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ସେହି ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କର ଚିରାଚରିତ ଅବାଧ ଗତିରେ କହିଲେ,—"ଦେଖନ୍ତୁ ! ଆମର ବ୍ୟାପାର ସଙ୍କ୍ରାନ୍ତ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ ଅନ୍ୟ କିଛି ଚିଠିରେ ଲେଖିବେ ନାହିଁ ; ମୋର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ । ଆପଣଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟବନ୍ଧୁମାନେ ଯଦି ଜାଣନ୍ତି ଆପଣ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି, ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନେ ଖୁସିହେବେ । ନୁହେଁ ?" ତିନିଖଣ୍ଡି କାଗଜ ଓ ତିନୋଟି ଲଫାପା ଦେଲେ । ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ପତଳା କାଗଜ । ବିଦେଶୀ ଜିନିଷ ନିଶ୍ଚୟ । ଥରେ କାଗଜକୁ ଥରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି । ଦେଖିଲି, ସେ ନୀରବରେ ହସୁଛନ୍ତି । ମାଂସାଶୀ ପ୍ରାଣୀ ପରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦାନ୍ତକୁ ରକ୍ତାଧର ଉପରେ ଚିପିଧରି ନିରବ ହସ । ବୁଝିଲି, ଯାହା ଲେଖିବାକୁ ହେବ ସାବଧାନ ହୋଇ ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ, ସ୍ଥିର କଲି କେବଳ ଦୁଇଚାରିଟା ବ୍ୟାବହାରିକ ବିଷୟ ଲେଖିବି ବର୍ତ୍ତମାନ । ପରେ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କୁ ସବୁକଥା ଗୋପନରେ ଲେଖିବି । ମିନାକୁ ଜଣାଇବି, କିନ୍ତୁ ସର୍ଟହାଣ୍ଡ୍‌ରେ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଲେ ବି ପଢ଼ିପାରିବେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚିଠି ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଲେଖିସାରି ବହି ପଢ଼ିଲି । କାଉଣ୍ଟ୍ ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ଚିଠି ଲେଖିଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଟେବୁଲରେ ଥୁଆ ବହିଗୁଡ଼ିକର ସାହାଯ୍ୟ ନେଉଥାନ୍ତି । ମୋ ଦୁଇଟିକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ରଖିଲେ । ତା'ପରେ ଉଠିଗଲେ ଲିଖନ ସାମଗ୍ରୀ ରଖିଆସିବାକୁ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିନେଲି । ଓଲଟାଇ ରଖା ଯାଇଥିଲେ ବି ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବାରେ ଦୋଷ କ'ଣ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସବୁଦିଗରୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ନିଜକୁ ରକ୍ଷାକରିବା ହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଧର୍ମ ।

ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଲେଖା ସାମୁଏଲ୍ ଏଫ୍‌·ବିଲିଙ୍ଗ୍‌ଟନ୍, ୭ନମ୍ବର, ଦି କ୍ରିସେଣ୍ଟ୍, ହ୍ୱିଟ୍‌ବୀଙ୍କୁ । ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଭର୍ଣ୍ଣାର ହେର୍ ଲିଉଟ୍‌ନରଙ୍କୁ ; ତୃତୀୟଟିର

ଠିକଣା ହେଲ କାଉଣ୍ଟସ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ, ଲଣ୍ଡନ ଏବଂ ଚତୁର୍ଥଟି-ହାରେନ୍ କ୍ଲୋପ୍‌ଷ୍ଟକ୍ ଆଣ୍ଡ ବିଲ୍‌ରୁଥ୍, ବ୍ୟାଙ୍କର୍, ବୁଦାପେଷ୍ଟ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଚିଠିରେ ସିଲ୍ ଦିଆଯାଇ ନଥାଏ । ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି, ଦ୍ୱାରର ହାଣ୍ଡ୍‌ଲ୍ ହଲି ଉଠିଲା । ରଖିଦେଇ ସିଟ୍‌ରେ ବସିପଡ଼ିଲି । ଯାହାହେଉ, ଠିକ୍ ସମୟରେ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ରଖି ଦେଇ ପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛି ! ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଧରି କାଉଣ୍ଟ୍ ଘରେ ପଶିଲେ । ସବୁ ଚିଠି ନେଇ ଖୁବ୍ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଲଗାଇଲେ । ତା'ପରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି କହିଲେ,---

"ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ କ୍ଷମା ଦେବେ, ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପଣଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ ।" ଯାଉ ଯାଉ ଦ୍ୱାରପାଖରେ ବୁଲିପଡ଼ି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଥମିଯାଇ କହିଲେ,—

"ବନ୍ଧୁ ! ତୁମେ ପିଲାଲୋକ । ତୁମକୁ ମୋର ଉପଦେଶ—ବରଂ ବିଶେଷ ସାବଧାନ କରିଦେଉଛି, ଏ ଘରଟି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଏ ଦୁର୍ଗର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଂଶରେ ତୁମେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏ ସ୍ଥାନ ନିତାନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ । ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ବହୁ ଜନଙ୍କର ସ୍ମୃତିବିଜଡ଼ିତ ଏ ଦୁର୍ଗ । ଯେବେ କେହି ନିବୋଧ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନିଦ୍ରାଯିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ନାନା ପ୍ରକାର ଭୟଙ୍କର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ସେ ଦେଖେ । ସାବଧାନ ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଶୋଇବାକୁ ଚାହଁ, କିମ୍ବା ଧରି ଅନ୍ୟ ଅଂଶରେ ଅଛ, ନିଦ ଆସିଲା—ଶୀଘ୍ର ନିଜ ଘର କିମ୍ବା ଏହି ଘରଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଲିଆସ । ତା'ହେଲେ ତୁମେ ନିରାପଦ । କିନ୍ତୁ ଏ ବିଷୟରେ ସାବଧାନ ନ ହେଲେ—" କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ହାତରେ ଏଡ଼ାଇଦେବାର ଭୟଙ୍କର ଭଙ୍ଗୀ କରି ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କଲେ । ବୁଝିପାରିଲି । ଯେଉଁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭୀଷଣ ରହସ୍ୟ ଓ ବିଷାଦର ଜାଲ ମୋତେ ଘେରିଆସୁଛି, ତା'ଠାରୁ କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ଅଧିକ ଭୀଷଣ ହୋଇପାରେ ? କେଜାଣି ?

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ଶେଷୋକ୍ତ କଥା ସମର୍ଥନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହୁଛି ଯେ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଉପସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ ମେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇପାରେ ନୁଁ । କ୍ରୁଶ ଚିହ୍ନ ଯିଶୁ ଖଚିତ ମାଳାଟି

ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବିଛଣାରେ ରଖିଛି । ଭାବୁଛି,---ଏହି ରକ୍ଷା କବଚ ଏଠାରେ ଅଛି, ତେଣୁ ମୋର ନିଦ୍ରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନମୁକ୍ତ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ ।

କାଉଣ୍ଟ୍ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୋ ରୁମ୍‌କୁ ଯାଇ କିଛିସମୟ କାନପାରିଲି । ନା, କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁନାହିଁ । ତେଣୁ ସେହି ପଥରପାହାଚ ପାଖକୁ ଗଲି, ସେଠାରେ ଠିଆହୋଇ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିପାରିବି ଭାବି । ଯଦିଓ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅଂଶ ମୋର ଦୁରଧିଗମ୍ୟ, ତଥାପି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ଅଗଣା ତୁଳନାରେ ଏହାର ବିରାଟ ବିସ୍ତୃତି ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ମୁକ୍ତଭାବର ଅନୁଭୂତି ଆସେ । ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ମନେହେଲା ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ବନ୍ଦୀଶାଳାରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନୈଶ ଜୀବନ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଦୁଃସହ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ମୋର ସ୍ନାୟୁପ୍ରଣିସ୍ଥା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି, ନିଜ ଛାୟା ଦେଖି ଚମକିପଡ଼ୁଛି ଏବଂ ନାନା ପ୍ରକାର ଭୟଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି । ଏହି ଅଭିଶପ୍ତ ଭୂମିରେ ଏତେ ଭୟର କାରଣ କ'ଣ—ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା ।

ସୁନ୍ଦର ବିସ୍ତୃତ ଦିଗନ୍ତ ଚିକ୍‌କଣ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଧୌତ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ଶୁଭ୍ରତା ଦିବସର ଭ୍ରମ ଆଣେ । ଦୂରର ପାହାଡ଼ ସବୁ କୋମଳ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣରେ ମିଶିଯାଇଛନ୍ତି । ଉପତ୍ୟକା ବା ଗିରିଗହ୍ୱରର ଅନ୍ଧକାରାବୃତ ସ୍ଥଳ ମଖମଲ୍ ପରି କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରକୃତିର ଏହି ଶୋଭା ମନରେ ମୋର ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ଦୀପନା ଆଣିଦେଲା । ଫେରାଇଆଣିଲା ତା ସହିତ ଶାନ୍ତି ଓ ଆଶ୍ୱସ୍ତି । ଝରକାରୁ ତଳକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଛି, ମୋ ବାମ ଦିଗର ତଳ ମହଲରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହେଲାପରି ଜଣାଗଲା । କକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଅବସ୍ଥିତିରୁ ଅନୁମାନ କଲି, କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ଝରକା ପାଖରେ ହେବ । ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଠିଆ ହୋଇଥିଲି ତାହା ଉଚ୍ଚ ଘନ ପ୍ରସ୍ତର ଗବାକ୍ଷଯୁକ୍ତ । ଖରା ବର୍ଷା ଖାଇଖାଇ ପୁରାତନ ହେଲେ ବି ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ଚୌକାଠଗୁଡ଼ିକ କିନ୍ତୁ ଖରାପ ହୋଇଆସିଲାଣି । ପଥର କଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚିଆସି ସତର୍କ ଭାବରେ ଚାହିଁଲି ।

ଦେଖିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଝରକାରୁ ବାହାରିଆସୁଛି । ମୁହଁ ଦେଖା ନ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ବେକ, ପିଠି, ବାହୁ ଦେଖି ଜାଣିପାରିଲି । ତା'ପରେ ତାଙ୍କର ସେହି ହାତଦୁଇଟି -- ଯାହାକୁ ବହୁବାର ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଛି । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ଆଗ୍ରହ ଆସିଲା, ଖୁସି ବି ଲାଗିଲା । ଜଣେ ବନ୍ଦୀ ପକ୍ଷରେ ନିହାତି ଛୋଟ ଛୋଟ ଜିନିଷ ବା ଘଟଣା କେତେ ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରେ ସତେ ! କିନ୍ତୁ ମୋର ଆନନ୍ଦଭାବ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ତାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲା ବିସ୍ମୟ, ଭୟ ଏବ ଘୃଣା— ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲି, ଲୋକଟା ସଶରୀରେ ପଦାକୁ ବାହାରିଆସୁଛି ସେହି ସୂକ୍ଷ୍ମ-ପଥଦେଇ । ଏତିକି କେବଳ ? ଝରକାରୁ ବାହାରି ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ କରି ଦୁର୍ଗକାନ୍ଥରେ ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି ସେହି ଅତଳସ୍ପର୍ଶୀ ଗହ୍ୱର ଭିତରକୁ

ଓହ୍ଲାଇଯାଉଛି ! ତାର ରାଜକୀୟ ପୋଷାକ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ବିରାଟ ପକ୍ଷପରି ଦେଖାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ନିଜ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ମନେହେଲା, ବୋଧହୁଏ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଚନ୍ଦ୍ରିକାର କୌଣସି ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ପ୍ରଭାବ । ତଥାପି ଚାହିଁଛି । ନା, ଦେଖିବାରେ କିଛି ଭୁଲ୍ ନାହିଁ । ହାତ ଗୋଡ଼ର ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ପଥରକୁ ଧରି ଧରି କିମ୍ବା ଯେଉଁଠି ଚୂନ ବାଲି ଖସିଯାଇଛି, ସେହି ଆବଡ଼ାଖାବଡ଼ା ଅଂଶକୁ ଧରି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଯାଉଛି—ଠିକ୍ ଯେମିତି ଏଣ୍ଡୁଅଟାଏ କାନ୍ଥରେ ଚାଲିଯାଏ !

ଲୋକଟାର ଏ କି ଆଚରଣ ? ଏଟା ମନୁଷ୍ୟସାଦୃଶ୍ୟଧାରୀ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜୀବ କି ? ଓଃ ! ଏ ଭୀଷଣ ସ୍ଥାନର ଭୟ ମୋତେ ଅବସନ୍ନ କରି ପକାଉଛି । ଅତି ଉତ୍କଣ୍ଠଭାବରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ମୁଁ । ଏଥିରୁ ମୋର ମୁକ୍ତିନାହିଁ—ମୁକ୍ତିନାହିଁ—ସନ୍ତ୍ରାସତାର କରାଳ ମୁଖ ବ୍ୟାଦାନ କରି ଚାରିଆଡ଼ୁ ଧାଇଁ ଆସୁଛି—ମୁଁ ଭାବିପାରୁନାହିଁ ! ଓଃ.......

ମେ ୧୫ତାରିଖ:

କାଉଣ୍ଟ୍ ସରୀସୃପଭାବରେ ଯିବାର ଆଉଥରେ ଦେଖିଛି । ପ୍ରାୟ ଶହେଫୁଟ୍ ତଳକୁ ଯିବାବେଳେ ବାମପଟକୁ କଡ଼େଇ କଡ଼େଇ ଯାଇ କୌଣସି ଝରକା କିମ୍ବା ଗର୍ତ୍ତମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବାପରେ ତଳକୁ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବ୍ୟର୍ଥହେଲି । କାରଣ ସ୍ଥାନଟି ଦୃଷ୍ଟିସୀମାର ବହୁ ଦୂରରେ । ଜାଣିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଦୁର୍ଗରୁ ବାହାରି ଗଲା । ଏହି ସୁଯୋଗର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତିକି ଆବିଷ୍କାର କରିଛି, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିପାରେ । ମୋ ଘରୁ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ପ ଆଣି ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ପରୀକ୍ଷାକଲି । କିନ୍ତୁ ସବୁଗୁଡ଼ାକରେ ନୂଆ ତାଲା । ତା'ପରେ ପାହାଚ ଦେଇ ତଳ ହଲକୁ ଗଲି-- ଏ ଦୁର୍ଗରେ ମୋର ପ୍ରଥମ ପଦାର୍ପଣ ସ୍ଥାନ । ଦେଖିଲି କିଳଣି କାଢ଼ିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାରରେ ତାଲା—ଚାବି ଅନ୍ତର୍ହିତ । ଚାବିକାଠି ନିଶ୍ଚୟ କାଉଣ୍ଟ୍ ଘରେ ଥିବ । ଦେଖେ, ଯେବେ ତାର ଦ୍ୱାର ଖୋଲାଥାଏ । ତା'ପରେ—ମୁଁ ମୁକ୍ତ ! ଗଲି । ଯେତେ ପାହାଚ, ଶିଡ଼ି ଆଉ ବାଟ ଅଛି, ସବୁ ତନ୍ନତନ୍ନ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି; ଯେତେ କବାଟ ସବୁ ପରୀକ୍ଷା କଲି । ହଲ୍ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କି ଦୁଇଟି ଘର ଖୋଲାଥିଲା । ଦେଖିବାଭଳି କିଛିନାହିଁ

ତା'ଭିତରେ । କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଧୂଳିଧୂସରିତ କାଠଦେଷ୍ଟ ଆସବାବପତ୍ର । ପାହାଚ-ଶେଷରେ ଶିଢ଼ି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାର । ତାଲା ପଡ଼ିନାହିଁ ; ସାମାନ୍ୟ ଚେଷ୍ଟାରେ ଖୋଲିଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ କବଜାଗୁଡ଼ାକ ବାଙ୍କିଯାଇଥିବାରୁ ଓଜନିଆ କବାଟ ଯୋଡ଼ାକ ଚଟାଣକୁ ଘରିକରି ରହିଛି । ତେଣୁ ଖୋଲିବାକୁ କଷ୍ଟହେଉଛି । ତଥାପି ଜୋରରେ ଠେଲି ଠେଲି ଖୋଲିଦେଲି । ଏ କକ୍ଷଟି ଦୁର୍ଗର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ଏବଂ ଗୋଟାଏ ମହଲା ତଳେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର ବାମପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅନ୍ୟ କକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ । ଏହି ଶେଷକକ୍ଷଟିର ଝରକା ଉଭୟ ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମକୁ ମୁହଁ କରିଛି । ଉଭୟ ଦିଗରେ ଏକ ବିରାଟ ପର୍ବତର ଅତଟ ପ୍ରଦେଶ । ତାର ଏକ କୋଣରେ ଦୁର୍ଗଟି ନିର୍ମିତ । ତେଣୁ ତିନି ଦିଗରୁ ଦୁରଧିଗମ୍ୟ । ଏହି ଦିଗଟିରେ ବିରାଟ ବିରାଟ ଝରକାଗୁଡ଼ିଏ । ତଳୁ ଏହା ଭିତରକୁ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ସେହି ହେତୁ ଆଲୋକ ଓ ବାୟୁ ଏଠାରେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଉପଭୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ପଶ୍ଚିମରେ ବିରାଟ ଉପତ୍ୟକା । ବହୁ ଦୂରରେ ଦନ୍ତୁରିତ, ଅଗଣିତ ଶୃଙ୍ଗଶୋଭିତ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ଉତ୍ଥିତ । ସମୁଦାୟ ପର୍ବତମାଳା ବନ୍ୟ କୋଳି ଏବଂ କଣ୍ଟକ ବନରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ପର୍ବତର ଫଟାଅଂଶରେ କଣ୍ଟକବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଚେର ଦୃଢ଼ଭାବରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିଛି । ଅତୀତ କାଳରେ ଦୁର୍ଗର ଏହି ଅଂଶ ନିଶ୍ଚୟ ମହିଳାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଧ୍ୟୁଷିତ ହେଉଥିବ । କାରଣ ଏଠାକାର ଆସବାବପତ୍ରରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସୌକୁମାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ । ଝରକାଗୁଡ଼ିକରେ ପରଦା ନାହିଁ । ପୀତାଭ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଝରକାର ହୀରକ ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଫଳରେ ଏପରି ଆଲୋକବନ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଯେ ଆସବାବପତ୍ରର ରଙ୍ଗବି ବାରି ହେଉଛି । ତା ଛଡ଼ା, ଧୂଳିସ୍ତୂପରେ ମହାକାଳର ଯେଉଁ ଉପଦ୍ରବ ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କିତ, ତାହା ମଧ୍ୟ ବହୁପରିମାଣରେ ଲାଘବ କରୁଛି । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ଲାମ୍ପ୍‌ର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ତଥାପି ସେପରି ପରିଚିତ ବସ୍ତୁଟିଏ ଯେ ପାଖରେ ଅଛି, ଏଥିରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଲା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ହୃଦୟକୁ ମୋର ହିମଶୀତଳ କରି ଦେଉଛି । ଭୟରେ ମୋର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଥରି ଉଠୁଛି । କାଉଣ୍ଟ୍ ପ୍ରତି ଘୃଣାବଶତଃ ଅନେକ ସମୟରେ ନିର୍ଜନବାସ କାମନା କରିଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ବିଜନତା ଦୁଃସହ ବୋଧ ହେଲା । ଯାହାହେଉ ନିଜକୁ ଶାନ୍ତ କଲି । ଏକପ୍ରକାର କୋମଳ ସ୍ତବ୍ଧତା ମୋତେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଯେଉଁ ଓକ୍ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ବସିଛି, ଅତୀତରେ ସମ୍ଭବତଃ କେଉଁ ବରାଙ୍ଗୀ ଶିରୀଷକୋମଳ କରରେ ଲେଖନୀଧରି ଏହାକୁ ଅଳଂକୃତ କରିଥିବ । ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ହୃଦୟ ଆକୁଳ । କମନୀୟ ବଦନରେ ଲଜ୍ଜାର ଅରୁଣିମା । ଅନଭ୍ୟସ୍ତ କରରେ ଲେଖି ଚାଲିଥିବ ପ୍ରିୟତମ ନିକଟକୁ ପ୍ରେମ ପତ୍ର । ତା'ରି ଉପରେ ବସି ସଟ୍‌ହାଣ୍ଡରେ ମୋର ଏ ଡାଏରୀ ଲେଖୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ରାଜତ୍ୱ ।

ଅତୀତର ସମସ୍ତ ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରର ପ୍ରତିଶୋଧସ୍ପୃହା ନେଇ ମହାକାଳ ଉପସ୍ଥିତ । ଅତୀତର ପ୍ରଭାବ ଅମୂଷନୀୟ । ତାହା ଅତୀତରେ ଯେପରି ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅଛି । 'ଆଧୁନିକତା' ମୋର ଏ ଧାରଣାକୁ ବଦଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ମୋର ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣକୁ ତ ମୁଁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ?

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା: ମେ ୧୭ତାରିଖ-ପ୍ରଭାତକାଳ:

ମୋତେ ଦୟାକର ଭଗବାନ ! ମୁଁ ଯେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି । ତୁମେ ମୋର ମନକୁ ସୁସ୍ଥରଖ ଦୟାମୟ ! ଜୀବନର ନିରାପତ୍ତା ମୋର ଅତୀତ ହୋଇଯାଇଛି ଯେପରି । ଯେତେଦିନ ଏଠାରେ ଅଛି, ଏତିକି କେବଳ ମୋର ଆଶା, ମୁଁ ଯେପରି ପାଗଳ ହୋଇ ନଯାଏ ; ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଚିନ୍ତାକରି ଦେଖିଛି, ଏହି ଘୃଣ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଯେତେ ଯେତେ ଭୀତିପ୍ରଦ ବସ୍ତୁ ଛପି ରହିଛନ୍ତି ତା ଭିତରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ଭୀଷଣତା ବରଂ କମ୍ । ମୋର ନିରାପତ୍ତା ନିମନ୍ତେ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରେ । ଏବଂ ତାହା ପୁଣି ସମ୍ଭବପର ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନରେ ସହାୟକ ହେଲେ । ହେ ମହାନ ଈଶ୍ୱର ! ହେ ଦୟାସାଗର ! ଏ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଚିତ୍ତକୁ ଶାନ୍ତକର ! ତୁମେ ଦୟାନକଲେ ମୁଁ ଯେ ସରିଯିବି ପ୍ରଭୁ ! ମୋ ଆଖିଆଗରେ ଘଟି ଯାଉଛି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା, ଯାହା ମୋତେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରି ପକାଉଛି । ହାମ୍‌ଲେଟ୍‌ମୁଖରେ ସେକ୍‌ସପିୟର କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଉକ୍ତିଟି ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଅବୁଝା ରହିଥିଲା—

My tablets ! quick, my tablets !
"'Tis meet that I put it down", etc.

ଏପରି ଆଘାତ ଲାଗିଛି ମନରେ ମୋର, ଯାହା ଫଳରେ ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ମୁଁ । ମନେହେଉଛି, ମୋର ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ଲୋପପାଇଯିବ । ତେଣୁ, ଏହି ଆତ୍ମଲିପି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଶାନ୍ତି ଓ ସାନ୍ତ୍ୱନାର ସନ୍ଧାନ କରୁଛି ଏ ସବୁର ନିରସନ ପାଇଁ । ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଯଥାଯଥ ସନ୍ନିବେଶ ହିଁ ମୋର ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତାର ପରିଚୟ ଦେଇପାରେ—

କାଉଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କର ସେହି ରହସ୍ୟାବୃତ ସତର୍କବାଣୀ ସେତେବେଳେ ମୋତେ ତ୍ରସ୍ତ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଘଟିଲା, ଚିନ୍ତାକରି ଅଧିକ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ମୁଁ । କାରଣ,

ଏହାଫଳରେ ମୋ ଉପରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବରଜ୍ଜୁ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ ହୋଇଗଲା । କଣ ସେ କହିବେ—ଭାବିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି !

—ଡାଏରୀ ଲେଖି ସାରିଲି । ସୁଖର ବିଷୟ ସେଠି ପକେଟ୍‌ଭିତରେ ରଖି ପାରିଛି । ହଠାତ୍ ନିଦ ଲାଗିଲା । କାଉଣ୍ଟଙ୍କ ସତର୍କବାଣୀ ମନେପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ କେମିତି ଇଚ୍ଛା ହେଲା ତାଙ୍କ ନିଷେଧବାଣୀ ଅବଜ୍ଞା କରିବାକୁ । ନିଦ ତ ଲାଗୁଥାଏ । ତା ସହିତ ଏହି ଜିଦ୍ଦି ମୁଣ୍ଡରେ ଗୃପିଲା । ନିଦ ସହିତ ଆବାଧ୍ୟତାର ବୋଧହୁଏ କ୍ଷୀରନୀର ସମ୍ପର୍କ ? କୋମଳ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ମନକୁ ମୋର ସ୍ନିଗ୍ଧ କରିଦେଲା । ତା ସଙ୍ଗକୁ ବହିର୍ଜଗତରେ ଏହି ଅପରିସୀମ ବିସ୍ତୃତିର ମୁକ୍ତଭାବ ଆଣିଦେଲା ପରମ ତୃପ୍ତି । ସ୍ଥିରକଲି—ସେହି ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ କକ୍ଷକୁ ଆଜି ରାତିରେ ଫେରିବି ନାହିଁ । ଏଇଠି ଶୋଇବି । ଅତୀତର ରାଜବଧୂଗଣ କମନୀୟ ବକ୍ଷତଳେ ଦୂରପ୍ରବାସୀ କଠୋରସମରରତ ପ୍ରିୟଜନବିଚ୍ଛେଦ ଦୁଃଖକୁ ଗୋପନୀୟ ରଖି ଯେଉଁଠାରେ ହାସ୍ୟଲାସ୍ୟସଙ୍ଗୀତମୟ ମଧୁର ଜୀବନ ଯାପନ କରିଥିବେ— ସେଇଠି । କଣରୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାଉଚ୍ ଟାଣି ଆଣିଲି । ଅର୍ଦ୍ଧଶାୟିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦକ୍ଷିଣ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଦିଗର ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରି ପାରିବି । ଧୂଳୀର ପାହାଡ଼ ବିଷୟରେ ଶୋଚନା ନାହିଁ ।

ମୁଁ କଣ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି ?—କେଜାଣି ! କିନ୍ତୁ, ତା ପରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଲା, ସେତ କଠୋର ବାସ୍ତବତା ! ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଉଜ୍ଜଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକରେ ବସି ଭାବି ଦେଖୁଛି ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଗ୍ରତ ଥିଲି ।

—କକ୍ଷରେ ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ । କକ୍ଷଟି ପୂର୍ବପରି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ଚତ୍ୱରରେ ଉଜ୍ଜଳ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ପଡ଼ିଛି । ରାଶୀକୃତ ଧୂଳିରେ ଅଙ୍କିତ ମୋର ପଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରି ହେଉଛି । ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ତିନି ଜଣ—ଭାବଭଙ୍ଗୀ ପୋଷାକପରିଚ୍ଛଦରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସନ୍ଦେହ ହୁଏ —ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁତ ? କାରଣ, ସେମାନଙ୍କ ପଛପଟୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଆସୁଥିଲେ ବି ଚତ୍ୱରରେ ସେମାନଙ୍କର ଛାୟା କାହିଁ ? ସେମାନେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ମୋତେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ । ତା'ପରେ କଣ ଫୁସ୍‌ଫାସ୍ ହେଲେ । ଦୁଇଜଣ ଶ୍ୟାମାଙ୍ଗୀଙ୍କର କାଉଣ୍ଟ୍ ପରି ଉନ୍ନତ ନାସିକା, ଭ୍ରମରକୃଷ୍ଣ ଚକ୍ଷୁତାରକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭେଦୀ ଦୃଷ୍ଟି— ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ପଡ଼ି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶୁଥିଲା । ଅନ୍ୟଜଣକେ ଗୌରାଙ୍ଗୀ, ତରଙ୍ଗାୟିତ-ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳା । ମ୍ଲାନ ନୀଳମଣିପରି ଚକ୍ଷୁ ତାର । ଏ ମୁଖ ଯେପରି ମୋର ପରିଚିତ ! କେଉଁଠାରେ ଯେପରି ଦେଖିଛି । ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ହୁଏତ ଭୟଙ୍କର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନରେ କେବେ ଦେଖିଛି । ତିନୋଟିଯାକର ଶୁଭ୍ର ଦନ୍ତପନ୍ତି କାମାଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରବାଳଅଧରତଳୁ

ମୁକ୍ତାପରି ଝଲସେ । କଣ ତାଙ୍କପାଖରେ ଥିଲା କେଜାଣି, ମୋ ମନକୁ ଅଶାନ୍ତ କରି ପକାଇଲା । ଯୁଗପତ୍ କାମନା-ଓ ଭୟ ଅନୁଭବ କଲି । ମନରେ କିପରି ଏକ ଦୁର୍ବାର ଲାଳସା ଦେଖାଦେଲା—ସେମାନେ ଏହି ନଧର ଅଧରରେ ଚୁମ୍ବନ କରନ୍ତେ କି ! ଜାଣିଛି, ଏହା ଲେଖିବା ମୋର ଅନୁଚିତ । ମୀନା ଦେଖିଲେ ନିଶ୍ଚୟ କଷ୍ଟ ପାଇବ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ସତ୍ୟ, ତାହାହିଁ ଲେଖୁଛି । ସେମାନେ ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଣ ପରାମର୍ଶ କଲେ । ତାପରେ ହସି ଉଠିଲେ । ଉଃ କି ହସ ! ଏମିତି ରଜତଶୁଭ୍ର, ସଙ୍ଗୀତମୟ ହସ ମୋ ଅନୁଭୂତିର ବାହାରେ । କିନ୍ତୁ କି ରୂକ୍ଷା ଏପରି ରୁକ୍ଷ, ଏପରି ନୀରସ ଯେ ମନୁଷ୍ୟର କୋମଳ ଅଧର ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ନପାରେ । କୁଶଳୀ କଳାକାରରୁ କ୍ରୀଡ଼ାନିପୁଣ କର ଜଳମନ୍ତ୍ରରେ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଯେପରି ସ୍ୱରଝଙ୍କାର —ମଧୁର ଅଥଚ ଦୁର୍ବିସହ !

ସୁନ୍ଦରୀ ଗୌରାଙ୍ଗୀ କାମାର୍ତ୍ତ ମୁଣ୍ଡହଲାଇ ବାରଣ କଲା । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ତାକୁ ବାଧ କରୁଆନ୍ତି । ଜଣେ କହିଲା,—

“ଯାଅ । ତୁମେ ଆଗ ଯାଅ । ଆମେ ପରେ । ଅଧିକାର ତ ପ୍ରଥମେ ତୁମର ।” ଆରକ ଯୋଗ ଦେଲା,—

“କି ସୁନ୍ଦର ଶକ୍ତିମାନ ପୁରୁଷ ! ଆଃ ! ଆମେ ତାର ବଳିଷ୍ଠ ଅଧରରୁ ମଧୁପାନ କରିବା । କି ମଜା !” ନିଶ୍ଚଳଭାବରେ, ନିଷ୍ପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ଆବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭାବନା ନେଇ । ଗୌରାଙ୍ଗୀ ତନ୍ୱୀ ଆଗେଇ ଆସି ମୋ ଉପରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲା । ମୁହଁଉପରେ ତାର ପ୍ରଶ୍ୱାସବାୟୁ ଅନୁଭବ କଲି । ଆଃ ! କି ମଧୁର ! କି ମନୋମୁଗ୍ଧକର ସୁବାସ । କିନ୍ତୁ କି ଉତ୍କଟ ! ମଧୁରତା ସହିତ ମିଶିରହିଛି ଏ କି ତିକ୍ତତା ? ଯେପରି ଅପୂର୍ବ ସୁରଭି ସହିତ ଦୂଷିତରକ୍ତର ଗନ୍ଧ ମିଶି ଯାଇଛି ।

ଭୟରେ ଆଖି ଫିଟାଇ ପାରୁନାହିଁ । ତଥାପି ନିମୀଳିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିପାରୁଛି । ଗୌରୀ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ମୋ ଉପରେ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଲା । ଲୋଭୀ ଦୃଷ୍ଟି ତାର ମୋ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ । ସେହି ମୁଖମଣ୍ଡଳର ତୀବ୍ର କାମାସକ୍ତ ଭାବ ମୋତେ ଉନ୍ମାଦିତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଣିଦେଲା ଘୃଣା । ଗ୍ରୀବା ଭଙ୍ଗିଲାବେଳେ ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ରକ୍ତଲୋଭୀ ପଶୁଭଳି ଓଠ ଚାଟୁଥାଏ । ଦେଖିଲି ଅରୁଣ-ଅଧର ତାର ଲାଳଲିପ୍ତ । ଜିହ୍ୱା କି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ! ଦନ୍ତପନ୍ତି କି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସତେ । ମଥା ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସି ଆସୁଛି । ମୋ ଓଷ୍ଠ ତଳକୁ, ଚିବୁକ ତଳକୁ ତାର ଓଠ ଅତିକ୍ରମ କରି ଗଳାରେ ଯେପରି ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଉଛି ! ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଦ୍ୱିଧା, ଟିକିଏ ନିବୃତ୍ତ !

ଚୁକ୍-ଚୁକ୍-ଚୁକ୍ । ଦନ୍ତ ଓ ଅଧରକୁ ଲେହନ କଲା । କଣ୍ଠରେ ମୋର ଉଷ୍ଣ ନିଶ୍ୱାସର ସ୍ପର୍ଶ । ତାପରେ କଣ୍ଠନଳୀର ଚର୍ମରେ ଅନୁଭବ କଲି ଏକପ୍ରକାର ଚର୍ ଚର୍ ଶବ୍ଦ—ଦାନ୍ତ କୁଣ୍ଡାଇ ହେଲାବେଳେ ଯେଭଳି ଶୁଣାଯାଏ । ସେହି ଶବ୍ଦ ବେଶି ବେଶି ଶୁଭୁଛି । ତା ସଙ୍ଗକୁ କଣ୍ଠଉପର କୋମଳ ଚର୍ମରେ ପ୍ରକମ୍ପିତ ଅଧରର ସ୍ପର୍ଶାନୁଭୂତି । ତାପରେ—ତାପରେ ଦୁଇଟି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦନ୍ତ ଆଘାତ କରିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଟକି ଯାଇଛି । ଆନନ୍ଦ ଓ ବିହ୍ୱଳତାରେ ମୋର କ୍ଲାନ୍ତ ଆଖିପତା ମୁଦି ହୋଇ ଆସୁଛି । ଦୁରୁ ଦୁରୁ ବକ୍ଷରେ ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିଲି· · · · · ·

କିନ୍ତୁ—ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶରୀରରେ ମୋର ବିଦ୍ୟୁତର ଚମକ ଖେଳାଇ ଦେଇ ଭିନ୍ନ ଏକ ଅନୁଭୂତି ଦେଖାଦେଲା । ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆବିର୍ଭୂତ ! ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ସତ୍ତା କ୍ରୋଧରେ ବାତ୍ୟାରେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଯେପରି । ଚକ୍ଷୁମୁଦ୍ରାର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଉନ୍ମୋଚନରେ ଦେଖିଲି, ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ କର ତରୁଣୀର କ୍ଷୀଣ ଗ୍ରୀବାକୁ କବଳିତ କରି ଆସୁରିକ ବିକ୍ରମରେ ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି, ନୀଳ ଚକ୍ଷୁ କ୍ରୋଧରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ । ଶୁଭ୍ର ଦନ୍ତପନ୍ତି ଓଷ୍ଠକୁ ସରୋଷରେ ତୀବ୍ର ଦଂଶନ କରୁଛି ଏବଂ ତୁଷାରଶୁଭ୍ର ଗଣ୍ଡଦ୍ୱୟ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଜଳୁଛି ସତେକି ! ଏ କଣ ସେହି କାଉଣ୍ଟ୍ ? ଯମଦୂତ ସୁଦ୍ଧା ଏଭଳି କ୍ରୋଧାନ୍ଧ ହେବ, କଳ୍ପନା କରିପାରୁନାହିଁ ! ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳ ନିଷ୍ଟସ୍ତ ଜଳୁଥିଲା । ସେଥିରୁ ରକ୍ତପୀତ ଆଲୋକଶିଖା ନିର୍ଗତ ହେଉଥିଲା; ସତେବା ନୀଳସିନ୍ଧୁ ବକ୍ଷରେ ବାଡ଼ବାଗ୍ନି ଶିଖା ! ପ୍ରାଣହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖପରି ମୁଖ ତାଙ୍କର ବିବର୍ଣ୍ଣ, ପାଣ୍ଡୁର । ତା'ଉପରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି ଲୌହତାର ସଦୃଶ ବୟସର ବଳିରେଖା । ନାସିକାର ଉପରିଭାଗରେ ମିଳିତ ସ୍ଥୂଳ ଭ୍ରୂଯୁଗଳ ଯେପରି ସ୍ଫୀତ ଏବଂ ଉତ୍ତପ୍ତ ଶୁଭ୍ରଧାତୁଖଣ୍ଡ । ତୀବ୍ର ବେଗରେ ବାହୁ ବୁଲାଇ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟାକୁ ସବେଗରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ । ତା'ପରେ ଅନ୍ୟ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ । ଏହି ଦୃପ୍ତ ଭଙ୍ଗୀର ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ଦେଖିଥିଲି ସେଦିନ ଗଧିଆମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବା ସମୟରେ । ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ,—

"ହୁଃ । କମ୍ ସାହସ ନୁହେଁ ? ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶକରିବ ? ମୋର ବାରମ୍ବାର ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ତା'ଉପରେ ଆଖିପକାଇବାକୁ କେମିତି ସାହସ କଲ ତୁମେ ? ଯାଅ ! ଯାଅ ! ଚାଲିଯାଅ ! ଏ ଲୋକ ଉପରେ ଅଧିକାର ଏକମାତ୍ର ମୋର । ସାବଧାନ ! ଅନଧିକାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ କଲେ ଦେଖିବ କଣ କରିବି !" ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ, ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭେଦକରି ସେହି କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ସମଗ୍ର କକ୍ଷକୁ ନିନାଦିତ କଲା । ଅଶ୍ଳୀଳ ବିଭ୍ରମବିଳାସ ଦେଖାଦେଲା ଗୌରୀର ସ୍ମିତବିକଶିତ ମୁଖରେ । କହିଲା,—

"ତୁମେ ତ ନିଜେ କେବେ କାହାକୁ ଭଲପାଇ ନାହିଁ । ଭଲପାଇବା କଣ ଜାଣିନାହିଁ ।" ତା ସହିତ ଯୋଗଦେଲେ ସେ ଦୁଇଟି । ନିଷ୍ଠୁର,ନୀରସ ହସରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ମୁଖରିତ ହେଲା । ତାକୁ ଶୁଣି ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼ିଲି । କି ପୈଶାଚିକ ସେ ହସ ! ତା'ପରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ମୋତେ ଭଲଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ବୁଲିପଡ଼ି ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲେ,—

"ହୁଁ । ମୁଁ ବି ପ୍ରେମ କରି ଜାଣେ । ତୁମର ଅତୀତ ଅଭିଜ୍ଞତା ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବ । ଆଚ୍ଛା ! ମୁଁ କଥା ଦେଲି, ତା'ଠାରୁ ମୋ କାମ ସରିଗଲେ, ଯେତେଇଚ୍ଛା ପ୍ରେମ କରିପାର; ଚୁମ୍ବନ ଦେଇପାର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଅ ! ଚାଲିଯାଅ ! ତାକୁ ଉଠାଇବା ଦରକାର । ଜରୁର୍ କାମ ଅଛି । ଯାଅ !"

"ଆଜି ରାତିରେ କଣ ଆମେ ସେମିତି ରହିବୁ ?" ଜଣେ କହିଲା । ତା'ପରେ ସାମନ୍ୟ ହସି ଚତ୍ୱରଉପରେ ଗୋଟାଏ ବ୍ୟାଗଆଡ଼କୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲା । ବ୍ୟାଗକୁ ଚାହିଁଲି--ସମୟେ ସମୟେ ହଲି ଯାଉଛି, ଯେମିତି ତା'ଭିତରେ କିଛି ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଅଛି । ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କାଉଣ୍ଟ୍ ଅନୁମତି ଦେଲେ । ଜଣେ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ବ୍ୟାଗଟି ଖୋଲିଲା । ମନେହୁଏ—ତା'ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଦ୍ଧମୃତ ଶିଶୁର କୃଚ୍ଛ୍ର ଶ୍ୱାସ ସହିତ କ୍ଷୀଣ କ୍ରନ୍ଦନଧ୍ୱନି ଶୁଣାଯାଉଛି ! ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ତାକୁ ଘେରିଗଲେ ଏବଂ ମୋର ଭୟାଭିଭୂତ ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ବ୍ୟାଗ୍ ସହିତ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ । ପାଖରେ ତ ଦ୍ୱାର ନାହିଁ—ଗଲେ କେଉଁ ବାଟେ ? ମୋ ପାଖଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ତ ଜାଣି ପାରିଥାନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ସହିତ ମିଳାଇଯାଇ ଝରକା ପାର ହୋଇଗଲେ । ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ମିଳାଇ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଝରକା ବାହାରେ ସେମାନଙ୍କ ଛାୟାମୂର୍ତ୍ତିର ଆଭାସ ପାଇଲି ।

ଅତ୍ୟଧିକ ବିଭୀଷିକାରେ ମୋର ଚେତନା ଲୋପପାଇଗଲି······

ଚତୁର୍ଥ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

ଉଠି ଦେଖିଲି ମୋ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଛି । ଯଦି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ନଥାଏ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ, ଯେ କାଉଣ୍ଟ୍ ମୋତେ ନେଇ ଆସିଛି ଏଠାକୁ । ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସ୍ଥିର ରହିବାପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ନିଃସନ୍ଦେହ ହୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ବ୍ୟାପାର ସନ୍ଦେହର ହେତୁ । ଯଥା—ମୋର ପିନ୍ଧା ଲୁଗାପଟା ଭଙ୍ଗାହୋଇ ପାଖରେ ରଖାଯାଇଛି; ଏଟା ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ନୁହେଁ । ଘଣ୍ଟାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାବି ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଚାବି ଦେବାରେ କେବେ ଭୁଲ ହୋଇ ନଥାଏ । ଏହିପରି ଆଉ ବହୁତ କଥା । କିନ୍ତୁ, ଏ ସବୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ନୁହେଁ । କାରଣ, ମୋ ମନର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ସେତେବେଳେ ନଥିବ ? କୌଣସି କାରଣରୁ ମୁଁ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବି ? ପ୍ରକୃତ ପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟାଏ ଘଟଣାରେ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି, ଯେବେ କାଉଣ୍ଟ୍ ମୋତେ ଏଠାକୁ ବହି ଆଣି ମୋର ଲୁଗାପଟା ଖୋଲି ଦେଇଥିବ, ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ତରବରରେ କାମ କରିଥିବ । ତେଣୁ ମୋର ପକେଟ୍ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ଡାଏରୀଟି ଅବଶ୍ୟ ତାକୁ ଦୁର୍ବୋଧ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତଥାପି, ଦେଖିଥିଲେ ଅବହେଳାରେ ଛାଡ଼ିଦେବା ପାତ୍ର ସେ ନୁହେଁ । ନେଇଯାଇ ହୁଏତ ନଷ୍ଟକରି ଦେଇଥାନ୍ତା ।

ଏହି ଘର ପୂର୍ବେ ମୋତେ ଭୀତିପ୍ରଦ ମନେ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ମୋ ପକ୍ଷରେ ପବିତ୍ର ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ, ପୁଣ୍ୟ-ତୀର୍ଥଭୂମି । ଏହି ଭୈରବୀ ନାରୀଗଣଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଭୀତିପ୍ରଦ କିଛି ଥାଇ ନପାରେ । ଉଃ ! ମୋର ରକ୍ତଶୋଷଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥିଲେ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଆଖିଆଗରେ ଭାସି ଉଠୁଛି ! ଇସ୍, କି ଭୟଙ୍କର !

ମେ ୧୮ତାରିଖ :

ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାପାଇଁ ଆଉଥରେ ଦିନବେଳା ସେହି ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ଦେଖିଲି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ । କବାଟ ଦୁଇଟା ଏତେ ଜୋରରେ ବନ୍ଧଆଡ଼କୁ ଟଣାଯାଇଛି ଯେ ଜାଗେ ଜାଗେ କାଠ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି । ଗୁବ୍ରପକାଇବା ବୋଲ୍ଟ ବନ୍ଦ ହୋଇନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଭିତରପଟୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବନ୍ଧାଯାଇଛି ।—ଏଟା କେବେ ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁ !

ମେ ୧୯ତାରିଖ :

ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ କୁଟଚକ୍ରାନ୍ତରେ ଆବଦ୍ଧ । ଗତ ରାତିରେ କାଉଣ୍ଟ ତାର ମଧୁରତମ କଣ୍ଠରେ ତିନିଖଣ୍ଡ ଚିଠି ଲେଖିବାପାଇଁ ମୋତେ କହିଲା । ଖଣ୍ଡିକରେ ଲେଖାହେବ—ମୋର ଏଠାକାର କାମ ପ୍ରାୟ ସରିଗଲା; ତେଣୁ ଅଳ୍ପ କେତୋଟା ଦିନ ଭିତରେ ମୁଁ ଫେରିଯାଉଛି । ଆଉ ଗୋଟିକରେ ଲେଖାହେବ—ଏ ଚିଠି ଲେଖା ହେବାର ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରେ ମୁଁ ଯାତ୍ରା କରୁଛି । ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡରେ—ମୁଁ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ ଛାଡ଼ି ବିଷ୍ଟ୍ରିଜ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।—ଏ ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି ପାରିଥିଲେ ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତାକରି ଦେଖିଲି, ଘଟଣାଚକ୍ରର ଉପସ୍ଥିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେତେବେଳେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ତିଆର ଭିତରେ ଅଛି, ତା ସହିତ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ କଳି କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ପାଗଳାମି ମାତ୍ର । ଆଦେଶପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ଅର୍ଥ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି—ପରିଣାମରେ ସେ ଅତ୍ୟଧିକ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେବ । ସେ ବୁଝିପାରିଛି—ମୁଁ ବହୁତ କିଛି ବିଷୟରେ ଅବଗତ; ତେଣୁ, ମୋର ବଞ୍ଚିରହିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ଯେହେତୁ ବଞ୍ଚି ରହିଲେ ତାର କ୍ଷତିକରିପାରେ । ଏ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବାର ଏକମାତ୍ର ପନ୍ଥା—ସୁଯୋଗ ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିବା । ଏଠାରୁ ପଳାଇ ଯିବାରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲାଭଳି ଅକସ୍ମିକ କିଛି ଗୋଟାଏ ଘଟିପାରେ ? ତାର କ୍ରୁର ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟରେ କ୍ରୋଧ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ରହିଛି ଦେଖିଲି । ଠିକ୍ ଏହିପରି ଦେଖିଥିଲି ସେହି ପିଶାଚୀଟାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲାବେଳେ । ସେ ମୋତେ ବୁଝାଇ ଦେଲା, ଯେ ଏଠାରୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଡାକଯାଏ । ଯିବାରେ ପୁଣି କିଛି ସ୍ଥିରତା ନଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଲେଖି ଦେଲେ ମୋର ଆତ୍ମୀୟମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବେ । ପୁଣି ମୁଁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା, ଯଦି ମୋ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହୁଏ, ସେ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଫେରାଇ

ଆଣିବ । ମୋ ଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ରିଫ୍‌କେସ୍‌ରେ ରହିବ । ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲି । ତାକୁ ପଚାରିଲି, ଚିଠିଗୁଡ଼ିକରେ କେଉଁ କେଉଁ ତାରିଖ ଦେବି । କିଛି ସମୟ ହିସାବ କରି କହିଲା—"ପ୍ରଥମରେ ଜୁନ୍ ୧୨ତାରିଖ, ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜୁନ୍ ୧୯ତାରିଖ ଏବଂ ତୃତୀୟଟିରେ ଜୁନ୍ ୨୯ତାରିଖ ।"

ବୁଝିଲି, ମୋର ଜୀବନ-ଦୀପ ନିର୍ବାଣମୁଖୀ । ପ୍ରଭୁ ଦୟାକର !

ମେ ୨୮ତାରିଖ :

ମୁକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଦେଇଛି ! ଅନ୍ତତଃ ଘରକୁ ଖବର ପଠାଇପାରିବି, ଆଶାକରୁଛି । ଗୋଟାଏ ସିଜ୍‌ଗାନୀ ଦଳ ଏ ଦୁର୍ଗଅଗଣାରେ ଆସି ରହିଛନ୍ତି । ସିଜ୍‌ଗାନୀ ଏକ ପ୍ରକାର ଯାଯାବର ଜାତି । ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋ ଡାଏରୀରେ ନୋଟ୍ କରିଛି । ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଯାଯାବରଙ୍କ ପରି ଏମାନେ । ହେଲେ ହେଁ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନବାଗତ । ହଙ୍ଗେରୀ ଏବଂ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆରେ ଏମାନେ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଆଇନ୍‌କାନୁନ୍ ବିଧିନିଷେଧର ବହିର୍ଭୂତ ଏମାନେ । କୌଣସି ନା କୌଣସି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତବଂଶ ସହିତ ନିଜକୁ ଯୁକ୍ତ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କରି ନାମାନୁସାରେ ନିଜକୁ ପରିଚିତ କରାନ୍ତି । ସେମାନେ ନିର୍ଭୀକ । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଧର୍ମମତ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ରୋମାନୀ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ।

ଏଇ ମାନଙ୍କ ହାତରେ ଘରପାଖକୁ କେତେଖଣ୍ଡି ଚିଠି ପଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ଝରକାବାଟେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲାପଆଲୋଚନାକରି ପରିଚିତ ହୋଇ ସାରିଛି । ମୁଣ୍ଡରୁ ଟୋପିକାଢ଼ି ମୋତେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାନା ପ୍ରକାର ସଙ୍କେତ ଦେଖାଇଛନ୍ତି, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ବୋଧ ମୋ ପକ୍ଷରେ ।

ଚିଠି ଲେଖିସାରିଛି । ମୀନାକୁ ଲେଖା ଚିଠି ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡରେ । ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ଲେଖିଛି ମୀନା ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ । ମୀନାକୁ ମୋର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଲେଖିଛି । କିନ୍ତୁ, ଭୟାବହ ଘଟଣା କିଛି ଲେଖିନାହିଁ । କାରଣ ସେ ସବୁ

ଅନୁମାନ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ମୋର ସମସ୍ତ ହୃଦସ୍ଥ ଖୋଲି ଲେଖିଲେ, ସେ ଆଘାତ ସହ୍ୟ କରିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ଖୁବବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ମରିଯିବ ବୋଧହୁଏ ।

ଝରକାରୁ ଚିଠିଟି ତଳେ ପକାଇଲି । ତା ସହିତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ବନ୍ଧାଥାଏ । ଇଙ୍ଗିତରେ ବୁଝାଇ ଦେଲି, ଚିଠିଟା ଡାକବାକ୍ସରେ ପଡ଼ିବ । ଲୋକଟା ଆନନ୍ଦରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇ ନମସ୍କାର କଲା ଏବଂ ଚିଠିସହ ଟୋପିଭିତରେ ରଖିଲା । ନାଃ ! ଆଉ କିଛି କରିବ ନାହିଁ । ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ଯାଇ ପଢ଼ିଲି । କାଉଣ୍ଟ୍ ଅନୁପସ୍ଥିତ । ତେଣୁ ଏତକ ଲେଖିଲି....

କାଉଣ୍ଟ ଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସିଲା । ନିର୍ଲିପ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା,—

“ଯାଯାବରଟା ଏ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମୋତେ ଦେଲା । ଜାଣେନା, କେତେବେଳେ ସେମାନେ ଘରଭିତରକୁ ଆସନ୍ତି । ଆଚ୍ଛା । ଦେଖିବା — ଉଁ ! ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ତୁମର— ମିଷ୍ଟର ହାର୍କନ୍‌ସଙ୍କ ଲେଖା । ଆରଟି—” ଆଉ ଖଣ୍ଡିକ ଫିଟାଇ କେତେଗୁଡାଏ ଦୁର୍ବୋଧ ଚିହ୍ନ ଦେଖିଲା—ମୁହଁ କଳାପଡ଼ିଗଲା । ଆଖି ଦୁଇଟା ଜଳିଉଠିଲା, “ଏଟା ! ଏଟା ଗୋଟାଏ ଜଘନ୍ୟ ଜିନିଷ ! ମୋର ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଏବଂ ଆତିଥେୟତାର ଚରମ ଅବମାନନା । —ଓ ! ଦସ୍ତଖତ କରାଯାଇନାହିଁ ! ବେଶ୍, ବେଶ୍ ! ତା ହେଲେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ ।” ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଲଫାପା ସହିତ ଚିଠିଟାକୁ ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଉପରେ ଦେଖାଇ ଦେଲା ! ସେଟା ଜଳିଗଲା ! ତା'ପରେ,—“ମିଷ୍ଟର ହାର୍କନ୍‌ସଙ୍କ ଚିଠିଟି ନିଶ୍ଚୟ ପଠାଇ ଦେବି । କାରଣ ସେଟି ତୁମର । ତୁମ ଚିଠି ମୋ ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ । କ୍ଷମାକର ବନ୍ଧୁ ! ଅଜାଣତରେ ତାର ସିଲ୍‌ଟି ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି । ଦୟାକରି ଆଉଥରେ ସିଲ୍ କରିଦେବ ନାହିଁ ?” ଚିଠି ସହିତ ଆଉଖଣ୍ଡିଏ ଲଫାପା ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ନୀରବରେ ଆଦେଶ ପାଳନ କଲି । ସେ ବାହାରକୁ ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାବିପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । କିଛି ସମୟପରେ ଯାଇ ଦେଖେ ସତକୁ ସତ ଦ୍ୱାରରେ ତାଲା ପଡ଼ିଛି !

ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଶୋଫାରେ ଶୋଇପଡ଼ିଛି । ଘଣ୍ଟାଏଦୁଇଘଣ୍ଟାପରେ କାଉଣ୍ଟ ଆସିଲା । ଉଠି ପଡ଼ିଲି । ଅପୂର୍ବ ସୌଜନ୍ୟ ସହିତ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା,—

“ତା’ହେଲେ, ବନ୍ଧୁ ତୁମେ କ୍ଳାନ୍ତ ? ଶୋଇପଡ଼ । ବିଶ୍ରାମ ନିଅ, ଆଜି ରାତିରେ ତୁମସହିତ ଆଳାପଆଲୋଚନାର ସୌଭାଗ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ । ଏଣେ ମୋ କପାଳରେ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଦୟାକରି ଶୋଇପଡ଼ ।” ମୋ

ଘରକୁ ଯାଇ ଶୋଇଲି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା, କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିନାହିଁ । ଗାଢ଼ ନିଦ ହୋଇଗଲା । ସମୟେ ସମୟେ ନୈରାଶ୍ୟର ଆତିଶଯ୍ୟ ଏହିପରି ଶାନ୍ତି ଆଣି ଦେଇଥାଏ ବୋଧହୁଏ !

ମେ ୩୧ତାରିଖ :

ସକାଳେ ଉଠି ଭାବିଲି, ମୋ ବ୍ୟାଗରୁ କିଛି କାଗଜ ଆଉ ଲିଫାପା ଆଣି ପକେଟ୍‌ରେ ରଖିବି । ସୁବିଧା ଦେଖି ଚିଠିପତ୍ର ଲେଖିପାରିବି ତା'ହେଲେ । କିନ୍ତୁ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ସବୁ କାଗଜ ଶୂନ୍ୟ ! ତା ସହିତ ମୋର ଟିପାଖାତା, ରେଲ୍‌ୱେ ଏବଂ ଯାତାୟାତସମ୍ପର୍କରେ ମୋର କାଗଜପତ୍ର, ମୋର ଲେଟର ଅଫ୍ କ୍ରେଡିଟ୍—ସବୁ ହରଣଗଲ ! ବାସ୍ତବିକ ଦୁର୍ଗବାହାରେ ମୋର ଯାହାସବୁ ପ୍ରୟୋଜନ କିଛି ନାହିଁ ! ବସି କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକଲି— । ତା'ପରେ ବାକ୍ସରେ ଲୁଗାପଟା ଖୋଜିଲି ।

ଯେଉଁ ସୁଟ୍ ପିନ୍ଧି ଆସିଥିଲି, ସେଟି କାହିଁ ? ତା'ପରେ ମୋ ଓଭର୍ କୋଟ ? କମ୍ବଳ ? କିଛି ନାହିଁ ! ଦୁର୍ବୃତ୍ତର ନୂତନ ପରିକଳ୍ପନା.......

ଜୁନ୍ ୧୭ତାରିଖ :

ଆଜି ସକାଳେ ବିଛଣାରେ ବସି ସ୍ମୃତିଚାରଣରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲିବେଳେ, ଅଗଣାପାଖ ପଥୁରିଆ ବାଟରେ ଘୋଡ଼ାଟାପୁର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଖୁସିହୋଇ ଝରକା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଲି । ଦେଖିଲି ଦୁଇଟା ବିରାଟ ବିରାଟ ଗାଡ଼ି ଅଗଣାଭିତରକୁ ପଶୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ଆଠଟିକରି ବଳବାନ ଅଶ୍ୱ ଯୋଚା ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେଜଣ ସ୍ଲୋଭାକ୍ ତାଙ୍କ ବିରାଟ ହ୍ୟାଟ୍ । ବଡ଼ ବଡ଼ କଣ୍ଟାଲଗା ବେଲ୍ଟ ଆଉ ମଇଳା ମେଣ୍ଢାଚମପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି । ଗୋଡରେ ସେହି ଉଚା ବୁଟ୍ । ହାତରେ ଫଳକ । —ଦଉଡ଼ିଲି । ପ୍ରଧାନ ହଲ୍ ବାଟେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇପାରେ ! ଦ୍ୱାର ଖୋଲାଥାଇପାରେ ହୁଏତ—କିନ୍ତୁ, ଆଉ ଏକ ଆଘାତ ! ଦ୍ୱାର ବାହାରପଟୁ ବନ୍ଦ ।

ପୁଣି ଦଉଡ଼ିଲି ଝରକାପାଖକୁ । ଚିତ୍କାର କଲି । ସେମାନେ ଚାହିଁଲେ । ବୋକାଭଳି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ଯାଯାବରଟାଏ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ତାଙ୍କ କାନରେ କ'ଣ କହିଲା କେଜାଣି ? ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ । ହାୟ ! —ଏହାପରେ ମୋର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ମୂଲ୍ୟହୀନ । ମୋର ସମସ୍ତ କରୁଣ ଚିତ୍କାର, ବିକଳ ପ୍ରାର୍ଥନା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୁହଁ ବୁଲାଇଦେଲେ ।

ମାଲବୁହା ଗାଡ଼ିରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିରାଟ ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରାକାର କାଠବାକ୍ସ । ସେଥିରେ ମୋଟା ଦଉଡ଼ିର ମୁଠିଆ ଲଗାଯାଇଛି । ଖୁବ୍ ସହଜରେ ସ୍ଲୋଭାକଗୁଡ଼ାକ ଟେକି ଆଣୁଛନ୍ତି ! ଘୋଷାରିଲାବେଳେ ଘଡ଼୍‌ଘଡ଼୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି—ନିଶ୍ଚୟ ଫାଙ୍କା । ସେଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟାଏ କଣରେ ଗଦାକଲାପରେ ଯାଯାବରଟା ତାଙ୍କୁ କିଛି କିଛି ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେଲା । ସେମାନେ ନେଇ ତା ଉପରେ ଛେପପକାଇଲେ । ଅଳ୍ପସମୟ ପରେ ଚାବୁକ୍‌ର ବିକଟଶବ୍ଦ ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଭାସିଗଲା ।

ଜୁନ୍ ୨୪ ତାରିଖ :

କାଲି ରାତିରେ ମୋ ପାଖରୁ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯାଇ କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଜ ରୁମ୍‌ରେ ଭିତରୁ ତାଲା ଦେଇ ରହିଛି । ପାହାଚ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦକ୍ଷିଣପଟ ଖୋଲା ଝରକାବାଟେ ଚାହିଁଲି । କଣ କରୁଛି ଦେଖେ । ମୋର ସନ୍ଦେହ—କିଛି ଗୋଟାଏ ଚାଲିଛି । ଦୁର୍ଗର କୌଣସି ଅଂଶରେ ଯାଯାବରମାନେ କିଛି କାମ କରୁଥିବା ଜଣାଯାଉଛି । ସମୟେ ସମୟେ ଶାବଳ ଆଉ କୋଦାଳର ଚାପା ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି । ଯାହା ହୋଇଥାଉ, ତାହା ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁର୍ବୃତ୍ତର କୌଣସି ନିଷ୍ଠୁର ପରିକଳ୍ପନାର ପରିସମାପ୍ତି—ଏଥିରେ ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଦେଖିଲି କିଛି ଗୋଟାଏ ଜିନିଷ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଝରକାରୁ ବାହାରି ଆସୁଛି । ପଛେଇ ଆସି ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲି । ଏ କ'ଣ ? ପୂରା ଲୋକଟା ବାହାରି ଆସିଲା । ଓଃ—ଏ ଯେ କାଉଣ୍ଟ୍ ! ଗୋଟାଏ ନୂତନ ଆଘାତ ପାଇଲି, ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲି ମୋର ଆସିଲାବେଳେ ପିନ୍ଧା ସୁଟ୍‌ଟି ପିନ୍ଧିଛି । ସେହି ଯେଉଁ ଭୟଙ୍କର ବ୍ୟାଗଟା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ—ସେଟା କାନ୍ଧରେ ଗଳାଇଛି । ସେ ଯେ ଶିକାରରେ ବାହାରିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ମୋ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ । ତାର ବିଭୀଷିକାମୟୀ ପରିକଳ୍ପନାର

ଏକ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ଏ । ସର୍ବସମକ୍ଷରେ ସେ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ ମୁଁ ଗ୍ରାମ ବା ସହରକୁ ଯାଇ ଛଠି ପକାଇଛୁ ଏବଂ ସେ ଯାହା କରୁଛି ଅପକର୍ମ ସମ୍ପାଦନ କରିବ । ସେ ସବୁ ମୋ ଉପରେ ଆରୋପିତ ହେବ । ସେ ହେବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ଦେହମୁକ୍ତ !

ଏ କଥା ଚିନ୍ତକଲା ବେଳକୁ ମନରେ ମୋର ନିଆଁ ଲାଗି ଯାଉଛି । ଗୋଟାଏ ନିଷ୍ଟିତ ବନ୍ଦୀ ଭାବରେ ଆବଦ୍ଧ ମୁଁ । ଜଣେ ସାଧାରଣ ଅପରାଧୀର ଅଧିକାର ଅଛି ଆଇନର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ପାରିବାର । ଅଥଚ ମୁଁ ସେପରି ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ !

ଭାବିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟକରିବି । ଉତ୍ତେଜିତ ମନରେ ଝରକା ପାଖରେ ବହୁ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲି । କିଛି ସମୟପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ କିମ୍ଭୂତକିମାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣରେ ଭାସିବୁଲୁଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ରାଦପି କ୍ଷୁଦ୍ର ଧୂଳିକଣା ଭଳି ସେହି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଘୂରି ଘୂରି କୁହେଳିକା ପରି ଏକତ୍ରିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି । ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତିର ପ୍ରଲେପ ମନରେ ଅନୁଭବ କଲି । ଝରକାରେ ଭାର ଦେଇ ଆରାମରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ଭାବିଲି । ଏପରି ହେଲେ ଭଲଭାବରେ ଏ ବାୟୁବୀୟ କ୍ରୀଡ଼ା ଉପଭୋଗ କରିପାରିବି—

କଣ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ଦୃଷ୍ଟିସୀମାର ବହୁ ଦୂରରେ ଉପତ୍ୟକା ତଳେ ଗୋଟାଏ କୁକୁରର ବିକଳ ଚିତ୍କାର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଜୋରରେ ଶୁଭୁଛି । ତା ସହିତ ତାଳ ଦେଇ ସେହି ଭାସମାନ ଧୂଳିକଣାଗୁଡ଼ିକ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ମଧ୍ୟରେ ନାଚି ନାଚି ନୂତନ ଆକାର ଧାରଣ କଲେ । କ୍ଷଣେ ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋର ଆତ୍ମା ଯେପରି ସଂଗ୍ରାମରତ । ଅର୍ଦ୍ଧଜାଗ୍ରତ ଚେତନାଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତା ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଛି । —ମୁଁ କି ସମ୍ମୋହିତ ? ଧୂଳି କଣାଗୁଡ଼ିକର ନୃତ୍ୟର ଲୟ ଦ୍ରୁତରୁ ଦ୍ରୁତତର ହେଉଛି । ମୋ ପାଖଦେଇ ଅନ୍ଧକାର ଦଗକୁ ଭାସିଗଲାବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ହଲିଯାଉଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ କ୍ରମେ ଭୌତିକ ଆକାର ଧରିଲେ । ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ହଠାତ୍ ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନତା କଟିଯାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେତନା ଫେରିଆସିଲା । ଚିତ୍କାର କରି କରି ଦୌଡ଼ିଲି । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ —ସେହି ମାୟାବିନୀ ତିନିଟା ! ମୋ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସି ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲି । ଆଃ ଏଥଚ ନିରାପଦ ! ଏଠାରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ନାହିଁ — ଅଛି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଦୀପ, ଜୀବନ ସହିତ ଯାହାର ସମ୍ପର୍କ ।

କିଛି ସମୟ ବିତିଗଲା । କାଉଣ୍ଟ୍‌ଘରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଶୁଭୁଛି । ଏ ବିକଳ ଚିତ୍କାର କାହାର ? କେହି ଯେପରି ତାକୁ ଚିପିଦେଉଛି ? — ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ନୀରବ

ନିସ୍ପନ୍ଦ । କି ଅସହ୍ୟ ଏ ନୀରବତା ସତେ । କମ୍ପିତ ବକ୍ଷରେ ଦ୍ୱାରପାଖକୁ ଗଲି । ନାଃ ! ଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ । ଏ କାରାଗାରରେ ବନ୍ଦୀ ମୁଁ । ଉପାୟଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ନୀରବ ଅଶ୍ରୁପାତ ବ୍ୟତୀତ କଣ କରିପାରେ ?

ବାହାର ଅଗଣାରେ ପୁଣି କାହାର କରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ? ନାରୀକଣ୍ଠ ? ଝରକା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ରେଲିଂ ଭିତରେ ଚାହିଁଲି । ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଆଲୁଳାୟିତ କୁନ୍ତଳା ରମଣୀ । ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସିଛି । ଛାତି ଉପରେ ହାତ ଚାପିଧରି ଦମ୍ ନେଉଛି । ଫାଟକ କଣକୁ ଆଉଜି ଠିଆ ହୋଇଛି । ଝରକାରେ ମୋତେ ଦେଖି ଆଗକୁ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା ନାରୀଟି । କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । "--ରାକ୍ଷସ ! ଦେ ମୋ ଛୁଆକୁ ଦେ ! ଦେ ! ଦେ !"

ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ବିକଳ ଭାବରେ ସେହି କେତୋଟି ପଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥାଏ । ଓଃ କି କରୁଣ ! କେଶ ଛିଣ୍ଡାଇ, ଛାତିକୁ ଚାପୁଡ଼ାମାରି ଉତ୍ତେଜନା ବଶତଃ ଶରୀର ଉପରେ ନାନା ଅତ୍ୟାଚାର କରି ଚାଲିଥାଏ । ତାପରେ--- ଆଗକୁ ଦୌଡ଼ିଲା । ଆଉ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାରକୁ ହାତରେ ବାଡ଼ଉଥିବା ଶୁଭୁଥାଏ ।

ଉପରେ କେଉଁଠି—ଗମ୍ବୁଜ ଉପରେ ହେବ ବୋଧହୁଏ, କାଉଣ୍ଟର କର୍କଶ ଧାତବ କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ କାହାକୁ ଆହ୍ୱାନ କଲା । ଗର୍ଜନଶୀଳ ଅସଂଖ୍ୟ ଗଧିଆ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦେଖେ, ଗୋଟାଏ ଦଳ ଭିତରକୁ ଛୁଟି ଆସିଲେ । ଠିକ୍ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଅବରୁଦ୍ଧ ଜଳସ୍ରୋତ ବନ୍ଧମୁକ୍ତ ହୋଇ ଦୁର୍ବାରଗତିରେ ଦୁର୍ଗପ୍ରାଙ୍ଗଣମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର କାନ୍ଦ ଆଉ ଶୁଭୁନାହିଁ ? ଗଧିଆଙ୍କ ଚିତ୍କାର ବେଳେ ବେଳେ ଶୁଣାଯାଉଛି କେବଳ । ଦେଖିଲି, ଅଳ୍ପ ସମୟପରେ ଓଠ ଚାଟି ଚାଟି ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ପ୍ରତି ମୋର ଦୟା ଆସିଲା ନାହିଁ । କାରଣ ତାର ସନ୍ତାନର ଗତି କ'ଣ ହୋଇଛି, ଜାଣେ । ସେ ମଲା, ବରଂ ଭଲ ହେଲା ।

ମୁଁ କଣ କରିବି ? କଣ କରିପାରିବା ଭଳି କ୍ଷମତା ଅଛି ମୋର ? ଏହି ଭୟଙ୍କର ନିଶାଚର କବଳରୁ, ଏ ଭୟାବହ ଅବସ୍ଥାରୁ ଏ ମୃତ୍ୟୁପୁରୀରୁ କିପରି ଉଦ୍ଧାର ପାଇବି ?

ଜୁନ୍ ୨୫ ତାରିଖ : ପ୍ରଭାତକାଳ :

ରାତିଟି ଯାହାର ଦୁଃଖରେ କଟେ, ସେହି କେବଳ ଜାଣେ ଦିବାଲୋକ କି ଲୋଭନୀୟ । ଆଜି ଯେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠି ମୋ ଝରକାର ବିପରୀତ ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ତୋରଣଶୀର୍ଷକୁ ଆଲୋକିତ କଲା, ମୋର ମନେ ହେଲା ଯେପରି ସାଗରଗାମୀ ପୋତାଗ୍ରରୁ ଜାଗ୍ରତ ପାରାବତଟିଏ ! ଶିଶିରକଣିକା ଉଷ୍ଣତାର ସ୍ପର୍ଶରେ ମିଳାଇଗଲା ପରି ମୋ ମନର ସବୁ ଭୟ, ସବୁ ଅବସାଦ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ଦିବସର ଉତ୍ସାହ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି, ସେଥି ମଧ୍ୟରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ତିନୋଟି ଚିଠି ଦୁନିଆରୁ ମୋର ସତ୍ତା ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିଦେବ, ତା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ କାଲି ରାତି ଡାକରେ ଯାଇଥିବ ।

ନା ଚିନ୍ତା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ! କର୍ତ୍ତବ୍ୟ !

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ହୋଇଛି, ଅପମାନିତ କିମ୍ବା ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହା ସବୁବେଳେ ରାତିରେ ଘଟିଛି । ଉଜ୍ଜଳ ଦିବାଲୋକରେ କେବେ କାଉଣ୍ଟ୍‌କୁ ଦେଖିନାହିଁ । ଏହା କଣ ହୋଇପାରେ— ସମଗ୍ର ଜଗତ ଯେତେବେଳେ କର୍ମ ଚଞ୍ଚଳ, ସେତେବେଳେ ସେ ସୁପ୍ତ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ନିଦ୍ରା ଉପଭୋଗ କରୁଥାନ୍ତି, ସେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ? ଓଃ ! ଯଦି ତା ଘରକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତି ! କିନ୍ତୁ ପଥ କାହିଁ ? ସବୁସମୟରେ ତ ଦ୍ୱାରବନ୍ଦ ।

–ହଁ । ଅଛି, ଅଛି । ପଥ ଅଛି । ଯଦି ସାହାସକରି ଯାଇପାରେ, ପଥ ମିଳିବ । ଯେଉଁ ପଥଦେଇ ତା'ର ଶରୀର ଗତାଗତ କରିପାରୁଛି, ଆଉଜଣେ କାହିଁକି ନଯାଇ ପାରିବ ? ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି ସେ ବାହାରିବା ଦେଖିଛି । ତାର ପରି ମୁଁ କାହିଁକି ନଯାଇ ପାରିବି ? ଆଶା ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷୀଣ । କିନ୍ତୁ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ଯେ ନୈରାଶ୍ୟ ମାନେନା ? ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ମୋତେ । ବିପଦ ଆସିବ— ଆସୁ ! ଅତି ବେଶି ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବ—ଏଇଆ ତ ? କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ମନୁଷ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ ପଶୁର ମୃତ୍ୟୁପରି ତ ନୁହେଁ । ଏହି ବିପଦବରଣ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭାବନାମୟ ଭବିଷ୍ୟତର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଶା ମୋ ଆଗରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ଭଗବାନ ! ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟପଥକୁ ସୁରଭିତ କର, ମହିମମୟ କର, ସାର୍ଥକ କର ପ୍ରଭୁ ! ବିଦାୟ ମୀନା ! ମୋର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ଧର୍ମପିତା ବିଦାୟ ! ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଦାୟ ! ବିଦାୟ ମୀନା !

ସେହି ଦିନ : କିଛି ସମୟ ପରେ :

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଚେଷ୍ଟାରେ ସଫଳକାମ ହୋଇ ମୋ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିପାରିଛି । ସମସ୍ତ ଘଟଣା ବିସ୍ତାରିତ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରେ—

ହୃଦୟରେ ସାହସ, ମନରେ ଉତ୍ସାହ ନେଇ ସିଧା ଦକ୍ଷିଣପଟ ଝରକା ପାଖକୁ ଗଲି ଏବଂ ପଥରଉପର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣଧାରଦେଇ ଅପର ପାଖକୁ ଅନାୟାସରେ ଯାଇପାରିଲି । ବିରାଟ ବିରାଟ ପଥରଖଣ୍ଡମାନ ଅମସୃଣ ଭାବରେ କଟାଯାଇ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ଚୂନବାଲିରେ ସନ୍ଧି ମରାଯାଇଥିଲା, କାଳକ୍ରମେ ଧୋଇଗଲାଣି । ଗୋଡ଼ରୁ ଯୋତା କାଢ଼ି ଚଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଥରେ ତଳକୁ ଚାହିଁଦେଲି— ଯେପରି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଗଭୀର ଖାତକୁ ଚାହିଁଲେ ମୁଣ୍ଡବୁଲାଇଦିଏ । ତା ପରେ ଆଉ ତେଣିକି ଚାହିଁ ନାହିଁ । ଏଠାରୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ଘର ଝରକାର ଦିଗ ଓ ଦୂରତ୍ୱ ଜାଣେ । ତେଣୁ ଯାହା ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା, ତାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରି ଆଗେଇଲି । ସାମାନ୍ୟ ଅସୁବିଧା ଲାଗୁଛି । ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବ ତ ନାହିଁ ? ବୋଧହୁଏ ଖୁବ୍ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସାମାନ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା । ସାମାନ୍ୟ ପରିଶ୍ରମ । ସମୟ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଚାଲିଯାଉଛି --ମନେ ହେଉଛି । ତାପରେ ଯାଇ ଝରକା ଚୌକାଠ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କାଚଟେକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଖୁବ୍ ବେଶି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ବି ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ପାଦକୁ ଖସାଇ ଦେଲି । ତଳେ ପହଞ୍ଚି ଚାରିଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇଲି । କାଉଣ୍ଟ କାହିଁ ? ନା ସେ ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ, ଯାହା ଆବିଷ୍କାର କଲି ପରମାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ । ଏହା କମ୍ ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ନାହିଁ ।

ନିର୍ଜନ କକ୍ଷ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜିନିଷରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେଗୁଡ଼ିକ ବହୁକାଳଧରି ଅବ୍ୟବହୃତ ବା ଆଦୌ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇନାହିଁ । ଆସବାସର ଗଠନରୀତି ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱର କକ୍ଷପରି । ସେହିପରି ମଧ୍ୟ ଧୂଳିର ପାହାଡ଼ । ଚାବି ଖୋଜିଲି, କିନ୍ତୁ ପାଇଲିନାହିଁ । ତାବଦଳରେ ପାଇଲି ଗୋଟାଏ ଗଦା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ରୋମାନ, ବ୍ରିଟିସ୍, ଅଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ହଙ୍ଗେରୀୟ, ଗ୍ରୀକ୍, ତୁର୍କୀ....ସବୁଦେଶର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଧୂଳିପରଦା ଢଙ୍କାହୋଇ ବୋଧହୁଏ ବହୁକାଳ ହେବ ପଡ଼ିରହିଛି । କୌଣସିଟିର ବୟସ ୩୦୦ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହେବନାହିଁ । ମୁଦ୍ରାକୁ ଛାଡ଼ି ଚେନ୍ ଏବଂ ଜଡ଼ଉ ଗହଣା ବି ବହୁତ । କିନ୍ତୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକ କାଳ ପ୍ରଭାବରେ ମଳିନ, ନିଷ୍ପ୍ରଭ ।

ଘରର ଗୋଟାଏ କଣରେ ଭାରି ମଜଭୁତ ଦ୍ୱାରଟାଏ । ଫିଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଯେଉଁ ଚାବିପାଇଁ ଆସିଥିଲି, ତାକୁ ତ ପାଉନାହିଁ । ପୁଣି ଏ ଘରୁ

ବାହାରିବା ଗୃବବ ନାହିଁ । ଯାହାହେଉ, ପ୍ରଧାନ ଦ୍ୱାରର ଚାବିପାଇଁ ନିହାତି ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ମୋର । ନଚେତ୍ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଶ୍ରମ ପଣ୍ଡ ହୋଇଯିବ ଯେ ! ଅଳ୍ପ ଚେଷ୍ଟାରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲି । ପଥୁରିଆ ବାଟଦେଇ ଗୋଟାଏ ତୀଖ ଶିଡ଼ିପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ଅତୀବ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଓହ୍ଲାଇଲି । କାରଣ ପଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର । ପଥରର ଛିଦ୍ରପଥ ଦେଇ ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ଆଲୁଅ ଆସୁଛି । ତଳେ ଆଉ ଏକ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ । ତାଭିତରେ ଏକପ୍ରକାର ମଡ଼ାର ଗନ୍ଧ ! ପୁରାତନ ମୃତ୍ତିକା ସଦ୍ୟ ଲେଉଟା ଯାଇଥିବାର ଗନ୍ଧ ? ଯେତେ ଯେତେ ଆଗେଇଲି ଗନ୍ଧର ତୀବ୍ରତା ସେତେ ବଢ଼ିଲା । ଶେଷରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଭାରି ଦ୍ୱାର ଫିଟାଇ ଦେଖିଲି-- ଆଗରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଭଗ୍ନ ଭଜନାଳୟ । ଖୁବ୍ ପ୍ରାଚୀନ । ନିଶ୍ଚୟ ଅତୀତରେ ସମାଧିସ୍ଥଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ଛାତ ଭାଙ୍ଗିଗଲାଣି । ଦୁଇଦିଗରେ ଦୁଇଟି ପାହାଚ କବରସ୍ଥାନକୁ ଯାଇଛି । ଭୂମି ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଖୋଳାଯାଇ, ସେହି ମୃତ୍ତିକା ବିରାଟ ଆକାରର କାଠବାକ୍ସରେ ପୂରାଯାଇଛି । ଚିହ୍ନିଲି, ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନେ ଏହି ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ଆଣିଥିଲେ । କେହି କେଉଁଆଡ଼େ ନାହିଁ । ଆଉ କେଉଁଠି ବାଟ ଥାଇପାରେ—ଖୋଜିଲି । ଗୋଟାଏ ଇଞ୍ଚ ଜାଗା ଛାଡ଼ିନାହିଁ । ଯେପରି କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନହରାଏ । ଦୁଇଟି କବର ସ୍ଥାନକୁ ମଧ୍ୟ ଗଲି । ତାଭିତରକୁ ପଶିବାପାଇଁ ଆଲୁଅକୁ ରୀତିମତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଭୟରେ ବକ୍ଷ ମୋର ହିମଶୀତଳ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଭଗ୍ନ ଶବାଧାର । ଧୂଳିର ପାହାଡ଼—ଦୁଇଟି ଯାକରେ କିଛିନାହିଁ । ତୃତୀୟଟିରେ କିନ୍ତୁ ଆବିଷ୍କାର କଲି....

ସଦ୍ୟଖୋଳା ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ ଉପରେ ପଚାଶଟା ବିରାଟ ବିରାଟ ବାକ୍ସ ଥୁଆ ଯାଇଛି । ତା'ର ଭିତରୁ ଗୋଟାକରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଶୋଇଛି ! ନିଦ୍ରିତ ? ମୃତ ?—କେଉଁଟା ଠିକ୍ ବୁଝିପାରିଲିନାହିଁ । କାରଣ ଆଖି ଖୋଲା ! କିନ୍ତୁ ଜଣାଯାଉଛି ଯେପରି ପଥରର ଦୁଇଟା ଆଖି— ସ୍ଥିର, ନିଷ୍ପଲକ । ଅଥଚ, ମୃତର ଚକ୍ଷୁରେ କାଚପରି ଯେଉଁ ଚକ୍ ଚକ୍ ଭାବ ଏଥିରେ ନାହିଁ । ଗଣ୍ଡଦେଶର ପାଣ୍ଡୁରତା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଜୀବନର ଆଭାସ ମିଳୁଛି । ଅଧର ପୂର୍ବପରି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ନିସ୍ପନ୍ଦ—ନାଡ଼ୀର ଗତିନାହିଁ; ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନାହିଁ, ହୃତ୍ସ୍ପନ୍ଦନ ନାହିଁ । ତା ଉପରେ ନଇଁପଡ଼ି ଜୀବନସତ୍ତା ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲି । ବେଶି ସମୟ ହେବ ସେ ଶୋଇନାହିଁ । ମୃତ୍ତିକାରୁ ଯେଉଁ ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି, ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତା । ବାକ୍ସ ପାଖରେ ତାର ଢାଙ୍କୁଣୀ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ସେଥିରେ ଜାଗେ ଜାଗେ କଣା, ବୋଧହୁଏ କଣ୍ଟା ବାଡ଼ାଯିବ । କାଉଣ୍ଟ୍ ପାଖରେ ଚାବି ଅଛି କି ? ଖୋଜିବାକୁ ଭାବିଲି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ସେହି ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ଚକ୍ଷୁ କି ଭୟାନକ ସତେ ! ମୃତ ନିଶ୍ଚୟ । ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ଉପସ୍ଥିତି

ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ । — ତଥାପି, ସେହି ଗୃହାଣିରୁ କି ଘୃଣା ଦୃଷ୍ଟି ହେଉଛି !— ପଳାଇ ଆସିଲି । ଝରକାବାଟରେ ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁଛଶ୍ୱାପହୋଇ ଉପରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ତାପରେ ମୋ ଘରକୁ ଆସି ବିଛଣାରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲି । ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି.....

ଜୁନ୍ ୨୯ତାରିଖ :

ମୋର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଚିଠିର ତାରିଖ ଆଜି ଏବଂ ତାର ଅକୃତ୍ରିମତା ପ୍ରତିପାଦନର ସମସ୍ତ ଯତ୍ନ କାଉଣ୍ଟ୍ କରିଛି । କାରଣ, ଏଥର ବି ଦେଖିଲି—ପୂର୍ବପରି ମୋର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଝରକାଭିତରୁ ବାହାରିଲା । ସରୀସୃପଭଳି ସେ ଯେତେବେଳେ ତଳକୁ ଯାଉଥାଏ, ଭାବିଲି ବନ୍ଧୁକ କିମ୍ବା ମାରାତ୍ମକ ଅସ୍ତ୍ର ଥାଆନ୍ତା କି ଦିଅନ୍ତି ଏକାବେଳକେ ଧ୍ୱଂସକରି । କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ମାନବହସ୍ତ ନିର୍ମିତ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ଯେ ତାହାଠାରେ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ! ତା'ର ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭଳି ସାହସ ନାହିଁ । ଭୟ ସେହି ନିଶାଚରୀ ତିନିଟାଙ୍କୁ । ପୁଣି ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇପାରନ୍ତି ! ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଆସି ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।

କାଉଣ୍ଟ୍ ଆସି ମୋତେ ଉଠାଇଲା । ମୋ ଆଡ଼କୁ କର୍କଶ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ କହିଲା—

“ବନ୍ଧୁ ! କାଲି ଆମର ବିଦାୟଦିନ । ତୁମେ ତୁମର ପ୍ରିୟ ଜନ୍ମଭୂମି ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଫେରିଯାଅ । ଆଉ, ମୁଁ ଫେରିଯିବି ଏମିତି କାମକୁ ଯାହାର ପରିଣାମରେ ଆମର ଆଉ ସାକ୍ଷାତ ନ ହୋଇପାରେ । ଘରକୁ ତୁମ ଚିଠି ପଠାହୋଇ ଯାଇଛି । କାଲି ମୁଁ ଏଠାରେ ରହୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ଯାତ୍ରାର ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଯାଉଛି । ସକାଳେ ସିଜ୍‌ଗାନୀ କେତେଜଣ ଆସିବେ । ସେମାନଙ୍କର କିଛି କାମ କରିବାକୁ ଅଛି । ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନେ ବି ଆସିବେ । ସେମାନେ ଚାଲିଗଲାପରେ ମୋଗାଡ଼ି ତୁମକୁ ବୋର୍ଗୋଗିରିପଥ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇଯିବ । ବୁକୋଭିନାରୁ ବିଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଗାଡ଼ି ତୁମେ ସେଇଠି ଧରିବ । କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାକୁଲଦୁର୍ଗରେ ତୁମଠାରୁ ଆଉକିଛି ଦେଖିବାର ବାସନା ଅଛି !” ମୋର କେମିତି ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ଭାବିଲି ତା'ର ସତତା ପରୀକ୍ଷା କରିବି । ସତତା ! ହେଃ ! ତା'ପରି ଗୋଟାଏ ପିଶାଚ ପ୍ରତି ଏହି ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ଭାଷାପ୍ରତି ଅବମାନନା ମାତ୍ର । ଯାହାହେଉ, ତାକୁ ପରୀକ୍ଷାକରିବା ପାଇଁ ସିଧା ପଚାରିଲି,—

"କାହିଁକି ? ଆଜି ରାତିରେ କ'ଣ ମୁଁ ଯାଇପାରିବି ନାହିଁ ?"

"ନା । କାରଣ, ମହାଶୟ ! ମୋ ଡ୍ରାଇଭର ଏବଂ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୂରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।"

"କିନ୍ତୁ ଖୁସିରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇପାରିବି ତ ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରିବାକୁ ଚାହେଁ ମୁଁ ।"

ସେ ହସିଲା । ଏପରି ମଧୁର, ଚିକ୍‌କଣ ଏବଂ ନିରିହ ଅଥଚ ପୈଶାଚିକ ହସ ! ତା ଭିତରେ ହୁଏତ ଲୁଚି ରହିଛି କୌଣସି ନୂତନ କୌଶଳ ! ସେ କହିଲା,—

"ତା ହେଲେ ତୁମ ଜିନିଷପତ୍ର ?"

"ସେ ସବୁ କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । କାହାକୁ ପଠାଇ ନେଇଯିବି ।"

କାଉଣ୍ଟ୍ ଠିଆହେଲା । ମଧୁର ସ୍ୱରରେ ମସ୍ତକ ଅବନତକରି କହିଲା,—

"ତୁମ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି, ଯେଉଁଟି ଆମେ ଖୁବ ପସନ୍ଦକରୁ । କାରଣ ଏହାର ତତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ବୋୟାରଗଣ ଅନୁସରଣ କରିଥାଉ । କଥାଟା ହେଲା—'ଯେ ଆସିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ତାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରି ଆଣ; କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ଛାଡ଼ିଯିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଯେ, ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାର ତାକୁ ବିଦାୟ ଦିଅ ।" ମୋ ସଙ୍ଗେ ଆସ ବନ୍ଧୁ ! ତୁମ ନିଜ ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋ ଘରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବି ରହିବା ଅନୁଚିତ । ଯଦିଓ ତୁମର ଏହି ଆକସ୍ମିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ମୁଁ ବ୍ୟଥିତ, ତଥାପି ତୁମରି ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ । ଆସ !"

ରାଜକୀୟ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟସହିତ ଲ୍ୟାମ୍ପ୍‌ଧରି ମୋ ଆଗେ ଆଗେ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଲା ପାହାଚ ଦେଇ ହଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା——

"ଶୁଣ !"

ଶୁଣାଗଲା ଖୁବ୍ ପାଖରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଗଧିଆଙ୍କ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଗର୍ଜନ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ହସ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ସହିତ ଏ ଧ୍ୱନି ହଠାତ୍ ଉତ୍ଥିତ ହେଲା—ଠିକ୍ ଯେପରି ସଙ୍ଗୀତ ପରିଚାଳକର ବ୍ୟାଟନ୍‌ର ଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅର୍କେଷ୍ଟ୍ରାର ସ୍ୱରଝଙ୍କାର ଉତ୍ଥିତ ହୁଏ । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ରହି ରାଜକୀୟ ଭଙ୍ଗୀରେ ଆଗେଇଲା । ବିରାଟ ବୋଲ୍ଟ ଖୋଲି ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ କଲା ।

ପରମ ବିସ୍ମୟରେ ଦେଖିଲି ଦ୍ୱାରରେ ତାଲା ପଡ଼ିନାହିଁ !

ଦ୍ୱାର ଯେତେ ଯେତେ ଖୋଲୁଥାଏ, ବାହାରେ ଗଧିଆଙ୍କ ନିଷ୍ଠୁରଗର୍ଜନ ସେତେ ଭୀଷଣ ସେତେ ତୀବ୍ର ହେଉଥାଏ । ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି ସେହି ରକ୍ତମୁଖା ପଶୁଗୁଡ଼ାକ ଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । ବୁଝିପାରିଲି, ସେତେବେଳେ କାଉଣ୍ଟ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଷ୍ଫଳ । ଏଭଳି ଶକ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ, ମୁଁ ତା'ର କ'ଣ କରିପାରିବି ? ଦ୍ୱାର ଧୀରେ ଧୀରେ ଖୋଲିଯାଉଛି ! ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ହଠାତ୍ ମୋର ମନେହେଲା—ଏହି ହେଉଛି ମୋର ଭାଗ୍ୟବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ମୋ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ମୋତେ ଦେଇଦିଆ ଯିବ ଗଧିଆଙ୍କ ମୁହଁରେ । ଇସ୍ ! କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ପୈଶାଚିକ ନିଷ୍ଠୁରତାର କି ଚରମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ! ତଥାପି ଶେଷ ଚେଷ୍ଟାକଲି—"ଆଃ ! ବନ୍ଦକର ! ବନ୍ଦକର ! ମୁଁ ପ୍ରଭାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ।" ଉତ୍କଟ ନୈରାଶ୍ୟରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲି । ଦୁଇ ହାତରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କି ଦେଲି ଉଦ୍‌ଗତ ଅଶ୍ରୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ । ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହସ୍ତର ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତରେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ବୋଲ୍ଟ ପଡ଼ିବାର ବିକଟ ଶବ୍ଦରେ କକ୍ଷଟି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଲା ।

ମୌନଭାବରେ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଫେରିଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋ ଘରକୁ ଗଲି । ଶେଷଥର ପାଇଁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ତା'ର କର ପ୍ରସାରିତକରି ମୋଠାରୁ ଚୁମ୍ବନ ଗ୍ରହଣ କଲା । ତା'ର ଚକ୍ଷୁରେ ବିଜୟ ଗୌରବର ରକ୍ତାଲୋକ, ମୁଖରେ କୁଟଚକ୍ରୀର ନିଷ୍ଠୁର ସ୍ମିତହାସ୍ୟ ।

ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇ ଶେଯରେ ପଡ଼ିଗଲି । ଏତିକି ବେଳେ ଦ୍ୱାର ସେପଟେ ମୃଦୁସ୍ୱରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଭିଲା । ନିଃଶବ୍ଦରେ ଦ୍ୱାରପାଖକୁ ଯାଇ ଶୁଣିଲି । କ'ଣ ଶୁଣୁଛି ମୁଁ ? କାନକୁ ଯେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁନାହିଁ ! ଏ ତ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କଣ୍ଠ—"ଯାଅ ! ଯାଅ ! ତୁମ ଜାଗାକୁ ଯାଅ । ତୁମବେଳ ଆସିନାହିଁ । ଅପେକ୍ଷାକର । ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର । ଆଜି ରାତିଟା ମୋର । କାଲିକି ତୁମେ ଖୁସିରେ ଉପଭୋଗ କରିପାର ।" ତା'ପରେ ମୃଦୁହାସ୍ୟର କଲ୍ଲୋଳ । କ୍ରୋଧରେ ମୋର ସମଗ୍ର ଶରୀର ଯେପରି ଜଳିଗଲା । ଜୋରରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଇ ଦେଖିଲି ପିଶାଚିନୀ ତିନିଟା ଓଠଚାଟୁଛନ୍ତି । ମୋତେ ଦେଖିଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ହସିହସି ପଳାଇଲେ ।

ମୋ ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହୃଦୟରେ ଜାନୁପାତ ପୂର୍ବକ ବସି ପଡ଼ିଲି । ମୋର ଜୀବନର ଶେଷଘଡ଼ି କ'ଣ ଏଇଆ ? ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କ'ଣ ଏତେ ନିକଟରେ ? କାଲି ? ଆଗାମୀ କାଲି ? ହେ ଇଶ୍ୱର ! ହେ ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା ! ମୋତେ ଦୟାକର । ମୋର ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ଦୟାକର ପ୍ରଭୁ ।

ଜୁନ୍ ୩୦ ତାରିଖ:

ଏହା ହୁଏତ ମୋର ଶେଷ ଡାଏରୀ ଲେଖା । ବନ୍ଧୁ ସମସ୍ତ ଶୋଇଲି । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ବସିଲି । ମୃତ୍ୟୁ ଯେବେ ଆସିବ ଆସୁ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଁ ।

ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆଭାସ । ପ୍ରଭାତ ଆସିଗଲା ? କୁକୁଡ଼ାର ସ୍ୱର ? ତେବେ, ତେବେ ମୁଁ ନିରାପଦ ? ଭଗବାନ— ଖୁସିହୋଇ ତଳ ହଲ୍‌କୁ ଦୌଡ଼ିଲି । ସେତେବେଳେ ଦେଖିଥିଲି ଦ୍ୱାରରେ ତାଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୋର ପଳାୟନର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ଉତ୍ତେଜନା କମ୍ପିତ କରରେ ଝଞ୍ଜିର କାଢ଼ିଲି, ବୋଲ୍‌ଟାକୁ ଟାଣି ବାହାର କରିଦେଲି ।

କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାର ଯେ ଖୋଲୁନାହିଁ ! ନୈରାଶ୍ୟ ଅନ୍ଧକାରରେ ମନବୁଡ଼ିଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିପାରିଲି, ମୁଁ ଶୁଇଗଲାପରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ବାହାରୁ ତାଲା ପକାଇ ଦେଇଛି ।

ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ହେଲା—ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚାବି ବାହାର କରିବି । ସେଥିପାଇଁ ଯେତେ କଷ୍ଟ, ଯେତେ ବିପଦ ଆସୁପଛେ । ସ୍ଥିର କଲି, ଆଉଥରେ କାନ୍ଥ ଡେଇଁ କାଉଣ୍ଟ୍ ରୁମ୍‌କୁ ଯିବି । ହୁଏତ, ସେ ମୋତେ ହତ୍ୟା କରିବ । ଏ ଘୃଣ୍ୟ ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ମୃତ୍ୟୁ ବରଂ ଶ୍ରେୟସ୍କର । କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ପୂର୍ବପଟ ଝରକା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଲି । ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି କାନ୍ଥ ପାର ହୋଇ ପୂର୍ବପରି କାଉଣ୍ଟ୍ ଘରକୁ ଗଲି । ଯାହା ଭାବିଥିଲି ସେଇଆ । ଘରଶୂନ୍ୟ । ଚାବି କୌଣସିଠାରେ ପାଇଲିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପୂର୍ବପରି ଗଦା ହୋଇଛି । ସେହି ପିଶାଚର କେଉଁଠାରେ ଦର୍ଶନ ମିଳିବ, ମୋତେ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣା ।

ଭଜନାଳୟ । କାନ୍ଥପାଖରେ ସେହି ବିରାଟ ବାକ୍ସ । ଏଥର ଢାଙ୍କୁଣୀ ଦିଆ ଯାଇଥିଲେ ବି ପୂରିବନ୍ଦ ହୋଇ ନାହିଁ । ପିଟା ଯିବାପାଇଁ କେତେଗୁଡ଼ାଏ କଣ୍ଟା ଥୁଆ ହୋଇଛି । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଶରୀର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଦରକାର । ଚାବି ନିଶ୍ଚୟ ତା ପାଖରେ ଅଛି । ଢାଙ୍କୁଣୀ କାଢ଼ି କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜାଇଦେଲି । ତା'ପରେ ଯାହା ଦେଖିଲି, ସେଥିରେ ମୋର ଆତ୍ମା ଆତଙ୍କରେ ପ୍ରକମ୍ପିତ ହୋଇଉଠିଲା । କାଉଣ୍ଟ୍ ଶୋଇଛି । କିନ୍ତୁ, ଏ କ'ଣ ? ସେ ଯେପରି ନବଯୌବନ ଲାଭକରିଛି ! ମସ୍ତକର କେଶ ଏବଂ ନିଶରେ ପୂର୍ବର ସେ ଶୁକ୍ଳତା ନାହିଁ । ମାଂସହୀନ ଗଣ୍ଡଦେଶ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଶୁକ୍ଳ ଚର୍ମ ରକ୍ତାଭ । ପାଟି ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ । ଅଧରରେ ସଦ୍ୟ ରକ୍ତର ପ୍ରଲେପ । ପାଟି କଡ଼ ଦେଇ ଗଣ୍ଡଦେଶରୁ କଣ୍ଠ ଉପରକୁ ରକ୍ତ ଝରିପଡ଼ୁଛି । ଏପରିକି ତା'ର କୋଟରଗତ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱର

ଗଭୀରତା ଦୂର ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଫୀତ । ବୋଧହେଲା---ଯେପରି ଏହି ଘୃଣ୍ୟ ପଶୁଟା ଆକଣ୍ଠ ରକ୍ତପାନ କରିଛି । ଗୋଟାଏ କ୍ଷୁଧିତ ଜୋକପରି ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ରକ୍ତପାନ ହେତୁ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି । ଚାହିଁବାକୁ ନଇଁପଡ଼ିବାବେଳେ ଶରୀର ମୋର କମ୍ପିଉଠିଲା । ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ବିବେକ ବିଦ୍ରୋହ କଲା । ତଥାପି, ମୋତେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ହେବ । ନଚେତ୍ ମୁଁ ମରିଯିବି । ଆଗାମୀ ରାତ୍ରି ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟୀ ପିଶାଚିନୀଗଣଙ୍କ ଭୋଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଭାବରେ ମୋର ଶରୀରକୁ ଦେଖିପାରେ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସମଗ୍ର ଶରୀର ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି, କିନ୍ତୁ ଚାବି ପାଇଲିନାହିଁ । ତାକୁ ଚାହିଁଲି । ତା'ର ଉଦ୍ଧତ ମୁଖରେ ବିଦ୍ରୂପର ହାସ୍ୟରେଖା ମୋତେ ପାଗଳ କରିଦେଲା । କ୍ରୋଧ ଏବଂ କ୍ଷୋଭରେ ଦିଗ୍‌ବିଦିଗ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଏଇ ପିଶାଚଟାକୁ ମୁଁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲି ଲଣ୍ଡନ ଯିବାପାଇଁ—ଯେଉଁଠାରେ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ଜନସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ତା'ର ରକ୍ତପିପାସା ପରିତୃପ୍ତ କରିଥା'ନ୍ତା ? ସୃଷ୍ଟି କରିଥା'ନ୍ତା ନୂତନ ଏକ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ରାକ୍ଷସଚକ୍ର ? ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅସହାୟର ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରିଚାଲିଥା'ନ୍ତେ ? —ଏହି ଚିନ୍ତା ହିଁ ମୋତେ ଉନ୍ମତ୍ତ କରିଦେଲା । ବଳବତୀ ଇଚ୍ଛା ଦେଖାଦେଲା—କିପରି ଏହି କ୍ରୂରକର୍ମା ରାକ୍ଷସ କବଳରୁ ପୃଥିବୀକୁ ମୁକ୍ତ କରିବି ? କୌଣସି ମାରାତ୍ମକ ଅସ୍ତ୍ର ଯେ ପାଖରେ ନାହିଁ ! ଗୋଟାଏ କୋଦାଳ ପାଖରେ । ମଜୁରିଆମାନେ ବାକ୍ସରେ ମାଟି ଭର୍ତ୍ତି କଲାବେଳେ ଛାଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି । ତାକୁ ହିଁ ଉଠାଇ ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ମୁଖ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଚୋଟ ବସାଇଦେଲି । ଏହା ଫଳରେ ମୁଣ୍ଡଟା ଓଲଟିପଡ଼ି ତା'ର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ମୋ'ର ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ ହେଲା । ଓଃ ! କି ଭୟଙ୍କର ସେ ଦୃଷ୍ଟି ! କ୍ରୂର ସର୍ପର ଚକ୍ଷୁପରି ଜଳୁଛି ! ପକ୍ଷାଘାତ ରୋଗୀପରି ମୋର ଦେହ ଅବଶ ହୋଇଗଲା । ହାତରୁ କୋଦାଳ ଖସିପଡ଼ିଲା । ଦେଖିଲି, ତା'ର କପାଳରେ ଗୋଟାଏ ଗଭୀର କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଆଉଥରେ କୋଦାଳ ଟାଣିଆଣିଲାବେଳକୁ ବାକ୍ସର ଢାଙ୍କୁଣୀ ପଡ଼ି ସେହି ଭୟଙ୍କର ବସ୍ତୁକୁ ଢାଙ୍କିପକାଇଲା । ଶେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାହା ଦେଖିଥିଲି— ଗୋଟାଏ ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ବିକୃତ ମୁଖରେ ସମଗ୍ର ଜଗତ ଓ ଜୀବନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରିସୀମ ବିଦ୍ୱେଷ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇରହିଛି ।

ଚିନ୍ତା ! ଚିନ୍ତା ! ଚିନ୍ତାର ପରିସମାପ୍ତି ନାହିଁ ଯେପରି ! କଣ ମୋର ପରବର୍ତ୍ତୀ କର୍ମପନ୍ଥା ? ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ନିଆଁ ଜଳୁଛି । ନିର୍ବାଣ ମନରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି । ଏତିକିବେଳେ ଶୁଣିଲି ଗୋଟାଏ ଯାଯାବରର ଆନନ୍ଦସଙ୍ଗୀତ ପାଖେଇଆସୁଛି । ତା' ସହିତ ମିଶିରହିଛି ଗୁରୁଚକ୍ରର ଘର୍ଘର ନାଦ, ଚାବୁକ୍ ଶବ୍ଦ । ଯେଉଁ ସିଜ୍‌ଗାନୀ ଏବଂ ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ଙ୍କ କଥା କାଉଣ୍ଟ୍ କହୁଥିଲା, ସେହିମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ । ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ଶବପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସଟାକୁ ଶେଷଥରପାଇଁ ଚାହିଁଦେଇ ଦୌଡ଼ିଲି । ଭାବିଲି, ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରି ପଳାଇବି । କାନପାରି ଶୁଣିଲି—ତଳେ ଚାବି

ମୋଡ଼ାଯାଉଛି, ତାଲା ଖୋଲିଯାଉଛି । ତା'ପରେ ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ପାଦଶବ୍ଦ କୌଣସି ପଥ ମଧ୍ୟରେ ହଜିଯାଉଛି । ତା'ର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଉପରକୁ ଭାସିଆସୁଛି । ଦଉଡ଼ିଲି ଖିଲଣ ଆଡ଼କୁ । ହୁଏତ ନୂଆ ବାଟ ମିଳିପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଝଲକାଏ ପବନ ପ୍ରବଳବେଗରେ ପଶିଆସି ପାହାଚପାଖ ଦ୍ୱାରକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଖୋଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାର ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ରୁଦ୍ଧ ! ପୁଣିଥରେ ବନ୍ଦୀ ମୁଁ ? —ଏବଂ ବିପଦଜାଲ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ଆଗେଇ ଆସୁଛି !

ଲେଖୁଥିଲିବେଳେ ତଳେ, ଦୁର୍ଗର ନିର୍ଗମନ ପଥରେ ବହୁଲୋକଙ୍କ ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରୁଛି । ତା ସହିତ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଭାରି ଜିନିଷର ଉଠାପକା ଶବ୍ଦ । ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ବାକ୍‌ସଗୁଡ଼ାକ । ହାତୁଡ଼ିରେ କଣ୍ଟାପିଟା ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଶୁଭୁଛି । ତଳ ହଲ୍‌ରେ କେତେଜଣ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଚଲାବୁଲା କରୁଛନ୍ତି ଶୁଣାଯାଉଛି ।

ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହେଲା । କଡ଼ାର ଝଙ୍କାର, ତାଲାରେ ଚାବି ମୋଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ, ଚାବି କାଢ଼ିନେବାର ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ବାରି ହେଉଛି । ତା'ପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦ୍ୱାର ସେହିପରି ଖୋଲିବା ଆଉ ବନ୍ଦକରିବା—

ହେଇ, ଶୁଣ ! ଅଗଣାର ପଥୁରିଆ ରାସ୍ତାରେ ଓଜନିଆ ଚକ ଗଡ଼ିଯାଉଛି । ଚାବୁକ୍‌ର ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗକୁ ସିଜ୍‌ଗାନୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତର ଐକ୍ୟତାନ ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି '

ତେବେ ଏହି ବିଶାଳ ଦୁର୍ଗରେ ସେହି କଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ସହିତ ମୁଁ ଏକା ? ଧେତ୍ ! ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ! ହୁଁଃ ! ମୀନା ବି ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାରୀତ୍ୱର ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ନିଶ୍ଚୟ ସମାନ । କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ? ନରକର କୀଟ ! ନାରୀ ଶବ୍ଦ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ ଅର୍ଥ ନାରୀତ୍ୱ ପ୍ରତି ଅସମ୍ମାନ !

ନା ନା ! କେବେ ଏକୁଟିଆ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବିନାହିଁ । ଦୁର୍ଗପ୍ରାଚୀରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାପାଇଁ ପୁଣି ଉଦ୍ୟମ କରିବି । ସାଙ୍ଗରେ କିଛି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ବି ନେଇଯିବି । ପରେ ଦରକାର ହୋଇପାରେ । ଏହି ଭୟଙ୍କର ସ୍ଥାନରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ପଥ ହୁଏତ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରେ ।

—ପଳା, ପଳା, ଘରକୁ ପଳା ! ପାଖରେ ଯେଉଁଠି ଚଞ୍ଚଳ ଟ୍ରେନ୍ ମିଳିବ ସେଠିକି ପଳା ! ଏହି ସ୍ଥାନ ଅଭିଶପ୍ତ । ଏହି ଭୂମି ଅଭିଶପ୍ତ । ଏଠାରେ ସେହି ରାକ୍ଷସ ଏବଂ ତା'ର ସନ୍ତାନସନ୍ତତିଗଣ ରକ୍ତମାଂସଧାରୀ ମାନବରୂପରେ ବିଚରଣ କରନ୍ତି । ଏ ସ୍ଥାନ ଅନତି ବିଳମ୍ବେ ତ୍ୟାଗକର ।

ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଅସୀମ । ତା ନିକଟରେ ରାକ୍ଷସର କୂଟଚକ୍ରାନ୍ତ କି ଛାର ! ପର୍ବତମାଳା ଯେତେ ଉଚ୍ଚ ଯେତେ ଅତଟ ହେଉପଛେ, ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ମୃତ୍ୟୁ ଆସିଲେ ଆସୁ—ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଭାବରେ ଚିର ନିଦ୍ରା ଲଭ କରିବାରେ ଗୌରବ ଅଛି । ବିଦାୟ—ହେ ମୋର ପ୍ରିୟ ଜନଗଣ ! ପ୍ରିୟତମା ମୀନା ବିଦାୟ ।

ପଞ୍ଚମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମିସ୍ ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣାଙ୍କୁ ମିସ୍ ମୀନାମୁରେଙ୍କ ପତ୍ର

''ମେ ୯ତାରିଖ

''ସ୍ନେହର ଲୁସି,—

ବହୁଦିନ ହେଲା ତୋ ପାଖକୁ ଚିଠି ଦେଇ ପାରିନାହିଁ, କ୍ଷମା କରିବୁ । କିନ୍ତୁ, ବିଶ୍ୱାସକର, ଭୀଷଣ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି ମୁଁ । ଜଣେ ସ୍କୁଲଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀର ଜୀବନ କିପରି ଦୁର୍ବିସହ ତୁ ଜାଣିପାରିବୁ ନାହିଁ । ତୋ ପାଖକୁ ଯିବାପାଇଁ ଆତ୍ମା ଛଟପଟ ହେଉଛି । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ବୁଲି ବୁଲି ଖୁସିଗପକରି କଳ୍ପନାର ସୌଧ ଗଢ଼ିବାରେ କି ଆନନ୍ଦ ! ମୋତେ ଏବେ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ହେଲେ ପରିଶ୍ରମ ନିହାତି ଦରକାର । ସେଥିପାଇଁ ଏବେ ମୁଁ ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡ୍ ଅଭ୍ୟାସ କରୁଛି । ଆମର ବିବାହ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତ ? ତାଙ୍କ ଦରକାରୀ କଥାସବୁ ଯଦି ଠିକ୍‌ଭାବରେ ନୋଟ୍ କରିପାରେ ଏବଂ ଟାଇପ୍ କରିପାରେ, କେତେ କାମ ହେବ ? ତେଣୁ ଟାଇପ୍‌ରାଇଟିଂ ବି ଶିଖୁଛି ଖୁବ୍ ମନଦେଇ । ଏବେ ଆମେ ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡରେ ଚିଠି ଲେଖୁଛୁ । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଦେଶରେ । ତାଙ୍କ ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତ ସେ ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡରେ ଲେଖିରଖୁଛନ୍ତି । ତୋ ପାଖକୁ ଗଲେ ମୁଁ ବି ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡରେ ଡାଏରୀ ଲେଖିବି । ଡାଏରୀ ଅର୍ଥ ନୁହେଁ—ସେହି ସପ୍ତାହକୁ ଦୁଇ ପୃଷ୍ଠାର ଗତାନୁଗତିକ 'ଶୋଇଲି ଉଠିଲି ବସିଲି ହସିଲି ଖାଇଲି' ଡାଏରୀ । ଯେତେବେଳେ ଖୁସି ହେଲା, ଲେଖିଲି । ଅବଶ୍ୟ ସେଟା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖୁନାହିଁ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖା

ପାରେ । ସାରକଥା, ଏହା ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସ । ସାମ୍ବାଦିକାମାନେ ଯାହା କରନ୍ତି, ସେହିପରି ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଚରାପଚରି କରିବା, ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣା ଲେଖିରଖିବା, ଲୋକମାନଙ୍କ କଥା ମନେ ରଖିବା—ଏଇ ସବୁ । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ସାମାନ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ଗୋଟାଏ ଦିନରେ ଆଖିଆଗରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଯାଉଛି ସବୁ ମନେ ରଖିଦେବ । ହଉ, ଦେଖିବା । କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିକଳ୍ପନା ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ଦେଖା ହେଲେ କହିବି । ଟ୍ରାନ୍ସିଲଭେନିଆରୁ ଜନାଥନ୍ଙ୍କର ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ପାଇଲି । ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟି ଧାଡ଼ି ତରତରରେ ଲେଖା । ସେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ଭିତରେ ଫେରି ଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସବୁ ଖବର ଜାଣିବାପାଇଁ ମୁଁ ଭାରି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ନୂଆଦେଶ ଦେଖିବା କି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ସତେ । ଆମେ ଦୁଇଜଣ, ଅର୍ଥାତ୍ ଜନାଥନ ଆଉ ମୁଁ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ କେବେ ନୂଆ ଦେଶ ବୁଲିଯିବୁ ! ଏଇ—ଦଶଟା ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ବିଦାୟ ।

ତୋର ସ୍ନେହର,
"ମୀନା"

ପୁନଶ୍ଚ—"ସବୁକଥା ଲେଖିବୁ । ବହୁଦିନ ହେଲା ତୋ କଥା କିଛି କହିନାହୁଁ । ତୋ ବିଷୟରେ ବହୁତ ଜନରବ ଶୁଣୁଛି । ବିଶେଷତଃ—ସୁଗଠିତବପୁ, ସୁଦର୍ଶନ, କୁଞ୍ଚିତକେଶ ଯୁବକଟି କିଏ ???"

ମୀନାମୁରେଙ୍କୁ ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ପତ୍ର

୧୭, ରୁଥମ୍ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍,
ବୁଧବାର

"ପ୍ରିୟତମା ମୀନା,

ଚିଠି ଦେବାରେ ବିଳମ୍ବ କରି ମୋ ମନରେ କି କଷ୍ଟ ଦେଉଛୁ, ବୋଧହୁଏ ଜାଣିପାରୁନାହୁଁ । ତୁ ଯିବାପରେ ଦୁଇଥର ଚିଠି ଦେଲିଣି । ଅଥଚ ଏଇଟି ତୋର ଦ୍ୱିତୀୟ ପତ୍ର ମାତ୍ର । ତୋତେ ଜଣାଇବାଭଳି କିଛିନାହିଁ । ଆମର ଏ ଟାଉନ୍ଟି ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି । ବହୁଥର ଚିତ୍ରଶାଳାକୁ ଗଲୁଣି । ବହୁ ସମୟ ପାର୍କ ଏବଂ ଏଠି ସେଠି ବୁଲାବୁଲି କରିବାକୁ ଭାରି ଭଲଲାଗୁଛି । ସୁଗଠିତବପୁ, ସୁଦର୍ଶନ, କୁଞ୍ଚିତକେଶ ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣଙ୍କ କଥା ପଚାରିଛୁ । ଭାବୁଛି ବୋଧହୁଏ ଗତଥର ଯାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା, ସେହି ହେବେ କିମ୍ବା ତୋତେ ହୁଏତ କେହି ମନଗଢ଼ା ଗପ କହିଛି । ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ତ ମିଷ୍ଟର୍ ହୋମ୍ଉଡ । ସେ ତ ବହୁଥର ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ? ମା ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲପାଏ । ସେ ବି ମା' ସାଙ୍ଗରେ ବହୁତ ଖୁସିଗପ କରନ୍ତି । ଏବେ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ଜନାଥନ୍ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତୋର ବିବାହ ସ୍ଥିର

ହୋଇନଥିଲେ, ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତୋତେ ବେଶ୍ ମାନିଥାନ୍ତା । ସୁଦର୍ଶନ, ସ୍ୱଚ୍ଛଳ, ସଦ୍‌ବଂଶଜ—ପାତ୍ରହିସାବରେ ଆଉ କ'ଣ ଦରକାର ? ସେ ଜଣେ ସୁଚତୁର ଡାକ୍ତର । ଭାବିଲୁ କି ମଜା କଥା ! ଜମା ଅଣତିରିଶ ବର୍ଷ । ଗୋଟାଏ ପାଗଳଡାକ୍ତରଖାନା ନିଜ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଚଳାନ୍ତି । ମିଷ୍ଟର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍ ମୋ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇ ଦେଲେ । ତାପରେ ସେ ଆମକୁ ଦେଖାକରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଏବେ ବି ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କପରି ଧୀରସ୍ଥିର, କୃତସଙ୍କଳ୍ପ ଲୋକ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖିଛି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଚଳିତ । ଏପରି ଲୋକ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଉପରେ କି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରୁଥିବେ, ମନେକଲୁ ! ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଚିତ୍ର ଅଭ୍ୟାସ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ସିଧା ସିଧା ଚାହିଁବା—ସତେ ଯେମିତି ମନର ଭାବକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛନ୍ତି ! ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖାହେଲେ ବି ସେଇଆ କରନ୍ତି । ହେଲେ, ମୁଁ ଏମିତି ମୁଖଭଙ୍ଗୀ କରେ ଯେ ମୋ ମନର ଭାବକୁ ଧରିବା କଷ୍ଟ । ଚଷମାଭିତରୁ ତାଙ୍କ ନିରାଶଭାବ ସହଜରେ ଧରିହୁଏ । ଦର୍ପଣରେ ତୋ ନିଜ ମୁହଁ ଦେଖି ମନର ଭାବ ବୁଝିବାକୁ କେବେ ଚେଷ୍ଟା କରିଛୁ ? ମୁଁ କରେ । ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । କିନ୍ତୁ ଭାବଟି ଧରିବା ଭାରି କଷ୍ଟ । ସେ କହନ୍ତି, ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଭିନ୍ନ ଏକ ପ୍ରକାରର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଉପାଦାନ । ଅବଶ୍ୟ ମୋର ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ତୁ ତ ଜାଣୁ, ଆଧୁନିକ ପୋଷାକପରିଚ୍ଛଦରେ ମୋର ସେମିତି ଆଗ୍ରହ ନଥାଏ । ଧେତ୍ । କଣ ଏତେ ନିଜକୁ ସଜାଉଥିବ ? ନିହାତି ଅସଭ୍ୟ । ପୋଷାକ ବିଷୟରେ ଏତେ ସାବଧାନ ହେବାର କଣ ଅଛି ? ଆର୍ଥର ବି ସବୁବେଳେ ମୋତେ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ଦେଖିଲୁ ତ କେମିତି କହିଦେଲି ! ମୀନା ! ଆମେ ଦୁହେଁ ଆବାଲ୍ୟରୁ ପରସ୍ପରର ମନକଥା ପରସ୍ପରକୁ କହିଛନ୍ତି । ହସିବା, ବସିବା, ଶୋଇବା, କାନ୍ଦିବା ସବୁଥିରେ ସମଭାଗୀ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ତା'ଛଡ଼ା, ତୁ କଣ ଅନୁମାନ କରିପାରୁନାହୁଁ ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭଲପାଏ । ଲାଜ ଲାଗୁଛି ଲେଖିବାକୁ- ସେ ବି ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି; ଯଦିଓ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁହଁ ଫିଟାଇ କହିନାହାନ୍ତି । ମୀନା ଲୋ ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭଲପାଏ, ଭଲପାଏ, ଭଲପାଏ ! କି ଆନନ୍ଦ ସେଥିରେ ! ଆହା—ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଏକାଠି ଥାଆନ୍ତେ କି ! ନିଆଁ ପାଖରେ ବସି ଆରାମରେ ଗପ କରୁଥାନ୍ତେ । ମୋର ସବୁ ଚିନ୍ତା, ଭାବନା, ପୁରା ହୃଦୟଟା ତୋ ଆଗରେ ଖୋଲିଦିଅନ୍ତି । ଏସବୁ କଥା କେମିତି ଲେଖୁଛି କେଜାଣି ? କିନ୍ତୁ ବନ୍ଦକରିବାକୁ ଯେ ଇଚ୍ଛା ହେଉନାହିଁ । ଚିରିଦେବି ପଛେ ଚିଠିଟା, ବନ୍ଦକରିବି ନାହିଁ । ତୋତେ କହିବି ନାହିଁ ତ, କହିବି କାହାକୁ ? ସାବଧାନ ମୀନା ! ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେବୁ । କଣ ତୁ ମନେକରୁଛୁ, ଶୀଘ୍ର ଲେଖିବୁ । ଆଜି ଏତିକି । ନମସ୍କାର । ମୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କର, ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକ ଭଉଣୀ, ମୁଁ ଯେପରି ସୁଖୀ ହୁଏ ।

। ଇତି ।

ତୋର ଲୁସି”

ପୁନଶ୍ଚ-- ଏଟା ଯେ ଗୋପନୀୟ ବ୍ୟାପାର, ଏକଥା କଣ ଲେଖିବାକୁ ହେବ ? ଆଚ୍ଛା ।
ନମସ୍କାର ।

ଲୁ.”

ମୀନା ମୁରେଙ୍କୁ ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ ପତ୍ର

ମେ, ୨୪

“ପ୍ରିୟତମା ମୀନା,

ତୋର ସୁନ୍ଦର ଚିଠିଟିପାଇଁ ଅଜସ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ । ତୋତେ ସବୁକଥା ଜଣାଇ ତୋର ସହାନୁଭୂତି ପାଇଥିବାରୁ ଭାରି ଖୁସି ମୁଁ ।

ମୀନା ଲୋ ! ଗୋଟାଏ କଥା ନାହିଁ---'ବର୍ଷା ଆଦୌ ନ ଥାଏ । ଯେବେ ହୁଏ ଅଜାଡ଼ି ପକାଏ ।' ଏଇ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବରକୁ କୋଡ଼ିଏ ପୂରି ଏକୋଇଶ ଚାଲିବ ମୋତେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି, ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ତିନୋଟି ପ୍ରସ୍ତାବ । ଭାବିଲୁ , କି ସାଙ୍ଘାତିକ କଥା ! ଗୋଟାଏ ଦିନରେ ତିନିତିନିଟା ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ! କି କଦର୍ଯ୍ୟ ! ଦୁଇଟି ବିଚରାଙ୍କପାଇଁ ଭାରି ଦୁଃଖିତ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଏତେ ଖୁସି ଯେ କ'ଣ କରିବି ସ୍ଥିର କରିପାରୁନାହିଁ । ଏକାଥରକେ ତିନିଟା ! କୌଣସି ଝିଅ ଆଗରେ ଏ କଥା କହିବୁନାହିଁ ମୀନା ! ସେମାନେ ହୁଏତ ଦିନରେ ଛ'ଟା ପ୍ରସ୍ତାବ ନ ପାଇଲେ ଦୁଃଖ କରିପାରନ୍ତି । ସେମିତି ତ ବହୁତ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଅହଂ କ'ଣ କମ୍ ? ତୋ ମୋ ଭଳି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିବାହ ସ୍ଥିର ହୋଇଯାଇଛି, ଅଳ୍ପଦିନରେ ବିବାହିତ ଜୀବନଯାପନ କରିବା, ଆମେ ସିନା ଅହଂକାରକୁ ଘୃଣାକରିବା ? ଆଚ୍ଛା, ତୋତେ ତିନିଟାଯାକ ବିଷୟ ର କହିବି । ଆଉଥରେ ସାବଧାନ କରିଦେଉଛି—କାହା ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବୁନାହିଁ ! ତେବେ, ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ କହିପାରୁ । ତୋର ଏପରି ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ ତ ଆର୍ଥରଙ୍କୁ କହିଥା'ନ୍ତି ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ତା'ର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସବୁ କଥା କହିବା ଉଚିତ ; ନୁହେଁ ? ମୁଁ ସେହିଭଳି ହେବାକୁ ଚାହେଁ । ପୁରୁଷମାନେ ସବୁବେଳେ ପତ୍ନୀମାନଙ୍କ ଆଗରେ ସବୁକଥା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଧାରଣା, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ସେମିତି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତି । ଆଚ୍ଛା, ଏଥର ଅସଲ କଥା କହେ—

ପହିଲି ନମ୍ବର ଆସିଲେ ଲାଞ୍ଚ୍ ପୂର୍ବରୁ । ତାଙ୍କ କଥା ତୋତେ ଆଗରୁ କହିଛି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଉନ୍ମାଦ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ଡାକ୍ତର ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ । ସେଇ ବଳିଷ୍ଠ ମୁଖ ଏବଂ ଉନ୍ନତକପାଳ ବିଶିଷ୍ଟ ଭଦ୍ରଲୋକ । ବାହାରକୁ ଭାରି ନୀରବ ଜଣାପଡ଼ୁଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ । ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାକୁ ଭାରି ସନ୍ଦେହକାରେ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ସିଲ୍‌କହାଟ୍ ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । ଲୋକ ଅଣ୍ଡାମିଜାଜ୍‌ରେ ଥିଲାବେଳେ ଏମିତି କରିବ ? ପୁଣି ଶୁଣ୍ ! ସହଜ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ଅପରେସନ୍ ଛୁରିଟାକୁ ଏତେ ଜୋର୍‌ରେ ହଲାଇଲେ ଯେ ମୋତେ ଭୟ ଲାଗିଲା । ମାନେ, ଚିତ୍କାର କରିବା ଅବସ୍ଥା ମୋର । ମୋ ସଙ୍ଗେ ସିଧାସଳଖ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ । —ସେ ମୋତେ କେତେ ଭଲପାଆନ୍ତି, ମୋତେ ପାଇଲେ ତାଙ୍କ ଜୀବନ କିପରିଆନନ୍ଦମୟ ହେବ…… ଇତ୍ୟାଦି । ବୋଧହୁଏ ଆଉ କିଛି କହିଥା'ନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ, ମୁଁ କାନ୍ଦୁଛି । କଥା ଭାଙ୍ଗି ପଚାରିଲେ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ କି ନାହିଁ । ମୁଁ ହଁ କଲି । ତା'ପରେ, ମୁଁ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଭଲପାଏ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ସୁନ୍ଦରଭାବରେ ପଚାରିଲେ, ଯେ ମୋର ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ କେବଳ ଏ କଥାଟି ଜାଣିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ; କାରଣ, ଅନ୍ୟ କେହି ଯଦି ମୋର ହୃଦୟ ଅଧିକାର କରି ନ ଥାଏ, ତେବେ ସେ ଆଶାନ୍ୱିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ କି ମୀନା, ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେବା ଯେ ମୁଁ ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ଭଲପାଏ ? ସେଇକଥା କହିଲି । ସେ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ଉଠି ଠିଆହେଲେ । ମୋ ହାତ ଧରି କହିଲେ, ମୁଁ ଜୀବନରେ ସୁଖୀ ହୁଏ ଏବଂ ପ୍ରୟୋଜନ-ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଭାବରେ ଗଣନା କରେ । ମୀନା ଲୋ ! ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କାନ୍ଦିପକାଇଲି । ଏ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲାବେଳେ କ'ଣ ଲୁହ ମାନୁଛି ? କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଜାଗାରେ ଲୁହ ପଡ଼ି ଚିଠିଟି ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛି । କ୍ଷମାଦେବୁ । ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ କି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ! କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ତୋତେ ପ୍ରାଣମନ ଦେଇ ଭଲ ପାଉଛି, ଅଥଚ ତୁ ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରୁଛୁ--ସେ ଭଗ୍ନହୃଦୟ ନେଇ ଫେରି-ଯାଉଛି; ତୋତେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ମନରୁ ପୋଛି ଦେବାରେ ସେ ଯେ କେତେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବ—ସେଇଆ ଭାବିଲା ବେଳରୁ ମୁଁ ଅଥୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇଠିଥାଉ । ଆଉ ଲେଖି ପାରୁନାହିଁ—

ସନ୍ଧ୍ୟା

ଆର୍ଥର ଏଇ ଗଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଢେର୍ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ ବାକି କଥା କହେ—ବେଶ୍ ! ଦ୍ୱିତୀୟ ନମ୍ବର ଭଦ୍ରଲୋକ ଆସିଲେ ଲଞ୍ଚ୍‌ପରେ । ଭାରି ବଢ଼ିଆ ଲୋକ । ଆମେରିକାର ଟେକ୍‌ସାସବାସୀ । ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା । ପ୍ରକୃତ ବୟସ ତୁଳନାରେ କମ୍ ଜଣାଯାଏ । ସେ ଯେ ଏତେ ସ୍ଥାନ ବୁଲିଛନ୍ତି, ଏତେ ସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି—ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରିହୁଏ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ନିଗ୍ରୋ ଡେସ୍‌ଡିମୋନା କାନରେ ଯେତେବେଳେ ବିଷ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଡେସ୍‌ଡିମୋନା ଉପରେ ମୋର ଦୟାହୁଏ । ମୋର କଣ ମନେହୁଏ ଜାଣୁ ? ଆମେ

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଏତେ ଭୀରୁ, ଏତେ ଦୁର୍ବଲ ଯେ ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ପୁରୁଷମାନେ ଆମକୁ ସବୁ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବେ । ମୁଁ ଯେବେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଯେଉଁ ଝିଅ ମୋତେ ଭଲ ପାଇବା ମୁଁ ଚାହେଁ ତାକୁ ପାଇବାପାଇଁ କ'ଣ କରନ୍ତି ପଚାରିଲେ କହି ଦିଅନ୍ତି ' ଆଚ୍ଛା, ଥାଉ ସେ କଥା । ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ଆମକୁ ବହୁତ ମଜା କଥା କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥର ତ ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା କହି ନାହାନ୍ତି । ତଥାପି କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଆଗରୁ ଆଗରୁ କହି ଦେଉଛି । ମିଷ୍ଟର କୁଇନ୍‌ସେ ପି. ମରିସ୍ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ । ପୁଅମାନେ ସବୁବେଳେ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ ଦେଖନ୍ତି—ନା କ'ଣ ? ଅବଶ୍ୟ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ । ଆର୍ଥର ଦୁଇଥର ଚେଷ୍ଟାକଲେ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ତୋ ପାଖରେ କହିବାରେ ଲଜ୍ଜାନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଥାଏ—ତଥାପି ସୁବିଧା ହେଉ ନଥାଏ । ତେବେ ତା ପୂର୍ବ କଥାକହେ । ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ସେତେ ସ୍ଥୂଳ ନୁହନ୍ତି । ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ତ କେବେ ନୁହେଁ । କାରଣ, ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ, ସୁରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ, ଭଦ୍ରସନ୍ତାନ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ, ସେପରି କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଖୁସି ହେଉଛି । ତାଙ୍କ କଥା କହିବା ଭଙ୍ଗୀ ଏମିତି ଯେ, ଯେ ଶୁଣିବ ଖୁସି ହେବ । ମୋର ମନେହୁଏ, କେତେଗୁଡ଼ାଏ କଥା ସେ ମନରୁ ଫାନ୍ଦିଥାନ୍ତି । କାହିଁକିନା, ସେ ଯାହା କହନ୍ତି ସବୁଗୁଡ଼ାକ ଏକାପରି ଜଣାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥୂଳ କଥାଗୁଡ଼ାକ ସବୁବେଳେ ଏମିତି । ମୁଁ କେବେ ସେମିତି କହିନାହିଁ । ଆର୍ଥରଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସ ଅଛି କି ନାହିଁ କେଜାଣି ? ହଁ । ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ମୋ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲେ । ଭାରି ଖୁସି ମନରେ ଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଭିତରେ ଭିତରେ ଭାରି ଦୁର୍ବଲ । ମୋ ହାତ ଦୁଇଟି ଧରି ଭାରି ମଧୁର ଭାବରେ କହିଲେ,—

'ମିସ୍ ଲୁସି ! ମୁଁ ଜାଣେ, ତୁମ ପାଦତଳକୁ ସରି ହେବିନାହିଁ ମୁଁ । ତଥାପି ତୁମେ ଯଦି କଲ୍ପନାର ରାଜପୁତ୍ରଟିଏ ନପାଅ ଜୀବନସାଥୀ କରିବାପାଇଁ, ଦୟାକରି ମୋ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବ କି ? ଜୀବନର ଏ ଦୀର୍ଘପଥରେ ଗତି କଲାବେଳେ ଦୟାକରି ମୋର ପାର୍ଶ୍ୱମଣ୍ଡନ କରିବାକୁ ତୁମେ କ'ଣ କୁଣ୍ଠିତ ହେବ ?'

ମୀନା ! ସେ ଏମିତି ଥଟ୍ଟାଳିଆ କରି କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ନିବେଶାବାଣୀ ଶୁଣାଇବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ମନେ ହେଲନାହିଁ; ଯେମିତି ହୋଇଥିଲା ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ତେଣୁ ମୁଁ ବି ଥଟ୍ଟାଳିଆକରି କହିଲି, 'ନା ନା ! ସେ ସବୁ କଥା ମୋତେ ଆସେନାହିଁ ।' ସେ କହିଲେ ଯେ ଥଟ୍ଟାରେ ସେମିତି କହୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଚପଳତା ଲଗିଗଲା । ସେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲେ । ମୁଁ ବି ଗମ୍ଭୀର ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ତୁ ଭାବିବୁ ମୁଁ ଫାଜିଲ୍‌ଟାଏ । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସକର, ଗୋଟାଏ ଦିନରେ

ଦୁଇଟା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିବାଫଳରେ ମୁଁ ଭାରି ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି । ତା ପରେ କଣ ହେଲା ଶୁଣ ! ମୁଁ ପଦେ କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତ ପ୍ରେମ ଜଣାଇ ଦେଇ ଗଲେ । ସତେ ଅବା ତାଙ୍କ ସବୁ ମନପ୍ରାଣ ମୋ ପାଦରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଉଛନ୍ତି ! ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ କଥାରେ ଏଥର କୃତ୍ରିମତା ନାହିଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାରଣା ଥିଲା ଭଦ୍ରଲୋକ କେବଳ ମଜା ମଜା କଥା କହି ଜାଣନ୍ତି । ହସଖେଳ କୌତୁକରେ ଖାଲି ସମୟ କଟାନ୍ତି । ସେ କେବେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଧାରଣାଭୁଲ । ମୋ ମୁଖର ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ହଠାତ୍ କଥାର ସ୍ରୋତ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଏଥର କଥାରେ ପୁରୁଷ ସୁଲଭ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ତାପ । କହିଲେ, ଯେବେ ମୋର ମନ ଅନ୍ୟ କାହାର ଚିନ୍ତା ଅଧିକାର କରିନଥାଏ, ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାରେ କ୍ଷତି କଣ ?—

'ଲୁସି ! ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ତୁମେ ସହୃଦୟା ବାଳିକାଟିଏ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ହୃଦୟର କଠୋରତା ବିଷୟ ଜାଣିଥିଲେ ଏଠାକୁ ଆସି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ନଥାନ୍ତି । ଆଛା, ବର୍ତ୍ତମାନ ସତକଥା କୁହ— ତୁମେ କଣ ହୃଦୟରେ ଅନ୍ୟ କାହା କଥାଚିନ୍ତା କରୁଛ ? ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ଯେବେ ହୋଇଥାଏ, ତୁମକୁ ବିନ୍ଦୁମାତ୍ର ବିରକ୍ତ କରିବି ନାହିଁ । ତଥାପି, କଥା ଦେଉଛି, ଚିରଜୀବନ ତୁମର ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବି ।'

ମୀନା ଲୋ ! ପୁରୁଷ ହୃଦୟ କି ମହତ୍ ସତେ ! ଅଥଚ ଆମେ ନାରୀଗଣ ଏ ହୃଦୟବତ୍ତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି କି ? ଦେଖୁନାହୁଁ । ଏହି ହୃଦୟବାନ ଯଥାର୍ଥ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନପାରି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଥଟ୍ଟା ଖେଳୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ? ହେବ ଆଉ କଣ ? କାନ୍ଦି ପକାଇଲି । ଭାବିବୁ କଣଗୁଡ଼ାଏ ବାଜେ କଥା ଲେଖୁଛି । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସକର, ମୋତେ ଭାରି ବାଧିଲା । ଆଚ୍ଛା, ଏମିତି କଣ ହୋଇପାରନ୍ତା ନାହିଁ —ଗୋଟାଏ-ଝିଅ ଯଦି ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ପାରନ୍ତା, ଅସୁବିଧା ତ ତୁଟି ଯା'ନ୍ତା ? କିନ୍ତୁ ଏ କେବଳ କଳ୍ପନା ! ତେଣୁ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜାଲାଗେ । ଯାହାହେଉ, ଶୁଣି ଖୁସି ହେବୁ ଯେ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କ ଦୀପ୍ତ ଚକ୍ଷୁକୁ ଚାହିଁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କହିଲି,—

'ହଁ, କେହିଜଣେ ଅଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଏ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିନାହିଁ ।' ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କଥାଟା କହିବା ମୋର ଠିକ୍ ହୋଇଛି । କାରଣ, ମୋ କଥା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । ମୋ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ କୋମଳ ଭାବରେ ଧରି କହିଲେ,—

'ଆଃ ! ସୁନ୍ଦର । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହସିକତାର ପରିଚୟ ଦେଲ । କଥା କଣ ଜାଣ ? ତୁମପରି ବାଳିକାର ହୃଦୟ ଜୟ କରିବାପାଇଁ, ତୁମ ପ୍ରେମଲାଭପାଇଁ ଯୁଗ

ଯୁଗ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିବାରେ ଯେଉଁ ଗୌରବ ଅଛି, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବାଳିକାକୁ ସହଜରେ ଅଧିକାର କରିବାରେ ତାହା ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । କାନ୍ଦନା ଲୁସି । ପ୍ରିୟତମା ମୋର ! କାନ୍ଦନା । ଯଦି ମୋ ପାଇଁ କାନ୍ଦୁଥାଅ, ତେବେ କହିବି —ନିତାନ୍ତ କଠିନ ହୃଦୟ ମୋର । ଯେକୌଣସି ଦୁଃଖକୁ ମୁଁ ସହଜରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କରିପାରେ । ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଯଦି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ସୁଖର ସନ୍ଧାନ ନପାଇ ଥାଏ, ଶୀଘ୍ର ସେଥିପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେବା ତାର ଉଚିତ । ନଚେତ୍, ତାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ ଗଲେ ହେଲେ ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ ହେବିନାହିଁ । ଶୁଣ ବାଳିକା ! ତୁମ ହୃଦୟର ସତତା ଓ ସାହସ ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରିଛି ଏବଂ ତାହାହିଁ ମୋତେ ତୁମ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ କରିଛି । ଏହି ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ପ୍ରେମିକତାଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ମୂଲ୍ୟବାନ । କାରଣ ପ୍ରେମିକ ହେବାରେ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ୱାର୍ଥଲେଶହୀନ, ନିଷ୍କାମ । ତେଣୁ ଶାନ୍ତିଦାୟକ । ଏହି ସୁଶୀତଳ ରାଜ୍ୟରେ ମୁଁ ନିଃସଙ୍ଗ ଯାତ୍ରୀ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁମର ବନ୍ଧୁତାରୂପ ରାଜପଦର ଗୌରବ ଲଭ କରିବି । ମୋତେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଉପହାର ଦେବନାହିଁ ଲୁସି ? ତାହାହିଁ ଜୀବନରୁ ମୋର ସମସ୍ତ ଅବସାଦ କାଳିମା ଦୂରକରିଦେବ—ତାହାହିଁ ହେବ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନର ସାର ସମ୍ପଦ । ବିଶ୍ୱାସ, ଇଚ୍ଛାକଲେ ତୁମେ ସେ ସମ୍ପଦ ଦାନକରିପାର । ତୁମେ ଜାଣ, ଏହା ଫଳରେ ତୁମର ପ୍ରେମିକଙ୍କୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ତୁମଭଳି ପବିତ୍ରହୃଦୟା ବାଳିକା ଯାହାଙ୍କୁ ହୃଦୟରେ ପ୍ରେମିକ ଆସନ ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ସେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥିବେ । ନଚେତ୍ ତାଙ୍କ ମନ ନଜାଣି ହୃଦୟ ଦେଇ ବସି ନଥାନ୍ତ ।' ଭଉଣି ! ଏଇ କଥା ମୋ ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିନେଲା । ଆହା ! ଜୀବନ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ପ୍ରତି କି ଉଦାର ମନୋଭାବ ସତେ ! ତାଙ୍କର ବିଷର୍ଣ୍ଣ ମୁଖଉପରେ ଆଙ୍କି ଦେଲି ସ୍ନେହ ଚୁମ୍ବନ । ତା'ପରେ ସେ ଠିଆହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ହାତଯୋଡ଼ିକ ସେଇମିତି ଧରିଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଯେମିତି ଲଜରେ ମରିଯିବି ! ସେ କହିଲେ,—

'ଲୁସି ! ପରମ ସ୍ନେହାସ୍ପଦା ବାଳିକା ମୋର ! ଏଇ ତୁମ ହାତ ମୁଁ ଧରିଛି । ତୁମେ ମୋତେ ଚୁମ୍ବନ କରିଛ । ଏହାହିଁ ଆମକୁ ପରମ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରିଛି । ମୋ ପ୍ରତି ତୁମର ମଧୁର ଶ୍ରଦ୍ଧାପାଇଁ ଅଜସ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ । ଆଚ୍ଛା, ବିଦାୟ !'—ମୋ ହାତ ଦୁଇଟି ହଲାଇ ଦେଇ ହ୍ୟାଟ୍ ନେଇ କକ୍ଷ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁନାହାନ୍ତି । ବିନ୍ଦୁଏ ଅଶ୍ରୁ କି ଆଖିରୁ ଝରି ଆସିନାହିଁ, କି କଣ୍ଠ ଥରି ଉଠିନାହିଁ । —ଅଥଚ ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମରୁଛି । ଓଃ ! ଏପରି ହୃଦୟବାନ୍ ଲୋକଙ୍କର ଚଲାପଥକୁ ପୂଜାକରିବାପାଇଁ ଅସଂଖ୍ୟ ଝିଅ ସଂସାରରେ ଥିବେ । ସେ କାହିଁକି ଜୀବନରେ ଏ ଅଶାନ୍ତି, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବରଣ କଲେ ? ଅନ୍ୟ ଝିଅଙ୍କ କଥା କ'ଣ କହିବି ? ମୁଁ ସଦା ସ୍ୱାଧୀନ

ହୋଇଥାନ୍ତି, ମୋର ମନପ୍ରାଣ ଯଦି ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରିୟତମଙ୍କର ଚିନ୍ତାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇନଥାନ୍ତା, ମୁଁ ବି ସେଇଆ କରିଥାନ୍ତି । ଭାରି ଖରାପ ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ ସୁଖବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ତୃତୀୟ ନମ୍ବରଙ୍କ କଥା କିଛି କହିବି ନାହିଁ । ଆଗ ତାଙ୍କ ଆଡ଼ୁ କିଛି ଶୁଣେ, ତା'ପରେ—

ତୋର ସ୍ନେହର ଲୁସି ।"

"ପୁନଶ୍ଚ— ଓ ! ତିନି ନମ୍ବର କଥା କହିଲି ନାହିଁ ପରା ! କହିବାଦରକାର ନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ମୋର ସବୁ କେମିତି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଯାଉଛି । ସେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିବା, ମୋତେ ବାହୁପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ଚୁମ୍ବନ କରିବା—ସବୁ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଘଟିଗଲା ! ମୀନା ଲୋ ! ମୁଁ ଭାରି ଭାରି ଭାରି ଖୁସି । ଭାବୁଛି, ଏତେ ଆନନ୍ଦପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ କି ନୁହେଁ ! ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ କହିବ—ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରେମିକ, ଉପଯୁକ୍ତ ପତି ଏବଂ ହୃଦୟବାନ ବନ୍ଧୁ ଦେଇ ଭଗବାନ୍ ମୋ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅସୀମ କରୁଣା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି, ତା'ର ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ମୁଁ କେତେଦୂର ଦେଇପାରିଛି ।

ନମସ୍କାର"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ (ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ରେ ରେକର୍ଡ୍ କରାଯାଇଛି ।)

ମେ ୨୫ ତାରିଖ:

ଖାଇବାପିଇବା, ଶୋଇବାବସିବା, କେଉଁଥିରେ ଶାନ୍ତିନାହିଁ । ସବୁଥିରେ ଅରୁଚି । ତେଣୁ ଡାଏରୀ ହିଁ ଅବଲମ୍ବନ । କାଲିର ପରାଜୟପରେ କିପରି ଗୋଟାଏ ଶୂନ୍ୟତାବୋଧ ଆସିଛି । ଦୁନିଆରେ କିଛି କରଣୀୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମୋର ଅଛି ବୋଲି ମନେ ହେଉନାହିଁ .... ଜାଣେ, ଏହି ବ୍ୟାଧିଉପଶମର ଏକମାତ୍ର ପନ୍ଥା କର୍ମମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବା । ତେଣୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲି । ଦେଖିଲି, ଗୋଟିଏ ରୋଗୀର ଅନୁଶୀଳନ ବେଶ୍ କୌତୂହଳଜନକ । ନିତାନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ ତାର ସ୍ୱଭାବ । ମନସ୍ଥ କଲି, ତା'ର ଜୀବନରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ପାଇଁ ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ତା'ର ରହସ୍ୟାବୃତ ଜୀବନର ପରିଚୟ କେତେକାଂଶରେ ଆଜି ପାଇଛି ।

ରୋଗୀର ବିଭ୍ରମ ସମୟରେ ରହସ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଜି ତାକୁ ଭଲଭାବରେ ପରୀକ୍ଷାକଲି । ନାନା ପ୍ରଶ୍ନପଚାରିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କରୁଛି,

ଏହାଦ୍ୱାରା ବୋଧହୁଏ ତା'ପ୍ରତି ଖୁବ୍‌ବେଶି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ବୋଧହୁଏ ମୋର ବ୍ୟବହାର ତାର ପାଗଳାମି ବୃଦ୍ଧିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଅବଶ୍ୟ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଏପରି ଘୃଣ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ମୁଁ ସବୁବେଳେ ପରିହାର କରିଥାଏ । (ସ୍ମରଣ-ଲିପି—ଏଧରି ଘୃଣ୍ୟ କର୍ମ କେବେ କରିବି ନାହିଁ ।) ମନୁଷ୍ୟ ନିଜେ ନିଜର ସୁଖଦୁଃଖର ସ୍ରଷ୍ଟା । ଅପକର୍ମର ଫଳ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଭୋଗକରିବାକୁ ହୁଏ । ସୁ ଗୋରୁକୁ ଛୁଟେ, ସୁ ମଣିଷକୁ ପଦେ । ଏପ୍ରକାର ପ୍ରବୃତ୍ତିର ପଶ୍ଚାତରେ କି ରହସ୍ୟ ଲୁକ୍‌କାୟିତ, ପରେ ସଠିକ ଭାବରେ ସ୍ଥିର କରିବି । ବର୍ତ୍ତମାନ କାମଦେଖେ—

ଆର୍. ଏମ୍. ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍ । ବାସସ୍ଥାନ—ଏଟାଟ୍ । ବୟସ ୫୯ । ସ୍ୱଭାବ—ପ୍ରଚଣ୍ଡ । ଶରୀରରେ ଅପରିସୀମ ଶକ୍ତି । ଭୀଷଣ ଉତ୍ତେଜନା ସହିତ ସାମୟିକ ବିଷର୍ଣ୍ଣତା । ହଠାତ୍ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ-ଯାହା'—ମୋ ପକ୍ଷରେ ଦୁର୍ବୋଧ । ମୋର ଅନୁମାନ, ମାନସିକ ସ୍ତରରେ କୌଣସି ଏକ ଧାରଣା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ନେଲେ, ତା'ର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସ୍ୱଭାବର ଉଗ୍ରତା କମିଯାଏ । ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚୟ ସାଙ୍ଘାତିକ । ଅବଶ୍ୟ ଲୋକଟା ସ୍ୱାର୍ଥପର ନ ହୋଇଥିଲେ ସାଙ୍ଘାତିକ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ ପୂର୍ବକ ଆୟତ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଯଦି ଆତ୍ମଚିନ୍ତା ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେନ୍ଦ୍ରପସାରୀ ବିନ୍ଦୁ ହୁଏ—ତାହାହେଲେ ତା'ର କେନ୍ଦ୍ରାଭିମୁଖୀ ଉଭୟ ଚିନ୍ତା ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଯଦି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏକ କାରଣ, ଏବଂ ଏହା ହିଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିନ୍ଦୁ ହୁଏ, ତାହେଲେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶକ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ କେନ୍ଦ୍ରାପସାରୀ ଶକ୍ତି ହିଁ ବଳବତ୍ତର ହୋଇଥାଏ । ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣା ବା ଘଟଣା ପ୍ରବାହ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରେ ।

ମାନ୍ୟବର ଆର୍ଥରହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କୁ କୁଇନ୍‌ସେ ପି. ମରିସ୍‌ଙ୍କ ପତ୍ର

୨୫,ମେ.

"ପ୍ରିୟ ଆର୍ଥର୍,

ପ୍ରେରିଅଞ୍ଚଳରେ କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ଫାୟାର ପାଖରେ ବସି ବହୁତ ଗପ କରିଛନ୍ତି । ମାରକ୍ୱେସାସରେ ଓହ୍ଲାଇ ପରସ୍ପରର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦୂର କରିବାପାଇଁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଟିଟିକାକାର ଉପକୂଳରେ ପାନପାତ୍ରଧରି ବହୁବାର ପରସ୍ପରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାମନା କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି କଥା ଯେ ସରେନା—ଆହୁରି କଥା ଅଛି । ଆହୁରି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାମନା କରିବା ଦରକାର । ଆଗାମୀ କାଲି ରାତିରେ ମୋ କ୍ୟାମ୍ପ୍‌ଫାୟାର ପାଖରେ ଏ ସବୁ ହେଲେ କ୍ଷତି କଣ ? ତୋତେ ପଚାରି ପାରେକି ? —ଜଣେ ଭଦ୍ରମହିଳା କୌଣସି ଏକ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ହୃଦୟ ଦାନକରିଛନ୍ତି, କହିପାରିବୁ କିଏ ସେମାନେ ? ନା—କହିବାରେ କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି ? ଆଉ ଜଣେ

ଅଛୁ—କୋଶଆର ଡାକ୍ତର ଆମର ସେହି ସ୍ଥବୀର ବନ୍ଧୁ ଜାକ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ୍ । ସେ ବି ଆସୁଛୁ । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ପାନପାତ୍ରରେ ଆମ ଲୋତକମିଶାଇ ଉଲ୍ଲସିତ ଚିତ୍ତରେ ଏହି ବିଶାଳବିଶ୍ୱର ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାମନା କରିବୁ, ଯେ ଈଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି ସାର ସମ୍ପଦର ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିପାରିଛି । ବିଶ୍ୱାସକର, ତୋତେ ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଜଣାଇବାପାଇଁ, ତୋର ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ଦକ୍ଷିଣକରଟି ପରି ସମଗ୍ର ଜୀବନର ସୁଖସୌଭାଗ୍ୟକାମନା କରିବାପାଇଁ ନିତାନ୍ତ ଉନ୍ମୁଖ ଆମେ । କଥା ଦେଉଛୁ, ସେହି ନୀଳଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟରୁ ମଧୁପାନପାଇଁ ତୁ ଯେବେ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍କଣ୍ଠିତହେଉ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ଛୁଡ଼ିଦେଇ ଆସିବୁ ଯେ ପାନକରୁଥିବୁ— । ଚିନ୍ତାନାହିଁ । ଅତଏବ ଆ ।

ତୋର ସ୍ନେହର
କୁଇନ୍‌ସେ ପି· ମରିସ୍’’

କୁଇନ୍‌ସେ ପି· ମରିସ୍‌ଙ୍କ ଆର୍ଥର ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା

‘‘୨୬, ମେ । ସବୁଥିରେ ତୁମସଙ୍ଗରେ ଜଣେବୋଲି ଗଣନାକର । ତୋପାଇଁ ମଜାଖବର ନେଇ ଯାଉଛି, ଯାହାଶୁଣିଲେ ତୋର ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ିଯିବ ।’’

ଷଷ୍ଠ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମୀନା ମୁରେଙ୍କ ଡାଏରି

ଜୁଲାଇ ୪ତାରିଖ: ହୁଇଟ୍‌ବି:

ଲୁସି ମୋତେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଭେଟିଲା । ତାର ରୂପ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଆହୁରି ମଧୁର ହୋଇଛି । କ୍ରିସେଣ୍ଟ୍‌ରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଜାଗାଟି । ଏସ୍କ୍‌ବୋଲି ଛୋଟ ନଈଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗଭୀର ଉପତ୍ୟକା ଦେଇ ବହି ଯାଉଛି । ବନ୍ଦର ପାଖରେ ବେଶ୍ ଚଉଡ଼ା । ନଈ ଉପର ଉଚ୍ଚ ରେଲ୍‌ପୋଲରେ ଠିଆହୋଇ ଚାହିଁଲେ ପାଖ ଜିନିଷ ବି ଛୋଟ ଦେଖାଯାଏ । ସବୁଜ ଉପତ୍ୟକାଟି ଖୁବ୍ ଖାଲ । ପୁରାତନ ସହରର ଘରଗୁଡ଼ିକସବୁ ଲାଲରଙ୍ଗ ଏବଂ ଗେଞ୍ଜାଗେଞ୍ଜି । ଠିକ୍ ନୁରେମବର୍ଗର ଛବିରେ ଯେମିତି ଦେଖାଯାଏ । ସହର ଉପରେ ଡେନ୍‌ସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୁଇଟ୍‌ବି-ଆବେର ଭଗ୍ନସ୍ତୂପ । ଏଇଠି 'ମାର୍ମିୟନ୍'ର ଦୃଶ୍ୟ ଅଙ୍କା ଯାଇଥିଲା । ବିଶାଳ ଧ୍ୱଂସସ୍ତୂପ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅତୀତକାଳୀନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଭଗ୍ନାଂଶ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏକ ପ୍ରଚଳିତ ଲୋକବିଶ୍ୱାସ—ଏହାର କୌଣସି ଏକ ଝରକାରେ ଜଣେ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣା ରମଣୀ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏହି ସ୍ଥାନ ଓ ସହର ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚର୍ଚ୍ଚ ଅଛି । ତାର ଚତୁପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅସଂଖ୍ୟ ସମାଧି । ଏଇଟି ବୋଧହୁଏ ହୁଇଟ୍‌ବିର ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନ । କାରଣ ଏଟି ଠିକ୍ ଟାଉନ୍ ଉପରେ ଏବଂ ଏଠାରୁ ବନ୍ଦରଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ । ତାପରେ 'କେଟ୍‌ଲ୍‌ନେସ୍' ନାମକ ସ୍ଥଳଭାଗ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ପଶିଯାଇଛି । ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ପଥରନିର୍ମିତ କବର ରାସ୍ତାଉପରକୁ ମାଡ଼ି ଯାଇଛି । ଚଲାପଥ କଡ଼େ କଡ଼େ ବସିବା ପାଇଁ ବେଞ୍ଚ୍ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଅନେକ ଲୋକ ସାରାଦିନ ଏଠିବସି ସାଗରର ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ମଧୁର ବାୟୁ ଉପଭୋଗ

କରନ୍ତି । ଭାବୁଛି ଏଠିକି ଆସି ଲେଖାଲେଖା କାମ ଯାହା କରିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଣ୍ଠୁ ଉପରେ ଖାତା ପକାଇ ଲେଖୁଛି ଏବଂ ନିକଟରେ ଉପବିଷ୍ଟ ତିନିଟି ବୃଦ୍ଧଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣୁଛି । ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କର କିଛି କାମ ନାହିଁ । ଦିନସାରା ବସି ବସି ଗପକରୁଥାନ୍ତି କେବଳ ।

ମୁଁ ଯେଉଁଠି ବସିଛି ଠିକ୍ ତାର ତଳୁ ବନ୍ଦର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ଦୂରକୁ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ପାଚେରୀଟାଏ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି । ତାର ଶେଷଭାଗ ବଙ୍କ । ପାଚେରୀ ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଲାଇଟ୍ ହାଉସ୍ । ବାହାର ପଟେ ସମୁଦ୍ରପାଣି ଅଟକାଇ ରଖିବାପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ପାଚେରୀ ।

ଜୁଆର ବେଳେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । ଭଟ୍ଟା ବେଳେ ଖାଲି ପଡ଼ିଯାଏ । କେବଳ ଏସ୍କ୍‌ର ଧାରା ଶିଳାଖଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଲୁକା ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥାଏ । ବନ୍ଦରରୁ ପ୍ରାୟ ଅଧମାଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିରାଟ ବିରାଟ ଶୈଳସେତୁ ଅବସ୍ଥିତ । ତାର ଦକ୍ଷିଣଧାର ଆଲୋକସ୍ତମ୍ଭ ନିକଟରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି ପର୍ବତର ଶେଷ ସେତୁ ଉପରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟି । ଝଡ଼ବତାସ ସମୟରେ ବାତ୍ୟାବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ସାଗରବକ୍ଷରେ ଏହା ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବା ଫଳରେ ଏକ କରୁଣ ଶବ୍ଦ ପବନରେ ଭାସିବୁଲେ । ଏ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଶୁଣାଯାଏ; ଯେତେବେଳେ ସାଗରଗାମୀ କୌଣସି ଜାହାଜ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏ, ସାଗର ମଧ୍ୟରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଘଣ୍ଟାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ । ଏ କଥା ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ପଚାରିବ । ଏଇ ସେ ଏଣେ ଆସୁଛନ୍ତି—

ବୃଦ୍ଧ ଜଣକ ଭାରି ଖୁସିବାସିଆ । ମୁଖର ଲୋଳିତ ଚର୍ମରେ ପୁରାତନ ଗଛର ଗଣ୍ଡି ପରି ବୟସର ଅସଂଖ୍ୟ ବଳିରେଖା ଜଣାଇ ଦିଏ—ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ବହୁତ ବୟସ ହେବ । ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଶହେବର୍ଷ । ଓ୍ୱାଟରଲୁ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟକୁ ଗ୍ରୀନ୍‌ଲାଣ୍ଡରେ ମାଛଧରା ନୌକାର ନାବିକ ଥିଲେ ସେ । ଲୋକଟି ବୋଧହୁଏ ଭାରି ସଂଶୟମନା । କାରଣ ସମୁଦ୍ରର ଏହି ଘଣ୍ଟାଶବ୍ଦ ଏବଂ ଆବେର ଶୁଭ୍ରାବସ୍ତ୍ରାବୃତା ନାରୀ ବିଷୟରେ ଯେତେବେଳେ ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲେ—

“ନା, ନା ମୁଁ କିଛି କହିପାରିବ ନାହିଁ ମିସ୍ ! ସେଗୁଡ଼ାକ ନିହାତି ବାଜେ କଥା । ମୁଁ କହୁନାହିଁ--ଏମିତି କିଛିନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ମୋ ପିଲାଦିନେ ଏସବୁ କିଛି ଶୁଣିନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏଠିକି ବୁଲାବୁଲି କରିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେହି ବାଜେଲୋକ ଗୁଡ଼ାକ ଏଥିରୁ କିଛି ଆନନ୍ଦପାଉଥିବେ—ସେ ଅଲଗା କଥା । କିନ୍ତୁ ତୁମପରି ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ ପକ୍ଷରେ ଏସବୁ ଶୋଭାପାଏନା । ୟର୍କ କି ଲିଡ଼ସ୍‌ରୁ ଯେଉଁ ଅଳସୁଆ ଦଳ ଆସନ୍ତି—ଖାଲି ଖାଉଥିବେ, ଚାହା ପିଇ ପିଇ ଶସ୍ତା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଚାହିଁବସିଥିବେ,

ତାଙ୍କୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ଭଲଲାଗେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ, ଏ ମିଛକଥା ଗୁଡ଼ାକ ଯେଉଁମାନେ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବା କେମିତି ଭଲଲାଗେ ? ଆଉ କାହା କଥା ଛାଡ଼ିଦିଅ—-ଖବରକାଗଜ ଗୁଡ଼ାକ ବି ତୁଚ୍ଛା ମିଛ ଲେଖୁଛନ୍ତି ଆଜିକାଲି !

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେହେଲା, ଭାରି ଭଲ ଲୋକଟିଏ । ପୁଣି ବହୁବୟସ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବ । ତେଣୁ ପଚାରିଲି—ଆଗକାଳର ତିମି ଶିକାର କଥା ମୋତେ କହି ପାରିବ କି ? ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ବସିପଡ଼ି ଠିକ୍ ଗପଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଘଣ୍ଟାରେ ଛ'ଟା ବାଜିଲା । ଆଉ ଗପ ? ଉଠିଲେ—"ମୁଁ ଏଥର ଘରକୁ ଯାଏ ଝିଅ । ଚାହା ବେଳ ହେଲା । ମୋ ନାତୁଣୀ ତେଣେ ଚାହିଁ ବସିଥିବ । ଡେରିହେଲେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ହେବ । ତାଛଡ଼ା ଏ ପେଟ ଇଞ୍ଜିନ୍‌କୁ କୋଇଲା ଦେଲାବେଳେ ଠିକ୍ ଘଣ୍ଟାକୁ ଜଗି ଦେଇଥାଏ ।"

ବୃଦ୍ଧ ଖଲେଇ ଖଲେଇ ଚାଲିଲେ । ପାହାଡ଼ ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଗଲେ । ଏ ଜାଗାରେ ଏହି ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବା ଜିନିଷ । ଟାଉନ୍‌ରୁ ଚର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଗୁଡ଼ିକ ଉଠିଆସିଛି । କେତେଟା ହେବ ?—ଶହେ କି ତା'ଠୁ ବେଶୀହେବ । ତାର ଗଡ଼ାଣି ଏମିତି ଯେ ସହଜରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଏଥିରେ ଯିବା ଆସିବା କରି ପାରେ । ବୋଧହୁଏ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ପାହାଡ଼ ଗୁଡ଼ିକ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ବି ଉଠେ ? ଲୁସି ତା ମା'ଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ କାହାଘରକୁ ବୁଲିଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାକରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ମୁଁ କାହିଁକି ଯାଇଥାନ୍ତି ? ସେ ବି ଫେରିବେଣି ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖ ।

ଘଣ୍ଟାଏ ହେଲା ଲୁସିକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ପରିଚିତ ବୃଦ୍ଧ ଓ ତାଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଠାରୁ ଭାରି ମଜାମଜା କଥାଶୁଣିଲୁ । ସେ ତିନି ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ମିଷ୍ଟର ସ୍ୱେଲ୍ସ୍ ନିଶ୍ଚୟ ସାର୍ ଓରାକ୍‌ଲ୍ । ଭାବୁଛି ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ସେ ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ ଥିବେ । ବରଂ କୁହାଯାଇପାରେ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଶାସକ ଭଳି ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିବ । କାରଣ ଏବେ ବି କାହାକଥା ଶୁଣିବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁ ବନ୍ଦକରିଦିଅନ୍ତି । ଯଦି କାହାକୁ ଯୁକ୍ତିରେ ପରାସ୍ତ କରି ନପାରିଲେ ଧମକଚମକ ଦେଇ ଚୁପ୍‌କରିଦେବେ ।

ଧଳାଫୁଲ୍‌କ୍‌ଟି ଲୁସିକୁ ଖୁରମାନେ । ତାପରେ ଏଠାକୁ ଆସି ତାର ରଙ୍ଗ ବେଶ୍ ଫେରିଯାଇଛି । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି, ବୁଢ଼ାଗୁଡ଼ିକ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ତା ପାଖରେ ଘଡ଼ିଏ ନବସି ରହିପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସେ ବି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେମିତି ମଧୁର ବ୍ୟବହାର କରେ । ମୋର ମନେହୁଏ--ସେମାନେ ତା ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି । ଆମର ସାର୍ ଓ୍ୱାକଲ୍ ବି ସବୁବେଳେ ମୋ କଥା କାଟିଦେବେ, କିନ୍ତୁ ଲୁସିର ବାକ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କୁ ସେହି ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ସଂପର୍କରେ ପଚାରିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋ ଆଗରେ ତତ୍ତ୍ୱ ବଖ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲେ—

‘‘ଏ ଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ବାଜେକଥା । ତୁଚ୍ଛା ମିଛ । ଡାହାମିଛ । ତାଜୁବ୍ କଥା-- ମିଛ ଗୁଡ଼ାକ କାଗଜରେ ଲେଖି ପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ, ସେ ମିଛଗୁଡ଼ାକ ସମାଧି ପ୍ରସ୍ତର ଉପରେ ଲେଖିଦିଅନ୍ତି ।’’

ମୁଁ କହିଲି—‘‘ଦେଖନ୍ତୁ ମିଷ୍ଟର ସ୍ୱେଲ୍‌ସ, ଆପଣ ଠିକ୍ କଥା କହୁନାହାନ୍ତି । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ସମାଧିପ୍ରସ୍ତର କ’ଣ ବୃଥାରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ?’’

‘‘ବୃଥା ନୁହେଁତ, ଆଉ କାହିଁକି ଅଛି ତୁମେ କହିଲ ଦେଖି ମିସ୍ ?’’

‘‘ବୋଧହୁଏ ପ୍ରିୟଜନଗଣଙ୍କ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନବର୍ଗ ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧାସମ୍ମାନ ସହିତ ଏସବୁ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି’’—ମୁଁ କହିଲି ।

‘‘ଆଁ ? ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କର ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧାସମ୍ମାନ ନା ଲେମ୍ବୁ ?’’ ଆମ ସିଟ୍‌ତଳ ସମାଧିପ୍ରସ୍ତରକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି କହିଲେ, ‘‘ଦେଖ, ଏଇଠାରେ ଯାହାଲେଖା ଯାଇଛି, ସେଥିରୁ କପରି ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନଙ୍କ ସ୍ନେହ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଏଥିରେ ଯାହା ଲେଖାଯାଇଛି ତୁଚ୍ଛମିଛ--- ଏକଥା ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ସବୁଲୋକ ଜାଣନ୍ତି ।’’

ଲୁସି ନଇଁପଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତରଫଳକରେ ଲିଖିତ ବାକ୍ୟଟି ପଢ଼ିଲା—

‘‘ଗୌରବମୟ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଜର୍ଜ୍ କାନନ୍ ଜୁଲାଇ-୨୯ ୧୮୭୩ରେ କେଟ୍‌ଲ୍‌ନେସ୍ ପର୍ବତରୁ ନିପତିତହୋଇ ପ୍ରାଣବିସର୍ଜନ କରିଥିଲେ, ସେହି ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ରଙ୍କର ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତା ବିଧବା ଜନନୀ ଏହି ପ୍ରସ୍ତର ଫଳକ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ।’’ ହଁ, କଣହେଲା ମିଷ୍ଟର ସ୍ୱେଲସ୍ ? ଏଥିରେ କିଛି ମିଛକଥା ମୁଁ ଦେଖୁନାହିଁ ତ ?’’ ଲୁସିର ଏ ଗମ୍ଭୀର ମନ୍ତବ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶକଲା । ସେ ହସିଉଠିଲେ ।

"ହୋ ହୋ ହୋ—ମିଛଟା ତୁମେ ଜାଣିପାରୁନା ମିସ୍, କାରଣ ତୁମେ ଜାଣନା : ଏହିଯେଉଁ ମା'ଟା ଗୋଟାଏ ରାକ୍ଷସୀ । ଏ କଥା ଟାଉନ୍‌ଟାସାରା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଜଅଡ଼ିମାନେ ଏଥିରେ ଯେଉଁ ଜର୍ଜ କାନନ୍ କଥା ଲେଖାଯାଇଛି ସେହି ଲୋକଟା ମା'କୁ ନିହାତି ଘୃଣାକରେ । ତା' ମା' ତା ନାମରେ କିଛି ଇନ୍‌ସିଓରାନ୍‌ସ୍ କରିଥିଲା । ସେ ମଲେ, ରାକ୍ଷସୀ ମା'ଟା ସେତକ ପାଇବ—ଏହିଭଳି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଜଅଡ଼ି ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଳି ଫୁଟାଇ ମରିଛି । ଆଉ ଲେଖାଅଛି କ'ଣ ନା ଗୌରବମୟ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଲାଭକାମନାରେ ପ୍ରାଣବିସର୍ଜନ ? ହୁଁଃ ! ଲୋକଟା କାହିଁକି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲା ଜାଣ ମିସ୍ ? ଜଅଡ଼ି ମତେ କହୁଛି, ତା ମା' ଭଳି ପବିତ୍ର ହୃଦୟାରମଣୀ ତ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବ ? ସେ ଯଦି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଏ, ସେଠି ସେହି ଅନଭୋଗ ତା କପାଳରେ । ତେଣୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟାକଲେ ସେ ନରକକୁ ଯାଇ ଏଭଳି ମା' ହାତରୁ ରକ୍ଷାପାଇବ । ତା'ହେଲେ ବୁଝ—ମିଛ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଲେଖାଯାଇଛି କି ନାହିଁ ?"

ମୁଁ ହଠାତ୍ କିଛି କହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଲୁସି ତ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା—

"ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣ ଆମକୁ ଏସବୁକଥା କହି ବଡ଼ ଭୁଲ କଲେ ମିଷ୍ଟର ସ୍ୱେଲ୍‌ସ୍ ! ଏଇଟି ମୋର ବଡ଼ ପ୍ରିୟ ସିଟ୍ । ତେଣୁ ଏଠାରେ ନବସି ତ ମୁଁ ରହିପାରିବି ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଗୋଟାଏ ଆତ୍ମହତ୍ୟାକାରୀର ଅପବିତ୍ର ସମାଧିଉପରେ ବସିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

"ସେଥିରେ କ'ଣ ଅଛି ମିସ୍ ? ଟିକି ସୁନ୍ଦରୀଟିଏ ତା କୋଳରେ ବସିଛି, ଜଅଡ଼ି ତ ଭାରିଖୁସି ହେବ ? ମୁଁ ତ ଏହିଜାଗାରେ କୋଡ଼ିଏ ନ' ବର୍ଷହେଲା ବସୁଛି ; ମୋର ତ କିଛି କ୍ଷତି ହେଉନାହିଁ ? ଏଃ— ବେଳ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଯାଏଁ—" ବୃଦ୍ଧ ଉଠିଚାଲିଲେ ।

ଲୁସି ଆଉ ମୁଁ ବହୁତ ସମୟ ଯାଏ ବସିଲୁ । ଚାରିଆଡ଼ କି ସୁନ୍ଦର ! ଏଇମିତି ହାତଧରାଧରି ହୋଇ ବସିବାରେ କି ଆନନ୍ଦ ! ଲୁସି ବାରମ୍ବାର ଆର୍ଥରଙ୍କ କଥା, ତାର ବିବାହ କଥା କହେ । ମନରେ ମୋର ଆଘାତଲାଗେ । କାରଣ ମାସେ ହେବ ଜନାଥନଙ୍କର କିଛି ଖବର ନାହିଁ—

ସେହ୍ୱଦନ :

ଏକୁଟିଆ ଆସିଲି ଏଠାକୁ । ମନ ଭାରି ଖରାପ । କିଛି ଚିଠି ଆସିନାହିଁ । ଜନାଥନ୍ଙ୍କର କଣ ହୋଇଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ଠିକ୍ ୯ଟା ବାଜିଛି । ସମୁଦାୟ ସହରଟିରେ ଆଲୁଅ ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ବେଳେ ବେଳେ ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ି ହୋଇ, କେତେବେଳେ ବା ଗୋଟିଗୋଟି ହୋଇ ଆଲୋକ ରେଖାଗୁଡ଼ିକ ଏସ୍କପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ଉପତ୍ୟକାର ବକ୍ରପଥରେ ହଜିଯାଉଛି । ମୋର ବାମପଟେ ଆବେ ସଂଲଗ୍ନ ପ୍ରାଚୀନ ଘରଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ । ଛେଳିମେଣ୍ଢା ଗୁଡ଼ିଏ ପଛପଟେ କ୍ଷେତରେ ବୋବାଉଛନ୍ତି । ଆଉ—ତଳେ ଗୋଟାଏ ଗଧଖୁରାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି । ଜେଟି ଉପରେ କୌଣସି ବ୍ୟାଣ୍ଡପାର୍ଟି କର୍କଶ ସଙ୍ଗୀତ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଏତିକି ବେଳକୁ, ଆଉ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଘାଟ ଉପର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ପଥରେ ମୁକ୍ତି ଫଉଜର ସମାବେଶ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ବି ବାଜା ବାଜୁଛି । ଏ ଉଭୟ ଦଳ ବୋଧହୁଏ କେହି କାହାର ବାଦ୍ୟନାଦ ଶୁଣି ପାରୁନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଠାରୁ ଉଭୟ ଦଳକୁ ଦେଖି ପାରୁଛି, ସେମାନଙ୍କ ବାଜା ଶୁଣିପାରୁଛି । ଓଃ । ଜନାଥନ୍ ! ତୁମେ କେଉଁଠି ? ମୋ କଥା କ'ଣ ତୁମେ ମନେ ପଡ଼େନା ? କେମିତି ଆସିବ ତୁମେ ?

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

ଜୁନ୍ ୫ ତାରିଖ :

ରେନ୍ଫିଲ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେ ଜାଣୁଛି ସେତେ କୌତୂହଳ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ସ୍ୱଭାବ ସୁସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଲକ୍ଷଣୀୟ ତା'ଠାରେ— ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, ଗୋପନୀୟତା ଏବଂ ଅଭିସନ୍ଧି । ଏଇ ଶେଷଟିର କାରଣ କ'ଣ ଜାଣିବା ଦରକାର । ତା'ର ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗୋଟାଏ ସୁପରିକଳ୍ପିତ ଯୋଜନା ଅଛି—କିନ୍ତୁ କ'ଣ ସେ'ଟି, ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ପଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯେପରି ତା'ର ଗୋଟିଏ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଏମିତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ, ମନେହୁଏ ଲୋକଟା ଅତି ନିଷ୍ଠୁର । ତା'ର ପୋଷା ଜୀବସବୁ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାରର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସରସମୟର ବୃତ୍ତିହେଲା ମାଛିଧରା । ଏକାବେଳେକେ ଏତେ ପରିମାଣ ମାଛି ସେ ରଖିଛି ଦେଖି ମନାକରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲି । ଭାବିଥିଲି ରାଗି ଉଠିବ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ବରଂ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କଥାଟାକୁ ଗ୍ରହଣକଲା । ଭାବିଲା କିଛିସମୟ । ତା'ପରେ କହିଲା,—‘‘ତିନିଟା

ହନ ସମସ୍ୟ ପାଇପାରେ କି ? ମାତ୍ର ଛଦ୍ମଛାଦନ । ତା'ଭିତରେ ସବୁ ସଫାକରିଦେବ ।”

“ନିଶ୍ଚୟ ! ନିଶ୍ଚୟ !” ମୁଁ କହିଲି । ଦେଖାଯାଉ, କ'ଣ ହେଉଛି ।

ଜୁନ୍ ୧୮ ତାରିଖ :

ବର୍ତ୍ତମାନ ଝୁଙ୍କ୍ ମାକଡ଼ସା ଧରି । ଗୋଟାଏ ବାକ୍ସରେ ସେଥିରୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଡ଼ାଏ ରଖିଛି । ମାଛି ଖୋଇ ତାଙ୍କୁ ରଖିଛି ଏବଂ ମାଛି ବଂଶ କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହେଉଛନ୍ତି । ତଥାପି, ମାଛିଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟକରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଅଧାଅଧି ଖାଦ୍ୟ ନଷ୍ଟକରୁଛି ।

ଜୁଲାଇ ୧ ତାରିଖ :

ମାଛିପରି ମାକଡ଼ସାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ ବଢ଼ିଗଲାଣି । କି କଦର୍ଯ୍ୟ ! ସେଗୁଡ଼ାକ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ କହିଲି । ମୋ କଥା ଶୁଣି କେମିତି ଦୁଃଖିତ ହେଲା । ଅନ୍ତତଃ କିଛି ସେଥିରୁ ବିଦା କରିବା ଦରକାର, କହିଲି । ଯାହାହେଉ, ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ ସମ୍ମତ ହେଲା । ଏଥର ମଧ୍ୟ ସେହି ଛଦ୍ମଦନ ସମସ୍ୟ । ଥରେ ମୋତେ ଭୀଷଣ ବିରକ୍ତକଲା । ମୁଁ ବସିଛି, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ମାଛି ଖାଦ୍ୟରେ ବସିଥିଲା, ତାକୁ ଆଣି ପରମ ଆହ୍ଲାଦରେ କିଛି ସମୟ ମୁଠାରେ ଧରି ଧରି ପାଟିରେ ପକାଇ ଦେଲା । ଭାରି ବିରକ୍ତ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଯୁକ୍ତି—ଏଗୁଡ଼ାକ କୁଆଡେ ଭାରି ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ, ଉପକାରୀ ମଧ୍ୟ । କାରଣ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଶକ୍ତିକାରୀ ଜୀବନକଣିକା ଅଛି । ସେ ଖାଇଲେ ସେହି ଶକ୍ତି ପାଇବ । ଏକଥାରୁ ତା' ବିଷୟରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ମୋର ଆସୁଛି-- ଦେଖେ, ମାକଡ଼ସାଗୁଡ଼ାକ କେମିତି ଶେଷ କରୁଛି । ତା'ର ମନଗହନରେ ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ଗଭୀର ସମସ୍ୟା ଲୁକ୍କାୟିତ ରହିଛି । ଛୋଟିଆ ଖାତାଟାରେ ସବୁବେଳେ କିଛି ଟିପୁଥାଏ । ସବୁ ପୃଷ୍ଠାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଗୁଡ଼ାଏ ସଂଖ୍ୟା ଲେଖା । ଗୋଟି ଗୋଟି ସଂଖ୍ୟାର ମିଶାଣ । ତା'ର ମିଶାଣ—ମିଶାଣରେ ମିଶାଣ-- ଯେମିତି ଗୋଟାଏ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହିସାବ ପାଇବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଅଡ଼ିଟର୍ ମାନଙ୍କପରି ।

ଜୁଲାଇ ୮ ତାରିଖ :

ତା'ର ପାଗଳାମିରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱକୀୟ ରୀତି ଅଛି । ମୋ ମନରେ ଯେଉଁ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ତା' ବିଷୟରେ, ତାହା କ୍ରମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ, ତା' ଅବଚେତନ ମନର ସବୁ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଯିବ । କିଛିଦିନ ହେବ ତା'ପାଖକୁ ଯାଇନାହିଁ । ଦେଖେ, ଯେବେ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥାଏ—

କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି, ଅବସ୍ଥା ପୂର୍ବପରି । କେବଳ ରକମ ଫେର । ପୁରାତନ ସଙ୍ଗୀ ଅନେକ ଚାଲିଗଲେଣି । ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିଛି ଏକ ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ । ଗୋଟିଏ ଘରଚଟି । କୋଗାଡ଼ ତ କେମିତି କରିଛି, କେତେକାଂଶରେ ପୋଷମନାଇଛି ମଧ୍ୟ । ଅବଶ୍ୟ ପୋଷମନାଇବା ତା ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର ବ୍ୟାପାର । ମାକଡ଼ସାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ କମିଯାଇଛି । ଯେଉଁ କେତୋଟି ଅଛନ୍ତି, ବେଶ୍ ହୃଷ୍ଟ ପୁଷ୍ଟ । ଖାଦ୍ୟଦେଇ ମାଛି ଧରିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଛି କି ନା ?

ଜୁଲାଇ ୧୯ ତାରିଖ :

ଆମେ ଆଗେଇଛୁ । ବନ୍ଧୁ ଆମର ଦଳେ ଘରଚଟି ସଂଗ୍ରହ କଲେଣି । ମାଛି ଆଉ ମାକଡ଼ସା ଗୁଡ଼ିକ ଶୂନ୍ୟ । ମୁଁ ଆସିଲାକ୍ଷଣି ଦଉଡ଼ି ଆସି ମୋ ପାଖରୁ କିଛି ଅନୁଗ୍ରହ ଆଶାକରେ ବୋଲି କହିଲା । ସେଟା କାଳେ ବିରାଟ ଅନୁଗ୍ରହ ତା ମତରେ । ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ଅନୁଗତ କୁକୁର ପରି ବ୍ୟବହାର ତା'ର । ପଚାରିଲି—କ'ଣ ସେ ଅନୁଗ୍ରହ ? ଉଲ୍ଲସିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା,—

"ଗୋଟିଏ ବିରାଡ଼ିଛୁଆ । ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ, ସୁନ୍ଦର, କଅଁଳ ଛୁଆ । ମୁଁ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବି । ତାକୁ ନାନା କଥା ଶିଖାଇବି । ଆଉ ତାକୁ ଖୋଇବି—ଖୋଇବି—" ଏଭଳି ଅନୁରୋଧପାଇଁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲି । କେମିତି ସାଙ୍ଘାତିକ ଭାବରେ ଘରଚଟିଙ୍କ ବଂଶବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଛି, ଦେଖୁଛି । ଠିକ୍ ଯେମିତି ମାଛି ଆଉ ମାକଡ଼ସାଙ୍କ ବଂଶ ଲୋପ ପାଇଲା, ଏମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ହେବ । ବିଚାର କରି ଦେଖିବି—କହିଲି । ପଚାରିଲି ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ି ହେଲେ ଭଲ ହେବ କି ? ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା,—

‘‘ଆଜ୍ଞା ! ଆଜ୍ଞା ! ବିରାଡ଼ିଟିଏ ହେଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ବିରାଡ଼ି କଥା କହିଲେ ହୁଏତ ଆପଣ ମନାକରିପାରନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ଛୁଆ କଥା କହିଲି । ବିରାଡ଼ି ଛୁଆଟାଏ ପାଇଁ କ’ଣ କିଏ ମନା କରିବ ? ନା କ’ଣ ?’’ କହିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଟା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେବେ ଦେଖେ । ମୋ କଥା ଶୁଣି ତା’ ମୁହଁ କଳାପଡ଼ିଗଲା । ପୁଣି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭୟଙ୍କର ଦେଖାଗଲା । ହଠାତ୍ ଏଭଳି ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ବକ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା, ମନେହେଲା ଗୋଟିଏ ହତ୍ୟାକାରୀ ଚାହିଁଛି ସତେ କି ? ଲୋକଟାର ପାଗଳାମି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ନରହନ୍ତାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ସୁପ୍ତ । ତା’ର ଉପସ୍ଥିତ ଅଭିପ୍ସା ମଧ୍ୟଦେଇ ପରୀକ୍ଷା କରିବି । ଦେଖାଯାଉ—

ରାତି ଦଶଟା :

ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ବସି ସେ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ । ଭିତରକୁ ଗଲାରୁ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ିବସି ଅନୁନୟ ବିନୟ ସହକାରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଡ଼ିପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା । ତାର କହିବା କଥା—ଯା’ର ଉପରେ କଲେ ତା’ର ମୁକ୍ତି ନିର୍ଭର କରୁଛି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ମନାକଲି । ଫଳରେ ଆଉ କିଛି ନକହି ଅଙ୍ଗୁଳି ମର୍ଦ୍ଦନ କରି କରି ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ବସିଲା । ପୁଣି ବଡ଼ଭୋରରୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବି ।

ଜୁଲାଇ ୨୦ ତାରିଖ :

ଖୁବ୍ ସକାଳୁ, ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍ ରାଉଣ୍ଡରେ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଆସିଲି ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍ ପାଖକୁ । ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୁଣ୍ଡୁ ହୋଇ ଗୀତ ବୋଲୁଛି । ଖାଇବାରୁ ବଞ୍ଚାଇ ଯେଉଁ ଚିନି ରଖେ, ତା’କୁ ଝରକାଆଡ଼େ ବିଞ୍ଚୁଛି । ପୁଣି ମାଛି ଧରା ନିଶ୍ଚୟ । ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦମନରେ କାମରେ ଲାଗିଛି । ଝରକାଆଡ଼େ ଚଢ଼େଇ ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଜିଲି—ନାହାନ୍ତି । ତାକୁ ପଚାରିଲି— ସେଗୁଡ଼ିକ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ? ମୋତେ ନଚାହିଁ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଯେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଉଡ଼ିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି ଏଣେ ତେଣେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପର ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ତା’ର ତକିଆ ଉପରେ କେତେବିନ୍ଦୁ ରକ୍ତ । ଫେରିଲାବେଳେ ଜଗୁଆଳିକୁ କହିଲି, ଯଦି ତା’ ବ୍ୟବହାରରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ଦେଖ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଜଣାଇବ ।

ଦିନ ୧୧ ଟା :

ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍ ଏଇ ଖବର ଦେଇଗଲା—ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ । ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ପର ବାନ୍ତି କରିଛି । “ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଡାକ୍ତରବାବୁ”, ସେ କହିଲା, “ସେଇ ଚଢ଼େଇଗୁଡ଼ାକ ସେଇମିତି କଞ୍ଚା ଗିଳି ପକାଇଛି ।”

ରାତି ୧୧ ଟା :

ଅଫିମ ପାନେ କଡ଼ାକରି ଦେଇ ତାକୁ ଶୋଇପକାଇଲି । ତାର ପକେଟ ଖାତା ନେଇ ଆସିଲି । ଯେଉଁ ଧାରଣାଟି ମନରେ ମୋର ଅନୁରଣିତ ହେଉଥିଲା, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ମୋର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଭ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ଏହି ନରହତ୍ୟା-ପିପାସୁ ପାଗଲଟି ଅଦ୍‌ଭୁତ ପ୍ରକାରର । ତା ବ୍ୟାଧିର ବୋଧହୁଏ ନୂତନ ନାମ କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହେବ । କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? —ବୋଧହୁଏ 'ଜୀବଭୁକ୍ ଉନ୍ମାଦ' କୁହାଯାଇପାରେ । ତା'ର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା— ଯେତେ ଜୀବନ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ । ଏବଂ ଏହି ଇଚ୍ଛା ପୂରଣପାଇଁ ବହୁମୁଖୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ଗୋଟାଏ ମାକଡ଼ସାକୁ ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ମାଛି ଖୋଇବା, ଗୋଟାଏ ଚଢ଼େଇକୁ ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ମାକଡ଼ସା ଖୋଇବା ଏବଂ ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ିକୁ ଚଢ଼େଇଗୁଡ଼ାଏ ଖୋଇବା ତା'ର ଇଚ୍ଛା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କର୍ମପନ୍ଥା ତା'ର କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ? —ପରୀକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ତାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ଠିକ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା କି ? ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଥିଲେ ଏହା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା ।

ମନୁଷ୍ୟ ଅବଲୀଳାକ୍ରମେ ଅନ୍ୟ ଜୀବକୁ ହତ୍ୟାକରେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପରିଣାମ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖ । ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ବିଜ୍ଞାନର ଦ୍ରୁତ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟୁଛି । ତଥାପି ମାନବଜୀବନର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଅଥଚ କ୍ଲିଷ୍ଟ ବିଭାଗ— ମସ୍ତିଷ୍କ ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞାନ କ'ଣ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ? ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ମନର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ, କିମ୍ବା ଜଣେ ମାତ୍ର ପାଗଲର ଚିନ୍ତସୂତ୍ର ଆବିଷ୍କାର ସହିତ ଶରୀରତତ୍ତ୍ୱ କିମ୍ବା ଫେରିଅର୍‌ଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କବିଜ୍ଞାନ ତୁଳନା ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ । କିନ୍ତୁ, ସେ ପ୍ରକାର ବଲବତ୍ତୀ ଚେଷ୍ଟାର ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଅଛି କି ? ଏ ବିଷୟରେ ବେଶୀ ଚିନ୍ତିତ ହେବା ଅନୁଚିତ । କାରଣ ମୋର ବଲବତ୍ତୀ ଇଚ୍ଛାରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରେ ଯେ ମୋର ମସ୍ତିଷ୍କର ମଧ୍ୟ ସହଜାତ ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଅଛି ।

ଲୋକଟାର କର୍ମପଦ୍ଧତି କି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ! ବୋଧହୁଏ ସବୁ ପାଗଲଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ପଛରେ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିପ୍ରାୟ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଥାଏ । ମୋତେ ବେଶି

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଲାଗେ, କେତେଟା ଜୀବ ବଦଳରେ ଗୋଟାଏ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ପାଗଳଟା ନିରୂପଣକରେ ! ଖାତାରେ ଯେଉଁ ହିସାବ ଲେଖିଛି ତା'ର ଯଥାଯଥ ନିକାଶକରି ଆଜିଠାରୁ ନୂଆ ହିସାବ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଆମଭିତରୁ କେତେଜଣ ଜୀବନର ଦୈନିକ ହିସାବ ରଖନ୍ତି ?

କାଲି ମନେ ହେଉଥିଲା—ମୋର ଆଶା ଆକାଙ୍କ୍ଷାର ବିଳୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଛି—ଆଜି ଜୀବନର ନୂଆ ହିସାବ ଆରମ୍ଭ କଲି । ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସେହି ମହାନ ଲିପିକାର ମୋ ଜୀବନ-ପଞ୍ଜିକାରେ ଲାଭକ୍ଷତିର ହିସାବନିକାଶ ନକଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ହିସାବ ଚାଲୁ ? ହାୟ ଲୁସି ! ଲୁସି ! ପ୍ରିୟା ମୋର । ତୁମ ଉପରେ ରାଗିବ ନାହିଁ । କିମ୍ବା ରାଗିବ ନାହିଁ ସେହି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଉପରେ—ଯାହାଙ୍କ ସୁଖ ସହିତ ତୁମ ଜୀବନକୁ ମିଶାଇ ଦେଇଛ । ଏ ଭଗ୍ନହୃଦୟକୁ ମୋର ହଜାଇ ଦେବ କର୍ମସାଗର ମଧ୍ୟରେ । କର୍ମ ହିଁ ଗତି, କର୍ମ ହିଁ ମୁକ୍ତି !

ଏହି ପାଗଳ ବନ୍ଧୁଙ୍କପରି ମୋର ଯେବେ କିଛି ବଳବତ୍ତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ —କୌଣସି ସଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ନିଷ୍କାମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋତେ କର୍ମପ୍ରେରଣା ଦିଏ—ତାହା ହିଁ ହେବ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆନନ୍ଦ ।

ମୀନା ମୁରେଙ୍କ ଡାଏରୀ

ଜୁଲାଇ ୨୬ ତାରିଖ :

ଓଃ ! କି ଉତ୍କଣ୍ଠା ! କି ପ୍ରତୀକ୍ଷା ! ଏହି ଲେଖାରେ ହିଁ କେବଳ ଆନନ୍ଦ । ସତେ ଯେପରି ନିଜେ ନିଜକୁ କହୁଛି—ନିଜେ ଶୁଣୁଛି ! ତା' ଛଡ଼ା, ଏ ସର୍ଟ୍‌ହାଣ୍ଡ୍‌ର ସାଙ୍କେତିକ ଲିପିଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନିଜସ୍ୱ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଅଛି । ଲୁସି ଆଉ ଜନାଥନ୍ ଉଭୟଙ୍କ ପାଇଁ ବିବ୍ରତ ମୁଁ । ବହୁ ଦିନ ହେଲା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଖବର କିଛି ପାଇନଥିଲି । ବାସ୍ତବିକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ! ଯାହାହେଉ, କାଲି ମିଷ୍ଟର୍ ହକିନସ୍ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ପଠାଇଲେ । ସେ କିଛି ଶୁଣିଛନ୍ତି କି ବୋଲି ପଚାରିଥିଲି । ଏ ଖଣ୍ଡିକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଇଲେ ବୋଲି ଲେଖିଛନ୍ତି । ଚିଠିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଧାଡ଼ି, ଡ୍ରାକୁଲାଦୁର୍ଗରୁ ଲେଖା । ଫେରନ୍ତି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବା କଥା ଲେଖାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ

ଜନାଥନ୍‌ତ ଏମିତ ଲେଖନ୍ତି ନାହିଁ ? କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଶାନ୍ତ । ତା'ପରେ ଲୁସି ଘଟଣା ବି ତଦ୍ରୂପ । ସେ ଭଲ ଅଛି । ତଥାପି, ତା'ର ପୁରାତନ ବ୍ୟାଧି ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ତା ମା'ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସ୍ଥିର କଲି, ଶୋଇଲାବେଳେ ଦ୍ୱାରରେ ସାବଧାନ ହୋଇ ଚାବି ପକାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ ସ୍ୱପ୍ନଚାରୀମାନେ ଛାତ କି ପାହାଡ଼ଉପରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯେତେବେଳେ ଧାରକୁ ଚାଲିଯା'ନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ହଠାତ୍ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ଏବଂ ଅସହାୟଭାବରେ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସେ ସମୟର କରୁଣ ଚିତ୍କାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ମୁଖରିତ କରେ । ଆହା ବିଚାରୀ ! ଲୁସିପାଇଁ ଶଙ୍କିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସେ କହନ୍ତି—ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଅର୍ଥାତ ଲୁସିର ପିତାଙ୍କର ଠିକ୍ ଏହି ଅଭ୍ୟାସଥିଲା । ହଠାତ୍ ରାତିରେ ଉଠିପଡ଼ି ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ବାହାରି ପଡ଼ିବେ । କେହି ଅଟକାଇଲେ ଯାଇ ନିଦଭାଙ୍ଗିବ । ଆଗାମୀ ଶରତଋତୁରେ ଲୁସିର ବିବାହ । ତା'ର ପୋଷାକପତ୍ର ଘର ସଜାସଜି ସବୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲାଣି । ମୋର ବି ସେହି ଅବସ୍ଥା ଜନାଥନ୍ ଆଉ ମୁଁ ସେହିପରି ନୂଆଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିବୁ । ଅବଶ୍ୟ ଏତେ ଜାକଜମକ୍‌ରେ ନୁହେଁ —ଅତି ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଭାବରେ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚଳିବାକୁ ହେବ ତ ? ଆମର ତ ଆଉ ସେପରି ସଙ୍ଗତି ନାହିଁ ? ମିଷ୍ଟର ହୋମ୍‌ଉଡ୍, ଅର୍ଥାତ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର ତଥା ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସାର ଆର୍ଥରହୋମ୍‌ଉଡ୍ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆସୁଛନ୍ତି । ଯଥାଶୀଘ୍ର ସହର ଛାଡ଼ି ପାରନ୍ତି । ତେଣେ ତାଙ୍କ ପିତା ଅସୁସ୍ଥ । ଏଣେ ଲୁସି ଆମର ତାଙ୍କ ପଥ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଦିନ ଗଣୁଛି । ତା'ର ଇଚ୍ଛା— ତାଙ୍କୁ ନେଇ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗୀର୍ଜାପାଖରୁ ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଇବ । ଭାବୁଛି—ଏହି ପ୍ରତୀକ୍ଷାଭାବ ହିଁ ତାକୁ ବିଚଳିତ କରୁଛି । ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ସବୁଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।

ଜୁଲାଇ ୨୭ ତାରିଖ :

ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର କିଛି ଖବର ନାହିଁ । କି ଅଶାନ୍ତି ! କିନ୍ତୁ ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ କ'ଣ— ଜାଣିପାରୁନାହିଁ । ଧାଡ଼ିଏ ହେଉପଛେ, ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ପା'ନ୍ତି କି । ଲୁସିର ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ବହୁତ ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ସବୁ ରାତିରେ ଘରଭିତରେ ଚାଲିବୁଲି କଲାଫଳରେ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଛି । ସୁଖର ବିଷୟ ପାଗ ଖୁବ୍ ଗରମ, ତେଣୁ ଥଣ୍ଡା ଧରିବାର ଭୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଣ୍ଠା ସାଙ୍ଗକୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ରାତି ଜାଗରଣ ଫଳରେ ମୋର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପ ହେଲାଣି । ଭାରି ନିସ୍ତେଜ ଲାଗୁଛି । ଭଲ ନିଦ କି ହେଉନାହିଁ । ଯାହାହେଉ,

ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଲୁସି ଭଲ ଅଛି । ମିଷ୍ଟର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍ ହଠାତ୍ ଖବର ପାଇଲେ ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ । ତେଣୁ ରିଙ୍ଗ୍‌କୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଲୁସିକୁ ବିଶେଷ ପୀଡ଼ା ଦେଇଛି । ତଥାପି ତା'ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିନାହିଁ । ଗଣ୍ଡଦେଶର ରକ୍ତିମ ଆଭା ଜଣାଇ ଦେଉଛି, ରକ୍ତଶୂନ୍ୟତା ଆଉନାହିଁ । ହେ ଭଗବାନ ! ତା'ର ଅବସ୍ଥା ଏହିପରି ରହୁ !

ଅଗଷ୍ଟ ୩ ତାରିଖ :

ଆଜି ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହ ବିତିଗଲା, ଅଥଚ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର କୌଣସି ଖବର ଆସିଲା ନାହିଁ । ମୋ କଥା ଛାଡ଼, ମିଷ୍ଟର ହକିନସ୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ବୁଝିଲି, ସେ ବି କିଛି ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ଆଃ ! ତାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ହୋଇ ନ ଥିବ କି ! ସେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଚିଠି ଲେଖିଥାନ୍ତେ ? ପୂର୍ବ ଚିଠିଟି ପୁଣିଥରେ ଦେଖିଲି । କେମିତି ଅଡୁଆ ଲାଗିଲା ! ସେ ଲେଖିଲା ପରି ଆଦୌ ମନେ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ହସ୍ତାକ୍ଷର ତାଙ୍କର, ସେଥିରେ କିଛି ଭୁଲ୍‌ନାହିଁ । ଗତ ସପ୍ତାହରେ ଲୁସିର ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ବିଶେଷ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ତା'ଠାରେ ଦେଖାଦେଇଛି । କିଛି ବୁଝାଯାଉନାହିଁ । ନିଦରେ ଶୋଇଲେ ବି ମୋ'ତେ ଯେମିତି ଲକ୍ଷ୍ୟକରୁଛି । ଉଠିପଡ଼ି ଦ୍ୱାରଖୋଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଚାବି ପଡ଼ିଥିବା ଦେଖି ଘରସାରା ବୁଲୁଛି ।

ଅଗଷ୍ଟ ୬ ତାରିଖ :

ଆଜି ତିନିଟି ଦିନ ବିନା ଖବରରେ କଟିଗଲା ଏ ଉତ୍କଣ୍ଠା ନିତାନ୍ତ ଅସହ୍ୟ । କେଉଁଠାରୁ ଲେଖିବାକୁ ହେବ ବା ଯିବାକୁ ହେବ ଯଦି ଜାଣନ୍ତି, ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗତ ଚିଠିପରେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କେହି କିଛି ଶୁଣିନାହାନ୍ତି । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କି ଉପାୟ ଅଛି ? ଲୁସିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁପରିମାଣରେ ଉତ୍ତେଜିତ ମନେ ହେଉଛି । କାଲି ରାତିରେ ପାଗ ଭାରି ଖରାପଥିଲା । ଧୀବରମାନେ କହିଲେ, ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ଝଡ଼ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଛି । ହ୍ୱିଟ୍‌ବି ଝଡ଼ର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ପାଣିପାଗର ସଙ୍କେତ ଜାଣିବାକୁ

ଚେଷ୍ଟାକରିବ । ଆଜି ଦିନଟା ତମାମ୍ ଧୂସରିଆ ରହିଛି । କେଟଲ୍‌ନେସ୍‌ର ବନ୍ଧ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଘନ ମେଘମାଳା ମଧ୍ୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚି ଯାଇଛି । ଚାରିଆଡ଼ ଧୂସର ବର୍ଣ୍ଣ । କେବଳ ସବୁଜ ଘାସ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମାରଗ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯାଉଛି । ପାହାଡ଼ ଧୂସର, ମେଘମାଳ ଧୂସର । ଧୂସର ସାଗରର ବର୍ଣ୍ଣ । ତା ଭିତରକୁ ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣର ଅଙ୍ଗୁଳିପରି ବାଲୁକାରାଶି ଭେଦକରିଛି । ବାଲୁକାସ୍ତୂପରେ ଲହରୀମାଳା କ୍ଷିପ୍ର ବେଗରେ ପିଟିହେବା ଫଳରେ ଫେଣ ବନ୍ଧ ଉପରକୁ ଉଠିଆସୁଛି । ଚକ୍ରବାଳ ଧୂସର କୁହେଳିକାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ । ଏହି ବିରାଟ ଧୂସରତା ମଧ୍ୟରେ ଆକାଶର ବାଦଲମାଳା ଦେଖାଯାନ୍ତି ଅତିକାୟ ପର୍ବତପରି । ସାଗରର ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ମନେ ହେଉଛି ଯେପରି ପ୍ରଳୟର ପୂର୍ବାଭାସ । ବେଳାଭୂମିରେ କଳାକଳା ମୂର୍ତ୍ତି ଗୁଡ଼ିଏ କୁହେଳିକା ଭିତରେ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚରଣଶୀଳ । ସତେ ବା ମଣିଷ ଆକାରର ଗଛଗୁଡ଼ିଏ । ମାଛଧରା ନୌକାଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ରୁତଗତିରେ କୂଳଆଡ଼କୁ ଆଗଉଛନ୍ତି । ଜୁଆରର ଉତ୍ଥାନପତନ ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ଦେଖାଦେଇ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲୁଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ହେଇ ! ମିଷ୍ଟର ସ୍ୱେଲ୍ସ୍ ଏଣେ ଆସୁଛନ୍ତି ! ହ୍ୟାଟ୍‌କାଢ଼ିବା ଭଙ୍ଗୀରୁ ଜଣାଯାଉଛି ମୋ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବେ·····

ବିଚରା ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦେଖି ଭାରି ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା । ପାଖକୁ ଆସି ମୃଦୁସ୍ୱରରେ କହିଲେ,—‘‘ତୁମକୁ ଗୋଟେ କଥା କହିବି ମିସ୍’’ । ଦେଖିଲି ସେ ଭାରି ବିଚଳିତ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଲୋଳିତଚର୍ମ କରକୁ ଧରି ବସାଇଦେଇ କହିଲି— ସେ ଯାହା କହିବେ ସବୁ ଶୁଣିବି ।

‘‘ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମକୁ ଯାହା ସବୁ କହିଛି ମା’, ସେଥିପାଇଁ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭିନ୍ନ । ମୁଁ ମରିଗଲେ ମନେକରିବ । ଆମେ ବୁଢ଼ାଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟାଏ ପାଦ ସେପରି ନୌକାରେ ଦେଇଛୁ । ତଥାପି ମରିବା କଥା ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନାହିଁ । ଯଥାସମ୍ଭବ ସେ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଏଡ଼ାଇ ଯାଉ । ତା’ ଫଳରେ ମନରେ ଟିକିଏ ଦମ୍ଭ ଆସେ । ଭଗବାନ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ଝିଅ ! ଭାବୁଚ ମୁଁ ମରିବାକୁ ଡରୁଚ ? କେବେ ନୁହେଁ । ତେବେ କଥା ହେଲା, ଯଦି ବଞ୍ଚିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି, ମରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି କାହିଁକି ? ତଥାପି କହିବି— ମୋର ସମୟ ପାଖେଇ ଆସିଲାଣି । ବୁଢ଼ା ତ ହେଲି ? ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଶହେ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବ । ଆଉ ବେଶି ଆଶା କରିବାଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ବୁଝିପାରୁଛି, ଯମ ତା ଛୁରୀ ପଜେଇଲାଣି । ଦେଖ ଝିଅ ! ସବୁକଥାକୁ ହସି ଉଡ଼ାଇଦେବା ଅଭ୍ୟାସ ମୋର ଗଲାନାହିଁ । ଯାହା ହେଲେ ବି ଦିନେ ଦେଖିଲବେଳକୁ ଯମଦୂତ ପରୱାନା ନେଇ ହାଜର । ମା’ଲୋ ! ମୋ କଥା ଟିକେ ମନେକରିବୁ ନାହିଁ ? ମୋ’ପାଇଁ

ଭଗବାନଙ୍କୁ ଟିକେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବୁନାହିଁ ?'' ମୁଁ କାନ୍ଦିପକାଇଲି । ସେ କହିଚାଲିଲେ, ''ଆଜି ରାତିରେ ଯଦି ଆସେ, ତାକୁ ଫେରାଇଦେବିନାହିଁ । ଜୀବନଟା କ'ଣ ? ଆଉ କିଛି ଗୋଟାଏ ଅବସ୍ଥାପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା ସିନା ! ସବୁଦିନେ ଆମେ ଯାହା କରୁଛୁ —ସେ ସବୁ ଉପରେ କ'ଣ ନିର୍ଭର କରାଯାଇ ପାରେ ? ସେ ସବୁରେ କ'ଣ ନିଶ୍ଚିତତା ଅଛି ? ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଜିନିଷ ହେଉଛି ମରଣ ।'' ମୋ ଜୀବନରେ କିଛି ଅବଶୋଷ ନାହିଁ । ଖୁସିରେ ମରିପାରିବି । ବୁଝିପାରୁଛି ସେ ଆସୁଛି । ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇଆସୁଛି । ଶୋଇଲି ବସିଲି ବେଳେ କି ଚାଲିଲି ବୁଲିଲି ବେଳେ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯିବ । ଏ ଯେଉଁ ବତାସ ଦୂର ସାଗରବକ୍ଷରୁ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ବହିଆଣି କୂଳବାସୀଙ୍କ ଭିତରେ ଶୋକର ଝଡ଼ ଉଠାଉଛି, ତା ସଙ୍ଗରେ ବି ଆସିପାରେ । —ଦେଖ ! ଦେଖ ! ଆରେ, ଆରେ ! ଏ କ'ଣ ? ଏ କ'ଣ ?'' ହଠାତ୍ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ ; ଏ କ'ଣ ? ପବନରେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଜଣାଯାଉଛି ? ଦୂର ପବନରେ ତା'ର ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି ! ତା'ର ରୂପରସଗନ୍ଧ ସ୍ପର୍ଶରେ ମରଣର ଆଭାସ ! ଆଃ ! ବୁଝିଲି, ବୁଝିଲି ! ମରଣ ଆସୁଛି—ପବନରେ ତା'ର ବାର୍ତ୍ତା । ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଯେମିତି ଖୁସି ମନରେ ତା'ର ଡାକରାର ଜବାବ୍ ଦିଏ ।'' ଭକ୍ତିବିନମ୍ର ଭାବରେ ହ୍ୟାଟ୍ କାଢ଼ି ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । କିଛିସମୟ ପରେ ଉଠି ମୋ ସହିତ କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ । ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ରଖି ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ । ତା'ପରେ ବିଦାୟ ନେଇ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଚାଲିଗଲେ । ଏ ସବୁ ମୋ ହୃଦୟକୁ ଖୁବ୍ ସ୍ପର୍ଶକଲା । ଏଣେ ଏକୁଟିଆ ତେଣୁ ନିହାତି ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି ।

ଦେଖିଲି କୋଷ୍ଟ୍‌ଗାର୍ଡ ତାର ଦୂରବୀଣ୍ କାଖରେ ଜାକି ଏଣେ ଆସୁଛି । ଖୁସି ଲାଗିଲା । ସବୁଦିନେ ମୋ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ସେ ଗପକରେ । ଆଜି ବି ସେହିପରି କଲାବେଳେ ସାଗରଗାମୀ ଗୋଟାଏ ଅପରିଚିତ ଜାହାଜକୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହୁଁଥାଏ । କିଛିସମୟ ଚାହିଁ ଚାହିଁ କହିଲା,—''ମୁଁ ଠିକ୍ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ! ରୁଷୀୟ-ପରି ତ ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏଣେ ତେଣେ ହେଉଛି କାହିଁକି ? ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ! ବୋଧହୁଏ କେଉଁବାଟେ ଯିବ ସ୍ଥିର କରିପାରୁନାହିଁ । ଝଡ଼ର ଆଭାସ ପାଇଛି ତ ! ତେଣୁ ବନ୍ଦରକୁ ଯିବ ବା ଏଣେ ଆସିବ ସ୍ଥିର କରିପାରୁନାହିଁ । ଦେଖ, ଦେଖ ! କି ଜୋର୍‌ରେ ଯାଉଛି ! ଚକର ଗତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ପ୍ରତି ଟିକିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ପବନ ଗତି ସହିତ ତା'ର ଗତି ବଦଳୁଛି ! ଆଚ୍ଛା, ହଉ । ଦେଖାଯିବ । କାଲି ଏତେବେଳକୁ ଜଣାପଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ କି ?''

ସପ୍ତମ ପରିଚ୍ଛେଦ

"ଦ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍"ର ଛିନ୍ନାଂଶ (ମୀନା ମୁରେଙ୍କ ଆତ୍ମଲିପିରେ ଲଗାଯାଇଛି)

ନିଜ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କଠାରୁ : ହ୍ୱିଟବି, ଅଗଷ୍ଟ ୮

ଏକ ଅଭୂତପୂର୍ବ ବାତ୍ୟା ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହିଯାଇଛି । ଏହାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ । ଦିନ ତମାମ ଭୀଷଣ ଗରମ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ପକ୍ଷରେ ତାହା କିଛି ଅସାଧାରଣ ନୁହେଁ । ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ଭାରି ମନୋରମ ଥିଲା ଏବଂ ଅବସରବିନୋଦନକାରୀ ଦଳ ଗତକାଲି 'ମୁଲଗ୍ରେଭଉଡ୍‌ସ୍', 'ରବିନ୍‌ହୁଡ୍' ଉପସାଗର, ରିଗ୍ ମିଲ୍, ରନ୍‌ସ୍‌ଉଇକ୍, ଷ୍ଟେଥେସ୍ ଏବଂ ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏହିପରି ଆହୁରି ଅନେକ ସ୍ଥାନକୁ ବୁଲିଯିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । 'ଏମ୍ମା' ଏବଂ 'ସ୍କବରୋ' ଷ୍ଟିମରଦ୍ୱୟ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେବା ଆଣିବା କରୁଥାନ୍ତି । ଉପରଓଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଗ ଖୁବ ଭଲ ଥିଲା । କେତେଜଣ ବୃଦ୍ଧ, 'ଇଷ୍ଟକ୍ଲିଫ୍' ଗୀର୍ଜା ପାଖକୁ ବହୁସମୟ ଯା'ନ୍ତି ଗପ କରିବାପାଇଁ ଏବଂ ସେହି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ବିସ୍ତୃତ ସାଗରବକ୍ଷରୁ ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ । ସେହିମାନେ ଆକାଶର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚରେ ହଠାତ୍ କିଛି ଗୋଟାଏ ସୂଚକ ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲେ । ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ପବନ ବହୁଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ବାରୋମିଟରର ଭାଷାରେ ଯାହାକୁ 'ନମ୍ବର ୨, ଧୀର ପବନ' କୁହାଯାଏ । ପ୍ରହରୀରତ ବନ୍ଦରରକ୍ଷୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟକୁ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣ କଲା । ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଧୀବର, ଯିଏ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ବ୍ୟାପୀ ପାଣିପାଗର ସୂଚନା ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହିଲେ ଯେ, ଗୋଟାଏ ଆକସ୍ମିକ ଝଡ଼ ଆସୁଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାର ଆଗମନ ଖୁବ୍ ମନୋରମ ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ମନୋଜ୍ଞ ବର୍ଣ୍ଣରେ ରଞ୍ଜିତ ଅସଂଖ୍ୟ ମେଘମାଳାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ଶିଖର-

ଦେଶରେ ଗୀର୍ଜା ପାଖରେ ବହୁ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଥିଲେ । କେଟ୍‌ଲ୍‌ନେସ୍‌ର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ଉପ୍‌କୂଳସ୍ଥରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ କି ବର୍ଣ୍ଣବିଭା ! ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରୂପୀ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ଲୋହିତ, ପୀତ, ସବୁଜ, ଗୋଲାପୀ, ସୁନେଲି ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣର ପସରା ଯେମିତି ମେଲିଦେଇଛି ! ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ମେଘମାଳାପରି ଦୃଶ୍ୟମାନ । କେତେକ ଚିତ୍ରକର ମଧ୍ୟ ସେ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଧରିରଖିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଆସନ୍ତା ମେ ବେଳକୁ ନିଶ୍ଚୟ 'ରୟାଲ୍ ଏକାଡେମି' କିମ୍ବା ରୟାଲ୍ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚିଉଟ୍ ଅଫ୍ ପେଣ୍ଟର୍ସର କାନ୍ଥମାନଙ୍କରେ 'ଝଡ଼ର ଆଗମନ' (Prelude to the great storm) ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିଏ ଶୋଭା ପାଇବ । ବହୁ ନାବିକ ସ୍ଥିରକଲେ ଝଡ଼ ଅତିକ୍ରମ କରି ନ ଗଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ନୌକାଗୁଡ଼ିକ ପୋତାଶ୍ରୟ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ପବନ ପୂରାପୂରି ବନ୍ଦ । ମଧ୍ୟରାତ୍ରିବେଳକୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଦେଖାଗଲା । ତା ସାଙ୍ଗକୁ ଭୀଷଣ ଗୁଳୁଗୁଳି—ବଜ୍ର ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ର ପୂର୍ବାବସ୍ଥାରେ ଯାହା ହୋଇଥାଏ । ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଆଲୁଅ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ପରିଚାଳିତ 'ଷ୍ଟିମର' ବା ମାଛଧରା ନୌକାଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମ୍ । ଗୋଟାଏ ବିଦେଶୀ ଜାହାଜର ଅଟ୍ଟାଳଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥାଏ । ବୋଧହୁଏ ଏହି ଜାହାଜଟିର ଗତି ପଶ୍ଚିମ ଆଡ଼କୁ । ଏହାର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ଅବିମୃଷ୍ୟକାରିତା କିମ୍ବା ଅଜ୍ଞତା ବିଷୟରେ ବହୁତ ଆଲୋଚନା ଓ ତର୍କବିତର୍କ ଚାଲିଥାଏ । ଆଗାମୀ ବିପଦ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାଲଗୁଡ଼ିକ ଖସାଇଦେବାପାଇଁ ସଙ୍କେତ ଦେବାକୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଲା । ରାତ୍ରି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଖାଗଲା ଜାହାଜଟି ପୂର୍ବବତ୍ ଅଟ୍ଟାଳମାଳା ସ୍ଫୀତ କରି ତରଙ୍ଗାୟିତ ସାଗରବକ୍ଷରେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଚାଲିଛି । ସତେ ଯେପରି ଛବିର ସମୁଦ୍ରବକ୍ଷରେ ଚିତ୍ରିତ ଜାହାଜଟିଏ !

ପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ନିତାନ୍ତ ପୀଡ଼ାଦାୟକ ବୋଧହେଲା । ଦୂରରୁ କେଉଁଠାରେ ମେଷମାନଙ୍କର ରାବ କିମ୍ବା ସହରର କୁକୁର ଭୁକିବା ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦରର ନିକଟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣାଗଲା । ବନ୍ଦର-ତୋରଣସ୍ଥ ଫରାସୀ ବ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ରେ ଉନ୍ମାଦକ ସଙ୍ଗୀତ କେବଳ ପ୍ରକୃତିର ଏ ନିସ୍ତବ୍ଧ ସଙ୍ଗୀତର ଛନ୍ଦ ଭଙ୍ଗ କରୁଥାଏ । ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ହେବ—ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏକପ୍ରକାର ଅଦ୍ଭୁତ ଶବ୍ଦ ଭାସିଆସିଲା । ତା ସାଙ୍ଗକୁ ଉପରର ବାୟୁମଣ୍ଡଳରୁ କ୍ଷୀଣ ଭାବରେ ସୁ-ସୁ ଶବ୍ଦ !

ତା'ପରେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଝଡ଼ର ଆବିର୍ଭାବ । ସମଗ୍ର ପ୍ରକୃତି ଏପରି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଉଠିଲା—ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ, ଅଭାବନୀୟ । ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ସାଗରବକ୍ଷରୁ ଗର୍ଜ୍ଜନଶୀଳ ତରଙ୍ଗମାଳା ବେଳାଭୂମିକୁ ଗ୍ରାସକଲା । ସତେ ଯେପରି ଅତିକାୟ ଏକ ଦାନବ କରାଳମୁଖ ବ୍ୟାଦାନପୂର୍ବକ

ବେଳାଭୂମିକୁ କବଳିତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ଫେନଚୂଡ଼ ଉର୍ମିମାଳା ବେଳାଭୂମିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥ ବାଲୁକାରାଶି ଓ ପର୍ବତ ଗାତ୍ରରେ ଉନ୍ମତ୍ତ ଆକ୍ରୋଶରେ ପିଟି ହେଲେ ! ସେଥିରୁ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ଫେନରାଶି ହ୍ୱିଟ୍‌ବି ବନ୍ଦରର ତୋରଣ ସ୍ତମ୍ଭଶୀର୍ଷରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଆଲୋକାଗାରକୁ ମଧ୍ୟ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କଲା । ପବନରେ ବଜ୍ରଧ୍ୱନି । ତା'ର ଗନ୍ଧ ଏତେ ଭୟାନକ ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯେ ନିତାନ୍ତ ବଳବାନ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ହସ୍ତ ବା ପଦରେ ଲୌହସ୍ତମ୍ଭ ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା ପାଇଲା ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ତୋରଣ ସ୍ତମ୍ଭାରୋହୀ ଦର୍ଶକବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ବାହାରକରି ଅଣାଗଲା । ନଚେତ୍ ସେ ରାତ୍ରିରେ ମୃତାହତ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ ବେଶି ହୋଇଥା'ନ୍ତା । ଏ ବିପଦ ସାଙ୍ଗକୁ ସାଗରବକ୍ଷରୁ ଶୁଭ୍ର ବର୍ଣ୍ଣର ଶୀତଳ କୁହେଳିକାପୁଞ୍ଜ ଭୌତିକ ରୀତିରେ ଭାସିଆସୁଥାଏ । ବୋଧ ହେଉଥାଏ ଯେପରି ସାଗରବକ୍ଷରେ ନିମଜ୍ଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କର ଆତ୍ମା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ବନ୍ଧୁଗଣଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁର ଶୀତଳ କରରେ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛନ୍ତି ! ମାଲାକାରରେ ଭାସମାନ ଏହି ସାଗରକୁହେଳିକା ଦେଖି ଅନେକ ଭୟରେ କମ୍ପିଲେ । ସମୟେ ସମୟେ ଯେତେବେଳେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ କୁଜ୍‌ଝଟିକାମୁକ୍ତ ହେଉଥାଏ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଜସ୍ର ବଜ୍ରପାତରେ ଗଗନ ପବନ ପ୍ରକମ୍ପିତ ହେଉଥାଏ ।

ବାତ୍ୟା କାଳରେ ପ୍ରକୃତିବକ୍ଷରେ ବହୁ ଭୀମକାନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଉନ୍ମୋଚିତ ହେଲା । ପର୍ବତାକାରରେ ଉତ୍‌ଥିତ ତରଙ୍ଗ ଶିଖରରୁ ଫେନସମ୍ଭାର ନିକ୍ଷିପ୍ତ ହେଉଥାଏ ଏବଂ ବାୟୁ ସଂଘାତରେ ଘୂରି ଘୂରି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଯାଉଥାଏ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଛିନ୍ନ ପାଲ ମାଛଧରା ନୌକା ଜୀବନମୂର୍ଚ୍ଛା । ଆଶ୍ରୟ ସନ୍ଧାନରେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ । ତେଣେ ଦେଖ—ବାତ୍ୟା ଆନ୍ଦୋଳିତ ସାମୁଦ୍ରିକ ପକ୍ଷୀର ଶୁଭ୍ର ପକ୍ଷ । ସେପଟେ 'ଇଷ୍ଟକ୍ଲିଫ୍' ଉପରେ ସର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖାଯାଇଛି । ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀଗଣ ତିଆର । ଥରେ ଦୁଇଥର ମଧ୍ୟ ଏହାର ଆଲୋକ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମାଛଧରା ନୌକାକୁ ତୋରଣସ୍ତମ୍ଭରେ ପିଟି ହୋଇଯିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କୂଳକୁ ଆଣିପାରିଲାଣି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସାଗରବକ୍ଷରେ ସମସ୍ତ ନୌକା ଆଶ୍ରୟକୁ ଆସିଯିବା ଫଳରେ ତୀରବାସୀଙ୍କର ହର୍ଷ ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଯାଉଛି । ତା'ର ଧ୍ୱନି ବାତ୍ୟାର ଧ୍ୱନିକୁ ମଧ୍ୟ ଲୁଚାଇଦେଇ ଉତ୍‌ଥିତ ହେଉଛି । ଅଳ୍ପସମୟ ପରେ ସର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଆବିଷ୍କାର କଲା, ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱିମାସ୍ତୁଲଯୁକ୍ତ ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଜାହାଜ ଅଙ୍ଘାଲମାଳା ସ୍ଫୀତ କରି ସାଗରବକ୍ଷରେ ଭାସମାନ । ନିଶ୍ଚୟ ପୂର୍ବର ସେହି ଜାହାଜଟି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବାୟୁପ୍ରବାହ ପୂର୍ବଗାମୀ । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ପ୍ରହରୀଗଣ ଜାହାଜର ଆସନ୍ନ ବିପଦ ଅନୁଭବ କରି ଭୟରେ ଥରିଉଠିଲେ । ଜାହାଜ ଏବଂ ପୋତାଶ୍ରୟ ମଧ୍ୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଶୈଳଶ୍ରେଣୀ । ଅତୀତରେ ବହୁ ସୁଦୃଢ଼ ପୋତ ଏହାର ଆଘାତରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପବନର ଗତି ଯେପରି ତୀବ୍ର, ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି

ପୋତଟି ଯେ କୂଳପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ସେ ଆଶା ସୁଦୂର ପରାହତ । କରାଳ ଲହରୀମାଳା ସୈକତ ପ୍ରଦେଶକୁ ବାରମ୍ବାର ଗ୍ରାସ କରୁଛି ଏବଂ ସ୍କୁନରଟା ସବୁ ପାଲ ଟାଣିଦେଇ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ତୀର ପ୍ରତି ଧାବମାନ । ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ନାବିକ କହିଲାପରି, "ପହଞ୍ଚିବ ନିଶ୍ଚୟ, ସେ ଯମପୁରରେ ହେଉପଛେ ।" ଏଥର ଆହୁରି ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ସାମୁଦ୍ରିକ କୁହେଳିକା କୂଳ ଆଡ଼କୁ ଭାସିଆସିଲା । ଗୁଡ଼ାଏ ଧୂସର ବର୍ଣ୍ଣର ଆର୍ଦ୍ର କୁହେଳିକା ଧୂସର ଶବଚ୍ଛାଦାନ ବା ପ୍ରେତବସ୍ତ୍ରପରି ସବୁ ଜିନିଷକୁ ଢାଙ୍କିଦେଲା ଏବଂ ତା'ର ସ୍ପର୍ଶରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଲୋପ ପାଇଗଲା । କେବଳ ବାତ୍ୟାର ସନ୍ ସନ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗକୁ ଅଶନିସଙ୍କେତ, ବାତ୍ୟା ଆନ୍ଦୋଳିତ ସାଗରବକ୍ଷରେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଲହରିମାଳାର ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜ୍ଜନ, ବିସ୍ମୃତ ମଧ୍ୟରେ କର୍ଣ୍ଣପଟହ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରୁଥିଲା । ଆଶା କରାଯାଉଥିଲା ପୂର୍ବ ଦିଗର ତୋରଣସ୍ତମ୍ଭ ପାଖରେ ଜାହାଜଟି ଆସି ପିଟିହେବ । ତେଣୁ ସେହି ଦିଗକୁ ସର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ସ୍ଥିରକରି ରଖାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଲୋକମାନେ ରୁଦ୍ଧ ଶ୍ୱାସରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥା'ନ୍ତି—କେତେବେଳେ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିବ ! ହଠାତ୍ ବାୟୁ ପ୍ରବାହର ଗତି ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବକୁ ବଦଳିଲା । ପ୍ରବଳ ବାତ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ସାମୁଦ୍ରିକ କୁହେଳିକାର ଅବଶେଷ ମିଳାଇଗଲା ଏବଂ ଜାହାଜଟି ଲହରୀମାଳା ସହିତ ନାଚି ନାଚି ଆଗେଇଆସି ସିଧାସଳଖ ପୋତାଶ୍ରୟର ନିରାପଦ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ଅଦ୍ଭୁତ ଜାହାଜଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ସର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ରି ଉପରେ ସ୍ଥିର ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତେ ଆତଙ୍କରେ କମ୍ପି ଉଠିଲେ । କାରଣ, ଦେଖାଗଲା—ମାସ୍ତୁଲକୁ ଲାଗି ଗୋଟାଏ ଶବ ଝୁଲୁଛି ! ଜାହାଜର ଗତି ସହିତ ତାଳ ରଖି ସାଂଘାତିକଭାବେ ଇତସ୍ତତଃ ଦୋଳାୟିତ ହେଉଛି । ମାସ୍ତୁଲ ଉପରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ସତ୍ତା ନାହିଁ । ସବୁଠାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଜାହାଜଟି କର୍ଣ୍ଣଧାରହୀନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅଲୌକିକଭାବେ ବନ୍ଦରକୁ ଆସିପାରିଛି । ହେଲେ ହୋଇପାରେ, ଏହି ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ହସ୍ତ ତା'ର ଗତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିବ ! ଯାହାହେଉ, ଏହିସବୁ ଘଟଣା ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଘଟିଗଲା । କୂଳକୁ ଆସି ବି ଜାହାଜଟି ବନ୍ଦ ହେଲାନାହିଁ । ତୀରବେଗରେ ଆସି ତୋରଣ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ବାଲୁକା ସ୍ତୂପ ଉପରେ ପୋତି ହୋଇଗଲା ।

କୂଳରେ ଆସି ଜୋର୍‌ରେ ଧକ୍‌କା ଲାଗିବା ଫଳରେ ମାସ୍ତୁଲ କାଠ ହୁଗୁଳିଗଲା, ଦଉଡ଼ି, ଠେକଣା ସବୁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଲା । ସବୁଠାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଜାହାଜ କୂଳ ଛୁଇଁବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ଅତିକାୟ କୁକୁର ଜାହାଜ ଭିତରୁ ମାସ୍ତୁଲ ଉପରକୁ, ତା'ପରେ ମାସ୍ତୁଲରୁ ବାଲିକୁ କୁଦିପଡ଼ି ତୋରଣର ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ତୀଖ ପାହାଡ଼ ଉପର ସମାଧିସ୍ଥାନ ଦିଗକୁ ସିଧାସଳଖ ମୁହାଁଇ ଘନୀଭୂତ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ଟେଟ୍‌ହିଲ୍‌ର ସ୍ତମ୍ଭ ଉପରେ କେହି ନ ଥିଲେ । ପାଖରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଘର ସେମାନେ ହୁଏତ ଶଯ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ କିମ୍ବା ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରଥମେ ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ହିଁ ଜାହାଜ ଉପରକୁ ଉଠିଛି । ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟି ଗୃହଆଡ଼କୁ ବୁଲିବୁଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଜାହାଜ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ । ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ପଶ୍ଚାତ୍‌ଭାଗ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା ଏବଂ ଚକ ପାଖକୁ ଆସି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହଠାତ୍ ଚମକିପଡ଼ି ମୁଖ ବିକୃତ କରି ପଛକୁ ହଟିଗଲା । କୌତୂହଳୀ ହୋଇ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ତେଣେ ଦଉଡ଼ିଲେ । 'ଓ୍ୱେଷ୍ଟକ୍ଲିଫ୍' ଉପରୁ ଡ୍ରବ୍ରିଜ୍ ବାଟେ ବୁଲି ଟେଟ୍‌ହିଲ୍ ସ୍ତମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍‌ବାଟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ଏ ସମ୍ବାଦଦାତା ମନ୍ଦ ଦୌଡ଼ାଳୀ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଜନତା ପହଞ୍ଚିବାର ବେଶ୍ ଆଗରୁ ସେ ପହଞ୍ଚିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଦେଖିଲି, ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ଜାହାଜ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ଓ ପୋଲିସମାନେ ବାଧା ଦେଉଛନ୍ତି । ଯାହାହେଉ ନାବିକ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ଦୟାରୁ ମାସ୍ତୁଲ ଉପରକୁ ଯାଇପାରିଲି । ଅଳ୍ପ କେତେକ ଲୋକ ସେଠାକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ମୃତ ନାବିକଟି ମାସ୍ତୁଲ ଚକରେ ହିଁ ଝୁଲୁଛି ।

ଏପରି ଦୃଶ୍ୟ କ୍ୱଚିତ୍ ଦେଖାଯାଏ । ତେଣୁ ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା କି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ହେବା କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ । ଚକର ଗୋଟାଏ ଅରରେ ଲୋକଟାର ହାତ ଦୁଇଟା ବନ୍ଧାଯାଇଛି—ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ହାତ ବନ୍ଧା । ହାତରେ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧଯିଶୁମୂର୍ତ୍ତିର ମାଳା । ମାଳାର କଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକ ହାତର କଚଟିରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଛି । ସେ ସବୁ ଉପରେ ମୋଟା ଦଉଡ଼ି ଭିଡ଼ି ରହିଛି । ବିଚରା ବୋଧହୁଏ ବସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ ପାଲର ଧକ୍‌କାରେ ଚକ ତାକୁ ଏଣେତେଣେ ଟାଣି ନେଇଛି । ତେଣୁ ବନ୍ଧନରଜ୍ଜୁ ହାତକୁ ଏପରିଭାବେ କାଟି ଦେଇଛି ଯେ ହାଡ଼ ବାହାରିପଡ଼ିଛି । ଇଷ୍ଟ୍ ଇଲିଅଟ୍ ପ୍ଲେସ୍‌ର ଡାକ୍ତର ସର୍ଜନ ଜେ. ଏଫ୍. କାଫିନ୍ ମୋ ପରେ ପରେ ଆସିଥିଲେ । ଘଟଣାର ଯଥାଯଥ ବିବରଣୀ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଜଣାଇଲେ, ଲୋକଟି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଦିନ ହେବ ମଲାଣି । ତା ପକେଟରୁ ଗୋଟାଏ ବୋତଲ ବାହାରିଲା । ଖୁବ୍ ମଜବୁତ୍ କରି ଠିପି ଦିଆଯାଇଛି । ତା ଭିତରେ କେବଳ ଖଣ୍ଡିଏ ଭାଙ୍ଗିକରା କାଗଜ । ଏ ଖଣ୍ଡିକ 'ଲଗ୍' ବହିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ବିବରଣୀର ପରିଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ କହେ ଲୋକଟି ବୋଧହୁଏ ଦାନ୍ତରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ନିଜହାତକୁ ବାନ୍ଧିଥିବ । ଯାହାହେଉ, ଏହି ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ପ୍ରଥମେ ଜାହାଜକୁ ଯାଇଥିବାରୁ ହୁଏତ ନୌସେନାନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ଉପୁଜି ନପାରେ । କାରଣ ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀ ଭାବରେ ପୁରସ୍କାର ଲାଭ କରିବାର ଅଧିକାର ତା'ର ନାହିଁ । ଜଣେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ହୋଇଥିଲେ

ତାହା ପାଇଥାନ୍ତା । ତେବେ, ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଆଇନର ମାରପେଞ୍ଚ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଜଣେ ଆଇନ ଛାତ୍ର ତ ଜୋରରେ ପ୍ରଚାର ଚଳାଇଛି ଯେ ଜାହାଜ-ସ୍ୱାମୀର ସମସ୍ତ ସ୍ୱତ୍ୱ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋପ ପାଇ ଯାଇଛି । କାରଣ ତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ଆଇନ୍ ଭଙ୍ଗ ହୋଇଛି । ଯେହେତୁ—କେହି ଭାର ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାହାଜର ପତାକାଯୁକ୍ତ କର୍ଣ୍ଣଲଗ୍ନ ଦଣ୍ଡକୁ ପ୍ରଦାନ କରି ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ନାହିଁ ଦିନା; ତଥାପି ଏହା ଏକ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଧୃତ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହା ହିଁ ବୁଝାଯିବ । ଜାହାଜର ଏହି ମୃତ କର୍ଣ୍ଣଧାର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଗ୍ରତ ପହରା ଦେଇ ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କାସାବିଏଙ୍କା ପରି ଦୃଢ଼ତାର ସହ ସଂପାଦନ କରିଯାଇଛନ୍ତି, ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ତାଙ୍କ ଶବକୁ ସସମ୍ମାନେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରି ଶ୍ମଶାନ ଭୂମିରେ ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କ ଦର୍ଶନାର୍ଥେ ରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ।

ଆକସ୍ମିକ ଝଡ଼ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଛି । ଏହାର ଭୀଷଣତା ମଧ୍ୟ ବହୁ ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସପାଇଛି, ଲୋକମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଘରମୁହାଁ ହେଲେଣି । ୟର୍କ ସାୟାର ଟାଙ୍ଗୀର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଆକାଶ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶିଲାଣି । ଆପଣଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣ ପାଇଁ ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିବରଣୀ ପଠାଇବି । ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଜାହାଜ, ଯାହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଜନକ ଭାବେ ପୋତାଶ୍ରୟ ଭିତରକୁ ଆସିଲା, ତା ବିଷୟରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଜଣାଇବି ।

ହ୍ୱିଟ୍‌ବି, ଅଗଷ୍ଟ ୯

ଗତରାତ୍ରିର ଝଡ଼ ସମୟରେ ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଜାହାଜର କୂଳପ୍ରାପ୍ତି ଝଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଲୋମହର୍ଷକ ବ୍ୟାପାର । ଶୁଣାଯାଉଛି ସ୍କୁନରଟି ଭାର୍ଣ୍ଣାର ଏକ ରୁଷୀୟ ଜାହାଜ ଏବଂ ଏହାର ନାମ 'ଡିମେଟର' । ସେଇଟି ପୁଳାଏ ରୁପାବାଲି ଏବଂ ଆଉ କେତେଟା ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ କାଠ ବାକ୍ସରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ସଲିସିଟର୍ Mr. S. I. Billinton of 7, The Crescentଙ୍କ ନିକଟକୁ ଏହି ମାଲ ପଠାଯାଉଛି । ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଆଜି ସକାଳେ ଜାହାଜକୁ ଆସି ବିଧିବଦ୍ଧଭାବେ ମାଲ-ଗୁଡ଼ିକର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ରୁଷୀୟ କନ୍‌ସୁଲ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦରର ସମସ୍ତ ଦେୟ ପରିଶୋଧ କରି ଚୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଜାହାଜଟିର ଦଖଲ ଦେଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ କଥା କେମିତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକଭାବେ ସବୁକଥା ଠିକ୍ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁସାରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି ! ବାଣିଜ୍ୟ ବିଭାଗର ଅଫିସରମାନେ ସତର୍କତାର

ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ଯେ ସବୁକାମ ଆଇନ୍ ଅନୁମୋଦିତ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି । ଏହା ଏକ ସାମୟିକ ଘଟଣା ହୋଇଥିବାରୁ ପରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ଉପୁଜିବ ନାହିଁ, ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ତେବେ ଅନ୍ୟ ଏକ କୌତୂହଳୋଦ୍ଦୀପକ ଘଟଣା ହେଉଛି ସେହି କୁକୁରଟାକୁ ନେଇ, ଯେ ଜାହାଜ ଧକ୍କା ଖାଇଲାବେଳେ କୂଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଥିଲା । ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ଶକ୍ତିଶାଳୀ 'ପଶୁହିଂସା ନିବାରଣୀ ସଙ୍ଘ'ର କେତେକ ତାକୁ ଏକଘରକିଆ କରିବା ଚେଷ୍ଟାରେ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣଙ୍କର ନୈରାଶ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ସେଇଟା ଟାଉନ୍‌ରେ ଆଦୌ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ହୋଇପାରେ, ଅଧିକ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ସେଟା ଖାଲୁଆ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପଳାଇଯାଇ ଲୁଚିରହିଛି । ତା'ପରି ଗୋଟିଏ ସାଂଘାତିକ ପଶୁ ହୁଏତ କିଛି ବିପଦ ଘଟାଇ ପାରେ ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ଭୀତ । ଟେଟ୍‌ହିଲ୍ ପଥରବନ୍ଧ ପାଖର ଜଣେ କୋଇଲା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ବଡ଼ ମିଶା କୁକୁରଟା କୋଇଲା ଗୋଦାମ ପାଖ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଆଜି ସକାଳେ ମରି ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ଏକ ବଳବାନ ଶତ୍ରୁ ସହିତ ଲଢ଼ି ବିଚରା ମରିଛି । ତା'ର ବେକ ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଛି ଏବଂ ପେଟଟି ନଖରେ ଚିରି ଦୁଇଫାଳ ହୋଇଛି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ବାଣିଜ୍ୟ ପରିଦର୍ଶକ ସଙ୍ଘର ସଦସ୍ୟ ଅନୁମତି କ୍ରମେ 'ଡିମେଟର'ର ଲଗ୍ ବହି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ତିନିଦିନ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବରଣୀ ଏଥିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ନିଖୋଜ ହେବା ସମ୍ବାଦ ବ୍ୟତୀତ ବିଶେଷ କିଛି ଘଟଣା ଏଥିରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ କୌତୂହଳୋଦ୍ଦୀପକ ଘଟଣା ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ସେହି ବୋଇତ ଭିତର କାଗଜରୁ । ସେଇଟି ଆଜି ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଏହା ସେପରି କିଛି ଗୋପନୀୟ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ମୋତେ ପଢ଼ିବାକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତାର ଏକ କିତା ନକଲ ଆପଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଲି । କେବଳ ପଣ୍ୟବସ୍ତୁ ବା ଜାହାଜ ଚଳାଚଳ ସମ୍ପର୍କୀୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିବରଣୀ ବାଦ୍ ଦେଇଛି । ସେହି କ୍ୟାପ୍‌ଟେନ୍‌ଟି ଏକପ୍ରକାର ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ଯାତ୍ରା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ତାହା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ମୋର ଅଭିମତକୁ ସାମାନ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ରୁଷୀୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଦୂତାବାସର ଜଣେ କର୍ମକୁଶଳୀ ଦୟାକରି ମୋତେ ବିବରଣୀ ଡାକିଦେଲେ ଏବଂ ମୁଁ ଲେଖିଲି ।

'ଡିମେଟର'ର ଲଗ୍ - ଭର୍ଣ୍ଣାରୁ ହ୍ୱିଟ୍‌ବି :

ଜୁଲାଇ ୧୮ ତାରିଖରେ ଲେଖା । ଏମିତି ସବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ଘଟୁଛି, ସ୍ଥିର କଲି ଆଜିଠାରୁ ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଘଟଣା ଠିକଭାବେ ଲେଖିରଖିବି ।

ଜୁଲାଇ ୬ ତାରିଖରେ ମାଲ ବୋଝାଇ ସରିଲା । ମାଲ ଭିତରେ ରୂପାବାଲି ଏବଂ ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାଏ । ଖରାବେଳେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ନାବିକ ୫ ଜଣ । ମେଟ୍ ୨ ଜଣ । ପୂଜାରୀ ଏବଂ ମୁଁ ନିଜେ କପ୍ତାନ ; ମୋଟ ୯ ଜଣ ।

ଜୁଲାଇ ୧୧ ତାରିଖ ଉଷାକାଳରେ ବସଫୋରସ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତୁର୍କୀର କଷ୍ଟମସ୍ ଅଫିସର ଏବଂ ରକ୍ଷୀ ବାହିନୀର ବୋଟ୍ ଆସିଲା । ବକ୍‌ସିସ୍ ଦେବାକୁ ହେଲା । ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଅପରାହ୍ଣ ଚାରିଟାରେ ଯାତ୍ରା ।

ଜୁଲାଇ ୧୨ ତାରିଖରେ ଡାର୍ଡାନେଲ୍ସ ଭିତରେ ଚାଲିଲୁ । ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ାଏ କଷ୍ଟମସ୍ ଅଫିସର ଏବଂ ରକ୍ଷୀ ବାହିନୀର ବୋଟ୍ ଆସିଲା । ଏଠି ବି ବକ୍‌ସିସ୍ । ସେମାନେ ଟିକ୍‌ନିକ୍ କରି ଦେଖିଲେ ବି କାମ ଚଞ୍ଚଳ ସରିଗଲା, ଆମେ ଚଞ୍ଚଳ ଚାଲିଲୁ । ମୁହଁ ଅନ୍ଧାରବେଳକୁ ଗ୍ରୀକ୍ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଜୁଲାଇ ୧୩ ତାରିଖରେ ମାଟାପାନ୍ ଅନ୍ତରୀପ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲୁ । ଜଣେ କ୍ରୁ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଅସନ୍ତୋଷର କାରଣ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ।

ଜୁଲାଇ ୧୪ ତାରିଖ ବେଳକୁ ନାବିକମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇ ଦେଖାଦେଇଛି । ଏ ସମସ୍ତେ ପୂର୍ବରୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କାମ କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ ସମ୍ପନ୍ନ । ମେଟ୍ ସ୍ଥିର କରିପାରୁନାହିଁ, ଦୋଷଟା କେଉଁଠି ରହିଛି । ସେମାନେ କହିଲେ ଯେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଦେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ରୁଶ୍ ଅଙ୍କନ କଲେ । ଜଣକ ଉପରେ ମେଟ୍ ଖୁବ୍ ରାଗିଯାଇ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ପାହାର ପକାଇଲା । ଭାବୁଥିଲି ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବିଶେଷ କଳିଗୋଳ ହେବ । କିନ୍ତୁ କିଛି ହୋଇନାହିଁ ।

ଜୁଲାଇ ୧୬ ତାରିଖ ସକାଳେ ମେଟ୍ ଖବର ଦେଲା, ପେଟ୍ରୋଫ୍‌ସ୍କି ନାମକ ନାବିକଟିର ପତ୍ତା ନାହିଁ । କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?' ଭୋର୍ ଚାରିଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଗିଥିଲା । ଆବ୍ରୋମଫ୍ ତାକୁ ପଠାଇଦେଇ ତା ଜାଗାରେ ଜଗିଲା । ସେ ଛୁଟିଦେଇ କୋଠରୀକୁ ଯାଇନାହିଁ । ଲୋକମାନେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଆହୁରି ଭୀତତ୍ରସ୍ତ । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ଏହିଭଳି କିଛି ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ 'କିଛି'ଟି କ'ଣ ଏବଂ ଜାହାଜ ଉପରେ କ'ଣ ଦେଖାଯାଉଛି, ତାହା କହିବାକୁ କେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ମେଟ୍ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭାରି ବିରକ୍ତ । ତା'ର ବି ଭୟ, କିଛି ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଆଗେଇଆସୁଛି ।

ଜୁଲାଇ ୧୭ ତାରିଖ । ଗତକାଲି 'ଓଲ୍‌ଗାରେନ୍' ବୋଲି ଲୋକଟି ମୋ କ୍ୟାବିନ୍ ଭିତରକୁ ଆସିଲା । ଭୟରେ କମ୍‌କମ୍ ହେଉଥାଏ । ମୋତେ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା, ସେ ଭାବୁଛି ଯେ, ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଲୋକ ସେ ଜାହାଜ ଉପରେ ଦେଖିଛି । ତା'ର ବର୍ଣ୍ଣନାନୁଯାୟୀ ସେ ଜଗିଲାବେଳେ ଅସରାଏ ବର୍ଷା ଆସିବାରୁ ଡେକ ହାଉସ୍ ପଛରେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଛି, ଗୋଟାଏ ଡେଙ୍ଗା ପତଳା ଲୋକକୁ ଦେଖିଲା । ଆମ ନାବିକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାରିଭଳି ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ମାସ୍ତୁଲର ପାହାଚ ଦେଇ ସେ ଆସିଲା । ତା'ପରେ ମାସ୍ତୁଲ ଦେଇ ଆଗେଇ କେଉଁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ସେ ସାବଧାନ ହୋଇ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କଲା । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ କଣକୁ ଆସିଲା କାହାକୁ ଦେଖିଲା ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଫଲକଦ୍ୱାର ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ । ଗୋଟାଏ କିଛି ଅଜଣା ଆତଙ୍କରେ ତା'ର ଦେହ ଥରୁଥାଏ । ଏ ଆତଙ୍କଟା ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ବ୍ୟାପିଯାଇପାରେ । ଏ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲାପାଇଁ ଭାବୁଛି ଆଜି ସମୁଦାୟ ଜାହାଜ ଭଲଭାବରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବି ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାଠି ଡାକି କହିଲି, ଯଦି ସେମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି କେହି ଜାହାଜରେ ଅଛି, ତେବେ ସମୁଦାୟ ଜାହାଜଟିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଉ । ପ୍ରଥମ ମେଟ୍ ନିହାତି ରାଗିଲା । ତା'ର ମତ—ଏଟା ବୋକାମି ମାତ୍ର ଏବଂ ଏହିପରି ନିର୍ବୋଧ ଧାରଣାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଫଳରେ ନାବିକମାନଙ୍କ ମନୋବଳ ଆହୁରି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯିବ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପିଟି ପିଟି ସେ କାମରେ ଲଗାଇବ । ତାକୁ ମଙ୍ଗ ଧରିବାକୁ ଦେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭଲଭାବରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି । ଜିନିଷ ବା କ'ଣ ଅଛି ? କେତେଗୁଡ଼ାଏ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଠ ବାକ୍ସ । ତେଣୁ ଏମିତି ସନ୍ଧି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ କେହି ଲୁଚି ଯାଇପାରେ । ଯାହାହେଉ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଫଳରେ ସବୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ଗଲା । ସମସ୍ତେ ହର୍ଷୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ବଦନରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରଥମ ମେଟ ଅବଶ୍ୟ ଗୁଁ ଗୁଁ ହେଉଥାଏ, କିନ୍ତୁ କିଛି କହୁନାହିଁ ।

ଜୁଲାଇ ୨୨ ତାରିଖ :

ଗତ ତିନିଦିନ ଧରି ପାଗ ଖରାପ । ସମସ୍ତେ ଜାହାଜ ସମ୍ଭାଳିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଭୟ ପାଇବାକୁ ବେଳ କାହିଁ ? ଜଣାପଡ଼ୁଛି ଲୋକମାନେ ଭୟ କଥାଟା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ମେଟ୍ ବି ଖୁବ୍ ହର୍ଷୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ । ଖରାପ ପାଗରେ ଲୋକମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛି । ଜିବ୍ରାଲ୍‌ଟର୍ ପାର ହୋଇଗଲୁ ପ୍ରଣାଳୀ-ପଥଦେଇ । ସବୁ ଭଲ ।

ଜୁଲାଇ ୨୪ ତାରିଖ :

ଏହି ଜାହାଜ ଉପରକୁ ବୋଧହୁଏ ବିପଦ ଘନେଇ ଆସୁଛି । ଜଣେ ତ ଯାଇଥିଲା । ଖରାପ ପାଗ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଛି । ବିସ୍କେ ଉପସାଗରରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଜଣେ ଅନ୍ତର୍ହିତ । ପ୍ରଥମ ଜଣକ ପରି ଏ ମଧ୍ୟ ଜଗିବାକୁ ଗଲା, କିନ୍ତୁ ଫେରିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଭୟରେ ତ୍ରସ୍ତ । ଦୁଇଜଣ ସବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପହରାରେ ନିଯୁକ୍ତ କଲା କାରଣ ଜଣେ ଜଗିବାକୁ ଭୟ କରୁଛି । ଏଥିରେ ମେଟ୍ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲା । ଭାବିଲା ସେ କମ୍ପା ଲୋକମାନେ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିପାରନ୍ତି ।

ଜୁଲାଇ ୨୮ ତାରିଖ :

ଚାରିଦିନ ନରକ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ପାଗ ଖୁବ୍ ଖରାପ । କେହି ଶୋଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଶ୍ରାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ । ଆଜି ରାତିରେ କିଏ ପହରା ଦେବ ? ଦ୍ୱିତୀୟ ମେଟ୍ ଉଭୟ ମଙ୍ଗ ଧରିବା ଓ ପହରା ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ରାଜିହେଲା । ସମସ୍ତେ କିଛି ସମୟ ଶୁଅନ୍ତୁ । ପବନ ପଡ଼ି ଆସୁଛି, ସାଗର ତେବେ ବି ବିକ୍ଷୁବ୍‌ଧ, କିନ୍ତୁ କମିଯାଇଛି । ଜାହାଜ ସ୍ଥିର ରହିଛି ।

ଜୁଲାଇ ୨୯ ତାରିଖ :

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା । ଲୋକମାନେ ସମସ୍ତେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ଜଣେ ପହରା ଦେଉଥିଲା । ଦିନ ପହରାବାଲା ଆସି ଦେଖିଲା, କେହି ନାହିଁ । ଚିତ୍କାର କଲା ସମସ୍ତେ ଆସି ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଚାରିଆଡ଼େ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଗଲା, କିନ୍ତୁ କେହି ନାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ୍ ଦ୍ୱିତୀୟ ମେଟ୍ ଅଭାବରେ ଜାହାଜ ଚାଲିବ । ସମସ୍ତେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ । ମେଟ୍ ଏବଂ ମୁଁ ଏଣିକି ସଶସ୍ତ୍ର ରହି ଦେଖିବୁ, ଭୟର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ।

ଜୁଲାଇ, ୩୦ ତାରିଖ :

ଗତ ରାତି । ସମସ୍ତେ ଖୁସି, ଇଂଲଣ୍ଡ ପାଖେଇ ଆସୁଛୁ । ଚମତ୍କାର ପାଗ । ତେଣ୍ଡ ସବୁ ଅଖାଲ ଟାଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇଛି । କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲି । ସୁନ୍ଦର ନିଦ ହୋଇଗଲା । ହଠାତ୍ ମେଟ୍ ଉଠାଇ କହିଲା ଯେ ପହରାବାଲା ଏବଂ ହାଲଧରାଳି ମିଳୁ ନାହାନ୍ତି । ତା' ହେଲେ ମୁଁ ଆଉ ମେଟ୍, ଦୁଇଟି ଲୋକ ଜାହାଜ ଚଳାଇବୁ ? କେଉଁ ଅଶୁଭ ଶକ୍ତିର କ୍ରୁର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଛି ଏ ଜାହାଜ ଉପରେ ?

ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖ :

ଦୁଇଦିନ ଧରି ଭୀଷଣ କୁହୁଡ଼ି । ଆଉ କୌଣସି ଜାହାଜର ପାଲ ଦେଖା ଯାଉ ନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି ଇଂଲିଶ୍ ଚ୍ୟାନେଲ୍‌ରେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ସଙ୍କେତ ପଠାଇବି । ପାଲ ଟାଙ୍ଗି ଜାହାଜ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଲୋକ ଶକ୍ତିର ଅଭାବ । ଝଡ଼ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୁଳିଯିବା ଦରକାର । ଏଣେ ପାଲ ଖସାଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । କାରଣ ଦରକାର ବେଳେ ପୁଣି ଟାଙ୍ଗିବାକୁ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ମନେ ହେଉଛି ବିପଦ ଭିତରକୁ ଆମେ ଯେପରି ଆଗେଇ ଯାଉଛୁ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ଲୋକଙ୍କ ତୁଳନାରେ ମେଟ୍‌ର ମନୋବଳ ବେଶୀ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ତା'ର ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରକୃତି ତା ନିଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଲୋକ ଦୁଇଟି ଯାହା ହେଉ ଭୟଭୀତ ନ ହୋଇ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେକୌଣସି ଦୁରବସ୍ଥାର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦୁଇଟି ଯାକ ରୁଷୀୟ, ମେଟ୍ ରୁମାନୀୟ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୨ ତାରିଖ :

ମଧ୍ୟ ରାତି । ସାମାନ୍ୟ କେତେ ମିନଟ୍ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି । ମୋ କୋଠରି ବାହାରେ ଗୋଟାଏ ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । କୁହୁଡ଼ିରେ କିଛି ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ମାସ୍ତୁଲ ଉପରୁ ଧାଇଁଲି । ବାଟରେ ମେଟ୍ ଦେଖାଗଲା । ସେ କହିଲା, ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ସେ ଧାଇଁଛି । କିନ୍ତୁ ପହରା ବାଲା କାହିଁ ? ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗଲା !

ଭଗବାନ ଆମକୁ ଦୟାକର ! ମେଟ୍ କହିଲା, ଆମେ ଡୋଭର୍ ପ୍ରଣାଳୀ ପାର ହୋଇ ଆସିଗଲୁଣି । କୁହୁଡ଼ି ସାମାନ୍ୟ ପତଳା ହୋଇଯିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଦେଖିଛି ନର୍ଥ୍ ଫୋର୍‌ଲାଣ୍ଡ୍ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ଲୋକଟାର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ପାରିଲି । ତେବେ ଆମେ ଉତ୍ତର-ସାଗର ଆଡ଼କୁ ଆଗଉଛୁ ? ଏ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ଭଗବାନ କେବଳ ଆମକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇବେ । ମନେ ହେଉଛି ଆମକୁ ଘେରି କୁହୁଡ଼ି ଚାଲିଛି । ଭଗବାନ କ'ଣ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ?

ଅଗଷ୍ଟ ୩ ତାରିଖ :

ମଧ୍ୟ ରାତିରେ ଚକ ପାଖରୁ ମେଟ୍‌କୁ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ପଠାଇ ତା ଜାଗାରେ ରହିବାକୁ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି କେହି ନାହିଁ । ମୁଁ ସେହିଠାରେ ଥାଇ ଜୋରରେ ଚିତ୍କାର କଲି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେ କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ଡେକ୍ ଉପରକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା । ତାର କୋଟରଗତ ଚକ୍ଷୁ ଭୀତିବିହ୍ୱଳ । ଅତ୍ୟଧିକ ଭୟରେ ନିତାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛି । ମୋ କାନ ପାଖରେ ପାଟି ଲଗାଇ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲା, ଯେମିତି ପବନର ବି କାନ ଅଛି ! "ଏଇଠି ଅଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣି ପାରୁଛି । କାଲି ରାତିରେ ପହରା ଦେଲା ବେଳେ ମୁଁ ଦେଖିଛି, ଗୋଟାଏ ଡେଙ୍ଗା ଆଉ ପତଳା ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକ ଦୁଆର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଚାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ମୁଁ ଛପି ଛପି ପଛରୁ ଯାଇ ଛୁରୀ ଭୁଷି ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ମୋର ଛୁରୀ ଶୂନ୍ୟରେ ଚାଲିଗଲା ।" କହିଲା ବେଳେ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଶୂନ୍ୟରେ ଛୁରୀ ଚଳାଉ ଥାଏ । ତା' ପରେ କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ସେଇଠି ଅଛି । ମୁଁ ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବି । ସେ ଆମ ଅନ୍ତୁଆରରେ ଅଛି । ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ବୋଧହୁଏ ଏ କାଠ ବାକ୍ସ ଭିତରୁ ଗୋଟାକରେ ଅଛି । ମୁଁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସ୍କ୍ରୁ ଫିଟାଇ ଦେଖିବି । ତୁମେ ମଙ୍ଗ ଧର ।" ତା' ପରେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ତଳକୁ ଚାଲିଗଲା । ପବନର ଗତି ବାରମ୍ବାର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଉଛି । ତେଣୁ ମଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଦେଖିଲି, ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ର ବାକ୍ସ ଆଉ ଲଣ୍ଠନ ଧରି ସେ ମାସ୍ତୁଲ ଉପରକୁ ଆସିଲା । ତା ପରେ ତଳ ମହଲକୁ ଯିବା ବାଟ ପାଖକୁ ଗଲା । ସେ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଛି । ବଦ୍ଧ ପାଗଳ । ତାକୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟ ମୋ ପକ୍ଷରେ ନିରର୍ଥକ । ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର ସେ କିଛି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଚାଲାଣରେ ତ 'ମୃତ୍ତିକା' ବୋଲି ଲେଖାଯାଇଛି । ତେଣୁ ସେଥିରେ ଲାଗିଲେ କ୍ଷତି ବା କ'ଣ ଅଛି ? ଜାହାଜରେ ଦୃଷ୍ଟି

ରଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏତକ ଲେଖୁଛି । କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା କରି କୁହୁଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି କୌଣସି ବନ୍ଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୌକା ନ ନେଇ ପାରେ, ତା ହେଲେ ପାଲ ସବୁ କାଟି ଦେବ । ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ସଙ୍କେତ ଦେଇ ଆପେକ୍ଷା କରିବ । .....

ସରିଗଲା ! ସବୁ ସରିଗଲା ! ଭାବୁଛି, ମେଟ୍ ଶାନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ । କାରଣ ଭିତରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ବାଡ଼େଇ ଥିବାରୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାରିଲି । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ତଳ ମହଲା ଆଡ଼କୁ ଯିବା ବାଟ ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ମୋର ରକ୍ତ ପାଣି ହୋଇଗଲା ସେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି । ତା' ପରେ ମେଟ୍ ମାସ୍ତୁଲ ଉପରକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା ଶରାହତ କୁରଙ୍ଗ ପରି । ଗୋଟାଏ ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି । ବିସ୍ଫାରିତ ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟା ଘୂରୁଛି । ଭୟରେ ମୁଖ ବିକୃତ, ବିବର୍ଣ୍ଣ । "ରକ୍ଷାକର ! ରକ୍ଷାକର !! ମୋତେ ରକ୍ଷାକର !! ଚିତ୍କାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାରିଆଡ଼ର କୁହୁଡ଼ି ପରଦାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୟ ସ୍ଥାନରେ ନୈରାଶ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ଅବିଚଳିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ତୁମେ ମୋ ସହିତ ଆସିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା କ୍ୟାପଟେନ୍ ! ବହୁତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା । ସେ ସେଇଠି ଅଛି । ମୁଁ ସବୁ ରହସ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣି ପାରିଲି । ଏହି ସାଗର ହିଁ ମୋତେ ତାର କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିବ । ଆଉ ତା ଛଡ଼ା କ'ଣ ଅଛି ?" ମୁଁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ବା ତାକୁ ଧରିପକାଇବା ପୂର୍ବରୁ ବାଡ଼ ଡେଇଁ ସେ ସମୁଦ୍ରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ଭାବୁଛି ମୁଁ ବି ରହସ୍ୟଟି କ'ଣ ଜାଣିପାରିଲି । ଏହି ପାଗଳାଟା ହିଁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଦାୟ କରି ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁସରଣ କଲା । ଭଗବାନ୍ ! ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମୁଁ ଏ ସବୁର କି କୈଫିୟତ୍ ଦେବ ? ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିବ ? ସତେ କ'ଣ ଏହା ସମ୍ଭବ ?

ଅଗଷ୍ଟ ୪ ତାରିଖ :

ଭୀଷଣ କୁହୁଡ଼ି । ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଭେଦ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ତଥାପି ଜାଣି ପାରିଲି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେଲାଣି । ନାବିକ ତ, ନ ଜାଣିବ କେମିତି ? କିନ୍ତୁ ସବୁ କଥା କ'ଣ ଜାଣି ପାରିବ ? ଜାହାଜର ମଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ତଳକୁ ଯିବାକୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ ତେଣୁ ଏହିଠାରେ ରାତି ତମାମ ରହିଲି । ଏବଂ ରାତିର କ୍ଷୀଣାଲୋକରେ ତାକୁ ଦେଖିଲି । ଭଗବାନ୍ ! ମୋତେ କ୍ଷମା କର ! ମେଟ୍ ଠିକ୍ କରିଛି ସମୁଦ୍ରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ।

ମଣିଷ ପରି ମରିବାରେ ଗୌରବ ଅଛି । ନୀଳ ସାଗର ବକ୍ଷରେ ଜଣେ ନାବିକ ପରି ମରିବାରେ ବାଧା କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷ । ପୋତ ତ୍ୟାଗ କରିବା ମୋର ଧର୍ମବିରୁଦ୍ଧ । ଏହି ପିଶାଚର ସମସ୍ତ ପରିକଳ୍ପନା ମୁଁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିଦେବି । ମୋର ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ଚକ ଦେହରେ ବାନ୍ଧି ଦେବି । କାରଣ ମୋର ଶକ୍ତି କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଯାଇ ପାରେ । ତା' ସହିତ ଏହି ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁକୁ ମଧ୍ୟ ବାନ୍ଧି ଦେବି, ଯାହାକୁ ପିଶାଚ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତା' ପରେ ଅନୁକୂଳ ବାୟୁ ଆସୁ କି ପ୍ରତିକୂଳ ବାୟୁ ଆସୁ, ଜଣେ ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ମୋର ସମ୍ମାନକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କ୍ରମେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଆଗରେ ମୋର ବିଭୀଷିକାମୟୀ କାଳରାତ୍ରି ! ଯଦି ସେ ଆସି ମୋତେ ଦେଖେ, ମୋ ପାଖକୁ ଆସେ, କିଛି କରିବାକୁ ତ ମୋର ସମୟ ନଥିବ ? ଯଦି ଜାହାଜଟି ଜଳମଗ୍ନ ହୁଏ, ଏହି ବୋତଲଟି ହୁଏତ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ପାଇବେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିବେ । ଯଦିଓ … … … ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରିବେ—ମୁଁ ମୋର ଧର୍ମ ପାଳନ କରିଛି । ଭଗବାନ୍ !

ହେ ମହାପୁରୁଷଗଣ, ଗୋଟାଏ ଅଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାରେ ତତ୍ପର । ତାକୁ ଦୟା କର… . . .

ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଲୋକଟି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମତ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେ ନିଜେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଛି କି ନାହିଁ କହିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ଏଠାକାର ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ, ପୋତାଧିକ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ବୀର ପୁରୁଷ । ତେଣୁ ସାମରିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହକାରେ ତାର ଶବ ଶତ୍କାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସ୍ଥିର ହୋଇ ଗଲାଣି ଶବକୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନୌକାପଟୁଆରରେ 'ଏମ୍ମା'କୁ ନିଆଯିବ । ସେଠାରେ ତୋପ ସଲାମ ଦିଆଯାଇ ଟେଟ୍ହିଲ୍ ପାୟାର୍ କୁ ଫେରାଇ ଆଣି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗୀର୍ଜା ନିକଟରେ ସମାଧିସ୍ଥ କରାଯିବ । ପ୍ରାୟ ଶହେଟି ନାବର ମାଲିକ ଏଥିରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ନାମ ଦେଲେଣି ।

ସେହି ବିରାଟ କୁକୁରର କିଛି ସନ୍ଧାନ ମିଳୁନାହିଁ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ଦୁଃଖିତ । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ମତ, ସେଇଟାକୁ ସହରରେ ରଖି ଦିଆଯିବ । କାଲି ଶବ ଶତ୍କାର କରାଯିବ । ସେଥିସହିତ ଏ ରହସ୍ୟର ମଧ୍ୟ ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିବ ।

ମୀନା ମୁରେଙ୍କ ଆତ୍ମଲିପି

ଅଗଷ୍ଟ ୮ ତାରିଖ:—

ରାତି ତମାମ୍ ଲୁସି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ଥିର । ମୁଁ ବି ଶୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଭୀଷଣ ଝଡ଼ । ଧୂଆଁନଳୀ ବାଟ ଦେଇ ପବନ ଏଭଳି ଶବ୍ଦକରି ପଶି ଆସୁଥାଏ ଯେ ମୁଁ ଥରୁଥାଏ । ଜୋରରେ ପବନ ପଶି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଜଣା ଯାଉଥାଏ ଯେପରି ବନ୍ଧୁକ ଫୁଟୁଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଲୁସିର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଥର ଉଠି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲା । ଭାଗ୍ୟକୁ ଦୁଇଥର ଯାକ ମୁଁ ଚାହିଁଥାଏ । ତାକୁ ନିଦରୁ ନ ଉଠାଇ ଲୁଗାପଟା ଖୋଲି ଦେଇ ଶୁଆଇ ଦେଲି । ଏ ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟାପାର । ଯେତେବେଳେ ତାର ଇଚ୍ଛାକୁ ବଳପୂର୍ବକ ପ୍ରତିହତ କରାଯାଏ, ସେଟା ଆଉ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ବରଂ ଜୀବନର ଗତାନୁଗତିକ କାମ କରିଚାଲେ ।

ବଡ଼ ଭୋରରୁ ଦୁଇଜଣ ଉଠି ବନ୍ଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲୁ । କାଲେ କିଛି ରାତିରେ ଘଟିଥିବ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ସେଠି ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ଥାଆନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯଦିଓ ଖୁବ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଏବଂ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ପରିଷ୍କାର ଦେଖା ଯାଉଥାଏ, ଭୟଙ୍କର ଲହରି ଗୁଡ଼ାକ ଭୀଷଣ କଳାରଙ୍ଗ ଏବଂ ତା ଉପରେ ଫେଣ ବରଫ ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ବନ୍ଦରର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ଦେଇ ସେହି ଫେଣ ପଶି ଆସିଲା ବେଳେ ବୋଧ ହେଉଥାଏ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ଲୋକ ଜନ ଗହଳିରୁ ଠେଲି ପେଲି ଆଗେଇ ଯାଉଛି । ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି, ଜନାଥନ କାଲି ରାତିରେ ସ୍ଥଳ ଭାଗରେ ଥିବେ । କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ? କେଉଁଠି ଥିବେ ? ସ୍ଥଳ ଭାଗରେ ନା ଜଳ ଭାଗରେ ? ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିତାନ୍ତ ଚିନ୍ତିତ । ବରଂ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ । ଯଦି ଜାଣନ୍ତି କିଛି କରିପାରନ୍ତି—

ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ତାରିଖ:—

ବିଚରା ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷଟିକୁ ଆଜି ସମାଧି ଦିଆଗଲା । ଓଃ ! କି ହୃଦସ୍ପର୍ଶୀ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ! ବନ୍ଦରର ଯେତେ ନୌକା ସବୁ ସେଇଠି ଏକତ୍ରିତ । କେତେଜଣ

ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷ ଶବାଧାରଟିକୁ କାନ୍ଧରେ ବହି ଚେଟ୍‌ହିଲ ପଥବାଟ ପାଖରୁ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଣିଥିଲେ । ଲୁସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିଲା । ଆମେ ଯାଇ ଆମ ପୁରୁଣା ଜାଗାରେ ବସିଲୁ । ନୌକା ଭେଲାଟି ନଦୀ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଉପତ୍ୟକା ଉପର ରେଲପଥ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ପୁଣି ଫେରିଲା । ଆଃ ! କି ଅପୂର୍ବ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ! ଶୋଭାଯାତ୍ରାଟିକୁ ଭଲଭାବେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ । ବିଚରାଟିକୁ ଆମ ନିକଟରେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଚିର ବିଶ୍ରାମ ଦିଆଗଲା । ଲୁସି ଆମର ଭାରି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସବୁବେଳେ ନିହାତି ଅସ୍ଥିର ଓ ଅଶାନ୍ତ ହେଉଥାଏ । ଭାବୁଛି ଏ ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ନିଶ୍ଚୟ କ୍ଷତି କରୁଛି । ସବୁଠାରୁ ଅସୁବିଧା କଥା, ସେ ଯେ ବିଚଳିତ ଏ କଥା ମୋ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ବୋଧହୁଏ ସେ ନିଜେ ଏ କଥା ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ଯଦି ବା ବୁଝୁଛି, ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ତାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଆଉ ଏକ କାରଣ ହୋଇପାରେ, ଆଜି ସକାଳେ ଆମ ସିଟ୍ ପାଖରେ ବିଚରା ମିଃ ସ୍ୱେଲସ୍ ମରି ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲା । ତାଙ୍କର ବେକ ପାଖରୁ କିଏ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି । ଡାକ୍ତର କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ସେ ସିଟ୍‌ର ଅତ୍ୟଧିକ ପଛକୁ ବସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । କାରଣ ଲୋକମାନେ କହିଲେ, ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ଭୟରେ ଏପରି ବିସ୍ଫାରିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ଦେଖି ଥରି ଉଠିଲେ । ଆହା ! ବିଚରା ବୁଢ଼ାଟି ! ବୋଧହୁଏ ମୃତ୍ୟୁର କରାଳମୂର୍ତ୍ତି ଆଖିରେ ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି ! କୋମଳ ହୃଦୟା ଲୁସିକୁ ଏଟା ସବୁଠୁ ବେଶି ଆଘାତ ଦେଇଛି । ଠିକ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାରେ ସେ ନିହାତି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ପାଇଲେ ବି ସେ ଆଡ଼କୁ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ନାହିଁ । ଏଠାକୁ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ତାର ନୌକା ଦେଖାଦେଖି କରିବା ପାଇଁ ଆସିଲା । ପଛରେ ତାର କୁକୁର । କୁକୁର ସବୁବେଳେ ତା ସାଙ୍ଗରେ ଆସେ । ମୁନିବ ଏବଂ କୁକୁର—ଉଭୟ ଶାନ୍ତ ପ୍ରକୃତିର । କୁକୁରଟା କେତେବେଳେ ଭୁକିବାର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଗଲା—ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷକୁ କବର ଦେବା ସମୟରେ ଆମ ନିକଟରେ ଉପବିଷ୍ଟ ତାର ମୁନିବ ନିକଟକୁ ଆଦୌ ଆସିଲା ନାହିଁ । ବରଂ କେତେ ଗଜ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ଭୁକୁଥାଏ । ମୁନିବ ତାର ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଓ ପରେ କର୍କଶ ସ୍ୱରରେ, ତା'ପରେ ଭୀଷଣ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ଯେତେ ଡାକୁ ଡାକୁଥାଏ, ସେ ପାଖକୁ ଆସୁ ନ ଥାଏ; ଭୁକିବା ବି ବନ୍ଦ କରୁ ନଥାଏ । ନିତାନ୍ତ କ୍ରୁଦ୍ଧ, ତା'ର ଆଖି ଦୁଇଟା ଯେପରି ଜଳୁଛି—ଏବଂ ଲୋମଗୁଡ଼ାକ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠିଛି । ଠିକ୍ ଯେପରି ବିରାଡ଼ି କାହା ସଙ୍ଗରେ ଲଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଲାଞ୍ଜ ଫୁଲାଏ । ଲୋକଟା ଶେଷରେ ଭୀଷଣ ରାଗି କୁକୁରଟାକୁ ଚାରି ଛ'ଟା ଗୋଇଠା ଦେଲା । ତାପରେ ତା'ର ବେକ ପଟିକୁ ଧରି ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ଆଣି ସମାଧି ପ୍ରସ୍ତର ଉପର ସିଟ୍ ପାଖକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା । ସମାଧି ପ୍ରସ୍ତର ଛୁଇଁବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବିରାଟ ଜୀବଟା ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥରି ଥରି ପଡ଼ିଗଲା । ସେଠୁ ଉଠିବାକୁ ଚାହୁଁ

ନ ଥାଏ । କେମିତି ଥର ଥର ଘୁଷୁରୁ ଥାଏ । ଦୃଶ୍ୟଟା ଅତି ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା । ମୁଁ ବିଚାରୀକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଲୁସିର ବି କରୁଣା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ କୁକୁରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା ନାହିଁ । ବରଂ କିପରି ଭୀତିବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥାଏ । କି ଦୁଃଖର ବିଷୟ । ଏପରି ନିରମା ପ୍ରକୃତିର ହେଲେ ସଂସାରରେ ବାଧାବିଘ୍ନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବ କେମିତି ? ଆଜି ରାତିରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବ । ଜାହାଜଟାକୁ ଗୋଟାଏ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଚଳାଇ ଚଳାଇ ବନ୍ଦର ପାଖକୁ ଆଣିଲା । ସେ ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା, କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିର ମାଳ ସହିତ ଚକ ଦେହରେ ସେ ବନ୍ଧାହେବା, ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା; ସେ କୁକୁରଟାର କ୍ରୋଧ ଓ ଭୟ—ଏହି ରାଶିକୃତ ଘଟଣାବଳୀ ତା ସ୍ୱପ୍ନକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବେ । ସେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହେବ, ଏକଥା ଭାବି ତାକୁ ବହୁବାଟ ଚଲାଇଲି । ପାହାଡ଼ ପାଖରୁ ରବିନ୍ହୁଡ୍ ଉପସାଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ଫେରିଲୁ । ବୋଧହୁଏ ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ଆଜି ରାତିରେ ଦେଖା ଦେବ ନାହିଁ ।

ଅଷ୍ଟମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମୀନା ମୁରେଙ୍କ ଆତ୍ମଲିପି

ସେଦିନ ରାତି ୧୧ଟା । ଆଃ ! କି କ୍ଲାନ୍ତ ! ଏହି ଡାଏରୀ ଲେଖିବା ଗୋଟାଏ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଆଜି ରାତିରେ ଖୋଲି ନ ଥାନ୍ତି । ଆମ ଭ୍ରମଣ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ହୋଇଥିଲା । କିଛି ସମୟ ବୁଲାବୁଲି ପରେ ଲୁସି ଖୁବ୍ ତାଜା ଜଣାପଡ଼ିଲା । କାରଣ ବସ୍ତିଘର ପାଖ ଦେଇ ଗଲାବେଳେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୋରୁ ପଡ଼ିଆରେ ଚରୁଥିଲେ । ଆମକୁ ଦେଖି ତ ଦଉଡ଼ିଆସିଲେ । କ'ଣ କରିବୁ ? ସବୁକଥା ଭୁଲି ଭୟରେ ଦଉଡ଼ିଲୁ । ଉପସ୍ଥିତ ଭୟ ଆମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବସ୍ୱ କରିଦେଲା । ଫଳରେ ଲୁସି ମନରୁ ପୂର୍ବଭାବ ସବୁ ପୋଛି ହୋଇଯାଇ ନିର୍ବିକାର କରିଦେଲା । ପୁଣି ନୂତନ ଘଟଣା ଚିନ୍ତା କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ରବିନ୍‌ହୁଡ୍ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଚାହା ଦୋକାନରେ ବଢ଼ିଆ କଡ଼ା ଚାହା ଜଳଖିଆ ଖାଇଲୁ । ଦୋକାନଟି ଛୋଟିଆ ହେଲେ ବି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର । ଆହୁରି ଚମତ୍କାର ତା'ର ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତାକାର ଝରକା ଭିତରୁ ସମୁଦ୍ର ଭିତର ଶିଉଳିଲଗା ପାହାଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟ । ଆମେ ଯେଭଳି ଗିଳୁଥିଲୁ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭଶୀଳା ରମଣୀମାନେ ଦେଖିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଅତି ବିରକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତେ । ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ବରଂ ସହନଶୀଳତା ବହୁତ ବେଶୀ । ତା'ପରେ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସଙ୍ଗରେ ନେଇଆସିଲୁ ବିଶ୍ରାମପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ଅବସର ଏବଂ ହୃଦୟରେ ସେହି ଭୟଙ୍କର ଷଣ୍ଢଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରତି ପ୍ରଚୁର ଭୟ । ଲୁସି ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ଭାବିଥିଲୁ ସନ୍ଧ୍ୟାବାମାତ୍ରେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଯିବୁ । ଚର୍ଚ୍ଚରୁ ଯୁବକ ସହକାରୀ ଯାଜକ ଆସିଥିଲେ । ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟଣ୍ଟ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ରାତିରେ ଖାଇ ଯିବାପାଇଁ । ଏଥିପାଇଁ ସେ ନଛୋଡ଼ବନ୍ଦା ଲୋକଟା ସହିତ ମୁଁ ଆଉ ଲୁସି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ରୀତିମତ ସଂଗ୍ରାମ

କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ହାରିଯିବାର ପାତ୍ର ନୋହୁଁ । ତାଙ୍କୁ ରାଜିକରି ଛାଡ଼ିଲୁ । ଲୁସି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲାଣି । ତା'ର ଗଣ୍ଡଦେଶ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆଉ ରୂପ ? କି ସୁନ୍ଦର ! କି ମଧୁର ! ତାଙ୍କୁ କେବଳ ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ ଦେଖି ଯଦି ମିଷ୍ଟର ହୋମ୍‌ଉଡ଼୍ ତା' ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଯାଇଥାନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲେ କ'ଣ ନ ହେବେ ? କେହି ଆଧୁନିକା ପ୍ରଗତିଶୀଳା ଲେଖିକା ହୁଏତ ଲେଖିବେ, ଝିଅ ପୁଅମାନେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ବା ଅନୁମୋଦନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପରସ୍ପରକୁ ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । ଆଧୁନିକା ଲେଖିକା କିନ୍ତୁ ନିଜ ବିଷୟରେ ଏଥିରେ ରାଜି ହେବେନାହିଁ । ବରଂ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ! ମୋତେ ଆଜି ଖୁବ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା ଲୁସିର ଅବସ୍ଥା ଭଲ । ବୋଧହୁଏ ତା'ର ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବ । ବୋଧହୁଏ ଆଉ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବ ନାହିଁ । ମୋର ଆନନ୍ଦ ବେଶୀ ହୁଅନ୍ତା ଯଦି କେବଳ ଜାଣନ୍ତି ଜନାଥନ ....ଭଗବାନ ତାଙ୍କୁ ଭଲରେ ରଖିଥା'ନ୍ତୁ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୧ ତାରିଖ, ରାତି ୩ଟା :

ପୁଣି ସେହି ଡାଏରୀ ! ଶୋଇବା ତ ନାହିଁ । ଡାଏରୀ ନ ଲେଖି କ'ଣ କରିବି ଆଉ ? ଏତେ ଉତ୍ତେଜିତ ହେଲେ କ'ଣ ନିଦ ଆସେ ? ଉମ୍ ! କି ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ! କି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଅନୁଭୂତି ଆମର ଘଟିଲା ସତେ ? ଡାଏରୀ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୋଇପଡ଼ିଲି । ...ହଠାତ୍ ଉଠିବସିଲି । ଚାରିଆଡ଼ ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଥାଏ । ସବୁ ଶୂନ୍ୟ ଲାଗୁଥାଏ । ଘର ଅନ୍ଧାର । ତେଣୁ ଲୁସିର ଖଟ ଦିଶିଲାନାହିଁ । ଅନ୍ଧାରରେ ଅଣ୍ଡାଳି ଅଣ୍ଡାଳି ତା ବିଛଣା ପାଖକୁ ଗଲି । ଲୁସି କାହିଁ ? ଦିଆସିଲି ଜାଳି ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି ଘର ଭିତରେ କୌଣସିଠାରେ ନାହିଁ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କିନ୍ତୁ ଚାବି ପଡ଼ିନାହିଁ । ତା' ମା'ଙ୍କୁ ଉଠାଇବାକୁ ଭୟ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କର ପୁଣି ଏବେ ଦେହ ଖରାପ । ତେଣୁ ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ଖୋଜିବାପାଇଁ ବାହାରୁଛି, ମନେହେଲା ତା'ର ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦରୁ କିଛି ସୂଚନା ମିଳିପାରେ । ଗାଉନ୍ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ଘରେ ଥିବ । ଯଦି ଡ୍ରେସ୍ ପିନ୍ଧିଥାଏ ତେବେ ବାହାରକୁ ଯାଇଥିବ । ଡ୍ରେସିଂ ଗାଉନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଲୁଗାପଟା ସବୁ ଅଛି । ଯାହା ହେଉ ଭଗବାନ ! ସେ ଏହିପାଖରେ କେଉଁଠି ଥିବ । ବେଶୀ ଦୂରକୁ ଯାଇ ନ ଥିବ । ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ବୈଠକଖାନା ଦେଖିଲି । ଅନ୍ୟ ଖୋଲା ଘରଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ଭୟରେ ଛାତି

ଦୁର୍ ଦୁର୍ ହେଉଥାଏ । ଶେଷରେ ସଦର ଦରଜା ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ସେଇଟି ଦରଆଉଜା ! ସବୁଦିନ ରାତିରେ ଚାକରମାନେ ତ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିଥା'ନ୍ତି-- ଏ କ'ଣ ? ତେଣୁ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଲୁସି ପଦାକୁ ଯାଇଛି । କ'ଣ ହୋଇପାରେ ଭାବିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଭାରି ଭୟ ହେଲା । ମୋଟା ଶାଲଟାଏ ଦେହରେ ପକାଇ ଦଉଡ଼ିଲି । ନିମେଷରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ବାଜିଲା । କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହିଁ । ଉତ୍ତର ପଟର ସମତଳ ଅଂଶଆଡ଼େ ଦଉଡ଼ିଲି । ଭାବିଥିଲି ଶୁଭ୍ର ବସ୍ତ୍ରାବୃତା ଲୁସି ସହଜରେ ବାରିହେବ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ? ବନ୍ଦର ସ୍ତମ୍ଭ ଉପର ଓ୍ୱେଷ୍ଟକ୍ଲିଫ୍ ଧାରରେ ଆମର ପ୍ରିୟ ଆସନଟିରେ ବସିଥାଇପାରେ ? ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଘନକୃଷ୍ଣ ମେଘମାଳା ଭିତରେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳି ଛାୟାଚନ୍ଦ୍ରକାର ଅଦ୍ଭୁତ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକପାଇଁ ଭାସମାନ ମେଘମାଳାର ଛାୟା ସେଣ୍ଟ ମେରି ଚର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ତା'ର ସନ୍ନିହିତ ପ୍ରଦେଶକୁ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ କରିଦେଲା । ଫଳରେ କିଛି ଦିଶିଲା ନାହିଁ । ତା'ପରେ ବାଦଲ ଚାଲିଯିବାରୁ ଆବେର ଭଗ୍ନାଂଶ ଦେଖିପାରିଲି । ଆଲୋକରେଖା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ଼ ଉପରେ ବୁଲିଆସିଲା । ଯାହା ଭାବିଥିଲି ଠିକ୍ ତାହା ହିଁ ହୋଇଛି । ଆମର ପ୍ରିୟ ଆସନ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ତୁଷାର ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଅର୍ଦ୍ଧନମିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଉପସ୍ଥିତ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ର ମେଘମାଳା ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ମୋର ମନେହେଲା ଯେପରି ଗୋଟିଏ କୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିର ପଛପଟେ ଠିଆହୋଇ ତା'ଆଡ଼କୁ ନଇଁପଡ଼ୁଛି । କ'ଣ ଏଟା ? ମନୁଷ୍ୟ ନା ପଶୁ ? ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ । ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ସିଧା ପାହାଚଗୁଡ଼ାକରେ ଓହ୍ଲାଇଗଲି ନମ୍ବୁଳ ଏବଂ ମାଛବଜାର ଦେଇ ପୋଲ ଉପରକୁ । ଓ୍ୱେଷ୍ଟ୍ କ୍ଲିଫ୍‌ର ଏଇଟି ଏକମାତ୍ର ପଥ । ସମଗ୍ର ସହର କ'ଣ ମୃତ ? କେହି ଗୋଟିଏ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ ! ତଥାପି, ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ବେଚାରୀ ଲୁସିର ଏହି ଦୁରବସ୍ଥାର ସାକ୍ଷୀ କେହିନାହାନ୍ତି । ସମୟ ଆଉ ଦୂରତ୍ୱ ଅସରନ୍ତି । ଏହି ଅଗଣିତ ପାହାଚ ଦେଇ ଆବେ ପାଖକୁ ଗଲାବେଳେ ମୋର ଆଣ୍ଠୁ ଦୁଇଟା କ୍ଲାନ୍ତିରେ ଥରୁଥାଏ । ମନେ ହେଉଥାଏ ମୋର ପାଦ ତଳେ ଓଜନିଆ ପଥର ବନ୍ଧାହୋଇଛି କି ମୋର ଆଣ୍ଠୁ ଗଣ୍ଠି ଗୁଡ଼ାକରେ କଙ୍କ୍ ଲାଗିଯାଇଛି ! ଯାହାହେଉ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାରୁ ସିଟ୍ ଏବଂ ତା ଉପରେ ଉପବିଷ୍ଟ ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଅନ୍ଧାରକୁହୁକ ଭିତରେ ବି ଭଲ ଭାବରେ ବାରିପାରିଲି । ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣକାୟ ଦୀର୍ଘ ମୂର୍ତ୍ତି ଲୁସିର ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରକୁ ନଇଁପଡ଼ିଛି । ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କଲି---''ଲୁସି ! ଲୁସି !''-- ଏବଂ ମସ୍ତକ ଉତ୍ତୋଳିତ ହେଲା ! ଗୋଟାଏ ତୁଷାର ଶୁଭ୍ର ମୁଖ । ରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ ଯୋଡ଼ାଏ ! କିନ୍ତୁ ଲୁସି ଯେ ନିରୁତ୍ତର ! ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ଼ର ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ିଲି । ଭିତରକୁ ପଶିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କିଛିସମୟ ପାଇଁ ଲୁସି ଆଉ ମୋ ଭିତରେ ଚର୍ଚ୍ଚ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲା । ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ମେଘମୁକ୍ତ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରକରରେ

ଦେଖିଲି ଲୁସି ଏକାକିନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଶାୟିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ଏବଂ ତା'ର ଗ୍ରୀବା ସିଟ୍ ପଛକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଛି । ପାଖରେ କେଉଁ ଆଡ଼େ କେହିନାହିଁ ।

ମୁହିଁ ଉପରେ ନଇଁପଡ଼ି ଦେଖିଲି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁପ୍ତ । ଅଧର ଦୁଇଟି ପରସ୍ପରଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଅର୍ଦ୍ଧମୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ । ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ଦେଖିଲି ସେହି ନିଦ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରେ ତା'ର ବେକରେ ନାଇଟ୍‌ଗାଉନ୍‌ର କଲର ଗୁଡ଼ାଇଦେଇଛି । ଏମିତି କଲାବେଳେ ସେ ଥରିଉଠୁଛି । ଯେପରି ଭୀଷଣ ଶୀତ ହେଉଛି ! ଶାଲଟିକୁ ତା' ଉପରେ ପକାଇଦେଇ ବେକ ଚାରିପଟେ ଭଲଭାବରେ ଗୁଡ଼ାଇଦେଲି । ମୋର ଭୟ ହେଲା, ଏଭଳି ଶୀତ ରାତିରେ ଖାଲି ଦେହରେ ବୋଧହୁଏ ତାକୁ ଭୀଷଣ ସର୍ଦ୍ଦି ଧରିବ । ହଠାତ୍ ଉଠାଇଦେବାକୁ ବି ଭୟ । ଉଠାଇଲେ ଧରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଭାବି ହାତକୁ ମୁକ୍ତ ରଖିବାପାଇଁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସେଫ୍‌ଟିପିନ୍ ନେଇ ତା' ଗଳା ପାଖରେ ଶାଲଟିକୁ ବାନ୍ଧିଦେଲି । ବୋଧହୁଏ ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍କଣ୍ଠା ହେତୁ ସେଫ୍‌ଟିପିନ୍ ମାରିଲାବେଳେ ତା' ବେକରେ ଫୋଡ଼ିହୋଇଗଲା । କାରଣ କିଛିସମୟ ପରେ ତା'ର ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଲାରୁ ବାରମ୍ବାର କଣ୍ଠ ପାଖକୁ ହାତ ଆଣି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସାମାନ୍ୟ 'ଉଃ ! ଆଃ !' ହେଲା । ଭଲଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଇସାରି ମୋ ଗୋଡ଼ରୁ ଯୋତା କାଢ଼ି ତାକୁ ପିନ୍ଧାଇଦେଲି । ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଡାକିଲି । ପ୍ରଥମେ କିଛି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । କିଛିସମୟ ପରେ ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମୁଖ ବିକୃତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାମୟିକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗକଲା । ଦେଖିଲି ବହୁତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଯାଇଛି । ଶୀଘ୍ର ଉଠାଇବା ଦରକାର । ଜୋର୍‌ରେ ହଲାଇ ହଲାଇ ଉଠାଇଲି । ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋତେ ଦେଖି ତ କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲାନାହିଁ ? ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମେ ଜାଣିପାରିଲାନାହିଁ । କେଉଁଠି, କିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଅଛି । ସବୁଦିନେ ଲୁସି ଯେତେବେଳେ ନିଦରୁ ଉଠେ, ଦେଖିବାର ବିଷୟ । କି ସୁନ୍ଦର ତା'ର ଭଙ୍ଗୀ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଦେହ ହିମ ଶୀତଳ ହୋଇଯାଇଥିବ, ପୁଣି ଖୋଲା ଦେହରେ, ରାତିରେ ଗୋଟାଏ କବର ସ୍ଥାନରେ ନିଶ୍ଚୟ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ମନରେ ନିଦରୁ ଉଠିଥିବ । ହେଲେ ଭଙ୍ଗୀର ସେ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ଜଟିଳମାନେ ଥର ଥର ମୋର ବେକରେ ଓହଳପଡ଼ିଲା । ଅଲଅଲ ପିଲାଟାଏ ସତେ କି ? ଯେତେବେଳେ କହିଲି ଶୀଘ୍ର ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ହେବ, ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁପରି ଉଠିପଡ଼ିଲା । ଯାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ବାଜି ମୋ ଗୋଡ଼ରେ ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ଟିକେ ପଛେଇ ପଡ଼ିଲି । ଲୁସି ଦେଖିଲା । ଅଟକିଯାଇ ଯୋତା ଦୁଇଟିକୁ ପିନ୍ଧିବାପାଇଁ ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମାନିଲିନାହିଁ । ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ୍‌ର ବାହାରପଟ ରାସ୍ତାକୁ ଆସିଲାରୁ ଦେଖାଗଲା ମଳାଏ ପାଣି ଝଡ଼ ହନକୁ ଅଛି । ସେଠି କାଦୁଅରେ ମୋର ପାଦଦୁଇଟାକୁ ବୁଡ଼ାଇଦେଲି ।

ତା'ହେଲେ ଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ମଠ ବାଟରେ କେହି ଦେଖେ ମୋର ପାଦ ଖାଲି ବୋଲି ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭାଗ୍ୟଭଲ, ଆସିଲା ବେଳେ ବାଟରେ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଦେଖିଲି । ଆମ ଆଗ ରାସ୍ତାରେ ଖୁବ ଜୋରରେ ଚାଲୁଥାଏ । ଆମେ ଗୋଟାଏ ଦ୍ୱାର କଡ଼ରେ ଛପି ଗଲୁ ସେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସେତେବେଳେ ମୋର ହୃତ ଏମିତି କମ୍ପୁଥାଏ ଯେ ଭାବୁଥାଏ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଯିବି କି ଆଉ ! ବେଶି ଚିନ୍ତା ଲୁସି ପାଇଁ । ତାକୁ ଯେ ଖାଲି ଥଣ୍ଡା ଧରିବ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଏ ଘଟଣା ଯଦି ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଯାଏ, ତାର ସୁନାମରେ କଳଙ୍କ ଲାଗିବ । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇଲୁ । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ । ତାପରେ ତାକୁ ବିଛଣାରେ ଶୁଆଇ ଦେଲି । ନିଦ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୋତେ ଅନୁନୟ କଲା ତାର ଏହି ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ଏବଂ ଏହି ସାଙ୍ଘାତିକ ଘଟଣା କାହା ପାଖରେ, ଏପରିକି ତାର ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ ନକରିବା ପାଇଁ । ତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲି । ଦୁଆରରେ ତାଲା ପକାଇ ଚାବି ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧିଲି । ଭାବୁଛି ବୋଧହୁଏ ଆଉ ଅସୁବିଧା କରିବ ନାହିଁ । ଲୁସି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି । ଦୂର ସାଗର ବକ୍ଷରେ ଉଷାଲୋକର ଅରୁଣିମା.......

ସେହିଦିନ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ :—

ସବୁ ଭଲରେ ଚାଲିଛି । ଲୁସି ଏକା କଡ଼ରେ ଶୋଇଛି । ଉଠାଇଲି । ରାତିର ସେ ଘଟଣା ତାର କିଛି କ୍ଷତି କରି ନାହିଁ । ବରଂ ଭଲ ହୋଇଛି । ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ଜଣା ଯାଉଛି । ମୋର ଅସାବଧାନତା ଫଳରେ ତା କଣ୍ଠରେ ସେଫ୍‌ଟିପିନ୍ ଫୋଡ଼ି ହୋଇ ସାମାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଆ କରି ଦେଲି । ଖୁବ ଦୁଃଖିତ । ପ୍ରକୃତରେ ବେଶି କିଛି ସାଙ୍ଘାତିକ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ? କଣ୍ଠରେ ଫୋଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ! ନିଶ୍ଚୟ ଚର୍ମର ଶିଥିଳ ସ୍ଥାନରେ ସେଫ୍‌ଟିପିନ୍ ଫୋଡ଼ି ହୋଇଛି । ତା ଛଡ଼ା ତାର ଲୁଗାରେ ବିନ୍ଦୁଏ ରକ୍ତ ଲାଗିଛି । ଏଥିପାଇଁ ତାକୁ କ୍ଷମା ମାଗିଲି । ସେ ଦେଖିଲା ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ବହୁତ ଭାବୁଛି, ହସି ହସି ମୋ ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ କହିଲା, ଆଦୌ ତାକୁ କିଛି ମାଲୁମ ହେଉନାହିଁ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଘାତଟି ଏତେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯେ ଦାଗ ରହିବ ନାହିଁ ।

ସେହିଦିନ ରାତି :—

ଦିନଟି ଆଜି ଭଲରେ କଟିଗଲା । ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପରିଷ୍କାର, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ, ମନ୍ଦ ଶୀତଳ ବାୟୁ । ମୂଲ୍‌ଗ୍ରେଭ୍ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଟିଫିନ୍ ନେଇ ସେଠାରେ ଖାଇଲୁ । ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ନିଜେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ଗଲେ । ଲୁସି ଅଉ ମୁଁ ପାହାଡ଼ ବାଟ ଦେଇ ଚାଲିଗଲୁ । ତାଙ୍କୁ ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଭେଟିଲୁ । ଦୁଃଖ ଆସିଲା ଜନାଥନ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ କେତେ ଭଲ ନ ହୋଇଥାନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ସେ ଦୂରରେ । ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ମୋତେ । ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ସାମାନ୍ୟ ଚାଲିବୁଲି କଲୁ କାସିନୋ 'ପାହାଡ଼ଧାରରେ, ତାପରେ 'ସ୍ପର୍ ଏବଂ ମାକେଞ୍ଜି'ର କେତୋଟି ଭଲ ଗୀତ ଶୁଣି ଶୀଘ୍ର ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁ । ଲୁସି ଆଗେ ଶୋଇଲାବେଳେ ଯେମିତି ଅଶାନ୍ତ ରହୁଥିଲା ତାହା ନାହିଁ । କାଲି ପରି ଦ୍ୱାରବନ୍ଦ କରି ଚାବିକୁ ସେମିତି ସାବଧାନ ହୋଇ ରଖିବି । ଅବଶ୍ୟ ଆଜି ରାତିରେ ସେମିତି କିଛି ଘଟିବ, ଭାବୁନାହିଁ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୨ ତାରିଖ :—

ମୋର ଧାରଣା ଭୁଲ । ଦୁଇଥର ଲୁସି ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ତେଣୁ ଉଠିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । ନିଦ ଭିତରେ ବି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ଥିବା ଦେଖି ଅଧୀର ହେବାଭଳି ମନେ ହେଲା ଏବଂ ଶୋଇ ପକାଇଲାବେଳେ କେମିତି ପ୍ରତିବାଦ କଲା । ପ୍ରଭାତ ହେଲାରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି । ଝରକା ବାହାରେ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କାକଳି ଶୁଣା ଯାଉଥାଏ । ଲୁସି ବି ଉଠିଲା । ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଲା ତାକୁ ଦେଖି । କାଲି ସକାଳଠାରୁ ବେଶ୍ ଭଲ ଅଛି । ତାର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭାବଭଙ୍ଗୀ ଚାଲିଚଳଣରେ ପୂର୍ବର ଆନନ୍ଦୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ଫେରି ଆସିଛି । ଉଠିଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସି ଖାଲି ଆର୍ଥରଙ୍କର କଥା କହୁଥାଏ । ଜନାଥନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ କିପରି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ତାକୁ କହିଲି । ସେ ମୋତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲା । ସେଥିରେ ତ କିଛିଟା ଫଳହେଲା । ସହାନୁଭୂତି ଦୁଃଖ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ ସିନା, ତାକୁ ସହିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ ତ ?

ଅଗଷ୍ଟ ୧୩ତାରିଖ :—

ଆଜି ଦିନଟିରେ କି ଶାନ୍ତି । ଶୋଇବା ବେଳକୁ ସେହି ପୂର୍ବପରି ଚାବି ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧି ଶୋଇଲି । ପୁଣି ସେଇ ରାତି ଉଠା ! ଦେଖିଲି ଲୁସି ଉଠି ବିଛଣା ଉପରେ ବସିଛି । ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଝରକା ଦିଗକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରୁଛି । ଚୁପି ଚୁପି ଝରକା ପାଖକୁ ଗଲି । ପରଦା ଟାଣି ଦେଇ ବାହାରକୁ ଚାହିଁଲି । ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ର । ତାର କୋମଳ କିରଣ ଆକାଶ ଓ ସାଗରକୁ ଏକାକାର କରିଦେଇ ଏକ ନୀରବ ରହସ୍ୟମୟ ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ସେ ଦୃଶ୍ୟ କଥାରେ କହିହେବ ନାହିଁ । ମୋ ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାଦୁଡ଼ି । ଝରକା ଦିଗକୁ ଆସୁଛି ଯାଉଛି । ବିରାଟ ବୃତ୍ତାକାର ତାର ଗତିପଥ । ଥରେ ଦୁଇଥର ଖୁବ୍ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଦେଖି ବୋଧହୁଏ ଭୟ ପାଇଲା । ଚର୍ଚ୍ଚ ବନ୍ଦର ଉପର ଦେଇ ଆବେ ଦିଗକୁ ପଳାଇଗଲା । ବିଛଣା ପାଖକୁ ଆସି ଦେଖିଲି ଲୁସି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି । ରାତିରେ ଆଉ ଉଠିନାହିଁ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୪ତାରିଖ :—

ଦିନ ତମାମ ଇଷ୍ଟ କ୍ଲିଫ୍‌ରେ ବସି ପଢ଼ା ପଢ଼ି କଲୁ । ଠିକ୍ ମୋରି ପରି ଲୁସି ବି ଏ ଜାଗାଟିକୁ ଭଲ ପାଇଛି । ରାତି ହେଉ କି ଦିନ ହେଉ, ସକାଳ ହେଉ କି ସଂଧ୍ୟା ହେଉ, ଖାଇବାକୁ ଘରକୁ ଡାକିଲେ ବି ଏ ଜାଗା ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ସେ ଅନିଚ୍ଛୁକ । ଆଜି ଉପରଓଳି ସେ ଗୋଟାଏ କୌତୁକିଆ କଥା କହିଲା । ଆମେ ଘରକୁ ଖାଇବାକୁ ଆସୁଛୁ । ୱେଷ୍ଟିମପଥ ଗମ୍ବୁଜର ଉପର ପାହାଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ଅଟକିଲୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ସବୁଦିନେ ସେଇଆ କରୁ । ଆକାଶର ବହୁତଳେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ କେଟଲନେସ୍‌ର ତଳକୁ ଖସିଯାଇଛି । ତାର ରକ୍ତିମ ଆଭା ଇଷ୍ଟ କ୍ଲିଫ୍ ଏବଂ ପ୍ରାଚୀନ ଆବେ ଉପରେ ପଡ଼ି ସେ ସବୁକୁ ସୁନ୍ଦର ଗୋଲାପି ବର୍ଣ୍ଣରଞ୍ଜିତ କଲପରି ମନେ ହେଉଛି । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଆମେ ନିର୍ବାକ୍ । ହଠାତ୍ ଲୁସି ମନକୁ ମନ କହି ଉଠିଲା—

"ଓଃ ! ପୁଣି ତାର ସେଇ ରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ ! ଠିକ୍ ସେହି ଏକାପରି !" ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ଏହି ଅସଙ୍ଗତ କଥାଟାରେ ଚମକି ଉଠି ଲୁସିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଟିକେ ବୁଲି ପଡ଼ିଲି । ଦେଖିଲି ସେ କେମିତି ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ତାର ଚକ୍ଷୁର

ସେଇ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଭୁଲିପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଛି, ସେହି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି । ଏ କଣ ! ଆମେ ଯେଉଁ ସିଟ୍‌ରେ ବସୁ ତା'ର ଉପରେ ତାର ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ ଏବଂ ସେହି ସିଟ୍ ଉପରେ ଗୋଟିଏ କୃଷ୍ଣକାୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଏକାକୀ ଉପବିଷ୍ଟ ! ଚମକି ପଡ଼ିଲି । କାରଣ ମୋର ମନେ ହେଲା ଯେପରି ସେହି ଅପରିଚିତ ମୂର୍ତ୍ତିର ବିରାଟ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟରୁ ଅଗ୍ନିକଣା ନିର୍ଗତ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଦେଖି ଦୃଷ୍ଟିର ଭ୍ରମ ବୁଝି ପାରିଲି । ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର ରକ୍ତିମ କିରଣ ସେଣ୍ଟ ମେରି ଚର୍ଚ୍ଚର ଝରକାରେ ପଡ଼ି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯାଉଛି । ସେଇଟା ଠିକ୍ ଆମ ସିଟ୍‌ର ପଛପଟେ ! ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ିଗଲାବେଳେ ତାର ଗତିଶୀଳ ଆଲୋକର ପ୍ରତିଫଳନ ଏବଂ ପ୍ରତି ସରଣ ହେତୁ ଏଭଳି ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଲୁସିର ଦୃଷ୍ଟି ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଦୃଶ୍ୟପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ କଲି । ଚମକି ପଡ଼ି ସେ ଚେଇଁ ଉଠିଲା । ଖୁବ୍ ବିବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ହୋଇପାରେ, ସେଠାରେ ସେ ଭୟଙ୍କର ରାତ୍ରି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଥାଏ ? ସେ ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଆମେ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲୁନାହିଁ । ସିଧା ଘରକୁ ଚାଲିଲୁ ଖାଇବା ପାଇଁ । ଲୁସିର ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧୁ ଥିବାରୁ ସେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସେ ତ ଶୋଇଛି, ମୁଁ ଟିକେ ଯାଇ ବୁଲି ଆସେ ? କ୍ଲିଫ୍ ବାଟ ଦେଇ ପଶ୍ଚିମ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲି । ଜନାଥନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥାଏ । ମନ ମୋର ମଧୁର ବିଷଣ୍ଣତାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲା ।

ଘରକୁ ଫେରିଲି । ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ଏତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଯେ ଆମ ପଟଟି ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ଭଲଭାବରେ ଦିଶୁଥାଏ । ହଠାତ୍ ଆମ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଲୁସିର ମୁଣ୍ଡ ଝରକା ତଳକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଛି । ବୋଧହୁଏ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । ରୁମାଲ କାଢ଼ି ହଲାଇଲି । ସେ ବୋଧହୁଏ ଦେଖିଲା ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଇଲା ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଘେରଘେଇ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ପଡ଼ିଲା ଫଳରେ ଝରକାଟି ଆଲୋକିତ ହେଲା । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଲି ଝରକାର ତଳ ଚଉକାଠ ଉପରେ ବାହାର ପଟକୁ ମୁଣ୍ଡ ଝୁଙ୍କାଇଦେଇ ଲୁସି ଶୋଇଛି । ଚକ୍ଷୁ ମୁଦ୍ରିତ । ସେ ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି । ତା କଡ଼କୁ ଚଉକାଠ ଉପରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ବସିଛି । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଆକାରର ପକ୍ଷୀ ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଛି । ଭୟ ହେଲା, ପୁଣି ଅନ୍ଧାଧନ୍ଦାରେ । ତେଣୁ ଉପର ମହଲାକୁ ଦୌଡ଼ିଲି । ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ଦେଖିଲି, ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଲୁସି ବିଛଣା ଆଡ଼କୁ ଆଗଉଛି । ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହାତରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି ଏବଂ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହାତରେ ବେକକୁ ଧରିଛି । ଯେପରିକି ଥଣ୍ଡାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସେମିତି ଧରିଛି । ତାକୁ ନ ଉଠାଇ ଗରମ ଲୁଗାପଟା ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲି । ସାବଧାନତା ସବୁକାଳେ ପରୀକ୍ଷାକଲି

ଦୁଆରରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚାବି ଦିଆ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଝରକା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି କି ନାହିଁ । ଶୋଇଲା ବେଳେ ସେ ଖୁବ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ସ୍ୱାଭାବିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଫିକା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଆଖି ତଳର କାଳିମା ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଭାବୁଛି କୌଣସି ବିଷୟରେ ସେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନା । ଆଃ ! କ'ଣ ସେଟା ଜାଣି ପାରନ୍ତି କି ?

ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖ :—

ଖୁବ୍ ଡେରିରେ ଉଠିଲି । ଲୁସି ନିତାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ; ଅବସନ୍ନ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଉଠିଲା । ଜଳଖିଆ ଖାଇଲା ବେଳେ ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସୁଖକର ମିଳିଲା । ଆର୍ଥରଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ଏବଂ ବିବାହକାର୍ଯ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ପନ୍ନ ହେବା ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ନୀରବ ଆନନ୍ଦରେ ଲୁସିର ହୃଦୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ତାର ମା' ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଃଖିତ ମଧ୍ୟ । ଦୁଃଖର କାରଣ ସେ ମୋତେ ପରେ କହିଥିଲେ । ଲୁସିକୁ ଯେ ସେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ହରାଇବେ ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦୁଃଖିତ । କିନ୍ତୁ ସେଥି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯେ ସେ ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କର ବାହୁ ଛାୟାତଳେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇବ ଏଥିରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ । ଆହା ବିଚାରୀ ! କି ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ । ଏକୁଟିଆ ବେଳେ ମୋତେ କହିଲେ, ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ପରଓ୍ୱାନା ଆସି ଗଲାଣି । ଲୁସିକୁ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । କଥାଟାକୁ ଗୋପନରେ ରଖିବାକୁ ମୋତେ କହିଲେ । ତାଙ୍କ ଡାକ୍ତରଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଅଳ୍ପ କେତୋଟା ମାସ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ । କୌଣସି ଆକସ୍ମିକ ଆଘାତ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇ ପାରେ । ଆଃ ! ସେହି ଭୟଙ୍କର ରାତିର ଘଟଣା ତାଙ୍କୁ ନଜଣାଇ ଆମେ ଠିକ୍ କରିଛୁ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୭ ତାରିଖ :

ପୂରା ଦୁଇଟି ଦିନ ଡାଏରୀ ଲେଖି ନାହିଁ । ଲେଖିଲା ଭଳି ହୃଦୟ ମୋର ନାହିଁ । ଆମର ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଯେପରି ବିଷାଦର ଏକ ପରଦା ଟାଣି ହୋଇଯାଇଛି । ଜନାଥନଙ୍କ ପାଖରୁ କିଛି ଖବର ନାହିଁ । ଲୁସି ଦିନକୁ ଦିନ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଉଛି ଏବଂ ତାର ମା'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଛି ।

ଦିନକୁ ଦିନ ଲୁସିର ଅବନତିର କାରଣ କ'ଣ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ । ଠିକ୍ ଖାଉଛି, ଶୋଉଛି, ମୁକ୍ତ ବାୟୁ ସେବନ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ଅବହେଳା ନାହିଁ । ତଥାପି ତାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶରୁ ସେହି ଗୋଲାପୀ ଆଭା ଦିନକୁ ଦିନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି । ଦୁର୍ବଳ ଅବସନ୍ନ ହୋଇଯାଉଛି । ରାତିରେ କେମିତି ଶ୍ୱାସ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ସବୁ ରାତିରେ ଚାବି ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧି ମୁଁ ଶୋଉଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଉଠି ଘରସାରା ବୁଲୁଛି ଏବଂ ଖୋଲା ଝରକା ପାଖରେ ବସୁଛି । କାଲି ରାତିରେ ଉଠି ଦେଖିଲି ସେ ଝରକାକୁ ଭରଦେଇ ରହିଛି । ଉଠେଇବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଉଠିଲା ନାହିଁ । ପୂରା ଅଚେତ ଅବସ୍ଥା । ଚେତା ଫେରିବା ପରେ ଦେଖାଗଲା ସେ ନିତାନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ନୀରବରେ କାନ୍ଦୁଥାଏ ଏବଂ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଶ୍ୱାସ ନେବାରେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ତାକୁ ଯେତେବେଳେ ପଚାରିଲି ସେ କେମିତି ଝରକା ପାଖକୁ ଆସିଲା, ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ଦେଲା । ସେଫ୍ଟିପିନ୍ ଫୋଡ଼ି ହେବା ଫଳରେ କ'ଣ ତାକୁ ଅସୁସ୍ଥ ଲାଗୁଛି ? ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ପରେ ତାର କଣ୍ଠକୁ ଚାହିଁଲି । ସେହି ଟିକି ଟିକି ଘା' ଦୁଇଟି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖିନାହିଁ ' ବରଂ ଆକାର କ୍ରମେ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତାର ଧାର ଧଳା ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ଦୁଇଟି ଶୁଭ୍ର ବିନ୍ଦୁର ମଧ୍ୟଭାଗ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ । ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ଶୁଖି ନଗଲେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମେସର୍ସ କାର୍ଟର, ପାର୍ଟର ସନ ଏଣ୍ଡ କୋଃ, ଲଣ୍ଡନଙ୍କୁ ଓକିଲ ସାମୁଏଲ ଏଫ ବିଲିଂଟନ୍ ଆଣ୍ଡ ସନଙ୍କ ପତ୍ର ।

୧୭ ଅଗଷ୍ଟ

“ପ୍ରିୟ ମହାଶୟ,

ଏଥି ସହିତ ଗ୍ରେଟ୍ ନଦର୍ଣ୍ଣରେଲୱେ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ମାଲର ଚାଲାଣ ତାଲିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ । କିଙ୍ଗସ୍ କ୍ରସ୍ ଷ୍ଟେସନର ପଣ୍ୟବିଭାଗରୁ ମାଲ ଆଣି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପରଫ୍ଲିଟ୍ ନିକଟ କାରଫାକ୍ସରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଘରଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାଲି ଅଛି । ଏଥି ସହିତ ଚାବି ପେଡ଼ାଟି ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଚାବିରେ ଲେବଲ୍ ମରାଯାଇଛି ।

ଚାଲାଣ ଅନୁଯାଇ ପଚାଶଟା ବାକ୍ସ ଘରଟିର ଭଗ୍ନ ଅଂଶରେ ନେଇ ରଖିବାକୁ ହେବ । ସେହି ଅଂଶଟି ଏଥି ସହିତ ପ୍ରେରିତ ନକ୍ସାରେ 'A' ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ କରା

ଯାଉଛୁ । ଆପଣଙ୍କ ଏଜେଣ୍ଟ ନିଶ୍ଚୟ ସନ୍ଦେହରେ ଚହଲି ପାରନ୍ତି ! କାରଣ ଏଇଟା ଭଗ୍ନ ପ୍ରାସାଦର ପୁରାତନ ଭଜନାଳୟ । ଏହି ମାଲବାହି ଗାଡ଼ି ଆଜି ରାତି ୯.୩୦ରେ ଛାଡ଼ୁଛି ଏବଂ ଆସନ୍ତା କାଲି ୪.୩୦ରେ କିଙ୍ଗସ୍ କ୍ରସ୍ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିବ । ଆମ ମକ୍କେଲଙ୍କ ଇଚ୍ଛା, ଯଥାଶୀଘ୍ର ମାଲ ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର । ତେଣୁ କିଙ୍ଗସ୍ କ୍ରସ୍‌ରେ ଆପଣଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ତୁରନ୍ତ ମାଲ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ ଉପକୃତ ହେବୁ । ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅର୍ଥାଭାବଜନିତ କୌଣସି ବିଳମ୍ବ ପରିହାର ପାଇଁ ଏଥି ସହିତ ଦଶ ପାଉଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ଚେକ୍ ପଠାଇଲୁ । ଦୟାକରି ଏହାର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ଯେବେ ଖର୍ଚ୍ଚ କମ୍ ହୁଏ, ବଳକା ପଇସାତକ ଫେରନ୍ତ ଦେବେ । ଅଧିକା ହେଲେ, ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ର ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଠାଇବୁ । ଫେରିବା ସମୟରେ ଘରର ଚାବି ପ୍ରଧାନ ହଲରେ ଛାଡ଼ି ଆସିବେ । ଗୃହସ୍ୱାମୀ ଡୁପ୍ଲିକେଟ୍ ଚାବିରେ ଦ୍ୱାର ଫିଟାଇବେ ।

ଆପଣଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟାପାରରେ ଅଯଥାରେ ବାଧ ବାଧକତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବାରୁ ଦୟାକରି କ୍ଷମା ଦେବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା । । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ,
ସାମୁଏଲ୍ ଏଫ୍ ବିଲିଂଟନ୍ ଆଣ୍ଡ ସନ୍ସ୍"

ମେସର୍ସ ସାମୁଏଲ ଏଫ୍ ବିଲିଂଟନ୍ ଆଣ୍ଡ ସନ୍ସ୍, ହ୍ୱିଟ୍‌ବିଙ୍କୁ ମେସର୍ସ କାର୍ଟର, ପାଟରସନ୍ ଏଣ୍ଡ କୋଃଙ୍କ ପତ୍ର ।

୨୧ ଅଗଷ୍ଟ

"ପ୍ରିୟ ମହାଶୟ,

ଆପଣଙ୍କ ୧୦ ପାଉଣ୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ୧ ପାଉଣ୍ଡ ୧୭ ସିଲିଂ ୯ ପେନସ୍‌ର ଚେକ୍ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ଏଥି ସହିତ ପ୍ରେରିତ ରସିଦରୁ ହିସାବ ବୁଝିବେ । ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯଥାଯଥ ପାଳନକରି ମାଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଚାବି ପେଡ଼ିକୁ ପୁଡ଼ିଆ କରି ପ୍ରଧାନ ହଲରେ ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ
କାର୍ଟର ପାଟରସନ୍ ଏଣ୍ଡ କୋଃ"

ମୀନାମୁରେଙ୍କ ଡାଏରୀ :

ମୁଁ ଆଜି ଭାରି ଆନନ୍ଦିତ । ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ଼ରେ ମୋର ପ୍ରିୟ ସିଟ୍ ଉପରେ ବସି ଲେଖୁଛି । ଲୁସିର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ଭଲ । କାଲି ରାତି ତମାମ ଶୋଇଛି । ଆଦୌ ହଇରାଣ କରି ନାହିଁ । ଯଦିଓ ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ଓ ବିଷର୍ଣ୍ଣ ଦେଖା ଯାଉଛି, ତଥାପି ଗଣ୍ଡ ଦେଶର ରକ୍ତିମା ଫେରି ଆସୁଛି । ତା'ର ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ସେ ସିନା ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ଖୁସିଅଛି । ପୂର୍ବର ସେ ଅସୁସ୍ଥ ମୂକଭାବ ଆଉ ନାହିଁ । ମୁଁ ନପଚାରିଲେ ବି ସେହି ରାତି ବିଷୟରେ ମୋତେ ମନେ ପକାଇ ଦେଲା ଯେ ଠିକ୍ ଏହି ସିଟ୍ ଉପରେ ତାକୁ ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି । ଛୁଆଙ୍କ ଭଳି ପଥର ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଠୁକ ଠୁକ ମୋତେ କହିଲା—

"ଚାଲି ଆସିଲା ବେଳେ ଆଦୌ ଶବ୍ଦ କରି ନାହିଁ ।" ଦେଖିଲି ସେ ଖୁସ୍ ମିଜାଜ୍‌ରେ ଅଛି । ତେଣୁ ପଚାରିଲି ସେ ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲା କି ନାହିଁ । ଉତ୍ତର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ତା' ଚାହାଣୀରେ କପାଳର ସେହି ଆକୁଞ୍ଚନ କି ମଧୁର ସତେ ! ଏଟାକୁ ଆର୍ଥର ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ଏ ମଧୁର ଚାହାଣୀ ଯେ କେହି ଭଲ ପାଇବ । ତା' ପରେ ସେ କେମିତି ସ୍ୱପ୍ନିଳ କଣ୍ଠରେ ମନେ ପକାଇ ପକାଇ କହିଲା—

"ନା ! ମୁଁ ଠିକ୍ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ନାହିଁ । ସବୁ ବାସ୍ତବ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ମୁଁ କେବଳ ଚାହୁଁଥାଏ ଏଠିକି ଆସିବା ପାଇଁ । କାହିଁକି ଚାହୁଁଥିଲି କହି ପାରିବି ନାହିଁ । କାରଣ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ଜିନିଷକୁ ମୋତେ ଭୟ ହେଉଥିଲା— କ'ଣ ସେଇଟା ଜାଣେନା । ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ବି ରାସ୍ତା ପାରହୋଇ ପୋଲ ଉପରକୁ ଆସିବା ଠିକ୍ ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ପୋଲ ଉପରେ ଆସିଲା ବେଳେ ଗୋଟଏ ମାଛ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି ତାକୁ ଦେଖିଲି । ତା' ପରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ କୁକୁର ଏକାବେଳେ ଭୁକିବାର ଶୁଣିଛି-- ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେମିତି ସମଗ୍ର ଟାଉନ୍‌ଟା କୁକୁରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ପାହାଚ ଉପରେ ଚଢ଼ିଲି । ତା' ପରେ ଦୀର୍ଘ କୃଷ୍ଣକାୟ ରକ୍ତଚକ୍ଷୁ-ବିଶିଷ୍ଟ କିଛି ଗୋଟାଏ ଦେଖିଲି । ଝାପ୍‌ସା ମନେ ପଡ଼ୁଛି — ଠିକ୍ ଯେମିତି ଆମେ ସେଦିନ ଦେଖିଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବେଳେ । ଏକ ପ୍ରକାର ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ମୋର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ । ମନେ ହେଉଥାଏ ସତେ ଯେମିତି ମୁଁ ସବୁଜ ଜଳ ମଧ୍ୟକୁ ବୁଡ଼ି ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି । କର୍ଣ୍ଣରେ ସଙ୍ଗୀତର ମଧୁର ଧ୍ୱନି ଶୁଣାଯାଉଥାଏ । ବୁଡ଼ିଗଲା ବେଳେ ଲୋକ ଯାହା ଶୁଣେ ବୋଲି ସାଧାରଣ ବିଶ୍ୱାସ । ତା' ପରେ ସବୁ ଶୂନ୍ୟ ! ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ମୋର ଆତ୍ମା ପିଣ୍ଡଛାଡ଼ି ପବନରେ ଭାସି ବୁଲୁଛି । ମନେ ପଡ଼ୁଛି ଥରେ

ଆଲୋକ ସ୍ତମ୍ଭ ଉପରଦେଇ ଖସିଯାଇଛୁ । ସେତେବେଳେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଦୁଃଖାନୁଭୂତ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ତା' ପରେ ମନେ ହେଲା ମୁଁ ଯେମିତି ଭୂମିକମ୍ପ ଭିତରେ ପଡ଼ିଛୁ । ଚେତା ଫେରିଲାପରେ ଦେଖିଲି ତୁ ମୋତେ ହଲଉଛୁ । ହଲେଇବା ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତୋତେ ଦେଖିଲି ।”

ତା' ପରେ ହସି ଉଠିଲା । ସେ ହସ କେମିତି ଅଦ୍ଭୁତ ଭୌତିକ ମନେ ହେଲା । ଶୁଣିଲା ବେଳକୁ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲି ତା ମନକୁ ସେହି ଭାବନାରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିବା ଭଲ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଆମେ ଅନ୍ୟକଥା ଆଲୋଚନା କଲୁ । ଏଥର ସେହି ପୂର୍ବର ଲୁସି ! ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ମୁକ୍ତ ବାୟୁରେ ସେ ତାଜା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ତାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ରକ୍ତିମ ଆଭା ଫେରି ଆସିଥାଏ । ମା' ଦେଖି ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ଆମର ଭାରି ଆନନ୍ଦରେ କଟିଲା ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯ ତାରିଖ :

ଆଃ ! କି ଆନନ୍ଦ ! କି ଆନନ୍ଦ ! ନା, ନା, ଠିକ୍ ଆନନ୍ଦ ନୁହେଁ । ଜନାଥନଙ୍କ ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲା । ମୋର ପ୍ରିୟ ଜନାଥନ ଅସୁସ୍ଥ । ସେହି ହେତୁରୁ ବିଚରା ଚିଠିପତ୍ର ଦେଇ ପାରୁନୋ ନାହିଁ । ଜାଣିଲିଣି ଯେତେବେଳେ ଆଉ ଭୟ କିଛି ନାହିଁ । ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍ସ ଚିଠି ଲେଖିଛନ୍ତି । କି ଦୟା ତାଙ୍କର ! ସକାଳେ ଲଣ୍ଡନ ଛାଡ଼ି ମୋତେ ଜନାଥନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ପରିଚର୍ଯ୍ୟାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ଏବଂ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିବି । ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍ସ କହୁଛନ୍ତି ଆମର ବିବାହ ସେଇଠାରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲେ ମନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ । ମହୀୟସୀ ସେବିକାଙ୍କର ସେହି ଦୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର ପାଠକରି କେତେ ଯେ କାନ୍ଦିଛି ! ତା'କୁ ମୋର ବେଦନାସିକ୍ତ ବକ୍ଷରେ ସାଇତି ରଖିଛି । ଜନାଥନଙ୍କ ଜିନିଷ ମୋର ଅନ୍ତରତମ ବସ୍ତୁ । କାରଣ ମୋର ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଜନାଥନ ଅଛନ୍ତି ? ଯାହାର ଗତିପଥ ସ୍ଥିର ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ଜିନିଷ ପତ୍ର ତ ବନ୍ଧା ବନ୍ଧି ସରିଲାଣି । ଅଧିକା ଗୋଟାଏ ସେଟ୍ ଡ୍ରେସ୍ ନେଉଛି । ଲୁସି ମୋର ଟ୍ରଙ୍କଟିକୁ ଲଣ୍ଡନ ନେଇ ଯାଇଥିବ; ମୁଁ ପରେ ନେଇଯିବି । କାରଣ ଏହା ହୋଇପାରେ ······· ନା ଲେଖିବି ନାହିଁ । ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଜନାଥନଙ୍କୁ କହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋପନୀୟ ଥାଉ । ଏହି ଯେଉଁ ପତ୍ର, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶ ଲାଗି ରହିଛି, ତାହା ହିଁ ମୋତେ ଶାନ୍ତିଦେବ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ମିସ୍ ଓ୍ୱିଲହେଲ ମୀନା ମୁରେଙ୍କୁ ବୁଦାରେଷ୍ଟସ୍ଥ ସେଣ୍ଟ୍ ଜୋସେଫ୍ ଆଣ୍ଡ୍ ମେରି ହସପିଟାଲର ସିଷ୍ଟର ଆଗାଥାଙ୍କ ପତ୍ର ।

୧୨ ଅଗଷ୍ଟ

"ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ପଦେଷୁ,

ମିଷ୍ଟର ଜନାଥନ ହାର୍କରଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଏ ପତ୍ର ଲେଖୁଛୁ । କାରଣ ପତ୍ର ଲେଖିବା ଭଳି ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାକୁ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଈଶ୍ୱର, ସେଣ୍ଟ ଜୋସେଫ୍ ଏବଂ ମେରୀଙ୍କ କୃପାରୁ, ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ଦ୍ରୁତ ଉନ୍ନତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ଏକ ପ୍ରକାର ସାଂଘାତିକ ମସ୍ତିଷ୍କ ଜ୍ୱରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହ ହେବ ସେ ଏଠାରେ ଆମ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଅଛନ୍ତି । ତୁମକୁ ସ୍ନେହ ଜଣାଇଛନ୍ତି । ତା ସହିତ ଜାଣିବ ଯେ ତାଙ୍କର କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ୍ସେଟରର ମିଷ୍ଟର ପିଟର୍ ହକିନସଙ୍କୁ ଆଜି ଡାକରେ ଚିଠି ଲେଖୁଛୁ—ସେ ତାଙ୍କର ନମସ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ସେ ଦୁଃଖିତ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଆମର ଏହି ପାର୍ବତ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିବାସରେ ଆଉ କେତେ ସପ୍ତାହ ବିଶ୍ରାମ ତାଙ୍କର ଦରକାର । ତା' ପରେ ଫେରିବେ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଏଠାକାର ରହଣୀ ସମସ୍ତର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ କିଛି ପଇସା ଦେବେ । ତା' ହେଲେ ସାଧାରଣ ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ ଅର୍ଥ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ନାହିଁ ।

ମୋ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ।
ସହାନୁଭୂତି ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ସହ । ଇତି ।
ସିଷ୍ଟର ଆଗାଥା"

"ପୁନଶ୍ଚ — ରୋଗୀ ଶୋଇପଡ଼ିଥିବାରୁ ସବୁ ଫିଟାଇ ଲେଖୁଛୁ । ସେ ମୋତେ ତୁମ କଥା ସବୁ କହିଛନ୍ତି । ଏକଥା ବି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ତୁମେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ହେବାକୁ ଯାଉଛ । ତୁମ ଉଭୟଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛୁ । ଆମ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତରେ ସେ କିଛି ଗୋଟାଏ ସାଂଘାତିକ ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଳାପ କଲାବେଳେ ଗଧିଆ, ବିଷ, ରକ୍ତ, ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ପିଶାଚ ଏମିତି ସବୁ ଭୟଙ୍କର ବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରାଣୀ ବିଷୟରେ ଗପୁଥିଲେ । ସେ ସବୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଆଗାମୀ ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିପରି କୌଣସି କଥା ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଉତ୍ତେଜିତ ନ କରେ, ସେଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ବିଶେଷ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ ଏହି ପ୍ରକାର ଅସୁସ୍ଥତାର ଲକ୍ଷଣ ସହଜରେ ଦୂର ହୋଇ ନ ଯାଏ । ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ଲେଖି ପାରିଥାନ୍ତୁ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିଲୁ । ଏଟ୍ରିକ

ତାଙ୍କୁ ଚହ୍ନିଲଭଳି କିଛି ଜିନିଷ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନଥିଲା । ସେ କ୍ଲୌସେନ୍‌ବର୍ଗରୁ ଏଠାକୁ ଟ୍ରେନରେ ଆସିଲେ । ଟ୍ରେନର ଗାର୍ଡଙ୍କୁ କ୍ଲୌସେନ୍‌ବର୍ଗ୍‌ର ଷ୍ଟେସନ ମାଷ୍ଟର କହିଲେ ଯେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଷ୍ଟେସନ୍ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ଘର ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଖଣ୍ଡେ ଟିକେଟ ପାଇଁ ଚିତ୍କାର କରୁଥାନ୍ତି । ଉନ୍ମତ୍ତ ଭାବ ମଧ୍ୟେ ସେ ଯେ ଜଣେ ଇଂରେଜ ଏ କଥା ଜାଣି ପାରି ସବୁଠାରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଷ୍ଟେସନକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଟିକେଟ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ନିଶ୍ଚିତ ରହିବ, ସେ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ସବୁ ପ୍ରକାର ଯତ୍ନ ନିଆଯାଉଛି । ତାଙ୍କର ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଭଦ୍ରଜନଚିତ ଆଚରଣ ଏଠାକାର ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରି ପାରିଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଅବସ୍ଥାର ଦ୍ରୁତ ଉନ୍ନତି ଘଟୁଛି ଏବଂ ଅଳ୍ପ କେତେ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ସେ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ କରିବେ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତୁମକୁ ସବୁବେଳେ ସାବଧାନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ, ସେଣ୍ଟ.ଜୋସେଫ୍ ଓ ମେରୀଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା, ସେ ତୁମକୁ ବହୁ ବହୁ ବହୁବର୍ଷର ସୁଖମୟ ଜୀବନ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

ହଠାତ୍ କାଲି ରାତିରେ ରେନ୍‌ଫିଲଡର ଅଦ୍ଭୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି । ପ୍ରାୟ ଆଠଟା ବେଳକୁ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା ଏବଂ କୁକୁରକୁ ଚୁଲାଇଦେଲେ ସେ ଯେପରି ଫଁ ଫଁ ନିଶ୍ୱାସ ମାରେ ସେମିତି କଲା । ଏ ପ୍ରକାର ଆଚରଣରେ ଭୃତ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ସେ ଜାଣେ, ଏହି ରୋଗୀ ବିଷୟରେ ମୋର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଗ୍ରହ ଥାଏ । ତେଣୁ ତାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କଲା କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ପାଇଁ । ଏହି ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରତି ସେ ସବୁବେଳେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଏ । ଏପରିକି ସମୟେ ସମୟେ ଦାସୋଚିତ ଦୈନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଟି କହିଲା, ଆଜି ରାତିରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଧତ୍ୟକ୍ତ । ତା ସହିତ କଥା କହିବାକୁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । କେବଳ କହୁଥାଏ—

“ତୋ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ତୁମକୁ ସବୁ ପଚାରେ କିଏ ? ମୋର ପ୍ରଭୁ ଆସି ଗଲେଣି !”

ଭୃତ୍ୟଟିର ଧାରଣା, ହଠାତ୍ କୌଣସି ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ ଜନିତ ପାଗଳାମି ଧରିଛି ତାକୁ । ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଆମକୁ ସତର୍କ ରହିବାକୁ

ପଞ୍ଜାବ । କାରଣ ଲୋକଟା ଖୁବ୍ ବଳବାନ । ନର ହତ୍ୟାକାରୀର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ତାର । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଣି ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ଜନିତ ପାଗଳାମୀ ଦେଖାଦେଇଛି । ଏ ସବୁର ମିଶ୍ରଣ ଯେ ଅତି ସାଂଘାତିକ ! ୯ ଟା ବେଳକୁ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲି । ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର ମୋ ପ୍ରତି ବି ସେଇଆ । ନିଜ ଚିନ୍ତାରେ ନିଜେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭୋର । ତେଣୁ ଭୃତ୍ୟ ଓ ପ୍ରଭୁ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କିପରି ଅନୁଭବ କରିବ ? ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ବୋଧ ତା' ପରି ଜଣେ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଜୀବ ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ତୁଚ୍ଛ, ଅକିଞ୍ଚିତକର । ଏହି ପାଗଳ ମାନେ କି ଅଦ୍ଭୁତଭାବେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି ସତେ ! ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ପରମାତ୍ମା ପରମେଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟିର କ୍ଷୁଦ୍ରାଦପିକ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀଟିର କଷ୍ଟ ସଂପର୍କରେ ଅବହିତ । ଅଥଚ ମଣିଷର ଅହମିକାରୁ ଜାତ ଏହି ଈଶ୍ୱରମ୍ମନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃହତ୍, ଇଗଲ ଓ ଘରଚଟିଆ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆହା ! ମନୁଷ୍ୟର ଯଦି ସେ ଜ୍ଞାନ ଆସନ୍ତା !

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ଉତ୍ତେଜନା ବେଳକୁ ବେଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କଠିନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୁଁ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ତାପରେ ହଠାତ୍ ତାର ଚାହାଣୀ ବଦଳିଗଲା । ଏହି ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ଆମେ ବେଶ୍ ପରିଚିତ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ନୂତନ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେ ଏହିପରି ଚାହେଁ । ତାପରେ ଯେଉଁ ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ହଲହଲି, ତାକୁ ହସପିଟାଲର ଭୃତ୍ୟମାନେ ବି ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ପାରନ୍ତି । ତାପରେ ପୁରାପୁରି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ । ଖଟ ଧାରରେ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ବସି ଶୁଷ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୂନ୍ୟକୁ ଚାହିଁଛି । ଭାବିଲି ପରୀକ୍ଷା କରିବି ତାର ଏହି ଔଦାସୀନ୍ୟ ବାସ୍ତବ ନା କୃତ୍ରିମ ! ତେଣୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି ତାର ସେହି ପ୍ରିୟ ଜୀବଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାପାଇଁ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସବୁବେଳେ ତାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ନିରୁତ୍ତର । ତାପରେ ଚିପି ଚିପି କହିଲା—"ଧେତ୍ ! ସେଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ କିଏ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉଛି ? ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଆଉ ପଚାରେ କିଏ ?"

"ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମେ କହିବାକୁ ଚାହଁ ମାଙ୍କଡ଼ସା ବିଷୟରେ ତୁମର କିଛି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ ?" (ଉପସ୍ଥିତ ତାର ଅବସର-ବିନୋଦନର ଉପାୟ ହେଲା ମାଙ୍କଡ଼ସା ସଂଗ୍ରହ । ନାନା ସଂଖ୍ୟାର ଅସଂଖ୍ୟ ଧାଡ଼ିରେ ତାର ନୋଟ ବହି ପୂର୍ଣ୍ଣ) । କି ପ୍ରହେଳିକାଚ୍ଛନ୍ନ ତାର ଉତ୍ତର ! "ବିବାହ ବେଦୀର କନ୍ୟା ଭଳି ଆନନ୍ଦିତ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ଦେଖେ ସମସ୍ତେ ତାର ବରର ଆଗମନକୁ ଉତ୍ସୁକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ବର ଆସି ଉପସ୍ଥିତ, ସେ କ'ଣ ସମସ୍ତ ପ ଏ ଅନ୍ୟମାନେ କେମିତି ବରକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟକରିବା ପାଇଁ ।"

କ'ଣ ଏହାର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ ଦେବାପାଇଁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତା ପାଖରେ ଯେତେ ସମସ୍ତ ରହିଲ, ସେ କେବଳ ଗୁମ୍ ହୋଇ ଖଟ ଉପରେ ବସିଥାଏ ।

ଆଜି ରାତିରେ ଖୁବ କ୍ଲାନ୍ତ ମୁଁ । ଲୁସି କଥା ନଭାବି ରହି ପାରୁନାହିଁ । ଆହା ! ସବୁକଥା କେତେ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ! ଯଦି ନିଦ ନ ଆସେ, କ୍ଲୋରାଲ ନିଆ ମରଫିଅମ $C_2 HCl_3 H_2O$! ମୋତେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ – ଯେମିତି ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ନ ହୁଏ । ନାଃ ! ଆଜି ରାତିରେ ଏଥିରୁ କିଛି ଖାଇବି ନାହିଁ । ଲୁସି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିଛି । ସେ ପବିତ୍ର ଚିନ୍ତା ସହିତ ଏ ସବୁକୁ ମିଶାଇ ଦେବିନାହିଁ । ଆଜି ରାତିରେ ନିଦ ନହେଲେ ନ ହେଉ ପଛେ....

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :—

ସୁଖର ବିଷୟ ଏ ପ୍ରକାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇଛି । ଅଧିକ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ସେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିଛି । ଶୋଇ କରି ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଥାଏ, ଶୁଣିଲି ଘଣ୍ଟାରେ ୨ଟା ବାଜିଲା । ଏତିକି ବେଳେ ରାତି ଜଗୁଆଳି ଆସି ଖବର ଦେଲା, ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ମୋତେ ଡକାଇ ପଠାଇଛନ୍ତି । କାରଣ ରେନ୍‌ଫିଲଡ୍ ପଳାଇଯାଇଛି । ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ଦୌଡ଼ିଲା । ଏମିତି ସାଙ୍ଘାତିକ ରୋଗୀ ବାହାରେ ବୁଲିବା ବିପଜ୍ଜନକ ! ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରେ ତା'ର ଅଦ୍ଭୁତ ଧାରଣା ଭୟାବହ ପରିଣାମ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ଭୃତ୍ୟ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ସେ କହିଲା, ପ୍ରାୟ ୧୦ ମିନିଟ୍ ହେବ ତାକୁ ଦେଖିଛି । ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ଅବଜର ଭେସନ ଟ୍ରାପ୍ ଭିତରୁ ସେ ଦେଖିଛି । ଝରକାକୁ ଜୋରରେ ଟାଣିବାର ଶବ୍ଦ ତାର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା । ଦୌଡ଼ି ଆସି ଦେଖିଲା, ଝରକା ବାହାରେ ତାର ପାଦ ଦୁଇଟି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଖବର ଦେଇଛି । ରାତି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଛି । ତେଣୁ ଦୂରକୁ ଯିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଭୃତ୍ୟ କହିଲା, ପାଗଳଟାକୁ ଧରି କେଉଁଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଦରକାର । ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗଲା ବେଳକୁ ପାଗଳଟା ହୁଏତ ଦୃଷ୍ଟିସୀମା ପାର ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ସେ ନିଜେ ମୋଟା ଲୋକ । ତେଣୁ ଝରକାରେ ଗଳି ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ପତଳା, ତେଣୁ ସହଜରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲି । ଯାହାହେଉ, ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ତାର କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ରୋଗୀ ସିଧା

ବାମ ଦିଗକୁ ଯାଇଛି । ତେଣୁ ପାରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋର୍‌ରେ ଦୌଡ଼ିଲି । ବୃକ୍ଷଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ଦୂରରୁ ଏକ ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିଲି । ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପ୍ରାସାଦର ଉଚ୍ଚତା ମନେ ମନେ ମାପୁଛି ।

ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଫେରି ଆସି ପ୍ରହରୀଙ୍କୁ କହିଲି ୪/୫ ଜଣ ଲୋକନେଇ ଶୀଘ୍ର ଆସୁ 'କାରଫାକ୍ସ' ଭିତରକୁ । ଆଶଙ୍କା—ରୋଗୀ ଭୟଙ୍କର ହୋଇ ଉଠିପାରେ । ଗୋଟାଏ ଶିଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଚେରୀ ଆର ପଟକୁ ପଶିଲି ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍ ଗୋଟାଏ କଣରେ ଲୁଚି ଯାଉଛି । ଦୌଡ଼ିଲି ତା ପଛରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଗଲା ଭଗ୍ନ ପ୍ରାସାଦର ସବୁଠାରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଭଗ୍ନ ଭଜନାଳୟ (Chapal)ର ଓକ୍ ଆଉ ଲୁହାରେ ତିଆରି ପୁରୁଣା ଦ୍ୱାରକୁ ଠେଲୁଛି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ କାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଭୟ । ମୋତେ ଦେଖି ହୁଏତ ପଳାଇ ଯାଇପାରେ ! ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ମହୁମାଛି ଦଳକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା ଅପେକ୍ଷା ପଳାୟନରତ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ପାଗଳଟାଏ ଧରିବାକୁ ଯିବା ବେଶି ବିପଜ୍ଜନକ । ଯାହାହେଉ, ଦେଖିଲି ସେ ତାର ପରିପାର୍ଶ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନବହିତ । ତେଣୁ ସାହସକରି ତା' ପାଖକୁ ଗଲି । ତା' ଛଡ଼ା ମୋର ଲୋକମାନେ ବି ସେତେବେଳକୁ ପାଚେରୀ ଡେଇଁ ପ୍ରାୟ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ଶୁଣିଲି ସେ କହୁଛି—

"ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଳନ ପାଇଁ ଦାସ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରଭୁ ! ମୁଁ ତୁମର ଦାସାନୁଦାସ । ତୁମକୁ କେବେ ଅମାନ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ । କାରଣ ମୋର ଭକ୍ତିର ପୁରସ୍କାର ତୁମେ ଦେବ । ଅନନ୍ତ କାଳଧରି ତୁମକୁ ପୂଜା କରି ଆସିଲି । ତୁମେ ଏବେ ପାଖକୁ ଆସିଛ । ମୋତେ ନିରାଶ କରନା ପ୍ରଭୁ ! ତୁମର ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୋତେ ଜଣେ ବୋଲି ଗଣନା କରିବ ନାହିଁ ପ୍ରଭୁ ?"

ଗୋଟାଏ ଲୋକ୍ ଭିକାରୀ ପରି କ'ଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ? ଯଦିବା ପ୍ରକୃତ ଅଭୀଷ୍ଟ ଶକ୍ତିର ସାକ୍ଷାତ ଲାଭ କରିଥାଏ ବୋଲି ତାର ବିଶ୍ୱାସ, ତା' ପାଖରେ ଏହିପରି ସ୍ୱାର୍ଥପରତା କ'ଣ ଶୋଭାପାଏ ? ତାର ପାଗଳାମିରେ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଉପାଦାନର ମିଶ୍ରଣ ଘଟିଛି ତେବେ ! ପୁଣି ପାଖକୁ ଗଲାରୁ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ ବାଘଭଳି ଲଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ! ଲୋକଟା ଭାରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ ଅପେକ୍ଷା ବନ୍ୟ ପଶୁତ୍ୱର ଲକ୍ଷଣ ତା' ଠାରେ ଅଧିକ ଉପଲଭ୍ୟ । ଗୋଟାଏ ପାଗଳର ଏତେ ପ୍ରବଳ କ୍ରୋଧ ମୁଁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦେଖିବି ନାହିଁ ମଧ୍ୟ ! ଯାହାହେଉ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆମେ ତାକୁ ଧରିଲୁ । ଏହିପରି ଆସୁରିକ ଶକ୍ତି, ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ମନନେଇ

ବିଶେଷ ଅଘଟନ ଘଟାଇବା ତା' ପକ୍ଷରେ କିଛି ବିଚିତ୍ର ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିରାପଦ । ତା' ଅଣ୍ଟାରେ ଯେଉଁ ଗଣ୍ଠି ବନ୍ଧା ଯାଇଛି 'ଜାକ୍ ଶେଫ୍‌ପାର୍ଡ' ନିଜେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସମୟେ ସମୟେ ଭୀଷଣ ଚିତ୍କାର କରୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ତାର ନୀରବତା ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର । ସେତେବେଳେ ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବ ଭଙ୍ଗୀରୁ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ନରହନ୍ତାର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥାଏ ।

ଏଇ. ବର୍ତ୍ତମାନ ତା' ଠାରୁ ସାର୍ଥକ ବାକ୍ୟ ଶୁଣାଗଲା—"ପ୍ରଭୁ ! ମୁଁ ଆଉ ଏମିତି ଅଧୀର ହେବି ନାହିଁ । ଶାନ୍ତ ହେବି ପ୍ରଭୁ ! ଏଇ ସେ ଆସୁଛି ! ସେ ଆସୁଛି !! ଆସୁଛି !!!"

ନବମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ ମୀନା ହାର୍କାରଙ୍କ ପତ୍ର

ବୁଦାପେଷ୍ଟ
୨୪, ଅଗଷ୍ଟ

"ସ୍ନେହର ଲୁସି,

ହ୍ୱିଟ୍‌ବି ରେଲଓ୍ୱେ ଷ୍ଟେସନରେ ତୋଠାରୁ ବିଦାୟ ନେବା ପରଠାରୁ ଯାହାସବୁ ଘଟିଛି ଜାଣିବା ପାଇଁ ଖୁବ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଥିବୁ, ଜାଣେ । ହଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ହାମ୍ବର୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୌକାରେ ଗଲି । ସେଇଠୁ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲି । ଯାତ୍ରା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର କିଛି ମନେ ନାହିଁ । କେବଳ ଏତିକି ଭୁଲି ନାହିଁ ଯେ ସବୁବେଳେ ମୁଁ ଭାବୁଥାଏ ମୁଁ ଜନାଥନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଉଛି ତାଙ୍କର ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା ପାଇଁ । ତେଣୁ ବାଟରେ ଯେତେପାରେ ଶୋଇଲି ।·· ··ପହଞ୍ଚି କ'ଣ ଦେଖିଲି ? ମୋର ସେହି ପ୍ରିୟତମ କି ଦୁର୍ବଳ, ରକ୍ତହୀନ ଆଉ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି ! ତାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଦ୍ୱୟରେ ପୂର୍ବର ସେ ଦୃଢ଼ତା ନାହିଁ । ମୁଁ ତୋତେ ବହୁବାର କହିଛି, ତାଙ୍କ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ସେହି ଗମ୍ଭୀର ଭାବ ସମସ୍ତଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆକର୍ଷଣ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଆଉ ନାହିଁ । ଏ ଯେମିତି ବାତ୍ୟାବିଧ୍ୱସ୍ତ ନୌକାର ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ମାତ୍ର । ତା ଛଡ଼ା ଅତୀତରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯାହାସବୁ ଘଟି ଯାଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କିଛି ମନେ ନାହିଁ । ଅନ୍ତତଃ ଏହା ହିଁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ସେ ଭ୍ରାନ୍ତ । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍ଥାପନ କରିବା ମୋର ଅନୁଚିତ । ତାଙ୍କ ମନରେ କିଛି ସାଙ୍ଘାତିକ ଆଘାତ ଲାଗିଛି । ସେ ଘଟଣା ସ୍ମରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳ ମସ୍ତିଷ୍କ ଅଧିକ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ । ସିଷ୍ଟର ଆଗାଥାଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ସେବିକା ହେବାପାଇଁ

ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ସେ କହିଲେ, ଜନାଥନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନଥିବା ସମୟରେ ଖାଲି ଭଗ୍ନୀଙ୍କର ଜିନିଷ ବିଷୟରେ ପ୍ରଳାପ କରୁଥାନ୍ତି । କି କଥା ବୋଲି ପଚାରିଲି । ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କରି ସେ କହିଲେ—ଜଣେ ରୋଗୀର ପ୍ରଳାପ ଭଗବାନଙ୍କ ପରି ଗୋପନୀୟ । କୌଣସି ସେବିକା ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେବେ ସେ ସବୁ ଶୁଣେ, ତାକୁ ନିତାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ ଭାବେ ସମ୍ମାନ ଦେବା ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେହି ସହୃଦୟା ମହିଳାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଭାରି ମଧୁର । ପରଦିନ ଅଶାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରି ସେହିକଥା ପକାଇଲି । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରଳାପ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ପ୍ରକାଶ କରିବେ ନାହିଁ କହି ଯୋଗକଲେ—“ମୁଁ ଏତିକି କହିପାରେ ମା ! ଏ ପ୍ରଳାପ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ମନ୍ଦ କର୍ମର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ନଥିଲା କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ଭାବୀ ପତ୍ନୀ ଭାବରେ ସେ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଚିନ୍ତିତ ହେବା ଭଳି ଘଟଣା କିଛି ନଥିଲା । ତୁମକୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ତୁମ ସ୍ନେହକୁ ସେ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ବହୁ ସାଙ୍ଘାତିକ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସେ ଭୀତ । ସେ ସବୁ ଘଟଣା ବା ବସ୍ତୁ ମଣିଷ ହୋଇ କେହି କଳ୍ପନା କରି ପାରେନା ।” ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ଏହି ହୃଦୟବତୀ ମହିଳା ଭାବିଲେ, ଜନାଥନ୍ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଯୁବତୀ ପ୍ରତି ପ୍ରେମାସକ୍ତ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତି, ଏହି ଈର୍ଷାଭାବ ହେତୁ ମୁଁ ବିଚଳିତ । ଜନାଥନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଈର୍ଷାପରାୟଣ ହେବା କ'ଣ କେବେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ? ତଥାପି ଲୁସି ଲୋ ! ତୋତେ କହେ, ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲି କୌଣସି ନାରୀଘଟିତ ବ୍ୟାପାରରୁ ତାଙ୍କର ଅସୁବିଧା ଘଟିନାହିଁ—ବାସ୍ତବିକ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ ବିଛଣା କଡ଼ରେ ବସି ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଛି । ଏବେ ସେ ଉଠିଲେଣି…… …

ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ପରେ ନିଜ କୋଟ୍‌ଟିକୁ ଚାହିଁଲେ । ସେଥିରୁ କ'ଣ ଜିନିଷ ସେ ବାହାର କରିବେ । ସିଷ୍ଟର ଆଗାଥାଙ୍କୁ କହିଲି । ସେ ତାଙ୍କର ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ର ମଗାଇଲେ । ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟି ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ନୋଟ୍‌ବୁକ୍‌ଟି ଦେଖିଲି । ଭାବିଲି ସେଇଟି ପଢ଼ିବା କଥା ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବି । କାରଣ ସେଥିରୁ ତାଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତାର କିଛି ସୂତ୍ର ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇପାରେ ? ମୋ ମନକଥା ବୁଝିପାରି କହିଲେ, ସେ ଏକୁଟିଆ ରହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଏଣୁ ମୋତେ ଝରକା ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋତେ ଡାକିଲେ । ମୁଁ ଆସିଲାରୁ ସେହି ନୋଟ୍‌ବୁକ୍ ଧରି ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

“ଉଇଲହେଲ୍ ମିନା”– ଆମର ବିବାହ ସ୍ଥିର ହେବା ପରଠାରୁ ଏହି ନାମ ଧରି ସେ ମୋତେ କେବେ ଡାକି ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଜାଣିଲି ସେ ଯାହା କହିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ତାହା ନିତାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ, ନିତାନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାର ।

"ତୁମେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଧାରଣା କ'ଣ ? ପତିପତ୍ନୀ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟାପାର ଗୋପନୀୟ ରହିବା ଅନୁଚିତ । ମୋ ମନରେ ପ୍ରବଳ ଆଘାତ ଲାଗିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସେ କଥା ଭାବିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିଯାଏ । ଏହି ସବୁ ଘଟଣା ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ଗୋଟାଏ ପାଗଳର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ, ସେ କଥା କହି ପାରିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଜାଣ ମୁଁ ବ୍ରେନ୍‌ଫିଭରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲି । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଥିଲି । ତା'ର ରହସ୍ୟ ଏହାରି ମଧ୍ୟରେ ଲୁକ୍‌କାୟିତ । ତାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । କେବଳ ଚାହେଁ ଏହିଠାରେ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନକରି ଜୀବନକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବି । ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ଆଗ୍ରହର ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ତାହା ସମ୍ପନ୍ନ ହେବ । ହେ ମୋର ପ୍ରିୟତମା ! ତୁମେ କ'ଣ ମୋର ଏହି ଅଜ୍ଞତାର ସହଭାଗିନୀ ହୋଇପାରିବ ? ବହିଟି ଏହି । ତାକୁ ନେଇ ରଖ । ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ପଢିପାର । କିନ୍ତୁ ମୋତେ କେବେ ସେ ସବୁକୁ ଜାଣିବାକୁ ଦିଅନାହିଁ । ଏପରି କୌଣସି ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅନୁରୋଧ ନ ଆସିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦାୟକ ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ମୁଁ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସୁପ୍ତଥିଲି କି ଜାଗ୍ରତ ଥିଲି, ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଥିଲି କି ବିଚଳିତ, ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଥିଲି ତାହାସବୁ ଏଥିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ।" ସେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ବହିଟି ତାଙ୍କ ତକିଆ ତଳେ ରଖିଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଚୁମ୍ବନ କଲି । ସିଷ୍ଟର ଆଗାଥାଙ୍କୁ କହିଥିଲି ଡାକ୍ତରଖାନା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିବା ପାଇଁ, ଯେପରି ଆଜି ଅପରାହ୍ଣରେ ଆମ ବିବାହକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ସେହି ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷାରେ······

ସେ ଆସି କହିଲେ, ଇଂଲିସ୍ ମିସନ୍‌ର ଯାଜକଙ୍କୁ ଡକାଯାଇଛି । ଘଣ୍ଟାଏ ମଧ୍ୟରେ ଆମର ବିବାହ···ଅପେକ୍ଷା କେବଳ ଜନାଥନଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ···

ଲୁସି ! ସେହି ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଯଥା ସମୟରେ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା ! ମନରେ କେମିତି ଗମ୍ଭୀର ଭାବ ଆସୁଛି; ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ! ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଜନାଥନଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସରିଥାଏ । ସେ ତକିଆ-ଗୁଡ଼ିଏ ଭରାଦେଇ ବସିଲେ । ଯାଜକଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼ତାର ସହ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ ପ୍ରାୟ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ହୃଦୟ ଏପରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ କଥାସବୁ ଅଟକି ଯାଉଥାଏ । ସେହି ସିଷ୍ଟରମାନେ କି ହୃଦୟବତୀ ସତେ ! ଭଗବାନ୍ କରନ୍ତୁ, ମୁଁ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ତଥା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ମଧୁର ସ୍ମୃତି ଭୁଲି ନ ଯାଏ । ଆଚ୍ଛା, ବିବାହାନୁଷ୍ଠାନ କଥା କହେ । ସିଷ୍ଟରମାନେ ଧର୍ମଯାଜକଙ୍କ ସହିତ ଚାଲିଗଲେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ । ମୋର ସ୍ୱାମୀ---ଲୁସି ! ଜୀବନରେ ଏହି ପ୍ରଥମ ଥର "ମୋର ସ୍ୱାମୀ"—ଏହି ମଧୁର

ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲି ! ଆମେ ଏକୁଟିଆ । ସେ ବହିଟି ତାଙ୍କ ତକିଆ ତଳୁ କାଢ଼ି ଧଳା କାଗଜରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଦେଲି ଏବଂ ଖଣ୍ଡିଏ ଫିକା ନୀଳ ରଙ୍ଗର ରିବନ୍ ବେକରୁ କାଢ଼ି ବାନ୍ଧିଦେଲି । ମୋର ବିବାହ ମୁଦ୍ରିକାକୁ ସିଲ୍‌ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଜଉଦେଇ ଗଣ୍ଠି ଉପରେ ସିଲ୍ କରିଦେଲି । ତା ପରେ ତାକୁ ଚୁମ୍ବନକରି ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି ଯେ ଏହାଙ୍କୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଚିରଦିନ ରଖିବ । ଏହା ହିଁ ହେବ ଆମ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ପବିତ୍ର ଗୋପନୀୟତା । ଏହିପରି ଆମେ ସମଗ୍ର ଜୀବନ ପରସ୍ପରକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ! ଯଦି ତାଙ୍କର କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ହୁଏ କିମ୍ବା କୌଣସି କଠୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଦେଖା ନଦିଏ, ତା' ହେଲେ ଏ କେବେ ଖୋଲା ହେବନାହିଁ । ସେ ମୋ ହାତ ଧରିଲେ । ଲୁସି ଲୋ ! ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀର କର ସେ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ । ମୋ ହାତ ଦୁଇଟି ନିଜ ହାତରେ ନେଇ କହିଲେ, ବିଶାଳ ବିଶ୍ୱରେ ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ବଳି ପରମ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବସ୍ତୁ ଏଇ ଦୁଇଟି । ଏହାକୁ ଧରି ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଅତୀତକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାକୁ ସାହସ କରି ପାରିବେ । ଆହା ବିଚରା ! ଅତୀତର କିଛି ଘଟଣା କହିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । କିନ୍ତୁ ଦିନ, ମାସ, ବର୍ଷ ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଗଲ ।

ଆଚ୍ଛା ଲୁସି ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଥାନ୍ତି ? କ'ଣ କହିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ହେଉଛି ଏ ବିପୁଳ ଧରଣୀର ସବୁଠାରୁ ସୁଖୀ ନାରୀ । ତାଙ୍କୁ ଦେଲି ଭଳି ମୋ ପାଖରେ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ନିଜକୁ, ନିଜ ଜୀବନକୁ, ନିଜର ବିଶ୍ୱାସକୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅର୍ପଣ କଲି ଏବଂ ଏ ସବୁ ସହିତ ମୋର ସମସ୍ତ ପ୍ରେମ ଦେଇ ଜୀବନଭରି ତାଙ୍କର ସେବା କରିପାରିବି । ମୋ କଥା ଶୁଣି ଯେତେବେଳେ ସେ ମୋତେ ଚୁମ୍ବନ କଲେ, ଦୁର୍ବଳ କରରେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷଣ କଲେ କି ପବିତ୍ର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସେ ...

ମୋର ପ୍ରାଣର ଲୁସି ! ଜାଣୁ କାହିଁକି ତୋତେ ଏ କଥା ଲେଖୁଛି ? କେବଳ ମୋର ଆନନ୍ଦ ପାଇଁ ମୁଁ ଲେଖୁ ନାହିଁ । ତୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଅତି ଆପଣାର, ଅତି ସ୍ନେହର ସେଥିପାଇଁ ତୋତେ ଲେଖୁଛି । ତୁ ଯେତେବେଳେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାଡ଼ି ସାଂସାରିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛୁ, ସେତେବେଳେ ତୋ ପାଖରେ ରହି ଅନେକ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ତୋତେ ବାଟ ଦେଖାଇବାର ସୁଯୋଗ ମୁଁ ପାଇଛି । ମୋର ଆଶା, ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ ପତ୍ନୀର ଦୃଷ୍ଟି ନେଇ ଦେଖ, ପତ୍ନୀତ୍ୱର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମୋତେ କେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇ ଆସିଛି । ତାହେଲେ ତୋର ବିବାହିତ ଜୀବନରେ ମୋ ପରି ତୁ ବି ସୁଖୀ ହୋଇ

ପାରିବୁ । ଲୁସି ଲୋ ! ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ତୋ ଜୀବନ ସୁଖସୌଭାଗ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ । ତୋ ଜୀବନ ହେଉ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜାମୁକ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକିତ ଦିବସ ପରି ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳ । ସେଠାରେ ନଥାଉ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୁଖତାର କଳଙ୍କ, ନ ଥାଉ ଅବିଶ୍ୱାସର କାଳିମା । ମୁଁ କେବେ ଚାହେଁନା ତୋର ଜୀବନରେ କଷ୍ଟ ନ ଆସୁ । କାରଣ ଏହା ଦୁରାଶା ମାତ୍ର । ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ । ତଥାପି ଆଶାକରେ, ଚାଲି ପଥରେ ସବୁ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜା ଅତିକ୍ରମ କରି ତୁ ସୁଖୀ ରହିବୁ ଚିରଦିନ-ଠିକ୍ ମୋରି ପରି । ଆଜ୍ଞା ବିଦାୟ ! ଏ ଚିଠିଟି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକରେ ପଠାଇବି । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଚିଠି ଲେଖିବ । ଆଜ୍ଞା ରହିଲି । ଜନାଥନ୍ ଉଠିଲେଣି । ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱନଏ । । ଇତି ।

ତୋର ସ୍ନେହର,
ମୀନା ହାରକର ।"

ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ରାଙ୍କର ମୀନା ହାରକରଙ୍କୁ ପତ୍ର

"ସ୍ନେହର ମୀନା,

ଗୋଟାଏ ସାଗରରେ ସ୍ନେହ ଏବଂ ଲକ୍ଷେ ଚୁମ୍ବନ । ଆଶାକରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ନିଜଘରେ ସ୍ୱାମୀ ନେଇ ଘର ସଂସାର କରିବୁ । ମୋର ଇଚ୍ଛା, ତୁ ତୁରନ୍ତ ଆସି ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଏଇଠି ରହିବୁ । ଏଠାକାର ପବନ ନିଶ୍ଚୟ ଜନାଥନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ରୋଗମୁକ୍ତ କରିବ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ମୋ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ବହୁତ ଉନ୍ନତି ଘଟିଛି । କରମୋରାଣ୍ଟ୍ ପକ୍ଷୀପରି ମୋତେ ସବୁବେଳେ ଭୋକ ହେଉଛି । ନିଦ ବି ଭଲ ହେଉଛି । ଖୁବ୍ ପ୍ରାଣପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଶୁଣି ଖୁସି ହେବୁ—ସ୍ୱପ୍ନ ଚାରଣ ମୋର ଆଉ ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ହେବ ଶୋଇବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନାହିଁ । ଆର୍ଥର୍ କହନ୍ତି ମୋ ଦେହରେ କାଲେ ଟିକେ ଚର୍ବି ଲାଗିଛି । ଦେଖ୍ ! କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ଆର୍ଥର ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇଠାରେ । ଆଃ ! ଆମେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଯେତେ ବୁଲୁଛୁ, ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ୁଛୁ, ନୌକାରେ ବୁଲୁଛୁ, ଗାଡ଼ିରେ ବୁଲୁଛୁ, ଟେନିସ୍ ଖେଳୁଛୁ କ'ଣ କହିବ ? ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ତାଙ୍କୁ ବେଶି ଭଲ ଲାଗୁଛି । ମେ କହନ୍ତି—ସେ ମୋତେ ବେଶି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଏଇ ସେ ଡାକୁଛନ୍ତି ! ତେଣୁ ଏହି ସ୍ନେହକାଙ୍ଗାଳିନୀ ଆଜି ଏଇଠି ରହୁଛି ।

। ଇତି ।
ଲୁସି"

"ପୁନଶ୍ଚ—ମା'ର ସ୍ନେହ ନେବୁ । ବିଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ଭଲ ଅଛି ।
ପୁନଶ୍ଚ—୨୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ଆମ ବିବାହ ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ବେଶି ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏପରି ନିର୍ଲିପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ଯେ ତାର ଉଗ୍ରତା କୌଣସି ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତିର ପ୍ରଭାବରେ ଦୂର ହେବାପରି ମନେ ହେଉଛି । ପ୍ରଥମ ଆକ୍ରମଣରେ ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଉଗ୍ର ରହି ଉତ୍ପାତ କଲା । ତା ପରେ ଦିନେ ରାତିରେ ହଠାତ୍ ଯେମିତି ଚନ୍ଦ୍ର ଉଠୁଛି—ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ମନକୁ ମନ କହୁଥାଏ "ଏଥର ଅପେକ୍ଷା କରିବ ! ଏଥର ଅପେକ୍ଷା କରିବ !" ଭୃତ୍ୟ ଆସି କହିଲା ଏ କଥା । ଦୌଡ଼ିଲି ଦେଖିବାକୁ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଓ୍ୱେଷ୍ଟକୋଟ୍ ପିନ୍ଧି ପ୍ୟାଡେଡ୍ ରୁମ୍‌ରେ ଅଛି । ମନରେ ପୂର୍ବର ସେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଭାବ ନାହିଁ । ଚକ୍ଷୁରେ ସେହି ପୁରାତନ ପ୍ରାର୍ଥନା ଭାବ । ବରଂ ଶରଣାଗତିର କୋମଳ ଭାବ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ତାର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଖୁବ୍ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି । ତେଣୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲି । ପ୍ରଥମେ ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ୱିଧା ପ୍ରକାଶ କଲେ ବି ମୋର ଆଦେଶ ପାଳନ କଲା । ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ ମୋ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସି ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚୋରେଇ ଚୋରେଇ ଚାହିଁ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲା ।

"ସେମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି ମୁଁ ତୁମର କିଛି କ୍ଷତି କରିବି ! କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! 'ମୁଁ' ଅନିଷ୍ଟ କରିପାରେ 'ତୁମର' । ବୋକା ! ସମସ୍ତେ ବୋକା ।"

ଯାହାହେଉ, ଏହି ପାଗଳା ବିଚରାର ମନ ଯେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମୋର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛି ! କିନ୍ତୁ ତା ବୋଲି ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତ ଠିକ୍ ଜଣା ପଡ଼ୁନାହିଁ ! ଏଇଟା କଣ ଭାବିବାକୁ ହେବ ଯେ 'ତା' 'ମୋ' ଭିତରେ ଏମିତି କିଛି ସ୍ୱଭାବଗତ ସାମ୍ୟ ଅଛି, ଯାହାଫଳରେ କିଛି କର୍ମ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ ପରସ୍ପରର ସହଯୋଗ ଦରକାର ? କିମ୍ବା— ମୋ ଦ୍ୱାରା ସେ ଏପରି କିଛି ସାତିଶୟ ଉପକୃତ ହୋଇପାରେ ତେଣୁ ମୋର ମଙ୍ଗଳ ତାର ନିତାନ୍ତ କାମ୍ୟ ? ନିଶ୍ଚୟ ପରେ ସ୍ଥିର କରିବି । ଆଜି ରାତିରେ ସେ ଆଉ କିଛି କହିବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ି ଛୁଆ କି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବିରାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଆଉ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ପଚାରିଲାରୁ କହିଲା, "ନା ନା ନା ! ମୁଁ ଆଉ ବିରାଡ଼ି ରଖୁନାହିଁ । ମୋର କେତେ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଅଛି ! ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ! ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ !"

କିଛି ସମୟ ପରେ ଫେରି ଆସିଲି । ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ କହିଲା, ପ୍ରାୟ ପ୍ରଭାତର ଠିକ୍ ପୂର୍ବମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଶାନ୍ତ ରହିଥିଲା । ତା ପରେ ବିଚଳିତ ଭାବ । ଶେଷରେ ସେହି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଉଗ୍ରତା ଏବଂ ପରେ ପରେ କିପରି ଆବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ି ଘୋର ନିଦ୍ରାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲା ।

ତିନି ରାତି କାଳ ସେହି ଅବସ୍ଥା—ଦିନ ତମାମ୍ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଉଗ୍ରତା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶାନ୍ତ । ଏହାର ନିଦାନ ନିରୂପଣ କରି ପାରନ୍ତି କି ? ଜଣାପଡ଼ୁଛି, ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ଆସୁଛି ଏବଂ ଚାଲିଯାଉଛି । ଆଃ ! ମିଳିଗଲା ! ମିଳିଗଲା ! କି ଆନନ୍ଦ ! କି ଆନନ୍ଦ ! ଆଚ୍ଛା—ଆଜି ରାତିରେ ଗୋଟାଏ ପାଗଳର ବୁଦ୍ଧି ସଙ୍ଗରେ ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କର ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଲୁ । ଦେଖାଯିବ ! ଗତବାର ଅସହାୟ ଭାବରେ ସେ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିରେ ସେ ପଳାଇ ଯାଉ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ମୁଖରେ । ଥରେ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଉ ? ପ୍ରୟୋଜନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲୋକମାନେ ସଚେତନ ଥା'ନ୍ତୁ···

ଅଗଷ୍ଟ ୨୩ ତାରିଖ :—

“ଅନେକ ସମୟରେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ଘଟେ ।” ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ଡିଜ୍‌ରେଲିଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା କି ଗମ୍ଭୀର ସତେ । ପିଞ୍ଜରା ଯେତେବେଳେ ଖୋଲା, ଆମ ପକ୍ଷୀଟି ଉଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଆମର ସବୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଆୟୋଜନ ନିଷ୍ଫଳ । କିନ୍ତୁ ଅବଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟ ଆବିଷ୍କୃତ ହେଲା—ତାର ଏହି ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥା ଓ ତଜ୍ଜନିତ ଶାନ୍ତଭାବ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ରହୁଛି । ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରତିଦିନ ଅନ୍ତତଃ କେତେ ଘଣ୍ଟା ତାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳମୁକ୍ତ କରି ପାରିବୁ । ରାତି ଜଗୁଆଳୀଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଇଛି ସେ ଥରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ ପାଡ଼େଡ୍ ରୁମ୍‌ରେ ତାକୁ ସେହିମିତି ଛାଡ଼ିଦେବ ଠିକ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ବିଚରାର ମନ ନ ବୁଝୁ ପଛେ, ଦେହଟା ଅନ୍ତତଃ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମୁକ୍ତି ପାଇବ ? ପୁଣି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟିଛି ! ମୋତେ ଡକା ହେଲାଣି । ଆଁ ? ପୁଣି ପଳାଇଲା ?

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା:—

ପୁଣି ଏକ ରାତ୍ରି ଅଭିଯାନ । ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ଼ ଚତୁରତାର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ରାତିରେ ଜଗୁଆଳି ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ କକ୍ଷରେ ପଶିବାକୁ । ଯେମିତି ସେ ପଶିଛି, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା । ଭୃତ୍ୟଗଣ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଖବର ଦେଲା । ଏଥର ବି ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଗୃହ ଦିଗକୁ ଯାଇଛି । ପ୍ରାଚୀନ ଭଜନାଳୟ ଦ୍ୱାରକୁ ଦୂରରୁ ଠେଲୁ ଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ମୋତେ

ଯେମିତି ଦେଖୁଛୁ ଅଗ୍ନିଶର୍ମା ହୋଇଗଲା । ଠିକ୍ ବେଳରେ ସେମାନେ ତାକୁ ନ ଧରିଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ମୋତେ ହତ୍ୟା କରିଥାନ୍ତା । ତାକୁ ଧରିଛୁ, ଗୋଟାଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ହଠାତ୍ ତାର ପଳାଇବା ଉଦ୍ୟମ ବଢ଼ାଇଦେଇ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । କେମିତି ସନ୍ଦେହ ଆସିଲା । କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି—କିଛି ନାହିଁ ? ତାପରେ ତାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକିତ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲି । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାଦୁଡ଼ି ଭୌତିକ ଭାବରେ ଡେଣା ଝାପଟାଇ ନୀରବରେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ବାଦୁଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ସାଧାରଣତଃ ଚକ୍କର ମାରି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଉଡ଼ିଯା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଇଟା ସିଧା ଉଡ଼ିଯାଉଛି ? ସତେ ଅବା କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଛି । ରୋଗୀ ଏହି ଦୃଶ୍ୟରେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଯାଉଛି । ଶାନ୍ତ ଭାବରେ କହିଲା,

"ବାନ୍ଧିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଖୁସିରେ ଯାଉଛି ।" ବାସ୍ତବରେ ବିନା ଅସୁବିଧାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଭାବୁଛି ତାର ଏହି ସ୍ତବ୍ଧତା ଭିତରେ କିଛି ଇଙ୍ଗିତ ରହିଛି ! ଆଜି ରାତିଟି ଭୁଲି ହେବ ନାହିଁ.........

ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ଡାଏରି

ହିଲିଂହାମ୍, ୨୪ ଅଗଷ୍ଟ :—

ଭାବୁଛି ଏଥର ମୀନା ଭଳି ସବୁ କଥା ଲେଖି ରଖିବି । ତା'ହେଲେ ଆମର ଭେଟହେଲେ ଦୀର୍ଘ ଆଳାପ ଭଲ ଜମିବ । ସତେ, କେବେ ଆମର ଦେଖା ହେବ ? ଆଃ ! ସେ ମୋ ପାଖରେ ଥା'ନ୍ତା କି ? ଭାରି ମନ କଷ୍ଟ ହେଉଛି । ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛି ଗତ ରାତିରେ ଠିକ୍ ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ ଥିଲାବେଳ ପରି । ସବୁ କେମିତି ତମସାଚ୍ଛନ୍ନ, ଭୀତିପ୍ରଦ । କିନ୍ତୁ ମୋର କିଛି ମନେ ରହୁ ନାହିଁ । ଖାଲିଟାରେ ମୋତେ କାହିଁକି ଭୟ ଲାଗୁଛି ? ତା' ସାଙ୍ଗକୁ କାହିଁକି ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି ! ଲଣ୍ଡ୍‌କୁ ଆସିଲାବେଳେ ଆର୍ଥର୍ ମୋତେ ଦେଖି ଭାରି ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ମୋର ବି ଖୁସି ହେବା ଭଳି ଉତ୍ସାହ ନ ଥିଲା । ଆଜି ରାତିରେ ମା' ରୁମ୍‌ରେ ଶୁଅନ୍ତେ କି । ଦେଖେ । କହେ ।

୨୫ ଅଗଷ୍ଟ :

ଆଉ ଗୋଟିଏ ରାତି କଷ୍ଟରେ କଟିଲା । ମା' କିଛି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ନିଜେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ସେ ବୋଧହୁଏ ଭାବିଲେ ମୋତେ ଅଯଥାରେ କଷ୍ଟ ଦେବ । ଭାବିଲି ରାତିଟା ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ କଟାଇବି । ବହୁତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଇଆ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଯେମିତି ଘଣ୍ଟାରେ ବାରଟା ବାଜିଛି, ମୋର ତନ୍ଦ୍ରା କଟିଗଲା । ତା'ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି ? ଝରକା ପାଖରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଡେଣା ଝାଡ଼ିବା, ଖଡ଼୍ ଖଡ଼୍ ଶବ୍ଦ ହେବା ଭଳି ଶୁଣାଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ସେ ସବୁକୁ ଖାତିର୍ କରି ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ମୋର ବି କିଛି ମନେ ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ପୁଣି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ? ବହୁତ ଖରାପ ସ୍ୱପ୍ନ ବି ଦେଖିଲି । ସେ ସବୁ ମନେ ରଖି ପାରନ୍ତି କି ! ଆଜି ସକାଳୁ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି । ମୋର ମୁହଁ ମଲା ମଣିଷର ମୁହଁ ପରି ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି । ତଣ୍ଟିରେ କଷ୍ଟ ଲାଗୁଛି । ନିଶ୍ଚୟ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌ରେ କିଛି ଦୋଷ ଘଟିଛି । ନିଶ୍ୱାସ ନେଲା ବେଳକୁ ଏତେ କଷ୍ଟ କାହିଁକି ଲାଗୁଛି ? ଆର୍ଥର୍ ଆସିଲେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ନୋହିଲେ ମୋତେ ଏପରି ଦେଖି ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁଃଖିତ ହେବେ ।

ଆର୍ଥର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କର ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ୍‌ଙ୍କୁ ପତ୍ର

ଆଲ୍‌ବେମାର୍ଲୋ ହୋଟେଲ
୩୧ ଅଗଷ୍ଟ

"ପ୍ରିୟ ଜାକ୍ ,

ମୋର ଗୋଟିଏ ଉପକାର କରିବୁ । ଲୁସି ଅସୁସ୍ଥା । ତା' ମାନେ, ତା'ର କିଛି ରୋଗ ଥିଲାପରି ଜଣା ଯାଉନାହିଁ ; ଅଥଚ ଭାରି ଖରାପ ଦେଖାଯାଉଛି । ପ୍ରତିଦିନ ସେଠା ବଢ଼ୁଛି । ତାକୁ ପଚାରୁଛି, କ'ଣ କାରଣ ହୋଇପାରେ । ତା' ମା'ଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ ସାହସ କଲି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଲୁସିର ଖରାପ ଅବସ୍ଥା କଥା କହି ତାଙ୍କ ମନକୁ କଷ୍ଟ ଦେବାର ପରିଣାମ ଭୟାବହ ହୋଇପାରେ । ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ମୋ ପାଖରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇପାରେ । ହୃଦ୍‌ରୋଗ ! ବିଚାରୀ ଲୁସି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣି ନାହିଁ ସେ କଥା । ତା'ର ଭାବନା ମୋତେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ କରି ପକାଉଛି । ତାକୁ ଦେଖିବା କି ବେଦନାଦାୟକ ! ତୋତେ ଦେଖାଇବା କଥା କହିଲି । ପ୍ରଥମେ ଆପତ୍ତି କଲା ।

କାହିଁକି ? ତୁ କ'ଣ ଜାଣୁନା କାହିଁକି ? ଯାହାହେଉ, ପରେ ବଜ ହୋଇଛୁ । ଜାଣେ ବନ୍ଧୁ ! ତୋ ପକ୍ଷରେ ଏ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ଦୁଃଖ ଦାୟକ । ତଥାପି 'ତାର' ମଙ୍ଗଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ନ କରି ରହିପାରିବୁ ନାହିଁ । ସ୍ଥିର ହୋଇଛି—ତୁ କାଲି ହିଲିଂହାମକୁ ଆସିବୁ ଲଞ୍ଚ୍ ଖାଇବାକୁ ଦିନ ଦୁଇଟା ବେଳେ । ତା'ହେଲେ ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଡ୍ରାଙ୍କ ମନରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ହେବ ନାହିଁ । ଲଞ୍ଚ୍ ପରେ ଲୁସି ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ଏକୁଟିଆ ଦେଖା କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇବ । ମୁଁ ଚାହା ଖାଇବାକୁ ଆସିବି । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଫେରିବା । ତୁ ତାକୁ ଦେଖି ସାରିବା ପରେ ପରେ ତୋ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବା'କୁ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ନ ଭୁଲୁ ଯେପରି !

ଆର୍ଥର୍"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ୍‌ଙ୍କୁ ଆର୍ଥର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା

"୧ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର—

ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଭୀଷଣ ଖରାପ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଛି । ରିଙ୍ଗ୍‌କୁ ଆଜି ରାତି ଡାକରେ ସବୁ ଲେଖ । ଦରକାର ହେଲେ ତାର କର ।"

ଆର୍ଥର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ୍‌ଙ୍କ ପତ୍ର

"ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ ମହାଶୟ,

ମିସ୍ ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଡ୍ରାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ତୋତେ ତୁରନ୍ତ ଜଣାଇବା ଦମ୍ବାଦ ହେଲା—ମୋ ମତରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଦୈହିକ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କିମ୍ବା ରୋଗ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଚେହେରାରେ ମୁଁ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ମୋର ଗତଥର ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେବାଠାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରାପୂରି ଖରାପ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ମନେ ରଖିବୁ ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଠିକନଖି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ସୁବିଧା ପାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର ସମ୍ପର୍କ ସେଥିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଡାକ୍ତରୀ ବିଦ୍ୟା ସେ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ

ଯାହା ଯାହା ଘଟିଛି ସବୁ ତୋତେ ଲେଖିଲି । ସେଥିରୁ ତୁ ନିଜ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ । ତା'ପରେ କହିବ ମୁଁ କ'ଣ କରିଛି ଏବଂ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଛି ।

ମିସ୍ ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ ଖୁସି ମିଜାଜ୍‌ରେ ଦେଖିଲି । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ମା' ଉପସ୍ଥିତ ଥାନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କଲି, ତାଙ୍କର ଏ ସମସ୍ତ ଭାବ ମା'ଙ୍କର ଉତ୍କଣ୍ଠା ନ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଛଳନା ମାତ୍ର । ଏ ବିଷୟରେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଲଞ୍ଚ୍ ଖାଇଲୁ । ଆମେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରହିବାପାଇଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଉ । ତା'ପରେ ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ବିଶ୍ରାମ ନେବାପାଇଁ ଚାଲିଗଲେ । ଲୁସି ଏବଂ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ । ତାଙ୍କ ରୁମକୁ ଗଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତାର ଛଳନା କରୁଥାନ୍ତି ; କାରଣ ଚାକରବାକର ଯିବା ଆସିବା ଚାଲିଥାଏ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଖା ଖୋଲିଗଲା । ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସହ ଚେୟାର ଉପରେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ଆଖିକୁ ହାତରେ ଢାଙ୍କି ଥାନ୍ତି । ଏହି ଅବସ୍ଥାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ରୋଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ମୋତେ କହିଲେ—

"ମୋ ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବା ପାଇଁ କେତେ ଘୃଣା ଲାଗୁଛି !" ମୁଁ କହିଲି, ଜଣେ ଡାକ୍ତର ପାଖରେ ସବୁକଥା କହିବା ରୋଗୀର ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତା'ଛଡ଼ା ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ତୁ କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ ସେ କଥା ବି କହିଲି । ମୋ କଥାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧରିପାରି ସେ କହିଲେ "ଆର୍ଥର୍‌ଙ୍କୁ ଆପଣ ଯାହା ଭଲ ଭାବୁଛନ୍ତି କହନ୍ତୁ । ମୋ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା ହିଁ ମୋତେ ବେଶି ବିଚଳିତ କରୁଛି ।" ତେଣୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ।

ସହଜରେ ଜାଣି ପାରୁଛି ସେ ନିତାନ୍ତ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟତାର ଯାହାସବୁ ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷଣ, ସେ କିଛି ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ରକ୍ତର ସ୍ୱରୂପ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ଝରକା କବାଟ ଖୋଲିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ହାତ ସାମାନ୍ୟ କଟିଗଲା । ଛୋଟ ଘଟଣା । ତଥାପି ମୋତେ ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା ଦୁଇ ତିନି ବୁନ୍ଦାରକ୍ତ ନେଇ ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ । ଦେଖିଲି ସବୁ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ବରଂ ସେଥିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଇପାରେ, ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ସବୁ ଶାରୀରିକ ବ୍ୟାପାରରେ ଚିନ୍ତିତ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ନା କିଛି ଗୋପନୀୟ କାରଣ ଅଛି । ତେବେ କାରଣଟି ନିଶ୍ଚୟ ମାନସିକ । ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ —ନିଶ୍ୱାସ ନେବାରେ କଷ୍ଟ ହେଉଛି, ନିତାନ୍ତ ଅଳସ, ଅବଶ ଲାଗୁଛି । ଶୋଇବାରେ ବି ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ଶୋଇଲାବେଳେ ଭୟଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାଏ ଦେଖୁଛନ୍ତି; ଅଥଚ ସେଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ମନରେ ରହୁନାହିଁ । ତାଙ୍କର କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ପିଲାଦିନେ

ସ୍ୱପ୍ନ ଗ୍ରହଣ ଥିଲା ତାଙ୍କର । ଏବେ ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ ଥିଲାବେଳେ ସେହି ଅଭ୍ୟାସ ଦେଖାଗଲା । ଥରେ ରାତିରେ ଉଠି ସେ ଇଷ୍ଟ୍‌କ୍ଲିଫ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ମିସ୍ ମୂରେ ତାଙ୍କୁ ଆଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅଭ୍ୟାସ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ ବୋଲି ତ କହୁଛନ୍ତି ? ଏ ସବୁ କଥାରେ ମୋର କେମିତି ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି । ତେଣୁ ମୋ ମତରେ ଯାହା ସବୁଠାରୁ ଭଲ ହେବ ତାହା ହିଁ କରିଛି । ମୋର ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ପରମ ସୁହୃଦ୍ ଆମଷ୍ଟର୍‌ଡ୍ୟାମ୍‌ର ପ୍ରଫେସର୍ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଲେଖିଛି । ଏହି ସବୁ ଦୁର୍ବୋଧ୍ୟ ରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଗବେଷଣା ବୋଧହୁଏ ପୃଥିବୀରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଅଛି । ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଛି ଏଠାକୁ ଆସିବାପାଇଁ । ତୁ କହୁଛୁ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ତୋର । ତେଣୁ ତୋର ପରିଚୟ ଓ ମିସ୍ ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ ସହିତ ତୋର ସମ୍ପର୍କ କଥା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଲେଖିଛି । ବୁଝେ ! ଏ ସବୁ କେବଳ ତୁମରି ଇଚ୍ଛାକୁ ଯଥାନତ କରି ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ । ତା'ଛଡ଼ା ତାଙ୍କ ସେବା କରିବାରେ ଗୌରବ ଲାଭକରି ମୁଁ କମ୍ ଆନନ୍ଦିତ ନୁହେଁ । ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ମୋ ପାଇଁ ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ନୁହଁନ୍ତି । ଯେଉଁ କାରଣରୁ ସେ ଆସନ୍ତୁ ପଛେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ଆମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦେଲା ବେଳେ ତୁ ତାଙ୍କୁ ମନମୁଖୀ ଭାବିପାରୁ । କିନ୍ତୁ ତାର କାରଣ, ସେ ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଅମୋଘ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ସେ ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ, ଆତ୍ମତତ୍ତ୍ୱବିତ୍, ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ତା'ଛଡ଼ା ତାଙ୍କର ମନ ନିତାନ୍ତ ନିର୍ମଳ, ମୁକ୍ତ । ତା' ସହିତ ଅପରିସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ତୁଷାର ଶୀତଳ ସ୍ୱଭାବ, ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ ସ୍ଥିର ସଂକଳ୍ପ, ପ୍ରବଳ ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ, ପ୍ରଚୁର ସହନଶୀଳତା, ହୃଦୟର କରୁଣାର୍ଦ୍ରତା— ଏହି ସବୁ ଅସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସେ ମାନବ ଜାତିର କଲ୍ୟାଣରୂପକ ମହତ୍ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ତତ୍ପର । ଶାସ୍ତ୍ରଗତଜ୍ଞାନ ଓ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜ୍ଞାନ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ସମାନ ଭାବରେ ପାରଦର୍ଶୀ । ତାଙ୍କର ହୃଦୟବତ୍ତା ସହ ତାଙ୍କ ମତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି । ଏ ସବୁ ତୋତେ ଲେଖିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ତୁ ଅନୁଭବ କରିବୁ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ । ତୁରନ୍ତ ଆସିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଲେଖିଛି । କାଲି ପୁଣି ଥରେ ମିସ୍ ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କୁ ଦେଖିବି । ତାଙ୍କୁ କହିଛି ସେ ମୋତେ ଷ୍ଟୋର୍ସ୍‌ରେ ଦେଖା କରିବେ । ତେଣୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଇ ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କରିବି ନାହିଁ । ଶୁଭେଚ୍ଛା ନେବୁ ।

। ଇତି ।

ସ୍ନେହର

ଜନ୍ ସିୱାର୍ଡ୍"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ଅବ୍ରାହମ୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ଏମ୍.ଡି, ଡି.ପିଏଚ୍., ଡି. ଲିଟ୍. ଇତ୍ୟାଦି ଙ୍କ ପତ୍ର

୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

"ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ ,

ଯଦିଓ ତୁମ ପାଖକୁ ମୁଁ ଯାଉଛି ତଥାପି ତୁମ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି କରିପାରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭକରି ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦିତ ମୁଁ । ମୋ ଯିବା ଯେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚିତ, ଗ୍ରେଟ୍ ଇଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ ହୋଟେଲରେ ମୋ ପାଇଁ ଜାଗା ରଖ । ତ' ହେଲେ ପାଖରେ ରହିବି; ଦେଖା ଶୁଣା କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ତା' ଛଡ଼ା, ଯେପରି ସେ ଝିଅଟିକୁ ଆମେ କାଲି ଶୀଘ୍ର ଦେଖା କରିପାରିବା ତାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବ । ହୁଏତ କାଲି ରାତିରେ ମୋତେ ଫେରିବାକୁ ହୋଇପାରେ । ପୁଣି ଦରକାର ହେଲେ ତିନି ଦିନ ପରେ ଯିବି । ସେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଅଧିକ ସମୟ ରହି ପାରେ । ଆଚ୍ଛା, ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଶୁଭେଚ୍ଛା ନେବ ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ"

ଆର୍ଥର ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ୍‌ଙ୍କ ପତ୍ର

"ପ୍ରିୟ ଆର୍ଥ,—

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆସି ଚାଲିଗଲେ । ମୋ ସଙ୍ଗରେ ହିଲିଙ୍ଗହାମ୍ ଆସିଥିଲେ । ଦେଖିଲୁ ଲୁସି କହିବାରୁ ତାଙ୍କ ମା' ବାହାରକୁ ଲଞ୍ଚ୍ ପାଇଁ ଯାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଲୁସି ଏକାକିନୀ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲେ । ତାଙ୍କଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ ପାଇଲେ ତୋତେ ଜଣାଇବି । କାରଣ ସବୁ ସମୟ ପାଇଁ ମୁଁ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲି । ମନେହୁଏ ଏ ବିଷୟରେ ସେ ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତିତ । ତଥାପି ଭାବି ଦେଖିବେ ବୋଲି କହିଲେ । ଆମ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଏବଂ ଏହି ଘଟଣାରେ ତୋର ମୋ ଉପରେ କିପରି ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କହିଲାରୁ ସେ କହିଲେ- "ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ ତାଙ୍କୁ କହିବ । କିମ୍ବା ମୁଁ ଯାହା ଭାବୁଛି ଯେବେ ଅନୁମାନ କରି ପାରୁଥାଅ କହିବ । ନା କ'ଣ ? ନା ନା ମୁଁ ଥଟ୍ଟା କରୁ ନାହିଁ । ଉପସ୍ଥିତ ବିଷୟଟା ଥଟ୍ଟା କଥା ନୁହେଁ । କାରଣ ଜୀବନମରଣ କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ସମସ୍ୟା ଏଥିରେ ଜଡ଼ିତ ।" କହିଲି

ବେଳେ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର । ତେଣୁ ପଚାରିଲି ସେ କ'ଣ କହିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି । ଆଉ କିଛି ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ । ମୋ ଉପରେ ରାଗିବ୍ ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ ! ତାଙ୍କ ମୌନତାର ଅର୍ଥ ଲୁସିର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ । ସମୟ ହେଲେ ସବୁକଥା ସେ ପରିଷ୍କାରଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥାଅ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି ଆମ ପରିଦର୍ଶନର କେବଳ ଗୋଟାଏ ବିବରଣୀ ମୋତେ ଲେଖିବ । ଯେପରି 'ଦି ଡେଲି ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍'କୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖୁଛି । ବୋଧହୁଏ ମୋ କଥାକୁ ସେ କାନ ନ ଦେଇ କହିଲେ,—ସେ ଲଣ୍ଡନରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ଆକାଶରେ ଏତେ କୁହେଳିକାଚ୍ଛନ୍ନତା ନଥିଲା । ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଏତେ ମାଳିନ୍ୟ ନ ଥିଲା । .... ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ କାଲି ମାଗିବି ।

ଆଚ୍ଛା, ଆମ ଭିଜିଟ୍ କଥା ? ଲୁସି ଖୁବ୍ ଖୁସିରେ ଥିଲେ । ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବା ଦିନଠାରୁ ବେଶି ସୁସ୍ଥ । ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ବିବର୍ଣ୍ଣତା ଦେଖି ତୁ ବିଚଳିତ ହୋଇଥିଲୁ ସେଟା ପ୍ରାୟ ନ ଥିଲା । ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ବି ଠିକ୍ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ମଧୁରତା (ସେତ ସବୁବେଳେ ମଧୁର ! ନୁହେଁ ?) ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ସାମନାରେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ଏହିପରି ସହଜ ହେବା ପାଇଁ ସାଧ୍ୟମତ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥାଏ, ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବି ଜାଣିପାରିଲେ । ତାଙ୍କର ଲୋମଶ ଭ୍ରୂଯୁଗଳ ତଳେ ଚକ୍ଷୁର ଦ୍ରୁତଗତି ସହିତ ମୁଁ ବହୁ ଦିନରୁ ପରିଚିତ । ତା'ପରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା– ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ । କେବଳ ଆମ ନିଜ ବିଷୟ ଓ ରୋଗ ବିଷୟକୁ ଛାଡ଼ି । ପୁଣି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଏପରି ଆନନ୍ଦୋଚ୍ଛ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଦେଖିଲି ଲୁସିଙ୍କର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତାର ଛଳନା ବାସ୍ତବତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ, ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କର ଆଳାପ ଆଲୋଚନାକୁ ଘୁରାଇ ଆଣିଲେ ତାଙ୍କ ଭିଜିଟ୍‌ର କାରଣ ନିକଟକୁ । ମଧୁର ଭାବରେ କହିଲେ—

“ତୁମପରି ମଧୁର ସ୍ୱଭାବର ଝିଅଟିଏ ଦେଖି ମୁଁ କେତେ ଯେ ଆନନ୍ଦିତ କ'ଣ କହିବି ? ଏମିତି ସ୍ନେହଶୀଳା ଝିଅଟିଏ ଅଉ କେଉଁଠି ଦେଖିଛି ମୋର ମନେ ହେଉନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ, ତୁମର କୌଣସିଥିରେ ଉତ୍ସାହ ନାହିଁ । ତୁମେ ନିତାନ୍ତ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛ । ଫୁଃ ! ସେମାନେ କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି ?” ମୋତେ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ କେଞ୍ଚି ତା'ପରେ କହିଲେ, “ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖାଇଦେବା ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା ଭୁଲ ।” ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ । ଯେମିତି ଥରେ କ୍ଲାସ୍‌ରୁ ବାହାରିଯିବାପାଇଁ ମୋତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣାରେ । ସେ କଥା ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଖିଲେ ମୋର ସବୁବେଳେ ମନେପଡ଼େ । ମୋତେ ଦେଖାଇ କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଏ ଭଦ୍ରଲୋକ ଡାକ୍ତର ହେଲେ କ'ଣ ହେବ,

ଯୁବତୀ ଝିଅମାନଙ୍କ କଥା କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି ? ଅବଶ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେମିକାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଖେଳ କୌତୁକ କରିପାରନ୍ତି, ଖୁସି ହୋଇପାରନ୍ତି, ଖୁସି ଦେଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଝିଅମାନଙ୍କର ମନ କ'ଣ ବୁଝିବେ ? ବିଶେଷତଃ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ କି ଭଉଣୀଟିଏ ନାହିଁ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନାରୀସମ୍ପର୍କ ବର୍ଜିତ ଗଦ୍ୟ । କହୋ ବାବୁ, ଯଦି ତୁମ ଯୁବକ ମନ ଖୋଲିବାକୁ ଚାହଁ ତ କୌଣସି ଯୁବତୀ ପାଖରେ ଖୋଲ ! ତା' ନାହିଁ । କ'ଣ ନା ମନ ଖୋଲନ୍ତି ମୋ'ପରି ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଆଗରେ, ଯେ ଜୀବନରେ ବହୁ ଦୁଃଖ ଦେଖିଛି ; ଦୁଃଖର କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ତା ଆଗରେ ? ଧେତ୍ ! ଅତଏବ୍ ମା ! ତାଙ୍କୁ ପଠାଇଦେବା ବଗିଚାକୁ । ସେ ସେଠି ଯାଇ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣନ୍ତୁ । ଆମେ ଆମର କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ।" ଇଙ୍ଗିତଟି ବୁଝିପାରି ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସିଲି । କିଛି ସମୟରେ ଝରକା ପାଖକୁ ଆସି ମୋତେ ଭିତରକୁ ଡାକିଲେ । ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ,"ଖୁବ୍ ଭଲଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲି । କିନ୍ତୁ ଦୈହିକ କାରଣ ତ କିଛି ନାହିଁ । ତୁମ ସହିତ ମୁଁ ଏକମତ ଯେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ରକ୍ତ କ୍ଷୟ ହୋଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥାକୁ କୌଣସି ମତେ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟତା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଚାକରାଣୀକୁ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇବାକୁ କହିଛି । ତାକୁ ୨/୩ଟା କଥା ପଚାରିବି । ସେଥିରୁ ବି କିଛି ସୂତ୍ର ମିଳିପାରେ । ସେ କ'ଣ କହିବ ମୁଁ ଜାଣେ । କାରଣ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଅଛି । ସବୁକଥାର କାରଣ ଅଛି ; ଏଥିରେ ନାହିଁ ? ତା' କିପରି ସମ୍ଭବ ? ଘରକୁ ଫେରି ମୋତେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୁମେ ପ୍ରତିଦିନ ମୋତେ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରିବ । ଦରକାର ହେଲେ ଆସିବି । ରୋଗ ? କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? କିଛି ଭଲ ନ ଲାଗିବା ତ ଗୋଟାଏ ରୋଗ ହୋଇପାରେ ? ମୋର କୌତୁହଳଟା ଏଇଠି । ତା'ଛଡ଼ା ଏ ଝିଅଟିର ମଧୁରତା ମୋତେ ବେଶି ଆକୃଷ୍ଟ କରିଛି । ଅତି ମୁଗ୍ଧ ମୁଁ । ତୁମପାଇଁ କି ରୋଗପାଇଁ ନ ହେଉ ପଛେ, ତା'ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବି ।"

ମୁଁ ତ ତୋତେ ଆଗରୁ କହିଛି---ଆଉ ପଦଟିଏ କଥା ସେ କହିବେ ନାହିଁ । ଆମେ ଏକୁଟିଆ ଥିଲେ କ'ଣ ନ ଥିଲେ କ'ଣ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ସେଇଆ । ଆର୍ଥର୍ ! ତୁ ଯେତିକି ଜାଣୁ ମୁଁ ବି ସେତିକି ଜାଣେ । ନିଶ୍ଚୟ କଡ଼ା ନଜର ରଖିବି । ତୋ ବାପା ଭଲଥିବେ ଆଶାକରେ । ଦୁଇଜଣ ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଝିରେ ପଡ଼ି ନିଶ୍ଚୟ ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛୁ । 'ଦୁଇଜଣଯାକ ତୋର ନିତାନ୍ତ ପ୍ରିୟ । ପିତାଙ୍କ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ତୁ କିପରି ସଚେତନ ଜାଣେ ଏବଂ ତାହା ପାଳନକରି ଠିକ୍ କରିଛୁ । ତଥାପି ଦରକାର ହେଲେ ଲୁସି ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଲେଖିବି । ତେଣୁ ମୋ ପାଖରୁ ଖବର ନ ପାଇଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବେଶି ଅଧୀର ହେବୁନାହିଁ । ।ଇତି।

ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ରୋଗୀ ତା'ପ୍ରତି ଆମର କୌତୁହଳ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଗ୍ରତ ରହିଛି । ତା'ର ଉତ୍ପାତ ପୁଣି କାଲି ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ସମୟରେ ଘଟିଲା । ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଚଞ୍ଚଳତା ଭାବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଭୃତ୍ୟକୁ ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ଜଣା । ତେଣୁ ସାହାଯ୍ୟ ଚାହିଁ ପଠାଇଲା । ଭାଗ୍ୟକୁ ଲୋକମାନେ ପାଖରେ ଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ିଆସିଲେ । ଠିକ୍ ମଧ୍ୟାହ୍ନବେଳକୁ ସେ ଏତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ହୋଇଉଠିଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ବି ତାକୁ ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଲା । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ । ତା'ପରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଶେଷରେ ଏକପ୍ରକାର ବିଷର୍ଣ୍ଣତାରେ ବୁଡ଼ିଗଲା । ଭୃତ୍ୟ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଉନ୍ମତ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ତା'ର ଭୟଙ୍କର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ଅନ୍ୟ ରୋଗୀମାନେ ନିତାନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ତା ପାଖରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଅବସ୍ଥାଟା ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝିପାରୁଛି । କାରଣ ଦୂରରୁ ଥାଇ ମୁଁ ବି ସେଇଟା ଶୁଣିଛି । ଏଇଟା ପାଗଳାଗାରଦର ଡିନର ସମୟ ପର ଘଟଣା । କିନ୍ତୁ ବାବୁ ଆମର ଖଟର ଗୋଟାଏ କଣରେ ବସି ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ । ଦୃଷ୍ଟି ନିଷ୍ପ୍ରଭ, ବିମର୍ଷ । ସେଥିରୁ କିପରି ଏକ ଶୋକଗ୍ରସ୍ତ ଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗୋଟାଏ ଭାବର ଇଙ୍ଗିତ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ତାହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ତମସାବୃତ । ମୁଁ ଠିକ୍ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ରୋଗୀଠାରେ ଆଜି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସୂଚନା । ପାଞ୍ଚଟାବେଳେ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଆଗପରି ସେ ଖୁବ୍ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଖୁସି ମନରେ ମାଛି ଧରି ପାଟିରେ ପକାଉଥାଏ । ନଖରେ ଝରକା ଚୌକାଠରେ ଚିହ୍ନ ଦେଇ ହିସାବ ରଖୁଥାଏ । ମୋତେ ଦେଖି ପାଖକୁ ଆସିଲା ତା'ର ମନ୍ଦ ଆଚରଣପାଇଁ କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥନା କଲା । ନିତାନ୍ତ ଅନୁନୟ ବିନୟ କରି କହିଲା ସେ ତା'ର ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିବାକୁ ଚାହେଁ ଏବଂ ନୋଟ୍‌ବୁକ୍‌ଟି ଫେରିପାଇବାକୁ ଚାହେଁ । ଦେଖାଯାଉ କ'ଣ ହେଉଛି ? ତାକୁ ତା ପୂର୍ବ ରୁମ୍‌କୁ ନିଆଗଲା । ଝରକା ଖୋଲାଥାଏ । ଝରକା ପାଖରେ ଚିନି ବିଛୁଡ଼ିଦେଇ ମାଛି ଧରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଅମଳ କଲାଣି ମଧ୍ୟ । ଆଜି ଖାଉନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟାଏ ବାକ୍ସରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁଛି ଠିକ୍ ଆଗପରି । ଘର କଣରେ ମାକଡ଼ସା ଖୋଜୁଛି । ଗତ କେତେଦିନ ବିଷୟରେ ତା ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ତା'ର ଚିନ୍ତାର କୌଣସି ସୂତ୍ର ମୋତେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ

ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନୋବୃତ୍ତି ଜାଗ୍ରତ କରିବା କଷ୍ଟ। ମୋ କଥା ଶୁଣି ସାମାନ୍ୟ କେତେ ମିନିଟ୍ ଭାବି ବିମର୍ଷ ଭାବରେ ଚାହିଁଲା। ତା'ପରେ କଥା କହିଲା। ଯେମିତି ବହୁ ଦୂରରୁ ତା'ର କଥା ଭାସିଆସୁଛି । ମୋତେ ନ କହି ନିଜକୁ ନିଜେ କହୁଛି ଅବା—

'ସରିଗଲା। ସବୁ ଶେଷ। ସେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି। ସମସ୍ତ ଆଶା ଶୂନ୍ୟ। ନିଜେ ଚେଷ୍ଟାକରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା ନାହିଁ।" ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ମୋ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ଡାକ୍ତର ! ଦୟାକରି ମୋତେ କିଛି ଅଧିକା ଚିନି ଦିଅନ୍ତେ ନାହିଁ ? ଭାବୁଛି ଏଟା ଭାରି ଭଲହେବ।"

"ଆଉ ମାଛ ?" ମୁଁ କହିଲି।

"ହଁ ! ହଁ ! ମାଛ ଚିନି ଭଲପାଆନ୍ତି, ଆଉ ମୁଁ ମାଛ ଭଲପାଏ। ତେଣୁ ମୁଁ ଚିନି ଭଲପାଏ।" ଅନେକ କହନ୍ତି ପାଗଳମାନେ କୁଆଡ଼େ ଯୁକ୍ତି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ! ଦୁଇଗୁଣ ଚିନି ମଗାଇଦେଲି । ତା' ପାଖରୁ ଗଲାବେଳେ ଦେଖିଲି ବୋଧହୁଏ ଏ ବିଶାଳ ଜଗତର ସବୁ ସୁଖୀ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ବି ଜଣେ ହୋଇଯାଇଛି । ଆଃ ! ତା ମନର ଅତଳ ଗହ୍ୱରରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରନ୍ତି କି ?

ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରି

ପୁନର୍ବାର ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା । ମିସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲି। ଦେଖିଲି ସେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି। ସେଠାରୁ ଫେରି ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ଚାହିଁଛି, ତା'ର ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ଲଣ୍ଡନ ଉପର ଦେଇ ଯେଉଁ ଚମତ୍କାର ଧୂମାନ୍ୱିତ ସନ୍ଧ୍ୟା ଓହ୍ଲାଇଆସୁଛି, ତା'ର ମଧୁର ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ଫଳରେ ମନରେ ଭୀଷଣ ଆଘାତ ଲାଗିଲା। ସନ୍ଧ୍ୟାର ପୀତାଲୋକ, ମସୀଲିପ୍ତ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ଜଳ ଓ ଆକାଶର ମେଘମାଳାରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ରାଗର ଆଖିକୁ ଛଡ଼ି ମୋତେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ଏହି ପ୍ରାଣହୀନ ପ୍ରସ୍ତର ପ୍ରାସାଦର ବିକଟ କର୍କଶତା ଏବଂ ତା ଭିତରେ ଦୁଃଖ ନୈରାଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ରୋଗୀ ସମ୍ପଦ । ଏହାରି ସହିତ ସୁର ମିଳାଇ ଏ ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନକୁ ବହନ କରି ଚାଲିଥିବ ! ହାୟ !

ତା' ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଝରକା ଭିତରୁ ଦେଖିଲି ରକ୍ତ ଆଲୋକଟି ତଳକୁ ବୁଡ଼ିଯାଇଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା'ର ଉନ୍ମତ୍ତତା ଧୀରେ ଧୀରେ କମିଆସିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ଲୋକମାନଙ୍କ ହାତରୁ ଖସି ଚଟାଣ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଜୀବ ଜଡ଼ପିଣ୍ଡ ଭଳି ପଡ଼ିଗଲା । ଏହି ମତିମାନ ଜ୍ଞାନଶୀଳ ପାଗଳମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାରେ କେତେ ଶୀଘ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ଭାବିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ! ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । ଦେଖିବା ଏହାପରେ କ'ଣ କରିବ ! ତେଣୁ ଭୃତ୍ୟକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲି ତାକୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେବାପାଇଁ । ସିଧା ଝରକା ପାଖକୁ ଯାଇ ଜିନ ଯାହା ଲାଗିଥିଲା, ତାକୁ ଛଡ଼ାଇ ପକାଇଲା, ବାକ୍ସ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା, ତା'ପରେ ଝରକା ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ଆସି ବିଛଣାରେ ବସିଲା । ଏସବୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି, "ଆଉ ଏଣିକି ମାଛି ରଖିବନାହିଁ ?"

"ନାଃ ! ଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷଗୁଡ଼ାକ ଆଉ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।"

ଏହି ରୋଗୀର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରକୃତରେ ବିସ୍ମୟଜନକ । ତା ମନର ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟ ପାଇପାରନ୍ତି ନି ; କିମ୍ବା ତା'ର ଏହି ଆକସ୍ମିକ ଉତ୍ତେଜନାର ସାମାନ୍ୟ କାରଣ ଜାଣିପାରନ୍ତି ନି ! ରହ ! ଗୋଟାଏ ସୂତ୍ର ହୋଇପାରେ— ଆମେ ଜାଣିପାରୁ କାହିଁକି ଆଜି ଠିକ୍ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ତା'ର ଆବେଶ ଦେଖାଗଲା ? ଏହା କ'ଣ ହୋଇପାରେ— କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ କୌଣସି କୌଣସି ପ୍ରକୃତିର ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିଛି ମନ୍ଦ ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଯାଏ ? ଯେପରି ଆଉ କେତେକଠାରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ମନ୍ଦ ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଯାଏ ? ଦେଖିବା… …

ପ୍ରଫେସର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ଆମଷ୍ଟରଡ୍ୟାମ୍‌ଙ୍କୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ଼୍‌ଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା

୧ମ ତାରବାର୍ତ୍ତା—୪ ଡିସେମ୍ବର— ରୋଗିଣୀର ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଖୁବ୍ ଭଲ ।

୨ୟ ତାରବାର୍ତ୍ତା—୫ ଡିସେମ୍ବର— ରୋଗିଣୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି । ବେଶି କ୍ଷୁଧା, ସ୍ୱାଭାବିକ ନିଦ୍ରା, କର୍ମରେ ଉତ୍ସାହ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

୩ୟ ତାରବାର୍ତ୍ତା—୬ ସେପ୍ଟେମ୍ବର —ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥା । ତୁରନ୍ତ ଆସନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋମ୍‌ଉଡ଼୍‌ଙ୍କୁ ଜଣାଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ଦଶମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମାନ୍ୟବର ଆର୍ଥର ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ପତ୍ର

୬ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

"ପ୍ରିୟ ଆର୍ଥର,

ଖବର ସେମିତି ଭଲ ନୁହେଁ । ଆଜି ସକାଳକୁ ଲୁସିର ଅବସ୍ଥା ଟିକିଏ ଖରାପ ଜଣାଯାଉଛି । ଏଥିରୁ ଗୋଟାଏ ଭଲ ଫଳ ମିଳିଛି ଯେ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ଲୁସି ବିଷୟରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ ଜଣେ ପେଷାଦାର ଡାକ୍ତର ଭାବରେ ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ଏହି ସୁଯୋଗର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଛି, ମୋର ଗୁରୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଶେଷଜ୍ଞ, ମୋ ପାଖରେ କିଛିଦିନ ରହିବାପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଲୁସିକୁ ଆମେ ଉଭୟ ଦେଖିବୁ । ଅତଏବ ବର୍ତ୍ତମାନ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ ଅଯଥାରେ ଶଙ୍କାନ୍ୱିତ ନ କରି ଆମେ ଲୁସିକୁ ଦେଖିପାରିବୁ । ନଚେତ୍ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଯେପରି ଦୁର୍ବଳ, ସାମାନ୍ୟତମ ଆଘାତ ତାଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖକୁ ଟାଣିନେଇପାରେ ଏବଂ ପରିଣାମରେ ଲୁସିର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଖରାପ ହୋଇପାରେ । ବନ୍ଧୁ ! ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଶାକରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ଦରକାର ହେଲେ ତୋତେ ଲେଖିବି । ପତ୍ରଦେବାରେ ଯଦି ବିଳମ୍ବ ହୁଏ ବିଚଳିତ ହେବୁନାହିଁ । ଏଣିକି । ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛି ।

ସ୍ନେହର ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର ୭

ଲିଭର ପୁଲ ଷ୍ଟ୍ରିଟରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଭେଟିଲି, ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା—"ଆମ ବନ୍ଧୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଝିଅର ପ୍ରେମିକଙ୍କୁ ତୁମେ କିଛି କହିଛ କି ?"

ମୁଁ କହିଲି, "ନା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କଲି । ସେହିକଥା ମଧ୍ୟ ଟେଲିଗ୍ରାମରେ ଜଣାଇଛି । ତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଲେଖିଛି ଯେ ଆପଣ ଆସୁଛନ୍ତି ; କାରଣ ମିସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସେତେ ଭଲ ନୁହେଁ । ଦରକାର ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇବ ।"

ସେ କହିଲେ, "ଠିକ୍ କରିଛ ବନ୍ଧୁ ! ବିଲକୁଲ ଠିକ୍ କରିଛ । ତାଙ୍କୁ ନ ଜଣାଇବା ଭଲ । ଭଗବାନଙ୍କର ଦୟା ଥିଲେ ସେ ଆଦୌ ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଦରକାର ହେଲେ ସବୁ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୁମକୁ ସାବଧାନ କରିଦେଉଛି ଜନ୍ ! ପାଗଳ ଲୋକମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତୁମର କାରବାର । ଏ ସଂସାରଟାଯାକ ସମସ୍ତେ ପାଗଳ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏବଂ ପାଗଳ ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେପରି ଅତୀବ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାଅ ସେହିପରି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଗଳ ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କର । ତୁମେ କ'ଣ ଚିନ୍ତାକର, ସେ କଥା କେବେ ପାଗଳମାନଙ୍କୁ କହି ନ ଥାଅ । ସେହିପରି ତୁମର ଜ୍ଞାନକୁ ତାର ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ରନ୍ଥାଦିଅ । ସେଠାରେ ସେ ସୁଖରେ ବନ୍ଧି ତା'ର ବଂଶବୃଦ୍ଧି କରୁଥାଉ । ଆମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଜାଣନ୍ତୁ, ତାକୁ ରଖିବା ଏଇଠି, ଠିକ୍ ଏଇଠି ।" ସେ ମୋର ହୃଦୟକୁ ଏବଂ କପାଳକୁ ଛୁଇଁ ତାଙ୍କର ନିଜର ସେହି ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ପର୍ଶକଲେ । "ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାହା ଭାବୁଛି, ତାହା ମୋ ଭିତରେ ଥାଉ, ପରେ ତୁମ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବ ।"

ମୁଁ କହିଲି, "କାହିଁକି ? ବର୍ତ୍ତମାନ କହିଲେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ବରଂ ତା'ଦ୍ୱାରା ଭଲ ହୋଇପାରେ । ଆମେ ଗୋଟାଏ କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇପାରନ୍ତ ?" ସେ କହିଲେ—

"ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଶସ୍ୟ ଫଳିଛି । ପରିପକ୍ୱ ହେବା ପୂର୍ବରୁ—ଅର୍ଥାତ୍ ମାଟି ମା'ର କ୍ଷୀର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଭିତରେ ତରଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ତାକୁ

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣରେ ରଞ୍ଜିତ କରନାହିଁ, କୃଷକ ତାକୁ ଛୁଡ଼ାଇଆଣି ତା' ଚୋପା ଫୁଙ୍କିଦେଇ ତୁମକୁ କହିପାରେ 'ଦେଖ ! କି ଚମତ୍କାର ଶସ୍ୟ । ଅମଳ ସମୟକୁ ବଢ଼ିଆ ହୋଇଯାଇଥିବ' ।"

ଏହି କଥାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି । ସେ ଥଟ୍ଟାରେ ମୋ କାନ ଧରିଲେ, ଯେମିତି ପୂର୍ବେ ଲେକଚର ଦେବା ସମୟରେ ଧରୁଥା'ନ୍ତି । ମୋ କାନକୁ ମଳି ମଳି କହିଲେ, "ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ କୃଷକ ଏ କଥା କହେ, କାରଣ ସେ ଜାଣିପାରେ । ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ସେ ଜାଣିପାରେ ସେତେବେଳେ ଯାଇ କହେ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କ'ଣ ଦେଖିଛ— କୌଣସି କୃଷକ ବୀଜବପନ ପରେ ପରେ ମାଟି ଖୋଳି ଦେଖେ ଗଛ ହେବ କି ନାହିଁ, ଫଳ ଫଳିବ କି ନାହିଁ ? ସେ କଥା କରୁଥା'ନ୍ତି କ୍ରୀଡ଼ା ଚପଳ କୃଷକରୂପୀ ଶିଶୁଗଣ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଜୀବିକା କୃଷିକର୍ମ ସେମାନେ ନୁହେଁ । ତା'ହେଲେ ଦେଖ ବନ୍ଧୁ ! ମୁଁ ବୀଜବପନ କରିଛି । ପ୍ରକୃତିର କାର୍ଯ୍ୟ ତାକୁ ଅଙ୍କୁରିତ କରାଇବ । ଯଦି ବା ଅଙ୍କୁରିତ ହୁଏ ତେବେ କିଛି ଆଶା ଅଛି ଏବଂ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି— କାନ ଫୁଲିଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।" ମୁଁ ବୁଝିଲି, ମୋ କାନ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଅତି ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ କହିଲେ—

"ତୁମେ ସବୁ ଦିନେ ଜଣେ ଯତ୍ନଶୀଳ ଛାତ୍ର । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ରୋଗୀବିବରଣୀ-ପୁସ୍ତକ (Case book) ଅପେକ୍ଷା ତୁମର ସବୁବେଳେ ନାନା ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ସେତେବେଳେ ତୁମେ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଛାତ୍ର ଥିଲ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମର ସଦଭ୍ୟାସଟି ଛାଡ଼ି ନାହଁ । ମନେରଖ ବନ୍ଧୁ, ଜ୍ଞାନ ସବୁବେଳେ ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ତେଣୁ ଦୁର୍ବଳ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଆମେ କାହିଁକି ନିର୍ଭର କରିବା ? ଯଦି ତୁମର ପୂର୍ବ ସଦଭ୍ୟାସଟି ରଖିନାହିଁ, ତେବେ ଆମର ଏହି ସ୍ନେହଶୀଳା କୁମାରୀଟିର ବିବରଣୀ ରଖ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହା ଆମର ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇପାରେ । ମନେରଖ— ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇପାରେ । ଅନ୍ୟ କାହାରି ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଉପକାରରେ ଲାଗିପାରେ । ତେଣୁ ଭଲ ଭାବରେ ନୋଟ୍ କର । ହଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା—ନୋଟ୍ କଲାବେଳେ ନିତାନ୍ତ ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାକୁ ବି ଅବହେଳା କରିବ ନାହିଁ । ଏପରିକି ତୁମର ନିଜର ସନ୍ଦେହ କିମ୍ବା ଅନୁମାନ, ଆଶାଆଶଙ୍କା ସବୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବ । ପରେ ଦେଖିବ ତୁମର ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟ ଫଳବତୀ ହୋଇପାରୁଥାଏ । ସଫଳତା ଅପେକ୍ଷା ବିଫଳତା ହିଁ ଆମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷାଦିଏ ।"

ଲୁସିର ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ଯେତେବେଳେ ଟିକିନିଖି କରି କହିଲି ସେ ନିତାନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ନିରୁତ୍ତର । ହାତରେ ନେଲେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବ୍ୟାଗ୍

ଯେଉଁଥିରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଔଷଧପତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ପୂର୍ବେ ଥରେ ଲେକ୍‌ଚର ଦେଲାବେଳେ ଡାକ୍ତରୀ ବିଦ୍ୟାର ଏହି ଉପକରଣକୁ ଲକ୍ଷକରି କହିଥିଲେ, "ଲାଭଜନକ ବ୍ୟବସାୟର ଭୟାନକ ଉପକରଣ ।" ଆମେ ଭିତରକୁ ଯାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ । ଆମକୁ ଦେଖି ସାମାନ୍ୟ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ପରି ନୁହେଁ । ପ୍ରକୃତି ତାର କଲ୍ୟାଣମୟୀ ଅବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଭୟକୁ ମଧ୍ୟ ସହ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ । ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଏପରି ଯେ ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟତମା କନ୍ୟାର ଦୁରବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ଏହିପରି ପ୍ରକୃତିମାତା ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ଉପାଦାନର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କଠିନ ଆବରଣୀ ସୃଷ୍ଟିକରି ତାର ବିଷାକ୍ତ ସଂସ୍ପର୍ଶରୁ ଶରୀରକୁ ରକ୍ଷାକରେ । ଏହାକୁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ବୋଲି କ'ଣ ନିନ୍ଦା କରିବା ? ଏ ପ୍ରକାର ଆତ୍ମପରତା ବା ସ୍ୱାନୁରକ୍ତିକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଟିକିଏ ଭାବି ଦେଖ ! ଏହାର କୌଣସି ନିଗୁଢ଼ କାରଣ ଥାଇପାରେ ଯାହା ଆମ ଜ୍ଞାନବୁଦ୍ଧିର ଅଗୋଚର ?

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନିଦାନଶାସ୍ତ୍ର (Spiritual Pathology)ର ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଜ୍ଞାନ ପ୍ରୟୋଗକରି ତାଙ୍କୁ କହିଲି, ଲୁସି ପାଖରେ ସେ ରହିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତା'ର ଅସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଚିନ୍ତା କରିବେ ନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ଏଥର ବି ଦେଖିଲି ବଞ୍ଚି ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତି କିପରି ସଂଗ୍ରାମରତ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆଉ ମୁଁ ଲୁସି ରୁମକୁ ଗଲୁ । କାଲି ତାକୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲି କିନ୍ତୁ ଆଜି ରୀତିମତ ଆତଙ୍କିତ ହେଲି । ତା'ର ଦେହ ଶବ ଦେହପରି ବିବର୍ଣ୍ଣ, ପାଣ୍ଡୁର । ମୁଖର ଅସ୍ଥି ବାହାରି ପଡ଼ୁଛି । ତାର ଗଣ୍ଡଦେଶ, ଅଧର, ଦାନ୍ତର ମାଢ଼ି କୌଣସିଠାରେ ବିନ୍ଦୁଏ ରକ୍ତର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ଯେପରି କଷ୍ଟରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି, ଦେଖି ଭାରି ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ମୁଖ ମାର୍ବଲର ମୁଖ ପରି ସ୍ଥିର । ଭ୍ରୂଯୁଗଳ ସ୍ପନ୍ଦନ ଭାବରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ନାସିକାରେ ଲାଗିଗଲେ । ଲୁସି ନିସ୍ପନ୍ଦ ଅବସ୍ଥାରେ ମଗ୍ନ ରହିଛି । ସାମାନ୍ୟ କଥା କହିବାକୁ ବି ଶକ୍ତି ନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ସମସ୍ତେ ନୀରବ । ତା'ପରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୋତେ ହାତଠାରିଲେ । ନିଃଶବ୍ଦରେ ଆମେ କକ୍ଷ ତ୍ୟାଗ କଲୁ । କବାଟ ଆଉଜାଇ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ପାଖ ଦ୍ୱାର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ଏବଂ ମୋତେ ଟାଣିନେଇ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । "ହାୟ ଭଗବାନ ! କି ସଂଘାତିକ ! ଭାବିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ରକ୍ତ ଅଭାବରୁ ଝିଅଟା ମରିଯିବ ! ତୁରନ୍ତ ରକ୍ତ ଦେବା ଦରକାର । ଆଚ୍ଛା, କିଏ ରକ୍ତ ଦେବ, ତୁମେ ନା ମୁଁ ?"

"ପ୍ରଫେସର ! ମୁଁ ଯୁବକ ଏବଂ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ତେଣୁ ମୁଁ ରକ୍ତ ଦେବି ।"
"ତେବେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଅ । ମୁଁ ବ୍ୟାଗ ଆଣେ ।"

ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତଳ ମହଲକୁ ଗଲାବେଳେ ହଲ୍ ଦ୍ୱାରରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଆମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦାସୀ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଦେଇଛି ଏବଂ ଆର୍ଥର ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଭିତରକୁ ପଶୁଛି । ମୋ ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଆସି ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲା—

"ଜାକ୍, ମୁଁ ଭାରି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ତୋ ଚିଠି ପଢ଼ି କି ଯନ୍ତ୍ରଣା ! ବାପାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଟିକିଏ ଭଲ । ତେଣୁ ଏଠିକି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲି । ନିଜ ଆଖିରେ ତ ଦେଖିବି ? ଆଚ୍ଛା, ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ନୁହନ୍ତି କି ? ସୁପ୍ରଭାତ ସାର୍ ! ଆପଣ ଆସିଛନ୍ତି, ମୁଁ ଭାରି କୃତଜ୍ଞ ।" ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ରେ ଏପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ବ୍ୟାଘାତ ଘଟାଉଛି ମନେକରି ହଠାତ୍ ରାଗି ଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୀର୍ଘକାୟ ଯୁବକ ଦେହରୁ ବିଚ୍ଛୁରିତ ଦୀପ୍ତି ଓ ପୌରୁଷକୁ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ କ୍ରୋଧ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଦେଖାଗଲା । ତାର ହାତକୁ ଧରି ପକାଇ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ବାବୁ, ତୁମେ ଠିକ୍ ବେଳରେ ଆସିଛ । ଝିଅର ଭାବୀ ପତି ତୁମେ । ତା'ର ଅବସ୍ଥା ନିତାନ୍ତ ଖରାପ । ନାନା ବାବା ସେମିତି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।" ପ୍ରକୃତରେ ଆର୍ଥରର ମୁହଁ ହଠାତ୍ ଶୁଖିଗଲା; ମୂର୍ଚ୍ଛାଗଲାପରି ଚେୟାରରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । "ତୁମେ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଅନ୍ୟ କାହା ଅପେକ୍ଷା ତୁମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବେଶି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଦମ୍ଭ ନ ଧରିଲେ କ'ଣ କରିବା ?"

ଆର୍ଥର ଶୁଷ୍କ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା, "ମୁଁ କ'ଣ କରି ପାରିବି କହନ୍ତୁ ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ମୋର ଏହି ସମୁଦାୟ ଜୀବନଟା ତା'ର ଏବଂ ଦରକାର ହେଲେ ତା'ପାଇଁ ଜୀବନର ଶେଷ ରକ୍ତବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇପାରେ ।"

ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ରସିକତା ବି କମ୍ ନୁହେଁ ! ତାଙ୍କର ଉତ୍ତରରେ ତାହା ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି—

"ନା, ନା ଯୁବକ, ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦରକାର ନାହିଁ—ଏକଦମ୍ ଶେଷ ରକ୍ତବିନ୍ଦୁ !"

"ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ?" ତା'ର ଆଖିଦୁଇଟା ଯେପରି ଜଳୁଛି । ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲି ଫୁଲି ଉଠିଛି । କାନ୍ଧ ଥାପୁଡ଼ାଇ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ - "ଆସ । ତୁମେ

ଜଣେ ପୁରୁଷ । ତୁମର ପୌରୁଷ ଆମର ଦରକାର । ମୋ ଠାରୁ କିମ୍ବା ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ଠାରୁ ତୁମ୍ଭେ ଉପଯୁକ୍ତ ।" ଆର୍ଥର ବିଚଳିତ ଦେଖା ଗଲା । ପ୍ରଫେସର ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଲେ—

ଝିଅଟିର ଅବସ୍ଥା ଭାରି ଖରାପ । ନିତାନ୍ତ ସାଂଘାତିକ । ତା'ର ରକ୍ତ ଦରକାର; ନଚେତ୍ ସେ ମରିଯିବ । ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ଏବଂ ମୁଁ ପରାମର୍ଶକରି ରକ୍ତ ଦେବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲୁ । ଗୋଟାଏ ସୁସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ଧମନୀରୁ ତାର ଶୂନ୍ୟ ଧମନୀ ମଧ୍ୟକୁ ରକ୍ତ ସଂଚାଳିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜନ୍ ତାଙ୍କର ରକ୍ତ ଦେବାପାଇଁ ଯାଉଥିଲେ । କାରଣ ସେ ମୋ ତୁଳନାରେ ଯୁବକ ଏବଂ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ । ମୋ ପରି ବୃଦ୍ଧ କିମ୍ବା ଜନ୍ ପରି ଯୁବକ ଉଭୟ ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟରେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟସ୍ତ । ଆମର ସ୍ନାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ସେ ସ୍ଥିରତା ନାହିଁ କିମ୍ବା ରକ୍ତରେ ସେ ବିଶୁଦ୍ଧତା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମର ଅଛି । ତେଣୁ ତୁମେ ହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।" ଆର୍ଥର୍ ବିଚଳିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଆପଣ ଯଦି ଜାଣି ପାରନ୍ତେ ଯେ ତା' ପାଇଁ ମୁଁ ହସି ହସି ମରଣକୁ ବରଣ କରିପାରେ, ତା'ହେଲେ ବୁଝନ୍ତେ—" ଆଉ କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

"ଉତ୍ତମ । ସାବାସ୍ ବାବା" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ,"ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ତୁମେ ଜାଣି ସୁଖୀ ହେବ, ତୁମର ଏହି ପ୍ରେମପାତ୍ରୀଟି ପାଇଁ ତୁମେ ସବୁ କରିଛ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ । ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ଆସିବ ! କାର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଚୁମ୍ବନ କରିପାର । କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ମୋର ସଙ୍କେତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ ! ପଦଟିଏ କଥା ତାଙ୍କୁ କହିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଜାଣ ତା'ର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ କିପରି । କୌଣସି ଆଘାତ ସେ ସହ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଜଗତର ଯେକୌଣସି ବିଷୟରେ ଆକସ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କୁ ଆଘାତ ଦେଇପାରେ ।"

ସମସ୍ତେ ଲୁସି ରୁମକୁ ଗଲୁ । ଆର୍ଥର ବାହାରେ ରହିଲା । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନିର୍ବାକଭାବରେ ଲୁସି ଆମକୁ ଚାହିଁଲା । ଶୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଥା କହିବାକୁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ତାର ଆଖି ଆମକୁ କହିଦେଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବ୍ୟାଗରୁ କିଛି ଜିନିଷ କାଢ଼ି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଲେ ଯେପରି ଲୁସିକୁ ଦେଖା ନଯାଏ । ତା'ପରେ ସେଥିରେ ନାରକୋଟିକ୍ ମିଶାଇ ଆଣିଲେ । ଉତ୍ସାହପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା, ଠିକ ସୁନ୍ଦର ! ଏହି ଔଷଧ ସୁନାପିଲା ପରି ଖାଇଦିଅ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଟେକି ଧରୁଛି; ପିଇବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ହଁ—ଠିକ୍ ଅଛି ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ଔଷଧର କାମ ଆରମ୍ଭ ହେବାରେ କେତେ ବିଳମ୍ବ ! ଏଇଥିରୁ ତା'ର ଦୁର୍ବଳତାର ପରିମାଣ କଳନା କରାଯାଇପାରେ । ସମୟ ଯେ ସରେନା ! ଯାହାହେଉ ନିଦରେ ଆଖି ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଶେଷରେ ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ ନାରକୋଟିକ୍ ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର ଫଳ ଦେଖାଇଲା । ଲୁସି ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଫେସର ପରୀକ୍ଷାକରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା ପରେ ଆର୍ଥରକୁ ଭିତରକୁ ଡାକିଲେ । କୋଟ୍ କାଢ଼ି ଦେବାପାଇଁ କହିଲେ । ତା'ପରେ ଯୋଗକଲେ "ଆଚ୍ଛା ! ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ଛୋଟିଆ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଉପଭୋଗ କରିପାର, ଆମେ ଟେବୁଲ ଆଣୁ ଆଣୁ । ଜନ୍ ! ମୋତେ ଟିକେ ସାହାଯ୍ୟ କର ତ !" ଆର୍ଥର ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ।

"ପ୍ରକୃତରେ ଯୁବକ ଏପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ତାର ରକ୍ତ ଏତେ ପରିଷ୍କାର ଯେ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।"

କ୍ଷିପ୍ର ଅଥଚ କୁଶଳ ହସ୍ତରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଅପରେସନ୍ କଲେ । ରକ୍ତ ସଂଚରଣ ସମୟରେ ବିଚାରୀ ଲୁସିର ପାଣ୍ଡୁର ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ଜୀବନଶକ୍ତି ସଂଗୃହୀତ ହେଉଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଆର୍ଥରର ମୁଖରେ ପାଣ୍ଡୁରତା ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚକ୍ଷୁର ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଲି । କାରଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଲି ଆର୍ଥର ପରି ସୁସ୍ଥସବଳ ଯୁବକର ଦେହରେ ରକ୍ତାଭାବର ଚିହ୍ନ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଏଥିରୁ ଧାରଣାହେଲା ଲୁସିର ଶରୀର କେତେ ସାଙ୍ଘାତିକ ଭାବରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ନଥିବ ! ତା ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଦୂର କରିବାକୁ ଯାଇ ଆର୍ଥର କେତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଛି ! ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ମୁଖ ଭାବ ଲେଶହୀନ । ହାତରେ ଘଣ୍ଟା ଧରି ଥରେ ରୋଗୀଣୀକୁ ଥରେ ଆର୍ଥରକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ନିଜର ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥାଏ । "ଟିକିଏ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହୁଅନା ! ଜନ୍, ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖ ମୁଁ ଲୁସିକୁ ଦେଖୁଛି ।" କାମ ସରିଗଲା । ଆର୍ଥରକୁ ଚାହିଁଲି । କେତେ ଦୁର୍ବଳ ଦେଖାଯାଉଛି ! କ୍ଷତସ୍ଥାନ ଡ୍ରେସିଂ କରିଦେଇ ତାର ବାହୁଧରି ଅନ୍ୟ କକ୍ଷକୁ ନେଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—"ସାବାସ୍ ପ୍ରେମିକବୀର । ସାହସିକତାର ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ହିଁ ସେ ତାହା ଉପଭୋଗ କରନ୍ତୁ ।" କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ ମାରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତକିଆକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ଗଲେ । ଲୁସି ବେକରେ ସ୍ଥାୟୀ ବକ୍‌ଲ ଲଗା କଳା ମଖମଲର ସରୁ ପଟିଟିଏ ସବୁବେଳେ ପିନ୍ଧିଥାଏ । ତା'ର ପ୍ରେମିକର ଉପହାର । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତକିଆ ସଜାଡ଼ିଦେଲାବେଳେ ସେଇଟି ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଟାଣି ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଦେଖାଗଲା କଣ୍ଠଦେଶରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ଏକ କ୍ଷତଚିହ୍ନ । ଆର୍ଥର ବୋଧହୁଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ନାହିଁ । ମୁଁ ଶୁଣି ପାରିଲି ନିଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣର ଗଭୀର ଶବ୍ଦ ।

ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କର ଏ ଏକ ଚିରାଚରିତ ଅଭ୍ୟାସ । ସେ ବିଷୟରେ ନିରୁତ୍ତର । ମୋତେ କହିଲେ—"ଆଚ୍ଛା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପ୍ରେମିକଦ୍ୱୟଙ୍କୁ ନେଇ ଯାଅ । କିଛି ଭଲ ମଦ ଦିଅ ଏବଂ ସେ କିଛି ସମୟ ଶୋଇ ରହନ୍ତୁ । ତା'ପରେ ଘରକୁ ଫେରି ପ୍ରଚୁର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରଚୁର ବିଶ୍ରାମ । ହୁଏତ ପୁନର୍ବାର ତାଙ୍କର ପ୍ରେମିକା ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର କରିପାରେ । ଏଠାରେ ରହିବେ ନାହିଁ । ରୁହ ! ଗୋଟାଏ କଥା । ତୁମେ ଫଳ ଜାଣିବାକୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ବାବୁ ? ତେବେ ଶୁଣିଯାଅ ! ଅପରେସନ୍ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସଫଳ ହୋଇଛି । ତୁମେ ଏଥରକ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କଲ । ତେଣୁ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଘରକୁ ଯାଇ ଆନନ୍ଦ କର । ସେ ଭଲ ହୋଇଗଲେ ତାକୁ ଏ କଥା କହିବ । ସେତେବେଳେ ବୋଧହୁଏ ତାର ପ୍ରେମ କଳନା କରିହେବ ନାହିଁ । ଆଚ୍ଛା ବିଦାୟ !"

ଆର୍ଥର୍ ଗଲାପରେ ରୁମ୍‌କୁ ଆସିଲି । ଲୁସି ସ୍ଥିର ଅବସ୍ଥାରେ ଶୋଇ ଭଲଭାବରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି । ବକ୍ଷରେ ଉତ୍‌ଥାନ ପତନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଛଣା ଚଦର ଧାର ହଲି ଯାଉଛି । ବିଛଣା କଡ଼ରେ ବସି ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ତାର ମୁଖକୁ ନିର୍ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । କଣ୍ଠରେ ସେହି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ଚିହ୍ନ ମଖମଲପଟିତଳେ ଲୁଚିଯାଇଛି । ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ପଚାରିଲି—

"କଣ୍ଠରେ ସେହି ଚିହ୍ନ ବିଷୟରେ କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ?"

"ତୁମେ କ'ଣ ଭାବୁଛ ?"

"ମୁଁ ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରୀକ୍ଷାକରି ଦେଖିନାହିଁ ।" ପଟିଟିକୁ ହୁଗାଳାଇ ଦେଲି । ଠିକ୍ କଣ୍ଠନଳୀର ଶିରା ଉପରକୁ ଦୁଇଟି ଛିଦ୍ର । ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର କିନ୍ତୁ କେମିତି ଅସୁବିଧାଜନକ ମନେ ହେଉଛି ! ଘା'ହେଲା ପରି ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ତାର ଧାର ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ଠିକ୍ ଯେମିତି କେହି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇଛି । ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ମନେହେଲା ଯେ ଏହି ଛିଦ୍ରହେତୁ ପ୍ରଚୁର ରକ୍ତକ୍ଷରଣ ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ ତାହା କିପରି ସମ୍ଭବ ? ତା ହୋଇଥିଲେ, ରକ୍ତନେବା ପୂର୍ବରୁ ଲୁସିର ଦେହ ଯେପରି ହୋଇଥିଲା ସେତକ ରକ୍ତ ଏ ସମୁଦାୟ ଶଯ୍ୟାକୁ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଇନଥାନ୍ତା ?

"କ'ଣ ?" ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ପଚାରିଲେ ।

"ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ତ କିଛି ସ୍ଥିର କରିପାରୁ ନାହିଁ !"

ପ୍ରଫେସର ଠିଆହୋଇ ପଡ଼ିଲେ "ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିରେ ଆମଷ୍ଟରଡାମ୍ ଯିବାକୁ ହେବ । ମୋର ବହିପତ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷପତ୍ର ଦରକାର । ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏଠାରେ ରହିବ । ଆଉ ସାରାରାତି ତା ଉପରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇବ ନାହିଁ ।"

"ନର୍ସ ଜଣେ ଯୋଗାଡ଼ କରିବ ?"

"ଆରେ ଆମେ ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନର୍ସ ! ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ ? ରାତି ତମାମ୍ ଜଗି ରୁହ । ଦେଖିବ ଯେ ସେମିତି ଭଲଭାବରେ ଖାଏ ଏବଂ କୌଣସିଥିରେ ଅସୁବିଧା ନହୁଏ । କେବେ ଶୋଇବନାହିଁ । ପରେ ଶୋଇବା—କ'ଣ ଅଛି ? ଯଥା ଶୀଘ୍ର ଫେରିବ । ତାପରେ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।"

"ଆରମ୍ଭ କରିବା କ'ଣ ? କ'ଣ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ?"

"ଦେଖିବା ।" ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ବାହାରିଗଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟପରେ ଫେରି ଦ୍ୱାରରେ ମୁଣ୍ଡ ଗଳାଇ ତର୍ଜନୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି ସାବଧାନ କରିଦେଲେ—

"ମନେରଖ---ସେ ତୁମ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଲା । ଯଦି ତାକୁ ଛାଡ଼ିଯାଅ ଏବଂ କିଛି ଅସୁବିଧା ଘଟେ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଜୀବନରେ କେବେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇପାରିବ ନାହିଁ !"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ (ପୂର୍ବାନୁବୃତ୍ତି)

୮ ସେପେଟ୍ମ୍ବର

ଲୁସି ପାଖରେ ପୁରା ରାତିଟି କଟାଇଲି । ପ୍ରାୟ ଗୋଧୂଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଦ ଔଷଧ କାମକଲା । ନିଶା ଛାଡ଼ିଗଲାପରେ ନିଜେ ଉଠିଲା ! ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରୂପ ତାର । ଶରୀରରେ ବଳ ଏବଂ କାନ୍ତିରେ ଉଜ୍ଜଳତା ଉଭୟ ଫେରି ଆସିଛି । ତଥାପି ଅବସନ୍ନତାର ଲକ୍ଷଣ ଏବେ ବି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କୁ କହିଲି, ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଲୁସି ପାଖରେ ଆଜି ରାତିସାରା ମୁଁ ରହିବ । ସେ ମୋ କଥାକୁ ହସି ଉଡ଼ାଇଦେଲେ । ମୋତେ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଝିଅର ଅବସ୍ଥା ଆଉ ଖରାପ ନାହିଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଅବିଚଳିତ ।

ଦୀର୍ଘ ରାତ୍ରି ଜାଗରଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ଚାକରାଣୀ ଲୁସିର ଶୋଇବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରୁ କରୁ ମୁଁ ଖାଇସାରି ଆସି ବିଛଣା ପାଖରେ ବସିଲି । ସେ କିଛି ପ୍ରତିବାଦ କରି ନାହିଁ । ମୋ ଆଖି ସହିତ ଆଖି ମିଳିଗଲାବେଳେ ଦେଖେ ସେଥିରୁ କୃତଜ୍ଞତାର ଧାରା ଝରିପଡ଼ୁଛି । ଦୀର୍ଘସମୟ ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ମନେହେଲା ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ନା ! ପୁଣି ଚେତିଉଠିଲା । ଏଇମିତି ବହୁଥର ଘଟିଛି । ଶୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ, ଭିଡ଼ମୋଡ଼ ହେଉଥାଏ, ଢୁଲାଉଥାଏ, ଶୋଇ ପଡୁଥାଏ । ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଜଣାପଡୁଥାଏ ସେ ଶୋଇବା ପାଇଁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକଲି —

“କ’ଣ ତୁମେ ଶୋଇବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ ?”

“ନା । ମୋତେ ଭୟ ଲାଗୁଛି ।”

“କ’ଣ, ଶୋଇବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି ? କାହିଁକି ଏମିତି ହେଉଛି ? ନିଦ୍ରା ତ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଆଶୀର୍ବାଦ, ଯାହା ପାଇବାପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ?”

“ନା ନା ମୋ ପରି ହୋଇଥିଲେ କେହି କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଯଦି ନିଦ୍ରା ଆପଣଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଆତଙ୍କର ପୂର୍ବାଭାସ ହୁଏ--ଆପଣ କେବେ ଶୋଇବାକୁ ଚାହିଁବେ ?”

“ଆତଙ୍କର ପୂର୍ବାଭାସ । କ’ଣ ତୁମେ କହୁଚ ?”

“ନା ନା ମୁଁ କିଛି ଜାଣେନା । ଆଉ ମୋର ଏହି ଅଜ୍ଞତା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଭୟ ଲାଗେ ମୋର ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତା ନିଦ୍ରା ସମୟରେ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ତେଣୁ ଶୋଇବାକୁ ଭୟ ।”

“କିନ୍ତୁ ଲୁସି ! ଆଜି ଶୋଇପାର । ନିର୍ବିଘ୍ନରେ, ଶୋଇପାର ! ଏଇ ତୁମକୁ ଜଗିରହିଲି । ପ୍ରତିଜ୍ଞାକରି କହିପାରେ ଆଜି ରାତିରେ କିଛି ଘଟିବ ନାହିଁ ।”

“ଆଃ ! ସତେ ? ସତେ ?” ସୁଯୋଗ ବୁଝି କହିଲି—“ମୁଁ ପରା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହୁଛି ଯଦି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ତୁମଠାରେ ଦେଖେ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁମକୁ ଉଠାଇଦେବ ?”

“ସତେ, ଉଠାଇବେ ? ସତ କହୁଛନ୍ତି ? ଆପଣ କି ମହତ୍ ସତେ ! ତାହେଲେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବି ।” ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟପରେ ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ସାରା ରାତି ତା ପାଖରେ ଜଗିରହିଲି । ସେ ସାମାନ୍ୟ ହଲଚଲ୍ ବି ହୋଇ ନାହିଁ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ, ଜୀବନ ପ୍ରଦାୟୀ, ଶାନ୍ତ, ଗମ୍ଭୀର ନିଦ୍ରା ଉପଭୋଗ କଲା । ଅଧର ଦୁଇଟି ସାମାନ୍ୟ ଫାଙ୍କ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସମାନ ଗତିରେ ଚାଲିଥାଏ ବକ୍ଷର ଉତ୍‌ଥାନ ପତନ । ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ କ୍ଷୀଣ ସ୍ମିତହାସ୍ୟ ରେଖା ଫୁଟାଇ ଦେଇଥାଏ କୌଣସି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ତାର ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିନାହିଁ ।

ସକାଳେ ଚାକରାଣୀ ଆସିଲା । ତା ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲି । କାରଣ ନାନା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ । ଆର୍ଥର ଏବଂ ଭାନ୍‌ହେଲସିଂ ଉଭୟଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ତାର ବାର୍ତ୍ତାରେ ଜଣାଇ ଦେଲି ଯେ ରକ୍ତ ସଂଚରଣ ଭଲ କାମ ଦେଇଛି । ମୋର ନିଜ କାମରେ ବାକିବକେୟା ବହୁତ । ସେ ସବୁ ତୁଟାଇବାକୁ ପୁରା ଦିନଟା ନେଇଗଲା । ଜୀବଭୁକ୍ ରୋଗୀ ବିଷୟରେ ଖବର ନେଲା ବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି । ତାର ରିପୋର୍ଟ ଭଲ । ଗତ ଦିନ ରାତି ସେ ଶାନ୍ତ ଅଛି । ଡିନର୍ ବେଳକୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପାଖରୁ ତାରବାର୍ତ୍ତା ଆସିଲା । ସେଥିରେ କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେ ଆଜି ରାତିରେ ମୁଁ ହିଲିଂହାମ୍‌ରେ ଥିବି । ସୁବିଧା ହେବ । ସେ ଆଜି ରାତି ଡାକଗାଡ଼ିରେ ଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସକାଳେ ଆମ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବେ ।

୯ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ହିଲିଂହାମ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରାନ୍ତକ୍ଲାନ୍ତ ମୁଁ । ଦୁଇରାତି ଧରି ଟିକିଏ ଆଖିବୁଜି ନାହିଁ । ମସ୍ତିଷ୍କ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ତବ୍ଧତା ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ, ଯାହା ମାନସିକ କ୍ଲାନ୍ତିର ସୂଚନା ଦିଏ । ଲୁସି ଖୁବ୍ ଖୁସିଅଛି । ମୋ ସହିତ କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋତେ ଚାହିଁ କହିଲା—"ଆଜି ରାତିରେ ଜଗିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆପଣ ନିତାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ । ମୁଁ ତ ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି । ତେଣୁ ଜଗିବାକୁ ହେଲେ ମୁଁ ଜଗିବି ଆପଣଙ୍କୁ ।" ତର୍କ ନକରି ଶୋଇବାକୁ କହିଲି । ଲୁସି ମୋ ପାଖରେ ବସି ତାର ଆନନ୍ଦୋଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କଲା । ଖାଇବାଟା ଖୁବ ଭଲହେଲା । ତାପରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପୋର୍ଟ କେତେ ଗ୍ଲାସ ଖାଇଲି । ଲୁସି ମୋତେ ଉପରକୁ ନେଇଯାଇ ତା ରୁମ୍ ପାଖର ଆଉ ଗୋଟିଏ ରୁମ୍ ଦେଖାଇଦେଲା । ଭିତରେ ସୁନ୍ଦର ନିଆଁ ଜଳୁଛି । ସେ କହିଲା "ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଏଇଠି ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ । ଏ ଦ୍ୱାର ଓ ମୋର ଦ୍ୱାର ଉଭୟେ ଖୋଲା ରହିବ । ଆପଣ ଏଇ ସୋଫା ଉପରେ ବସି ପାରନ୍ତି । କାରଣ ମୋତେ ଜଣାଅଛି

ଆପଣ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସୀମା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ ଥିବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କୁ ଶୋଇବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ଦୁରାଶା ମାତ୍ର । ମୋର କିଛି ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଡାକିବି, ଆପଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲି ଆସିବେ ।" ସମ୍ମତି ଦେବାକୁ ବାଧ ହେଲି କାରଣ ଅତିଶୟ କ୍ଲାନ୍ତ ମୁଁ । ବସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ବି ପାରି ନଥାନ୍ତି । ଦରକାର ହେଲେ ମୋତେ ଡାକିବ, ଏ କଥା ବାରମ୍ବାର କହିବା ଫଳରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ସୋଫା ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲି । ତା ପରେ ଆଉ କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ ।

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ଡାଏରୀ

୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଆଜି ରାତିରେ ଖୁବ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ମୁଁ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ମନେହେଉଛି ଯେପରି ଦୀର୍ଘକାଳ ଘନକୃଷ୍ଣ ମେଘମାଳାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଅବସ୍ଥାରୁ ମୁକ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକିତ ଆକାଶ ମୋର ଜୀବନ । ଆର୍ଥର ମୋର ନିକଟରୁ ନିକଟତମ ମନେହେଉଛନ୍ତି । ମୋତେ ଲାଗୁଛି ସେ ଯେମିତି ସବୁବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି । ଖାଲି ରୋଗ, ବ୍ୟାଧି, ଦୁର୍ବଳତା ନିହାତି ସ୍ୱାର୍ଥପର କରି ପକାଏ । ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଏବଂ ସହାନୁଭୂତିକୁ ଆତ୍ମମୁଖୀ କରିଦିଏ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶାନ୍ତ ମନର ଲଗାମକୁ ଛାଡ଼ିଦିଏ ପ୍ରେମ ହାତରେ । ସେ ତାର ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଭ୍ରମଣ କରେ । ଜାଣିପାରୁଛି ମୋ ଚିନ୍ତା କେଉଁଠାରେ ନିବଦ୍ଧ । ଆର୍ଥର ଏକଥା ଜାଣନ୍ତେ କି ! ପ୍ରିୟତମ ମୋର, ତୁମ କର୍ଣ୍ଣରେ କ'ଣ ମୋର ପ୍ରେମର ଅନୁରଣନ ତୁମେ ଶୁଣି ପାରନା ? ମୁଁ ତ ଶୁଣି ପାରୁଛି ! ଆଃ ! କାଲି ରାତିରେ ସେ ବିଶ୍ରାମ ! କି ଶାନ୍ତ ଦାୟକ ସତେ ! କେତେ ଶୋଇଲି ମୁଁ । ମହତ୍ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ମୋତେ ଜଗି ରହିଥାନ୍ତି । ଆଜି ଶୋଇବାରେ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । କାରଣ ସେତ ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି । ଦରକାର ହେଲେ ଡାକିଦେବି । ଧନ୍ୟବାଦ୍ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ସେମାନେ ମୋ ପ୍ରତି କେତେ ସଦୟ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ । ଶୁଭରାତ୍ରି ଆର୍ଥର !

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୦ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ଯେମିତ ଜଣାଯାଇଛି ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ହାତ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ, ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଲି । ଏଇ ଆଭ୍ୟାସଟା ଶିଖା ହୋଇଥାଏ ଆସିଲମ୍‌ରେ ।

"ତୁମ ରୋଗିଣୀ କିପରି ?"

"ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲାବେଳେ ଭଲ ଥିଲେ ।"

"ଆସ ଦେଖିବା ।" ଦୁଇଜଣ ଲୁସି ରୁମକୁ ଗଲୁ ।

ପରଦା ପଡ଼ିଛି । ତାକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଗଲି । ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ତାଙ୍କର ଚିରାଚରିତ ରୀତିରେ ବିରାଡ଼ି ପରି ସତର୍କ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ରୋଗିଣୀ ନିକଟକୁ ଗଲେ ।

ପରଦା ଟେକି ଦେଲି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘରସାରା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଆଲୋକିତ ହେଲା । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଅନୁଚ୍ଚ 'ହସ୍ ହସ୍' ଶବ୍ଦରୁ ତାଙ୍କ ବ୍ୟସ୍ତଭାବ ଅନୁଭବ କରି ମୋର ହୃଦୟ ଆତଙ୍କରେ ଥରି ଉଠିଲା । ଫେରି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଶୁଣିଲି ତାଙ୍କର ଆତଙ୍କଧ୍ୱନି "ହାୟ ଭଗବାନ ! ହାୟ ଭଗବାନ !" ତା ସଙ୍ଗକୁ ଲୁସି ମୁଖର ବିକୃତଭାବ ଜଣାଇବାକୁ କିଛି ବାକି ରହି ନଥିଲା । ବିଛଣା ଦିଗକୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ । ତାଙ୍କର ଲୌହକଠିନ ମୁଖ ପାଂଶୁଳ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ମୋର ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବିଛଣା ଉପରେ ହତଭାଗିନୀ ଲୁସିର ଚେତନାହୀନ ଅଙ୍ଗଲତା ଲୋଟି ପଡ଼ିଛି । ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବିବର୍ଣ୍ଣ, ପାଣ୍ଡୁର ତାର ଦେହଶ୍ରୀ । ଅଧର ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ ଶୁକ୍ଳ । ଆକୁଞ୍ଚିତ ମାଢ଼ି ଦନ୍ତରୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛି, ଦୀର୍ଘକାଳ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ଶବଦେହରେ ଯେପରି ଦେଖାଯାଏ । ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ କ୍ରୋଧରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଦପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଟେକିଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନର ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଅଭ୍ୟାସ ବାଧା ଦେଲା । ଧୀର ଭାବରେ ପାଦ ପକାଇ କହିଲେ "ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର । ବ୍ରାଣ୍ଡି ଆଣ ।" ଡାଇନିଂ ରୁମକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ମଦ୍ୟପାତ୍ର ନେଇ ଆସିଲି । କିଛି ବ୍ରାଣ୍ଡି ନେଇ ଲୁସିର ଅଧରରେ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ତାପରେ ଉଭୟ ମିଶି ପାପୁଲି, କଟି ଏବଂ ଗ୍ରୀବାକୁ ଦଳିଲୁ । କିଛି ସମୟ ତାର ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । ତାପରେ ଦୁଃଖ ବିଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ନା ନା । ଅଛି ଅଛି ! ହୃଦୟରେ ସ୍ପନ୍ଦନ ଅଛି । ଅବଶ୍ୟ ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୀଣ । ସବୁ ଶ୍ରମ ପଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ଠିକ୍ ଅଛି ! ପୁଣି ଚେଷ୍ଟା କରିବା ! ଏଥର ଆର୍ଥର ନାହାନ୍ତି । ତୁମେ ହିଁ ଏଥର ରକ୍ତ ଦେବ । ଜନ୍ !" କହୁ କହୁ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ ଯନ୍ତ୍ରସବୁ କାଢ଼ିଥାନ୍ତି ରକ୍ତସଞ୍ଚରଣ ପାଇଁ । ମୁଁ ବି କୋଟ୍ କାଢିଦେଲି । ସାର୍ଟକୁ ହାତଠୁ ଖୋଲି ଦେଲି । ଅଚେତ କରିବା ଔଷଧ ଦେବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ କଲୁ । କିଛି ସମୟ ପରେ—ସମସ୍ତ ଅପରାନ୍ତ ମନେ ହେଉଥାଏ ! ଏହି ରକ୍ତକ୍ଷରଣ, ତାହା ଯେତେ ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବେ ହେଉଥାଏ ପଛେ ମୋତେ ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଇଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତର୍ଜନୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ସାବଧାନ କରିଦେଲେ—"ହଲଚଲ ହୁଅନା । କିନ୍ତୁ ଭୟ ହୁଏ ତାର ଶକ୍ତି ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ହଲଚଲ ହୋଇପାରେ ! ତାହେଲେ ତ ବିପଦ । ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥା ହେବ ! ନାଃ, ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ । ତାକୁ ହାଇପୋଡ଼ର୍ମିକ୍ ମରଫିଆ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ୍ ଦେଇଦିଏ ।" ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଯାଇ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ଦେଇଦେଲେ । ଲୁସି ଉପରେ ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଗଲା । ତାର ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ ନିଦ୍ରାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ମ୍ଳାନ ମୁଖ, ବିବର୍ଣ୍ଣ ଗଣ୍ଡଦେଶ ଓ ଅଧରରେ ସାମାନ୍ୟ ରକ୍ତରାଗ ଦେଖି ମନରେ ମୋର ଏକପ୍ରକାର ଗର୍ବବୋଧ ଜାତ ହେଲା । ନିଜେ ଅନୁଭବ କଲେ କୌଣସି ଲୋକ ଭାବି ପାରିବ ନାହିଁ, ନିଜର ଜୀବନବିନ୍ଦୁ ରକ୍ତ କଣିକା ତାର ପ୍ରିୟତମା ନାରୀର ସ୍ନାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ସଞ୍ଚରିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ କି ଆନନ୍ଦ !

ପ୍ରଫେସର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋତେ ଚାହିଁ କହିଲେ—"ବେଶ୍ । ସେତିକି ହେବ !" ମୁଁ ପ୍ରତିବାଦ କଲି, "କ'ଣ ଏତିକିରେ ? ଆପଣ ତ ଆର୍ଥର ଠାରୁ ବହୁତ ବେଶି ଟାଣିଥିଲେ ।" ବିଷର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ହସି କହିଲେ ସେ ତାର ପ୍ରେମିକ । ଏ ତାର ବାଗଦତ୍ତ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କାମିକା ଲୋକ । ତା ପାଇଁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତୁମକୁ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏତିକିରେ ଚଳିବ ।"

କାମ ସରିଗଲା ପରେ ସେ ଲୁସିର ଯତ୍ନନେଲେ ଏବଂ ମୁଁ ନିଜେ ମୋର କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ଅଙ୍ଗୁଳୀ ଚିପି ଧରିଲି ! ଶୋଇରହି ଅପେକ୍ଷା କଲି ତାଙ୍କ କାମ ସରିଲେ ମୋତେ ଦେଖିବା ପାଇଁ । କାରଣ ମୋତେ ଟିକିଏ ଅସୁସ୍ଥ ଲାଗୁଥାଏ । ତାପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ମୋ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ପଟି ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଏବଂ ତଳ ମହଲାକୁ ମୋତେ ପଠାଇଦେଲେ ଗୋଟେ ଗ୍ଲାସ ବ୍ରାଣ୍ଡି ଖାଇବା ପାଇଁ । ମୋ ପଛେ ପଛେ ଆସି ଅନୁଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

‘ ସାବଧାନ ! ଏ କଥା କିଛି ପ୍ରକାଶ କରିବନାହିଁ । ଯଦି ପ୍ରେମିକ ଯୁବକ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପଦେ କିଛି କହିବ ନାହିଁ । ସେ ନିତାନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । ହୁଏତ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ବି ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।’’

ଫେରି ଆସିଲି । ମୋତେ ଭଲଭାବରେ ପରୀକ୍ଷାକରି କହିଲେ, ‘‘ନା, ସେମିତି କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନାହିଁ । ସେ ରୁମ୍‌କୁ ଯାଇ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ । ସୋଫା ଉପରେ ଶୋଇଯାଅ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ । ତା ପରେ ଭଲଭାବରେ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ଖାଇ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ ।’’ ତାଙ୍କ ଆଦେଶର ମର୍ମ ବୁଝିଲି । ସେ ସବୁବେଳେ ସଦୁପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ନିଜ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯତ୍ନ ନେବା । ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଗଲା ତାହା ମୋତେ ସେତେ ବିସ୍ମିତ କଲାନାହିଁ । ସୋଫା ଉପରେ ଯାଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲି କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଚିନ୍ତାକରି— ଲୁସିର ଅବସ୍ଥାର ଏ ବିପରୀତ ଗତି କିପରି ସମ୍ଭବ ଏବଂ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ତ ତା ଦେହରୁ କିପରି ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇଗଲା ? ଅଥଚ ତାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ ? ଭାବୁଛି ଏହି ଚିନ୍ତା ନିଦ୍ରିତାବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । କାରଣ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ମୋର ଚିନ୍ତା ଘୂରି ଫେରି ଆସୁଥାଏ ଲୁସି କଣ୍ଠରେ ସେହି କ୍ଷତ ଦୁଇଟି ପାଖକୁ । ନିତାନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଧାରର ଶୁକ୍ଳତା ଏବଂ ଛିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା ଆଦୌ ଭୁଲିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଲୁସି ବହୁବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଦିନ ଶୋଇଲା । ଉଠିଲାପରେ ବେଶ୍ ସୁସ୍ଥ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାକୁ ମୋ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଛାଡ଼ି ଟିକେ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲେ । କଠୋର ଆଦେଶ ଦେଇଗଲେ ଯେପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ତା ପାଖ ମୁଁ ନ ଛାଡ଼େ । ହଲ୍ ପାଖରେ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ଶୁଣାଗଲା । କାହାକୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି, ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ଅଫିସ୍ ନିକଟରେ କେଉଁଠି ।

ଲୁସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଅବାଧରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥାଏ । ମନେ ହେଲା ଯାହାସବୁ ଘଟିଯାଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ସେ ଆଦୌ ସଚେତନ ନୁହେଁ । ତାକୁ ଖୁସି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ତା ମା ଆସିଲେ ତାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ଲୁସିଠାରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା କିପରି ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବେ ? ମୋତେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ—

ଆପଣ ଆମ ପାଇଁ ଯାହା କରିଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ନିତାନ୍ତ କୃତଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ନିଜର ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତୁ । ଏତେ ଖଟୁଛନ୍ତି ? ନିହାତି

ଶୁଖିଲା ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋର୍ଡ୍ ଦରକାର, ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଶୁଣା କରିବ, ସମସ୍ତ ଯତ୍ନ ନେବ । ଚଞ୍ଚଳ ତାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରନ୍ତୁ ।" ସେ ଏହା କହୁଥିଲାବେଳେ ଲୁସିର ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା ମୁଖର ପାଣ୍ଡୁରତା ବରଂ ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ମା'ଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ ନକରି ଅନୁନୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ମୋତେ ଚାହିଁଲା । ସାମାନ୍ୟ ହସି ମୁଁ ହାଲୁକା ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗକଲି । ସେ ତକିଆ ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ଦେଲା ।

୨/୩ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଫେରିଲେ । ମୋତେ କହିଲେ, "ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘରକୁ ଯାଅ । ଭଲ ଭାବରେ ଖିଆପିଆ କରି ନିଜକୁ ସୁସ୍ଥ କର । ମୁଁ ଆଜି ରାତିରେ ଟିକିଏ ଜଗି ରହିବି । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଅସୁବିଧାଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା, ଆଉ କାହାକୁ ଏ କଥା ଜଣାଇ ଦେବା ନାହିଁ । ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ କିଛି ପଚାରିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ବି ଚିନ୍ତା କର । ନିତାନ୍ତ ଅସମ୍ଭାବ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବାକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆଚ୍ଛା ! ଶୁଭ ରାତ୍ରି !"

ହଲ୍ ପାଖରେ ଦୁଇଜଣ ପରିଚାରିକା ଦେଖାଦେଲେ । ସେମାନେ ଲୁସି ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ । ମୋତେ ସେଥିପାଇଁ ନିତାନ୍ତ ଅନୁନୟବିନୟ କଲେ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କହିଲି ଯେ ଭାନ୍ ହେଲସିଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଆମେ ଦୁଇଜଣ କେବଳ ଲୁସି ପାଖରେ ରହିବୁ, ସେମାନେ ସେହି 'ବିଦେଶୀ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ' ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ସକରୁଣ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶକଲା । ହୁଏତ ଲୁସି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ନିଷ୍ଠା । ଏହିପରି ଅବସ୍ଥା ବହୁବାର ଘଟିଛି । ଘରକୁ ଫେରି ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ ଡିନର ଖାଇଲି । ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଥରେ ବୁଲି ଆସିଲି । ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଦ୍ରାଦେବୀଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । ଏଇ ସେ ଆସିଲେ……

୧୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଉପରଓଳି ହିଲିଂହାମକୁ ଗଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଖୁବ୍ ଖୁସି । ଲୁସିର ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତି ଘଟିଛି । ପହଞ୍ଚିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟପରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପାର୍ସଲ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ତାକୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଖୋଲିଲେ । ଖୋଲିଲେ ନାହିଁତ ଯେପରି ସରାଗରେ ତାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ କରିଦେଲେ । ସେଥିରୁ ବାହାରକରି ଦେଖାଇଲେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଗୋଛା ଧଳାଫୁଲ ।

"ମିସ୍ ଲୁସି ! ଏ ତୁମ ପାଇଁ ଆସିଛି ।" ସେ କହିଲେ ।

"ଓ ମୋ ପାଇଁ ? ଆଃ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ !"

"ହଁ ମା ! ତୁମ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଦେଖିବାପାଇଁ ନୁହେଁ । ଏ ଗୁଡ଼ିକ ତୁମର ଔଷଧ ।" ଲୁସି ମୁଖ ବିକୃତ କଲା । "ନା ନା । ଏ ସବୁ କ୍ୱାଥ୍ କି ନିର୍ଯ୍ୟାସ ଆକାରରେ ତୁମେ ଖାଇବ ନାହିଁ ଯେ ବାନ୍ତି କରି ପକାଇବ । ତେଣୁ ତୁମର ସୁନ୍ଦର ନାସିକାଟିକୁ ଏମିତି ବିକୁଞ୍ଚ କରୁଛ କାହିଁକି ? ତାହେଲେ ଆର୍ଥରଙ୍କୁ କହିଦେବ ଯାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ ଏତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ସେ କେମିତି ବିକୃତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ହଁ, ଠିକ ସୁନ୍ଦରୀର ନାସିକା ପୁଣି ସିଧା ହୋଇଗଲା । ସାବାସ୍ । ପ୍ରକୃତରେ ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଔଷଧଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଜାଣନା କେମିତି ହେବ । ଏ ସବୁ ତୁମେ ଝରକା ପାଖରେ ରଖାହେବ । ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ମାଳକରି କଣ୍ଠରେ ଝୁଲାଇ ଦେବ । ତାହେଲେ ତୁମେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇ ପାରିବ । ଠିକ୍ ପଦ୍ମଫୁଲ ପରି ତୁମର ସବୁ ଅଶାନ୍ତି ଦୂର କରିଦେବ । ଗନ୍ଧ ଏହାର କଦର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ତୁମ ଶରୀରରେ ଜୀବନୀଶକ୍ତି ପୂର୍ତ୍ତିକରି ଯୌବନର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଫେରାଇ ଆଣିବ ନିଶ୍ଚୟ ।

ପ୍ରଫେସର କହୁଥିଲାବେଳେ ଲୁସି ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖୁଥାଏ, ଶୁଙ୍ଘୁଥାଏ । ତାପରେ ହସି ହସି ବିରକ୍ତଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା—

"କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର ! ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ଆପଣ ମୋତେ ଥଟ୍ଟାକରୁଛନ୍ତି । ଆପଣ ଯାହାକୁ ଫୁଲ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ସେ ଗୁଡ଼ାକ ତ ସାଧାରଣ ରସୁଣ ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲି ଦେଖି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଠିଆହୋଇପଡ଼ି ଦାନ୍ତ ଚିପି, ଲୋମଶ ଭ୍ରୂଯୁଗଳ କୁଞ୍ଚିତକରି ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ,— "ନା ! ନା ! ଥଟ୍ଟାତାମସା କିଛି ନାହିଁ । ମୁଁ କେବେ ଥଟ୍ଟା କରେନା । ମୁଁ ଯାହାକରେ ତା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ବାସ୍ତବ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲୁକ୍କାୟିତ ଥାଏ । ସାବଧାନ । ମୋତେ ଅବମାନନା କରିବନାହିଁ । ପୁଣି ଥରେ ସାବଧାନ କରି ଦେଉଛି ତୁମପାଇଁ ତୁମେ ନିଜର ଯତ୍ନ ନନେଇ ପାର, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତ ନେବ ?" ଲୁସି ପ୍ରକୃତରେ ଡରିଗଲା । ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ଏଥର କହିଲେ, "ନା ମା, ମୋତେ ଭୟ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତୁମ ଭଲ ପାଇଁ ଏ ସବୁର ଆୟୋଜନ । ଏ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ରସୁଣ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ପକ୍ଷରେ ଏ ମୃତ୍ୟୁସଂଜୀବନୀ । ଦେଖ, ନିଜ ହାତରେ ତୁମ ରୁମରେ ତାକୁ ସଜାଇ ଦେବ । ମୁଁ ବି ନିଜେ ମାଳାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେବ—ପିନ୍ଧିବ । କିନ୍ତୁ

କାହାକୁ କିଛି କହିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ବାରମ୍ବାର ହଜାର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବେ । ଆମେ କେବଳ ମୌନରହିଯିବା ! ତୁମେ ଜାଣ ମୌନତା ହେଉଛି ବାଧ୍ୟତାର ଅଙ୍ଗ । କ'ଣ ଏ ବାଧ୍ୟତା ? କାହିଁକି ଏ ବାଧ୍ୟତା ? ଏ ବାଧ୍ୟତା ଆବଶ୍ୟକ ତୁମକୁ ସୁସ୍ଥ ସବଳ କରି ଯେଉଁ ସ୍ନେହଶୀଳ ବାହୁ ତୁମକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପ୍ରସାରିତ, ତା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବାପାଇଁ । ଅତଏବ ଚୁପ୍ । ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ । ରସୁଣରେ ଏ ଘରକୁ ସଜାଇବାରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏ ରସୁଣତ ପୁଣି ହାର୍ଲେମରୁ ଏତେ ବାଟ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଭାଣ୍ଡରପୁଲ ତାଙ୍କ କାଚ ଘରେ ବର୍ଷତମାମ୍ ରସୁଣ ଗଛ କରନ୍ତି, କାଲି ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରିଥିଲି ତାଙ୍କୁ । ନେହେଲେ ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ପହଞ୍ଚି ନଥାନ୍ତା ।" ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଆଚରଣ ନିଶ୍ଚୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ କୌଣସି ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ ଚିକିତ୍ସା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିବ । ପ୍ରଥମେ ଝରକାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବନ୍ଦକରିଦେଲେ । ତାପରେ ମୁଠାଏ ଫୁଲ ନେଇ କାଚ ତମାମ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଘଷିଦେଲେ । ଯେଉଁ ସାମାନ୍ୟ ବାୟୁ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବ ତାହା ଯେପରି ଏହି ରସୁଣ ଗନ୍ଧରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବ । ତାପରେ ମୁଠାଏ ଧରି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଧରେ ଘଷିଲେ— ତଳ, ଉପର, ଦୁଇକଡ଼ ଚାରିଆଡ଼େ । ତାପରେ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ । ମୋତେ କାର୍ଯ୍ୟଟା ହାସ୍ୟଜନକ ମନେହେଲା । ତେଣୁ ପଚାରିଲି,—

"ଆଚ୍ଛା ପ୍ରଫେସର, ମୁଁ ଜାଣେ ଆପଣ ଯାହାକରନ୍ତି ତା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ତ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଏଠାରେ କେହି କୁସଂସ୍କାରଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନାହିଁ । ନଚେତ୍ ସେ ମନେକରନ୍ତା ଆପଣ କୌଣସି ମନ୍ଦ ଦୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି ।"

"ସେଇଆ ତ କରୁଛି ?" ଲୁସି ପାଇଁ ରସୁଣମାଳା ଗୁନ୍ଥୁ ଗୁନ୍ଥୁ ଧୀର ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ଆମେ ଅପେକ୍ଷାକଲୁ । ଲୁସି ରାତିପାଇଁ ଟୟଲେଟ୍ ସାରି ଶୋଇବାକୁ ଆସିଲା । ସେ ନିଜେ ଆସି ଲୁସି ବେକରେ ରସୁଣ ମାଳାଟି ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ । ତାପରେ କହିଲେ,— ସାବଧାନ ଏହାକୁ ଖସାଇ ପକାଇବ ନାହିଁ । ଆଜି ରାତିରେ ଝରକା କବାଟ ଖୋଲିବ ନାହିଁ ।"

ଲୁସି କହିଲା, "ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି କରିବି ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କର ମୋ ଉପରେ କି ସ୍ନେହ । ଓଃ ! ଆପଣଙ୍କ ପରି ପରମ ସ୍ନେହାସ୍ପଦ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ କି ଉପଯୁକ୍ତ !"

ମୋ ଗାଡ଼ିରେ ଆସିଲୁ । ଆସିଲାବେଳେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—"ଆଜି ରାତିରେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇ ପାରିବି । ମୋର ନିଦ ନିହାତି ଦରକାର । ଦୁଇରାତି

ଗାଡ଼ିରେ କଟିଲା । ଦିନରେ ବି ପ୍ରଚୁର ପଡ଼ାପଡ଼ି । ତା ପରଦିନ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଏବଂ ଗୋଟାଏ ରାତି ପୁରା ବସି ରହିବା । ଆସନ୍ତା କାଲି ଭୋର ସମୟରେ ମୋତେ ଡାକିବ । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବା । ମୋର ଏ 'ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି' ବଳରେ ନିଶ୍ଚୟ ତାର ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତ ହୋଇଥିବ । ନା କ'ଣ କହୁଛ ? ହାଃ ହାଃ ହାଃ ।”

ତାଙ୍କ କଥାରୁ ଦୃଢ଼ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ତଥାପି ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ତାର ବିଷମୟ ପରିଣତି ବିଷୟ ଚିନ୍ତାକରି ଭୟରେ କେମିତି ହୃଦୟ ଥରିଉଠିଲା । ଅବଶ୍ୟ ମାନସିକ ଦୁର୍ବଳତା ହେତୁ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲି । ତଥାପି ଏହି ଚିନ୍ତା ଅମୂଞ୍ଚନୀୟ ଲୋତକପରି ହୃଦୟକୁ ବ୍ୟାକୁଳ କଲା ।

ଏକାଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ ଡାଏରୀ

୧୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

କି ଅସୀମ ସ୍ନେହ ସେମାନଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ! ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କି ଖୁସି ଲଗୁଛି ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା—ସେ ଫୁଲ ଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ ସେ ଏମିତି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ କାହିଁକି ? ଓଃ ! ସେ ଯେମିତି ରାଗିଲେ ନା—ପ୍ରକୃତରେ ମୋତେ ଡରାଇ ଦେଲେ । ତଥାପି କହିବି ସେ ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି । କାରଣ ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ପିନ୍ଧିଲେ ଭାରି ଆରାମ ଲଗୁଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଭୟ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏକୁଟିଆ ଅଜି ରାତିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବା ନିଶ୍ଚୟ । ଯଦି ବାହାରେ ଡେଣା ଫଡ଼୍ ଫଡ଼୍ ହୁଏ, ଶୋଚନା ନାହିଁ । ଆଗେ ନିଦ୍ରା ସଙ୍ଗରେ ମୋର ଯେଉଁ ପ୍ରବଳ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, କ'ଣ କହିବି ? ନିଦ୍ରାହୀନତାର କଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିଦ୍ରାମଗ୍ନତାର କଷ୍ଟ, ଯାହା ସେହି ଅଜଣା ଆତଙ୍କ ଯୋଗୁ ଘଟିଥିଲା, ବାସ୍ତବିକ କି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ! ଯେଉଁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଭୟଶୂନ୍ୟ, ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିଶିରେ ନିଦ୍ରା ଆଶୀର୍ବାଦ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନରେ ପ୍ରାଣମନକୁ ସୁରଭିତ କରେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାଗ୍ୟବାନ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ନିଦ୍ରାଦେବୀଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ଠିକ୍ ନାଟକର ଅଫେଲିଆ ପରି—

ରସୁଣଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏନା । କିନ୍ତୁ ଅଜି ରାତିରେ ଭାରି ଖୁସି ଲଗୁଛି । ଏହାର ଗନ୍ଧରେ ମୁଁ ସତେ ଶାନ୍ତି ପାଉଛି । ନିଦ ଲାଗିଲଣି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଭରାତ୍ରି ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ବର୍କ୍‌ଲେରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ହୋଟେଲ ଗାଡ଼ି ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ପ୍ରଫେସର ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଗ୍ ଧରିଲେ । ଆଜିକାଲି ଏଇଟା ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ।

ଯାହା ଯାହା ଘଟିଲା ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଲେଖେ । ଆମେ ୮ଟା ବେଳେ ହିଲିଂ ହାମ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଆଜି ଏ ମନୋରମ ପ୍ରଭାତର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକିତ ଆଦ୍ୟ ଶରତର ସତେଜତା ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ପ୍ରକୃତିରାଣୀ ତାଙ୍କର ସାମ୍ବତ୍ସରିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରୁଛନ୍ତି । ବୃକ୍ଷର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣର ସମାରୋହ । କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପତନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନାହିଁ । ପ୍ରବେଶ କରିବା ସମୟରେ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ । ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସୁଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ଶୀଘ୍ର ଉଠିବା ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସାଦର ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇ କହିଲେ––''ଆପଣ ଶୁଣି ଖୁସି ହେବେ ଯେ ଲୁସି ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି । ଝିଅ ମୋର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଛି । ଭିତରକୁ ଗଲେ କାଳେ ତାର ବ୍ୟାଘାତ ଘଟିବ ଭାବି ଗଲିନାହିଁ ।'' ପ୍ରଫେସର ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ଦୁଇ ହାତକୁ ଦଳି ଦଳି କହିଲେ—

''ହାଁ ! ବୋଧହୁଏ ମୋର ରୋଗ ନିରୂପଣ ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ତା'ହେଲେ ଚିକିତ୍ସା ବେଶ୍ କାମ ଦେଇଛି !'' ଏ କଥା ଶୁଣି ସେ କହିଲେ—''ଆପଣ କ'ଣ ସବୁ ପ୍ରଶଂସା ନେଇଯିବେ ଡାକ୍ତର ? ଲୁସିର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ମୋର ମଧ୍ୟ କିଛି ଅବଦାନ ଅଛି ।''

''କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ମାଡାମ୍ ?'' ପ୍ରଫେସର ପଚାରିଲେ ।

''ରାତିରେ ଭାରି ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା ଝିଅ କଥା ଚିନ୍ତା କରି । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଥାଏ । ଏତେ ନିଦ ଯେ ମୋ ଆସିବା ଜାଣିପାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଘରଟାରେ କେମିତି ନିଶ୍ୱାସ ରୁନ୍ଧ ହେଲାପରି ମନେ ହେଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ଗୁଡ଼ାଏ କଡ଼ା ଗନ୍ଧର ଫୁଲ । ସେହି କଦର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷର ମାଳ ଗୋଟାଏ ତା' ବେକରେ । ଭାବିଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁର୍ବଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଝିଅଟା ଏ କଡ଼ା ଗନ୍ଧ ସହ୍ୟକରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ସବୁ ଗୁଡ଼ାକ ବାହାର କରି ପକାଇ ଝରକାକୁ ବି ସାମାନ୍ୟ ଫାଙ୍କ କରି ଦେଲି । ଟିକେ ମୁକ୍ତବାୟୁ ଆସୁ ? ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁସି ହେବେ ଡାକ୍ତର ।''

ତାଙ୍କର ସେ ଗ୍ରେଷ୍ଟ ଘରଟି, ଯେଉଁଠି ସବୁଦିନେ ଷେରୁ ଜଳଖିଆ ଖା'ନ୍ତି ତା ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । ସେ କହୁଥିଲାବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ମୁହଁ ପାଉଁଶ ପରି ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା । ବିଗୃହୀ ଭଦ୍ରମହିଳା ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିଥିଲେ । କାରଣ ସେ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କର ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ଆଘାତ ଭୀଷଣ କ୍ଷତିକରିବ । ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ହସି ହସି ପ୍ରଫେସର ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଧରିଲେ ସେ ଯିବାପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋତେ ଜୋରକରି ଖାଇବାଘର ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଇ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ।

ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଟେକିଲେ ମୌନ ହତାଶାରେ । ତା'ପରେ ହାତଦୁଇଟି ବାଡ଼େଇ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଚେୟାର ଉପରେ ବସିପଡ଼ି ମୁହଁ ଢାଙ୍କିଦେଲେ । ହୃଦୟର ଗଭୀରତମ ପ୍ରଦେଶରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ଅଶ୍ରୁହୀନ ଶୋକର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ । ପୁଣି ହାତ ଉପରକୁ ଟେକିଲେ, ଯେମିତି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରୁଛନ୍ତି, "ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ! ଆମର ଦୋଷ କ'ଣ ? ଏହି ନିରୀହ ଜୀବଟି କ'ଣ ଦୋଷ କରିଛି ଯାହା ଫଳରେ ଆମେ ଯାତନାରେ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ? ଆଦି ଯୁଗରୁ ସେହି 'ଭାଗ୍ୟ' କ'ଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ଭିତରେ ଅଛି, ଯାହା ପ୍ରଭାବରେ ଏହି ପରି ଘଟଣା ଘଟିପାରେ ? ଏହି ନିରୀହା ମାତା ତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାତରେ ନିଜ ସନ୍ତାନର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ଏପରି କର୍ମ କଲା ଯାହା ତାର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇପାରେ ! କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଏ କଥା ଜଣାଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ ! ଏପରିକି ସାବଧାନ କରି ପାରିବୁ ନାହିଁ ! ଭୟ ହୁଏ ତ ସେ ନିଜେ ଏହା ଶୁଣି ମରିଯିବ । ଓଃ ! ଆମେ କି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଲୁ ! ଦୁଷ୍ଟ ଆତ୍ମସମୂହ ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ! ଆସ—" ହଠାତ୍ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ—"ଆମ ଦେଖିବା କ'ଣ କରାଯାଇ ପାରେ । ଆସ ! ଭୂତ ହେଉ, କି ପ୍ରେତ ହେଉ କି କେହି ନ ହୁଅନ୍ତୁ କି ସବୁମିଶି ଆନ୍ତୁ, ଆମେ ଲଢ଼ିବା । ନ ଲଢ଼ିଲେ ଚଳିବ କେମିତି ?" ହଲ୍ ଦୁଆରୁ ବ୍ୟାଗ ଆଣିଲେ । ଲୁସି ଘର ଭିତରକୁ ଗଲୁ ।

"ହଁ ! ଯାହା ଆଶଙ୍କା କରିଥିଲି ଠିକ୍ ସେଇଆ ।" ବଡ଼ବଡ଼ ହୋଇ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସେଇ ସଁ ସଁ ଶବ୍ଦ—ଯାହା ମୋର ନିତାନ୍ତ ପରିଚିତ । ବିନା ବାକ୍ୟ ବ୍ୟୟରେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ସେହି ଗ୍ରେଷ୍ଟ ଟେବୁଲଟିରେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ରଖି ଆଉ ଏକ ରକ୍ତ ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ସେଇଆ ଅନୁମାନ କରିଥିଲି । କୋର୍ଟ କାଢ଼ିବାକୁ, ମାତ୍ରକେ କିନ୍ତୁ ହାତଟେକି ମୋତେ ମନାକଲେ । "ନା ! ଆଜି ତୁମେ

ଅପରେସନ୍ କର, ମୁଁ ରକ୍ତ ଦେବ । ତୁମେତ ପୂର୍ବରୁ ଦୁର୍ବଲ ହୋଇ ଯାଉଛ ।" କହୁ କହୁ କୋଟ୍ କାଢ଼ି ସାର୍ଟ ମୋଡ଼ି ସାରିଥିଲେ ।

ଆଉଥରେ ଅପରେସନ୍, ଆଉ ଥରେ ସେହି ନାରକୋଟିକ୍, ପୁଣି ଥରେ ପାଣ୍ଡୁର ଗଣ୍ଡଦେଶରେ କିଛିଟା ରକ୍ତିମ ଆଭା ସାଙ୍ଗକୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଓ ନିଦ୍ରା । ଏଥର ମୁଁ ରୋଗିଣୀକୁ ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ ।

ସୁଯୋଗ ଦେଖି ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ କହିଲେ, ତାଙ୍କ ବିନା ପରାମର୍ଶରେ ଲୁସି ଘରୁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଯେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବେ ନାହିଁ । ସେହି ଫୁଲ ଗୁଡ଼ିକର ଯଥେଷ୍ଟ ଔଷଧ ଗୁଣ ଅଛି ଏବଂ ତାର ଗନ୍ଧ ନିଶ୍ୱାସରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉଛି ଚିକିତ୍ସାର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଜେ ନେଇ କହିଲେ, ଦୁଇରାତି ନିଜେ ଜଗି ରହିବେ ଏବଂ ତା' ପରେ ମୋତେ ଆସିବାକୁ ଖବର ଦେବେ ।

ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଲୁସି ଉଠିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଯେଉଁ ଅଗ୍ନି ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ସେ ଗତି କରିଛି ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କହିବାକୁ ହେବ ବେଶ୍ ସତେଜ ଦେଖାଯାଉ ଥିଲା ।

ଏ ସବୁର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? ଭାବୁଛି ବୋଧହୁଏ ପାଗଲମାନଙ୍କ ସହିତ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କଲି ଫଳରେ, ମୋ ମୁଣ୍ଡବି ଖରାପ ହୋଇ ଗଲାଣି ।

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ଡାଏରି

୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଚାରିଦିନ ଚାରିରାତି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି । ଏତେ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ବୋଧହେଉଛି ଯେ ନିଜକୁ ନିଜେ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହିଁ । ମନେ ହେଉଛି ମୁଁ ଯେପରି ଏକ ଦୀର୍ଘ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଛି ଏବଂ ଏହି ଉଠି ଆଲୋକୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଭାତର ମନୋରମ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଏବଂ ମନ୍ଦ ମଧୁର ବାୟୁ ଉପଭୋଗ କରୁଛି ! କେବଳ ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ ସ୍ମୃତି ରହିଯାଇଛି —ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୀର୍ଘକାଳ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ତା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନର କଷ୍ଟାନୁଭୂତିକୁ ତୀବ୍ରଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାର କ୍ଷୀଣ ଆଶା— ତାପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ଜୀବନର ସ୍ୱାଦ । ଯେପରି ଜଣେ ସନ୍ତରଣକାରୀ ଗଭୀର ଜଳତଳେ ନିମଜ୍ଜିତ ଅବସ୍ଥାରୁ ହଠାତ୍ ଉଠିପଡ଼ୁଛି । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ

ସବୁବେଳେ ମୋ ପାଖେ ପାଖେ । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଗୁଡ଼ାକ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲାପରି ମନେ ହେଉଛି । ଯେଉଁ କୋଳାହଳ ମୋତେ ଖିତଯନ୍ତ୍ରକରି ସମସ୍ତ ବୁଦ୍ଧି-ବୃତ୍ତିକୁ ଲୋପକରି ଦିଏ——ଝରକା ସେପଟରେ ଡେଣା ଝାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ, ଦୂରର ସେହି କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ପାଖେଇ ପାଖେଇ ଆସୁଥିବ, ଗୋଟାଏ କର୍କଶ କଣ୍ଠ କେଉଁଠାରୁ ଆସେ ଏବଂ କ'ଣ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଉଥାଏ— ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ । ଏ ସବୁ ବନ୍ଦ । ଆଗେ ଶୋଇବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଥିବ, ମୁଁ ଜାଗି ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ । ଏବେ ରସୁଣକୁ ଖୁବ ଭଲ ପାଉଛି । ହାରଲେସ୍‌ରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଗୋଟାଏ ପୁରା ବାକ୍ସ ସେଥିରୁ ଆସୁଛି । ଆଜି ରାତିରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆମଷ୍ଟରଡାମ୍ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ଦିନ ରହିବେ । ଅବଶ୍ୟ ମୋତେ ଜଗିରହିବା ଆଉ ଦରକାର ନାହିଁ । ଏଥର ଏକୁଟିଆ ଶୋଇ ପାରିବ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ ମା' ଭଲ ହୋଇଯାଉ । ଆର୍ଥର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ସ୍ନେହଶୀଳ ସୁହୃଦଗଣଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଭଲରେ ରଖନ୍ତୁ । ଆଜି ରାତିରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ବୋଧକରିବ ନାହିଁ । କାଲି ରାତିରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଚେୟାରରେ ବସି ବସି ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଦୁଇଥର ଉଠି ଦେଖିଛି ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଡର ଲାଗିନାହିଁ । ଯଦିଓ ବାଦୁଡ଼ି କି କେହି ଗୋଟାଏ ଡାଳଧରି ଝରକା କାଚକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବାଡ଼ଉଥାଏ ରାତିସାରା, ମୁଁ ଶୋଚନା ନକରି ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।

"ଦି ପଲ୍ ମଲ୍ ଗେଜେଟ୍" ୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଚିଡ଼ିଆଖାନାରୁ ପଳାୟିତ ଗଧିଆ

ଆମ ସାକ୍ଷାତକାରୀ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦୁଃସାହସିକ ଅଭିଜ୍ଞତା । ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କ ସହିତ ଏକ ସାକ୍ଷାତକାର

ବହୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ବହୁ ନାସ୍ତିବାଣୀସତ୍ତ୍ୱେ 'ପଲ ମଲ ଗେଜେଟ୍' ନାମକୁ ରକ୍ଷା କବଚରୂପେ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର କରି ଅବଶେଷରେ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭକଲି । ଜୁଲୋଜିକାଲ ଗାର୍ଡେନର ଯେଉଁଅଂଶରେ ଗଧିଆବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସେହି ଅଂଶର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ସେ । ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ନାମ ଟମାସ୍ ବିଲଡ଼ର । ସେମାନଙ୍କ ରହିବା ଘର ପଛପଟେ ଗୃହପାଖ ବାଡ଼ଘେରା ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଘରେ ସେ ରହନ୍ତି । ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସେ ଚାହା ଖାଇବାକୁ ବସିଛନ୍ତି । ଟମାସ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଉଭୟ ଭାରି ଅତିଥିବତ୍ସଳ । ଏହି ନିସନ୍ତାନ ପ୍ରୌଢ଼ ଦମ୍ପତିର ଆତିଥେୟତା ଏବଂ ସାଧାରଣ ଭଦ୍ରତାର ଯେଉଁ ପରିଚୟ ପାଇଲି ସେଥିରୁ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା, ସେମାନେ ବେଶ୍ ସୁଖୀ । ତାଙ୍କର ଏକ କଥା ସପର

ନ ସରିଲେ ସେ କିଛି 'ବ୍ୟବସାୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ' କରିବେ ନାହିଁ । ଚାକରି ସମ୍ପର୍କୀୟ କାର୍ଯ୍ୟହିଁ ତାଙ୍କର 'ବ୍ୟବସାୟ', ବେଶ୍ ସପର ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଶେଷହେଲା । ଟେବୁଲ୍ ସଫା ହୋଇଗଲା । ତା ପରେ ପାଇପ୍‌ରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗକରି କହିଲେ—

"ହଁ……ସାର୍ ! ଏଥର ଆପଣ ମୋତେ ଯାହା ପଚାରିବେ ପଚାରନ୍ତୁ । କ୍ଷମା କରିବେ ଖାଇ ନସାରିଲେ କୌଣସି ପେଶାଦାରି କଥା ମୋତେ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ମୋ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଯେତେ ଗଧିଆ, ଶିଆଳ କି ହେଟା ଅଛନ୍ତି - ତାଙ୍କୁ ଚାହା ନଦେଇ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ ନାହିଁ ।"

"କ'ଣ ? ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତୁ ? ସେ କେମିତି କଥା ?" ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥଟ୍ଟା କଥା କହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

"ମୁଣ୍ଡ ଉପରବାଟେ ଗୋଟାଏ ବାଉଁଶ ଗଳାଇ ତାଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା ଗୋଟେ କଥା କଥା ତାଙ୍କ କାନ କୁଣ୍ଡାଇ ଦେବା ଆଉ ଗୋଟେ କଥା । ଯେତେବେଳେ କେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ଦେଖଣାହାରି ଚାହେଁ ଏଇ ଜୀବଗୁଡ଼ାଙ୍କର ତେଜ ଦେଖିବା, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ କାନରାମ୍ପୁଡ଼ା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବ ତାଙ୍କ ଖାଇବାଟା ହେଲା କି ନାହିଁ । ଭରି ପାରନ୍ତି ଏଇଟା ହେଲା ତାଙ୍କର ମେଇ ଆଉ କଫି ପାନ । ତାପରେ କାନକୁଣ୍ଡା ଚାଲୁ ଯେତେ ଚାଲୁଥିବ । ମନେକର—" ଦାର୍ଶନିକ ଭଙ୍ଗିରେ ଯୋଗ କଲେ "ଏହି ଜୀବଗୁଡ଼ିକଙ୍କ କଥା ଯାହା ମଣିଷ କଥା ବି ସେଇଆ । ଏଇ ଆପଣ ଆସିଲେ, ମୋ ବ୍ୟବସାୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଆପଣଙ୍କ ସୁଖ ସୁବିଧା ଦେଖିବି, ତାପରେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବି । ଆପଣ ମୋତେ ତ ଥଟ୍ଟା କରିଥିଲେ ମୋ ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଅନୁମତି ଆଣିବେ କି ମୋତେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ? ମୁଁ କ'ଣ କହିଲି ? କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କହିଲି ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ ।"

"ଆଉ ଆପଣ ଯେତେବେଳେ କହିଲେ ମୁଁ ଖରାପ କଥା କହୁଛି ବୋଲି ରିପୋର୍ଟ କରିବେ ସେତେବେଳେ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଖାଇବା ଚିନ୍ତା । ଏଇ ଦରବେବା କରି ଯାହା ପୁଲାଏ ଗିଳିପକାଇଲି, ସବୁ ଠିକ୍ କରିଦେଲି । କିଛି କହିବ ନାହିଁ; ତୁମ ସଙ୍ଗରେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କି କଥାବାର୍ତ୍ତା କିଛି ନାହିଁ ଖାଇବା ନସରିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତାପରେ ଗଧିଆ, ସିଂହକ ବାଘମାନେ ଖାଇ ସାରିଲାପରେ ଭୁକିବା ପରି ଭୁକି ଚାଲିବ । ଆଃ ! ତୁମ ପ୍ରତି ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଅଛି । ଏ ବୁଢ଼ି ଚାହା ସାଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ ସୁଆଦିଆ ପିଠା

ଖାଏ ସେଥିରୁ ଖଣ୍ଡେ ମୋତେ ମିଳିଗଲା ତୁମପାଇଁ । ଏଇ ପାଇପ୍ ଧରିଲ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତାଜା । ଏଥର ମୋ କାନ ଯେତେ କୁଶାଗ୍ରଥିବ କୁଶାଗ୍ର । କିଛି ଅସନ୍ତୋଷ ନାହିଁ । ତୁମ ପ୍ରଶ୍ନର ଗାଡ଼ି ଚଳ । ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ହେଲେ ମୁଁ ଜାଣେ । ସବୁ ଜାଣେ । ତୁମେ କାହିଁକି ଆସିଚ ! ସେଇ ପଳାତକ ଗଧିଆ ଖବରତ ?”

“ଠିକ୍ ଠିକ୍ । ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ ଏ ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କର ମତାମତ କ'ଣ ? ଠିକ୍ କରି କହନ୍ତୁ କେମିତି ଏଇଟା ଘଟିଲ ? ଘଟଣାଟା କହି ପାରିଲେ ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ଆପଣ ଅନୁମାନ କରୁଛନ୍ତି କହିବେ । ଏବଂ ଏହାର ପରିଣାମ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ଶେଷରେ ।”

“ଆଚ୍ଛା ବାବୁ । କଥାଟା ଏଇଆ । ଏଠାକାର ତିନିଟି ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣ ଗଧିଆ ନରୱେରୁ ଜାମରକକୁ ଆସିଥିଲେ । ତିନିବର୍ଷ ତଳେ ଆମେ କିଣି ଆଣିଥିଲୁ । ତା ଭିତରୁ ଏଇ ଗଧିଆଟା ଗୋଟାଏ । ତାର ନା ବର୍ସିକର । ଭାରି ଭଲ ଜୀବଟିଏ । ତା କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ କେବେ ଅସୁବିଧା ନଥାଏ । ଅଥଚ ଆଉ କୌଣସି ଜୀବ ପଳାଇଲେ ନାହିଁ, ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକଟି ପଳାଇଲା ! କିନ୍ତୁ ମନେ ରଖ ଗଧିଆମାନଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ପରି ସବୁବେଳେ ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିଥିବ ।”

“ବାଜେ କଥାଗୁଡ଼ା ଶୁଣିବେ ନାହିଁ ବାବୁ !” ମିସେସ୍ ଟମ୍ ହସିହସି କହିଲେ, ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏଇ ପଶୁଗୁଡ଼ାକ କଥା ଏମିତି ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି ଯେ ସେ ନିଜେ ଗୋଟାଏ ବୁଢ଼ା ଗଧିଆ ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଦେଖନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟେ କଥା ସେ ସେମିତି ମାରାତ୍ମକ ଗଧିଆ ନୁହନ୍ତି ।”

“ଆଚ୍ଛା ସାର୍ ! ପ୍ରାୟ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇବାର ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଶୁଣିଲି । ତେଣେ ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କ ଘରପାଖରେ ଗୋଟିଏ ପୁମାର ଦେହ ଖରାପ । ତା ପାଇଁ ନଡ଼ାର ବିଛଣାଟିଏ ବିଛୁଉଛି । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଭୁକିବା, ମଣିଷଙ୍କ ଚିତ୍କାର ଶୁଣିଲି ସିଧା ଚାଲି ଆସିଲି । ବରସିକର କ'ଣ କରୁଛି ନା ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି ଲୁହାଛଡଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗୁଛି ପଳାଇ ଯିବାପାଇଁ । ସେଦିନ ବେଶିଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଲୋକ— ଡେଙ୍ଗା, ପତଳା ଲୋକଟା । ଶୁଆ ଥଣ୍ଟପରି ବଙ୍କା ନାକ, ମୁନିଆ ଦାଢ଼ି, ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟା ଧଳା କେଶ । ଲାଲ ଆଖିଦୁଇଟାରେ ଚାହାଣୀଟା ଭାରି କର୍କଶ । ଦେଖିଲି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗିଲା । କାରଣ, ମନେହେଲା ଏଇଟାଯୋଗୁ ସେମାନେ ଏତେ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ । ହାତରେ ଧଳା ଶ୍ଳେଟ ଶ୍ଳେଟ ଗ୍ଲୋଭସ୍ ପିନ୍ଧିଛି । ପଶୁଗୁଡ଼ାକ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲା, “ଆହେ, ପଶୁ ଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ବିଚଳିତ ଜଣାଯାଉଛନ୍ତି ?”

" 'ବୋଧହୁଏ ତୁମପାଇଁ ।' ମୁଁ କହିଲି, ତାର ଭାବଭଙ୍ଗୀ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି ଲୋକଟା ରାଗିଯିବ । କିନ୍ତୁ ନାଁ । ରାଗିଲା ନାହିଁ ! ବରଂ ହସିଲା ! କେମିତି ଦାମ୍ଭିକ ଉଦ୍ଧତଭାବରେ ହସିଲା । ପାଟିରେ ପାଟିଏ ଧଳା ଧଳା ମୁନିଆ ଦାନ୍ତ ବାହାରକରି ହସିଲା, 'ଆଚ୍ଛା ! ଆଚ୍ଛା ! ସେମାନେ ମୋତେ ଭଲପାଉ ନାହାନ୍ତି ତେବେ " ସେ କହିଲା ।"

" 'ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ପାଇବେ । ପାଇବେ ନାହିଁ ?' ତାକୁ ଅନୁକରଣ କରି କହିଲି, 'ଜଳଖିଆ ପରେ ପରେ ଖଣ୍ଡେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହାଡ଼ ତାଙ୍କୁ ଭଲଲାଗେ ଦାନ୍ତ ସଫାକରିବା ପାଇଁ । ତୁମେ ତ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ବ୍ୟାଗ୍‌ଭର୍ତ୍ତି ହାଡ଼ ଦେଇପାରିବ ?"

"ଦେଖ ସାର୍ ! ଆଉ ଗୋଟାଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । ପଶୁଗୁଡ଼ାକ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ ଆମେ ଗୋଳକରୁଛୁ ଚୁପ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ବରସିକର ପାଖକୁ ଯାଇ ସବୁ ଦିନପରି କାନ ଆପୁଡ଼ାଇଲି । କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋକଟା ଯେମିତି ଆସି ହାତ ଗଳାଇଛି ବରସିକର କାନ ଆପୁଡ଼େଇବା ପାଇଁ । କି କ୍ରୋଧ ।"

"ମୁଁ କହିଲି 'ସାବଧାନ ବରସିକର କ'ଣ ଆଜି ଭାରି ରାଗିଛି ।"

"କିଛି ଚିନ୍ତା କରନା । ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ଅଛି ।"

" 'ଆଚ୍ଛା ! ଆଚ୍ଛା ! ବେଶ୍ ! ବେଶ୍ ! ଆପଣ କ'ଣ ଏହି ବ୍ୟବସାୟର ଲୋକ ?' ହ୍ୟାଟ୍ କାଢ଼ି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇଲି । କାରଣ କ'ଣ ଜାଣ ? ଯେଉଁମାନେ ବଂଶାନୁକ୍ରମେ ଏଇବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଆମଭଳି ଲୋକଙ୍କର ପରମ ମିତ୍ର ।"

"ସେ କହିଲା 'ନା । ଠିକ୍ ବ୍ୟବସାୟ ନୁହେଁ । ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ମୁଁ ପୋଷିଛି ।' ଏଇ କଥା କହି ହ୍ୟାଟ୍ ଉଠାଇଲା—ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ରାଜା ! ତା'ପରେ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଯିବା ବାଟକୁ ବରସିକର ଚାହିଁଥାଏ । ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ପରେ ଯାଇ ଗୋଟାଏ କଣରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଆଉ ବାହାରି ନାହିଁ । ଆଚ୍ଛା—କାଲି ରାତିରେ ଯେତେବେଳେ ଜହ୍ନ ଉଠିଲା, ସବୁଗୁଡ଼ାକ ଗଧିଆ ଭୁକିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ । କିନ୍ତୁ ଭୁକିବାରେ କ'ଣ ଅଛି ? ପାଖରେ ତ କେହି କେଉଁଆଡ଼େ ନାହିଁ । କେବଳ ଦୂରରେ କେହି ଗୋଟାଏ ପାର୍କ ରୋଡ଼ରେ ତା କୁକୁରକୁ ଡାକୁଛି । ଥରେ ଦୁଇଥର ଯାଇ ଦେଖିଛି ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଏବେ ଭୁକିବା ବି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଗଲା । ଆଉଥରେ ଠିକ୍ ବାରଟା ପୂର୍ବରୁ ଭାବିଲି ଶୋଇବା ଆଗରୁ ଥରେ ବୁଲିଯାଏ । ହେଲେ ଯେତେବେଳେ ବରସିକର ଯନ୍ତ୍ରା ସାମନାକୁ

ଆସିଲି, ଦେଖିଲି ବେଳକୁ ଲୁହାଦଣ୍ଡା ଗୁଡ଼ାକ ମୋଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଛି । ଯନ୍ତା ଫାଙ୍କା । ବରସିକର ନାହିଁ । ମତେ ଏତିକି ଜଣା ।”

“ଆଉ କେହି କିଛି ଦେଖିଛି ?”

“ଜଣେ ମାଳୀ ଏତିକିବେଳେ ଆସୁଥିଲା ଗୋଟାଏ ମେଳାରୁ । ସେ ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ ଧୂସରିଆ ବଡ଼ କୁକୁର ବାଡ଼ ଆଡ଼କୁ ଆସିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଏଟା ତା କହିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ସେମିତି ସତ ଜଣାପଡୁନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ସେ ଘରକୁ ଯାଇ ତା ଘରଣୀକୁ ତ ଏକଥା କିଛି କହି ନାହିଁ ? କେବଳ ବରସିକର ପଳେଇବା ଖବର ଚାରିଆଡ଼େ ଜଣାପଡ଼ିବା ପରେ ଆଉ ଆମେ ସାରା ରାତି ପାର୍କରେ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ବରସିକରକୁ ଖୋଜୁଥିଲୁ ବେଳେ ତା ମନେ ପଡ଼ିଲା ? ମୋର ଧାରଣା ମେଳାରେ ସେ ଗୀତନାଚ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଛି ।”

“ଆଚ୍ଛା ମିଷ୍ଟର ବିଲଡ଼ର—ଏଇ ଯେଉଁ ଗଧିଆଟା ପଳାଇଲା, ତାର କିଛି କାରଣ ଆପଣ କହି ପାରିବେ ?”

“ଦେଖନ୍ତୁ ସାର୍” ଅତି ବିନୟର ଛଳନା କରି କହିଲା, ଖାଣ୍ଟି କାରଣଟା ନିଶ୍ଚୟ କହିପାରିବି । ତେବେ ମୋର ତତ୍ତ୍ୱଟା ଆପଣଙ୍କୁ କେମିତି ଲାଗିବ ତା କହିପାରୁ ନାହିଁ ସାର୍ !”

“ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ଲାଗିବ । ଆପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି କେବେ ଆଜେବାଜେ ଅନୁମାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଚେଷ୍ଟା କଲେବି ।”

“ତେବେ କାରଣଟା କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ---ମୋର ମତ ହେଲା ଗଧିଆଟା ପଳେଇଲା, କାରଣ ସେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ।”

ଟମାସ୍ ଆଉ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ଏମିତି ପ୍ରାଣ ଖୋଲା ହସ ହସିଲେ ମୋତେ ଜଣାଗଲା ଏମିତି ରଙ୍ଗରସରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ସବୁବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଉପସ୍ଥିତ କଥା ତାର ଗୋଟାଏ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ମାତ୍ର । ଏ ରଙ୍ଗରସରେ ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଯୋଗଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତେବେ ତାର ମନରୁ କେମିତି କଥା ବାହାର କରାଯାଇ ପାରିବ ସେ କୌଶଳ ମୋତେ ଜଣା । ତେଣୁ ପଚାରିଲି –“ବେଶ୍ ମିଷ୍ଟର ବିଲଡ଼ର । ଏତ ଗଲା ମୁଦ୍ରାର ଗୋଟାଏ ପାଖ । ଆର ପଟଟା ? ଏହାର ପରିଣାମ କ'ଣ ହୋଇ ପାରେ ?—ଏ କଥା କହିବେ ତ ?”

"ଆରେ ସାର୍ ! ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣେନା ଆପଣ କାମିକା ଲୋକ । ଥଟ୍ଟାତାମସା ଆପଣଙ୍କର ଚଳେନା । ଏ ବୁଢ଼ି ପରି ସେଠି ବସି ଆଖି ଠାରି ଦେଲ ।"

"ଆଃ ' ମୁଁ କାହିଁକି କହୁଥିଲି ମ ?" ଭଦ୍ର ମହିଳା ଆପତ୍ତି କଲେ ।

"ଶୁଣନ୍ତୁ ମୋର ମତ । ଗଧିଆଟା ଏଇଠି କେଉଁଠି ଲୁଚିଛି । ସେ ମାଳିଟାର କଥା କ'ଣ କି ଗଧିଆଟା ଘୋଡ଼ାଟାରୁ ବେଶି ବେଗରେ ଦୌଡ଼ିଦେଇଛି ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ । ଶୁଣିକଥା ! ଏଥିରେ ତା କଥା କ'ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ? ଦେଖନ୍ତୁ ସାର୍ ! ଗଧିଆ କି କୁକୁର କେମିତି ଗ୍ୟାଲପ୍ କରି ପାରିବେ ? ତାଙ୍କ ଦେହ ତ ସେମିତି ହୋଇନାହିଁ ? ଗପ ବହିରେ ଯେଉଁ ଗଧିଆଗୁଡ଼ିକ—ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଡେଞ୍ଜାସ୍ୟାନ୍ । କିନ୍ତୁ ଏ ଗଧିଆମାନେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଦଳହୋଇ ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରି ହାଡ଼ ଫାଡ଼ ଚୋବାଉଥିବେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ଭୟଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ସତରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଗଧିଆଟା ଗୋଟାଏ ନିହାତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୀବ । ଗୋଟାଏ କୁକୁରର ଅଧା ବୁଦ୍ଧି କି ସାହାସ ତାର ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ କୁକୁର ଲଢ଼ିବାକୁ ଯେମିତି ତିଆର ତା ଗୁଣ ଭାଗରୁ ଭାଗେ ବି ତା ଠାରେ ନଥାଏ । ଏଇଟା କେବେ କେଉଁଠି କିଛି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏଇ ପାଖରେ ପାର୍କରେ କେଉଁଠି ଛପିରହି ଡରରେ ଥରୁଥିବ । କେଉଁଠି ବା ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ କୋଇଲା ଗୋଦାମ ଗଳିଫଳିରେ ବୁଲୁଥିବ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ତାର ସାଗୁଆ ସାଗୁଆ ଆଖି ଧପ୍‌ଧପ୍ ହେବା ଦେଖିଲେ କେହି ମାଇକିନିଆ ହୁଏତ ଡରିଯାଇ ପାରେ । ହେଲେ ଆମେ ଡରୁନା । ଏଇଆ ବି ହୋଇପାରେ, କଂସାଇ ଦୋକାନ ପାଖକୁ ଲୁଚିଛପି ଯାଇପାରିଥାଏ ଜଳଖିଆ ସନ୍ଧାନରେ; କିମ୍ବା ଧରନ୍ତୁ କେହି ନର୍ମ ପେରାମ୍ବୁଲେଟରରେ ଗୋଟାଏ ଛୁଆକୁ ବୁଲାଉଛି । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ସୈନିକକୁ ଦେଖିଲା । କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲା । ଭାବ ଆଳାପ ହେଲା । ଖୁସିରେ କିଛି ବାଟ ଚାଲି ଯାଇଛି ଛୁଆକୁ ଛାଡ଼ି । ତାହେଲେ ଗଣତିରେ ଗୋଟାଏ ଛୁଆ କମ୍ ପଡ଼ିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଆଉ ବେଶି କିଛି ନୁହେଁ ।"

ତାଙ୍କୁ କିଛି ପାରିତୋଷିକ ଦେବାକୁ ଯାଉଛି, ଝରକା ପାଖରେ ଗୋଟାଏ କ'ଣ ଦେଖାଗଲା । ମିଷ୍ଟର ବିଲଡ଼ରଙ୍କ ଚଉଡ଼ା ମୁହଁ ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଚଉଡ଼ା ହୋଇଗଲା ।

"ହେ ଭଗବାନ ! ବୁଢ଼ା ବରସିକର୍ ସ୍ୱୟଂ ପହଞ୍ଚିଗଲା !"

ସେ ଯାଇ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ । ମୋତେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗିଲା । କାରଣ ମୋର ମତ ଯେ କୌଣସି ବନ୍ୟ ପଶୁ ଆଉ ଆମ ଭିତରେ ସବୁବେଳେ ଦୂରତ୍ୱ

ରକ୍ଷାକରିବା ଉଚିତ । ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ଏହି ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ।

କିନ୍ତୁ ଯାହାହେଉ ଦେଖିଲି ଏଠାରେ ସେ ପ୍ରକାର କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ଅକାମୀ । ଆମେ ସାଧାରଣ କୁକୁରକୁ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି, ମିଷ୍ଟର ବିଲଡ୍‌ର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସେହି ଚକ୍ଷୁରେ ଗଧିଆମାନଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଏ ଜୀବଟି ଭାରି ଶାନ୍ତ ପ୍ରକୃତିର । ଠିକ୍ ଛବି ବହିର ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଗୁରୁ ? 'ରେଡ୍ ରାଇଡିଂ ହୁଡ୍' ଛଦ୍ମବେଶରେ ବୁଲୁଥିବା ବେଳେ ତାର ପୁରାତନ ବନ୍ଧୁ ଗଧିଆ ଭଳି ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଦୃଶ୍ୟଟି ଆନନ୍ଦ ଓ ବିଷାଦର ଏକ ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ । ଯେଉଁ ପାପିଷ୍ଠ ଗଧିଆଟା ଅଧାଦିନ ସମଗ୍ର ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଲଣ୍ଡନ ନଗରୀକୁ ଅଚଳ କରିଦେଲା, ସବୁ ଶିଶୁଙ୍କୁ ଆତଙ୍କିତ କଲା ସେହି ଅଧମ ପଶୁଟି ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନୁତାପ ଦଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ମିଷ୍ଟର ବିଲଡ୍‌ର ତା ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇଲେ —ସତେ ଯେପରି ସେ ଗୋଟାଏ ନନ୍ଦାତ ଚତୁର ପୁଅ;—ଘରୁ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲା; ଏବେ ଫେରିଛି । ବୁଢ଼ା ବିଚରା ତାର ଦେହ ସାରା ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଅଧୀର ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସହିତ । ପରୀକ୍ଷା ସରିଲା । ଭାରି ଦୁଃଖିତ ଭାବରେ କହିଲେ—"ମୁଁ ଜାଣେ । ବିଚରା କିଛି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଛି । କହୁ ନଥିଲି ? ମୁଣ୍ଡସାରା ବହୁତ ଜାଗାରେ କଟି ଯାଇଛି । ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଭଙ୍ଗା କାଚ ପଶି ଯାଇଛି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ପାଚେରୀ ଡେଇଁଛି । କହିଲେ କି ଦୁଃଖର ବିଷୟ । ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ପାଚେରୀ ଉପରେ କାହିଁକି ଭଙ୍ଗା ବୋତଲ କାଚଗୁଡ଼ାକ ଲଗାନ୍ତି ? ଏଇଠି ସେଗୁଡ଼ା ପଶିଯାଇଛି । ବାବା ବରସିକର୍ ! ଆସ ବାବା ଆସ !

ସେ ଗଧିଆକୁ ଗୋଟେ ଯନ୍ତା ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେଇ ପୁଳାଏ ମାଂସ ଖୋଇ ଦେଲେ । ଖୁସିରେ ଖାଇଲା । ମିଷ୍ଟର ବିଲଡର୍ ଗଲେ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାକୁ ।

ମୁଁ ବି ଆସିଲି ଏହି ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମ୍ବାଦଟି ରିପୋର୍ଟ କରିବାକୁ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଡିନର୍ ପରେ ବହିଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ କରି ରଖିବାରେ ଲାଗିଲି । ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି, ଲୁସି ପାଖକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଇ ଏଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଅବସ୍ଥାରେ

ପଡ଼ିରହିଛି । କରିବି କରିବି ବୋଲି କରିପାରୁ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ରୋଗୀଟା ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାର ମୁଖ ବିକୃତ । ମୁଣ୍ଡରେ ମୋର ବଜ୍ର ପଡ଼ିଗଲା । ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ୍ ତୁମ୍ଭକୁ ରୋଗୀ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱେଚ୍ଛା କ୍ରମେ ଆସିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଏ କ'ଣ ? ହାତରେ ତାର ଡିନର୍ ଛୁରି ? ମୋର ଆଡ଼କୁ ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଆଗେଇ ଆସୁଛି ! କି ସାଙ୍ଘାତିକ ! ଆମ ଭିତରେ ଟେବୁଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କିନ୍ତୁ ବୃଥା ଆଶା । ମୋ ତୁଳନାରେ ତାର ବଳ ଓ କ୍ଷିପ୍ରତା ଉଭୟ ଅଧିକ । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ମୋତେ ଜୋରରେ ଆଘାତ କଲା । ମୋର କଚଟି ଭୀଷଣ ଭାବରେ କଟିଗଲା । ଆଉ ଥରେ ଆଘାତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଡାହାଣ ହାତରେ ଧରି ପକାଇଲି । ସେ ଚଟାଣ ଉପରେ ପିଠେଇକରି ପଡ଼ିଗଲା । ହାତରୁ ପ୍ରଚୁର ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେଉଛି । ଚଟାଣ ଉପରେ ମଳା ମଳା ରକ୍ତ ଜମି ଗଲାଣି । କାର୍ପେଟ୍ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ରକ୍ତରେ ଜୁଡ଼ୁବୁଡ଼ୁ ହୋଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବନ୍ଧୁ ଆଉ ଆଘାତ କରିବା ଚେଷ୍ଟାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତା'ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ହାତ ବାନ୍ଧିଲି । ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ରୁତପଦରେ ପ୍ରବେଶକଲା । ରୋଗୀ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଯାହା ଦେଖିଲି ବାସ୍ତବିକ୍ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ମୋତେ ଅବସନ୍ନ କଲା । ମୋ ହାତରୁ ଯେଉଁ ରକ୍ତ ଚଟାଣରେ ପଡ଼ୁଛି ତାକୁ ପେଟେଇ ପଡ଼ି କୁକୁର ପରି ଚାଟୁଛି । ଭୃତ୍ୟ ଖୁବ୍ ସୁବିଧାରେ ତାକୁ ଧରିନେଲା । ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବରେ ଯାଉ ଯାଉ ବାରମ୍ବାର କହୁଥାଏ "ଆଃ ! ରକ୍ତ ! ରକ୍ତ ! ରକ୍ତ ତ ଜୀବନ ! ରକ୍ତ ତ ଜୀବନ ।"

କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ଭଲ୍‌କରି ବାଣ୍ଡେଜ୍ ବାନ୍ଧିଲି । ଅଧିକ ରକ୍ତ କ୍ଷରଣ ନିତାନ୍ତ କ୍ଷତି କରିବ । ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ସଙ୍ଗକୁ ଲୁସିର ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ସୁଧାରିବାକୁ ଯାଇ ମୋର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟହାନି ଘଟିଛି । ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରେ ମୁଁ ବିବ୍ରତ । ବିଶ୍ରାମ ମୋର ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଡକାଇ ପଠାଇ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଜି ରାତିରେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଶୋଇବି ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା

(ଉପଯୁକ୍ତ ଠିକଣା ଅଭାବରୁ ୨୨ ଘଣ୍ଟା ବିଳମ୍ବରେ ହସ୍ତଗତ)

୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଆଜି ରାତିରେ ହିଲିଂ ହାମ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବାରେ ହେଳା କରନା । ରାତି ସାରା ଜଗି ନପାର । ବାରମ୍ବାର ଦେଖ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଅଛି । ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ । ବିଳମ୍ବ ଅକ୍ଷମଣୀୟ । ଶୀଘ୍ର ଫେରୁଛି ।— ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଏଇ ଲଣ୍ଡନକୁ ଯିବାକୁ ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼ିଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା ପଢ଼ି ମୋର ଚିତ୍ତକୁ ନିତାନ୍ତ ଶଙ୍କାକୁଳ କରିଦେଇଛି । ଗୋଟାଏ ରାତି ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ! ଅତୀତର ତିକ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜାଣିଛି ଗୋଟାଏ ରାତି, ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ରାତିରେ କି ଅଘଟଣ ଘଟିପାରେ । ଅବଶ୍ୟ ଏହା ବି ହୋଇ ପାରିଥାଏ, ସବୁ ଭଲ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ନିଶ୍ଚିତତା କିଛି ନାହିଁ । ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଆକାଶରେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର କଳା ଛାୟା ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । ସାମାନ୍ୟତମ ଦୁର୍ଘଟଣା ମଧ୍ୟ ଆମର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟାକୁ ପଣ୍ଡ କରିଦେଇ ପାରେ । ମୁଁ ଏହି ସିଲିଣ୍ଡରଟି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଉଛି । ଲୁସି ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ରେ ଯାହା ପୂରଣ କରିବାର କଥା; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବ ।

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ମୁଁ ଏହାକୁ ଲେଖି ଛାଡ଼ିଯାଉଛି । ଅନ୍ୟମାନେ ଦେଖିବେ । ତା'ହେଲେ ମୋ ଯୋଗୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ ନାହିଁ । ଆଜି ରାତିରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଲା ଏ ହେଉଛି ତାର ସଠିକ ବିବରଣୀ । ବୁଝି ପାରୁଛି, ଦୁର୍ବଳତା ହେତୁ ମୁଁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି ଏବଂ ଏତିକି ଲେଖିଲା ଭଳି ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ଲେଖୁ ଲେଖୁ ପ୍ରାଣ ଚାଲିଗଲେ ମଧ୍ୟ ଲେଖିବି ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିଛଣାକୁ ଗଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନୁଯାୟୀ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିଲି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଦ ଲାଗିଲା ।

ଝରକା ପାଖରେ ଡେଣା ଫଡ୍ ଫଡ୍ ଶବ୍ଦରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହ୍ୱିଟବି ପାହାଡରେ ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ପରଠାରୁ । ସେତେବେଳେ ମୀନା ଯୋଗୁ ରକ୍ଷା ପାଇଥିଲି । ଏ ଶବ୍ଦ ମୋର ନିତାନ୍ତ ପରିଚିତ ହୋଇଗଲାଣି । ମୁଁ ଭୀତ ନୁହେଁ । ତଥାପି ପାଖରୁମରେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଥାନ୍ତେ କି -ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସେହି

କଥା କହୁଥିଲେ ? କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦେଖା ନାହିଁ । ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଡାକି ପାରିଥାନ୍ତି । ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ନିଦ ଆସିଲା ନାହିଁ । ପୂର୍ବେ ନିଦ୍ରାପ୍ରାନ୍ତ ଯେପରି ଭୟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା, ସେହି ଭାବ ପୁଣି ଦେଖାଦେଲା । ତେଣୁ ଜଗି ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଦ ଆସୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜଗୁଁ ନଥିବି ଅବାଧ ଭାବରେ ଆସିବ । ଏକୁଟିଆ ରହିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଦ୍ୱାରଖୋଲି ପାଟିକରି ଡାକିଲି —"କିଏ କେଉଁଠି ଅଛ ?" ମା'ଙ୍କୁ ଉଠାଇବାକୁ ଭୟ ଲାଗିଲା । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକଲି । ଏତିକି ବେଳେ ବାହାରପଟ ବୁଦାମୂଳେ ଗୋଟାଏ କୁକୁର ଭୁକିବା ଭଳି ଶୁଣାଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏ ଶବ୍ଦ କୁକୁର ଭୁକିବାଠାରୁ ବେଶି ଭୟଙ୍କର । ଝରକାରେ ଯାଇ ଚାହିଁଲି । କିଛି ଦେଖି ପାରିଲି ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଆକାରର ବାଦୁଡ଼ି ତାର ଡେଣାକୁ ଜୋରରେ ଝରକାରେ ପିଟୁଛି । ବିଛଣା ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଲି । ତଥାପି ସ୍ଥିର କଲି ଶୋଇବି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମା' ଦ୍ୱାରଖୋଲି ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଶୋଇନାହିଁ, ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ମଧୁର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ତୋ ଲାଗି ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗିଲା ମା' ! ତେଣୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆସିଲି ।"

ମୋର ଭୟ ହେଲା ଏମିତି ପଦାରେ ବସି ରହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଥଣ୍ଡା ଧରିପାରେ । ତେଣୁ କହିଲି ମୋ ପାଖରେ ଆସି ଶୋଇବାପାଇଁ । ମୋ ପାଖରେ ଆସି ଶୋଇଲେ । ଡ୍ରେସିଂ ଗାଉନ୍ ଖୋଲିଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଏଠାରେ ରହି ତା ବିଛଣାକୁ ଫେରିଯିବି । ପରସ୍ପର ଧରାଧରି ହୋଇ ଶୋଇଲୁ । ଝରକା ପାଖରେ ଏତିକି ବେଳେ ସେହି ଫଡ଼୍ ଫଡ଼୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ମା' ଚମକିପଡ଼ି ତ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ ଚିତ୍କାର କଲେ "କ'ଣ ? କ'ଣ ? କ'ଣ ସେଟା ?" ତାଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଯାହା ହେଉ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତଥାପି ହୃତ ଧଡ଼ପଡ଼ ହେଉଥାଏ ଜୋରରେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ବାହାରେ ସେହି ବୁଦାମୂଳେ ହେଣ୍ଟାଳିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝରକାରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ବାଡ଼େଇ ହେଲା ଜୋରରେ । ଝରକାର କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ କାଚ ଭାଙ୍ଗି ଚଟାଣରେ ପଡ଼ିଲା । ଜୋର ପବନରେ ପରଦା ଉଡ଼ିଲା । ଝରକା ଭଙ୍ଗାକାଚ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦେଖାଗଲା ଗୋଟାଏ ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣ ଗଧିଆର ବିରାଟ ମୁଣ୍ଡ ! ମା' ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ବସିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ପାଗଳପରି ଯାହା ହାତ ପାଖରେ ପାଇଲେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ । ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ କଡ଼ା ଆଦେଶ ଫୁଲମାଳଟି ଯେମିତି ମୋ କଣ୍ଠରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ମା' ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ସହିତ ସେଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଧରି ଟାଣି ନେଲେ । ସେଇଟି ଛିଣ୍ଡି ଖସି ପଡ଼ିଲା । ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଗଧିଆ ଆଡ଼କୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ ବସିଥିଲେ । ତା' କଣ୍ଠରୁ କେମିତି ଏକପ୍ରକାର ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ବାହାରୁ ଥାଏ । ତା'ପରେ ବଜ୍ରାହତ ପରି ପଡ଼ିଗଲେ । ତା ମୁଣ୍ଡ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜିଗଲା । ଫଳରେ ମୋ ଆଖି ବୁଜିହୋଇ ଆସିଲା । ହଠାତ୍ ଅନୁଭବ କଲି

ମୋତେ ଡୋଲ ଲାଗୁଛି । କିନ୍ତୁ ସାମାନ୍ୟ କେତୋଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ସେତେବେଳେ ଜଣା ଯାଉଥାଏ ରୁମ୍‌ର ଚାରିଆଡ଼େ ଯେମିତି ନାଚୁଛି । ଝରକା ପାଖରେ ଦୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିର କରି ରଖିଥାଏ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଗଧିଆଟାର ମୁଣ୍ଡ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ଏବଂ କାଚ ଫାଙ୍କରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଧୂଳିକଣା ଝଡ଼ବେଗରେ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା । ସେଗୁଡ଼ାକ ଘରସାରା ଘୂରି ବୁଲୁଥାଏ—ଠିକ୍ ଯେମିତି ମରୁଯାତ୍ରୀମାନେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି, ମରୁଭୂମିରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ବାୟୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଲେ ଧୂଳିର ସ୍ତମ୍ଭ ଘୂରିବୁଲେ । ହଲଚଲ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ମନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ପ୍ରଭାବରେ ଦେହ ମୋର ଅବଶ । ଏଣେ ମା'ର ଶୀତଳ ଦେହ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭାରି ହୋଇ ମୋ ଉପରେ ଲଦି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ବହୁ ସମୟ ହେଲା ବନ୍ଦ । ମା'ର ଭାରରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲି । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସବୁ ଭୁଲିଗଲି ।

ସମୟ ବେଶି ହୋଇନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଚେତା ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରି ଦୁର୍ବିସହ ମନେ ହେଉଥାଏ । ପାଖରେ କେଉଁଠି ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟ ରେ ଟଂ ଟଂ ଶବ୍ଦ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି ଆଖପାଖ ଚାରିଆଡ଼େ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ କୁକୁର ଭୁକୁଛନ୍ତି । ଆମ ଘରପାଖ ବୁଦାରେ ନାଇଟିଙ୍ଗେଲ୍‌ର ମଧୁର କୂଜନ ଶୁଣାଯାଉଛି । ଭୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି ଯେ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ମନେ ହେଉଛି ମୋର ମୃତ ମାତାର ସ୍ନେହଶୀଳ ହୃଦୟ ଯେପରି ନାଇଟିଙ୍ଗେଲର ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ମୋତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଉଛି । ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦରେ ବୋଧହୁଏ ଚାକରାଣୀମାନଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଛି । ଖାଲି ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ମୋ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି ଜଣା ଯାଉଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲି । ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜାଣି ପାରିଲେ କ'ଣ ଘଟିଛି ଏବଂ କାହାର ଶରୀର ମୋତେ ଭାରକରି ପଡ଼ି ରହିଛି, ସେମାନେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । ଝରକା ଫାଙ୍କଦେଇ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ପବନ ପଶି ଆସିଲା । କବାଟ ଧଡ଼ାସ୍ କରି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ମା'ର ଦେହକୁ ଟେକିନେଇ ବିଛଣାରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ଚାଦର ଢାଙ୍କି ଦେଲେ । ସେମାନେ ନିତାନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ । ମୁଁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି । ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲି ଡାଇନିଂ ରୁମ୍‌କୁ ଯାଇ ଗ୍ଲାସେ ଗ୍ଲାସେ ମଦ ପିଇବା ପାଇଁ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଦ୍ୱାର ଗ୍ରୁଏଁ ଗ୍ରୁଏଁ ଖୋଲି ପୁଣି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ତା' ପରେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଡାଇନିଂ ରୁମ୍‌କୁ ଗଲେ । ମୋ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା ମା' ଉପରେ ରଖିଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସାବଧାନ ବାଣୀ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ତଥାପି ସେ ଗୁଡ଼ିକ ମା' ଦେହରୁ କାଢ଼ିବାକୁ ହାତ ଗଲାନାହିଁ । କେହି ଜଣେ ମୋ ପାଖରେ ବସିବା ଦରକାର । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଫେରୁ ନାହାନ୍ତି ? ଡାକିଲି । କିଛି ସୋର ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଡାଇନିଂ ରୁମ୍‌କୁ ଗଲି ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

ସେଠାରେ ଯାହା ଘଟିଛି ଦେଖି ମୋର ହୃଦୟ ନୈରାଶ୍ୟରେ ବୁଡ଼ିଗଲା । ଚାରିଜଣଯାକ ଚଟାଣରେ ପଡ଼ି, ଅସହାୟ ଭାବରେ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଡିକାଣ୍ଟରରେ ପ୍ରାୟ ଅଧାଅଧି ସେରି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ କିପରି ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାର କଟୁଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି । ସନ୍ଦେହ ଲାଗିଲା । ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲି ଅଫିମ ଅର୍କର ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି । ସାଇଡ୍ ବୋଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି ଡାକ୍ତର ମା' ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅଫିମ ଅର୍କ ବୋତଲଟି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ସେଇଟି ଶୂନ୍ୟ । କ'ଣ କରିବି ? କ'ଣ କରିବି ? ରୁମ୍‌କୁ ଫେରି ଆସିଲି ମା' ପାଖକୁ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯିବି କିପରି ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ ଏକା ରହିପାରୁନାହିଁ ! କେବଳ ପାଖ ରୁମ୍‌ରେ ଚାକରାଣୀଗୁଡ଼ିକ ସୁପ୍ତ । କେହି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ କରିଦେଇଛି । ଗୋଟିଏ ମଡ଼ା ପାଖରେ ଏକୁଟିଆ ! କିନ୍ତୁ ବାହାରକୁ ଯେ ଯାଇପାରୁ ନାହିଁ ? ଗଧିଆର ଚାପା ଗର୍ଜନ ଭଙ୍ଗା ଝରକା ସେପଟରୁ ଶୁଣାଯାଉଛି ।

ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଝରକା ବାଟରୁ ବାୟୁ ସ୍ରୋତ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନାଚି ନାଚି ଭାସି ଆସୁଛନ୍ତି । ଘରର ଆଲୋକ କ୍ଷୀଣ, ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ଭଗବାନ୍ ଆଜି ରାତିରେ ସମସ୍ତ ବିପଦରୁ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରି ରଖ ! ଏ କାଗଜକୁ ମୋ ଛାତି ତଳେ ଲୁଚାଇ ରଖିବି । ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ଉଠାଇବେ ଏଇଟିକୁ ଦେଖି ପାରିବେ । ମା' ମୋର ଯାଇଛି ! ଓଃ ! ମୁଁ ଯିବା ସମୟ ବି ଆସି ଯାଇଛି ବୋଧହୁଏ । ହେ ମୋର ପ୍ରିୟ ଆର୍ଥର, ବିଦାୟ ! ଆଜି ରାତିରେ ମୁଁ ବଞ୍ଚିଛି କି ନାହିଁ ଜାଣେନା ! ଭଗବାନ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । ଭଗବାନ ! ମୋତେ ଦୟାକର ।

ଦ୍ୱାଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରି

୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ହିଲିଙ୍ଗହାମ୍ ଫାଟକ ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ ଉପରକୁ ଗଲି । ଖୁବ୍ ଧୀରେ ଧୀରେ କବାଟରେ ଠକ୍ ଠକ୍ କରି, ଘଣ୍ଟା ବଜାଇ କେବଳ କୌଣସି ଚାକରବାକରଙ୍କୁ ଡାକିବା ଏବଂ ଲୁସି କିମ୍ବା ତା ମା'ଙ୍କର କିଛି ଅସୁବିଧା ନ କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କିଛି ସମୟ ଗଲା—ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ପୁଣି ଦ୍ୱାର ବାଡ଼ା ଏବଂ ଘଣ୍ଟା ବଜା । ନାଃ ! ଏ ଅଳସୁଆ ଚାକରଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ! ଏତେବେଳଯାଏ ଶୋଇଛନ୍ତି ' ଦଶଟା ଆସି ବାଜିଲା ! ତଥାପି ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ପୁଣି ଘଣ୍ଟା ବଜାଇଲି । ଅବସ୍ଥା ତଦ୍ରୂପ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାକରମାନଙ୍କୁ ଗାଳିଦେଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୀଷଣ ଭୟ ଲାଗିଲା । ଏହି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନିର୍ଜନତା କ'ଣ (ଯେଉଁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ଶୃଙ୍ଖଳ ଆମକୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବେଷ୍ଟନ କରି ଆସିଛି) ତା'ର ଗୋଟାଏ ସ୍ୱରୂପ ? ଏ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ମରଣ ବିଭୀଷିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୃହ ଯାହା ମଧ୍ୟକୁ ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ମୁଁ ? ଜାଣେ, ଗୋଟାଏ ମିନିଟ୍ , ଏପରିକି ଗୋଟାଏ ସେକେଣ୍ଡର ବିଳମ୍ବ ଲୁସି ପକ୍ଷରେ କିପରି କ୍ଷତିକାରକ ହୋଇପାରେ—ଯଦି ତା' ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଘଟିଥାଏ । ତେଣୁ ଘରର ଚାରିପଟେ ବୁଲି ପ୍ରବେଶ ପଥର ସନ୍ଧାନ କଲି ।

ନାଃ । ଏ ଗୃହ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଅଧିକାର ବୋଧହୁଏ ମୋର ଶେଷ ହୋଇଛି ! ସବୁ ଦ୍ୱାର ଝରକା ଦୃଢ଼ଭାବରେ ରୁଦ୍ଧ । ତେଣୁ ବ୍ୟର୍ଥ କାମ ହୋଇ ଅଳିନ୍ଦକୁ ଫେରିଆସିଲି । ଏତିକିବେଳେ ଧାବମାନ ଅଶ୍ୱର ଟାପୁ ଶବ୍ଦ ଗେଟ୍ ପାଖରେ

ଆସି ବନ୍ଦ ହେଲା । ଅଳ୍ପସମୟ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଭିତରେ ପଶୁଛନ୍ତି । ମୋତେ ଦେଖି ଅନୋଃଶ୍ୱାସି ହୋଇ କହିଉଠିଲେ—

“ଓ ତୁମେ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ପହଞ୍ଚୁଛ ? କେମିତି ଅଛି ସେ ? ଆମେ କ’ଣ କିଛି କରିପାରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହୁଁ ? ତୁମେ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପାଇଲନାହିଁ ?”

ଯଥାଶୀଘ୍ର କହିଲି, ବଡ଼ ଭୋରୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପାଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ କାହାକୁ ପାଉନାହିଁ । ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଗଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେପାଇଁ । ତା’ପରେ ଉପରକୁ ହାତ ଟେକି ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ କହିଲେ---

“ମୋର ଭୟ ହୁଏ, ବୋଧହୁଏ ଅବସ୍ଥା ଆଉ ଆମ ଆୟତ୍ତରେ ନାହିଁ । ହଉ ! ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ !”

ତାଙ୍କର ଅପରିମିତ ମାନସିକ ଶକ୍ତି କିନ୍ତୁ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରେନା । “ଆସ ! ଯଦି ଭିତରକୁ ଯିବାର ପଥ ରୁଦ୍ଧ, ଆମେ ଭାଙ୍ଗି ରୁଜି ପଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । କେବଳ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ମହାକାଳର ଦୟା ।”

ବୁଲି ବୁଲି ପଛପଟକୁ ଗଲୁ । ରୋଷେଇ ଘରର ଝରକାଟାଏ ଅଛି । ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ସର୍ଜିକାଲ୍ କରତ ମୋତେ ଦେଇ ଝରକାର ଲୁହା ରଡ଼କୁ ଦେଖାଇଦେଲେ । ଅମିତ ବିକ୍ରମରେ ଆକ୍ରମଣ ଫଳରେ ତିନୋଟି ରଡ୍ ଅଳ୍ପସମୟ ମଧ୍ୟରେ କଟିଗଲା । ତା’ପରେ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବ ମୋଟ ଛୁରୀରେ ପଟାକୁ ଠେଲି ଠେଲି ବାହାର କରିଦେଲୁ ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ଯିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ରୋଷେଇ ଘରେ କି ଚାକରମାନଙ୍କ ଘରେ କେହି ନାହିଁ । ସବୁ ଘର ଖୋଜି ଖୋଜି ଖାଇବାଘରେ ଦେଖିଲୁ ଝରକା ଫାଙ୍କ ଦେଇ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକରେଖା ଭିତରକୁ ଆସୁଛି । ଚାରୋଟି ଚାକରାଣୀ ଚଟାଣରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ମୃତବୋଲି ଭ୍ରମ କରିବାର ଅବକାଶ ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ସାଙ୍ଗକୁ ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଅଫିମ ଅର୍କର କଡ଼ା ଗନ୍ଧ ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାର ସ୍ୱରୂପ ଜଣାଇଦେଉଥିଲା । ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଲୁ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ, “ଚାଲ । ସେମାନଙ୍କ କଥା ପରେ ବୁଝିଲେ ଚଳିବ ।” ଲୁସି ରୁମ୍‌କୁ ଗଲୁ । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକପାଇଁ ଦ୍ୱାରରେ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ, ଯଦି କିଛି ଶୁଣାଯାଏ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଭୟରେ ମୁଖ ବିବର୍ଣ୍ଣ, ହାତ ଥରୁଛି । କବାଟ ଖୋଲି ଧୀରଭାବରେ ଭିତରକୁ ଗଲୁ ।

କେମିତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବ ? କି ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ? ଗୋଟିଏ ଶଯ୍ୟାରେ ଦୁଇଟି ନାରୀମୂର୍ତ୍ତି ଅସହାୟ ଭାବରେ ପଡ଼ିରହିଛନ୍ତି—ଲୁସି ଏବଂ ତା'ର ମା'। ମା'ଙ୍କର ଦେହ ଭିତରପଟକୁ; ଗୋଟାଏ ଧଳା ଚାଦର ଘୋଡ଼ାଯାଇଛି। ତା'ର ଧାର ପବନ ଆଘାତରେ ଉଡ଼ିଯାଇ ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଡୁର ବିବୃତ ମୁଖ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆଖିରେ ଲାଖିରହିଛି ଉତ୍କଟ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ଭାବ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଲୁସି ଶୋଇରହିଛି। ତା'ର ଶ୍ୱେତ ଅଧିକ ବିକୃତ। କଣ୍ଠର ମାଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ମା'ଙ୍କ ଗ୍ରୀବ ଉପରେ । ଶୂନ୍ୟ କଣ୍ଠରେ ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷତ ସ୍ଥାନ ଦୁଇଟି ଅଧିକ ଶୁଭ୍ର ଏବଂ ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛି । ନିଃଶବ୍ଦରେ ପ୍ରଫେସର ଲୁସି ଉପରେ ନଇଁପଡ଼ିଲେ। ତା'ପରେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ କାନ ଲଗାଇ ଶୁଣିଲେ । ହଠାତ୍ ଡେଇଁପଡ଼ି ପାଟି କରିଉଠିଲେ—

"ନା ! ନା ! ଡେରି ହୋଇନାହିଁ ! ଅଛି ; ଅଛି ! ଜୀବନ ଅଛି ! ଶୀଘ୍ର ବ୍ରାଣ୍ଡି ଆଣ ।"

ତଳମହଲରୁ ଦୌଡ଼ି ବ୍ରାଣ୍ଡି ଆଣିଲି । ଗନ୍ଧ ଶୁଙ୍ଘି ଏବଂ ଚାଖି ଦେଖିଲି ଖାଇବାଘର ସେରିପରି ଏହା ବିଷାକ୍ତ ନୁହେଁ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଛନ୍ତି। ତେବେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବିଚଳିତ ଭାବ ଦେଖାଯାଇଛି । ନିଶା ଛାଡ଼ିଆସୁଛି। ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ତରନାହିଁ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ ନିକଟକୁ ଫେରିଆସିଲି। ଅନ୍ୟ ଥର ଭଳି ତା'ର ଓଠ, ଦାନ୍ତ ମାଢ଼ିରେ ବ୍ରାଣ୍ଡି ଘଷିଲେ । ତା'ପରେ ହାତତଳ, ହାତ ଚାରିଆଡ଼େ ଘଷିଲେ, ମୋତେ କହିଲେ—

"ମୁଁ ଏ କାମ କରୁଛି। ତୁମେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଠାଅ। ଗୋଟାଏ ଓଦା ତଉଲିଆ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଜୋର୍‌ରେ ପିଟ । ସେମାନଙ୍କୁ କୁହ ସେକାସେକ ହୁଅନ୍ତୁ; ବରଂ ଗରମପାଣିରେ ଗାଧୋଇପଡ଼ନ୍ତୁ। ଛୁଆଟା ସେ ପଟର ଶବପରି ପ୍ରାୟ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯାଇଛି । କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଦେହକୁ ଉଷ୍ମ କରିବା ଦରକାର ।"

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଠାଇଲି । ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ। ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପବୟସ୍କା ବାଳିକାକୁ ନିଶା ବେଶି ଘାରିଛି ଦେଖି ସୋଫାରେ ଶୁଆଇଦେଲି। ଅନ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଚିଲାଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଘଟଣା ମନେପଡ଼ିଲା ପାଗଳପରି କାନ୍ଦିଉଠିଲେ । ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲି, ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ତ ଯାଇଛି ; ସେମାନେ ଯେବେ ଅବହେଳା କରନ୍ତି ମିସ୍ ଲୁସିର ଆଶା ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ହେବ। ସେମିତି କହି କାନ୍ଦି ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ନିଆଁ ଜାଳି ପାଣି ଗରମ କଲେ।

ଭାଗ୍ୟକୁ ନିଆଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ଗରମ ପାଣି ବି ଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଗାଧୁଆ କୁଣ୍ଡରେ ଗରମପାଣି ଭର୍ତ୍ତିକରି ଲୁସିକୁ ଟେକିଆଣି ସେଥିରେ ବସାଇଦେଲୁ । ଆମେ ତା'ର ଦେହର ଚାରିଆଡ଼େ ଗରମପାଣି ସେକ ଦେଲାବେଳେ ଦ୍ୱାରରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଜଣେ ଚାକରାଣୀ ଦଉଡ଼ିଲା । ସେ ଫେରିଆସି ଜଣାଇଲା, ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ମିଷ୍ଟର ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କ ନିକଟରୁ କି'ଣ ଖବର ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି, "ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ କହ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖା କରିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ସେ ଅପେକ୍ଷାକରନ୍ତୁ ।" ସେ ଖବର ନେଇ ଗଲା ଏବଂ ଆମେ କାମରେ ବୁଡ଼ିଗଲୁ । ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ବିଷୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲିଗଲୁ ।

ପ୍ରଫେସର ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା କେବେ ଜୀବନରେ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ମୁଁ ଜାଣେ, ସେ ବି ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ସମ୍ମୁଖ ସଂଗ୍ରାମରତ । ସେ କଥା ତାଙ୍କୁ କହିଲି । କିନ୍ତୁ ଯାହା ସେ ଉତ୍ତରଦେଲେ ତା'ର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କିଛି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ଅସମ୍ଭବଭାବରେ କଠିନ—

"ସେତିକରେ କଥା ସରିଥିଲେ ତ ଚେଷ୍ଟା କରି ନ ଥା'ନ୍ତି । ଯାଉ । ଫୁଲଟି ମଉଳିଯାଇ ଚିରଶାନ୍ତି ପାଉ । କିନ୍ତୁ ତା' ଜୀବନର ଚକ୍ରବାଳ ଯେ ତମସାଚ୍ଛନ୍ନ ! ଟିକିଏ ଆଲୋକର ସନ୍ଧାନ ମିଳୁନାହିଁ ।"

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣିହେଲା ଗରମ କିଛି କାମ ଦେଉଛି । ଲୁସିର ହୃତ୍ସ୍ପନ୍ଦନ ଷ୍ଟେଥସ୍କୋପ୍‌ରେ ବାରିହେଉଛି । ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ରର ଉତ୍ଥାନ ପତନ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ମୁଖ ଆଲୋକିତ ହେଲା । ଲୁସିକୁ ଉଠାଇଆଣି ଗରମ କନାରେ ପୋଛିଦେଲୁ । ସେ କହିଲେ—

"ଏଥର ଆମର ବିଜୟ ! କିନ୍ତୁ କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ବାଧାଦେବାକୁ ହେବ ।" ଲୁସିକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘରକୁ ନେଇଗଲୁ । ଶେଯ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇସାରିଥାଏ । ତାକୁ ଶୁଆଇଦେଲେ କେତେଟୋପା ବ୍ରାଣ୍ଡି ତଣ୍ଟି ପାଖରେ ଗଳାଇଦେଲୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଖଣ୍ଡିଏ ସିଲ୍‌କ ରୁମାଲ୍ ଲୁସି କଣ୍ଠରେ ଗୁଡ଼ାଇଦେଲେ । ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଚେତ । ଅବସ୍ଥାର ଅବନତି ନ ଘଟିଲେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଜଣାପଡ଼ୁନାହିଁ ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକକୁ କହିଲେ ଲୁସି ପାଖରେ ରହିବାପାଇଁ । ଯେପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତିକପାଇଁ ସେ ତା' ଉପରୁ ଆଖି ନ ଉଠାଏ । ତା'ପରେ ମୋତେ ଇଙ୍ଗିତଦେଲେ ପଦାକୁ ଯିବାପାଇଁ ।

ପାହାଚ ଦେଇ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଉ ଯାଉ କହିଲେ, "କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଆସ ପରାମର୍ଶ କରିବା ।" ହଲ ଦେଇ ଖାଇବାଘର ଖୋଲିଲେ ଭିତରୁ ଯାଇ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ଝରକାର କବାଟ ସବୁ ଖୋଲା କିନ୍ତୁ ପରଦା ପଡ଼ିଛି । ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଏହା ହିଁ ଶିଷ୍ଟାଚାର ଏବଂ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏହା ଯଥାଯଥ ଭାବରେ ପାଳନ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ରୁମ୍ ଭିତର ଅନ୍ଧକାର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ମୁଖରେ କଠୋରତାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ତା । କ'ଣ ଗୋଟାଏ କଷ୍ଟଦାୟକ ଚିନ୍ତାକରି ସେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ । ମୋତେ କହିଲେ—

"କ'ଣ ବର୍ତ୍ତମାନ କରିବା ? କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ? ଆଉଥରେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାରଣ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଖୁବ୍ ତୁରନ୍ତ । ନଚେତ୍ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଆଉ ଜୀବନ ପାଇବ ନାହିଁ । ତୁମ କାମ ତ ସରିଯାଇଛି; ମୋର ବି ସେଇଆ । ଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ରାଜି ହେବେ କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ରକ୍ତର ବିଶୁଦ୍ଧତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କ'ଣ କରିବା ? କିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ପାଇଁ ରକ୍ତ ଦେଇପାରିବ ?"

"କାହିଁକି ? ମୁଁ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ?"

ରୁମ୍ ସେପଟ ସୋଫା ଉପରୁ ସ୍ୱରଟା ଆସିଲା । ସେହି ଶବ୍ଦରେ ମୋର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସାହରେ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଭାନ୍ ହେଲ୍ସିଂ ଚମକିପଡ଼ି ରାଗିଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ "ମୁଁ କୁଇନ୍ସେ ମରିସ୍" ଚିତ୍କାର ସହ ବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କରି ତାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲି । ଭାନ୍ ହେଲ୍ସିଂଙ୍କ ମୁଖରେ ସ୍ନିଗ୍ଧତା ।

"ତୁ କେମିତି ଏଠାରେ ?"

"ବୋଧହୁଏ ଆର୍ଥରପାଇଁ"

ମୋତେ ଖଣ୍ଡିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଦେଲା—

"ସିଓ୍ୱାର୍ଡଠାରୁ ୩ଦିନ କିଛି ଖବର ନାହିଁ । ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତ । ଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ବାପାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପୂର୍ବବତ୍ । ଲୁସି କେମିତି ତୁରନ୍ତ ଖବର ଦେବୁ । ବିଳମ୍ବ ଅକ୍ଷମଣୀୟ—

ହୋମ୍‌ଉଡ୍"

"ଭାବୁଛି ଯଥା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଛି । କୁହନ୍ତୁ, ମୁଁ କ'ଣ କରିବ ?"

ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଆଗେଇଯାଇ ତାଙ୍କ ହାତ ଧରିପକାଇଲେ —

"ଜଣେ ଅସହାୟା ନାରୀକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ବୀର ପୁରୁଷର ରକ୍ତ ହିଁ ଜଗତର ସାରବସ୍ତୁ । ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହ, ତୁମେ ଜଣେ ସେହିପରି ପୁରୁଷ । ଠିକ୍ ଅଛି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେତେ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରେ କରୁ — ଶୋଚନା ନାହିଁ । କାରଣ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଆମର ପ୍ରୟୋଜନବେଳେ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭାବ ହେଉନାହିଁ ।"

ଆଉଥରେ ସେହି ସାଙ୍ଘାତିକ ବ୍ୟାପାର — ଯାହାର ନାମ ଅପରେସନ୍ । ସେ ସବୁର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ବର୍ଣ୍ଣନାପାଇଁ ମୋର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ଲୁସିର ଏଥର ଆଘାତ ସବୁଠାରୁ ବେଶି । ତେଣୁ ତା'ର ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ପ୍ରଚୁର ରକ୍ତ ପ୍ରବାହିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟଥରପରି କାର୍ଯ୍ୟ କଲାନାହିଁ । ଏଥରକ ଜୀବନୀ ଶକ୍ତିର ଜାଗରଣ ନିମନ୍ତେ ତା'ର ସଂଗ୍ରାମ ଦେଖି ବିଶେଷ ଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ବହୁସମୟ ପରେ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଓ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌ର ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ତା'ର ଚର୍ମରେ ମରଫିଆ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ୍ ଦେଲେ । ସେ ବି ବେଶ୍ କାମ କଲା । ଲୁସିର ଅଚୈତନ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ପ୍ରଫେସର ତାକୁ ଜଗିରହିଲେ । ମୁଁ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସଙ୍କୁ ନେଇ ତଳକୁ ଗଲି । ଗାଡ଼ିବାଲା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ଚାକରାଣୀଟିଏ ପଠାଇଲି ପଇସା ଦେଇ ବିଦା କରିଦେବାପାଇଁ । କୁଇନ୍‌ସେଙ୍କୁ ଗ୍ଲାସେ ବ୍ରାଣ୍ଡି ଖୁଆଇ ସୋଫା ଉପରେ ଶୁଆଇଦେଲି । ରାନ୍ଧୁଣୀକୁ କହିଲି ଭଲଭାବରେ ଜଳଖିଆ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାପାଇଁ । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ କଥା ମନେପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ଲୁସି ପାଖକୁ ଫେରିଆସିଲି । ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଖଣ୍ଡେ କି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ନୋଟ୍ କାଗଜ ଧରିଛନ୍ତି । ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । କାରଣ କପାଳରେ ହାତଦେଇ ବସି ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ମୁଖରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷର ଚିହ୍ନ — କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇଗଲେ ଲୋକମୁଖରେ ଯେଉଁ ତୃପ୍ତି ଦେଖାଦିଏ । ମୋ ହାତକୁ କାଗଜ ବଢ଼ାଇଦେଇ କହିଲେ, "ଗାଧୁଆ ଘରକୁ ଟେକିନେଲାବେଳେ ଲୁସି ଛାତିରୁ ଖସିପଡ଼ିଥିଲା ।"

ପଢ଼ିସାରି ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲି, "ଆପଣଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ରାଣ । ଦୟାକରି କହନ୍ତୁ କ'ଣ ଏହାର ଅର୍ଥ ? ସେ କ'ଣ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା ? ଏ ତ କିଛି ଭୟଙ୍କର ବିପଦ ନିଶ୍ଚୟ ?" ଏପରି ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି ଯେ କ'ଣ କହିବି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋ ହାତରୁ କାଗଜ ନେଇ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ —

"ଉପସ୍ଥିତ ସେ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ିଦିଅ । ବରଂ ଭୁଲିଯାଅ । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ସବୁ ଜାଣିବ, ବୁଝିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ । ହଁ କ'ଣ ମୋତେ କହିବାକୁ ଆସିଥିଲ ?"

"ମୁଁ ଡେଥ୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ କଥା କହିବାକୁ ଆସିଥିଲି । ଆମେ ଯଦି ଠିକ୍ ସମୟରେ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନ କରନ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ବା ଜିଜ୍ଞାସାବାଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ତା'ହେଲେ, ଏ କାଗଜଖଣ୍ଡିକ ଆମକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅବଶ୍ୟ ମୋର ମନେହେଉଛି କାହାର କିଛି ସନ୍ଦେହ କରିବାର ନାହିଁ । ତା' ହୋଇଥିଲେ ତ ବିଚାରୀ ଲୁସି ବଞ୍ଚି ନ ଥାନ୍ତା । ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସକ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ଥିଲା । ତେଣୁ ଆଗେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦେଇପାରନ୍ତି, ସେଇଥିରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । ଆସନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ସାର୍ଟିଫିକେଟ ପୂରଣ କରିଦେବା । ତା'ପରେ ମୁଁ ତାକୁ ନେଇ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର୍ ଆଉ ସମାଧି କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ନିକଟକୁ ଯିବି ।

"ଠିକ୍ ଠିକ୍ । ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଭଲ କଥା ମନେ କରିଛ । ବାସ୍ତବରେ ଲୁସିର ଅସଂଖ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ଥାଇ ପାରନ୍ତି -- ତାର କ୍ଷତି ସାଧନ କରିବାପାଇଁ; ତଥାପି ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ତାର ସ୍ନେହଶୀଳ ଉପକାରୀ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଏକ, ଦୁଇ ତିନ୍ ସମସ୍ତେ ଧମନୀ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ରକ୍ତ ଦାନ କରିଛନ୍ତି । ମୋ ପରି ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇନାହିଁ । ଜାଣେ ଜାଣେ ବନ୍ଧୁ ! ମୁଁ ଅନ୍ଧ ନୁହେଁ । ହଉ ଯାଅ ।"

ହଲରେ କୁଇନସେ ମରିସ୍‌କୁ ଭେଟିଲି । ତା ହାତରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ । ଆର୍ଥରକୁ ଜଣାଉଛି—ମିସେସ୍ ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ମୃତା । ଲୁସିର ଅବସ୍ଥା ଖୁବ୍ ଖରାପ ହୋଇଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ଭଲ ଏବଂ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଓ ମୁଁ ତା ପାଖରେ ଅଛୁ । ମୁଁ କେଉଁଠିକି ଯାଉଛି ତାଙ୍କୁ କହିଲି । ଚଞ୍ଚଳ ବିଦାକରିଦେଲା କିନ୍ତୁ ଯାଉ ଯାଉ ଶୁଣିଲି ସେ କହୁଛନ୍ତି—

"ଆଚ୍ଛା ଜାକ୍ । ଫେରିଲେ ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ପଦେ ଦୁଇପଦ କଥା ଅଛି । ଅବଶ୍ୟ ତୋ ମୋ ଭିତରେ ।" ସମ୍ମତି ଜଣାଇ ବାହାରି ଆସିଲି । ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍‌ରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ସମାଧି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାକରି କହିଲି ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ଆସି କଫିନ୍‌ର ମାପନେଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାପାଇଁ ।

ଫେରି ଆସି ଦେଖେ କୁଇନ୍‌ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । ପ୍ରଥମେ ଉପରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଲୁସିର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ । ତାର କଡ଼ରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଫେସର ସେହି

ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ବସିଛନ୍ତି । ପାଟିରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଇ ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ ଲୁସିକୁ ଚାହିଁବାରୁ ଅନୁମାନ କଲି ସେ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସେ ଉଠିବ । କିନ୍ତୁ ତାର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ଯେପରି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଘଟେ । ତେଣୁ ତଳକୁ ଯାଇ କ୍ୱିନ୍‌ସେଇକୁ ପାଖ ଘରକୁ ନେଇଗଲି । ସେ ଘରେ ପରଦା ପକାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଘରଟିର ପରିବେଶ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ଆମେ ଏକୁଟିଆ । ସେ କହିଲେ—

“ଜାକ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ । ମୁଁ କୌଣସିଠାରେ ଅନଧିକାର ଭାବରେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ତୁ ଜାଣୁ ସେ ଝିଅକୁ ମୁଁ କେତେ ଭଲପାଏ । ତାକୁ ବିବାହ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି । ଯଦିଓ ସେ ସବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତୀତ, ତଥାପି ତା ବିଷୟରେ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍‌କଣ୍ଠିତ ମୁଁ । ସେହି ଡଚ୍ ବୁଢ଼ା କି ଚମତ୍କାର ଲୋକ ! ହଁ, ତୁ ଏ ରୁମ୍‌କୁ ଆସିଲବେଳେ ସେ କହୁଥିଲେ ତୁମେ ଉଭୟ ରକ୍ତଦାନ କରି କ୍ଳାନ୍ତ । ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକାଧିକବାର ରକ୍ତସଞ୍ଚରଣ ହୋଇଯାଇଛି ? ତୁମ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପରାମର୍ଶ ନିତାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ ଭାବରେ କରିଥାଅ । ତଥାପି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତୋତେ ପଚାରିବି, ମୁଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଛି କି ନାହିଁ ?”

ମୁଁ କହିଲି, “ଠିକ୍ ସେଇଆ ।”

“ମନେ କରୁଛି ତୁ ଏବଂ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଅତୀତରେ ଯାହା କରିଥିଲ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କଲି ମାତ୍ର । ନୁହେଁ ?”

“ନିଶ୍ଚୟ ।”

“ମୋର ଅନୁମାନ ଆର୍ଥର ବି ରକ୍ତ ଦେଇଛି । ଚାରିଦିନ ତଳେ ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ସେ ନିତାନ୍ତ ଶୁଖିଲା ଦେଖାଯାଉଛି । ଏତେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଏମିତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯିବା ଆଉଥରେ ଦେଖିଛି ମୋ ଘୋଡ଼ାଟିଠାରେ । ମୁଁ ପମ୍ପାସ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିଲବେଳେ ମୋର ପ୍ରିୟ ଘୋଡ଼ାଟାର ଅଭ୍ୟାସ ହେଲା ରାତିରେ ଚରିବାକୁ ଯିବା । ଗୋଟାଏ ରାତିର ଘଟଣା । ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବାଦୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଏ ଅଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ଲୋକେ ରକ୍ତ ଶୋଷକ ବାଦୁଡ଼ି ବୋଲି କହନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ା ଦେହରେ ଲାଗିଗଲା । ତା ଗଳାର ନାଡ଼ୀ ଖୋଲି ସବୁରକ୍ତ ଶୋଷି ନେଇଥାଏ । ଜୀବଟା ଦେହରେ ବିନ୍ଦୁଏ ରକ୍ତ ନାହିଁ କି ଠିଆ ହେବାକୁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ବୁଲେଟ୍ ମାରି ବିଚରାକୁ ମୁକ୍ତି ଦେଲି । ଆଚ୍ଛା ଜାକ୍ ! ଆର୍ଥର ପ୍ରଥମ ରକ୍ତଦାନକାରୀ—ନୁହେଁ ?” ବିଚରା ଭାରି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ତାର ପ୍ରେମ ପ୍ରତିମା ଏହି

ଯୁବତୀଟିର ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ତାର ରହସ୍ୟାଚ୍ଛନ୍ନତା ଭାରି କଷ୍ଟ ଦେଉଛି । ରକ୍ତାକ୍ତ ହୃଦୟର କ୍ଷତଚିହ୍ନ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ତେବେ, ତା ପରି ଜଣେ ଶକ୍ତିମାନ ପୁରୁଷ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରହିଛି, ଯାହା ଏତିକି । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଚିନ୍ତାକଲି—କହିବି ନକହିବି ? ପ୍ରଫେସର୍ ଭ୍ୟାନ୍ତୁ କେତେଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଗୋପନୀୟ ରହିବା ଉଚିତ୍ । କିନ୍ତୁ କୁଇନ୍‌ସେ ଯେ ବହୁତ କିଛି ଦେଖିଲଣି, ଜାଣିଲଣି । ତେଣୁ କହିବାରେ ଆପତ୍ତି କ'ଣ ?

"ତୋ ଅନୁମାନ ଠିକ୍ ବନ୍ଧୁ !"

"ତା ହେଲେ, କେତେଦିନ ହେଲା ଏ ସବୁ ଚାଲିଛି ?"

"ପ୍ରାୟ ଦଶଦିନ ହେବ ।"

"ଆଁ ! ଦଶଦିନ ! କ'ଣ କହୁଛୁ ? ତେବେ ଜାକ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ! ଆମର ପ୍ରେମପାତ୍ରୀ ତାର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଚାରିଜଣ ସୁସ୍ଥସବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ରକ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିସାରିଛି ! ଏତେ ରକ୍ତ ତ ଜଣେ ଜୀବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀର ଧରି ରଖିବା ଅସମ୍ଭବ ।" ମୋ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସି ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି ପଚାରିଲା "ସେଗୁଡ଼ା କିଏ ନେଇ ଯାଉଛି ?"

ମୁଁ କି ଜାଣେ ? ତେଣୁ କହିଲି—"ଆରେ ବାବୁ ! ସେଇଟା ତ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ବିଷୟ ! ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ପାଗଳ ହୋଇ ଗଲେଣି । ମୋର ତ ଚେତା ଶୂନ୍ୟ । କିଛି ଗୋଟାଏ ଧାରଣା କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣା ଘଟି ଯାଇଛି- ଯାହା ଆମର ସବୁ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା, ହସାରକଭାବ ବ୍ୟର୍ଥ କରି ଦେଇଛି । ତେଣୁ ଲୁସିକୁ ରାତିମତ ଜଗିରହି ସୁଦ୍ଧା କିଛି ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏତିକି । ଏ ପାଖ ବା ସେ ପାଖ ।" କୁଇନସେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା, "ତୁମ ସଙ୍ଗରେ ମୋତେ ଜଣେ ବୋଲି ଧରିନିଅ ବନ୍ଧୁ । ତୁ ଆଉ ଓ୍ୱାଚ୍‌ମ୍ୟାନ୍ ଖାଲି ମୋତେ କହିବୁ— କ'ଣ କରିବି ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।"

ବହୁତ ବିଳମ୍ବରେ, ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଲୁସି ଉଠିଲା । ତାର ପ୍ରଥମ କାମ ହେଲା ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ କିଛି ଜିନିଷ ଖୋଜିବା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯେଉଁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡି ମୋତେ ଦେଖାଇ ଥିଲେ, ସେ ଖଣ୍ଡିକ ଲୁଗା ଭିତରୁ କାଢ଼ି ଦେଇଦେଲା । ଚତୁର ପ୍ରଫେସର୍ ସେ ଖଣ୍ଡି ପଢ଼ିସାରି ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖି ଦେଇଥିଲେ । ନଚେତ୍ ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ପରେ ସେ ଖଣ୍ଡିକ ନପାଇ ଲୁସି ହୁଏତ

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତା ପାଖରେ ଆମକୁ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲା । ତାପରେ ରୁମ୍ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବୁଝି ପାରିଲା କେଉଁଠି ଶୋଇଛି । ତାର ବକ୍ଷ ପ୍ରକମ୍ପିତ କରି ବାହାରି ଆସିଲା ଶୋକର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ । ଶୀର୍ଣ୍ଣ ମୁଖରେ ହାତ ଢାଙ୍କି କାନ୍ଦୁଥାଏ । ମା'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ଆସିଛି ଜଣାଗଲା । ତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ । ଆମର ସହାନୁଭୂତି ଫଳରେ କିଛିଟା ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ମନୋବଳ ଓ ଶରୀରବଳ ଦ୍ରୁତ କମିଯିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୀରବରେ କାନ୍ଦୁଥାଏ । ଆମେ ସବୁବେଳେ ଏହିଠାରେ ତା ପାଖରେ ଏଣିକି ରହିବୁ ଶୁଣି ଖୁବ୍ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା । ଗୋଧୂଳୀ ସମୟକୁ ଲୁସିକୁ ସାମାନ୍ୟ ନିଦ୍ରା ଆସିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଛାତିରୁ ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ବାହାର କରି ଚିରି ଦେଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସେ ଖଣ୍ଡିକ ତା ହାତରୁ ନେଇ ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାର ହାତ ବନ୍ଦ ନାହିଁ । ଚିରିବା କାମ କରି ଚାଲିଛି—ଯେମିତି ସେ ଖଣ୍ଡିକ ତା ହାତରେ ଅଛି । ଶେଷରେ ହାତକୁ ଟେକି ମୁଠାଖୋଲି ଯେମିତି ଛିଣ୍ଡା କାଗଜ ଗୁଡ଼ାକ ଉଡ଼ାଇ ଦେଉଛି । ବିସ୍ମୟରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଭ୍ରୂ କୁଞ୍ଚିତ ହେଲା ।

୧୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

କାଲି ସାରାରାତି ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହେଲାପରି ଲୁସି ଶୋଇଛି । ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେପରି ନିଦରେ ଶୋଇବାକୁ ଭୟ କରୁଥାଏ । ତଥାପି ଶୋଇ ପଡୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ପରେ ବେଶି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡୁଥାଏ । ପ୍ରଫେସର୍ ଆଉ ମୁଁ ପାଳିକରି ଜଗିଲୁ । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସର୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କିଛି ବୁଝାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଘରର ଚାରିପଟ ବୁଲୁଥାଏ ।

ଦିନ ହୋଇଗଲା । ଚାରି ଆଡ଼େ ଆଲୁଅ ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣିହେଲା ଗତ ରାତି ତାର ଶକ୍ତିକୁ କେତେଦୂର ଲୁଣ୍ଠନ କରିଛି । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ସବୁସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା ବ୍ୟର୍ଥ । ସମୟେ ସମୟେ ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ହୋଇ ପଡୁଥାଏ । ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲୁ ନିଦ୍ରା ଏବଂ ଜାଗରଣ ମଧ୍ୟରେ ତାର ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ । ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଭଲ ଜଣାଯାଉଛି, ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ନିୟମିତ । ଖୋଲା ପାଟି ଭିତରୁ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ମାଢ଼ି ଦାନ୍ତରୁ ଛାଡ଼ିଯାଉଛି । ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକର ଲମ୍ବ ବଢ଼ି ଯାଇଛି, ବେଶି ମୁନିଆ ଦେଖାଯାଉଛି । ନିଦଭାଙ୍ଗିଗଲେ ମୁଖଭଙ୍ଗି ପରିବର୍ତ୍ତିତ । ତାର ନିଜର ସ୍ୱରୂପ ଅନ୍ତତଃ ବାରି ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ମୁମୂର୍ଷା

ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟକିଛି ନୁହେଁ । ଅପରାହ୍ନରେ ଆର୍ଥରଙ୍କୁ ଖୋଜିଲି । ଆମେ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରିଦେଲୁ ଏବଂ କ୍ୱିନ୍‌ସେ ଷ୍ଟେସନ ଗଲା ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିବାକୁ ।

ସେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଛ'ଟା । ଉଷ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଚାରିଆଡ଼େ । ଝରକାବାଟେ ତା'ର ରକ୍ତିମ ଆଭା ପ୍ରବେଶ କରି ଲୁସିର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଗଣ୍ଡଦେଶରେ କଥଞ୍ଚିତ ଆରକ୍ତଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଆର୍ଥର୍‌ର କଣ୍ଠ ଉତ୍ତେଜନାରେ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ତାକୁ ଦେଖି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବାକ୍ୟରୁଦ୍ଧ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କେତେ ଘଣ୍ଟାରେ ତାର ସଙ୍କଟାପନ୍ନଭାବ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ଆର୍ଥର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅବଶ୍ୟ ଟିକିଏ ସରସତା ଦେଖାଗଲା । ତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ କଲା । ସେ ବି ତାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ।

ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ସମୟ ହେବ । ଆର୍ଥର ଏବଂ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ତା ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି । ୧୫ ମିନିଟ୍ ପରେ ମୋ ପାଳି ପଡ଼ିବ । ଏହି ବିବରଣୀ ଲୁସିର ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ରେ ରେକର୍ଡ କରୁଛି । ସେମାନେ ଆସି ପ୍ରାୟ ୬ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ରାମ ନେବେ । ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଭାବୁଛି ଆସନ୍ତା କାଲି ଆମକୁ ଆଉ ଜଗିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । କାରଣ ଏ ଆଘାତରୁ ଲୁସି ଆଉ ବର୍ତ୍ତିବା ପରି ମନେହୁଏ ନାହିଁ ! ନା ! ଲୁସି ଆଉ ସୁସ୍ଥହେବ ନାହିଁ । ଭଗବାନ୍ !

ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କୁ ମୀନା ହାରକରଙ୍କ ପତ୍ର (ଲୁସି ଖୋଲିନାହିଁ)

୧୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

"ପ୍ରିୟତମା ଲୁସି,

ତୋ ପାଖକୁ ଚିଠି ଦେଲା ପରଠାରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ପରି ଲାଗୁଛି । ବିଶ୍ୱାସ, ଯେତେବେଳେ ମୋ କାମର ବିବରଣୀ ଜାଣିବୁ, ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ଅପରାଧ ମାର୍ଜନା କରିବୁ । ଆଚ୍ଛା ! ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଭଲରେ ନେଇ ଆସିଲି । ଏକ୍‌ସେଟରରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ୍ ଗଣ୍ଠିବାତ ସତ୍ତ୍ୱେ ଗାଡ଼ି ନେଇ ଉପସ୍ଥିତ । ସେ ଆମକୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ନେଇଗଲେ । ଆମ ପାଇଁ ସେଠାରେ ସୁନ୍ଦର ସୁସଜ୍ଜିତ ରୁମ୍‌ଗୁଡ଼ିଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକାଠି ଡିନର ଖାଇଲୁ । ଡିନର୍ ପରେ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ କହିଲେ—

"ପିଲାମାନେ, ମୁଁ ତୁମର ଶ୍ରୀ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ତାଙ୍କର କରୁଣାଧାରା ତୁମ ଉପରେ ବୃଷ୍ଟି ହେଉ । ତୁମ ଉଭୟଙ୍କୁ ମୁଁ ପିଲାଦିନରୁ ଜାଣେ । ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ବଢ଼ିଛ । ତୁମକୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ଓ ଗର୍ବରେ ହୃଦୟ ମୋର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଚାହେଁ ତୁମେ ଏଇଠି ମୋ ପାଖରେ ତୁମର ଘର ସଂସାର ଆରମ୍ଭ କର । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ତ୍ରୀସନ୍ତାନହୀନ । ସମସ୍ତେ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏକାକୀ, ନିଃସଙ୍ଗ । ମୋର ଯାହା ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି ତୁମ ନାମରେ ଉଇଲ କରିଦେଇଛି ।" ଜନାଥନ୍ ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ପକାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଲୁସିଲେ ! ମୁଁ କାନ୍ଦି ପକାଇଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ଆମର ଭାରି ଆନନ୍ଦରେ କଟିଲା ।

ଅତଏବ, ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପୁରାତନ ଅଥଚ ସୁନ୍ଦର ଗୃହଟିରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛୁ । ମୋର ଶୋଇବା ଘର ଏବଂ ଡ୍ରଇଂରୁମ୍ ଉଭୟରୁ ଚର୍ଚ୍ଚ ପାଖରେ ବିରାଟ ବିରାଟ ଏଲମଗଛଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଯାଉଛି । ଚର୍ଚ୍ଚର ହଳଦିଆ ପଥର ସାମନାରେ ତାର କଳା ଖଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ କି ସୁନ୍ଦର ସତେ ! ଦିନ ତମାମ କାକମାନଙ୍କର କଳକାକଳି ଶୁଭୁଥାଏ । କହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ, ମୁଁ ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ଘରକରଣାରେ । ଜନାଥନ୍ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାପାର ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ । କାରଣ ଜନାଥନ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କ ପାର୍ଟନର୍ । ତେଣୁ ମକ୍କେଲମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ବୁଝାବୁଝି ଦରକାର କି ନା ?

ତୋ ମା'ଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କିପରି ? ଆହା ! ଯଦି ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ତୁମପାଖକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି କି ? କିନ୍ତୁ ଏତେ ଦାୟିତ୍ୱ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ସାହାସ ହେଉନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ଜନାଥନଙ୍କ ଉପରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଖି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବେ ଠିକେ ଫେରୁଛି । ଦୀର୍ଘକାଳ ରୋଗରେ ପଡ଼ିପଡ଼ି ସେ ଯାହା ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ନା ! ବର୍ତ୍ତମାନ୍ ସୁଦ୍ଧା ସମୟେ ସମୟେ ହଠାତ୍ ନିଦରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଥରୁଛନ୍ତି । ନାନା କଥା କହି ଭୁଲେଇ ଭାଲେଇ ଶୋଇ ପକାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏପରି ଘଟଣା କ୍ରମେ କ୍ରମେ କମି ଆସୁଛି । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, କିଛି ଦିନପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାଲିଯିବ । ବେଶ୍ ! ମୋ ଖବର ତ ଜଣାଇଲି । ଏଥର ତୋ କଥା ପଚାରେ– ବାହାଘର କେବେ ହେଉଛି, କିପରି ହେଉଛି ? କିଏ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବ ? ତୋର ପୋଷାକପତ୍ର କ'ଣ ହେବ ? ସାମାଜିକ ଭାବରେ ନା ଘରୋଇ ଭାବରେ ବିବାହ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ? ସବୁ ବିସ୍ତୃତ ଜଣାଇବୁ । ତୁ ଜାଣୁ, ତୋର ଯାହା ପ୍ରିୟ ତାହା ମୋତେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥାଏ । ଜନାଥନ୍ ତୋର ବିବାହର ଆଇନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟାପାରରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେଟା ଠିକ୍ ଭାବୁନାହିଁ । କାରଣ, ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଜୁନିଅର ଓକିଲ ନାହାନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି 'ହକିନ୍‌ସ

ଆଣ୍ଡ୍ ହାରକର୍' ପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଆଇନସଂସ୍ଥାର ଅଂଶୀଦାର । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ପଠାଇଲି କେବଳ । ଆଚ୍ଛା, ଆଜି ଏତିକି । ସ୍ନେହାଶୀଷ ନେବୁ ।

ସ୍ନେହର,
ମୀନା ହାରକର୍ ।"

ଡାକ୍ତର ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ଏମ୍.ଡି. ଙ୍କୁ ପ୍ରାଟ୍ରିକ୍ ହେନ୍ନେସ୍‌ସେ, ଏମ. ଡି., ଏମ୍. ଆର. ସି. ଏସ୍. ଏଲ. କେ. କ୍ୟୁ. ସି ପି. ଆଇ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ।

"ମାନନୀୟ ମହାଶୟ,

ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନୁଯାୟୀ ମୋ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଏଠାକାର ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଉଛି । ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁକଥା ଜଣାଇବାକୁ ଅଛି । ଆଉଥରେ ତାର ଉପଦ୍ରବ ଦେଖା ଯାଇଛି । ଏଥର ବୋଧହୁଏ କିଛି ସାଙ୍ଘାତିକ ଘଟିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟକୁ ସେପରି କିଛି ହୋଇନାହିଁ । ଆଜି ଅପରାହ୍ଣରେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଗୋଟାଏ ଗୋରୁ ଗାଡ଼ି ନେଇ ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଗୃହକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଆମ ରୋଗୀ ଯେଉଁଠାକୁ ଦୁଇଥର ପଳାଇ ଯାଇଥିଲା— ଆପଣଙ୍କ ମନେ ଥିବ ? ଆମ ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ସେମାନେ ଘର ପାଖକୁ ବାଟ ପଚାରିଲେ । ମନେହେଲା ଲୋକ ଦୁଇଟି ଏ ସ୍ଥାନରେ ନୂଆ । ମୁଁ ଖାଇସାରି ପଢ଼ାଘରେ ବସି ସିଗାରେଟ୍ ଖାଉଛି, ଝରକା ବାଟେ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଆମ ଘର ପାଖକୁ ଆସିଲା । ରେନ୍‌ଫିଲଡ୍‌ର ଝରକା ବାଟଦେଇ ଯେମିତି ଲୋକଟା ଯାଇଛି, ସେ ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଯେତେ ଅଶ୍ରାବ୍ୟ କୁଶ୍ରାବ୍ୟ ଭାଷାରେ ଗାଳିଦେଲା । ଲୋକଟା ଭଲ ଲୋକ ଜଣା ପଡ଼ୁଥାଏ । ତେଣୁ ସେ କେବଳ କହିଲା 'ଚୁପ୍‌ରେ ଛୋଟଲୋକ, ବଦମାସ ।' ରୋଗୀର ଅଭିଯୋଗ—ସେ ଲୋକଟା ତାର ଜିନିଷ ଚୋରିକରିବାକୁ ଆସିଛି, ତାକୁ ମାରି ଦେବାକୁ ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ବାଧା ଦେବ । ଲୋକଟାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲି ଚାଲିଯିବାକୁ । ଯାହାହେଉ ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ଗଲାବେଳେ କହୁଥାଏ 'ଭଗବାନ ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ବାବୁ ! ଗୋଟାଏ ପାଗଳଗାରଦର ପାଗଳଟାଏ କ'ଣ ମୋତେ କହିଲା ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଶୋଚନା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ବା ଏଠାକାର ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ମୋର ଦୟା ହେଉଛି କେମିତି ଆପଣ ଗୋଟାଏ ବନ୍ୟପଶୁକୁ ସମ୍ଭାଳି ରଖିଛନ୍ତି !' ତାପରେ ଭାରି ଭଦ୍ର ଭାବରେ ମୋତେ ସେ ଘରର ବାଟକଥା ପଚାରିଲା । ମୁଁ ବି ବତାଇ ଦେଲି । ସେ ଚାଲିଗଲା; କିନ୍ତୁ ତା ପଛେ ପଛେ ଆମ ରୋଗୀର ଗାଳିଗୁଲଜ, ଅଭିଶାପ ଚାଲିଥାଏ । କ୍ରୋଧର କାରଣ

କ'ଣ ହୋଇପାରେ ଦେଖିବ ବୋଲି ତା ପାଖକୁ ଗଲି । କାରଣ କେବଳ ରୋଗ ଆକ୍ରମଣ ବ୍ୟତୀତ ସାଧାରଣ ସମୟରେ ସେ ତ ଭାରି ଭଦ୍ର । ମୁଁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି ବେଳକୁ ବେଶ୍ ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ ବସିଛି । ଭାରି ଶାନ୍ତ ଆଚରଣ ।

ଘଟଣାଟା ସମ୍ପର୍କରେ ତା ସଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୃଦୁ କଣ୍ଠରେ ବରଂ ମୋତେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ଘଟଣାଟା କ'ଣ ମୁଁ କହୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ମୋତେ ଧାରଣା ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ଯେ ଘଟଣାଟା ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ସହିତ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଉଛି ଯେ ଏଟା ତାର ଧୂର୍ତ୍ତତାର ନିଦର୍ଶନ ମାତ୍ର । ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ପୁଣି ତାର ପାଟି ଶୁଭିଲା । ଏଥର ଦେଖାଗଲା; ଝରକା-ଭାଙ୍ଗି ପଳାଇଯାଇ ରାସ୍ତାରେ ଦୌଡ଼ୁଛି । ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ମୁଁ ବି ଦୌଡ଼ିଲି । ମୋର ଭୟ ହେଲା, ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଅଘଟଣ ଘଟାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଯାଇଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲି ତାହା ହିଁ ଘଟିଲା । ଦେଖିଲି ସେହି ଗାଡ଼ିଟି କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଠ ବାକ୍ସ ବୋଝେଇ କରି ଆସୁଛି । ଲୋକମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଛି, ଶ୍ରାନ୍ତକ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଝାଳ ପୋଛୁଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ଜଣକୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଟାଣିଆଣି ତଳେ ତା ମୁଣ୍ଡକୁ ପିଟିଦେଲା । ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚି ନ ଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ଲୋକଟାକୁ ମାରିପକାଇ ଥାଆନ୍ତା । ଅନ୍ୟ ଲୋକଟା ଗାଡ଼ିରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ତା ପାଞ୍ଚଣଗେବରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ପାହାରେ ଦେଲା । ଏତେ ଜୋର ପାହାରଟାକୁ ସହଜରେ ହଜମକରି ତାକୁ ବି ଧରିଲା । ଅମେ ତିନିଜଣ ମିଶି ତାକୁ ଧରିଲୁ । ମୁଁ କେତେ ମୋଟା ଲୋକ ? ସେ ଲୋକ ଦୁଇଟା ମୋଠୁ ବେଶି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ କରିଦେଲା । ଏତିକି ବେଳେ ଭୃତ୍ୟ ବି ତାର ଅଣ୍ଟାରେ ପଟି ବାନ୍ଧିପକାଇଲା । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ନୀରବରେ ଲଢ଼ୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଆଦୂଉକୁ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାରୁ ଚିତ୍କାର କଲା । 'ନା ନା । ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ! ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ କରିଦେବି । ମୋ ସମ୍ପତ୍ତି ଚୋରିକରି ନେଇ ପଳାଇବେ ? ଆରେ ! ମୋତେ ତିଳତିଳ କରି ହତ୍ୟା କରିବେ ! ଏ ଜୀବନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ପ୍ରଭୁ, ମୋର ଅନ୍ନଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ଲଢ଼ିବି । କେବେ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ।' ଏମିତି ନାନା ପ୍ରକାର ଅସଂଲଗ୍ନ ପ୍ରଳାପ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ତାକୁ ଆଣି ସେ ପାଡ଼େଡ୍‌ରୁମ୍‌ରେ ପୂରାଇବାକୁ ହେଲା । ଆମ ଭୃତ୍ୟ ହାର୍ଡିର ଗୋଟାଏ ଆଙ୍ଗୁଳି ଭାଙ୍ଗିଦେଲା । ତାକୁ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ କରିଦେଇଛି ।

ଲୋକ ଦୁଇଟା ତ ଇଚ୍ଛାମତ ଆମକୁ ଧମକାଇଲେ, ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଯାହା କରିବା କଥା କରିବେ । ନଚେତ୍ କ୍ଷତି ପୂରଣ ନେବେ । ଅବଶ୍ୟ ଏ ଧମକା, ଗୋଟାଏ ରୋଗୀ ହାତରେ ପରାଜୟର ଗ୍ଲାନିକୁ କେବଳ ଲୁଚାଇବାର ଛଳନା

ମାତ୍ର । ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ହେଲା ଯେ ଏହି ଓଜନିଆ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ଗାଡ଼ିକୁ ଉଠାଇବାରେ ତାଙ୍କର ବହୁ ଶକ୍ତି ବ୍ୟୟିତ ନ ହୋଇ ଥିଲେ ସେ ନେକଟାକୁ ଦେଖି ଦେଇଥାନ୍ତେ । ଯାହାହେଉ, ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟା ବୁଝିଲି । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗ୍ଲାସ କଡ଼ା ହ୍ୱିଶଟ୍ ଏବଂ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ତାଙ୍କୁ ଦେଲି । ସେମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । କାଳେ ଦରକାର ହୋଇପାରେ ଭାବି ତାଙ୍କ ନାମଧାମ ଇତ୍ୟାଦି ଟିପି ରଖିଛି । ସେମାନଙ୍କ ଠିକଣା ହେଲା– ଜାକ୍ ସ୍ମଲେଟ୍ ......ଇତ୍ୟାଦି ।

ଆଉ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଘଟଣା ଘଟିଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣାଇବି କିମ୍ବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ତାର ମଧ୍ୟ କରିବି । । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ,
ପାଟ୍ରିକ୍ ହେନ୍ନେସେସ ।”

ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ରାଙ୍କୁ ମୀନା ହାରକରଙ୍କର ପତ୍ର (ଲୁସି ଖୋଲିନାହିଁ)

୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

“ସ୍ନେହର ଲୁସି,

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ମନେ କରିପାରନ୍ତି, ଆମ ପକ୍ଷରେ ଏଟା ଆଦୌ ଦୁଃଖଦାୟକ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଅଳ୍ପ କେତେଦିନ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଏତେଦୂର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆସିଥିଲା ଯେ ମନେକରୁଛୁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ପିତୃଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛୁ । ଆବାଲ୍ୟରୁ ପିତାମାତାଙ୍କ ସ୍ନେହ କି ଜିନିଷ ମୁଁ ଜାଣିନଥିଲି । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରିୟ ଜନଙ୍କର ମୃ . ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଦାରୁଣ ଆଘାତ । ଜନାଥନ୍ ନିତାନ୍ତ ବିଚଳିତ । ସେ ଯେ କେବଳ ବନ୍ଧୁଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ । ସେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ପୁଅପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ତା ଛଡ଼ା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଆମକୁ ଦାନ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ଯାହା ଆମପରି ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ବହୁ ଭାଗ୍ୟ କଳ୍ପନାକୁ ହେବ । ଜନାଥନଙ୍କ ଦୁଃଖର ଅନ୍ୟଏକ କାରଣ ବି ଅଛି । ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଫଳରେ ଦାୟିତ୍ୱର ଯେଉଁ ଗୁରୁଭାର ତାଙ୍କୁ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ ତାକୁ ସେ ତୁଲାଇ ପାରିବେ କି ନାହିଁ ଭାବି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ । ଅବଶ୍ୟ

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଫଳରେ କିଛିଟା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କର ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହିଠାରେ ସେ ଯେଉଁ ଗୁରୁତର ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ଦେଇଛି । ତାଙ୍କପରି ଜଣେ ସରଳ, ଅମାୟିକ ସତ୍‌ସ୍ୱଭାବସମ୍ପନ୍ନ ଏବଂ ଦୃଢ଼ମନା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ସହୃଦୟ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଳ୍ପ କେତେଟା ଦିନରେ ସାମାନ୍ୟ କିରାଣୀରୁ ଗୋଟାଏ ବିଖ୍ୟାତ ଆଇନ ସଂସ୍ଥାର ମାଲିକ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ସେ ଏପରି ଆଘାତ ପାଇବା କି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ! ମନେହୁଏ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଶକ୍ତିର ସମସ୍ତ ସାରସତ୍ତ୍ୱା ନିଃଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । କ୍ଷମାକରିବୁ ଲୁସି ! ତୋର ଆନନ୍ଦଉତ୍ସବ-ମୁଖରିତ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ଅଭାବ ଅସୁବିଧା କଥା କହି ତୋତେ ବିଚଳିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଭଉଣି । ମୁଁ ତ ପୁଣି କାହା ଆଗରେ ଦୁଃଖପସରା ଅଜାଡ଼ିଦେଇ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ମନକୁ ହାଲୁକା କରିବି ? ଜନାଥନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସାହସ, ଆନନ୍ଦର ଛଳନା କରିବା ଯେ କିପରି ଦୁର୍ବିସହ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବି କାହା ଆଗରେ ? ଏଠାରେ ଯେ କେହି ନାହିଁ ! ଲଣ୍ଡନକୁ ଯିବାକୁ ମୋତେ ଡର ଲାଗୁଛି । କିନ୍ତୁ କାଲି [illegible] ପରଦିନ ଆମକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । କାରଣ ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ ତାଙ୍କ ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ସମାଧି ନିକଟରେ ସମାଧିସ୍ଥ ହେବ । ତାଙ୍କର କେହି ଆତ୍ମୀୟ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଜନାଥନ ଶୋକ ପାଳନକର୍ତ୍ତା ହେବେ । ନିଶ୍ଚୟ ତୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଯିବି, ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ହେଉ ପଛେ । ତୋତେ ବିରକ୍ତ କରୁଥିବାରୁ କ୍ଷମାକରିବୁ, ସ୍ନେହ ନେବୁ । । ଇତି ।

ତୋର ସ୍ନେହର,
ମୀନା ହାରକର୍ ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୦ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

କେବଳ ଦୃଢ଼ ସଙ୍କଳ୍ପ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଗୁ ଆଜି ଏତିକି ଲେଖୁଛି । ନିତାନ୍ତ ଦୁଃସ୍ଥ, ଅବସନ୍ନ ମୁଁ । ଏ ଦୁନିଆର ସବୁ ଜିନିଷରୁ ମୋର ଆଶା ଛିଡ଼ି ଗଲଣି । ଏପରିକି ଜୀବନ ଉପରେ ଏପରି ଅରୁଚି ଆସିଲାଣି ଯେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଦୂତର ପଦାଘାତ ଶୁଣିଲେ ବି ଶୋଚନା ନାହିଁ । ତାର ସେହି ଭୟଙ୍କର ପଦର ଶବ୍ଦ ଲୁସିର ମା ଶୁଣିଲେ, ଆର୍ଥରର ବାପା ବି ଶୁଣିଲେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ..... ନାଃ ! କାମରେ ଲାଗିଯାଏ —

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଲୁସିକୁ ଜଗି ରହିଥିଲେ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କଲି । ଆମର ଇଚ୍ଛା, ଆର୍ଥର ବିଶ୍ରାମ କରୁ । ପ୍ରଥମେ ସେ ରାଜି ହେଲନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେଲା, ଦିନବେଳେ ତାର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର । ନୋହିଲେ, ବିଶ୍ରାମ ଅଭାବରେ ସମସ୍ତେ ଅକାମୀ ହୋଇ ଯିବା ଯେ ? ତା ହେଲେ ଅସୁବିଧାଟା ବେଶି ହେବ ଲୁସିର । ସେ ରାଜି ହେଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମଧୁର ଭାବରେ କହିଲେ, "ଆସ ବାବା ଆସ, ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସ । ତୁମେ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ, ଅସୁସ୍ଥ । ପୁଣି ଅନେକ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ମନସ୍ତାପ ତୁମ ଉପରେ ବହିଯାଇଛି । ତା ଛଡ଼ା ରକ୍ତ ଦେବା ଫଳରେ ତୁମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ବି ଅବନତି ଘଟିଛି, କେବେ ଏକୁଟିଆ ରହନାହିଁ । ଏକୁଟିଆ ରହିବା ମାନେ ଯେତେ ଭୟ, ଆଶଙ୍କା, ଉତ୍ତେଜନା ତୁମ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ିବ । ଆସ ଡ୍ରଇଂରୁମକୁ ଯିବା । ନିଆଁ ଅଛି, ଦୁଇଟି ସୋଫା ବି ପଡ଼ିଛି । ଗୋଟିକରେ ତୁମେ ଆଉ ଗୋଟିକରେ ମୁଁ ବିଶ୍ରାମ ନେବା । କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରି ଶୋଇରହିଲେ ବି ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳତାର କିଛିଟା ଶାନ୍ତି ମିଳିବ । ଆସ !" ଆର୍ଥର ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଚାଲିବେଳେ ବୁଲିପଡ଼ି ଲୁସିର ମୁହଁ ଉପରେ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଗଲା । ତକିଆ ଉପରେ ଲୁସିର ମୁହଁ ତକିଆ ଖୋଳଠୁ ବି ବେଶି ଧଳା ଦେଖାଯାଉଛି । ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ପଡ଼ି ରହିଛି ଲୁସି । ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲି । ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟ ରୁମ୍ପରି ଏଠାରେ ବି ପ୍ରଫେସର ରସୁଣ ଚାରିଆଡ଼େ ଲଗାଇଛନ୍ତି । ଝରକା କବାଟ, କାଚରେ ଘଷା ଯାଇଛି । ଲୁସି ବେକର ସିଲ୍କ ରୁମାଲଟି ସହିତ ରସୁଣର ଗୋଟିଏ ମାଳ । ତାର ନିଶ୍ୱାସରେ କେମିତି ଗୋଟିଏ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ । ନିତାନ୍ତ ବିକୃତ ମୁଖ ମଧ୍ୟରୁ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ମାଢ଼ି ଦେଖାଯାଏ । କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲି ତା'ର ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସକାଳ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଏବଂ ଲମ୍ବ ଦେଖାଯାଉଛି । ବୋଧହୁଏ ଆଲୁଅ କେମିତି କୌଶଳରେ ପଡ଼ି ଏମିତି ଦେଖାଯାଉଛି । ତା ପାଖରେ ବସିଲି । ତା ଠାରେ ଅଶାନ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଦେଖାଗଲା ଏବଂ ଠିକ୍ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଝରକାରେ ପକ୍ଷାଘାତର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାରିଲି । ଝରକା ପାଖକୁ ଯାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ପରଦା ଫାଙ୍କରେ ଉଙ୍କି ମାରିଲି । ଚାରିଆଡ଼େ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ । ଦେଖାଗଲା ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରୁଛି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାଦୁଡ଼ି । ଘୂରି ଘୂରି ସେଟା ବାରମ୍ବାର ଆସି ଝରକାରେ ଡେଣା ପିଟୁଛି । ନିଶ୍ଚୟ ଘର ଆଲୁଅ କ୍ଷୀଣ ହେବଲ ବି ତାକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରୁଛି । ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲି ଲୁସି ତା ଶୋଇବା ଜାଗାରୁ ଟିକିଏ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଛି । ରସୁଣ ମାଳଟି ବେକରୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇଛି । ତାକୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେଇ ଚାହିଁ ରହିଲି ।

ତା'ର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଖାଇବାକୁ ଦେଲି । ଖୁବ୍ ସାମାନ୍ୟ ଖାଇଲା, ତା ପୁଣି ନିତାନ୍ତ ଅନିଚ୍ଛାରେ । ଅସୁସ୍ଥ ହେବା

ଦିନରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁବେଳେ ତାର ଅଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ଜୀବନଶକ୍ତି ପାଇଁ ବଳବତ୍ତୀ ଚେଷ୍ଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ନାହିଁ ବୋଧହୁଏ । ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା—ଗୋଟାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ଦେଖି— ଅବସନ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଚେତ ହୋଇପଡ଼ି ଘଡ଼ ଘଡ଼ ନିଶ୍ୱାସ ମାରୁଥିବାବେଳେ ରସୁଣଗୁଡ଼ାକ ଆଡ଼େଇ ଦେଇଛି, ଅଥଚ ଜାଗ୍ରତ ହେଲେ ସେହିଗୁଡ଼ାକ ଦେହରେ ଚାପି ଧରୁଛି । ମୋ ଦେଖିବାରେ କିଛି ଭୁଲ ହୋଇପାରେନା ! କାରଣ ଯେଉଁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ବସି ରହିଲି ତା ଭିତରେ ସେ ବହୁଥର ଅଚେତ ହୋଇପଡ଼ିଛି, ପୁଣି ଚେଇଁ ଉଠିଛି ଏବଂ ଉଭୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଚାଲିଛି ।

୬ଟା ବେଳେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଆସିଲେ ମୋର ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବାକୁ । ଆର୍ଥର ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ତାକୁ ଦେଖି ଦୟା ହେଲା । ତେଣୁ ନ ଉଠାଇ ଏକାକୀ ଚାଲି ଆସିଲେ । ଲୁସିର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ବିରକ୍ତ ହେଲାପରି ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହିଲେ, "ଆରେ ପରଦାଟା ଆଡ଼େଇ ଦିଅ, ଆଲୁଅ ଆସୁ ! ଦେଖେ !" ତାପରେ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି ଲୁସିର ମୁହଁ ପାଖରେ ମୁହଁ ଲଗାଇଦେଇ ପରୀକ୍ଷା କଲେ । ରସୁଣ ଆଉ ରୁମାଲ କଣ୍ଠରୁ କାଢ଼ିଦେଲେ । ତାପରେ ହଠାତ୍ ପଛକୁ ହଟି ଆସି ଆବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହି ଉଠିଲେ "ହେ ଭଗବାନ " କଣ୍ଠରୋଧ ହୋଇ ଆସିଲା । ମୁଁ ବି ନଇଁପଡ଼ି ଚାହିଁଲି । ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଦେହ ମୋର ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲାପରି ଜଣାଗଲା । ଅଦ୍ଭୁତ କଥା !

କଣ୍ଠରେ ସେ କ୍ଷତ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି !

ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍—ପୁରା ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ କର୍କଶ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ । ତା'ପରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ବୁଲି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ଆଗେଇ ଆସୁଛି । ସମୟ ବୋଧହୁଏ ହୋଇଗଲା । ମନେରଖ, ତାର ମୃତ୍ୟୁ ସଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ଘଟି ନିଶ୍ଚୟ ବିଶେଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବ । ପିଲାଟାକୁ ଡାକ, ଶେଷଥରପାଇଁ ତାକୁ ଦେଖୁ । ଆମେ କଥା ଦେବାରୁ ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସକରି ବିଚରା ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି ।"

ଡାଇନିଂ ରୁମ୍‌କୁ ଯାଇ ତାକୁ ଉଠାଇଲି । ଉଠି ଟିକେ ଢୁଲାଇଲା । ତା'ପରେ ଝରକା ଫାଙ୍କରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଦେଖି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ବୋଧହୁଏ ମନେକଲା ତାର ଡେରି ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କଲି ଯେ ଲୁସି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଛି । ତାପରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଜଣାଇଲି,

ଆଶଙ୍କା କରୁଛୁ ଯେ ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉପଗତ । ମୁହଁକୁ ହାତରେ ଢାଙ୍କି ସୋଫାରୁ ତଳକୁ ଖସି ଆସି ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ମିନିଟିଏ ଓଠେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା । କାରୁଣ୍ୟରେ କାନ୍ଧ ଥର ଉଠୁଥାଏ । କୋଳେଇକରି ଉଠାଇଲି, "ଆହା ଭାଇ! ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । ବିପଦବେଳେ ତୋତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବା ଦେଖି ସେ ହୁଏତ ଶାନ୍ତିରେ ଆଖି ବୁଜିବ ।"

ଲୁସି ରୁମ୍‌କୁ ଆସି ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ସବୁ ଯଥାଯଥ ଭାବରେ ଠିକ୍ କରିଦେଇଛନ୍ତି, ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଇପାରେ । ଲୁସିର ମୁଣ୍ଡ ବି କୁଣ୍ଡାଇ ଦେଇଛନ୍ତି—ତା'ର କୁଞ୍ଚିତ କେଶର ତରଙ୍ଗାୟିତ ଅଂଶ ଚକ୍ ଚକ୍ ଦିଶୁଛି । ଆମେ ଆସିବାରୁ ଆଖି ଫିଟାଇଲା । ଆମକୁ ଦେଖି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କହିଲା—

"ଆର୍ଥର । ପ୍ରିୟ ମୋର । ତୁମେ ଆସିଛ ? ଆଃ କି ଆନନ୍ଦ !" ସେ ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବାରଣ କଲେ, "ନା ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ । ବରଂ ତା ହାତଧର, ତାକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ।"

ଆର୍ଥର ତା'ର ହାତଧରି ତା କଡ଼ରେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିଲା । ଲୁସିର ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । ତାର ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳରେ ଫୁଟିଉଠିଲା ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତି । ତା'ପରେ କ୍ରମେ ଆଖି ମୁଦି ହୋଇଗଲା । ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ କ୍ଲାନ୍ତ ଶିଶୁପରି । ବକ୍ଷରେ ସାମାନ୍ୟ ଉତ୍‌ଥାନ ପତନ ଦେଖାଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ଗତ ରାତିପରି ସଜ୍ଞାହୀନତା ଓ ତା ସହିତ ତାର ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା । ନିଶ୍ୱାସରେ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ, ପାଟି ମେଲା ହୋଇଗଲା. ବିବର୍ଣ୍ଣ ମାଢ଼ି ଦାନ୍ତରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଛି ଏବଂ ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକର ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଏବଂ ଦୀର୍ଘତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଠିକ୍ ସ୍ୱପ୍ନ ଭ୍ରମଣ ଅବସ୍ଥା ପରି ଅଚେତନଭାବରେ ଚକ୍ଷୁ ଖୋଲିଲା । ସେଥିରୁ କେମିତି ମାହାଳିଆ କର୍କଶ ଦୃଷ୍ଟି ବାହାରୁଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ କଥା କହିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ କଣ୍ଠ ଧ୍ୱନି ତ ଲୁସିର ନୁହେଁ ? କୋମଳଲାଳସାସିକ୍ତ କଣ୍ଠଧ୍ୱନି କେବେ ଲୁସିଠାରୁ ଶୁଣିନାହିଁ । "ଆର୍ଥର ! ପ୍ରିୟତମ ! ତୁମେ ଆସିଛ । କି ଆନନ୍ଦ ମୋର । ଆସ ପ୍ରିୟତମ । ମୋତେ ଚୁମ୍ବନ କର !" ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଆର୍ଥର ନଇଁ ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯେ ଉପସ୍ଥିତ । ମୋ ପରି ସେ ବି ଲୁସିର କଣ୍ଠ ଧ୍ୱନିରେ ବିଚଳିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ ଆର୍ଥର ଉପରକୁ ଝାମ୍ପିପଡ଼ି ତା ବେକ ଧରିଲେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଶ୍ୱାସ ଭାବରେ, ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ତାକୁ ଟିଙ୍କି ଆଣି ବାହାରକୁ ଠେଲିଦେଲେ—

"ନା ନା ! ତା କେବେ ହୋଇ ପାରେନା । ଉଭୟର ମଙ୍ଗଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।"

ଆର୍ଥର ହତବାକ୍ ହୋଇଗଲା । କ'ଣ କହିବ, କ'ଣ କରିବ ଭାବିପାରିଲା ନାହିଁ । ହୁଏତ ରାଗି ଉଠିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନ-କାଳ-ପାତ୍ର ବିବେଚନା ତାକୁ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ କରିଦେଲା ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପରି ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଲୁସି ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ । ଦେଖିଲୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଆକ୍ଷେପରେ ତାର ମୁଖମଣ୍ଡଳର ପେଶୀଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଗଲା । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦନ୍ତାବଳୀ କଡ଼ମଡ଼ କରୁଥାଏ । ତା'ପରେ ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା, ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ଜୋର୍‌ରେ ଚାଲିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଲୁସି ଆଖି ଖୋଲିଲା । ଏଥର ଦୃଷ୍ଟିରେ କୋମଳତା । ତାର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର ଦୁର୍ବଳ କରରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ବିପୁଳ କରକୁ ଧରି ଚୁମ୍ବନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ଳାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ମୋର ପରମ ସୁହୃଦ" । ଓଃ ! କ୍ଷୀଣ ସ୍ୱରରୁ କି ଅନିର୍ବଚନୀୟ କାରୁଣ୍ୟ ଝରି ପଡ଼ୁଛି । "ମୋର ପରମ ମିତ୍ର । ତାଙ୍କର ବି । ବାବା । ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକର । ମୋତେ ଶାନ୍ତି ଦିଅ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ମା ! ନିଶ୍ଚୟ । ମୁଁ ଶପଥ କରୁଛି ।" ଲୁସିର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି, ଶପଥ ଭଙ୍ଗୀରେ ବାହୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲେ । ତା'ପରେ ଆର୍ଥର ଆଡ଼କୁ ବୁଲି "ଆସ ବାବା ଆସ । ତା ହାତ ଧର । ଆଉ ତା କପାଳକୁ ଚୁମ୍ବନ କର । କିନ୍ତୁ ଥରେ ମାତ୍ର ।"

ଅଧର ବଦଳରେ ଦୁଇଟି ଆଖିର ମିଳନ ହେଲା —

ବିଦାୟ ଲଗ୍ନ ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଚାହିଁଥାନ୍ତି— ଲୁସିର ଆଖିପତା ମୁଦି ହୋଇଗଲା । ସେ ଆର୍ଥର୍‌ର ବାହୁ ଧରି ଟାଣି ନେଇଗଲେ ।

ଏବଂ ଲୁସିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱବାୟୁ କିଛି ସମୟ ଉଠି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

"ସରିଗଲା ! ସରିଗଲା !!" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହି ଉଠିଲେ ।

ଆର୍ଥରର ବାହୁଧରି ଡ୍ରଇଂରୁମ୍‌କୁ ନେଇଗଲି । ସେଠାରେ ବସି, ମୁହଁରେ ହାତ ଢାଙ୍କି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ତାର ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲି । ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତରେ ରଖି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଫେରିଯାଇ ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଲୁସିକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଖରେ ତାଙ୍କର ଏ କଠୋରତା କାହିଁକି ? ତାର ରୂପରେ କେତେକାଂଶରେ କୋମଳତା ମୃତ୍ୟୁ ଆଣି ଦେଇଛି । ଗଣ୍ଡ, ଭ୍ରୂ ପ୍ରଭୃତିରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସଜ୍ଜା ଦେଖାଯାଉଛି । ଏପରିକି ଅଧରରେ ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ପାଣ୍ଡୁରତା ନାହିଁ । ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚଳାଇବାକୁ ରକ୍ତ ଆଉ ଦରକାର ନ ହେବାରୁ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ଫେରି ଆସି ମରଣର ରୁକ୍ଷତାକୁ କିଞ୍ଚିତ ଲାଘବ କରୁଛି କି ? କବିଙ୍କ ଉକ୍ତି ମନେ ପଡ଼ିଲା—

ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲାବେଳେ ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ମୋ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

“ଆହା ! ବିଚାରୀ ଶାନ୍ତି ପାଇଲା ଯାହାହେଉ ଅନ୍ତିମ କାଳରେ । ସବୁର ପରିସମାପ୍ତି— ”

ମୋତେ ଚାହିଁ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

“ନା ନା ! ତା ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତାହା ହୋଇନାହିଁ । ସବୁର ପରିସମାପ୍ତି ନୁହେଁ, ଆସ୍ୟମାରମ୍ଭ !”

କ’ଣ ସେ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ପଚାରିଲି । କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲେ--

“ଆମେ କିଛି କରିପାରିବା ନାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ । ଅପେକ୍ଷା କରିବା । ଦେଖିବା ।”

ତ୍ରୟୋଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ସ୍ଥିର ହେଲା—ଦୁଇଦିନ ପରେ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ସମ୍ପନ୍ନ ହେବ । ତାହେଲେ ମା'ଝିଅ ଉଭୟଙ୍କୁ ଏକ ସମୟରେ ସମାଧିସ୍ଥ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମସ୍ତ ଆଗ୍ରର ଅନୁଷ୍ଠାନ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଭଦ୍ର ଅଣ୍ଡରଟେକର୍ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିନୀତ, ଶିଷ୍ଟ କର୍ମଚାରୀଗଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକଲେ । ଏପରିକି ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ମୃତ୍ୟୁର ଅନ୍ତିମ ଆଗ୍ରର ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପାଦନ କରୁଥିଲା ସେ ଯେତେବେଳେ କାମସାରି ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା, ମୋତେ କହିଲା--

“ସାର୍ ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ଶବ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲି । ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଏମିତି କାମ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳେ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମର ଅନୁଷ୍ଠାନଟିର ଗୌରବ ନିଶ୍ଚୟ ବଢ଼ିବ ।”

ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କେବେ ପାଖ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ବୋଧହୁଏ ଘରଟିର ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଅବସ୍ଥା । ପାଖରେ କେହି ଆତ୍ମୀୟ ନାହାନ୍ତି । ପରଦିନ ଆର୍ଥର ତାର ବାପାଙ୍କ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଯାଇଛି । ତେଣୁ କାହା ନାମରେ ନୋଟିସ୍ ଦେବୁ ଠିକ୍ କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଓ ମୁଁ କାଗଜପତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଣ୍ଡକୁ ନେଲୁ । ସେ ଜିଦକଲେ ଯେ ଲୁସିର କାଗଜପତ୍ର ସେ ନିଜେ ଯାଞ୍ଚ୍ କରିବେ । ମୋର ଭୟହେଲା—ସେ ଜଣେ ବିଦେଶୀ, ତେଣୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଆଇନ୍ କାନୁନ୍‌ର ଆବଶ୍ୟକତା ସେ ହୁଏତ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅସାବଧାନତା ହେତୁ କିଛି

ଅସୁବିଧା ଉପୁଜିପାରେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, କାହିଁକି ସେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ? ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ଆରେ, ଜାଣେ ଜାଣେ । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲି ଯାଇଛ ମୁଁ ଖାଲି ଡାକ୍ତର ନୁହେଁ, ଓକିଲ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ତ କେବଳ ଆଇନ୍‌କାନୁନ୍ କଥା ନାହିଁ ? ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ କରୋନର୍‌କୁ ଏଡ଼େଇ ଯାଉଥିଲ ? କିନ୍ତୁ କେବଳ କରୋନର୍‌କୁ ଏଡ଼େଇ ଯିବା ମୁଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଆହୁରି କିଛି ଏଡ଼େଇବାଭଳି ଜିନିଷ ଅଛି । ତା ଛଡ଼ା ଆଉକିଛି କଥା ଥାଇପାରେ —ଏଇ ଭଳି ?"

ପକେଟବୁକ୍ ଭିତରୁ ଲୁସିର ସ୍ମରଣଲିପିଟି କାଢ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେଇଟା ତ ଲୁସିର ମୃତ ପାଖରେ ଥିଲା ଏବଂ ଲୁସି ତାକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଚିରି ଦେଇଥିଲା !

"ଯଦି ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ରାଙ୍କ ଆଇନପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କର ଦରକାରୀ କିଛି କାଗଜ ପାଅ ତାକୁ ସବୁ ସିଲ୍ କରିଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଆଜି ରାତିରେ ଲେଖ । ମୁଁ ଆଜି ରାତି ତମାମ୍ ଏ ଘର, ଲୁସିର ପୁରୁଣା ଘର ଜଗିରହି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବି । ଲୁସି ନହିଁତ ତାର ସବୁ ଭାବନା କ'ଣ ଉଭେଇ ଯିବ ? କେବେ ନୁହେଁ ।"

ମୁଁ ମୋ କାମରେ ଗଲି । ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ରାଙ୍କ ଓକିଲର ନାମଠିକଣା ମିଳିଗଲା ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କୁ ଲେଖି ଦେଲି । ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କର ସବୁ କାଗଜପତ୍ର ଠିକ୍ ଭାବରେ ରଖାଯାଇଛି । ଏପରିକି ସମାଧିସ୍ଥ ହେବାର ସ୍ଥାନମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ସିଲ୍ କରୁଛି, ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପଶି ଆସିଲେ—

"କହୋ ବନ୍ଧୁ ! କ'ଣ ତୁମକୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ? ମୋର କାମ ସରିଗଲା ।" "କ'ଣ ଯାହା ଖୋଜୁଥିଲେ ପାଇଲେ ?"

"ନା ନା । ମୁଁ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜିନିଷ ଖୋଜୁ ନ ଥିଲି ତ ? ଅବଶ୍ୟ ପାଇଛି କିଛି । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଚିଠି, କେତେଖଣ୍ଡ ସ୍ମରଣଲିପି ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଡାଏରୀ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସେ ସବୁ ପାଖରେ ରଖିଛି । ଉପସ୍ଥିତ ତାହାକୁ କିଛି କହିବ ଦରକାର ନାହିଁ । ସେ ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେ ଦେଖାହେଲେ ତାର ଅନୁମତି ନେଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବି ।"

ମୋର ହାତପାଆନ୍ତ କାମ ସରିଗଲା ପରେ କହିଲେ—

"ଜନ୍ । ଏଥର ଶୋଇବା । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ସୁସ୍ଥ ହେବା ଦରକାର । କାଲି ଆମକୁ ବହୁତକିଛି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିରେ ଆମର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଆସ ।"

ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଲୁସିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଅଣ୍ଡରଟେକର୍ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ଭଲ କାମ କରିଛି । ରୁମଟି ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଲୋକୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭଜନାଳୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ପ୍ରଚୁର ଭାବରେ ଧଳା ଫୁଲରେ ସଜାଯାଇ ମୃତ୍ୟୁର ହ୍ରାସ କରିବାପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି । ମୁହଁ ଉପରେ ଧଳା ଚଦରଟିଏ ଢଙ୍କା ଯାଇଛି । ପ୍ରଫେସର ନଇଁପଡ଼ି ଧୀରେ ଆଚ୍ଛାଦନଟି ମୁହଁରୁ କାଢ଼ି ଦେଲେ । ଏ କ'ଣ ? ଏ କି ରୂପର ସମ୍ଭାର ? ଲମ୍ବ ମହମବତୀ-ଗୁଡ଼ିକରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଲୁଅ ଆସୁଥିବାରୁ ଦେଖିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲନାହିଁ । ଲୁସିର ସମସ୍ତ ମଧୁରତା ମୃତ୍ୟୁ ଫେରାଇ ଆଣିଛି ଯେଉଁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଅତୀତ ହୋଇଯାଇଛି, ସେଥିରେ ଧ୍ୱଂସର ଅପନେୟ ଅଙ୍ଗୁଳୀ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ପୋଛି ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜୀବନ୍ତ ଅବସ୍ଥାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିଛି ! ମୁଁ କେବେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ଯେ ଗୋଟିଏ ମୃତ ଦେହ ମୁଁ ଦେଖୁଛି !

ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଚାହାଣୀରେ ଗୂଢ଼ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ । ସେ କେବେ ମୋ ଭଳି ତାକୁ ଭଲ ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୋତକ ଝରିବା ଆଶା କରାଯାଏନା । "ରୁହ । ମୁଁ ଆସେ ।"— କହି ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଘରୁ ନେଇ ଆସିଲେ ପୁଳାଏ ରସୁଣ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ଫୁଲ ସହିତ ବିଛଣା ଉପରେ ଚାରିପଟେ ରଖିଲେ । ତାପରେ ନିଜର ବେକ କଲରରୁ ଟେକି ସୁନାର ଛୋଟିଆ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯିଶୁମୂର୍ତ୍ତିର ମାଳଟି କାଢ଼ି ତାର ପାଟି ଉପରେ ଥୋଇଦେଲେ । ଚାଦର ଢାଙ୍କିଦେଇ ବାହାରି ଆସିଲୁ ।

ମୁଁ ଲୁଗାପଟା ବଦଳାଉଛି କବାଟରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶୁଭିଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଫେସର ଘର ଭିତରକୁ ପଶି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

"କାଲି ରାତି ପୂର୍ବରୁ ମୋର ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଗୋଟାଏ ସେଟ୍ ଦରକାର । ଆଣିବ ।"

"କ'ଣ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ କରିବା ଦରକାର ?"

"ହୋଇପାରେ ନହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ ସେପରି ନୁହେଁ । ତୁମକୁ କେବଳ କହୁଛି । ସାବଧାନ ! କାହାକୁ ପଦେହେଲେ କହିବ

ନାହିଁ । ମୁଁ ତାର ମୁଣ୍ଡ ଆଉ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଦୁଇଟା କାଟି ଦେବାକୁ ଚାହେଁ । କ'ଣ ? ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲ ଏତିକରେ ? ତୁମେ ଜଣେ ସର୍ଜନ ନା ? ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖିଛି : ଜୀବନମରଣସମସ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମେ ଅପରେସନ୍ କରିଥିବ, ଟିକିଏ ହାତ ଥରି ନଥିବ, ହୃଦୟ ଟିକିଏ ବିଚଳିତ ହୋଇ ନଥିବ; ଅଥଚ ଦେଖଣାହାରି ଭୟରେ କମ୍ପୁଥିବେ ? ତୁମେ ନା ସେହି ଜନ୍ ? ଓଃ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଭାବୁଛ ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଛି, ତୁମେ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲ ? ନା ନା ଭୁଲି ନାହିଁ ! ଭୁଲି ନାହିଁ ! ତେଣୁ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବି ମୁଁ । ତୁମେ ଖାଲି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଆଜି ରାତିରେ ତ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥର ନାହିଁ । କାଲି ତା ବାପାଙ୍କ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ସରିଗଲେ ତାକୁ ଫୁରୁସତ୍ ମିଳିବ । ସେତ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁବ 'ଏହାକୁ' ? ତେଣୁ ତାକୁ ଯେତେବେଳେ ପରଦିନ ନିଆ ଯିବାପାଇଁ କଫିନ୍ ଭିତରେ ରଖାଯିବ- ସମସ୍ତେ ଶୋଇଲାପରେ ଆମେ ଆସିବା । କଫିନ୍ ଡାଙ୍କୁଣିର ସ୍କ୍ରୁ ଖୋଲି ଆମେ ଅପରେସନ୍ କରିବା । ଯେମିତି ଆମ ଛଡ଼ା କେହି ନଜାଣନ୍ତି ।"

"କାହିଁକି ଏ ସବୁ ? ଝିଅଟା ମରିଗଲାଣି । ଅକାରଣରେ ତାକୁ ବିକଳାଙ୍ଗ କରିବା କାହିଁକି ? ଯଦି ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ୍‌ର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ—ଏଥିରେ ତା'ର କି ଆମର କିଛି ଆଉ ହେବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟର କିଛି ଉନ୍ନତି ନଘଟିବ —କାହିଁକି ଏଗୁଡ଼ାକ କରିବା ? ନିତାନ୍ତ ଜଘନ୍ୟ ବ୍ୟାପାର !"

ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ମୋ କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖିଲେ । ଆଉ ଅତି କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—"ତୁମ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୃଦୟର ଯନ୍ତ୍ରଣା ମୁଁ ବୁଝୁଛି । ଆହା ଦୁଃଖର ସମଭାଗୀ ହୋଇ ତୁମ ହୃଦୟର ଭାରକୁ ଲଘୁ କରିପାରନ୍ତି କି ! କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ! ବହୁ ବସ୍ତୁ ତୁମ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ତରାଳରେ ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଜଘନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଜାଣିବ, ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବ । ବାବା ଜନ୍ ! ବହୁ ଦିନରୁ ଆମର ସମ୍ପର୍କ । କେବେ ଦେଖିଛ କୌଣସି ସଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥାଇ ମୁଁ କିଛି କରେ ? ଭ୍ରମ ପ୍ରମାଦ ଥାଇପାରେ । କାରଣ ମୁଁ ବି ତ ମଣିଷ ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହା କରେ ପ୍ରବଳ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ନେଇ କରେ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ସାଙ୍ଘାତିକ ଅସୁବିଧା ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ଏହିକାରଣରୁ ତୁମେ ମୋତେ ଡକାଇ ପଠାଇ ନଥିଲ ? ବେଶ୍ ! ମୃତ୍ୟୁପଥଯାତ୍ରିଣୀ ଲୁସିକୁ ଆର୍ଥର ଚୁମ୍ବନ ଦେବାକୁ ଗଲାବେଳେ ମୋର ବାଧାରେ ତୁମେ ଚକିତ ହୋଇ ନଥିଲ, ବରଂ କହିବ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ନଥିଲ ? ତଥାପି ଦେଖିଲ ତ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଅର୍ଦ୍ଧନିମିଳିତ ଚକ୍ଷୁ, ମୂର୍ଚ୍ଛିତ କଣ୍ଠ ମୋତେ କିପରି ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲା ? ଯେତେବେଳେ ତାର ବାକ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି ସେ ସନ୍ତୋଷରେ ଆଖି ବୁଜିନଥିଲା ? କ'ଣ ସତ କି ନୁହେଁ !"

"ଆଚ୍ଛା—ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ସେଥିରେ କିଛି ବଳବତ୍ତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋର ଅଛି । ତୁମେ ବହୁକାଳ ହେଲା ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସିଛ । ଏଇତ ଗତ ସପ୍ତାହବ୍ୟାପୀ ସମୟରେ ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଘଟଣାସବୁ ଦେଖି ସନ୍ଦେହ ଦୋଳାରେ ଦୋଳାୟିତ ହେଉଥିଲ, ମୋତେ ତ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିନାହଁ ? ଆଉ ସାମାନ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ଦରକାର ବନ୍ଧୁ ! ତୁମର ଯଦି ମୋ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନହୁଏ ସବୁ ଫିଟାଇ କହିବାକୁ ହେବ ମୋତେ । କିନ୍ତୁ ସେଟା ଭଲ ହେବନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ ଅବିଶ୍ୱାସ କଥା ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଭାବିଛି କରିବି--କରିବି ! ତେବେ ଅବଶେଷ ଯେ ମୋର ପରମ ସୁହୃଦର ମୋ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ବ୍ୟଥିତ ହୃଦୟରେ ମୋତେ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ଯାହାଠାରୁ ସମସ୍ତ ଆସ୍ଥା ଆଶା କରୁଛି ତା'ଠାରୁ ନିରାଶ ହୋଇ ନିଜକୁ ନିଃସଙ୍ଗ ମନେ କରିବି କାହିଁକି ? ବେଶ୍ ।" ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ରହି ପୁଣି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—"ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଆମର ଆଗାମୀ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଅଦ୍‌ଭୁତ ସେହିପରି ଭୟଙ୍କର । ତୁମ ମନ, ମୋ ମନ ଦୁଇଟା ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସମ୍ମିଳିତ ଭାବେ ଆମେ ଯେଉଁ କର୍ମକରିବା ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ତିମରେ ମଙ୍ଗଳମୟ ଫଳଦେବ । କ'ଣ, ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ ?"

ତାଙ୍କ ହାତଧରି ଶପଥ କଲି । ତାପରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଧରିଲି, ସେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କଲେ । ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ସେହି ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ଦେଖିଲି ଦାସୀଟିଏ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ନୀରବରେ ଲୁସି ରୁମ୍‌କୁ ଆଗେଇ ଗଲା । ମୋତେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଦୃଶ୍ୟଟି ମୋ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ପ୍ରକୃତ ନିଷ୍ଠାର ଏତେ ଅଭାବ ଯେ ଯଦି କେହି ଆମର ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ସେହି ନିଷ୍ଠା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାକାଙ୍‌କ୍ଷିତ ଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ ଆମେ ତା ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞ ରହିବା ଉଚିତ । ଧର, ଏହି ନିସ୍ୱାହା ବାଳିକାଟି କଥା । ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତି ଭୟ ତାର ଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ତାର ସ୍ୱାମିନୀ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ସେ ଭୟକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିବା ଶିଖାଇଛି ତାକୁ । ତେଣୁ ସେ ଆଗେଇ ଆସିଛି ତାର ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟା ପାଖକୁ । ସେହି ମାଟି ଘରେ ଚରମ ବିଶ୍ରାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ଜଗି ରହିବ ।

ବହୁ ସମୟ ଧରି ବୋଧହୁଏ ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆସି ମୋତେ ଉଠାଇଲା ବେଳକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବାଲୋକ । ମୋ ବିଛଣା ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ—

"ଅପରେସନ୍ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପାଇଁ ଅଯଥାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଦରକାର ନାହିଁ ସେ ସବୁ ।"

“ସାମ୍ୟିକ ? କ’ଣ ହେଲା ?” ଗତ ରାତ୍ରିରେ ତାଙ୍କର କଥାର ଗୁରୁତ୍ୱ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ କରିଥିଲା, ତେଣୁ ପଚାରିଲି ।

“କାରଣ— ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଯାଇଛି କିମ୍ବା ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଦରକାର ନାହିଁ । ଦେଖ !” ସୁନାର ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ଖଚିତ ମାଳଟି ଦେଖାଇଲେ, “ରାତିରେ ଏଇଟି ଚୋରି ଯାଇଥିଲା ।”

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି “ଚୋରି ଗଲା କେମିତି; ଆପଣ ତ ଏଇ ଧରିଛନ୍ତି ?”

“ଧରିଛି, କାରଣ ଯେଉଁ ଅପଦାର୍ଥଟା ଚୋରାଇ ନେଇଥିଲା, ତାଠାରୁ ନେଇ ଆସିଲି । ସେହି କଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟା ମୃତର ପଦାର୍ଥ ଚୋରାଇ ଆଣି ଜୀବନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କଲା ! ଏହାର ପ୍ରତିଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ । କ’ଣ ସେ କରିଛି ସେ ଜାଣି ନାହିଁ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାତ ଭାବରେ ଚୋରି କରିଛି ।”

ମୋତେ ଆଉ ଏକ ରହସ୍ୟଜାଲ ଭିତରେ, ନୂତନ ଗୋଲକଧନ୍ଦା ଧରାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ପୂର୍ବାହ୍ନ ଅତି ନିରାନନ୍ଦରେ କଟିଲା । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଓ୍ୱକିଲ ଆସିଲେ । ମିଷ୍ଟର ମାରକୁଣ୍ଡ ଭାରି ମେଳାପୀ ଲୋକ । ଆମେ ଯାହା କରିଥିଲୁ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କଲେ । ତାପରେ ଆମ ଠାରୁ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଲେ । ଲଞ୍ଚ୍ ସମୟରେ ସେ କହିଲେ ଯେ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରା ହୃଦ୍‌ରୋଗରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବା ଆଶଙ୍କାକରି ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାରର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ରଖିଥିଲେ । ଓ୍ୱକିଲ ମହାଶୟ ଖବର ଦେଲେ କେବଳ ଲୁସିବାପାଙ୍କର କୌଣସି ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଂଶ ଦୂର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କ ଅଧିକାରକୁ ଚାଲିଯାଇଛି । ତାଛଡ଼ା ସମୁଦାୟ ଜମିଦାରୀର ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଆର୍ଥର ହୋମ୍‌ଉଡ୍‌ଙ୍କୁ ଦାନ କରାଯାଇଛି । ସେ କହିଲେ—

“ପ୍ରଥମେ ଅବଶ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାର ଦଉପତ୍ରରେ ଆମେ ବାଧାଦେଇଥିଲୁ । କାରଣ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ— ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣା ଘଟିପାରେ ଯାହା ଫଳରେ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ କପର୍ଦ୍ଦକଶୂନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ କାଳକଟାଇବାକୁ ହୋଇପାରେ; କିମ୍ବା ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ସ୍ୱାଧୀନଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବାର ଅଧିକାର ତାଙ୍କର ନ ରହିପାରେ ? ଆମର ବାଧବାଧକତା ଏତେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା ଯେ ଆମ ଭିତରେ ସଙ୍ଘର୍ଷ ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଗଲା । ଏପରିକି ସେ କହିଲେ ଆମେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କି ନୁହେଁ ? ଆମେ ଆଉ କ’ଣ କରନ୍ତୁ ?

ବାଧ ହୋଇ ତାଙ୍କ ମତ ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରିବାକୁ ହେଲା । ନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ଠିକ୍ କରି ନଥିଲୁ କି ? ଆମ କଥାର ଯଥାର୍ଥତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବୁ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ମାନିବାକୁ ବାଧ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ! କାରଣ, ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା, ତେଣୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଆସିଲା ତାଙ୍କ ଝିଅ ଅଧିକାରକୁ; ମା'ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ପାଞ୍ଚମିନଟ୍ ବଞ୍ଚନ୍ତୁ ପଛେ । ସେତେବେଳେ ବି ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଉଇଲ୍‌କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ଏବଂ ଉଇଲ୍ ଅଭାବରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କର ଏ ବଂଶ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ କୌଣସି ଦାବୀ ରହି ନଥାନ୍ତା ତାଙ୍କର । ବାକୀ ଯେଉଁମାନେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ରହିଲେ ସେମାନେ ସବୁ ଅତି ଦୂର ସଂପର୍କୀୟ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ପାଇଁ ସଂପତ୍ତିର ମାଲିକାନା ଛାଡ଼ି ଦେବାଭଳି ଭାବପ୍ରବଣତା ଦେଖାଇବା ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ଏ ଯାହା ହୋଇଛି, ଏଥିରେ ଆମେ ଭାରି ଖୁସି ।”

ଜଣାଗଲା, ଲୋକଟି ଭଲ । କିନ୍ତୁ ତାର ବ୍ୟବସାୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟାପାର ଯାହା ତାର ଖୁସିର କାରଣ, ତାହା କେଡ଼େବଡ଼ ଦୁଃଖର ବିଷୟ—ସହାନୁଭୂତିଶୀଳତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏକ ବିରାଟ ବ୍ୟତିକ୍ରମର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ସେ ବେଶି ସମୟ ରହିଲେ ନାହିଁ । ଗଲାବେଳେ କହିଗଲେ ପରେ ଏ ସବୁ କଥା ଦେଖିବେ ଏବଂ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବେ । ସେ ଆସିବା ଫଳରେ ଆମେ ବିଶେଷ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲୁ । କାରଣ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କାହା ପାଖରୁ ଅଯଥା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସମାଲୋଚନା ଶୁଣିବାକୁ ହେବନାହିଁ । ଭାବିଥିଲୁ ଆର୍ଥର ୫ଟା ବେଳେ ଆସିବ । ତେଣୁ ଶବଗୃହକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରକୃତରେ ଏହି କକ୍ଷଟି ସାର୍ଥକନାମା । ମା'ଝିଅ ଉଭୟଙ୍କର ଶବ ଶାୟିତ । ଅଣ୍ଡରଟେକର ପ୍ରକୃତରେ ତାର ଜିନିଷପତ୍ର ସବୁ ସଜାଇ ଯଥେଷ୍ଟ କଳାକୁଶଳତାର ପରିଚୟ ଦେଇଛି । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ମୃତ୍ୟୁର ବିଷଣ୍ଣତା ଘୂରି ବୁଲୁଛି । ମନ ଆମର ଅବସନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଘରଟିରେ ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଅବସ୍ଥା ରକ୍ଷିତ ହେବାକଥା । କାରଣ ତାଙ୍କ ମତରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଆସି ତାଙ୍କ ପ୍ରଣୟିନୀର ମଡ଼ ଶରୀର ଏକୁଟିଆ ପଡ଼ି ରହିଥିବାର ଦେଖି ଆଘାତ ପାଇଁ ପାରନ୍ତି । ତେଣୁ ବିଚରା ଅଣ୍ଡରଟେକର୍ ସେହି ପୂର୍ବର ଅବସ୍ଥାକୁ ଘରଟିକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାରେ ଲାଗିଲା । ଆର୍ଥର ଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସତରେ ବିଶେଷ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା ନାହିଁ ।

ଆହା ବିଚାରା ! କି ଭୀଷଣ ଭାବରେ ବିବର୍ଣ୍ଣ ! ଭଗ୍ନହୃଦୟ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆବେଗାତିଶଯ୍ୟର ଦମନଚେଷ୍ଟା ଭିତରେ ତାର ବଳିଷ୍ଠ ପୁରୁଷକାର ଯେପରି ନିମଜ୍ଜିତ ହୋଇଯାଇଛି । ମୋ ଜାଣିବାରେ ପିତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସେ ଖୁବ ଅନୁରକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଏପରି ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ହରାଇବା ନିଶ୍ଚୟ ଭୀଷଣ ଆଘାତ । ମୋ ସଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବଭଳି ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଭାବିକ ସମ୍ମାନ ବୋଧର ଅଭାବ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସବୁଥିରେ କେମିତି କୁଣ୍ଠିତ ଭାବ—ବାଧବାଧକତା ! ପ୍ରଫେସର ବି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ । ମୋତେ ଠାରିଲେ ଉପରକୁ ନେଇ ଯିବାପାଇଁ । ତାକୁ ନେଇ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲି । ସେ ଏକାକୀ ଯାଉ । ନିର୍ଜନରେ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁ ପାରୁଥାଏ ? କିନ୍ତୁ ସେ ମୋ ବାହୁଧରି ଟାଣି ନେଉ ନେଉ କହିଲା—

“ତୁ ବି ତ ତାକୁ କମ୍ ଭଲ ପାଉନଥିଲୁ ବନ୍ଧୁ ! ସେ ସବୁକଥା ମୋତେ କହିଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ତୋ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ ତା ହୃଦୟରେ ଏତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନଥିଲା । ତୁ ତା ପାଇଁ ଯାହା କରିଛୁ ସେଥିପାଇଁ କି ଭାଷାରେ ତୋତେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ......”

ସେ ହଠାତ୍ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ମୋ କଣ୍ଠରେ ବାହୁବେଷ୍ଟନକରି ଛାତିରେ ମୁଣ୍ଡଦେଇ ଜୋରରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା—“ଭାଇ ଜାକ୍ । କ’ଣ କରିବି ମୁଁ ? କ’ଣ କରିବି ? ମନେ ହେଉଛି ମୋର ସମୁଦାୟ ଜୀବନଟା ଯେମିତି ମୋ ପାଖରୁ ଚାଲିଗଲା ! ଏ ବିଶାଳ ଜଗତ ମୋ ପାଖରେ ଶୂନ୍ୟ । ଶୂନ୍ୟ ! କାହିଁକି ବଞ୍ଚିବି ? କ’ଣ ନେଇ ବଞ୍ଚିବି ମୁଁ ?” ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ପାରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବାକ୍ୟ ଅନାବଶ୍ୟକ । ହସ୍ତଧାରଣ, କାନ୍ଧରେ ବାହୁ ଭିଡ଼, ସହାନୁଭୂତିର ଲୋତକ ହିଁ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଦେଇଥାଏ । କିଛି ସମୟ ସେ କାନ୍ଦିଲା । ମୁଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ନିର୍ବାକ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ତାପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା—

“ଆ । ଦେଖି ତାକୁ ।”

ସାଙ୍ଗହୋଇ ଶଯ୍ୟା ପାଖକୁ ଗଲୁ । ତା ମୁହଁରୁ ଚାଦର କାଢ଼ିଦେଲି । ହେ ଭଗବାନ ! କି ସୁନ୍ଦର ସେ ଦେଖାଯାଉଛି ! ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କ’ଣ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ବୃଦ୍ଧି କରୁଛି ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେମିତି ଭୟ ଲାଗିଲା, ଆର୍ଥର୍‌ର ତ ଥରି ଥରି ପଡ଼ିଯିବା ଅବସ୍ଥା । ବହୁ ସମୟ ପରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ କରି ପଚାରିଲା—

"ଜାକ୍ ! ସତରେ କ'ଣ ସେ ମରିଯାଇଛି !"

ଦୁଃଖର ସହିତ ତାକୁ ଜଣାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତାପରେ ଭାବିଲି ଏପରି ସାଙ୍ଘାତିକ ସନ୍ଦେହ ଶୀଘ୍ର ଦୂର ହେବା ଦରକାର । ତେଣୁ କହିଲି, ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମୁଖରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ କୋମଳତା ଆସେ, ଏପରିକି ଯୌବନ ସୁଲଭ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଫେରିଆସେ । ବିଶେଷତଃ ରୋଗୀର ଯଦି ଦୀର୍ଘଦିନ ସାଙ୍ଘାତିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଭୋଗି ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ, ଏପରି ହୋଇଥାଏ । ଜଣାଗଲା, ଏଥର ସେ ନିଃସନ୍ଦେହ ହେଲା । ତାପରେ ଶଯ୍ୟା ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି କିଛି ସମୟ ନିର୍ନିମେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁରହି ମୋ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲା । ତାକୁ ଜଣାଇଲି, ଏହା ହିଁ ଶେଷ ଦର୍ଶନ । ଏହାପରେ କଫିନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ । ତେଣୁ ସେ ଫେରିଯାଇ ସେହି ନିଷ୍ପ୍ରାଣ କରକୁ ଧରି କପାଳରେ ଚୁମ୍ବନ କଲା । ତାପରେ ଚାଲି ଆସିଲା । ଆସିଲାବେଳେ ବାରବାର ମୁଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗି ପଛକୁ ଚାହୁଁଥାଏ ।

ଡ୍ରଇଁରୁମ୍‌ରେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ କହିଲି ଯେ ସେ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଛି । ତେଣୁ ସେ ଗଲେ ରୋଷେଇ ଘରେ ଅଣ୍ଡରଟେକର ଲୋକମାନଙ୍କୁ କହିବାକୁ ସବୁ ଆୟୋଜନ କରି କଫିନ୍‌ର ସ୍କ୍ରୁ ଭିଡ଼ିବା ପାଇଁ । ସେ ଫେରିଲା ପରେ ଆର୍ଥର୍‌ର ସନ୍ଦେହକଥା ତାଙ୍କୁ କହିଲି ।

"କହୋ ! ଆର୍ଥର ସନ୍ଦେହ କରିବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ବି ସେହିପରି ସନ୍ଦେହ ହେଲା !"

ସମସ୍ତେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଖାଇଲୁ । ଦେଖିଲି ଆର୍ଥର ସବୁକଥା ଖୁବ୍ ସହଜ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଡିନର୍ ସମୟରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପୂରା ଚୁପ୍ । ଖାଇସାରି ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇଲା ବେଳକୁ କହିଲେ —

"ଲର୍ଡ—" ଆର୍ଥର ବାଧାଦେଲା —

"ନା ! ନା ! ନା ! ଭଗବାନଙ୍କ ରାଣ । ସେ ସବୁ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ । ମୋତେ କ୍ଷମାକରନ୍ତୁ ସାର୍, ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ମୁଁ କିଛି ଅସମ୍ମାନଜନକ ବ୍ୟବହାର ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇଛି ? ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ମୁଁ ସେପରି କିଛି କରିନାହିଁ । ଯଦି ବା କରିଥାଏ, ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ଏତେ ଗଭୀର ଆଘାତ ମୋତେ ବିଚଳିତ କରିଛି ।"

ପ୍ରଫେସର ମଧୁର ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ଦେଖ ବାବା ! ଏହି ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋର ସନ୍ଦେହମୋଚନ । ମୁଁ ତୁମକୁ ମିଷ୍ଟର ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ବୋଧନ କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ପ୍ରକୃତରେ ବାବା ତୁମକୁ ଆର୍ଥର ଭାବରେ ହିଁ ଜାଣିଛୁ, ଭଲପାଇଛୁ ।"

ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଆର୍ଥର ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ହାତ ଧରିଲା ।

"ଆପଣଙ୍କୁ ଯାହା ଭଲଲାଗେ ଡାକନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଆଶାକରେ ସବୁବେଳେ ମୋତେ ସ୍ନେହାସ୍ପଦ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ତା'ଛଡ଼ା, ଆପଣ ମୋର ଏହି ପ୍ରିୟତମା ପାଇଁ ଯାହା କରିଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବାକୁ ମୋର ଭାଷାନାହିଁ ।" ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ରହି କହିଲା "ଜାଣେ ଆପଣଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ମୋ ଠାରୁ ସେ ବେଶି ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ସେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ମୁଁ ଯଦି ରୁକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ, ମୋତେ କ୍ଷମା ଦେବେ ।"

ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଫେସର ମଧୁର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ମୁଁ ଜାଣେ ବାବା ସେତେବେଳେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ତୁମ ପକ୍ଷରେ ନିଶ୍ଚୟ କଷ୍ଟକର । ଅବଶ୍ୟ ମୋର ସେତେବେଳର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝାଇ ନ ଦେଲ ବୁଝିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଏ କଥା ବି କହିବି ତୁମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିନା—କରି ପାରନା—କାରଣ ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତୁମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିନାହଁ ! କିନ୍ତୁ ଏପରି ସମୟ ଆଗରେ ଅଛି, ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିବ ନାହିଁ ; ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ, ସେତେବେଳେ ମୋ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିବାକୁ ତୁମକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି । ସମୟ ଆସିବ— ଯେତେବେଳେ ତୁମ ଆଗରେ ସବୁ ଘଟଣା ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ପରି ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବ ; ସେତେବେଳେ ଯାଇ ମୋ ଉପରେ ତୁମର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥା ଆସିବ ଏବଂ ଆମୂଳଚୂଳ ମୋର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୋତେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବ । ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବ ତୁମ ନିଜପାଇଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ତୁମର ସେ ପ୍ରେମିକା ପାଇଁ—ଯାହାକୁ ରକ୍ଷା କରିବି ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛୁ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ ସାର୍ । କୌଣସି ସମୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ନ ପାରେ । ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟ ଅତି ପବିତ୍ର, ଅତି ମହାନ୍ । ଆପଣ ଜାକ୍‌ର ସହୃଦୟ । ଲୁସିର ମଧ୍ୟ ପରମ ମିତ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରି ପାରନ୍ତି ।"

ପ୍ରଫେସର୍ ବାରମ୍ବାର କଣ୍ଠ ପରିଷ୍କାର କରି କ'ଣ କହିବେ କହିବେ ହୋଇ ଶେଷରେ କହିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା, ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ଅନୁମତି ଚାହିଁପାରେ ?"

"ଅବଶ୍ୟ ।"

"ତୁମେ ଜାଣ—ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ରା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ତୁମକୁ ଅର୍ପଣ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ?"

"ଆଁ ! ଆଦୌ ନୁହେଁ ! ଆଦୌ ନୁହେଁ ! ମୁଁ କିଛି ଜାଣେନାହିଁ ?"

"ଏବଂ ଯେହେତୁ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମର, ତୁମ ଖୁସି ଅନୁଯାୟୀ ତାକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାର । ମିସ୍ ଲୁସିର ସବୁ କାଗଜ ଚିଠିପତ୍ର ମୁଁ ପଢ଼ିବାକୁ ତୁମର ଅନୁମତି ଚାହେଁ । ବିଶ୍ୱାସ କର, ଏ କେବଳ ସାଧାରଣ କୌତୂହଳ ନୁହେଁ । ଏହା ପଛରେ ମୋର କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି ନିଶ୍ଚୟ । ବଞ୍ଚିଥିଲେ ସେ ବି ମୋର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଥାନ୍ତା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଇ । ତୁମର ଏ ସବୁ ଉପରେ ଅଧିକାର ବିଷୟ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଆସିଥିଲି । ଯେପରି ଆଉ କେହି ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ନ ପାରେ । ଏ ସବୁ ଭିତର ଦେଇ ତାର ମନୋରାଜ୍ୟକୁ ଯେପରି କେହି ଦେଖି ନପାରେ, ସେଥିପାଇଁ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପାଖରେ ରଖିବି । ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖି ନାହଁ । ତଥାପି ମୋ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ନିରାପଦରେ କାମ ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ । ଟିକିଏ ହେଲେ ନଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ ତୁମ ପକ୍ଷରେ ଖୁବ୍ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ଚାହୁଁଛି । କ'ଣ ଅନୁମତି ଦେବନାହିଁ ? ଅନ୍ତତ ଲୁସିର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ?"

ଆର୍ଥର ଉଲ୍ଲସିତ ଭାବରେ କହିଲା—

"ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଯାହା କରନ୍ତୁ । ଏହା କହି ମୁଁ ଭାବୁଛି ମୋର ପ୍ରିୟତମା ଯାହା ସମର୍ଥନ କରିଥାନ୍ତା ମୁଁ ତାହା ହିଁ କରୁଛି । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବି ନାହିଁ ।"

ପ୍ରଫେସର ଠିଆ ହୋଇ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ଠିକ କହିଛ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କଷ୍ଟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ କେବଳ କଷ୍ଟ ହିଁ ସାରକଥା ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଶେଷକଥା ନୁହେଁ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଆଉ ତୁମ ବାବା – ଆମକୁ

ବହୁ ଶକ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେବେଯାଇ ଆମେ ସୁଫଳ ପାଇପାରିବା । ଦୃଢ଼ ସାହସ ଏବଂ ନିସ୍ୱାର୍ଥ ଭାବନେଇ ଆମକୁ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା'ହେଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।”

ସେ ରାତିରେ ଆର୍ଥର ଆଉ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଶୋଇଲୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆଦୌ ଶୋଇନାହାନ୍ତି । ଏଣେତେଣେ ବୁଲାବୁଲି କରି ରାତି ସାରା ପହରା ଦେଉଥାନ୍ତି । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ଲୁସିର ଶବଥିବା ଘରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ନାହାନ୍ତି । ରସୁଣ ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇ ଲୁସି କଫିନ୍‌ରେ ଶୋଇଛି । ପଦ୍ମ, ଗୋଲାପ ପ୍ରଭୃତି ଫୁଲର ସୁଗନ୍ଧକୁ ଛପାଇ ରସୁଣ ଗନ୍ଧରେ ନୈଶ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭରିଯାନ୍ତି ।

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୨୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଏକ୍‌ସେଟର୍ ଫେରିଲୁ । ଜନାଥନ୍ ଖାଲି ଶୋଇ ଶୋଇ ଆସିଲେ । ଏ ଡାୟେରୀର ଶେଷ ଲେଖା କାଲିପରି ମନେ ହେଉଛି । ହେଲେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟି ଯାଇଛି ଏହା ମଧ୍ୟରେ ! ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ ମୁଁ ଥାଏ ; ମୋ ଆଗରେ ସମସ୍ତ ଜଗତ ଶୂନ୍ୟ; ଜନାଥନ୍ ଦୂରରେ, ତାଙ୍କର କିଛି ଖବର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ? ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ । ଜନାଥନ୍ ଜଣେ ଓକିଲ, ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ଅଂଶୀଦାର —ଫଳରେ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା—ତା'ପରେ ସମୁଦାୟ ବ୍ୟବସାୟର ମାଲିକ । ମିଷ୍ଟର ହକିନ୍‌ସ ମୃତ—ସମାଧିସ୍ଥ ଏବଂ ଜନାଥନ୍ ପୁଣିଥରେ ବ୍ୟାଧିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ, ଯାହାର ପରିଣାମ ସାଙ୍ଘାତିକ ହୋଇପାରେ । ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ କେବେ ଏ ବିଷୟରେ ପଚାରି ପାରନ୍ତି ? ତେଣୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲେଖୁଛି । ହେଃ ! ମୋର ସର୍ଟହାଣ୍ଡ ଆଉ ଠିକ୍ ହେଉନାହିଁ ! ଏମିତି ଲେଖିଲେ, କିଛି କାମରେ ଆସିବ ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଖାତାରେ ନୂଆ କରି ଲେଖେ...

ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ଖୁବ୍ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଏବଂ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ପାଳିତ ହେଲା । ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲୁ କେବଳ ଆମେ ଦୁହେଁ, ଚାକରଗୁଡ଼ିକ, ଏକସେଟର୍‌ର ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ପୁରାତନ ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର, ତାଙ୍କ ଲଣ୍ଡନ୍ ଏଜେଣ୍ଟ ଏବଂ ହମବାସ୍ଥ ଲ

ସୋସାଇଟିର ସଭାପତି ସାର୍ ଜନ୍ ପାକ୍‌ସଟନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ଭଦ୍ରଲୋକ । ଆମେ ଦୁହେଁ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଉ । ମନେ ହେଉଥାଏ ଆମର ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଚାଲିଗଲେ—

ହାଇଡ୍‌ପାର୍କ୍ କଣରଗାମୀ ବସ୍‌ଧରି ଟାଉନ୍‌କୁ ବିରସ ମନରେ ଫେରିଲୁ । ଜନାଥନ୍ ଭାବିଲେ ବୋଧହୁଏ ନୌକାରେ କିଛି ସମୟ ବୁଲିଲେ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିବ । ତେଣୁ ଯାଇ ବସିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ଥା'ନ୍ତି । ତେଣୁ ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଲି ଚେୟାର ବଡ଼ କରୁଣ ନିଃସଙ୍ଗ ଭାବ ଆଣି ଦେଲା । ମନେ ପକାଇଦେଲା, ଘରର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚେୟାର୍‌ଟି ଏହିପରି ଖାଲି ପଡ଼ିବ । ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ପିକାଡିଲିରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲୁ । ଜନାଥନ୍ ମୋ ବାହୁକୁ ଧରିଥା'ନ୍ତି—ଠିକ୍ ଯେମିତି ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପିଲାଦିନେ ହାତଧରି ବୁଲାଉଥିଲେ । ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର ମନେହେଲା । କାରଣ ନିଜର ବିଦ୍ୟାଭିମାନକୁ ନିଜପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ ନ କରି ବର୍ଷପରେ ବର୍ଷ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଶିଷ୍ଟାଚାର, ଭଦ୍ରତା ଔଚିତ୍ୟ ନୈତିକତା ଶିକ୍ଷା ଦେବାର କିଛି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ କଥା । ଏ ଆଉ କେହି ନୁହନ୍ତି, ଜନାଥନ୍, ମୋର ସ୍ୱାମୀ—ତା'ଛଡ଼ା ଆମକୁ କେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାଭଳି ଚିହ୍ନା ଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଅସୁବିଧା କ'ଣ ? ଗୋଟିଏ ଝିଅ 'ଗିଲିଆନୋ'ର ବାହାରେ ଗୋଟାଏ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ଗାଡିରେ ବସିଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ତା'ର ଶଗଡ଼ ଚକପରି ବିରାଟ ହ୍ୟାଟ୍ । ଝିଅଟା ଅବଶ୍ୟ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ । ତାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଛି, ଜନାଥନ୍ ମୋ ବାହୁକୁ ଏତେ ଜୋର୍‌ରେ ଚାପି ଧରିଲେ ଯେ ମୋତେ କାଟିଲା । ତା'ପରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସି ହେଲାପରି କହିଲେ "ହେ ଭଗବାନ୍ !" ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏବେ ଭାରି ସାବଧାନ । ପୁଣି କିଛି ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇପାରେ, ଏହି ଭୟ ସବୁବେଳେ ଅଛି । ତେଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ପଚାରିଲି, କ'ଣ ଅସୁବିଧା ହେଲା ।

ମୁହଁ ତାଙ୍କର ଏକଦମ୍ ପାଣ୍ଡୁର । ଭୟ ଆଉ ବିସ୍ମୟରେ ଆଖି ତରାଟି ଚାହିଁଛନ୍ତି ଗୋଟାଏ ଡେଙ୍ଗା ପତଳା ଲୋକ ଆଡ଼େ । ନାକଟା ପକ୍ଷୀର ଥଣ୍ଟପରି, କଳା ନିଶ ଆଉ ମୁନିଆ ଦାଢ଼ି ଲୋକଟାର । ସେ ବି ଝିଅକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ଏତେ ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ ଦେଖୁଛି ଯେ ଆମ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି । ମୁହଁଟା ନିହାତି କଦର୍ଯ୍ୟ, କଠିନ, କ୍ରୁର ଆଉ ତା'ଛଡ଼ା କାମୁକତା ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆଉ ସେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧଳା ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ାକ ପଶୁର ଦାନ୍ତପରି ନିହାତି ମୁନିଆ ଏବଂ ଅତି ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଧର ଯୋଗୁ ଆହୁରି ଧଳା ଦେଖାଯାଉଛି । ଜନାଥନ୍ ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ମୋର ଭୟହେଲା, କାଳେ ଲୋକଟା ଦେଖି ପକାଇବ । ଖରାପ ମନେ କରିପାରେ । ସେ ଯେମିତି ଭୟଙ୍କର ଦେଖାଯାଉଛି । ତା'ପକ୍ଷରେ କିଛି

ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ପୁଣି ଥରେ ପଚାରିଲି, ବିଚଳିତ ହେବାର କାରଣ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ସେ ଯାହା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନା !—ବୋଧହୁଏ ଭାବିଲେ ମୋର କିଛି ଜଣାଶୁଣା ଲୋକ କଥା ସେ କହୁଛନ୍ତି, "ଦେଖୁଛ ସେ କିଏ ?"

"ନା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ?" ତାଙ୍କର ଏଥର ଉତ୍ତର ମୋତେ ଖାଉମତ ବିଚଳିତ, ତ୍ରସ୍ତ କଲା । ତାଙ୍କ କଥାରୁ ଜଣାଗଲା ସେ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ମୀନା ସହିତ କଥା କହୁ ନାହାନ୍ତି—

"ଆରେ ଏ ଯେ ସ୍ୱୟଂ ସେହି ଲୋକଟା !"

ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଜିନିଷ ଦେଖି ଭୀଷଣ ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୋତେ ଭରକରି ଠିଆହୋଇ ନଥିଲେ ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତେ । ସେମିତି ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥାନ୍ତି—ଆଉ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଦୋକାନ ଭିତରୁ କ'ଣ ପୁଡ଼ିଆଟାଏ ଆଣି ସେ ଝିଅକୁ ଦେଲା । ସେ ଗାଡ଼ି ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ସେହି କଦର୍ଯ୍ୟ ଲୋକଟା ତାରି ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିର କରି ରଖିଥାଏ । ଗାଡ଼ି ଯେତେବେଳେ ପିକାଡିଲି ପାର ହୋଇଗଲା ସେ ବି ସେହି ଦିଗକୁ ମୁହାଁଇ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ି ଡାକିଲା । ଜନାଥନ୍ ସେଇ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ମନକୁମନ କହିଲେ—"ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏ କାଉଣ୍ଟ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଯୁବକ ହୋଇଯାଇଛି ! ହାୟ ଭଗବାନ । ଯଦି ଏଇଆ ହେବାର ଥିଲା—ଯଦି ଜାଣିଥାନ୍ତି, ଯଦି ଜାଣିଥାନ୍ତି ?"—ଇସ୍ କି କଷ୍ଟ ତାଙ୍କର ! ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ପଚାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତା ଫଳରେ ଘଟଣା କଥା ବେଶି ଭାବିବେ । ମୋର ଭୟ । ତେଣୁ ନୀରବ ରହିଲି । ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ତାଙ୍କୁ ଧରି ଚାଲିଲି । ସେ ବି ମୋ ଉପରେ ଭରାଦେଇ ସହଜ ଭାବରେ ଚାଲିଲେ । ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଯାଇ ଗ୍ରୀନ୍ ପାର୍କରେ କିଛି ସମୟ ବସିଲୁ । ଶରତ୍‌କାଳ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ବେଶ୍ ଗରମ ପଡ଼ିଛି । ଯାହାହେଉ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଛାଇରେ ସିଟ୍‌ଟିଏ ପାଇଲୁ । କିଛି ସମୟ ଶୂନ୍ୟକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଆଖି ବୁଜିହୋଇ ଆସିଲା । ମୋ କାନ୍ଧ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡଦେଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଏଇଟା ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହେଲା । ଶୁଅନ୍ତୁ । ପ୍ରାୟ ୨୦ମିନିଟ୍ ପରେ ସେ ଉଠି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମନରେ ମୋତେ କହିଲେ—

"କ'ଣ ମୀନା ! ମୁଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ' ଓଃ ! କ୍ଷମାକର ତୁମପ୍ରତି ଏଇ ରୁକ୍ଷତା ପାଇଁ । ଆସ କେଉଁଠୁ ଚାହା ଖାଇବା ।" ସେ ବୋଧହୁଏ ସେଇ ଅପରିଚିତ ଲୋକଟା ବିଷୟରେ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ଯେମିତି ଅସୁସ୍ଥତା ସମୟରେ ପୂର୍ବ ଘଟଣାସବୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏ ବିସ୍ମୃତିଭାବ ଭଲ ମନେ ହେଉନାହିଁ !

ଏହା ଫଳରେ ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କର କିଛି କ୍ଷତିହେଲା । ପଚାରିବାକୁ ଭୟ—ଭଲ କରୁକରୁ ମନ୍ଦ ହେବ ! କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣର ଘଟଣାବଳୀ ମୋର ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ । ସେହି ଖାତ ପୁଡ଼ିଆଟି ଖୋଲି, କ'ଣ ସେଥିରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ଜାଣିବାବେଳ ବୋଧହୁଏ ଆସିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯଦି ଭୁଲ କରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ କ୍ଷମାଦେବ ଜନାଥନ୍ ! କିନ୍ତୁ ଏ କେବଳ ତୁମରି ପାଇଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ସବୁ ଦିଗରୁ ନିତାନ୍ତ ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଏ ଘର ବାହୁଡ଼ା । ଘର ପ୍ରିୟଜନ ଶୂନ୍ୟ—ରୋଗ ଲେଉଟିଲା ଫଳରେ ଜନାଥନ୍ ସାମାନ୍ୟ ବିଭ୍ରାନ୍ତ, ପାଣ୍ଡୁର—ପୁଣି ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ନାମକ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କଠାରୁ ତାରବାର୍ତ୍ତା ଦାରୁଣ ସମ୍ବାଦ ବହନକରି ଆଣିଲା—

''ଦୁଃଖର ସହିତ ଜଣାଉଛୁ, ୫ ଦିନତଳେ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣା ଏବଂ ୩ ଦିନ ତଳେ ଲୁସି ଇହଧାମ ତ୍ୟାଗକଲେ । ଉଭୟଙ୍କୁ ଆଜି ସମାଧିସ୍ଥ କରାଗଲା ।''

ଓଃ ! ସାମାନ୍ୟ କେତେ ପଦ କଥା ଭିତରେ କି ଦୁଃଖର ସାଗର ଲୁଚି ରହିଛି ! ଆହା ! ବିଚାରୀ ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣା । ଲୁସି ! ଲୁସି ! ଚାଲିଗଲୁ ? ଚାଲିଗଲୁ ? ଆଉ ଆସିବୁ ନାହିଁ ଆମ ପାଖକୁ ? ଆସିବୁ ନାହିଁ ? ଆହା ବିଚରା ଆର୍ଥର ! ଜୀବନର ମଧୁରତମ ବସ୍ତୁ ହରାଇଲ ତୁମେ ! ହେ ଭଗବାନ୍ ! ଆମକୁ ସାହସ ଦିଅ, ଦମ୍ଭ ଦିଅ, ଆମେ ଯେମିତି ଏ ଦୁଃଖର ବୋଝ ବହିପାରୁ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୨ ତାରିଖ

ସବୁ ସରିଗଲା ! ସାଙ୍ଗରେ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍‌କୁ ନେଇ ଆର୍ଥର ରିଙ୍ଗ୍‌କୁ ଚାଲିଗଲାଣି । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ କି ଲୋକ ! ମୋର ସ୍ଥିର ବିଶ୍ୱାସ ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ଗଭୀର ଭାବରେ ଦୁଃଖିତ । କିନ୍ତୁ ଦୃଢ଼ତାର ସହ ସେ ତାକୁ ଦମନ କରି ପାରିଛି । ମନେ ହୁଏ ଦୃଢ଼ ନୀତିବୋଧ ସହିତ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷତାର ସମନ୍ୱୟ ଘଟିଛି ଏହି ଯୁବକଠାରେ । ଯଦି ଆମେରିକା ତାରି ପରି ଆଉ କେତୋଟିଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ, ନିଶ୍ଚୟ ଅବିଲମ୍ବେ ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ମହାନ୍ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯାତ୍ରାପୂର୍ବରୁ ବିଶ୍ରାମ ନେବାପାଇଁ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଆଜି ରାତିରେ ଆମଷ୍ଟରଡାମ୍ ଯିବେ । କିନ୍ତୁ କହୁଛନ୍ତି ପୁଣି କାଲି ରାତିରେ ଫେରିବେ । କ'ଣ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାର ଅଛି, ଯାହା ସେ ନିଜେ ନ ରହିଲେ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ ପାଖରେ କିଛିଦିନ ରହିବେ । ଆହା ! ବିଚରା ବୟସ୍କ ଲୋକ ! ଗତ କେତେ ଦିନର ଅତ୍ୟଧିକ ପରିଶ୍ରମ ତାଙ୍କର ଲୌହଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ଶରୀରକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି । ସମାଧି କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ସେ ଗଭୀର ଦୁଃଖକୁ ଦମନ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ସବୁ ସରିଗଲା । ଆମେ ଆର୍ଥର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଉ । ଆର୍ଥର ଦେଖାଉଥାଏ ତା'ର ହାତର ଅଂଶଟି, ଯେଉଁଠାରୁ ରକ୍ତ ନିଆଯାଇଥିଲା ଲୁସି ପାଇଁ । ଦେଖିଲି ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଆର୍ଥର କହୁଥାଏ ସେହି ଦିନରୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେହି ଦିନରୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଖିରେ ସେ ତାର ପତ୍ନୀ । ଅନ୍ୟ ଅପରେସନ୍ ବିଷୟରେ ଆମେ କେହି ପଦଟିଏ କହୁନାହୁଁ । ଆର୍ଥର ଆଉ କୁଇନ୍ସେ ଷ୍ଟେସନକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଆମେ ଫେରିଲୁ । ଯେମିତି ଆମେ ଗାଡ଼ିରେ ଏକୁଟିଆ ହୋଇଯାଇଛୁ, ସେ ରୀତିମତ ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ହେଲାପରି ବ୍ୟବହାର କଲେ । ସେ କଥା କହିଲି ତାଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ସେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ନୁହନ୍ତି କେବଳ ଏ ବିଷମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ରହସ୍ୟବୋଧ ହିଁ ବଳ ପୂର୍ବକ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ହସିଲେ । ହସି ହସି କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ । ଗାଡ଼ିରେ ପରଦା ପକାଇ ଦେଲି । କେହି ଯଦି ଦେଖେ, ଆମକୁ ଭୁଲ ବୁଝିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ତା'ପରେ କିଛି ସମୟ କାନ୍ଦ । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ହସି ପକାଇଲେ । ଏମିତି ହସକାନ୍ଦ ହସକାନ୍ଦ, ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଦେଖାଗଲା କିଛି ସମୟ— ଠିକ୍ ଯେମିତି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ । ଭୀଷଣ ବିରକ୍ତ ହେଲି, ଠିକ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୁଷମାନେ ଯାହା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସ୍ନାୟବିକ ଶକ୍ତି ବା ଦୁର୍ବଳତା ଉଭୟର ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । କିଛି ସମୟ ପରେ ତାଙ୍କ ମୁଖ କଠିନ ଦେଖାଗଲା । ସେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳେ ପଚାରିଲି ତାଙ୍କ ଆନନ୍ଦର କାରଣ କ'ଣ ଏ ଅସମୟରେ ? ଏଥର ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ଉତ୍ତର— ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ, ବଳିଷ୍ଠ ଏବଂ ରହସ୍ୟାବୃତ ।

"ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ତୁମେ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ । ଭାବନା, ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ନୁହେଁ ! ତୁମେ ଦେଖୁଛ ହସ ଯେତେବେଳେ କଣ୍ଠରୋଧ କରୁଛି ସେତେବେଳେ ମୁଁ କାନ୍ଦିଲି । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଯେତେବେଳେ କାନ୍ଦୁଛି, ତୁମେ ଭାବନା କେବଳ ଦୁଃଖରେ କାନ୍ଦୁଛି । ସବୁବେଳେ ମନେରଖ ଯେଉଁ ହସ ତୁମ ଦ୍ୱାରରେ ଆସି କୁହଇ "ଆସି ପାରେକି ?" ସେ ପ୍ରକୃତ ହସ ନୁହେଁ । ନାଃ ! ହସ ହେଉଛି ଏକ ରାଜା । ତାର ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା, ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେ ଆସିବ । ସେ ପାତ୍ରାପାତ୍ର ବିବେଚନା କରେ ନାହିଁ ।

ସମୟାସମୟ ବିବେଚନା କରେ ନାହିଁ । ତାର ଯେତେବେଳେ ଆସିବା କଥା ସେ ଆସିବ । ନିଜ ଉପସ୍ଥିତି ସଦମ୍ଭରେ ଘୋଷଣା କରି କହେ 'ଏଇ ଆସିଲି ।' ଗୃହାଁ । ଝିଅଟି ପାଇଁ ମୋର ହୃଦୟ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଉଛି । ମୁଁ ବୃଦ୍ଧ, ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ, ତଥାପି ତା ପାଇଁ ରକ୍ତ ଦେଲି । ମୋର ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ, ଅଭିଜ୍ଞତା, ବିଶ୍ରାମ, ସବୁ ତା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ କଲି । ଅନ୍ୟଲୋକଙ୍କୁ ଅବହେଳା କଲି ତା' ପାଇଁ । ତଥାପି ମୁଁ ହସିଛି ସେ ସମାଧିରେ ଶୋଇଥିବାବେଳେ । ମୋର ହୃଦୟ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଉଛି ସେଇ ପିଲାଟି ପାଇଁ । ମୋର ପିଲାଟି ବଞ୍ଚିଥିଲେ ଏବେ ତାରି ବୟସର ହୋଇଥାନ୍ତା । ତା'ରିପରି କେଶ, ତା'ରିପରି ଆଖି । ସେଥିପାଇଁ ତା ପ୍ରତି ମୋର ଏତେ ଆକର୍ଷଣ । ତଥାପି ସେ ଯେତେବେଳେ ଏପରି କଥା କହୁଛି ଯାହା ମୋର ପିତୃ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛି । ମୋର ପିତୃ ହୃଦୟକୁ ବିଚଳିତ କରୁଛି— ଏପରି ବିଚଳିତତା ତୁମର କାହାରି ଘଟି ନଥିବ । ଏତିକିବେଳେ ହସରାଜା ଆସି ବଜ୍ର ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ମୋତେ କହୁଛି 'ଏଇ ଆସିଲି । ଏଇ ଆସିଲି' ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ଅଜବ ଦୁନିଆ । ଦୁଃଖନୈରାଶ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୁନିଆ । ଏଠାରେ ଅଛି କେବଳ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା, ଦୁର୍ଗତି, ଅଶାନ୍ତି । ତଥାପି ଯଦି ହସରାଜା ଆସି ସେ ସବୁକୁ ସହନୀୟ କରିପାରେ, କ୍ଷତି କ'ଣ ? କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୃଦୟ, ସମାଧିର ଶୁଷ୍କ ଅସ୍ଥିପୁଞ୍ଜ, ନୟନର ଲୋତକ— ସବୁକୁ ସେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ନଚାଏ ତାର ସ୍ମିତଶୂନ୍ୟ ମୁଖର ସଙ୍ଗୀତରେ । ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ତାକୁ ଫେରାଇ ଦିଅନା । ସେ ଦୟାକରି ଆସିଛି । ତାକୁ ସାଦରରେ ଗ୍ରହଣ କର ! ଆମେ ନରନାରୀ ଗଣ ଯେମିତି ଦଉଡ଼ିରେ ବନ୍ଧାହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ଟଣାହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ତାପରେ ଦୁଃଖ ଆସି ଆମକୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦେଉଛି । କିନ୍ତୁ ସୁଖର ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାଠି କରେ । ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ରକ୍ତପାତ କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ ।"

ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ଅନୁସରଣ ନକରିପାରି ଛଳନା କଲେ ସେ ହୁଏତ ଆଘାତ ପାଇ ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ହସର କାରଣ କ'ଣ ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । ସେହି କଥା କହିଲି । ତାଙ୍କ ମୁଖ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା—

"ଓଃ ! ଭାଗ୍ୟର କି ରୂଢ଼ ବିଦ୍ରୂପ—ଏହି ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଟା ପୁଷ୍ପବିଭୂଷିତା ହୋଇ ଜୀବନ୍ତ ପରି ଜଣାଯାଉଥାଏ, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି ସେ ବଂଚିଛି କି ମରିଛି । ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡର ନିଃସଙ୍ଗ ମାର୍ବଲ ପ୍ରାସାଦରେ ତାକୁ, ଶୋଇଦେଲେ । ସେ ତାର ବହୁ ଆତ୍ମୀୟବର୍ଗଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଉ । ତାର ପ୍ରିୟତମା ମାତା ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଶୋଉ । ଚର୍ଚ୍ଚ ଘଣ୍ଟାର ପବିତ୍ର ଧ୍ୱନି ଢଂ ଢଂ ଢଂ ଶୁଭୁଛି । ଧୀର ମଧୁର ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ତାର ସ୍ୱର । ସେହି ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାଗୁଡ଼ିକ ଦେବଦୂତପରି ଶ୍ୱେତବସ୍ତ୍ରାବୃତ

ହୋଇ ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠକରିବାର ଛଳନା କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୁସ୍ତକରେ ଦୃଷ୍ଟି ନଥାଏ । ଆମମାନଙ୍କର ମସ୍ତକ ଅବନତ । ଏସବୁ କାହିଁକି ? କାହାପାଇଁ ? ଏ ସବୁ ତାରି ପାଇଁ । କାରଣ ସେ ମରିଯାଇଛି ।”

“ହଁ ହେଲା ଯେ, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ହସିବାର କାରଣ କ’ଣ ଅଛି ? ଆପଣଙ୍କ କୈଫିୟତ୍ ମୋତେ ଆହୁରି ଅନ୍ଧୁଆରେ ପକାଇଛି । ଧରନ୍ତୁ, ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାଟା ଗୋଟାଏ ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ ଘଟଣା, ଗୋଟାଏ ତୁଚ୍ଛା ପ୍ରହସନ, କୃତ୍ରିମ - କିନ୍ତୁ ବିଚାରି ଆର୍ଥର କଥା କ’ଣ ? ତାର ହୃଦୟ କାହିଁକି ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ?”

“ଠିକ୍ ସେଇଆ । ସେ କହିଲା ନାହିଁ ତାର ଶୀରାରୁ ଲୁସି ଶୀରାକୁ ଯେତେବେଳେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ କରାଗଲା ସେତିକିବେଳୁ ସେ ତାର ପତ୍ନୀ ହୋଇଗଲା ? କହିନାହିଁ ?”

“ହଁ କହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଇଟା ତାର ଗୋଟାଏ ମଧୁର ସ୍ମୃତି ? ହୁଏତ ଏହା ହିଁ ତାକୁ ଶାନ୍ତି ଦେଉଥିବ ?”

“ଠିକ୍ କଥା । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଅସୁବିଧା ହୋଇ ଯାଉ ନାହିଁ ? ଯଦି ସେଟା ସତ ହୁଏ— ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା କ’ଣ ହେବ ? ହୋଃ, ହୋଃ, ହୋଃ····· ତେବେ ଏ ସୁନ୍ଦରୀ ବାଳିକାଟା ବହୁ ପତି ବରଣ କରିଥିଲା; କହିବାକୁ ହେବ ? ମୋପରି ଜଣେ ବିପତ୍ନୀକ ବୃଦ୍ଧ ବି ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ମୋର ସ୍ୱର୍ଗତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତି ମନରେ ମୋର ଜାଗ୍ରତ ରଖି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜଣେ ବହୁପତ୍ନୀକ ତା ହେଲେ·· ”

ସେ ଯାହାହେଉ, ଏଥିରେ ହସଟା କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି ?” ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ କେମିତି ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବୋଧକଲି । ମୋ କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖି ସେ କହିଲେ—

“ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ତୁମକୁ ଯଦି ଦୁଃଖ ଦେଉଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମାକର । ତୁମେ ଜାଣ କାହାକୁ ଦୁଃଖ ଦେଲାଭଳି କଥା ମୁଁ କହେ ନାହିଁ । କେବଳ ତୁମ କଥା ଅଲଗା । କାରଣ ତୁମ ଉପରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ହସୁଥିଲେବି ମୋର ହୃଦୟ ଯେବେ ତୁମେ ଦେଖି ପାରନ୍ତ—”

ତାଙ୍କ କଥାର କୋମଳତା, କରୁଣାର୍ଦ୍ରତା ମୋତେ ସ୍ପର୍ଶକଲା । ପଚାରିଲି କାହିଁକି ତାଙ୍କର ଏତେ ଦୁଃଖ ।

"କାରଣ ତୁମେକେହି ନଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣେ ।"

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଯିବୁ । ବହୁଦିନ ଧରି ନିଃସଙ୍ଗତା ତାର ଦୁଃଶ୍ଚିନ୍ତାରୂପ ପକ୍ଷ ବିସ୍ତାର କରି ମାଡ଼ି ବସିବ । ଲୁସି ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ରହିଥିବ ଆତ୍ମୀୟବର୍ଗଙ୍କ ସହିତ ଲଣ୍ଡନର କଳ କୋଳାହଳରୁ ଦୂରରେ ବିଶାଳ ସମାଧିଗୃହର ଛାୟାଶୀତଳ ନିର୍ଜନତା ମଧ୍ୟରେ—ଯେଉଁଠାରେ ସତେଜ ବାୟୁ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ, ହାମ୍ପ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଜସ୍ର କିରଣମାଳା ବିଚ୍ଛୁଡ଼ି ଦିଏ, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଚୁର ବନ୍ୟପୁଷ୍ପ ଫୁଟି ଉଠନ୍ତି ସ୍ୱାଭାବିକ ଗାଢରେ ।

ତେଣୁ ଏ ଡାଏରୀ ଏଇଠି ଶେଷ କରୁଛି । ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ପୁଣିଥରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରେ । ଯଦି ପୁଣି ଲେଖେ, କିମ୍ବା ଏହାକୁ ଆଉଥରେ ଖୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ ସେ ହେବ ଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଘଟଣା ନେଇ । କାରଣ, ଏହି ଶେଷରେ ଯେଉଁଠାରେ ମୋର ଜୀବନର ମଧୁରତମ ପ୍ରଣୟକାହାଣୀ ରଚିତ ହୋଇଛି ସେଥିରୁ ନିଜକୁ ଫେରାଇ ନେଇ ଜୀବନର ହଜିଲ ଖିଅ ଧରିବା ପୂର୍ବରୁ ଗମ୍ଭୀର ହୃଦୟରେ ନିର୍ବାଣାନୁକୂଳିତ ଢଙ୍ଗରେ କହୁଛି 'ସମାପ୍ତ' ।

'ଦ ଓ୍ୱେଷ୍ଟମିନିଷ୍ଟର ଗେଜେଟ୍'

୨୫ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ହାମ୍ପ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍ ରହସ୍ୟ

ବର୍ତ୍ତମାନ ହାମ୍ପ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍‌ର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ଘଟିଯାଇଛି, ଯାହା ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ ଅତୀତର 'କେନ୍‌ସିଙ୍ଗଟନ୍‌ର ବିଭୀଷିକା' କିମ୍ବା ''ଆଘାତକାରିଣୀ ରମଣୀ' କିମ୍ବା 'କୃଷ୍ଣାବସ୍ତ୍ରାବୃତା ନାରୀ'ଭଳି ପରିଚିତ ଘଟଣା ସମୂହ । ଗତ ଦୁଇଦିନ ଧରି ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଛି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶିଶୁଙ୍କର, ଯେଉଁ ଶିଶୁମାନେ ପଡ଼ିଆରୁ ଖେଳି ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ଫେରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଫେରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଘଟିଛି । ଅସୁବିଧା କଥା, ଶିଶୁମାନେ ଏତେ ଅବୋଧ ଯେ ଘଟଣାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ବିବରଣୀ ଦେଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ବିଳମ୍ବରେ

ଯେଉଁ କୈଫିୟତ ଦିଅନ୍ତି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ କଥା ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ସେମାନେ ଜଣେ "ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ" ପାଖରେ ଥିଲେ । ଏହି ପିଲା ହଜିବାଟା ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବା ପରେ ପରେ ଘଟୁଛି । ଦୁଇଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରଦିନ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲା ଦୁଇଟିଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ମିଳିନାହିଁ । ସାଧାରଣରେ ବିଶ୍ୱାସ, ଯେଉଁ ପ୍ରଥମ ପିଲାଟି ହଜିଥିଲା ସେ କହିଥିଲା ଯେ ଜଣେ 'ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ' ତାକୁ ଡାକିଲା ବୁଲିବା ପାଇଁ । ତେଣୁ ତାର ବିଳମ୍ବ ହେଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ସେହି କଥାଟାକୁ ଧରି କହୁଛନ୍ତି । ଏଇଟା ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଯାଉଛି ପିଲାମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ପ୍ରିୟ ଖେଳ ହୋଇଛି ପରସ୍ପରକୁ ମିଛୁ ମିଛିକା ଭୁଲାଇବା । ଜଣେ ସମ୍ବାଦ ଦାତା କହନ୍ତି ଯେ ସାନ ସାନ ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଜଣେ "ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ" ସାଜିଥିବ: ଅନ୍ୟମାନେ ତାକୁ ନେଇ ଖେଳ, ଭାରି ଖୁସି ଲାଗେ ଦେଖିବାକୁ ।

× × ×

ଘଟଣାଟାର ଗୋଟାଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ଅଛି । ଯେତେ ପିଲା ହଜିଛନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କ ଗଳାରେ ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷତଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛି । କ୍ଷତ ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଜଣାଯାଉଛି ଯେମିତି ମୂଷା କି କୁକୁରଛୁଆର ଦନ୍ତକ୍ଷତ । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଏକାପରି । ତେଣୁ ଯେଉଁ ଜୀବର ତାହା ହେଉପଛେ, କ୍ଷତ କର୍ତ୍ତାର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୀତିର ପରିଚୟ ଦିଏ । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ପୋଲିସ୍‌ଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉଛି ହାମ୍ପ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍ ପଡ଼ିଆରେ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ପିଲା ଆଉ ବୁଲା କୁକୁରଙ୍କ ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ପାଇଁ ।

ଦି ଓ୍ୱେଷ୍ଟ ମିନଷ୍ଟର ଗେଜେଟ୍, ୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର—ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା

ହାମ୍ପଷ୍ଟେଡ୍ ବିଭୀଷିକା

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ଆହତ

ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁପ୍ତ ସମ୍ବାଦ ପାଇଲୁ ଯେ ଗତକାଲି ରାତିରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ହଜିଥିଲା । ମାତ୍ର ଆଜି ସକାଳେ ହାମ୍ପଷ୍ଟେଡ୍ ପଡ଼ିଆର ସ୍ପୁଟର ପାହାଡ଼ପାଖ କଣ୍ଟାବୁଦା ତଳୁ ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା । ଏହି ଅଂଶଟିକୁ କେହି ବିଶେଷ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଶିଶୁଟିର ଗଳାରେ ସେହି ଏକ ପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷତଚିହ୍ନ । ପିଲାଟା ନିହାତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ଯାଇଛି । ତା'ର ଯେତେବେଳେ ଚେତା ଫେରିଲା ସେ ବି ସେହି ସାଧାରଣ କଥା କହିଲା—ଯେ ତାକୁ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଭୁଲାଇ ଡାକି ନେଇଥିଲା ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମୀନା ହାରକରଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଗୋଟିଏ ରାତି ଦୁର୍ଭୋଗରେ କଟିଗଲା ପରେ ଜନାଥନ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଲେ । ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି ଯେ ପ୍ରଚୁର କାମ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିରହିଥିବା ଫଳରେ ଭୟଙ୍କର ଚିନ୍ତା ଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ମନରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଛି । ସବୁଠାରୁ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ, ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସେ ଭାରି ମନେ କରୁନାହାନ୍ତି । ସେ ଯେ ତାଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବେ ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଥିଲା । ମୋର ଜନାଥନ୍ ଅଗ୍ରଗତିର ଉଚ୍ଚତମ ସୋପାନରେ ଆରୂଢ଼ ହୋଇ ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସାଦରରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ କି ଗର୍ବର ବିଷୟ ! ଆଜି ଦିନ ତମାମ୍ ଦୂରକୁ ଯିବେ । ଘରେ ଆସି ଲଞ୍ଚ ଖାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଫେରୁ ଫେରୁ ବହୁତ ବିଳମ୍ବ ହେବ । ଘରକାମ ମୋର ସରିଗଲା । କ'ଣ କରିବି ଆଉ ? ଯାଉଛି ତାଙ୍କ ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତଟି ନେଇ ଘର ବନ୍ଦକରି ପଢ଼ିବି ବସି·· ···

୧୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମୋତେ ଏତେ ବିଚଳିତ କରିଦେଲା ଯେ କାଲି ରାତିରେ ଲେଖିବାକୁ ସାହସ ହେଲାନାହିଁ । ଆହା ! ବିଚରାଙ୍କର କି ଦୁର୍ଭୋଗ ହୋଇ ନଥିବ ? ସତ୍ୟ ହେଉ କି କଳ୍ପନା ହେଉ—ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଭୀଷଣ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିଛନ୍ତି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ----ଏଥିରେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ବାସ୍ତବତା ଅଛି ? ସେ କ'ଣ ମସ୍ତିଷ୍କ ଜ୍ୱରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ଏ ସବୁ ଭୟଙ୍କର

କଥା ଲେଖିଥିଲେ ? ନା—ଏପରି ଲେଖିବାରେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟକିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ? ଏହାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଅଜ୍ଞାତ ରହିଯିବ ଚିରକାଳ । କାରଣ, ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ସାହସ ହେଉନାହିଁ ·· କିନ୍ତୁ ସେହି ଯେଉଁ ଲୋକଟାକୁ କାଲି ଦେଖିଲୁ ? ସେ ତ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଛନ୍ତି ବିଚରା ଜନାଥନଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାର ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶ ବିଚଳିତ କରିଛି । ଫଳରେ ଅତୀତର କୌଣସି ଘଟଣାର ସୂତ୍ର ମନକୁ ଆସିଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ସେ କହନ୍ତି ଯେ ଏ ସବୁ ତାଙ୍କର ଦୃଢବିଶ୍ୱାସ । ଆମ ବିବାହ ଦିନ ତାଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼େ "କୌଣସି ଗମ୍ଭୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଆହ୍ୱାନ ନ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନରେ କିମ୍ବା ଜାଗରଣରେ, ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କରେ କିମ୍ବା ବିଚଳିତ ମନରେ ସେହି ତିକ୍ତ ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରିଯିବା ମୁଁ ଚାହେଁନା ।" ଏହା ସହିତ ତା'ର କିଛି ସଂଯୋଗ ସୂତ୍ର ରହିଛି ସେହି ପିଶାଚ କାଉଣ୍ଟ ଲଣ୍ଡନକୁ ଆସୁଥିଲା ଯଦି ଲଣ୍ଡନର ଏହି ଅଗଣିତ ଜନସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ବାସ୍ତବରେ ସେ ଆସେ ଏହାହିଁ ଆମ ପକ୍ଷରେ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଆହ୍ୱାନ ତା'ର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଆମେ ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ ହେବୁ କାହିଁକି ?··ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବି । ଏଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟାଇପ୍ ରାଇଟର୍ ଆଣି ଏହାର ପ୍ରତିଲିପି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବି । ଏଟା ସରିଗଲେ ଅନ୍ୟ କେହି ଇଚ୍ଛାକଲେ ଦେଖିପାରେ । କିମ୍ବା, ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଦରକାର ବେଳେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ତରଫରୁ ଯାହା କହିବା କଥା କହିପାରେ । ତେବେ ଜନାଥନ୍‌କୁ କିଛି କହିବାକୁ କାହିଁକି ପଡ଼ିବ ନା ସେ ବିଚଳିତ ହେବେ ? ଯଦି କେବେ ଜନାଥନ୍ ତାଙ୍କ ମାନସିକ ଦୁର୍ବଳତା ଅତିକ୍ରମ କରିପାରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏସବୁ କଥା ମୋ ପାଖରେ କହିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି କିଛି ତଥ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବି । ଏଥିରେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଆନନ୍ଦିତ ହେବେ······

ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପତ୍ର

୨୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର
(ଗୋପନୀୟ)

"ଶ୍ରଦ୍ଧେୟା,

ଏ ଚିଠି ଲେଖୁଥିବାରୁ କ୍ଷମାଦେବେ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ସେହି ବନ୍ଧୁ, ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ ମିସ୍ ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ଦେଇଥିଲା । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କର ସଦୟ ଅନୁମତି କ୍ରମେ ଲୁସିର ସମସ୍ତ ଚିଠିପତ୍ର ପଢ଼ିବାର ଅଧିକାର ପାଇଛି । କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ।

ତା'ର କାଗଜପତ୍ର ଭିତରୁ ଆପଣଙ୍କର କେତେଖଣ୍ଡ ଚିଠି ପଢ଼ିଲି । ସେଇଥିରୁ ଜାଣିଲି ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ କି ପ୍ରକାର ଘନିଷ୍ଠ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଆପଣ । ମାଡାମ୍ ମିନା ! ଆପଣଙ୍କର ସେହି ଗତାୟୁ ସ୍ନେହ ନାମରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି—ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ! ଏଥିରେ ମୋର କିଛି ସ୍ୱାର୍ଥ ନାହିଁ । କେବଳ ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ମୋର ଏ ନିବେଦନ—ଏକ ମାରାତ୍ମକ ଅପରାଧର ନିରସନ ନିମନ୍ତେ, ଆପଣଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧିର ଆଗୋଚର କେତେଗୁଡ଼ାଏ ସାଙ୍ଘାତିକ ବିପଦର ବିନାଶ ନିମନ୍ତେ ମୋର ଏ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା । ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖା କରି ପାରେକି ? ମୋତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଏବଂ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ (ମିସ୍ ଲୁସିର ଆର୍ଥର)ଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ମୁଁ । ଆମର ଆଲାପ ଆଲୋଚନା ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋପନୀୟ ରହିବ, କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ । ଅନୁମତି ପାଇଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ୍‌ସେଟର ଯାଇ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାକରିବି । କେଉଁଠାରେ ଏବଂ କେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବି ଜାଣିଲେ ଅନୁଗୃହୀତ ହେବି । ମାଡାମ୍ ! ଦୟାକରି ମୋର ଅପ୍ରାଧ ମାର୍ଜନା କରିବେ । ହତଭାଗିନୀ ଲୁସିକୁ ଲିଖିତ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ି ଆପଣଙ୍କର ମହତ୍ତ୍ୱର ପରିଚୟ ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆପଣଙ୍କର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିପାରିଛି । ଅତଏବ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଦୟାକରି ତାଙ୍କୁ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ କିଛି ନ ଜଣାଇଲେ ଭଲ ହେବ । କାରଣ, ହୁଏତ ତାଙ୍କର ମନରେ କିଛି ଆଘାତ ଆସିପାରେ । ପୁଣିଥରେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ରହୁଛି ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ”

ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ, ମିସେସ୍ ହାରକର୍ଙ୍କ ତାରବାର୍ତ୍ତା

“୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଆଜି ୧୦.୧୫ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଆସିଲେ ଭଲ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଆସିବେ, ମୁଁ ଅଛି । —ଉଇଲହେଲ୍ ମିନା ହାରକର୍ ।”

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୨୫ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ଡାକ୍ତର ଭାନ୍‌ ହେଲସିଂଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ସମୟ ଯେତେ ପାଖେଇ ଆସୁଛି, ମୋର ଉତ୍ତେଜନା ସେତେ ବଢ଼ୁଛି । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକରିବି ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତରେ ରଖି ପାରୁନାହିଁ । ମୋର କେମିତି ଧାରଣା ହେଉଛି ଯେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଭୂତି ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ଏ ସାକ୍ଷାତକାର କିଛି ଆଲୋକପାତ କରି ପାରିବ । ତା ଛଡ଼ା ହତଭାଗିନୀ ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା ପାଖେ ପାଖେ ରହି ସେ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ତା ବିଷୟରେ ସବୁ ଖବର ପାଇ ପାରିବ । ତାଙ୍କର ଆସିବାର କାରଣ ଯେବେ କେବଳ ଲୁସି ଏବଂ ତାର ସ୍ୱପ୍ନଭ୍ରମଣ ଇତ୍ୟାଦିକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ହୋଇଥାଏ, ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ ତ ? ସେହି ବିଭୀଷିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଡାୟେରୀଟି ମୋର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାକୁ ଅଧିକାର କରି ସବୁ କିଛିକୁ ତାରି ବର୍ଣ୍ଣରେ ଅନୁରଞ୍ଜିତ କରିଛି । ଡାକ୍ତର ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ପାଇଁ ନଆସନ୍ତୁ ପଛେ ବିଚରା ଲୁସି ପାଇଁ ତ ଆସୁଛନ୍ତି ? ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଭ୍ରମଣ ଅଭ୍ୟାସଟା କାହିଁକି ଲେଉଟିଲା ? ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସେହି କରାଳ ରଜନୀ ହିଁ ରୋଗ ଡାକି ଆଣିଲା ନିଶ୍ଚୟ । ନିଜ ବ୍ୟାପାରରେ ବ୍ୟସ୍ତରହି ତାର ଅସୁସ୍ଥତା କଥା ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସ୍ୱପ୍ନଭ୍ରମଣର ଦୁଃସାହସିକ ଘଟଣାଟି ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ କହିଛି । ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ବୁଝିବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ଆସୁଛନ୍ତି । ଏସବୁ କଥା ମିସେସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍‌ରାଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ ନକରି ଠିକ୍ କରିଛି ବୋଲି ମୋର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାରଣା । ଲୁସିର ସୁନାମରେ କଳଙ୍କ ରଟିବାଭଳି କୌଣସି କଥା କହିଥିଲେ ମୁଁ କେବେ ନିଜକୁ କ୍ଷମା କରି ପାରି ନଥାନ୍ତି । ଆଶାକରେ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୋତେ ସମର୍ଥନ କରିବେ । ଓଃ ! ଏତେ ଦୁଃଖ, ଏତେ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଭିତରେ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଳିତ ରଖି ପାରୁନାହିଁ !

— ଆଃ ! କାନ୍ଦି ପାରନ୍ତି କି ! ଅନେକ ସମୟରେ କ୍ରନ୍ଦନ ସୁଫଳ ଦେଇଥାଏ । ବର୍ଷାବିନ୍ଦୁ ଆକାଶକୁ ଧୂଳିକଣାମୁକ୍ତ କଲାପରି ଅଶ୍ରୁ ମନଆକାଶକୁ ପରିଷ୍କାର କରିଦିଏ । କାଲିର ଏ ଡାୟେରୀ ପଢ଼ା ବୋଧହୁଏ ମୋତେ ବିଚଳିତ କରି ପକାଉଛି । ପୁଣି ଜନାଥନ୍ ଆଜି ସକାଳୁ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଗୋଟାଏ ରାତି ଗଲା, ଦେଖାନାହିଁ ! ଆମ ବିବାହିତ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଏତେ ସମୟ ବିଚ୍ଛେଦ ହେଲା । ଆଶା କରୁଛି ସେ ନିଜର ଯତ୍ନ ନେଉଥିବେ, ଉତ୍ତେଜନା ଜନକ କୌଣସି ଘଟଣା ଘଟିନଥିବ । ଦୁଇଟା ବାଜିଲା । ଡାକ୍ତର ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ଏଥର । ସେ ନିଜେ ନପଚାରିଲେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ଛୁଁକୁ

କିଛି କହିବି ନାହିଁ । ମୁଖର ବିସ୍ମୟ ମୋ ନିଜ ଡାଏରୀଟିର ଗୋଟାଏ ଟାଇପ୍ କପି କରି ରଖିଛି । ଲୁସି ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲେ ତାକୁହିଁ ଧରାଇଦେବି ତାଙ୍କୁ । ଅଯଥା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତରରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ।

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ସେ ଆସି ଚାଲିଗଲେ । ଓଃ ! ଆମର ଏ ସାକ୍ଷାତକାରର ଅନୁଭୂତି କି ଅଦ୍ଭୁତ ! ବାତଚକ୍ର ପରି ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଦେଉଛି । ଭାବୁଛି, ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି କି ଆଉ ? ଏପରି କଥା କିମ୍ବା ତାର ଗୋଟାଏ ଭଗ୍ନାଂଶ ବି କ'ଣ ସତ୍ୟ ହୋଇପାରେ ? ଯଦି ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀଟି ଆଗରୁ ପଢ଼ି ନଥାନ୍ତି ଏ ସବୁ କଥାର ସାମାନ୍ୟତମ ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଆହା ! ଆହା ! ବିଚରା ଜନାଥନ୍‌ବି କି ଦୁଃଖ ଭୋଗି ନଥିବେ ? ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଏସବୁ ଚିନ୍ତା ଆଉ ତାଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ନ କରୁ । ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ ଏ ଦୁର୍ଭାବନାରୁ ରକ୍ଷା କରିବି । ଏହି ଚିନ୍ତା ଶୋଷିକାମୟ ହୋଇପାରେ । ଏହାର ପରିଣାମ ବିଷମୟ ହୋଇପାରେ—କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ସକଳ ଯେ ଦିବାଲୋକ ପରି ସତ୍ୟ, ତାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ମସ୍ତିଷ୍କ ଯେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରି ନାହାନ୍ତି—ଏହି ଧାରଣା ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁଭୂତି ସଂପର୍କରେ ସନ୍ଦେହହିଁ ଭୂତପରି ତାଙ୍କ ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟକୁ ଆବିଷ୍ଟ କରି ରଖିଛି । ଯେତେବେଳେ ଏହି ସନ୍ଦେହ ଦୂର ହୋଇଯିବ, ତାଙ୍କର ସେ ଅବସ୍ଥା ସ୍ୱପ୍ନ ହେଉ କି ଜାଗରଣ ହେଉ· ସତ୍ୟବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯିବ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେବେ । ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଆକସ୍ମିକ ଆଘାତ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବେ । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଥର ଏବଂ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ସତ୍ ଏବଂ ସୁଚତୁର ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥିବେ । ତା ନହୋଇଥିଲେ ହଲାଣ୍ଡ ପରି ଦୂର ସ୍ଥାନରୁ ଲୁସିର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଡକାଯାଇ ନଥାନ୍ତା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଛି, ସେ ଜଣେ ମହତ୍, ଦୟାଳୁ ଏବଂ ସତ୍ ପ୍ରକୃତିର ବ୍ୟକ୍ତି । କାଲି ସେ ଆସିଲେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ କଥା ପଚାରିବି । ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଥିଲେ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଆବେଗ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ଅବସାନ ଘଟିବ । ଆଗେ ଭାବୁଥିଲି ସାକ୍ଷାତକାରର ବିବରଣୀ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବି । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ "ଦି ଏକ୍‌ସେଟର୍ ନିଉଜ୍"ରେ କାମ କରନ୍ତି । ସେ କହୁଥିଲେ, ଏ ସବୁ କାମରେ ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ହେଉଛି ସାର କଥା —ଯାହା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ତୁମେ ଠିକ୍ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିପାର ଯେପରି । ପରେ ହୁଏତ ସେଥିରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପରିବର୍ଦ୍ଧନ ବା ସଂଯୋଗ କରିପାର । ଆଜିର ଏ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ବୋଧହୁଏ ମୋ ଜୀବନରେ ଏକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର । ତା'ର ଏକ ଅବିକଳ ବିବରଣୀ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

—ସାଢ଼େ ଦୁଇଟାବେଳେ କବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ ହେଲା । ମନରେ ଦମ୍ଭଧରି ଅପେକ୍ଷା କଲି, ମିନିଟିଏ ଦୁଇମିନିଟ୍ ପରେ ମୋର ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ମେରି କହିଲା, "ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ !"

'ଠିଆ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କଲି । ସେ ଅଗେଇ ଆସିଲେ । ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଶରୀର ଗଠନ ବେଶ୍ ସୁଦୃଢ଼ । ପ୍ରଶସ୍ତ ଏବଂ ଗଭୀର ବକ୍ଷ ଉପରକୁ ବୃଷସ୍କନ୍ଧ, ମଝିରେ କଣ୍ଠ, କଣ୍ଠ ଉପରେ ମସ୍ତକ—ସବୁ ଯେମିତି ସୁବିନ୍ୟସ୍ତ । ମସ୍ତକର ସମତୁଲ ଭାବ ରହିବା ମାନେ ସମୁନ୍ନତ ଚିନ୍ତା ଏବଂ କ୍ଷମତାର ପରିଚୟ ଘୋଷଣା କରେ । ଉନ୍ନତ ମସ୍ତକ ସୁଗଠିତ, ପ୍ରଶସ୍ତ; କାନ ପରଠାରୁ ବଡ଼ ଆକାରର । ନିଖୁଣ ଭାବରେ କ୍ଷୌର କରା ପରିଛନ୍ନ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଦୃଢ଼ ଓ ପ୍ରଶସ୍ତ ଚିବୁକ; ଦୀର୍ଘ, ଦୃଢ଼ତାବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୁଖଗହ୍ୱର ସଦା ଚଞ୍ଚଳ । ନାସିକାଟି ସୁଗଠିତ, ବରଂ ବେଶି ପରିମାଣରେ ସରଳ । ପୁଡ଼ା ଦୁଇଟି ଦ୍ରୁତ ଚଳମାନ । ଘନ ଲୋମଶ ଭ୍ରୂଯୁଗଳ ତଳକୁ ନଇଁ ଆସିଲେ, ମୁଖ ଗହ୍ୱର ଶକ୍ତ ହୋଇଗଲେ, ସେ ଦୁଇଟି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଏ । ସୁପ୍ରଶସ୍ତ ଲଲାଟ ପଟରେ ସଦା ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବ—ସିଧା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ମଥାନ ଉପରେ କ୍ରମନିମ୍ନ ହୋଇ ଚଉଡ଼ା ହୋଇଯାଇଛି । ଏମିତି କପାଳ ଯେ ରକ୍ତାଭ କେଶଗୁଚ୍ଛ ଉପରକୁ ନ ଆସିପାରି ଗୁଏଁ ଗୁଏଁ ପଛକୁ ଆଉ ଦୁଇ କଡ଼କୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଛି । ବଡ଼ବଡ଼ ଘନନୀଳ ଚକ୍ଷୁତାରକା ବିସ୍ଫାରିତ, ଇତଃସ୍ତତ ସଞ୍ଚାଳିତ । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକେ କୋମଳ ପୁଣି ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦୃଢ଼ । ଯେମିତି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଚିନ୍ତାଧାରା ଅନୁସାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଉଛି । ସେ ମୋତେ କହିଲେ—

"ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ? ନୁହେଁ ?" ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲି ।

"ସେତେବେଳର ମିସ୍ ମୀନାମୁରେ ?" ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ସମ୍ମତି ଜଣେଇଲି ।

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆସିଛି ସେହି ହତଭାଗିନୀ ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣାର ବାନ୍ଧବୀ ମୀନା ମୁରେଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ । ହିଁ, ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ସେହି ବିଗତପ୍ରାଣା ସମ୍ପର୍କରେ ହିଁ ମୁଁ ଆସିଛି ।"

ମୁଁ କହିଲି "ସାର୍ । ଲୁସି ୱେଷ୍ଟେର୍ଣ୍ଣର ମଙ୍ଗଳାକାଙ୍କ୍ଷୀ ପରମ ସହାୟକ ଆପଣ । ତେଣୁ ତା'ଠାରୁ ଆଉ କି ବଡ଼ ଦାବୀ ମୋ ଉପରେ ଆପଣଙ୍କର ଥାଇପାରେ ?" ମୋର ପ୍ରସାରିତ କରଧରି କୋମଳ ଭାବରେ କହିଲେ—

"ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ଜାଣିଥିଲି ସେହି କୁମୁଦ ପରି ପବିତ୍ର ସତେଜ ବାଳିକାଟିର ବନ୍ଧୁଭାବରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ମହତ୍ ହୋଇଥିବ । ତଥାପି ମୋର ଜ୍ଞାନ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ

ରହିଥିଲି -" ସଲଜ୍ଜାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଙ୍ଗୀରେ ମସ୍ତକ ଅବନତ କଲେ । ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି କ'ଣ ପାଇଁ ମୋତେ ଦେଖାକରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

" ଲୁସିଙ୍କୁ ଲିଖିତ ତୁମ ଚିଠି ଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ପଢ଼ିଛି । ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ଦେବ । କାରଣ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କଲି, ଦେଖିଲି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ କେହି କେଉଁ ଆଡ଼େ ନାହିଁ । ତୁମେ ତା' ପାଖରେ ହ୍ୱିଟବିରେ ଥିଲ । ସେ ବେଳେ ବେଳେ ଡାଏରୀ ଲେଖୁଥିଲା—ନା ନା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନା ମୀନା ! ତୁମେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଗଲାପରେ ତୁମରି ଅନୁକରଣରେ ସେ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେହି ଡାଏରୀରେ ତା'ର ସ୍ୱପ୍ନଚାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜ ଅନୁମାନର କେତେକ ଆଭାସ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛି । ଏବଂ ସେଥିରେ କୁହାଯାଇଛି, ତୁମେ ତାକୁ ଥରେ ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲ । ତେଣୁ ନିତାନ୍ତ ଚିନ୍ତାକୁଳ ହୃଦୟରେ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ତୁମକୁ ପଚାରିବା କଥା ଏ ବିଷୟରେ ଯାହା ମନେ ଅଛି ଦୟାକରି କହିବ କି ?"

"ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ସେ ବିଷୟରେ ସବୁକଥା ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ କହିବି ।"

"ଓଃ ! ତେବେ ସବୁକଥା ମନେ ଅଛି ? ଯାହା କିଛି ଘଟିଥିଲା ସବୁ ? ତା'ହେଲେ ତୁମର ଖୁବ୍ ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି ! କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲିର ଝିଅଗୁଡ଼ାକ ଆଦୌ କିଛି ମନେରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।"

"ନା ନା, ଡାକ୍ତର ସାହେବ ! ତା ନୁହେଁ । ଯେତେବେଳେ ସେ ସବୁ ଘଟଣା ମୁଁ ଲେଖି ରଖିଥିଲି । ଯଦି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ପାରେ ।"

"ଓଃ ! ଭାରି କୃତଜ୍ଞ ମୁଁ ମାଡାମ ମୀନା । ମୋତେ ଦୟା କଲ ।" ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଠକିବାକୁ କାହିଁକି ଭାରି ଇଚ୍ଛାହେଲା । ବୋଧହୁଏ ସେହି ସନାତନ ନିଷିଦ୍ଧ ଫଳର ସ୍ୱାଦ ଆମ ନାରୀମାନଙ୍କ ଅନୁଭୂତିରେ ଚିର ଜାଗରୂକ ରହିଥାଏ—ତେଣୁ ସର୍ଟହାଣ୍ଡରେ ଲିଖିତ ଡାଏରୀଟି ତାଙ୍କୁ ଧରାଇଦେଲି । କୃତଜ୍ଞତାର ଭଙ୍ଗୀରେ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ—

"ପଢ଼ିପାରେ ?"

"ଆପଣଙ୍କ ଖୁସି !" ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ । ଖୋଲିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ନୈରାଶ୍ୟର ଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ମସ୍ତକ ଅବନତ କଲେ ।

"ଓଃ ! କି ବୁଦ୍ଧିମତୀ ନାରୀ ! ବହୁ ଦିନରୁ ଜାଣିଥିଲି, ମିଷ୍ଟର ଜନାଥନ୍ ଜଣେ ବାହାଦୁର ପିଲା । ଦେଖ ! ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କର ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ସଦଗୁଣ ରହିଛି ? ଆଉ ଟିକିଏ ଦୟା କରିବ ନାହିଁ ? ଏଇଟିକୁ ଟିକେ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦିଅନ୍ତ ନାହିଁ ? ଦୁଃଖର ବିଷୟ ମୋତେ ସର୍ଟହାଣ୍ଡ ଜଣାନାହିଁ ।" ମୋର ଥଟ୍ଟା ଖେଳିବା ଭାବ କ'ଣ ଆଉ ଅଛି ଏତେବେଳକୁ ? ବରଂ ତାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି ଲଜ୍ଜା । ବାସ୍କେଟ୍‌ରୁ ଟାଇପ୍ କପିଟି ଆଣି ଦେଲି ।

"କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ମୋର ଧୃଷ୍ଟତା ପାଇଁ । ଜାଣିଥିଲି ବିଚାରୀ ଲୁସି କଥା ଆପଣ ପଚାରିବେ । ତେଣୁ ସେଥିପାଇଁ ଅଯଥାରେ କାହିଁକି ବିଳମ୍ବ କରିବେ ? କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଛି ଆପଣଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଅନୁଚିତ । ତେଣୁ ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଟାଇପ୍ କରିଦେଇଛି, ନିଅନ୍ତୁ ।"

ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ନେଲେ "ଆହା ! କି ମହତ୍ତ୍ୱ ! ଆଚ୍ଛା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପଢ଼ି ପାରେ ? ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ କିଛି କଥା ତୁମକୁ ପଚାରି ପାରେ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ! ନିଶ୍ଚୟ ! ଆପଣ ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ମୁଁ ଲଞ୍ଚ୍ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କହେ । ଖାଉ ଖାଉ ଯାହା ପଚାରିବାର ପଚାରିବେ ।" ସମ୍ମତି ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ଆଲୁଅକୁ ପଛକରି ଚେୟାର ଉପରେ ଆରାମରେ ବସି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିଗଲେ । ମୁଁ ଆସିଲି ଲଞ୍ଚ୍ ପାଇଁ କହିବାକୁ । ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ପଢ଼ାରେ ବ୍ୟାଘାତ ନ ଘଟୁ । କିନ୍ତୁ ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲି ଘର ଭିତରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତ ପଦଚାରଣ । ଉତ୍ତେଜନାରେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ମୋତେ ଦେଖି ଦୌଡ଼ି ଆସି ଦୁଇହାତକୁ ମୋର ଧରି ପକାଇଲେ ।

"ଓଃ ! ମାଡାମ୍ ମୀନା । କ'ଣ କହିବି ତୁମକୁ ? କି ଭାଷାରେ କହିବି କେତେ କୃତଜ୍ଞ ତୁମ ପାଖରେ ? ଏ ତ କାଗଜ ନୁହେଁ—ମୋ ପକ୍ଷରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟର ସିଂହଦ୍ୱାର ମୋ ସମକ୍ଷରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ଦେଇଛି । ଏ ସତ୍ୟ ମୋତେ ହତବୁଦ୍ଧି କରିଦେଇଛି, ଏତେ ଆଲୋକୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା ମୋତେ ଅନ୍ଧ କରି ପକାଇଛି । ତଥାପି ଆଲୋକ ପଛରେ ଅନ୍ଧକାରର ବାଦଲ ଭାସମାନ । ତୁମେ ସେ ସବୁ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ, ନା ! କଳ୍ପନା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତଥାପି, ତଥାପି ହେ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ରମଣୀ ! ତୁମ ନିକଟରେ ନିତାନ୍ତ କୃତଜ୍ଞ ମୁଁ ।" ଭାରି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହୁଥାନ୍ତି—"ଯଦି ଆବ୍ରାହମ୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତୁମର କି ତୁମର ପ୍ରିୟତମର କିଛି କରିପାରିବାଭଳି ସୁଯୋଗ ଘଟେ, ଦୟାକରି କହିବ । ସେ ତା'ର ଜୀବନ ଦେଇ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଛେଇବ ନାହିଁ । ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ତୁମର ସେବା କରି

ପାରିବାର ସୁଯୋଗ ମୋ ପକ୍ଷରେ ପରମାନନ୍ଦ । ମୋର ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ, ସମସ୍ତ କର୍ମଶକ୍ତି ତୁମର, ତୁମ ପ୍ରିୟଜନର କଲ୍ୟାଣରେ ବ୍ୟୟ କରିବି । ଜୀବନରେ ଦୁଃଖର ଅମାନିଶା ଅଛି, ଆନନ୍ଦାଲୋକ ବି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ? ତୁମେ ଗୋଟିଏ ଆଲୋକ-ବର୍ତ୍ତିକା । ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ତୁମର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖରିତ ହେବ । ତୁମ ପରି ନାରୀକୁ ଯେ ଜୀବନସଙ୍ଗିନୀ ରୂପେ ପାଇଛନ୍ତି, ସେ ପରମ ଭାଗ୍ୟବାନ ନିଶ୍ଚୟ ।"

"କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର ସାହେବ୍ ! ଆପଣ ମୋତେ ଅଯଥାରେ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି । ତା'ଛଡ଼ା— ଆପଣ ମୋତେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।"

"ଆଁ ? କ'ଣ ? ଜାଣେ ନାହିଁ ? ତୁମକୁ ଜାଣେ ନାହିଁ ? ମୋ ପରି ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ, ଯେ ଜୀବନ ସାରା ଅସଂଖ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ପୁସ୍ତକ ଅଧ୍ୟୟନ କଲା; ବିଶେଷ ଭାବରେ ମଣିଷର ମନ, ତା'ର ମସ୍ତିଷ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ, ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଆସିଲା— ସେ ତୁମକୁ ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ ? କ'ଣ ତୁମେ କହୁଛ ଝିଅ ? ତୁମର ଏ ଅନୁପମ ଡାଏରୀଟି ପଢ଼ିଲି, ଯାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାଡ଼ିରେ ସତ୍ୟତା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଲୁସି ପାଖକୁ ତୁମର ମଧୁର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଲି । ସେଗୁଡ଼ିକ ତୁମର ବିବାହ ଘଟଣା, ତୁମର ଆତ୍ମ ପ୍ରତ୍ୟୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅଥଚ ତୁମକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ —ଜାଣି ପାରିଲି ନାହିଁ ? ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ତୁମ ପରି ମହିମାମୟୀ ନାରୀ କେବଳ ତା'ର ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଏପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରେ ଏବଂ କେବଳ ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ତାହା ପାଠ କରାଯାଇ ପାରେ । ଆମ ପରି ପୁରୁଷ ଯଦି ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ସେହି ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି ଲାଭ କରିବାକୁ ହେବ । ତୁମର ପତି ମହତ୍ ପ୍ରକୃତିର । ତାଙ୍କ ଉପରେ ତୁମର ଗଭୀର ଆସ୍ଥା, ପରମ ବିଶ୍ୱାସ କହେ — ତୁମେ ତାଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତା ସହଧର୍ମିଣୀ, ଉଦାରହୃଦୟା । କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଯରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରତ୍ୟବାୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ ସିନା ! ଅଚ୍ଛା ମା ! ତୁମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କଥା କିଛି କହ ! ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ତ ? ତାଙ୍କର ସେ ବିଚଳିତଭାବ ଆଉ ନାହିଁ ? ଏବେ ସୁସ୍ଥ ସବଳ, ଉତ୍ସାହୀ ଅଛନ୍ତି ତ ?" ବର୍ତ୍ତମାନ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କହିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ତେଣୁ କହିଲି—

"ପ୍ରାୟ ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ତ । ମିଷ୍ଟର ହକିନସ୍‌ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ପୁଣି ଅସୁବିଧା ଦେଖା ଦେଇଛି ।" ସେ କହିଲେ "ଓ ହଁ ହଁ । ମୁଁ ଜାଣେ ଜାଣେ । ତୁମ ଶେଷ ଚିଠି ଦୁଇଟିରେ ପଢ଼ିଛି ।"

"ଭାବୁଛି ଏହି ଘଟଣା ତାଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କରିଛି । ଗତ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଆମେ ଟାଉନ୍‌ରେ ଥିଲାବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କଠାରେ ସ୍ନାୟବିକ ବିକ୍ଷୋଭ ଦେଖାଗଲା ।"

"ଆଁ ! କ'ଣ ? ସ୍ନାୟୁବିକ ବିକ୍ଷୋଭ ? ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ? ପାଗଳାମି ପୁଣି ଛୁଇଁନାହିଁ—ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ନାୟୁବିକ ବିକ୍ଷୋଭ ନିହାତି ସାଙ୍ଘାତିକ ଲକ୍ଷଣ ! ନାଃ ନାଃ—ଭାରି ଖରାପ ! ଭାରି ସାଙ୍ଘାତିକ ! ଆଚ୍ଛା—କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା ? କାରଣ କ'ଣ ?"

"ତାଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ ଜଣେ କାହାକୁ ଦେଖି ଅତୀତର ବିଭୀଷିକା ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ସେଥିରୁ ପୁଣି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।" ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୁଦାୟ ଘଟଣାଟା ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଉଠି ମୋତେ ଆକୁଳିତ କଲା । ଆଗେ କ'ଣ କହିବି ପରେ କ'ଣ କହିବି ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଚିନ୍ତା, ତାଙ୍କର ବିଭୀଷିକାମୟ ଅନୁଭୂତି, ତାଙ୍କର ଭୟଙ୍କର ଡାଏରି ଏବଂ ସେହି ଘଟଣା ଦିନରୁ ଯେଉଁ ଆତଙ୍କ ମୋର ଚିନ୍ତାରାଜ୍ୟକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଛି—ଏ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଏକ ସମୟରେ ମନକୁ ମୋର ବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଇଲା । ମୁଁ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିପଡ଼ିଲି । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦୁଇଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି—ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ଆଉଥରେ ସେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଉଠନ୍ତୁ । ହାତ ଦୁଇଟି ଧରି ମୋତେ ଉଠାଇଲେ । ସୋଫା ଉପରେ ବସାଇ ଦେଇ ମୋ ପାଖରେ ବସିଲେ । ତା'ପରେ—ଆହା କି ମଧୁର ସେ କଥା ! ଯେମିତି କର୍ଣ୍ଣରେ ମୋର ସୁଧା ବୃଷ୍ଟି ହେଉଛି—

"ମା ! ନିତାନ୍ତ ନୀରସ, ନିଃସଙ୍ଗ, ଶୂନ୍ୟ ଜୀବନ ମୋର । ପୁଣି ଏତେ କର୍ମମୁଖର ଯେ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅମୃତଧାରାରେ ସିକ୍ତ ହେବାର ଅବକାଶ ନାହିଁ ସେଠାରେ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ମୋତେ ଏଠାକୁ ଡକାଇ ଆଣିବା ଦିନରୁ ମୁଁ ଏତେ ସୁଜନଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇଛି, ଏପରି ମହାନ୍ ହୃଦୟବତ୍ତାର ସାକ୍ଷାତକାର ଘଟିଛି ଯେ ମୋର ଜୀବନ ମରୁର ନିଃସଙ୍ଗତା ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ବିଶେଷତଃ ମୋର ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ହେତୁ ଏହି ନିଃସଙ୍ଗତା ବୋଧ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ ହୋଇ ଦେଖାଦେଇଛି । ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ତୁମପ୍ରତି ଗଭୀର ଶ୍ରଦ୍ଧା ନେଇ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲି ଏବଂ ମୁଁ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବି, ତୁମେ ମୋର ସକଳ ଆଶା ସଫଳ କରିଛ । କେବଳ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଥିଲି ସେହି ଆଶା ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛ ସେତିକି ନୁହେଁ । ବସୁଧା ଯେ ମହୀୟସୀ ରମଣୀଶୂନ୍ୟା ନୁହେଁ—ଏପରି ହୃଦୟବତୀ ନାରୀ ଅଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର ମହିମାମୟ ଜୀବନର ସତ୍ୟାନୁଭୂତି ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରଗଣଙ୍କ ପାଇଁ ନୂତନ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପାରିବ—ଏହି ଆଶା ତୁମେ ମୋତେ ଦେଇଛ । ତୁମର ଯଦି କିଛି ପ୍ରୟୋଜନରେ ମୁଁ ଆସିପାରେ କିପରି ଯେ ସୁଖୀ ହେବି ପ୍ରକାଶ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ତୁମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥତା ମୋର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ

ଅଭିଜ୍ଞତାର ପରିସର ବହିର୍ଭୂତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି, ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ସବଳ କରି ତାଙ୍କଠାରେ ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷକାର ଫେରାଇ ଆଣି ତୁମକୁ ସୁଖୀ କରିବା ପାଇଁ ମୋର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ବିନିଯୋଗ କରିବି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଭଲ ଭାବରେ ଖିଆପିଆ କର । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ ତୁମେ, ଆଉ—ବୋଧହୁଏ ଖୁବ୍ ବେଶି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ମଧ୍ୟ । ପତିଦେବତା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ କେବେ ଏହି ଶୁଷ୍କ ମୁଖ ଆନନ୍ଦ ଦେବନାହିଁ ଏବଂ ଯାହା ତାଙ୍କର ନିରାନନ୍ଦ ଆଣିବ ତାହାହିଁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କ୍ଷତିକାରକ । ଅତଏବ ମା ! ତାଙ୍କର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତୁମେ ଶରୀରରେ ସୁସ୍ଥତା ଏବଂ ମୁଖରେ ହସ ଫୁଟାଇବା ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା, ଲୁସି କଥା ତ ସବୁ କହିଲ ? ସେ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ଆଉ ଆଲୋଚନା କରି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଅଜି ରାତିରେ ଏକ୍‌ସେଟର୍‌ରେ ରହୁଛି ମୁଁ । ଯାହାସବୁ ତୁମେ କହିଲ, ସେ ବିଷୟରେ ମୋତେ ବହୁତ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦରକାର ହେଲେ ତୁମକୁ ଆଉ କିଛି ପଚାରିପାରେ । ତାପରେ ମଧ୍ୟ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଅସୁବିଧା ବିଷୟରେ ତୁମେ ଯାହା ଜାଣି କହିବ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ । ଆଗେ ଚାଲ ତୁମେ ଖାଇବ ! ତା ପରେ ଯେତେ ପାରୁଛ କହୁଥାଅ ।"

ଲଞ୍ଚ ପରେ ଡ୍ରଇଂରୁମ୍‌ରେ ଯାଇ ବସିଲୁ । ସେ କହିଲେ "ହଁ— ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ କଥା କହ ।" ଏହି ମହାନ୍ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କ ଆଗରେ ସବୁକଥା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମୋତେ ଭାରି ଭୟ ଲାଗିଲା । କ'ଣ କହିବି ? ମୋ କଥା ଶୁଣି ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଭାବିବେ ଯେ ମୁଁ ନିହାତି ଭୀରୁ, ନିର୍ବୋଧ ଆଉ ଜନାଥନ୍ ଜଣେ ବଦ୍ଧ ପାଗଳ । ସେ ଡାଏରୀଟି ଯେମିତି ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନା ! ସଙ୍କୋଚ ଆସିଲା—କହିବି ନା କହିବି ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ନିତାନ୍ତ ମଧୁର, କରୁଣାର୍ଦ୍ର । ତା ଛଡ଼ା ସେତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ? ତେଣୁ ସ୍ୱତଃ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ଆସିଲା । କହିଲି—

"ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ଯେ ଆପଣ ମୋତେ କିମ୍ବା ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଉପହାସ ନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । କାଲିଠାରୁ ମୁଁ ଏକପ୍ରକାର ଦୋଳାଚଳ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିରେ ରହିଛି । ଯେଉଁ ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଘଟଣା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଯାଉଛି ତାହା ଯେ କେତେକାଂଶରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଛି, ସେଥିପାଇଁ ଦୟାକରି ମୋତେ ନିର୍ବୋଧ ମନେ କରିବେ ନାହିଁ—ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।" ଭାବଭଙ୍ଗୀ ତଥା ବାକ୍ୟରେ ମୋତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ—

"ଦେଖ ମା ! ତୁମେ ଯଦି ଜାଣ କି ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଏଠାକୁ ଆଗମନ, ବରଂ ତୁମେ ମୋତେ ଉପହାସ କରିବ । ଅନ୍ୟର ଅନୁଭୂତ,

ବିଶ୍ୱାସ ଯେତେ ଅଦ୍ଭୁତ କିମ୍ବା ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ହେଲେ ବି ତାକୁ ହେୟ ମନେ କରିବା ମୁଁ ଶିଖିନାହିଁ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ମନଦେଇ ମୁଁ ଆସିଛି । ନିତିଦିନିଆ ଜୀବନରେ ବୈଚିତ୍ର୍ୟହୀନ ଘଟଣାପ୍ରବାହ ତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ନ ପାରେ । ଅଦ୍ଭୁତ, ଅସାଧାରଣ ଘଟଣାବଳୀ, ଯାହା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ କରେ; ସେ ପାଗଳ କି ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କ ସ୍ଥିର କରିପାରେ ନାହିଁ—ସେହି ସବୁ ଅନୁଭୂତି କେବଳ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଣି ଦେଇପାରେ ।"

"ଆପଣଙ୍କୁ ଅଜସ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ ! ମୋ ମନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଭାର ମୁକ୍ତ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଆପଣ । ଅନୁମତି ଦେଲେ, ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ଲେଖା ଦେବି । ସେଇଟି ଖୁବ୍ ଦୀର୍ଘ ହେଲେ ବି, ଟାଇପ୍ କରି ଦେଇଛି । ଆମ ପତିପତ୍ନୀ ଉଭୟଙ୍କ ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ସେଇଥିରୁ ଜାଣିପାରିବେ । ଏଇଟି ତାଙ୍କ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା କାଳୀନ ସମସ୍ତ ଘଟଣାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଆତ୍ମଲିପି । ସେ ସବୁ ଘଟଣା କଥାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମୋର ସାହସ ହେଉନାହିଁ । ଆପଣ ନିଜେ ପଢ଼ି ବିବେଚନା କରିବେ । ତା ପରେ କ'ଣ ଭାବିଲେ, ମୋତେ ଦୟାକରି କହିବେ ।"

"ଅବଶ୍ୟ, ଅବଶ୍ୟ । ସକାଳେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ତୁମକୁ ଆସି ଭେଟିବି । ତୁମ ସ୍ୱାମୀ ଯଦି ଆସିଥାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବି ଦେଖିବି ।"

"ଜନାଥନ୍ ସାଢ଼େ ଏଗାରଟାରେ ଫେରିବେ । ଆପଣ ଲଞ୍ଚ୍‌କୁ ଆସିବେ ନିଶ୍ଚୟ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହେବ । ୩.୩୪ର ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଟ୍ରେନ୍ ପାଇବାରେ କିଛିତ ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ ଆପଣଙ୍କର । ସେଥିରେ ଗଲେ ପାଡ଼ିଙ୍ଗଟନ୍‌ରେ ଆଠଟା ପୂର୍ବରୁ ଖୁସିରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ।" ଟ୍ରେନ୍ ସମୟ ଏମିତି ମୁହେଁ ମୁହେଁ କହିଦେବାରେ ସେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ କେମିତି ଜାଣିବେ ଯେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ବ୍ୟସ୍ତତା ସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଏକ୍ସେଟର୍‌ରୁ ଯେତେ ଗାଡ଼ି ଯାଏ କିମ୍ବା ଆସେ, ତାର ସମୟ ମୋର ମୁଖସ୍ଥ ।

ମୋଠାରୁ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ସେ ଚାଲିଗଲେ ଏବଂ ମୁଁ ଏଠି ବସି ଭାବୁଛି—ଭାବୁଛି—କ'ଣ ଭାବୁଛି ! କାହିଁକି ଭାବୁଛି ! —ତାର କୂଳ କିନାରା ନାହିଁ ।

ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପତ୍ର

(ପତ୍ରବାହକ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରେରିତ)

୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୬ଟା।

"ସ୍ନେହର ମାଡାମ୍ ମୀନା,

ତୁମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସେହି ଅଦ୍ଭୁତ ଡାଏରିଟି ପଢ଼ିଲି। ତୁମେ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଇପାର। ଏହା ବିଭୀଷିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରେ, ହୋଇପାରେ ଅସମ୍ଭବ, ଅଦ୍ଭୁତ; କିନ୍ତୁ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ। ଏହି ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋ ଜୀବନ ପଣ କରି ସାରିଛି। ତାହା ଅନ୍ୟ କାହା ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ, ଅମଙ୍ଗଳଜନକ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ବା ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭୟ ରହିପାର। ସେ ଜଣେ ମହାନ୍ ହୃଦୟର ଅଧିକାରୀ। ତାପରେ, ମାନବଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିପାରେ—ଯେଉଁ ଲୋକ ପ୍ରାଚୀର ଅତିକ୍ରମ କରି ସେହି ବିଭୀଷିକାପୂର୍ଣ୍ଣ କକ୍ଷକୁ ଯାଇପାରେ, ଥରେ ନୁହେଁ —ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସାହସ କରିପାରେ, ସେ କେବେ ମସ୍ତିଷ୍କ ବିକୃତିରେ ଚିରକାଳ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇପାରେନା ! ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇପାରେ ଯେ ତାଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ଏବଂ ହୃଦୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ଅଛି। ଅତଏବ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ। ବହୁତ କଥା ତାଙ୍କଠାରୁ ମୋର ବୁଝିବାକୁ ଅଛି। ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ତୁମକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆଜି ଆସିଥିଲି। ଏକାଦିକ୍ରମେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଶିକ୍ଷା ମୋତେ ମିଳିଲା ଯେ ମୁଁ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି। ଏ ଜ୍ଞାନାଲୋକର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ମୋର ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଝଲସାଇ ଦେଇଛି। ତଥାପି ମୋତେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ—

ତୁମର ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ,
ଆବ୍ରାହମ୍ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ"

ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ପତ୍ର

୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ସନ୍ଧ୍ୟା ୬.୩୦

"ପରମ ପୂଜନୀୟ ଡାକ୍ତର ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ

ଆପଣଙ୍କ ଅନୁପମ ପତ୍ରଟି ପାଇଁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ। ବାସ୍ତବିକ ପତ୍ରଟି ମୋ ହୃଦୟରୁ ଗୋଟାଏ ପଥର ବୋଝ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଇଛି। ତଥାପି କହିବି— ଯଦି ଏସବୁ

ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ସଂସାରରେ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିର ଅନ୍ତରାଳରେ କି ଭୟଙ୍କର ବସ୍ତୁ ସବୁ ନାହିଁ ସତେ ! ଯଦି ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ଲୋକଟା, ସେହି ରାକ୍ଷସଟା ଲଣ୍ଡନକୁ ଆସିଥାଏ--- କି ଅଘଟନ ନ ଘଟାଇବ ! ଭାବିବାକୁ ବି ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଏ ପତ୍ର ଲେଖୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ତାର ପାଇଲି, ସେ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟା ୬.୨୫ରେ ଲଉନ୍‌ସେଷ୍ଟନ୍ ଛାଡ଼ୁଛନ୍ତି ଏବଂ ୧୦.୧୮ରେ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବେ । ତେଣୁ ଆଜି ରାତିରେ ଆଉ ଡରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି ଏଠାକୁ ଲଞ୍ଚ ପାଇଁ ଆସିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ତା ବଦଳରେ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ପାଇଁ ୮ଟା ବେଳକୁ ଦୟାକରି ଆସିବେ---ଅବଶ୍ୟ ଉଠିବାରେ ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ ଆପଣଙ୍କର । ଯଦି ବ୍ୟସ୍ତ ଥାନ୍ତି ୧୦.୩୦ ଟ୍ରେନରେ ଏଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ୨.୩୫ରେ ପାଡ୍ଡିଙ୍ଗଟନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବେ । ଉତ୍ତର ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ପତ୍ର ନ ପାଇଲେ ଧରିନେବି ଯେ ଆପଣ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି ।

ସେବାଧୀନା ଏବଂ ଗୁଣ ମୁଗ୍‌ଧା
ମୀନା ହାରକାର୍”

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୨୬ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ମୁଁ ଯେ ପୁଣି ଡାୟେରୀ ଲେଖିବି, ଏ ଧାରଣା ମୋର ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଭାବୁଛି ପ୍ରକୃତରେ ସେ ସମୟ ଆସିଛି । କାଲି ରାତିରେ ଫେରିଲାବେଳକୁ ମୀନା ସୁପର୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସାରିଛି । ଖାଇ ସାରିଲା ପରେ କହିଲା, ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆସିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇଟି ଡାୟେରୀ ଦେଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ତା'ରଟି ଏବଂ ମୋରଟି, ତା'ଛଡ଼ା ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ କେତେ ଚିନ୍ତିତ ସେ କଥା ବି କହିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିଠି ଦେଖାଇଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ଯାହା ମୁଁ ଲେଖିଛି ସବୁ ସତ୍ୟ । ଏଇ କଥାଟା ମୋତେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ମଣିଷରେ ପରିଣତ କରିଛି । ସମସ୍ତ ଘଟଣାର ବାସ୍ତବତା ସମ୍ପର୍କରେ ସନ୍ଦେହ ହିଁ ମୋତେ ଅକାମୀ କରି ପକାଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ପଡ଼ି ନିତାନ୍ତ ଶୂନ୍ୟତା ବୋଧ କରୁଥିଲି—ସବୁ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଅବିଶ୍ୱାସ ଭାବ ଚାଲି ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁ ଜାଣିଲି, ବୁଝିଲି । ଏହି ଜ୍ଞାନ ମୋ ମନରୁ ସବୁ ଭୟ ଦୂର କରିଦେଇଛି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ—ଏପରିକି କାଉଣ୍ଟ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଭୟ ବୋଧ କରୁନାହିଁ । ଲଣ୍ଡନକୁ ଆସିବାର ଯେଉଁ ଯୋଜନା ସେ କରିଥିଲା, ସେଥିରେ

ମେ ସଫଳକାମୀ ହୋଇଛୁ । ସେଦିନ ତାକୁ ହିଁ ଦେଖିଥିଲି । ସେ ଯେ ଯୁବକ ହୋଇଯାଉଛି ! କିନ୍ତୁ କିପରି ? ସେହି ପ୍ରତାରକର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ତାକୁ ନିର୍ମୂଳ କରିବାପାଇଁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅବଶ୍ୟ ମୀନାର ବର୍ଣ୍ଣନାନୁରୂପ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯଦି । ବହୁତ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସି ଏସବୁ କଥା ଆଲୋଚନା କଲୁ । ମୀନା ବେଶ ବିନ୍ୟାସରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ହୋଟେଲକୁ ଯିବ ତାଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବା ପାଇଁ

ଜାଣୁଛ, ବୋଧହୁଏ ମୋତେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଲି, ସେ ମୋ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତ ପକାଇ ଆର ହାତରେ ମୋ ମୁହଁକୁ ବୁଲାଇ ଧରିଲେ ଆଲୁଅ ଆଡ଼କୁ । ତାପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ କହିଲେ—

“କିନ୍ତୁ ମାଡ଼ାମ୍ ମୀନା କହୁଥିଲେ ତୁମେ ଅସୁସ୍ଥ, ତୁମ ମୁଣ୍ଡରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଦେଖା ଦେଇଛି ? କାହିଁ ?” ଏହି ଦୟାଳୁ ଶବ୍ଦମାନ ଶୁଣି ମୋ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ମାଡ଼ାମ୍ ମୀନା କହିବାରେ ଭାରି କୌତୁକ ଲାଗିଲା । ହସି ପକାଇଲି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି—

“ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲି । ମୋର ମୁଣ୍ଡ ବି ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତ ମୋତେ ଭଲ କରିଦେଇ ସାରିଛନ୍ତି ।”

“କେମିତି ? କେମିତି ?”

“ଆପଣଙ୍କର ମୀନାକୁ ଲେଖା କାଲିର ଚିଠିଦ୍ୱାରା ? ମୁଁ ଗୋଟାଏ ନିତାନ୍ତ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲି । ଫଳରେ ସବୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରାକୃତିକତାର ବର୍ଣ୍ଣରେ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ କିଏ ସତ୍ୟ କିଏ ମିଥ୍ୟା ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲି । ଅନ୍ୟ କଥା ଦୂରେ ଥାଉ, ମୋର ନିଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାନୁଭୂତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି ! ଏହି ଅନାସ୍ଥା ଭାବରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହୋଇ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ତେଣୁ ମନକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ଜୀବନର ଗତାନୁଗତିକ କର୍ମପ୍ରବାହ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ରାସ୍ତା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅନୁଭବ କଲି ଏହି ଗତାନୁଗତିକତା ବେଶିଦିନ ମୋତେ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ରଖିପାରୁ ନାହିଁ । ତେଣୁ ନିଜ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ତୁଟିଯିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଡାକ୍ତର ସାହେବ ! ସବୁ କିଛି ଏପରିକି ନିଜ ପ୍ରତି ଅବିଶ୍ୱାସ ଭାବ ଯେ କି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଅନୁଭୂତି, ଆପଣ ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ ।” ବୋଧହୁଏ ମୋ କଥା ଶୁଣି ଖୁସି ହେଲେ । କହିଲେ—

“ଆଃ ! ତେବେ ତୁମେ ଜଣେ ମନୋବିଜ୍ଞାନ-ମୁଖ ମଣ୍ଡଳର ଆକୃତି ଦେଖି ଚରିତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାର ? କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ? ମୋର ଏଠାକାର ରହଣୀ କାଳରେ

ଘଣ୍ଟାକୁ ଘଣ୍ଟା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ନୂଆ ଉପଲବ୍ଧି ଆସୁଛି ! ଆଃ—ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ପାଇଁ ତୁମ ଘରକୁ ଯିବାରେ କି ଆନନ୍ଦିତ ମୁଁ ! ମୋ ପରି ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ତୁମମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛି, ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା କରିବ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେଭଳି ପତ୍ନୀ ପାଇଛ ବାସ୍ତବିକ ମହାଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ।" ଦିନ ସାରା ତ ମୀନାର ପ୍ରଶସ୍ତି ଶୁଣିବାକୁ ହେବ, ତେଣୁ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ନୀରବରେ ଠିଆ ହେଲି ।

"ବୁଝିଲ ବାବୁ ! ତୁମ ପତ୍ନୀ—ସେ ସାଧାରଣ ନାରୀ ନୁହନ୍ତି । ବିଶ୍ୱସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ସ୍ୱହସ୍ତ ନିର୍ମିତ ଦୈବୀଭାବାପନ୍ନା ରମଣୀ ସେ । ଆପଣମାନଙ୍କପରି ସାଧାରଣ ନରନାରୀଙ୍କୁ ଦେଖାଇଦେବେ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ନାହିଁ । ଏହି ଧରାହିଁ ତାର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ତା ମଧ୍ୟକୁ ଆମେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରୁ । ଏପରି ବାସ୍ତବ, ଏପରି ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡିତ, ଏପରି ମହିମାନ୍ୱିତ—ଅଥଚ ଅହଂକାରର ବିନ୍ଦୁ ବିସର୍ଗ ଶୂନ୍ୟ---ପୁଣି ଏତେ କମ୍ ବୟସରେ ଏପରି ସଂଶୟବାଦିନୀ ଏବଂ ଆତ୍ମହିତାଭିଳାଷିନୀ! ଆଉ ତୁମ କଥା ସାର୍ !—ହିତଭଗିନୀ ଲୁସିକୁ ଲେଖା ତାଙ୍କର ସବୁ ଚିଠି ମୁଁ ପଢ଼ିଛି । ସେଥିରେ ତୁମ କଥା କେତେ ଲେଖାଯାଇଛି । ତେଣୁ କେତେଦିନରୁ ତୁମକୁ ଜାଣିଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଆବିଷ୍କାର କଲି କାଲି ରାତିରେ । ହାତ ଦିଅ । ହାତ ବଢ଼ାଅ ମୋ ଆଡ଼େ । ଆମେ ସାରା ଜୀବନ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବା ଆସ !"

ଆମେ କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲୁ । ତାଙ୍କର ଅକୃତ୍ରିମ ସ୍ନେହ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ କରିଦେଲା । ମୋର କଣ୍ଠରୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

"ବର୍ତ୍ତମାନ—ତୁମକୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା କରିପାରେ ? ଏକ ମହାନ୍ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ବ୍ରତୀ ମୁଁ, ଏବଂ ତାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ । ଏଥିରେ ମୋତେ ଦୟାକରି ସାହାଯ୍ୟ କର । କହିପାରିବ ତୁମେ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭାନିଆ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କ'ଣ ଘଟିଥିଲା ? ଉପସ୍ଥିତ ଏତିକି । ଆଉ ନାନା କଥା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ପରେ ।"

"ଦେଖନ୍ତୁ ସାର୍ । ଆପଣ ଯାହା କହିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ସେ ସବୁ କ'ଣ କାଉଣ୍ଟକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ।" ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ ।

"ତେବେ ମୋର ମନପ୍ରାଣ ସବୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଦେଲି । ଆପଣ ୧୦.୩୦ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏଠି ରହି ପଢିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ମୁଁ କାଗଜ ବଣ୍ଡଲ୍‌ଟା ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେବି । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ପଢ଼ିବେ ।"

ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ପରେ ତାଙ୍କୁ ଷ୍ଟେସନ୍ ନେଇଗଲି । ବିଦାୟ ସମୟରେ କହିଲେ—

"ଦରକାର ହେଲେ ଟାଉନ୍‌କୁ ଆସିବାକୁ ଖବର ପଠାଇବି । ବୋଧହୁଏ ଯିବାରେ କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ? ହଁ । ମାଡାମ୍ ମୀନାଙ୍କୁ ବି ସାଂଗରେ ନେବ ।"

"ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ଚାହିଁବେ ଆମେ ଯିବୁ ।"

ଏଠାକାର ସକାଳ କାଗଜ ଏବଂ ଲଣ୍ଡନର ଗତ କାଗଜ ଆଣିଦେଲି । ଗାଡ଼ି ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ, କେତେବେଳେ ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼ିବ । ସେ କାଗଜ ଲେଉଟାଉଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଗୋଟାକର କିଛି ସମ୍ବାଦରେ ବୋଧହୁଏ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ଆଖି ପଡ଼ିଲା । କାଗଜ ରଙ୍ଗରୁ ଜାଣିଲି ସେଇଟା 'ଦ ଓ୍ୱେଷ୍ଟ ମିନଷ୍ଟର ଗେଜେଟ୍' । —କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? କାଗଜଟାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଏମିତି ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା କାହିଁକି ? ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ମନେ ମନେ ବରବର ହେଉଛନ୍ତି "ହେ ଭଗବାନ୍ ! ହେ ଭଗବାନ୍ ! ଏତେ ଶୀଘ୍ର ! ଏତେ ଶୀଘ୍ର !" ମୁଁ ଯେ ଏଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ସେ କଥା ବୋଧହୁଏ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳକୁ ହୁଇସିଲ୍ ବଜାଇ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ଚେତା ଫେରିଲା । ଝରକାରେ ମୁହଁ ଗଳାଇ ହାତ ହଲାଇ କହିଲେ "ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ସ୍ନେହ ଜଣାଇବ । ଶୀଘ୍ର ଚିଠି ଦେବ ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୨୬ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ବାସ୍ତବରେ 'ପରିସମାପ୍ତି' ବୋଲି କିଛି ଜିନିଷ ନାହିଁ । ଏଇ ଯେମିତି ଧରନ୍ତୁ -- ଏଇ ଡାଏରିଟି । ଏଥିରେ 'ପରିସମାପ୍ତି'ର ସୀମାରେଖା ଟାଣି ଦେଇଥିଲି--ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅଥଚ ପୁଣି ଥରେ ନୂଆ କରି ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ନୂଆ କାହିଁକି ? ବରଂ ସେହିଟିକୁ ପୁଣି ଲେଖି ଚାଲିଲି । ଆଜି ଅପରାହ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି କାରଣ ନଥିଲା । ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ସମସ୍ତ ଔଗ୍ର୍ୟକୁ ପ୍ରଶମିତ କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ତା'ର ସେ ମାଛି ବ୍ୟବସାୟରେ ବହୁତ ଆଗେଇ ଗଲାଣି । ହାଲ୍‌କୁ ମାଙ୍କଡ଼ସା ବ୍ୟାପାରରେ ବି ହାତ ଦେଇଛି । ତେଣୁ ତାକୁ ନେଇ ମୋର କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଆର୍ଥରର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଲି । ରବିବାର ଲେଖା । ସେଥିରୁ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା—ପରିସ୍ଥିତିଟା କ୍ରମେ ତାର ଦେହସୁଦ୍ଧା

ହୋଇଯାଉଛି । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ପାଖରେ ଅଛି ତ ? ତା'ର ଉପସ୍ଥିତି ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଉତ୍ସାହ ତ ତା ଦେହସାରା ସବୁବେଳେ ଫୁଟି ଉଠୁଥାଏ । କୁଇନ୍‌ସେ ବି ଧାଡ଼ିଏ ଲେଖିଛି ସେଥିରେ । ସେଥିରୁ ଜାଣିଲି— ଆର୍ଥରର ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା, ଚଞ୍ଚଳତା କ୍ରମେ ଫେରିଆସୁଛି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ । ବାକି ମୋ କଥା ? —ମୋର ସ୍ୱାଭାବିକ ଉତ୍ସାହ ନେଇ କାମରେ ଲଗି ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କରୁଛି । ତାହା ହେଲେ, ବୁଝିବ ଲୁସି ହୃଦୟରେ ମୋର ଯେଉଁ କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି କରିଯାଇଥିଲା ତାହା ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି । ସବୁଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ନବକଳେବର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏହାର ପରିଣତି କ'ଣ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା । ମୋ ମନରେ ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ଯାହା ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ସେ ବି ଜାଣନ୍ତି ସେଟା । କିନ୍ତୁ ସେ ଏମିତି ଲୋକ ଯେ କେବଳ କୌତୂହଳ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ପଦେ ଅଧେ କ'ଣ କହି ଦେଉଥିବେ । ଠିକ୍‌ବେଳ ନହେବା ଯାଏ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କିଛି କହିବେ ନାହିଁ । କାଲି ସେ ଏକ୍‌ସେଟର୍ ଯାଇ ରାତି ସାରା ସେଠାରେ ରହିଲେ । ଆଜି ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ସିଧା ଘର ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଉ ମୁହାଁଉ ମୋ ହାତକୁ କାଲି ରାତିର 'ଓ୍ୱେଷ୍ଟ ମିନଷ୍ଟର ଗେଜେଟ୍' ଟା ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ।

"କ'ଣ ଭାବୁଛ ସେ ବିଷୟରେ ?" ଦୁଇ ହାତକୁ ଛାତି ଉପରେ ଛନ୍ଦି ଠିଆହେଲେ ।

କାଗଜରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲି । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋ ହାତରୁ କାଗଜଟା ଟାଣିନେଇ ଗୋଟାଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆଙ୍ଗୁଳି କେଞ୍ଚି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ସେଥିରେ ଯାହା ଲେଖାଯାଇଛି ତା'ର ସାରକଥା ହେଲା— ହାମ୍ପଷ୍ଟେଡ଼୍‌ରେ କେହି ଛୋଟପିଲାଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ନେଇଯାଉଛି । ମୋର କ'ଣ ଗଲା ? ସେଗୁଡ଼ାକ ଜାଣିବା ମୋର କି ଦରକାର ? ତା ତଳକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ଯେ ସେହି ପିଲାଙ୍କ କଣ୍ଠରେ କଣ୍ଟା ଫୁଟିଲା ପରି କ୍ଷତଗୁଡ଼ାଏ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏତକ ପଢ଼ି ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ଆସିଲା । ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି ।

"କ'ଣ ?" ପଚାରିଲେ ।

"ଲୁସିର ତ ଠିକ୍ ଏହିଭଳି ହୋଇଥିଲା— "

"ତା ହେଲେ କ'ଣ ଭାବୁଛ ?"

"ଭାବିବ ଆଉ କ'ଣ ? ସୋଜା କଥା—ଉଭୟଙ୍କର କିଛି ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ କାରଣ ଥାଇପାରେ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ତାକୁ ଆଘାତ କରିଥିଲା ତାହାହିଁ

ଏମାନଙ୍କୁ ଆଘାତ କରିଛି—ବସ୍ତୁଟି ଯାହାହେଉ ପଛେ ।" କିନ୍ତୁ ସମସ୍ୟାଟି ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଯାହା କହିଲେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ—

"ପରୋକ୍ଷରେ ସେଇଟା ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ନୁହେଁ ।"

"କ'ଣ ଯେ ଆପଣ କହନ୍ତି ପ୍ରଫେସର୍—?" ତାଙ୍କର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ସହଜ କରିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କାରଣ ସମସ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଦାହ ଏବଂ ପ୍ରବଳ ଉତ୍କଣ୍ଠାରୁ ମୁକ୍ତି ସଂଗକୁ ଦୀର୍ଘ ରାତି ଦିନର ବିଶ୍ରାମ ଫଳରେ ଶରୀର ଓ ମନର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ଫେରି ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲି । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କଥା କ'ଣ କହିବି, ଲୁସିର ଉଦ୍‌ବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାର ନୈରାଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କ ମୁଖର ଏ କଠୋର ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ନଥିଲି । "ତେବେ ଆପଣ କହନ୍ତୁ !" ମୁଁ କହିଲି, "ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ମତ ଦେବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ମୁଁ ଯେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁନାହିଁ ? କିଛି ବା ଅନୁମାନ କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ କେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଅନୁମାନ କରିବି ?"

"ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ତୁମେ କ'ଣ କହିବାକୁ ଚାହଁ ଯେ ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମେ କିଛି ସନ୍ଦେହ କରନା ? ବହୁ ଘଟଣା ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ନୁହେଁ, ମୋର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟର କଥା ଭିତରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ମିଳୁଥିବା ବେଳେ ତୁମେ ଏ କଥା କହିପାର ?"

"ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ରକ୍ତକ୍ଷୟ ବା ରକ୍ତହାନି ଫଳରେ ସ୍ନାୟବିକ ଅବସନ୍ନତା ।"

"କିନ୍ତୁ କେମିତି ରକ୍ତକ୍ଷରଣ ବା ରକ୍ତହାନି ଘଟିଲା ?" ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ନାସ୍ତି କଲି । ଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସିଲେ, ତା'ପରେ କହିଲେ—

"ଜନ୍ ! ତୁମେ ଖୁବ୍ ଚତୁର, ସବୁ କାମରେ ତୁମର ଯୁକ୍ତି ଯୁକ୍ତତା ଥାଏ, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମତିତା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ତୁମର ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଦୋଷ—ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣରେ ପୂର୍ବ ଧାରଣାର ବଶୀଭୂତ । ଏହି ପୂର୍ବ ସଂସ୍କାର ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ଚାହଁନା । ଆଖି ଦେଖି ବି ଦେଖିବ ନାହିଁ, କାନ ଶୁଣି ବି ଶୁଣିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନ ବହିର୍ଭୂତ କୌଣସି ବିଷୟ ତୁମେ ଗଣନା କରିବନାହିଁ । ତୁମେ କ'ଣ ଜାଣନା, ତୁମର ଦୁର୍ବୋଧ କିଛି ଜଗତରେ ଥାଇପାରେ ? କିନ୍ତୁ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହିବି—ଏପରି ବସ୍ତୁ ଅଛି । କିଏ ତାକୁ ଦେଖି ପାରୁଛି ବା ବୁଝିପାରୁଛି, କିଏ ବା ପାରୁନାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ! ମନୁଷ୍ୟର ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧିର ଅଗୋଚର ଏପରି ବହୁ ବିଷୟ ଅତୀତରେ ଥିଲା

ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଅହମିକାଗ୍ରସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ଭାବେ ଯେ ସେ ସବୁ ଜାଣେ; ଫଳରେ ଅନ୍ୟ କଥାରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନା । ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର ଦୋଷ ଏଇଠି ତାହା ସବୁ କିଛିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦିଏ, ସବୁ କିଛିର ସୂତ୍ର ଆବିଷ୍କାର କରେ । ଅଥଚ ଯାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଏ— ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଏ ଯେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଲାଭଳି ଜିନିଷ ନାହିଁ ଆଉ କିଛି । ତଥାପି ଆଖି ଆଗରେ ନିତିଦିନିଆ ଜୀବନରେ ଅଗେ ଦେଖନ୍ତୁ ଅସଂଖ୍ୟ ନୂତନ ବିଶ୍ୱାସ ଗଢ଼ି ଉଠୁଛି । ନୂତନ ଅର୍ଥ—ଲୋକଙ୍କ କହିବାକୁ ନୂତନ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ପୁରାତନ । ତଥାପି ଅପେରାର ଅଭିନେତ୍ରୀ ପରି ଯୌବନର ଛଳନା କରେ । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଆତ୍ମାର ଘଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଶ୍ୱାସ କରନା ? ନା ? ଆତ୍ମାର ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଗ୍ରହଣ ? ନା ? ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀରର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ? ନା ? ଅନ୍ୟର ଚିନ୍ତାର ଅନୁଧାବନ ? ନା ? ସମ୍ମୋହନବିଦ୍ୟାରେ ବି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ—"

"ହଁ" ମୁଁ କହିଲି, "ଚାର୍କଟ୍ ଏ ସବୁର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ।" ସେ ହସି ହସି କହିଚାଲିଲେ—"ତେବେ ତୁମେ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ? ନା କ'ଣ ? ବେଶ୍—ତା'ହେଲେ ତୁମେ ଏ ସବୁର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବୁଝି ପାରୁଛ ? ମହାନ୍ ଚାର୍କଟ୍ (ଆହା ! ସେ ଆଉ ଇହ ଜଗତରେ ନାହାନ୍ତି !) ରୋଗୀକୁ ସମ୍ମୋହିତ କଲାବେଳେ କିପରି ତାର ଆତ୍ମାରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ବୁଝିପାର । ନା କ'ଣ ? ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ନାହିଁକି—ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ଯେ କୌଣସି ତଥ୍ୟକୁ ନିର୍ବିବାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଅନ୍ତି ? ତାର ପୂର୍ବାଭାସ ଆଉ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ମୁଖବନ୍ଧ ଆଉ ପରିସମାପ୍ତିର କେବଳ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—ମଧ୍ୟାଂଶଟି ଶୂନ୍ୟ ? ନା କ'ଣ କୁହ ? ଆଚ୍ଛା—ମୁଁ ତ ଜଣେ ମନୋବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ର ? ମୋତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝାଅ—ସମ୍ମୋହନ ବିଦ୍ୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଅଥଚ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିନ୍ତାନୁଶୀଳନ ଆଗ୍ରାହ୍ୟ କର କେଉଁ କାରଣରୁ ? ଶୁଣ—ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଜ୍ଞାନରେ ଆଜିକାଲି ଏମିତି କାମ କରାଯାଉଛି—ଯାହା ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତିର ଆବିଷ୍କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ବି ଅଦ୍ଭୁତ ଅପବିତ୍ର କର୍ମ ମନେ ହୋଇଥାନ୍ତା । ବୋଧହୁଏ ଏପରି ବସ୍ତୁର ଆବିଷ୍କାର ହେତୁ ନିଜକୁ ବିଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଯାଦୁକର ମନେକରି ଅଗ୍ନିରେ ଆତ୍ମାହୁତି ଦେଇଥାନ୍ତେ । ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ଯେତେ ସମୃଦ୍ଧ ହେଉପଛେ, ଜୀବନରେ ରହସ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ । ତା ନହେଲେ 'ମେଥୁସେଲାହ୍' ନ'ଶହ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଲା, 'ଓଲ୍‌ପାର' ଶହେ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଲା ଅଥଚ ହତଭାଗିନୀ ଲୁସି ଚାରିଚାରିଟା ଲୋକଙ୍କର ରକ୍ତନେଇ ଗୋଟାଏ ଦିନ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିପାରିଲା ନାହିଁ ? ଗୋଟାଏ ଦିନ ବଞ୍ଚି ପାରିଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁର ସେହି ରହସ୍ୟ ତୁମେ ଜାଣ ? ଜାଣ ତୁମେ ତୁଳନାତ୍ମକ ଶରୀର ବିଜ୍ଞାନର ସାମଗ୍ରିକତା ? କହି ପାରିବ—କେଉଁ ଅଂଶ ବୃଦ୍ଧି ଫଳରେ କୌଣସି କୌଣସି ଲୋକଠାରେ କ୍ରୂରତା, ବିଚାରହୀନତା, ପାଶବିକତା ଦେଖାଦିଏ—କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେପରି ହୁଏ ନାହିଁ ? ପୁଣି ଦେଖ—ମାଙ୍କଡସା—

ଅଳ୍ପକାଳ ଜୀବନ ଧାରଣକରି ମରିଯାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ମାଙ୍କଡ଼ସା ସ୍ପେନର ଚର୍ଚ୍ଚରେ ଶହଶହ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଲା । ତା'ର ଶରୀର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଏପରି ଆକାର ଧାରଣ କଲା ଯେ ଦିନେ ଦେଖାଗଲା ଚର୍ଚ୍ଚର ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଦୀପମାଳାର ତେଲ ସେ ପାନ କରିଦେଇଛି । କାହିଁକି ? କିପରି ? ଏତିକି ନୁହେଁ—କେତେକ ସ୍ଥାନରେ, ବିଶେଷତଃ ପମ୍ପାସ୍ ତୃଣଭୂମିରେ ଏପରି ବାଦୁଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କ କାମହେଲା ନିଶାନ୍ଧକାରରେ ଆସି ଗୋ ଅଶ୍ୱାଦି ପଶୁଙ୍କ ଶରୀରରୁ ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରିବା । ପଶ୍ଚିମ ସାଗରରେ ଏକ ପ୍ରକାର ବାଦୁଡ଼ି ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଦେଖିଲା ଲୋକ କହନ୍ତି ବିରାଟ ଆକାରର ଖୋଷାଛଡ଼ା ଶସପରି ସେଗୁଡ଼ାକ । ଗରମରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ ନାବିକମାନେ ଡେକ୍ ଉପରେ ରାତିରେ ଶୋଇଲେ ସେ ଉଡ଼ିଆସି ତାଙ୍କ ଉପରେ ବସନ୍ତି । ତା'ପରେ ସକାଳୁ ନାବିକର ଶବ ଲୁସିର ଦେହପରି ପାଣ୍ଡୁର । ଏଟା କ'ଣ''?

''ହାୟ ଭଗବାନ୍ ! ପ୍ରଫେସର୍ ! ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଲୁସି ଦେହରୁ ଏହିପରି ଗୋଟାଏ ବାଦୁଡ଼ି ରକ୍ତ ଶୋଷିଛି ? ପୁଣି ଏହି ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଲଣ୍ଡନଭଳି ସହରରେ ଏପରି ଏକ ଜୀବର ଉପସ୍ଥିତି ସମ୍ଭବ ?'' ହାତ ହଲାଇ ମୋତେ ଚୁପ୍ କରିଦେଲେ । ତା'ପରେ କହିଲେ—

''କହିପାରିବ କାହିଁକି କଚ୍ଛପ ମନୁଷ୍ୟର ବହୁ ପୁରୁଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚିରହେ ? କାହିଁକି ହସ୍ତୀ ବଞ୍ଚି ରହିଛି, ଅଥଚ ବହୁ ରାଜବଂଶ ରାଜତ୍ୱ କରିଗଲେଣି ? ଶୁକପକ୍ଷୀ ବିରାଡ଼ି କୁକୁର କାମୁଡ଼ାରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷତରେ ମରେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ସବୁ ଯୁଗରେ ସବୁ ଦେଶରେ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଯେ କେତେକ ଲୋକ ଅମରତ୍ୱ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି— ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ? ଆମେ ଜାଣନ୍ତି, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭରୁ ଗୁଡ଼ିଏ ବେଙ୍ଗ ପର୍ବତର ଛୋଟ ଛୋଟ କଣାରେ ବାସ କରି ଅଛନ୍ତି—ଏଥିରେ ତ ଅବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ ? ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ବିଚାର କର—ଭାରତୀୟ ସାଧୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରେ । ତାକୁ ସମାଧିସ୍ଥ କରାଯାଏ, ସମାଧି ଉପରେ ମୃତ୍ତିକା ଆବୃତ କରି ତା'ଉପରେ ଶସ୍ୟ ବୁଣାଯାଏ— ଅମଳ କରାଯାଏ, ପୁଣି ବୁଣାଯାଏ ଏବଂ ଅମଳ କରାଯାଏ । ତା'ଉପରୁ ସେହି ସୁବିନ୍ୟସ୍ତ ମୃତ୍ତିକା ଆବରଣ କାଢ଼ି ଦେଇ ଦେଖାଯାଏ, ସାଧୁ ଜୀବିତ ! ସମାଧିରୁ ବାହାରି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସେ ବିଚରଣ କରିପାରେ । ଏଇଟା କ'ଣ ? କାହିଁକି ଏପରି ହୁଏ ?'' ଆଉ ଶୁଣିବାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ! ତେଣୁ ବାଧାଦେଲି ତାଙ୍କୁ । ତାଙ୍କ କଥା ମୋତେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରି ପକାଇଲା । ପ୍ରକୃତିର ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାରର କିମ୍ବା ଖିଆଲ ଏବଂ ସମ୍ଭାବନାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଏ ଦୀର୍ଘ ତାଲିକା ମୋର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଶକ୍ତିକୁ ଜାଳିପୋଡ଼ି ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଲା । ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ସେ ମୋତେ କିଛି ବୁଝାଉଛନ୍ତି । ଯେମିତି ବହୁ

କାଳପୂର୍ବେ ଆମଷ୍ଟରଡାମ୍‌ରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇଲା ବେଳେ ଏମିତି କଥା ସବୁ କହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଭିନ୍ନ । ଧାରଣା ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଏକାଗ୍ରତା ଆଣିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣାକୁ ମନରେ ଧରି ରଖିବାପାଇଁ ଏପରି କୁହାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ କି ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଏ ସବୁ ? ତଥାପି ତାଙ୍କ କଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି—

"ପ୍ରଫେସର୍ ! ଆଉଥରେ ମୋତେ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଶିଷ୍ୟ କରି ନିଅନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱଟି ପ୍ରଥମେ କହି ଦିଅନ୍ତୁ । ତା'ହେଲେ ଆପଣ କହୁଥିବେ ଏବଂ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ମନନ କରି ପାରୁଥିବି । ଆପଣ ଯେଉଁ କଥାଗୁଡ଼ିକ କହିଲେ ଗୋଟାଏ ନିର୍ବୋଧ ପାଗଳପରି ଗୋଟି ଗୋଟି ଶୁଣିଗଲି ସିନା; ହେଲେ ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କ ପରି କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଧରନ୍ତୁ, ଜଙ୍ଗଲରେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଲୋକ ଝଙ୍କାଦୁଅ ଭର୍ତ୍ତି କୁହୁଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅତି କଷ୍ଟକରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଛି, ଗୋଟାଏ ଘାସ-ବୁଦାରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଘାସବୁଦା ଉପରକୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଅନ୍ଧ ଭାବରେ ଆଗଉଛି; ଅଥଚ କେଉଁ ଆଡ଼େ ତାର ଗତି ସେ ଜାଣେନା । ମୋ ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ସେହିପରି ।"

"ହାଃ ହାଃ ହାଃ—ଭଲ ଚିତ୍ରକଳ୍ପଟିଏ କହିଲ । ମୋ ତତ୍ତ୍ୱ ହେଲା : ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ।"

"ବିଶ୍ୱାସ ? କେଉଁଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ ?"

"ତୁମେ ଯାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରନା ସେଇଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ ! କଥାଟା ସ୍ପଷ୍ଟକରି କହେ—ଜଣେ ଆମେରିକାନ୍ ବିଶ୍ୱାସର ସଂଜ୍ଞା ଦେବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ, "ଆମେ ଯାହାକୁ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ କରୁ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଯେ ଆମକୁ ସମର୍ଥ କରାଏ ସେହି କ୍ଷମତା ର ନାମ ବିଶ୍ୱାସ ।" ତାଙ୍କର କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି— ଆମର ମନ ସର୍ବଦା ମୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏକ ବୃହତ୍ତର ସତ୍ୟର ପଥରୋଧ ନ କରେ ଯେପରି—ଯେମିତି ଛୋଟିଆ ପଥର ଖଣ୍ଡେ ବିରାଟ ମାଲଗାଡ଼ିକୁ ବି ବାଟରେ ଅଟକାଇ ଦିଏ । ପ୍ରଥମେ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସନ୍ତି । ଉତ୍ତମ ! ଆସନ୍ତୁ ! ମନରେ ଧରି ରଖ । ତାର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝ । କିନ୍ତୁ ସେହି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦିଅନ ଭାବିବାକୁ ଯେ ସେହି ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସାର ସତ୍ୟ ଜଗତରେ ।"

"ତେବେ ଆପଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ କେତେକ ଅଦ୍ଭୁତ ବସ୍ତୁ ବା ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ମନର ଗ୍ରହଣ କ୍ଷମତା ମୋର ପୂର୍ବ ଲବ୍ଧ ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବାକୁ ନ ଦିଏ ଯେପରି ? କ'ଣ ଏଥର ଆପଣଙ୍କ କଥା ଠିକ୍ ଧରିପାରିଲି ତ ?"

"ଆଃ ! ମୋର ପ୍ରିୟ ଶିଷ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତର ! ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ତୁମେ କଥାଟା ବୁଝିବାକୁ ରାଜି ହେଲ ତାହାଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ପ୍ରଥମ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚିଲ । ବେଶ ତୁମେ ଭାବୁଛ—ପିଲାମାନଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ଛୋଟ ଛୋଟ କଣାଗୁଡ଼ିକ ଯାହାଦ୍ୱାରା ହୋଇଛି, ମିସ୍ ଲୁସିର କଣ୍ଠରେ ତାହାର ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା ?"

"ସେଇଆ ଭାବୁଛୁ ।" ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ଭୁଲ । ଭୁଲ ଧାରଣା । ଓଃ ତାହାହିଁ ଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ଯାହା ସତ୍ୟ ତାହା ଯେ କେତେଦୂର ସାଂଘାତିକ କଳ୍ପନା କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।"

"ଆପଣଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଶପଥ ପ୍ରଫେସର୍ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ—ଦୟାକରି କହନ୍ତୁ କ'ଣ ଆପଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?"

ନୀରବ ଭାବରେ ଚେୟାର ଉପରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଦୁଇ ହାତରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କି ଦେଲେ । ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସସହିତ କଥା କେତେପଦ ବାହାରି ଆସିଲା—

"ସେ କ୍ଷତଗୁଡ଼ିକ ମିସ୍ ଲୁସି ଦାନ୍ତର !"

ପଞ୍ଚଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

—ହଠାତ୍ କ୍ରୋଧରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲି । ସତେ ବା ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ଜୀବିତା ଲୁସିକୁ ସେ ଆଘାତ କରିଛନ୍ତି । ଟେବୁଲକୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭାବରେ ବାଡ଼େଇ ଦେଇ ସରୋଷରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲି—

“ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ଆପଣ କ’ଣ ବଢ଼ି ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ?” ମଥାଟେକି ମୋତେ ଚାହିଁଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଖର କୋମଳତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ କଲା । “ଆହା ସତରେ ପାଗଳ ହୋଇଥାନ୍ତି କି ? ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟକୁ ସହ୍ୟ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ପାଗଳାମୀ ଯେ ଶ୍ରେୟସ୍କର ବନ୍ଧୁ ! ଚିନ୍ତାକର— ଯେଉଁ କଥା ସହଜ ଭାବରେ କୁହାଯାଇଥାନ୍ତା ତାକୁ ଏତେ ବିଳମ୍ବରେ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ’ଣ ? ତୁମ ପ୍ରତି ଘୃଣା ବଶତଃ ତୁମକୁ କଷ୍ଟଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ’ଣ କହିଲି ? ଅତୀତରେ ସାଘାତିକ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ତୁମେ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିଥିବାରୁ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହୋଇ, ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକଥା କହିଲି ? ନା ନା ବନ୍ଧୁ ! ସେପରି କିଛି ହୋଇପାରେନା !”

“ଅପରାଧ ମାର୍ଜନା କରନ୍ତୁ । ମୋର ଦୋଷ ହୋଇଛି ।”

“ଧୀରେ ଧୀରେ ଯଥା ସମ୍ଭବ ସହନୀୟ ଗତିରେ ରହସ୍ୟଟି ପ୍ରକାଶ କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କାରଣ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୁଁ ଜାଣେ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ସେହି ବାଳିକାଟିକୁ ପ୍ରାଣଦେଇ ତୁମେ ଭଲ ପାଉଥିଲ । ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ, ମୁଁ ଆଶା କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ହଠାତ୍ କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଯାହା ହେବାର ନୁହେଁ ବୋଲି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ, ତା ବିଷୟରେ

ଏ ପ୍ରକାର ସମ୍ଭାବନା ନିଶ୍ଚୟ ସନ୍ଦେହ ଆଣିବ । ତା'ପରେ ଏପରି ଦୁଃଖଦାୟକ ସତ୍ୟ, ବିଶେଷତଃ ମିସ୍ ଲୁସି ବିଷୟରେ—ଯେତେ ବାସ୍ତବ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ । ଆଜି ରାତିରେ ତୁମ ବାସ୍ତବ ଚକ୍ଷୁ ସମକ୍ଷରେ ପ୍ରମାଣିତ କରିବି । କ'ଣ ଆସିବ ତ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ? ନା ଭୟ କରିବ ?"

ବିଚଳିତ ହେଲା ମନ ମୋର । ଏପରି ସତ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଯେ ମଣିଷ ଚାହେଁନା !

ମୋତେ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ଦେଖି ସେ କହିଲେ—

"ଏଇଟା ନିହାତି ସରଳ ଯୁକ୍ତି । ବୁଝିଲେ କହିବି—ଏହା ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ ନୁହେଁ କିମ୍ବା 'ପଙ୍କକାଦୁଅପୂର୍ଣ୍ଣ କୁହୁଡ଼ିଆ ବଣରେ ଗୋଟାଏ ଘାସବୁଦାରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଘାସ ବୁଦାକୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଯିବା' କଥା ନୁହେଁ । କଥାଟାର ସତ୍ୟତା ଯଦି ପ୍ରମାଣିତ ନ ହୁଏ—ଆମକୁ ଶାନ୍ତି ମିଳିବ । ଅନ୍ତତଃ ପ୍ରମାଣ କରିବାରେ କ୍ଷତି କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ—ଯଦି ସତ୍ୟତା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ? ସାଂଘାତିକ ଅବସ୍ଥା । ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ତୁମର ଏହି ଭୟ ହିଁ ମୋର କାମ୍ୟ । କାରଣ ତାହା ହିଁ ମୋର କଥାର ସତ୍ୟତା ପ୍ରତିପାଦନ କରି ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଶୁଣ ମୁଁ କ'ଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ! ପ୍ରଥମେ ହସପିଟାଲ୍‌କୁ ଯାଇ ଆହତ ପିଲାଟାକୁ ଦେଖିବା । କାଗଜରେ ତ ଅଛି ପିଲାଟି ନର୍ଥ ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଛି ? ତାର ଡାକ୍ତର ଭିନ୍‌ସେଣ୍ଟ ମୋର ବନ୍ଧୁ । ତୁମର ବି । ଏକ ସଙ୍ଗେ ଆମଷ୍ଟରଡାମ୍‌ରେ ତୁମେ ପଢ଼ୁଥିଲ । ଆମ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ସେ ହୁଏତ ପିଲାଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅନୁମତି ନ ଦେଇ ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ଦୁଇଜଣ ଡାକ୍ତର । ତେଣୁ ଅନୁମତି ପାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ତା'ପରେ—"

"ତା'ପରେ" ଗୋଟିଏ ଚାବି ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ଦେଖାଇଲେ, "ତା'ପରେ ଲୁସି ଯେଉଁ ଚର୍ଚ୍ଚୟାଡ୍‌ରେ ସମାଧିସ୍ଥ ହୋଇଛି, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ରାତି କଟାଇବା । ଏଇଟି ସମାଧି ଗୃହର ଚାବି । କଫିନ୍ ମ୍ୟାନ୍ ମୋ ହାତରେ ଆର୍ଥର ପାଖକୁ ପଠାଇଛି ।" ଏ କଥା ଶୁଣି ହୃଦୟ ମୋର ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଭୟଙ୍କର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ମୁଁ ! କିନ୍ତୁ ମୁଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟହୀନ ! ତେଣୁ ସାହସ ସଂଚୟ କରି କହିଲି ଯେ ଆମେ ଶୀଘ୍ର ଯିବା ଦରକାର, ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ…… ..

ପିଲାଟି ଜାଗ୍ରତ ଥିଲା । କିଛି ସମୟ ଭଲ ଭାବରେ ଶୋଇଛି । ଖିଆପିଆ ବି କରିଛି । ତେଣୁ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ତାର ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ଭିନସେଣ୍ଟ ତା କଣ୍ଠକୁ

ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ ଖୋଲି କ୍ଷତସ୍ଥାନଟି ଦେଖାଇଲେ । ଲୁସି କଣ୍ଠରେ ଯାହା ହୋଇଥିଲା ଠିକ୍ ଏହାପରି- କିଛି ଭୁଲ ନାହିଁ । ତଫାତ୍ ଏତିକି ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକର ଆକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ଅଳ୍ପଦିନର । ଭନ୍ ହେଲ୍ସିଙ୍କୁ ପଚାରିଲୁ କ'ଣ ସେ ଏଇଟାକୁ ମନେ କରନ୍ତି । ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ସମସ୍ତେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଏଇଟା ମୂଷାକାମୁଡ଼ା ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ସେ ଭାବନ୍ତି—ଏଇଟା ବାଦୁଡ଼ିର କାମ । "ଲଣ୍ଡନର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ଅସଂଖ୍ୟ ବାଦୁଡ଼ି ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ତେବେ କୌଣସି ନାବିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଦକ୍ଷିଣ ସାଗରାଞ୍ଚଳରୁ ରକ୍ତଶୋଷକ ଶ୍ରେଣୀର ଗୋଟାଏ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆସି ରହିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏହାବି ହୋଇପାରେ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରୁ ଗୋଟାଏ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାହାରି ଆସି ପାରିଥାଏ । ଅଥବା କୌଣସି ରକ୍ତ ପିପାସୁ ପିଶାଚ ଏପରି ଗୋଟାଏ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିଥାଏ । ଏପରି ଘଟିବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ଏଇ ଦଶଦିନ ପୂର୍ବେ ଗୋଟାଏ ଗଧିଆ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରୁ ବାହାରି ପଳାଇଥିଲା । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ବୋଧହୁଏ ଏଇ ଅଞ୍ଚଳରେ ତା'ର ସଂଧାନ ମିଳିଥିଲା । ତାପରେ ଚାଲିଲା ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ରେଡ୍ ରାଇଡଂହୁଡ୍ ଖେଳ। ଏବେ ଏଇ 'ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ'ର ଆବିର୍ଭାବ ପରେ ଏଇଟା ହୋଇଛି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଖେଳ । ଏଇ ଟିକି ପିଲାଟିର ଆଜି ଯେତେବେଳେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ସେ ନର୍ସକୁ ପଚାରିଲା ବାହାରକୁ ଯାଇପାରିବି କି ନାହିଁ । ନର୍ସ ତାକୁ ଯିବାର କାରଣ ପଚାରିଲାରୁ କହିଲା ସେ 'ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ' ସଙ୍ଗେ ଖେଳିବାକୁ ଯିବ ।"

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ "ଦେଖ । ପିଲାଟିକୁ ଯେତେବେଳେ ଘରକୁ ପଠାଉଛ ତା'ର ବାପା ମା'ଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିଦେବ, ସେମାନେ ତା'ଉପରେ କଡ଼ା ନଜର ରଖିବେ । ବୁଲିବା ପ୍ରତି ଏ ଝୁଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ଭାରି ସାଂଘାତିକ । ପିଲାଟା ଯଦି ଆଉ ଗୋଟାଏ ରାତି ବାଟବଣା ହୋଇ ରହି ଯାଏନା, ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହେବ । ଗୋଟାଏ କାମକର । କିଛିଦିନ ତାକୁ ନଛାଡ଼ି ରଖିଥାଅ ।"

"ନା ନା କେବେ ନୁହେଁ । ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ ସପ୍ତାହ । ଘା ନଶୁଖିଲେ ଅଧିକ ବିଳମ୍ବ ହୋଇପାରେ ।"

ଭାବିନଥିଲୁ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ ଏତେ ବିଳମ୍ବ ହେବ । ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ଗଲେଣି । ଅନ୍ଧକାର ହୋଇ ଯାଉଛି ଦେଖି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ଓଃ । ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ ତରତର ହୋଇ ଲାଭନାହିଁ । ଚାଲ ପ୍ରଥମେ କେଉଁଠି ଖାଇବା । ତା'ପରେ ଯିବା ।"

'ଜାକ୍ ଷ୍ଟ୍ରଜ୍ କାସଲ୍'ରେ ଖାଇଲୁ । ସେଠାରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ସାଇକ୍ଲିଷ୍ଟ୍ ଥିବାରୁ ସାମାନ୍ୟ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଉଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ପ୍ରାୟ ଦଶଟାବେଳେ

ହୋଟେଲରୁ ବାହାରିଲୁ । ଅନ୍ଧାର ଚାରିଆଡ଼େ । ଗୋଟାଏ ଅଧେ ଯେଉଁଠି ଲ୍ୟାମ୍ପ ଅଛି ତା'ପାଖରେ ଆଲୁଅ । ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଅନ୍ଧାରର ଘନତା ବଢ଼ିଯାଏ । ରାସ୍ତାଘାଟ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ପରିଚିତ । ସିଧା ଚାଲିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଠିକ୍ ଧରି ପାରୁ ନଥାଏ । ଆମେ ଯେତେ ଆଗେଇଥାଉ ଲୋକେ ସେତେ ପତଳା ହୋଇ ଆସୁଥାନ୍ତି । ଶେଷରେ ଦେଖାଗଲା ଚାରିଆଡ଼ ନିର୍ଜନ । ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ପୋଲିସ୍ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ସହର ତଳି ଅଞ୍ଚଳ ବୁଲିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ତାର ପାଚେରି ଡେଇଁ ଭିତରକୁ ଗଲୁ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଏ ଅପରିଚିତ ସ୍ଥାନରେ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍‌ରା ସମାଧି ଗୃହଟି ଖୋଜି ପାଇବାରେ ସାମାନ୍ୟ କଷ୍ଟ ହେଲା । ଯାହାହେଉ ପ୍ରଫେସର ଚାବିନେଇ ଦ୍ୱାରଟି ଖୋଲି ମୋତେ ଯିବାପାଇଁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ । ସେ ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ଅନୁସରଣ କଲେ । ତା ପରେ ଦ୍ୱାରଟି ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ସ୍କ୍ରୁ ଦିଆ ଦ୍ୱାର ନୁହେଁ । ତା ହୋଇଥିଲେ ସେ ଯେମିତି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ବାହାରିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାନ୍ତା । ଭିତରେ ପଶି ବ୍ୟାଗରୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ମହମବତୀ ଆଉ ଦିଆସିଲି କାଢ଼ି ଜଳାଇଲେ । ସମାଧି ଗୃହଟି ସେଦିନ ସଜଫୁଲରେ ସଜ୍ଜିତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମମ ଭୟାବହତା ସୃଷ୍ଟି କରି ଅପ୍ରସନ୍ନତା ଆଣି ଦେଉଥିଲା ମନରେ । କିନ୍ତୁ ଆଜି—କେତେଦିନ ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଫୁଲ ମଉଳି ଯାଇଛି, ମାଳା ଶିଥିଳ ହୋଇଯାଇଛି, ଶୁଭ୍ରତା ଫିକା ପଡ଼ିଯାଇଛି, ସବୁଜିମାରେ ଆସିଛି ଧୂସରତା, ମାଙ୍କଡ଼ସା ଆଉ ଭଅଁର ତାଙ୍କର ଅଖଣ୍ଡ ଆଧିପତ୍ୟ ଫେରି ପାଇଛନ୍ତି । ମହାକାଳ ପ୍ରଭାବରେ ବିବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସ୍ତର, ଧୂଳିଆଚ୍ଛାଦିତ ଚୂନବାଲି । କଳଙ୍କିତ ସିକ୍ତ ଲୌହ, ନିଷ୍ପ୍ରଭ, ପିତ୍ତଳ, ରଜତ ଫଳକର କୃଷ୍ଣତା ମହମବତୀର କ୍ଷୀଣାଲୋକରେ ଅଚିନ୍ତନୀୟ ଅପ୍ରସନ୍ନତା, ଶୋକାକୁଳତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ଜୀବନ୍ତ ପକ୍ଷରେ ଯାହା ସତ୍ୟ, ଜଡ଼ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ—ଏହା ହିଁ ଏଥିରୁ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହେଉଥିଲା ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ପଦ୍ଧତିରେ କାମ କରି ଚାଲିଲେ । ହାତରେ ମହମବତୀ ଧରି କଫିନ୍ ପ୍ଲେଟଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତି । ମହମବତୀରୁ ଟୋପା ଟୋପା ମହମ୍ ଖସି ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ପଡ଼ି ବସି ଯାଉଥାଏ । ଶେଷରେ ଲୁସିର କଫିନ୍‌ଟି ସ୍ଥିର କଲେ । ତା'ପରେ ବ୍ୟାଗରୁ କାଢ଼ିଲେ ସ୍କ୍ରୁ ଡାଇଭର ।

"କ'ଣ କରିବେ ?" ପଚାରିଲି ।

"କଫିନ୍ ଖୋଲିବି । ତୁମର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେବା ଦରକାର ।" ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍କ୍ରୁ ଖୋଲିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଶେଷରେ ଢାଙ୍କୁଣି କାଢ଼ିଦେଇ ଓଲଟାଇ ଦେଲେ ।

ଦୃଶ୍ୟଟା ଭାରି ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା ମୋତେ । ଏହି ଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା, ମନେହେଲା ଯେମିତ ଜୀବନ୍ତା ଲୁସିର ସୁପ୍ତାବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଉଲଗ୍ନ କରିଦେବା । ଏଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ହାତଧରି ପକାଇଲି । ସେ କେବଳ କହିଲେ’ “ଆରେ ରୁହ ଦେଖିବ !” ତା’ପରେ ବ୍ୟାଗରୁ ଖୋଜି ବାହାର କଲେ ଛୋଟିଆ କରତଟିଏ । ସ୍କ୍ରୁ ଡାଇଭର ସିଧା ଫୋଡ଼ି ଗୋଟିଏ କଣା କରିଦେଲେ ଯେମିତି ସେ ବାଟେ କରତଟିଏ ଗଳି ପାରିବ । ସପ୍ତାହେ ତଳର ଶବ ଦେହରୁ ପଚାଗନ୍ଧ ନିଶ୍ଚୟ କଣାବାଟେ ବାହାରି ଆସିବ ଭାବି ପଛେଇ ଗଲି । ଯେଉଁ ଡାକ୍ତରମାନେ ଏଥିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଏ ଗନ୍ଧ ସହ୍ୟକରି ପାରନ୍ତି । ଆମେ ସେଥିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୋହୁଁ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ପ୍ରଫେସର ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ କାମ କରି ଚାଲିଥାନ୍ତି । କଫିନ୍ ଉପର ଅଂଶ ବହୁ ପରିମାଣରେ କରତରେ କାଟିଦେଲେ । ତା’ପରେ କଟା ଅଂଶକୁ ଓଲଟାଇ ଦେଲେ । ତାର ଗର୍ଭ ଭିତରକୁ ଆଲୁଅ ଧରି ମୋତେ ହାତଠାରି ଡାକଲେ ଦେଖିବାକୁ ।

ପାଖକୁ ଆସି ଚାହିଁଲି—କଫିନ୍ ଶୂନ୍ୟ !

ଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ମନରେ ଆଘାତ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର ଅବିଚଳିତ । ସେ ନିଜେ ବୋଧହୁଏ ଏତେଟା ବିଶ୍ୱାସ କରିନଥିଲେ । ଅଧିକ ଉତ୍ସାହରେ କାମରେ ଲାଗିଗଲେ । “ଜନ୍ କ’ଣ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଏଥର ?’,

ମୋର ଅବାଧ ଯୁକ୍ତିପ୍ରିୟତା ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ସେହି କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଦେଲି—

“ବିଶ୍ୱାସ କଲି ଲୁସିର ଶରୀର କଫିନ୍ ଭିତରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହେଉଛି ।”

“କ’ଣ ସେ ସତ୍ୟ ବନ୍ଧୁ !”

“ସେଟା ଏଠାରେ ନାହିଁ ।”

“ବେଶ୍ ଯୁକ୍ତି” ସେ କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ନଥିବାର କାରଣ କ’ଣ ହୋଇପାରେ ତୁମ ମତରେ ?”

“କୌଣସି ମୂର୍ଦ୍ଧାରଫସରହକାରୀ କିମ୍ବା ଅଣ୍ଡର୍‌ଟେକ୍‌ରରଲୋକ ଚୋରିକରି ନେଇଥିବେ ?” ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ନିଶ୍ଚୟ ଏଟା ନିର୍ବୋଧର ଉକ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ସମ୍ଭାବନା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ପ୍ରଫେସର୍ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗକଲେ । “ଆଃ ' ବେଶ୍ ! ଆଉ କିଛି ପ୍ରମାଣ ଆମର ଦରକାର ତା’ହେଲେ ? ଆସ ।”

କଫିନ୍ ଢାଙ୍କୁଣି ଦେଇଦେଲେ । ଜିନିଷପତ୍ର ସବୁ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରେ ରଖିଲେ । ଆଲୁଅ ଲିଭାଇ ଦେଲେ । ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ବାହାରକୁ ଆସିଲୁ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରି ଚାବି ପକାଇ ମୋତେ ଦେଲେ । "ପାଖରେ ରଖ । ସବୁ ଦିଗରୁ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଦରକାର ।" ହସିଲେ । କିନ୍ତୁ କାଷ୍ଠ ହସ । ତାଙ୍କୁ ଠାରିଲି ନିଜେ ରଖିବାପାଇଁ । "ଚାବି ଗୋଟାଏ କି ଜିନିଷ ? ଏ ଭଳି ଗୋଟାଏ ତାଲାର ଡୁପ୍ଲିକେଟ୍ ଯୋଗାଡ଼ କରିବା କ'ଣ ଭାରି କଷ୍ଟ ?" ନୀରବରେ ଚାବି ରଖିଲେ । ତା'ପରେ ମୋତେ କହିଲେ ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ୍‌ର ଗୋଟାଏ ଦିଗରେ ଜଗିବା ପାଇଁ । ସେ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଜଗିବେ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଇଉ ଗଛତଳେ ରହିଲି । ତାଙ୍କ ଛାୟାଘେରା କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରମେ ସମାଧିର ପ୍ରସ୍ତର ପାରହୋଇ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ଏହି ବିନିଦ୍ର ସତର୍କତା କି ନିଃସଙ୍ଗ ସତେ ! ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣିଲି ଦୂରରେ କେଉଁଠି ଘଣ୍ଟାର ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ଘୋଷଣା କଲା । ତା'ପରେ ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା········ । ଥଣ୍ଡାରେ ଦେହହାତ ହେମାଳ । ହତୋତ୍ସାହ ସହିତ, ଶୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ବାଜେ କାମରେ ଆଣିଥିବାରୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଉପରେ ଭାରି ରାଗହେଲା । ନିଜ ଉପରେ ବି । ମୁଁ କାହିଁକି ଏଥିରେ ରାଜି ହେଉଥିଲି ଯେ ? ଏତେ ଶୀତ, ଏତେ ନିଦ ଲାଗିଲେ ଜଗିବି କିପରି ? ନିଦଭଲା ଜୋରରେ ଆସନ୍ତା । ଏଇଠି ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତା । ତା ନାହିଁ । ଚେଷ୍ଟା ବିରକ୍ତି କରି ବିରସତା ପୀଡ଼ା ଦେଲା କେବଳ ।

ହଠାତ୍ ବୁଲିପଡ଼ି ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ୍ ଦିଗରେ ସମାଧି ସ୍ତୂପର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇଟି ଇଉ ବୃକ୍ଷର ଛାୟା ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଧଳା ଜିନିଷର ଆଭାସ ଚଲାବୁଲା କରିବା ଦେଖିଲା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ତା ସଙ୍ଗକୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଦିଗରୁ ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ସେ ଆଡ଼କୁ ଆଗଉଛି । ମୁଁ ବି ଆଗେଇଲି । କିନ୍ତୁ ସମାଧିପ୍ରସ୍ତର ଶ୍ରେଣୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ମୋତେ ଯିବାକୁ ହେବ । ସମୟ ସମୟରେ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ୁଥାଏ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସମାଧି ଉପରେ । ଆକାଶ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ । ଦୂରରେ କେଉଁଠି ପ୍ରଭାତ ସୂଚକ କୁକ୍କୁଟ ସ୍ୱର । ମୋ ଠାରୁ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଜୁନିପାର ବୃକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀ ଚର୍ଚ୍ଚ ଯିବା ପଥର ସଙ୍କେତ ଦିଏ । ସେଇଠି—ଠିକ୍ ସେଇଠି ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣଶ୍ୱେତମୂର୍ତ୍ତି ସମାଧିଗୃହ ଦିଗକୁ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗଉଛି । ଚର୍ଚ୍ଚଟି ଏହି ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ମୂର୍ତ୍ତିଟା କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁଠି ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଦେଖିଥିଲି, ସେଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ ପଦଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ପ୍ରଫେସର ଛୋଟ ପିଲାଟାଏ କୋଳରେ ଧରିଛନ୍ତି । ମୋତେ ସେଇଟିକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ—"ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲାତ ? କ'ଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନା ନାହିଁ ?"

"ନା !"—ନିଶ୍ଚୟ କଣ୍ଠରେ ମୋର ଦୃଢ଼ତା ।

"ପିଲାଟାକୁ ଦେଖୁଛ ତ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ଏଇଟି ପିଲାଟିଏ । କିନ୍ତୁ ଏଠାକୁ ତାକୁ କିଏ ଆଣିଲା ? ସେ କ'ଣ ଆହତ ହୋଇଛି ?"

"ବେଶ୍ ଦେଖିବା" କହି ପ୍ରଫେସର୍ ସୁପ୍ତ ଶିଶୁଟିକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇଲେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକଲୁ ।

ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଆସି ଗୋଟାଏ ଗଛ ଅଢ଼ାଳରେ ଦିଆସିଲି ଜାଳି ପିଲାଟିର କଣ୍ଠକୁ ଚାହିଁଲୁ । ଟିକିଏ ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା ଚିହ୍ନ ମାତ୍ର ।

"କ'ଣ ମୁଁ ଠିକ୍ କହୁନାହିଁ ?" କଣ୍ଠରେ ମୋର ବିଜୟ ଗୌରବ ।

ଆମେ ଯଥା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ।"

ଭାବିଲୁ ପିଲାଟି ବିଷୟରେ କ'ଣ କରାଯାଇପାରେ । ଯଦି ଥାନାକୁ ନେଉଛୁ, ରାତିରେ ବୁଲାବୁଲି କରିବାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ । ଅନ୍ତତଃ ପିଲାଟିକୁ କେମିତି ପାଇଲୁ ତାର କିଛି ସନ୍ତୋଷଜନକ ବିବୃତି ଦେବାକୁ ହେବ । ଶେଷରେ ସ୍ଥିରକଲୁ ପିଲାଟିକୁ ପଡ଼ିଆକୁ ନେଇଯିବୁ ଏବଂ ରାତି ପହରାରେ ଥିବା ପୋଲିସ୍ ଆସିବା ଜାଣିଲେ ଏମିତି ଜାଗାରେ ତାକୁ ଶୁଆଇ ଦେବୁ ସେ ଯେମିତି ତାକୁ ଦେଖିପାରେ । ତା'ପରେ ଆମେ ଘରବାଟ ଧରିବୁ ଯେତେ ଶୀଘ୍ରପାରୁ । ଯାହାହେଉ, ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ହାମ୍ପଷ୍ଟେଡ୍ ପଡ଼ିଆ ଧାରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପୋଲିସ୍‌ର ଭାରି ବୁଟ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ତା ଯିବା ବାଟରେ ପିଲାଟିକୁ ଶୁଆଇ ଦେଇ ଛପିରହିଲୁ । ସେ ଲଣ୍ଠନ ଏପଟ ସେପଟ ହଲାଇ ଆସୁ ଆସୁ ତାକୁ ଦେଖିଲା । ତାର ବିସ୍ମୟ ସୂଚକ ଚିତ୍କାର ମଧ୍ୟ ଶୁଣି ପାରିଲୁ । ଆମେ ନିରବରେ ଖସି ଆସିଲୁ । ଯୋଗକୁ 'ସ୍ପାନିଆର୍ଡସ୍' ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି ପାଇଲୁ ଟାଉନ୍‌କୁ ।

ଶୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏତିକି ବିବରଣୀ ରେକର୍ଡ କଲି । କିନ୍ତୁ କିଛି ସମୟ ଶୋଇବା ଦରକାର । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆସି ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ମୋତେ ଡାକିବେ । ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଭିଯାନରେ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

୨୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା, ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ଯୋଗଦାନକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ପଛରେ ରହି ଯାଇଥିଲେ, ଅଳସ ପାଦରେ ବାହାରିଗଲେ । ଆଲଡର୍ ବୃକ୍ଷଗୁଚ୍ଛ ଉହାଡ଼ରେ ରହି ନିବିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥାଉ । ଦେଖିଲୁ ଗୀର୍ଜାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଚାବିଦେଇ ବାହାରିଗଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ନିରାପଦ । ଇଚ୍ଛାକଲେ ଆଗାମୀ ପ୍ରଭାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଦୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ରହିପାରୁ ଏଠାରେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ଘଣ୍ଟାକରୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ଥରେ ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତିର ଭୟାବହତା ମନକୁ ଗ୍ରାସ କଲା । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ ଅନ୍ୟ କିଛି ଚିନ୍ତା ମନକୁ ଆସୁ ନଥାଏ । ତା ଛଡ଼ା, ଏହି ଅପବିତ୍ର କର୍ମ ସମ୍ପାଦନରେ ଯେ ଆମେ ସମସ୍ତ ବିଧିନିଷେଧ ଆଇନ୍ କାନୁନ୍ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଉଛୁ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏ ସମସ୍ତ ନିରର୍ଥକ କର୍ମ । ଯେଉଁ ନାରୀଟି ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହ ତଳେ ମୃତା, ସମାଧିସ୍ଥା, ତାର ଏ ନିର୍ଜୀବ କଫିନ୍‌କୁ ଖୋଲିବା ଦେଖିଲେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ବିରକ୍ତ ହେବ । ପୁଣି କଫିନ୍‌ଶୂନ୍ୟ ଆଖିରେ ଦେଖି ସୁଦ୍ଧା ପୁଣିଥରେ ସମାଧିଗୃହ ଖୋଲି, କଫିନ୍ ଖୋଲି ଦେଖିବା—ତାର ଶବ ଅଛି କି ନାହିଁ । ଏଟା ବୋକାମି ବ୍ୟତୀତ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? କମ୍ପିତ ବକ୍ଷରେ ନୀରବରେ ଠିଆ ହେଲି । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ଭାଷା ନାହିଁ । କାରଣ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଯେଉଁ ବାଟ ଧରନ୍ତି, ସେଥିରୁ ତାଙ୍କୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ଦ୍ୱାର ଫିଟାଇ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ । ସ୍ଥାନଟି ଗତ ରାତ୍ରି ପରି ସେତେ ଭୀତିପ୍ରଦ ମନେ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦିବାଲୋକରେ କି ଅସାରତା ବୋଧ ଆଣି ଦେଉଛି ? ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଲୁସିର କଫିନ୍ ପାଖକୁ ଆଗେଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ପୁଣିଥରେ କଫିନ୍ ଖୋଲାଗଲା ।

ଯାହା ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ମୋର ହୃଦୟ ଏକାଦିକ୍ରମେ ଭୟ ଓ ବିସ୍ମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ଲୁସି ଶୋଇଛି ! ଠିକ୍ ଯେମିତି ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାର ପୂର୍ବ ରାତ୍ରିରେ ଘରେ କଫିନ୍ ଭିତରେ ଶୋଇଥିଲା ସେଇମିତି ଶୋଇଛି !! ସମ୍ଭବତଃ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ! ସେ ଯେ ମୃତା, ଏ ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ଅଧର ଦୁଇଟି ରକ୍ତିମ—ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ରକ୍ତିମ । ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ରକ୍ତିମ ଆଭା !

‘‘ଏ ଭେଳକିବାଜି କୌଶଳ ନା କ’ଣ ?’’

"ଆଚ୍ଛା ! ଏଥର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ?" ପ୍ରଫେସର୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ତା'ପରେ ସେ ଯାହା କହିଲେ ନା ମୋର ଦେହ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ଅଧର ଦୁଇଟି ଟାଣି ଧଳା ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟି ଦେଖାଇଲେ ।

"ଦେଖ । ଏଗୁଡ଼ାକ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା କେମିତି ବେଶି ମୁନିଆଁ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଆଉ ଏଥିରେ" ଶ୍ୱାନ ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟି ଏବଂ ତା'ର ତଳ ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟିରେ ଅଙ୍ଗୁଳିମାରି ଦେଖାଇ ଦେଲେ, "ପିଲାମାନଙ୍କୁ କାମୁଡ଼େ । କ'ଣ ଏଥର ବିଶ୍ୱାସ କଲ ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ !" ପୁନର୍ବାର ବିରୋଧୀ ଯୁକ୍ତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ଏଭଳି ସାଙ୍ଘାତିକ ଧାରଣା ତାଙ୍କର ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ନିଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ ମନେ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତିକରି ତାଙ୍କ ମତର ଅସାରତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ତେଣୁ କହିଲି—

"କାଲି ରାତିରୁ ତାକୁ ରଖାଯାଇଥିବ ?"

"ଆଚ୍ଛା ? ଏମିତି କଥା ? କିଏ ରଖିଲା ?"

"ମୁଁ କେମିତି କହିବି ? କେହି ଜଣେ ରଖି ପାରିଥାଏ ?"

"ଏବଂ ତାର ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ଅତୀତ ହେଲାଣି ; ଅଥଚ କୌଣସି ଶବ ତ ତା ପରି ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ?" ଏହାର ଉତ୍ତର କ'ଣ ଦେବି ? ଅତଏବ ନିରୁତ୍ତର । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବୋଧହୁଏ ମୋର ନୀରବତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ନାହିଁ । ବିରକ୍ତି ବା ଉତ୍ସାହ କୌଣସିଟି ନାହିଁ । ମୃତାର ମୁଖକୁ ନିବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି । ଆଖିପତା ଟେକି ଆଖିକୁ ଏବଂ ପୁଣିଥରେ ଅଧର ଟେକି ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ତା'ପରେ ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ—

"ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ କଥା ଭିନ୍ନ, ଯାହା ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସି ନଥିଲା । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ଦ୍ୱୈତ ଜୀବନର ପରିଚୟ ମିଳୁଛି, ସେଇଟା ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ପିଶାଚ ତାର ରକ୍ତ ପାନ କଲାବେଳେ ସେ ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା— ସ୍ୱପ୍ନ ଚାରଣ ଅବସ୍ଥା । ଓଃ । ଚମକି ପଡ଼ୁଛ ଯେ ? ସେ କଥା ଜାଣିନା ତୁମେ ? ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ବୁଝିବ, ଜାଣିବ ସେ କଥା ! ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ପିଶାଚ ବେଶି ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରିପାରେ । ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ଏହି ସମ୍ମୋହନ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ପ୍ରେତଯୋନି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି ଭାବ ହିଁ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ତାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏହିଠାରେ । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରେତ ଯେତେବେଳେ ତାର ଆବାସରେ ଶୋଇଥାଏ"--- କହୁ କହୁ ଜୋର ହାତ ହଲାଇ ଦେଖାଇ ଦେଲେ

ପ୍ରେତ ପିଶାଚଗଣଙ୍କର ଆବାସ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, "ତାର ମୁଖରେ ମୃତ୍ୟୁର ଲୀନ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ରହିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହି ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ନାରୀର ପ୍ରେତଯୋନିପ୍ରାପ୍ତି ପୂର୍ବର ଅବସ୍ଥା ଦେଖାଦିଏ—ଯାହା ସଚରାଚର ପ୍ରେତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଚାହିଁ ଦେଖ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାର ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଯେ ମୋତେ ତାକୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ସେଥିପାଇଁ ଖୁବ ଦୁଃଖିତ ମୁଁ !" ଏହି ଉକ୍ତି ମୋର ସ୍ନାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ହିମପ୍ରବାହ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଧାରଣା ହେଲା, ସତକୁ ସତ ମୁଁ ତାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି ! ଯଦି ସେ ପ୍ରକୃତରେ ମରିଥାଏ—ଆଉଥରେ ତାକୁ ହତ୍ୟା କରିବେ କ'ଣ ? କିମ୍ବା ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହେବାରେ କ'ଣ ଅଛି ? ମୋ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଭାବାନ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ । ତା'ପରେ ଆନନ୍ଦ ବିହ୍ୱଳ କଣ୍ଠରେ କହି ଉଠିଲେ—

"ଆଃ ! ଏବେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ତାହେଲେ ?"

ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି "ମୋତେ ଏତେ ବାଧ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ହେଲେ—ଏ ସାଙ୍ଘାତିକ କର୍ମ କରିବେ କିପରି ?"

"ତାର ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରି ମୁଖ ବିବରରେ ରସୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବି । ବକ୍ଷ ଦେଇ ଗୋଟାଏ ଶୂଳ ଭେଦ କରିଦେବି ।" ମୋର ପ୍ରେମପ୍ରତିମାର ନଶ୍ୱର ଶରୀରକୁ ଏପରି ବିକଳାଙ୍ଗ କରିବା କଥା ଭାବି ଥରି ଉଠିଲି । ଅବଶ୍ୟ ତତୋଧିକ ଭୀତ ବିହ୍ୱଳତା ଆଣି ଦେଉଥିଲା ଏହି ବସ୍ତୁ—ଯାହା ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଭାଷାରେ 'ପ୍ରେତ' । ଶ୍ରଦ୍ଧା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଘୃଣା ଆସୁଥିଲା ଏହାପ୍ରତି । ପ୍ରେମ ଜିନିଷଟା କ'ଣ ଆତ୍ମନିଷ୍ଠ ନା ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ? ଭାବଗତ ନା ବସ୍ତୁଗତ ? ଆପେକ୍ଷିକ ନା ନିରପେକ୍ଷ ?···

ବହୁ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲି । ଦେଖାଯାଉ, ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ? କିନ୍ତୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ଭାବରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ? ବ୍ୟାଗ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି କହିଲେ—

"ଭାବୁଥିଲି କ'ଣ କଲେ ଭଲ ହେବ । ଯଦି କେବଳ ମୋର ଧାରଣାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯାହା କରିବା କଥା ସହଜରେ କରିଦେବି । କିନ୍ତୁ ଆଉ ବହୁତ କିଛି କରିବାକୁ ଅଛି ଏବଂ ସେ ସବୁ ଶତଗୁଣ, ସହସ୍ରଗୁଣ କ୍ଳେଶକର । କାରଣ ସେ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଆମର ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟଟା ଖୁବ ସହଜ । ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଜୀବନ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ । ସମୟରେ ତ କରିବ ? ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟଟି କଲେ ତା ଦିଗରୁ ଆମପ୍ରତି ଚିରଦିନ

ବିପଦ ନିହିତ । ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଆର୍ଥରର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଏ କାମ କଥା କେମିତି କହିବା ? ତୁମେ ଲୁସି କଣ୍ଠରେ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଦେଖିଥିଲ, ହସପିଟାଲ୍‌ରେ ସେ ପିଲ କଣ୍ଠରେ ସମାନ କ୍ଷତ ଦେଖିଲ; କାଲି ରାତିରେ ଦେଖିଛ କଫିନ୍ ଶୂନ୍ୟ ଅଥଚ ଆଜି ପୁଣି ସେହି ନାରୀର ଶବରେ ଯେ ସପ୍ତାହାଧିକ କାଳ ମୃତା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ତୁମେ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛ କାଲି ରାତିରେ ଶ୍ୱେତମୂର୍ତ୍ତି ଶିଶୁଟିକୁ ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ୍ ଭିତରକୁ ଆଣିଲା—ଏ ସବୁ ଦେଖି, ଶୁଣି, ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତୁମେ ତ ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହଁ ! କେମିତି ଆଶା କରିବା ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ଆର୍ଥର ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ? ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁ ପଥଯାତ୍ରିଣୀକୁ ଚୁମ୍ବନ କରିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ନିବୃତ୍ତ କଲି ମୋତେ ସନ୍ଦେହ କରିଛି । ଅବଶ୍ୟ ମୋତେ ସେ କ୍ଷମା କରିଛି । କାରଣ ହୁଏତ ମନେ କରିଛି, କୌଣସି ଭ୍ରାନ୍ତବଶତଃ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବିଦାୟ ନେବାରେ ମୁଁ ବାଧା ଦେଇଛି । ଆହୁରି ସନ୍ଦେହ କରିପାରେ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲରେ ଝିଅଟାକୁ ମୃତା ବୋଲି ମନେକରି ସମାଧି ଦିଆ ଯାଇଛି । ଏହା ବି ଭାବିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଯେ ଝିଅଟାକୁ ଆମେ ମାରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଭୁଲ ବୁଝାମଣାର ଅନ୍ତନାହିଁ । ସେ ଭାବିବ ଯଥାସମ୍ଭବ ଆମ୍ଭେମାନେ ହିଁ ଦୋଷୀ; ଯେହେତୁ ଆମ ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ତାକୁ ମାରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ ଚିନ୍ତା ତାକୁ ଚିରଜୀବନ ପୀଡ଼ା ଦେବ ନାହିଁ କି ? ବେଶି ଅସୁବିଧା— ସନ୍ଦେହରେ ଚିତ୍ତ ଦୋଳାୟିତ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଭାବିବ ତା ପ୍ରେମିକା ଜୀବନ୍ତ ସମାଧି ପାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଲୁସିର ଦୁର୍ଭୋଗକାଳୀନ ଦୃଶ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନରେ ତାକୁ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ କରିବ । ଯଦିବା ଆମ କଥାରେ କେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ ଆସେ ସେଥିରେ ବି ଦୁଃଖ । କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିବ ତାର ପ୍ରେମିକା ମରି ମୁକ୍ତି ପାଇ ନାହିଁ— ପ୍ରେତଯୋନି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି— ନିଶ୍ଚୟ ନୈରାଶ୍ୟରେ ଶୋକାକୁଳ ହେବ । ନା । ଆଉ ନୁହେଁ । ଥରେ କହି ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି । ତେବେ ଘଟଣାର ସତ୍ୟତା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ, ନିଃସନ୍ଦେହରେ କହିପାରେ— ଏହାର ମଧୁର ଫଳ ଆସ୍ୱାଦନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି ତିକ୍ତତା ତାକୁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପିଲଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟା କଷ୍ଟ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା'ପରେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ତାକୁ ଏ ବିଷୟରେ ଚିରତର ଶାନ୍ତି ଦେଇପାରିବ । ମୋର କର୍ମପନ୍ଥା ମୁଁ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଛି । ଚାଲ ଫେରିବା । ତୁମେ ତୁମ ପାଗଳାଗାରଦକୁ ଯାଇ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝି ଆଜି ରାତିରେ । ମୁଁ ଆଜି ରାତିଟି ଏକୁଟିଆ କଟାଇବି ଏହି ସମାଧି ସ୍ଥଳରେ । କାଲି ରାତି ଦଶଟାରେ ବର୍କ୍‌ଲେ ହୋଟେଲରେ ମୋତେ ଆସି ଦେଖା କରିବ । ଆର୍ଥରଙ୍କୁ ଡକାଇବ । ଆଉ ସେହି ସୁନ୍ଦର ଆମେରିକାନ୍ ଯୁବକ, ଯେ ରକ୍ତ ଦେଇଥିଲା, ତାକୁ ବି ଆସିବାକୁ କହିବ । ତା'ପରେ

ଯାହା କରିବାର କରିବା । ଚାଲ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ପିକାଡ଼ିଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବି । ସେଇଠି ଡିନର୍ ଖାଇବା । ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ମୋତେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଅତଏବ ଆମେ ସମାଧିମନ୍ଦିରେ ଚାବିଦେଇ ଫେରିଲୁ । ଅନାୟାସରେ ପାଚେରୀ ଡେଇଁ ବାହାରକୁ ଆସିଲୁ । ତା’ପରେ ପିକାଡ଼ିଲି ।

ବର୍କଲେ ହୋଟେଲରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପୋର୍ଟମାଣ୍ଟୋ ଭିତରେ ଛୁଟିଯାଇଥିବା ନୋଟ୍—ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ଏମ୍.ଡି.ଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ (ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ପାଇନାହାନ୍ତି)

୨୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ବନ୍ଧୁ ଜନ୍,

ମୋର କ’ଣ ଘଟିବ ଜାଣେନା । ତେଣୁ ଏତକ ଲେଖିଲି । ସେହି ସମାଧି-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଜି ରାତିରେ ଜଗି ରହିବାକୁ ଏକାକୀ ଯାଉଛି । ଆନନ୍ଦର ସହିତ କହିବି ଯେ ପ୍ରେତଲୋକ ବାସିନୀ ମିସ୍ ଲୁସି ଆଜି ରାତିରେ ବାହାରିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଆଗାମୀ ରାତିରେ ତାର ଉତ୍କଣ୍ଠା ବଢ଼ିଯିବ । ତେଣୁ ଯେଉଁ ଜିନିଷ ତାର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ସେ ସବୁ ରଖିଦେବି । ଯଥା—ରସୁଣ ଆଉ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିର ମାଳା ସାହାଯ୍ୟରେ ଦ୍ୱାରପଥ ରୁଦ୍ଧ କରିଦେବି । ସେ ସଦ୍ୟ ପ୍ରେତଯୋନିକୁ ଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏ ସବୁ ପ୍ରତି ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବ । କିନ୍ତୁ ଯେବେ ବାହାରି ଯାଇଥାଏ ତେବେ ଭିତରକୁ ଆସିବାରେ କାମ ଦେବ ନାହିଁ । କାରଣ ସେତେବେଳେ ପ୍ରେତ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯାହା ହେଉପଛେ ତା ପ୍ରତି ଅନବହିତ ହୋଇ ଭିତରକୁ ଯିବ, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଇ ପାଖରେ ରହିବି । ଯଦି ଆଉ କିଛି ଶିକ୍ଷା ମିଳେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବି ନାହିଁ । ମିସ୍ ଲୁସି ପ୍ରତି ମୋର ଭୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରେତଯୋନି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ଏଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ଲାଭ କରିବାର କ୍ଷମତା ତାର ଅଛି । ଜନାଥନ୍ ଠାରୁ ବୁଝିଛି, ସେ କେତେ ଧୂର୍ତ୍ତ । ଲୁସିର ଜୀବନ ନେଇ ସେ ଯେଉଁ ଖେଳ ଖେଳି ଆମକୁ ବୋକା ବନେଇଲା ସେଥିରୁ ବି ଆମେ ତାର ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇଛନ୍ତି । ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରାଜିତ ହେଲେ । ଏହାପରେ ବହୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ପ୍ରେତ ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ । କୋଡ଼ିଏଟି ଲୋକର ଶକ୍ତି ତା ଦେହରେ । ଆମେ ଚାରିଜଣ ଲୁସିକୁ ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ଦାନ କଲେ ସେ ସବୁ ସେ ନେଇଛି । ତା ଛଡ଼ା ସେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଗଧିଆଦଳଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରିପାରେ । ତେଣୁ କ’ଣ ହେବ କହି ପାରୁନାହିଁ । ଅତଏବ ସେ ଏଠାକୁ ଆସି ମୋତେ

ଦେଖିଲାଲୋକେ ଅଉ କେହି ଜାଣିବାର ଅବସର ନଥିବ । ଅବଶ୍ୟ ଏଠାକୁ ତାର ଆଗମନର ନିଶ୍ଚିତତା ନାହିଁ । କାରଣ ଯେଉଁ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟାଏ ସଦ୍ୟ ପ୍ରେତଯୋନିପ୍ରାପ୍ତା ସୁପ୍ତା ଏବଂ ଗୋଟାଏ ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରହରୀରତ, ତା ଅପେକ୍ଷା ତାର ଶିକାର ପାଇଁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୀଡ଼ାଜଗତ ତା ସମ୍ମୁଖରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ।

"ତେଣୁ ଏତକ ଲେଖି ଯାଉଛି ଯଦି ଦୈବାତ୍····· ଏଥି ସହିତ ଯେଉଁ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅଛି ନେଇ ଯାଅ, ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ ଇତ୍ୟାଦି ସମେତ । ସେ ସବୁ ପଢ଼ି ବିବେଚନା କର । ତା'ପରେ ଏହି ପ୍ରେତରାଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କର । ତାର ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରି ତାର ହୃଦୟକୁ ପୋଡ଼ି ଦିଅ କିମ୍ବା ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଶୂଳ ଭେଦ କର । ତେବେ ଯାଇ ଧରା ଏହା କବଳରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିବ ।

ଯଦି ଏହାହିଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା—ବିଦାୟ ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୮ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

ଗୋଟାଏ ରାତିର ସୁନିଦ୍ରା ଫଳରେ କି ସତେଜତା ! କାଲି ମନେ ହେଉଥିଲା ମୁଁ ସେଦିନ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ ଧାରଣାଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରାୟ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେହି ଭୟଙ୍କର ଭାବନାସକଳ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖା ଦେଉଛି ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ ରୂପରେ । ସେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ସେଗୁଡ଼ା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଏଥିରେ ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହ । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର କଳକବ୍‌ଜା ସବୁ ବିଗିଡ଼ି-ଗଲାଣି କି ? ମୋର ତ କ'ଣ ସେମିତି ମନେ ହେଉଛି ? ଏହି ସବୁ ରହସ୍ୟାବୃତ ଘଟଣା ମୂଳରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଅଛି । ଏହା କ'ଣ ସମ୍ଭବ—ଏ ସବୁ କର୍ମ ପ୍ରଫେସର ସ୍ୱୟଂ ସମ୍ପାଦନ କରିଛନ୍ତି ? ଅବଶ୍ୟ ସେ ଏପରି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଚତୁର ଯେ ଯଦି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଏ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣାକୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ପାରନ୍ତି । ଏପରି ଚିନ୍ତାପାଇଁ ନିଜପ୍ରତି ଘୃଣା ଆସୁଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଭଳି ଦୃଢ଼ମନା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଗଳ ହୋଇଯିବା ସେପରି

ବିସ୍ମୟଜନକ ମୋର ଏ ଭାବନା ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ । ଯାହାହେଉ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ତାଙ୍କର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ରହସ୍ୟ ଉପରେ କିଛି ଆଲୋକପାତ ହୋଇପାରେ--

୨୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

କାଲି ରାତି ଦଶଟାର ସାମାନ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ଆର୍ଥର ଆଉ କୁଇନ୍‌ସେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ କକ୍ଷକୁ ଆସିଲେ । ଯାହା ଯାହା କରିବାକୁ ହେବ ଆମକୁ ବୁଝାଇ ଦେଲେ । ବିଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆର୍ଥର ଉପରେ । ସତେ ଯେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନଟା ତା'ଉପରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଛି ! ଆରମ୍ଭରୁ କହିଲେ—ସେ ଆଶା କରନ୍ତି ଯେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବୁ । "କାରଣ ସେଠାରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ହେବ । ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ଚିଠିପାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବ ?" ପ୍ରଶ୍ନଟି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଙ୍କୁ ପଚରାଗଲା ।

"ଆଜ୍ଞା ହଁ । ବରଂ ସାମାନ୍ୟ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଘରେ ଆମର ଗୃହଆଡ଼େ ଏତେ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଯେ ବାହାର କଥାରେ ମୁଁ ଆଦୌ ମୁଣ୍ଡ ପୂରାଇ ପାରୁନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ଚିଠିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ବିସ୍ମିତ ମଧ୍ୟ ହେଲି । କୁଇନ୍‌ସେ ସଙ୍ଗେ ଆଲୋଚନା କଲି । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଯେତେ କଲୁ ସେତେ ବିଭ୍ରମ ଦେଖାଗଲା । କୁଇନ୍‌ସେ କ'ଣ ବୁଝିଲା କହିପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଗଛରେ ଚଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛୁ—କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ଚଢ଼ିବି, କେମିତି ଚଢ଼ିବି—ଚଢ଼ିଲେ କେମିତି ଓହ୍ଲାଇବ ସେ ବିଷୟରେ ମୋର ଧାରଣା ନାହିଁ ।"

"ମୁଁ ବି" କୁଇନ୍‌ସେ କହିଲା ।

"ଓହୋ" ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ "ତେବେ ତ ସୁବିଧା ! ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମେ ଉଭୟ ଅଛ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ଜନ୍‌ଙ୍କୁ ଘଟଣାର ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ବହୁ ବାଟ ପଛେଇ ଯିବାକୁ ହେଲା ।"

ମୋର ମନର ଯେଉଁ ଗତାନୁଗତିକ ସନ୍ଦେହ ଭାବକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବୋଧହୁଏ ଏ ପରୋକ୍ଷୋକ୍ତି ? ତା'ପରେ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଜଳଦ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ଆଜି ରାତିରେ ଏକ ମହାନ୍ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ ନିମନ୍ତେ ତୁମ ଅନୁମତି ମୁଁ ଚାହେଁ । ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତୁମ ଅନୁମତି ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ [illegible]

କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏ କଥା କହୁଛି । ତୁମେ ଯେତେବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟଟି ଜାଣିବ । ଅବଶ୍ୟ ଆନନ୍ଦିତ ହେବ । ଅତଏବ ମୁଁ ଚାହେଁ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନବହିତ ରହି ତୁମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରିବ । ତାହା ହେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେବେ ମୋ ଉପରେ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଘଟେ (ଘଟିବ ନିଶ୍ଚୟ !) ସେତେବେଳେ ତୁମେ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହୋଇପାର, କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ମନେକରି କଷ୍ଟ ପାଇବ ନାହିଁ ଅନ୍ତତଃ ।"

କୁଇନ୍‌ସେ କହି ଉଠିଲା, "ବେଶ୍ ସିଧା କଥା । ତେବେ ମୁଁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଉଛି । ତାଙ୍କ କଥାର ମର୍ମ କ'ଣ ମୁଁ ବୁଝୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହିପାରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ସତ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଏହାହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରିଚୟ ମୋ ମତରେ ।"

ପ୍ରଫେସର୍ ଗର୍ବୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ "ଧନ୍ୟବାଦ୍ ସାର୍ । ତୁମକୁ ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ମିତ୍ର ଭାବରେ ତ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ? ତଦୁପରି ତୁମର ଏ ପ୍ରକାର ସମର୍ଥନ ପାଇଁ ମୋର ସ୍ନେହ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ନିଶ୍ଚୟ ।" କ୍ୱଇନ୍‌ସେ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ତା'ପରେ ଆର୍ଥର କହିଲା—

"ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ଅନ୍ଧାରରେ ବାଡ଼ି ବୁଲାଇବା ଯାହା କହନ୍ତି, ମୁଁ ସେଟା ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ ।

ଜଣେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ମୋର ସମ୍ମାନ କିମ୍ବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଭାବରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସରେ ଆଞ୍ଚ ଆସିଲାଭଳି ଯଦି କିଛି ହୁଏ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଯେବେ ଆପଣ ମୋତେ ଜବାବ୍ ଦିଅନ୍ତି, ଯାହା ଆପଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ତାହା ଏ ଦୁଇଟିକୁ ଆଘାତ କରିବ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କଥାରେ ସମ୍ମତ । ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ।"

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ତୁମ ସର୍ତ୍ତ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କଲି । ତେବେ, ତୁମଠାରୁ ମୁଁ ଏତିକି ଆଶାକରେ - ଯଦି ମୋର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷ ଦେଖ, ପ୍ରଥମେ ବିବେଚନା କର—ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମର ସର୍ତ୍ତଭଙ୍ଗ କରୁଛି କି ନାହିଁ ।"

"ରାଜି" ଆର୍ଥର କହିଲା, "ଖୁସିରେ ରାଜି । ଆଚ୍ଛା, ସନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ମନ୍ତ୍ରଣା ତ ସରିଗଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପଚାରି ପାରେକି କ'ଣ ଆପଣ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ?"

"ମୋର ଇଚ୍ଛା ତୁମେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଗୋପନୀୟ ଭାବରେ ଆସିବ କିଙ୍ଗ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ।"

ଆର୍ଥରର ମୁଖ ବିବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଗଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା—

"ଯେଉଁଠି ହତଭାଗିନୀ ଲୁସି ସମାଧିସ୍ଥ ହୋଇଛି ?" ପ୍ରଫେସର୍ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲେ, ' କାହିଁକି ଯିବା ?"

"ସମାଧି ଗୃହକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ।" ଆର୍ଥର ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲା,—

"ପ୍ରଫେସର୍ ! ଆପଣ କ'ଣ ସତରେ କହୁଛନ୍ତି ନା ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ? କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ! ଆପଣଙ୍କ ମୁଖରେ ଯେ ଅକପଟ ଆନ୍ତରିକ ଭାବ !" ଅଭିଜାତ ଭଙ୍ଗୀରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । କିଛି ସମୟ ନିରବତା ଆର୍ଥର ହିଁ ଆରମ୍ଭ କଲା—

"କେତେବେଳେ ସମାଧି ଗୃହକୁ ଯିବା ?"

"କଫିନ୍ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ।"

"ନା ନାଃ । ବହୁତ ବେଶି ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଉଛନ୍ତି ।" କ୍ରୋଧରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ପୁଣିଥରେ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । "ଆପଣ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କଥା କହନ୍ତୁ—ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଁ, ଯେତେ ସମୟ ପାରନ୍ତୁ ଯେତେ ପରିମାଣ ପାରନ୍ତୁ କହନ୍ତୁ—ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ—ସମାଧିକୁ କଳୁଷିତ କରିବା ବିଷୟରେ—ପୁଣି ସେଠାରେ ଯେ —" ପ୍ରବଳ ଅସନ୍ତୋଷ କରି ରୋଧକଲା । ପ୍ରଫେସର୍ ସହାନୁଭୂତି-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କୁ ।

"ଦେଖ ବାବା ! ତୁମକୁ ସାମାନ୍ୟ କଷ୍ଟ ଦେବା ମୋର ଇଚ୍ଛା । ଭଗବାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ଏହା ମୁଁ କହୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିରେ ଆମକୁ କଣ୍ଟକିତ ପଥରେ ଗମନ କରି ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନଚେତ୍ ତୁମର ବିଗତପ୍ରାଣା ପ୍ରେୟସୀଙ୍କର ମଧ ଯେ ଅଗ୍ନିମୟ ପଥର ପ୍ରଜ୍ୱଳନ ସହ୍ୟ କରିବ ଚିରକାଳ !"

ଆର୍ଥର୍‌ର ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ ସ୍ଥିର । ରୂଢ଼ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲା

"ସାବଧାନ । ସାର୍ । ସାବଧାନ"

"ଆଚ୍ଛା ! ଆଚ୍ଛା ! ମୁଁ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ପ୍ରଥମେ ଶୁଣିଲେ ଭଲ ହେବନାହିଁ ?" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସ୍ଥିର ଭାବରେ କହିଲେ, "ଶୁଣିଲେ ତ ଜାଣିବ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? କ'ଣ କହିବ ?"

"ଉତ୍ତମ ! କହନ୍ତୁ !" ମରିସ୍ କହିଲା—

ସାମାନ୍ୟ ଅଟକିଯାଇ କୁଣ୍ଠିତ କଣ୍ଠରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ମିସ୍ ଲୁସି ମୃତା; ନୁହେଁ ? ବେଶ୍ ତେବେ ଏଥିରେ ତାର ଦୋଷ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ସେ ଯଦି ମରି ନ ଥାଏ—" ବେଦନାହତ ପରି ଆର୍ଥର୍ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲା—

"ହାୟ ଭଗବାନ ! କ'ଣ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ? କ'ଣ କିଛି ଭୁଲ୍ ରହିଗଲା ? ତାକୁ କ'ଣ ଜୀବନ୍ତ କବର ଦିଆଗଲା ?" ଦୁଃଖ, ନୈରାଶ୍ୟ, କ୍ଷୋଭରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ।

"ସେ ବଞ୍ଚିଥିଲା ବୋଲି ତ ମୁଁ କହୁନାହିଁ ବାବା ! ସେ କଥା ମୁଁ ଭାବିନାହିଁ । ତେବେ ଏତିକି କହିବି ଯେ ସେ ପ୍ରେତଯୋନି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ପାରିଥାଏ ?"

"ପ୍ରେତ ? ଅଥଚ ଜୀବିତ ନୁହେଁ ? ତାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? ଆପଣ କିଛି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛନ୍ତି ନା କ'ଣ ?"

"ଜଗତରେ ଏପରି ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ତମସାବୃତ ରହସ୍ୟ ଅଛି ଯାହା କେବଳ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ । ଯୁଗ ପରେ ଯୁଗ ଚାଲିଯାଏ ଅଥଚ ତାହା ଅସମାହିତ ରହିଯାଏ କିମ୍ବା ତାର ଆଂଶିକ ସମାଧାନ ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ବିଶ୍ୱାସ କର ବାବା ! ସେହିପରି ଏକ ରହସ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ । କିନ୍ତୁ ତାର ସମାଧାନ କରିପାରି ନାହିଁ ମୁଁ । ଆଚ୍ଛା ମୃତା ଲୁସିର ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରି ପାରେ କି?"

"ନା-ନା-ନା ! ପୃଥିବୀ ରସାତଳକୁ ଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୁଁ ଅନୁମତି ଦେବିନାହିଁ !" ଉତ୍ତେଜନା ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଆର୍ଥର ଉତ୍ତର ଦେଲା । "ସମଗ୍ର ଜଗତ୍ ଯଦି ଅନୁରୋଧ କରେ ତଥାପି ତା'ର ଶବଦେହ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିକଳାଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ଆପଣ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । କି ଦୋଷ ମୁଁ କରିଛି ଯାହାପାଇଁ ଆପଣ ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଛନ୍ତି ମୋତେ ? ସେହି ବିଗତପ୍ରାଣା ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ କି ଅପରାଧ କରିଥିଲା ଯେ ତାର ସମାଧି ଉପରେ ଏପରି ଅସମ୍ମାନ ବୋଝ ଲଦି ଦେଉଛନ୍ତି ? କ'ଣ ଆପଣ ପାଗଳ ହୋଇ ପ୍ରଳାପ କରୁଛନ୍ତି ନା ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇ ଏପରି ଶୁଣୁଛି ? ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଲା । ସାବଧାନ ! ଆଉ ଏପରି ଅପବିତ୍ର କର୍ମ ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତୁନାହିଁ ! ଏତିକି ନୁହେଁ—ଆପଣଙ୍କ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ମରେ ମୁଁ ସମ୍ମତ ନୁହେଁ । ତାର ସମାଧିକୁ ଯେ କୌଣସି ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ମୋର ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥ କରିଛି, ତାହା ପାଳନ କରିବି ।"

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବସିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ି ବିଶେଷ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦୃଢ଼ତା ସହ କହିଲେ—

"ମହାମାନ୍ୟ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ! ମୋର ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି । ଜଗତ ପ୍ରତି, ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି, ମୃତା ଲୁସି ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ! ଏବଂ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥ କରୁଛି ତାହା ମୁଁ ପାଳନ କରିବ ! ମୋର କେବଳ ଅନୁରୋଧ, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ, ସ୍ୱ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତୁ, ସ୍ୱ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣନ୍ତୁ ? ତା'ପରେ ମୁଁ ଯଦି ଏହି ଅନୁରୋଧ କରେ, ତା ହେଲେ ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ମୋ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅଧୀର ଆଗ୍ରହରେ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କରିବେ ଏହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ତାହା କରିବ । ତା'ପରେ—ମହାମାନ୍ୟଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ତାଙ୍କ ଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସମର୍ପଣ କରିଦେବ । ସେ ଯେଉଁ କୈଫିୟତ୍ ତଲବ କରିବେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ।" ସାମାନ୍ୟ ଅଟକିଗଲେ । ତା'ପରେ କରୁଣାବୋଳା କଣ୍ଠରେ କହି ଚାଲିଲେ--

"କିନ୍ତୁ ମୋର ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ, ମୋ ଉପରେ ରାଗନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଦୀର୍ଘ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ପଥରେ ବହୁ ଅପ୍ରୀତିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଛି ମୋତେ, ଯାହାର ସମ୍ପାଦନରେ ହୃଦୟ ମୋର ଥରିଉଠିଛି । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରି କେହି ମୋର ହୃଦୟକୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ଯଦି ମୋ ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିପାତ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମସ୍ତ ଅବସାଦ ମୋ ହୃଦୟରୁ ପୋଛି ଦେବ । କାରଣ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ମୁଁ ଯାହା କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ତାହା କେବଳ ଆପଣଙ୍କୁ ଦୁଃଖରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ । ଭାବନ୍ତୁ ! ବିବେଚନା କରନ୍ତୁ—ତାହା ନ ହେଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ଏତେ ଶ୍ରମ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ? କାହିଁକି ଏତେ ଦୁଃଖ ବରଣ କରନ୍ତି ? ମୋ ଜାଗାରୁ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିଛି ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ । ପ୍ରଥମତଃ ବନ୍ଧୁ ଜନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରୀତି ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ, ତା'ପରେ ଏକ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ବାଳିକାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ—ଯାହାକୁ ମୁଁ ବି ଭଲ ପାଉଥିଲି । ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ଲାଗେ; ତଥାପି କହିବ —ତା'ର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ତୁମେ ଯାହା ତାକୁ ଦେଇଛ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛି ମୋର ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳରୁ ଶୋଣିତ ! ତୁମେ ତାର ପ୍ରେମିକ । କିନ୍ତୁ ମୋର କି ସ୍ୱାର୍ଥ ? ମୁଁ ତାର ଚିକିତ୍ସକ । ଅତି ବେଶିରେ ସହୃଦୟ ହୋଇପାରେ । ତାରି ପାଇଁ, କେବଳ ତାରି ପାଇଁ—ମୋର ବହୁ କର୍ମ ମୁଖର ଦିବସ, ବିନିଦ୍ର ରଜନୀ ବ୍ୟସ୍ତ କଲି, ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ, ମୃତ୍ୟୁ ପରେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ କହିପାରେ ମୋର ଜୀବନ ଦେଇ ଯଦି ତାକୁ ପ୍ରେତଯୋନିରୁ ମୁକ୍ତ ଦେଇପାରେ ତାହା ସାଦରେ ବରଣ କରିବ !" ତାଙ୍କର ଏହି ଗମ୍ଭୀର ଉକ୍ତିର ଔଦାର୍ଯ୍ୟ, ଓଜସ୍ୱିତା ଆର୍ଥର୍‌କୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କଲା । ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ହାତ ଧରିପକାଇ ଭଗ୍ନ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଓ କି କଷ୍ଟ । ମୁଁ ଯେ ଭାବି ପାରୁ ନାହିଁ କିଛି, ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ କିଛି ! ତଥାପି ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଦେଖିବ .....ଅପେକ୍ଷା କରିବ..."

ଷୋଡ଼ଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରି—ପୂର୍ବାନୁବୃତ୍ତ

ଠିକ୍ ବାରଟା ବାଜିବାକୁ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଅଛି, ପାଚେରି ଡେଇଁ ଚର୍ଚ୍ଚୟାର୍ଡ ଭିତରକୁ ପଶିଲୁ । ଅନ୍ଧକାର ରାତି । ଆକାଶ ମେଘମାଳାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକପାଇଁ ଦେଖାଦେଇ ମେଘ ଉହାଡ଼ରେ ଲୁଚି ଯାଉଛି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାର ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଚାଲିଛୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଟିକିଏ ଆଗରେ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଉଛନ୍ତି । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଧିଗୃହ ନିକଟକୁ ଆସିଲାରୁ ଆର୍ଥରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି । ମୋର ଭୟ, ବିଷାଦମୟ ସ୍ମୃତି ବିଜଡ଼ିତ ଏ ସ୍ଥାନ ତାକୁ ବିଚଳିତ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ସେ ବେଶ୍ ଦମ୍ଭ ଧରିଛି । ଆମ ଉପସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ରହସ୍ୟାଚ୍ଛନ୍ନତା ବୋଧହୁଏ ଦୁଃଖାନୁଭୂତିକୁ ପରାଜିତ କରିଛି । ପ୍ରଫେସର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ, ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ଆମେ ଟିକେ କୁଣ୍ଠିତ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିଦେଲେ । ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲୁ । ସେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ତା'ପରେ ଗୋଟାଏ କଳା ଲଣ୍ଠନ ଜାଳି କଫିନ୍ ଦିଗକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ । ଆର୍ଥର୍ କୁଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଆଗେଇଲା । ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ତୁମେ କାଲି ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସିଥିଲ । ମିସ୍ ଲୁସିର ଶବ କଫିନ୍ ଭିତରେ ଥିଲା ତ ?"

"ହଁ ।"

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ଶୁଣିଲ ତାଙ୍କ କଥା ? ତା ଛଡ଼ା ମୋତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଲୋକ ଜୀବନରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖି ନାହିଁ ।" ସ୍କ୍ରୁ ଡ୍ରାଇଭର୍ ସାହାଯ୍ୟରେ କଫିନ୍ ଢାଙ୍କୁଣୀ ଖୋଲିଦେଲେ । ଆର୍ଥର୍‌ର ମୁଖ ବିବର୍ଣ୍ଣ । କିନ୍ତୁ ନୀରବରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଢାଙ୍କଣା ଖୋଲିବା ପରେ ଆଗେଇ ଗଲା । ତା ଭିତରେ ଯେ ଗୋଟାଏ ସୀସା ନିର୍ମିତ କଫିନ୍ ଅଛି ଏ ଧାରଣା ତାର ନଥିଲା । ସୀସା ଉପରେ କଣା ଦେଖି ହଠାତ୍ କ୍ରୋଧରେ ମୁଖ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣ କଲା । କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭୀଷଣ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଗଲା । ତଥାପି ନୀରବ । ଢାଙ୍କଣାର ଧାରକୁ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ଜୋର୍‌ରେ ଟାଣିଦେଲେ । ସମସ୍ତେ ଭିତରକୁ ଚାହିଁବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଯାହତ ପରି ପଛେଇ ଆସିଲୁ ।

ଶୂନ୍ୟ କଫିନ୍ !

କିଛି ସମୟ ଚାଲିଗଲା । କାହାରି ମୁଖରେ ଭାଷା ନାହିଁ । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କଲା—

"ପ୍ରଫେସର୍ ! ମୁଁ ପଚାରୁଛି ! ପଦେ କଥା ମୁଁ ଚାହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏଇଟା ପଚାରିବା କଥା ନୁହେଁ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ---ଆପଣଙ୍କୁ ଅସମ୍ମାନିତ କଲାପରି ସନ୍ଦେହ ମୋର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଇ ରହସ୍ୟ ଯେ ସମସ୍ତ ସମ୍ମାନ ଅସମ୍ମାନର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ? ତେଣୁ ପଚାରେ---କାର୍ଯ୍ୟଟି କ'ଣ ଆପଣଙ୍କର ।"

"ମୋର ଜୀବନରେ ସମସ୍ତ ପବିତ୍ରତମ ବସ୍ତୁର ଶପଥ ନେଇ କହୁଛି ଏ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୁଁ ତାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିନାହିଁ କିମ୍ବା ସ୍ପର୍ଶ ସୁଦ୍ଧା କରିନାହିଁ । ଘଟଣାଟି ଏହି ଦୁଇରାତି ପୂର୍ବେ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଆଉ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିଲୁ---ଅବଶ୍ୟ କିଛି ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ନୁହେଁ, ବିଶ୍ୱାସ କର ! ସେହି ବନ୍ଦ କଫିନ୍ ଖୋଲି ଦେଖିଲୁ ତାହା ଶୂନ୍ୟ- ଠିକ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି । ତା'ପରେ ବାହାରେ ଜଗି ରହିଲୁ । ବହୁ ସମୟ ପରେ ଗଛ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଆଗଉଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ପରଦିନ ଦିନବେଳେ ଏଠାକୁ ଆସି ଦେଖିଲୁ ସେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଶୋଇଛି କ'ଣ ନୁହେଁ ଜନ୍ ?"

"ହଁ ।"

"ସେ ରାତିରେ ଆମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲୁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ହଜିଲା ପିଲାକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ସମାଧି ପ୍ରସ୍ତର ଭିତରୁ ପାଇଲୁ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ କେବଳ ପ୍ରେତ ଗତାଗତ କରିପାରେ । ତେଣୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାକୁ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ଆସି ଜଗି ରହିଲି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ

ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ସେହି ଦ୍ୱାରରେ ଲୁହା କ୍ଲାମ୍ପ୍‌ରେ ରସୁଣ ରଖିଦେଇଥିବାରୁ ଏପରି ହେବା ସମ୍ଭବ । ପ୍ରେତ ରସୁଣ ଗନ୍ଧ ସହ୍ୟ କରି ପାରେନା । ଆହୁରି କେତେ ଜିନିଷ ଅଛି ଯାହା ପ୍ରେତର ଅପ୍ରିୟ । କାଲି ରାତିରେ ଏଠାରେ ମେଲା ନଥିଲି । ତେଣୁ ଆଜି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ରସୁଣ ଇତ୍ୟାଦି କାଢ଼ି ନେଇଥିଲି । ତା ଫଲରେ ଆଜି ଏ କଫିନ୍ ଶୂନ୍ୟ ! ତୁମେମାନେ ରୁହ ମୋ ସହିତ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ ଯାହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଦେଖିଲ ଦେଖିଲ । ସମାଧି ଗୃହର ବାହାରେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଗୋପନୀୟ ଭାବରେ ରହି ଅପେକ୍ଷା କର— ଦେଖିବ ଆଉ କ'ଣ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଘଟୁଛି । ଅତଏବ ଲଣ୍ଠନର କଲାକାଚ ମକାଇ ଦେଲେ,—"ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହାରକୁ ଚାଲ ।" ସେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଦେଲେ । ଆମେସବୁ ପଳାଇ ଆସିଲୁ । ସେ ଶେଷରେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରି ତାଲା ପକାଇଦେଲେ ।

ସେହି ଭୟଶଙ୍କୁଳ ଗହ୍ୱରରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ବହିର୍ଜଗତକୁ ଆସିଲୁ ! ଆଃ !—ନୈଶ ବାୟୁରେ ପବିତ୍ର ସଜୀବତା ! ଆକାଶରେ ମେଘମାଲାର ଦୌଡ଼ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଦେଖିବା କି ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ । ଧାବନରତ ମେଘମାଲା ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଅବସରରେ ଚନ୍ଦ୍ରିକାର କ୍ଷଣିକ ବିକାଶ । କି ମଧୁର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ! ଠିକ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ସୁଖ ଦୁଃଖର ବିକାଶ ପରି ! ସତେଜ ବାୟୁ ପ୍ରାଣରେ ପ୍ରଶାନ୍ତି ଲେପିଦିଏ । ସେଥିରେ ନାହିଁ ମରଣର ଶୋକାକୁଲତା, ନାହିଁ ଭଂଗୁରତାର ବିଭୀଷିକା । ପର୍ବତ ପଛରୁ ଆକାଶର ରକ୍ତିମ ଆଲୋକ ଦର୍ଶନ, ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ନଗରୀର କଲକୋଲାହଲରୁ ଜୀବନ ସଙ୍କେତ ଶ୍ରବଣ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ମାନବିକ ଅନୁଭୂତିର ପରିଚୟ ମିଳେ । ସମସ୍ତେ ଗମ୍ଭୀର । ମନ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । ଆର୍ଥର୍ ନୀରବରେ ଏହି ରହସ୍ୟର ଅର୍ଥ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରବଳ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଧୀରସ୍ଥିର । ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ କରି ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତ । ଲୋକ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତରେ ଯାହାକିଛି ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ ସେ ସମସ୍ତର ଶତ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ—କୁଇନ୍‌ସେର ଭାବ ଠିକ୍ ସେହିପରି । ସିଗ୍ରେଟ୍ ଟାଣି ପାରୁନାହିଁ ! କ'ଣ କରିବ ବିଚାରା ! ବଡ଼ ଖଣ୍ଡେ ଟୋବାକୋ ପାଟିରେ ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ କାମ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟାଗ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ପୁଳା କାଢ଼ିଲେ । ଖଣ୍ଡିଏ ଧଳା ଗାମୁଛାରେ ଯତ୍ନ ସହକାରେ ସଂରକ୍ଷିତ ପତଳା ରୁଟି ପରି ବସ୍ତୁଟିଗୁଡ଼ିଏ । ତା'ପରେ କାଢ଼ିଲେ ଦୁଇ ମୁଠାହେବ ଧଳା ଛତୁ । ତା ସହିତ ସେ ବସ୍ତୁଟିକୁ ନେଇ ହାତରେ ଦଳି ଦଳି ମିଶାଇଲେ । ଏ ସବୁ ନେଇ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲମ୍ବ ଖଣ୍ଡ ବଳିଲେ । ତାକୁ ନେଇ ସମାଧି ଗୃହରେ କାନ୍ଥ ଆଉ କବାଟ ମଝି ଫାଙ୍କରେ ଲଗାଇଲେ । ଏ ସବୁ

କେମିତି ଗଣ୍ଡଗୋଳିଆ ମନେ ହେଲା । ପଚାରିଲି ଏ ସବୁ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି । ଆର୍ଥର ଆଉ କୁଇନ୍‌ସେ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲେ ଶୁଣିବାକୁ । ସେମାନେ ବି ତ କମ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ? ପ୍ରଫେସର୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ---

"ପ୍ରେତ ପାଇଁ ସମାଧିମନ୍ଦିର ବର୍ତ୍ତମାନ ରୁଦ୍ଧ କଲି । ସେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।"

"ଆଁ ! କ'ଣ ? ଆପଣ ଯେଉଁ ଜିନିଷଗୁଡ଼ାକ ଲଗାଇଲେ ତାରି ଦ୍ୱାରା ଏ କଥା ହେବ ?" କୁଇନ୍‌ସେର ବିସ୍ମିତ କଣ୍ଠ, "ହାୟ ମହାନ୍ ସ୍କଟ୍ ! ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ଖେଳ ନା କ'ଣ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । ଦେଖ !"

"ସେ କି ଜିନିଷ ଆପଣ ଲଗାଇଲେ ?" ଏଥର ପ୍ରଶ୍ନ ଆର୍ଥର୍‌ର । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସସମ୍ମାନେ ହ୍ୟାଟ୍ ଟେକି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ଏ ହେଉଛି ପବିତ୍ର ରୁଟି । ଆମ୍‌ଷ୍ଟର୍‌ଡାମ୍‌ରୁ ଆଣିଥିଲି । ତାକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ହେବ ତ ?" ଏ ଉତ୍ତର ଆମ ମନର ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ, ଅବିଶ୍ୱାସ ଦୂର କରିଦେଲା । ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ସଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଭବ କଲୁ । ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ଯେ ଏତେ ଶ୍ରମ ସ୍ୱୀକାର କରି ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ସକଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରନ୍ତି, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ, ଅବିଶ୍ୱାସର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ସମସ୍ତମାନେ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରି ସମାଧି ମନ୍ଦିରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଯେ ଯାହାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଆବୋରି ରହିଲୁ; ଯେପରି କି କୌଣସି ଆଗନ୍ତୁକ ଆମକୁ ନ ଦେଖିପାରେ । ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆର୍ଥର୍ ଉପରେ ମୋର ଦୟା ହେଲା । ପୂର୍ବ ରାତ୍ରିରେ ଏହି ବିଭୀଷିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅନୁଭୂତି ମୁଁ ଅର୍ଜନ କରି ସାରିଛି । ତଥାପି ଘଣ୍ଟାଏ ପୂର୍ବରୁ ଏ ସବୁ ପ୍ରମାଣକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରୁଥିଲି । ଅଥଚ ଆର୍ଥର୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ । ତେଣୁ ତାର ଦୁରବସ୍ଥା ଚିନ୍ତାକରି ହୃଦୟ ମୋର ନୈରାଶ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଲା । ଉପସ୍ଥିତ ଅନୁଭୂତିର ତୁଳନା ନାହିଁ । କୌଣସି ସମାଧି ମନ୍ଦିର ଏତେ ଉତ୍କଟ ଶୁଭ୍ରତା ଥାଇପାରେ ; ସାଇପ୍ରସ୍ ଗଛ ବା ଜୁନିପାର ବୃକ୍ଷ ଯେ ଏପରି ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନତା ବର୍ଦ୍ଧନ କରିପାରେ, ପାଦ ତଳର ଘାସ କମ୍ପା ବୃକ୍ଷର ସାମାନ୍ୟ ସନ୍‌ସନ୍ ଶବ୍ଦ ଯେ ଏପରି ସଦମ୍ଭ ଉପସ୍ଥିତି ଘୋଷଣା କରିପାରେ ଏ ଧାରଣା ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମେ ମୋର ଆସିଲା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ବାଚୀନ ଏ ଅନୁଭୂତି । ବୃକ୍ଷ ଶାଖାର ସଞ୍ଚାଳନରେ ରହସ୍ୟାଚ୍ଛନ୍ନତା, ଦୂର ସ୍ଥାନରେ କୁକୁର ଭୁକିବା ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ନୈଶ ବାୟୁରେ କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।

ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା । ଅଖଣ୍ଡ ନୀରବତା । ଏ ବିରାଟ ନୀରବତାର ଶୂନ୍ୟତାବୋଧ ହୃଦୟକୁ କଣ୍ଟକିତ କରେ । "ସ୍ ସ୍ ସ୍ ସ୍ ସ୍… " ବୃଦ୍ଧ ସଙ୍କେତ ଧ୍ୱନି ସହିତ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ଇଉ ଗଛପଟକୁ, ଦେଖିଲୁ ଗୋଟାଏ ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଆଗେଇ ଆସୁଛି ଆମରି ଆଡ଼କୁ । ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି — ଛାତି ପାଖରେ କିଛି ଗୋଟାଏ କଳା ଜିନିଷ ଧରିଛି. ମୂର୍ତ୍ତିଟା ଠିଆ ହେଲ । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଭାସମାନ ମେଘ-ଉହାଡ଼ରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣରେଖା ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ପଡ଼ିଲ । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଗଲା ସମାଧିବସ୍ତ୍ର ପରିହିତା, କୃଷ୍ଣକେଶୀ ଏକ ନାରୀ ମୂର୍ତ୍ତି । ମୁଖଟି ତାର ଦିଶୁ ନାହିଁ । କାରଣ ତାର ବକ୍ଷ ସଂଲଗ୍ନ ଶୁଭ୍ର କେଶ ଶିଶୁଟି ଉପରକୁ ନଇଁ ଆସିଛି । ଅନୁଚ୍ଚ ଅଥଚ ତୀବ୍ର କ୍ରନ୍ଦନ ଧ୍ୱନି ନୀରବତା ଭଙ୍ଗକଲା । ଠିକ୍ ଯେପରି ପିଲମାନେ ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ କାନ୍ଦି ଉଠନ୍ତି କମ୍ବା କୁକୁର ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ନିକଟରେ ଶୋଇ ହଠାତ୍ ଭୁକି ଉଠେ । ଆମେ ଆଗେଇବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । କିନ୍ତୁ ଇଉଗଛ ଉହାଡ଼ରୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ହସ୍ତସଂକେତ ଆମକୁ ନିଷେଧ କଲା । ଗୃହିଁ ରହିଲୁ । ଶୁକ୍ଳ ମୂର୍ତ୍ତି ପୁଣି ଆଗେଇଲା । ସେ ଖୁବ୍ ପାଖେଇ ଆସିଛି । ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ । ତେଣୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଲୁ ! ଭୟରେ ବକ୍ଷ ମୋର ବରଫ ପାଲଟିଯାଇଛି ! ଆର୍ଥର୍‌ର କୃଚ୍ଛ୍ର ଶ୍ୱାସ ଶୁଣି ପାରୁଛି । ଏ କ'ଣ ? ଶୁଭ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେହରେ ଯେ ଲୁସି ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍ରାର ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ବିଦ୍ୟମାନ !— କିନ୍ତୁ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ତା ଠାରେ ? ତାର ମଧୁରତାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି ଦନ୍ତ କଠିନତା, ହୃଦୟହୀନ ନିଷ୍ଠୁରତା; ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମସ୍ତ ପବିତ୍ରତା ନଷ୍ଟକରି ତା ସ୍ଥାନରେ ଦେଖାଦେଇଛି କାମୋଦ୍ଦୀପକ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାରିତା । ଭନ୍ ହେଲସିଂ ଅଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତ ଅନୁସରଣ କରି ଆମେ ବି ଆଗେଇଲୁ । ଚାରିଜଣ ଯାକ ଗୋଟାଏ ଧାଡ଼ିରେ ସମାଧି ଗୃହକୁ ଆବୃତ୍ତ କରି ଠିଆହେଲୁ । ଭନ୍ ହେଲସିଂ ଲଣ୍ଠନ ଢାଙ୍କଣା କାଢ଼ି ଟେକି ଧରିଲେ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲୋକ ଲୁସିର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ପଡ଼ିଲା । ଦେଖାଗଲା, ସଦ୍ୟରକ୍ତରେ ତାର ଅଧର ରଂଜିତ ! ଗଣ୍ଡଦେଶ ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ରକ୍ତଧାର ତାର ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଶୁଭ୍ର ବସ୍ତ୍ରର ପବିତ୍ରତାକୁ କଳଙ୍କିତ କରିଛି ।

ଆମେମାନେ ଭୟରେ ଥରିଲୁ । କମ୍ପିତ ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲି ଭନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଇସ୍ପାତ୍ କଠିନ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ । ମୋ ପରେ ଆର୍ଥର ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଧରି ନ ଥିଲେ ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତା । ଲୁସି—ଅବଶ୍ୟ ଏହି ବସ୍ତୁକୁ ଲୁସି କହୁଛି, କାରଣ ଏହା ତା'ରି ଆକାର ପ୍ରକାର ବହନ କରିଛି । ଲୁସି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦେଖି କ୍ରୁଦ୍ଧ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲା । ଠିକ୍ ଯେମିତି ବିରାଡ଼ି ହଠାତ୍ କାହାକୁ ଦେଖି ପକାଇଲେ ବିକୃତ ମୁଖଭଙ୍ଗୀ କରି ଗର୍ଜନ କରିଉଠେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ଦୃଷ୍ଟି ଆମ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ । ତାର ଚକ୍ଷୁ— ଆକାର ଓ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଲୁସିର—

କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଆମର ପରିଚିତ ପବିତ୍ର ଶାନ୍ତ ଜ୍ୟୋତିର ସ୍ନିଗ୍ଧତା ନାହିଁ । ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ତାହା ନିତାନ୍ତ କଳୁଷିତ । ନରକାଗ୍ନି ଶିଖା ସେଥିରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଛି । ତା'ପ୍ରତି ମୋର ପ୍ରେମର ଯାହା କିଛି ଅବଶେଷ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଘୃଣା ଓ ବିଦ୍ୱେଷକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । ତାକୁ ଯଦି ହତ୍ୟା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥାନ୍ତି— ତାହା ଯେତେ ବର୍ବରତା, ନିଷ୍ଠୁରତା ହେଉପଛେ । ଅପବିତ୍ରତାର ଆଲୋକରେ ଚକ୍ଷୁ ତାର ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ । ବିକୃତ ମୁଖରେ ଦେଖାଗଲା କାମୁକୀର ନିର୍ଲ୍ଲଜ ହାସ୍ୟରେଖା । ହାୟ ଭଗବାନ ! ଚକ୍ଷୁରେ ମୋର ଏ କି କମ୍ପନ ! ଯେଉଁ ଶିଶୁଟିକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼କରି ବକ୍ଷରେ ଧରିଥିଲା ପୈଶାଚିକ ନିଷ୍ଠୁରତା ସହ ଅବହେଳିତ ଭାବରେ ତାକୁ ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ, କୁକୁର ହାଡ଼ଖଣ୍ଡଧରି କ୍ରୁଦ୍ଧ ଗର୍ଜନ କଲାପରି ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କଲା । ତୀବ୍ର ଚିତ୍କାର ସହ ଶିଶୁଟି ତଳେ ପଡ଼ି ବିକଳ ଭାବରେ କାନ୍ଦୁଥାଏ । ଏହି ହୃଦୟହୀନ କର୍ମ ଆର୍ଥର୍ ମନରେ ଅସନ୍ତୋଷ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଏଣେ ମୂର୍ତ୍ତିଟା କର ପ୍ରସାରିତ କରି ଅସଂଯତ ସ୍ମିତହାସ୍ୟ ସହ ତା ଦିଗକୁ ଆଗେଇବା ଦେଖି ତ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । ଦୁଇ ହାତରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କି ପକାଇଲା ।

ସେ ତଥାପି ଆଗଉଛି । ଅବସାଦକର କାମୁକତା ତାର ଭଙ୍ଗିରେ । ନିର୍ଲ୍ଲଜ ଭାବରେ କହିଲା— "ଆସ ଆର୍ଥର ! ପ୍ରିୟ ମୋର, ପତି ମୋର, ପ୍ରେମିକ ମୋର । ଆସ ମୋ ପାଖକୁ । ଏମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସ । ତୁମର ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଇଁ ମୋର ବାହୁ କ୍ଷୁଧିତ । ମୋର ଆତ୍ମା ତୃଷିତ । ଆସ ! ଏକ ସଙ୍ଗେ ଶାନ୍ତ ଉପଭୋଗ କରିବା, ଆସ ପ୍ରିୟ ! ଆସ !"

ତାର କଣ୍ଠରେ କି ପୈଶାଚିକ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଥିଲା କେଜାଣି । କଥାଗୁଡ଼ାକ ଅନ୍ୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଉକ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କାଚକୁ ଆଘାତ କଲେ ଯେପରି ଝନ୍‌ତ୍କାର ଶୁଣାଯାଏ ସେହିପରି ଶବ୍ଦ ଆମ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଅନୁରଣିତ ହେଲା । କି ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ଏ ଅନୁଭୂତି ! କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥର୍ ମୋହାବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୁହଁରୁ ହାତ କାଢ଼ି ଦେଇ ପ୍ରସାରିତ କଲା । ଏଇ ! ସେ ତା ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ! ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଉଭୟଙ୍କ ମଝିକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ଖଚିତ ମାଳାଟି ଟେକି ଧରିଲେ । ସେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ପଛେଇ ଗଲା ଏବଂ କ୍ରୋଧ ଜର୍ଜରିତ ବିକୃତ ମୁଖଭଙ୍ଗୀ ସହ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସମାଧି ମନ୍ଦିରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା । ସମଗ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ତାର ବନ୍ୟ ହିଂସ୍ରତାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି !

ଦ୍ୱାର ନିକଟକୁ ଯାଇ ବଜ୍ରାହତପରି ଅଟକି ଗଲା । କୌଣସି ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତି ତାର ପଥରୋଧ କରି ରହିଛି ଯେପରି ! ଆମ ଦିଗକୁ ବୁଲି ପଡ଼ିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ

ଏବଂ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପ୍ରଦୀପାଲୋକ ତାର ମୁଖକୁ ଆଲୋକିତ କଲା । ହାୟ ଭଗବାନ ! ଏ କ'ଣ ଦେଖୁଛି ମୁଁ ? ଯଦି କୌଣସି ମୁଖରେ ବ୍ୟର୍ଥକାମ ବିଦ୍ୱେଷ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରେ ଏହାହିଁ ତାର ଏକମାତ୍ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଏବଂ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଏପରି ଦୃଶ୍ୟ ମୋର ଚର୍ମଚକ୍ଷୁ ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଦେଖିବ ନାହିଁ । ତାର ଶୁଭ୍ର ଅଙ୍ଗଯଷ୍ଟି ତାମ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ, ଚକ୍ଷୁରୁ ବାଡ଼ବାଗ୍ନି ଶିଖାର ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହେଉଛି । ଭ୍ରୂଯୁଗଳର ଆକୁଞ୍ଚନ ଫଳରେ କପାଳରେ ଯେଉଁ ବଳିରେଖାଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଯାଉଛି ମେଡୁସାର କୁଣ୍ଡଳିକୃତ ସର୍ପପରି । ମଧୁର ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରରଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ରକ୍ତାପ୍ଲୁତ- ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ବର୍ଗାକାରରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ଗ୍ରୀକ୍ କିମ୍ବା ଜାପାନୀ ମୁଖାର ଉତ୍ତେଜିତ ଭଙ୍ଗୀ ପରି । ଯଦି କରାଳ ମୃତ୍ୟୁର ମୁଖବୋଲି କିଛି ଥାଏ, ଯଦି ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଦୃଷ୍ଟିପରି କିଛିଥାଏ—ତାହା ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମର ବୋଧଗମ୍ୟ ହେଲା ।

ପ୍ରାୟ ଅଧମିନିଟିଏ । ଅଥଚ ମନେହେଲା ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ବିତି ଯାଇଛି । ଏହି ଅଧମିନିଟିଏ କାଳ ଏକ ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟତ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ଖଚିତମାଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁରେ ଅବରୁଦ୍ଧ ତାର ପ୍ରବେଶ ପଥ— ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ସେ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୌନତା ଭଙ୍ଗକରି ଆର୍ଥର୍‌କୁ ପଚାରିଲେ—

"କୁହ ! ଉତ୍ତର ଦିଅ ବନ୍ଧୁ ! କ'ଣ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବି ?"

ଆର୍ଥର୍ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିପଡ଼ିଲା । ଦୁଇ ହାତରେ ମୁହଁଢାଙ୍କି କହିଉଠିଲା—

"ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତୁ ସାର୍ । ଯାହା ଆପଣଙ୍କ ଖୁସି । ଏହାଠାରୁ ବଳି ଯେ କିଛି ବିଭୀଷିକା ନ ଥାଇପାରେ !" ତାର ସମସ୍ତ ପୁରୁଷକାର ବିଳପି ଉଠିଲା । ମୁଁ ଆଉ କୁଇନ୍‌ସେ ଆଗେଇଯାଇ ତାକୁ କୋଳେଇ ଧରିଲୁ । "କ୍ଲିକ୍"—ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଲଣ୍ଠନ ବନ୍ଦକଲେ । ସମାଧି ମନ୍ଦିର ଦ୍ୱାରକୁ ଆଗେଇ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ କାଢ଼ି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ଉଠି ଠିଆହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ବିସ୍ମୟବିମୂଢ଼ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ସେହି ନାରୀର ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ରନ୍ଧ୍ର ପଥ ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ଯେଉଁ ପଥରେ ଗୋଟାଏ ଛୁରୀକାର ସୂକ୍ଷ୍ମଧାର ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବ କି ନା ସନ୍ଦେହ ! ଆଃ—ମଣିଷ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରୁ ! ମୌନ ପ୍ରଫେସର୍ ଦ୍ୱାର ଫାଙ୍କରେ ପୁଟି ଲଗାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ତାଙ୍କ କାମ ସରିଗଲା । ଶିଶୁଟିକୁ ଉଠାଇ କହିଲେ—

"ଆସ ବନ୍ଧୁଗଣ ! କାଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । କାଲି ଏଠାରେ ଏକ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ । ସେଇଟା ଶେଷହେବା ପୂର୍ବରୁ ଗୃଲି

ଆସିବା । ଲୋକବାକ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଥିବେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ସୁଦ୍ଧା ଚାଲିଯିବେ ! ସେକ୍‌ସଟନ୍ ଚାବିଦେଇ ଚାଲିଯିବ । ଆମେ ଭିତରେ ରହିଯିବା । ସେତେବେଳେ ବହୁତ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତି ପରି କିଛି ନୁହେଁ । ହଁ, ଏ ପିଲାଟି କଥା—ବେଶି କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନାହିଁ ତାର । କାଲି ରାତି ସୁଦ୍ଧା ଭଲ ହୋଇଯିବ । ପୂର୍ବ ରାତିପରି ପୋଲିସ୍ ଦେଖି ପାରିବାଭଳି ଜାଗାରେ ଶୁଆଇଦେବା । ଚାଲ, ଯିବାଚାଲ ।" ଆର୍ଥର୍ ପାଖକୁ ଲାଗିଆସି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ—

"ବାବା ଆର୍ଥର୍ ! ତୁମକୁ ଦାରୁଣ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇଛି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ପଛକୁ ଫେରିଚାହଁ—ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ନିଶ୍ଚୟ ଥିଲା । ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି—ନିତାନ୍ତ ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ତୁମର ହୋଇଛି ବାବା ! ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ କାଲି ଏହି ସମୟକୁ ସମସ୍ତ ତିକ୍ତତାର ଅବସାନ ଘଟିଥିବ । ତା'ପରେ ଆନନ୍ଦ, ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦ । ଅତଏବ ଶୋକ ତ୍ୟାଗକର । ଅବଶ୍ୟ ତାହା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ କ୍ଷମାକରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି ନାହିଁ ।"

ମୁଁ, ଆର୍ଥର୍ , କୁଇନ୍‌ସେ ଖୁସି ମନରେ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଗଲା । ନିରାପଦ ସ୍ଥାନରେ ପିଲାଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲୁ । ସମସ୍ତେ ଭୀଷଣ କ୍ଲାନ୍ତ । ତେଣୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ନିଦ ଲାଗିଗଲା ।

୨୯ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର, ରାତି

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ତିନିଜଣ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆର୍ଥର୍ , କୁଇନ୍‌ସେ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିଲୁ । ସମସ୍ତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ କୃଷ୍ଣ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥାଉ— ଖରାପ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଆର୍ଥର୍ ଶୋକ ପାଳନ କରୁଥିବାରୁ କୃଷ୍ଣ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ? କେମିତି ଗୁଏଁ ଗୁଏଁ ପିନ୍ଧିପକାଇଛୁ ! ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ପଶିଲୁ । ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲାବୁଲି କରୁଥାଉ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏଡ଼ାଇ । ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ ସମାଧି-ଖନନକାରୀର କାର୍ଯ୍ୟ ସରିଗଲା, ସମସ୍ତେ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ଭାବି ସେକ୍‌ସଟନ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ତାଲା ବନ୍ଦକରି ବାହାରିଗଲା । ଆମେ ଭିତରେ ରହିଗଲୁ । ଭାନ ହେଲ୍‌ସିଂ ଏଥର ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗ୍ଲେଟ ବ୍ୟାଗ୍ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଚମଡ଼ା ବ୍ୟାଗ୍ । ଠିକ୍ କ୍ରିକେଟିଂ ବ୍ୟାଗ୍‌ପରି । ଓଜନ ବି ଖୁବ୍ ବେଶି ।

ଭିତରେ କେବଳ ଆମେ । ଦୂର ପଥରେ ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କର ପଦଶବ୍ଦ ମିଳାଇଯାଉଛି । ପୂର୍ବନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୀତିରେ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରି ସମାଧିଗୃହ

ତଳକୁ ଚାଲିଲୁ । ସେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ । ସମସ୍ତେ ଭିତରେ ପଶିଲୁ । ସେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ପରେ ବ୍ୟାଗରୁ ଲଣ୍ଠନ କାଢ଼ି ଜାଳିଲେ । ତା'ପରେ କାମ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ବୋଲି ଆଉ ଦୁଇଟି ମହମବତୀ ଜାଳି ଅନ୍ୟ କଫିନ୍ ଉପରେ ରଖିଦେଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରଚୁର ଆଲୋକ ହେଲା । ଲୁସିର କଫିନ୍ ଢାଙ୍କଣା କାଢ଼ିଦେବାରୁ ସେ ଆଡ଼କୁ ସମସ୍ତେ ଚାହିଁଲୁ । ଆର୍ଥର୍‌ର ଦେହ ବଗଡ଼ା ପତ୍ରପରି ଥରୁଥାଏ । ସେ ଶୋଇଛି ! ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ଭାର ନେଇ ଲୁସିର ଶବଦେହ ଶୋଇଛି ତା' ଭିତରେ । କିନ୍ତୁ ତା' ପ୍ରତି ହୃଦୟରେ ମୋର ବିନ୍ଦୁ ମାତ୍ର ପ୍ରେମର ସତ୍ତା ନାହିଁ । ଲୁସିର ଆତ୍ମା ଚାଲିଯାଇଛି । ତା'ର ଶରୀର ଧାରଣ କରି ଏହି ଯେଉଁ କଦର୍ଯ୍ୟ ବସ୍ତୁଟା ପଡ଼ିରହିଛି, ଘୃଣା ହିଁ ତା'ର ପ୍ରାପ୍ୟ ! ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଆର୍ଥର୍‌ର ମୁଖ କଠିନ ହୋଇଯାଉଛି ତାକୁ ଚାହିଁ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି—

"ଏଇଟା କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଲୁସିର ଶରୀର ନା କୌଣସି ରାକ୍ଷସୀ ତାର ଆକୃତି ଗ୍ରହଣ କରିଛି ?"

"ତା'ର ଦେହ ହୋଇପାରେ କହିବା ଯେତିକି ଯଥାର୍ଥ, ନ ହୋଇପାରେ କହିବା ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ । କିନ୍ତୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କର । ତା'ର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିବ ।"

ମନେହୁଏ—ଏହି ଯେ ଶୋଇଛି ସେ ଲୁସିର ଛାୟା ମାତ୍ର । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦନ୍ତ, ରକ୍ତସ୍ନାତ, କାମୁକତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ—ଯାହାର ଦର୍ଶନ ଶିହରଣ ଆଣେ । ଏହି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ପରତନ୍ତ୍ର ଅପବିତ୍ର ରୂପ ଯେମିତି ଲୁସିର ପବିତ୍ର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ଛଳନା ମାତ୍ର ।

ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ସୁଶୃଙ୍ଖଳ ପଦ୍ଧତିରେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ କାଢି ସଜାଇ ରଖିଲେ । ଝାଳିବା ଲୁହା ଖାଡ଼ି, ଓହ୍ଲାମ, ସ୍ପ୍ରିଟ ଲ୍ୟାମ୍ପ , ଅପରେସନ୍ ଛୁରୀ କେତୋଟି, ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ ବର୍ତ୍ତୁଳ କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ—ପ୍ରାୟ ଅଢ଼େଇ ବା ତିନି ଇଞ୍ଚ ମୋଟ ଏବଂ ତିନି ଫୁଟ ଲମ୍ବ । ଏହାର ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ କରିହୋଇ ଟାଣ ଏବଂ ମୁନିଆଁ କରାଯାଇଛି, ତା' ସହିତ ବାହାରିଲା ଗୋଟାଏ ଓଜନିଆ ହାତୁଡ଼ୀ—ଘରେ କୋଇଲା ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଯାହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । କୌଣସି ଡାକ୍ତରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ମୋତେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥର୍ ଏବଂ କ୍ୱିନ୍‌ସେଙ୍କ ମନରେ ଏହି ସବୁ ବସ୍ତୁ ଦର୍ଶନ ଭୟମିଶ୍ରିତ ବିସ୍ମୟ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଯାହାହେଉ, ଉଭୟେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତି ପର୍ବ ସମାପ୍ତ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ—

"କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ତୁମମାନଙ୍କୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହିରଖେ । ମୁଁ ଯାହା କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ଏ ସବୁ ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକ ପରମ୍ପରା, ଜନଶ୍ରୁତି, ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ପ୍ରେତତନ୍ତ୍ର ବିଶାରଦମାନଙ୍କ ମତଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ । ଯେତେବେଳେ ଜୀବ ଏହି ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହ ଅମରତ୍ୱର ଅଭିଶାପ ମିଶ୍ରିତ ହୁଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ମରିବେ ନାହିଁ, ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ, ଯୁଗ ପରେ ଯୁଗ, ନୂତନ ନୂତନ ପ୍ରେତ ସୃଷ୍ଟିକରି ଜଗତର ଅମଙ୍ଗଳ ବୃଦ୍ଧି କରିଚାଲିଥିବେ । କାରଣ ପ୍ରେତର ଶିକାର ହୋଇ ଯେ ମରେ, ସେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରେତରେ ପରିଣତ ହୁଏ ଏବଂ ନିଜର ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ମାନବସମାଜକୁ ଶୋଷଣ କରିଚାଲେ । ପାଣିରେ ଢେଲାଟିଏ ପକାଇଲେ ଯେପରି ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେହିପରି ଏ ପ୍ରେତଚକ୍ର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବଢ଼ିଚାଲେ । ଆର୍ଥର୍ ! ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ଚୁମ୍ବନ ଦେବାକୁ ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲ, ତାହା ଯଦି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥା'ନ୍ତା ; କିମ୍ବା କାଲି ରାତିରେ ତା'ର ଆହ୍ୱାନରେ ବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କରି ତା' ଆଡ଼କୁ ଯେପରି ଆଗେଇଥିଲ, ତାହା ହୋଇଥିଲେ ତୁମେ ମଧ୍ୟ କାଳକ୍ରମେ ପରିଣତ ହୋଇଥା'ନ୍ତ ଏକ ପ୍ରେତରେ ଏବଂ ସେହିପରି ପ୍ରେତଗୋଷ୍ଠୀ ସୃଷ୍ଟି କରି ମାନବସମାଜକୁ ବିଭୀଷିକାଗ୍ରସ୍ତ କରିଥା'ନ୍ତ । ଏହି ହତଭାଗିନୀ ବାଳିକାର ପ୍ରେତବୃତ୍ତି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ମାତ୍ର । ଯେଉଁ ଶିଶୁଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ତ ସେ ଶୋଷଣ କରିଛି, ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସେପରି ଖରାପ ହୋଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯଦି ବଞ୍ଚିରହେ ପ୍ରେତରୂପରେ, ତା'ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇ ସେମାନେ ତା' ପାଖକୁ ଆସିବେ ଏବଂ ସେ ତାର ଏହି ଅଶୁଦ୍ଧ ମୁଖରେ ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ତା'ର ପ୍ରକୃତ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ, ଏ ସବୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ସେମାନଙ୍କ କଣ୍ଠର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷତଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯିବ । ଖେଳବୁଲ ଭିତରେ ସେମାନେ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ କ'ଣ ତାଙ୍କର ହୋଇଥିଲା । ସବୁଠାରୁ ମଙ୍ଗଳକର ବିଷୟ ହେବ—ଯେବେ ଏହି ପ୍ରେତ ତାର ଯଥାର୍ଥ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ କରେ, ଆମର ସେହି ପ୍ରିୟତମା ବାଳିକାର ଆତ୍ମା ମୁକ୍ତି ପାଇବ । ରାତି କାଳରେ ବିଭୀଷିକା ସୃଷ୍ଟି କରି, ଦିନରେ ଉଦରସ୍ଥ ଶୋଣିତ ପରିପାକ କରି ଦିନକୁ ଦିନ ଦୃଶ୍ୟ କଳେବର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରିବ । ଅତଏବ ବନ୍ଧୁ ! ତାକୁ ଆଘାତକରି ଚିରନ୍ତନ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବ କାହାର କଲ୍ୟାଣକର ହସ୍ତ, ମୁଁ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ପଚାରେ—ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ମୋ ଅପେକ୍ଷା ଉଚିତର ଅଧିକାରୀ କ'ଣ କେହି ନାହାଁନ୍ତି ? ମୋର ଏହି ହସ୍ତ ତାକୁ ନକ୍ଷତ୍ରଜଗତକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଛି, ସମସ୍ତ ଜଗତରେ ଏହି ହସ୍ତ ହିଁ ତାକୁ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଭଲ ପାଉଥିଲା ; ଏହି ହସ୍ତ ଧାରଣପାଇଁ ସେ ବ୍ୟଗ୍ର ହେଉଥିଲା'—ରଜନୀର ନୀରବ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହି ମଧୁର ସ୍ମୃତି ଯାହାର ମନକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବ—ଏମିତି କ'ଣ କେହି ନାହିଁ ? ତୁମ ଆମ ଭିତରେ କିଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ?"

ଅର୍ଥର୍‌କୁ ଚାହିଁଲୁ । ସେ ଚାହିଁଲା ଆମକୁ । ଏହି ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କରୁଣା ଯାହା ଲୁସିଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଅମଙ୍ଗଳରୁ ମୁକ୍ତ ଦେଇ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମାନସପଟରେ ଏକ ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତି ଭାବରେ ଚିର ଜାଗରୂକ ରଖିବ, ସେଥିପାଇଁ ଆର୍ଥର୍‌ର ହସ୍ତ ଏକମାତ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ । ତା'ର ହସ୍ତର କମ୍ପନ, ମୁଖର ପାଣ୍ଡୁରତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସଦମ୍ଭରେ ଆଗେଇଆସି ସାହସର ସହିତ କହିଲା—

"ହେ ପରମ ମିତ୍ର ମୋର ! ଏ ଭଗ୍ନ ହୃଦୟର ଅନ୍ତରତମ ପ୍ରଦେଶରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଛି । କହନ୍ତୁ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ? ଦେଖିବେ ତାହା ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ତିଳେମାତ୍ର ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବିନାହିଁ ।"

"ସାବାସ୍ ବାବା ! କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନପାଇଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ସାହସ ଦରକାର । ଏହି ଶୂଳଟି ତା'ର ବକ୍ଷରେ ଭେଦ କରିବାକୁ ହେବ । ଅବଶ୍ୟ ଏ ଏକ ଭୟଙ୍କର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ବିଚଳିତ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ତା'ର ଭୀଷଣତା ଅଳ୍ପକ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ମାତ୍ର ଏବଂ ତା'ପରେ ତୁମର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଭୟର ଅବସାନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପରମାନନ୍ଦ ପରମତୃପ୍ତି ତୁମକୁ ଏ ନୀରସ କଠୋର ସମାଧିମନ୍ଦିର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରିବ । କିନ୍ତୁ ସାବଧାନ ! କାର୍ଯ୍ୟଟି ଆରମ୍ଭକରି ପଛେଇ ନ ଯାଅ ଯେମିତି । ସବୁ ଚିନ୍ତା ଦୂର କରିଦିଅ । କେବଳ ଭାବ, ଆମେ ତୁମର ମଙ୍ଗଳାକାଙ୍‌କ୍ଷୀ ପ୍ରିୟ ଜନଗଣ ତୁମକୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛୁ ।"

"ହଁ କହନ୍ତୁ", କର୍କଶ କଣ୍ଠରେ ଆର୍ଥର କହିଲା, "ମୋତେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ବତାନ୍ତୁ ।" "ଧର ! ଏ ଶୂଳଟିକୁ ବାମ ହସ୍ତରେ ଧର ଯେମିତି ଏହାର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅଗ୍ରଭାଗ ତା'ର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶକରେ । ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ହାତୁଡ଼ିଟି ଧର । ତା'ପରେ ଆମେ ମୃତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଆରମ୍ଭ କରିବୁ । ଏହି ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଆଣିଛି । ମୁଁ ତାକୁ ପାଠ କରିବି ଏବଂ ସେମାନେ ମୋତେ ଅନୁସରଣ କରିବେ । ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଆରମ୍ଭ କଲେ ତୁମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ଏହି ଶୂଳକୁ ଆଘାତ କର । ତେବେ ଆମର ସ୍ନେହପ୍ରତିମା ସେହି ବିଗତପ୍ରାଣାର ମଙ୍ଗଳ ହେବ ଏବଂ ସେ ପ୍ରେତଯୋନିରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବ ।"

ଆର୍ଥର୍ ଶୂଳ, ହାତୁଡ଼ି ନେଲା । ମନରେ ସ୍ଥିରତା ଆସିବା ଫଳରେ କରରେ ସାମାନ୍ୟ କମ୍ପନ ସୁଦ୍ଧା ଦେଖାଯାଇନାହିଁ । ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୁସ୍ତକ ଖୋଲି ଆବୃତ୍ତି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଆମେ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲୁ । ଆର୍ଥର୍ ଶୂଳାଗ୍ରକୁ ଶବର ବକ୍ଷରେ ସ୍ଥାପନ କଲା । ଶୁଭ୍ର ମାଂସରେ ତା'ର ଆଘାତ ଚିହ୍ନ ଦେଖାଗଲା । ତା'ପରେ ଜୋର୍‌ରେ ପିଟିଚାଲିଲା ।

କଫିନ୍ ଭିତରେ ସେଇ ଜୀବନ୍ତ ବାଡ଼େଇ ପିଟି ହେଲା । ତା'ପରେ ବିକୃତ ରକ୍ତାଧର ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରିଲା ଗୋଟାଏ ବିଭତ୍ସ ଚିତ୍କାର । ତା'ର ବିକଟତା ଏପରି ବିଭିଷିକା ସୃଷ୍ଟି କଲା—ମନେହେଲା ଆମ ରକ୍ତ ଯେପରି ଘନୀଭୂତ ହୋଇଯାଇଛି । କ୍ରମେ ଶରୀରଟାରେ ଦେଖା ଗଲା ପ୍ରବଳ ଆଲୋଡ଼ନ, ଆକୁଞ୍ଚନ । ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର ଦନ୍ତପନ୍ତିର ସଂଘର୍ଷ ଫଳରେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ଅଧର ଏକପ୍ରକାର ଲାଲ ଫେଣରେ ଲିପ୍ତ ହେଲା । ଆର୍ଥର କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିଧାହୀନ, ନିଷ୍କମ୍ପ । ଭୁଜ ଉତ୍ତୋଳନ ସମୟରେ ଠିକ୍ ବଜ୍ରଦେବତାପରି ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ତା'ର ଭୁଜର ଉତ୍ଥାନ ପତନ ସହିତ ସମାନଭାବରେ ସେହି ମୁକ୍ତିଦାନକାରୀ ଶୂଳାଗ୍ର ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥାଏ ଏବଂ ବକ୍ଷରୁ ନିସୃତ ରକ୍ତ ନିର୍ଝରରେ ବସ୍ତୁଟା ରକ୍ତାପ୍ଳୁତ । ତା'ର ସ୍ଥିର ଗମ୍ଭୀର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧରେ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଆମମାନଙ୍କୁ ଦମ୍ଭ ଦେଲା । ଆମର କଣ୍ଠଧ୍ୱନିରେ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ମୁଖରିତ ହେଲା ।

କ୍ରମେ ଶବଦେହର ଆକୁଞ୍ଚନ, ବିକ୍ଷୋଭ, ଦନ୍ତର ଘର୍ଷଣ, ମୁଖର ବିକୃତଭାବ କମି ଆସି ଶେଷରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ବିଭିଷିକାମୟ କର୍ମର ପରିସମାପ୍ତି ।

ଆର୍ଥର୍ ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ହାତୁଡ଼ି । ଆମେ ନ ଧରିଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ଥରି ଥରି ପଡ଼ିଯାଇଥା'ନ୍ତା । କପାଳରୁ ଝରିପଡ଼ିଲା ଟୋପା ଟୋପା ଝାଳ । ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଅନିୟମିତ ।

ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ମହତ୍ତର ମୂଲ୍ୟ ନ ଥିଲେ ଏ କର୍ମପାଇଁ କେବେ ସେ ସମ୍ମତ ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତା । କିଛିସମୟପାଇଁ ତାକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କରିବାରେ ଆମେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲୁ ଯେ କଫିନ୍ ଆଡ଼କୁ ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଲାନାହିଁ । ସେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ପରେ କଫିନ୍ ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖରେ ବିସ୍ମୟର ଗୁଞ୍ଜନ ଦେଖାଗଲା । ସେ ଦିଗ ଆମେ ଏତେ ନିବିଷ୍ଟ ହୋଇ ଚାହିଁରହିଲୁ ଦେଖି ଆର୍ଥର୍ ତଳେ ଯେଉଁଠି ବସିଥିଲା, ସେଠୁ ଉଠିପଡ଼ି ଚାହିଁଲା । ତା'ପରେ ସବୁ ଅବସାଦ, ଘୃଣା ଭୟକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦର ଜ୍ୟୋତରେଖାରେ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ତା'ର ଉଦ୍ଭାସିତ ହେଲା ।

—ଏଇ କଫିନ୍‌ରେ ଶୋଇଛି ! ଯେଉଁ ଘୃଣ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଆମକୁ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ କରି ତା'ପ୍ରତି ଆମର ବିତୃଷ୍ଣା ଘୃଣା ଜାଗ୍ରତ କରିଥିଲା ଏବଂ ଯାହାକୁ ବିନାଶ କରିବାପାଇଁ ଆମର ଏ ସଙ୍ଘବଦ୍ଧ ଉଦ୍ୟମ, ସେ ନିଃଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଲୁସି ଶୋଇଛି ଚିର ନିଦ୍ରାରେ । ଯାହାର ମୁଖର ଅନୁପମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଯାହାର ରୂପର ପବିତ୍ରତା ଆମ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତ—ସେହି ଲୁସି ଶୋଇରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ସେ

ମୁଖରେ ରୋଗ ଦୁଃଖ ଶୋକର, ଶାରୀରିକ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ଚିହ୍ନ ବିଦ୍ୟମାନ । କିନ୍ତୁ ତା' ଜୀବନର ଏହିଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଆମର ପ୍ରିୟ । ସେ ମରୁପଛେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଯେ ତାର ବାସ୍ତବ ରୂପ—ଏହି ଉପଲବ୍ଧି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବସ୍ଥା ଦିଏ । ସମସ୍ତେ ଉପଲବ୍ଧି କଲୁ ଏହି ଯେଉଁ ପବିତ୍ର ପ୍ରଶାନ୍ତ ବିମଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକପରି ତା'ର ମୁଖରେ ବିରାଜିତ, ଏହା ହିଁ ତା'ର ପାର୍ଥିବ ଜୀବନର ସାର୍ଥକ ସ୍ମାରକୀ ଏବଂ ଏହା ହିଁ ଆମ ହୃଦୟରେ ଚିରନ୍ତନ ସମ୍ପଦ ହୋଇ ରହିବ ।

ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଆର୍ଥର କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ କହିଲେ—

"ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ ଆର୍ଥର୍ ! ଏବେ ମୋତେ କ୍ଷମା ଦେବନାହିଁ ବାବା ?"

ସୀମାତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମର ଦୁର୍ବିସହତା ଦେଖାଗଲେ । ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ହାତ ଦୁଇଟି ଧରିଲା । ଅଧରକୁ ସେଥିରେ ଚୁପିଦେଇ କହିଲା—

"କ୍ଷମା ? ମୁଁ ଦେବ ଆପଣଙ୍କୁ ? ମୋର ପ୍ରିୟତମାର ଆତ୍ମାକୁ ମୁକ୍ତକରି ମୋତେ ଯେ ଶାନ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନ ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ, ଏତିକି ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ।" ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଗଳାରେ ହାତ ଗୁଡ଼ାଇ, ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ନୀରବରେ କାନ୍ଦିଲା । ଆମେ ଦୁହେଁ ଚିତ୍ରାର୍ପିତପରି ଠିଆ ହୋଇଥାଉ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ—

"ଏଥର ତାକୁ ଚୁମ୍ବନ କରିପାର ବାବା ! ଯଦି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ତା'ର ନିର୍ଜୀବ ଅଧରକୁ ଚୁମ୍ବନ କର । ସେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିପାରୁଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥା'ନ୍ତା । ସେତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ବିକଟଦର୍ଶନା ପିଶାଚୀ ନୁହେଁ ; କିମ୍ବା ପ୍ରେତ ନୁହେଁ· ସ୍ୱର୍ଗବାସିନୀ ସେ । ତା'ର ଆତ୍ମା ପରମାତ୍ମାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ଲାଭ କରିଛି ।"

ଆର୍ଥର ନଇଁପଡ଼ି ଚୁମ୍ବନ କଲା । ତାପରେ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ପଠାଇଦେଇ ପ୍ରଫେସର ଓ ମୁଁ ଶୂଳର ବଳକା ଅଂଶତକ କାଟିଦେଲୁ । ମୁଣ୍ଡଟା କାଟିଦେଇ ପାଟିରେ ରସୁଣ ଭର୍ତ୍ତି କଲୁ । ସୀସା କଫିନ୍‌କୁ ଝାଳେଇ ଉପରେ ସ୍କ୍ରୁ ଭିଡ଼ିଦିଆଗଲା । ତା'ପରେ ଜିନିଷପତ୍ର ଏକାଠିକରି ବାହାରିଆସିଲୁ । ପ୍ରଫେସର୍ ସମାଧିଗୃହରେ ତାଲା ପକାଇ ଆର୍ଥରଙ୍କୁ ଚାବି ବଢ଼ାଇଦେଲେ ।

ବାହାରେ ମଧୁର ବାୟୁ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ମଧୁର କାକଳି ! ବୋଧହେଲା ଯେପରି ସମଗ୍ର ପ୍ରକୃତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆନନ୍ଦ !

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବର ବନ୍ୟା ! ଗୋଟାଏ ଦାଗରୁ ନିର୍ଷ୍ଟିତ ହୋଇ ଆମର ମନ ସେହି ଆନନ୍ଦ ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ପିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ପିଲାମାନେ ! ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏହି ମର୍ମନ୍ତୁଦ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିସମାପ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମାତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସମକ୍ଷରେ ଗୁରୁତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଛି । ଆମ ଜୀବନର ଏହି ବିଷାଦମୟ କାହାଣୀର ପ୍ରଣେତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ତାର ଧ୍ୱଂସ ସାଧନ ହେଉଛି ମହତ୍ତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆମର । ତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ସମସ୍ତ ସୂତ୍ର ଅଛି ମୋ ପାଖରେ । କିନ୍ତୁ ସୀମାହୀନ ଏ ଯାତ୍ରା ପଥ—କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, ବିପଦସଙ୍କୁଳ, କ୍ଳେଶଦାୟକ । ତଥାପି ଅନୁରୋଧ କରିବି—ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ ମୋତେ ? ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏହି ମହତ ଶିକ୍ଷା ଲାଭକରିଛନ୍ତି, ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ମୂଳ । ନୁହେଁକି ? ଏବଂ ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ଦେଖାଇ ଦେଉ ନାହିଁ କି ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ? ସେଥିପାଇଁ କହେ—ଏଥିରେ ଯେତେ ବକ୍ରତା ଥାଉ ପଛେ, ଏହାର ଶେଷ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା ଆମର ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ?"

ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ତାଙ୍କ ହସ୍ତଧରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲୁ । ଗୃଲୁ ଗୃଲୁ ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ଆଜିଠାରୁ ଦୁଇ ରାତି ପରେ ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ । ସାତଟାବେଳେ ଯାଇ ଜନ୍ ଘରେ ଡିନର୍ ଖାଇବା । ଆଉ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଆମ ସଙ୍ଗରେ ମିଶାଇବାକୁ ହେବ । ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ତୁମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିନାହଁ । ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ କି କି ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେବ କହିବି । ଜନ୍ ! ତୁମେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଆସ । ତୁମ ସହିତ ବହୁ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ ଅଛି । ମୁଁ ଆଜି ରାତିରେ ଆମଷ୍ଟର୍‌ଡାମ୍ ଯାଉଛି, କାଲି ରାତିରେ ଫେରିବି । ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ ଆମର ଅଭିଯାନ । କିନ୍ତୁ ମୋର ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ତୁମର ବୋଧଗମ୍ୟ କରାଇବା । ତା'ହେଲେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମର ଜ୍ଞାନଆସିବ । ତା'ପରେ ଏହି ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ପଥରେ ଥରେ ପାଦଦେଇ ପଛଘୁଞ୍ଚା ନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେପରି ।

ସପ୍ତଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ—(ପୂର୍ବାନୁବୃତ୍ତି)

ବର୍କଲେ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପହଞ୍ଚିଛି ।

"ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାଉଛି । ଜନାଥନ୍ ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବାଦ— ମୀନା ହାରକର୍ ।"

ପ୍ରଫେସର୍ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । "ଆଃ ! ସେହି ଅନୁପମା ମାଡାମ୍ ମୀନା— ମୁକ୍ତା ଖଣ୍ଡେ ! ବୁଝିଲ ଜନ୍ ! ନାରୀ ଜଗତରେ ରତ୍ନଟାଏ ତ ! କି ଆନନ୍ଦ, ସେ ଆସୁଛି ! ହେଲେ--ମୁଁ ତ ରହି ପାରୁନାହିଁ ? ଆଗେ ସେ ତୁମ ଘରକୁ ଆସୁ । ବୁଝିଲ ? ତୁମେ ଷ୍ଟେସନ୍ ଯାଇ ତାକୁ ଭେଟ । ସିଧା ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରି ସେ କଥା ତାକୁ ଜଣାଇ ଦିଅ ।"

ତାରବାର୍ତ୍ତା ପଠା ହୋଇଗଲା । କପେ ଚା ଖାଉ ଖାଉ ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କର ବିଦେଶ ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ଲିଖିତ ଡାୟେରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋତେ କହିଲେ । ତାର ଗୋଟିଏ ଟାଇପ୍ କପି ଏବଂ ତା ସହିତ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କର ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ ଲିଖିତ ଡାୟେରୀ ଦେଲେ । "ଏହାକୁ ନେଇ ଉତ୍ତମରୂପେ ଅଧ୍ୟୟନ କର । ମୁଁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ତୁମର ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ସେତେବେଳେ ଆମ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶଦ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବା । ସାବଧାନ ହୋଇ ରଖିବ, ବୁଝିଲ ? ତା ଭିତରେ ଆମ ପାଇଁ ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଲୁକ୍କାୟିତ ରହିଛି ! ଏହାକୁ ପଢ଼ି ନିଶ୍ଚୟ ତୁମର ନୂତନ ବିଶ୍ୱାସ ଜାଗ୍ରତ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଜିର ଏ ଅଭିଜ୍ଞତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଏ କଥା କହିବ ।" କାଗଜ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟି ଧରି

ଭାବାକ୍ରାନ୍ତ ମନରେ, ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, "ଏଥିରେ ଯାହା ଉକ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହା ବିନାଶର ଅସ୍ୱମାରମ୍ଭ ମତ ଆମକୁ ମନେ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ଏହା ମଧ୍ୟରେ ବସୁଧା ବକ୍ଷରେ ଗତିଶୀଳ ପ୍ରେତାତ୍ମାର ବିଭୀଷିକାମୟ ପଦଧ୍ୱନି ଶୁଣିପାର । ପଢ଼ ସବୁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଅନୁରୋଧ, ଧର୍ମାନ୍ଧତ୍ୱ ମୁକ୍ତ ମନନେଇ ପଢ଼ିବ । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ଗାଥା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ଯଦି କିଛି ସେଥିରେ ଯୋଗ କରିପାର, କର । ସବୁକିଛି ଆମ ପକ୍ଷରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଗତ ଦିବସଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣାସମ୍ବନ୍ଧ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଲେଖିରଖିଛ ? ନୁହେଁ ? ବେଶ୍ । ମୁଁ ଫେରିଲେ ଏକାଠି ବସି ଏ ସବୁ ପଢ଼ିବା ।" ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଲିଭରଫୁଲ୍ ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍‌କୁ ଗଲେ । ମୁଁ ଗଲି ପଡ୍ଡିଂଟନ୍‌କୁ । ଗାଡ଼ି ଆସିବାର ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିଗଲି ।

ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ଜନଗହଳି କମି ଆସିଲା । ଯେ ଯେଉଁ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗିଲା—ଆଗନ୍ତୁକାଙ୍କୁ ଭେଟି ପାରିଲି ନାହିଁ ? ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ, ସୁରୁଚି ସଂପନ୍ନା ତରୁଣୀ ମୋ ଦିଗକୁ ଆଗେଇ ଆସି ଚଞ୍ଚଳ ଅପାଙ୍ଗ-ବିପେକ୍ଷ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହି ଉଠିଲେ "ଆପଣ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ତ ?"

"ଆଉ, ଆପଣ ମିସେସ୍ ହାରକର । କ'ଣ ଠିକ୍ କହୁନାହିଁ ?" ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ; ଲୁସିର ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ କେବଳ ଆପଣଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲି, କିନ୍ତୁ—" ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ହଠାତ୍ ଲଜ୍ଜାର ଅରୁଣିମା । ଅଟକି ଗଲେ ।

ମୋର ମଧ୍ୟ ସମାନ ଅବସ୍ଥା । ଉଭୟର ଏ ସମଭାବ ବୋଧହୁଏ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସହଜ କରିଦେଲା । ମୌନେ ସମ୍ମତି ଲକ୍ଷଣମ୍ । ଟାଇପ୍‌ରାଇଟର୍ ସମେତ ତାଙ୍କର ମାଲ ଏ ଧରି ଅଣ୍ଡର୍‌ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ବାଟେ ଫେନ୍‌ଚର୍ଚ୍ଚ ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍‌କୁ ଆସିଲୁ । ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ଚାକରକୁ ତାର କରି ଦେଇଥିଲି ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଘର ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟିକରେ ବସାଉଠା କରିବେ, ଅନ୍ୟଟିରେ ଶୋଇବେ ।

ଯଥା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଏହି ପାଗଳ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ବିଷୟରେ ସେ ଆଗରୁ ଜାଣନ୍ତି । ତଥାପି ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲାବେଳକୁ କାହିଁକି ଥରିଉଠିଲେ, ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି ।

ଉପରକୁ ଗଲାବେଳେ ମୋତେ କହିଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । କାରଣ ବହୁତ କଥା କହିବାକୁ ଅଛି । ତେଣୁ ଏ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ ଡାଏରୀ ବନ୍ଦକରି ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯେଉଁ ଲେଖାତକ ପଢ଼ିବାକୁ ଦେଇଥିଲେ, ସେଥିରେ ଆଖି ବୁଲାଇବାକୁ ସମୟ ହେଲା ନାହିଁ । ଟେବୁଲ୍‌ରେ ସେମିତି

ଖୋଲହୋଇ ରଖାହୋଇଛି । ତାଙ୍କୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିଦେଲେ । ଏତକ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ହେବ । ସେ କାହିଁକି ଜାଣିବେ, ସମସ୍ତ ଆମର କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଏବଂ କି କଠିନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଛି ? ସାବଧାନ ହୋଇ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ଯେମିତି ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତି । ଏଇ ଆସିଲେଣି.........

ମୀନା ହାରକର୍ଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ସାମାନ୍ୟ ମୁହଁଆଧୋଇ ସାରି ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ପଢ଼ା ଘରକୁ ଆସିଲି । ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଅଟକି ଗଲି, ମନେହେଲା ସେ ଯେମିତି କାହା ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ! ତେବେ ସେ ତ କହିଛନ୍ତି ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବାକୁ, ତେଣୁ କବାଟରେ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? "ଆସନ୍ତୁ !" ଶୁଣି ଭିତରକୁ ଗଲି ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! କେହି ତ ନାହିଁ ? ଟେବୁଲ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଜିନିଷ, ଯାହାକୁ ଆଗରୁ ଦେଖି ନଥିଲି । ତେବେ ଶୁଣାଶୁଣିରେ ଯାହା ଜାଣିଥିଲି, ସେଥିରୁ ଅନୁମାନ କଲି ବୋଧହୁଏ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ଟିଏ । ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ଇଚ୍ଛାଥିଲା ।

"ଆପଣ କ'ଣ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବିରକ୍ତ ହେଲେ କି ?" ମୁଁ ପଚାରିଲେ "ଦୁଆରେ ଶୁଣିଲି ଆପଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମନେ କଲି କେହି ଅଛି ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ।"

"ଓହୋ—ମୁଁ ଡାଏରୀ ରେକର୍ଡ କରୁଥିଲି !" ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

"ଆପଣଙ୍କ ଡାଏରୀ ?"—କଣ୍ଠରେ ମୋର କୌତୁହଳ ।

"ହଁ । ମୁଁ ଏଥିରେ ରଖେ" ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ରେ ହାତରଖି କହିଲେ । ଭାରି ଖୁସି ଲାଗିଲା । କିଛି ନ ବୁଝି କହି ପକାଇଲି—

"ଆରେ ଏ ତ ସର୍ଟହାଣ୍ଡକୁ ବଳିଗଲା । ମୁଁ ଟିକେ ଶୁଣି ପାରେ କି ?"

"ଅବଶ୍ୟ ।" ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନରେ ଏ କଥା କହି ତାକୁ ଚାଲୁ କରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତା'ପରେ ଅଟକି ଗଲେ । ମୁଖରେ ତାଙ୍କର ବିଚଳିତ ଭାବ ଦେଖାଗଲା ।

"କଥା ହେଉଛି" ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ "ଏଥିରେ କେବଳ ମୋର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ରଖା ଯାଇଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ —ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ମୋର ରୋଗୀମାନଙ୍କର ବିବରଣୀ । ତେଣୁ ଅସୁବିଧା-ଜନକ—ମାନେ ଅଡ଼ୁଆ—ମାନେ ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି—" ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ନପାରି ଅଟକି ଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ଏ ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ କହିଲି—

"ଲୁସିର ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ତାର ଚିକିତ୍ସାରେ ଆପଣ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତାର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ । ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ସେ ମୋର କେତେ ପ୍ରିୟ ଥିଲା । ତା କଥା ଜାଣିଲେ ଭାରି କୃତଜ୍ଞ ହେବି ।"

କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ, ମୋ କଥା ଶୁଣି ସେ ନିତାନ୍ତ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଭୟବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ କହିଲେ—"ତାର ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ କହିବି ? ନା ନା—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ।"

"କାହିଁକି କହିବେ ନାହିଁ ?" ନ କହି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । କାରଣ ତାଙ୍କ କଥା ଭାରି ଅସୁବିଧା ମନେହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି କିଛି ଗୋଟାଏ ଆଳ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଶେଷରେ କହିଲେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ, ଏଥିରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶ ବାଛିବା ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।" ସେ ଏ କଥା କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା ମନକୁ ଆସିଲା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନବହିତ ଭାବରେ ଶିଶୁସୁଲଭ ସରଳ ଢଙ୍ଗରେ କହି ଉଠିଲେ—"ଠିକ୍ ଅଛି । ଠିକ୍ ଅଛି । ମୋର ସମ୍ମାନ ବୋଧ ଅଛି । ଜାଣୁ ଜାଣୁ—" ପିଲାଳିଆ କଥାରେ ମୁଁ ହସି ପକାଇଲି । ସାମାନ୍ୟ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ—"ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ? ଏହି ବିବରଣୀ ରେକର୍ଡ କଲାବେଳେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମ ବିସ୍ମୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲି । ସୁତରାଂ ଯଦିଓ ମାସ ମାସ ଧରି ମୁଁ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ରେକର୍ଡ କରିଛି—କେଉଁଠିରେ କ'ଣ ଅଛି ମୁଁ ଜାଣେନା ।" ସେତେବେଳକୁ ମୋର ବଦ୍ଧମୂଳ ଧାରଣା ହୋଇସାରିଛି ଯେ ଯେଉଁ ଡାକ୍ତର ଲୁସିର ଅନ୍ତିମ ସମୟରେ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ଡାୟେରୀ ସେହି ପିଶାଚ ବିଷୟରେ ନୂତନ ଆଲୋକପାତ କରିପାରେ । ତେଣୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଲି—

"ତା ହେଲେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ । ଦିଅନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ଟାଇପ୍ କରିଦିଏ । ଭଲ ହେବ ।" ତାଙ୍କ ମୁହଁ କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲା । କହିଲେ—

"ନା ! ନା ! ନା ! ଯାହା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଭୟଙ୍କର କାହାଣୀ ଆପଣଙ୍କୁ ଶୁଣିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ ।"

ଓହୋଃ—ଭୟଙ୍କର କଥାପାଇଁ ସେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ? ମୁଁ ଠିକ୍ ଭାବିଥିଲି ! କିଛି ସମୟ ଭାବିଲି । ଅଜାଣତରେ ଆଖି ମୋର ଘରସାରା ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ଅବଲମ୍ବନ ଖୋଜୁଥିଲା । କୌଣସି ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ବା ସୁଯୋଗ ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ । ଟେବୁଲ୍‌ରେ ରକ୍ଷିତ ବଡ଼ ପୁଳାଏ କାଗଜ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଶାର ଆଲୋକ ଦେଖାଗଲା । ମୋ ଆଖିରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିବାମାତ୍ରେ ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁସରଣ କରି ସେହି ଆଡକୁ ଚାହିଁଲେ । ପୁଟୁଳାଟି ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଲେ ।

ମୁଁ କହିଲି "ଆପଣ ମୋତେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ସେ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ— ମୋର ଏବଂ ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଡାଏରୀକୁ ମୁଁ ଟାଇପ୍ କରି ଦେଇଛି । ତାକୁ ପଢ଼ିଲେ ମୋତେ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବେ । ମୋର ହୃଦୟର କୌଣସି ଭାବନାକୁ ଏଥିରେ ରୂପ ଦେବାକୁ ପଛାଇ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ସବୁ ପଢ଼ି ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ଜାଣିବେ କିପରି ? କିମ୍ବା ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଆଶା କରାଯିବ କିପରି ?"

ଲୁସି ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥରେ କହିଥିଲା—ସେ ଜଣେ ସତ୍ ସ୍ୱଭାବ ସଂପନ୍ନ ଭଦ୍ରଲୋକ । ଉଠିପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଡ୍ରୟର୍ ଖୋଲି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଫମ୍ପା ନଳୀ କାଢ଼ିଲେ । ତା ଉପରେ ଜଉ ଲଗା ଯାଇଛି । ତାକୁ କାଢ଼ି କହିଲେ—

"ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ଆଣି ନପାରିବାର କାରଣ ବାସ୍ତବରେ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୋର ଅଜ୍ଞତା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ବୁଝିଲି । ଅବଶ୍ୟ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିବା ମୋର ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ଜାଣେ ଲୁସି ଆପଣଙ୍କୁ ମୋ କଥା କହିଥିଲା । ଆପଣଙ୍କ କଥା ବି ମୋତେ କହିଛି । ମୋର ଅପ୍ରାଧ ମାର୍ଜନା କରନ୍ତୁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଶୁଣନ୍ତୁ । ପ୍ରାୟ ପଥମ ଅଧିକ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର । ସେଥିରେ ଭୟକଥା କିଛିନାହିଁ । ତଥାପି ଶୁଣନ୍ତୁ । ଅନ୍ତତଃ ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ତ ଆପଣଙ୍କର ହେବ ? ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଡିନର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ମୁଁ ବି ଏହି ବିବରଣୀ କିଛି ପଢ଼ି ଦେଇଥିବି । ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆଲୋଚନା କରି କିଛି ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ କରିପାରେ ।" ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ଟିକୁ ନିଜେ ମୋ ବସିବା ଘରକୁ ଟେକି ଆଣି ଚାଲୁ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ରଖି ଦେଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ମଧୁମୟ ପ୍ରଣୟ କାହାଣୀ ଶୁଣିବି—ଯାହାର ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱ ଶୁଣିସାରିଛି ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ସେହି ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ବହୁଳ ଡାଏରୀଟିରେ ଏତେ ମଜ୍ଜି ଯାଇଥିଲି ଯେ ସମୟ କେମିତି ଚାଲିଗଲା ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ । ଚାକରାଣୀ ଡିନର୍ ଖବର ଦେଲା ବେଳକୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ତଳକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାକୁ କହିଲି, ''ବୋଧହୁଏ ସେ ଖୁବ୍ କ୍ଲାନ୍ତ । ତେଣୁ ଘଣ୍ଟାଏ ଯାଉ ।'' ତା'ପରେ ପଢ଼ି ଚାଲିଲି । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ ଶେଷ କଲା ବେଳକୁ ସେ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କର ମଧୁର ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ବିଷାଦର କାଳିମା । ଆଖି ଦୁଇଟି ଲାଲ । ବୋଧହୁଏ କାନ୍ଦୁଥିଲେ । ଏ ଦୃଶ୍ୟରେ ହୃଦୟ ମୋର ବିଚଳିତ ହୋଇଗଲା । ଅତୀତରେ ମୁଁ ବି କାନ୍ଦିଛି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ସେ କ୍ରନ୍ଦନର ସୁଫଳ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଏହି ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳରେ ଲୋତକ ସହଜରେ ହୃଦୟକୁ ମୋର ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲି—

''ଆଃ ! ଆପଣଙ୍କୁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଦେଲି ।''

''ନା ନା, ଆପଣ କଷ୍ଟ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ଦୁଃଖ ହିଁ ମୋ ହୃଦୟରେ ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବିଷଣ୍ଣତା ଆଣି ଦେଇଛି । ସୁନ୍ଦର ଯନ୍ତ୍ରଟିଏ । କିନ୍ତୁ କି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ ! ଆପଣଙ୍କ ଅନ୍ତରର ଦହନ ଆପଣଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ହିଁ ଶୁଣିଲି । ଯେପରି ଆପଣଙ୍କ ଆତ୍ମସତ୍ତା ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ କରୁଣ ଆବେଦନ ଜଣାଉଛି ! ଆହା ! ଆଉ କେହି ତାକୁ ନ ଶୁଣନ୍ତୁ । ଦେଖନ୍ତୁ, ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ଟାଇପ୍ କରି ଦେଇଛି । ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟର ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ମୁଁ ଯେପରି ଶୁଣିଲି । ଆଉ କେହି ନ ଶୁଣନ୍ତୁ ।''

ଅନୁଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ କହିଲି ''ନା ନା, ଆଉ କେହି ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଅବ୍ୟକ୍ତ ରହିଯିବ ।'' ମୋ ହାତ ଉପରେ ହାତ ପକାଇ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

''ଆହା ! ତାହା ଯେ ହେବାର ନୁହେଁ । ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ହେବ ।''

''ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ହେବ ? କାହିଁକି ?'' ପଚାରିଲି ।

''ଏଥିରେ ଦତ୍ତଭଗିନୀ ଲୁସିର ଦୁର୍ଭୋଗ, ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଘଟଣାବଳୀ ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ତାହା ଏକ ଭୟାବହ ଆଖ୍ୟାନର ଅଂଶମାତ୍ର !

ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ରାକ୍ଷସ କବଳରୁ ଧରାକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ବହୁତ କିଛିର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ହେବ । ବହୁ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ । ଆପଣ ମୋତେ ଯେତିକି ଜଣାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ତା' ଠାରୁ ବେଶି ଏ ସିଲିଣ୍ଡରଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଜଣାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ତମସାବୃତ ରହସ୍ୟର ବକ୍ଷ ଉପରେ ଏହା ଆଲୋକପାତ କରିଛି । ଆଉ ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ? ମୁଁ ତ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନଥିଲି । ତା'ଛଡ଼ା ଆପଣଙ୍କ ଡାଏରୀରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୭ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଘଟଣା ଜାଣିଲି– ଲୁସିକୁ ଘେରି ଅସୁବିଧା ଜମାଟ ଆଗେଇ ଆସୁଥିଲା, ତା'ର ଚରମ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଦିନ କେମିତି ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା । ପ୍ରଫେସର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେବା ଦିନରୁ ଜନାଥନ୍ ଆଉ ମୁଁ ରାତିଦିନ ଏ ବିଷୟରେ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛୁ । ସେ ହ୍ୱିଟ୍‌ବି ଯାଇଛନ୍ତି, କିଛି ନୂତନ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି କାଲି ଏଠାକୁ ଆସିବେ । ଆମ ଭିତରେ କୌଣସି ଗୋପନୀୟତା ରହିବା ଅନୁଚିତ । ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥା ଏବଂ ସମ୍ମିଳିତ ଚେଷ୍ଟା ହିଁ ଆମକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିପାରିବ । ଏଣୁ କାହା ପାଖରେ କୌଣସି କଥା ଲୁଚାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।" ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆବେଦନ, ଭାବଭଙ୍ଗୀରେ ସାହସିକତା ସହିତ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧତା ଦେଖି ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟହେଲି । କହିଲି, "ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ । ମୋର ଯଦି କିଛି ଭୁଲହୁଏ, ଭଗବାନ କ୍ଷମା କରିବେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଶୁଣିଛନ୍ତି ତା'ଠାରୁ ଶତଗୁଣ ଭୟଙ୍କର ବିଷୟ ଅଛି । ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ନାଟକରେ ଏତେବାଟ ଆସି ଶେଷ ପରିଣତି ନ ଜାଣି କେବେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେନାହିଁ ନିଶ୍ଚୟ । ଏ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଜାଣିଲେ ହୁଏତ କିଛି ଶାନ୍ତି ମିଳିପାରେ ଆପଣଙ୍କୁ । ଆସନ୍ତୁ, ଡିନର ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଯଥାର୍ଥରେ କହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠୁର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ଆମେ, ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପରସ୍ପରର ଦୃଢ଼ତା ସମ୍ପାଦନ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଖାଇବା ସରିଲେ ବାକି ଅଂଶଟା ଶୁଣିବେ । କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ଥାଏ ତ ପଚାରି ପାରନ୍ତି ।"

ମୀନା ହାରକରଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଡିନର ପରେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ପଢ଼ା ଘରକୁ ଆସିଲି । ମୋ ଘରୁ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ଟି ଆଣି ରଖିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଟାଇପ ରାଇଟର୍‌ଟି ରଖିଲି । ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ଟି ସୁବିଧାରେ ରଖିଲେ, ଯେମିତି ମୁଁ ନ ଉଠି ତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି

ପାରିବ । ତା'ପରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଚେୟାର୍‌ରେ ବସି ସେ ଧ୍ୟାନରେ ମଜ୍ଜିଗଲେ । ପିନ୍‌ଟି କାନରେ ଦେଇ ମୁଁ ଶୁଣିଲି ।

ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ତା'ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭୟଙ୍କର ଘଟଣା ସବୁ ସରିଗଲା ! ଅବସନ୍ନ ଭାବରେ ଚେୟାର ଉପରେ ମୁଁ ଢଳିଗଲି ! ଭାଗ୍ୟକୁ ମଙ୍ଗଳରେ ମୋର ମୂର୍ଚ୍ଛା ଇତ୍ୟାଦି ହୁଏ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଠିପଡ଼ି କିଛି ବ୍ରାଣ୍ଡି ମୋତେ ପିଆଇ ଦେଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଉତ୍ସାହ ଫେରି ଆସିଲା । ଘଟଣାଟା ଶୁଣି ପ୍ରକୃତରେ ମୋ ମନ ଦବିଗଲା । ତଥାପି ଏହି ଶତସହସ୍ର ବିଭୀଷିକା ମଧ୍ୟରେ ଏକମାତ୍ର ପବିତ୍ର ଆଲୋକଧାରା ପରି ଝରି ଆସିଥିଲା ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା— ବେଚାରୀଟି ଶେଷରେ ପରମ ଶାନ୍ତି ଲାଭ କରିଛି । ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଭୟଙ୍କର, ଅଦ୍ଭୁତ, ତଥା ରହସ୍ୟାବୃତ ଯେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲଭାନିଆ ଅନୁଭୂତି ନ ଜାଣିଥିଲେ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ଯାହାହେଉ ଖାଲି ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । କିଛି କାମରେ ନିଜକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଦରକାର । ଏ ସବୁ ଟାଇପ୍ କରି ଦିଏ । ତେଣୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ କହିଲି—

"ଆଚ୍ଛା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ସବୁ ଟାଇପ୍ କରି ଦେଉଛି । ଡାକ୍ତର ଭାନ ହେଲସିଂ ପହଞ୍ଚିଲବେଳକୁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦରକାର । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଛି ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରୁ ଆସି ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏଠାକୁ ଚାଲି ଆସିବେ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟଣାର କ୍ରମ ଜାଣିବା ଅସଲ କଥା । ତେଣୁ ଭାବୁଛି ସବୁ ଘଟଣା କାଳକ୍ରମ ଅନୁଯାୟୀ ସଜାଇଦେଲେ ବହୁତ କାମ ଦେବ । ଆପଣ ତ କହୁଛନ୍ତି ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ଆସୁଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ବି ସବୁ ଜାଣି ପାରିବେ ।" ସେ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌କୁ ଧୀର ଭାବରେ ଚଲାଇ ଦେଲେ ଏବଂ ସପ୍ତମ ସିଲିଣ୍ଡର ଆରମ୍ଭରୁ ଟାଇପ୍ କଲି । ଅନ୍ୟ ସବୁ କାଗଜ ପରି ଏହାର ବି ତିନୋଟି କପି କରିଦେଲି । ବହୁ ସମୟ ନେଲା । ଏକୁଟିଆ ବସି ଟାଇପ୍ କରି କରି ବିରକ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ତାଙ୍କ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଆସି ମୋ ପାଖରେ ବସିଲେ । ବାସ୍ତବିକ ସେ ଜଣେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି । ଦୁନିଆରେ ସଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅଭାବ ନାହିଁ ବୋଧହୁଏ—ପିଶାଚ ଥାଆନ୍ତୁ ପଛେ । ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଦେଖିଲି ଯାହା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀରେ ବି ଅଛି । ପ୍ରଫେସର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଏକ୍‌ସେଟର ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଖବର କାଗଜ ଦେଖି ଯାହା ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଦେଖିଲି ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ସବୁ କାଗଜ ରଖନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ବି 'ୱେଷ୍ଟମିନିଷ୍ଟର ଗେଜେଟ୍' 'ଦ ପାଲ୍‌ମାଲ୍ ଗେଜେଟ୍'ର ଫାଇଲ୍ ନେଇ ମୋ

ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲି । 'ଦ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍' ଏବଂ 'ଦ ହ୍ୱିଟ୍‌ବି ଗେଜେଟ୍'ର ଯେଉଁ ଅଂଶ ସବୁ କାଟି ରଖିଥିଲି ସେଥିରୁ କାଉଣ୍ଟ ଡ୍ରାକୁଲା ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ କଥା ଜଣାଯାଏ । ତେଣୁ ଏଗୁଡ଼ିକରୁ ହୁଏତ କିଛି ନୂତନ ତଥ୍ୟ ମିଳିପାରେ । ନିଦ ଲାଗୁ ନାହିଁ । କାମରେ ଲାଗିଲେ ଭଲ ଲାଗିବ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୦ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଫେରିବାର ଠିକ ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମିନାଙ୍କ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପାଇ ମିଷ୍ଟର ହାରକର୍ ନଅଟା ବେଳେ ଏଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଖ ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ସେ ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ଚତୁର ଏବଂ ତେଜସ୍ୱାନ୍ । ତାଙ୍କର ସେ ଡାୟେରୀଟି ଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଏ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ସେ ଜଣେ ଦୃଢ଼ମନସ୍କ ମାନସିକ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଡ୍ରାକୁଲାର ଗହ୍ୱରକୁ ଯିବା ସାଧାରଣ ସାହସର କଥା ନୁହେଁ । ତାଙ୍କ ଡାୟେରୀ ପଢ଼ି ଭାବିଥିଲି ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍ ପୁରୁଷ ସିଂହର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ, ବ୍ୟବସାୟାତ୍ମିକା ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଆଜି ଦେଖି ନିରାଶ ହେଲି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ଲଞ୍ଚପରେ ହାରକର୍ ଦମ୍ପତି ତାଙ୍କ କକ୍ଷକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଟିକିଏ ପୂର୍ବରୁ ସେବାଟେ ଯାଉ ଯାଉ ଟାଇପ୍ ରାଇଟର୍‌ର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲି । ଖୁବ୍ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦୁହେଁ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଯାହାସବୁ ପ୍ରମାଣ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଛି, ଟୁକୁରା କାଗଜ ଖଣ୍ଡେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, × × ସେ ସବୁ କାଳକ୍ରମ ଅନୁଯାୟୀ ସଜାଇ ରଖିଦେବେ । ହ୍ୱିଟ୍‌ବିରେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ପାଖକୁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଲଣ୍ଡନରେ ଯେଉଁମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବହି ଆଣିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପତ୍ରାଳାପ ହୋଇଥିଲା ତାକୁ ମିଷ୍ଟର୍ ହାରକର୍ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ମୋ ଡାୟେରୀର ଟାଇପ୍ କପି ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା, କ'ଣ ସେମାନେ ମନେକରୁଥିବେ ? ଏଇ ତ……

ଅଦ୍ଭୁତ କଥା, ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘରଟି ଯେ କାଉଣ୍ଟର ଗୋପନୀୟ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ ହୋଇପାରେ ଏ ଧାରଣା ମୋର ନ ଥିଲା ! ଗୋଟିଏ ଭଲ କଥା, ଆମ ରୋଗୀ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡର ଆଚରଣରୁ ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୂଚନା ମିଳିପାରେ ! କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଘର କିଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଚିଠି ବଡ଼ାଟା ଟାଇପ୍ କରି ଡାୟେରୀ ସହିତ ଥିଲା, ଆହା ! ଆଗରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଥିଲେ, ଲୁସିର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା ବୋଧହୁଏ ! ଧେତ୍ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ପାଗଳ ପରି ଭାବୁଛି ! ହାର୍‌କର୍ ଫେରି ଆସି ଲାଗିଛନ୍ତି ସଜାଇବାରେ । ମୋତେ କହିଲେ, ଡିନର୍ ସମୟକୁ ଗୋଟିଏ ସୁସଂଯୋଜିତ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ । ଇତ୍ୟବସରରେ ମୁଁ ରେନ୍‌ଫିଲଡ଼ଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ କହିଲେ । କାରଣ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଗତାଗତ ବିଷୟରେ ସେ ଏକ ପ୍ରକାର ସୂଚକ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏଟା କେତେଦୂର ସତ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରି ନାହିଁ ଅବଶ୍ୟ । ତାରିଖଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ ହେବ । ମୋର ସେ ସିଲିଣ୍ଡରଗୁଡ଼ିକର ଘଟଣା ସବୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଟାଇପ୍ କରିଦେଲେ ଭାରି ଭଲ ହେଲା । ତା ନୋହିଥିଲେ ତାରିଖଗୁଡ଼ିକ ଜଣା ପଡ଼ି ନଥାନ୍ତା ।

—ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ବସିଛି । ଦୁଇହାତ ଛନ୍ଦ ଭଦ୍ରଲୋକ ତା ରୁମ୍‌ରେ ବସିଛି । ଭଙ୍ଗୀରେ ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତ, ମୁଖରେ ସଦୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷମାଶୀଳ ସ୍ମିତହାସ୍ୟ । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ କେହି କହିବ ସେ ଆଦୌ ପାଗଳ ନୁହେଁ । ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ସେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ମନୋବୃତ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ଭଦ୍ରଲୋକ । ତା ପାଖରେ ବସି ନାନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି । ଦେଖିଲି ସବୁଥିରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଆଗ୍ରହରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ତା'ପରେ ନିଜେ କହିଲା ସେ ଏଥର ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ । ତାର ଏଠାରେ ଅବସ୍ଥାନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ହେଲେ ଏ କଥା କହିବା ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ନିତାନ୍ତ ନିଃଶଙ୍କ ଭାବରେ କହିଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାର ଡିସ୍‌ଚାର୍ଜ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଚାହେଁ । ବାସ୍ତବିକ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରି ନଥିଲେ, କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଚିଠିପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ି ନଥିଲେ ଏବଂ ତାର ଉତ୍ପାତର ଦିନ, ତାରିଖ ସବୁ ଜାଣି ନଥିଲେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି ତାକୁ । ତାର ଅତୀତର ସମସ୍ତ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ତେବେ ଉପସ୍ଥିତ ପରିପୂର୍ତ୍ତି ସନ୍ତୋଷର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? ଏହା କ'ଣ ହୋଇପାରେ—ପିଶାଚର ଚରମ ବିଜୟ ଫଳରେ ତାର ପ୍ରବୃତ୍ତିସକଳ ତୃପ୍ତ ହୋଇଛି ? ଆଚ୍ଛା ! ରୁହ— ସେ ନିଜେ ଗୋଟାଏ ଜୀବଭୁକ୍ । ଉତ୍ପାତକାଳୀନ ଭୀଷଣ ପ୍ରଳାପ ଭିତରେ 'ପ୍ରଭୁ' 'ସ୍ୱାମୀ' ଇତ୍ୟାଦି କହିବା ଶୁଣାଯାଇଛି । ଏ ସବୁ ତ ଆମ ଧାରଣାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ! ଯାହାହେଉ, କିଛି ସମୟ ପରେ ଚାଲି ଆସିଲି । ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଏହି ସାମାନ୍ୟ ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କତା ଫଳରେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ତାଙ୍କ

ମନର ଅତଳଗହ୍ୱର ଦିଗକୁ କିଛିଟା ଆଗେଇବା ସୁବିଧା ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାକୁ ଭାବିବାକୁ ସମୟ ଦେବା ଉଚିତ୍ । ତା'ପରେ—। ତେବେ ତାର ଏହି ଶାନ୍ତଭାବ ଉପରେ ମୋର ଆଦୌ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ । ତେଣୁ ତା ଉପରେ କଡ଼ା ନଜର ରଖିବାକୁ ଭୃତ୍ୟକୁ କହିଛି । ତା ଛଡ଼ା, ଦରକାର ବେଳକୁ ଓ୍ୱେଷ୍ଟ୍‌କୋଟ ରଖିଥିବ ।

ଜନାଥନ୍ ହାର୍କର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରି

୨୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଲଣ୍ଡନ ଯାତ୍ରା ପଥରେ—

ବାସ୍ତବିକ ମିଷ୍ଟର ବିଲିଂଟନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଏତେଟା ସୌଜନ୍ୟ ଆଶା କରିନଥିଲି । ତାଙ୍କଠାରୁ ସଦୟ ବାର୍ତ୍ତା ପାଇଲି, ଯଥାଶକ୍ତି ସମସ୍ତ ଖବର ସେ ଜଣାଇବେ । ତେଣୁ ସ୍ଥିର କଲି ସ୍ୱୟଂ ହୁଇଟ୍‌ବିରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ମୋର ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବି । ବର୍ତ୍ତମାନମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—କାଉଣ୍ଟର ମାଲ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ତାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ କେମିତି ଆସିଲା, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା । ପରେ ତା'ର ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥା ପରେ ହେବ । କିଶୋରଟିଏ ମୋତେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଭେଟିଲା । ବୁଝିଲି ସେ ହେଉଛି ବିଲିଂଟନ୍ ଜୁନିଅର୍ । ତାର ରୂପ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର, ବ୍ୟବହାର ତହୁଁ ବଳି । ମୋତେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଲା । ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, ରାତିଟି ତାଙ୍କ ଘରେ ରହିବି । ସେମାନେ ଭାରି ଅତିଥିବତ୍ସଳ । ଯଥାର୍ଥ ୟର୍କ୍‌ସାୟାର୍‌ବାସୀ । ଅତିଥିକୁ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେବା, ତାର ସେବାଯତ୍ନ କରିବା ଦିଗରେ ୟର୍କ୍‌ସାୟାର୍‌ର ତୁଳନା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ ନିତାନ୍ତ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହିବି । ତେଣୁ ମିଷ୍ଟର ବିଲିଂଟନ୍ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର ଚାଲାଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ସବୁ କାଗଜପତ୍ର ଅଫିସରେ ଠିକ୍ କରି ରଖିଥିଲେ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ପୈଶାଚିକ ପରିକଳ୍ପନା ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ତା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଯେଉଁ ଚିଠି ଦେଖିଥିଲି ତାକୁ ପୁଣିଥରେ ଦେଖି ସେହି ପୂର୍ବ ଘଟଣାସବୁ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ସବୁ କଥା ସୁପରିକଳ୍ପିତ, ସୁଚିନ୍ତିତ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି । ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ପଥରେ କୌଣସି ବାଧା, କୌଣସି ଆକସ୍ମିକ ସଂଘାତର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ଆମେରିକାନ୍ କଥାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ କୁହାଯିବ "କୌଣସି ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ନାହିଁ" ଏବଂ ଯେପରି ଅପୂର୍ବ ସଠିକତା ସହିତ ତାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି, ତାହା ତାର ଅପୂର୍ବ ଯତ୍ନଶୀଳତାର ଯୁକ୍ତି ସଂଗତ ପରିଣତି ମାତ୍ର । ଚାଲାଣ ରସିଦ୍ ଦେଖି ନୋଟ୍ କରିନେଲି : "ପଚାଶଟି ସାଧାରଣ ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସ, ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ" ଏତକ ଖବର ମିଷ୍ଟର ବିଲିଂଟନ ଦେଲେ । ତା ପରେ ବନ୍ଦରକୁ ଆସି ବନ୍ଦର ରକ୍ଷୀଗଣ, ପଣ୍ୟକର ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀଗଣ ଏବଂ ପୋତାଶ୍ରୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ଭେଟିଲି । ଜାହାଜଟାର ଅଦ୍ଭୁତ ଷାନ୍ତରେ ବନ୍ଦର ପ୍ରବେଶ ସମ୍ପର୍କରେ ସମସ୍ତେ ଅନେକ ବହୁତେ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ "ପଚାଶଟି ସାଧାରଣ ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସ" ବିଷୟରେ କେହି ବିଶେଷ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦେଖିଲି ଘଟଣାଟି ସ୍ଥାନୀୟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ତା'ପରେ ଷ୍ଟେସନମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଦେଖାକଲି । ସେ ସଦୟ ହୋଇ ଯେଉଁ ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ବାକ୍ସ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରାଇ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ କଥା ତାଲିକା ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଶିଗଲା । ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ "ବିରାଟ ଆକାର ଆଉ ସାଙ୍ଘାତିକ ଓଜନ" ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୂଆ କଥା କହିଲେ ନାହିଁ । ତେବେ ଜଣେ କହିଲା ଯେ ତାଙ୍କର ଏହି ପେଷାରେ ଭୀଷଣ ଖଟଣି ଅଥଚ ତାଙ୍କର କଷ୍ଟ ବୁଝି ପଇସା ଦେଲାଭଳି ଭଦ୍ରଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା ଯେ ସେହି ଓଜନିଆ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ଟେକି ତାକୁ ଯେଉଁ ଶୋଷ କରୁଥିଲା ସେ ଶୋଷ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମେଣ୍ଟି ନାହିଁ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ତୃଷାକୁ ମୁଁ ମୁକ୍ତ ହସ୍ତରେ ମେଣ୍ଟାଇ ଆସିଲି ।

୩୦ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

ଷ୍ଟେସନମାଷ୍ଟର ଦୟାକରି ତାଙ୍କ ପୁରାତନ ବନ୍ଧୁ କିଙ୍ଗ୍ସ୍‌କ୍ରସ୍‌ର ଷ୍ଟେସନମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଖବର ପଠାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସକାଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ବାକ୍ସ ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ସେମିତି ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ଏଠି ବି ମୂଳ ଚାଲାଣ ସହିତ ତାଙ୍କ କଥାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଦେଖିଲି । ତେବେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ତୃଷାଟା ଏଠାରେ ଭଦ୍ରଭାବରେ ଉପସ୍ଥିତ । ତେଣୁ କାଲିପରି ଏଠାରେ କିଛି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ସେହିଠାରୁ କାର୍ଟର ଏବଂ ପାଟରସନ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଫିସକୁ ଯାଇ ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ପାଇଲି । ଜିନିଷ ନେବା ଆଣିବା ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଦୈନିକ ବିବରଣୀଖାତା, ଚିଠିଖାତା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କିଙ୍ଗସକ୍ରସ ଅଫିସକୁ ଅଧିକ ସମ୍ବାଦ ପାଇଁ ଟେଲିଫୋନ୍ କରିଦେଲେ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଯେଉଁ ଲୋକଦଳଟି ଜିନିଷ ଆଣିଥିଲେ,

ସେମାନେ କାମ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଥିଲେ । କର୍ମଗୃହୀ ଜଣେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେଲେ । ତା' ଛଡ଼ା ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ଓ୍ୱେବଲ ଏବଂ କାରଫାକ୍‌ସ୍‌ରେ ମାଲ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାଗଜପତ୍ର ପଠାଇ ଦେଲେ । ସେହି ଏକ କଥା । ଏଠି ବି ଦେଖିଲି ସବୁ ମିଶି ଯାଉଛି । ଏହି ସ୍ୱଳ୍ପଲିଖିତ ବିବରଣୀ ସହିତ ଲୋକଗୁଡ଼ିକ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଥା ଯୋଗକଲେ । ଏଠାରେ ବି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ଧୂଳି ଧୂସରତା, ପ୍ରବଳ ତୃଷାବୃଦ୍ଧିର ଅଭିଯୋଗ । ଅନର୍ଥକର ଅର୍ଥର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ଫଳରେ କିଛିଟା ତୃଷା ମେଣ୍ଟିଗଲା । ଜଣେ କହିଲା—

"ଏ ହେ ହେଃ — ମାଲିକ ! ସେ ଯେଉଁ ଘରଟା ! ଛିଃ ଛିଃ—ଏମିତି ଅସନା ଘର ସାରା ଦୁନିଆରେ ନଥିବ । ଶହେ ବର୍ଷ କି ବେଶି ହେବ କେହି ତାକୁ ଛୁଇଁ ନାହିଁ । ଏବେ ମୋଟା ଧୂଳି ବସିଛି । ଆପଣ ଶୋଇ ପଡ଼ିବେ ଆରାମରେ । ଟିକିଏ ହାଡ଼କୁ କାଟିବ ନାହିଁ । ଏମିତି ଅସନ୍ତ୍ରୀ ଜାଗା, ଆପଣଙ୍କୁ ମନେ ହେବ ଆଗକାଳର ଜେରୁଜେଲମ୍‌କୁ ଯେମିତି ଯାଇଛନ୍ତି । ତାପରେ ସେହି ପୁରୁଣା ଭଜନାଳୟଟା ବି ସେଇମିତି । ମୁଁ ଆଉ ମୋ ସାଙ୍ଗ ଯେମିତି ତା ଭିତରକୁ ପଶିଛୁ— ଆମ ନିଶ୍ୱାସ ତ ରୁନ୍ଧି ହୋଇଗଲା ! ଭାବିଲୁ, ଆଉ ଏଥିରୁ ବାହାରି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ଏଇଠି ମଲୁ । ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ! ଲକ୍ଷେଟଙ୍କା ଦେଲେ ବି ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ସେଠିକି ଯିବି ନାହିଁ ।"

ପରେ ସେ ଘରକୁ ଯେତେବେଳେ ଆସିଲି ବୁଝିଲି ସେମାନେ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି ।

ଗୋଟାଏ ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲି ଭର୍ଣ୍ଣାରୁ 'ଡିମେଟର୍'ରେ ଆସି ହୁଇଟ୍‌ବିରେ ଯେଉଁ ପଚାଶଟା ବାକ୍ସ ପହଞ୍ଚିଲା ସେଗୁଡ଼ାକ କାରଫାକ୍‌ସ୍‌ର ପ୍ରାଚୀନ ଭଜନାଳୟରେ ଆସି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ରଖାଯାଇଛି । ତେଣୁ ସେଠାରେ ସେହି ପଚାଶଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିବ ; ଅବଶ୍ୟ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ନଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀରେ ତ ସେମିତି କିଛି ଥିଲାପରି ମନେହେଉଛି —

ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିବାଲାମାନେ କାରଫାକ୍‌ସ୍‌ରୁ ବାକ୍ସ ନେଇ ଗଲାବେଳେ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବି ଭାବୁଛି । ଏହି ସୂତ୍ର ଧରି ବୋଧହୁଏ ବହୁତ କିଛି ଜଣାଯିବ ।

ମିନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

—ଏତେ ଆନନ୍ଦ ଧରି ରଖିବାକୁ ହୃଦୟ ଅସମର୍ଥ ସତେ। ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ମନର ପୁରାତନ କ୍ଷତକୁ ଏହି ଭୟଙ୍କର ବ୍ୟାପାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଦେଇ ତାଙ୍କର କିଛି କ୍ଷତିସାଧନ କରିପାରେ ଏହି ଭୟ ମୋର ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟକୁ ଅଧିକାର କରିଥିଲା— ଏ ତାରି ନିରସନର ପ୍ରତିଛାୟା ବୋଧହୁଏ। ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ, ଦୃଢ଼ ମନରେ ସେ ହୁଇଟ୍‌ବି ବାହାରିଗଲେ—ଏଣେ ମୋର ଆଶଙ୍କାର ଅନ୍ତନାହିଁ। ଯାହାହେଉ, ଏ ଉଦ୍ୟମଶୀଳତା ତାଙ୍କର ଭଲ କରିଛି। ଆଗେ ସେ ଏପରି ଦୃଢ଼ସଂକଳ୍ପ ନଥିଲେ କି କ୍ଷମତାଶାଳୀ ନଥିଲେ। ବର୍ତ୍ତିମାନ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋର କ'ଣ ମନେହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ? ଆଗ୍ନେୟଗିରିରୁ ଉତ୍ତପ୍ତ ଲାଭା ଉଦ୍‌ଗୀରଣ ହେଉଛି ଯେପରି ! ସହୃଦୟ ପ୍ରଫେସର୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯଥାର୍ଥରେ କହନ୍ତି : ସେ ବିଶୁଦ୍ଧ ବାଲି ପଥର—କଠୋରତା, ସଂଘର୍ଷରେ, ଘାତପ୍ରତିଘାତରେ ଦୁର୍ବଳ ପ୍ରକୃତିସିନା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ, ହେଲେ ସେ ଦୃଷ୍ଟି ରହେ, ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି ଘଟେ ତାର। ସେ ଫେରି ଆସିଲେ। ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଲେ, ସଚେତନତା, ଆଶା ଓ ସଂକଳ୍ପ। ଯାହାସବୁ ତଥ୍ୟ ମିଳିଲା ଆଜି ରାତିରେ କ୍ରମାନୁସାରେ ସଜାଇ ରଖିବୁ। ଅପୂର୍ବ ଉତ୍ସାହରେ ମୋର ହୃଦୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ। ଭାବୁଛୁ ଏହି କାଉଣ୍ଟ୍ ବୋଲି ଯାହା—ତା'ପ୍ରତି ଆମର ଦୟା ଆସିବା ଉଚିତ। କ'ଣ ସେ ବସ୍ତୁଟିକୁ କୁହାଯିବ—ମନୁଷ୍ୟ ତ ନୁହେଁ—ପଶୁବି ତ ନୁହେଁ—କ'ଣ ସେ ବସ୍ତୁ ? କିନ୍ତୁ ସେ ଯାହାହେଉ, ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ଼ଙ୍କ ଡାଏରୀରୁ ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ତାର ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଘଟଣାବଳୀ ଜାଣିବାପରେ ତା'ପ୍ରତି ହୃଦୟର କରୁଣାଧାରା ନିଃଶେଷ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ୍।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍‌ଙ୍କୁ ନେଇ ଯଥା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ଜନାଥନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ଼ କୌଣସି ବ୍ୟାପାର ସନ୍ଧାନରେ ପଦାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି। ତେଣୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କଲି। ଏ ସାକ୍ଷାତକାର ମୋ ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ବେଦନାଦାୟକ। ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଳ୍ପ କେତେ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ଲୁସି ହୃଦୟର ଅଜସ୍ର ଆଶାଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ମନରେ ପଡ଼ିଗଲା। ବୋଧହୁଏ ଲୁସି ମୋ କଥା ତାଙ୍କୁ କହିଛି। ମନେହେଲା ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବି ମୋର ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁଣଗାନ କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ। ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ କହିଲେ

ସେ କଥା । ଆହା ହତଭାଗ୍ୟ ଦୁଇଟି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ—ସେମାନେ ଲୁସିକୁ ବିବାହ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କଥାସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ । ତେଣୁ ବୋଧହୁଏ କ'ଣ ମୋ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବେ ସ୍ଥିର କରିନପାରି ଉଦାସୀନ ଭାବରେ ଏଣୁତେଣୁ କଥା ପକାଇଲେ । ତେବେ ମୁଁ ଭାବି ଦେଖିଲି, ବ୍ୟାପାରଟି ବିଷୟରେ ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ଯାହା ଯାହା ଘଟିଛି ସବୁ ତାଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଦରକାର । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀରୁ ଜାଣିଛି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ—ମାନେ ପଛରେ, ତାର ଯଥାର୍ଥ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ତେଣୁ ଗୋପନୀୟତାର ଛଳନା କରିବା ଦରକାର କ'ଣ ? ଅତଏବ ଯଥାସମ୍ଭବ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ କହିଲି, ଲୁସି ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁ ଡାଏରୀ କାଗଜପତ୍ର ମୁଁ ପଢ଼ିଛି । ମୁଁ ସେ ସବୁ ଟାଇପ୍ କରି ଦେଇଛି ଏବଂ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ମିଶି ସେଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମାନୁସାରେ ସଜାଇ ରଖିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କରି କପି ଦେଲି ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ବସି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ତାଙ୍କ କପିଟି ନେଇ ଦେଖିଲେ, ଖୁବ୍ ବିରାଟ ବଡାଟାଏ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ମୋତେ ପଚାରିଲେ—

‘‘ଆପଣ ଏ ସବୁ କରିଛନ୍ତି ମିସେସ୍ ହାର୍କର୍ ?’’

ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲି । ସେ କହିଲେ—

‘‘କ'ଣ ଯେ ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ଏଥିରେ, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ! କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପରି ସ୍ନେହାସ୍ପଦ, ସଦ୍ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ଏମିତି ନିଷ୍ଠା ଆଉ ଉତ୍ସାହ ନେଇ ଏଥିରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଦେଖି ମୁଁ ନୀରବ ରହି ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଦେଖୁଛି ଅନ୍ଧ ଭାବରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ଯଥାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା ମୋର ନାହିଁ । କୌଣସି ମତ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବାରେ ଥରେ ମୋର ଶିକ୍ଷାଲାଭ ହୋଇଯାଇଛି । ସେଥିରୁ ବୁଝିଛି, ଜୀବନରେ ଶେଷ ଦଶା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅଭିମାନଶୂନ୍ୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୁଣି, ଆପଣ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଲୁସିକୁ—ବୁଲିପଡ଼ି ଦୁଇହାତରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କିଲେ । କଣ୍ଠରେ ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ଅଙ୍କିତ ରହିଲା ନାହିଁ । ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ସ୍ୱତଃ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ଉଠିଆସି ତାଙ୍କ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତ ରଖିଲେ କିଛି ସମୟ । ତାପରେ ନୀରବରେ କକ୍ଷ ତ୍ୟାଗକଲେ । ବୋଧହୁଏ ନାରୀ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ଭଗବାନ ଏମିତି ଉପାଦାନ ଥୋଇଛନ୍ତି, ଯାହା ପୁରୁଷକୁ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ତାର ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ । ତାର କୋମଳ ଭାବ ବା ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ପୌରୁଷରେ ଆଘାତ ଲାଗେନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ବୁଝିଲେ ଘରେ କେବଳ ସେ ଓ ମୁଁ ; ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି—ତାଙ୍କର ତୀବ୍ର ଶୋକପ୍ରବାହ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ତାଙ୍କ ହାତ

ଧରିଲି । ମୋର ବ୍ୟବହାର ଅସୁନ୍ଦର ବୋଧ ହୋଇନଥିବ ତାଙ୍କୁ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ନୁହେଁ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ବି ସେପରି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ, ବିଶ୍ୱାସ । ଅବଶ୍ୟ ମୋର ଏ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା । କାରଣ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ସେ କେବେ ଏପରି ଭାବିବେ ନାହିଁ—ସେ ଯଥାର୍ଥ ଉଦାରହୃଦୟ । ତାଙ୍କର ଏ ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ସହିନପାରି କହିଲି—

"ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଲୁସି ମୋର କେତେ ପ୍ରିୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଉଭୟଙ୍କ ସମ୍ପର୍କର ଗଭୀରତା ମୋତେ ଅଜଣା ନାହିଁ । ଆମ ଉଭୟଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା ଠିକ୍ ସହୋଦରା ଭଗ୍ନୀ ପରି । ସେ ଯାଇଛି—ହେଲେ ମୁଁ ତ ଅଛି ? ଆପଣଙ୍କ ଭଗ୍ନୀ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲଭକରି ଆପଣଙ୍କ ଦୁଃଖର ସମଭାଗିନୀ ହେବାର ଅଧିକାର ଦେବେ ନାହିଁ ମୋତେ ? ଅବଶ୍ୟ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟର ବ୍ୟଥା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି । ତାର ଗଭୀରତା କଳନା କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ତଥାପି କହିବି—ସମସ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଦାହ, ମନୋବେଦନାକୁ ସହୃଦୟତା, ସହାନୁଭୂତି, ସମଦୁଃଖାନୁଭାବୁକତା ହିଁ ସହନୀୟ କରେ । ସେତିକି କରିବାର ସୁଯୋଗ ମୋତେ ଦେବେ ନାହିଁ ? ଅନ୍ତତଃ ଲୁସିର ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ?"

ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ବୁଝିଲି ଯାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେଦିନଧରି ତାଙ୍କର ଅନ୍ତରକୁ ଲୋକଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତରାଳରେ ଦଗ୍ଧ କରୁଥିଲା ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିବାର ପଥ ପାଇଛି । ତେଣୁ ଏ ଉଦ୍‌ବେଳନ । ଆହା ! ଦୁଇହାତକୁ ଠେକି ପାଗଳପରି ତାଳିମାରୁଥାନ୍ତି, କି ହୃଦୟ ବିଦାରକ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ! ଉଠିପଡୁଥାନ୍ତି ପୁଣି ବସିପଡୁଥାନ୍ତି । ଅଜସ୍ର ଲୋତକଧାରା ଗଣ୍ଡଦେଶଦେଇ ଝରି ପଡୁଥାଏ । ଅସୀମ କରୁଣାରେ ହୃଦୟ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ସ୍ୱତଃ ଦୁଇବାହୁ ମୋର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇଗଲା । କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଉପରେ ମୋ କାନ୍ଧରେ ମଥା ରଖିଦେଲେ କ୍ଲାନ୍ତ ଶିଶୁଭଳି ।

ଚିରନ୍ତନୀ ମାତୃତ୍ୱ ନାରୀ ହୃଦୟରେ ଚିର ଜାଗରୁକ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ମାତୃ ଭାବର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଘଟେ, ଜଗତର ସମସ୍ତ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତାଠୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଆମେ ଉନ୍ନୀତ ହେଉ । ଏହି ଶୋକାଭିଭୂତ ପୁରୁଷଟିର ମସ୍ତକ ମୋର ବକ୍ଷରେ ନିର୍ଭରକରି ରହିଥିଲାବେଳେ ମୋର ମନେ ହେଉଥିଲା, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେଉଁ ଅନାଗତ ଶିଶୁଟି ମୋର ଜୀବନକୁ ସାର୍ଥକ କରିବ, ସେହି ମୋର ବକ୍ଷରେ ମୁଣ୍ଡରଖିଛି । ଅବୁଝା ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । ତାର ଅବିନ୍ୟସ୍ତ କେଶଗୁଚ୍ଛକୁ ମୁଁ ସାଉଁଲାଇ ଦେଉଛି । ଏଥିରେ ଯେ କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଥାଇପାରେ, ସେତେବେଳେ ମୋର ମନେ ହୋଇନାହିଁ—

କିଛି ସମୟ ପରେ, ଶୋକର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ କମିଗଲା । ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରି ଠିଆ ହେଲେ । ତାପରେ କ୍ଷମା ମାଗିଲେ । ଭାବକୁ ଗୋପନ କରିବାର ଛଳନା ନାହିଁ । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ । ବିଗତ କାଳର ଅବସାଦକର ଦିବସ, ନିଦ୍ରାବିହୀନ ରାତ୍ରି — କାହା ଆଗରେ ସେ ହୃଦୟ ଖୋଲି କଥା କହି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଦୁଃଖ ସମୟରେ ମଣିଷ କି ଏଇଆ ଚାହେଁ ? କେହି ସ୍ନେହଶୀଳା ନାରୀ ନାହିଁ, ଯାହାର ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧା ସହାନୁଭୂତି ଦୁଃଖକୁ ଲାଘବ କରିବ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବା ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଦୁଃଖଶୋକରେ ମୂହ୍ୟମାନ ! କାହା ଆଗରେ ଦୁଃଖର ପସରାକୁ ସେ ଅଜାଡ଼ି ଦେବେ ? ଆଖି ପୋଛି କହିଲେ, "ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ବେଦନା କେହି ଅନୁଭବକରି ପାରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ଆଜି ଏ ପବିତ୍ର ସ୍ନେହର ଅମୃତଧାରା ମୋତେ ଯେପରି ସିକ୍ତକଲା ତାହାମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜଗତରେ ଅନନୁଭୂତ । ଅନ୍ୟକଥା କ'ଣ କହିବି, ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଉପଲବ୍‌ଧି କରିପାରିନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ସମୟକ୍ରମେ ସେ ବୋଧ ମୋର ଆସିବ । ତା ସହିତ ମୋର କୃତଜ୍ଞତାବୋଧର ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିବ, ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ । ଚିରଜୀବନ ଆମେ ଭ୍ରାତା ଭଗ୍ନି ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିବା ସ୍ୱର୍ଗତା ଲୁସିର ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତିକୁ ଜାଗରୁକ ରଖି ।"

ତାଙ୍କ ସହିତ ହାତମିଳାଇ କହିଲି "ଲୁସିରୁ ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତ ନିଶ୍ଚୟ । ତା ଛଡ଼ା ତୁମ ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ—" ସେ ଯୋଗ ଦେଲେ "ଯଦି କୌଣସି ପୁରୁଷର ଶ୍ରଦ୍ଧା ସମ୍ମାନ କୃତଜ୍ଞତାର ମୂଲ୍ୟ ତୁମ ନିକଟରେ ଥାଏ--ତେବେ ମୋ ଠାରୁ ଆଜି ତାହା ଗ୍ରହଣ କର ଭଉଣୀ ! ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି, ଯଦି ଭବିଷ୍ୟତରେ କେତେବେଳେ ତୁମେ କୌଣସି ପୁରୁଷର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼, ତୁମର ଆହ୍ୱାନ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା—ତୁମ ଜୀବନର ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ କେବେ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ନହେଉ । ତଥାପି ଯଦି ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଆସେ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ମନେ ପକାଇବ ।" ଶୋକାକୁଳତା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ଏ ଅକପଟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରନ୍ତୁ କିପରି ? ମୁଁ କଥାଦେଲେ ଯଦି ସେ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି କ୍ଷତି କ'ଣ ? ତେଣୁ କହିଲି—

"କଥାଦେଲି,"

ଅଳିନ୍ଦ ଦେଇ ଆସୁ ଆସୁ ଦେଖିଲି ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ଝରକାରେ ବସିଛନ୍ତି । ଶୂନ୍ୟରେ ଦୃଷ୍ଟି । ମୋ ପାଦ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଫେରି ଚାହିଁଲେ । "ଆର୍ଥର କେମିତି ?" ମୋ ଆଖିରେ ରକ୍ତିମା ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ "ଆଃ ! ଆପଣ ତାକୁ ବୋଧ ଦେଇଥିଲେ ! ହତଭାଗ୍ୟ ବିଚରା ! ସାନ୍ତ୍ୱନା ତାର ଦରକାର । ନହେଲେ ବଞ୍ଚିବ

କେମିତି ? ପୁରୁଷ ହୃଦୟର ବ୍ୟାଧି ଉପଶମ ପାଇଁ କଲ୍ୟାଣମୟୀ ନାରୀ କରର ଅମୃତ ସ୍ପର୍ଶସିନା ପ୍ରୟୋଜନ ? କିନ୍ତୁ ହତଭାଗ୍ୟର ଯେ କେହି ନାହିଁ !"

ନିଜର ଦୁଃଖ ଭାରକୁ ଏପରି ଅପୂର୍ବ ସାହସର ସହିତ ବହନ କରିବା କ୍ୱଚିତ୍ ଦେଖିଛି ! ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଭାବି ଭାରି ବିକଳ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ହାତରେ ଦେଖିଲି ସେହି ଟାଇପ୍ କପି କାଗଜ ବିଡାଟି । ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ପଢିଛନ୍ତି ? ତେଣୁ ଲୁସି ସହିତ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ବିଷୟରେ ମୋର ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କୁ ଅଜଣା ନଥିବ । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲି—

"କେବଳ ଆର୍ଥର କାହିଁକି, ଯଦି ସମ୍ଭବହୁଏ ସବୁରି ହୃଦୟର ବ୍ୟାଧି ଉପଶମ ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଆମ ଭିତରେ କ'ଣ ବନ୍ଧୁତା ହୋଇ ପାରେନା । ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟର କ୍ଷତକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନାବାରିରେ ମୁଁ ଧୋଇ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଆପଣ ଏ ଯେଉଁଟି ଧରିଛନ୍ତି, ପଢିସାରିଲେ ବୁଝିବେ ମୁଁ କାହିଁକି ଏ କଥା କହୁଛି ।" ମୋର ଅକପଟ ଭାବ ଅନୁଭବ କରି ମସ୍ତକ ଅବନତ କଲେ । ମୋ ହାତଟି ଧରି ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଏହି ସତ୍‌ସାହସପରାୟଣ ସ୍ୱାର୍ଥଲେଶହୀନ ବୀର ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ଏହାହିଁ କ'ଣ ଯଥାର୍ଥ ସାନ୍ତ୍ୱନା ? ବିବେକପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ପ୍ରତିଦାନ ଦେଲି । ତାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଲୋତକାପ୍ଳୁତ ହେଲା । ଭାବାବେଗରେ ବାକ୍‌ଶକ୍ତି ରୁଦ୍ଧ ହେଲା । କିଛି ସମୟପରେ ଶାନ୍ତ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ବାଳିକା—ତୁମର ଏ ଅକପଟ କରୁଣାର ପବିତ୍ରଶକ୍ତି ନିକଟରେ ଚିରଜୀବନ ଦୁଃଖର ଛାୟା ସୁଦ୍ଧା ପଡ଼ିବନାହିଁ ।" ପଶ୍ଚାଦରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଡକୁ ଆଗେଇଲେ ।

"ବାଳିକା !" । ଠିକ୍ ଏହି ବାକ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ ଲୁସି ପ୍ରତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେଇ ଏହାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ !

ଅଷ୍ଟାଦଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୦ ସେପ୍ଟେମ୍ବର

୫ଟା ବେଳେ ଘରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲି ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମରିସ୍ ଖାଲି ଆସି ନାହାନ୍ତି । କାମଦାମ ସାରି ହାରକର୍ ଦମ୍ପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କଳିତ ବିଭିନ୍ନ ଡାୟେରୀର ମୁଦ୍ରିତ ଲିପିଟି ପଢ଼ି ସାରିଛନ୍ତି । ହାରକର୍ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରି ନାହାନ୍ତି । ସେ ଯାଇଛନ୍ତି ସେହି ଗାଡ଼ିବାଲାଙ୍କ ପାଖକୁ, ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଡାକ୍ତର ହେନ୍ନେସ୍‌ସେ ଥରେ ମୋତେ ଲେଖିଥିଲେ । ଫେରିଲା ପରେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ମୋତେ ଚାହା କପେ ଦେଲେ । ବାସ୍ତବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ମୁଁ ଏ ଘରେ ବାସ କଲାଦିନଠୁ ଏଇ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ମୋତେ ଏହି ଘରସଂସାର ପରି ବୋଧହେଲା । ଚାହା ଖାଇ ସାରିଲା ପରେ ମିସେସ୍ ହାରକର କହିଲେ—

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ! ମୋର ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ ରଖିବେ ? ଆପଣଙ୍କ ରୋଗୀ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍‌କୁ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ଦୟାକରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ଡାୟେରୀ ପଢ଼ି ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।" ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ମୁଖର ଏ ନିବେଦନ ଭଙ୍ଗୀ ଉପେକ୍ଷା କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା, ଏଥିରେ ମନା କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲି । ତା ଘରକୁ ଯାଇ ଯେତେବେଳେ କହିଲି ଜଣେ ଭଦ୍ରମହିଳା ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ସେ ପଚାରିଲା—"କାହିଁକି ?"

"ସେ ବୁଲି ଦେଖିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଏଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବେ ।" ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା "ଭଲ କଥା । ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ । କିନ୍ତୁ ସାମାନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

ଘରଟା ସଫାସୁତୁରା କରିଦିଏ ।" ଗୃହ ସମାର୍ଜନର ଅଭିନବ ପଦ୍ଧତି—ବାକ୍ସର ସବୁତକ ମାଛି ଏବଂ ମାଙ୍କଡ଼ସା ଗିଳି ପକାଇଲା । ଭୟ କିମ୍ବା ଈର୍ଷାଜନିତ ଏ ଆଚରଣ ତା'ର ? ହୁଏତ ଭଦ୍ରମହିଳା କିଛି ପଚରାଉଚରା କରିପାରନ୍ତି ? କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ପରେ ହସି ହସି କହିଲା, "ବେଶ୍, ଭଦ୍ରମହିଳା ଆସନ୍ତୁ ଏଥର ।" ଖଟ ଧାରରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ବସିପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଖିକୁ ଉପରକୁ ଟେକିଥାଏ । ଯେମିତି ସେ ଆସିଲା-ବେଳେ ଦେଖିପାରେ । ତା'ର ଏ ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ଭାବିଲି ହତ୍ୟା ମନୋବୃତ୍ତି ଦେଖାଗଲା କି ? ପଢ଼ାଘରେ ମୋତେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ଭାବ ମନେପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ସତର୍କ ହୋଇ ଏପରି ଭାବରେ ଠିଆ ହେଲି ଯେପରି ହଠାତ୍ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ତାକୁ ସହଜରେ ଧରି ପାରିବି । ପ୍ରବେଶ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସହଜ ସୁନ୍ଦର ଭଙ୍ଗୀ ଯେ କୌଣସି ପାଗଳକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିବ—କାରଣ ଏହି ସହଜ ଭାବଟାକୁପାଗଳମାନେ ଖୁବ୍ ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି । ସେ ତା ପାଖକୁ ଆଗେଇ-ଯାଇ ମଧୁର ଭାବରେ ହସି ତା ହାତ ଧରିଲେ—

"ସୁସନ୍ଧ୍ୟା ମିଷ୍ଟର ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ । ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ କେମିତି ଆପଣଙ୍କୁ ଜାଣେ ! ଅବଶ୍ୟ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କଠାରୁ ଆପଣଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଛି ।" ସହସା କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । କେମିତି ଏକ [illegible] ଭଙ୍ଗୀରେ ତାଙ୍କ ଦେହସାରା ଆଖି ବୁଲାଇଲା । ଏଇ ଚାହାଣି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲା ବିସ୍ମୟକୁ—ତା'ପରେ ସନ୍ଦେହ । ତା'ପରେ ଯାହା କହିଲା ଶୁଣି ବିସ୍ମିତ ହେଲି । ସେ କହିଲା—

"ଡାକ୍ତର ଯେଉଁ ଝିଅଟିକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ ତୁମେ ତ ସେ ଝିଅ ନୁହଁ ? ନୁହେଁ ? ନା ନା ତୁମେ କେମିତି ହେବ ? ସେ ତ ମରିଗଲା ?" ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ମଧୁର ଭାବରେ ହସି କହିଲେ—

"ନା ନା । ମୁଁ ବିବାହିତା । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ପୂର୍ବରୁ ଆମର ବିବାହ ହୋଇ ସାରିଛି । ମୁଁ ହେଉଛି ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ।"

"ତା'ହେଲେ ତୁମେ ଏଠାରେ କ'ଣ କରୁଛ ।"

"ଆମେ ପତିପତ୍ନୀ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସି କିଛିଦିନ ଏଠାରେ ରହିଛୁ ।"

"ତେବେ ରହନା ଆଉ ।"

“କାହିଁକି ? କ’ଣ ହେଲା ?” ଏଭଳି କଠୋର କଥନ ମୋତେ ଶୁଣିବାକୁ ବିରକ୍ତ ଲାଗୁଛି । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ମନଃପୂତ ହେବନାହିଁ ନିଶ୍ଚୟ । ତେଣୁ ମୁଁ ପଚାରିଲି—

“ତୁମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ମୁଁ କାହାକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ? ମୋ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ନିତାନ୍ତ ବିରକ୍ତ ଭଙ୍ଗୀରେ ଚାହିଁଲା । ପୁଣି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ବିତୃଷ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା —

“ଦେଖ କି ନିର୍ବୋଧ ପ୍ରଶ୍ନ ? ଗଧା କାହାଁକା !”

“ନିର୍ବୋଧ ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁକି ହେବ ମିଷ୍ଟର ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ?” ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ତା’ର ସମ୍ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତର—

“ଦେଖନ୍ତୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ! ଆମ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଏଠାରେ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ସବୁ କିଛି ବିଷୟରେ ଆମର ଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ସମାଜଟିରେ ଉତ୍ସାହ ରହିବ ନାହିଁ ? ଡାକ୍ତର ଖାଲି ତାଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କ ପ୍ରିୟପାତ୍ର ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରୋଗୀମାନେ ବି ତାଙ୍କୁ କମ୍ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ନାହିଁ ! ପୁଣି କେଉଁ ପ୍ରକାର ରୋଗୀ ? ଅଧିକାଂଶ ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟହୀନ ପାଗଳ— ଯେଉଁମାନେ କୌଣସିଟିରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରଣ ପରମ୍ପରା ସ୍ଥିର କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ଗାରଦର ଅନ୍ତେବାସୀ ହୋଇଥିବାରୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଏଠାକାର କେତେକ ଅନ୍ତେବାସୀ ବୃଥା ତର୍କରେ ମାତିଥାନ୍ତି ଏମିତି କଥାରେ, ତର୍କଶାସ୍ତ୍ର ଭାଷାରେ ଯାହାକୁ କୁହାଯାଏ ‘କାରଣାଭାସ ଦୋଷ’ କିମ୍ବା ‘ଅବାନ୍ତର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଦୋଷ’ ।” ଏ ନୂତନ ଆବିଷ୍କାରରେ ଚକ୍ଷୁ ମୋର ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ଏଇ ମୋର ପ୍ରିୟ ପାଗଳ—ଯେ ବଦ୍ଧପାଗଳ ବୋଲି ସର୍ବବାଦୀସମ୍ମତ—ସେହି ବୁଝାଉଛି କି ନା ତର୍କଶାସ୍ତ୍ରର ମୌଳିକ ତତ୍ତ୍ୱ ? ପୁଣି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାର୍ଜିତ ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ ସଜ୍ଜନ ରୂପରେ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ତା’ର ସ୍ମୃତିଶକ୍ତିର କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମତନ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା କି ? ଏହି ନୂତନ ଅବସ୍ଥାଟି ଯଦି ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ତାର ଅବଚେତନ ମନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କଲା ଫଳରେ ହୋଇଥାଏ, ବୁଝିବାକୁ ହେବ ମିସେସ୍ ହାର୍‌କର୍ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭା କିମ୍ବା ଦୁର୍ଲଭ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରିଣୀ ।

ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଲା । ତାର କଥାର ଯୁକ୍ତି ଯୁକ୍ତତା, ବିବେଚନା ଶୀଳତା ଅନୁଭବ କରି ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ସାହସ ଆସିଲା । ମୋ ଦିଗକୁ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ତା’ର ପ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ କଥା ପକାଇଲେ ।

ପୁଣି ବିସ୍ମୟ ! ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଅପୂର୍ବ ନିରପେକ୍ଷତା ଅବଲମ୍ବନ ପୂର୍ବକ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି ! ଏପରି କି ନିଜକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହୁଛନ୍ତି—

"ଧରନ୍ତୁ । ମୋ କଥା ! ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଥାଏ । ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନବର୍ଗ ଯେତେବେଳେ ସେ କଥା ଜାଣିଲେ, ଭୟଭୀତ ହୋଇ ମୋତେ ଅନ୍ତଆରରେ ରଖିଲେ । ବିଶ୍ୱାସଟା କ'ଣ କି—ମୁଁ ଭାବିଲି ଜୀବନଟା ହେଉଛି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସତ୍ତା ଏବଂ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଜୀବନ୍ତବସ୍ତୁ ଯଦି ଭୋଜନ କରାଯାଏ, ସେ ବସ୍ତୁ ଯେତେ ନଗଣ୍ୟ ତୁଚ୍ଛ ହେଉ ପଛେ କିମ୍ବା ତାର ଆକାର ପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଉ କି ବୃହତ୍ ହେଉ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ; ତା'ହେଲେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ପାରିବ । ସମୟ ଆସିଲା—ଯେତେବେଳେ ଏଟା ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ବାସ୍ତବିକ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଏଇ ଡାକ୍ତର ମୋ କଥାର ସାକ୍ଷୀ ଦେବେ । ଥରେ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ : ମୋର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ରକ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜ ଜୀବନୀଶକ୍ତିର ବଳିଷ୍ଠତା ବୃଦ୍ଧି କରିବି । ଅବଶ୍ୟ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବାକ୍ୟ 'କାରଣ ରକ୍ତ ହିଁ ଜୀବନ'-ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏ କାମ ମୁଁ କରିଥିଲି । (ଯଦିଓ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଚୁଟ୍‌କା ଔଷଧ ବିକାଳୀ ଏହି ଆପ୍ତବାକ୍ୟର ଏମିତି ଅପବ୍ୟବହାର କରିଛି ଯେ ଏହା ଏକ ଘୃଣିତ ଉକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।) କ'ଣ ଡାକ୍ତର ? ମୁଁ ଠିକ୍ କହି ନାହିଁ ?" ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇବା ବ୍ୟତୀତ କ'ଣ ଭାବିବି, କ'ଣ କହିବି ଜାଣି ପାରିଲି ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ! ଏଇ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ଲୋକଟା ମାଛି ମାଙ୍କଡ଼ସା ଗିଳୁଥିଲା-- କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ? ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁ ବେଳା ଆସିଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ମୋତେ ଷ୍ଟେସନ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ଫେରିବାକୁ କହିଲି । "ଆଚ୍ଛା ! ଯାଏ ମିଷ୍ଟର ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସିବି । ବିଦାୟ ।" ମଧୁର ଭାବରେ କହି ଉଠିଲେ । ଅଥଚ ଏହାର ଉତ୍ତର କି ବିସ୍ମୟଜନକ !

"ବିଦାୟ, ମା ବିଦାୟ ! ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ତୋର ଏ ମଧୁର ମୁଖ ଆଉ ଯେମିତି ନ ଦେଖେ । ସେ ତୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତୁ । ଭଲରେ ରହ ମା !"

ଟୋକାମାନଙ୍କୁ ଘରେ ରଖି ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଭେଟିବାପାଇଁ ଷ୍ଟେସନ୍ ଗଲି । ବିଚରା ଆର୍ଥର୍ ଭାରି ସତେଜ ଦେଖାଯାଉଛି । ଲୁସିର ଅସୁସ୍ଥତା ଆରମ୍ଭ ସମୟରୁ ଏମିତି ଦେଖା ନଥିଲି । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍‌ର ରୂପ ବି ବେଶ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ବାଳକ ସୁଲଭ ଉଚ୍ଛଳ ଆବେଗ ନେଇ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ। ମୋତେ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ।

“ହେ ଜନ୍ ! କ’ଣ ସବୁ ଭଲରେ ଚାଲିଛି ? ଆଁ ? ଭଲ ? ଆଚ୍ଛା। ମୁଁ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି। ଦରକାର ହେଲେ ରହିବାକୁ ହେବ ତ ? ତେଣୁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଆସିଲି। ବହୁତ କଥା ଅଛି କହିବାକୁ। ମାଡାମ୍ ମୀନା ତୁମ ପାଖରେ ଅଛି ତ ? ଅଛି ? ବେଶ୍ । ଆଚ୍ଛା ତାର ପତିରତ୍ନଟି ? ତା’ଛଡ଼ା, ଆର୍ଥର୍ ଆଉ କ୍ୱିନ୍‌ସେ ବି ଅଛନ୍ତି ସେଠି ? ବାସ୍ !”

ଆସିଲାବେଳେ ଗାଡ଼ିରେ ବସି କ’ଣ କ’ଣ ସବୁ ଘଟିଛି କହିଲି, ଏ କଥା ବି କହିଲି ଯେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ମୋର ଡାୟେରିଟି ବି କାମରେ ଲାଗିବ। ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

“ଆଃ ! ସେଇ ବିଚକ୍ଷଣା ମାଡ଼ାମ୍ ମୀନା ନା ! ତାର ମସ୍ତିଷ୍କଟା ଗୋଟାଏ ବିଚକ୍ଷଣ ପୁରୁଷର ମସ୍ତିଷ୍କ, ଆଉ ହୃଦୟଟା ନାରୀର। ଗୋଟାଏ କିଛି ମହତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱସ୍ରଷ୍ଟା ଏ ଉଭୟର ସଂଯୋଗରେ ତାକୁ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ। ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ବହୁ ଭାଗ୍ୟରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ନାରୀ ମିଳିଲା ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ। ହେଲେ ଏଣିକି। ଆଜି ରାତିଠୁ ବନ୍ଦ। ଏହି ଭୟଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଜି ରାତିଠାରୁ ତାର ଯୋଗଦାନ ବନ୍ଦ, ଏଭଳି ସାଂଘାତିକ ବିପଦ ମଧ୍ୟକୁ ତାର ପଶିବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ। ଆମେ ପୁରୁଷମାନେ ତ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି— ନା ନା ବରଂ କହିବି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି, ସେହି ରାକ୍ଷସକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବା। କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ନାରୀର ଭୂମିକା କାହିଁ ? ଧର, ତାର କିଛି ନହେବ। କିନ୍ତୁ ଏହି ଅସୀମ ବିଭୀଷିକା ମଧ୍ୟରେ ହୁଏତ ତାର ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ରକ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇ ପାରେ ! କିମ୍ବା ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ? ଉଠିଲେ ଭୟ, ଶୋଇଲେ ସ୍ୱପ୍ନ ତାକୁ ଦୁର୍ଭୋଗ ଦେବ। ତା ଛଡ଼ା ଯୁବତୀ— ଦୀର୍ଘକାଳ ବିବାହିତ ଜୀବନ ଉପଭୋଗ ତ କରିନାହିଁ। ସେ ଦିଗରେ ତ ବହୁତ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଅଛି। ତୁମେ କହୁଛ ସବୁ ସେ ଟାଇପ୍ କରିଛି। ନିଶ୍ଚୟ ପଟରାପଟରି କରିବ। ଯାହା କହୁପଛେ ଆଜିକ। କାଲିକ ଆମେ ତାକୁ ଘରେ ରଖି ବାହାରିବା।” ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକମତ ହେଲି। ତାପରେ ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଆବିଷ୍କୃତ ତଥ୍ୟ କଥା କହିଲି। ଡ୍ରାକୁଲା ଯେଉଁ ଘରଟି କିଣିଛି ସେଟି ଆମ ପାଗଳଖାନାକୁ ଲାଗିଛି। ଏ କଥା ଶୁଣି ସେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଗଲେ। କହିଲେ, “ଓଃ। ଏ କଥା ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିଥାନ୍ତେ କି। ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଲୁସିକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଥାନ୍ତେ। ତେବେ, ବହିଗଲା ପାଣି ପାଇଁ ଶୋକକରି ଲାଭ କ’ଣ ? ପଛକଥା ନଭାବି ଆଗକୁ

ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ଭାବିବା ଦରକାର ।" ତାପରେ ଗେଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବାକ୍ ଅବସ୍ଥା । ଡିନର୍‌କୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମିସେସ୍ ହାର୍କରଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—

"ମାଡାମ୍ ମିନା ! ବନ୍ଧୁ ଜନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ତୁମେ ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହେଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ କ୍ରମାନୁସାରରେ ସଜାଇ ଦେଇଛ—ଏକଦମ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ?"

ସେ ହସି ଉଠି କହିଲେ "ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୁହେଁ, ଆଜି ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।"

"କାହିଁକି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହିଁକି ନହେବ ? ଆମେ ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିଲେ କେତେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଜିନିଷରୁ କେମିତି ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ? ତା ଛଡ଼ା ଆମେ ତ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକଥା କହିଲୁ । ଯଦି କେହି ନକହିଥାଏ ତା ପାଖରେ ତା ମନକଥା ଥାଉ ପଛେ ।"

ମିସେସ୍ ହାରକର ଲାଜରେ ସଢ଼ିଗଲେ । ପକେଟ୍‌ରୁ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ବାହାର କରି କହିଲେ—

"ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ । ଏଇଟି ନିଅନ୍ତୁ । ପଢ଼ି କହନ୍ତୁ ଏ ଖଣ୍ଡିକ ଯୋଗ କରାଯିବ କି ? ଏ ମୋର ଆଜି ଦିନର ବିବରଣୀ । ଦେଖୁଛି, ଯେତେ ଅନାବଶ୍ୟକ ହେଲେବି ସବୁ ଜିନିଷ ଯୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରେ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚିନ୍ତାକୁ ବାଦଦେଲେ ଯଥାର୍ଥ ବିବରଣୀ ଯତ୍‌ସାମାନ୍ୟ । କ'ଣ ଯୋଗ କରିବ ?" ପ୍ରଫେସର୍ ତାକୁ ପଢ଼ି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ତୁମେ ଯଦି ନଚାହୁଁଛ ନ ହଉ ? ତଥାପି କହିବି ହଉ । ଏହାଦ୍ୱାରା ତୁମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ପ୍ରେମ ତୁମ ପ୍ରତି ବଢ଼ିଯିବ । ଆମମାନଙ୍କର ବି ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ନେହ ସମ୍ମାନସଂଭ୍ରମ ତୁମ ପ୍ରତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ।" ସଲଜ ହାସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେ କାଗଜଖଣ୍ଡିକ ନେଲେ ।

ଅତଏବ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ସଜା ହୋଇଗଲା । ଡିନର୍ ପରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଗୋଟାଏ କପି ପ୍ରଫେସର୍ ନେଇଗଲେ । ସ୍ଥିର ହେଲା ନ'ଟା ବେଳେ ମିଟିଂ ହେବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତ ପଢ଼ିସାରିଛୁ । ତେଣୁ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବହିତ ହୋଇ ସ୍ଥିରକରିବୁ, ଏହି ରହସ୍ୟମୟ ସାଂଘାତିକ ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମ ସଂଗ୍ରାମର ରୂପରେଖ ।

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୦ ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର

୬ଟାବେଳେ ଡିନର୍‌ ହୋଇଗଲା । ତା'ର ୨ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ର ମିଟିଂ ବସିଲା । ମନେହେଲା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହିକା ସମିତି ପଢ଼ାଘରେ ଗଠିତ ହୋଇଛି ! ଭ୍ୟାନ୍‌ ହେଲସିଂକର ସଭାପତି ଆସନ । ସେ ଘରେ ପଶିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଆସନ ଦେଖାଇଦେଲେ । ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଲଗି ମୋତେ ବସାଇଲେ । ଅର୍ଥାତ୍‌ ମୁଁ ସେକ୍ରେଟାରୀ କାମ କରିବି । ମୋ ପରେ ଜନାଥନ । ଆରପଟେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ, ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍‌ । ପ୍ରଫେସର୍‌ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

"ମନେ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏହି କାଗଜରେ ଯାହାସବୁ ଅଛି ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା ?" ସମସ୍ତେ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲେ । ତା ପରେ ସେ କହିଲେ—

"କେଉଁ ପକାର ଦୁର୍ବାର ଶକ୍ତିର ମୁକାବିଲା କରିବାପାଇଁ ଆମେ ଯାଉଛନ୍ତି ତାର ସ୍ୱରୂପ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି କହିଲେ ଭଲ ହେବ ଭାବୁଛି । ଏହି ଲୋକଟାର ଇତିହାସ କିଛି ମଧ୍ୟ କହିବି । ସେଟା ମୁଁ ଭଲଭାବରେ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । ତାପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଆମର କର୍ମପନ୍ଥା ।

ରକ୍ତ ଶୋଷକ ପିଶାଚ ନାମକ ଏକ ପ୍ରକାର ଜୀବ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ପ୍ରମାଣ ପାଇଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ଆମର ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଅନୁଭୂତି କାଳରେ ଆମେ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷକରି ନ ପାରିଛନ୍ତି, ତଥାପି ପ୍ରାଚୀନକାଳର ଚିନ୍ତାଶୀଳ ମନୀଷୀଗଣଙ୍କ ବିବରଣୀରୁ ଏହାର ବିଶଦ ପରିଚୟ ମିଳେ । ମୁଁ ବି ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରଥମେ ସଂଶୟବାଦୀ ଥିଲି । ତେବେ ବହୁ ବର୍ଷ ଧରି ମୁକ୍ତ ମନରେ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ବିବେଚନା କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନ ହୋଇଥିଲେ ଆଖିରେ ଦେଖି, କାନରେ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ଏ ସବୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିନଥାନ୍ତି । ଆହା ! ଆଜି ଯାହା ଜାଣୁଛି ସେତେବେଳେ ଯଦି ଏତକ ଜାଣି ପାରିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ଅନୁମାନ କରି ପାରିଥାନ୍ତି —ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକ ପ୍ରିୟତମ ଜୀବନକୁ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିନଥାନ୍ତା ! ଗତସ୍ୟ ଶୋଚନା ନାସ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଉ ଯେମିତି ତାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ନଘଟେ; ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଆମେ ରକ୍ଷା କରିପାରନ୍ତି ଏହି ଅମଙ୍ଗଳ ହସ୍ତରୁ—ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମକୁ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମହୁମାଛି ଥରେ ନାହୁଡ଼ ମାରିଲେ ମରେ । କିନ୍ତୁ ପିଶାଚ ଯେତେ ଆଘାତ କରୁଥାଏ ତାରଶକ୍ତି ସେତେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ ଏବଂ ସେତିକ ସେତିକ ଅମଙ୍ଗଳ ସୃଷ୍ଟି

କରୁଥାଏ । ଆମ ଭିତରକୁ ଏହି ଯେଉଁ ପିଶାଚଟା ଆସିଛି ସେ ଏକାକୀ କୋଡ଼ିଏଟି ଲୋକଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ । ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ତୁଳନାରେ ତାର ଧୂର୍ତ୍ତତା ଖୁବ୍ ବେଶି; କାରଣ ଏହା ବହୁ ଯୁଗରୁ ଅର୍ଜିତ । ସେ ମନ୍ତ୍ରପ୍ରୟୋଗ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରେତ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନକରି ମଧ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଜାଣିପାରେ । ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ମୃତ ଆତ୍ମା ତାର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସନ୍ତି ସେମାନେ ତାର ଇଚ୍ଛାରେ ପରିଚାଳିତ ହୁଅନ୍ତି । ସେ ପାଶବିକ ପ୍ରକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ । ସେ ନିର୍ମମ, ମୃତ୍ୟୁପରି ନିର୍ମମ । ହୃଦୟ ବୋଲି ବସ୍ତୁ ତାର କିଛି ନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଯେ କୌଣସି ରୂପରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଝଡ଼, କୁହେଳିକା, ବଜ୍ର. ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପରି ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତି ସମୂହକୁ ନିଜ ଇଙ୍ଗିତରେ ପରିଚାଳିତ କରିପାରେ । ନିମ୍ନସ୍ତରର ଜୀବଗୋଷ୍ଠୀ ଯଥା : ମୂଷା, ପେଚା, ବାଦୁଡ଼ି, ମଥ୍, ଶୃଗାଳ, ଗଧିଆ, ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରେ । ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ନିଜର ଆକାର ବଢ଼ାଇପାରେ କମାଇପାରେ । ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇପାରେ, ଅଦୃଶ୍ୟ ରୂପରେ ବିଚରଣ କରିପାରେ । ଏପରି ବସ୍ତୁକୁ କି ପ୍ରକାର ଆଘାତ ଧ୍ୱଂସ କରିପାରିବ—ମନେକର ? ତେଣୁ କହେ ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଏକ ସାଙ୍ଘାତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନର ବ୍ରତ ନେଇଛନ୍ତି ଆମେ । ସମୟ ଆସିବ, ଯେତେବେଳେ ଇସ୍ପାତ୍‌ପରି କଠୋର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ଆତଙ୍କରେ ଥରିଉଠିବ ! ଯଦି ସଂଗ୍ରାମରେ ଆମର ପରାଜୟ ଓ ତାର ବିଜୟ ଘଟେ ଆମର ଶେଷ ଗତି କ'ଣ ? ଜୀବନଟା ତୁଚ୍ଛ—ଗଲେ ଯାଉ, ଶୋଚନା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ପରାଜୟ କେବଳ ଜୀବନମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । ଆମେ ବି ତା'ରି ରୂପ ଗ୍ରହଣକରିବା । ଆମେ ବି ହୃଦୟହୀନ ବିବେକଶୂନ୍ୟ ଘୃଣ୍ୟ ପିଶାଚରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଆମର ପ୍ରିୟତମଗଣଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିଚାଲିବା । ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ଚିରକାଳ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଅବରୁଦ୍ଧ ରହିଯିବ । ନୋହିଲେ କିଏ ଆମପାଇଁ ଖୋଲିବ ? ଭଗବାନଙ୍କ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ସମ୍ମୁଖରେ କାଳିମା ସଦୃଶ, ମାନବ କଲ୍ୟାଣରେ ପ୍ରାଣଦାନକାରୀ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ବକ୍ଷରେ ବିଦ୍ଧତୀର ସଦୃଶ ସମଗ୍ର ଜଗତ ଦ୍ୱାରା ଘୃଣିତ ହେଉଥିବା ଅନାଗତ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଛି । ପଛେଇ ଯିବା ଆମର ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ମୋ ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବି ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବୃଦ୍ଧ—ଜୀବନର ଆନନ୍ଦଉଲ୍ଲାସ, ସ୍ନେହପ୍ରେମର ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସୌଭାଗ୍ୟର କଳକାକଳି ବହୁ ଦୂରରେ ରହିଗଲେଣି । ତୁମେମାନେ ସଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ପୁଷ୍ପ । ହୁଏତ କାହାରି କାହାରି ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ସୁଖର ଅପରନ୍ତ ରତ୍ନଭଣ୍ଡାର ଆଜି ବି ତୁମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । କ'ଣ ତୁମମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ?"

ପ୍ରଫେସର୍ କହୁଥିଲାବେଳେ ଜନାଥନ୍ ମୋ ହାତ ଧରିଥିଲେ । ସେ ହାତ ବଢ଼ାଇବା ଦେଖି ଭୟ ହେଲା । ବୋଧହୁଏ ଭୟଙ୍କର ବିପଦର ସଂଭାବନାରେ

ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନା । ବରଂ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ମୁଷ୍ଟିବଦ୍ଧ କରରେ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି, ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ସଂକଳ୍ପ ଦୃଢ଼ତାର ପରିପ୍ରକାଶ । ବୀରର ଭୁଜଦଣ୍ଡ ହିଁ ତାର ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସ । ତାର ଉନ୍ମାଦକ ସଙ୍ଗୀତ ନିକଟରେ ନାରୀର ସ୍ନେହ ପ୍ରେମ ତୁଚ୍ଛ ।

ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଲୁ । ଦୃଷ୍ଟିରେ ହିଁ ଭାବ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ହେଲା ।

"ମୀନା ଆଜି ମୋ ପକ୍ଷରୁ କଥା ଦେଉଛି ।" ସେ କହିଲେ ।

ସ୍ୱଳ୍ପଭାଷୀ ମିଷ୍ଟର୍ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ କହିଲେ "ମୋତେ ଗଣନା କରନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର୍ ।"

"ମୁଁ ବି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଏକମତ । ଅନ୍ତତଃ ଲୁସିପାଇଁ ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ । ପ୍ରଫେସର୍ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି କଣ୍ଠରୁ କାଢିଲେ ସୁନାର ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ଖଚିତ ମାଳାଟି । ସେଇଟିକୁ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ରଖି ଦୁଇ କଡକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତ ଏବଂ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ବାମ ହସ୍ତ ଧରିଲୁ । ଜନାଥନ୍ ମୋ ହାତ ଧରି ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କ ଆଡକୁ ହାତ ବଢାଇଦେଲେ—ପରସ୍ପର ହାତ ଧରା ଧରି ହୋଇ ରହିଲୁ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚୁକ୍ତି ସମ୍ପାଦିତ ହେଲା । ମନେହେଉଥାଏ, ମୋର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଯେପରି ବରଫଖଣ୍ଡରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ତଥାପି ମୁଁ ହାତ କାଢି ଆଣିନାହିଁ ! ତାପରେ ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନରେ ବସିଲୁ । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏଥର ତାଙ୍କ ମୁଖର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା, ଉଦାତ୍ତ କଣ୍ଠର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ମନେକରାଇ ଦେଉଥିଲା ଯେପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି ।

"ଆଚ୍ଛା ! ତୁମେ ଜାଣ କିପରି ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମର ସଂଗ୍ରାମ ! କିନ୍ତୁ ନିରାଶ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ । କାରଣ ଆମେ ବି ଶକ୍ତିହୀନ ନୁହନ୍ତି । ବହୁ ବସ୍ତୁର ସମନ୍ୱିତ ଶକ୍ତି ଆମ ସପକ୍ଷରେ, ଯାହାର ଦ୍ୱାର ଏ ପ୍ରେତଲୋକବାସୀ ନିମନ୍ତେ ଅବରୁଦ୍ଧ । ବିଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ଆମର ଆୟତ୍ତାଧୀନ । ଚିନ୍ତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ଅଖଣ୍ଡ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଛି ଏବଂ ଦିବାରାତ୍ରି ଉଭୟ ଆମ ପକ୍ଷରେ ସମାନ । ଯଥାର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆମ କ୍ଷମତାର ପରିସର ଦିଗନ୍ତପ୍ରସାରୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଧାବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନରେ ଆମେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ତାହା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରନ୍ତି । ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକ ମହତ୍‌ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିହିତ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁ

ଆନ୍ତରିକ ନିଷ୍ଠା ଆବଶ୍ୟକ ଆମର ତାହା ଅଭାବ ନାହିଁ । ସର୍ବୋପରି ଏହାର ପରିଣାମ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥଲେଶହୀନ, ନିଷ୍କାମ । ଏହାତ ଯଥେଷ୍ଟ ?

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିବା ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବ୍ୟୂହ ରଚନା କରିଛି ତାର ସାଧାରଣ ସୀମା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି କେତେ ଦୂର ବ୍ୟାପ୍ତ । ମୋଟା ମୋଟି, ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ପିଶାଚର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପିଶାଚର କ୍ଷମତାର ସୀମା ସମ୍ପର୍କରେ ବିବେଚନା କରିବା ।

"ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରଂପରା ଏବଂ ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆମକୁ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ହେବ । ଅବଶ୍ୟ ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଗୁଡିକ ଆମକୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ବୋଧ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜୀବନମୃତ୍ୟୁର ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିହୁଏ । ମନେ କରନା ଯେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲାଭଳି ଅନ୍ୟକିଛି ଉପାଦାନର ଅଭାବରେ କିମ୍ବା ଏହି ପରଂପରା ବା ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ—ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ଜଗତର ଅନ୍ୟ ଅଂଶରେ ଭିନ୍ନ ଜନସମାଜରେ କ'ଣ ପ୍ରେତଲୋକବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ? ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । ହୁଏତ ଆମ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଧାରଣା ନଥାଇ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରେତଲୋକବିଶ୍ୱାସ ସବୁ ଦେଶରେ ସବୁ ସମାଜରେ ରହିଛି । ମନେକଲ ଦେଖି—ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଏ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନୋନ୍ନତ, ସଂଶୟବାଦୀ, ବସ୍ତୁ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଯୁଗରେ ବାସକରି ବର୍ଷକପୂର୍ବେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଧାରଣା ଆମ ମନକୁ ଆସିଥିଲା ? ଆମ ଚକ୍ଷୁ ସମକ୍ଷରେ ପ୍ରତିପନ୍ନ ସତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ଧରିନିଅ ଏହି ପିଶାଚ ବିଷୟରେ, ତାର ଶକ୍ତି ବା କ୍ଷମତା ବିଷୟରେ କିମ୍ବା ତାର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ଉପାୟ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତ ଧାରଣା ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । କାରଣ, ଦେଖ—ପୃଥିବୀରେ ଚାରିଆଡେ ମନୁଷ୍ୟ ବାସୋପଯୋଗୀ ସବୁଠାରେ ଏ ଧାରଣା ଉପସ୍ଥିତ । ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରୀସ୍, ରୋମ୍‌ରେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ଜର୍ମାନ୍, ଫ୍ରାନସ୍, ଭାରତର ଏ ଧାରଣା ଅଛି । ଏପରିକି ଚେର୍‌ନୋସେସ୍ ଏବଂ ଚୀନ୍‌ପରି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ଜନଜୀବନରେ ଆଚାରବ୍ୟବହାର, ବେଶଭୂଷା, ରୂପରେ ଏତେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ଧାରଣା କିନ୍ତୁ ରହିଛି । ଆଜିବି ସେଠାରେ ଲୋକେ ଏହି ପ୍ରେତପିଶାଚ ଭୟରେ ଥରହର । ଆଇସ୍‌ଲାଣ୍ଡବାସୀ ବରସର୍କରଙ୍କ ଉତ୍ପତ୍ତି ଦିନରୁ ଏ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ପାଷଣ୍ଡଜ ହୁନ୍, ସ୍ଲାଭ୍, ସାକ୍‌ସନ୍, ମାଗ୍ୟାର୍ ସମସ୍ତେ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ଲୋକବିଶ୍ୱାସକୁ ଆମ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଦେଖ, ଏହି ବିଶ୍ୱାସର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ତ ଆମ ନିଜର ଦୁଃଖାନୁଭୂତି ମଧ୍ୟରେ ସମର୍ଥିତ ହୋଇଛି ? ପିଶାଚ ସମୟର ଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ

ସାଧାରଣ ଜୀବପରି ନ ମରି ବଞ୍ଚି ରହେ । ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀର ରକ୍ତପାନରେ ପୁଷ୍ଟହୋଇ ତାର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି ସାଧିତ ହୁଏ । ସେ ଯୁବକରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ ଆମ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ଦେଖିଛନ୍ତି । ତାର ଜୀବନୀଶକ୍ତି ଦୃଢ଼ ହୁଏ । ତାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ପାଇଲେ ସତେଜ ହୋଇଉଠେ । କିନ୍ତୁ ତାର ଖାଦ୍ୟ ନପାଇଲେ ସେ ବଞ୍ଚି ପାରିବନାହିଁ । କାରଣ ସେ ତ ସାଧାରଣ ଜୀବ ପରି କିଛି ଖାଏ ନାହିଁ ? ବନ୍ଧୁ ଜନାଥନ୍ କେତେ ସପ୍ତାହ ତା ସଙ୍ଗେ ବାସକରି କେବେ କିଛି ଖାଇବାର ତାକୁ ଦେଖିନାହାନ୍ତି । ନୁହେଁ ? ତାର ଛାୟା ନଥାଏ, ଦର୍ପଣରେ ତାର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀଭୂତ ଘଟଣା । ତାର ହସ୍ତରେ ବହୁ ଲୋକର ଶକ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ—ଏହାମଧ୍ୟ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା ଯେତେବେଳେ ସେ ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧକଲା କିମ୍ବା ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇବାରେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟକଲା । ସେ ନିଜକୁ ଗଧିଆ ରୂପରେ ପରିଣତ କରିପାରେ—ହୁଇଟ୍‌ବିରେ ଜାହାଜ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳେ ଯାହା କରିଥିଲା କିମ୍ବା କୁକୁରଟାକୁ ଯେମିତି ଚିରି ପକାଇଥିଲା । ସେ ବାଦୁଡ଼ି ରୂପରେ ବିଚରଣ କରିପାରେ—ମାଡାମ୍ ମୀନା ହୁଇଟ୍‌ବିରେ ଝରକା ଉପରେ ଯାହା ଦେଖିଥିଲେ, ବନ୍ଧୁ କୁଇନ୍‌ସେ ମଧ୍ୟ ଲୁସିର ଝରକା ଉପରେ ଏହି ରୂପରେ ଦେଖିଥିଲେ । ସେ କୁହେଳିକା ସୃଷ୍ଟି କରି ତା ଭିତରେ ଆସେ—ମହାନ୍ ହୃଦୟ ପୋତାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ବିବରଣୀ କହେ । କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ ବେଷ୍ଟନକରି ଅଳ୍ପ କେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି କୁହେଳିକା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ସେ ଆସିପାରେ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ସହିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଧୂଳିକଣା ରୂପରେ—ଯେମିତି ବନ୍ଧୁ ଜନାଥନ୍ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗରେ ଦେଖିଥିଲେ ସେ ତିନି ଭଉଣୀଙ୍କୁ । ସେ ନିତାନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀର ଧରିପାରେ—ଆମେ ଦେଖିଛନ୍ତି ମିସ୍ ଲୁସି ଚିରଶାନ୍ତି ଲାଭକରିବା ପୂର୍ବରୁ ସମାଧିମନ୍ଦିରର ସୂକ୍ଷ୍ମ ପଥରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ? ଥରେ ଆସିପାରିଲେ ଯେ କୌଣସି ବାଟଦେଇ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଗତି କରିପାରେ—ତାହା ଯେତେ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଥାଉ କି ଅଗ୍ନି ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଥାଉ । ସେ ଅନ୍ଧାରରେ ଦେଖିପାରେ । ତେଣୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ପୃଥିବୀରେ ସେ ଏକ ଅତୁଳନୀୟ ଶକ୍ତି । ଆଃ—ଆଉ କିଛି ଶୁଣ ! ସେ ଏ ସବୁ କରିପାରେ, ତଥାପି ସେ ସ୍ୱାଧୀନ ନୁହେଁ । ବରଂ କହିବି କାରାରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ପାଗଳାଗାରଦର କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଆବଦ୍ଧ ପାଗଳ ଅପେକ୍ଷା ସେ ଅଧିକ ଶୃଙ୍ଖଳିତ । ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇପାରେ ନା । ପ୍ରାକୃତିକ ଜୀବ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ ମାନିବାକୁ ବାଧ—ଅବଶ୍ୟ ଏହାର କାରଣ ଅଜ୍ଞାତ । କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଅଧିବାସୀ ପ୍ରଥମେ ଆହ୍ୱାନ ନକଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ସେଠାକୁ ଆସି ପାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଆସିଲେ—ତା'ପରେ ବାଧାବନ୍ଧନ ମୁକ୍ତ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅମଙ୍ଗଳକର ବସ୍ତୁ ପରି ଦିବସ କାଳରେ ନିସ୍ତେଜ ।

ଦିବସର କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ କେବଳ ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଏ । ତାର ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ, ଠିକ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରେ । ଏ ସବୁ ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସରୁ ସଂଗୃହୀତ ଏବଂ ଆମ ଲିଖିତ ବିବରଣୀର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ତିକା ଆବାସରେ କିମ୍ବା କଫିନ୍ ବା ନରକଗୃହ ଭିତରେ ରହିଥାଏ, ତାର କ୍ଷମତାର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଯାହାଇଚ୍ଛା ତାହା କରିପାରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅପବିତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ତାର କ୍ଷମତା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ-- ଯେପରି ଦେଖା ଯାଇଛି ହୁଇଟ୍‌ବିରେ ସେହି ଆତ୍ମହତ୍ୟାକାରୀର ସମାଧିଠାରେ ।

''ଏହା ମଧ୍ୟ ଶୁଣା ଯାଇଛି—ପ୍ରବହମାନ ଜଳର ମନ୍ଥରଗତି କାଳରେ କିମ୍ବା ଜୁଆରର ପ୍ଲାବନ ସମୟରେ ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିପାରେ । ତାପରେ, ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ଅଛି, ଯାହା ତା ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ କ୍ଲେଶଦାୟକ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପର୍ଶରେ ସେ ଶକ୍ତିହୀନ ହୋଇପଡ଼େ, ଆମେ ତ ରସୁଣ କଥା ଦେଖିଛନ୍ତି ? ଯେତେ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ଅଛି, ଧର ଯେମିତି ମୋର ଏ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିର ମାଳଟି, ଯାହା ଆଗରେ ଆମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି—ଏ ସବୁ ନିକଟରେ ସେ ଶକ୍ତିଶୂନ୍ୟ । ଏ ସବୁ ବସ୍ତୁ ଦେଖିଲେ ଦୂରରେ ରହି ନୀରବରେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଏ । ଆହୁରି ଅନେକ ଜିନିଷ ଅଛି-- କହିଥାଏ ସେସବୁ । ଆମ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପଥରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ବଣ୍ୟ ଗୋଲାପର ଡାଳ ତା କଫିନ୍ ଉପରେ ରଖିଲେ ସେ ବାହାରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇପଡେ । ମନ୍ତ୍ରପୂତ ବୁଲେଟ୍ ତାର କଫିନ୍‌ରେ ଭେଦ କରିଦେଲେ ସେ ବାସ୍ତବ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭକରେ । ତା ପରେ ଶୂଳ ଭେଦ । ମସ୍ତକ ଛେଦନ ଦ୍ୱାରା ଚିର ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ବିଷୟ ତ ଆମକୁ ଜଣା ?

ଏଣୁ ଆମେ ତାକୁ ତା'ର ଆବାସ ଭୂମିରେ ଯେତେବେଳେ ପାଇବା, କଫିନ୍ ଭିତରେ ହିଁ ତାକୁ ଆବଦ୍ଧକରି ବିନାଶ କରିବା । ସେତେବେଳେ ଆମର ଏ ଲବ୍‌ଧ ଜ୍ଞାନର ଉପଯୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ମୋର ବନ୍ଧୁ ବୁଦାପେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ଆରମିନିଅସ୍‌ଙ୍କୁ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଛି । ତୁର୍କସୀମାନ୍ତରେ ପ୍ରବାହିତ ମହାନଦୀ ତୀରରେ ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ସଙ୍ଘଟିତ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିରେ ଯଶସ୍ୱୀ ଭୋଇଭୋଡ୍ ଡ୍ରାକୁଲା ହିଁ ହେବ ଏ ନିଶ୍ଚୟ । ଯଦି ସେ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ସେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ । କେବଳ ନିଜର ଜୀବନ କାଳରେ ନୁହେଁ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ମୁଖରେ ସେ ଚତୁରତା, ସାହସିକତା, ଶୌର୍ଯ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ସମ୍ମାନିତ । 'ବନାନ୍ତଭୂମି'ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ ଭାବରେ ପୂଜିତ । ସେହି ଅସୀମ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଲୌହକଠିନ

ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପରାୟଣତା ସହ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ବ୍ୟୂହ ରଚନା କରିଛି । ଆର୍ମିନିଅସ୍ କହିବା ଅନୁସାରେ ଏହି ଡ୍ରାକୁଲାଗଣ ଏକ ଉନ୍ନତ ଜାତି । ଅବଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି କୌଣସି ଶାଖାର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ସୈତାନ୍ ସହିତ ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନକାରୀ ଭାବରେ ସମକାଳୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ସିତ ହେଉଥିଲେ । ଯେଉଁ ହର୍ମାନ୍‌ସ୍ତାଦତ୍ ହ୍ରଦ ଉପରିସ୍ଥ ପର୍ବତମାଳା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ସ୍କୋଲୋମାନ୍‌ସ୍‌ରେ ସୈତାନ୍ ନିଜକୁ ଦଶମ ଛାତ୍ର ଭାବରେ ଦାବୀକରେ ସେଠାରେ ଏମାନେ ତାର ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ଆମର ବିବରଣୀରେ ଅଛି 'ଡାଆଣୀ, 'ସୈତାନ୍' 'ନରକ'ପରି କେତେକ ଶବ୍ଦ । ସେହିପରି ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଡ୍ରାକୁଲା ଲୋକମୁଖରେ 'ପିଶାଚ' ରୂପେ କଥିତ ହେବାକଥା ବି ଅଛି । ଏହି ମହାନ ଜାତିର ନରନାରୀଗଣଙ୍କର ଅସ୍ଥି ଯେଉଁ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ରର ଧୂଳିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ସେହି ପବିତ୍ର ମୃତ୍ତିକା ଏହି ଦୂଷିତତାର ଆବାସଭୂମି, କଳୁଷିତ ଆତ୍ମା ପକ୍ଷରେ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ।"

ଏହିପରି ଆଲୋଚନା ଚାଲୁଥିଲାବେଳେ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ତା'ପରେ ନିଶବ୍ଦରେ ଉଠିପଡ଼ି ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସାମାନ୍ୟ ବିରତିପରେ ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିର କର । ବହୁ ତଥ୍ୟ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି । ଅଭିଯାନର ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉପସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟ । ଜନାଥନଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି, ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗରୁ ହ୍ୱାଇଟ୍‌ବିକୁ ପଚାଶଟି ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ କାରଫାକ୍ସରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି । ଏ କଥା ବି ଜଣାପଡ଼ିଛି ସେଥିରୁ କେତୋଟି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ମୋର ମନେ ହୁଏ ଅବଶିଷ୍ଟ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ସେ ଘର ଭିତରେ ଅଛି କି, ଆଉ କିଛି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେଲାଣି ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ଆମର ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ । ଯଦି ତାହା ହୋଇଥାଏ ଆମକୁ ପିଛା ଧରିବାକୁ ପଡ଼ିବ —"

ଆଲୋଚନାର ଏହି ସ୍ଥଳରେ ଏକ ଚମକପ୍ରଦ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଘର ବାହାରୁ ପିସ୍ତଲ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ଝରକାକାଚ ଫଟାଇ ଗୋଟାଏ ବୁଲେଟ୍ ଛିଦ୍ର ପଥେ ଛୁଟି ଆସି ଏପଟ କାନ୍ଥରେ ବାଜିଲା । କେଡ଼େ ଡରକୁଳୀଟାଏ ମୁଁ—ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲି ! ପୁରୁଷମାନେ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ଝରକା ଖୋଲିଦେଲେ । ସେମିତି ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍‌ଙ୍କ କଣ୍ଠ ଶୁଭିଲା

"ଭାରି ଦୁଃଖିତ ମୁଁ । ତୁମେ ସବୁ ଡରିଗଲ ନା କ'ଣ ? ଯାଏ—କହୁଚ ରହ !" ମିନିଟିଏ ଖଣ୍ଡେ ପରେ ଆସି କହିଲେ—

"ମୋର ଏ ନିର୍ବୋଧପଣ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ମୁଁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ! ଆପଣ ଭାରି ଡରିଗଲେ ବୋଧହୁଏ ? ତେବେ ଘଟଣା ହେଉଛି—ପ୍ରଫେସର୍ କହୁଥିଲାବେଳେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବାଦୁଡ଼ି ଆସି ଝରକା ଧାରରେ ବସିଲା । ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାରୁ ଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ଜୀବପ୍ରତି ମୋର ଏମିତି ଭୟ ଆସିଛି ଯେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ସହ୍ୟକରିପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ତାକୁ ମାରିବାକୁ ବାହାରକୁ ଚଳି । ଆଜିକାଲି ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଦେଖୁଛି, ମାରି ଦେଉଛି । ଆର୍ଥର୍ ତ ହସୁଛି ଏକଥା ଦେଖି !"

"ତା'ଠାରେ ବାଜିଛି ?" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପଚାରିଲେ ।

"ଜାଣେନା ! ତେବେ ଭାବୁଛି ବୋଧହୁଏ ବାଜିନାହିଁ । କାରଣ ଜଙ୍ଗଲ ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ିଗଲା ଦେଖିଲି" ଆଉ କିଛି ନକହି ନିଜ ସ୍ଥାନରେ ବସିଲେ । ପ୍ରଫେସର୍ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ—

"ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ବାକ୍ସର ସନ୍ଧାନ ନେବାକୁ ହେବ । ସେଠା ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲେ, ପିଶାଚକୁ ଆବଦ୍ଧ କରିବା କିମ୍ବା ତାର ଗହ୍ୱର ମଧ୍ୟରେ ହତ୍ୟାକରି ପାରିବା ସହଜ କିମ୍ବା ସବୁ ବାକ୍ସର ମୃତ୍ତିକାକୁ ବନ୍ଧନ କରି ଦେବା, ଫଳରେ ସେ ଆଉ ସେଥିରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନପାରି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ମନୁଷ୍ୟ ରୂପରେ ଦେଖାଦେବ ଏବଂ ତା'ର ଦୁର୍ବଳତମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା ସହିତ ସମ୍ମୁଖ ସଂଗ୍ରାମ ହେବ ଆମର ।

"ହଁ ! ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ସବୁ ଠିକ୍ ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଜି ରାତିଠାରୁ ତୁମେ ଆଉ ଏଥିରେ ଯୋଗଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆମମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜୀବନ ତୁମର । ତେଣୁ ଏ ବିପଦ ଭିତରକୁ ତୁମେ ଯିବା ଠିକ୍ ନୁହେ । ଆଜି ରାତି ପରେ କୌଣସି କଥା ଆମକୁ ପଚାରିବ ନାହିଁ । ଯଥା ସମୟରେ ସେ ସବୁ ତୁମକୁ କୁହାଯିବ । ଆମେ ପୁରୁଷ । କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବା ଆମର ଧର୍ମ । ତୁମେ ଆମର ଆଶା ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାର ସ୍ଥଳ । ଆମ ଜୀବନ ଆକାଶର ଧ୍ରୁବତାରା । ଆଜି ଯେତେବଡ଼ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁମେ ଯେ ନିରାପଦରେ ଅଛ, ଜାଣିକି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଆଗେଇ ଯାଇ ପାରିବୁ ।"

ଦେଖିଲି ଏ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ—ଏପରିକି ଜନାଥନ୍ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଭଲ ମନେହେଲା ନାହିଁ । କାରଣ ଏମାନେ ବିପଦ ଭିତରେ ପଶିବେ

ନିଜ ନିରାପତ୍ତାକୁ ବିପନ୍ନ କରି । ସାମର୍ଥ୍ୟ ତ ନିରାପତ୍ତାର ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ? ଅଥଚ, ମୋର ଯତ୍ନ ନେବାରେ ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବ୍ୟୟିତ ହେବନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭାବିଲେ କ'ଣ ହେବ ? ସେମାନେ ତ ମନ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଲେଣି ? ଯଦିଓ ଅବସ୍ଥାଟା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅରୁଚିକର, ତଥାପି ନୀରବରହି ସେମାନଙ୍କର ଏହି ନାରୀସମ୍ମାନରକ୍ଷାଭାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେଲା ।

ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ କଥାର ସୂତ୍ରଧରି କହିଲେ—

"ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ମୋର ମତ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା' ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିବା ଚାଲ । ମହାକାଳ ତାର ଅଧୀନ । ଆମର ଦ୍ରୁତ କର୍ମପନ୍ଥା ହୁଏତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ହତଭାଗ୍ୟକୁ ତା କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିପାରେ ।"

ସେମାନଙ୍କର ଯିବାବେଳ ଆସିବାରୁ ଅନୁଭବ କଲି ଯେମିତି ମୋର ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଯିବ । ତଥାପି ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରହିଲି । ନଚେତ୍ ସେମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ବାଧାରୂପେ ଦେଖାଦେଲେ ହୁଏତ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବନ୍ଦ କରିଦେବେ । ଏ ଭଲ ହେଲା । ସେମାନେ କାରଫାକ୍‌ସ ଯାଉଛନ୍ତି, ଘରଭାଙ୍ଗି ଭିତରେ ପଶିବେ ।

ଦୁନିଆରେ ସବୁ ପୁରୁଷଙ୍କ ପରି ଏମାନେ ବି କହିଗଲେ ମୁଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିବି । ସତେ ଯେମିତି ପ୍ରିୟଜନଗଣଙ୍କ ବିପଦ ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସହଜରେ ଶୋଇପଡ଼େ ? ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ନିଦ୍ରାର ଛଳନା କରିବି । ନୋହିଲେ ଜନାଥନ୍ ଆସି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୧ ଅକ୍ଟୋବର, ରାତି ୪ଟା ।

ବାହାରୁଛି, ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡଠାରୁ ଜରୁରୀ ଡାକରା ଆସିଲା । ତାର କିଛି ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିବାକୁ ଅଛି । ତେଣୁ ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବା ଦରକାର । ଭୃତ୍ୟକୁ କହିଲି ତାକୁ ଜଣାଇଦେବ ଯେ ସକାଳେ ତାକୁ ଦେଖା କରିବି । ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟ କାମ ଅଛି । ଭୃତ୍ୟ କହିଲା

"ସେ ତ ଆଜ୍ଞା ନଗ୍ରେଡ଼ବନ୍ଧା । ଏଭଳି ବ୍ୟସ୍ତତା ତାର କେବେ ଦେଖି ନଥିଲି । କ'ଣ କହିବ ମୁଁ ଜାଣେନା । ତଥାପି ଆପଣ ଦେଖା ନ କଲେ ବୋଧହୁଏ ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖାଦେବ ମନେହୁଏ ।" ଅକାରଣରେ ଏକଥା ସେ କହିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ କହିଲି "ଆଚ୍ଛା । ଯାଉଛୁ ଚାଲ ।" ରୋଗି ଦେଖି ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହିଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ।

ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ "ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ମୋତେ ସଙ୍ଗରେ ନିଅ । ତୁମ ଡାଏରୀରୁ ତା କଥା ପଢ଼ି ମୋର ଭାରି ଇଚ୍ଛା ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ । ତା'ଛଡ଼ା ଆମ ଉପସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ତା'ର କିଛିଟା ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ବିଶେଷତଃ ତା'ର ବିଚଳିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାକୁ ଦେଖିବା ମୋର ଇଚ୍ଛା ।"

"ମୁଁ ଯିବି ?" ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ କହିଲେ ।

"ମୁଁ ବି ?" କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍‌ର ପ୍ରଶ୍ନ ।

"ମୁଁ କାହିଁକି ନ ଯିବି ତେବେ ?" ହାରକର୍ କହିଲେ । ସମସ୍ତେ ଗଲୁ ।

ଖୁବ୍ ବିଚଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଦେଖିଲୁ । ତା ସତ୍ତ୍ୱେ, କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭାବଭଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ସଂଯତ, ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ, ବିଚାରଶୀଳ । ବରଂ କହିବ ତାକୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ତା'ର ଏ ଭାବ କୌଣସି ପାଗଳ ପକ୍ଷରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । ଅନ୍ତତଃ ମୋ ଜୀବନରେ କୌଣସି ପାଗଳକୁ ଏ ରୂପରେ ଦେଖି ନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ତା'ର ବ୍ୟବହାର ସଂସାରର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନ ଏ ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ । ଚାରିଜଣଯାକ ଘରଭିତରେ ପଶିଲୁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ତା'ର ଅନୁରୋଧ—ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଛାଡ଼ି କରି ତାକୁ ଘରକୁ ପଠାଇ ଦେବ । ତାର ଯୁକ୍ତି, ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ରୋଗମୁକ୍ତ । ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତାର ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ କହିଲା "ବନ୍ଧୁଗଣ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରୁଛି ।" ମୋତେ ଚାହିଁ କହିଲା "ଭଦ୍ରଲୋକମାନେ ବସି ଦୟାକରି ମୋ କଥା ବିଚାର କରନ୍ତେ ନାହିଁ ? ଆଚ୍ଛା —ଆପଣ ତ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋତେ ପରିଚିତ କରାଇ ନାହାନ୍ତି ?" ତା କଥାରେ ମୁଁ ଏମିତି ବିସ୍ମିତ ହେଲି ଯେ ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ସହିତ ଭଦ୍ରଲୋକମାନଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇବାର ଅସଙ୍ଗତି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ପୁଣି ଲୋକଟାର ବ୍ୟବହାରରେ ମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ସ୍ତରକୁ ତାକୁ ନେଇ ଆସିଥିଲା । ତେଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲି "ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ, ପ୍ରଫେସର୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ଟେକ୍ସାସ୍‌ବାସୀ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍, ମିଷ୍ଟର ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍ ।" ଜଣ ଜଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କ କରମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ଅବସରରେ କହିଲି—

"ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ । ଉଇଣ୍ଡ୍‌ହାମ୍‌ରେ ଆପଣଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ମୁଁ ଅଧିକାର କରିଥିଲି, ଆପଣଙ୍କ ଏ ଉପାଧି ଗ୍ରହଣରୁ ଜାଣି ଦୁଃଖିତ ହେଲି ଯେ ସେ ଆଉ ଇହଜଗତରେ ନାହାନ୍ତି । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରିୟପାତ୍ର ଥିଲେ । ଶୁଣିଛି ତାଙ୍କ ଯୌବନ କାଳରେ ଏକ ପ୍ରକାର ପାନୀୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଡର୍ବୀ ନାଇଟ୍‌ରେ ବହୁତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲା । ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ! ଏକ ମହାନ୍ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀ ଆପଣ ! ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ସହିତ ଏହାର ସମନ୍ୱୟ ଏକ ମହାନ୍ ଘଟଣା, ଯାହାର ସୁଫଳ ସୁଦୂର ପ୍ରସାରୀ । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର ଜାତୀୟ ପତାକା ସହିତ ଆପଣଙ୍କ ପତାକାର ସମନ୍ୱୟ ଇତିହାସର ଏକ ଗୌରବମୟ ଘଟଣା । ଏହି ସମନ୍ୱୟର ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ଯେତେବେଳେ 'ମନରୋନୀତି' ପ୍ରକୃତ ରାଜନୀତିକ ରୂପ ନେବ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଭେଟିବା ଯେ କିପରି ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ କ'ଣ କହିବି ? କ୍ଷମା କରିବେ ସାର୍ ! ଆପଣଙ୍କ ନାମ ପୂର୍ବରୁ ଗତାନୁଗତିକ ପଦବୀସମୂହ ମୁଁ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହିଁ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମାନସିକ ଉପାଦାନସମୂହର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ବିବର୍ତ୍ତନତତ୍ତ୍ୱ ଆବିଷ୍କାର କରି ଚିକିତ୍ସାବିଜ୍ଞାନକ୍ଷେତ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ଲୌକିକ ପଦପଦବୀ ପ୍ରୟୋଗ ଅସୁନ୍ଦର, ଅନୁପଯୁକ୍ତ; ଯେହେତୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆବଦ୍ଧ ରଖାଯାଏ । ଆପଣ, ଭଦ୍ରମହୋଦୟଗଣ ! ନିଜ ନିଜର ଜାତୀୟତା, ବଂଶ ପରଂପରା ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରତିଭା ଅନୁଯାୟୀ ଏ ଚଳମାନ ଜଗତରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି କହିବି ଯେ ଜଗତରେ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପରି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ସାଧାରଣ ସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ! ଆପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ମାନବ ପ୍ରେମୀ ଚିକିତ୍ସାବ୍ୟବସ୍ଥାବିଶାରଦ ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ । ମୋ ବିଷୟ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରିବେ, ମୋର ଅନୁରୋଧ ।" ଏହି ଶେଷ ଅନୁରୋଧଟି ଏପରି ସମ୍ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ ରୀତିରେ ପ୍ରକାଶ କଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଗଲୁ ।

ସମସ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ! ସମସ୍ତେ ଇତଃସ୍ତତ କଲେ । ମୋ ନିଜକଥା କହିବି : ଲୋକଟାର ପୂର୍ବଚରିତ୍ର ଇତିହାସ ଜାଣିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା, ତା'ର ମାନସିକ ସ୍ଥିରତା ଫେରି ଆସିଛି । ଭାରି ଇଚ୍ଛାହେଲା ତାକୁ କହିବାକୁ--ମୁଁ ତା'ର ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଏବଂ ତାକୁ ଛୁଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ଯାହା ଯାହା ଦରକାର ସକାଳେ ଦେଖିବି । ପୁଣି କେମିତି ମନେ ହେଲା —ଏମିତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଦରକାର । କାରଣ ଅତୀତର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜାଣିଛି, ଏହି ରୋଗୀର ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭାବନା କିପରି

ସବୁବେଳେ ଥାଏ । ତେଣୁ କେବଳ କହିଲି—ତାର ଅବସ୍ଥାର ଦ୍ରୁତ ଉନ୍ନତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ସକାଳେ ତା ସହିତ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା କରିବି ଭଲଭାବରେ ଏବଂ ତା'ପରେ ବିବେଚନା କରିବି କେତେଦୂର ତା'ର ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥିରେ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ସହସା କହି ଉଠିଲା—

"କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ! ମୋର ଆଗ୍ରହଟା ଆପଣ ବିବେଚନା କରୁ ନାହାନ୍ତି । ମୋର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ଏଇଠୁ-- ଏଇ ରାତି ପାହାନ୍ତାରେ କହିଲେ ମୁଁ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ଏ ମହାକାଳର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସେହି ସନାତନ ହଲ୍‌କାର ସହିତ ଆମେ ଚୁକ୍ତିରେ ଏହାହିଁ ସାରତତ୍ତ୍ୱ, ଯେ ତାର ଇଚ୍ଛାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ? ଭାବୁଛି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଅଥଚ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକାଙ୍କ୍ଷାଟିର ପରିପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ପରି ଜଣେ ସର୍ବଜନ ପ୍ରଶଂସିତ ପ୍ରବୀଣ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ତାହାର ଉପସ୍ଥାପନ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।" ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ମୋତେ ଚାହିଁ ନାସ୍ତିଭାବ ଦେଖି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲା । ସେମାନଙ୍କ ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥନ ନ ପାଇ କହିଲା—

"ଏହା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ଯେ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ କରି ମୁଁ ଭୁଲ କରୁଛି ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ଭୁଲ କରୁଛ !" ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟୋକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦୟତା ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । କିଛି ସମୟ ନିର୍ବାକ୍ ରହି ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା—

"ଭାବୁଛି ବୋଧହୁଏ ଅନୁରୋଧର କାରଣ ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲାନାହିଁ । ଭିନ୍ନ କାରଣ କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ ! ତା' ସହିତ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ମୋତେ ଏତିକି ସୁବିଧା ବା ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର ଏ ମିନତି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାରଣରୁ ନୁହେଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୋର ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସମସ୍ତ କାରଣ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ମୋର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଶପଥ କରି କହୁଛି ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିତାନ୍ତ ମହତ୍, ନିସ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ଦୃଢ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଧରୁ ଜାତ । ଆପଣ ଯଦି ମୋର ହୃଦୟକୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତେ ସାର୍ ! କି ମହାନ୍ ଭାବ ମୋତେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରୁଛି ନିଶ୍ଚୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରିୟତମ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ମୋତେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ ।" ଅଧୀର ଆଗ୍ରହରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲା । ତା'ର ଏ ଚତୁର କୌଶଳର ଏ ଆକସ୍ମିକ ଆବିର୍ଭାବ ଯେ ପାଗଳାମିର ଭିନ୍ନ ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଏହି ଧାରଣା ମୋର ବଳବତ୍ତର ହେଉଥାଏ । ତେଣୁ ଭାବିଲି, ଚାଲୁ ଏପରି କିଛି ସମୟ । ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ବୁଝିଛି ଶେଷରେ ନିରାଶ ହୋଇ ସବୁ ପାଗଳ ଯାହା କରନ୍ତି ଏ ବି ତାହା କରିବ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ନିବିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି ତା'ଠାରେ

କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ । ସେ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍‌କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଯେପରି ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ ସେତେବେଳେ କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନେ ହୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପରେ ଭାବି ଦେଖିଛି ସେ ଯେପରି ଜଣେ ସମାନସ୍କନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ କଥୋପକଥନ ରତ ।

“ଆପଣ କାହିଁକି ଆଜି ରାତିରେ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ତା’ର ପ୍ରକୃତ କାରଣ କହି ପାରିବେ କି ? ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛି— ଜଣେ ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ମନେ ନ କରି ଯଦି ମୁକ୍ତ ମନରେ ମୋତେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରନ୍ତି, ତେବେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବେ ।” ସେ ବିଷଣ୍ଣ ଭାବରେ ମସ୍ତକ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲା । ମୁଖରେ ତା’ର ତୀବ୍ର ଅନୁଶୋଚନାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ପ୍ରଫେସର୍ କହି ଉଠିଲେ—

“ଦେଖନ୍ତୁ ସାର୍ ! ନିଜେ ବିବେଚନା କରନ୍ତୁ । ଆପଣ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ଆପଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତାର ଅଧିକାରୀ । ଆପଣଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଓ ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ତାହାହିଁ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅସୁବିଧା ସନ୍ଦେହରେ ଆପଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିକିତ୍ସାଧୀନ । ତେଣୁ ଆପଣ ଏହା କହିବା ଉଚିତ୍ । ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଯଦି ଆମକୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନରେ ସହାଯ୍ୟ ନ କରନ୍ତି ଆପଣଙ୍କର ଏ ଇଚ୍ଛା କିପରି ପୂରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ? ଅତଏବ ବିଜ୍ଞତାର ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତୁ ! ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ! ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବୁ ।” ସେ ମସ୍ତକ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରି କହିଲା—

“ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ମୋର କିଛି କହିବାକୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଯଥାର୍ଥ । କିନ୍ତୁ କହିବାର ଅଧିକାର ଯଦି ଥାଆନ୍ତା ମୁଁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହୁଅନ୍ତି କାହିଁକି ? ମୋ ନିଜ ଉପରେ ମୋର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ କେବଳ ଅନୁରୋଧ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦେଖନ୍ତୁ, ଏହି ଇଚ୍ଛା ଯଦି ପୂରଣ ନ ହୁଏ— ମୋର ତ କିଛି ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଲା ନାହିଁ ?” ଅଭିନୟଟା ଖୁବ୍ ବେଶି ହୋଇ ଯାଉଛି । ଅତଏବ ଏହାର ପରିସମାପ୍ତି ଏହିଠାରେ ଘଟୁ । ତେଣୁ ଦ୍ୱାର ଦିଗକୁ ଆଗେଇ ଆଗେଇ କହିଲି,—

“ଆସ ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଆମର ତ କାମ ଅଛି ? ଆଚ୍ଛା ଶୁଭ ରାତ୍ରି !”

ଦ୍ୱାରରେ ପହଞ୍ଚିଛି କି ନାହିଁ ରୋଗୀଠାରେ ନୂତନ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆଭାସ ଦେଖାଗଲା । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସିଲା ଯେ ମୋର ଭୟ ହେଲା ହୁଏତ ହତ୍ୟା କରିବ ମୋତେ । କିନ୍ତୁ ଭୟ ଅକାରଣ । ପ୍ରାର୍ଥନା ଭଙ୍ଗୀରେ ଦୁଇହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ସକରୁଣ କଣ୍ଠରେ ଆବେଦନ କଲା । ସେ ବୁଝିଛି ଯେ ଉତ୍ତେଜନାର

ଆଧିକ୍ୟ ହିଁ ତା ନିଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ତଥାପି ସେ ସେଥିରୁ ନିରସ୍ତ ନୁହେଁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି । ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ମୋରି ଭାବ । ତେଣୁ ଅବିଚଳିତ ରହି ତାକୁ ଇଙ୍ଗିତରେ ଜଣାଇ ଦେଲି, ତାର ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସ ନିରର୍ଥକ । ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଛି ଯେତେବେଳେ କିଛି ଜିନିଷ ସେ ଚାହେଁ ଏବଂ ସେ ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଚିନ୍ତାକରେ, ଖୁବ୍ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇପଡ଼େ । ଠିକ୍ ଏମିତି ଘଟିଛି ସେ ବିଦାୟ ମାଗିଲାବେଳେ । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଭାବ ଉଭେଇ ଯାଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତେଜନାର ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣତି କ୍ରୋଧ । କିନ୍ତୁ ଏ ଆଶଙ୍କା ମିଥ୍ୟାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଯେତେବେଳେ ବୁଝିପାରିଲା ତାର ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ମୂଲ୍ୟହୀନ, ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ଦୁଇ ହାତ ମୋଡ଼ି ସେ କାନ୍ଦି କଣ୍ଠସ୍ୱର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଚାଲିଥାଏ । ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ଲୋତକଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ତାର ମୁଖର ଭାବଭଙ୍ଗୀ କଣ୍ଠର ଆର୍ତ୍ତି ଯେପରି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ କରୁଣ ରସ !

"ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର କରୁଣ ମିନତି— ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋତେ ଏ ଗୃହରୁ ଅନ୍ତର କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କର ଯେଉଁଠାକୁ ଇଚ୍ଛା, ଯେପରି ଇଚ୍ଛା ମୋତେ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଚାବୁକ୍ ଚେନ୍‌ନେଇ ଜଗୁଆଳିମାନେ ମୋ ସହିତ ଚାଲନ୍ତୁ । ଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟକୋଟ୍, ହାତକଡ଼ି, ଗୋଡ଼କଡ଼ି ପକାଇ ମୋତେ ଜେଲକୁ ନେଇଯାଆନ୍ତୁ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଘରୁ ମୁଁ ବାହାରିଯାଏ । ଏଠାରେ ଆପଣ ମୋତେ ରଖି କି ଭୁଲ କରୁଛନ୍ତି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ ମୋ ହୃଦୟର ବାଣୀ, ଆତ୍ମାର କଥା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣ କାହାପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି ଜାଣିପାରୁନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେ କହିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ହାୟ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ! ମୁଁ ସେ କହିପାରିବି ନାହିଁ ! ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର ସବୁ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ନାମରେ, ଆପଣଙ୍କ ସମସ୍ତ ସ୍ନେହପ୍ରେମ, ଆଶାଆକାଂକ୍ଷା ନାମରେ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥକରି ଅନୁରୋଧ କରୁଛି, ମୋତେ ଏ ଗୃହ ବାହାରକୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ମୋ ଆତ୍ମାକୁ ଦୋଷଭାଗୀ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ! କ'ଣ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ? ମୋ କଥା ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ? ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ ଜ୍ଞାନୋଦୟ ହେବନାହିଁ ? ଆପଣ କ'ଣ ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ପାଗଳ ନୁହେଁ ଭଲ ମଣିଷ ? ମୋର ଉକ୍ତି ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ ନୁହେଁ— ନିରାଟ ସତ୍ୟ । ଆପଣ କ'ଣ ଦେଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ଯେ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ତାର ଆତ୍ମାର ପବିତ୍ରତା ରକ୍ଷା ପାଇଁ କିପରି ବ୍ୟଗ୍ର ? ଶୁଣନ୍ତୁ ! ମୋ କ'ଥା ରଖନ୍ତୁ ! ମୁଁ ଚାଲିଯାଏ । ମୋତେ ବିଦାୟକରି ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାଏ ।"

ଭାବିଲି ଯେତେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଥିବ ତାର ଉତ୍ତେଜନା ସେତେ ବଢ଼ୁଥିବ ଏବ ଶେଷରେ ଉତ୍ପାତ । ତେଣୁ ତାର ଦୁଇହାତ ଧରି ଉଠାଇଲି ।

ରୂଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲ "ଶୁଣନ୍ତୁ ! ବହୁତ ବେଶି ହୋଇଗଲା । ଆଉ ନୁହେଁ । ଦୟାକରି ବିଛଣାକୁ ଯାଆନ୍ତୁ । ବିଚାରଶୀଳତାର ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।"

ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଆବେଗ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । କିଛି ସମୟ ନିବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୋତେ ଚାହିଁ ଠିଆ ହେଲା, ତା ପରେ ଚୁପ୍‌କରି ଖଟ ଧାରରେ ବସିଲା । ବୋଧହୁଏ ସବୁ ଥର ପରି ଉତ୍ତେଜନା ଭଙ୍ଗର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଗଲା ।

ସମସ୍ତେ ପଦାକୁ ଗଲୁ । ଯାଉ ଯାଉ ଶୁଣିଲି ଅବିଚଳିତ କଣ୍ଠରେ ଭଦ୍ରତାପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରରେ ସେ କହୁଛି—

"ପରେ ମୋର କଥାର ଯଥାର୍ଥତା ଅନୁଭବ କରିବେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ !"

ଊନବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍ଙ୍କ ଡାଏରୀ

ଅକ୍ଟୋବର ୧ ତାରିଖ : ୫ଟା :—

ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀଦଳ ସହିତ ସହଜ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମନରେ ଚାଲିଲି । ଦେଖିଗଲି ମୀନା ଖୁବ୍ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ଅଛି । ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି, ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ରହି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କାମକୁ ପଠାଇ ଦେଲା । ଏହି ବିଭୀଷିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାରରେ ତାକୁ ପଶିବା ଦେଖି ମୁଁ ଭାରି ଭୟ କରୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର କାମ ସରିଗଲା । ତା'ରି, ଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ଫଳରେ ହିଁ ସମଗ୍ର ଆଖ୍ୟାନଟି ଏପରି ସୁସଂଯୋଜିତ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଛି ଅନୁଭବକରି ବାକୀ ଅଂଶଟା ଆମ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେବା ଉଚିତ୍ । ମିଷ୍ଟର୍ ରେନ୍ଫିଲ୍ଡଙ୍କ ପାଖରେ ଯାହା ଘଟିଲା ସେଥିରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅଳ୍ପେ ବହୁତେ ବିଚଳିତ । ସେଠାରୁ ବାହାରି ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ପଢ଼ା ଘରକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ନୀରବ । ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା କହିଲୁ ଦେଖି ଜାକ୍ । ସେ ଲୋକଟା କ'ଣ ଠକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ? କିନ୍ତୁ ଯାହାକହ—ଏମିତି ବୁଦ୍ଧିମାନ ପାଗଳ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲି ! ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଠିକ୍ ଜାଣେନା । ତେବେ କହିବି, ଲୋକଟାର ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗୁରୁତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଯଦି ତାହା ହୋଇଥାଏ ସେଟା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେବା ବାସ୍ତବିକ୍ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ।" ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମୁଁ ନୀରବ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ

ଯୋଗଦେଲେ— "ଆହେ ଜନ୍ । ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ପାଗଳଙ୍କ କଥା ବେଶି ଜାଣ ମୋ ଅପେକ୍ଷା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଯାହା ଘଟିଲା ସେଥିରେ ଲୋକଟାର ଏ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ମୁକ୍ତି ଦେଇଥାନ୍ତି ମୁଁ ହୋଇଥିଲେ । ଦେଖିବା କି ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ! ତେବେ ଆମ ଉପସ୍ଥିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଯାହା ହୋଇଛି ଠିକ୍ ହୋଇଛି ।" ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ କମ୍ପର ସ୍ୱପ୍ନିଳ କଣ୍ଠରେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ମୁଁ ବି ଠିକ୍ କଲି କି ଭୁଲ୍ କଲି ଜାଣେନା । ତଥାପି ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଏକମତ । ଯଦି ଲୋକଟା ସାଧାରଣ ପାଗଳ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ସମ୍ଭାବନାଥାନ୍ତା । କାଉଣ୍ଟ ସହିତ ତାର ଏପରି ସମ୍ପର୍କଯେ ସେ ତାର ଗତାଗତର ସୂଚକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକରେ । ତେଣୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାର ଖିଆଲକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାଭଳି ଭୁଲକୁ ମୋର ଖୁବ ଭୟ । ଏହି ସମାନ ଆକୁଳତା ନେଇ ସେ ବିରାଡ଼ି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛି; ଅଥଚ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦାନ୍ତରେ ମୋର ଗଳା ଛିଡାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟିତ । ତାପରେ କାଉଣ୍ଟଙ୍କୁ 'ପ୍ରଭୁ' 'ଗୁରୁ', 'ସ୍ୱାମୀ' ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ବୋଧନ କରେ । ତେଣୁ ତାର କୌଣସି ନାରକୀୟ କର୍ମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏଠାରୁ ବାହାରି ଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇପାରେ ? ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠୁରଙ୍କି କାଉଣ୍ଟ୍ ଗଧିଆ, ମୂଷା କିମ୍ବା ଭୂତ ପ୍ରେତଗଣଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଉଛି ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଉନ୍ମାଦର ସାହାଯ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା ନକରିବ କାହିଁକି ? ଅବଶ୍ୟ ଲୋକଟାର ଆଚରଣରେ ଆନ୍ତରିକତା ଥିବା ପରି ଜଣା ପଡୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯାହା ଉଚିତ୍ ତାହା ହିଁ କରାଯାଇଛି । ଆମର ଉପସ୍ଥିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାଙ୍ଗକୁ ଏ ସବୁ ଘଟଣାର ସଂଯୋଗ ମଣିଷର ମନକୁ ନିହାତି ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଉଛି ।" ପ୍ରଫେସର୍ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ମଧୁର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ସହ କହିଲେ—

"ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ମାଭୈ ! ଡରନା ! ଗୋଟାଏ ଘୋର ଦୁଃଖଜନକ ବିଷୟରେ ଆମେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତ । ଯାହାକୁ ଉତ୍ତମ ବୋଲି ଆମ ବିବେକ ଅନୁମୋଦନ କରିବ, ଆମେ ତାହା କରିବା । ତେବେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରମ କାରୁଣିକ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ କରୁଣା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କ'ଣ ଆଶା କରିବା ?" ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ କିଛି ସମୟ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ ରୂପା ହୁଇସିଲ୍ ଧରି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ—

"ସେ ପୁରୁଣା ଜାଗାଟାରେ ନିଶ୍ଚୟ ମୂଷାଗୁଡାଏ ଥିବେ । ସେଥିପାଇଁ ତାର ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି ।" ପାଚେରି ପାର ହୋଇ ଘର ଆଡକୁ ଆଗେଇଲୁ ।

ଯେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଯାଉଥାଏ, ଗଛ ଛାଇରେ ଦେହଛପାଇ ଆଗଉଥାଉ। ଅଟ୍ଟାଳିକାର ମୁଖଶାଳାରେ ପହଞ୍ଚିବାପରେ ପ୍ରଫେସର୍ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ କାଢ଼ି ଗୋଟିଏ ପାହାଚ ଉପରେ ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିରଖିଲେ। ବୋଧହୁଏ ଜଣକୁ ଗୋଟିଏ ଭାଗ। ତା'ପରେ କହିଲେ––

“ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଆମେ ଭୟାବହ ବିପଦ ମଧ୍ୟରେ ଝାସଦେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି। ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ମନେରଖ, ଆମର ବିପକ୍ଷ ଅତିଭୌତିକ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ କେବଳ ନୁହେ, କୋଡ଼ିଏଟି ଲୋକର ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ। ଯଦିଓ ଆମର ଏ କଣ୍ଠ କମ୍ବା ଶ୍ୱାସନଳୀ ନିତାନ୍ତ ସାଧାରଣ ଏବଂ ଅନାୟାସରେ ଭଙ୍ଗୁର ତଥା ମର୍ଦ୍ଦନଯୋଗ୍ୟ, ତାର ଏ ସବୁ ଅବୟବ କିନ୍ତୁ ମାନବିକ ଶକ୍ତିର ବଶୀଭୂତ ନୁହେଁ। ଦଳେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକ ତାକୁ ଧରି ରଖିପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଆଘାତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ। ବରଂ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଘାତ କରିପାରେ। ତେଣୁ ତା'ର ସ୍ପର୍ଶରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ନିଅ ଏଇଟିକୁ ଛାତି ପାଖରେ ରଖ।”—ଏ କଥା କହି ମୋତେ ରୂପାର ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିଖଚିତମାଳଟିଏ ଦେଲେ, “ଏଇ ଫୁଲ ମାଳଟି ବେକରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଦିଅ”—ଏଥର ଗୁଡ଼ିଏ ଶୁଖିଲା ରସୁଣଫୁଲ। “ଅନ୍ୟ ସବୁ ଜାଗତିକ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇ ରିଭଲ୍‌ଭର୍ ଆଉ ଛୁରୀ ଏବଂ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଏ ଛୋଟ ଟର୍ଚ୍ଚ ଛାତି ପାଖରେ ବାନ୍ଧି ଦିଅ। ସର୍ବ ଶେଷରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବସ୍ତୁ ଏହି—ବିନା କାରଣରେ ଯାହାର ପବିତ୍ରତା ନଷ୍ଟ କରିବ ନାହିଁ”—କହି ପବିତ୍ର ରୁଟିର କିଛି ଅଂଶ ଗୋଟାଏ କାଗଜ ଖୋଳରେ ପୂରାଇ ମୋତେ ଦେଲେ। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସଜ୍ଜୀକରଣ ସମାନ ରୀତିରେ ଶେଷ ହେଲା। ତା ପରେ କହିଲେ “ଜନ୍ ! ସେ ସ୍କେଲିଟନ୍ ଚାବିଗୁଡ଼ାକ କାହିଁ ? ସେଥିରେ ଯଦି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା, ଭଲ। ଅଯଥାରେ କାହିଁକି ଲୁସି ଘର ପରି ଝରକା ଭାଙ୍ଗିବା ?”

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଚାବି ପରୀକ୍ଷାକରି ଦେଖିଲେ। ଗୋଟାଏ ଚାବି ଏପଟସେପଟ କରୁ କରୁ ବୋଲ୍ଟ ହୁଗୁଳି ଗଲା। ସମସ୍ତେ ଲାଗି ଦ୍ୱାର ଠେଲିବା ଫଳରେ କଳଙ୍କିତ କବ୍‌ଜା ଗୁଡ଼ିକ କଟ୍ କଟ୍ ଶବ୍ଦକରି ଧୀରେ ଖୋଲିଗଲା। ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମିସ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟେନ୍‌ରାଙ୍କ ସମାଧିଗୃହ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହେବା ଅବସ୍ଥାର ଚମକପ୍ରଦ କଳ୍ପନା ଆଣିଦେଲା। ବୋଧହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ସେହି ଏକ ଭାବ, ନୋହିଲେ ଏପରି ଶିହରିଉଠି ପଛେଇ ଆସନ୍ତେ କାହିଁକି ? ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଫେସର୍ ଆଗେଇ ମୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ।

“ହେ ପ୍ରଭୁ ! ତୁମର ଅଭୟକର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକରୁ।” କହି ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଧ ଅତିକ୍ରମ କଲେ। ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ

ଅନୁସରଣ କରି ମଝରୁ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲୁ । ପ୍ରଫେସର୍ ଦ୍ୱାରକୁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଯେପରି ଶୀଘ୍ର ବାହାରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନକରେ । ତା'ପରେ ଯେ ଯାହାର ଲ୍ୟାମ୍ପ ଜାଳି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କଲୁ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରଦୀପଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋକ ପରସ୍ପରକୁ ଛେଦକରି ଅଦ୍ଭୁତ ଆକାରଗୁଡ଼ିଏ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାଏ । ତା ସଙ୍ଗକୁ ନିଜ ନିଜ ଶରୀରର ବିରାଟ ବିରାଟ ଛାୟା । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଏକ ଅଶରୀରୀ ଉପସ୍ଥିତ ଏହି ଧାରଣାଟା ସବୁବେଳେ ମନରେ ରହୁଛି । ବୋଧହୁଏ ଏ ବିକଟ ପରିବେଶ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭାନିଆର ଦାରୁଣ ଅନୁଭୂତିସକଳର ମର୍ମନ୍ତୁଦ ସ୍ମୃତି ମନରେ ମୋର ବଳପୂର୍ବକ ଜାଗ୍ରତ କରୁଛି । ଏକା ମୋର ଏ ଭାବ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଅନୁଭୂତି । ମୋ'ରି ପରି ସେମାନେ ବି କୌଣସି ଛାୟାଦେଖି ବା ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପଛକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ବାରମ୍ବାର ।

ଆଣ୍ଠୁଏ ବହଳର ଧୂଳି ଚାରିଆଡ଼େ । କେବଳ ସଦ୍ୟ ପଦଚିହ୍ନ ସ୍ଥଳରେ ଧୂଳି ଅଲଗା ହୋଇଯାଇ ବୁଟ୍ କଣ୍ଟାର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛି ।' ଚାରିଆଡ଼ କାନ୍ଥରେ ବହଳ ଧୂଳି । କଡ଼ିଗୁଡ଼ାକରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କ'ଣ ବୁଢ଼ିଆଣୀଜାଲରେ ଧୂଳି ଜମା ହୋଇଛି । ଧୂଳି ଭାରରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଜାଲ ଛିଣ୍ଡିଯାଇ ଛିଡ଼ାଲୁଗାପରି ଓହଳିଛି । ହଲ୍ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ପେନ୍ଥାଏ ଚାବି । ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ଲେବଲ୍ ମରାଯାଇଛି । କାଳ ପ୍ରଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ହଳଦିଆ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ବୋଧହୁଏ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । କାରଣ ଟେବୁଲ୍ ତଳେ ଉପରେ ଧୂଳିର ଆସ୍ତରଣରେ ବହୁ ପଦଚିହ୍ନ, ଆଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନ, । 'ଚାବିପେନ୍ଥାଟା ଆଣି ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ଜନାଥନ୍ ! ତୁମର ଏ ସ୍ଥାନ ପରିଚିତ । ତୁମେ ଏହାର ନକ୍‌ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛ । ଅନ୍ତତଃ ଆମ ଅପେକ୍ଷା ତୁମର ଧାରଣା ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ । ଭଜନାଳୟକୁ ବାଟ କେଉଁଠି ?" ପୂର୍ବରୁ ଏହାମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ ନ କରିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ବିଷୟରେ ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ଥିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତାକାର ଦ୍ୱାର ଦେଖିଲି—ଓକ୍ କାଠ ଓ ଲୁହା ଛଡ଼ରେ ତିଆରି । "ହଁ ଏଇଟା !" ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ । ତା ପରେ ଜମି ବିକାକିଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋ ମୂଳ ଫାଇଲରୁ ନକଲ କରି ଆଣିଥିଲେ ଯେଉଁ ନକ୍‌ସା ତା ସହିତ ମିଳାଇ ନିଃସନ୍ଦେହ ହେଲେ । ପେନ୍ଥାରୁ ଚାବି ବାହାରକରି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିପଦର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ପ୍ରକାର କ୍ଷୀଣ ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ବାୟୁ ନିର୍ଗତ ହେଲା । ଏପରି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଅନୁଭୂତ ହେବ ଭାବି ନଥିଲୁ । ଅନ୍ୟମାନେ କେହି କାଉଣ୍ଟଙ୍କୁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଛି ସେ ହୁଏତ ଉପବାସୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି କିମ୍ବା

ପ୍ରଚୁର ସଦ୍ୟ ରକ୍ତ ପାନକରି ତା'ର ଭଗ୍ନ ଦୁର୍ଗର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ମୁକ୍ତ କଙ୍କାଳାଳୟରେ ଶୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏ ଗୃହଟି କ୍ଷୁଦ୍ର, ପୁଣି ଅବରୁଦ୍ଧ ଏବଂ ବହୁକାଳ ଅବ୍ୟବହୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବା ଫଳରେ ଆବଦ୍ଧବାୟୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ । ମୃତ୍ତିକାଗନ୍ଧ ବି ରହିଛି ତା ସହିତ । ସେ ଗନ୍ଧର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ମୋ ପକ୍ଷରେ । ଏ ବାୟୁ ଯେ କେବଳ ମର ଜଗତର ସମସ୍ତ ଘୃଣ୍ୟ ଉପାଦାନ ସହିତ ରକ୍ତର ଉଗ୍ର ଗନ୍ଧର ମିଶ୍ରଣରେ ଗଠିତ ତାହା ନୁହେଁ । ସମସ୍ତ ଦୂଷଣୀୟତାର ପତନ ଯେପରି ଏଠାରେ ଘଟିଛି । ଯାଃ ! କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଭାବୁଛି ? ମନକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବା କଥା ! ସ୍ଥୂଳରେ କହେ—ସେହି ରାକ୍ଷସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ବାୟୁ ଏ ସ୍ଥାନରେ ଲାଗି ରହି ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ବୀଭତ୍ସତାକୁ ଘନଭୂତ କରିଛି ।

ଅନ୍ୟ ସମୟ ହୋଇଥିଲେ ଏହି ପୂତି ଗନ୍ଧରେ ଆମର ସମସ୍ତ ସଙ୍କଳ୍ପବଦ୍ଧତା, ସମସ୍ତ ଉଦ୍ୟମ ଏଇଠି ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଯେ ଏକ ଉନ୍ନତ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ଏ ସାଙ୍ଘାତିକ କର୍ମରେ ବ୍ୟାପୃତ ! ସମସ୍ତ ଦୈହିକ ବିବେଚନାକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଆଗେଇ ଯିବାପାଇଁ ତାହା ହିଁ ଆମକୁ ପ୍ରେରଣାଦେଲା । ଅନିଚ୍ଛାକୃତ ଘୃଣାକୁ ବିବେକ କଷାଘାତ କଲା । ଫଳରେ ସମସ୍ତେ କାମରେ ଲାଗିଗଲୁ । ଯେମିତି ଏ ଘୃଣ୍ୟସ୍ଥାନ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଗୋଲାପ—ଉପବନ !

ଟିକିନିଖି କରି ଜାଗାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବା କଥା କେତେଟା ବାକ୍ସ ଅଛି । ତାପରେ ଯେତେ ଅନ୍ଧିସନ୍ଧି, ଛିଦ୍ରପଥ କୋଣଅନୁକୋଣ ଅଛି ସବୁ ଖୋଜି ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ ଯଦି କିଛି ସୂତ୍ର ମିଳେ ।" ଥରେ ଆଖି ପକାଇ ଜାଣିହେଲା କେତେଟା ଅଛି । ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର କଳେବର ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ନୁହେଁ ! ତାପରେ ମୋ ଆଖି ଭୁଲ କରିବାକଥା ନୁହେଁ ।

ପଚାଶଟା ବାକ୍ସରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଛି ମୋଟେ ଅଣତିରିଶଟା ! ଥରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । କାରଣ ଦେଖିଲି ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ହଠାତ୍ ବୁଲିପଡ଼ି ଗହ୍ୱର ଦ୍ୱାର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ଗଳିକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ମୁଁ ବି ଚାହିଁଲି । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକରେ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ଧକାର ଭିତରୁ କେଉଁଠୁ କାଉଣ୍ଟର କଦର୍ଯ୍ୟ ମୁଖର ସ୍ପଷ୍ଟ ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ାକ ଦେଖାଗଲା । ସେହି ଉଚ୍ଚ ନାସିକା, ରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ, ରକ୍ତାଧର, ମୁଖ ମଣ୍ଡଳର ଉତ୍କଟ ପାଣ୍ଡୁରତା ! କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତି ମାତ୍ର । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ "ଭାବିଲି ଗୋଟାଏ ମୁହଁ ଦେଖିଲି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ାକ ।" କହି କାମରେ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ବି ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଧରି ଗଳି ଭିତରକୁ ଆଗେଇଲି । କୌଣସି ଠାରେ କାହାର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ ଏବଂ ଘରଟାରେ କୌଣସି ଗଳିକନ୍ଧ ନାହିଁ । କୌଣସି ଦ୍ୱାର

ପଥନାହିଁ, ଛିଦ୍ର ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ—କେବଳ ମଜବୁତ କାନ୍ଥ । ତେଣୁ ଅନ୍ୟ କେହି କମ୍ପା ‘ସେ’ ନଲେ ଲୁଚି ରହିବା ଭଳି ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ମୋର ସେ କଳ୍ପନା ଭୟ ହେତୁ ନିଶ୍ଚୟ । ତେଣୁ କାହାକୁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମରିସ୍ ଗୋଟାଏ କ'ଣ ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ ହଠାତ୍ ପଛେଇ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ ତେଣେ ଚାହିଁଲୁ । ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ ଡରି ଗଲେଣି । ଆରେ, ଏ କ'ଣ ? ସେ କଣ୍ଟାରେ ଗଦାଏ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ନକ୍ଷତ୍ର ପରି ଦପ୍ ଦପ୍ ହୋଇ ଜଳୁଛି ! ଅଜାଣତରେ ପଛେଇ ଆସିଲୁ ଓହୋ—ମୂଷାଗୁଡ଼ାକ ! ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ମୂଷା !

ସମସ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ । ଏମିତି ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ପଛପଟର ଲୁହା ବାଡ଼ମାଖିକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଚାବି ନେଇ ଲୁହା ବୋଲ୍ଟ ଫିଟାଇଲେ । ତାପରେ ପକେଟ୍‌ରୁ ହୁଇସିଲ୍ ବାହାରକରି ବଜାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଘର ଆଡ଼ୁ କୁକୁରମାନେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଇ ଭୁକି ଉଠିଲେ । ମିନିଟିଏ ଭିତରେ ଦେଖାଗଲା ତିନୋଟି ଟେରିଅର୍ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି । ଅଜାଣତରେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଆଗଉ ଆଗଉ ଦେଖିଲୁ ଧୂଳି ପାହାଡ଼ ଭିତରେ ବାଟ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଯେଉଁ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ବାହାରକୁ ଯାଇଛି ଏହି ପଥରେ ଯାଇଛି ନିଶ୍ଚୟ । ଏଇ ମିନିଟ୍‌କ ମଧ୍ୟରେ ମୂଷାଗୁଡ଼ାକର ସଂଖ୍ୟା ବିଶେଷ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ହଠାତ୍ କେଉଁଆଡ଼ୁ ଆସି ଠୁଳ ହୋଇଗଲେଣି । ଲ୍ୟାମ୍ପ୍ ଆଲୋକରେ କଳା କଳା ଦେହ ଗୁଡ଼ାକ ଏଣେତେଣେ ଦଉଡ଼ାଦଉଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଚକ୍ଷୁର ନିର୍ଗତ ଆଲୋକ ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପରେ ଅଜସ୍ର ଜୁଳୁ ଜୁଳିଆ ପୋକ ପୁଞ୍ଜି ହେଲାପରି ମନେହେଉଛି । କୁକୁରଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଝାମ୍ପି ଆସୁ ଆସୁ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଧ ପାଖେ ପାଣବତ୍ ହେବାଭଳି ଅଟକି ଗଲେ । ତାପରେ ନାକକୁ ଉପରକୁ ଟେକି ଶୋକାକୁଳ ଭଙ୍ଗୀରେ ଭୁକିଉଠିଲେ । ଏଣେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟକ ମୂଷା ମାଡି ଆସୁଛନ୍ତି ! ଆମର ଗତି ବନ୍ଦହିଗଲା ।

ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଗୋଟିଏ କୁକୁରକୁ ଟେକି ଆଣି ଭିତରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଚଟାଣ ସ୍ପର୍ଶ କଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାର ଶକ୍ତି ଯେମିତି ଫେରି ଆସିଲା ! ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝାମ୍ପି ପଡ଼ିଲା ତା'ର ପ୍ରାକୃତିକ ଶତ୍ରୁ ଉପରକୁ । ସେମାନେ ଜୀବନମୁର୍ଚ୍ଛା ଦଉଡ଼ିଲେ । ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ଧରିଛି କି ନାହିଁ କିଏ କେଉଁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଇତ୍ୟବସରରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟିଙ୍କୁ ଟେକି ଆଣି ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶିକାର ସେତେବେଳକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ।

କୁକୁରଗୁଡ଼ିକର ଆସିବାରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସୁଫଳ ଦେଖାଗଲା । ମନେହେଲା ସ୍ଥାନଟାରୁ ଅମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭାବ ଦୂର ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚ କୁଦ ଭୁକୁ ଥାନ୍ତି । ପୃଷ୍ଠଭଙ୍ଗକାରୀ ଶତ୍ରୁଗଣଙ୍କୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଧରି ଗଡ଼ାଇ ଗଡ଼ାଇ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗି ବେହାଲକରି ପକାଉଥାନ୍ତି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନୋବଳ ଫେରି ଆସିଲା । ଭଜନାଳୟର ଅବରୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେବା ଫଳରେ ଏହାର ଭୀଷଣତାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବା ହେତୁ କିମ୍ବା ମୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଭୂତଜନିତ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ହେତୁ ଏପରି ହେଲା କହିହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ବିଭୀଷିକାର ଅନ୍ଧକାର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ର ପରି ଆମଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯିବା ହେତୁ ପରିସ୍ଥିତିର ବିକଟତା ବହୁ ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତା ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞାରୁ ଆମେ ତିଳେ ସୁଦ୍ଧା ବିଚଳିତ ହୋଇନାହୁଁ । ବାହାର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରି ଚାବି ପକାଇ ଦେଲୁ । ତା ପରେ କୁକୁରଗୁଡ଼ିକୁ ସଙ୍ଗରେନେଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଚାଲିଲୁ । କେବଳ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପରିମାଣ ଧୂଳି ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ମିଳିଲା ନାହିଁ କିମ୍ବା ମୋର ପୂର୍ବଥର ଆସିଲାବେଳର ପଦଚିହ୍ନ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ଚିହ୍ନ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । କୁକୁରମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଦେଖା ଯାଇନାହିଁ । ପରେ ଭଜନାଳୟ ଭିତରକୁ ଯେତେବେଳେ ଆସିଲୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ ଦଉଡ଼ାଦଉଡ଼ି କରୁଥାନ୍ତି ଯେମିତି ଜଙ୍ଗଲରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଠେକୁଆ ଶିକାରରେ ମାତିଛନ୍ତି !

ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ବେଳକୁ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ସିନ୍ଦୂର ଫାଟି ଆସିଲାଣି । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବାହାର ଦ୍ୱାରର ଚାବି ସେଠାରୁ ଆଣିଥିଲେ । ତାଲା ପକାଇ ପକେଟ୍‌ରେ ଚାବି ରଖୁ ରଖୁ କହିଲେ—

"ଯାହାହେଉ ! ରାତ୍ରି ଅଭିଜାନଟି ସଫଳ ହେଲା । ମୋର ଭୟ ଥିଲା କିଛି ବିପଦ ଘଟିବ । କିନ୍ତୁ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଜାଣି ପାରିଲୁ କେତେଟା ବକ୍ସ ଯାଇଛି । ସବୁଠାରୁ ମୋତେ ଖୁସି ଲାଗୁଛି, ଯେ ଆମର ପ୍ରଥମ ତଥା ଦୁରୁହତମ ପର୍ଯ୍ୟାୟଟି ମଧୁମନ୍ତ୍ରୀ ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ନ ଆଣି କିମ୍ବା ତାକୁ କିଛି କଷ୍ଟ ନଦେଇ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଥରେ ସେ ଆସିଥିଲେ ଏଠାକାର ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ, ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଶବ୍ଦ, ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ବାୟୁ ଜୀବନସାରା ତାକୁ ଶୟନ ସ୍ୱପନ ଜାଗରଣରେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ କରୁଥାନ୍ତା । ଗୋଟାଏ ମହତ୍ ଶିକ୍ଷା ଏହି ଅଭିଜାନରୁ ମିଳିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରିଯାଇପାରେ ଯେ ପଶୁଙ୍କୁ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଇଙ୍ଗିତରେ ପରିଚାଳିତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତା'ର ଅଧିଭୌତିକ ପ୍ରଭାବର ବଶୀଭୂତ ନୁହଁନ୍ତି । କାରଣ, ଦେଖ—ତୁମେ ଜନାଥନ୍ ହର୍କ ବାହାରିବାକୁ ଚାହିଁବାବେଳେ କିମ୍ବା ସେହି ସନ୍ତାନହରା ହତଭାଗିନୀଟିର କ୍ରନ୍ଦନ କଲେ ଦୁର୍ଗଚୂଳରୁ ତା'ର ଆହ୍ୱାନରେ ଯେପରି ଗଧିଆଗୋଷ୍ଠୀ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତ

ଅସଂଖ୍ୟ ମୂଷା ସେହିପରି ଚାଲି ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥର୍‌ଙ୍କର ସେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୁକୁରଙ୍କ ଭୟରେ ଛୁଟିପିଟି ହୋଇ ପଳାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଆହୁରି ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ବିପଦ, ଅନ୍ୟ ଭୟ ଅଛି,ପିଶାଚ ବୋଧହୁଏ ପଶୁ ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଆଦୌ କରି ନାହିଁ । କାରଣ ଏହା ବି ହୋଇପାରେ ଆଜି ରାତିରେ ସେ ଅନୁପସ୍ଥିତ; ଅନ୍ୟତ୍ର ନିଯୁକ୍ତ । ତେବେ ତ ଭଲ । ମାନବାତ୍ମା ନେଇ ଆମର ଯେଉଁ ଦାବାଖେଳ ଚାଲିଛି ସେଥିରେ ଗୋଟାଏ କିସ୍ତି ଲାଗିଗଲା କହିପାରି । ଏବେ ଚାଲ । ଉଷାକାଳ ସମାଗତ । ଆଜି ଯେତିକି କାମ ହୋଇଛି ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଭାବି ସନ୍ତୋଷ ମନରେ ଫେର । ଏହିପରି ବହୁ ଦିବାରାତ୍ରି ବିପଦ ମଧ୍ୟରେ ଗତ କରିବା ହୁଏତ ବିଧିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ତଥାପି ଆମେ ବିପଦ ଦେଖି ପୃଷ୍ଠଭଙ୍ଗ ଦେବା ନାହିଁ । ଆଗେଇବା ହିଁ ଆମର ଧର୍ମ ।”

ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଚାରିଆଡ଼ ନିସ୍ତବ୍ଧ । କେବଳ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଓ୍ୱାର୍ଡରେ କୌଣସି ରୋଗୀର କ୍ଷୀଣ ଚିତ୍କାର ସହିତ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡର ବିକଟ ଚିତ୍କାର ଶୁଭୁଛି । ହତଭାଗ୍ୟଟା ନିଶ୍ଚୟ ନିଜକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଛି । ସବୁ ପାଗଳଙ୍କର ଯାହା ହୁଏ—ଅଯଥା ଚିନ୍ତାଜାଲରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ କଷ୍ଟ ପାଉଥିବେ ।

ଟିପ ଅଗରେ ଚାଲି ଚାଲି ବିଛଣା ପାଖକୁ ଗଲି । ମୀନାର ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ଏତେ କ୍ଷୀଣ ଯେ ଛାତି ପାଖକୁ କାନ ନୁଆଁଇ ଶୁଣିବାକୁ ହେଲା । ସେ ବି କେମିତି ପାଣ୍ଡୁର ଦେଖାଯାଉଛି । ତେବେ ନିଦ ହୋଇଛି ଯେତେବେଳେ, ଆଜି ରାତିର ଆଲୋଚନାରେ ନିଶ୍ଚୟ ବିଚଳିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ କାର୍ଯ୍ୟରୁ, ଏପରିକି ଆଳାପ ଆଲୋଚନାରୁ ତାଙ୍କୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ନିତାନ୍ତ କୃତଜ୍ଞ । ଏମିତି ସାଙ୍ଘାତିକ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବା କୌଣସି ନାରୀ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ଆରମ୍ଭରୁ ଏ କଥା କଳ୍ପନା କରି ନଥିଲି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଯାହାହେଉ, ସମାଧାନ ହୋଇ ଯାଉଛି, ରକ୍ଷା ! ଏମିତି କଥା ଅଛି ଯାହା ଶୁଣିଲେ ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଯିବ । ପୁଣି କିଛି ଲୁଚାଇଲେ ବିପଦ । କାରଣ ତା'ପାଖରୁ କିଛି ଗୋପନୀୟ ରଖାଯାଉଛି ସନ୍ଦେହ କଲେ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ହେବ । ଅତଏବ—ଆମର ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏହି ପିଶାଚ କବଳରୁ ବସୁଧା ମୁକ୍ତ ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତା ପକ୍ଷରେ ଏକ ବନ୍ଦ ପୁସ୍ତକ ହୋଇ ରହୁ । ମୁଁ ବୁଝୁଛି—ଆମ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଅମୂଲ୍ୟ ଆସ୍ଥା, ସେଥିରେ ନିଜକୁ ମୌନ ରଖିବା କେତେ କଷ୍ଟକର ମୋ ପକ୍ଷରେ । ତଥାପି ମୁଁ ଦୃଢ଼ ରହିଲି, ଆଜିର ଏ ଘଟଣାବଳୀ ତାଙ୍କୁ କିଛି କହିବି ନାହିଁ । ତା'ର ନିଦ୍ରାରେ ବ୍ୟାଘାତ ନ ଘଟେ ବୋଲି ଏଇ ସୋଫାରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଏ---

୧ ଅକ୍ଟୋବର

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ବହୁ ସମୟ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ବୋଧହୁଏ । ଏଟା ସ୍ୱାଭାବିକ ମଧ୍ୟ । ଦିନ ତମାମ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତା ଯାଙ୍କୁ ରାତିଟି ଯେମିତି କଟିଛି ? ବିଶ୍ରାମର ତ ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା ! ମୀନା ବି କ୍ଳାନ୍ତ ଅନୁଭବ କଲା ନା କ'ଣ ? ସୂର୍ଯ୍ୟ ବହୁ ଉପରକୁ ଉଠିଲେଣି ମୋ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲାବେଳକୁ । ଅଥଚ ମୋ ପରେ ତା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ? ନା ନା ବରଂ ମୋର ଦୁଇଥର ଡାକରେ ତାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ସେତେବେଳେ ଗାଢ଼ ନିଦ ହୋଇଥିଲା ବୋଧହୁଏ । ପ୍ରଥମେ ଉଠି କିଛି ସମୟ ମୋତେ ଶୂନ୍ୟ, ଭୟାର୍ତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା, ଚିହ୍ନି ନପାରିଲା ଭଳି— ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନରୁ ଉଠି ଲୋକ ଯେମିତି ଚାହେଁ । ତା'ର କୈଫିୟତ୍—ସେ ସାମାନ୍ୟ କ୍ଳାନ୍ତ । ତେଣୁ ଆଉ କିଛି ସମୟ ଶୋଇ ରହିବାକୁ କହିଲି । —ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଏକୋଇଶିଟି କାକ୍ସ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଯଦି ଥରକରେ ବେଶି ସଂଖ୍ୟାରେ ଯାଇଥାଏ, ସହଜରେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ । ଆମ କାମ ବହୁତ ସହଜ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ, ଭଲ । ମୁଁ ଆଜି ଟମାସ୍ ସେଲିଂଙ୍କୁ ଦେଖାକରେ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧ ଅକ୍ଟୋବର

ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟକୁ ପ୍ରଫେସର୍ ଆସି ମୋତେ ଉଠାଇଲେ । ସବୁଦିନ ତୁଳନାରେ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଆଜି ବେଶି । ବୋଧହୁଏ ଗତ ରାତ୍ରିର ସଫଳତା ତାଙ୍କ ମନରୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାର ଭାର ଲାଘବ କରି ଦେଇଛି । ରାତ୍ରିର ଦୁଃସାହସିକ ଅଭିଯାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ପରେ କହିଲେ—

"ଆହେ ! ତୁମର ସେ ରୋଗୀକୁ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ତୁମ ସଙ୍ଗେ ଯା'ନ୍ତି ନାହିଁ ? କିମ୍ବା ତୁମେ ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତ ରୁହ ମୁଁ 'ଏକୁଟିଆ ଗଲେ କିଛି କ୍ଷତି ହେବ ? ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ଦର୍ଶନ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା; ଏମିତି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କଥା କହିବା ମୋର ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନୂତନ ଅନୁଭୂତି ।" ମୋର ତ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦରକାରୀ କାମ ଅଛି ? ତାଙ୍କୁ ସେ କଥା କହିଲି । ତା'ପରେ, ସେ ଯଦି ଏକୁଟିଆ ଯାନ୍ତି ଅପେକ୍ଷା

କରିବା ଦରକାର କ'ଣ ? ତେଣୁ ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଡାକି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲି । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିଦେଲି ଯେମିତି ରୋଗୀ ପାଖରୁ କିଛି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ନେଇ ନ ଫେରନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, "ତାର ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଗ୍ରାସ କରିବାର ଯେଉଁ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ସେ ବିଷୟରେ ତା ନିଜ ମୁଖରୁ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁ । ତୁମ ଡାୟେରୀରେ ଦେଖିଲି କାଲି ମାଡାମ୍ ମୀନାଙ୍କୁ ସେ କହୁଥିଲା ଯେ ତାର ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ତୁମେ ହସୁଛ କାହିଁକି ଜନ୍ ?"

"କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ଉତ୍ତରଟି ଏଇ" କହି ଖଣ୍ଡିଏ ଟାଇପ୍ କରା କାଗଜ ଦେଖାଇଲି "ଆମର ପାଗଳଟି ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଗିଳିବା କଥା କହୁଥିଲା ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ତା ପାଟିରୁ ମାଛି ଆଉ ମାଙ୍କଡ଼ସା ଉଦ୍‌ଗାର ହଉଥିଲା । କାରଣ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଘରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଗିଳିଥିଲା ।" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ହସି ପକାଇଲେ "ବାଃ ବାଃ । ବେଶ ମନେ ରଖିଛ । ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ବାସ୍ତବରେ ଚିନ୍ତାର ଏହି କୁଟିଳତା ଏବଂ ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି ହିଁ ମାନସିକ ବ୍ୟାଧିର ଅଧ୍ୟୟନକୁ ଆନନ୍ଦଦାୟକ କରିଥାଏ । କିଏ କହିବ ଯେ ଏହି ପାଗଳର ଅସଂଲଗ୍ନ ପ୍ରଳାପ, ନିର୍ବୋଧତା ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ ନ କରିବ ?" ମୁଁ କାମରେ ଯାଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସାରିଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଇତ୍ୟବସରରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପଢ଼ା ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଧୀର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ "କ'ଣ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କଲି କି ତୁମର ?"

"ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଆସନ୍ତୁ ! ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ! କାମ ସରିଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁକ୍ତ । ଯଦି ଚାହାନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାଇପାରେ ।"

"ଦରକାର ନାହିଁ । ମୋର ଦେଖା ସରିଗଲା ।"

"ଏତେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ?"

"ଦେଖ ହେ ! ମୁଁ ମୋଟେ ତା'ର ପସନ୍ଦକୁ ଆସିଲି ନାହିଁ ! ଆଲୋଚନା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ । ମୁଁ ଘରେ ପଶିଲା ବେଳକୁ ଘର ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୁଲ୍ ଉପରେ ବସିଛି ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି, ଉପରେ କହୁଣୀ ଭରାଦେଇ । ମୁଖରେ ଅସନ୍ତୋଷର କାଳିମା । ଯଥାସମ୍ଭବ ସମ୍ଭ୍ରମ ସହ ହସି ହସି ତା ସହିତ କଥା କହିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ନିରୁତ୍ତର । 'ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ?' ପଚାରିଲି । ଏହାର ଉତ୍ତର ଆଦୌ ଉତ୍ସାହଜନକ ନୁହେଁ "ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ- ତୁମେ ହେଉଛ ବୃଦ୍ଧ ଗର୍ଦ୍ଦଭ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ । ତୁମର ସେ ଗର୍ଦ୍ଦଭ ମସ୍ତିଷ୍କ ଆଉ ନିର୍ବୋଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟଗୁଡ଼ାକ ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖାଇବ

ଚାଲିଯାଅ । ଦୂର୍ ଦୂର୍ । ଏ ମୋଟା ବୁଢ଼ିଆ ଡଚ୍ ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ ଧିକ୍ । ଧିକ୍ ତାଙ୍କୁ ।' ସରିଗଲା କଥା । ଦୁର୍ଜୟ ଅସନ୍ତୋଷର ଭାବ ମୁଖରେ ଧରି ବସି ରହିଲା । ମୋର ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଲିପ୍ତ—ଯେମିତି ସେ ଘରେ ମୁଁ ନାହିଁ ବା ଆଦୌ ଯାଇ ନାହିଁ ! ଆଃ ଗୋଟାଏ ବିଜ୍ଞ ପାଗଳଠାରୁ କିଛି ଜ୍ଞାନଲାଭ ହୋଇଥାନ୍ତା—ସୁଯୋଗଟା ଚାଲିଗଲା ! ତେବେ ଯାଏ—ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ମାଡାମ୍ ମୀନା ସହିତ ଖୁସିଗପ କରି ମନଟାକୁ ସରସ କରିନିଏ । ବୁଝିଲି ଜନ୍ ! ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି, ସେ ଆଉ ଅଯଥା କଷ୍ଟ ପାଇବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଆମର ମାରାତ୍ମକ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ କଥା ଭାବିବ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ତା'ର ସାହାଯ୍ୟ ଆମ ପକ୍ଷେ ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ । ତଥାପି ଏ ଭଲ ହେଲା ।"

"ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଏକମତ ।" ତାଙ୍କ ମନୋବଳକୁ ଦୃଢ଼ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲି । "ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଏ ସବୁରୁ ମୁକ୍ତ ରହିବା ଉଚିତ । କର୍ମମୟ ଜଗତର ପୁରୁଷ ଆମ୍ଭେମାନେ । ଜୀବନରେ କେତେ କଷ୍ଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି; ଅଥଚ ଆମ ପକ୍ଷରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟା କେଡ଼େ କ୍ଳେଶଦାୟକ ? ସେଠାରେ କୋମଳାମନା ନାରୀର ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ତା'ପରେ ବ୍ୟାପାରଟା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରହିଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଅଶେଷ କ୍ଷତି ଘଟିବ ।"

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଗଲେ ହାରକର୍ ଦମ୍ପତିକୁ ଭେଟିବାକୁ । କୁଇନ୍ସେ, ଆର୍ଥ୍ ଉଭୟ ଯାଇଛନ୍ତି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ବାକ୍ସର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ । ମୁଁ ବି ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସେ । ରାତିରେ ତ ଆଲୋଚନା ଅଛି—

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧ ଅକ୍ଟୋବର

କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସମସ୍ତ ଘଟଣାରୁ ମୋତେ ଅଜ୍ଞାତ ରଖାଗଲା ! ଯେଉଁ ଜନାଥନ୍ ଏତେ ବର୍ଷକାଳ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସିଥିଲେ ସେ ବି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ଏଡ଼ାଇ ଦେଲେ ! କାଲିକାର କ୍ଲାନ୍ତି ହେତୁ ବହୁ ସମୟ ଶୋଇଲି । ଜନାଥନ୍ ବିଳମ୍ବରେ ଶୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆଗେ ଉଠିଲେ । ବାହାରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଭାରି ମଧୁର ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ । କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ଘର ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମୟରେ କ'ଣ ସବୁ ଘଟିଲା ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ପଦେ ସୁଦ୍ଧା କହିନାହାନ୍ତି । ସେ କ'ଣ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି ମୁଁ କେତେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ? ଆହା ! ମୋ ଅପେକ୍ଷା ସେ ବେଶି କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ ଯେ ଏହି କୁତ୍ସିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଧିକ ବ୍ୟାପୃତ ହେବା ମୋର ଅନୁଚିତ ଏବଂ ମୁଁ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ରାଜି ହୋଇଗଲି । କିନ୍ତୁ ଜନାଥନ୍ ମୋ ପାଖରେ କଥା ଲୁଚାଇଲେ—ଭାବିଲି ବେଳକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହୁନାହିଁ । ତଥାପି ମୁଁ ତ ଜାଣେ ଏଥିରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ରହିଛି ମୋର ପତିଙ୍କର ଅଗାଧ ପ୍ରେମ ଏବଂ ସେହି ସହୃଦୟ ବନ୍ଧୁଗଣଙ୍କ ସଦିଚ୍ଛା ଓ ସ୍ନେହ । ତେବେ ଏ ନିର୍ବୋଧ ବିଳାପ ନିରର୍ଥକ ନୁହେଁ କି ?

ଠିକେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଦିନେ ନା ଦିନେ ତ ଜନାଥନ୍ ସବୁ କହିବେ ! ହୁଏତ ସେ କେବେ ମନେକରିପାରନ୍ତି ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ କିଛି ଚିନ୍ତା ଗୋପନୀୟ ରଖିଛି—ସେଥିପାଇଁ ଏ ଡାଏରୀ ଲେଖା । ମୋ ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଭାବନାର ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖି ତାଙ୍କର ସବୁ ଭୟ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଆଜି କାହିଁକି ଏମିତି ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହତୋତ୍ସାହ ଲାଗୁଛି ? ଭୀଷଣ ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କି ?

କାଲି ରାତିରେ ପୁରୁଷମାନେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲି । ମୋତେ କହିଗଲେ ଶୋଇବାପାଇଁ । ଆଉ କ'ଣ କରିବି ? ନିଦ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ମନେହେଉଥାଏ ଯେମିତି ଉଦ୍‌ବେଗ ଆଶଙ୍କା ମୋତେ ମାଡ଼ିବସିଛି । ଜନାଥନ୍ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଲଣ୍ଡନ୍ ଆସିବା ପରଠାରୁ ସବୁ ଘଟଣା ଚିନ୍ତା କରିଚାଲିଛି—ଯେପରି ଏକ ଦାରୁଣ ବିୟୋଗାନ୍ତ ନାଟକର ଦୃଶ୍ୟ ପରେ ଦୃଶ୍ୟ ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ଭାସିଯାଉଛି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିଣତି ଦିଗକୁ, ଭାଗ୍ୟର ନିର୍ମମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ । ମାନବର କର୍ମ ଯେତେ ଯଥାର୍ଥ ହେଉପଛେ, ଭାଗ୍ୟ ତାକୁ ଶୋଚନୀୟ ପରିଣତିରେ ପହଞ୍ଚାଏ । ମୁଁ ହୁଇଟ୍‌ବିକୁ ନ ଯାଇଥିଲେ, ବୋଧହୁଏ ଲୁସିକୁ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥା'ନ୍ତା । ମୁଁ ନ ଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତ କେବେ ସମାଧି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯାଉନାହିଁ ? ମୋ ସହିତ ଯଦି ଦିନରେ ସେଠାକୁ ଆସି ନ ଥା'ନ୍ତା, ସ୍ୱପ୍ନଚରଣ ଅବସ୍ଥାରେ କାହିଁକି ଯାଇଥା'ନ୍ତା ? ଯଦି ନିଶା କାଳରେ ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ନ ଯାଇଥା'ନ୍ତା ତେବେ ସେ ପିଶାଚ ତାକୁ କିପରି ଗ୍ରାସ କରିଥା'ନ୍ତା ? ଓଃ—ମୁଁ କାହିଁକି ହୁଇଟ୍‌ବିକୁ ଗଲି ? ଧେତ୍, ପୁଣି ସେହି କ୍ରନ୍ଦନ ! ଆଜି ମୋର କ'ଣ ହୋଇଛି କି ? ଏ ଶୋକଭାବ ଜନାଥନ୍ ନ ଜାଣନ୍ତୁ ଯେପରି । ଯଦି ଜେ ଜାଣନ୍ତି, ମୁଁ ଆଜି ଦୁଇଥର କାନ୍ଦିଛି— ମୁଁ କେବେ ନିଜପାଇଁ କାନ୍ଦିନାହିଁ କିମ୍ବା ସେ କେବେ କନ୍ଦାଇବା ଭଳି ଆଚରଣ ଦେଖାଇନାହାନ୍ତି—ଅଥଚ ଆଜି ଦୁଇଥର କାନ୍ଦିଛି ଜାଣିଲେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ ! ମୁଖରେ ଶାନ୍ତଭାବ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ଅନ୍ତର କାନ୍ଦୁ ପଛେ ଜାଣିବେ କିପରି ? ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିବାକୁ ହେବ

କାଲି ରାତିରେ କେମିତି ଶୋଇପଡ଼ିଲି ମନେପଡ଼ୁନାହିଁ । ହଠାତ୍ କୁକୁରଗୁଡ଼ାଏ ଭୁକିଉଠିଲେ । ତା' ସହିତ ଭାସିଆସିଲା ତଳୁ ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ ଘରୁ ଅଦ୍ଭୁତ

ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ—ଠିକ୍ ବିଶୃଙ୍ଖଳ ପ୍ରାର୍ଥନାପରି ଶୁଣାଯାଉଥାଏ । ତା'ପରେ ସବୁ ନିସ୍ତବ୍ଧ । ଏ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଏତେ ଗମ୍ଭୀର ଯେ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଉଠି ଝରକାରେ ପଦାକୁ ଚାହିଁଲି । ଚାରିଆଡ଼େ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ନୀରବ । ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଯେଉଁ ଛାୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ତା' ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ମୌନ ରହସ୍ୟାବୃତ ଭାବ । ସବୁ ନିସ୍ପନ୍ଦ—ଠିକ୍ ମରଣ ଭଳି । ଶୁଭ୍ର କୁହେଳିକାର ଏକ କ୍ଷୀଣ ରେଖା ସବୁଜ ଘାସ ଉପର ଦେଇ ଏ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଆସୁଛି ଧୀରେ ଅତି ଧୀରେ । ଅଭାବନୀୟ ମନ୍ଥର ଗତିରେ ତା'ର ଫୁଟିଉଠୁଛି ଜୀବନଶକ୍ତିର ଚେତନାଶୀଳତା । ଚିନ୍ତାର ଏ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବୋଧହୁଏ କିଛିଟା ସୁଫଳ ଦେଲା । ବିଛଣାକୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ଭାରି ଅଳସ ଲାଗୁଥାଏ । କିଛି ସମୟ ପଡ଼ିରହିଲି; ତଥାପି ନିଦ ଆସିଲାନାହିଁ । ପୁଣି ଆସି ଝରକାରେ ଚାହିଁଲି । କୁହେଳି ଚାରିଆଡ଼େ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ଏ ଘରକୁ ଲାଗିଆସିଲା । ଦେଖିପାରୁଛି କାଚରେ ତା'ର ବହଳ ଆସ୍ତରଣ । ଝରକାଦେଇ ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ପଶିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟଟିର କଣ୍ଠ ଜୋରରେ ଶୁଭୁଛି । କ'ଣ କହୁଛି ଗୋଟାଏ ପଦ ବୁଝି ନ ପାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଯେ କାହା ନିକଟରେ ବିକଳ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ତା'ର କଣ୍ଠର କମ୍ପନରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ତା'ପରେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ଶବ୍ଦ । ବୋଧହୁଏ ଭୃତ୍ୟମାନେ ତାକୁ ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଏମିତି ଭୟ ଲାଗିଲା ଯେ ଶେଯକୁ ଦୌଡ଼ିଆସି ଲୁଗାପଟା ଘୋଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ି ଆଙ୍ଗୁଳିରେ କାନ ବନ୍ଦ କରିଦେଲି । ତେବେ ବି ତ ନିଦ ଲାଗୁନାହିଁ ? ଅନ୍ତତଃ ସେହିପରି ମନେହେଉଛି ! ତଥାପି ନିଶ୍ଚୟ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । କାରଣ ସକାଳେ ଜନାଥନ ମୋତେ ଉଠାଇବାଯାଏ; କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ମନେନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ତ କିଛି ସମୟ ନେଲା ବୁଝିବାକୁ ମୁଁ କେଉଁଠି ଅଛି, ମୋ ଉପରେ ଯେ ନଇଁପଡ଼ିଛନ୍ତି ସେ ଜନାଥନ୍ । ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ ବି ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାର—ତା' ସହିତ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାର ଚିନ୍ତା ମିଶି ଏକାକାର ହୋଇଯାଇଛି ତେଣୁ କିଏ ସ୍ୱପ୍ନ କିଏ ଜାଗରଣ ବୁଝିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ଭାବୁଛି ଜନାଥନଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଭାରି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଆଦୌ ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ମୋର ମନ, ହସ୍ତ ପଦ ସବୁ ଓଜନିଆ ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ କିଛି କରିପାରୁନାହିଁ । ଶୋଇରହି କେବଳ ଭାବୁଛି । ତା'ପରେ ଧାରଣା ହେଲା ବାୟୁର ଗୁରୁତା ତଥା ଆର୍ଦ୍ରତା ବଢ଼ିଯାଇଛି । ମୁହଁରୁ ଲୁଗା କାଢ଼ି ଚାରିଆଡ଼େ ଚାହିଁଲି—ଏ କ'ଣ ? ଆଲୋକ ଏତେ ସ୍ତିମିତ କାହିଁକି ? ଜନାଥନ୍ ଆସିବେ ବୋଲି ଗ୍ୟାସ୍ ଲାଇଟ୍ ଜାଳିଦେଇଥିଲି । ତା'ର ଆଲୋକ ବହୁତ କମିଯାଇଛି । କୁହେଳିକା ମଧ୍ୟରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର କ୍ଷୀଣ ରେଖାଟିଏ ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ ନିର୍ଗତ ବହଳ ଧୂମ ଘରକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛି । ତା'ପରେ

ମନେହେଲା ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଝରକା ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲି—ସେଥିପାଇଁ ଏମିତି ହେଲା କି ? ଉଠିଯାଇ ଝରକା ଖୋଲିଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ, ଏପରିକି ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ତାରେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ! କେବଳ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ପଡ଼ିରହିବା କଥା ବିଛଣାରେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଆଖି ବୁଜିଲେ ବି ପତା ଭିତରୁ ସବୁ ଦେଖାଯାଉଛି ! (ଅଦ୍ଭୁତ କଥା—ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା କିପରି ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ କିମ୍ବା କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି କେତେଦୂର ପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରେ !) ଘର ଭିତରେ କୁହେଳିକା କ୍ରମେ ଘନୀଭୂତ ହେଉଛି । ଧୂମ କିମ୍ବା ଫୁଟନ୍ତା ପାଣିରୁ ବାଷ୍ପପରି ତାହା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସୁଛି । କିନ୍ତୁ ଝରକାବାଟେ ନୁହେଁ—ଚୌକାଠ ସହିତ କବାଟର ସଂଯୋଗ ସ୍ଥଳରୁ ! କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଶେଷରେ ତାହା ଏକ ମେଘ ସ୍ତମ୍ଭପରି ଆକାର ଧରିଲା । ତା'ପରେ ଗ୍ୟାସ୍ ଲାଇଟ୍‌ର ଆଲୋକ ଗୋଟାଏ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁପରି ଜଳୁଛି । କୁହେଳିକା ସ୍ତମ୍ଭଟା ଘର ସାରା ଘୂରିବୁଲିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ମନେହେଲା ଘରର ସବୁ ଜିନିଷ ଘୂରୁଛି । ଠିକ୍ ପବିତ୍ର ବାଇବେଲ୍‌ର ବର୍ଣ୍ଣନା "ଦିବସରେ ମେଘ ସ୍ତମ୍ଭ ଆକାରରେ, ରାତ୍ରି କାଳରେ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଭାବରେ ଆସେ" ପରିସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ କିଛି ଦିବ୍ୟାନୁଭୂତି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଲୋକ ମୋତେ ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବାକୁ ଆବିର୍ଭୂତ କି ? କିନ୍ତୁ ଏ ସ୍ତମ୍ଭ ଯେ ଦିବା ରାତ୍ରି ଉଭୟର ଭାବ ଆଣେ ! ଅଗ୍ନିପିଣ୍ଡଟା ରକ୍ତଚକ୍ଷୁପରି ଦିଶୁଛି । ତେବେ ଦେଖିବାକୁ ତ ଭଲ ଲାଗୁଛି ! ମୁଁ ଚାହିଁଛି—ଅଗ୍ନିପିଣ୍ଡ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ କୁହେଳିକା ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟା ରକ୍ତଚକ୍ଷୁପରି ମୋ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ ହେଲା । ଠିକ୍ ଏହିପରି ଲୁସିର ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ପାହାଡ଼ ଉପର ସେଣ୍ଟ୍ ମେରି ଚର୍ଚ୍ଚରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ପଡ଼ି ଦିଶୁଥିବା ଲୁସି କହିଲା । ହଠାତ୍ ଉତ୍କଟ ଭୟଭାବ ମନକୁ ମୋର ଗ୍ରାସ କଲା । ଜନାଥନ୍ ତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି--ଏହିପରି ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣରେ କୁହେଳିକା ଘୂରି ଘୂରି ନାଚି ନାଚି ତିନିଟା ପିଶାଚୀ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲେ ? ବୋଧହୁଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ଅଚେତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ସବୁ ତ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଥାଏ । କେବଳ ମନେପଡ଼ୁଛି ସଚେତ ରହିବାର ଶେଷ ଚେଷ୍ଟାବେଳେ ଦେଖୁଛି ଗୋଟାଏ ଶବବର୍ଣ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ କୁହେଳିକା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ମୋ ଉପରକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ୁଛି । ଏପରି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ ମୋତେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ; ନଚେତ୍ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି ସବୁ ଲୋପ ପାଇଯିବ ଯେ ! ଭାବୁଛି ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କିମ୍ବା ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ କହିବି କିଛି ନିଦ ଔଷଧ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଭୟ ହେଉଛି, କହିଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ ବିଚଳିତ ହେବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ମୋର ଏ ପ୍ରକାର ସ୍ୱପ୍ନ କଥା ଶୁଣିଲେ ଅଯଥାରେ ମୋ'ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ । ଆଜି ରାତିରେ ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟାକରିବି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଶୋଇବି ପାଇଁ । ଯଦି ନ ହୁଏ, କାଲି ସଢଙ୍କ ଥୋଟାଏ ପାନ କ୍ଲୋରାଲ୍ ଦେବେ କହିବି । ଗୋଟାଏ ପାନ ଖାଇଲେ କ'ଣ ଖରାପ ହେବ ? ବରଂ ଭଲ ନିଦ

ହେବ । କାଲି ରାତିଟି ମୋତେ ଏପରି କ୍ଲାନ୍ତ କରିପକାଇଛି ବୋଧହୁଏ ଅନିଦ୍ରା ହୋଇଥିଲେ ଏପରି ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତା ।

୨ ଅକ୍ଟୋବର, ରାତି ୧୦ଟା :

କାଲି ରାତିରେ କିଛି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିନାହିଁ । ଗାଢ଼ ନିଦ ବୋଧହୁଏ ହୋଇଥିଲି । ନୋହିଲେ ଜନାଥନ୍ ବିଛଣାକୁ ଆସିବା ଜାଣି ନ ଥା'ନ୍ତି ? କିନ୍ତୁ ସୁନିଦ୍ରା ପରେ ଯେପରି ସତେଜ ଲାଗେ ସେମିତି ତ ଲାଗୁନାହିଁ ? ବରଂ ଆଜି ଶରୀର ଦୁର୍ବଳ, ହତୋତ୍ସାହ ବୋଧ ହେଉଛି । କାଲି ଦିନଟି କଟିଛି ପଢ଼ାପଢ଼ିରେ କିମ୍ବା ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିବାରେ । ଅପରାହ୍ନରେ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ଡକାଇପଠାଇଲେ । ଆହା ବିଚାରା ! କି ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କର ମୋ' ପ୍ରତି । ବିଦାୟ ନେଲାବେଳେ, ମୋ ହାତକୁ ଚୁମ୍ବନ କରି ମୋର ମଙ୍ଗଳପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ତାଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ମୋ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ତାଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼ିଲେ ଖାଲି କାନ୍ଦ ଲାଗୁଛି । ଏ ନୂତନ ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ କାନ୍ଦିବା ଜାଣିଲେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଦୁଃଖର ସୀମା ରହିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଡିନର ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାହାରେ ଥିଲେ । ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ କ୍ଲାନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁସି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଏଥିରେ ଏତିକି ସୁଫଳ ମିଳିଲା—କ୍ଲାନ୍ତି ଭୁଲିଗଲେ । ଡିନର୍ ପରେ ମୋତେ ଶୋଇବାକୁ ପଠାଇଦେଇ ସମସ୍ତେ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଇବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପର ନିକଟରେ ସେଦିନର ନିଜ ନିଜ ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବେ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଭାବଭଙ୍ଗୀ କହୁଥାଏ, ସେ କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ମୋତେ ନିଦ ଲାଗିବା କଥା ; କିନ୍ତୁ ହେଉନାହିଁ । ତେଣୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ କହିଲି କିଛି ନିଦ ଔଷଧ ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ । ପାନେ ଦେଲେ କିଛି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ତା'କୁ ଖାଇ ନିଦ୍ରାଦେବୀଙ୍କ ଶୁଭାନୁଗମନ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦେଖାନାହିଁ । କିଛି ଭୁଲ କଲି କି ଏ ଔଷଧ ଖାଇ ? କାରଣ ନିଦର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ସହିତ ଭୟ ଲାଗୁଛି କାହିଁକି ? ମନେହେଉଛି ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଏପରି ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତକରି ବୋକାମି କରିଛି ! ଯାହାହେଉ । ନିଦ ଆସିଲା । ଶୁଭରାତ୍ରି !

ବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରି

୧ ଅକ୍ଟୋବର, ସନ୍ଧ୍ୟା :

ଟମାସ୍ ସ୍ନେଲିଂଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବେଥ୍‌ନେଲ୍ ଗ୍ରୀନ୍‌ସ୍ଥ ବାସଗୃହରେ ଦେଖାକଲି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ କିଛି ମନେକରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ନ ଥିଲେ । ମୋର ଆଗମନକୁ ଉପଲକ୍ଷ କରି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସୁରା ଭଣ୍ଡାର ଯେପରି ଖୋଲିଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ ସେ ଏପରି ମଜ୍ଜି ଯାଇଥିଲେ ଯେ ତା'ର ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଚାରୀ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ । ସେ ମୋତେ କହିଲେ, ଏ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କର ସହକାରୀ ଏବଂ ଯାହା କିଛି ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ସ୍ମଲେଟ୍ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓ୍ୱାଲ୍‌ଓ୍ୱାର୍ଥକୁ ଯାଇ ମିଷ୍ଟର ଜୋସେଫ୍ ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟିଲି । ସେତେବେଳକୁ ବି ଲମ୍ବା ହାତ ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧି ଚାହା କପ୍‌ରେ ଚୁମୁକ ଦେଇ ଦେଇ ମଧୁର ଗଳ୍ପରେ ମଉ ସେ । ଲୋକଟି ବେଶ୍ ଚାଲାଖଚତୁର, ଖୁବ୍ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ କର୍ମୀ ମଧ୍ୟ । ପୁଣି ଲୋକଟିର ନିଜସ୍ୱ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି ଅଛି । ବାକ୍ସ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁ ତାଙ୍କ ସ୍ମରଣରେ ଥିଲା । ତା'ପରେ ତାଙ୍କ ଟ୍ରାଉଜର୍ ପଛପଟର କୌଣସି ଏକ ଗୋପନୀୟ ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରକଲେ ଗୋଟାଏ କୁକୁର କାନଭଳି ନୋଟ୍‌ବୁକ୍ । ସେଥିରେ ମୋଟା ମୋଟା ଅକ୍ଷରରେ ଯାହା ପେନ୍‌ସିଲ୍ ନୋଟ୍ ହୋଇଛି ସେଥିରୁ ଅଧାଅଧି ଲିଭିଗଲାଣି । ତଥାପି ତାକୁ ଦେଖି ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର ଲକ୍ଷସ୍ଥଳ ସବୁ କହିଲେ । ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ିରେ ବୋଝେଇ ହୋଇ ୬ଟା ବାକ୍ସ କାରଫାକ୍ସରୁ ଆସି ୧୯୭, ଚକ୍‌ସାଣ୍ଡ ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍, ମାଇଲ୍ ଏଣ୍ଡ୍, ନିଉ ଟାଉନ୍‌ରେ ସେଭକ ରହିଲା । ଆଉ ୬ଟା ଗଲା ବର୍ମୋଣ୍ଡ୍‌ସେର ଜାମାଇକା

ଲେନ୍‌କୁ । କାଉଣ୍ଟ୍ ତା'ର ଏ ଶାନ୍ତିପ୍ରଦ ବାକ୍ସକୁ ଲଣ୍ଡନ୍‌ର ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛୁଡ଼ିଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ବାଚନ କରିଛି । ପରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟିଦେବ। ଏହି ସୁ-ସମ୍ବଦ୍ଧ ଗାଢ଼ ଦେଖି ମନେହେଲା ଯେ ଲଣ୍ଡନ୍‌ର ଦୁଇଟି ଦିଗରେ କେବଳ ଆବଦ୍ଧ ରହିବାପାଇଁ ଚାହିଁନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍ତର ଉପକୂଳର ପୂର୍ବ ସୀମାନ୍ତସ୍ଥଳ, ଦକ୍ଷିଣ ଉପକୂଳର ପୂର୍ବ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଛି । ଉତ୍ତର ଏବଂ ପଶ୍ଚିମାଂଶ ଯେ ତା'ର ବିଭୀଷିକାମୟ ପରିକଳ୍ପନାରୁ ବାଦ୍ ଯିବ, ତାହା ନୁହେଁ । ଲଣ୍ଡନ୍‌ର ସୌଖୀନତମ ଅଂଶ ଦକ୍ଷିଣ—ପଶ୍ଚିମ ଓ ପଶ୍ଚିମାଂଶ ମଧ୍ୟ କାଳକ୍ରମେ ଅଧିକୃତ ହେବ । ଯାହାହେଉ, ପୁଣି ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରି ପଚାରିଲି, କାରଫାକ୍ସରୁ ଆଉ କିଛି ବାକ୍ସ ନିବାକଥା ସେ ଜାଣନ୍ତି କି ? ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣ ତ ମତେ ଭଲ ପାରିତୋଷିକ ଦେଇଛନ୍ତି ;" ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅଧ ସଭରେନ୍ ଦେଇଥିଲି, "ତେଣୁ ଯାହା ମୋତେ ଜଣା ସବୁ କହିବି । ପିଞ୍ଚ୍‌ରସ୍ ଆଲେର୍ ବ୍ଲୋକ୍‌ଯାମ୍ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଲୋକ, ଧରନ୍ତୁ, ଏଇ ଚାରିଦିନ ତଳେ କହୁଥିଲା ଯେ ସେ ଆଉ ତା' ସାଙ୍ଗ ପରଫ୍ଲିଟ୍‌ର ଗୋଟିଏ ଘରେ କାମ କଲାବେଳେ ଭାରି ଧୂଳି ଧୂସରିଆ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମିତି କାମ ବିଶେଷ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ସାମ୍ ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି କହିପାରେ ।" ସେ କେଉଁଠାରେ ମିଳିବ ପଚାରିଲେ । ଠିକଣାଟା ଦେଲେ, ଆଉ ଅଧ ସଭରେନ୍ ମୁଁ ଦେଇପାରେ । ତେଣୁ ବାକି ଅଧ କପ୍ ଚା' ଗିଳିପକାଇ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କହିଲେ, ସେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ । ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଅଟକିଯାଇ କହିଲେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବାର କିଛି ମାନେ ହୁଏନା ! ମାସକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଇବ କି ଡେରି ହେବ, ଯଦିବା ପାଏ ଆଜି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ସବୁକଥା କହିବ କି ନାହିଁ । ମଦ ପିଇଲେ ତ ତା'ର କିଛି ଠିକ୍ ଠିକଣା ନ ଥାଏ । ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣା ଲେଖି ଖଣ୍ଡିଏ ଲଫାଫା ଦିଅନ୍ତୁ । ତା'ର ସବୁ ବିବରଣୀ ଲେଖି ଆଜି ରାତିରେ ପକାଇଦେବି । ତେଣୁ ସକାଳୁ ତା'ପିଛୁ ଲାଗିବେ । ଖୁବ ସକାଳୁ ତାକୁ ଦେଖା କରିବେ । ନୋହିଲେ ଦିନଯାକ ଧରିପାରିବେ ନାହିଁ । ରାତିରେ ମଦ ଗିଳିଥାଉ, ଖୁବ ସକାଳୁ ନିଶ୍ଚୟ ସାମ୍ ଉଠିବ ।"

ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ସତକଥା । ତେଣୁ ଛୋଟ ଝିଅଟିକୁ ଗୋଟିଏ ପେନି ଦେଇ ଲଫାପାଇଁ ପଠାଇଲି । ସେ ଆଣିଲା ପରେ ଠିକଣା ଲେଖି, ଷ୍ଟାମ୍ପ ମାରି ତାକୁ ଦେଲି । ସ୍ମଲେଟ୍ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକଲେ, ନିଶ୍ଚୟ ଏତକ କାମ କରିବେ । ମୁଁ ଫେରିଲି ।

ଯାହାହେଉ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବାଟ ମିଳୁଛି । ଭାରି କ୍ଲାନ୍ତ ମୁଁ ଆଜି । ନିଦ୍ରା ଆବଶ୍ୟକ । ମୀନା ଗାଢ଼୍ ନିଦରେ ଶୋଇଛି । ଆଜି କାହିଁକି ଖୁବ୍ ପାଣ୍ଡୁର ଦେଖାଯାଉଛି ? ଆଖି ଫୁଲିଲା ଭଳି ଦେଖାଯାଉଛି—କାନ୍ଦୁଥିଲା କି ? ବିଚାରି କିଛି କଥା ନଜାଣିପାରି ବୋଧହୁଏ ଭାରି ଦୁଃଖିତ । ତା ପରେ ଆମମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନିତାନ୍ତ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ମଧ୍ୟ ଥିବ । କିନ୍ତୁ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭଲ ହୋଇଛି । ଦୁଃଖରେ ଭୟରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବା ଅପେକ୍ଷା ଏ ଭଳି ନୈରାଶ୍ୟ ବରଂ ତା ପକ୍ଷରେ ସ୍ପୃହଣୀୟ । ଏ ସାଙ୍ଘାତିକ ବ୍ୟାପାରରୁ ଦୂରେଇ ରହିବା ପାଇଁ ତାକୁ ବାଧ୍ୟକରି ଡାକ୍ତର ଦୁଇଜଣ ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି । କେବଳ ମୋତେ ବେଶି ଦୃଢ଼ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ; ଯେମିତି ସବୁକଥା ଗୋପନୀୟ ରଖେ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଏ ବିଷୟରେ ତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକଲେ ଗଲା ! ଏଇଟା ଯେତେ କଷ୍ଟକର ବୋଲି ଭାବୁଛି ପ୍ରକୃତରେ ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ । କାରଣ ସେତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଏଥିରୁ ଓହରି ଆସିଛି ! ଆମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦିନରୁ କାଉଣ୍ଟ୍ କଥା ଥରେ ସୁଦ୍ଧା ପକାଇନାହିଁ ।

୨ ଅକ୍ଟୋବର, ସନ୍ଧ୍ୟା :

କ୍ଲେଶଦାୟକ, ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନ ଗୋଟାଏ । ପ୍ରଥମ ଡାକରେ ଲଫାପାଟି ପାଇଲି । ତା ଭିତରେ ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡା ମଇଳା ବଢେଇ ପେନ୍‌ସିଲ୍‌ରେ ମୋଟା ମୋଟା ହରଫ୍—

“ସାମ୍ ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍, କୋର୍କ୍ରାନ୍‌ସ୍, ୪, ପୋଟରସ୍ କୋର୍ଟ, ବାର୍ଟେଲ୍ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍, ଓ୍ୱାଲ୍‌ଓ୍ୱାର୍ଥ । ସହକାରୀଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ।”

ବିଛଣାରେ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଚିଠି ପାଇଲି । ମୀନାକୁ ନଉଠାଇ ଚିଠି ନେଲି । ସେ ଭାରି ବିଷଣ୍ଣ ତଥା ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନ ଜଣାଯାଉଛି— ମତେ କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସ୍ଥିର କଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଠାଇବି ନାହିଁ । ତେବେ କାମସାରି ଫେରିଲେ ତାର ଏକ୍‌ସେଟର୍ ଯିବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବି । ସେ ଫେରି ଯାଉ ସେଠିକି । ସେଠାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁସି ହେବ । ଆମ ଭିତରେ ରହି ଅଜ୍ଞତାଭାବ ଅନୁଭବ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସେଠିକି ଗଲେ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଛି ଆନନ୍ଦ ପାଇବ ତ ? ଆସିଲା ବେଳେ କେବଳ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ଦେଖି କହି ଆସିଲି ଜରୁରୀ କାମରେ ଯାଉଛି, ଫେରିଲେ ସବୁ କହିବି । ଓ୍ୱାଲ୍‌ଓ୍ୱାର୍ଥରେ ଚେଷ୍ଟାକରି ପୋଟରସ୍ କୋର୍ଟ ପାଇଲି । ମିଷ୍ଟର ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କ ଲେଖାଟି ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଲା; କାରଣ ସେହି ଅନୁସାରେ ପୋଟରସ୍ କୋର୍ଟ ଖୋଜୁଥିଲି । ଯାହାହେଉ ଜାଗାଟି ପାଇଲା ପରେ କୋର୍କ୍ରାନ୍‌ସଙ୍କ

ଘର ପାଇବା ଅସୁବିଧା ହେଲନାହିଁ । ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଯେଉଁ ଲୋକଟି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ତାକୁ ପଚାରିଲାରୁ କହିଲା ସେମିତି ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ସେମିତି ଲୋକ କେହି ଏଠାରେ ନାହାନ୍ତି । ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କ ଚିଠିଟି କାଢ଼ି ପଢ଼ିଲି ସେଥିରୁ ଯଦି କିଛି ସନ୍ଧାନ ମିଳିପାରେ । ଲୋକଟାକୁ ପଚାରିଲି "ତୁମେ କ'ଣ କର ?"

"ମୁଁ ସହକାରୀ କାମ କରେ ।" ସ୍ମଲେଟ୍‌ଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣ ଅନୁରୂପ ଲେଖା (Phonetic spellings) ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଛି ଦେଖିଲି । ଅଧକ୍ରାଉନ୍ ବକ୍‌ସିସ୍ ଲୋକଟାକୁ ଠିକ୍ ବାଟକୁ ନେଇଆସିଲା । ତା'ଠାରୁ ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲା ଯେ ଗତ ରାତିରେ ପେଟେ ମଦ ପିଇ ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍ ଏଇଠି ଶୋଇଥିଲା ଆଜି ଭୋର ୫ଟା ବେଳରୁ ପୋପ୍‌ଲାର୍‌ରେ କାମ କରିବାକୁ ବାହାରିଗଲାଣି । ସେ ଜାଗାଟା କେଉଁଠି ସେ ଜାଣେନାହିଁ । ତଥାପି ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ଦେଲା ଯେ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ 'ନୂଆ ଗୋଦାମ ଘର' ତିଆରି ହେଉଛି । ଯାହାହେଉ ଏଇ କ୍ଷୀଣ ସଙ୍କେତ ବହନକରି ପୋପ୍‌ଲାର୍‌କୁ ଚାଲିଲି । ବାରଟା ବାଜିଗଲା, ତଥାପି ଘରଟା'ର କିଛି ସଂଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ କଫି ଦୋକାନରେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଶ୍ରମିକ ଖାଉଥିବାର ଦେଖି ପଚାରିଲି । ତା ଭିତରୁ ଜଣେ କହିଲା—କ୍ରସ ଆଞ୍ଜେଲ୍ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍‌ରେ ଗୋଟାଏ 'ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାର' ତିଆରି ହେଉଛି । ଏହି ବୋଧହୁଏ ପୂର୍ବ ଲୋକଟାର 'ଗୋଦାମଘର' ହେବ ? ତେଣୁ ଚାଲିଲି । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଗୋଟାଏ ଉଗ୍ର ପ୍ରକୃତିର ଗେଟ୍ କିପର୍ ଏବଂ ତତୋଧିକ ଉଗ୍ର ପ୍ରକୃତିର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ତୃଷାକୁ ପାରିତୋଷିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ନିବୃତ୍ତ କରି ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍ ର ଯଥାର୍ଥ ସଂଧାନ ମିଳିଲା । କର୍ମଚାରୀ ସହିତ ସର୍ତ୍ତ ରହିଲା—ମୁଁ ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍‌କୁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟ ପଚାରିବି ଏବଂ ତା ବଦଳରେ ତାର ଦିନକର ମଜୁରି ଦେଇଦେବି । ଏଥର ବ୍ଲୋକ୍‌ସାମ୍‌କୁ ଅଣାଗଲା । ଦେଖିଲି ଲୋକଟା କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆଚାର ଆଚରଣରେ ନିତାନ୍ତ ସ୍ଥୂଳ ହେଲେମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଚଟାପଟ୍ । କିଛି ପାରିତୋଷିକ ପାଇଗଲା ପରେ ସହଜରେ ଜଣାଇଲା—କାରଫାକ୍‌ସରୁ ପିକାଡିଲି ମଧ୍ୟକୁ ସେ ଦୁଇଥର ମାଲ ଆଣିଛି । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ 'ଖୁବ୍ ଓଜନଦାର' ୯ଟା ବାକ୍ସ ଆଣିଛି । ପିକାଡ଼ିଲି ଘରର ନମ୍ବର ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲା—

"ଦେଖିବାବୁ ! ନମ୍ବରଟା ଭୁଲିଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଅଳ୍ପ କେତେଟା ଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ଗୋଟାଏ ଧଳା ଗୀର୍ଜାଘର କି ସେଇମିତି କ'ଣଟାଏ ଅଛି । ଅଳ୍ପ ଦିନ ହେଲା ତିଆରି ହୋଇଛି ସେଟା । ଏ ଘରଟା କିନ୍ତୁ ଖୁବ ପୁରୁଣା, ନିଘ ଓ ଧୂଳି ଧୂସରିଆ । ହେଲେ ଓଜନିଆ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ଯୋଉ ଘରୁ ଆଣିଥିଲି ସେତେବେଶି ନୁହେଁ ।"

"ଆଚ୍ଛା ଦୁଇଟାଯାକ ଘର ତ ଖାଲିଥିଲା, ତୁମେ କେମିତି ତା ଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲ ?"

"ପରଫିଟ୍‌ର ସେ ଘରେ ତ ସେ ଲୋକଟା ଥିଲା ଯେ ମୋତେ କାମରେ ଲଗାଇଥିଲା । ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗାଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠାଇବାରେ ବି ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା ସେ । ହେ ବାବୁ ! ଏମିତି ବଳୁଆ ଲୋକ ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ । ହେଲେ ଲୋକଟା ବୁଢ଼ା, ପାତଳା ଜଣ, ଏମିତି ପତଳା, ଭାବିବ ଗୋଟାଏ ଧକ୍କାରେ ପକାଇଦେବ ତୁମେ ।"

ଏ କଥା ମୋ ହୃଦୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରବାହ ଖେଳାଇ ଦେଲା ।

"ଦେଖ ବାବୁ । ବକ୍ସର ଗୋଟାଏ ପଟକୁ ଏମିତି ଟେକିଦେଲା ମନେହେଲା ଯେମିତି ପଉଣ୍ଡିକିଆ ଚାହା ପେଟି ଟେକୁଛି । ଏଗଟ ଟେକିଲାବେଳକୁ ମୁଁ ଝାଳନାଳ ଆଣୁଏ ! ତୁମେ ତ ଦେଖୁଛ ମୁଁ କଅଁଳିଆ ପିଲା ନୁହେଁ ?"

"ପିକାଡ଼ିଲି ଘରଭିତରକୁ କେମିତି ଗଲ ?"

"ସେଠି ବି ସେ ବୋଧେ ମୋ ଆଗରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ମୁଁ ଯେମିତି ଘଣ୍ଟି ବଜାଇଛି ଆସି ଦୁଆର ଖୋଲି ଦେଲା । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ବାକ୍ସ ଧରି ଭିତରକୁ ନେଲା ।"

"ନଅଟାଯାକ ସେହି ଘରେ ରହିଲା ?"

"ହଁ । ଆଗ ଥରକରେ ପାଞ୍ଚଟା, ପଛ ଥରକେ ଚାରିଟା । ମାଲିକ ! ଭାରି ଖରାପ କାମ ଏଗୁଡ଼ାକ । କେମିତି ଘରକୁ ଫେରିବି ବୁଦ୍ଧି ଦିଶିଲା ନାହିଁ ।"

"ଆଚ୍ଛା ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ହଲ୍‌ରେ ରହିଲା ?"

"ହଁା ହଁା । ଭାରି ବଡ଼ ହଲ୍ । ଆଉ କିଛି ସେଠି ନଥିଲା ।"

"ତୁମେ କିଛି ଚାବି ଦେଖିନାହଁ ?"

"ନା ନା । ଚାବିଫାବି ତ କୋଉଠି କିଛି ନଥିଲା ? ବୁଢ଼ା ଭଦ୍ରଲୋକଟା ତ ନିଜେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲା । ମୁଁ ବାହାରି ଆସିଲାପରେ ନିଜେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କଲା ?"

"ତେବେ ଘରଟାର ନମ୍ବର ତୁମର ମନେନାହିଁ ?"

"ନା ବାବୁ । ହେଲେ ସେଟା ପାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ଘରଟା ଖୁବ୍ ଉଚା । ସାମନାପଟ ପଥରରେ, ଧନୁଭଳି ଗୋଲିଆ ହୋଇଛି, ଆଉ ଦୁଆର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚା ପାହାଚ ଯାଇଛି । ତିନିଟା ବୁଲିଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକୁ ଉଠାଇ ନେଇଥିଲି ମନେଅଛି ।" ତା'ର ଏ ବର୍ଣ୍ଣନା ଉପରେ ନିର୍ଭରକରି ଘରଟା ପାଇ ପାରିବି ମନେହେଲା । ତେଣୁ ତାକୁ ପାରିତୋଷିକ ଦେଇ ପିକାଡିଲି ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରାକଲି । ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଲାଭହେଲା ତାହା ନିତାନ୍ତ ବେଦନାଦାୟକ । ଲୋକଟାର କଥାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼ୁଛି : କାଉଣ୍ଟ୍ ଏଥର ନିଜେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ନେବାଆଣିବା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ତେବେ ଆମ ପକ୍ଷରେ ସମୟ ଯେ କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁମେୟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯାଇଛି । ଏଥର ନିଜର ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ ଉପାୟ ଏବଂ ସୁବିଧାଜନକ ସମୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତରେ ତା'ର ପରିକଳ୍ପନା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ । ପିକାଡିଲି ସର୍କସ୍ ପାଖରେ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଗଲି । ଜୁନିଅର୍ କନ୍‌ଷ୍ଟିଚିଉସନାଲ୍ ପରେ ପରେ ଘରଟା ମିଳିଲା । ଏଇଟି ଯେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଆବାସ ଭୂମି ସନ୍ନିହିତ ଗୃହ, ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଘରଟାକୁ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ, ବହୁକାଳ ଯାବତ୍ ଏଟା ଅବ୍ୟବହୃତ ରହିଛି । ଝରକାଗୁଡ଼ାକରେ ପ୍ରଚୁର ଧୂଳି ଏବଂ କବାଟ ବନ୍ଦ । ସମଗ୍ର ଗୃହଟା କାଳର ପ୍ରଭାବରେ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ । ଲୁହାରୁ ରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଗଲାଣି । ବାଲ୍‌କନିରେ ବୋଧହୁଏ ଅଳ୍ପ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ନୋଟିସ୍ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିଲା । ଏବେ ସେଟାକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ନିଆଯାଇଛି; ତା'ର ଉପର ଅଂଶ କିଛି କିଛି ଲାଗି ରହିଛି । ନୋଟିସ୍ ବୋର୍ଡଟା ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଥିଲେ ଏହାର ଭୂତପୂର୍ବ ମାଲିକ ବିଷୟରେ ଜଣାଯାଇଥାନ୍ତା । କାରଫାକ୍ସ କିଣିବା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଏଇ ଅନୁଭୂତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ ।

ପିକାଡିଲିର ଏ ଘରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ଜଣାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ କି କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାର ପଛପଟ ବୁଲିଆସେ, ଯଦି କିଛି ସନ୍ଧାନ ମିଳେ । ସେ ପାଖର ଅଶ୍ୱଶାଳାଗୁଡ଼ିକ ବେଶ କର୍ମ ଚଞ୍ଚଳ । କାରଣ ସମସ୍ତ ଗୃହ ଜନପୂର୍ଣ୍ଣ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଶ୍ୱପାଳକଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟଗୃହ ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲି । ଘରଟା ବିକ୍ରି ହେବା କଥା କେବଳ କହିଲେ; କିନ୍ତୁ କିଏ କିଣିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତଥାପି ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ତଥ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରକାଶ କଲା; ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ସେ ଦେଖିଛି ଗୋଟାଏ "ଟୁ ଲେଟ୍" ନୋଟିସ୍ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିଲା । ସେ ବୋଧହୁଏ ଦେଖିଛି 'ମିଚେଲ୍ ମନ୍‌ସ୍ ଆଣ୍ଡ କାଣ୍ଡି' ଏଜେଣ୍ଟ ଭାବରେ ଏ ନୋଟିସ୍ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ

ପାଖରୁ କିଛି ସନ୍ଦେଶ ମିଳିପାରେ । ମୋର ବ୍ୟଗ୍ରତା ତା ନିକଟରୁ ଗୋପନୀୟ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଭଙ୍ଗୀ ସହ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କଲି । ପ୍ରାୟ ଗୋଧୂଳି ସମୟ ହୋଇଗଲା, ଶାରଦ ନିଶାର ଆଗମନ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଅନୁଚିତ । ବର୍କେଲେରେ ଗୋଟାଏ ଡାଇରେକ୍‌ଟୋରୀରୁ 'ମିଛେଲ୍ ସନ୍‌ସ୍ ଆଣ୍ଡ୍ କାର୍ଣ୍ଡି'ର ଠିକଣା ସଂଗ୍ରହ କରି ତାଙ୍କର ସାକ୍‌ଭିଲ୍ଲେ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍ ଅଫିସରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।

ସେଠାରେ ଯେଉଁ ଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ଲାଭର ସୌଭାଗ୍ୟ ଘଟିଲା, ସେ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ମଧୁର ସ୍ୱଭାବ ବିଶିଷ୍ଟ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ଗମ୍ଭୀର, ଆଲାପ କୁଣ୍ଠ । ତାଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବେଳେ ପିକାଡିଲିର ସେ ଘରଟାକୁ ସବୁବେଳେ "ପ୍ରାସାଦ" କହୁଥାନ୍ତି । ସେଟା ଯେ ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଏହି କଥା ଥରେ କହି ସାରିଲା ପରେ ବୋଧହୁଏ ଭାବିଲେ ମୋର କାମ ସରିଗଲା । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପଚାରିଲି ଘରଟା କାହାକୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଛି, ମୋ ଦିଗକୁ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ଫାରିତ କରି ଚାହିଁଲେ, ଯେମିତି ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ! କେତୋଟି ନିର୍ବାକ୍ ମୁହୂର୍ତ୍ତପରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ସେଟି ବିକ୍ରି ହୋଇ ସାରିଲାଣି ସାର୍ !"

"କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ସାର ।" ମୁଁ ବି ଅଧିକ ବିନୀତ ଭାବରେ କହିଲି "ଏକ ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ—କିଏ କିଣିଛି ?"

ଏଥରକ ନିର୍ବାକ୍ ଅବସ୍ଥା ଦୀର୍ଘତର । ଭ୍ରୂ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ କପାଳ ଦିଗକୁ ଅଧିକ ପ୍ରସାରିତ—

"ସେଟି ବିକ୍ରି ହୋଇ ସାରିଛି ସାର୍ !" ଆଃ କି ମୀତଭାଷ !

"ତାହା ତ ନିଶ୍ଚୟ" ମୁଁ କହିଲି, "ଦୟାକରି ଏତିକି ଜଣାଇଲେ କ'ଣ କିଛି କ୍ଷତି ହେବ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ କ୍ଷତି ହେବ ! ମିଛେଲ୍ ସନ୍‌ସ୍ ଆଣ୍ଡ୍ କାର୍ଣ୍ଡି ତାଙ୍କର ମହକିଲମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାପତ୍ତା ପ୍ରତି ସର୍ବଦା ସଚେଷ୍ଟ !" ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଅହଙ୍କାରୀ । ତେଣୁ ତା ସହିତ ଯୁକ୍ତି କରିବା ନିରର୍ଥକ । ତେବେ, ତାରି ଅସ୍ତ୍ରରେ ତାକୁ ଆଘାତ କଲେ ଯଥାର୍ଥ ହେବ । ତେଣୁ କହିଲି—

"ଆପଣଙ୍କ ମହକିଲମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଭାଗ୍ୟବାନ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ସକଳଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିଭାବକ ପାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମନେ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ମୁଁ ଜଣେ

ସାଧାରଣ ଲୋକ ! ମୁଁ ବି ଏକ ବ୍ୟବସାୟର ଲୋକ ।" ମୋର ନିଜ ନାମାଙ୍କିତ କାର୍ଡଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲି, "ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ କୌତୂହଳ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏ କଥା ପଚାରୁ ନାହିଁ । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏ କର୍ମରେ ନିଯୁକ୍ତ । ଏହି ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିଟା ଅଳ୍ପ ଦିନ ତଳେ ବିକ୍ରୟ ହେବାର ଥିଲା, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ଜାଣିବା ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ।" କଥାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବରେ ଘଟଣାଟା ଭିନ୍ନ ରୂପ ଧାରଣ କଲା । ସେ କହିଲେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ ମିଷ୍ଟର୍ ହାରକର । ସମ୍ଭବ ହେଲେ, ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇବି । ବିଶେଷତଃ ଏହା ଯେତେବେଳେ ମହାମାନ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ । ମହାମାନ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ମାନ୍ୟବର ଆର୍ଥର୍ ହୋମ୍‌ଉଡ୍ ଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ନିମନ୍ତେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଭଡ଼ାଘର ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଆମେ ଲାଭ କରିଥିଲୁ । ଦୟାକରି ମୋତେ ମହାମାନ୍ୟଙ୍କ ଠିକଣା ଦିଅନ୍ତୁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ କରି ଆଜି ରାତି ଡାକରେ ନିଶ୍ଚୟ ଖବର ପଠାଇବି । ମହାମାନ୍ୟଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଆମର ନିୟମ ଭଙ୍ଗ କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଆମ ପକ୍ଷରେ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ।"

ଲୋକଟି ସହିତ ଶତ୍ରୁତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ମୋର ଇଚ୍ଛାନୁହେଁ । ବରଂ ବନ୍ଧୁଭାବରେ ପାଇଲେ ଲାଭ ଅଛି । ତେଣୁ ଧନ୍ୟବାଦ ସହ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଠିକଣା ଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲି । ଚାରିଆଡେ ବେଶ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି । ମୁଁ ବି ନିତାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ ତଥା କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ । ଏରେଟେଡ୍ ବ୍ରେଡ୍ କମ୍ପାନୀରେ କପେ ଚା' ଖାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟ୍ରେନ୍ ଧରି ପରଫ୍ଲିଟ୍ ଫେରି ଆସିଲି ।

ସମସ୍ତେ ଘରେ ଅଛନ୍ତି । ମୀନା ଭାରି କ୍ଲାନ୍ତ, ରକ୍ତ ଶୂନ୍ୟ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ତା ପାଖରୁ କଥା ଗୋପନୀୟ ରଖି ତାର ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ହେଉଛୁ ଭାବିଲେ ହୃଦୟ ମୋର ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଆଜି ରାତିରେ ଆମ ଆଳାପ ଆଲୋଚନାରୁ ତାକୁ ଆଉ ଦୂରେଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଦୃଢ଼ତା ସହିତ ଆଜି ରାତିଟି କେବଳ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞାରେ ଅଟଳ ରହିଲେ ହେଲା । ସେବି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ମାନି ନେଲାପରି ମନେ ହେଉଛି । କିମ୍ବା ଏ ବିଷୟଟା ତା ପକ୍ଷରେ ବିରକ୍ତିକର ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି ? ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସାମାନ୍ୟ ଇଙ୍ଗିତରେ ସୁଦ୍ଧା ଏମିତି କମ୍ପି ଉଠନ୍ତା କାହିଁକି ? ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି, ଯଥା ସମୟରେ ଆମେ ଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲୁ । ନୋହିଲେ ଆମେ ଯେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଧାଙ୍ଗାଢ଼ିକ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କଲୁଣି ସେ ସବୁ ତାର ମନକୁ ପିଡ଼ା ଦେଇଥାନ୍ତା ସିନା !

ମୀନା ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଜି ଦିନର ଆବିଷ୍କାର ବିଷୟ ଜଣାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଡିନର୍ ପରେ, ସାମାନ୍ୟ ସମୟ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣି ମନଟାକୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କରିନେଲୁ । ମୀନାକୁ ନେଇ ବିଛଣାରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଲି । ପ୍ରିୟତମା ମୋର ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସ୍ନେହଶୀଳା ହୋଇପଡ଼ିଛି । ସେ ଯେମିତି ମୋର କଣ୍ଠକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିରହିଲା । ମନେହେଲା ମୋତେ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଏଣେ ବହୁତ କଥା କହିବାକୁ ଅଛି । ଯାହାହେଉ, ତାକୁ ଶୁଆଇ ପକାଇ ଚାଲି ଆସିଲି । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଏ ଗୋପନୀୟତା ଆମ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ପ୍ରେମରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ ।

ଫେରି ଆସି ଦେଖେ ସମସ୍ତେ ପଢ଼ା ଘରେ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଉପବିଷ୍ଟ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଘଟିଛି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ସେ ସବୁ ଡାଏରୀରେ ଲେଖିସାରିଥିଲି । ସେଟାକୁ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପଢ଼ିଦେବା କଥା । ପଢ଼ିଲା ପରେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ—

"ଜନ୍ ! ବାସ୍ତବିକ ଆଜି ଦିନଟାରେ ବହୁତ କାମ ହୋଇଛି । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର ହଜିଲା ଖିଅ ପାଇଛନ୍ତି ଏଥର । ଯଦି ଦେଖିବା ସେଗୁଡ଼ିକ ସେଇ ଗୋଟାଏ ଘରେ ଅଛି, କାମ ଶେଷ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ ଯେବେ କିଛି ନିଆ ଯାଇଥାଏ, ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ପରେ ଯାଇ ଚରମ ଆଘାତ—

"ଆଚ୍ଛା କୁହ ତ । ସେ ଘର ଭିତରକୁ କେମିତି ଯିବା ?"

"କି ? ଅନ୍ୟ ଘରଟାକୁ ଗଲେ ତ ପୁଣି ?" ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ତୁରନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

"କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥ, ଏଇଟା ଅଲଗା କଥା । କାର୍‌ଫାକ୍ସ୍‌ରେ ଘରଟାର ଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ଆମେ । ସେତେବେଳେ ସୁବିଧା ଥିଲା । ରାତି ବେଳ; ପୁଣି ଚାରିପଟେ ପାଚେରୀ ଆଉ ପାର୍କର ବୃକ୍ଷଲତାରୁ ରକ୍ଷା କବଚ [illegible] ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଠି ସେ ସବୁ ଦସ୍ୟୁବୃତ୍ତି ଚଳିବ ନାହିଁ । ପିକାଡ଼ିଲିରେ କି ଦିନ କି ରାତି ସେ ଭଳି ସାଙ୍ଘାତିକ କର୍ମ କରାଯାଇ ପାରିବ ଭାବୁଛ ? ଯଦି ସେ ବଦମାସ୍ ଏଜେଣ୍ଟଟା ଚାବି ନ ଦିଏ, ଗୃହ ପ୍ରବେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ।" ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କ ଭ୍ରୂକୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା । ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ପଦ ଚାରଣ କଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଟକି ଯାଇ କହିଲେ "କ୍ୱିନ୍‌ସେର ମଥାଟା ସବୁବେଳେ ଥଣ୍ଡା । ବାସ୍ତବିକ ଏ ଦସ୍ୟୁବୃତ୍ତିଟା ଖୁବ୍ ବେଶି ହୋଇଯାଇଛି । ଅରେ ମାର ହୋଇ

ଯାଇଛନ୍ତି, ଠିକ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ କର୍ମଟା ଭାରି ଅସୁବିଧାଜନକ । ଯଦିବା କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଖୁବ ଫେରନ୍ତା ମିଳେ—" ପ୍ରଭାତ ପୂର୍ବରୁ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ, ଅନ୍ତତଃ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ମିଚେଲ୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ବାର୍ତ୍ତା ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ଭାବି ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ଟେବଲକୁ ଯାହା ସିଙ୍ଗନ୍ତ ନଆଠିବ ସ୍ଥିର କଲୁ । କିଛି ସମୟ ବସି ଧୂମ୍ରପାନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାର୍ଯ୍ୟଟାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ, ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଆଲୋଚନା କଲୁ । ସେହି ସୁଯୋଗରେ ଡାଏରିକୁ ଉପସ୍ଥିତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖି ଦେଲି । ଭାରି ନିଦ ଲାଗିଲାଣି । ଯାଉଛି ଶୁଏ

ଆଉ ଟିକିଏ ! ମୀନା ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଶୋଇଛି । ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନିୟମିତ । କପାଳ ତାର କୁଞ୍ଚିତ, ସତେ ଯେମିତି ନିଦ୍ରାବସ୍ଥା ରେ ବି ଚିନ୍ତା କରୁଛି କିଛି ! ପାଣ୍ଡୁରତା ରହିଥିଲେ ବି ସକାଳପରି ରୂପରେ ସେ ବିବର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ । କାଲି ଏ ସବୁ ଆଉ ନଥିବ । ଏକ୍‌ସେଟର୍‌ରେ ନିଜ ଗୃହ ସଂସାର ମଧ୍ୟକୁ ସେ ଫେରି ଯାଇଥିବ । ଓଃ ଭାରି ନିଦ ଆସିଲା ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରି

୧ ଅକ୍ଟୋବର

ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ୍‌କୁ ନେଇ ନୂଆ ଚିନ୍ତା ଦେଖା ଦେଇଛି । ତାର ଏମିତି ମୁହୂର୍ମୁହୁ ଭାବାନ୍ତର ଘଟୁଛି ଯେ କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ତାର ନିଜ ଉପକାର ଅପେକ୍ଷା ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ସେ ବୁଝେଁ । ତେଣୁ କୌତୂହଳଟା ବେଶି ହେଉଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଲା ପରେ ଆଜି ସକାଳୁ ପ୍ରଥମେ ତା ପାଖକୁ ଗଲି । ଲୋକଟାର ଆଚରଣ ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ତା ଭାଗ୍ୟଟା ନିଜ ହାତମୁଠାରେ ଅଛି ଯେପରି ! ଅବଶ୍ୟ ଏଟା ଯଥାର୍ଥ ବହୁ ପରିମାଣରେ । ଏ ଦୁନିଆର କୌଣସି ଜିନିଷ ତାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ପାରିବ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଆଉ ନାହିଁ । ସେ ଦେବଲୋକରେ ରହି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପରି ମର୍ତ୍ତ୍ୟବାସୀଗଣଙ୍କର ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ସତେ ଅବା ! ଦେଖାଯାଉ, ପରିସ୍ଥିତିର କୌଣସି ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରି ଯେଉଁଥିରୁ କିଛି ଶିକ୍ଷା ମୋତେ ମିଳି ପାରେ କି ନାହିଁ । ତେଣୁ ପଚାରିଲି—

"ଆଉ, ଆଜିକାଲି ଆପଣଙ୍କ ମାଛିମାନଙ୍କ ଖବର କ'ଣ ?" ମୁହଁରେ ଗୁରୁଜନସୁଲଭ ଅମାୟିକ ହସ—ଠିକ୍ ମାଲଭୋଲିଓ ମୁଖର ହସ ଯେପରି ! ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ପ୍ରିୟ ମହାଶୟ । ମାଛିମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲାଭଳି ଲକ୍ଷଣ ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ପର । ଏଥିରେ ପାର୍ଥିବ କ୍ଷମତା ସହିତ ବାୟବୀୟ ଶକ୍ତିର ଅଛି ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମନ୍ୱୟ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଯେଉଁ ଉପମା ଆତ୍ମା ସହିତ ପ୍ରଜାପତିର— କେତେ ଯଥାର୍ଥ ଦେଖିଲେ ?"

ତାର ଏହି ସାଦୃଶ୍ୟ କଥନର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ଆଡ଼କୁ ତାକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲି—

"ଓହୋ—ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ ଆଗ୍ରହୀ ?" ତା'ର ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ପାଗଳାମି ନିକଟରେ ପରାସ୍ତ ହେଲା । କଠୋର ବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଯେଉଁ କଥା କହିଲା, କେବେ ତା'ଠାରୁ ଶୁଣି ନଥିଲି ।

"ନା ନା ନା ! ମୋର ଆତ୍ମା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଚାହେଁ କେବଳ ଜୀବନ ।" ତା'ର ମୁଖ ହଠାତ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । "ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ସେ ସବୁ ପ୍ରତି ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜୀବନ ଚାହୁଁଥିଲି ସତ । ତେବେ ଯାହା ଚାହୁଁଥିଲି ପାଇଯାଇଛି । ଯେବେ କୌଣସି ଜୀବଭୁକ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତ ନୂଆ ରୋଗୀ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।"

ତା କଥା ମୋତେ ଭାବନାରେ ପକାଇଲା । ତଥାପି ଛାଡ଼ିଲି ନାହିଁ ।

"ତେବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଆପଣ ଜୀବନନିୟନ୍ତ୍ରକାରୀ । ଆପଣ ଈଶ୍ୱର ?"

"ଆହା । ସେମିତି କାହିଁକି କହୁଛନ୍ତି ? ଦେବତାଙ୍କର କୌଣସି ଗୁଣ ନିଜଠାରେ ଆରୋପିତ କରିବାର ଔଚିତ୍ୟ କେବେ ହେବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସହିତ ମଧ୍ୟ ମୋର କିଛି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ମେ ନିଜର ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ ମୋର ସମ୍ପର୍କ କେବଳ ଜାଗତିକ ବସ୍ତୁ ସହିତ । ଠିକ୍ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଇନକ୍ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବରେ ଅଧିକାର କରିଥିଲା ।" ଏ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏକ କୂଟ ପ୍ରଶ୍ନ । ଇନକ୍ ସହିତ ତୁଳନାର ଯଥାର୍ଥତା କ'ଣ ହୋଇପାରେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଚିନ୍ତା କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ସରଳ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲି । ଅବଶ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ନିକଟରେ ନିଜକୁ ହୀନ ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା କଥା ।

"ଇନକ୍ ସହିତ ତୁଳନା କେଉଁଠି ରହିଲା ?"

"କାରଣ ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ଏକାନ୍ତ ବିଚରଣ କରୁଥିଲା ।" ତେବେ ବି ଉପମାଟି ଧରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତେବେ ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ସ୍ୱୀକାର ନ କରି ସେ ଯାହା ମନା କରିଥିଲା ପୁଣି ସେହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଫେରିଗଲି—

"ଅତଏବ ଆପଣ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ନୁହନ୍ତି ଏବଂ ଆତ୍ମା ଗ୍ରହନ୍ତି ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ?" ଦୃଢ଼ତାସହ ଆକସ୍ମିକ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସେ ସେ ହତବୁଦ୍ଧି ହୋଇପଡ଼ୁ । ଚେଷ୍ଟା ଫଳବତୀ ହେଲା । ନିଜ ଅଜାଣତରେ ତାର ପୂର୍ବ ନମ୍ର ଭାବ ଫେରି ଆସିଲା । ତୋଷାମୋଦକାରୀର ଘୃଣ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲା—

"ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ କୌଣସି ଆତ୍ମା ଗ୍ରହେଁନା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ । ତାକୁ ନେଇ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? କି କାମରେ ମୋର ସେ ସବୁ ଆସିବ ? ତାକୁ ତ ଖାଇ ପାରିବି ନାହିଁ କିମ୍ବା " ଆକସ୍ମିକ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ! ଜଳ ଉପର ଦେଇ ବାୟୁ ବହିଗଲା ପରି ତା ମୁଖରେ ଧୂର୍ତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖାଗଲା । "ଆଉ ଡାକ୍ତର ସାହେବ ! ଜୀବନ କଥା ? ଏଟା କି ଜିନିଷ ପ୍ରକୃତରେ ? ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଦରକାର ପାଇଗଲେ ଆଉ କ'ଣ ରହିଲା ? ମୋର ବହୁ ସହୃଦୟ ବନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି—ଯଥା ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ । ତେଣୁ ଜୀବନୀଶକ୍ତି ଲାଭର ଉପାୟ ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ ।" ଅନିର୍ବଚନୀୟ ଧୂର୍ତ୍ତତା ସହିତ କଟାକ୍ଷ ମାତ୍ର କରି କଥାଗୁଡ଼ିକ କୁହାଗଲା ।

ବୋଧହୁଏ ତାର ପାଗଳାମି ହେତୁ ମୋ ଭିତରେ କିଛି ପରିପନ୍ଥୀ ଭାବ ଅନୁଭବ କଲା ଫଳରେ ତାର ଶେଷ ସମ୍ବଳ ମୌନତାର ଆଶ୍ରୟ ନେଲା । ଦେଖିଲି, ଉପସ୍ଥିତ ତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନିଷ୍ଫଳ । ରୁଷ୍ଟଭାବ ଦେଖି ନୀରବରେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କଲି ।

ପରେ ଡକାଇ ପଠାଇଲା । ଅନ୍ୟ ସମୟ ହୋଇଥିଲେ, ବିନା କାରଣରେ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା ବିଷୟରେ ମୋର କୌତୁହଳ ଏତେ ଯେ ନଯାଇ ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତା'ପରେ ସମୟ କଟାଇବା ପାଇଁ କିଛି ଗୋଟାଏ ତ କରିବାକୁ ହେବ ? ହାରକର୍ ପଦାରେ ବୁଲି ସୂତ୍ର ଆବିଷ୍କାରରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଆଉ କୁଇନ୍‌ସେ ବି ତଦ୍ରୂପ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୋ ପଢାଘରେ ବସି ହାରକର୍ ଦମ୍ପତିଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିବରଣୀର ଅତଳତଳରେ ନିମଜ୍ଜିତ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା, ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଅଧ୍ୟୟନଜାତ ଜ୍ଞାନ ହିଁ କିଛି ନୂତନ ସୂତ୍ରର ସନ୍ଧାନ ଦେଇପାରେ । ତାଙ୍କ କାମରେ ଅକାରଣ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅତୀତ ଅପମାନ ହେତୁ ସେ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନକରି ପାରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଜଣେ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍ ସହଜ ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରି ପାରେ ।

ଘର ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟୁଲ୍ ଉପରେ ବସିଛି ଦେଖିଲି । ତା'ର ଏହି ବସିବା ଭଙ୍ଗୀ ମାନସିକ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ । ଘରେ ପଶିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲି—

"କ'ଣ ଆମ୍ଭ ଖବର କ'ଣ ?" ଯେମିତି କଥାଟା ଅନ ଜିଭରେ ଅଟକିଥିଲା ! ଅନୁମାନ ଅଭ୍ରାନ୍ତ । ପାଗଳ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତା'ର ଅବଚେତନ ମନରେ ଚିନ୍ତାଟା କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଚାଲିଛି ! କଥାଟା ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ପଚାରିଲି "ଆପଣଙ୍କ କଥା କୁହନ୍ତୁ ?" କିଛି ନକହି ଚାରିଆଡ଼େ ଚାହିଁଲା । ଯେମିତି ଉତ୍ତର ଖୋଜୁଛି ।

"ମୋର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ ଆମ୍ଭାରେ ଆଜ୍ଞା ।" କ୍ଷୀଣ କଣ୍ଠରେ ଅନୁତାପର ବିଷଣ୍ଣତା । କଥାଟା ମନକୁ ତା'ର ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ କରୁଛି ମନେହୁଏ । ତେଣୁ ତା'ର ସୁଯୋଗ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଚାରିଲି—

"ଜୀବନ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରିୟ । ଆପଣ ଜୀବନ ଚାହାନ୍ତି ତ ?"

"ସେ କଥା ସତ । ଆପଣ ସେ ବିଷୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।"

"ତେବେ ଆମ୍ଭାକୁ ଛାଡ଼ି ଜୀବନ ପାଇବା କିପରି ?" ପ୍ରଶ୍ନଟା ବୋଧହୁଏ ତାକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କଲା । ତେଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲି—

"ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ଆକାଶରେ ଉଡୁଥିବେ; ମାଛି, ମାଙ୍କଡ଼ଶା, ଚଢ଼େଇ, ବିରାଡ଼ିଙ୍କର ଅସଂଖ୍ୟ ଆତ୍ମା ଗୁଣ୍ଡୁଗୁଣ୍ଡୁ କରି, ବିଦ୍ରୂପ କରି, ମିଆଁଉ ମିଆଁଉ କରି ଆପଣଙ୍କ ଚାରିପଟେ ଘୂରି ବୁଲୁଥିବେ ସେ କି ସୁନ୍ଦର ସମୟ ଚିନ୍ତାକଲେ ? ଆପଣତ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ନେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମା ତ ଆପଣଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛି ?" କଥାଗୁଡ଼ାକ ବୋଧହୁଏ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ସାବୁନ ଦେଲା ବେଳେ ଯେମିତି ଆଖିକାନ ବନ୍ଦ କରନ୍ତି ସେମିତି ଆଖିବୁଜି ଆଙ୍ଗୁଳିରେ କାନକୁ ଯୋରରେ ବନ୍ଦକଲା । ତା'ର ଏ କରୁଣ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଭାରି ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା । ମୋର ନିଷ୍ଠୁରତାର ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ଅନୁଭବ କଲି ଏହି ଯେଉଁଟି ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ କରୁଣ ଭଙ୍ଗୀରେ ବିଦ୍ୟମାନ ସେ ଏକ ଶିଶୁମାତ୍ର । ବାହ୍ୟ ଆକାର ପ୍ରକାରରେ କିଛିଟା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏତ ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଆତ୍ମିକ ରୂପ ଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର । ନିଶ୍ଚୟ ତାର ମନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭାବ ବିଚଳିତତା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ? ଅଜ୍ଞାତ ଭାବଭଙ୍ଗୀରେ ଦେଖିଛି ବହୁ ସମୟରେ ତାହା ବାହ୍ୟ ପ୍ରଭାବର ସୂଚନା ଦେଉଛି । ଭାବିଲି ତାର ମନୋଭାବ ଅନୁଧାନକରି ଯେବେ କିଛି ସୂତ୍ର ମିଳିଯାଏ । ପ୍ରଥମତଃ ତା'ର ଆସ୍ଥା ଜାଗ୍ରତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ପାଟି କରି ପଚାରିଲି ଯେମିତି ବନ୍ଦ କାନକୁ ଶୁଭେ—

"ଆପଣଙ୍କର ଟନ ଦରକାର କି ମାଛି ପାଇଁ ?" ନିଦରୁ ଉଠିଲାପରି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ବେଶି ଦରକାର କ'ଣ ? ତା ଛଡ଼ା, ମାଛିଗୁଡ଼ାକ କି ଜୀବ ଯେ ?" ଟିକିଏ ରହି କହିଲା, "ପୁଣି ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାର ଗୁଂଜନ ମୁଁ ସହି ପାରିବ ନାହିଁ ।"

" ନୋହିଲେ ମାଙ୍କଡ଼ସା ?"

"ଧେତ୍, ମାଙ୍କଡ଼ସା ! ମାଙ୍କଡ଼ସାଗୁଡ଼ାକ କି ଜୀବ ? ସେଗୁଡ଼ାକରେ ନା ଅଛି, କିଛି ଖାଇବାକୁ ନା ଅଛି—" ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଯେମିତି ମନେହେଲା କିଛି ନିଷିଦ୍ଧ କଥା ସେ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା !

"ହଁ ହଁ, ଆଉ କ'ଣ ? ତା'ପରେ ?" ମନେ ମନେ ଭାବିଲି "ଦ୍ୱିତୀୟଥର ପାଇଁ 'ପିଇବା' ଶବ୍ଦଟା ପାଖରେ ହଠାତ୍ ଅଟକିଗଲା କାହିଁକି ? କାରଣ କ'ଣ ?" ସେ ନିଜର ଭୁଲଟା ବୋଧହୁଏ ବୁଝିପାରି ମୋତେ ଭୁଲାଇବାପାଇଁ କହିଚାଲିଲା—

"ଏଭଳି ଜିନିଷଗୁଡ଼ାକ ମୁଁ ପ୍ରମାଣ କରେନା । ସେକ୍ସପିଅରଙ୍କ ଭାଷାରେ 'Rats and nice and such small dear, Chicken-feed of the Larder' କୁହାଯାଇପାରେ । ସେ ବୋକାମି ଛାଡ଼ି ଦେଲିଣି ମୁଁ । ପବଂଢଆ ମୂଷାକୁ ତୁଳସୀପତ୍ର ଆହାର ! ବୁହାଏ ଖାଦ୍ୟକୁ କଣ୍ଟା ଚାମଚ ନେଇ ଖାଇବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ? ଏଇ ଛୋଟିଆ ମାଂସାଶୀ ପ୍ରାଣିଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରିବ ଯେତେବେଳେ ଜାଣୁଛି ମୁଁ କ'ଣ ପାଇବାକୁ ଯାଉଛି ?"

"ଅଚ୍ଛା— କିଛି ବଡ଼ ଜିନିଷପାଇଁ ଆପଣ ଦାନ୍ତ ପକାଉଛନ୍ତି ? ବେଶ୍ ବେଶ୍ ! ହଁ ଜଳଖିଆ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ହାତୀ ହେଲେ ଚଳିବ ?"

"କି ଯାହାଇଚ୍ଛା ତାହା ବାଜେ କଥାଗୁଡ଼ାକ ବକୁଛନ୍ତି ?" ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଗ୍ରତାବସ୍ଥା । ତେଣୁ ଅଉ ଟିକେ ଚାପଦେଇ, "ଅଚ୍ଛା ହାତୀର ଆତ୍ମାଟା କେମିତି ହୋଇଥିବ ?" ମୋର ଈପ୍ସିତ ଫଳ ମିଳିଲା । ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା ବାବୁରୁ ସରଳ ଶିଶୁକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା ।

"ନା ନା ! ମୋର ହାତୀର ଆତ୍ମା ଦରକାର ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଆତ୍ମା ଦରକାର ନାହିଁ ।" କିଛି ସମୟ ବିଷଣ୍ଣ ଭାବରେ ବସିବସି ହଠାତ୍ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ଘନୀଭୂତ ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନାର ପରିପ୍ରକାଶ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଚକ୍ଷୁରେ । ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲା ।

"ସେହି ଆତ୍ମାଗୁଡ଼ାକ ସଙ୍ଗରେ ତୁମେ ଜାହାନ୍ନାମକୁ ଯାଅ । ଆତ୍ମା ! ଆତ୍ମା ! ଆତ୍ମା ! —କାହିଁକି ସେଇ କଥା କହି ମୋତେ ବ୍ୟସ୍ତ କରୁଛ ?" ଆତ୍ମା କଥା ଚିନ୍ତା ନ କରି ସୁଦ୍ଧା କ'ଣ କମ ବ୍ୟସ୍ତ ମୁଁ ଅଛି ? କମ କଷ୍ଟ ପାଉଛି ?" ତା'ର ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମନେହେଲା ଯେମିତି ହତ୍ୟାକାରୀର ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଅଭୀପ୍ସା ପୁଣି ଜାଗିଉଠିଛି । ଡେଣ୍ଟ୍ ହୁଇସିଲ୍ ବଜାଇଲି । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଇ ଅନୁନୟ କରି କହିଲା—

"କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର । ମୁଁ ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି । କାହାକୁ ଡାକିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୋ ମନ ଏତେ ବିଚଳିତ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇପଡ଼ିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଆପଣ ଯଦି ଜାଣନ୍ତେ କି ସାଂଘାତିକ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ଏବଂ ତା'ର ସମାଧାନପାଇଁ କେତେ ବିଚଳିତ ମୁଁ, ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କର ମୋ ଉପରେ ଦୟା ଆସନ୍ତା । ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣ ଶାନ୍ତ ଚିତ୍ତରେ କ୍ଷମା ନଦେଇ ରହି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ମୋତେ ଓ୍ୱେଷ୍ଟ୍‌କୋର୍ଟ ପିନ୍ଧାନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୋର ଚିନ୍ତା କରିବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ଆବଦ୍ଧ ଶରୀର ନେଇ ମନ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁନାହିଁ । ଦୟାକରି ମୋର ଅସୁବିଧାଟା ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର !" ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍‌ମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଏପରି ବଳିଷ୍ଠ ଆତ୍ମ ସଂଯମ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ମନା କଲି । ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଯିବାର ଦେଖି ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ସମ୍ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଙ୍ଗୀରେ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ! ମୋ ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର ଦୟା ଅସୀମ ! ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଅତୀବ କୃତଜ୍ଞ !" ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଲେ ଭଲ ହେବ ଭାବି ଚାଲି ଆସିଲି । ବିଚରିଟି ବିଷୟରେ ମୋତେ ଭାବିବାକୁ ହେବ । ତା କଥାର କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପଏଣ୍ଟ ଭିତରୁ କିଛି ତଥ୍ୟ ବାହାର କରାଯାଇ ପାରେ । ଯଥା—'ପିଇବା' କଥା କହୁ ନାହିଁ ।

କୌଣସି ଜୀବର ଆତ୍ମାରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଚାହେଁନାହିଁ ।

ଜୀବନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏଥିରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରଣ ପରମ୍ପରା ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଟାଏ କଥା ବାହାରୁଛି ଯେ କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ଜୀବପ୍ରାପ୍ତିର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କାହାଠାରୁ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ପରିଣାମରେ ସେ ଭୀତ—ଅର୍ଥାତ୍ ଜୀବଟି ନେଲେ ତାର ଆତ୍ମାର ଭାର ବହନ କରିବାକୁ ହେବ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଗୋଟିଏ ମାନବ ଜୀବନ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖିଛି କେବେ ?

କିନ୍ତୁ କିଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛି ?

ହେ ଦୟାମୟ ! କାଉଣ୍ଟ୍ ସହିତ ତାର ଅଦୃଶ୍ୟ ଯୋଗାଯୋଗ ରହିଛି ! ଅତଏବ ଏକ ଭୟାବହ ପରିକଳ୍ପନା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ !

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ରୋଗୀଙ୍କୁ ଦେଖି ସାରିବା ପରେ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଭେଟି ମୋର ସନ୍ଦେହ କଥା କହିଲି । ମୋ କଥା ଶୁଣି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତାକଲେ । ତାପରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ପାଖକୁ ନେଇ ଯିବାପାଇଁ । ଗଲି । ଦ୍ୱାର ପାଖକୁ ଗଲାରୁ ଶୁଭିଲା ମନଫୁଲଣିଆ ଗୀତ ଗାଉଛି– ଯେମିତି ଆଗେ କରୁଥିଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଆଗଭଳି ଚିନି ବିଚ୍ଛୁଡି ଦେଇଛି, ଶରତ୍‌କାଳ ପ୍ରଭାବରେ କ୍ଳାନ୍ତ ମାଛିଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଞ୍ଜନକରି ଘେରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଆମ ପୂର୍ବ ବିଷୟ ଉତ୍‌ଥାପନ କଲୁ କିନ୍ତୁ ସେ କାନ ଦେଲାନାହିଁ । ସେ ତାର ଗୀତ ଗାଇଗଲାଥାଏ, ଯେମିତି ଆମେ ସେ ଘରେ ନାହୁଁ । ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ଭାଙ୍ଗି ନୋଟ୍ କରୁଛି । ଅତଏବ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ମନ ନେଇ ଯାଇଥିଲୁ ତାକୁହିଁ ଧରି ଫେରିଲୁ ।

କି ଅଦ୍ଭୁତ ରୋଗୀ ! ଆଜି ରାତିରେ ଜଗିବା ତାକୁ– ଦେଖାଯାଉ ।

ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କୁ ମିଚେଲ୍ ସନ୍‌ସ୍ ଆଣ୍ଡ କାଣ୍ଡିଙ୍କ ପତ୍ର

୧ ଅକ୍ଟୋବର୍

ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ମହାଭାଗ;

ଆପଣଙ୍କ ସଦୟ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣରେ ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରି ଆମ୍ଭେମାନେ କୃତାର୍ଥ । ମିଷ୍ଟର୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରେରିତ ମହାଭାଗନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପିକାଡ଼ିଲିର ୩୪୭ନମ୍ବର ଘର କ୍ରୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ । ଘରଟିର ପ୍ରକୃତ ଦାୟାଦ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗତ ମିଷ୍ଟର୍ ଆର୍ଚିବାଲଡ ଉଇଣ୍ଟର୍– ସଫିଲ୍‌ଡଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଗଣ । କ୍ରେତା ଜଣେ ବିଦେଶୀ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ନାମ– କାଉଣ୍ଟ୍ ଡି ଭିଲ୍ଲେ । ଜମି କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟସମ୍ପର୍କିତ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ ସମୟରେ ସ୍ୱୟଂ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ହାତେ ହାତେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଦେଇଥିଲେ । ଏତିକ ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକ କିଛି ଆମକୁ ଜଣାନାହିଁ । ଇତି ।

ମହାଭାଗଙ୍କର ବିନୀତ ସେବକ,
ମିଚେଲ୍, ସନ୍‌ସ୍ ଆଣ୍ଡ୍ କାଣ୍ଡି’’

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨ ଅକ୍ଟୋବର୍

କାଲି ରାତି ସାରା ଅଳନ୍ଦରେ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଜଗାଇଥିଲି । ତାକୁ କହିଥିଲି ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍ ରୁମ୍‌ରୁ କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ ମନେରଖିବ । ପୁଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା ଯଦି କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା ବା ଜିନିଷ ଦେଖେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଡାକିବ । ଡିନର୍ ପରେ ସମସ୍ତେ ପଢ଼ାଘର ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ନିକଟରେ ବସିଲୁ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ ଆମର ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା ବିଭିନ୍ନ ପଚେଷ୍ଟା ଏବଂ ଫଳାଫଳ ସମ୍ପର୍କରେ । କେବଳ ହାରକର୍ କିଛି ପାନପ୍ରଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଆବିଷ୍କୃତ ସୂତ୍ର ନିତାନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ବିଷୟରେ ଆମେ ବିଶେଷ ଆଶାନ୍ୱିତ ।

ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ରୋଗୀ ରୁମ୍ ବାଟଦେଇ ଯାଉ ଯାଉ ଅବଜରଭେସନ୍ ଟ୍ରାପ୍ ଭିତରୁ ଚାହିଁଲି । ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି । ନିୟମିତ ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ଫଳରେ ଛାତି ଉଠୁଛି ପଡ଼ୁଛି ।

ଆଜି ସକାଳେ ଜଗୁଆଳି କହିଲା ଯେ ମଧ୍ୟରାତ୍ରିର ଟିକିଏ ପରେ ସେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ି ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ । କେବଳ ଏତିକି ସେ ଶୁଣିଛି ବୋଲି କହିଲା । ଏ ଲୋକଟାର ଗତିବିଧି ନିତାନ୍ତ ସଂଦେହଜନକ ମନେ ହେବାରୁ ପଚାରିଲି ସେ ନିଜେ ଶୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ? ତାର ଉତ୍ତର ହେଲା—ସେ ଶୋଇ ନଥିଲା: କେବଳ କିଛି ସମୟ ଢୁଳାଉଥିଲା । ହୁଁ ! —କି କଦର୍ଯ୍ୟ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ! କୌଣସି କାମରେ ଏମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଜଗୁଆଳିକୁ ବି ଜଗିବା ଦରକାର ମୋର ?

ଆଜି ହାରକର୍ ଯାଇଛନ୍ତି ନୂତନ ସୂତ୍ର ସନ୍ଧାନରେ ଏବଂ ଆର୍ଥ୍‌ର କୁଇନ୍‌ର ଅଶ୍ୱ ସଂନ୍ଧାନରେ । ଗୋଦାଲମିଂ ଭାବୁଛି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଅଶ୍ୱ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ତେଣୁ ଇପ୍‌ସିତ ସମ୍ବାଦଟି ପାଇବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବୁ । ବିଦେଶରୁ ଆହୃତ ସମସ୍ତ ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍‌ସକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧନ କରି ଦେବାକୁ ହେବ । ଏପରି ହେଲେ ତାର ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆଶ୍ରୟହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ଧରାପଡ଼ିବ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯାଇଛନ୍ତି ବ୍ରିଟିସ୍ ମିଉଜିଅମ୍‌କୁ ପ୍ରାଚୀନ ଭେଷଜ ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପ୍ରାମାଣିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଚିକିତ୍ସକମାନେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଜିନିଷର ସାହାଯ୍ୟ

ନେଉଥିଲେ, ଯାହା ଆଧୁନିକଗଣ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ —ଭୂତପ୍ରେତ ପିଶାଚ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଉପାୟ । ଆମର ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ତାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇପାରେ ?

ମୋର ବେଳେ ବେଳେ କ'ଣ ମନେହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ?—ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟେ ଏ ବଡ଼ ପାଗଳ ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିବାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଓ୍ୱେଷ୍ଟକୋର୍ଟ ପିନ୍ଧିବା ଦରକାର ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ପୁଣି ବୈଠକ ବସିଲା । ମନେ ହେଉଛି ବାଟ ମିଳୁଛି । ତେଣୁ ଆଗାମୀ ଦିନଟିରେ ସମସ୍ତ ପରିସମାପ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରେ । ଲାଗୁଛି ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍‌ର ନୀରବତାର ଏହା ସହିତ କିଛି ସମ୍ପର୍କ ଅଛି । ତାର ଭାବଭଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏପରି ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଯେ ପିଶାଚର ଧ୍ୱଂସ ସମ୍ବାଦ କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମ ସୂତ୍ରରେ ତା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ ? ଆଜି ତା ସହିତ ମୋର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଏବଂ ତାର ମାଛି ଧରା ଅଭ୍ୟାସର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ସମୟରେ ତା ମନରେ କି ଚିନ୍ତା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ତାର ଯଦି ସାମାନ୍ୟ ସୂଚନା ମିଳନ୍ତା ତେବେ ଆମକୁ ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ ସୂତ୍ରଟିଏ ପାଆନ୍ତୁ । ତାର ବର୍ତ୍ତମାନ ନୀରବତା ଏକ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାପରି···ଏଇ ! ସେଇତ ? ତାର ସ୍ୱର ତ ? ଭୟଙ୍କର ଚିତ୍କାର ତ ତାର କକ୍ଷରୁ···

ଝଡ଼ ବେଗରେ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍‌ର ପ୍ରବେଶ । ସମ୍ବାଦ—ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍ କିଛି ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି । ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ତା ଘରକୁ ଗଲି । ଦେଖିଲି ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ିଛି । ସମସ୍ତ ଶରୀର ରକ୍ତସ୍ନାତ । ଶୀଘ୍ର ଯାଏ

ଏକବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୩ ଅକ୍ଟୋବର୍

ଯାହା ଯାହା ଘଟିଲା ଏବଂ ଯେତକ ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି—ସେ ସବୁକୁ ଯଥାଯଥ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରେ । ଯାହା ମନ ନ ପଡ଼ୁଛି ତ ନପଡ଼ୁ । ତେବେ ଧୀରମନ ସ୍ଥିର ବୁଦ୍ଧିରେ ବିବରଣୀ ରଖେ ।

ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ ଘରକୁ ଆସି ଦେଖେ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱଟି ରକ୍ତରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଛି । ତାକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ବିଚରା ଭୀଷଣ ଆଘାତ ପାଇଛି । ସମଗ୍ର ଶରୀର ଅବଶ । ମୁଖ ଉପରକୁ ଥିବାରୁ ଜଣାଗଲା ଭୀଷଣ ଭାବରେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ । ଯେମିତି ଚଟାଣରେ ପିଟି ଯାଇଛି । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଖର କ୍ଷତସ୍ଥାନରୁ ନିର୍ଗତ ରକ୍ତ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଜମିଯାଇଛି । ତାର ଶରୀର ନିକଟରେ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲି ଯେଉଁ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍ ତା ସାହାଯ୍ୟରେ ଓଲଟାଇ ଦେଲି । ସେ କହିଲା—

"ତାର ମେରୁଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି ବୋଧହୁଏ ସାର୍ । ଦେଖୁ ନାହାନ୍ତି ! ତା'ର ଡାହାଣ ବାହୁ, ଗୋଡ଼, ମୁହଁର ଡାହାଣ ପଟ ଅଚଳ ହୋଇଯାଇଛି ?" କେମିତି ଯେ ଏମିତି ଘଟିଲା ତା'ର ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧିର ଅଗୋଚର । ବିଭ୍ରାନ୍ତ ମନରେ ଭ୍ରୂକୁଞ୍ଚିତ କରି କହିଲା—

"ଦୁଇଟା କଥା ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ନିଜେ ଚଟାଣରେ ମୁହଁ ବାଡ଼େଇ ଏମିତି କଷ ମାରିଥାଏ । ଏଭର୍‌ସ୍‌ଫିଲ୍ଡ୍ ଆସିଲମ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣୀ ଏମିତି କରିବା ଦେଖିଛି । ଭାବୁଛି ଖଟରୁ ପଡ଼ି ବେକ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇ ପାରିଥାଏ—କିନ୍ତୁ ଅଖାଡ଼ୁଆ ଝୁଙ୍କ୍ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁପିଥିବ ? କିନ୍ତୁ ଦୁଇଟା କଥା କେମିତି କେମିତି ଏକା ସଙ୍ଗେ ହେବ,

ଜମା ଭାବମାରୁ ନାହିଁ । ଯଦି ମେରୁଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ମୁଣ୍ଡ ଆଉ ପିଟି ପାରି ନଥିବ । ଯଦି ଖଟରୁ ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁହଁକୁ କାନ୍ଥରେ ପିଟି ପିଟି ଏମିତି ରକ୍ତାକ୍ତ କରିଥାନ୍ତା କାନ୍ଥରେ ତ ଚିହ୍ନ ଥା'ନ୍ତା ?" ତାକୁ କହିଲି—

"ଶୀଘ୍ର ଯା ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ କହିବୁ—ଦୟାକରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସିବେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ କରିବେ ନାହିଁ ।" ଲୋକଟା ଦୌଡ଼ିଗଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଡ୍ରେସିଂ ଗାଉନ୍ ଆଉ ସ୍ଲିପର ପିନ୍ଧା ଅବସ୍ଥାରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଦେଖାଦେଲେ । ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡକୁ ଦେଖି କିଛି ସମୟ ନିରେଖି ଚାହିଁବା ପରେ ମୋ ଆଡ଼େ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲେ । ମୋର ବିଚଳିତ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଭୃତ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ବିଦାଇ କହିଲେ—

"ଆହା—କି ଦୁଃଖର ବିଷୟ । କେମିତି ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା ? ବିଶେଷ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ତାର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ହେବ । ଆଚ୍ଛା । ରୁହ ମୁଁ ପୋଷାକଟା ପିନ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସୁଛି ।"

ରୋଗୀ ଘଂଘଡ଼ି ମାରିଲା ଭଳି ନିଃଶ୍ୱାସ ନେଉଛି । ସାଂଘାତିକ ଆଘାତର ଲକ୍ଷଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଅତି କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଫେରି ଆସିଲେ । ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଥାନ୍ତି ସର୍ଜିକାଲ୍ ବାକ୍ସଟି । ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ସ୍ଥିରକରି ଆସିଛନ୍ତି । ପାଖକୁ ଆସି ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ —

"ଚାକରମାନଙ୍କୁ ପଠାଇଦିଅ । ତାର ଚେତା ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଆମେ କେବଳ ଥିବା ଦରକାର ।" ତେଣୁ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍‌କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲି—

"ଠିକ୍ ଅଛି । ସାଇମନସ୍ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କରିବା କଥା ତ କଲେ ? ତୁମେ ତୁମ କାମରେ ଯାଅ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଅପରେସନ୍ କରିବେ । ଆଉ କେଉଁଠି କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇଛି କି, ଆସି କୁହ ମୋତେ ।"

ଲୋକଟା ଚାଲିଗଲା ପରେ ଆମେ ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲୁ । ମୁଖର କ୍ଷତ ବାହ୍ୟିକ । ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତ ହୋଇଛି ଖପୁରୀ ହାଡ଼ରେ । ମାଂସପେଶୀ ଭିତର ଦେଇ ସମୁଦାୟ ଖପୁରୀଟା ଫାଟିଯାଇଛି । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକରି ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ—

"ଆଗେ ରକ୍ତର ଚାପ କମାଇ ଦେଇ ଯଥାସମ୍ଭବ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇ ଆସିବା । ଯେତେ ଜୋରରେ ରକ୍ତ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି, ସେଥିରୁ ଆଘାତରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ବେଶି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ସମୁଦାୟ ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳୀଟି ବୋଧହୁଏ କ୍ଷତଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି ।

ମସ୍ତିଷ୍କରୁ ରକ୍ତକ୍ଷରଣ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ କରୋଟିରେ ଶୀଘ୍ର ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଆବଶ୍ୟକ ।" ଏହିକବେଳେ ଦ୍ୱାରରେ ମୃଦୁ କରାଘାତ ହେଲା । ଯାଇ ଦେଖେ—ପାଇଜାମା ସ୍ଲିପର୍ ପିନ୍ଧା ଅବସ୍ଥାରେ ଆର୍ଥର୍ ଆଉ କୁଇନ୍‌ସେ ଉପସ୍ଥିତ । ଆର୍ଥର୍ କହିଲା—

"ଶୁଣିଲି ଜୋ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଡାକି କହୁଥିଲା କଣ ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଛି ? ତେଣୁ କୁଇନ୍‌ସେଙ୍କୁ ଉଠାଇଲି । ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ଏତେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଉ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଘଟୁଛି ଯେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇବାର ଅବକାଶ ନାହିଁ ଆଜିକାଲି । ଭାବୁଛି ଆଗାମୀ ରାତିକୁ ଏ ଅବସ୍ଥା ନଥିବ । ତେବେ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଟିକିଏ ବେଶି ନଜର ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଆଗନ୍ତୁକକୁ । ଆମେ ଯିବୁ ଭିତରକୁ ?" ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଧରିଲି । ରୋଗୀର ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ରକ୍ତଗୁଡ଼ାକ ଦେଖି କୁଇନ୍‌ସେ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ହେ ଭଗବାନ ! କ'ଣ ହେଲା ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ? ଆହା ବିଚରା ପାଗଳଟା ।" ସଂକ୍ଷେପରେ ତାକୁ ଘଟଣାଟା କହିଲି । ତାପରେ କହିଲି—ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଅପରେସନ୍ ପରେ ତାର ଚେତା ଫେରିବ, ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ ହେଉ ପଛେ । ଗୋଦାଲମିଂ ସହିତ ଯାଇ ଖଟ ଧାରରେ ବସିଲା । ସମସ୍ତେ ରୁଦ୍ଧ ଶ୍ୱାସରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲୁ ।

ଭାନ ହେଲସିଂ କହିଲେ "ଦେଖିବା ବିଚରାଟିର କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅପରେସନ୍ କଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ସହଜରେ ଜମାଟ ରକ୍ତ ବାହାର୍ କରିହେବ । ରକ୍ତକ୍ଷରଣ ତ ବଢ଼ୁଛି ।"

ଏ ଅପେକ୍ଷମାଣ ଅବସ୍ଥାର ଗତି କେତେ ମନ୍ଥର ସତେ ? ମୋ ମନ ନୈରାଶ୍ୟରେ ବୁଡ଼ିଗଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି । ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ଆଶା ନିରାଶାର ଛାୟାଚନ୍ଦ୍ରିକା । ତେବେ ଯାହା ହେବ ମୋତେ ଜଣା । ମୃତ୍ୟୁଡାକ ଶୁଣିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ବିବରଣୀ ଜାଣେ ତ ? ବିଚରାଟିର ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଅନିୟମିତ ଗତିରେ ଚାଲିଛି । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜଣାଯାଉଛି ଆଖି ଖୋଲିବ, କିଛି କହିବ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ? ପୁଣି ବହୁ ସମୟ ଧରି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲାପରି ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ । ତାପରେ ପାଗଳାମିଟା ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିବ । ରୋଗ ଆଉ ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ଆସି ଯେଉଁ ଧାରଣା ବଦ୍ଧମୂଳ ହୋଇଛି ସେଇଟା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବଢ଼ିଲା । ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଫଳରେ ମୋ ନିଜ ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ବି ମୋ କାନରେ ବାଜୁଥାଏ । କାନମୂଳ ଶିରା ମଧ୍ୟରେ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ରକ୍ତର ପ୍ରବାହ ହାତୁଡ଼ି ପିଟିଲା ପରି ମନେ ହେଉଥାଏ ।

ନାଃ—ଏ ନୀରବତା ଅସହ୍ୟ, ଜଣ ଜଣ କରି ବନ୍ଧୁଗଣଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି । ତାଙ୍କର ଆରକ୍ତ ମୁଖ ଏବଂ ସିକ୍ତ ଭ୍ରୂ ଜଣାଇଦେଲା ସେମାନେ ବି ସମାନ ଭାବରେ କଷ୍ଟାନୁଭୂତିକୁ ଦମନ କରୁଛନ୍ତି । ଉତ୍କଣ୍ଠାର ପୀଡ଼ା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇଛି । ସତେ ଯେମିତି ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଘଣ୍ଟାଟାଏ ଝୁଲୁଛି । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଭୟଙ୍କର ଶବ୍ଦ କରିଉଠିବ !

ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ ସମୟରେ ଜଣାଗଲା ଯେ ରୋଗୀ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ମୃତ୍ୟୁ ଦିଗକୁ ଆଗେଇ ଯାଉଛି—ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଚରମ ଅବସ୍ଥା ପହଞ୍ଚି ଯାଇପାରେ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ମୋ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ । ମୁଖ କଠିନ । ମୋତେ କହିଲେ –

“ସମୟ ନାହିଁ । ତାର ପଦଟିଏ କଥା ହୁଏତ ଅସଂଖ୍ୟ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିପାରେ । ଏଠି ଠିଆହୋଇ ସେହି କଥା ଭାବୁଥିଲି । ନିସ୍ୱାହ ଜୀବଟିଏ ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ । ବିଚାର କରିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଠିକ୍ କାନ ଉପରକୁ ଅପରେସନ୍ କରିବା ।”

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅପରେସନ୍ କଲେ । କିଛି ସମୟପାଇଁ ସେହି ଘଙ୍ଘୁଡ଼ି ମାରିଲାଭଳି ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଚାଲିଲା । ତାପରେ ଏକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଉଠିଲା । ମନେହେଲା ଯେପରି ତା ର ବକ୍ଷକୁ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରି ଉଦ୍‌ଗତ ହେଉଛି । ହଠାତ୍ ଆଖି ଖୋଲିଲା । କେମିତି ଭୀତବିହ୍ୱଳ ବିସ୍ଫାରିତ ଦୃଷ୍ଟି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦୃଷ୍ଟି କ୍ରମେ କୋମଳ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠିଲା ବିସ୍ମୟାନନ୍ଦ ଭାବ । ଅଧରରୁ ବାହାରିଲା ସ୍ୱସ୍ତିର ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ଶରୀରରେ ପ୍ରବଳ ଆକ୍ଷେପ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲା—

“ଡାକ୍ତର ! ମୁଁ ଶାନ୍ତ ହେବି । ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ ଏ ଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଓ୍ୱେଷ୍ଟ୍‌କୋର୍ଟ କାଢ଼ି ନିଅନ୍ତୁ । ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଫଳରେ ମୁଁ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଯେ ଟିକେ ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ମୋ ମୁହଁରେ କ’ଣ ହୋଇଛି ? କ’ଣ ଫୁଲିଉଠିଲା ପରି ଲାଗୁଛି ? ଭୀଷଣ ଜ୍ୱାଳା ହେଉଛି ?” ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ଆଖି ତରାଟି ଦେଲା । ଧୀର ଭାବରେ ଲେଉଟାଇ ଦେଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ·

“ମିଷ୍ଟର୍ ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ଼ ! ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ କଥା କହନ୍ତୁ, ଆମେ ଶୁଣୁ ।” ଏ କଣ୍ଠସ୍ୱର ଶୁଣି କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଫୁଟିଉଠିଲା ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳତା । କହିଲା--

“ଆଃ---ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ । କି ମହତ୍ ଆପଣ ! ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି ? ଟିକେ- ଓଃ-- ମୋ ଓଠ ଶୁଖିଯାଉଛି । ଟୋପାଏ ପାଣି ଦିଅନ୍ତୁ,

କହୁଛ । ମୁଁ ଦେଖିଲି—" ଅଟକି ଗଲା । ମନେ ହେଲା ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଗଲା । କ୍ୱଇନ୍‌ସେକୁ ଚୁପ୍‌କରି କହିଲି, "ବ୍ରାଣ୍ଡି—ମୋ ପଢ଼ାଘରେ—ଶୀଘ୍ର !" ସେ ଉଡ଼ିଗଲା ପରି ଯାଇ ବ୍ରାଣ୍ଡି ବୋତଲ, ପାଣି ଆଉ ଗ୍ଲାସ୍ ଧରି ପହଞ୍ଚିଲା । ତାର ଶୁଷ୍କ ଅଧରକୁ ସିକ୍ତ କରିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚେତା ଫେରି ଆସିଲା । ମନେ ହେଉଛି ବିଚରାର କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ ମସ୍ତିଷ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ଲୋପ ପାଇନାହିଁ । କାରଣ, ଦେଖିଲି ସଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋତେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଭାବରେ ଚାହିଁ ମନେ ମନେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ । ତାର କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ଜୀବନରେ ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ । ଚାହିଁ ଚାହିଁ କହିଲା—

"ନାନା ମିଥ୍ୟା କହି ନିଜକୁ କାହିଁକି ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରିବି ? ମୁଁ ଆଦୌ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିନାହିଁ । ଯାହା ଘଟିଛି ତାହା କଠୋର ସତ୍ୟ ।" ତାପରେ ଘରସାରା ଦୃଷ୍ଟି ଘୂରିଆସି ତାର ଶଯ୍ୟାରେ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବରେ ଉପବିଷ୍ଟ ମୂର୍ତ୍ତି ଦୁଇଟିଙ୍କ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ ହେଲା । ତାପରେ କହିଲା—

"ମୋର ଯେବେ କିଛି ଭୁଲ ହୋଇଥାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ହେବ ।" କିଛି ସମୟପାଇଁ ତ୍ରୁଏଁ ତ୍ରୁଏଁ ଆଖିବୁଜି ହୋଇଗଲା । ଯେମିତି ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ପୁଣି ଆଖି ଫିଟିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଅଥଚ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ କହି ଚାଲିଲା—

"ବିଳମ୍ବ କରନା ଡାକ୍ତର ! ବୁଝିପାରୁଛି ମୋର ଜୀବନ କାଳ ଶେଷ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବ କିମ୍ବା ଆଉ କିଛି ଖରାପ ଅବସ୍ଥା ଘଟିପାରେ । ଆଉ ଥରେ ମୋର ଓଷ୍ଠକୁ ବ୍ରାଣ୍ଡିରେ ସିକ୍ତ କର । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ଏ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ମସ୍ତିଷ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ଲୋପ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅଛି । ବେଶ୍ ବେଶ୍ ! ଧନ୍ୟବାଦ ! ଯେଉଁ ରାତିରେ ମୁଁ ଛୁଟି ଦେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲି ଅଥଚ ତୁମେ ନଶୁଣି ଚାଲିଗଲ ସେହି ରାତି ଘଟଣା । ସେତେବେଳେ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି କହିପାରି ନଥିଲି । କାରଣ ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ଯେମିତି କିଏ ମୋର ଜିଭକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇଛି । କିନ୍ତୁ ପାଗଳାମି ନଥିଲା ଆଦୌ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନ ଯେମିତି ଅଛି ସେମିତି ଥିଲା । ତୁମେ ଯିବାର ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ- ବୋଧହୁଏ କେତେ ଘଣ୍ଟା ଧରି ସେ ନୈରାଶ୍ୟ ମୋତେ ପୀଡ଼ା ଦେଇଛି । ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ମନଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ନିଜର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଲି । ତା'ପରେ କୁକୁରଗୁଡ଼ିଏ ଭୁକିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେଉଁଠାରେ ରହେ ସେଠାରେ ନୁହେଁ ।" ସେ କହୁଥିଲାବେଳେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ନିଷ୍ପଲକ ।

ଜୋରରେ ମୋ ହାତକୁ ମୁଠାଇ ଧରିଲେ । କିନ୍ତୁ ଅବିଚଳିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ''ହଁ କୁହନ୍ତୁ ! ତା'ପରେ କ'ଣ ହେଲା ?'' ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ କହିଲା—

''କୁହେଳିକା ରୂପରେ ଠିକ୍ ଆଗପରି ଝରକା ପାଖକୁ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ରକ୍ତମାଂସଧାରୀ ମନୁଷ୍ୟ ରୂପ ତା'ର—ପ୍ରେତରୂପ ନୁହେଁ । କ୍ରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଖିପରି ଆଖି ଦୁଇଟା ତା'ର ଜଳୁଛି । କୁକୁର ଯେଉଁ ଦିଗରେ ଭୁକୁଥିଲେ ସେହି ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ତା'ର ରକ୍ତିମ ମୁଖଦେଇ ବାହାରିଆସିଲା ହାସ୍ୟରେଖା । ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ଶୁଭ୍ର ଦନ୍ତାବଳୀ ଚକ୍ ଚକ୍ ଦିଶିଲା । ମୁଁ ବା କାହିଁକି ତାକୁ ଘରଭିତରକୁ ଡାକିବି ? ସେ ଅବଶ୍ୟ ଚାହେଁ—ବହୁବାର ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଘରକୁ ଡାକିବାକୁ ତାକୁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଶୁଣେ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ସେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା—ଖାଲି କଥାରେ ନୁହେଁ ଜିନିଷ ସବୁ ସୃଷ୍ଟିକରି ମୋତେ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।'' ପ୍ରଫେସର୍ ପଚାରିଲେ—

''କେମିତି ? କେମିତି ?''

''ସେ ସବୁ ମୋ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରି ? ଠିକ୍ ଯେମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଠାଏ ଦିନବେଳେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପକ୍ଷ ବଡ଼ ବଡ଼ ମାଛି ଏବଂ ରାତିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ମଥ୍ ଯାହାଙ୍କ ପିଠିରେ ମଣିଷମୁଣ୍ଡ ଆଉ ଛକପକା ହାଡ଼ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ ।'' ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୁଣ୍ଡ ଝୁଙ୍କାଇ ଅଜାଣତରେ କହି ପକାଇଲେ—

''ଯାହାକୁ କହନ୍ତି—ମୃତ୍ୟୁସଂକେତବାହୀ କୀଟ ?'' ରୋଗୀ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଗତିରେ କହି ଚାଲିଛି—

''ତା'ପରେ ମନଭୁଲା କଥା—'ମୂଷା, ମୂଷା, ମୂଷା, ଶହ ଶହ, ହଜାର ହଜାର, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ, କୋଟି କୋଟି—ପ୍ରତ୍ୟେକର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଜୀବନ । ତାଙ୍କୁ ଖାଇବେ କୁକୁରବିରାଡ଼ିମାନେ । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଜୀବନ । କେତେ ରକ୍ତ—ଲାଲ ରକ୍ତ ଭିତରେ କେତେକାଳର ଜୀବନୀଶକ୍ତି ସଂଚିତ । କେବଳ ମାଛି ନୁହେଁ । ଏ ସବୁ ଦେବି ।' ମୋତେ ହସ ଲାଗିଲା । ଦେଖିବା କ'ଣ କରିବ । ଏତିକିବେଳେ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ବୃକ୍ଷ ଗହଳି ପଛରୁ ତା ଘରଆଡ଼ୁ କୁକୁର ଭୁକିବା ଶୁଭିଲା । ମୋତେ ଝରକା ପାଖକୁ ଡାକିଲା । ଠିଆ ହୋଇ ଚାହିଁଲି ସେ ହସ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ନୀରବରେ କାହାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି । କଳା କଳା ପଲାଏ କ'ଣ ବାହାରେ ଘାସ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ପରି କ'ଣ ଦେଖା ଯାଉଛି ? ସେ କୁହେଳିକାକୁ ଦୁଇ କଡ଼କୁ ଆଡ଼େଇଦେଲା ଫଳରେ ଦେଖିଲି ସହସ୍ର ସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟକ ମୂଷାଙ୍କ ରକ୍ତଚକ୍ଷୁ ତା'ରି ଚକ୍ଷୁପରି ଜଳୁଛି ! ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯେପରି ତା'ର

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରତମୂର୍ତ୍ତି ! ସେ ହାତ ଟେକିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତେ ଅଟକିଗଲେ । ଭାବୁଛି ସେ କହିଲା 'ଏ ସବୁ ଜୀବନ ତୁମକୁ ଦେବ । ହଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜୀବ ଅଗଣିତ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଉଥିବ । କେବଳ ତୁମେ ମୋର ବଶୀଭୂତ ହୁଅ । ମୋର ଉପାସନା କର ।' ତା'ପରେ ଗୋଟାଏ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ବାଦଲ ଖଣ୍ଡ ମୋର ଚକ୍ଷୁକୁ ରୁଦ୍ଧ କଲାପରି ମନେହେଲା । ତେଣୁ ଅଜ୍ଞାନ ଭାବରେ ଝରକା କବାଟ ଖୋଲି ତାକୁ କହିଲି 'ଆସନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁ !' ମୂଷାଗୁଡ଼ାକ ଅନ୍ତର୍ହିତ ! କେବଳ ସେ ଝରକାର ଇଞ୍ଚେମାତ୍ର ଫାଙ୍କ ଭିତର ଦେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା—ଠିକ୍ ଯେମିତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ପଥଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରେ ! ତା'ପରେ ଦେଖିଲି ବେଳକୁ ସେ ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।"

କଣ୍ଠ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଯାଉଛି ଦେଖି ପୁଣିଥରେ ଅଧରକୁ ବ୍ରାଣ୍ଡିରେ ସିକ୍ତ କରିଦେଲି । ତା'ପରେ କହିଚାଲିଲା । ଇତ୍ୟବସରରେ ତାର ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ଯେପରି ଫେରି ଆସିଛି । ଭାବିଲି ତାକୁ ମନେ ପକାଇ ଦେବି । କିନ୍ତୁ ଭାନ ହେଲସିଂ କାନରେ କହିଲେ "ଆରେ ସେ କହୁ ! ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରନା । ସେ କେବେ ଭୁଲି ଯିବନାହିଁ । ଥରେ ଅସୁବିଧା ହେଲେ ସେ ଚିନ୍ତାର ସୂତ୍ର ଭୁଲିଯାଇ ଆଗେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।" ସେ କହିଚାଲିଲା—

"ଦିନସାରା ଅପେକ୍ଷା କଲି - କ'ଣ କରୁଛି ଦେଖିବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଦେଲାନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ମାଛି ମୂଷା ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ବେଳକୁ ତା ଉପରେ ରାଗିଯାଉଛି ମୁଁ । ଯେତେବେଳେ ଅବରୁଦ୍ଧ ଝରକା ଭିତରେ ଗଳିଆସିଲା ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ିଗଲା ତାକୁ ଦେଖି । କୁହେଳିକା ଭିତରୁ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଚକ୍ଷୁ ଏବଂ ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ ଦେଖାଇ ମୋତେ ବିଦ୍ରୂପ କରି ଚାଲିଯାଉଥାଏ—ସତେ ଯେପରି ସେ ଏ ସ୍ଥାନର ଅଧୀଶ୍ୱର—ମୁଁ କେହି ନୁହେଁ ? ମୋ ପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ ! ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲି । ଭାବୁଛି, ସେତିକି ବେଳକୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ କେମିତି ଏ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ।"

ଲୋକଦୁଇଟା ବସିବା ଜାଗାରୁ ଉଠିଆସି ତା' ପଛରେ ଠିଆହେଲେ ଭଲଭାବରେ ଶୁଣିବାପାଇଁ । ସେମାନେ ଧୀରସ୍ଥିର । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର୍ ଚମକିପଡ଼ିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଖ କଠିନ ହୋଇଗଲା । ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ କହିଚାଲିଛି—

"ଆଜି ଅପରାହ୍ଣରେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ମୋତେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଦେଖିଲି ସେ ପୂର୍ବର ମିସେସ୍ ହାରକର ନୁହଁନ୍ତି । ସେ ଯେପରି ଏକ ନିର୍ଯ୍ୟାସିତ ପଦ୍ମ !" ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ଚଞ୍ଚଳତା ଦେଖାଗଲା । ତଥାପି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରୁଦ୍ଧ ଶ୍ୱାସରେ ଶୁଣିଲୁ

"ସେ କଥା ନ କହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଜାଣିପାରି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? ସେ ତ କ'ଣ ଭିନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି ? ବୁଝିନ୍ତୁ, ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ ପାଣ୍ଡୁର ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଦେଖିଲେ ମୋତେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗେ । ମଣିଷ ହୋଇ ଯଦି ଦେହରେ ପ୍ରଚୁର ରକ୍ତ ନାହିଁ ସେଗୁଡ଼ାକ କି ମଣିଷ ? କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କଠାରେ ତ ତାର ଅଭାବ ନ ଥିଲା ! ଅବଶ୍ୟ ସେ ଥିଲାବେଳେ ଚିନ୍ତା କରି ନ ଥିଲି । ସେ ଗଲା ପରେ ଭାବିଲି କଥାଟା । ଯେତେବେଳେ ବୁଝିଲି 'ସେ' ତାଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି—ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ିଗଲା ।" ମୁଁ ତ ଥରୁଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବି ସେହିପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲି । "ତେଣୁ ଆଜି ରାତିରେ ସେ ଆସିବାବେଳକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ କୁହେଳିକା ରୂପରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା, ଧରିଲି କୁଣ୍ଢାଇ । ମୁଁ ଜାଣେ ପାଗଳଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଅସମ୍ଭବ ଶକ୍ତି । ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ ପାଗଳ ? ତେଣୁ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗକରି ତାକୁ ବାଧା ଦେବିନାହିଁ କାହିଁକି ? ସେ ବି ବୁଝିପାରି କୁହେଳିକା ରୂପ ଛାଡ଼ି ସଶରୀରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ନ ଛାଡ଼େ ! ଧରିଛି ଜୋର୍‌ରେ । ଝିଅଟିର ଦେହରୁ ଜୀବନୀଶକ୍ତି ନେବାକୁ କେବେ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ, ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା । କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? ତା'ର ଚକ୍ଷୁରୁ ଯେ ଅଗ୍ନି ନିର୍ଗତ ହେଉଛି ! ତାକୁ ଦେଖି ମୋ ରକ୍ତ ପାଣି ହୋଇଗଲା ! ସେ ଖସିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଛି ଦେଖି ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲି । ମୋତେ ଟେକି ତଳେ କଚାଡ଼ିଦେଲା । ମୋ ଚକ୍ଷୁ ସମ୍ମୁଖରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣରେ ବଜ୍ରଧ୍ୱନି ! କୁହେଳିକା ଦ୍ୱାର ଭିତରଦେଇ ଚାଲିଯାଉଛି !" କଣ୍ଠ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଆସୁଛି । ତା' ସହିତ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

"ଏହାଠାରୁ ବଳି ଦୁଃସମ୍ବାଦ କ'ଣ ଥାଇପାରେ ? ସେ ଏହିଠାରେ ଅଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ! ବୋଧହୁଏ ପ୍ରତିବିଧାନର ସମୟ ଯାଇନାହିଁ । ଚାଲ । ସେଦିନ ରାତିପରି ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇଯିବା ଚାଲ । ବିଳମ୍ବ କରନା । ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ ।" ସମସ୍ତେ ନିର୍ବାକ । ଭୟଭାବ ତ ସମାନଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି—ଭାବନା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଭାଷା କାହିଁ ? ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଘରକୁ ଯାଇ କାଉଣ୍ଟ୍ ଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଜିନିଷ ନେଇଥିଲୁ ତାକୁ ଆଣିଲୁ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଜିନିଷ ସବୁ ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ । ଅଳିନ୍ଦରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ କହିଲେ—

ମୁଁ ଏଗୁଡ଼ିକୁ କେବେ ପାଖଛଡ଼ା କରେନା ଏବଂ ଏହି ଦାରୁଣ ବ୍ୟାପାରର ପରିସମାପ୍ତି ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ମଧ୍ୟ । ତୁମେମାନେ ବି ସେଇକଥା ମନେରଖ—କୌଣସି ସାଧାରଣ ରକ୍ତମାଂସଧାରୀ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ଆମେ ହେଉନାହାଁନ୍ତ । ଆହା···ଆହା ! ଶେଷକୁ ମାଡାମ୍ ମୀନାଙ୍କର ଏହିପରି ବି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ହାୟ ! ହାୟ !" ସେ ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଭୟ କମ୍ପ ବୋଧ କେଉଁଟି ମୋ ମନରେ ସ୍ଥାୟୀଭାବ ସେତେବେଳେ ଥିଲା କହିପାରିବି ନାହିଁ ।

ହାରକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରପାଖେ ଅଟକିଲୁ । ଆର୍ଥର୍ କୁଇନ୍‌ସେ ପଛେଇ ଆସିଲେ । କୁଇନ୍‌ସେ କୁଣ୍ଠିତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା—

"କ'ଣ ଉଠାଇବା ?"

"ନିଶ୍ଚୟ !" ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ଦୃଢ଼ତା, "ଯଦି ଗୃବ ପଡ଼ିଥାଏ—ଦ୍ୱାରକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା । ଖୋଲିବା ବୋଲି କ'ଣ ପଚାରୁଛ ?"

"ସେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବେ ନାହିଁ ? ଜଣେ ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କ ଶୟନକକ୍ଷକୁ ପଶିବାଟା—"

ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, "ଠିକ୍ କହୁଛ କୁଇନ୍‌ସେ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କଥା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଏ ଜୀବନମୃତ୍ୟୁର ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ ତା'ଛଡ଼ା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ଦ୍ୱାର ସମାନ । ତାହା ନ ହେଲେ ବି ଆଜି ରାତିରେ ମୋ' ପାଇଁ ସବୁ ଦ୍ୱାର ସମାନ । ଜନ୍ ! ମୁଁ ହାଣ୍ଡେଲ୍ ବୁଲାଇଲେ ଯଦି ଦ୍ୱାର ନ ଖୋଲେ ତୁମେ ତିନିଜଣଯାକ ତଳେ କାନ୍ଧ ଲଗାଇ ଜୋର୍‌ରେ ଠେଲ । ହଁ—"

ହାଣ୍ଡେଲ୍ ବୁଲାଇଲେ; କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଲାଗିଗଲୁ । ଗୋଟାଏ ଧକ୍‌କାରେ ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହେଲା ଏବଂ ହାମୁଡ଼େଇପଡ଼ିଲା ପରି ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେ ଘରେ ପଶିଲୁ । ପ୍ରଫେସର୍ ତ ପ୍ରକୃତରେ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ଭରାଦେଇ ଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ—ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଯାହା ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ମୋର ସମସ୍ତ ଶରୀର କମ୍ପି ଉଠିଲା, କେଶ ଲୋମ ଟାଙ୍କୁରି ହେଲା, ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା !

ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଏତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଯେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଭାରି ପରଦା ଭେଦକରି ଗୃହାଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ଭଲଭାବରେ ଆଲୋକିତ କରୁଛି । ଶଯ୍ୟାର, ଝରକା ପାଖକୁ ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍ ସଂଜ୍ଞାହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ଶୋଇଛନ୍ତି; ତାଙ୍କର ମୁଖ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ, ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ପ୍ରଖର । ଶଯ୍ୟାଧାରରେ ଶ୍ୱେତବସ୍ତ୍ରାବୃତା ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ବାହାର ଦିଗକୁ ମୁଖକରି ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣବସ୍ତ୍ର ପରିହିତ କ୍ଷୀଣ ଅଥଚ ଦୀର୍ଘକାୟ ପୁରୁଷ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ତା'ର ମୁଖର ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱ ମାତ୍ର ଆମକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି । ତଥାପି ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନିପାରିଲୁ— କାଉଣ୍ଟ୍ ସ୍ୱୟଂ ! ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲକ୍ଷଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ—କପାଳର କ୍ଷତଚିହ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ବାମ ହସ୍ତରେ

ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ହସ୍ତଦୁଇଟିକୁ ଶକ୍ତକରି ଧରିଛି । ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ—ଗଳା'କୁ କବଳିତ କରି ତାଙ୍କର ମୁଖକୁ ନିଜ ବକ୍ଷଦେଶକୁ ବଳପୂର୍ବକ ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି । ତାଙ୍କ ଶୁକ୍ଳ ପରିଚ୍ଛଦ ରକ୍ତସିକ୍ତ । ରକ୍ତର ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣଧାରା ମୁଖରୁ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଲୋକଟାର ଛିନ୍ନ ପରିଚ୍ଛଦ ମଧ୍ୟରୁ ଦୃଶ୍ୟମାନ ବକ୍ଷରେ ପଡ଼ୁଛି । ଅବୋଧ ଶିଶୁ ମାର୍ଜାର ଶିଶୁର ମୁଖକୁ ଦୁଗ୍‌ଧ ପାତ୍ରରେ ବଳପୂର୍ବକ ମାଡ଼ିଧରି ତାକୁ ଦୁଗ୍‌ଧ ପାନ ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସହିତ ଏହାର କି ଲକ୍ଷଣ ସାଦୃଶ୍ୟ ସ୍ମରଣ କରାଇଦିଏ । ଘର ଭିତରେ ଆମେ ଝଁପାଇ ପଶିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଫେରିଚାହିଁଲା । ମୁଖରେ ଦେଖାଗଲା ସେହି ନାରକୀୟ ଦୃଷ୍ଟି, ଯାହା କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲି । ପୈଶାଚିକ ଉଗ୍ରତା ଜଳିଉଠିଲା ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟରେ । ପାଣ୍ଡୁର ଉନ୍ନତ ନାସିକାର ବିରାଟ ଗହ୍ୱର ଦୁଇଟା ପ୍ରକମ୍ପିତ । ରକ୍ତଲିପ୍ତ ଅଧର ମଧ୍ୟରୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶୁକ୍ଳ ଦନ୍ତଯନ୍ତ୍ରର ବିକଟ ଘର୍ଷଣରେ ବନ୍ୟ ଉତ୍କଟତା । ଗୋଟାଏ ଧକ୍‌କାରେ ଶିକାରକୁ ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଠେଲିଦେଇ ଆମ ଉପରକୁ ଲମ୍ଫ ଦେଲା । ସହସା ପ୍ରଫେସର୍ ଆଗେଇଆସି ପବିତ୍ର ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟି ତା' ଆଡ଼କୁ ଟେକି ଧରିଲେ । ଠିକ୍ ସମାଧିଗୃହ ଦ୍ୱାରରେ ଲୁସିପରି କାଉଣ୍ଟ୍ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦହୋଇ ପଛେଇଗଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତିଖଚିତ ମାଳା ଧରି ତା' ଆଡ଼କୁ ଯେତେ ଯେତେ ଆଗେଇଆଉ ସେ ପୃଷ୍ଠଭଙ୍ଗ ଦେଇ ସେତେ ସେତେ ପଛଉଥାଏ । ଏତିକିବେଳକୁ ଭାସମାନ ମେଘଖଣ୍ଡ ଉହାଡ଼ରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୁଚିଗଲା । କୁଇନ୍‌ସେ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ଦିଆସିଲି ମାରି ଗ୍ୟାସ୍ ଜାଳିଲାବେଳକୁ ଦେଖାଗଲା ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ ବାଷ୍ପ ଦ୍ୱାର ରନ୍ଧ୍ର ପଥଦେଇ ଉଭେଇଯାଉଛି । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ, ଆର୍ଥର୍ ଆଉ ମୁଁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ତାଙ୍କ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନିୟମିତ ହୋଇଆସିଛି । ସେ ହଠାତ୍ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ । ଏ ଚିତ୍କାର ଏପରି ତୀବ୍ର ଏପରି କର୍ଣ୍ଣପଟହ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣକାରୀ ତଥା ବ୍ୟଥାନୈରାଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଅବଧି ବୋଧହୁଏ ଏହା ମୋର ଶ୍ରୁତିରେ ଲାଗିରହିଥିବ । କିଛିସମୟ ସେହିପରି ଅସହାୟ ଭଙ୍ଗୀରେ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଲେ । ମୁଖ କି ବିବର୍ଣ୍ଣ ! ପୁଣି ଅଧର, ଗଣ୍ଡଦ୍ୱୟ ଏବଂ ଚିବୁକର ରକ୍ତଲିପ୍ତତା ପାଣ୍ଡୁରତାକୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଇଛି । ଭୀତବିହ୍ୱଳ ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳରେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି । କମ୍ପିତ କରପଲ୍ଲବରେ ମୁଖ ଆବୃତ କଲେ । କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ନିର୍ଦ୍ଦୟ କଣ୍ଠପେଷଣଜନିତ ଆରକ୍ତରେଖା ସେଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ । ତା'ର ଉହାଡ଼ରୁ ଉଦ୍‌ଗତ ହେଲା ଯେଉଁ କରୁଣ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ମିଶ୍ରିତ କ୍ଷୀଣ ବିଳାପ ଧ୍ୱନି, ପୂର୍ବର ଭୟଙ୍କର ଚିତ୍କାରଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ବିଚଳିତ କରିପକାଇଲା ଆମକୁ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଆଗେଇଯାଇ ଚଦରଟି ତାଙ୍କ ଉପରେ ଟାଣିଦେଲେ । ଆର୍ଥର କିଛିସମୟ ତାଙ୍କ ମୁଖକୁ ହତାଶ ଭାବରେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଦ୍ରୁତପଦରେ କକ୍ଷରୁ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୋ କାନରେ ଚୁପ ଚୁପ କରି କହିଲେ—

"ପିଶାଚର ପ୍ରଭାବରେ ଜନାଥନ୍ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଛି । ମାଡାମ୍ ମୀନା ନିଜେ ଚେତା ଫେରି ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ତା'ର କିଛି କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଜନାଥନ୍‌କୁ ଜାଗ୍ରତ କରେ ।" ଗୋଟାଏ ତଉଲିଆର ଅଗକୁ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପିଟିଲେ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ମୁହଁଢାଙ୍କି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ ଏପରି କରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ କରୁଥାନ୍ତି ଶୁଣି ହୃଦୟ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ଝରକା ପରଦା ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ବାହାରକୁ ଚାହିଁଲି । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ଦେଖିଲି କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ପଡ଼ିଆରେ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଇଉଗଛ ଗୁଚ୍ଛରେ ଲୁଚିଗଲ । ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ କାହିଁକି ସେ ଏପରି କରୁଛି ! ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶୁଣିଲି ଜନାଥନ୍ ଚେତନା ଫେରିପାଇ ଶଯ୍ୟାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠୁଛନ୍ତି । ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପରିସୀମ ବିସ୍ମୟ । କେତେଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ବସିଲେ । ଶଯ୍ୟାରେ କମ୍ପନ ଫଳରେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ବି ଜାଗିଉଠି ତାଙ୍କ ଦିଗକୁ ଦୁଇବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କଲେ ଯେପରି ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବାହୁଦ୍ୱୟ ସଙ୍କୁଚିତ କରି ମୁହଁଢାଙ୍କି କୋଳରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । କ୍ରନ୍ଦନର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ସମଗ୍ର ପଲଙ୍କଟି ଥରି ଉଠିଲା ।

"ତୁମକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୁହାଇ—କହ କ'ଣ ହୋଇଛି ?" ହାରକର୍ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । "ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! କ'ଣ ହୋଇଛି ? ଘଟଣା କ'ଣ ? କ'ଣ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇଛି ? କହ ମୀନା କଥା କ'ଣ ? ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ତ କାହିଁକି ?—ହେ ଭଗବାନ, ହେ ଭଗବାନ । ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଏଇଆ ଘଟିଛି ?" ଅଣ୍ଟୁ ମାଡ଼ି ବସି ଆକୁଳଭାବରେ ଦୁଇହାତକୁ ପିଟୁଥାନ୍ତି, "ହେ ଦୟାମୟ ! ହେ ପରମ ପିତା ! ଆମକୁ ଦୟାକର ! ଏହି ନିଃସହା ଅବଳାକୁ ଦୟାକର ଭଗବାନ !" ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ତଳକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ଲୁଗାପଟା ସଜାଡ଼ିଲେ—ପୁରୁଷକାର ଜାଗି ଉଠିଲା । ସୁପ୍ତ ସିଂହ ସହସା ଜାଗି ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲା ପରି କହିଲେ "କ'ଣ ଘଟିଛି କହନ୍ତୁ ମୋତେ ! ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ମୀନା ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର ଅସୀମ ସ୍ନେହ ମୋତେ ଅଜଣା ନାହିଁ । ତାକୁ ଆପଣ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ସେ ଏବେ ଯାଏଁ ବେଶୀ ଦୂରକୁ ଯାଇ ନଥିବ । ଆପଣ ତା'ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତୁ; ମୁଁ ପିଶାଚକୁ ଦେଖେ ।" ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଅସୀମ ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଶୋକ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିଲେ ପତି ତାଙ୍କର ସାଙ୍ଘାତିକ ବିପଦ ମଧ୍ୟକୁ ଲମ୍ଫ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । [illegible] ସବୁ ଭୁଲି ତାଙ୍କୁ ଧରି ପକାଇ କହି ଉଠିଲେ—

"ନା ନା ଜନାଥନ୍ ! ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଯାଅନା । ଆଜି ରାତିରେ ସାଙ୍ଘାତିକ ଦୁର୍ଭୋଗ ଭୋଗିଛି । ହେଲେ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ତୁମର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇ ନାହିଁ ।

ମୋତେ ଏକୁଟିଆ କରି ଯାଅନା । ଏଇ ପରମ ସହାୟକ ବନ୍ଧୁମାନେ ହିଁ ତୁମକୁ ରକ୍ଷା କରିବେ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯାଅନା କହୁଛି !" ତାଙ୍କ କଥାର ତୀବ୍ରତା, ଉନ୍ମାଦନାରେ ସେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଗଲେ । ବଳପୂର୍ବକ ଟାଣି ଶଯ୍ୟାରେ ବସାଇ ଦେବା ସଙ୍ଗେ କୋଳରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ ମିସେସ୍ ହାର୍କର୍ ।

ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି-ଖଚିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମାଳାଟି ଦେଖାଇ ଅବିଚଳିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ମାଭୈ ! ମାଭୈ ! ଆମେ ରହିଛୁ ତୁମ ପାଖରେ । ପୁଣି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ଆମ ପାଖରେ ଅଛି କୌଣସି ଅଶୁଭ ଶକ୍ତି ତୁମର ଛାୟା ସୁଦ୍ଧା ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଜି ରାତିରେ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ଆମେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରି କିଛି ଉପାୟ ସ୍ଥିର କରିବା ନିଶ୍ଚୟ ।" ମିସେସ୍ ହାରକାର୍ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଛାତିରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଂଜି କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବାରୁ ଦେଖିଲି ରକ୍ତଲିପ୍ତ ଅଧର ଏବଂ କଣ୍ଠର କ୍ଷତସ୍ଥଳରୁ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ରକ୍ତ କ୍ଷରିତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଶୁଭ୍ର ରାତ୍ରିବାସକୁ ରକ୍ତଲିପ୍ତ କରି ପକାଇଛି । ସେ ନିଜେ ଏହାକୁ ଦେଖିବା କ୍ଷଣି ପତିଙ୍କ ବାହୁପାଶରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରି ରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ କହି ଉଠିଲେ—

"ଅପବିତ୍ର ! ଅପବିତ୍ର ! ହାୟ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ! ଚୁମ୍ବନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ! ଓଃ ! ମୁହିଁ ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଶତ୍ରୁରେ ପରିଣତ ହେଲି ! ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟତମା ହିଁ ତାଙ୍କର ଭୟର କାରଣ ହେଲି ? ହାୟ ! ହାୟ !" ଏହା ଶୁଣି ଜନାଥନ୍ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିଲେ—

"କି ବାଜେ କଥା ଗପୁଛ ମୀନା ! ଏପରି କଥା ଶୁଣି ବାସ୍ତବିକ ମୁଁ ଲଜ୍ଜିତ । ମୁଁ ଯେମିତି ତୁମ ସମ୍ପର୍କରେ ଏପରି କଥା ନ ଶୁଣେ । ହଁ, ସାବଧାନ କରି ଦେଉଛି ଭବିଷ୍ୟତରେ ତୁମେ ଯେମିତି ଏପରି କଥା ନ କୁହ । ଭଗବାନ ! ଯଦି ମୋର କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ କେବେ କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କରିଥାଏ ତାର ବିଚାର କରି ମୋତେ କଠିନ ଶାସ୍ତି ଦିଅ ପଛକେ, ହେଲେ ଏପରି କଷ୍ଟ ଦିଅନା !" ଦୁଇବାହୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ତାଙ୍କର କ୍ରନ୍ଦନରତ ମୁହଁକୁ ନିଜର ବକ୍ଷ ସଂଲଗ୍ନ କଲେ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଆର୍ଦ୍ର, ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲି ଉଠୁଛି, ଅଧର ଦୁଇଟି କ୍ରୋଧର ଉତ୍ତେଜନାକୁ ପ୍ରଶମିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଉତ୍ତେଜନା ଦମନ କରି ସ୍ଥିର ଭାବରେ ପଚାରିଲେ—

"ହଁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ କୁହ ମୋତେ ସବୁ କଥା । ମୋଟାମୋଟି କଥାଟା ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁଛି । ତେବେ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଛି ସବୁ କୁହ ।" ସବୁ ଘଟଣା କହିଲି ।

ସ୍ଥିରଭାବରେ ସବୁ ଶୁଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ କହିଲି କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ନିର୍ଦ୍ଦୟ କରି କପଟ ଘୃଣ୍ୟଭାବରେ ତାଙ୍କ ମୁଖକୁ କବଳିତ କରି ନିଜ ବକ୍ଷର କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ଚାପି ଧରିଥିଲା—ତାଙ୍କ ଆଖି ଦୁଇଟା ଜଳି ଉଠିଲା । ମୋ କଥା ସରିଲା ବେଳକୁ କୁଇନ୍‌ସେ ଏବଂ ଆର୍ଥର୍‌ ଦ୍ୱାରରେ ଆଘାତ କଲେ । ଆମ ଡାକରେ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । ଭାନ୍‌ ହେଲସିଂ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋତେ ଚାହିଁଲେ । ବୁଝିଲି, ସେ କହୁଛନ୍ତି ଏମାନଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଏହି ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ଦମ୍ପତିକୁ ଉପସ୍ଥିତ କରୁଣ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ବିରତ କରିବା ପାଇଁ ମୌନ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲି । ସେମାନଙ୍କ ସଦ୍ୟଲବ୍ଧ ଅଭିଜ୍ଞତା କଥା ଭାନ୍‌ ହେଲସିଂ ପଚାରିଲେ । ଆର୍ଥର୍ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

" ଅଲିନ୍ଦ କିମ୍ବା କୌଣସି କକ୍ଷରେ ତାକୁ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ । ପଢ଼ା ଘରକୁ ଗଲୁ । ସେ ଅବଶ୍ୟ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଗଲାବେଳକୁ ପଳାଇଛି । କିନ୍ତୁ—" ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଶାୟିତ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଚାହିଁ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଭାନ୍‌ ହେଲସିଂ କହିଲେ,—

'କୁହ ଆର୍ଥର୍‌ କୁହ ! କଥା ଲୁଚାଇ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ଯଥାଯଥ ଜ୍ଞାନ ହିଁ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଅତଏବ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ କୁହ ।" ଆର୍ଥର୍‌ କହିଲା—

"ସେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲା । ଅଳ୍ପ କେତେଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସବୁ ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଇଛି । ଯେତେ କାଗଜପତ୍ର ସବୁ ଜାଳି ଦେଇଛି । ତୋ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ର ସିଲିଣ୍ଡରଗୁଡ଼ିକ ନିଆଁରେ ପକାଇବା ଫଳରେ ଜଉଗୁଡ଼ାକ ଜଳିବାରେ ବେଶି ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ।" ମୁଁ କହିଲି "ଯାହାହେଉ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କପି ସେଫ୍ ଭିତରେ ଅଛି ।" କିନ୍ତୁ ସେ ବିଷର୍ଣ୍ଣ ମୁଖରେ କହିଲା "ତା'ପରେ ତଳକୁ ଗଲି କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ତାର ନାହିଁ । ପୁଣି ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡ ରୁମକୁ ଗଲି— ନାହିଁ । କେବଳ—," ଅଟକିଗଲା । "ହୁଁ କ'ଣ ହେଲା କୁହନ୍ତୁ ?" ହାରକର୍‌ ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ । ଆର୍ଥର୍‌ କହିଲା, "ସେଠାରେ ଦେଖିଲି ବିଚରାଟି ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିଛି ।" ମିସେସ୍‌ ହାରକର୍‌ ମଥା ଟେକି ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ –

"ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣହେଉ ।" ମୋର ମନେ ହେଲା ଆର୍ଥର କିଛି କଥା ଲୁଚାଉଛି । ତେବେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା କରି ପାରୁଥାଏ, ତେଣୁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ । ଭାନ୍‌ ହେଲସିଂ ମରିସ୍‌କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ—

"ଆଉ ତୁମେ ମରିସ୍ କ'ଣ ଦେଖିଲ କୁହ ?"

"ମୋର ସାମାନ୍ୟ । ଯାହା ହେଉ ମଚ୍ଛେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ କଥା କହିବ ନାହିଁ । ଏ ଘର ଛାଡ଼ି କାଉଣ୍ଟ୍ କେଉଁଠାକୁ ଯିବ ମୋତେ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣା । ତେଣୁ ପିଛୁ ନେଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଦେଖିପାରିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାଦୁଡ଼ି ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡ ରୁମ୍‌ର ଝରକା ପାଖରୁ ବାହାରି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଉଡ଼ିଗଲା । କୌଣସି ଆକାର ଧରି ନିଶ୍ଚୟ କାରଫାକ୍ସକୁ ଯିବ ମନେ କରିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ନା, ସେ ଆଜି ଭିନ୍ନ ସ୍ଥଳରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ଯାଉଛି । ଆଜି ରାତିରେ ଆଉ ଫେରି ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ପୂର୍ବାକାଶରେ ଊଷାକାଳ ସମାଗତ । ଆମେ କାଲି ଭିତରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଦରକାର ।"

କିଛି ସମୟ ସମସ୍ତେ ନୀରବ । ମନେହେଉଛି ନିଜ ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ କାନରେ ବାଜୁଛି । ତା'ପରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ କୋମଳ ଭାବରେ ହାତବୁଲାଇ କହିଲେ—

"ହଁ ମାଡାମ୍ ମୀନା—କହି ଠିକ୍ ଠିକ୍ କରି, କ'ଣ ସବୁ ଘଟିଲା । ମନେକରନା ତୁମକୁ କଷ୍ଟ ଦେବାପାଇଁ ଏକଥା ପଚାରୁଛି । ଆମେ ସବୁ କଥା ଜାଣିବା ଦରକାର । କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁକାମ ତ୍ୱରନ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅଥଚ ସାବଧାନତା ସହିତ । ଏଇ ଯେଉଁ ଦିନଟି ପାଖେଇ ଆସୁଛି, ସମ୍ଭବହେଲେ ତାରି ମଧ୍ୟରେ ଏ ସମସ୍ତ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଣିବା ଦରକାର, କିଛି ଯଦି ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ସେଥିରୁ ମିଳେ ?"

ବିଚାରୀ ଏ କଥା ଶୁଣିଲାକ୍ଷଣି ଥରି ଥରି ପତିଙ୍କ ବକ୍ଷରେ ଜୋରରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦମ୍ଭର ସହିତ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଗୋଟିଏ ହାତ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଦିଗକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ଅନ୍ୟ ହାତଟି ହାରକର୍ ଧରିଥା'ନ୍ତି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତାଙ୍କ ହାତଟି ନେଇ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଚୁମ୍ବନକରି ଜୋରରେ ଧରିଲେ । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ—

"ଆପଣ ଯେଉଁଦିନ ଔଷଧ ଦେଇଥିଲେ ତାକୁ ଖାଇଲେ ସୁଦ୍ଧା ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କଲାନାହିଁ । ମୁଁ ଯେମିତି ବେଶି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଅସଂଖ୍ୟ ବିଭୀଷିକାମୟ ବସ୍ତୁର କଳ୍ପନା ଦେଖାଗଲା—ସବୁଗୁଡ଼ିକ, ମୃତ୍ୟୁ, ଭୂତପ୍ରେତ, ରକ୍ତ, ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ପର୍କରେ ।" ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ଗୁମୁରି ଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପକରି କହିଲେ "ବ୍ୟଥିତ ହୁଅନା ଜନାଥନ୍ । ତୁମେ ବରଂ ସାହସ ସଞ୍ଚୟକରି ଦମ୍ଭର ସହିତ ମୋତେ ଏ ସାଙ୍ଘାତିକ ବ୍ୟାପାରରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଦରକାର । ଏହି ଭୟଙ୍କର ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଯେ ମୋ

ପକ୍ଷରେ କିପରି କଷ୍ଟକର ସେବେ ଜାଣନ୍ତି—! ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଦେଖିଲି ଔଷଧ କାମକରିବା ପାଇଁ ମୋର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ, ନଚେତ୍ ଔଷଧର ଗୁଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ବୋଧହୁଏ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ନିଦ ଲାଗିଯାଇଛି । ଜନାଥନ୍ ଆସି କେତେବେଳେ ଶୋଇଛନ୍ତି ମୁଁ ଜାଣେନା । ପରେ ନିଦ ସାମାନ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଲାବେଳେ ଜାଣିଲି । ପୂର୍ବପରି ଆଜି ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଶୁଭ୍ର କୁହେଳିକା ଘରେ ଦେଖାଯାଉଛି । ବୋଧହୁଏ ଏ କଥା ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହିନାହିଁ । ଡାଏରୀରେ ଲେଖିଛି କିନ୍ତୁ ଦେଖିବେ । ପୂର୍ବେ ଯେପରି କୌଣସି ଅଶରୀରୀର ଉପସ୍ଥିତି ଅନୁଭବ କରେ, ନିରର୍ଥକ ଭୟ ଲାଗେ, ଆଜି ବି ସେଇଆ ଅନୁଭବ କଲି । ଜନାଥନଙ୍କୁ ଗଡ଼ାଇଲି ଉଠିବାପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏମିତି ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଥିଲେ ଯେ ମନେହେଲା ମୋ ବଦଳରେ ସେ ନିଦ ଔଷଧ ଖାଇଛନ୍ତି ! ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ଉଠିଲେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ମୋର ଭୟ ବଢ଼ିଗଲା । ଭୀତବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଯାହା ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ମୋର ହୃଦୟ ହିମଶୀତଳ ହୋଇଗଲା । ମୋ'ର ଶଯ୍ୟା ପାର୍ଶ୍ୱରେ— ଗୋଟାଏ କ୍ଷୀଣ କିନ୍ତୁ ଦୀର୍ଘକାୟ, ଆପାଦମସ୍ତକ କୃଷ୍ଣପରିଚ୍ଛଦଆବୃତ ପୁରୁଷ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ! ଯେମିତି କୁହେଳିକା ଭିତରୁ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଛି କିମ୍ବା କୁହେଳିକା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ! କାରଣ ଘରେ ତ କୁହେଳିକା ନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି । ସେହି ମହମ ପରି ରକ୍ତହୀନ ମୁଖ, ଉନ୍ନତ ନାସିକା, ବିବୃତ ରକ୍ତାଧର, ତା'ମଧ୍ୟରେ ପରିଦୃଶ୍ୟମାନ ଶୁଭ୍ର । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦନ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସେହି ରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟ ! ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନେହେଲା ହ୍ୱିଟ୍‌ବିର ସେଣ୍ଟ୍‌ମେରି ଚର୍ଚ୍ଚର ଝରକାରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହିପରି ଦୁଇଟା ରକ୍ତଚକ୍ଷୁ ଦେଖିଥିଲି । ଜନାଥନ୍ ତାର କପାଳରେ ଆଘାତକରି ଯେଉଁ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତଚିହ୍ନ ସୃଷ୍ଟିକରିଥିଲେ ତାହାମଧ୍ୟ ମୋର ଅପରିଚିତ ନୁହେଁ । ମୋର ନିଃଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଅବଶ, ଅଚଳ । ଜନାଥନଙ୍କ ଦିଗକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଯେଉଁ ଶାଣିତ ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲା ତାହା ମୋର ମର୍ମକୁ ଭେଦ କଲା—

"ଚୁପ୍ ! ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦକଲେ, ତାକୁ ଟେକିନେଇ ତୋର ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ା କରିଦେବି । ନିତାନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । କ'ଣ କରିବି, କ'ଣ କହିବି ଚିନ୍ତା କରିପାରିଲି ନାହିଁ, ବିଦ୍ରୂପାତ୍ମକ ହସ ହସି ଗୋଟାଏ ହାତରେ ମୋ କାନ୍ଧକୁ ଜୋରରେ ଧରି ଅନ୍ୟ ହାତରେ ମୋ କଣ୍ଠରୁ ଲୁଗା ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଦେଇ କହିଲା 'ମୋର ସମସ୍ତ ପରିଶ୍ରମର ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଥମେ ସାମାନ୍ୟ ପାନୀୟ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶାନ୍ତ ମେଣ୍ଟାଇ ଦିଏ । ତୋତେ ତ କିଛି ଅସୁବିଧା ମନେ ହେବନାହିଁ । କାରଣ ତୋର ସ୍ନାୟୁ ପ୍ରବାହ ମୋର ତୃଷା ନିବାରଣ କରିବାରେ ଏତ ପ୍ରଥମ କିମ୍ବା

ଦ୍ୱିତୀୟବାର ନୁହେଁ ଯେ ଖରାପ ଲଗିବ ?' ମନ ମୋର ବିଚଳିତ ହୋଇଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ତାକୁ ବାଧା ଦେଲିନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଏହି ଅଭିଶପ୍ତ ଆତ୍ମାର ଶିକାର ଉପରେ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରଭାବର ଫଳ ଏ ! ହିଁ—ତା'ପରେ—ତା'ପରେ—ହେ ଭଗବାନ । ହେ ଦୟାମୟ ! ସେ ତା ଜିଭକୁ ମୋ କଣ୍ଠରେ ଲଗାଇ ଲେହନ କଲା ।" ହାରକର୍ ଗୁମୁରି ଉଠି ଦୁଇବାହୁ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ବାଡ଼େଇଲେ । ଯେପରି ପ୍ରକୃତରେ ସେ ନିଜେ ଆହତ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଉଠିଲେ—

"ଅନୁଭବ କଲି ମୁଁ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ଯାଉଛି, କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଚେତନା ଲୋପ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଏହି ସାଙ୍ଘାତିକ କାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ସମୟ ଚାଲିଲା କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତଥାପି ନିଶ୍ଚୟ ଦୀର୍ଘକାଳପରେ ତାର ସେହି ଘୃଣ୍ୟ, କଦର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଧତ ମୁଖ କାଢ଼ି ନେଇଛି । ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ସଦ୍ୟରକ୍ତ ମୁଖରୁ ଝରି ପଡ଼ୁଛି ।" ଘଟଣାଟାର ସ୍ମରଣରେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ହାରକରଙ୍କ ବାହୁବନ୍ଧନରେ ନଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ପଡ଼ିଯାଇଥାନ୍ତେ । କିଛି ସମୟପରେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି କହିଲେ—

"ତା'ପରେ ମୋତେ ବିଦ୍ରୂପ କରି କହିଲା—'ଆଚ୍ଛା ତୁ ବି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ମୋ ପଛରେ ଲାଗିଲୁ ? ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ମୋ ପିଛା ନେଇ ମୋର ପରିକଳ୍ପନାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲୁ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁ ବୁଝ୍, ସେମାନେ ବି କିଛି ବୁଝିଲେଣି ଏବଂ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବେ ମୋ ପଥରେ କଣ୍ଟା ହେବାର ପରିଣାମ କି ଭୟାବହ ! ଏ ଶକ୍ତି ନିଜ ନିଜର ଗୃହ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ରଖିବା ସେମାନଙ୍କର ଉଚିତ୍ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କି ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି, ମୋ ସହିତ ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବେ ? ଏମାନେ ପୃଥିବୀର ଆଲୋକ ଦେଖିବାରେ ଶହଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଯେ ବହୁ ଜାତିକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପରିଚାଳିତ କରିଛି, କେତେ ଜାତିର ଭାଗ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଛି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୂଟନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି, ସଂଗ୍ରାମ କରିଛି—ଏହି ସେ କାଉଣ୍ଟ୍ । ମୋ ନିକଟରେ ଏମାନେ କି ହୀନ, ନଗଣ୍ୟ ! କିନ୍ତୁ— ଆଉ ତୁ—ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟତମା ନାରୀ, ! ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମୋର ଅଧିକାର ତୋ ଉପରେ । ମୋର ରକ୍ତ, ମାଂସ, ଅସ୍ଥି ମଜ୍ଜା ସହିତ ମିଶିଯାଉଛୁ—ମୋର ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଣ । ମୋର ପ୍ରିୟତମ ମଦ୍ୟପେଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇ କିଛିଦିନ ରହିବୁ । ତା'ପରେ—ତା'ପରେ ହେବୁ ମୋର ସହଚରୀ, ମୋର ସାହାଯ୍ୟକାରିଣୀ । ତୁହି ନିଜେ ଏମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବୁ ମୋ ପ୍ରତି ଏମାନଙ୍କ ଅବିଚାରର । କାରଣ, ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଙ୍କେତରେ ତୋର ବଶ୍ୟତା ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ଏତିକରେ ତୋତେ ଛାଡ଼ିଦେବି ମନେ କରୁଛୁ ? ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଥରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରି ପରି କଳ୍ପନା ମୋର ବ୍ୟର୍ଥ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ତୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ ?

ଏଣିକି ମୋର ଆହ୍ୱାନ ତୋତେ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବ । ଯେତେବେଳେ ମୋର ମନ ତୋତେ ଡାକିବ 'ଆ !' ସେତେବେଳେ ତୁ ଜଳସ୍ଥଳ ଆକାଶର ବାଧାବନ୍ଧ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବୁ । ତୋ କର୍ମର ପରିଣାମ ବୁଝିଲୁ ତ ?' ଏ କଥା କହି ବକ୍ଷରୁ ପୋଷାକ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ତୀକ୍ଷ୍ଣନଖରେ ଗୋଟାଏ ଶିରା କଣା କରିଦେଲା । ସେଥିରୁ ରକ୍ତ ବାହାରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ହାତରେ ମୋର ଦୁଇ ହାତକୁ ଟାଣିଧରି ଅନ୍ୟ ହାତରେ ମୋର ଗଳାକୁ କବଳିତ କରି ସେହି କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ମାଡ଼ି ଧରିଲା । ହୁଏତ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଯିବି କିମ୍ବା ସେଥିରୁ ଗିଳିବି—ହାୟ ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ! ଏମିତି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯେ ଭୋଗିଲି କି ଦୋଷ ମୁଁ କରିଥିଲି ତୁମଠାରେ ? ମୁଁ ତ ସବୁବେଳେ ନମ୍ରଭାବରେ ଚାଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି; କେବେହେଲେ ନ୍ୟାୟ ପଥରୁ ବିଚଳିତ ହୋଇନାହିଁ ? ଦୟାକର ଭଗବାନ ! ମୋର ଆତ୍ମା ସାଧାରଣ ମୃତ୍ୟୁ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବିପଦରେ ନିପତିତ—ମୋ ପ୍ରତି ଦୟାକର ! ମୋର ସ୍ନେହଶୀଳ ଲୋକଗଣଙ୍କୁ ଦୟାକର !" ତା'ପରେ ଅଧରକୁ ଜୋରରେ ଦଳିଲେ ଯେମିତି ତାକୁ ଦୂଷିତତା ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି !

ସେ ଏହି କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲାବେଳେ ପୂର୍ବଦିଗ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଆସିଲା । ସବୁ ଜିନିଷ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖାଗଲା । ହାର୍କର୍ ନୀରବ ନିଷ୍ପନ୍ଦ । କେବଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଧୂମାୟିତ ଭାବ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ । ବାଲସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ ରେଖା ଦେଖାଇ ଦେଲା—ତାଙ୍କର ଶୁକ୍ଳ କେଶଗୁଚ୍ଛ ସାଙ୍ଗକୁ ଶରୀର ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ସଦୃଶ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ।

ସ୍ଥିର କଲୁ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମ ପନ୍ଥାର ବିଚାର ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ଭିତରୁ ଜଣେ ଏହି ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ଦଂପତିଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରି

୩ ଅକ୍ଟୋବର

କିଛି କାମରେ ନ ଲାଗିଲେ ବୋଧହୁଏ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି, ତେଣୁ ଏ ଡାଏରି ଲେଖୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଛଅଟା ବାଜିଛି । ଅଧଘଣ୍ଟାଏପରେ ପଢ଼ାଘରେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ବସି ଜଳଖିଆ ଖାଇବୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯଥାର୍ଥ କହିଛନ୍ତି, ଖାଇପିଇ ନିଜକୁ ସୁସ୍ଥସବଳ ନ ରଖିଲେ କି କାମ କରିବୁ ? ଆଜିହିଁ ଆମର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିର ଚରମ ପରୀକ୍ଷା ହେବ । କେବଳ ଭଗବାନ ସହାୟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅବସର ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଏହି ଲେଖାରେ ବିନିଯୋଗ କରିବି । ନୋହିଲେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି ଯେ ? ଛୋଟବଡ଼ ସବୁ ଘଟଣା ଲେଖେ । ଶେଷରେ ସେହି ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣାରୁ ମହତ୍ତ୍ୱ ଶିକ୍ଷା ମିଳିପାରେ । ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରୁ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ମୀନାକୁ ଆଉ ମୋତେ ମିଳିଲା ତା'ଠାରୁ ବଳି ଆଉ କ'ଣ କିଛି ଗୁରୁତର ଶିକ୍ଷା ଥାଇପାରେ ? ଯାହାହେଉ ଆମେ ଆଶାଶୂନ୍ୟ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଉ ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସରଖି ଆଗେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଲୋତକପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ମୀନା ବର୍ତ୍ତମାନ କହିଲା---ଦୁଃଖକଷ୍ଟ, ଅଭାବଅସୁବିଧା-ନିକଷରେ ଭଗବାନ ଆମକୁ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଆସ୍ଥାଶୂନ୍ୟହେବା ଉଚିତନୁହେଁ । ତା'ହେଲେ ଭଗବାନ ଆମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦୟାକରିବେ । ଆମର ଶେଷରେ—! ଶେଷ ? କ'ଣ ସେ ଶେଷ ଭଗବାନ ! କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ! କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ !

ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଏବଂ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ରେନ୍‌ଫିଲ୍ଡକୁ ଦେଖି ଫେରିଲାପରେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତର ଆଲୋଚନା ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଜଣାଇଲେ ଯେ ସେ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍‌ହେଲସିଂଙ୍କ ସହ ଯାଇ ଦେଖିଲେ

ରେନ୍‌ଫିଲ୍‌ଡର ଶରୀର ଚଟାଣରେ ପଡ଼ିରହିଛି ମାଟିଗଦା ପରି । ମୁହଁ ଛେଚିହୋଇ ଭୀଷଣ ଭାବରେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ । ବେକ ହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି !

ଅଳିନ୍ଦରେ ଯେଉଁ ଆଟେଣ୍ଡାଣ୍ଟ ଜଗୁଥିଲା ତାକୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ପଚାରିଲେ ସେ କିଛି ଶୁଣିଥିଲା କି ? ସେ କହିଲା ସେ ବସି ବସି ଢୁଳାଉଥିବାବେଳେ ଘର ଭିତରେ ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଠ ଶୁଣିଲା । ରେନ୍‌ଫିଲଡ୍ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ପାଟିରେ 'ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ' ! କହୁଥାଏ । ତା'ପରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦଶୁଣି ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପଚାରିଲେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ନା ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ସେ ଶୁଣିଛି ? କିନ୍ତୁ ସେ କହିଲା ପ୍ରଥମେ ଜଣାଯାଉଥିଲା ଦୁଇଜଣଙ୍କ କଣ୍ଠସ୍ୱର । କିନ୍ତୁ ତା ଦେଖିବାରେ ଘରେ ତ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି କେହି ନଥିଲେ; ତେଣୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣକର କଣ୍ଠ ଧ୍ୱନି ସେ ଶୁଣିଛି । ତେବେ ରେନ୍‌ଫିଲଡ୍ 'ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ' କହିବା ସେ ଶପଥ କରି କହିପାରେ । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଆମକୁ ଏକାନ୍ତରେ କହିଲେ, ସେ ଏ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଖୋଳତାଡ଼ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି । ତା'ଫଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ଉପୁଜିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ନାହିଁ । ସେ ଭାବନ୍ତି ଜଗୁଆଳିର ସାକ୍ଷ ଅନୁଯାୟୀ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦେଇଦେବେ ଯେ ଖଟରୁ ପଡ଼ିଯାଇ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । ଯଦି ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଅପମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଏ, ତାହାହିଁ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ।

ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମପନ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ସ୍ଥିର ହେଲା : ଆମେ ଯାହାକରିବା ତାହା ଯେତେ ଭୀତପ୍ରଦ ବା ଦୁଃଖଦାୟକ ହେଉପଛେ ସେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ ମୀନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଗତ ହେବ । ତାର ଅଗୋଚରରେ କିଛି କରାହେବ ନାହିଁ । ମୀନା ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଯଥାର୍ଥତା ଅନୁଭବ କଲା । ଅତୀବ ଦୁଃଖନୈରାଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ତାର ମନୋବଳ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କଲା ; "ନା ନା, ଗୋପନୀୟତା ବୋଲି କିଛି ଜିନିଷ ନାହିଁ । ତା'ର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳ ଭୋଗ ହୋଇଗଲା । ତା'ଛଡ଼ା ମୋତେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ହେଲା ତା' ଠାରୁ ବଳି କ'ଣ କିଛି କଷ୍ଟଦାୟକ ଜିନିଷ ଥାଇପାରେ ? ତେଣୁ, ଏଣିକି ଯାହାକିଛି କରାହେବ ସେ ସବୁ ମୋତେ ନୂତନ ଆଶା ନୂତନ ଉତ୍ସାହରେ ଉଦ୍ଦୀପିତ କରିପାରେ ?" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁ କରୁ କହିଲେ-

"ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ତୁମର ଭୟ ହୁଏ ନାହିଁ ମା ? ତୁମ ନିଜ ପାଇଁ ନହେଉ ପଛେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତୁମ ପକ୍ଷରୁ ବିପଦ କଥା ଚିନ୍ତାକରି ତୁମେ ଭୀତ ନୁହେଁ ? ସେହିପରି ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି ?"

“ନା ନା । ମୁଁ ଆଦୌ ଭୀତ ନୁହେଁ ? କାରଣ ମୁଁ ମନସ୍ଥିର କରିସାରିଛି ।”

“କେଉଁ ବିଷୟରେ ?” ସେ ପଚାରିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ନୀରବ । ପ୍ରତ୍ୟେକର ମନରେ ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଗୋଟାର ସ୍ଥୂଳ ଧାରଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ସେ ନିଷ୍କପଟ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

“ମୋର ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବ । ଯଦି ଦେଖେ ପ୍ରିୟ ଜନଗଣଙ୍କ ଉପରେ ମୋ ପକ୍ଷରୁ ବିପଦ ଦେଖା ଦେଇଛି—ମୁଁ ହସି ହସି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିପାରେ ।”

“କ'ଣ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ ?” ସେ କଠୋର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ ।

“ତା କରନ୍ତି, ଯଦି ମୋତେ ଭଲ ପାଇବାଭଳି ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ସହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନଥାନ୍ତେ ଯେ ମୋତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟରୁ ମୁକ୍ତ ଦେବାକୁ କ୍ଷମ, ତେବେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରନ୍ତି ।” କହି କହି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲା । ସେ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତରଖି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

“ମା' ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ସମ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟର ଅଭାବ ହେବନାହିଁ । ମୋ କଥା କହୁଛି—ଯଦି ତୁମ ପାଇଁ ଏହି ସହଜ ମରଣ କଲ୍ୟାଣକର ମନେହୁଏ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାହା ପାଳନ କରିବାକୁ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମନେକରିବି । କିନ୍ତୁ ମା'—” ପ୍ରବଳ ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସରେ କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହେଲା । କିଛି ସମୟପରେ ତାହା ସମ୍ବରଣ କରି କହିଲେ—

“ଏଠାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଛ, ସେମାନେ ତୁମକୁ ସହଜରେ ମୃତ୍ୟୁମୁଖକୁ ଛାଡ଼ିଦେବେ ନାହିଁ । ନା ! ତୁମେ ମରିପାରିବ ନାହିଁ ! ଏତେ ସହଜରେ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ମରିବାକୁ ଆମେ ଛାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ ! ଅପକର୍ମକାରୀ ସେହି ଅଶୁଭ ଶକ୍ତିର ବିନାଶ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ମରିପାରନା । କାରଣ ସେ ପ୍ରେତଯୋନିରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମର ମୃତ୍ୟୁହେଲେ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରେତରେ ପରିଣତ ହେବା ଅବଧାରିତ । ମୃତ୍ୟୁ ଯେତେ ଲୋଭନୀୟ ପ୍ରତୀତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁମେ ବଞ୍ଚିରହିବ । ସଂଗ୍ରାମ କରି, ସଂଘର୍ଷ କରି ବଞ୍ଚି ରହିବ । ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ—ସେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ବା ଯେଉଁ ରୂପରେ ଆସୁ ପଛେ । ତୁମର ପବିତ୍ର ଆତ୍ମାପ୍ରତି ମୋର ଏ ଆହ୍ୱାନ—ମରିବାକୁ ଚାହିଁନା ତୁମେ ! ମୃତ୍ୟୁର ଚିନ୍ତା ସୁଦ୍ଧା କରନା ଏହି ମହାତ୍ମାର ବିନାଶ ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ !” କୁଆର ଉଠିଲାବେଳେ ବେଚାରୀ ପ୍ରକମ୍ପିତ

ହେଲଭଲା ବିଗ୍ରସ୍ତର ବିବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର ଥରି ଉଠିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଉତ୍ତେଜନା ଦମନକରି ଶାନ୍ତ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

“ହେ ପିତୃସମ ପରମ ସୁହୃଦ୍ ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଗୁହିଁ ଶପଥ କରୁଛି, ମୋର ବଞ୍ଚିରହିବା ଯେବେ ଭଗବତ୍ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁଁ କେବେହେଲେ ମରଣକୁ ବରଣ କରିବି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଦୟାଥିଲେ ଦିନେନା ଦିନେ ଧରା ମୁକ୍ତ ହେବ ସେହି ଦୁଷ୍ଟ ପିଶାଚ କବଳରୁ ।” ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସାହସିକତା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ବଢ଼ାଇଦେଲା । ନୂତନ ଉଦ୍ୟମ ନେଇ ଆମର କର୍ମ ପନ୍ଥା ଆଲୋଚନା କଲୁ । ତାକୁ କହିଲି ସେଫ୍‌ରେ ଯେତେ କାଗଜପତ୍ର ଅଛି ସେ ସବୁ ପଢ଼ିପାରିବ ଏବଂ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଡାଏରି, ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ ରେକର୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଏଥିରେ ସେ ଭାରି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲା—ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ଗୋଟାଏ ସାଘାତିକ କର୍ମରେ ବ୍ୟାପୃତ ହେବାକୁ ଯଦି ‘ଆନନ୍ଦ’ କୁହାଯାଇପାରେ !

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସବୁ ସମୟରେ ସବୁକଥା ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଚିନ୍ତା କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ତାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୂପରେଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ—

“କାରଫାକ୍ସରୁ ଫେରି ଆମେ ଯାହା ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, ଉପସ୍ଥିତ ସେଠାକାର ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ନାହିଁ—ବୋଧହୁଏ ସେଇଟା ଠିକ୍ ହୋଇଛି । କାରଣ ସେଇଟା କରିଥିଲେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଅନୁମାନ କରିପାରି ନଥାନ୍ତା । ଫଳରେ ଅନ୍ୟ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପଣ୍ଡ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତା । ମୋର ମନେହୁଏ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିପାରି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଆହୁରି କୁହାଯାଇପାରେ—ସେ ବୋଧହୁଏ ଜାଣେ ନାହିଁ ଯେ ତାର ଆଧାରକୁ ବନ୍ଧନ କରି ତାକୁ ବାସ୍ତୁଚ୍ୟୁତ କରିବାର ଶକ୍ତି ଆମର ଅଛି । ଇତ୍ୟବସରରେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଆମେ ବହୁତ କଥା ଜାଣିପାରିଛନ୍ତି । ପିକାଡିଲିର ଘରଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ସାରିବା ପରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ, ଶେଷ ବାକ୍ସଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବା । ଆଜି ଦିନଟି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମର ଅଧୀନରେ ଅଛି । ଆଜିର ସଫଳତା ଉପରେ ହିଁ ଆମର ଅଭିଷ୍ଟ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା ନିର୍ଭରକରେ । ଆଜିର ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶାପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଚକ୍ର-କାଳରେ ଯେଉଁ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉଦୟ ଘଟୁଛି ସେହି ହିଁ ଆମକୁ ସମସ୍ତ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଶାଚ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ରୂପ ଧାରଣକରିଛି ତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ପାର୍ଥିବ ରୂପର ଧର୍ମ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ବାୟୁରେ ମିଳାଇ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଛିଦ୍ର ପଥରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ

ଶରୀର ଧରି ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । ଯେବେ କୌଣସି ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଯାଏ, ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟପରି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେବେ ତାକୁ ଅନୁଧାବନ କରି କରି ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅକଳରେ ପକାଇ ଧରିପାରିବା ଏବଂ ଯଥା ସମୟରେ ତାର ବିନାଶ ସାଧନ କରିବା ନିଶ୍ଚୟ ।"

ମୁଁ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଯେତେବେଳେ କାମ କରିବା କଥା ସେହି ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟକୁ ନିରର୍ଥକ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ବ୍ୟୟ କରିବା ମୋର ମନଃପୂତ ହେଲାନାହିଁ । ଏହା ଫଳରେ ମିନା ଜୀବନର ସମସ୍ତ ସୁଖସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି ! ସେ କଥା କହିଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ହାତଟେକି ମୋତେ ନିବୃତ୍ତ କରି କହିଲେ "ନା ଜନାଥନ୍ ! ତୁମେ ଠିକ୍ ବୁଝି ନାହଁ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମେ ଯେଉଁଟା ଶୀଘ୍ର କରଣୀୟ ମନେକରୁଛ ସେଇଟା ହିଁ ସବୁଠାରୁ କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ହେଲେ ଆମକୁ ଜୀବନମୂର୍ଚ୍ଛା କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟାଏ କଥା ଭାବୁଛି, ସବୁ ଜାଗାର ଚାବି ପିକାଡିଲି ଘରେ ଥିବ । କାଉଣ୍ଟ୍ ବୋଧହୁଏ ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଘର କିଣିଛି । ସେ ସବୁର ଖରିଦ କବଲା, ଚାବି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷ ସବୁ ସେହି ଘରେ ରଖିଥିବ । ତାର ଲେଖାପଢ଼ା କାଗଜପତ୍ର, ଚେକ୍ ବହି ବି ଥିବ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆସବାବପତ୍ର ବି କମ ନଥିବ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଧାରଣା ସବୁଗୁଡିକ ଏହି ଘରେ ରଖିଥିବ । କାହିଁକି ଜାଣ ? ଜାଗାଟି କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପୁଣି ସବୁବେଳେ ଗାଡ଼ିମଟର୍ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଭରପୂର । ତେଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ଆଗପଛ ଯେଉଁବାଟେ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଘରକୁ ଗଲେ ବି କେହି ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିବା କ'ଣ ଅଛି । ତା'ପରେ ଆର୍ଥର୍‌ର ଶିକାରୀ ଭାଷାରେ କହିଲେ—ବାଟ ରୁନ୍ଧିଦେଲେ କୋକି ଜାଲରେ ପଡ଼ିଯିବ—ବୁଝିଲ ? କ'ଣ ଏଇଆ ନା ?,'

"ତେବେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲନ୍ତୁ" ମୁଁ କହି ଉଠିଲି, "ଆମେ କେବଳ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତ ସିନା ?" ପ୍ରଫେସର୍ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ କହିଲେ—

"ପିକାଡିଲିର ସେ ଘରକୁ କେମିତି ଯିବା ?"

"ଯେମିତି ହେଉ ଯିବା । ଦରକାର ହେଲେ ଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗିଦେବା ।"

"ଆଉ ତୁମ ପୋଲିସ୍ ? ସେମାନେ ନଥିବେ ? ସେମାନେ କ'ଣ କହିବେ ?"

ଏହାର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଇଲି ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ଯଦି ବିଳମ୍ବ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ସଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ଥିବ । ତେଣୁ ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲି---

"ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳମ୍ବ ମୋର ଅସହ୍ୟ ମନେ ହେଉଛି । ଆପଣ ମୋର ଅନ୍ତର୍ଦାହ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିପାରୁଥିବେ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ବାବା ! ତାହା ଆଉ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଭାବୁଛ ? ତୁମ ମନର ଜ୍ୱାଳାକୁ ବଢ଼ାଇବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ କେବେ । ତେବେ ଟିକିଏ ଭାବ— ଚାରିଆଡ଼େ କର୍ମଚଞ୍ଚଳତା ଆରମ୍ଭ ନ ହେଲେ ଆମେ ଯାଇ କ'ଣ କରିବା ? ସମସ୍ତ ଜଗତ କର୍ମମୁଖର ହେଲେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକାଳ ଉପସ୍ଥିତ ହେବ । ଏ ବିଷୟରେ ବହୁ ଚିନ୍ତାକରି ସ୍ଥିର କରିଛି— ଆମକୁ ସରଳତମ ପଥ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଚ୍ଛା ଆମେ ସେ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି—ଅଥଚ ଆମ ପାଖରେ ଚାବି ନାହିଁ । କ'ଣ କହୁଛ ?" ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲି ।

"ଆଚ୍ଛା ମନେକର, ତୁମେ ନିଜେ ସେ ଘରର ମାଲିକ । ତୁମେ ସେ ଘରକୁ ଯାଇପାରୁ ନାହଁ ଚାବି ଅଭାବରେ ଏବଂ ଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ତୁମ ବିବେକ କହୁନାହିଁ । କ'ଣ କରିବ ତୁମେ ?"

"ଗୋଟାଏ ଜଣାଶୁଣା କମାରକୁ ଡାକି ଚାବି ଫିଟାଇବାରେ ଲଗାଇବି ।"

"କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ୍ ସେଥିରେ ବାଧାଦେବେ ଯଦି ?"

"ନା ନା । ସେମାନେ ଯେବେ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ ଏ କାମରେ ଲୋକଟାକୁ ଲଗାଇଛି, ବାଧାଦେବେ କାହିଁକି ?"

"ବେଶ୍, ତେବେ ଯାହା କିଛି ସନ୍ଦେହଜନକ ସେ ସବୁର ଦାୟିତ୍ୱ ନିୟୋଗକର୍ତ୍ତାର । ପୋଲିସ୍ କେବଳ ଦେଖିବ ନିୟୋଗକର୍ତ୍ତାଟି ସତ୍ କି ଅସତ୍ ବ୍ୟକ୍ତି । ପୋଲିସ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ କମ୍ ଚାଲାଖ ଚତୁର ନୁହନ୍ତି ଏମିତି କାମରେ ତାଙ୍କର କମ୍ ଉତ୍ସାହ ନଥାଏ । କିନ୍ତୁ କଥା ହେଉଛି, ତୁମେ ଜନାଥନ୍ ଶହେଟା ଘରର ଚାବିନେଇ ତୁମ ଏ ଲଣ୍ଡନ ସହରରେ କ'ଣ, ପୃଥିବୀର ଯେଉଁଠି ସହର ଅଛି ସେଠାରେ ଯେଉଁ ଘର ଫିଟାଇବ ଫିଟାଅ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ରୀତିରେ କାମକଲେ କାହାର କିଛି ସନ୍ଦେହ କରିବାର ନାହିଁ । ଥରେ ଏମିତି ଘଟଣା କଥା କାଗଜରେ ପଢ଼ିଥିଲି । ଏଠି ଲଣ୍ଡନର ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଘରେ ଚାବି ଲଗାଇ ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ସୁଇଜର୍‌ଲାଣ୍ଡ ବୁଲିବାକୁ ଗଲେ । ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଧିଆଳ ଚୋର ପଛପଟ ଝରକା ଭାଙ୍ଗି ଘରେ ପଶିଲା । ଭିତର ପଟୁ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ସଦରବାଟେ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା'ପରେ ଘରର ଆସବାବପତ୍ର ସବୁ ନିଲାମ କରିବା ପାଇଁ ନୋଟିସ୍ ଦେଲା । କ୍ରମେ ସବୁ ନିଲାମରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲା ପରେ

ଘରଟାକୁ ବି ବିକିଦେଲେ । ସେମାନେ ଆସି ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ଘରଭାଙ୍ଗି କାଠ, ଲୁହା, ଇଟା ପ୍ରଭୃତି ବୋହିନେଲେ । ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ବି ତାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ମିଳିଛି । ଘରର ମାଲିକ ବିଚରା ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡରେ ଛୁଟି କଟାଇ ଫେରିଆସି ଦେଖିଲେ, ତାଙ୍କ ଘର ଯେଉଁଠି ଥିଲା ସେଠାରେ କେବଳ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଗର୍ତ୍ତ ଅଛି ! ତେବେ ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା । ଆମେ ବି ସବୁକାମ ସେହିପରି ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ କରିବା । ଚଞ୍ଚଳ ଗଲେ ଲୋକବାକ ଅଳ୍ପ ଥିବେ । ପୋଲିସ୍ ଦୃଷ୍ଟି ସନ୍ଧିଜରେ ପଡ଼ିବ, ସେ ଚିନ୍ତା କରିବ, ତା'ର ସନ୍ଦେହ ଆସିବ । ଆମେ ଯିବା ୧୦ଟା ପରେ । ସେତେବେଳକୁ ଲୋକମାନେ ଚାରିଆଡ଼େ ବାହାରି ଯାଇଥିବେ । ପୋଲିସ୍ ବି ବହୁତ ଥିବେ । ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆମେ ଘରେ ପଶିବା, ଯେମିତି ଆମେ ହେଉଛନ୍ତି ଘରର ମାଲିକ ।"

ତାଙ୍କ କଥାର ଯଥାର୍ଥତା ବୁଝି ପାରିଲି । ମୀନାର ନୈରାଶ୍ୟବିଜଡ଼ିତ ମନ ମଧ୍ୟ ସରସ ହେଲାପରି ବୋଧ ହେଲା । ଏହି ସଦୁପଦେଶର ମହତ୍ତ୍ୱ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶକଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହି ଚାଲିଲେ, "ଥରେ ସେ ଘରେ ପଶିଲେ ବହୁ ସୂତ୍ର ଆମକୁ ମିଳିଯିବ । ଆମ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ସେଠାରେ ରହିବେ । ଅନ୍ୟମାନେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକର ସନ୍ଧାନ ନେବେ ବର୍ମୋଣ୍ଡ୍ସେ କି ମାଇଲ୍ଏଣ୍ଡ୍‌ରେ ।"

ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ କହି ଉଠିଲେ, "ମୁଁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇପାରେ । ମୋ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାର କରିଦେଲେ ସେମାନେ ଘୋଡ଼ା ଏବଂ ଗାଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖିବେ ଦରକାର ବେଳକୁ ।"

"ଦେଖ୍ ବୁଢ଼ା," ମରିସ୍ କହିଲେ, "ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଯିବାଟା ପ୍ରକୃତରେ ବଢ଼ିଆ ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଭାବିଦେଖ ତୋର ସେ ଜାକଜମକିଆ ଗାଡ଼ି ଓ୍ୱାଲ୍‌ଓ୍ୱାର୍ଥ୍ କିମ୍ବା ମାଇଲ୍‌ଏଣ୍ଡ୍‌ର ଗଳି ରାସ୍ତାରେ ଗଲେ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବ ନାହିଁ ? ତା'ହେଲେ ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଫଳ ! ମୋର କଥା-- ପୂର୍ବ କି ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗଲେ ବାଟରେ ଭଡ଼ାଗାଡ଼ି ଧରିଯିବା । ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ କିଛି ଆଗରୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ।"

"କୁଇନ୍‌ସେ ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି;" ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ, "ତାଙ୍କର ସବୁ କଥା ସୁଚିନ୍ତିତ । ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ନିତାନ୍ତ କଠିନ ଏବଂ ଯଥା ସମ୍ଭବ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତାହା ସମ୍ପାଦିତ ହେବା ଉଚିତ ।"

ସବୁ କଥାରେ ମୀନାର ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଗଲା । ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଯେ ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ୟାପାରର ଗୁରୁତ୍ୱ ଭିତରେ ସ୍ୱଢର ବର୍ଷିକାମସ୍ତୁ ଅନୁଭୂତ ପାଶୋର ଦେଇଛି ସେ । ଅଢ ପାଣ୍ଡୁର ଦେଖାଯାଉଛି—ନିତାନ୍ତ ରକ୍ତଶୂନ୍ୟ । ଏତେ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଯେ ଅଧର ଦୁଇଟି ଓହଳି ପଡ଼ିବା ଫଳରେ ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏ କଥା କହିଲେ ନିରର୍ଥକ କଷ୍ଟ ପାଇବା ଭୟରେ ପ୍ରକାଶ କଲି ନାହିଁ ସିନା; କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍ ଲୁସିର ରକ୍ତ ଶୋଷଣ ଫଳରେ ଯାହା ତାହାର ହୋଇଥିଲା ଚିନ୍ତାକରି ମୋର ରକ୍ତ ପାଣି ହୋଇଗଲା । ଅବଶ୍ୟ ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଦେଖା ଯାଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସମ୍ଭାବନା କ'ଣ ଦୂର ହେଲାଣି ?

ଆମେ ଯାହାଯାହା କରିବୁ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ନୂତନ ସନ୍ଦେହ, ନୂତନ ଆଶଙ୍କା ଦେଖାଗଲା । ବହୁ ଆଲୋଚନାପରେ ସ୍ଥିର ହେଲା । ପିକାଡିଲିକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଏହି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳକୁ ବନ୍ଧନ କରିଦେଇ ତା'ର ବ୍ୟବହାରର ଅନୁପଯୋଗୀ କରି ଦିଆଯିବ । ହୁଏତ ସେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସେଠାକୁ ଫେରି ଆସିପାରେ, ତା' ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ତା'ର ମନୁଷ୍ୟ ରୂପଧାରଣ ଅବସ୍ଥା ହିଁ ଦୁର୍ବଳତମ ଅବସ୍ଥା । ସେହି ରୂପରେ ତାକୁ ଭେଟିଲେ କିଛି ନୂତନ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆସିପାରେ ।

ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭାଗବାଣ୍ଟ ହୋଇଯିବା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଫେସର କହିଲେ ଯେ କାରଫାକ୍ସରୁ ଫେରି ସମସ୍ତେ ପିକାଡିଲିର ସେ ଘରକୁ ଯିବୁ । ଡାକ୍ତର ଦୁହିଁଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ସେଠାରେ ରହିବ । କୁଇନ୍‌ସେ ସହିତ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଓ୍ୱାଲଓ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ମାଇଲ୍‌ଏଣ୍ଡ୍‌ର ମୃତ୍ତିକାକୁ ବନ୍ଧନ କରିବେ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଧାରଣା, ଯଥା ସମ୍ଭବ କାଉଣ୍ଟ୍ ପିକାଡିଲିରେ ଦିନବେଳା ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ ସେଠାରେ ହିଁ ତା'ର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରୁ । କିନ୍ତୁ ନହେଲେ ତ ସମସ୍ତେ ମିଳି ତା'ର ପିଛୁନେଇ ପାରିବୁ ? ଏ ଯୋଜନା ମୋର ମନଃପୂତ ହେଲା ନାହିଁ । କାହିଁକିନା--ମୁଁ ରହୁଛି ଘରେରହି ମୀନାକୁ ରକ୍ଷାକରିବ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ମୋର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ମୀନା ପ୍ରଥମେ ଆପତ୍ତି କଲା । ତା'ର ଯୁକ୍ତି, କେତେବେଳେ ହେବ ଅନେକ ସନ୍ଧାନ୍ତ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଉପୁଜେ, ମୁଁ ଥିଲେ ସୁଧାରି ପାରିବ କିମ୍ବା କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କାଗଜପତ୍ରରେ କିଛି ସମସ୍ୟା ଆଇପାରେ ଯାହା ମୋର ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆ ଅଭିଜ୍ଞତା ଫଳରେ ସମାଧାନ କରିପାରେ ? ଅତଏବ ଦୁର୍ଦ୍ଧମନସ୍କ ଶକ୍ତିଧାରୀ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିର ସମାହାର ଆବଶ୍ୟକ । ମୀନାର ଦୃଢ଼ ସଙ୍କଳ୍ପ ନିକଟରେ ମୋତେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେଲା । ତା'ର ଯୁକ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ ହିଁ ତାର ଆଶା ସଫଳ ହେବା ସମ୍ଭବ । "ତୁମେ

ମୋ କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛ ?" ସେ କହିଲା, "ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୟଶୂନ୍ୟ । ଯାହା ମନ୍ଦ ଘଟିବାର ତ ଘଟିଯାଇଛି । ତୁମମାନଙ୍କର ସମୂହ ଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ ଯେବେ କିଛି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ତାହାହିଁ ମୋତେ ଆଶା ବା ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇପାରେ । ତେଣୁ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ ଯାଅ ଜନାଥନ୍ ! ଯେବେ ଭଗବାନଙ୍କ ସଦୟ ଇଚ୍ଛା ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଥାଏ—ତୁମେମାନେ ମୋତେ ଜଗିରହିବା ଯାହା, ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ରହିବା ମଧ୍ୟ ତାହା ।" ମୁଁ କହି ଉଠିଲି "ତେବେ ଆସନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ବାହାରି ପଡ଼ିବା । ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି ? ସମୟ ଚାଲି ଯାଉଛି । ତେଣେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଶୀଘ୍ର ପିକାଡିଲିକୁ ଆସିପାରେ ।"

"ନା ନା । ତାହା କେବେ ହେବ ନାହିଁ ।" ହାତଟେକି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହି ଉଠିଲେ । "କାହିଁକି ?"

"ତୁମେ କ'ଣ ଭୁଲିଗଲ," ସ୍ମିତହସି କହିଲେ "ଗତ ରାତିରେ ତା'ର ଭୂରି ଭୋଜନ ହୋଇଛି ? ତେଣୁ ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇବ ।"

ଆଃ ! ଭୁଲିଯିବ ? ଭୁଲି ପାରିବ ? ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣଥିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା କେବେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ? ଆମ ଭିତରୁ କେହି କ'ଣ ସେ ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଭୁଲିପାରେ ? ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମୀନା ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ସୁଦ୍ଧା ବିଫଳ ହୋଇ କମ୍ପିତ କରରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ ଅନୁଭୂତି ମୀନାର ମନେପକାଇବା ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । କେବଳ ଅଜାଣତରେ ମୀନା କଥା ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ନିଜ ଉକ୍ତିର ଅସମୀଚୀନତା ଯେତେବେଳେ ବୁଝିପାରିଲେ ଭୀତବିହ୍ୱଳ ଚିତ୍ତରେ ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ—"ମା ମୀନା ! ମୋ ପରି ଲୋକ ଏମିତି ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ କଥା କହିବା ଠିକ୍ ହୋଇନାହିଁ । ଅନ୍ତତଃ ମୋପରି ବୁଢ଼ାର ମୁଖ ଏପରି ଅସଂଯତ ହେବା ବାସ୍ତବିକ ଧୃଷ୍ଟତାର ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ସେ କଥା ଭୁଲିଯାଅ ମା' !" କହିପଡ଼ି ତା' ସହିତ କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ । ଲୁହଭିଜା ଆଖିରେ ମୀନା କହି ଉଠିଲା —

"ନା ଭୁଲିବି ନାହିଁ । ଭୁଲିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତା ସହିତ ଆପଣଙ୍କ ଆଶ୍ୱାସନାର ମଧୁର ସ୍ମୃତି ମଧ୍ୟ ଜାଗରୁକ ରହିଥିବ । ହଁ, ଏଥର ଆପଣମାନେ ଯିବାକଥା । ଜଳଖିଆ ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସାରିଛି । ସମସ୍ତେ ଖାଇପିଇ ସୁସ୍ଥ ହେଲ ତ ଯିବେ ?"

ଜଳଖିଆ ତ ନୁହେଁ, ଭୂରି ଭୋଜନ । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଉ । ଆନନ୍ଦଉତ୍ସାହ ମୀନାର ସବୁଠାରୁ ବେଶି । ଖିଆ ସରିଲାପରେ

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଉଠି କହିଲେ—"ବର୍ତ୍ତମାନ ବାବୁମାନେ, ଆମର ସାଧାରଣ ବ୍ୟାପାରରେ ବାହାରିବା । ତେବେ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଖ ସେ ଘରରେ ଶତ୍ରୁ ଶିବିର ପରିଦର୍ଶନ ବେଳେ ଯେପରି ଭୌତିକ ଏବଂ ଅତିଭୌତିକ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲେ ସେମିତି ଆଜି ବି ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।" ସମସ୍ତେ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲେ । "ବେଶ୍ ବେଶ୍ । ହଁ ମା' ମୀନା ! ତୁମେ ଆଜି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସୁଦ୍ଧା ଏଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାପଦ । ତା' ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରୁଛୁ । ତଥାପି ଯଦି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଆକ୍ରମଣକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ପାଇଁ ତୁମକୁ ସଜ୍ଜିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ; ମୁଁ ତ ତୁମ କକ୍ଷକୁ ଇତ୍ୟବସରରେ ଏପରି ସଜାଇ ଦେଇଛି ଯେ ସେ କେବେ ତାହା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି । ତୁମ କପାଳରେ ଏହି ପବିତ୍ର ରୁଟିକୁ ଛୁଆଁଇ ଦେଉଛି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ, ଈଶ୍ୱର ପୁତ୍ରଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ ଏବଂ—"

ଭୀଷଣ ଚିତ୍କାରରେ ଆମ ବକ୍ଷ ଶୀତଳ ହୋଇଗଲା । ସେ ଯେମିତି ପବିତ୍ର ରୁଟିକୁ ମୀନାର କପାଳରେ ଲଗାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଉତ୍ତପ୍ତ ଧାତୁଖଣ୍ଡପରି ଚର୍ମକୁ ପୋଡ଼ିଦେଇ ଲାଗିଗଲା । ମୀନାକୁ ଭୀଷଣ କଷ୍ଟ ବୋଧ ହେଲା । ତା' ସହିତ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱର ଉପଲବ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଆସିବା ଫଳରେ ଉଭୟ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ କଷ୍ଟାନୁଭୂତିର ମିଶ୍ରଣ ହିଁ ବିକଟ ଚିତ୍କାର ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚିନ୍ତା ବାକ୍ୟ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ମିଳେଇ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ନୈରାଶ୍ୟବିଜଡ଼ିତ ହୃଦୟରେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି, କୁଷ୍ଠରୋଗୀ ଅଙ୍ଗାବରଣ ଟାଣିଲାପରି କେଶ ଆକର୍ଷଣ କରି କହି ଉଠିଲା—

"ଇସ୍ । ଅପବିତ୍ର ! ଅପବିତ୍ର ! ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ପରମେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ ମୋର ଏ ଅପବିତ୍ର ଅଂଶକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ? ହାୟ ! ଏହି ଲଜ୍ଜାଜନକ ଚିହ୍ନ ଅନ୍ତିମ ବିଚାର ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହନ କରିଥିବି ?" ସମସ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ । ଅସହନୀୟ ଦୁଃଖରେ ତାକୁ ବାହୁବେଷ୍ଟନକରି ଭିଡ଼ି ଧରିଲି । ଉଭୟଙ୍କ ଶୋକାନୁଭୂତିର ସମ୍ମିଳିତ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେଲା । ସ୍ନେହୀ ବ୍ୟକ୍ତି ତିନୋଟି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନୀରବରେ ଅଶ୍ରୁପାତ କରୁଥା'ନ୍ତି । ତା'ପରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଉଦାର କଣ୍ଠ ଶୁଣାଗଲା । ଉତ୍ସାହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅତି ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ—

"ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଈଶ୍ୱର ଜଗତର ଅନ୍ୟାୟ, ଅନାଚାର, ଅତ୍ୟାଚାରର ଅପନୋଦନ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ସନ୍ତାନଗଣଙ୍କ କର୍ମର ଅନ୍ତିମ ବିଚାର ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ତୁମକୁ ଏ ଚିହ୍ନ ବହନ କରିବାକୁ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ମା' ମୋର ! ଆମମାନଙ୍କ କଥା ଚିନ୍ତାକର ! ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ତୁମ ପ୍ରତି ଗଭୀର ସ୍ନେହ କଥା ସ୍ମରଣକର । ତୁମ କପାଳର ଏହି ରକ୍ତ ଲେଖାହିଁ ଏପରି ଅନ୍ୟାୟକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଗୋଚରୀଭୂତ କରିଛି । ଯେତେବେଳେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇ ତୁମର ହୃଦୟପରି କପାଳକୁ ନିର୍ମଳ କରିଦେବ, ସେତେବେଳେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କି ଆନନ୍ଦ କଳ୍ପନା କରି ପାରୁଛ ମା' ? ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଭଗବାନ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମକୁ ଭାରମୁକ୍ତ କରିବେ---ଏ ଚିହ୍ନ ଉଭେଇ ଯିବ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପୁଅ ତ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ ପାଳନକରି କ୍ରୁଶରଭାର ବହନ କରିଛନ୍ତି ! ଆମେ କାହିଁକି ନ ପାରିବା ? ଏହା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଭଗବାନ ଆମମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ନିମନ୍ତେ କ୍ରୀଡ଼ନକଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଥାନ୍ତି ? ତେଣୁ ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆମେ ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ ପାଳନକରିବା । ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯେପରି ଲଜ୍ଜାର କଷାଘାତ ମଧ୍ୟରେ, ରକ୍ତପାତ ଓ ଲୋତକ ବର୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ, ଭୟ ଓ ଉତ୍କଣ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଭଗବାନଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ ମଧ୍ୟରେ ତ ସେପରି ଅନୁଭୂତ ନଥାଏ ?"

ତାଙ୍କ ଆଶାଆଶ୍ୱାସନାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ଆମ ମନରେ ଶରଣାଗତର ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଆମେ ଉଭୟ ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ଦୁଇକର ଧରି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଚୁମ୍ବନ କଲୁ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଜାନୁପାତ ପୂର୍ବକ ପରସ୍ପର ହସ୍ତ ଧାରଣକରି ଶପଥ ନେଲୁ—ଆମର ଏହି ପ୍ରେମ ପ୍ରତିମାର ଭାଗ୍ୟାକାଶ ଦୁଃଖାବରଣ ମୁକ୍ତ କରିବୁ । ଏହି ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ ।

ଯିବାବେଳ ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ ମୀନାଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ଏହି ବିଦାୟ ନିଶ୍ଚୟ ଜୀବନର ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ ।

ଗୋଟାଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ମନସ୍ଥିର କରି ପାରିଛି । ଯେବେ ମୀନା ପିଶାଚିନୀରେ ପରିଣତ ହୁଏ ସେ ପ୍ରେତଯୋନିର ଭୟ ସଂକୁଳ ଅଜ୍ଞାତ ରାଜ୍ୟରେ ଏକାକିନୀ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଦେବିନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ବୋଧହୁଏ ଅତୀତରେ ପ୍ରେତ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଘୃଣ୍ୟ ଶରୀର ଯେପରି ପବିତ୍ର ମୃତ୍ତିକାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହୁଥିଲେ ; ସେହିପରି ବୋଧହୁଏ ପବିତ୍ର ପ୍ରେମକୁ ଆଶ୍ରୟକରି ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା ।—

ନିର୍ବିଘ୍ନରେ କାର୍ଫାକ୍ସ ଭିତରେ ପଶି ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଥମଥର ପରି ସବୁ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଛି । ଏହି ଅବହେଳିତ ଦୁଷ୍ଟ ସ୍ଥଳରେ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ ଧୂଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଭୀତିସଂଚାର କଲାଭଳି କିଛି ଥାଇପାରେ ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହୁଏନାହିଁ ।

ଏକ ଭୟଙ୍କର ସ୍ମୃତିର ବିନାଶ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ନ ହୋଇଥିଲେ ଏ ନିରସ ସ୍ଥଳରେ କର୍ମକରିବାର ଉତ୍ସାହ ଆମର ନଥାନ୍ତା । ଯାହାହେଉ ଅନୁସଂଧାନରେ ଆଗେଇଲୁ । ଖଣ୍ଡିଏ ପୁଛା କାଗଜପତ୍ର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଘରଟି ଯେ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ତା'ର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ଭଗ୍ନ ଭଜନାଳୟରେ ପୂର୍ବ ଭଳି ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ପଡ଼ିରହିଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ବର୍ତ୍ତମାନ ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଗୋଟିଏ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏ ମୃତ୍ତିକାକୁ ବନ୍ଧନ କରିବାକୁ ହେବ । ଅତୀତର ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତିଚିହ୍ନବହନକାରୀ ଏ ମୃତ୍ତିକା ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । କେଉଁ ଏତେ ଦୂର ସ୍ଥାନରୁ ଏଠାକୁ ଆଣିଛି ସେ । ତେବେ 'କଣ୍ଟକେ ନୈବ କଣ୍ଟକମ୍' ନୀତିରେ ଏହାର ପବିତ୍ରତା ବୃଦ୍ଧି କରି ତା'ର ବ୍ୟବହାରର ଅନୁପଯୋଗୀ କରିଦେବା । ଏହାର ପବିତ୍ରତାକୁ ମାନବିକ ପ୍ରୟୋଜନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲା । ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ପବିତ୍ରତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ।" କହୁକହୁ ବ୍ୟାଗ ଭିତରୁ ସ୍କ୍ରୁ ଡ୍ରାଇଭର୍ ଆଉ ରେଞ୍ଚ କାଢ଼ି ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବାକ୍ସର ଢାଙ୍କୁଣି ଖୋଲିଦେଲେ । ମୃତ୍ତିକାରୁ ଏକ ପ୍ରକାର କଟୁଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି । ତଥାପି ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଉପରେ ଆମର ଚିନ୍ତା କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଥିପ୍ରତି ଶୋଚନା କରୁନାହୁଁ । ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପବିତ୍ର ରୁଟି କାଢ଼ି ସସମ୍ମାନେ ମୃତ୍ତିକା ଉପରେ ରଖିଲେ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ଢାଙ୍କୁଣିଦେଇ ପୁଣି ସ୍କ୍ରୁ ଭିଡ଼ିଦେଲୁ ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସବୁ ବାକ୍ସର କାମସାରି ଯଥାସମ୍ଭବ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିଦେଲୁ । ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭିତରେ ସେହି ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଛି ନିଶ୍ଚୟ ।

କବାଟ ବନ୍ଦକରି ବାହାରି ଆସିଲୁ । ପ୍ରଫେସର୍ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ— "ବହୁତ କାମ ହୋଇଗଲା ! ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେବେ ଏହିପରି ସଫଳତା ସହିତ କାମ କରାଯାଇ ପାରେ, ଆଜିର ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୀନାର ଗଜଦନ୍ତଶୁଭ୍ର ନିଷ୍କଳଂକ କପାଳକୁ ରକ୍ତାଲୋକରେ ରଂଜିତ କରିପାରେ ।"

ପଡ଼ିଆ ଭିତର ଦେଇ ଷ୍ଟେସନ୍ ଗଳିବାଟରେ ଆସିଲମ୍ ପଡ଼ିଲା । ଉତ୍କଣ୍ଠିତ-ଭାବରେ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ମୀନା ଝରକାରୁ ଆମକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ହାତ ହଲାଇ ଜଣାଇଲି ଯେ ଆମର ଉଦ୍ୟମ ସଫଳ ହୋଇଛି । ସେ ବୁଝିବାର ଭଙ୍ଗୀକଲା ହାତ ହଲାଇ ଆମକୁ ବିଦାୟ ଦେଲା । ଭାରି ଚିନ୍ତାଥିଲା ଟ୍ରେନ୍ ଧରିପାରିବୁ କି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଟ୍ରେନ୍ ଷ୍ଟେସନ୍ ଛାଡ଼ିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ ।

ଏତକ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ଲେଖିଲି ।

ପିକାଡିଲି: ଦିନ ୧୨.୩୦—

ଫେନ୍‌ଚର୍ଚ୍ଚ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାମିଂ ମୋତେ କହିଲେ—

"କୁଇନ୍‌ସେକୁ ନେଇ ମୁଁ ଗୋଟାଏ କମାର ଆଣେ । ଆପଣ ମୋ ସହିତ ନ ଆସନ୍ତୁ । କାରଣ, କିଛି ନହେଲେ ଆମକୁ ଗୃହ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପଣ ଜଣେ ଆଇନଜ୍ଞ । ତେଣୁ 'ସମବାୟ ଆଇନ୍ ସଂସ୍ଥା' ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିପାରେ ।" ଏହି ଅସୁବିଧାଜନକ କର୍ମରେ ମୁଁ ଯୋଗ ନଦେବା କଥା ଚିନ୍ତାକରି ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ସେ ପୁଣି କହିଲେ "ତା'ପରେ, ସେଠାରେ ଅଳ୍ପ ଲୋକ ଥିଲେ ସହଜରେ ବାହାର ଦୃଷ୍ଟି ଆକୃଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । କମାର କ'ଣ, ପୋଲିସ କ'ଣ, ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର ପଦବୀଟା କାମଦେବ । ଆପଣ ଜାକ୍ ଆଉ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ସହିତ ଗ୍ରୀନ୍‌ପାର୍କକୁ ଯାଇ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । କେଉଁଠି ପାଖରେ ରହି ଘର ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥିବେ । ଯେମିତି ଦେଖିବେ ଘର ଖୋଲିଗଲା ଆଉ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଚାଲିଗଲା, ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଚାଲି ଆସିବେ । ଆମେ ବି ଚାହିଁଥିବୁ । ଭିତରକୁ ନେଇଯିବୁ ।" "ସଦୁପଦେଶ ଅବଶ୍ୟ", ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ । ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମରିସ୍ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ିଧରି ଦୌଡ଼ିଲେ । ଆମେ ଆଉ ଗୋଟାକରେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲୁ । ଆର୍ଲିଂଟନ୍ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍‌ରେ ଆମ ବାହନୀ ଯାନ ତ୍ୟାଗକରି ପଦବ୍ରଜରେ ଗ୍ରିନ୍‌ପାର୍କ ଦିଗକୁ ଆଗେଇଲୁ । ଆମର ସମସ୍ତ ଆଶାଆଶଂକା ଯେଉଁ ଗୃହରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ତାକୁ ଦେଖି ମୋର ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ବଢ଼ିଗଲା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଗୃହଟା ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଉତ୍କଟ ବିରକ୍ତ ଭାବ ସୃଷ୍ଟିକରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଘରଟା ଦେଖି ପାରୁଥିବା ଭଳି ଗୋଟାଏ ବେଞ୍ଚରେ ବସି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିଲୁ । ଆମର ସହଜ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦଭଙ୍ଗୀ ଯେପରି କାହାରି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ନକରେ ! ଘଣ୍ଟାର କଣ୍ଟା ଏତେ ଧୀରେ ଧୀରେ କାହିଁକି ଚାଲୁଛି ? ତା' ପାଦରେ ଓଜନିଆ ପଥର ବନ୍ଧାଗଲା କି ? ଏମାନେ କାହିଁକି ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ?

—ଅବଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ଚାରିଚକିଆ ଗାଡ଼ିରୁ ଧୀର ମନ୍ଥର ଗତିରେ ଅବହେଳିତ ଭଙ୍ଗୀରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲେ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମରିସ୍ । ବାକ୍ସ ପାଖରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ଏକ ସ୍ଥୂଳକାୟ ମିସ୍ତ୍ରୀ ତାର ବୃହଦାକାର ଯନ୍ତ୍ରବାକ୍ସ ଧରି । ମରିସ୍ ଗାଡ଼ିବାଲାକୁ ପଇସା ଦେଲେ । ସେ ଚାଲିଗଲା । ଦୁଇଜଣଯାକ ପାହାଚ ଦେଇ ଆଗେଇଲେ । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ମିସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ଧୀର ସୁସ୍ଥେ କୋଟ୍ କାଢ଼ି ରେଲିଂରେ ଟଙ୍ଗାଇ ଦେଉ ଦେଉ ଟହଲ ମାରି ମାରି

ସେଠି ପୋଲିସ୍‌ଟା ଆସିଲା ତାଙ୍କୁ କଣ କହିଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଆଣ୍ଠେଇ ପଡ଼ି ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରରୁ ବାଛି ବାଛି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କାଢ଼ି ପାଖରେ ସଜାଇ ରଖିଲା । ତା'ପରେ ଠିଆହୋଇ ତାଲାର କଣାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଏମାନଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲା । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ହସିଲେ । ସେ ପେଣ୍ଡାଏ ଚାବି ବାହାର କରି ଗୋଟାଏ ଚାବି ବାଛି ପରୀକ୍ଷା କଲେ । ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ କରି ତିନିଟା ଚାବିରେ ପରୀକ୍ଷା କଲାପରେ ସାମାନ୍ୟ ଠେଲାରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ତିନିଜଣ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଆମେ ନିସ୍ପନ୍ଦ । ମୋ ହାତ ସିଗାରେଟ୍‌ରୁ ପ୍ରଚୁର ଅଗ୍ନି ଉପନ୍ନ ହେଉଛି; କିନ୍ତୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କର ଥଣ୍ଡା ହୋଇ ଗଲାଣି । କ'ଣ କରାଯାଏ ? ଧର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧେନରେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ! ଯାହାହେଉ ! ଲୋକଟା ବ୍ୟାଗ୍‌ଧରି ବାହାରି ଆସିଲା । ତା'ପରେ କବାଟରେ ଆଣ୍ଠୁ ଭରାଦେଇ ଦରମେଲା ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟାଏ ତାଲାରେ ଚାବିଟାଏ ପରୀକ୍ଷା କରି ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କୁ ବଢ଼ାଇଦେଲା । ସେ ପର୍ସ୍‌ରୁ ପଇସା କାଢ଼ି ଦେଲେ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ସସମ୍ମାନେ ପଇସା ସହିତ ବ୍ୟାଗଧରି କୋଟ୍‌ଭୂଷିତ ହୋଇ ବିଦାୟ ନେଲେ । ବ୍ୟାପାରଟାର ଆଦ୍ୟଅନ୍ତ ଗୋଟାଏ କେହି ଲୋକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲାପରି ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ଲୋକଟା ବହୁଦୂର ଆଗେଇ ଗଲାପରେ ଆମେ ତିନିଜଣ ରାସ୍ତାପାର ହୋଇ ଦ୍ୱାରରେ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲୁ । କୁଇନ୍‌ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲେ । ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଉଛନ୍ତି ।

“ଇସ୍ ! ଜାଗାଟାର କି କୁତ୍ସିତ ଗନ୍ଧ !” ଆମକୁ ଦେଖି ବିକୃତ ମୁଖରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ କହି ଉଠିଲେ । ବାସ୍ତବିକ ତାଙ୍କର ଅନୁଭୂତି ଯଥାର୍ଥ । ଠିକ୍ କାରଫାକ୍‌ସର ଭଜନାଳୟପରି । ଆମର ପୂର୍ବ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝିପାରିଲୁ । କାଉଣ୍ଟ ଘରଟାକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛି । ତା'ପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ—କୌଣସି ଆକ୍ରମଣ ହୋଇପାରେ ଆଶଙ୍କା କରି ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ଆଗଉଥାଉ । ଶତ୍ରୁ ଆମର କମ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କିମ୍ବା କମ୍ ଧୂର୍ତ୍ତ ନୁହେଁ ? ହୁଏତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାରେ ସେ ନଥିବ—ତା'ର ସ୍ଥିରତା କ'ଣ ଅଛି ? ହଲ୍ ପଛପଟ ଖାଇବାଘରେ ଆଠଟା ମୃତ୍ତିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ସର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା । ଆମ ଅନ୍ୱେଷିତ ନଅଟା ବାକ୍ସରୁ ଆଠଟା ! ତେବେ ଏହି ଗୋଟାକ ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମରୁ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ? ଝରକାର କବାଟସବୁ ଖୋଲି ଦେବାରୁ ଦେଖାଗଲା ପ୍ରସ୍ତରାବୃତ ଅଗଣା ଆଗକୁ ଗୋଟାଏ ଖୋଲା ଘୋଡ଼ାଶାଳ । ସେଥିରେ ଝରକା ନାହିଁ । ତେଣୁ ବାହାରୁ କେହି ଆମକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର ଭୟ ନାହିଁ । ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରି ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ପରୀକ୍ଷା କଲୁ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଫିଟାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲୁ । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜଣାଗଲା ସେ କାଉଣ୍ଟ ଏଠାରେ ନାହିଁ ।

ତଥାପି କୌଣସି ଗୃହରେ ତା'ର ଅତିଭୌତିକ ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଯାଇପାରେ,—ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଉ ?

ତ୍ୱରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତଳ ଉପର ସବୁ ଘର ପରୀକ୍ଷା କରିନେଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲୁ: ଏହି ଖାଇବା ଘରଟାରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଅତିଭୌତିକ ପ୍ରଭାବ କିଛି ଥାଇପାରେ । ତେଣୁ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଲାଗିଲୁ । ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଇତସ୍ତତଃ ଭାବରେ ରକ୍ଷିତ । ତଡ଼ ବଡ଼ା ଗେ ଟାକରେ ପିକାଡ଼ିଲି ଘରର ତତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦଲିଲ୍ । ମାଇଲ୍ ଏଣ୍ଡ୍ ଓ ବରମୋଣ୍ଡସେ ଘର ସ୍ୱତ୍ୱର ଦଲିଲ ରହିଛି । ତା'ପାଖକୁ ଚିଠିଲେଖା କାଗଜ, ଲଫାପା, କଲମ, କାଳି, ଇତ୍ୟାଦି ଗଚ୍ଛିତ । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଧୂଳିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ କାଗଜରେ ଗୁଡ଼ା ଯାଇଛି । ତା' ପାଖକୁ କୋର୍ଟ, ଚୁଡ଼ା ବ୍ରସ୍, ମୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡା ବ୍ରସ୍ ଓ ପାନିଆ । ଗୋଟାଏ ସୁରେଇ ଏବଂ ବେସିନ୍ । ବେସିନ୍‌ରେ ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣର ମଇଳା ପାଣି । ସର୍ବଶେଷରେ ମିଳିଲା ବିଭିନ୍ନ ଆକାର ପ୍ରକାରର ଗୋଛାଏ ଚାବି ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ୟଘର ଗୁଡ଼ିକର । ଏଇଟି ପାଇବାପରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ଉଠିଲେ । ପୂର୍ବ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଘରଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ ବିବରଣୀ, ଠିକଣା ଇତ୍ୟାଦି ଲେଖିନେଇ, ଚାବିପେଣ୍ଡାଟି ଧରି ବାହାରିଗଲେ ସେଠାରେ ବାକ୍‌ସଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଆମେ ଅପରିସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ—ହୁଏତ ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ, ନଚେତ୍ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆସୁ !

ଏକବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩ ଅକ୍ଟୋବର

ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ କ୍ୱିନ୍‌ସେଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାହେତୁ ସମୟର ଦୀର୍ଘତ୍ୱ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବଢ଼ିଯାଉଛି । ପ୍ରଫେସର୍ ଏଣୁ ତେଣୁ କଥାକହି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି ସବୁବେଳେ ଆମ ମନକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ । କଥା ମଝିରେ ବାରମ୍ବାର ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ଚାହିଁବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ତାଙ୍କର ଉତ୍କଣ୍ଠା ଏବଂ ମନସ୍ତାପ ଦେଖି ବାସ୍ତବିକ୍ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । କାଲି ରାତିରେ ହାରକର୍ ଥିଲେ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ହର୍ଷୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ଶକ୍ତିମାନ୍ ଯୁବକ । ଗାଢ଼ ଧୂସର କେଶାଚ୍ଛାଦିତ ମୁଖମଣ୍ଡଳରୁ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ? ଆଜି ସେ ସଶଙ୍କ କ୍ଲିଷ୍ଟ, ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ବୃଦ୍ଧ ! ମସ୍ତକର ଶୁକ୍ଳ କେଶ ସହିତ ସମତା ରକ୍ଷାକରି ଶୁଷ୍କ ନୟନରେ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି, ମୁଖରେ ଦୁଃଖର ମୁଦ୍ରାଙ୍କନ—ବଳିରେଖା । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ, ଜାଗ୍ରତ ଅଗ୍ନିଶିଖା । ଯଦି ସବୁକଥା ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୁଏ, ସମସ୍ତ ନୈରାଶ୍ୟକୁ ଅତିକ୍ରମକରି ଜୀବନର ବାସ୍ତବତା ପ୍ରତି ସଜାଗ ହେବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ । ଭାବୁଥିଲି, ମୋର ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ବିଚରା —! ପ୍ରଫେସର ଏହି ଅବସ୍ଥା ବେଶ୍ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ତାଙ୍କ ମନକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବାରେ ସତତ ଚେଷ୍ଟିତ । ତାଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ସମୟକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଭାରି ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ । ମୋର ସ୍ପଷ୍ଟ ମନେ ଅଛି—

‘‘ଏହି ନିଶାଚର ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେ ବିବରଣୀ ମୋର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି । ସେ ସବୁ ବାରମ୍ବାର ଆଲୋଚନାକରି ଦେଖିଛି ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିବା ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ତା’ର ଅଗ୍ରଗତିର ଲକ୍ଷଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । କେବଳ କ୍ଷମତା ବିଷୟରେ ନୁହେଁ ।

ଜ୍ଞାନରେ ମଧ୍ୟ ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟିଛି । ମୋର ବନ୍ଧୁ ବୁଡାପେଷ୍ଟର ଆର୍ମିନିଅସ୍ ତା ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଜାଣିଛି ତା'ର ଜୀବନକାଳରେ ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ ଥିଲା ଲୋକଟା । ସେ ଥିଲା ବୀର ସୈନିକ, ପ୍ରତିପତ୍ତିଶାଳୀ ଜନନାୟକ, ଅପରସାୟନବିତ୍—ଆଲକେମିଷ୍ଟ । ଏହି ଶେଷୋକ୍ତ ବିଦ୍ୟାରେ ସେ ତତ୍କାଳୀନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସମାଜରେ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲା । ସେ ଥିଲା ଅସାଧାରଣ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଅତୁଳନୀୟ ଜ୍ଞାନର ଅଧିକାରୀ । ଭୟ ଦୁଃଖ, ଅନୁଶୋଚନାଶୂନ୍ୟ ଥିଲା ତା'ର ହୃଦୟ । Scholomarceରେ ଯୋଗଦେଲାଭଳି ସାହସ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଥିଲା । ସ୍ଥୂଳତଃ, ତତ୍କାଳୀନ ସମାଜରେ ତା'ର ଅନଧିତ, ଅନାୟତ୍ତ ହୋଇ କୌଣସି ବିଦ୍ୟା ନଥିଲା । କ'ଣ ହେଲା କି—ସମୟ କ୍ରମେ ତା'ର ଦୈହିକ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ତିଷ୍ଠି ରହିଲା—ଯଦିଓ ଜାତିସ୍ମରତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ରହିଲା ନାହିଁ । ମାନସିକତାର କେତେକ ବିଭାବରେ ସେ ଅଦ୍ୟାବଧି ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ କ୍ରମେ ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ କରୁଛି । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବୃତ୍ତି, ଯାହା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁସୁଲଭ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଆମେ ଯଦି ତା'ର ପଥରୋଧ ନକରିଥା'ନ୍ତେ କିମ୍ବା ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ଚେଷ୍ଟାରେ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି, ସେ ହେବ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରାଣୀଜଗତର ପିତା ଏବଂ ଉନ୍ନତିକର୍ତ୍ତା । ଏହି ଜୀବଗଣଙ୍କର ଗତିପଥ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ନ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ହେବ ।"

ହାରକର୍ ଅଭିଯୋଗକରି ଉଠିଲେ "କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ମୋରି ପ୍ରିୟତମା ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେଲା ! ଆଚ୍ଛା ସେ କେମିତି ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରୁଛି ଜାଣିଲେ ତାକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ?"

"ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମୟରୁ ହିଁ ସେ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟାକରି ଚାଲିଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆଗଉଛି । ତା'ର କିଶୋର ମନ କାର୍ଯ୍ୟକରି ଚାଲିଛି । ମୁଁ କାହିଁକି ଏ କଥା କହୁଛି ଜାଣ ? କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାମ ଯଦି ସେ ଆରମ୍ଭରୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥା'ନ୍ତା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାୟତ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥା'ନ୍ତା । କିନ୍ତୁ, ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା—ସଫଳତା ହିଁ ଯଦି ଲକ୍ଷ୍ୟହୁଏ, ଆଗାମୀ ଯୁଗଯୁଗର ସମୟ ତା' ଆଗରେ ପଡ଼ି ରହିଛି । ତେଣୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଅପେକ୍ଷାକରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇବାରେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଧୀରତା ହିଁ ତା'ର ନୀତି ହୋଇପାରେ ?"

"ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ।" ଜନାଥନ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ, "ଦୟାକରି ସରଳ ଭାବରେ ବୁଝାନ୍ତୁ । ବୋଧହୁଏ ଦୁଃଖଯନ୍ତ୍ରଣା ହେତୁ ମସ୍ତିଷ୍କ ମୋର ଅକାମୀ ହୋଇ ଗଲାଣି ।"

ପ୍ରଫେସର୍ ତାଙ୍କ ଉପରେ କୋମଳ ଭାବରେ ହାତରଖି କହିଲେ—

"ହଁ ବାବା । ସରଳ ଭାବରେ କହୁଛି । ତୁମେ ଏଇ ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଦେଖିନାହଁ, କେମିତି ଜ୍ଞାନ ଆହରଣର ପରୀକ୍ଷା କରିଥିଲା ? ଜୀବଭୁକ୍ ରୋଗୀର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଜନ୍ ଘରେ ପଶିବା ପାଇଁ କେମିତି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ? ପିଶାଚ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ, ଯେପରି ଖୁସିରେ ଇଚ୍ଛାକରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଥର ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମେ ସେହି ଗୃହର କୌଣସି ଅନ୍ତେବାସୀଦ୍ୱାରା ଆମନ୍ତ୍ରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ଏଟା ସେପରି କିଛି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ନୁହେଁ । ଆଚ୍ଛା ଆମେ ତ ଦେଖିଛନ୍ତି ଏ ବିରାଟ ବାକ୍ସ ପୂର୍ବେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା ? ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ତା'ର ଆତ୍ମଶକ୍ତିଜ୍ଞାନ ଆସି ନ ଥିଲା ? ଶିଶୁ ମନ ତ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ୁଛି ? ତା'ପରେ ଚିନ୍ତା କରିଛି—ସେ ନିଜେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ କି ନାହିଁ ? ଚେଷ୍ଟା ଚେଷ୍ଟାକରି ନିଜେ ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଛି । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟିଛି । ତା'ର ମୃତ୍ତିକା ଆଧାରକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛାଡ଼ି ଦେଇଛି ଏପରି ଭାବରେ, ଯାହାର ଅବସ୍ଥିତି କେବଳ ତାକୁ ହିଁ ଜଣା । ହୁଏତ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ ତାକୁ ମାଟିତଳେ ପୋତି ପକାଇଥା'ନ୍ତା । ଫଳରେ କେବଳ ରାତି ଏବଂ ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥା'ନ୍ତା । କେହି ତା'ର ଆତ୍ମଗୋପନସ୍ଥଳ ଜାଣିପାରି ନଥା'ନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ନିରାଶ ହୁଅନା ବାବା ! ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର ! ଏ ଜ୍ଞାନ ଅବଶ୍ୟ ସେ ଲାଭ କରିଛି; କିନ୍ତୁ ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ । ଗୋଟିକୁ ଛାଡ଼ି ତା'ର ସମସ୍ତ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳକୁ ବନ୍ଧନ କରି ଦିଆଗଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଏଇଟି ମଧ୍ୟ କରାଯିବ । ତେବେ କାହିଁ ତା'ର ସ୍ଥାନ ନିଜକୁ ଗୋପନୀୟ ରଖିବା ପାଇଁ ? ଏ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବାପାଇଁ ଆଜି ସକାଳେ ଜାଣି ଜାଣି ହେଲା କରୁଥିଲି । ଏଥିରେ ତା' ଅପେକ୍ଷା ଆମର ବିପଦ ବେଶି ନୁହେଁ କି ? ତେଣୁ ତା ଅପେକ୍ଷା ଆମର ଅଧିକ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ? ଏଇ, ଘଡ଼ି ଦେଖ ! ସେମାନେ ଯିବା ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟା ହୋଇଗଲା । ଯଦି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ, ଆର୍ଥର କୁଇନ୍‌ସେ ଫେରିଆସୁଥିବେ । ଆଜି ଦିନଟି ଆମର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନ । ଧୀର ମନ୍ଥର ଗତିରେ ହେଉ ପଛେ, ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ଆଗେଇବା ଦରକାର । କୌଣସି ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଦେଖ ! ସେମାନେ ଫେରିଲେ ଆମେ ପାଞ୍ଚଜଣ ହୋଇଯିବା—"

ଏତିକି ବେଳେ ଦ୍ୱାରରେ ଜୋରରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲୁ । ଆବାଜ , ଜଣାଗଲା କେହି ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଆଣିଛି । ଗୋଟାଏ କୁଦାରେ ସମସ୍ତେ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ହାଜର । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ନୀରବ ରହିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ

ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ । ଲୋକଟି ତାଙ୍କ ହାତକୁ କାଗଜଖଣ୍ଡେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ବଡ଼ ପାଟିରେ ପଢ଼ିଲେ—

“ଡ. ପ୍ରଭ ସାବଧାନ । ବର୍ତ୍ତମାନ ୧୨:୪୫ରେ କାରଫାକ୍ସ୍ ଆଡ଼ୁ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆସି ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗଲା । ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଆଡ଼େ ବୁଲିବୁଲି କରି ତୁମକୁ ଦେଖିବ—ମୀନା ।”

କିଛି ସମୟ ସମସ୍ତେ ମୌନ । ଜନାଥନ୍ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କଲେ—

“ଆଃ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଭେଟ ହୋଇ ଯାଉଛୁ ।” ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବୁଲିପଡ଼ି କହିଲେ—

“ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଭୟ କରନା । ତା’ପରେ, ଆନନ୍ଦିତ ହେବାର ସମୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିନାହିଁ । କାରଣ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯାହା କରିପାରିବା ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ବିଫଳ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ?”

“ମୁଁ କିଛି ଖାତିର କରେନା” ସେ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ କହି ଉଠିଲେ “କେବଳ ସୃଷ୍ଟିରୁ ଏ ପଶୁକୁ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ପଣରଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଁ ।”

“ସ୍-ସ୍-ସ—ଚୁପ୍ ।” ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ କହିଲେ “ଭଗବାନ ଏପରି ଭାବରେ କାହାର ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କରେ ପିଶାଚ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ପ୍ରତିଜ୍ଞାଭଙ୍ଗ କରିଥାଏ ! ପରମ କାରୁଣିକ ଭଗବାନଙ୍କର କ’ଣ ବିଚାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ? ମାଡାମ୍ ମୀନା ପ୍ରତି ତୁମର ଅନୁରକ୍ତି ତ ତାଙ୍କର ଅଜ୍ଞାତ ନୁହେଁ ? ଭାବିଦେଖ—ତୁମର ଏପରି କଥା ଶୁଣିଲେ ତା’ର ଦୁଃଖ କିପରି ବଢ଼ିଯିବ ! ଆମମାନଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରନା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଏ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ତତ୍ପର । ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ହେବ । କାମବେଳ ଆସୁଛି । ଆଜି ଏ ପିଶାଚ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ମାନବିକ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ ରହିବ । ସେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚୁ ନାହିଁ । ଦେଖ ଗୋଟାଏ ବାଜି କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ହୋଇଗଲା, ସେ ଆସୁଛି । ସେ ତ ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ସମସ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିବ—ଅଥଚ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚି ନାହିଁ ? ତେବେ ଲର୍ଡ ଗୋଡାଲମିଂ ଏବଂ କୁଇନ୍‌ସେ ପ୍ରଥମେ ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର ।”

ମିସେସ୍ ହାରକରଙ୍କ ଟେଲିଗ୍ରାମ ପାଇବାର ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ହଲ୍ ଦ୍ୱାରରେ ମୃଦୁ ଆଘାତ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାରେ ହଜାରବାର ଏମିତି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ- କିଛି ଅସାଧାରଣତ୍ୱ ନାହିଁ ସେଥିରେ । ତଥାପି ଆମ ହୃଦ କମ୍ପିଉଠିଲା । ପରସ୍ପର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ଆଗେଇଲୁ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ—ବାମ ହସ୍ତରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅସ୍ତ୍ର ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ପାର୍ଥିବ ଅସ୍ତ୍ର । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କିଳିଣି ଟାଣିଦେଇ ଦ୍ୱାର ଦରମେଲା କରିଦେଲେ । ଦ୍ୱାର ପଛରେ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ କ୍ୱିନ୍‌ସେଙ୍କୁ ଦେଖି ଆମ ହୃଦୟର ହର୍ଷୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲତା ମୁଖକୁ ଆଲୋକିତ କରିଥିବ ସେତେବେଳେ । ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଭିତରକୁ ଆସି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଦାଲମିଂ କହିଲା—

"ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ଦୁଇଟି ଯାକ ସ୍ଥାନ ପାଇବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ଛଅଟି କରି ବାକ୍ସ ଅଛି ଏବଂ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟକରି ଦେଇଛୁ ।"

"ନଷ୍ଟ କରିଦେଲ ?" ପ୍ରଫେସର୍ ପଚାରିଲେ ।

"ହଁ ତା'ର ଅନୁପୋଯୋଗୀ କରିଦେଲୁ ତ ?" ସମସ୍ତେ ନୀରବ । କ୍ୱିନ୍‌ସେ କହିଲା—

"ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଛଡ଼ା ଉପାୟ ନାହିଁ । ଯଦି ପାଞ୍ଚଟା ସୁଦ୍ଧା ନ ଆସେ, ଚାଲିଯିବା, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତପରେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ିଦେବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ।"

"ଏଇ ଦେଖ ! ସେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଯିବ ।" ପକେଟ୍ ବହି ଦେଖି ଦେଖି ଭାନ ହେଲସିଂ କହିଲେ, "ମନେକର, ମାଡାମ୍ ମୀନାର ତାରବାର୍ତ୍ତାରେ କୁହାଯାଇଛି ସେ କାରଫାକ୍ସରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗଲା । ତା' ଅର୍ଥ ନଦୀ ପାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ ଏବଂ ତାହା କେବଳ ସମ୍ଭବ ହେବ ଜୁଆର ନଥିବା ବେଳେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦିନ ଗୋଟାଏ ପୂର୍ବରୁ । ଦକ୍ଷିଣକୁ ଯିବାରୁ ଗୋଟାଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତା'ର ବୁଝି ହେଉଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ସେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ କରିଛି । କାରଫାକ୍ସରୁ ଏପରି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇଛି—ଯେଉଁଠାରେ କିଛି ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ନ ହେବ । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ବାରମୋଣ୍ଡ୍‌ସେରେ ତା'ର ଟିକେ ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚିଛ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାରେ ନ ପହଞ୍ଚିଥିବାରୁ ଜଣାଯାଉଛି ତା'ପରେ ଯାଇଛି ମାଇଲ୍‌ଏଣ୍ଡ୍‌କୁ । ଏଇଥିରେ କିଛି ସମୟ ଚାଲି ଯାଇଥିବ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ନଦୀପାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ । ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର ବାବୁମାନେ ! ବେଶି ସମୟ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା

କରିବାକୁ ହେବନାହିଁ । ତାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା ଉଚିତ, ଯେପରି କୌଣସି ସୁଯୋଗ ହାତରୁ ଚାଲି ନ ଯାଏ । ସ୍-ସ୍ ସ୍ । ବେଳନାହିଁ ଆଉ । ସବୁ ଜିନିଷ ଧରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଅ ।" ହାତଠେକ ଆମକୁ ସାବଧାନ କରିଦେଲେ । ଶୁଣିଲୁ ହଲ୍ ଦ୍ୱାର ତାଲାରେ ମୃଦୁ ଭାବରେ ଚାବି ଲଗାଗଲା ।

ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରେତାତ୍ମା ନିଜର ଉପସ୍ଥିତିକୁ କିପରି ସମ୍ଭବରେ ଘୋଷଣା କରିପାରେ, ତାହା ଦେଖି ଏପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା ନ କରି ରହିପାରୁ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଯେତେ ଶିକାର ଅଭିଯାନ ଆମର ହୋଇଛି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ହିଁ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଏବଂ ଆର୍ଥର ଆଉ ମୁଁ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ତାକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ସେହି ପୁରାତନ ଅଭ୍ୟାସଟି ଯେମିତି ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ଦେଖାଦେଲା । କକ୍ଷର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଦ୍ରୁତ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ହାତଠାରି କହିଦେଲା, କିଏ କେଉଁସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ, ହାରକର୍ ଆଉ ମୁଁ ରହିଲୁ ଠିକ୍ କବାଟ ପଛରେ । ତେଣୁ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବା ବେଳକୁ ପ୍ରଫେସର୍ ଆମ ପୃଷ୍ଠଭାଗରେ ରହିଲେ ଆମକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଏବଂ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଆଗେଇଗଲୁ ଆଗନ୍ତୁକ ଓ ଦ୍ୱାର ମଧ୍ୟକୁ । ଆର୍ଥର୍‌କୁ ପଛରେ ରଖି କୁଇନ୍‌ସେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାଗରେ ରହିଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ, ଯେପରି ଝରକା ଢଗକୁ ସହଜରେ ଆଗେଇ ଯାଇ ପାରିବ । ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେକେଣ୍ଡ୍‌ର ଗତି ଅତୀବ ମନ୍ଥର ! ହଲ୍‌ଆଡ଼ୁ ଭାସି ଆସିଲା ଧୀର, ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ, ସତର୍କ ପଦଧ୍ୱନି । କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଶ୍ଚୟ ଆକସ୍ମିକ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଆସିଛି ।

ହଠାତ୍ ଆମେ ହାତ ଠେକ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଚକ୍ଷୁ ପଲକରେ ଗୋଟାଏ କୁଦାରେ ଆମକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଘର ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ତା'ର ଗତିବିଧିରେ ଏପରି ବ୍ୟାଘ୍ରସୁଲଭ ଦାମ୍ଭିକତା, କ୍ଷିପ୍ରତା ଆମକୁ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ କରିଦେଲା । ପ୍ରଥମେ କର୍ମ ତତ୍ପରତା ଦେଖାଦେଲା ହାରକରଙ୍କର ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ ଦ୍ୱାରକୁ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେଇ ଗଲେ । ଆମକୁ ଦେଖି କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ମୁଖରୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶ୍ୱାନଦନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ବିଭୀଷିକାପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଗର୍ଜନ ଧ୍ୱନି ନିର୍ଗତ ହେଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ରୂର ସ୍ମିତହାସ୍ୟର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲା ଅବଜ୍ଞାପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟି ଠିକ୍ ଯେପରି ପଶୁରାଜ ସିଂହ ଶିକାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରେ ! ଆମେ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ଦେଖି ମୁଖର ଭାବ ପୁଣି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲା । ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରିନାହୁଁ । ତେଣୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ, ମୁଁ ଝଟକେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଜାଣେନା ଆମର ଏ ପାର୍ଥିବ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ କିଛି କାମ ଦେବ କି ନାହିଁ । ତେବେ ହାରକର୍ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହୋଇ

ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସେହି ବିରାଟ କୁର୍କି ଛୁରିରେ ହଠାତ୍ ଜୋର୍‌ରେ ଗୋଟାଏ ଚୋଟ ପକାଇଲେ । ଆଘାତଟା ନିଶ୍ଚୟ ସାଂଘାତିକ; କିନ୍ତୁ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଅମାନୁଷିକ କ୍ଷିପ୍ରତା ହିଁ ତାକୁ ରକ୍ଷାକଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଘାତରେ ତୀବ୍ରତା କମ୍ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତା'ର ହୃଦୟ ନିକଟରେ ଆଘାତ କଲା କିନ୍ତୁ ତା'ର ଧାରରେ କେବଳ କୋଟ୍‌ର କେତେକାଂଶ କଟିଯାଇ ଫାଙ୍କ ହୋଇଗଲା । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟାଏ ବଣ୍ଡଲ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ନୋଟ୍, ବହୁତଗୁଡ଼ାଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଖସିପଡ଼ିଲା । ହାରକର୍ ଆଉଥରେ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ମୁଖର ନାରକୀୟ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ତାଙ୍କର ନିରାପତ୍ତା ବିଷୟରେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ରୁଶବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁମୂର୍ତ୍ତି ଖଚିତମାଳା ଏବଂ ପବିତ୍ର ରୁଟି ଧରି ଆଗେଇଗଲି । କିନ୍ତୁ ମନେହେଲା କିଛି ଗୋଟାଏ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବସ୍ତୁ ମୋର ବାହୁତଳ ଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲା । ମୋ ପରି ସମସ୍ତେ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଲି ପିଶାଚଟା ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ପଛେଇ ଯାଉଛି । ସେତେବେଳେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ମୁଖରୁ ଯେଉଁ ଭୀଷଣ ଘୃଣାଭାବ ଏବଂ ବ୍ୟର୍ଥତା ଜନିତ ବିଦ୍ୱେଷ ସହିତ ନାରକୀୟ କ୍ରୋଧୋନ୍ମତ୍ତତା ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥାଏ ତାହା ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇ ପାରେନା । ତାର ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ ହରିଦ୍ରାଭ, ଚକ୍ଷୁରୁ ଅଗ୍ନିଶିଖା ନିର୍ଗତ ହେଉଛି, କପାଳର ବିବର୍ଣ୍ଣ ଚର୍ମରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର କ୍ଷତଚିହ୍ନ ପ୍ରକମ୍ପିତ ହେଉଛି । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଆଘାତକୁ ବଞ୍ଚାଇ ତାଙ୍କ ବାହୁତଳ ଦେଇ ବଜ ଗତିରେ ଆଗକୁ ଲମ୍ଫ ଦେଲା । ଚଟାଣରେ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ମୁଦ୍ରାରୁ ମୁଠାଏ ଧରି ଝରକାଭିତରକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଗତିରେ ଝଁପାଇ ପଶିଲା । ଝରକାରୁ କାଚସବୁ ଖସିପଡ଼ି ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିମ୍ନ ଭାଗର ପଥୁରିଆ ଅଂଶକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାରୁ ପଥରରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପତନର ରୁଣଝୁଣ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ।

ଝରକା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଦେଖିଲୁ ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ତଳୁ ଉଠୁଛି । ତା'ପରେ ପାହାଚ ଦେଇ ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ପ୍ରସ୍ତର ଅଂଗନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅଶ୍ୱଶାଳାର ଦ୍ୱାରକୁ ଠେଲି ମେଲା କରିଦେଲା । ସେଠାରେ ବୁଲିପଡ଼ି ଆମକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲା—

"ଓ । ମୋତେ ପରାଜିତ କରିବା ତୁମର ଇଚ୍ଛା ? କଂସେଇ ସାମନାରେ ମେଷପଲ ପରି ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି ଠିଆ ହୋଇଛ ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ— ଏଇଥିପାଇଁ ? କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ନିରାଶ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭାବୁଛ କି ମୋତେ ବାସ୍ତୁଶୂନ୍ୟ, ନିରାଶ୍ରୟ କରିଦେଇଛ ? ନା ନା ଆହୁରି ବହୁତ ଆଧାର ଅଛି । ମୋର ପ୍ରତିଶୋଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ମାତ୍ର । ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ତାହା ଚାଲିବ । ମହାକାଳ ମଧ୍ୟ ମୋର କରାୟତ୍ତ । ତୁମ ପ୍ରେମିକାମାନେ ମୋର ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ହୋଇସାରିଛନ୍ତି ଏବଂ

ସେଇମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ତୁମେମାନେ ମୋର ଜୀବ, ମୋର ଦାସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ମୋ'ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବ । ଶ୍ୱାନଶୃଗାଳ ପରି ମୋ'ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଭୋଜନ ପାଇବ । ବୁଝିଲ ?" ତାଚ୍ଛଲ୍ୟବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୁଖଭଙ୍ଗୀକରି ଦ୍ରୁତପଦରେ ଦ୍ୱାର ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲା । କଳଙ୍କିତ ବୋଲ୍ଟ ପକାଇ ଦେଇ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ତା'ପରେ ଦୂରରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବା ଏବଂ ବନ୍ଦକରିବା ଶବ୍ଦ । ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ଜାଣି ହଲ୍‌ଆଡ଼କୁ ନିଶବ୍ଦରେ ଫେରିଲୁ । ପ୍ରଫେସର୍ ପ୍ରଥମେ ମୌନତା ଭଙ୍ଗକଲେ--

"ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଲା । ଏହି ବୀରତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଯେ ଆମକୁ ଭୟ କରେ, ସମୟକୁ ଭୟକରେ, ତା'ର ଯେ ଅଭାବ ବୋଧ ଅଛି ଏହା ହିଁ ତା'ର ବ୍ୟବହାର ଜଣାଇ ଦେଇଛି । ତା'ର କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ହିଁ ଛଳନାକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ଦେଇଛି । କିମ୍ବା ମୋର ଶୁଣିବାରେ ଦୋଷ ଅଛି ! ତେବେ ସେ ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ନେଇଥା'ନ୍ତା ? ଶୀଘ୍ର ତାକୁ ଅନୁସରଣ କର । ତୁମେମାନେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଶିକାରୀ ! ତୁମକୁ ତ ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ? ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନେ ଦେଖେ ଏଠାରେ ଯାହାକିଛି ଅଛି, ସେ ଫେରିଲେ ଯେପରି ବ୍ୟବହାର କରି ନ ପାରେ ।" ମୁଦ୍ରା ଯାହା ପଡ଼ିଥିଲା ତାକୁ ପକେଟ୍‌ରେ ରଖିଲେ । ଜମିକିଣା ଦଲିଲ୍ ବଣ୍ଡିଲ୍‌ଟା ବି ନେଲେ । ବାକି ଯାହାରହିଲା ସେଥିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦେଲେ ।

ଗୋଡାଲମିଂ ଆଉ ମରିସ୍ ଅଗଣାକୁ ଦୌଡ଼ିଥିଲେ, ହାରକର୍ ବି ଝରକାରୁ ଓହ୍ଲାଇଥିଲେ କାଉଣ୍ଟ୍‌କୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱଶାଳାର ଦ୍ୱାରରେ ସେ ବୋଲ୍ଟ୍ ଆଣ୍ଟି ଦେଇଛି । ତେଣୁ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ ତାକୁ ମେଲାକରି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ସେ ଅନ୍ତର୍ହିତ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ଘରର ପଛପଟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ତାବଲ୍ ଶୂନ୍ୟ । କେଉଁ ପଥରେ ଗଲା କେହି ଦେଖି ନାହାନ୍ତି !

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପରାହ୍ଣ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଉପରେ । ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଆମର ଅଭିଯାନ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୃଦୟରେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ କଥା ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ହେଲା । ସେ କହିଲେ—

"ଚାଲ ! ଫେରି ଚାଲ ! ବରଂ ମାଡାମ ମୀନା ପାଖକୁ ଯିବା । ଉପସ୍ଥିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟତ ଶେଷ ହେଲା । ସେଠାକୁ ଗଲେ ଅନ୍ତତଃ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବା । କିନ୍ତୁ ତୁମେମାନେ ହତାଶ ହୁଅନାହିଁ । ଆଉ ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ବାକ୍ସ ରହିଲା । ତା'ର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।" ମୁଖ୍ୟତଃ ହାରକରଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବା

ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ବିଚରା ପ୍ରକୃତରେ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ପତ୍ନୀକଥା ଭାବି କଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କର ଅତର୍କିତ ଅସନ୍ତୋଷର ଗୁଂଜନ ।

ବିଷର୍ଣ୍ଣ ମନରେ ଘରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଆମର ବାଟଚାହିଁ ବସିଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ତାଙ୍କ ମୁଖ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ । ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖରେ ଚକ୍ଷୁ ମୁଦ୍ରିତକଲେ କିଛି ସମୟ । ବୋଧହେଲା ଯେପରି ମନେ ମନେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛନ୍ତି । ତା'ପରେ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ଭାବରେ କହିଲେ—

"ପ୍ରିୟ ଜନଗଣ । ମୋଠାରୁ ପ୍ରଶଂସା ଆଶା କରୁନାହଁ ନିଶ୍ଚୟ ?" ଏ କଥା କହି ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ମସ୍ତକରେ ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ତା'ପରେ ତାଙ୍କୁ କୋଳେଇ ଧରି କହିଲେ, "ତୁମର ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ମସ୍ତକ ଏହିଠାରେ ରଖି ଶାନ୍ତହୁଅ ଜନାଥନ୍ ! ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ଯଦି ଆମମାନଙ୍କୁ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ଭଗବାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ରକ୍ଷା କରିବେ ।" ଜନାଥନ୍ ଗୁମୁରି ଉଠିଲେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ନୀରବ । ଏହି ଉତ୍କଟ ଦୁଃଖ ଯେ ବାକ୍ୟର ଅତୀତ—

ଯେନତେନ ପ୍ରକାରେଣ ବିଚଳିତ ମନରେ ସପର୍ ଖିଆ ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ କେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ପ୍ରସନ୍ନତା ଫେରିଆସିଲା ? ବୋଧହୁଏ ଆମର ଜାନ୍ତବ କ୍ଷୁଧାର ପରିତୃପ୍ତି ଏହାର ହେତୁ । ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ପରେ ଆଜି କିଛି ଖାଇବା ହୋଇନାହିଁ ତ ? କିମ୍ବା ପରସ୍ପର ସାହଚର୍ଯ୍ୟବୋଧରୁ ଦୁଃଖ ଭାର ଊଣା ହୋଇପାରିଥାଏ ? ତେଣୁ ପର ଦିନକୁ ସମସ୍ତ ନୈରାଶ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନୁଯାୟୀ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲା ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ କହିଲୁ । ସ୍ଥିର ମନରେ ସବୁ ଶୁଣିଲେ । ହାରକର୍ କାଉଣ୍ଟ୍ ଉପରକୁ ବେପରବାୟ ଭାବରେ ଝାମ୍ପ ଦେବା କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ । ଯେପରି ସତକୁ ସତ କାଉଣ୍ଟ୍‌ଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଥା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । ତା'ପରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ହାତକୁ ସେହିପରି ଧରି ଆମ ମଝିରେ ଠିଆହେଲେ । ଓଃ ! ସେ ଦୃଶ୍ୟର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଇପାରେନ୍ତି କି ! ଏହି ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ରମଣୀଙ୍କର ଯୌବନପ୍ରଭା ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ରୂପ ସହିତ ଓଜସ୍ୱିତା, କପାଳର ସେହି ରକ୍ତାଭ କ୍ଷତଚିହ୍ନ (ଯାହା ଦେଖିଲେ ତାର କାରଣ ସ୍ୱତଃ ଆମ ମନକୁ ଆସିଥାଏ) ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ସଚେତନତା ସହିତ ଆମମାନଙ୍କର ଏହି ପିଶାଚ ପ୍ରତି ନିର୍ମମ ଘୃଣା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହସ୍ନିଗ୍ଧ କରୁଣା, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭୟ ସଂଶୟ ସ୍ଥଳରେ ତାଙ୍କର ସରଳ ଆସ୍ଥାଭାବ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କଲା । ଏସବୁ ମଧ୍ୟରେ କପାଳର ସେ ଚିହ୍ନରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅବହିତ ଯେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱ, ପବିତ୍ରତା ଏବଂ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଈଶ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇଛନ୍ତି—

"ଜନାଥନ୍" ପେଲବ ଅଧର ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ସ୍ନେହସୁଧା କ୍ଷରିତ ହେଲା, କର୍ଣ୍ଣରସାୟନ ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତପରି ଶୁଣାଗଲା ।" ମୋର ପ୍ରିୟତମ ଜନାଥନ୍ ଏବଂ ସ୍ନେହଶୀଳ ସହୃଦୟଗଣ ! ଏହି ଭୀଷଣ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ କଥା ତୁମେମାନେ ସବୁବେଳେ ମନେରଖିଥିବ । ମୁଁ ଜାଣେ ତୁମେମାନେ କେବେ ସଂଗ୍ରାମବିମୁଖ ହେବନାହିଁ । ଛଳନାମୟୀ ଲୁସିକୁ ବିନାଶ କରି ଯେପରି ପ୍ରକୃତ ଲୁସିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିଛ ସେହିପରି ଏଥର ମଧ୍ୟ ବିନାଶ ସାଧନ କରିବ । କିନ୍ତୁ ହୃଦୟରୁ ଘୃଣା ତ୍ୟାଗକର । ଘୃଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ ଏ କର୍ମ କରାଯାଇ ପାରେନା । ଯେଉଁ ହତଭାଗ୍ୟ ଆତ୍ମା ସବୁ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ସ୍ରଷ୍ଟା ସେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଦୁଃଖ ଶୋକଗ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ କି ? ମନେକର ଦେଖି, ତା'ର ଅଶୁଭ ଶକ୍ତିର ବିନାଶ ଘଟି ଯେତେବେଳେ ଆତ୍ମାର ଯଥାର୍ଥ ନିର୍ବାଣ ସାଧିତ ହେବ, କି ପରମାନନ୍ଦ ସେ ଲଭ ନ କରିବ ? ତୁମର ସଙ୍କଳ୍ପବଦ୍ଧ କର ତା'ର ବିନାଶରୁ ବିରତ ନ ହେଉ ପଛେ, ତା'ପ୍ରତି କରୁଣା ପୋଷଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ?

ସେ ଏ କଥା କହିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ମୁଖ ଉତ୍ତେଜନାର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ବିବର୍ଣ୍ଣ, ମଳିନ ତଥା କୁଞ୍ଚିତ ଦେଖାଗଲା । ଅଜାଣତରେ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଜୋର୍‌ରେ ମୁଠାଇ ଧରିଲେ । ମୁଁ ଜାଣେ ତାଙ୍କୁ ଭୀଷଣ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିବ, ତଥାପି ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଧିକ ଆବେଦନପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ । ତାଙ୍କ କଥା ବନ୍ଦ ହେବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହାତ ଛଡ଼ାଇଆଣି ତେଜିପଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ —

"ତା'ର ଯେଉଁ ପାର୍ଥିବ ଜୀବନ ବିନାଶ କରିବା ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭଗବାନ ଥରେ ମାତ୍ର ମୋ ହାତ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଅନ୍ତେ କି ? ସମ୍ଭବ ହେଲେ ତା'ର ଆତ୍ମାକୁ ନରକାଗ୍ନି ମଧ୍ୟରେ ନିକ୍ଷେପ କରନ୍ତୁ ।"

"ଓଃ ! ଛି ଛି ! ଜନାଥନ୍ ତୁମକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ରାଣ, ଏପରି କଥା କୁହନାହିଁ । ସେପରି କହିଲେ ଯେ ଦୁଃଖ ଶୋକ ଭୟରେ ମୁଁ ପିଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ! ଟିକେ ଭାବି ଦେଖ ! ଏହି ଦୀର୍ଘ ଦିନ ତମାମ୍ ମୁଁ ସେହି ଚିନ୍ତା କରିଛି—ସମ୍ଭବତଃ .. ଯେ କୌଣସି ଦିନ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋର ମଧ୍ୟ…ଏହିପରି କରୁଣା ଚାହିଁପାରେ— ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କପରି ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି କ୍ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ମୋତେ ନିରାଶ କରିପାର ? ହାୟ ! ହାୟ ! ସ୍ୱାମୀ ମୋର, ପତିଦେବତା ମୋର । ଅନ୍ୟ ପଥ ଯଦି ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥା'ନ୍ତା ତୁମକୁ ଏକଥା କହି ନ ଥା'ନ୍ତି ! ହେ ଭଗବାନ ' ତୁମ ମୁଖରୁ ପ୍ରେମିକ ହୃଦୟର କରୁଣ ବିଳାପ ଧ୍ୱନି ବାହାରୁ ପଛେ ଏମିତି ନିର୍ଦ୍ଦୟ

କଥା ନ ବାହାରୁ । ହେ ଭଗବାନ ! ଯେ ଜୀବନ ସାରା ନାନା ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରି ସୁଦ୍ଧା କେବେ ମନ୍ଦକର୍ମ ସମ୍ପାଦନ କରିନାହାଁନ୍ତି ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଶୋକର ନିଦର୍ଶନ ଏହି ଶୁକ୍ଳକେଶ କ'ଣ ତୁମ ଆଖିରେ ପଡ଼ୁନାହିଁ ଭଗବାନ ?''

ଆମପରି କଠୋର ହୃଦୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରୁ ମଧ୍ୟ ଲୋତକ ଝରିପଡ଼ୁଛି । ଗୋପନ କରିବାର ପ୍ରୟାସ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ ଝରିପଡ଼ୁଛି । ତାଙ୍କ ମଧୁର ଉପଦେଶର ସଫଳ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖି ସେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ଜନାଥନ୍ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ତାଙ୍କୁ ବାହୁରେ ବେଷ୍ଟନ କରି ତାଙ୍କରି ଲୁଗାରେ ମୁହଁ ଢାଙ୍କିଦେଲେ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରେ ନୀରବରେ କକ୍ଷ ତ୍ୟାଗକଲୁ । - -ପ୍ରେମସିକ୍ତ ହୃଦୟଦୁଇଟି ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆତ୍ମନିବେଦନ କରନ୍ତୁ······

—ସେମାନେ ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଫେସର୍ କକ୍ଷଟିରେ ବିଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁ ରଖି ପିଶାଚର ଆଗମନପଥ ରୋଧକଲେ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଲେ, ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ । ସେ ଯଥାସମ୍ଭବ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ବିଶେଷତଃ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉତ୍କଣ୍ଠାକୁ କମାଇବାପାଇଁ ସନ୍ତୋଷଭାବ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଦେଖାଦେଖି ଜନାଥନ୍ ମଧ୍ୟ କିଛିଟା ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ । ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ହାତ ପାଆନ୍ତରେ ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟି ରଖି କହିଲେ ଦରକାର ହେଲେ ବଜାଇବେ । ସେମାନେ ଶୋଇଲେ । କୁଇନ୍‌ସେ, ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ ଏବଂ ମୁଁ ତିନିଜଣ ସ୍ଥିରକଲୁ ପାଳି କରି ରାତି ତମାମ୍ ଜଗିବୁ । ପ୍ରଥମ ପାଳି କୁଇନ୍‌ସେର । ତେଣୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇପଡ଼ିବା ଦରକାର । ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ ତ ଶୋଇବାକୁ ଚାଲିଗଲେଣି । ତା'ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରହରର ପାଳି । ମୋ' କାମ ତ ସରିଗଲା । ଶୁଏ ଏଥର—

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩/୪ ଅକ୍ଟୋବର, ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି

ଗତକାଲିଟା କି ଦୀର୍ଘ ! କି ଅସରନ୍ତି ! ଜାଗ୍ରତ ରହିବାକୁ ମନ ଆକୁଳ । କାରଣ ମୋର କେମିତି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଆସୁଥାଏ, ଚାହିଁରହିଲେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରିବି ଏବଂ ସେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିଶ୍ଚୟ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି କରିବ । ବିଦାୟବେଳେ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମପନ୍ଥା ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରି କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଆମେ ଜାଣୁ, ଗୋଟାଏ ମାଟି ବାକ୍ସ ଅଛି ଏବଂ ସେଟା କେଉଁଠି

ଅଛି କେବଳ କାଉଣ୍ଟ୍‌କୁ ଜଣା । ଯଦି ନିଜକୁ ଗୋପନୀୟ ରଖି ଆମକୁ ଠକାଇବା ତା'ର ଇଚ୍ଛା, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ତାହା ସେ ଅନାୟାସରେ କରିପାରେ; ଇତ୍ୟବସରରେ— ! ଓଃ ! ମୁଁ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳକୁ ଭୟ ଲଗୁଛି । ମୋର ସ୍ଥିର ବିଶ୍ୱାସ ! ଯଦି ଜଗତରେ ସର୍ବଗୁଣାଳଂକୃତା ନାରୀ କେହି ଥାଏ— ସେ ହେଉଛି ମୋର ଏହି ବିପନ୍ନା ପ୍ରିୟତମା । କାଲି ତା'ଠାରେ ଅନୁପମ କରୁଣାର ନିଦର୍ଶନ ତା'ପ୍ରତି ମୋର ପ୍ରେମକୁ ଶତଗୁଣିତ କରିଦେଇଛି । ସେହି ଶାଚ ପ୍ରତି ତା'ର କରୁଣା ସମ୍ମୁଖରେ ମୋର ଘୃଣାରୁ ମୋର ନୀଚତା ହିଁ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଏପରି ଏକ ପବିତ୍ର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ଜଗତର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ନିଶ୍ଚୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଭିପ୍ରେତ ନୁହେଁ, ବିଶ୍ୱାସ । ଏହା ହିଁ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏକମାତ୍ର ଆଶ୍ୱାସନା । ଆମର ଜୀବନପୋତ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଗର ଗର୍ଭରେ ନିମଜ୍ଜିତ ଶୈଳଶ୍ରେଣୀ ଦିଗକୁ ଭାସିଚାଲିଛି । ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ନଙ୍ଗର । ହେ ଭଗବାନ ! ମୀନା ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇଛି କି ଭୟଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଧାରଣ କରି ସ୍ୱପ୍ନ ତା' ଆଗରେ ଦେଖା ଦେଉଥିବ ଭାବିବାକୁ ଭୟ ଲଗୁଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରଠାରୁ ଏପରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ତା'ଠାରେ ଦେଖିଥିଲି । ତା'ପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ମୁଖରେ ତା'ର ଅପୂର୍ବ ସତେଜତା ଯେପରି ମାର୍ଚ୍ଚର ବାୟୁ-ପ୍ରବାହ ମଧ୍ୟରେ ବସନ୍ତର ସମାରୋହ ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ମନେହେଉଥିଲା ମୁଖରେ ତା'ର ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର ରକ୍ତିମ ଆଭା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝୁଛି ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ମର୍ମ କିଛି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଥିଲା । ମୁଁ ନିତାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ନିଦ ଲଗୁନାହିଁ । ଯାହାହେଉ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ । କାଲି କଥା ତ ପୁଣି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ ? କାଲି ମୋର ବିଶ୍ରାମ ଅସମ୍ଭବ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ……

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ନିଦ ଲଗି ଯାଇଥିଲା । ମୀନା ଉଠାଇ ଦେଲା । ଆଲୁଅ ଜଳୁଛି । ଦେଖିଲି, ବିଛଣାରେ ବସି ତ୍ରସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଛି । ମୁଁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ପାଟିରେ ହାତ ଦେଇ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା—

"ସ୍-ସ୍-ସ୍ । ଅଳିନ୍ଦରେ କିଏ ?" ନିଶବ୍ଦରେ ଉଠିଲି । ଦ୍ୱାର ପାଖକୁ ଯାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ କବାଟ ଖୋଲିଲି ।

ଠିକ୍ ଦ୍ୱାର ବାହାରେ ଗୋଟିଏ ମଶିଣାରେ ଗୋଡ଼ହାତ ମେଲି ଦେଇ, ଜଳଜଳ ଚାହିଁ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ହାତଠାରି ମୋତେ ନୀରବ ରହିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଇ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲେ –

"ହେଉ୍ ! ଶୋଇବାକୁ ଯାଆନ୍ତୁ । ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଜଣେ ଜଣେ ପାଳିକରି ଆମେ ରାତିଯାକ ଏଠି ରହିବୁ । ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ନିଶ୍ଚିତ ହେବୁ ନାହିଁ କେବେ ।"

ତାଙ୍କ ଗୃହିଣୀ, ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ସାହସ ହେଲନାହିଁ । ତେଣୁ ବିଛଣାକୁ ଫେରି ଆସି ମୀନାକୁ କହିଲି । ତା'ର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ ମଧୁର ସ୍ମିତରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । ମୋତେ ବାହୁପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରି କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଧନ୍ୟ ଭଗବାନ ! ତୁମେ ଏପରି ବୀରପୁରୁଷଗଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛ !" ତା'ପରେ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗକରି ପୁଣି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମୋତେ ନିଦ ଆସୁ ନ ଥିବାରୁ ଏତକ ଲେଖିଲି । କିନ୍ତୁ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ—

୪ ଅକ୍ଟୋବର, ପ୍ରଭାତ କାଳ

ଆଉଥରେ ରାତିରେ ମୀନା ଉଠାଇଲା । ଆମେ ଉଭୟ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଶୋଇ ଯାଇଥିଲୁ । ଆଦ୍ୟ ପ୍ରଭାତର ଧୂସରତା ଝରକା ଦେଇ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଗ୍ୟାସ୍‌ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ବହୁ ପରିମାଣରେ ସ୍ତିମିତ । ସେ ତରତର ହୋଇ କହିଲା—

"ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ଡାକ ଆଣ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।"

"କାହିଁକି ?"

ମୋର ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ଆସିଛି । ବୋଧହୁଏ ସେଟା ରାତିରେ କେତେବେଳେ ଅବଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ନେଇଛି । ସେ ମୋତେ ପ୍ରଭାତ ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ମୋହିତ Hyprotise କଲେ କିଛି କହି ପାରିବ । ଶୀଘ୍ର ଯାଅ ଜନାଥନ୍ । ସମୟ ହୋଇଗଲା । ଦ୍ୱାର ପାଖକୁ ଗଲି । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ମଶିଣା ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ—

"କ'ଣ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇଛି ?" ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ ।

“ନା । ମୀନା ଉଠୁଁଛି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବ ।”

“ମୁଁ ଯାଏ ।” କହି ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ଘରକୁ ଦୌଡ଼ିଲେ ।

ଦୁଇ ତିନି ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଫେସର୍ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍, ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଓ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କୁ ନେଇ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଏଣୁ ତେଣୁ ପଚାରୁଥା'ନ୍ତି । ମୀନାକୁ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ମୁଖରେ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲା ମଧୁର ସ୍ମିତହାସ୍ୟ । ସେ କହିଲେ—

“ଆଃ, ମା' ମୀନା ! ବାସ୍ତବିକ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ! ଜନାଥନ୍ ଦେଖ ! ଆମେ ପୂର୍ବର ମାଡାମ ମୀନାକୁ ଫେରିପାଇଛନ୍ତି ।” ମୀନାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଉତ୍ସାହ-ପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ହଁ, କ'ଣ କରିବ ମା' ? କିଛି ନଥିଲେ ଏପରି ସମୟରେ ମୋତେ ଡାକ ନଥା'ନ୍ତ ?”

ଆପଣ ମୋତେ ସମ୍ମୋହିତ କରନ୍ତୁ ।” ସେ କହିଲା “ଉଷାକାଳ ପୂର୍ବରୁ ହେଲେ ଭାବୁଛି ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ କିଛି କହି ପାରିବ । ଟିକେ ଚଞ୍ଚଳ କରନ୍ତୁ, ସମୟ ଚାଲି ଯାଉଛି ।” କିଛି ନ କହି ସେ ତାକୁ ବସିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ ।

ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ତା'ର ସମ୍ମୁଖରେ ହସ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଉପରୁ ତଳକୁ, ଉଭୟ ହାତରେ । ମୀନା ବି ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥାଏ । ଏଣେ କିଛି ଗୋଟାଏ ସାଂଘାତିକ ଘଟଣା ଘଟିବା ଆଶଙ୍କାରେ ମୋ ହୃଦୟରେ ହାତୁଡ଼ି ପିଟା ଚାଲିଛି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତା'ର ଆଖି ମୁଦି ହୋଇ ଆସିଲା, ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ବସି ରହିଲା । କେବଳ ବକ୍ଷର ମୃଦୁ ଉତ୍ଥାନପତନ ତା'ର ଜୀବନସତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଏ । ଆଉ କେତେବାର ହସ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ କରି ପ୍ରଫେସର୍ ବନ୍ଦ କଲେ । ତାଙ୍କ କପାଳର ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱେଦ ଦେଖାଗଲା । ମୀନା ଆଖି ଖୋଲିଲା । ଏ ତ ସେ ମୀନା ନୁହେଁ— କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ? ଦୃଷ୍ଟି ତା'ର ଦିଗନ୍ତପ୍ରସାରୀ, କଣ୍ଠରେ ସ୍ୱପ୍ନାତୁରତା ? ଏ ଅନୁଭୂତି ମୋର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ । ହାତଟେକି ନୀରବ ରହିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବା ପାଇଁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ । ସେମାନେ ଗୋଡ଼ ଚପିଚପି ନିଃଶବ୍ଦରେ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ବିଛଣା ଧାର ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ମୀନା ବୋଧହୁଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ ନାହିଁ । ନୀରବତା ଭଙ୍ଗକରି ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ମୃଦୁକଣ୍ଠ ଶୁଣାଗଲା । ତା'ର ଚିନ୍ତାସ୍ରୋତକୁ ବ୍ୟାହତ ନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୋଧ ହୁଏ ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—

“ତୁମେ କେଉଁଠାରେ ?” ତା'ର ଉତ୍ତରରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା—

"ମୁଁ ଜାଣେନା ! ନିଦ୍ରାର କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।" କିଛି ସମୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀରବତା । ମୀନା ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ବସିଛି । ପ୍ରଫେସର୍ ତା' ମୁଖକୁ ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେମାନେ ଜୋରରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ବି ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଉଷାଲୋକ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ମୀନା ମୁଖ ଉପରୁ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଫେରାଇ ପ୍ରଫେସର୍ ମୋତେ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ ପରଦା ଆଡ଼େଇ ଦେବାପାଇଁ । ମୁଁ ତାହା କଲି ଫଳରେ ଜଣାଗଲା ପ୍ରଭାତ ହୋଇଗଲା । ଉଷାଲୋକର ଏକ ରକ୍ତରେଖା ଗୃହରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଗୋଲାପି ଆଭା ବିସ୍ତୃତ ହେଲା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରଫେସର୍ ପଚାରିଲେ—

"ତୁମେ କେଉଁଠାରେ ?" ତନ୍ଦ୍ରାତୁର କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଆସିଲେ ବି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୂଳକ—ଯେପରି କୌଣସି ଘଟଣା ଉପରେ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ସର୍ଟହାଣ୍ଡ ନୋଟ୍ କଲାବେଳେ ତା' କଣ୍ଠରେ ଏହି ସ୍ୱର ଦେଖା ଯାଇଥାଏ ।

"ମୁଁ ଜାଣେନା । ସବୁ କେମିତି ଅପରିଚିତ ମନେ ହେଉଛି ।"

"କ'ଣ ଦେଖୁଛ ?"

"ମୁଁ କିଛି ଦେଖିପାରୁ ନାହିଁ । ଚାରିଆଡ଼େ ଅନ୍ଧକାର ।"

"କ'ଣ ଶୁଣୁଛ ?" ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ କଣ୍ଠରେ କୁଣ୍ଠିତ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟଣୀୟ ।

"ପାଣିର ଛଳ ଛଳ ଶବ୍ଦ । କଲକଲ ହୋଇ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ଢେଉ ଉଠୁଛି ପଡ଼ୁଛି । ବାହାରେ ଶୁଣାଯାଉଛି ।"

"ଓଃ । ତା'ହେଲେ ତୁମେ ଗୋଟାଏ ଜାହାଜରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ? ଆମେ ଚାରିଜଣ ପରସ୍ପର ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲୁ । କିନ୍ତୁ ଭାବିବାକୁ ବି ଭୟ ! ଏଥର ଉତ୍ତର ଶୀଘ୍ର ଆସିଲା ।

"ହଁ ହଁ !"

"ଆଉ କ'ଣ ସବୁ ଶୁଣୁଛ ?"

"ଉପରେ ଲୋକଗୁଡ଼ାଏ ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ପାଦଶବ୍ଦ । ତା'ପରେ ଚେନ୍‌ରେ ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦ । ନଙ୍ଗର ଉଠା ଯନ୍ତ୍ର ଆଉ ଶିକୁଳିଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଝଣ୍‌କରି ପଡ଼ିଲା ।"

"ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ ?"

"ମୁଁ ସ୍ଥିର ଅଛି । ଓଃ ଏମିତ ସ୍ଥିର—ମନେ ହେଉଛି ମରି ଯାଉଛି କି ଆଉ ।" କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ନିଦ୍ରାକାଳୀନ ଗମ୍ଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସହିତ ମିଳାଇଗଲା । ମୁକ୍ତ ଚକ୍ଷୁ ପୁନର୍ବାର ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଗଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠି ଗଲେଣି । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବାଲୋକ ଭିତରେ ଆମେ । ଡାକ୍ତର ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ମୀନା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତରଖି ଧୀରେ ତକିଆ ଉପରେ ଶୁଆଇ ଦେଲେ । ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସହ ଉଠିପଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା । "ମୁଁ କ'ଣ ଶୋଇ ରହି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲି ?" କେବଳ ଏତିକି କହିଲା । କିନ୍ତୁ ଜଣାଗଲା ପରିସ୍ଥିତିଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିଛି । ତଥା ବୋଧହୁଏ କ'ଣ ସେ କହିଛି ଜାଣିବାକୁ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ପ୍ରଫେସର୍ କଥାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କଲେ । ସେ କହିଲା "ତେବେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବୋଧହୁଏ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ଅଛି ?" ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍, ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ବାହାରି ଯିବା ଉପରେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଶାନ୍ତ କଣ୍ଠଶୁଣି ଫେରି ଆସିଲେ—

"ରୁହ ହେ । ଜାହାଜଟା ଯେଉଁଠି ଥାଉ, ଏଇମାତ୍ର ନଙ୍ଗର ଉଠାଇଲା । ତୁମର ବିଖ୍ୟାତ ଲଣ୍ଡନ ବନ୍ଦରରେ ତ ଅସଂଖ୍ୟ ଜାହାଜ ନଙ୍ଗର ଉଠାଇଥିବ । ତୁମେ କେଉଁଟିକୁ ଦେଖିବ ? ଯାହାହେଉ, ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଏବେ ବି ସୂତ୍ରଟିଏ ମିଳିଛି । ତେବେ ସେହି ସୂତ୍ରଧରି ଆଗେଇଲେ କ'ଣ ଫଳ ହେବ ଅଜ୍ଞାତ । ପୂର୍ବେ ଆମେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟପରି ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ଅନ୍ଧଥିଲେ । ସେଇ ଛାଇକୁ ଫେରିଯାଇ ଚିନ୍ତା କଲେ ଜାଣିବା, ଆମେ ଯାହା ଦେଖି ପାରେ କଥା ନ ଦେଖିପାରି କେବଳ ଅନ୍ଧତ୍ୱ ବରଣ କରିଥିଲେ । ଆଃ ବାକ୍ୟଟା ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇଗଲା ନା କ'ଣ ? ମୋର କହିବା କଥା କ'ଣ କି : ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି— ଜନାଥନ୍‌ର ଛୁରିକା ଘାତକୁ ଶୋଚନା ନ କରି କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ସେ ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ାକ ଆଣିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲା ? ଖସି ପଳାଇବା ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ବୁଝିଛ ? ପଳାୟନ ! ସେ ଦେଖିଲା : ଆଉ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ସ ଅଛି । ଏଣେ ତା' ପଛରେ ଦଳେ ଲୋକ ଲାଗିଛନ୍ତି ଶିଆଳ ପଛରେ କୁକୁର ପରି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ତା'ର ଆଉ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ତେଣୁ କାଲି ସେ ବାକ୍ସଟା ଗୋଟାଏ ଜାହାଜକୁ ଉଠାଇ ନେଇଛି । ପଳାଇବ ? ଦେଖିବା କେମିତି ପଳାଇବ ? ଆମେ ଗ୍ରୁହ୍ନ ହେଲ ତ ? ଆର୍ଥର୍ ଲାଲକୁଣ୍ଡୀ ପିଛା ଶିକାର କରୁଥିବାବେଳେ ଯେମିତି 'ଟାଲି—ହୋ' କହନ୍ତି ନାହିଁ, ଆମେ ସେଇଆ କରିବା । ଏ ଶୃଗାଳ ହୁଏତ ଧୂର୍ତ୍ତ, ଅତ୍ୟଧିକ ଛଳନାପ୍ରିୟ । ଆମେ ବି ଶଠେ ଶାଠ୍ୟଂ ସମାଚରେତ୍ । ମୁଁ ବି କମ ଚତୁର ନୁହେଁ ? ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ବୁଝିବାରେ କ'ଣ ମୋର ବିଳମ୍ବ ହେବ ? ଇତ୍ୟବସରରେ ଆମେ ସୁସ୍ଥ ହେବା । ତା' ଆମ ଭିତରେ ଜଳଭାଗ ଅଛି ଏବଂ ସେ ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୁଆର ସମୟରେ କିମ୍ବା ଧୀର ସ୍ରୋତ ବେଳେ ଜାହାଜ ଭୂଭାଗ ସ୍ପର୍ଶ ନକଲେ ସେ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଦେଖ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏଇ ଉଠିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘଦିନ ଆମ ହାତରେ ଅଛି । ଚାଲ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ସାରି, ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ଖାଇବା । ଠିକ ତ ହେଉଛି ? ତା'ପରେ ଏ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ଖିଆ ବେଶି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ହେବ । କାରଣ ଆମ ସହିତ ଏହି ଭୂମିରେ ସେ ନାହିଁ ।" ମୀନା ତାଙ୍କୁ ମିନତିପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ସେ ତ ଆମ ପାଖରୁ ପଳାଇ ଗଲାଣି, ତାକୁ ଆଉ ଖୋଜି ଲାଭ କ'ଣ ?" ତା' ହାତ ଟାଣିନେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଥାପୁଡ଼ାଇ କହିଲେ—

"ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ କିଛି ପଚାରନା । ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ଖାଇ ସାରିଲେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ଉତ୍ତର ଦେବ ।" ଆଉ ପଦଟିଏ କଥା ନାହିଁ । ଆମେ ଯେ ଯାହା ଘରକୁ ଗଲୁ ଲୁଗାପଟା ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ।

ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ପରେ ମୀନା ପ୍ରଶ୍ନଟିର ପୁନରବୃତ୍ତି କଲା । ତାକୁ କିଛି ସମୟ ଗମ୍ଭୀର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ । ତା'ପରେ କଣ୍ଠରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ବେଦନାସିକ୍ତ କଥା କେଇ ପଦ—

"ମା' ମୀନା ! ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉଦ୍ୟମ ଦରକାର ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ପାଇଁ । ଦରକାର ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଗହ୍ୱର ମଧ୍ୟକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ।" ମୀନାର ମୁଖ ବିବର୍ଣ୍ଣ ପାଲଟି ଗଲା । ସେ ପଚାରିଲା—

"କାହିଁକି ?"

"କାରଣ : ସେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ବଞ୍ଚି ରହିପାରେ; କିନ୍ତୁ ତୁମର ପରମାୟୁ ସେ ସୀମାବଦ୍ଧ । ଥରେ ତୁମ କଣ୍ଠରେ ସେ କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ସବୁଠାରୁ ଭୟଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ହେଉଛି ସମୟ !"

ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ପଡ଼ି ଯାଉଯାଉ ମୁଁ ଧରି ପକାଇଲି ।

ଚତୁର୍ବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ ଡାୟେରିରେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ ଉକ୍ତି

(ଜନାଥନ୍ ହାର୍କରଙ୍କ)

"ତୁମେ ମାଡାମ୍ ମିନା ପାଖରେ ରୁହ । ଆମେ ଯାଉଛୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ । ଅନୁସନ୍ଧାନ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ବରଂ କୁହାଯାଇପାରେ ଜ୍ଞାନାର୍ଜନ କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ । କହିପାର ଆମେ ଯାହା ଜାଣନ୍ତ ତାକୁ ମିଳାଇ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ତୁମେ ଘରେ ରହି ତାଙ୍କୁ ଦେଖ । ଏହା ହିଁ ଆଜି ତୁମ ପକ୍ଷରେ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆଜି ସେ କେବେ ଏଠାକୁ ଆସିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଚାରିଜଣ ଯାହା ଜାଣୁ ତୁମକୁ କହେ— ଆମ ଶତ୍ରୁ ପଳାଉଛି ତା'ର ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆ ଦୁର୍ଗକୁ । ଏହା ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ମୃତ୍ତିକା ବାକ୍‌ସଟାକୁ କୌଣସି ଏକ ଜାହାଜକୁ ନେଇଛି । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ାକ ନେଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ସେ ଚଞ୍ଚଳତା । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଆୟତ୍ତରେ ପଡ଼ିଯିବା ଭୟ ଥିଲା ତ ? ଏ ତା'ର ଚରମ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା । ମିସ୍ ଲୁସିର ସମାଧିଗୃହ ତା' ପକ୍ଷରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ମନେକରି ସେଠାରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ ବ୍ୟର୍ଥ କାମ ହୋଇ ତା'ର ଏକମାତ୍ର ଆଧାରକୁ ଧରି ସିଧା ଯାଉଛି । ଦେଖ କେତେବଡ଼ ଧୂର୍ତ୍ତ ସେ ! ସେ ଜାଣେ ତା'ର ଏଠାକାର ଖେଳ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ଘରକୁ ଫେରିବା ଭଲ । ତା'ର ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥ ଦେଇ ଯିବା ଜାହାଜ ବି ମିଳିଲା । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହାରିଛୁ ବୁଝିବାକୁ ସେଇଟି କେଉଁ ଜାହାଜ ଏବଂ କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛି । ଏଇଟା ଜଣାପଡ଼ିଲେ ପରେ ଫେରି ତୁମ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବୁ । ତେବେ ବା କିଛି ନୂତନ ଆଶା ନେଇ ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇପାରିବୁ ?

ଭାବ ଦେଖ ଆମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଶାଶୂନ୍ୟ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି । ଗୋଟିଏ କଥା ବିବେଚନା କର : ସେ'ଟାକୁ ଲଣ୍ଡନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାକୁ ଶତାଧିକ ବର୍ଷ ଲାଗିଗଲା । ଅଥଚ ଆମେ ତାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ବିଷୟ ଅବଗତ ହେବାର ଗୋଟାଏ ଦିନ ଭିତରେ ତାକୁ ତଡ଼ିଦେଇ ପାରିଲେ । ଯଦିଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପକାଇ କ୍ଷତି ସାଧନ କରିବାରେ ଆମ ଅପେକ୍ଷା ସେ ଅତ୍ୟଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ; ତଥାପି ତା'ର କ୍ଷମତା ସୀମାବଦ୍ଧ । କିନ୍ତୁ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ କ୍ଷମତା ତା' ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ । ପୁଣି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମୃଦ୍ଧ ଶକ୍ତି ତ ତା' ପକ୍ଷରେ ଅକଳନୀୟ ? ଅତଏବ ଦମ୍ଭ ଧର । ହୃଦୟରେ ନୂତନ ଆଶା ପୋଷଣ କର ହେ ମୀନା ପ୍ରାଣବାନ୍ଧବ ! ସଂଗ୍ରାମର ଅଧୁମାରମ୍ଭ ମାତ୍ର । ଆମର ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟିର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହି ତାଙ୍କ ସନ୍ତାନଗଣଙ୍କ ପ୍ରତି କରୁଣା ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିବା ଯେପରି ସୁନିଶ୍ଚିତ, ଆମର ବିଜୟ ସେହିପରି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । ତେଣୁ ଆମେ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କର ।

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ’’

ଜନାଥନ୍ ହାର୍କରଙ୍କ ଡାଏରୀ

୪ ଅକ୍ଟୋବର

ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତାଟି ମୀନାକୁ ଶୁଣାଇବାରୁ, ବିଚାରି ଭାରି ଉତ୍ସାହିତ ହେଲା । କାଉଣ୍ଟ୍ ଏ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଥିବା ଖବର ତାକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଥିଲା; ଏବଂ ତା' ଫଳରେ କିଛିଟା ଶାରୀରିକ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଆସିଥିଲା । ମୋ ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, କହିବି—ଏହି ବିଭୀଷିକା ଆମ ସମ୍ମୁଖରୁ ଦୂରେଇଯିବା କଥାଟା ଆଦୌ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆସୁନାହିଁ । ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗରେ ମୋର ମାନସିକ ଅନୁଭୂତି ସକଳ ବିସ୍ମୃତ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିର୍ମଳ ଶରତର ଏ ସୁଖପ୍ରଦ ବାୟୁ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ—

ଆହା ! ନିଜ ଆଖିକୁ କେମିତି ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବି ? ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାବେଳେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ମୋର ପ୍ରିୟତମା କପାଳର ସେହି ରକ୍ତାଭ କ୍ଷତ ଉପରେ । ଅନ୍ତତଃ ଯେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି, ଅବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁ ? ମନସ୍ତରେ ଏହା ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ସ୍ମୃତି ଚିର ଜାଗ୍ରତ ରହିବ । ମୀନା କ'ଣ, ମୁଁ ନିଜେ—ବୃଥାରେ ସମୟ କଟାଇବାକୁ ଭୟ କରୁଛି । ତେଣୁ

ବହୁବାର ପଠିତ ଡାୟେରୀର ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଲେଉଟାଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଏହାର ଗୋଟାଏ ସୁଫଳ ମିଳିଛି : ବାସ୍ତବତା ବିଷୟରେ ଧାରଣା ଯେତିକି ବଳବତ୍ତର ହେଉଛି, ସେଥିପ୍ରତି ଭୟ ସେତିକି ପରିମାଣରେ କମିଯାଉଛି, ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ସନ୍ତୋଷଦାୟକ ବିଷୟ ସମୁଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନର ସଙ୍କେତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ମୀନାର ଧାରଣା : ପରମ ହିତ ସମ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ବୋଧହୁଏ ଭଗବାନଙ୍କର ସାଧନୋପକରଣ ମାତ୍ର ହୋଇପାରେ ! ତା'ର ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ଚିନ୍ତା କରେ ଦେଖି ! ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ଆମେ ଦୁହେଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା କରିନାହୁଁ । ପ୍ରଫେସର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭଲ ।

ଘଣ୍ଟା କେତେ ଶୀଘ୍ର ଧାଉଁଛି ! ଘଣ୍ଟା ବାଜିଗଲା!

ମୀନା ହାର୍କର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୫ ଅକ୍ଟୋବର, ଅପରାହ୍ନ ୫ଟା :

ଆମ ମିଟିଂର ବିବରଣୀ । ଉପସ୍ଥିତ : ପ୍ରଫେସର ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ, ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ, ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ମିଷ୍ଟର କ୍ୱିନ୍‌ସେ ମରିସ୍, ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍, ମୀନା ହାରକର୍ ।

କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲା କେଉଁ ପୋତରେ, କେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ପଳାୟନ କରୁଛି ସେ ବିଷୟ ଜାଣିବାକୁ କି କି ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ପ୍ରଫେସର ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ—

"ସେ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆ ଫେରୁଥିବା କଥା ଜାଣିଥିବାରୁ, ମୁଁ ଅନୁମାନ କଲି ନିଶ୍ଚୟ ଡାନିୟୁବ୍ ମୁହାଣ ଦେଇ କିମ୍ବା କୃଷ୍ଣ ସାଗରର କୌଣସି ପଥ ଦେଇ ଯିବ । ଯେହେତୁ—ସେ ଆସିଥିଲା ସେହି ପଥ ଦେଇ । ଆମ ସମ୍ମୁଖ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ । ତେବେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞତା ଅନେକ ସମୟରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ତେଣୁ ଚିନ୍ତିତ ମନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କଲୁ । କାଲି ରାତିରେ କେଉଁ କେଉଁ ଜାହାଜ କୃଷ୍ଣସାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା କରିଛନ୍ତି ? ମାଡାମ୍ ମୀନା କହୁଛି—ପାଲ ଟଣାଯାଇଛି; ତେଣୁ ନିଶ୍ଚୟ ପାଲ ଟଣାଯାଇଥିବା ଜାହାଜରେ ସେ ଅଛି । 'ଦ ଟାଇମସ୍'ରେ ଯେଉଁ ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି ସେ ବିଶେଷ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କଲାପରି

ମନେହେଲା ନାହିଁ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ, 'ଲଏର୍ଡସ୍'କୁ ଗଲୁ—ସେଠାରେ ଲଣ୍ଡନ୍ ବନ୍ଦରରୁ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ସବୁ ଜାହାଜର ବିବରଣୀ ରଖାଯାଏ । ବୁଝିଲୁ, କୃଷ୍ଣସାଗରକୁ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପୋତ ଜୁଆରବେଳେ ବାହାରିବ । ନାମ ତା'ର 'ଜାରିନା କାଥରିନ୍' । ଡୁଲିଟଲ୍‌ସହ୍ୱାର୍ଫରୁ ଯାତ୍ରାକୁ ପ୍ରଥମେ ଯିବ; ତା'ପରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ଡାନ୍ୟୁବ୍ ମୁହାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ଗନ୍ତ ପଥ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, 'ତେବେ, ଏହି ଜାହାଜରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଯାଉଛି ?' ଅତଏବ ଡୁଲିଟଲସହ୍ୱାର୍ଫକୁ ଗଲୁ ! ସେଠାରେ ଦେଖାଗଲା ଗୋଟିଏ ଅଫିସ୍‌ରେ ଜଣେ ଲୋକ ବସିଛି । ତାକୁ 'ଜାରିନା କାଥାରିନ୍'ର ଯାତ୍ରା ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲୁ । ଲାଲ୍‌ମୁହାଁ ଲୋକଟାର ପାଟିଟା ଖୁବ ବଡ଼ । କଥା ବି ତହୁଁ ବଳି । କିନ୍ତୁ ଲୋକଟା ଭଲ । କ୍ୱିନ୍‌ସେ ପକେଟରୁ କାଢ଼ି କିଛି ଦେଲେ । ନେଉ ନେଉ ପଡ଼ିଗଲା । ତାକୁ ନେଇ ପୋଷାକରେ କୌଣସି ଏକ ଅଜ୍ଞାତ ଗହ୍ୱରରେ ଥୋଇଲା । ଏଥର ରୂପ ଆହୁରି ଭଲ—ଆମର ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଗୃଷ୍ଟ ଯେପରି ! ଆମ ସାଙ୍ଗେ ଆସି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚରାଉଚରା କଲା । ସେ ଲୋକଗୁଡ଼ାକର ବ୍ୟବହାର ଯେମିତି ସ୍ଥୂଳ, ରାଗି ବି ସେହିପରି । ଏମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ତୃଷା ମେଣ୍ଟିଗଲା ପରେ ଜଳବତ୍ ତରଳ ରୂପ । ଯାହା ବୁଝିବା କଥା ବୁଝିଲୁ ।''

''ଏଣୁ ତେଣୁ ବାଜେ କଥା ଭିତରେ ସାର କଥା କହିଲେ ଯେ କାଲି ଅପରାହ୍ଣରେ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଟାବେଳେ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲା । ଡେଙ୍ଗା, ପତଳା, ପାଣ୍ଡୁର, ଉଚ୍ଚ ନାକ, ଖୁବ୍ ଧଳା ଦାନ୍ତ, ଜଳିଲା ଜଳିଲା ଆଖି ଲୋକଟାର । ପୋଷାକ ପୂରା କଳା । ଗୋଟାଏ ହ୍ୟାଟ୍ ପିନ୍ଧିଥାଏ ଯେ ନିହାତି ବେଖାପ—ସମୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏବଂ ବୟସ ଦୃଷ୍ଟିରୁ । କୃଷ୍ଣସାଗରକୁ କେଉଁ ଜାହାଜ କେତେବେଳେ ଛାଡ଼ୁଛି ବୁଝିବାପାଇଁ ପଇସା ବାଣ୍ଟିଦେଇଗଲା । ଲୋକ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଅଫିସକୁ ନେଇଗଲେ । ତା'ପରେ ଜାହାଜ ପାଖକୁ । ସେ ଜାହାଜକୁ ଯିବନାହିଁ; କୂଳରେ ଠିଆହେଲା । କପ୍ତାନ ତା' ପାଖକୁ ଆସିବ । କପ୍ତାନ୍ ଆସିଲା । ପ୍ରଥମେ ଖୁବ ବିରକ୍ତ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ଶୁଣିଲା ତାକୁ ପ୍ରଚୁର ପାରିତୋଷିକ ମିଳିବ । ତେଣୁ ତା' କଥାରେ ରାଜି ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ ପତଳା ଲୋକଟା ପଚାରିଲା ଘୋଡ଼ା ଏବଂ ଗାଡ଼ି କେଉଁଠି ଭଡ଼ା ମିଳିବ, ଯିବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଜେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ଆସିଲା । ଗାଡ଼ିରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାକ୍ସ । ନିଜେ ଏକୁଟିଆ ସେଟାକୁ ଟେକିଆଣିଲା । କିନ୍ତୁ ବହୁଲୋକ ଲାଗି ବି ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଜାହାଜକୁ ଉଠାଇଲେ । ତା'ପରେ କପ୍ତାନ୍‌କୁ ବହୁତ ଉପଦେଶ—କେଉଁଠି, କିପରି ତା'ର ବାକ୍ସ ରହିବ । କପ୍ତାନ୍ ବିରକ୍ତ ହେଲା ତେବେ ସେ ନିଜେ ଜାହାଜକୁ ଆସି ଜାଗା ସ୍ଥିର କରୁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଆହୁରି ବହୁତ କାମ ଅଛି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସିପାରିବ ନାହିଁ । କପ୍ତାନ୍

କହିଲା, ତେବେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର କାମ ସାରି ସେ ଆସୁ । କାରଣ ତା'ର ଜାହାଜ ଭଟ୍ଟା ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ଛାଡ଼ିବ । ପତଳା ଲୋକଟା ହସି ହସି କହିଲା, ଯେ ତା'ର ଯେତେବେଳେ ଖୁସି ସେ ଯାଇପାରେ, ତେବେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । କପ୍ତାନ୍ ନିଜ ଭାଷାରେ କ'ଣ କହିଲା । ଲୋକଟା ହସି ହସି ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା । ଜାହାଜ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚୟ ପହଞ୍ଚିବ । ତା'ପରେ ପାଖରେ କେଉଁଠି ଜାହାଜ ଫର୍ମ ମିଳିବ ବୁଝି ଚାଲିଗଲା ।''

''ଲୋକଟା କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତ ବ୍ୟସ୍ତ । ଦେଖୁଛି କିଏ ? ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ବୁଝିଲେ ଯେ, 'ଜାରିନା କାଥେରିନ୍' ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଛାଡ଼ୁ ନାହିଁ । କାରଣ ପତଳା କୁହୁଡ଼ି ନଦୀରୁ ବାହାରି କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଜାହାଜକୁ ଘେରିଯାଇଛି । କାପ୍ତାନ୍ ରାଗିଲା, ଖୁବ ବିରକ୍ତ ହେଲା, ହେଲେ କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? ଜୁଆର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଉଠୁଛି । ତା'ର ଭୟ, ହୁଏ ତ କେତେବେଳେ ଭଟ୍ଟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ, ସେମାନେ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ପୂରା ଜୁଆରବେଳକୁ ପତଳା ଲୋକଟା ଆସିଲା । ମେଟ୍ ସହିତ ଯାଇ ଦେଖିଲା ତା'ର ବାକ୍ସ କେଉଁଠି ଅଛି । ତା'ପରେ ଡେକ୍ ଉପରେ ଆସି କୁହୁଡ଼ିରେ ଠିଆହେଲା । କିନ୍ତୁ କେଉଁବାଟେ ଜାହାଜକୁ ଆସିଲା କେହି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତା' କଥା ଭାବିବାକୁ କାହାରିକୁ ସମୟ ନାହିଁ — । ଏଣେ କୁହୁଡ଼ି ପତଳା ହୋଇଯାଇ ଚାରିଆଡ଼ ପରିଷ୍କାର । ତା'ପରେ କାପ୍ତାନ୍‌ର ମୁଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡା । ଜାହାଜ ନଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପ୍ରାୟ ସମୁଦ୍ରକୁ ପଶିସାରିଥିବ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାବେଳକୁ ।''

''ଅତଏବ ମାଡାମ୍ ମିନା ! ଶତ୍ରୁ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ଡାନ୍ୟୁବ୍ ଅଭିମୁଖେ ସାଗର ପଥରେ କୁହେଳିକା ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ଚାଲିଛି । ଏଣୁ ଆମର କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ । ଜାହାଜ ଯିବାକୁ ସମୟ ନେବ । ଆମେ ସ୍ଥଳ ପଥରେ ଯାଇ ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟରେ ତାକୁ ଭେଟିପାରିବା । ତେବେ ତାକୁ ଭେଟିବାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସମୟ ହେଲା ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ କି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ଯେତେବେଳେ ସେ ବାକ୍ସରେ ଶାୟିତ ଥିବ । ସେତେବେଳେ ତା'ର ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ନ ଥିବ ଏବଂ ଆମେ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ତା'ର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବା । ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ ବହୁଦିନ ହାତରେ ଅଛି । ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ ତ ଆମକୁ ଜଣା ? ଜାହାଜର ମାଲିକଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ଚାଲାଣ ଇତ୍ୟାଦି କାଗଜପତ୍ର ଦେଖିଛୁ । ଆମର ଈପ୍ସିତ ବାକ୍ସଟା ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ଉତାରିଯାଇ ରସ୍ତିକ୍ସ ନାମକ ଏଜେଣ୍ଟ୍‌କୁ ଦିଆଯିବ । ବଣିକ ବନ୍ଧୁଟି ବି କଥା ଦେଇଛି, ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଏ ଭାର୍ଣ୍ଣାକୁ ତା'ର କରି ଖବର ଆଣି ଆମକୁ ଜଣାଇବ । ଆମର ଯାହା କାମ ସେ'ଟା ପୋଲିସ୍ କି ଶୁଳ୍କ-ବିଭାଗଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କେବଳ ଆମେ

ସ୍ୱକୀୟ ରୀତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ । ତେଣୁ ତା' କଥାରେ ରାଜି ହୋଇନାହୁଁ ।"

ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିସାରିଲା ପରେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍ ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ିବା ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ କି ? ସେ କହିଲେ, "ଆରେ ? ଆଉ ପ୍ରମାଣ ଛାଡ଼ିଦିଅ; ତୁମେ ତ ନିଜେ ଆଜି ସକାଳେ ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଯୋଗାଇଛ ?" ପୁଣିଥରେ ପଚାରିଲି, କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଅନୁଧାବନ କରିବା କ'ଣ ନିହାତି ଦରକାର ? କାରଣ—ସମସ୍ତେ ଗଲେ ତ ଜନାଥନ୍ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବେ । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଯିବା—ଭାରି ଭୟ ଲାଗୁଛି ମୋତେ ! ମୋ କଥା ଶୁଣି ସେ ଭାରି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଉଠିଲେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଧୀରସ୍ଥିର ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଉଠି ନିଜର ମତକୁ ବଳପୂର୍ବକ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସେଥିରୁ ଏହି ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଏହି ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କ୍ଷମତା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ମାନବ ସମାଜରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ କରିଛି ।

"ନିଶ୍ଚୟ ଆବଶ୍ୟକ ! ଶତବାର ଆବଶ୍ୟକ; ସହସ୍ରବାର ଆବଶ୍ୟକ ! ପ୍ରଥମତଃ ତୁମ ପାଇଁ, ତା'ପରେ ସମଗ୍ରମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହି ରାକ୍ଷସ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅପରିଚିତ ଅଜ୍ଞାତ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁଦ୍ଧା ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷତିସାଧନ କରିସାରିଛି । ଏସବୁ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ କହିସାରିଛି । ଜନ୍ କିମ୍ବା ତୁମ ସ୍ୱାମୀଠାରୁ ଶୁଣିବ । କିମ୍ବା ଜନ୍‌ର ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍‌ରୁ ଶୁଣିବ କିପରି ସେ ତା'ର ନିଜର ଜନମାନବଶୂନ୍ୟ ଦେଶ ତ୍ୟାଗକରି ମାନବ ଜୀବନର ଶତକୋଳାହଳ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିବାକୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଚେଷ୍ଟା କଲାପରେ ସଫଳକାମ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରେତ ପକ୍ଷରେ ଏହା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ଏହି ପ୍ରେତ ଏପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯେ ପ୍ରକୃତିର ଯାହା କିଛି ଗୋପନୀୟ, ଅଲୌକିକ କ୍ଷମତା ସେ ସବୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ତା'ର ଇଙ୍ଗିତରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇପାରେ । ତା'ର ସେହି ଆବାସ ଭୂମି, ଯେଉଁଠିରେ ଶତ ଶତ ବର୍ଷଧରି ସେ ଜୀବିତ ରହିଛି ପ୍ରେତ ଭାବରେ, ତାହି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଭୂତାତ୍ତ୍ୱିକ ଏବଂ ରାସାୟନିକ ଉପାଦାନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେଠାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଗଭୀର ଗହ୍ୱର ଯେ କେଉଁ ଦିଗକୁ ଗତି କରିଛି ସ୍ଥିର କରାଯାଇ ପାରେନା । ଅସଂଖ୍ୟ ଆଗ୍ନେୟଗିରି ଏବେ ବି ଅଦ୍ଭୁତଧର୍ମୀ ତରଳ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ବାଷ୍ପ ଉଦ୍‌ଗୀରଣ କରନ୍ତି, ଯାହା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ବିଷାକ୍ତ କରି ଜୀବନ ନାଶ କରେ । ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ, ପ୍ରକୃତିର ଏହି ଅଜ୍ଞାତ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଚୁମ୍ବକ କିମ୍ବା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତିର ମିଶ୍ରଣ ଘଟିଛି, ଯାହା ଜୀବଜଗତ ଉପରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏ ସବୁ ସହିତ ସେ ନିଜେ ବହୁ

ସୁଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ଥିଲା । ଇତିହାସର ଏକ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ ମୁଖର କାଳରେ ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ସହିତ ସାହସିକ ହୃଦୟ ନେଇ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଗୌରବ ଲାଭ କରିଥିଲା । ପୁଣି ତା'ର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଉପାଦାନର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତା ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଥିଲା । କ୍ଷମତାର ଅପପ୍ରୟୋଗ ନହୋଇଥିଲେ ଏ ମହତ୍ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବାସ୍ତବିକ ଜଗତର କି ମହାନ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରି ନ ଥା'ନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ପରିଣାମ କ'ଣ ହୋଇଛି, ଆମେ ନିଜେ ଦେଖିଲେ । ସେ ତୁମକୁ କଳୁଷିତ କରିଛି । କ୍ଷମା କର ମା'—ଏ କଥା କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛୁ, କେବଳ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ସେ ତୁମକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଦୂଷିତ କଲା ଯେ ତୁମେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରି ମାନବଜୀବନର ଚରମ ପରିଣତି, ଈଶ୍ୱରସୃଷ୍ଟିର ସାଧାରଣ ନିୟମ ମୃତ୍ୟୁ ଯେତେବେଳେ ବରଣ କରିବ, ଠିକ୍ ତାରି ସ୍ୱରୂପ ଧାରଣ କରିବ । କିନ୍ତୁ ନା ' ତାହା କେବେ ହୋଇ ପାରେନା ! କେବେ ହେବ ନାହିଁ !! ଆମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛୁ ତାହା ହେବାକୁ ଦେବୁନାହିଁ !!! ଆମ୍ଭେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛାର ଦାସ ; ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏହି ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ଏହାର ଜନସମାଜର ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପୁତ୍ର ଜୀବନ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପିଶାଚ କବଳରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇ ପାରେ ? ଏହି ରାକ୍ଷସର ଉପସ୍ଥିତି ଯେ ତାଙ୍କର ମହତ୍ତ୍ୱରେ କଳଙ୍କ ଲେପନ କରିବ ! ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ବଳରେ ହିଁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମାକୁ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛୁ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଧର୍ମଯୋଦ୍ଧାଗଣଙ୍କପରି ତା' କବଳରୁ ଅନ୍ୟ ଆତ୍ମାଗଣଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଧର୍ମଯୋଦ୍ଧାଗଣଙ୍କପରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପଥରେ । ସେମାନଙ୍କପରି ଯଦି ଆମମାନଙ୍କର ପତନ ଘଟେ ସଦୁଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଘଟିବ—ଶୋଚନା କାହିଁକି ?" ସେ ଅଟକି ଯିବାରୁ ମୁଁ ପଚାରିଲି—

"କିନ୍ତୁ ଚତୁର କାଉଣ୍ଟ୍ କ'ଣ ପ୍ରତିରୋଧ ନକରି ରହିବ ? ବ୍ୟାଘ୍ର ଯେଉଁ ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ ତାକୁ ଯେପରି ଏଡ଼ାଇ ଚାଲେ, ସେ ସେହିପରି ଇଂଲଣ୍ଡ୍‌ରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହୋଇ ଭବିଷ୍ୟତପ୍ରତିରୋଧକୁ ପରିହାର କରିବ ନାହିଁ ?"

"ଆଃ ! ତୁମର ଏ ବ୍ୟାଘ୍ର ଉପମାଟି ବାସ୍ତବିକ ଚମତ୍କାର ! ମୁଁ ସେଇଟା ଗ୍ରହଣ କଲି । ଭାରତୀୟମାନେ କହନ୍ତି ବ୍ୟାଘ୍ର ଥରେ ମନୁଷ୍ୟ ରକ୍ତ ସ୍ୱାଦ ଅନୁଭବ କରି ନରଖାଦକରେ ପରିଣତ ହେଲେ ନିଃଶଙ୍କଭାବରେ ଶିକାର ଉପରକୁ ଝାମ୍ପିଦିଏ ଦୁର୍ବାର ଗତିରେ । ଆମର ଏ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରୁ ଯାହାକୁ ବିତାଡ଼ିତ କରିଛନ୍ତି ସେ ବି ଗୋଟାଏ ନରଖାଦକ ବ୍ୟାଘ୍ର । ସେ ବି ଶିକାର ସନ୍ଧାନ ନକରି ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ତା'ର ଜୀବନ କାଳର ତୁର୍କିଭୂମିର ସୀମାନ୍ତ ପାର ହୋଇ ଶତ୍ରୁକୁ ତା'ର ନିଜ ଭୂମିରେ ହିଁ ବାରମ୍ବାର ଆକ୍ରମଣ କରିଛି । ବାରମ୍ବାର ପରାଜିତ ହୋଇ ପଳାୟନ କରିଛି । ତଥା

ଉଦ୍ୟମରୁ ବିରତ ନ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ଅଭିଯାନ ଚଳାଇଛି । ତା'ର ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ତା'ର ସହନଶୀଳତା, ତା'ର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଉଦ୍ୟମ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ! କେବେ ଥରେ ତା'ର ଶିଶୁ ମନରେ ଧାରଣା ଜାତ ହେଲା—ସେ କୌଣସି ମହାନଗରୀକୁ ଆସିବ । କ'ଣ କରିଛି ସେଥିପାଇଁ ? ଜଗତର ଯେତେସ୍ଥାନ ତା'ପାଇଁ ସୁବିଧା ହେବ, ସବୁ ସ୍ଥିର କରିଛି । ତା'ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ପ୍ରଥମେ ଅପୂର୍ବ ଧୈର୍ଯ୍ୟସହିତ ନିଜର ଶକ୍ତି, କ୍ଷମତାର ସୀମା ସମ୍ପର୍କରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିବ । ନୂତନ ନୂତନ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିବ । ଅନ୍ୟ ଦେଶର ସାମାଜିକ ଜୀବନ, ନୂତନ ପରିବେଶ, ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଅର୍ବାଚୀନ ଲୋକରୀତି, ରାଜନୀତି, ଆଇନ୍‌କାନୁନ୍, ଅର୍ଥନୀତି, ବିଜ୍ଞାନ, ଲୋକାଭ୍ୟାସ, ଲୋକାଚାରର ସବୁ ବିଷୟ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଛି । ଏହିପରି ଭାବରେ ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ ଫଳରେ ଶୋଣିତ କ୍ଷୁଧା ତା'ର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାକୁ ହିଁ ବଳବତ୍ତର କରିଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ତା'ର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅନୁମାନ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ସତ୍ୟରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେବାଦ୍ୱାରା ତା'ର ବୌଦ୍ଧିକ ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇଛି । ଏ ସମସ୍ତ କର୍ମ ତା'ର ଏକକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ! ଚିନ୍ତାକର ଗୋଟାଏ ବିସ୍ମୃତ ଭୂମିର ପରିତ୍ୟକ୍ତ ସମାଧିମନ୍ଦିରରେ ରହି ଯଦି ଗୋଟାଏ ପ୍ରେତ ଏ କର୍ମ କରିପାରେ; ତେବେ ତା' ସମ୍ମୁଖରେ ଉନ୍ନତ ଚିନ୍ତାର ବୃହତ୍ତର ଜଗତ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିଲେ କି ଅଘଟନ ନଘଟାଇବ ? ସେ ମରଣକୁ ଉପହାସ କରିପାରେ, ଜଗତନିବାସୀ ରୋଗ ମଧ୍ୟରେ ତା'ର ପ୍ରଗତି ଅବାଧ ଗତିରେ ସାଧିତ ହୁଏ । ଆହା ! ଏପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ ଶକ୍ତି ଯଦି ପିଶାଚପ୍ରେରିତ ନହୋଇ ଭଗବତ୍ ପ୍ରେରିତ ହୋଇଥା'ନ୍ତା, ଆମର ଏଇ ଜଗତରେ କି ମହତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରି ନ ଥା'ନ୍ତା ! ଯାହାହେଉ—ଏପରି ଏକ ବ୍ୟାଧିରୁ ଧରାକୁ ମୁକ୍ତ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭେମାନେ ବଦ୍ଧପରିକର ! ଆମେ ନୀରବରେ କର୍ମ କରିଯିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସକୁ ଗୋପନୀୟ ରଖି । କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏ ଆଲୋକପ୍ରାପ୍ତ ଯୁଗରେ ଲୋକ ଯାହା ଆଖିରେ ଦେଖେ, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଅବିଶ୍ୱାସ କରେ । ସଭ୍ୟ, ଶିକ୍ଷିତ ଜ୍ଞାନାଲୋକପ୍ରାପ୍ତ ମାନବ ସମାଜର ସନ୍ଦେହ, ଅବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ତାକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବ । ଏହା ହିଁ ହେବ ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତା'ର ଉଭୟ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ରକ୍ଷା କବଚ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଆମ୍ଭର ଓ ପ୍ରେମ ପ୍ରତିମାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ, ମାନବସମାଜର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ କିମ୍ବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ଗୌରବ ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟିତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଜ୍ଞାନଗର୍ବିତ ଅହମିକାଗ୍ରସ୍ତ ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକଗଣ ବିପଦ ମଧ୍ୟକୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଠେଲି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟୋଦ୍ୟତ ହେବେ ନାହିଁ !"

କିଛି ସମୟ ଆଲୋଚନା ପରେ ସ୍ଥିର ହେଲା ଯେ ଆଜି କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଶୋଇଲାବେଳେ ଏହିସବୁ କଥା ଚିନ୍ତାକରି ସମାଧାନର

ଉପାୟ ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ । କାଲି ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ବେଳେ ସେ ଯାହାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କହିଲାପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମପନ୍ଥା ସ୍ଥିର କରାଯିବ ।

— ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତି ଆଜି ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଯେମିତି ମୋର ଭୂତାବିଷ୍ଟତା ଦୂର ହୋଇ ଯାଇଛି ! ବୋଧହୁଏ……ମୋର ଅନୁମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରେନା । ଏଇ ଦର୍ପଣରେ ଦେଖାଯାଉଛି କପାଳର ରକ୍ତାଭ କ୍ଷତ ! ମୁଁ ଅଦ୍ୟାପି ଅପବିତ୍ର, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ—

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରି

୫ ଅକ୍ଟୋବର

ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଉଠିଲି । ଭାବୁଛି, ସୁନିଦ୍ରା ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଖୁବ୍ ଭଲ କାମ ଦେଇଛି । ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ୍ ପାଇଁ ଏକାଠି ହେଲାବେଳେ ଦେଖାଗଲା ସମସ୍ତେ ଆଶାତୀତ ଭାବରେ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ । ମନୁଷ୍ୟର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସହିନେବା କ୍ଷମତା କେତେ, ଭାବିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ! ଗୋଟାଏ କିଛି ବାଧା କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦୂର ହୋଇଗଲା—ଏପରିକି କେହି ପ୍ରିୟଜନର ମୃତ୍ୟୁ ଦ୍ୱାରା ହେଉ ପଛେ—ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଆମେ ଫେରି ଆସନ୍ତି ଆଶା, ଉତ୍ସାହ, ଆନନ୍ଦୋତ୍ସବ ଭିତରକୁ । ଟେବୁଲ୍ ଚାରିପଟେ ବସିଥିଲାବେଳେ ବହୁବାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଭାବୁଛି—ଯାହାସବୁ ଏଇ କେଇଦିନ ଭିତରେ ଘଟି ଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ାକ ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁ ତ ? କିନ୍ତୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ କପାଳର ରକ୍ତଦାଗ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲକ୍ଷଣି ବାସ୍ତବତାକୁ ଫେରିଅସିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଘଟଣାଟିକୁ ଯେତେ ଘୁରାଇ ଫେରାଇ ଚିନ୍ତା କରୁଛି, ଆମମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର କାରଣ ଯେ ଏବେ ବି ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିଛି, ଏ କଥା ଅସମ୍ଭବ ମନେ ହେଉଛି । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅସୁବାଧା ଅବସ୍ଥା କଥା ପ୍ରାୟ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ କପାଳର କ୍ଷତ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲେ ଘଟଣାଟା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ମୋର ଏହି ପଢ଼ାଘରେ ସମସ୍ତେ ବସି ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମପନ୍ଥା ସ୍ଥିର କରିବୁ । ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଅସୁବାଧା ଦେଖୁଛି, ଅବଶ୍ୟ ଏହାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ; ତଥାପି ମୋର ମନ କହୁଛି ଯେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ମନଖୋଲି ସବୁକଥା କହିବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ମନେ ହେଉଛି ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ମୁଖକୁ କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ବାନ୍ଧି ଦେଇଛି । ମୁଁ ଜାଣେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱକୀୟ ଅନୁମାନ

ଜପର ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟରୂପେ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଏ କଥା ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ କହୁଛି । ଆମେ ଏ ବିଷୟରେ ଏକାନ୍ତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବୁ । ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳରେ କୌଣସି ସାଂଘାତିକ ବିଷ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । କାଉଣ୍ଟ୍ ତା'ର ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ଭାଷାରେ 'ପିଶାଚର ଧର୍ମଦୀକ୍ଷା' ଦେଇଛି । ଭଲ ଜିନିଷରୁ ବି ବିଷ କ୍ଷରିତ ହୋଇପାରେ— ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ପତନଶୀଳ ବସ୍ତୁରୁ ଅଦ୍ଭୁତ ବିଷାକ୍ତ କ୍ଷାର ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବାର କାରଣ ତ ପୁଣି ଅଜ୍ଞାତ ରହିଛି ? ତେଣୁ କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ଅସମ୍ଭବ ମନେ କରିବାରେ କ'ଣ ଅଛି ? ଗୋଟିଏ କଥା— ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ନୀରବତା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଯେବେ ସତ୍ୟହୁଏ, ତେବେ ଆମ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଂଘାତିକ ଅସୁବିଧା ଦେଖାଦେବ— ଅଜ୍ଞାତ ବିପଦ ସମ୍ମୁଖରେ ଆମର ! ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ନୀରବ ରହିବାକୁ ବାଧ କରୁଛି, ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ମୁଖର କରିପାରେ ? ଓଃ ! ଆଉ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ ! ମୋର ଭାବନାଫଳରେ ଯେ ଏକ ମହୀୟସୀ ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଛି !

ଏଇ ! ଅନ୍ୟମାନେ ଆସିବା ଆଗରୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆସିଲେଣି । ତାଙ୍କୁ କହେ କଥାଟା—

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ପ୍ରଫେସର ଆସିଲାରୁ ଘଟଣାର ଅବସ୍ଥା ଆଲୋଚନା କଲୁ । ଅନୁଭବ କଲି, ପ୍ରଫେସର୍ କିଛି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସଂକୋଚ ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ଏଣୁ ତେଣୁ କଥା କହୁ କହୁ ହଠାତ୍ କହି ପକାଇଲେ—

''ବନ୍ଧୁ ଜନ୍ ! ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି ଯାହା ତୁମ ମୋ ଭିତରେ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ହେବ- ଅନ୍ତତଃ ଆରମ୍ଭ ଅବସ୍ଥାରେ । ପରେ ହୁଏତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ । ମାଡାମ୍ ମୀନା ବିଗୃଙ୍ଖା କ୍ରମଶଃ ବଦଳିଯାଉଛି !'' ଏ ଉକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ମୋର କଦର୍ଯ୍ୟ ଭାବନାର ସମର୍ଥନ ଅନୁଭବ କରି ଗୋଟାଏ ହିମବାହ ଯେପରି ମୋର ସ୍ନାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା ' ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହି ଚାଲିଲେ—

''ମିସ୍ ଲୁସି ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ନିର୍ଭରକରି ପରିସ୍ଥିତି ଅନାୟତ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏଥର ।

ବାସ୍ତବରେ, ଉପସ୍ଥିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ କଷ୍ଟକର । ଏ ନୂତନ ବିପଦର ଆବିର୍ଭାବ ଫଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପିଶାଚର ସମସ୍ତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ତା'ର ମୁଖରେ ଫୁଟିଉଠିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛୁ । ଅବଶ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ ସାମାନ୍ୟ—ଅସ୍ପଷ୍ଟ ! କିନ୍ତୁ ମୋ ଆଖିକୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ କିଞ୍ଚିତ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହୋଇଯାଉଛି । ସମୟେ ସମୟେ ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ କଠୋର । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ବିଶେଷ କିଛି ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ନୁହେଁ । ଅସଲ କଥା, ମିସ୍ ଲୁସିପରି ବହୁ ସମୟ ସେ ନୀରବ । ଦେଖିଥିବ : ଯାହା କହିବା କଥା ନକହି ଲୁସି ଲେଖି ରଖିଥିଲା—ଆମେ ପରେ ଜାଣିଲେ ? ମୋର ଉପସ୍ଥିତ ଆଶଙ୍କା କଥା ଶୁଣ ! ଯଦି ଆମର ସମ୍ମୋହନ ବଳରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ମନକଥା ସେ କହିପାରେ, ସେହିପରି ଆମ କଥା କାଉଣ୍ଟ୍ ନିକଟରେ କାହିଁକି ପ୍ରକାଶ କରୁ ନଥିବ ? ବରଂ କହିବ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଟା ବେଶି ସମ୍ଭବ । କାରଣ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ସେ ତା'ର ମନକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିଛି । ତା'ର ରକ୍ତ ପାନ କରିଛି । ତାକୁ ନିଜର ରକ୍ତ ପାନ କରାଇଛି । ତେଣୁ ସେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ତା'ର ମନକୁ ବାଧ୍ୟ କରିପାରେ ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାପାଇଁ ।" ମୁଁ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲି । ସେ କହି ଚାଲିଲେ—

"ତେଣୁ ଏଥିରେ ବାଧାଦେବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତା' ନିକଟରେ ଗୋପନ ରଖିବା । କିଛି ନ ଜାଣିଲେ କ'ଣ କହିବ ତାକୁ ? ଅବଶ୍ୟ କାମଟା ଭାରି କଷ୍ଟକର ଆମ ପକ୍ଷରେ । ଏ କଥା ଚିନ୍ତାକରି ମୋର ମନ ଆକୁଳ ହେଉଛି । ତଥାପି କରିବାକୁ ହେବ ! ଆଜି ଆମର ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ତାକୁ କହିଦେବି ଏଣିକି କୌଣସି କାରଣରୁ ଆମ ଆଳାପ ଆଲୋଚନାରେ ସେ ଭାଗ ନେବନାହିଁ । ଆମ୍ଭେମାନେ କେବଳ ତାକୁ ସମସ୍ତ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବୁ ।" ଏହି ଉତ୍ପୀଡ଼ିତା ନାରୀଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ହୃଦୟର ବ୍ୟାକୁଳତା ଯେପରି ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଘର୍ମରୂପେ କପାଳକୁ ସିକ୍ତ କଲା । ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ କପାଳ ପୋଛିଲେ । ଭାବିଲି, ଯଦି କହେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲି, କିଛିଟା ହୁଏତ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେବେ ? ଅନ୍ତତଃ ତାଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଭାବ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ପ୍ରକାଶ କଲି ଏବଂ ଆଶାନୁରୂପ ଫଳ ଦେଇ ଗଲା ।

ସମସ୍ତେ ଆସିବା ବେଳ ହୋଇଗଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଯାଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ବେଦନାଦାୟକ ଅଭିନୟ ନିମନ୍ତେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ—ଏକାକୀ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ମିଟିଂ ଆରମ୍ଭରୁ ଆମେ ବିଶେଷ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲୁ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ତାଙ୍କ ପତିଙ୍କ ହାତରେ ଖବର ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ୍ଭ ସହିତ ଯୋଗ ଦେବେ ନାହିଁ । କାରଣ, ସେ ମନେକରନ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅସୁବିଧା ବୋଧ କରୁଥିବୁ ଏବଂ ସେ ନ ରହିଲେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ଆମେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଗୁହିଁ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କଲୁ । ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ ହେଲା—ଯଦି ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ନିଜେ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା କରି ଏପରି କରିଥାନ୍ତି ତା' ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ପାଉଥିବେ ନିଶ୍ଚୟ । ତଥାପି ଏହା ଫଳରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବିପଦକୁ ଏଡ଼ାଯାଇ ପାରିବ । ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଗୁହିଁ ଏବଂ ଯଥା ସମ୍ଭବ ମନକଥା ମନରେ ରଖି ସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରିବା କଥା, ପରେ ଦୁହେଁ ଏକୁଟିଆ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବୁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଭିଯାନର ଯୋଜନା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ । ପ୍ରଥମେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବିବରଣୀର ଗୋଟାଏ ମୋଟା ମୋଟି ଧାରଣା ଦେଲେ—

" 'ଜାରିନା କାଥରିନ୍' କାଲି ସକାଳେ ଟେମ୍ସ୍ ଛାଡ଼ିଲା । ଯଦି ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଯାଏ ଅନ୍ତତଃ ତିନି ସପ୍ତାହ ଲାଗିବ ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥଳ ପଥରେ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଆମେ ତିନି ଦିନରେ ଯାଇପାରିବା । ଆଉ ଦିନେ ନିଅ ଜାହାଜପାଇଁ । କାରଣ ପାଗ ଖରାପ ହୋଇପାରେ ? କିମ୍ବା କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଜେ ଖରାପ ପାଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ? ତା'ପରେ, ଆମ ଯିବାର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଯୋଗକର । ତଥାପି ଆମ ହାତରେ ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ରହୁଛି । ତେଣୁ ସୁବିଧାରେ ଯିବାପାଇଁ ଆମେ ୧୭ ତାରିଖରେ ଏଠାରୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବା । ତା'ହେଲେ ଜାହାଜ ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଦିନକ ଆଗରୁ ଆମେ ପହଞ୍ଚିଯିବା । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ନାନା ବିଷୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯିବାବେଳେ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଯିବା—ଉଭୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଏବଂ ପାର୍ଥିବ ରୀତିରେ ।" କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ଯୋଗ ଦେଲା—

"କାଉଣ୍ଟ୍ ଗଧିଆପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ । ହୁଏତ ସେ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିପାରେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆମ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସହିତ ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟାର୍ ନେଲେ ଭଲହେବ । ଏଇ ପଶୁଗୁଡ଼ାକ ନେଇ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲେ ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟାର୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଷୟରେ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ । ମନେପଡ଼ୁଛି ଆର୍ଥର୍ ! ଟୋବୋଲକ୍‌ସ୍‌ରେ ଦଳେ ଆମକୁ କେମିତି ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଥିଲେ ? ଆଉ ଆମେ ତାଙ୍କୁ କେମିତି ସାବାଡ଼ କରିଥିଲେ ?"

"ଉତ୍ତମ ପ୍ରସ୍ତାବ" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ "ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟାର୍ ନିଶ୍ଚୟ ନେବା । କୁଇନ୍‌ସେଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ସବୁବେଳେ ସୁଚିନ୍ତିତ । ବିଶେଷତଃ ଶିକାର ବିଷୟରେ । ଇତ୍ୟବସରରେ ଏଠାରେ ତ କିଛି କାମ ନାହିଁ ଆମର ? ଭାର୍ଣ୍ଣା ଆମମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନୂଆଜାଗା । ତେଣୁ ଆଗରୁ ଗଲେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଏଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭଲ ? ଆଜି ରାତି କାଲି ଦିନତମାମ୍ ଅଛି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାପାଇଁ । ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ହୋଇଗଲେ ଚାରିଜଣଯାକ ବାହାରି ପଡ଼ିବା ।"

"ଚାରିଜଣ ?" ହାରକର୍ ପଚାରୁ ପଚାରୁ ଜଣ ଜଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ।

"ନିଶ୍ଚୟ ।" ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ସହଜ ଉତ୍ତର, "ତୁମେ ରୁହ ତୁମ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେବାପାଇଁ ।" ହାରକର୍ କିଛି ସମୟ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ ତା'ପରେ ସଙ୍କୁଚିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ---

"ଆଚ୍ଛା ଏକଥା ସକାଳେ ବିବେଚନା କରିବା । ମୁଁ ମୀନା ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରେ ।" ମୋର ଧାରଣା ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିଦେବା ଦରକାର । ସେ ଯେପରି ଆମ କଥାବାର୍ତ୍ତା ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ ନ କରନ୍ତି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲି । ତାଙ୍କୁ ଚେତାଇଦେବାକୁ କାଶିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ କେବଳ ମୁହଁରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଇ ଚାହିଁଲେ । କ'ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାଙ୍କର କେଜାଣି ?

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରି

୫ ଅକ୍ଟୋବର, ଅପରାହ୍ନ :

ଆଜି ସକାଳ ମିଟିଂରେ ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଘଟଣାର ନୂତନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମୋର ମନକୁ ଏପରି ବିସ୍ମୟପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଇଛି ଯେ, କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତାର ସ୍ଥାନ ସେଠାରେ ନାହିଁ । ଆମ ଆଲୋଚନାରେ ଭାଗ ନ ନେବାପାଇଁ ମୀନାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମୋତେ ଭାବନାରେ ପକାଇଛି । ତା' ସହିତ ତ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଚଳିବ ନାହିଁ; କେବଳ ଅନୁମାନ କରିବା କଥା । ତାହା ମଧ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ସମାଧାନରେ ପହଞ୍ଚି ନାହିଁ । ପୁଣି ଅନ୍ୟମାନେ କଥାଟାକୁ ଯେମିତି ସହଜରେ

ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ସେ'ଟା ବି ମହା ଧନ୍ଦାରେ ପକାଉଛୁ ମୋତେ । ପୂର୍ବ ଆଲୋଚନାରେ ସ୍ଥିର ହେଲା ଆମ ଭିତରେ କୌଣସି କଥା ଗୋପନୀୟ ରଖାଯିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ । ଶାନ୍ତ ସରଳ ଶିଶୁଭଳି ମୀନା ଶୋଇଛି । ଅଧରୋଷ୍ଠ ଦୁଇଟି ଈଷତ୍ ବନ୍ଦ । ମୁଖରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ଆନନ୍ଦ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଲୋପ ପାଇନାହିଁ—

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ସବୁ କେମିତି ଅଦ୍ଭୁତ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ବସି ବସି ମୀନାର ମୁଖମୁଦ୍ରା ଲକ୍ଷ୍ୟକରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା'ର ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଯେଉଁଟା ଉଲ୍ଲାସ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ କରୁଥିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଖେଇଆସିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟର ଅମନମ୍ନ ଗତି ସହିତ ପୃଥିବୀର ଛାୟାଚ୍ଛନ୍ନତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । କକ୍ଷଟିର ଗମ୍ଭୀରତା ମନକୁ ପୀଡ଼ା ଦେଲା । ଏତିକିବେଳେ ମୀନା ହଠାତ୍ ଆଖି ଖୋଲି ମୋତେ ଚାହିଁଲା ମଧୁର ଭାବରେ । ତା'ପରେ କହିଲା—

"ଜନାଥନ୍ ! ତୁମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର ମୋର ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ ରଖିବ । ଭଗବାନଙ୍କ ଜ୍ଞାତସାରରେ ହିଁ ମୋ ଆଗରେ ଏ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବ ଏବଂ ମୋର ଶତ ଅନୁରୋଧ ଉପରୋଧ ଲୋତକପାତ ସତ୍ତ୍ୱେ ତାହା ଭଙ୍ଗ କରିବ ନାହିଁ । ଶୀଘ୍ର ! ଶୀଘ୍ର ! ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର ।"

"ମୀନା ! ସେଭଳି କୌଣସି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ଅନ୍ତତଃ ମୋର ସେପରି ଅଧିକାର ନାହିଁ, କହିବ ।"

"କିନ୍ତୁ ପ୍ରିୟତମ !" ମୁଖରେ ତା'ର ପବିତ୍ରତାର ଅଲୋକ, ଚକ୍ଷୁଦୁଇଟିରୁ ଧ୍ରୁବତାରାଭଳି ପବିତ୍ର ଆଲୋକ ବିକୀର୍ଣ୍ଣ । "ତୁମର ପ୍ରୟୋଜନ ନ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ମୋର ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା । ଏଥିରେ ମୋର କିଛି ସ୍ୱାର୍ଥ ନାହିଁ । ତୁମେ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ପଚାରିପାର, ମୁଁ ଠିକ୍ କହୁଛି କି ନାହିଁ ଯଦି ସେ ରାଜି ନ ହୁଅନ୍ତି, ତୁମେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିପାର । କିମ୍ବା ତୁମେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯଦି ସ୍ଥିରକର ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞାରୁ ଓହରି ଯାଇପାର, ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।"

"ଶପଥ କଲି !" ମୁଁ କହିଲି ଫଳରେ ଗୃଶ ଖୁସି ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା'ର ମସ୍ତକରେ ଏହି ରକ୍ତ ଚିହ୍ନ ବିଦ୍ୟମାନ ପ୍ରକୃତ ସୁଖ ତା'ର କାହିଁ ? ସେ କହିଲା—

‘‘ମୋ ଆଗରେ ଶପଥ କର, କାଉଣ୍ଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯାନର ଯାହା କିଛି ଯୋଜନା ସ୍ଥିର କରିବ ମୋତେ କିଛି କହିବ ନାହିଁ । ଖାଲି କଥାରେ ନୁହେଁ, ଆକାର, ଇଙ୍ଗିତ, ଆଭାସରେ ମୋତେ ଜଣାଇ ଦେବନାହିଁ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ଦେହରେ ‘ଏ’ ଅଛି ।’’ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ତା’ର କପାଳର କ୍ଷତ ଚିହ୍ନକୁ ଦେଖାଇଦେଲା । ପ୍ରକୃତରେ ତା’ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସତତା ଅନୁଭବ କରି କହିଲି –

‘‘ଶପଥ କଲି ।’’ ଅନୁଭବ କଲି, ଆମ ମଝିରେ ଏକ ଦୁର୍ଲଂଘ୍ୟ ପାଚୀର ଠିଆ ହୋଇଗଲା !

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା, ମଧ୍ୟରାତ୍ରି :

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୀନାର ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦୋଚ୍ଛ୍ୱଳ ଭାବ । ଏପରିକି ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସତେ ଯେପରି ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲତାଟା ଗୋଟିଏ ସଂକ୍ରାମକ ଭାବ ! ଫଳରେ ମୁଁ ନିଜେ ଅନୁଭବ କଲି ଯେଉଁ ବିଷଣ୍ଣତାର ଆଚ୍ଛାଦନ ଆମକୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରୁଥିଲା ତାହା ଦୂର ହୋଇଯାଇଛି । ସମସ୍ତେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇବାକୁ ଗଲୁ । ମୀନା କ୍ଲାନ୍ତ ଶିଶୁପରି ଶୋଇପଡ଼ିଲାଣି । ବାସ୍ତବିକ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ! ସାଙ୍ଘାତିକ ଅସୁବିଧା ମଧ୍ୟରେ ସୁଖନିଦ୍ରା ଯିବାର କ୍ଷମତାଟି ତା’ର ରହିଛି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ । ଏହି ନିଦ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ପାଶୋରି ପାରୁଛି ସେ । ଆଜି ତା’ର ଆନନ୍ଦୋଚ୍ଛ୍ୱଳତା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କଲାପରି ଏ ସୁଖନିଦ୍ରା ମୋତେ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତା କି ! ଦେଖେ ଚେଷ୍ଟାକରି । ଆହା ! ସ୍ୱପ୍ନବିହୀନ ନିଦ୍ରା……

୨ ଅକ୍ଟୋବର, ପ୍ରଭାତ :

କିମାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟମ୍ ! ଠିକ୍ ଗତକାଲି ସମୟକୁ ମୀନା ମୋତେ ଉଠାଇ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଡାକିବାକୁ କହିଲା । ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାପାଇଁ ଡାକୁଛି । ତେଣୁ କିଛି ନ ପଚାରି ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ସେ ବୋଧହୁଏ ଏପରି ଡକରା ଆଶାକରି ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାର ମଧ୍ୟ ମେଲା ଯେମିତି ଆମ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ ଶୁଣି ପାରିବେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସି ମୀନାକୁ ପଚାରିଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ଆସିପାରିବେ କି ?

‘ନା ! ଦରକାର ନାହିଁ । ଆପଣ ସେମାନଙ୍କୁ ପରେ କହିଦେବେ । ମୋର କହିବା କଥା, ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଯିବି ।’’

ମୁଁ ତ ଚମକିପଡ଼ିଲି—ଡାକ୍ତର ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କର ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ ଅବସ୍ଥା । ସେ ପଚାରିଲେ—"କାହିଁକି ?"

"ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ସଙ୍ଗରେ ନେବେ । ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିଲେ ମୁଁ ନିରାପଦ, ଆପଣମାନେ ମଧ୍ୟ ନିରାପଦ ।"

"କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ମା' ? ତୁମେ ଜାଣ ତୁମର ନିରାପତ୍ତା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଆମର ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆମେ ବିପଦ ମଧ୍ୟକୁ ଝାସ ଦେବାକୁ ଯାଉଛୁ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ—ତୁମ ପକ୍ଷରେ ବିପଦଟା ଅଧିକ—ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ—ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ—ଘଟଣା ଯାହା ହୋଇଛି—"ସେ ଅଟକିଗଲେ । ଇତସ୍ତତଃ ହେଲେ—

କିନ୍ତୁ ମୀନା ତା'ର କପାଳକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି କହିଲା—

"ମୁଁ ଜାଣେ । ସେଥିପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି । ହଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠିଆସୁଛି । ଏତିକିବେଳେ ଯାହା କିଛି କହିପାରିବି । ପରେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଆହ୍ୱାନରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି । ପୁଣି ଯଦି ଅନ୍ୟକୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରିବାକୁ ସେ ଆଦେଶ ଦିଏ ମୁଁ ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ନେବି । ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଅନ୍ୟ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇବାକୁ, ଏପରିକି ଜୋନାଥନ୍‌କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିବିନାହିଁ ।" ଭଗବାନ ! ଦେଖୁଛ ଭଗବାନ ! କି କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ମୋତେ ଚାହିଁଛି ? ଆପଣଙ୍କର ପବିତ୍ର ହୃଦୟ, ଅନୁଚରଗଣଙ୍କପରି ପବିତ୍ର ତା'ର ଭଙ୍ଗୀ ! ମୁଁ କେବଳ ତା'ର ହାତ ଚିପିଧରିଥାଏ । ଉତ୍ତେଜନାର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ମୋର ବାକ୍‌ଶକ୍ତି ରୁଦ୍ଧ—ଲୋତକପାତ ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । ସେ କହିଚାଲିଛି—

"ଆପଣମାନେ ପୁରୁଷ—ସାହସୀ, ଶକ୍ତିମାନ । ଆପଣମାନଙ୍କ ମିଳିତ ଶକ୍ତି ଯାହାକୁ ପରାଜିତ କରିପାରେ ଜଣକର ଶକ୍ତି ତା' ନିକଟରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବ । ତା'ପରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନରେ ଲାଗିପାରେ, ଆପଣ ମୋତେ ସମ୍ମୋହିତ କଲେ ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ତାହା ନିଜେ ଜାଣିପାରିବି ନାହିଁ ।" ଡାକ୍ତର ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ତୁମେ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିମତୀ ! ତୁମେ ଯିବ ଆମ ସହିତ; ଆଉ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଶକ୍ତିର ଉଦ୍ୟମରେ ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ !" ଏ କଥା କହିଲା ପରେ ମୀନା ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲା । ତା'ର ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା ଫଳରେ ତାକୁ ଚାହିଁଲି । ତକିଆରେ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ପୁଣି ଶୋଇପଡ଼ିଛି । ଏପରି ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛି ଯେ

ପରଦା ଆଢ଼େଇଦେଲା ଫଳରେ ଘରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ବନ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ମୁଛା ଉଠିଲା ନାହିଁ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ ନୀରବରେ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବାପାଇଁ । ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ, ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଏବଂ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମୀନା ଯାହା କହିଥିଲା ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା ପରେ ଭ୍ୟାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

“ସକାଳେ ଘଣ୍ଟାଁ ଯିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ନୂତନ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ଆମ୍ଭେମାନେ । ସେ ହେଉଛି ମାଡାମ୍ ମୀନା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଆତ୍ମା ପବିତ୍ର । ସେ ଆଜି ଯାହା ଆମକୁ କହିଲା ସେତିକି କହିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଭାରି କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ । କିନ୍ତୁ ସେ ଠିକ୍ କହିଛି । ଆମକୁ ଯଥା ସମୟରେ ସତର୍କ କରି ଦେଇଛି । ଦେଖ— ଆମେ ଯେପରି କୌଣସି ସୁଯୋଗକୁ ହାତଛଡ଼ା ନ କରନ୍ତୁ । ଘଣ୍ଟାରେ ସେ ଜାହାଜ ପହଞ୍ଚିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଆମକୁ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ।”

“କ'ଣ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ?” ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

ପ୍ରଫେସର୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

“ପ୍ରଥମେ ସେ ଜାହାଜକୁ ଯାଇ ବାକ୍ସଟା ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପରେ ତା'ଉପରେ ଖଣ୍ଡେ ବନ୍ୟ ଗୋଲାପ ଡାଳ ବାନ୍ଧିଦେବା । ଏଇଟି ଥିଲେ ଭିତରୁ ସେ ବାହାରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସ ତ ସେଇଆ କହେ ? ତା'ପରେ ଯେତେବେଳେ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ, ପାଖରେ କେହି ନଥିବେ -- ଆମେ ବାକସ ଖୋଲିବା—ତେଣିକି ସବୁ ଠିକ ହୋଇଯିବ ।”

“ନା ନା ! କୌଣସି ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ନାହିଁ” ମରିସ୍ କହି ଉଠିଲେ “ବାକ୍ସଟାକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ଖୋଲି ପିଶାଚକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବି— ହଜାର ଲୋକ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତୁ କିମ୍ବା ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁପଛେ ।” ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଧରି ପକାଇଲି—ହାତ ତ ନୁହେଁ, ଇସ୍ପାତ୍ ଖଣ୍ଡ ! ଭାବୁଛି ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ । ଭ୍ୟାନ ହେଲସିଂ କହିଲେ,—

“ସାବାସ ସାହସୀ ପିଲା ! କ୍ୱଇନ୍‌ସେ ଯଥାର୍ଥ ପୁରୁଷ ! ଭଗବାନ ତା'ର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ବାବା ! ତୁମେ କ'ଣ ମନେ କରୁଛ ଆମ ଭିତରୁ କେହି ଭୟରେ ପଛେଇ ଯିବ ? କେବେ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହାକରେ କେବେ କୁହେ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ବହୁତ କିଛି ଘଟିପାରେ. ଯାହାର ପନ୍ଥା ଓ ପରିଣାମ ଆମର ଅଜ୍ଞାତ । ତେଣୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ନଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି କହିବା ଆମର ଅନୁଚିତ ।

ସମସ୍ତେ ତ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା—ସମସ୍ତ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ପଛେଇ ଯିବା କାହିଁକି ? ଭଲ, ଆଜି ଯେ ଯାହାର ବ୍ୟାପାରର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦିଅ ! ଆମର ଯେଉଁ ପ୍ରିୟଜନ ସହିତ ସଂପର୍କ ଅଛି କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନଙ୍କପ୍ରତି ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି ତାକୁ ଶେଷ କରିଦେବା । କେତେବେଳେ, କିପରି ଭାବରେ କାହାର ଅନ୍ତିମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉପସ୍ଥିତ ହେବ କିଏ ଜାଣେ ? ମୋର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ତୁଟାଇ ସାରିଛି । କେବଳ ଯାତ୍ରାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି । ମୁଁ ଯାଇ ଟିକେଟ୍ ଆଣେ ।”

ଆଲୋଚନା ସରିଲା । ଯେ ଯାହା କାମରେ ଗଲୁ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ସମସ୍ତ ସାଂସାରିକ ବ୍ୟାପାରର ହିସାବ ନିକାଶ କରି, ଅନାଗତ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବି ···· •••

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ସବୁକାମ ସରିଗଲା । ମୋର ଉଇଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେଲି । ମୀନା ବଞ୍ଚିରହିଲେ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ୱତ୍ୱ ପାଇବ । ତା’ ନହେଲେ ଆମର ଏହି ସ୍ନେହଶୀଳ ସହୃଦୟଗଣ ପାଇବେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗତ । ମୀନାର ବିଚଳିତତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ବୋଧହୁଏ ତା’ର ମନରେ କିଛି ରହିଛି ଯାହା ଠିକ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ହିଁ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଏହି ସମୟଟା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ମର୍ମାନ୍ତିକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ବହନ କରି ଆଣୁଛି ନୂତନ ବିପଦ, ନୂତନ ବିଷାଦର ବାର୍ତ୍ତା । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ହେଲେ ଏ ସବୁର ସମାଧାନ ହୋଇପାରେ । ମୋର ପ୍ରିୟତମାଠାରୁ ଗୋପନୀୟ ରଖି ଏତକ ଲେଖୁଛି । ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହାକୁ ଦେଖି ପାରେ ।

ଏଇ ସେ ଡାକିଲାଣି·········

ପଞ୍ଚବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୧ ଅକ୍ଟୋବର, ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ :

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍ଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଏହି ବିବରଣୀ ଯଥାଯଥ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରୁଛି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ନିଜକୁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ମନେକରନ୍ତି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ଙ୍କ ଡାକରା ପାଇ କାହାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନ ଥିଲା । ଆମେ ଏବେ ବୁଝିପାରିଛୁ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦକାଳ । ଏତିକିବେଳେ ତାଙ୍କର ପୁରାତନ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ତାହା କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ବଶୀଭୂତ, ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରରୋଚିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ଏହି ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରକୃତ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପୂର୍ବରୁ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠିବା କିମ୍ବା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳୀନ ଭାସମାନ ମେଘମାଳା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ତ୍ୟାଗକରିବା ପୂର୍ବରୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହେ । ପ୍ରଥମେ କିପରି ଏକ ବିରୁଦ୍ଧଭାବ ଦେଖାଯାଏ । କ୍ରମେ କୌଣସି ବନ୍ଧନ ଶିଥିଳ ହୋଇଯାଏ । ତା'ପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ଅବସ୍ଥା ଚାଲିଆସେ । ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ଆତ୍ମାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅବରୁଦ୍ଧ ହୁଏ । ତା' ପୂର୍ବରୁ ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା ଦେଖାଦିଏ ।

ଆଜି ରାତିରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ସେ ବିଶେଷ ବିବ୍ରତ ଦେଖାଯା'ଉଛନ୍ତି, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ଲକ୍ଷଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରବଳ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି ।

ସହାଧ୍ୟେଉ. କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତ କଲେ । ତା'ପରେ ସେ ଯେଉଁ ଶୋଫାରେ ଅର୍ଦ୍ଧଶାୟିତ ଅବସ୍ଥାରେ ବସିଥିଲେ ତା' ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଜନାଥନ୍ ବସିବାକୁ ଏବଂ ଆମେ ସବୁ ପାଖକୁ ଚେୟାର୍ ଟାଣି ଆଣିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ହାତକୁ ଧରି କହିଲେ—

ଆମେ ବୋଧହୁଏ ଶେଷଥର ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ମନରେ; ମୁକ୍ତ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତ ହେଉଛନ୍ତି ? ମୁଁ ଜାଣେ ପ୍ରିୟ ! ମୋର ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ଥିବ ।" ପର ଉକ୍ତିଟି ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । "ସକାଳୁ ଆମେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ଯିବା । ଆମର କାହାର ଯେ କି ଗତି ହେବ କେବଳ ଭଗବାନ ଜାଣନ୍ତି । ତୁମେମାନେ ମୋତେ ଯାତ୍ରାସଙ୍ଗିନୀ କରିନେବାରେ ମୁଁ ଯେ କି ଆନନ୍ଦିତ ! କିନ୍ତୁ ଜାଣେ, ମୋର ଆତ୍ମା ବିପଥଗାମୀ; ନା ନା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପଥଗାମୀ ହୋଇନାହିଁ; ତଥାପି ବିପଥଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ତୁମେ ନିର୍ଭୀକ ସଜ୍ଜନଗଣ ମୋ'ପରି ଗୋଟିଏ ହତଭାଗିନୀ ଅବଳାପାଇଁ ସବୁକିଛି କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ପ୍ରିୟଗଣ ! ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ସହିତ ସମକକ୍ଷ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୋର ରକ୍ତ ଦୂଷିତ, ଆତ୍ମା କଳୁଷିତ । ଯଦି ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୂପେ କିଛି ପ୍ରତିକାର ନ ଘଟେ, ନିଶ୍ଚୟ ତାହା ମୋର ବିନାଶ ସାଧନ କରିବ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ପଥ ଗ୍ରହଣପାଇଁ ତୁମେମାନେ ମୋତେ ଛାଡିଦେବ ନାହିଁ; କିମ୍ବା ମୁଁ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ।" ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁଖକୁ ମିନତିବୋଳା ଦୃଷ୍ଟିରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ ।

"କେଉଁ ପଥ ?" ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଶୁଷ୍କ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, "ଆମେ ଗ୍ରହଣ ନ କଲିଭଳି କେଉଁ ପଥ କଥା କହୁଛ ?"

"ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ! ଅଧିକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଅବସ୍ଥା ଘଟିବା ପୂର୍ବରୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାହାଦ୍ୱାରା ହେଉ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପଥ ନୁହେଁ କି ? ଏ କଥା ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା ଯେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲେ ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ତୁମେମାନେ ଚିରନ୍ତନ ମୁକ୍ତି ଦେଇପାରିବ- ଯେମିତି ଦେଇଛ ମୋର ସଙ୍ଗିନୀ ଲୁସିକୁ । ମୋର ଏହି ସ୍ନେହଶୀଳଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମରିବାକୁ ମୁଁ ତିଳେହେଲେ ଭୟ କରେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁ ତ ସାରକଥା ନୁହେଁ ? ତା'ପରେ ଆମେ କି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶାଶୂନ୍ୟ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି ? ଏକ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଛି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ କେବେ ଈଶ୍ୱର ଅଭିପ୍ରେତ ନୁହେଁ, ଦୃଢବିଶ୍ୱାସ । ତେଣୁ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ଚିରନ୍ତନ ମୁକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ତ୍ୟାଗକରି ଜଗତର ସମସ୍ତ କଦର୍ଯ୍ୟ ବସ୍ତୁପୂର୍ଣ୍ଣ ସେହି ନରକାନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟକୁ ଯିବାକୁ

ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।" ଆମେ ସମସ୍ତେ ନୀରବ । ବୁଝିପାରୁଛୁ ଏ କେବଳ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରିକା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖ ଭାବଲେଶହୀନ । କିନ୍ତୁ ହାରକର୍ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରକୃତ ବିଷୟ ଅନୁମାନ କରିପାରିବା ଫଳରେ ତାଙ୍କ ମୁଖ ପାଣ୍ଡୁର ଦିଶୁଛି । ସେ କହିଲେ—

"ଏ ଗଣ୍ଡଗୋଳିଆ କଥାଟାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହେ । ତୁମେମାନେ କ'ଣ ମୋତେ ଦେବ ? ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରିବ—ନୁହେଁ ? ପ୍ରକୃତ ବୀର ପକ୍ଷରେ ଜୀବନ ତ ତୃଣ ସଦୃଶ ତୁଚ୍ଛ ! କିନ୍ତୁ ତୁମ ଜୀବନ ତ ଭଗବାନଙ୍କର ଏବଂ ତାହା ବିନାଶ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଚାଲିଯିବ । ମୋତେ ଦେବ କ'ଣ ?" ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରଶ୍ନ ନେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ—କେବଳ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ବାଦ ଦେଇ । କୁଇନ୍‌ସେ ବୋଧହୁଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ବୁଝିପାରି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । "ତେବେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ କରେ । ଏ ବିଷୟରେ ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ଭାବ ରହିବା ଅନୁଚିତ । ଜନାଥନ୍ ସମେତ ତୁମେ ସମସ୍ତେ ମୋ ଆଗରେ ଶପଥ କର, ପ୍ରକୃତ ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ମୋତେ ହତ୍ୟା କରିବ ।"

"ପ୍ରକୃତ ସମୟ ଅର୍ଥ କ'ଣ ?" କଣ୍ଠକୁଣ୍ଠିତ ପ୍ରଶ୍ନ କୁଇନ୍‌ସେର ।

"ଯେତେବେଳେ ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ହେବ; ମୋର ଏତେଦୂର ଅଧୋଗତି ହୋଇଛି ଯେ ଅମୃତ ଜୀବନ ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ହିଁ ଶ୍ରେୟସ୍କର, ସେହି ସମୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ମୋର ଏ ରକ୍ତ-ମାଂସ-ଶରୀରର ମୃତ୍ୟୁ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ବକ୍ଷରେ ଶୂଳ ବିଦ୍ଧ କରି, ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରି କିମ୍ବା ଆଉ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ କରି ମୋତେ ଚିର ଶାନ୍ତି ଦିଅ ।"

ପ୍ରଥମେ କୁଇନ୍‌ସେ ଉଠିପଡ଼ି ନୀରବତା ଭଙ୍ଗକଲେ । ତାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ତାଙ୍କ ହସ୍ତ ଧାରଣକରି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—

"ମୁଁ ଗୋଟାଏ ରୁକ୍ଷ ଲୋକ । ବୋଧହୁଏ ଏପରି ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ପ୍ରକାର ଜୀବନଯାପନ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ମୁଁ କରିନାହିଁ । ତଥାପି ମୋ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ନାମରେ ଶପଥ କରୁଛି ସେହି ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତୁମେ ଯେଉଁ ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରୁଛ ତାହା ପାଳନ କରିବାରୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଚଳିତ ହେବନାହିଁ ।"

"ଆଃ ! ମୋର ପରମ ସୁହୃଦ୍ !" କହି ଲୋତକପୂର୍ଣ୍ଣ ନୟନରେ ତା'ର କରକୁ ଚୁମ୍ବନ କଲେ ।

"ମୋର ସେହି ଶପଥ ମୀନା !" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ।

"ମୁଁ ମଧ୍ୟ ।" ଆର୍ଥର୍ କହିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ଶପଥ କଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି, ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ ଜନାଥନ୍ କହିଲେ—

"ପ୍ରିୟତମା ମୋର ! ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶପଥ କରିବାକୁ ହେବ ?"

"ହିଁ ପ୍ରିୟତମ", ଅପୂର୍ବ କରୁଣାପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ତୁମେ କାହିଁକି ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ? ତୁମେ ମୋର ପରମାତ୍ମୀୟ, ପରମ ପ୍ରିୟ । ମୋର ସଂସାର ତୁମେ । ଆମ ଉଭୟଙ୍କର ଆତ୍ମା ଚିରକାଳପାଇଁ ପବିତ୍ର ସୂତ୍ରରେ ଗ୍ରଥିତ ହୋଇଛି । ଭାବି ଦେଖ । ବୀରପୁରୁଷଗଣ ସେମାନଙ୍କ ପତ୍ନୀ-କନ୍ୟା-ମାତାଗଣଙ୍କୁ ଅରାତି ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ ନ କରି ସ୍ୱହସ୍ତରେ ହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ତ ? ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲାବେଳେ ହସ୍ତ ତ ତାଙ୍କର କମ୍ପି ଉଠିନାହିଁ ? ଏହି ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସ୍ନେହଶୀଳାଗଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଏହା ହିଁ ତ ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ? ତେଣୁ, ପ୍ରିୟତମ ! ଯଦି କାହାରି ହସ୍ତରେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଅବଧାର୍ଯ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରିୟତମଙ୍କ କର ହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ମୋର ସ୍ମରଣ ଅଛି ଲୁସିକୁ ପରମ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କଲାବେଳେ, ସେଥିପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କର ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଯଦି ସେହି ସମୟ ଆସେ, ଆପଣଙ୍କୁ ମୋର ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଆପଣ ଦେଖିବେ ଯେପରି ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ-ଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଯେପରି ତାଙ୍କର ମଧୁର ସ୍ମୃତି ହୋଇ ରହିବ ଯେ, ଯାହାକୁ ସେ ପ୍ରାଣାଧିକା ମନେକରୁଥିଲେ ଘୃଣ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଦାସତ୍ୱରୁ ତାଙ୍କର କଲ୍ୟାଣକର ହସ୍ତ ହିଁ ତାକୁ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛି ।"

"ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶପଥ କଲି ।" ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ମୁଖରେ ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ମିତ ହାସ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗକରି କହିଲେ—

"ଆଉ ପଦେ କଥା ! ସାବଧାନ ! ଯେପରି ଭୁଲି ନ ଯାଆନ୍ତୁ ! ଯେଉଁ ସମୟ କଥା କହିଲି, ଯଦି ତାହା କେତେବେଳେ ଆସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ଆପଣ ସୁଯୋଗର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ କରିବେ ନାହିଁ । ଏପରି ସମୟରେ ମୁଁ ନିଜେ ହୁଏ ତ ଆପଣଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ସହିତ ଆପଣଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ଲିପ୍ତ ଥିବି !"

"ଆଉ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅନୁରୋଧ ।" ଏ କଥା କହିଲାବେଳେ ଭାରି ଗମ୍ଭୀର ଦେଖାଗଲେ, "ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟ କଥାପରି ଏ'ଟା ସେତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ

ନୁହେଁ । ତଥାପି କହିବ ଯଦି ପାର, ସେ'ଟା କହିବା ମୋର ଇଚ୍ଛା ।" ସମସ୍ତଙ୍କର ମୌନତା ହିଁ ସମ୍ମତି ଜ୍ଞାପିତ ହେଲା ।

"ମୋ ଇଚ୍ଛା, ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାକାଳୀନ ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ମୋ ସପକ୍ଷରେ ପାଠ କରାଯିବ ।" ଏଥର ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର କଣ୍ଠୋତ୍ଥିତ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଣାଗଲା । ତାଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ବକ୍ଷରେ ସ୍ଥାପନକରି କହିଲେ, ତୁମେ ତ ଦିନେ ପଢ଼ିଥା'ନ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ କଲେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଏହି ଭୀଷଣତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଉପଲକ୍ଷ ଯାହି ହେଉପଛେ, ଅନ୍ତତଃ ଏକ ମଧୁର ସ୍ମୃତି ଭାବରେ ତ ମନେରହିବ ଆମର । ପ୍ରିୟତମ ! ତୁମରି କଣ୍ଠ ହିଁ ତାହା ପାଠ କରୁ । ତେଣିକ ଯାହା ଆସୁ ପଛେ ସେହି କଣ୍ଠ ଧ୍ୱନି ମୋର ହୃତ ଭଣ୍ଡାରରେ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଚିରକାଳ ।"

"କିନ୍ତୁ ମୀନା ! ମୃତ୍ୟୁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବହୁ ଦୂରରେ ଅଛି । ଜନାଥନ୍ କହିଲେ ।

"ନା-ନା । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଯେତେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ବୋଧହୁଏ ସମାଧିର ମୃତ୍ତିକାଆସ୍ତରଣ ତଳେ ରହି ସେପରି କରିବି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ !"

"ସତରେ ପଢ଼ିବି ମୀନା ?"

"ମୁଁ ଯେ ଏଥିରେ ପ୍ରକୃତରେ ଶାନ୍ତି ପାଇବି ଜନାଥନ୍ !" ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଣାଗଲା । ସେ ପାଠ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

କିପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବି ସେହି ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ? ସେହି ବିଷାଦମୟ ପରିବେଶର ଗମ୍ଭୀରତା, ବେଦନାସଙ୍କୁଳତା, ବିଭୀଷିକାକୁଳତା; ସର୍ବୋପରି ତା'ର ମଧୁରତା କେହି ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରେନା ! ଯେଉଁ ସନ୍ଦିଗ୍‌ଧମନା ସଂଶୟବାଦୀ କୌଣସି ଭାବାବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ ପବିତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଖାଲି ବାସ୍ତବତାର ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ ଅନୁକରଣ ରୂପେ ମନେକରେ ତା'ର କଠିନ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ବିଗଳିତ ହୋଇଯାଇଥା'ନ୍ତା ଏ ଦୃଶ୍ୟରେ । ଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ନେହଶୀଳ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସୁହୃଦ୍ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପ୍ରପୀଡ଼ିତା, ଦୁଃଖ-ଶୋକଗ୍ରସ୍ତା ରମଣୀଟିକୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛନ୍ତି; ସ୍ନେହକାଙ୍ଗାଳ ଏକ ପତିର କୁଣ୍ଠିତ କଣ୍ଠରୁ ଝରିପଡ଼ୁଛି ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାକାଳୀନ ପବିତ୍ର ପାଠ ପାଷାଣ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତରଳିଯିବ ! ମୁଁ-ମୁଁ ପାରିବି ନାହିଁ-ବାକ୍ୟ-କଣ୍ଠ-ଅସମର୍ଥ -- !

ତାଙ୍କର ଅନୁମାନ ଯଥାର୍ଥ । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଦ୍ଭୁତ, ଅସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇପାରେ, କେତେବେଳେ ହୁଏତ କିମ୍ଭୂତକିମାକାର କିମ୍ବା ଅନାବଶ୍ୟକ

ମନେହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିଲା; ହୃଦୟ ଆମର ଅପୂର୍ବ ଶାନ୍ତରସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଜଡ଼ତାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା ଭୀତିପ୍ରଦ ମନେ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୧୫ ଅକ୍ଟୋବର, ଭାର୍ଣ୍ଣା :

୧୨ ତାରିଖରେ କେୟାରିଂ କ୍ରସ୍ ଛାଡ଼ିଲୁ । ସେହି ରାତିରେ ପ୍ୟାରିସ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଓରିଏଣ୍ଟ୍ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ରେ ସଂରକ୍ଷିତ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲୁ । ପୁଣି ରାତି ଓ ତା' ପରଦିନଟି ଗାଡ଼ିରେ କଟାଇ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଟାବେଳେ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ କୌଣସି ତାରବାର୍ତ୍ତା ପାଇବା ଆଶାରେ କନ୍‌ସୁଲେଟ୍‌କୁ ଗଲେ । ବାକି ଆମେ ସବୁ 'ଦ ଓଏସିସ୍' ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଆସିଲୁ । ବାଟରେ କ'ଣ ସବୁ ଘଟଣା ଘଟିଲା କି ନାହିଁ ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ମୋ ମନରେ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା—କେମିତି ଚଞ୍ଚଳ ପହଞ୍ଚିବ । 'ଜାରିନା କାଥେରିନ୍' ବନ୍ଦରକୁ ନ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସାରର କୌଣସି କଥାରେ ମୋର ଉତ୍ସାହ ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ମୀନା ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ଘଟିଲାପରି ବୋଧ ହେଉଛି । ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ବି ଫେରିଛି । ନିଦ ବି ପ୍ରଚୁର । ସମୁଦାୟ ଯାତ୍ରାକାଳଟି ଶୋଇଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ଜାଗ୍ରତ ରହୁଛି ଏବଂ ଛନ ଛନ ଭାବ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏହି ସମୟରେ ତାକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବା ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କର ଏକ ଗତାନୁଗତିକ କର୍ମରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟାକରି ବାରମ୍ବାର ହସ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନଦ୍ୱାରା ତାକୁ ବଶୀଭୂତ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ବିନା ଚେଷ୍ଟାରେ ସମ୍ମୋହିତ ହେଉଛି । ଯେମିତି ତା'ର ବି ଏ'ଟା ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ବୋଧହୁଏ, ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତିକୁ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ବଶୀଭୂତ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ତାକୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି : କ'ଣ ସେ ଦେଖୁଛି ବା ଶୁଣୁଛି ? ତା'ର ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତର—

“କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହିଁ । ସବୁ ଅନ୍ଧାର ।” ଦ୍ୱିତୀୟଟିର ଉତ୍ତର—

“ଜାହାଜରେ ଲହରି ପିଟିହେବା, ପାଣିର କଳକଳ ଧ୍ୱନି, ପାଲରେ ଦଉଡ଼ି ଘଷି ହେବା ଶବ୍ଦ ମାସ୍ତୁଲ କାଠ ଏବଂ ପାଲ୍ କାଠର କଟ୍‌କଟ୍ ଶବ୍ଦ, ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ

ପବନ ବହୁଛି—ସବୁ ଶୁଣିପାରୁଛି ।" ଜଣାଗଲା 'ଜରିନା କାଥରିନ୍' ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୁଦ୍ରରେ ଅଛି ଏବଂ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଭର୍ଣ୍ଣା ଦିଗକୁ ଆଗଉଛି । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲ୍ମିଂ ଏଇ ଫେରିଲେ । ଚାରିଟି ତାରବାର୍ତ୍ତା ପାଇଲେ । ଆମେ ଆସିବା ଦିନଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଗୋଟିଏ କରି ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକରେ ସମାନ ଖବର—'ଜାରିନା କାଥରିନ୍ କୌଣସିଠାରୁ ଲଏଡ୍ସକୁ ଖବର ଦେଉନାହିଁ । ସେ ଲଣ୍ଡନ୍ ଛାଡ଼ିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ଏଜେଣ୍ଟ୍‌କୁ କହିଆସିଥିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରି ଜାହାଜଟାର ଖବର ଜଣାଇବାକୁ । ଯଦି କିଛି ଖବର ନ ମିଳେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଜଣାଇବେ । ତାହାହେଲେ ସେ ଦିଗରେ ଯେ ଏହାର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉଛି ଏ ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବେ ।

ଡିନର୍ ପରେ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ । କାଲି ଭାଇସ୍ କନ୍ସୁଲ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖାକରିବୁ ଏବଂ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଜାହାଜ ପହଞ୍ଚିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା' ଉପରକୁ ଯିବା ସ୍ଥିରକରିବୁ ଭାନ୍ ହେଲ୍ସିଂ କହନ୍ତି ଯେ ଆମେ ଯଦି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ-ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନୌକା'ରେ ଯାଇପାରନ୍ତି ତେବେ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । କାଉଣ୍ଟ୍ ବାଦୁଡ଼ି ରୂପ ଧାରଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ଜଳସ୍ରୋତ ଅତିକ୍ରମ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ସନ୍ଦେହକୁ ବଞ୍ଚାଇ ମାନବରୂପ ଧାରଣ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସାହସ କରିବ ନାହିଁ; ବାକ୍ସ ଭିତରେ ହିଁ ନିଜକୁ ଆବଦ୍ଧ ରଖିଥିବ । ତେଣୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରେ ଜାହାଜ ଉପରକୁ ଆସିପାରିଲେ ସେ ଆମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ତିଆରରେ । ଆମେ ବି ଲୁସିର କଫିନ୍ ଖୋଲି ପରୀକ୍ଷା କଲାପରି ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଜାଗରଣ ପୂର୍ବରୁ ବାକ୍ସ ଖୋଲି ଦେଖିପାରିବୁ । ତା'ପରେ ଆମଠାରୁ ତା'ର ଯାହା ପ୍ରାପ୍ୟ, ପାଇବ । ଜାହାଜର କର୍ମଚାରୀଗଣଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଆଶାକରୁ । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଏ ସ୍ଥାନରେ ଉତ୍କୋଚ ସାହାଯ୍ୟରେ ସବୁ କିଛି କରାଯାଇ ପାରେ ଏବଂ ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଛୁ । ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଦରକାର : ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆମ ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ଯେପରି ଜାହାଜ ବନ୍ଦର ସୀମା ମଧ୍ୟକୁ ନ ଆସେ । ତେବେ ଆମେ ନିରାପଦ । ତା'ପରେ ମୁଦ୍ରାମହାତ୍ମ୍ୟ ସବୁ ଠିକ୍ କରିଦେବେ ।

୧୬ ଅକ୍ଟୋବର

ମୀନାର ରିପୋର୍ଟ ପୂର୍ବବତ୍ : ଲହରୀର ଉତ୍ଥାନ ପତନ । ଜଳର ଉଦ୍ଦାମ ଗତି, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନତା ଏବଂ ଅନୁକୂଳ ବାୟୁ । ବୋଧହୁଏ ସୁବେଳା

ଆସୁଛୁ । 'ଜାରିନା କାଥେରିନ୍' ବିଷୟରେ ଶୁଣିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବୁ । ଡାର୍ଡାନେଲ୍ସ ଅତିକ୍ରମ କଲାବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଖବର ମିଳିବ ।

୧୭ ଅକ୍ଟୋବର

ବିଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନରୁ ଫେରିଲାବେଳେ କାଉଣ୍ଟଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବାପାଇଁ ସବୁ ଦିଗରୁ ସୁବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇସାରିଛି । ଏଠାକାର କର୍ମଚାରୀଗଣଙ୍କୁ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁ ବାକ୍ସଟା ଆସୁଛି ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କର କିଛି ଅପହୃତ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି । ତେଣୁ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ ତାକୁ ଖୋଲିବାପାଇଁ କିଛିଟା ସମ୍ମତି ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ କରିଛନ୍ତି । ଜାହାଜ ମାଲିକ ତାଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେଇଛି, ସେଥିରେ କାପ୍‌ଟେନ୍‌କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ସେ ଜାହାଜର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଭାର୍ଣ୍ଣାସ୍ଥ ଏଜେଣ୍ଟ୍‌କୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦିଆଯାଇଛି । ଆମେ ଏଜେଣ୍ଟ୍‌କୁ ଦେଖା କରିସାରିଛୁ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂଙ୍କ ସଦୟ ବ୍ୟବହାରରେ ସେ ବିଶେଷ ଅଭିଭୂତ ହୋଇପଡ଼ିଛି, ମନେହେଲା । ତା'ର ଯଥାସାଧ୍ୟ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛି । ବାକ୍ସଟି ଖୋଲିଲେ କ'ଣ କରିବୁ ସ୍ଥିର କରିସାରିଲୁଣି । କାଉଣ୍ଟ୍ ତା' ଭିତରେ ଶୋଇଥିଲେ ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଓ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ତା'ର ମସ୍ତକ ଛେଦନ କରି ବକ୍ଷରେ ଶୂଳଭେଦ କରିଦେବେ । ମରିସ୍, ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ ଏବଂ ମୁଁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବୁ । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲେ ବି ଛାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ । ପ୍ରଫେସରଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଶରୀରର ଏ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲେ ସେ ଧୂଳି ହୋଇଯିବ । ଯଦି ହତ୍ୟା ଅପରାଧରେ ଆମକୁ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ରହିବ ନାହିଁ । ତାହା ନ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆମେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ବିଚଳିତ ହେବୁନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଏହି ଲେଖା ହିଁ ସମୟରେ ଆମକୁ ଫାଶି ଖୁଣ୍ଟରେ ଝୁଲିବାରୁ ରକ୍ଷାକରିବ । ମୋ ନିଜ କଥା କହୁଛି—ଯଦି ଏପରି ସୁଯୋଗ ଘଟେ, ତାକୁ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ପଥରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପ୍ରତି ଆମେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରିବୁ ନାହିଁ । କର୍ମଚାରୀବର୍ଗଙ୍କ ସହିତ ଏପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଛି ଯେ 'ଜାରିନା କାଥେରିନ୍' ଦେଖାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାର୍ତ୍ତାବହ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ ଜଣାଇଦିଆଯିବ ।

୨୪ ଅକ୍ଟୋବର

ଗୋଟାଏ ସପ୍ତାହର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଯେ କି ଭୟଙ୍କର ! ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କର ପ୍ରତିଦିନ ତାରବାର୍ତ୍ତା ସମାନ ସନ୍ଦେଶ ବହନ କରିଆସୁଛି; "ଖବର ମିଳିନାହିଁ" ମୀନାର ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ-ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟକାଳୀନ ବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ : ଲହରୀର ଉତ୍ଥାନ ପତନ, ଜଳର ପ୍ରବଳ ଗତି, ପାଲର ଘର୍ଷଣ ।

ରଫସ୍ ସ୍ମିଥ୍, ଲୟାଡ୍‌ସ୍, ଲଣ୍ଡନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲ୍‌ମିଂ,
କେୟାର୍ ଅଫ୍ ଏଚ୍, ବି. ଏମ୍., ଭାଇସ୍ କନସୁଲ୍ ଭିଏନାଙ୍କୁ ତାରବାର୍ତ୍ତା

"ଜାରିନା କାଥେରିନ ଆଜି ସକାଳେ ଡାର୍ଡାନେଲସ୍ ଦେଇଯିବାର ଖବର ମିଳିଲା ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨୫ ଅକ୍ଟୋବର

ଆଃ ! ଫୋନୋଗ୍ରାଫଟା ନ ଥିବାରୁ କି ଅସୁବିଧା ଯେ ହେଉଛି ! କଲମ ଧରି ଡାଏରୀ ଲେଖିବା ନିତାନ୍ତ ବିରକ୍ତିକର କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ ପକ୍ଷରେ । କିନ୍ତୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ କଠୋର ଆଦେଶ : ଲେଖିବାକୁ ହେବ । କାଲି ଗୋଦାଲମିଂ ଲଏଡ୍‌ସରୁ ତାରବାର୍ତ୍ତା ପାଇଲା ପରଠାରୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଉତ୍ସୁକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛୁ । ସଂଗ୍ରାମଭୂମିର ସୈନିକ ସଂଗ୍ରାମର ଆହ୍ୱାନ ପାଇଲେ ଯେମିତି ଅନୁଭବ କରେ ମୋର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ସେହିପରି । ଆମ ଭିତରେ କେବଳ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁତ୍ତେଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ନିରୁତ୍ତାପରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ, ଯେହେତୁ ଗତ କେତେଦିନ ଧରି କୌଣସି କଥା ତାଙ୍କୁ ନ ଜଣାଇବା ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ଉତ୍ତେଜନା ପ୍ରକାଶ ନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟିତ ଆମେ । କଥା ଲୁଚାଇବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ସେ ଜାଣିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗତ ତିନି ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତାଙ୍କର ଜଡ଼ତା ବଢ଼ୁଛି । ଯଦିଓ ସୁସ୍ଥସବଳ

ଜଣାଯାଉଛୁ, ରଙ୍ଗ ବି କିଛିଟା ଫେରିଛୁ, ତଥାପି ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ ଓ ମୋତେ କଥାଟା କିଛି ଭଲ ମନେ ହେଉନାହିଁ । ଆମ ଭିତରେ ଏ ବିଷୟରେ ବହୁତ ଆଲୋଚନା ହେଲେ ବି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିନାହୁଁ । ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ସନ୍ଦେହ କଥା ଶୁଣିଲେ ହାରକର୍ ନିହାତି ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବେ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ସମ୍ମୋହନ କାଳରେ ତାଙ୍କ ଦାନ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଛନ୍ତି ତାହାର ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେପରି ବିପଦ ଆଶଙ୍କା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଯଦି ଏପରି ଘଟେ ତା'ର ପ୍ରତିରୋଧପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ! ……ଆମେ ଉଭୟ ଜାଣୁ କ'ଣ ସେ ପନ୍ଥା । ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ ହେବନାହିଁ—ଭାବିବାକୁ ଯେତେ ଭୟଙ୍କର ହେଉପଛେ । "ସହଜ ମୃତ୍ୟୁ" କଥାଟା ଗୋଟାଏ ଆଶ୍ୱାସନା ମନରେ ଆଣେ । ଏହାର ଉଦ୍ଭାବକ ଯେ ହୁଅନ୍ତୁ ସେ ମୋର ନମସ୍ୟ ।

'କାରିନା କାଥରିନ୍' ଯେଉଁ ଗତିରେ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରୁ ଆସିଛି ସେହିପରି ଆସିଲେ ଡାର୍ଡାନେଲସ୍‌ରୁ ଏଠି ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଖୁବ୍ ବେଶି ହେଲେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ନେବ । ତେବେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରଭାତ ସମୟକୁ ପହଞ୍ଚିବ, ତା' ପୂର୍ବରୁ କେବେ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଚଞ୍ଚଳ ଶୋଇପଡ଼ିବା ଦରକାର । ଗୋଟାଏ ବେଳକୁ ଉଠି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୨୫ ଅକ୍ଟୋବର, ମଧ୍ୟାହ୍ନ :

ଜାହାଜ ପହଞ୍ଚିବାର କିଛି ଖବର ନାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କର ଆଜି ସକାଳର ସନ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ । ସମ୍ଭବତଃ ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କିଛି ଖବର ଆସିପାରେ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଉତ୍ତେଜିତ । କେବଳ ହାରକର୍ ଧୀରସ୍ଥିର । ନିଷ୍କର୍ମକର ତାଙ୍କର ବରଫପରି ଥଣ୍ଡା । ଘଣ୍ଟାଏ ତଳେ ଦେଖିଲି ତାଙ୍କର ଏବେବକାର ସହଚର ସେ ବଡ଼ ଗୁର୍ଖାଛୁରୀଟିକୁ ପଜାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି କଠିନ ବରଫ ସଦୃଶ କରଧୃତ 'କୁକ୍ରି' କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କଣ୍ଠ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ଭାରି ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥା ତା'ର ହେବ !

ମୁଁ ଓ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଆଜି ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ବିଷୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଲୁ । ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟକୁ ତାଙ୍କଠାରେ ଏକପ୍ରକାର ସ୍ତବ୍ଧତା ଦେଖି ସୁବିଧା ମନେହେଲା ନାହିଁ । କାହାକୁ କିଛି ନ କହିଲେ ବି ମନଟା ଭଲ ହେଲନାହିଁ । ପ୍ରଭାତ କାଳରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତତା ଦେଖି ଭାବିଲୁ ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ କହୁ କହୁ କହିଲେ ଯେ ସେ ଏପରି ଗାଢ଼ ନିଦରେ

ଶୋଇଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇ ହେଲନାହିଁ, ଆମେ ନିଜେ ଗଲୁ ଦେଖିବାକୁ, ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସ୍ୱାଭାବିକ । ଭାରି ଶାନ୍ତ ଦେଖାଯାଉଥା'ନ୍ତି । ତେଣୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲୁ । ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଉ ସବୁ କାମ ଅପେକ୍ଷା ସୁନିଦ୍ରା ତାଙ୍କର ବେଶି ପ୍ରୟୋଜନ । ବିଗତ ଏତେ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭୁଲିବା ଦରକାର ଯେ ନିଦ୍ରାକାଳୀନ ବିସ୍ମୃତି ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ମଙ୍ଗଳକର ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ଆମ ମତର ଯଥାର୍ଥତା ଜଣାଗଲା । କେତେ ଘଣ୍ଟା ସୁନିଦ୍ରା ପରେ ସେ ଉଠିଲାବେଳକୁ ଖୁବ୍ ସତେଜ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଏଇ କେଇଦିନ ଭିତରେ ଆଦୌ ଦେଖାଯାଇ ନ ଥିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ଗତାନୁଗତିକ ସମ୍ବାଦ ଦେଲେ । ସେଥିରୁ ଜାଣିଲୁ-- କୃଷ୍ଣସାଗରର କୌଣସି ଅଂଶରେ ସେ ଅଛି ଏବଂ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ଦିଗକୁ ଆଗେଇଆସୁଛି । ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ନା ବିନାଶ ?

୧୬ ଅକ୍ଟୋବର

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଗଲା । କିନ୍ତୁ "ଜାରିନା କାଥରିନ୍"ର କିଛି ସମାଚାର ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ତ ସେ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା କଥା ? ସେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଯାତ୍ରା ପଥରେ ଅଛି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । କାରଣ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟବେଳେ ମିସେସ୍ ହାରକରଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ପୂର୍ବପରି । ଜାହାଜଟା ସମୟେ ସମୟେ ଅଟକୁଥିବ କୁହେଳିକା ଯୋଗୁ । କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କେତେଟା ଷ୍ଟିମର୍‌ରୁ ଖବର ମିଳିଲା, ବନ୍ଦର ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଉଭୟ ଦିଗରେ କୁହେଳିକାପୁଞ୍ଜ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଯାହାହେଉ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଜାହାଜର ସଙ୍କେତ ମିଳିପାରେ । ତେଣୁ ଜାଗ୍ରତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୧୭ ଅକ୍ଟୋବର୍, ମଧ୍ୟାହ୍ନ :

କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! ଆମେ ଏଣେ ଚାହିଁରହୁଛୁ, କିନ୍ତୁ ଜାହାଜର କିଛି ଖବର ନାହିଁ ? ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ କାଲି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଏବଂ ଆଜି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟର ସମ୍ବାଦରେ ସେହି ଏକ କଥା "ଲହରୀମାଳାର ଉତ୍ଥାନ ପତନ ଏବଂ ଜଳର ପ୍ରବଳ ଗନ୍ଧ" କିନ୍ତୁ ଅଧିକ କଥାଟା ହେଲା "ଲହରୀମାଳାର ଶବ୍ଦ କ୍ଷୀଣ" । ଲଣ୍ଡନ୍‌ର ତାରବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ାକରେ ସେହି ଏକ କଥା "କିଛି ଖବର ନାହିଁ", ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ଭାରି

ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ତାଙ୍କର ଭୟ—ବୋଧହୁଏ କାଉଣ୍ଟ୍ ଆମକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରି ଅନ୍ୟ କେଉଁ ପଥରେ ପଳାଇଯାଉଛି । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ—

"ମୀନାର ସେ ଜଡ଼ତା ମୋତେ ଭଲ ମନେ ହେଉନାହିଁ । ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଆତ୍ମା ଓ ମନ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।" ତାଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ପଚାରିଥା'ନ୍ତି ଏତିକିବେଳେ ହାର୍କର୍ ପହଞ୍ଚିଲେ । ହାତ ଠେକି ମୋତେ ସାବଧାନ କରିଦେଲେ । ଆଜି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟର ସମ୍ମୋହନବେଳେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କିଛି କୁହାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ ।

ଟେଲିଗ୍ରାମ୍, ରଫସ୍ ସ୍ମିଥ୍, ଲଏଡ୍, ଲଣ୍ଡନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ
ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ, କେୟାର୍ ଅଫ୍ ଏଚ୍. ବି, ଏମ୍. ଭାଇସ୍ କନ୍‌ସୁଲ୍, ଭିଏନା ।

"୨୮ ଅକ୍ଟୋବର—ଜାରିନା କାଥରିନ୍ ଆଜି ଦିନ ଗୋଟାଏବେଳେ ଗାଲାଜ୍‌ରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ।"

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

ଗାଲାଜ୍ ପ୍ରବେଶ-ସମାଚାର ବହନକରି ଯେତେବେଳେ ତାରବାର୍ତ୍ତା ପହଞ୍ଚିଲା, ଆମ ଭିତରେ ସେପରି କିଛି ଭାବାନ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆମେ ଜାଣି ନ ଥିଲୁ କେତେବେଳେ, କାହିଁକି କିପରି ଭାବରେ ବଜ୍ରପାତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା, ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା ଘଟିବ । ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ପହଞ୍ଚିବା ବିଳମ୍ବ ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କର ବଦ୍ଧମୂଳ ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ ଘଟଣା ଆମ ଆଶାନୁରୂପ ଘଟିବ ନାହିଁ । ଜାଣିବାକୁ କେବଳ ବାକୀ ଥିଲା—ପରିବର୍ତ୍ତନଟା କି ଧରଣର ? ତଥାପି ସମ୍ବାଦଟି ଶୁଣି କମ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନାହୁଁ । ବୋଧହୁଏ ଏହା ହିଁ ମାନବ ପ୍ରକୃତିର ଧର୍ମ, ଯେ ନିତାନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଆଶାଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଭାବିବା ଉଚିତ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେପରି ଘଟି ନ ଥାଏ । ଯେଉଁ ଅଲୌକିକତା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ଆଲୋକଭୂଷିତ କରେ ତାହା ହିଁ ମରଲୋକବାସୀଗଣଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତକର ଡାଆଣୀ ଆଲୁଅ ରୂପରେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ

କରେ । ଏହି ସନାତନ ସତ୍ୟକୁ ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନ ଥିଲୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକପାଇଁ ହସ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କଲେ, ଯେପରି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛନ୍ତି ! ପଦଟିଏ କଥା ନାହିଁ । ତା'ପରେ କଠିନ ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂଙ୍କ ମୁଖ ପାଣ୍ଡୁର, ଶ୍ୱାସ ଦୀର୍ଘ ; ମୁଁ ନିଜେ ବିମୂଢ଼ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି । କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍ ତାର ବେଲ୍ଟ୍ ଭିଡ଼ିଲା । ଏହି ଯୁଦ୍ଧଂ ଦେହି ଭଙ୍ଗୀ ସହିତ ବହୁକାଳରୁ ପରିଚିତ ମୁଁ । ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର ପାଲଟିଲା ଫଳରେ କପାଳର ସେ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନଟା ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟପରି ଦିଶିଲା । କିନ୍ତୁ ନିର୍ବାକ୍ ଭାବରେ କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନାରତ ହେଲେ । ହାରକର୍ ହସିଲେ—ପ୍ରକୃତରେ ହସିଲେ; କିନ୍ତୁ ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ତିକ୍ତ ହାସ୍ୟ—ଆଶାଶୂନ୍ୟ ଲୋକ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଯେପରି ହସେ । ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ 'ଯୁଦ୍ଧଂ ଦେହି' ଭାବ ବାକ୍‌ଶକ୍ତିକୁ ରୋଧକରି କୁକ୍ରିଛୁରୀକୁ ଦୃଢ଼ ମୁଷ୍ଟିରେ ଧାରଣ କରାଇଛି । "ଗାଲାଜକୁ କେତେବେଳେ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବ ?" ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ପଚାରିଲେ ।

"କାଲି ସକାଳ ଘ· ୬-୩୦°ରେ ।" ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କର ଏ ଉତ୍ତର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ କଲା ।

"କହେ ଆପଣ ଏ କଥା କେମିତି ଜାଣିଲେ ?" ଆର୍ଥରର ପ୍ରଶ୍ନ ।

"ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲିଯାଉଛନ୍ତି—ନା-ନା, ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ; ଜନାଥନ୍ ଜାଣନ୍ତି ଆଉ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବି ଜାଣନ୍ତି, ମୁଁ ହେଉଛି ଟ୍ରେନ୍ ସମୟର ପୋକ । ଏକ୍‌ସେଟର୍‌ରେ ସବୁବେଳେ ମୋର କାମ ହେଲା ଟ୍ରେନ୍ ସମୟ ନିର୍ଘଣ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରୟୋଜନପାଇଁ । ଏହାର ଉପକାରିତା ଅନୁଭବ କରି ଆଜି-କାଲି ସମସ୍ତ ନିର୍ଘଣ୍ଟ ଅଧ୍ୟୟନ ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ମୋର । ଭାବି ଦେଖିଛୁ, ଯଦି ଆମକୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ଗାଲାଜ୍ କିମ୍ବା ବୁଡାପେଷ୍ଟ୍ ଦେଇ ଯିବାକୁ ସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ଟ୍ରେନ ସମୟ ମନେରଖିଛି । କିନ୍ତୁ ବେଶି କିଛି ମନେରଖିବାକୁ ନାହିଁ । ଏଇ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍ ତ ସକାଳ ଘ· ୬-୩୦°ରେ ଯାଏ ।"

"ଆରେ—ସାଙ୍ଘାତିକ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟା !" ପ୍ରଫେସର୍ ବରବର ହେଲେ ।

"ସ୍ପେସାଲ୍ କିଛି ମିଳିବ ନାହିଁ ?" ଆର୍ଥର୍ ପଚାରିଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲେ, "ନା ବାବା, ବୋଧହୁଏ ନୁହେଁ । ଏ ଏକ ଅଜବ ଦୁନିଆଁ । ଆମ ଦେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏଠାରେ କେଉଁଠୁ ଆସିବ ? ସ୍ପେଶାଲ୍ ଟ୍ରେନ୍ ମିଳିଲେ ବି

ଆମ ସାଧାରଣ ଟ୍ରେନ୍‌ର ଗତିଠାରୁ ବି ତା'ର ଗତି ମନ୍ଥର । ତା'ଛଡ଼ା ଆମର ଆଉ କିଛି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆବଶ୍ୟକ । ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ଆଉ କିଛି ବିଷୟରେ । ଆସ ସ୍ଥିର କରିବା । ଆର୍ଥର ! ତୁମେ ଯାଇ ଟିକେଟ୍ ଆଣ । ଆଉ, ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେବ ଯେପରି କାଲି ସକାଳେ ଆମେ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତୁ । ଜନାଥନ୍ ! ତୁମେ ଯାଅ ଜାହାଜର ଏଜେଣ୍ଟ୍ ପାଖରୁ ଚିଠି ଆଣିବ ଗାଲାଜ୍ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ପାଖକୁ । ଆମେ ଜାହାଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେବେ ସେ । ମରିସ୍ କ୍ୱିନ୍‌ସେ ! ଭାଇସ୍ କନ୍‌ସୁଲ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ତାଙ୍କଠାରୁ ନେଇ ଆଣ ଯେ ଆମ ସହିତ ଗାଲାଜ୍ ଥିବ— ଯେପରି ଜାହାଜ ଡାନ୍ୟୁବ୍‌କୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସୁବିଧାରେ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ଆମ କାମ ହୋଇଯାଏ । ଜନ୍ ଏବଂ ମୁଁ ମାଡାମ୍ ମିନା ପାଖରେ ରହି ପରାମର୍ଶ କରିବୁ । ଯଦି ତୁମେ ଫେରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହୁଏ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟକୁ ମିନାଠାରୁ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିବ ।"

"ଏବଂ ମୁଁ" ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁହଁରେ କହିଲେ "ସବୁ ଦିଗରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ଯଦି କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହୁଏ କିମ୍ବା ଲେଖା ଲେଖି ଦରକାର ହୁଏ କରିବି । କିଛି ଗୋଟିଏ ମୋ'ଠାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ ଦୂରେଇଯାଉଛି ଏବଂ ମୋତେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଧ ହେଉଛି ।" ସେ ତିନିଜଣ ତାଙ୍କ କଥାର ମର୍ମ ବୁଝିପାରି ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୁଁ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ବିଚଳିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲୁ । ଯାହାହେଉ ଚୁପ୍ ରହିଲୁ ।

ସେମାନେ କାମରେ ବାହାରିଗଲେ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କୁ କହିଲେ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀର ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ ଅବସ୍ଥାନକାଳୀନ ଅଂଶଟି ବାଛିଦେବପାଇଁ । ସେ ଆଣିବାପାଇଁ ଗଲା ପରେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇ କହିଲେ—

"କ'ଣ ମୁଁ ଯାହା ଭାବୁଛି ସେଇଆ ତ ? କୁହ ?"

"କିଛି ଗୋଟାଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିଛି । ତାଙ୍କର ଆଶାବାଣୀ ମୋତେ ବିଚଳିତ କରିଛି । ମନେହୁଏ ଏ'ଟା ଛଳନା ମାତ୍ର ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ! ଜାଣି କାହିଁକି ତାକୁ କହିଲ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଆଣିବାପାଇଁ ?"

"ନା ! ତେବେ ଭାବୁଛି ମୋ ସହିତ ଏକୁଟିଆ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହୋଇଥିବ !"

"ଏ'ଟା ଆଂଶିକ ସତ୍ୟ । ବୁଝିଲ ଜନ୍ ! ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋର ତୁମକୁ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ—ସାଂଘାତିକ ଝୁଙ୍କି ନେଉଛି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସ, ସବୁ ଠିକ୍

ହୋଇଯିବ । ଆଜି ସକାଳେ ମାଡାମ୍ ମୀନା ଯେଉଁ କଥା କହିଲା ତୁମେ ବି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ, ସେତିକିବେଳେ ମୋ ମନରେ ଧାରଣାଟା ଆସିଲା । ଢ଼ନିହନ ତଳେ ତା'ର ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ତା'ର ଆତ୍ମା ପଠାଇଥିଲା ମୀନାର ଚିନ୍ତାଧାରା ବୁଝିବାପାଇଁ କିମ୍ବା ମୀନାର ଆତ୍ମାକୁ ନେଇଯାଇଥିଲା ସାଗରଗାମୀ ପୋତରେ ରକ୍ଷିତ ବାକ୍ସ ଦେଖାଇବାପାଇଁ । ସେତିକିବେଳେ ସେ ବୁଝିପାରିଲା ଆମେ ଅଛୁ ଏଠାରେ । କାରଣ ମୀନା ଜୀବନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାହା ଦେଖିପାରୁଛି, ଶୁଣିପାରୁଛି ତା'ର ସେ ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ ? ସେ ତ ବାକ୍ସରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆମକୁ ପବଞ୍ଚିତ କରି ଭିନ୍ନ ପଥରେ ପଳାଇଯିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ମୀନା ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ ।

"ତା'ର ବିଶାଳ ଜ୍ଞାନ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ବୁଝିଛି ଯେତେବେଳେ ଆହ୍ୱାନ କରିବ ମୀନା ତା' ନିକଟକୁ ଯାଇପାରିବ । ସମ୍ପର୍କ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ପୁନଃସ୍ଥାପନ କରିବା ତା'ର ଇଚ୍ଛାଧୀନ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାକୁ ମୁକ୍ତ ଦେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଆଶାନ୍ୱିତ । ତା'ର ଶିଶୁ ମନ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଗୋଟାଏ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଦୁର୍ଗର ସମାଧିଗୃହରେ ଅବହେଳିତ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଆଜିସୁଦ୍ଧା ଆମ ଅବସ୍ଥା ପାଇପାରିନାହିଁ । ପୁଣି କେବଳ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାରେ ତାହା ନିଯୁକ୍ତ ରହି ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ରହିଛି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିପୁଷ୍ଟ ମାନସିକ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ । ତା'ପରେ ଆମର ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ କର୍ମପଥରେ ଭଗବତ୍‌ଆଶିଷପୁଷ୍ଟ ବୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଅତଏବ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ଆମର କର୍ମପନ୍ଥା ନିଶ୍ଚୟ ମହତ୍ତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିପାରିବ । ହେଉ—ମାଡାମ୍ ମୀନା ଆସିଲେଣି । ତାକୁ କିଛି କହିବନାହିଁ । ଏ କଥାଟା ସେ ବୁଝିପାରିନାହିଁ । ଜାଣିଲେ ଏପରି ଆନନ୍ଦବିହ୍ୱଳ ହୋଇପଡ଼ିବ ଯେ ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ତା'ର ଆଶା, ବିଶ୍ୱାସ, ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସେତିକିବେଳେ ସେ ଆମକୁ ନିରାଶ କରିବ । ତା'ର ମନ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ରମଣୀ ମନ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷର ମନପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ । ତା'ପରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସ୍ପର୍ଶ ତାହାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କାଢ଼ିନେବା କାଉଣ୍ଟ୍ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସ୍-ସ୍-ସ୍ ତୁମେ କିଛି କହିବନାହିଁ । ଶୁଣ ମୁଁ କ'ଣ କହୁଛି; ସେଥିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ମିଳିବ । ଓଃ ! ଜନ୍ କି ଅସୁବିଧାରେ ଆମେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ! ମୋ ଜୀବନ ଭିତରେ ବୋଧହୁଏ ଏମିତି ଖିନ୍ନବିହ୍ୱଳତା ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲି । କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ଚୁପ୍ ! ଏଇ ସେ ଆସୁଛି !"

ମୋର ଧାରଣା ହେଲା ଲୁସିର ମୃତ୍ୟୁ ସମୟପରି ପ୍ରଫେସର୍ ବୋଧହୁଏ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବେ, ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯିବେ । କିନ୍ତୁ ଅପୂର୍ବ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ସମସ୍ତ

ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଦମନ କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଚଳିତ ଚିତ୍ତରେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ-ବଦନା ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେହେଲା କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ମଧ୍ୟରେ ଦୁଃଖଭାବ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଟାଇପ୍‌କରା କାଗଜ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଗଲା । ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନ ରଖି କହିଲେ—

“ଜନ୍ ଏବଂ ମାଡାମ୍ ମୀନା ! ତୁମେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କଲଣି । ତଥାପି ତୁମେମାନେ ପିଲା । ଅନେକ କଥା ଦେଖିବ । ଆହୁରି ଅନେକ ବାକି ଅଛି ଶିଖିବାକୁ । ତୁମପାଇଁ ଏଠାରେ ଏକ ଶିକ୍ଷା ଅଛି । ଭୟ କରିବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଧାରଣାର ଗୁଞ୍ଜନ ମନ ଭିତରେ ଉଠୁଥିଲା । ବନ୍ଧୁ ହାନ୍‌ସ ଆଣ୍ଡର୍‌ସନ୍‌ଙ୍କ ‘ଅଗ୍ଲି ଡକ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍’ପରି ଭାବୁଥିଲି ଭାବନାଟା ଅପୂର୍ଣ୍ଣ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିଛି ସେ'ଟା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହଂସ ରୂପରେ ଅଛି । ଇଚ୍ଛାକଲେ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ପକ୍ଷ ବିସ୍ତାରକରି ଉଡ଼ିପାରେ । ଶୁଣ ପଢ଼ୁଛି ଜନାଥନ୍ କ’ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ ‘ସେହି ବିଖ୍ୟାତ ବଂଶର ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବାରମ୍ବାର ସେହି ବିରାଟ ନଦୀକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ସହ ତୁର୍କଭୂମି ଆକ୍ରମଣ କରିଛି । ବାରମ୍ବାର ପରାଜିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହୋଇନାହିଁ । ରକ୍ତାକ୍ତ ସମର ଭୂମିରେ ନିଜର ସେନାମାନଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଏକାକୀ ପଳାଇଆସିଛି । କାରଣ ସେ ଜାଣେ ଚରଣ ବିଜୟଗୌରବ ସେ କେବଳ ଲାଭ କରିବ ।’

ଆମକୁ ଏଥିରୁ କି ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ? ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ଦେଉନାହିଁ କି ? ନା କ’ଣ ? କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଶିଶୁ ମନ ତା’ର ଭକ୍ତର ପରିଣାମ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ । ତେଣୁ ଏପରି ଭାବରେ ନିଜର ଭାବନାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଇଛି । ଆମର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ମନ ମଧ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଥିରୁ କିଛି ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ନ ଥିଲା । ତା’ପରେ ଆଉଜଣେ ନାରୀ ଏପରି କଥା କହୁଛି, ଯାହାର ଅର୍ଥ ସେ ନିଜେ ଜାଣେନା । ପ୍ରକୃତି କୋଳରେ ଏପରି ଉପାଦାନ ଅଛି ଯାହା ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଭାବରେ ପଡ଼ିରହିଛି । ପାକୃତିକ ଶକ୍ତିରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲେ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ହୋଇଉଠି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଆଲୋକିତ କରନ୍ତି । ତାହା ଫଳରେ ବହୁ ବସ୍ତୁର ବିନାଶ ଘଟେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୂମିତଳେ ମାଇଲ୍ ମାଇଲ୍ ଧରି ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏ’ଟା ଠିକ୍ ସେପରି ନୁହେଁ ? ଆଚ୍ଛା କଥାଟା ବୁଝାଇ କହେ । ଅପରାଧ-ବିଜ୍ଞାନ ତୁମେ ପଢ଼ିଛ ? ‘ହଁ’ କି ‘ନା’ ? ତୁମେ ଜନ ପଢ଼ିଛ ? କାରଣ ଉନ୍ମାଦ ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତି ଶିକ୍ଷାର ଏ ଗୋଟାଏ ଅଙ୍ଗ । ତୁମେ ମାଡାମ୍ ମୀନା ଜାଣନା । ଅପରାଧ କଥାରେ ତୁମର କି ସମ୍ପର୍କ ? କିନ୍ତୁ ତୁମ ଅଜ୍ଞାତରେ ମନ ଠିକ୍

କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ । ତେଣୁ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନ ରଖି ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ । ଅପରାଧିମାନଙ୍କର ଏ'ଟା ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଏ'ଟା ଏପରି ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ ଯେ ସବୁ ଦେଶରେ ସବୁ ଯୁଗରେ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଦେଖା ଯାଏ । ପୋଲିସମାନେ ତ ଅପରାଧ-ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତଥାପି ଅପରାଧିମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେଖି ଏ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଏ'ଟା ତାଙ୍କର ଅନୁଭୂତିଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ ବା ବହୁଦର୍ଶିତାଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ଯେ ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଅପରାଧ ଯାହାର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାଗତ, ଯେ ସୁପରିକଳ୍ପିତ ଭାବରେ ଅପରାଧ କରେ, ସେ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଅପରାଧ କରେ । ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅପରାଧିଟାର ମାନସିକ ଶକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତାପ୍ରାପ୍ତ ନ ହୋଇ ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ତୁମକୁ ବହୁବାର କହିଛି । କିନ୍ତୁ ଚତୁରତା, ଧୂର୍ତ୍ତତା, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମତିତା ଏବଂ କୂଟବୁଦ୍ଧିର ଅଭାବ ନାହିଁ ତା'ଠାରେ । ଆମର ଏ ଅପରାଧିର ଅପରାଧ ସମ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟ ସୁପରିକଳ୍ପିତ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଯାହା କରୁଛି ଶିଶୁ ଭାବରେ ହିଁ କରୁଛି । କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବ ମୀନ କିମ୍ବା କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣୀଟିର ଜ୍ଞାନ ଶାସ୍ତ୍ରଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ ତାହା ଅନୁଭୂତି-ଲବ୍ଧ, ପରୀକ୍ଷିତଲବ୍ଧ । ଥରେ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ଲାଭକଲେ ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରେ । ଆର୍କିମେଡ଼ିସ୍ କହି ନ ଥିଲେ 'ମୋତେ ଟିକିଏ ଅବଲମ୍ବନ ଦିଅ ମୁଁ ପୃଥିବୀକୁ ଓଲଟାଇ ଦେବି ।' ଥରକର ସଫଳତା ହିଁ ଏକ ଅବଲମ୍ବନ, ଯାହା ଶିଶୁ ମନକୁ ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ମନରେ ପରିଣତ କରେ । ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କରିବାର ଇଚ୍ଛା ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଗୋଟିକରେ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିଚାଲେ । ଏ ବି ଠିକ ସେହି କଥା କରିଆସିଛି । କ'ଣ ମା' ! ତୁମ ଆଖି ଖୋଲିଗଲା ବୋଧହୁଏ ? ସେଥିରୁ ଯେ ଆଲୋକ ଶିଖା ନିର୍ଗତ ହେଉଛି !" ଆନନ୍ଦୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚକ୍ଷୁରେ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ତାଳି ମାରିଉଠିଲେ । ପ୍ରଫେସର କହିଚାଲିଲେ—

"ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ କୁହ ! ଦୁଇଟା ରୁକ୍ଷ ହୃଦୟ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କୁ ତୁମେ କୁହ କ'ଣ ଦେଖୁଛ ତୁମର ସେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟରେ ?" ମିସେସ୍ ହାରକର୍ କହିଲାବେଳେ ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ହାତଟି ଧରିଲେ । ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ମୋର ଚକ୍ଷୁ ସେହି ଦୃଶ୍ୟପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା । ଦେଖିଲି କୌଶଳରେ ପ୍ରଫେସର୍ ତାଙ୍କ ନାଡ଼ି ଟିପି ଧରିଛନ୍ତି—

"କାଉଣ୍ଟ୍ ଗୋଟାଏ ଅପରାଧୀ—ଅପରାଧତାର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାଗତ । ନର୍ଦାଉ ଏବଂ ଲୋମ୍ବ୍ରୋସୋଙ୍କ ଅପରାଧବର୍ଗୀକରଣ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ତାକୁ ଏହି ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଅପରିପକ୍ୱ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ଅପରାଧୀ । ତେଣୁ କୌଣସି ଅସୁବିଧାର ନିରାକରଣ ନିମନ୍ତେ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତା'ର

ଅତୀତରୁ ଆମେ ଏହି ସୂତ୍ରଟି ପାଉଛୁ । ତା'ର ଜୀବନ-ପୁସ୍ତକର ଏକ ପୃଷ୍ଠ, ଯାହା ସେ ନିଜେ ପ୍ରକାଶ କରିଛି—ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ, ଯେ ଥରେ ଯେଉଁ ଦେଶ ଅଭିଯାନ କରୁଥିଲା ସେଥିରେ ବିଜୟର ଅନିଶ୍ଚିତତା ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ସ୍ୱଦେଶକୁ ପଳାୟନ କରିଥିଲା ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟଚ୍ୟୁତ ନହୋଇ ପୁନରାକ୍ରମଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆକ୍ରମଣ ବେଳକୁ ତା'ର ସାଜସଜ୍ଜା ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିଶ୍ଚୟ ଉନ୍ନତ ହୋଇଥିବା ଫଳରେ ସେ ବିଜୟ ଲାଭ କରିଥିବ । ଠିକ୍ ଏହି ରୀତିରେ ସେ ଲଣ୍ଡନ୍ ଅଭିଯାନ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ପରାହତ ହେଲା । ବିଜୟର ଆଶା ଲୋପ ପାଇଲା । ଏପରିକି ତା'ର ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ବିପନ୍ନ ହେଲା । ସେ ପଳାଇ ଯାଉଛି ସ୍ୱସ୍ଥାନକୁ ସମୁଦ୍ର ପଥଦେଇ ଠିକ୍ ଯେପରି ଅତୀତରେ ତୁର୍କଭୂମି ତ୍ୟାଗକରି ଡାନ୍ୟୁବ୍ ପାର ହୋଇ ପୃଷ୍ଠଭଙ୍ଗ ଦେଇଥିଲା ।”

“ବାଃ ବାଃ ! ଚତୁରା ରମଣି !” ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଉତ୍ସାହିତ ଭାବରେ କହୁ କହୁ ତାଙ୍କ କର ଚୁମ୍ବନକଲେ । ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଯେପରି କହିଲେ, ତାହା କେବଳ ଦୁଇଜଣ ଡାକ୍ତର ରୋଗୀ ସମ୍ପର୍କରେ ପରାମର୍ଶ କଲାବେଳେ କୁହାଯାଇଥାଏ—

“ମାନ୍ୟ ବାନ୍ଧବୀ । ତା' ପୁଣି ଏହି ଉତ୍ତେଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ । ତେଣୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଶାବାଦୀ ମୁଁ ।” ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଉତ୍ସୁକ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

“କି ? ବନ୍ଦକଲ କାହିଁକି ? କୁହ ! ଆଉ ତ ବହୁତ କଥା କହିନା ! ପାରିବ ଯଦି କୁହ । ଭୟ କରନା । ଆମେ ଉଭୟ ଜାଣୁ । ତୁମର ଭୁଲ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ କହିବ । ନିର୍ଭୟରେ କୁହ ।”

“କହୁଛି । କିନ୍ତୁ କହୁ କହୁ ମୋର ଯଦି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆତ୍ମଶ୍ଲାଘା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଦୟାକରି କ୍ଷମା ଦେବେ ।”

“ନା ନା । ସେଥିପାଇଁ ଭୟ କରନା । ଆତ୍ମଶ୍ଲାଘା, ଅହମିକା ତୁମର ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ । ରହିବା ଉଚିତ ମଧ୍ୟ । କାରଣ ଆମେ ତ ତୁମର କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ ?”

“ତା'ପରେ—ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅପରାଧୀଙ୍କ ମତ ସେ ଆତ୍ମକେନ୍ଦ୍ରୀ, ସ୍ୱାର୍ଥପର ଏବଂ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣବୁଦ୍ଧି ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବାରୁ ତା'ର ସମସ୍ତ କର୍ମ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନରେ ନିଜକୁ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି । ନିତାନ୍ତ ନୃଶଂସ ନିଷ୍ଠୁର ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଅତୀତରେ ନିଜର ସୈନିକଗଣଙ୍କୁ ନିଷ୍ଠୁର ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ନିଜ ଜୀବନ ନେଇ ପଳାୟନ କରିଥିଲା । ଠିକ୍

ସେଥିପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ନିଜର ନିରାପତ୍ତା ରକ୍ଷା ହିଁ ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ତେଣୁ ତା'ର ଆତ୍ମ କେନ୍ଦ୍ରିକତା ହିଁ ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ମୁକ୍ତି ଦେଇଛି । ସେ ରାତିରେ ମୋ ଉପରେ ଯେଉଁ ଭୟାନକ କ୍ଷମତା ବିସ୍ତାରକରି ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ନିଜ ଅଧିକାର ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲା, ସେଥିରୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତି ଦେଇଛି । ମୁଁ ଏ କଥା ନିଜେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛି । ଭଗବାନଙ୍କର କି ଅସୀମ କରୁଣା ! ମୋର ଆତ୍ମା ଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ! କେବଳ ଗୋଟିଏ ଦୁଃଖ ଦେଉଛି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ କିମ୍ବା ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋର ଜ୍ଞାନକୁ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣରେ ଯଦି ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାଏ—”

ପ୍ରଫେସର୍ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ—

“ଅବଶ୍ୟ ସେ ତାହା କରିଛି ଏବଂ ତାହାରି ଫଳରେ ଆମକୁ ଏଠି ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ବସାଇ ଦେଇ କୁହେଳିକାଚ୍ଛାଦିତ ଜାହାଜକୁ ଗାଲାଜ୍ ନେଇ ଯାଉଛି । ବୋଧହୁଏ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିର ଅନ୍ତରାଳରେ ପଳାୟନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଶିଶୁ ମନର ଦୃଷ୍ଟିସୀମା ଏତିକି ଦୂର । ମାତ୍ର ବିଧିର ବିଧାନ ବିଚିତ୍ର । ଅପକର୍ମ ସଂପାଦନକାରୀ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ସିଦ୍ଧିରୂପେ ଯେଉଁ ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରେ, ତାହାହିଁ ତା'ର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରେ । ଧର୍ମ ସଙ୍ଗୀତରେ କବି କହିନାହିଁ—ଶିକାରୀ ନିଜ ଜାଲରେ ନିଜେ ଛନ୍ଦି ହୁଏ ? ସେ ଭାବୁଛି ଆମମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ ରଖି ପାରିଛି । ତେଣୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବାର ବହୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ପଳାଇ ଯିବ । କିନ୍ତୁ କ'ଣ ହେବ କି—ତା'ର ସ୍ୱାର୍ଥପର ଶିଶୁମନ ଏହି ଭାବନାରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ । ଏ କଥା ବି ସେ ଭାବୁଛି ଯେ ତୁମ ମନ ସହିତ ତା'ର ସଂଯୋଗ ସୂତ୍ର ଛିନ୍ନକରି ଦେଇଥିବାରୁ ସେ ଯେମିତି ଆମ ବିଷୟ କିଛି ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ, ଆମ୍ଭେମାନେ ମଧ୍ୟ ତା' କଥା କିଛି ଜାଣି ପାରିବୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ସେ ଭୁଲ କଲା ! ତୁମ ରକ୍ତରେ ତା'ର ଯେଉଁ ଧର୍ମ ଦୀକ୍ଷା ଦେଇଛି ତାହାହିଁ ତୁମ ଆତ୍ମାକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ତା' ନିକଟକୁ ନେଇଯାଇପାରେ—ଠିକ୍ ଯେମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟରେ ଆତ୍ମା ମୁକ୍ତ ଥିଲାବେଳେ ଯାଇଛି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏହି ସମୟରେ ତୁମେ ତା'ର ଇଚ୍ଛାରେ ପରିଚାଳିତ ନହୋଇ ମୋ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଅ । ତା'ଦ୍ୱାରା ନିଗୃହୀତ ହୋଇ ତୁମେ ଏହି ଯେଉଁ କ୍ଷମତାଟି ଅର୍ଜନ କରିଛ ତାହା ତୁମ ନିଜର ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ସଂପାଦନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ ଏ ମହାର୍ଘ ସତ୍ୟଟି ତା'ର ଅଜ୍ଞାତ ! ତେଣୁ ନିଜକୁ ନିରାପଦ ରଖିବାପାଇଁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ନେଇଛି । ତେଣୁ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ମଧ୍ୟ ତା'ର ଅଜ୍ଞାତ ରହିଯିବ । ଆମ୍ଭେମାନେ ତ ସ୍ୱାର୍ଥପର ନୋହୁଁ ? ଆମ କର୍ମ ସମ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟରେ ତ ସ୍ୱାର୍ଥର ସ୍ପର୍ଶ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଆମର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପରମ କାରୁଣିକ ଭଗବାନ

ଆମ ପାଖେ ପାଖେ ଅଛନ୍ତି, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ଆମେ ଛାଡ଼ିବା ନାହିଁ । ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା । ସମସ୍ତ ବିପଦ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏପରିକି ତା'ପରି ପ୍ରେତରେ ପରିଣତ ହେଲେ ହେବା ପଛେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଥରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବାନାହିଁ । ଜନ୍ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିର ମହତ୍ତ୍ୱ କେତେ ? ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ହିଁ ଆମକୁ ବହୁତ ଦୂର ଆଗେଇ ନେଇଛି । ତୁମେ ଏହି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଲିପିବଦ୍ଧ କର । ଅନ୍ୟମାନେ ଫେରିଲେ ପଢ଼ାଇବ । ସେମାନେ ଏଥିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିବେ ।"

ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସି ବସି ଏତକ ଲେଖିଲି ଏବଂ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅନୁଭୂତିକୁ ଟାଇପ୍ କଲେ ।

ଷଡ଼ବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ଼ଙ୍କ ଡାଏରି

୨୬ ଅକ୍ଟୋବର

ଭର୍ଣ୍ଣାରୁ ଗାଲାଜ୍‌କୁ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଆସିଲାବେଳେ ଏତକ ଲେଖିଲି । କାଲି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଏକାଠି ହୋଇଥିଲୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ସମ୍ପାଦନ କରିଛନ୍ତି । କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ବଳବତୀ ଚେଷ୍ଟାର ମଧ୍ୟ ଅଭାବ ନାହିଁ । ଉପଯୁକ୍ତ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ଅଭାବ ନ ହେଲେ ଗାଲାଜ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ କରିପାରିବୁ, ଆଶା । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଆସିବାରୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ସମ୍ମୋହନ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣିବାକୁ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କୁ ବହୁ ସାଧ୍ୟସାଧନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ସୂଚନା ପାଇଲେ ସେ କହିଚାଲନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଥର ରୀତିମତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ହେଲା । ଶେଷରେ ଉତ୍ତର ଆସିଲା—

"ମୁଁ କିଛି ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ । ଆମେ ନିଶ୍ଚଳ ଅବସ୍ଥା'ରେ ଅଛୁ । ଲହରୀର ଉତ୍‌ଥାନ ପତନ ନାହିଁ । କେବଳ ଜଳର ଆବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ରଜ୍ଜୁରେ ଘଷି ହୋଇ ସ୍ରୋତର ଗତି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଚାରିଆଡ଼େ ଲୋକଙ୍କର ଡାକହାକ ଶୁଣାଯାଉଛି; କାତ ମାରିବା, ଆହୁଲା ଭିଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ ବି । କେଉଁଠି ଗୋଟାଏ ବନ୍ଧୁକ ଫୁଟିଲା । ତା'ର ଶବ୍ଦ ବହୁ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଗୁରୁ ପଦଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି । ଦଉଡ଼ି ଓ ଚେନ୍ ଏକାଠି କରି ଟଣାଯାଉଛି । ଏଟା କ'ଣ ? ଗୋଟାଏ ଆଲୋକ ରେଖା ଦେଖା ଯାଉଛି ? ମୋ ଉପର ଦେଇ ପବନ ବହୁ ଯାଉଛି ।"

ଏହିଠାରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ । ସୋଫାରୁ ଧୀଏଁ ଧୀଏଁ ଉଠିପଡ଼ି ଦୁଇହାତକୁ ଉପରକୁ ଯେମିତି ଟେକଲେ ସେଥିରୁ ମନେହେଲା କିଛି ଗୋଟାଏ ଓଜନିଆ ଜିନିଷ ସେ ଟେକୁଛନ୍ତି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ମୁଁ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲୁ । କୁଇନ୍‌ସେ ଆଖିଟେକି ତାଙ୍କୁ ନିବିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା । ହାରକର୍‌ଙ୍କ ହସ୍ତ ଅଜାଣତରେ କୁକ୍‌ରିର ମୁଠାକୁ ଧରିପକାଇଲା । ତା'ପରେ ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା । ବୁଝିପାରୁଛି କହିବା ସମୟ ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଆଖି ଖୋଲି କହିଲେ —

"କ'ଣ କାହାରି ଚାହା ଦରକାର ନାହିଁ ନା କ'ଣ ? ସମସ୍ତେ ତ କ୍ଲାନ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ ?" ତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସମ୍ମତ ହେଲୁ । ସେ ଦୌଡ଼ିଲେ ଚାହା ପାଇଁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

"ଦେଖ ବନ୍ଧୁଗଣ । ସେ ଭୂ-ଭାଗ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଗଲା : ମୃତ୍ତିକା ବାକ୍‌ସ ଧୀଡ଼ ହେଲଣି । ତଥାପି କୂଳକୁ ଯାଇନାହିଁ । ରାତିରେ କେଉଁଠି ଲୁଚି ବସିରହିଥିବ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମୃତ୍ତିକା ବାକ୍‌ସ କୂଳକୁ ନିଆ ନ ଗଲେ କିମ୍ବା ଜାହାଜ କୂଳ ନ ଛୁଇଁଲେ ସେ ଭୂ-ଭାଗ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ରାତିବେଳେ ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଉଡ଼ିଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ହ୍ୱିଟବି ପରି କୂଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦିନରେ ବୁହାହୋଇ କୂଳକୁ ନଗଲେ ହେବନାହିଁ । ପଳାୟନ ପଥ ରୁଦ୍ଧ । ଯାଞ୍ଚ ହୋଇପାରେ, ପଣ୍ୟକର ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଅନୁସଂଧାନକରି ଦେଖିବେ କ'ଣ ଅଛି । ଏଣୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବୁଝିହେଉଛି ଯଦି ଆଜି ରାତିରେ କୂଳକୁ ଜାହାଜ ନ ଯାଇ ଦିନ ହୋଇଗଲା, ସମୁଦାୟ ଦିନଟି ତାର ଅକାମୀ । ଆମେ ସେତେବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ବାକ୍‌ସକୁ ଧରିବା । ସେ ବି ତ ଧରାପଡ଼ିବା ଭୟରେ ନିଜ ସ୍ୱରୂପ ଧରିପାରିବ ନାହିଁ ?"

କଥା ସରିଲା । ନୀରବରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲୁ । ସେତେବେଳେ ଆଉ କିଛି ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଜାଣି ଯାଇପାରେ ।

ଆଜି ବଡ଼ଭୋର୍‌ରୁ ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲୁ । ସମସ୍ତେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ । ମନ ଆଶଙ୍କାକୁଳ ! ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ ଲାଗୁଛି ଏଥର ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥା ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ ଆସିଲାବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଅଳ୍ପ ସମୟ ବାକୀ । ତେଣୁ ବିଶେଷ ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗିଲା । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ମନପ୍ରାଣ ଲଗାଇ ଚେଷ୍ଟାକଲା ଫଳରେ ବୋଲି ମାନି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

"ସବୁ ଅନ୍ଧାର । ମୋର ପତନରେ ଜଳର କଳକଳ ଧ୍ୱନି ଶୁଭୁଛି । ଆଉ କ'ଣ କାଠ ଭାଙ୍ଗିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି ।" ସେ ଅଟକି ଗଲେ । ଏତିକିବେଳେ ଲାଲ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ପୁଣି ସଂଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ !

ଉତ୍କଣ୍ଠାର ପ୍ରଜ୍ୱଳନ ବକ୍ଷରେ ଧରି ଗାଲଜ୍ ଦିଗକୁ ଆଗଉଛୁ । ଭୋ'ର ଦୁଇଟାରୁ ତିନିଟା ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିବା କଥା । କିନ୍ତୁ କେବଳ ବୁଖାରେଷ୍ଟ୍‌ରେ ତିନିଘଣ୍ଟା ବିଳମ୍ବ ହେଲଣି । ତେଣୁ ପୁଣି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁନାହୁଁ । ଆଉ ଦୁଇଥର ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିବୁ ମିସେସ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କଠାରୁ । ହୁଏତ ତାହା କିଛି ନୂତନ ଆଲୋକପାତ କରିପାରେ ଘଟଣା ଉପରେ !

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଭାଗ୍ୟକୁ ସେତେବେଳେ କିଛି ବିଚଳିତତାର କାରଣ ନ ଥିଲା । ଧର, ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଥା'ନ୍ତୁ ? ଆବଶ୍ୟକ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ବା ନିର୍ଜନତା କେମିତି ମିଳିଥା'ନ୍ତା ସେଠାରେ ? ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ବେଶି କଷ୍ଟରେ ସମ୍ମୋହିତ ହେଲେ । ମୋର ଭୟ ହୁଏ, ଆମର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରୟୋଜନ ସମୟରେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ମନଅଧ୍ୟୟନ-ଶକ୍ତି ତାଙ୍କର ଲୋପ ପାଇପାରେ । ପୁଣି ମନେହେଉଛି ତାଙ୍କ ନିଜ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇଛନ୍ତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସାଧାରଣ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଗତି ଚାଲିଲେ, ଆମକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ଯଦି ଭାବେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ପ୍ରଭାବ ତାଙ୍କଠାରୁ ଲୋପ ପାଇଯାଇଛି, ଏ'ଟା ଭାରି ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତର ନିତାନ୍ତ ରହସ୍ୟାବୃତ, ବିଭ୍ରାନ୍ତକର—

"କିଛି ଗୋଟାଏ ଚାଲିଯାଉଛି, ଗୋଟାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନଟିର ମୋତେ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଉଛି । ବହୁ ଦୂରରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଶୁଭୁଛି – ଯେପରି ଲୋକମାନେ ଅଜ୍ଞାତ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ଖୁବ୍ ଯୋରରେ ପାଣି ପଡ଼ୁଛି ଏବଂ ବାଘଆଗୁଡ଼ାକ ଭୁକୁଛନ୍ତି ।" ହଠାତ୍ ବନ୍ଦହୋଇଯାଇ ଥରିଲେ । ଥରି ଥରି କିଛି ସମୟ ପରେ ପକ୍ଷାଘାତଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀପରି ଅବଶ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରଫେସର୍ ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ମଧ୍ୟ ନିରୁତ୍ତର । ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭଙ୍ଗ ହେଲାବେଳକୁ ଦେହ ଥଣ୍ଡା, କ୍ଳାନ୍ତ, ମନ ଅବସନ୍ନ । ତାଙ୍କର କିଛି ମନେ ନାହିଁ । କ'ଣ କହିଲେ, ବୋଲି ଆମକୁ ପଚାରିଲେ । ତାଙ୍କୁ କହିଲାରୁ ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୀରବ ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ ହେଲେ ।

୩୦ ଅକ୍ଟୋବର, ସକାଳ ୭ଟା :

ଗାଲଜ୍ ପାଖେଇ ଆସିଲା । ପରେ ହୁଏତ ଲେଖିବାକୁ ସମୟ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଉଷାକାଳକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ମିସେସ୍

ହାରକର୍ଙ୍କୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବା କଷ୍ଟକର ହେଉଛି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ହସ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ଆରମ୍ଭକଲେ । କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ବହୁ ସାଧ୍ୟସାଧନାରେ ବଶୀଭୂତ କରାଗଲା । ପ୍ରଫେସର୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ । ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ତୁରନ୍ତ—

“ସବୁ ଅନ୍ଧାର । ମୋର କାନ ପତନରେ ଜଳର ଆବର୍ତ୍ତନ ଶୁଭୁଛି । କାଠରେ କାଠର ଘର୍ଷଣ ଶବ୍ଦ ସହିତ ବହୁ ଦୂରକୁ ଗବାଦି ପଶୁଙ୍କର ହମ୍ବାରବ ଶୁଭୁଛି । ତା’ଛଡ଼ା, ଆଉ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ, ଅଦ୍ଭୁତ—”ଅଟକିଗଲେ, ତାଙ୍କ ଦେହ ସେତା ପଡ଼ିଗଲା ।

“ହୁଁ କୁହ ! କୁହ ! ମୋର ଆଦେଶ ମାନିବାକୁ ହେବ ।” ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବ୍ୟସ୍ତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରୁଥା’ନ୍ତି; କାରଣ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରଭାତର ରକ୍ତିମା ମିସେସ୍ ହାରକର୍ଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁର ଗଣ୍ଡକୁ ରକ୍ତ ରଂଜିତ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲଣି । ସେ ଆଖି ଖୋଲି ଯାହା କହିଲେ ସେଥିରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚମକିପଡ଼ିଲୁ । କଣ୍ଠ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଚଳିତ—

“ଓଃ ପ୍ରଫେସର୍ ! ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତଥାପି ମୋତେ କାହିଁକି ପଚାରୁଛନ୍ତି ? ମୁଁ ତ କିଛି ମନେ ରଖିପାରୁନାହିଁ ।” ଆମମାନଙ୍କର ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବିଚଳିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଚାରିଲେ—

“ମୁଁ କ’ଣ କହିଲି କି ? ମୁଁ କିଛି ଖରାପ କହୁଛି ? ମୋର କିଛି ମନେପଡ଼ୁନାହିଁ ! କେବଳ ମନେ ପଡ଼ୁଛି ମୁଁ ଏଠାରେ ଅର୍ଦ୍ଧସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଛି ଏବଂ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ‘କୁହ କୁହ ! ମୋର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ !’ ଆପଣଙ୍କର ଏ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ହସ ଲାଗିଲା—ଯେମିତି ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଦୁଷ୍ଟ ପିଲା !”

“ଓଃ ! ମୀନା ! ତୁମ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ କେତେ ଏହା ହିଁ ତା’ର ପ୍ରମାଣ ନୁହେଁ କି ? ତୁମର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ପଦ ମାତ୍ର ଶୁଣିଲେ ଯେ ମୁଁ କେତେଦୂର କୃତାର୍ଥ ହେବ କଳ୍ପନା କରିପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଏଇ-ଗାଡ଼ି ହୁଇସିଲ୍ ଦେଲା ! ଗାଲାଜ୍ ଆସିଗଲା ! ମନରେ ଆମର ଉତ୍କଣ୍ଠାର ଲେଲିହାନ ଶିଖା !

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୦ ଅକ୍ଟୋବର

ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରି ଯେଉଁ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଘର ନିଆ ଯାଇଥିଲା ସେଠାକୁ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ମୋତେ ନେଇ ଆସିଲେ । ସେ କୌଣସି ବିଦେଶୀ ଭାଷା କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଏଇ କାମରେ ଲଗେଇ ଦିଆଗଲା । ଆମର ବାହିନୀଟି ଭର୍ଣ୍ଣାରେ ଯେପରି ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କଥା ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସ୍ଥିର କରାଗଲା । କେବଳ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଗଲେ ଭାଇସ୍ କନ୍‌ସୁଲ୍ ଅଫିସ୍‌କୁ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ —ଆମର ବ୍ୟଗ୍ରତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କ ପଦ ଗୌରବ କିଛି ଆଶୁଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ । ଜନାଥନ୍ ଡାକ୍ତର ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ସହ ଯାଇଛନ୍ତି ଜାହାଜ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ନିକଟକୁ 'ଜାରିନା କାଥରିନ୍' ବନ୍ଦର ପ୍ରବେଶ ସମ୍ପର୍କରେ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବାପାଇଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା

ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଫେରିଲେ । କନ୍‌ସୁଲ୍ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଏବଂ ଭାଇସ୍ କନସୁଲ୍ ଅସୁସ୍ଥ । ତେଣୁ ଜଣେ କିରାଣୀ ଅଫିସ୍ କାମ ତଦାରଖ କରୁଛି । ଲୋକଟି ଭାରି ଭଦ୍ର । ତା'ର କ୍ଷମତାର ସୀମା ଭିତରେ ସବୁମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା ।

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୦ ଅକ୍ଟୋବର

ନଅଟାବେଳେ ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଓ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ସହିତ ହାପ୍‌ଗୁଡ୍‌ଙ୍କ ଲଣ୍ଡନ୍ ଫାର୍ମର ଏଜେଣ୍ଟ ମେସର୍ସ ମାକେଞ୍ଜି ଆଣ୍ଡ୍ ଷ୍ଟେଇନ୍‌କଫ୍‌କୁ ଗଲି । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଅନୁରୋଧ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍‌ର ଉତ୍ତରରେ ତାଙ୍କ ଲଣ୍ଡନ୍ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍‌ରେ କୁହାଯାଇଛି—ତାଙ୍କ କ୍ଷମତାର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସୌଜନ୍ୟ ଯେପରି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣ ସୌଜନ୍ୟ ବା ଭଦ୍ରତା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ କିଛି ତାଙ୍କଠାରୁ ପାଇଲୁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମକୁ 'ଜାରିନା କାଥରିନ୍' ଉପରକୁ ନେଇ ଗଲେ । ଜାହାଜଟା ସେତେବେଳକୁ ନଦୀବନ୍ଦରରେ ନଙ୍ଗର ପକାଇ ଥାଏ । ସେଠାରୁ କ୍ୟାପଟେନ୍‌କୁ ଭେଟିଲୁ । ଡୋଲେନ୍‌ସନ୍ ତା'ର ନାମ ।

ଯାତ୍ରା କାଳୀନ ଅନୁଭୂତି ଆମ ଆଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲା । ତା'ର କଥା ଅନୁସାରେ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଏମିତି ଅନୁକୂଳ ଯାତ୍ରା ତା'ର ଘଟି ନଥିଲା ।

‘‘ଆଃ ! ମୋର ଭୟ ହେଉଛି ଏଥିପାଇଁ କିଛି ସଂଘାତିକ ଅସୁବିଧା ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି କି କ'ଣ ! ଲଣ୍ଡନରୁ କୃଷ୍ଣସାଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ ବାୟୁରେ ଆସିବା ସୋଜା କଥା ନୁହେଁ । ଯେମିତି କୌଣସି ପିଶାଚ ନିଜ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଏ ବାୟୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ! ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଜାହାଜ, ବନ୍ଦର କିମ୍ବା ଭୂ-ଭାଗର ନିକଟକୁ ଆସୁ, ଆମ ଜାହାଜକୁ କୁହେଳିକା ଘେରୁଥିଲେ, ସେଟା ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ କୁହେଳିକା ଶୂନ୍ୟ । ମୋର ମନେହୁଏ ଏଟା କୌଣସି ପିଶାଚର କାର୍ଯ୍ୟ । ଜିବ୍ରାଲଟର୍‌ଠାରୁ ଡାର୍ଡ୍ଡାନେଲ୍ସ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆମେ ସିଗ୍‌ନାଲ୍ ଦେଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଡାର୍ଡ୍ଡାନେଲ୍ସ୍‌ରୁ ପାସ୍ ପରମିଟ୍ ପାଇବାପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲାବେଳେ ଭାବିଲି, ପାଲ ଖସାଇଦେଇ କୁହୁଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବି । ପୁଣି ମନେହେଲା ଯଦି ପିଶାଚର ଇଚ୍ଛା ଆମେ ଶୀଘ୍ର କୃଷ୍ଣକାଗର ଭିତରକୁ ଯିବୁ, ଯେମିତି ହେଲେ ସେ ତାହା କରିବ । ଆମ ଇଚ୍ଛାରେ କି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ? ବରଂ ଯଦି ଶୀଘ୍ର ଯାଉ ମାଲିକ ଖୁସିହେବେ । ତା'ଛଡ଼ା ଯେଉଁ ବୁଢ଼ାଟା ଆମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛି ସେ ବି କୃତଜ୍ଞ ହେବ ।' ସରଳତା ସହିତ ଚତୁରତା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୁଦ୍ଧିର ଅଦ୍ଭୁତ ସମନ୍ୱୟ ଦେଖି ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଭାରି ଖୁସିହେଲେ । ତାଙ୍କୁ କହିଲେ—

‘‘ବୁଝିଲ ବନ୍ଧୁ ! ଯେଉଁ ସଇତାନ୍ କଥା କହୁନାହୁଁ—ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟଭାବେ ସେ ଚତୁର ସେ କେବଳ ଜାଣେ ତା'ର ସମକକ୍ଷ ଲୋକ କିଏ ।’’ ଲୋକଟା ଭାରି ଖୁସିହୋଇ କହିଲା—

‘‘ଶୁଣନ୍ତୁ କ'ଣ ହେଲା—ଯେମିତି ଜାହାଜ ବସ୍‌ଫରସ୍ ପାରହୋଇ ଆସିଛି, କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସମସ୍ତେ ରୁମାନିଆ । ସେମାନେ ଆସି କହିଲେ ଯେ ଲଣ୍ଡନ୍ ଛାଡ଼ିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟାଏ ବିଚିତ୍ର ବୁଢ଼ାଲୋକ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାକ୍ସ ଆଣି ଜାହାଜରେ ରଖିଥିଲା । ଲୋକଟାକୁ ଦେଖିଲେ ଏମାନେ କବାଟ ବନ୍ଦକରି ରହନ୍ତି ଏବଂ ଦୁଇଟା ଆଙ୍ଗୁଳି ତା' ଆଡ଼କୁ ଦେଖାଇ ଅଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷାକରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏମିତି ଅନ୍ଧ ବୁଝାମଣା ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗେନା ମୋତେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କାମରେ ପଠାଇଦିଏ । ଯେମିତି କୁହୁଡ଼ି ମାଡ଼ିଆସିଛି ସେମିତି ସେମାନେ ଅଭିଯୋଗ କଲେ—ଏଇ ବାକ୍ସଟା ଯୋଗୁ ଏସବୁ ହେଉଛି । ଆମେ ଚାଲିଥାଉ; ପାଞ୍ଚଦିନ ଗଲା—ତଥାପି କୁହୁଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପାଲ ଟାଙ୍ଗିଦେଇଥାଏ । ମୋର ସେହି ଏକ କଥା—ଯଦି

ସଇତାନ୍ ଇଚ୍ଛା କେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିବା, ସେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇବ । ଯାହା ହେବାର ଥିବ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଆସିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ । ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବେ ସିଧା ଗାଲାଜ୍‌ର ବିପରୀତ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ନଦୀ ମଧ୍ୟକୁ ଚାଲିଆସିଛୁ । ରୁମାନିୟମାନେ ଭାରି ଉତ୍ତେଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ ଏଇ ବାକ୍ସଟିକୁ ନଈରେ ପକାଇଦେବାକୁ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶାନ୍ତ କଲି । ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଦେଲି, ବାକ୍ସଟାରେ କୌଣସି ଅଶୁଭଶକ୍ତି ଥାଉ କି ନ ଥାଉ, ସେ ଅଲଗା କଥା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଡାନ୍ୟୁବରେ ନ ପକାଇ ପାଖରେ ରଖିଲେ ମାଲିକଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ, ତାଙ୍କ ମାନସମ୍ମାନ ରକ୍ଷା ହେବ । ନଈରେ ପକାଇଦେବା-ପାଇଁ ସେମାନେ ଡେକ୍ ଉପରକୁ ନେଇଥିଲେ ସେଥିରେ ଲେଖା ଯାଇଛି ଭାର୍ଣ୍ଣାବାଟେ ଗାଲାଜ୍‌କୁ ଯିବ । ତେଣୁ ଭାବିଲି ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଏ'ଟାକୁ ପ୍ରଥମେ ଓହ୍ଲାଇଲେ ମଣିଷ ରକ୍ଷା ପାଇବ ! ତେଣୁ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଠି ଥାଉ । ଦିନ ତମାମ୍ ନଙ୍ଗର ପକାଇ ରହିଲୁ । ମାଲ ଖଲାସ କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଡେକ୍ ଉପରକୁ ଆସିଲା । ଇଂଲଣ୍ଡ୍‌ରୁ ତା' ପାଖକୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଡର ଆସିଥିଲା ତାକୁ ଧରି ଆସିଥାଏ । କୌଣସି ଏକ କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲା ନାମରେ ଆସିଥିବା ମାଲ୍ ସେ ନେବ । ସବୁ ବିଷୟରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ତାକୁ ମାଲ୍ ଦେଲି । ସେ ପାଇ ଖୁସି, ମୁଁ ବି, ବାକ୍ସଟା ପାରକରି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ । କାରଣ ଏ'ଟିକୁ ନେଇ କମ୍ ଅସନ୍ତୋଷ ମୋର ହୋଇନାହିଁ । କୌଣସି, ସଇତାନ୍‌ର କିଛି ଜିନିଷପତ୍ର ମୋ ଜାହାଜରେ ଯଦି ଥାଏ, ତେବେ ସେ'ଟା ହେଉଛି ଏଇ ବାକ୍ସ, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।"

ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲ୍‌ସିଂ ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, "ବାକ୍ସଟା ଯେଉଁ ଲୋକ ନେଲା ତା'ର ନାମ କ'ଣ ?"

"କହୁଛି ରହନ୍ତୁ !" କହି ତା କାବିନ୍ ଭିତରକୁ ଗଲା । ଖଣ୍ଡିଏ ରସିଦ ଧରି ଫେରିଲା । ସେଥିରେ ଦସ୍ତଖତ କରାଯାଇଛି "ଇମ୍ମାନୁଏଲ୍ ହିଲ୍ ଦେସିମ୍" । ଠିକଣା ହେଲା—୧୬, ବର୍ଜେନ୍ ଷ୍ଟ୍ରାସେ । କାପ୍ଟେନ୍‌ଠାରୁ ଯାହା ଜାଣିବା କଥା ଜଣାଗଲା । ତେଣୁ ଫେରିଲୁ ।

ହିଲ୍ ଦେସିମ୍ ଅଫିସରେ ଥିଲା । ଆଡେଲ୍‌ଫି ଥିଏଟରରେ ହିବ୍ରୁ ଚରିତ୍ରପରି ଲୋକଟା ଦେଖିବାକୁ—ମେଣ୍ଢା ନାକପରି ନାକ, ଫେଜ୍ ଟୋପି, ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ଯୁକ୍ତିକରି ଲୋକଟା କଥା କହେ । ପଇସାପତ୍ର ଦିଆନିଆ ଫଳରେ ସେ ଯାହା କହିଲା ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିତାନ୍ତ ସରଳ, ସାଧାରଣ କଥାଗୁଡ଼ିକ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଆମ ପକ୍ଷରେ । ଲଣ୍ଡନର ମିଷ୍ଟର ଡି· ଭିଲେଙ୍କଠାରୁ ସେ ଖଣ୍ଡିଏ

ପତ୍ର ପାଇଥିଲି । ସେଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ପଣ୍ୟକର ବନ୍ଦରର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏଡ଼ାଇବାପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ 'ଜାରିନା କାଥେରିନ' ଜାହାଜରେ ଗାଲଜ ଆସିଥିବା ଗୋଟାଏ ବାକସ ସେ ନେବ । ବକ୍ସଟା ନେଇ ସେ ଦେବ କୌଣସି ଏକ ପେଟ୍ରୋଫ୍ ସ୍କିନ୍ସ୍କିକୁ । ଏଇ ସ୍କିନ୍ସ୍କି ଲୋକଟା ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଣିଜ୍ୟ କରେ । ବିଶେଷତଃ ଯେଉଁ ସ୍ଲୋଭାକମାନେ ନଦୀପଥଦେଇ ବନ୍ଦର ସହିତ କାରବାର କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ । ସେ ନିଜେ ତା'ର କାମର ପାରିଶ୍ରମିକ ସ୍ୱରୂପ ଗୋଟିଏ ଇଂଲିଶ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ନୋଟ୍ ପାଇଥିଲା ସେ'ଟି ଡାନ୍ୟୁବ ଇଣ୍ଟର ନାସନାଲ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ଭଙ୍ଗାଇ ନେଇଛି । ସ୍କିନ୍ସ୍କି ଗ୍ରୁଁ'କୁ ତା' ପାଖକୁ ଆସିଲା । ସେ ତା' ସହିତ ଜାହାଜକୁ ଯାଇ ତା' ହାତରେ ବାକ୍ସଟା ଦେଇଦେଲା । ଏତିକି ସେ ଜାଣେ ।

ତା'ପରେ ଖୋଜ ସ୍କିନ୍ସ୍କିକୁ—କିନ୍ତୁ ତା'ର ପତ୍ତା ନାହିଁ । ତା'ର ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀକୁ ଭେଟିଲୁ । ତା'ପରେ ଅତି ବିରକ୍ତପରି ମନେହୁଏ । ସେ କହିଲା, ଦୁଇଦିନ ହେବ ସେ କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଇଛି । ତା' କଥା ସହିତ ସ୍କିନ୍ସ୍କିର ଗୃହସ୍ୱାମୀର ବିବରଣୀ ମିଳିଗଲା । ସ୍କିନ୍ସ୍କି ତା' ପାଖକୁ ଘରର ଚାବି ଏବଂ ଇଂଲିଶ୍ ମୁଦ୍ରାରେ ଘରଭଡ଼ା ପଠାଇଦେଇଛି । ଗତରାତି ୧୦ଟା/୧୧ଟା ମଧ୍ୟରେ ଏ ଘଟଣା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା !

ଆମେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲାବେଳେ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସି ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ ଯାହା କହିଲା ତା'ର ସାରମର୍ମ ହେଲା—ସେଣ୍ଟ୍ ପିଟର୍ ଚର୍ଚ୍ଚ'ର କାନ୍ଥ ପାଖେ ସ୍କିନ୍ସ୍କିର ଶବ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ବିକଳାଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି । ତା'ର କଣ୍ଠନଳୀଟା ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଛି । କୌଣସି ବନ୍ୟଜନ୍ତୁର କାମ ଏ'ଟା । ଆମ ପାଖେ ଯେଉଁମାନେ କଥା କହୁଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିବାକୁ ଧାଇଁଲେ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାଏ ପାଟିକରିଉଠିଲେ, "ଏ'ଟା ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ଙ୍କର କାମ ନିଶ୍ଚୟ ।" ଏଥି ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ି ଅଟକିଯିବା ଭୟରେ ଶୀଘ୍ର ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକଲୁ ।

ଫେରିଲାବେଳେ ଆଲୋଚନା କରି କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବା ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ । ତେବେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବାକ୍ସଟା କୌଣସି ଜଳପଥ ଦେଇ ଆସୁଛି । କିନ୍ତୁ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେଅଛି, ସେଇଟା ଆମକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବିଷଣ୍ଣ ମନରେ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଫେରିଲୁ ।

ପୁଣି ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହେଲାବେଳେ ପ୍ରଥମ ଆଲୋଚ୍ୟ ସମସ୍ୟା ହେଲା ମୀନାକୁ ବିଶ୍ୱାସକରି ସବୁକଥା କୁହାଯିବ କି ନାହିଁ । ଏ ଘଟଣାର ଗତି ବିଶେଷ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ । ମୀନା ନିକଟରେ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ପ୍ରକାଶ କଲେ କିଛି ସୁଯୋଗର

ସନ୍ଧାନ ମିଳିପାରେ ? ଯାହାହେଉ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ମୀନା ନିକଟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲି ତାହା ଭଙ୍ଗକରି ତାକୁ ସବୁ କଥା କହିଲି ।

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

୩୦ ଅକ୍ଟୋବର, ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ :

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରାନ୍ତକ୍ଳାନ୍ତ ନିରୁତ୍ସାହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଫେରିଲେ । କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନ କଲେ ଆଉ କିଛି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୋ ଅନୁରୋଧରେ ସେମାନେ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବିଶ୍ରାମ କରୁଛନ୍ତି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଘଟିଛି. ମୁଁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରେ । ଏହି ଟ୍ରାଭେଲର୍‌ସ୍ ଟାଇପ୍‌ରାଇଟର୍‌ର ଆବିଷ୍କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଏବଂ ଏ'ଟିକୁ ମୋତେ ଉପହାର ଦେଇଥିବାରୁ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ବିଶେଷ କୃତଜ୍ଞ । ଖାଲି କାଳି କଲମରେ ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲେ ତ ଭାରି ଅସୁବିଧା ହୋଇଥା'ନ୍ତା···

—ସରିଗଲା । ଲେଖା ସରିଗଲା । ବିଚରା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ଭାରି କଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ଭାରି ଅବଶ ଭାବରେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ କୁଞ୍ଚିତ ଲଲାଟ ଦେଖି ମନେହେଉଛି ଗଭୀର ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ । ଏକାଗ୍ର ଭାବରେ ଚିନ୍ତାକଲା ଫଳରେ ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ଆକୁଞ୍ଚନ ଦେଖା ଯାଉଛି । ଆଃ ' ଯଦି କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ଚେଷ୍ଟା କରେ !

ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ କାଗଜପତ୍ର ଦେଖି ନ ଥିଲି ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କୁ କହିବାରୁ ଆଣି ଦେଇଛନ୍ତି······ସେମାନେ ତ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ସାବଧାନ ଭାବରେ ପଢ଼େ—କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ହୁଏତ ପହଞ୍ଚିପାରେ ? ପ୍ରଫେସର୍‌ଙ୍କ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ମନନେଇ ଏଗୁଡ଼ିକ ବିଚାର କରେ······

ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଗୋଟାଏ କଥା ଆବିଷ୍କାର କରିଛି । ମ୍ୟାପ୍ ଆଣି ଦେଖେ·· ନାଃ, ଏଥର ସ୍ଥିର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ମୁଁ ଯଥାର୍ଥ ତଥ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି । ସେ'ଟା ଲେଖି ରଖେ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବ । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହାର ଯଥାର୍ଥତା ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ।

ମୀନା ହାରକର୍ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

(ତାଙ୍କ ଡାୟେରୀରେ ଲିପିବଦ୍ଧ)

ଅନୁସନ୍ଧାନ ବିଷୟ—

ନିଜ ବାସଭୂମି-ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ-କ୍ଷେତ୍ରରେ କାଉଣ୍ଟ୍ ଡ୍ରାକୁଲାର ସମସ୍ୟା :

(କ) ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକର୍ତ୍ତୃକ ନୀତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିଜେ ଯିବାର ଶକ୍ତି ଯଦି ଥା'ନ୍ତା, ମନୁଷ୍ୟ ଗଧିଆ, ବାଦୁଡ଼ୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରୂପରେ ଯାଇପାରନ୍ତା । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଥାଏ । ସେ'ଠି ତା'ର ନିତାନ୍ତ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ସେତେବେଳେ ଧରାପଡ଼ିଯିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଭୟ କରେ ।

(ଖ) ସେ କିପରି ନିଆଯିବ — ବର୍ତ୍ତମାନ ବର୍ଜନ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ବିଚାର କରାଯାଉ । କେଉଁ ପଥରେ ଯିବ ଗମନାଗମନ ପଥରେ, ରେଳ ପଥରେ, ଜଳ ପଥରେ ?

୧) ଗମନାଗମନ ପଥରେ — ଅସଂଖ୍ୟ ବାଧାବନ୍ଧନ । ବିଶେଷତଃ ସହର ଛାଡ଼ିବାରେ ବହୁ ଅସୁବିଧା

୧.୧—ସହରରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ । କେହିଜଣେ କୌତୂହଳୀ ହେବା କ'ଣ ଅସମ୍ଭବ ? ସେ ଅନୁସଂଧାନ କରିବ କିଛି ଗୋଟାଏ ମାତ୍ର ସୂଚନା, ସାମାନ୍ୟ ଅନୁମାନ, କଳ୍ପିତ ସନ୍ଦେହ—ଏତେବଡ଼ ବାକ୍ସଟାରେ କ'ଣ ଅଛି ? କାଉଣ୍ଟ୍ର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ଲୋପ ପାଇଯିବ ।

୧.୨—ପଣ୍ୟକର ବିଭାଗ କିମ୍ବା ଅକ୍ଟ୍ରୟ ବିଭାଗର ଆଖି ପଡ଼ିପାରେ ।

୧.୩—ତା'ର ଅନୁଧାବନକାରୀଗଣ ସହଜରେ ଅନୁସରଣ କରିପାରନ୍ତି । ଏଇଟା ସବୁଠାରୁ ସଂଘାତିକ ଭୟ । ତେଣୁ ବାଧାବିଘ୍ନ ପ୍ରତିରୋଧ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତା'ର ଶିକାର, ଅର୍ଥାତ୍ ମୋତେ ତ୍ୟାଗ କରିଛି ।

୨) ରେଳ ପଥରେ — ବେଓ୍ୱାରିସ୍ ମାଲଭାବରେ ବାକ୍ସଟା ଯାଉଛି । ବିଳମ୍ବ ହୋଇପାରେ ? ବିଳମ୍ବ ଅର୍ଥ ମାରାତ୍ମକ ଅବସ୍ଥା— ଶତ୍ରୁଗଣ ପଶ୍ଚାଦ୍ଧାବିତ ! ହୋଇପାରେ—ସନ୍ଧିକାଳରେ ପଳାୟନ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଅପରିଚିତ ସ୍ଥାନରେ ଆଶ୍ରୟ-

ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ କ'ଣ ସେ କରିବ ? ନିଶ୍ଚୟ ଏ ପଥ ତା' ପକ୍ଷରେ ନିରାପଦ ନୁହେଁ; ଅତଏବ ତ୍ୟାଜ୍ୟ ।

୩) ଜଳ ପଥରେ—ଏଇଟି ସବୁଠାରୁ ନିରାପଦ । କିନ୍ତୁ ବିପଦ ଆଶଙ୍କା ଯେ ନାହିଁ । କୁହାଯାଇପାରେନା ଜଳରେ ସେ ଶକ୍ତିହୀନ ! କେବଳ ରାତ୍ରି କାଳରେ କିଛିଟା କ୍ଷମତା ଆସେ । ତାହା ପୁଣି କେବଳ କୁହେଳିକା କିମ୍ବା ବାତ୍ୟାବୃଷ୍ଟି ବା ଗଧିଆମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ଫଳବତୀ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ମନେକର ନୌକାଟି ଡୁବିଗଲା—ସେତେବେଳେ ? ନିଶ୍ଚୟ ଭାବରେ ଜଳରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହୋଇ ତା'ର ସତ୍ତା ଲୋପ ପାଇଯିବ । ନିଜେ ବା ନୌକାବାହି କୂଳକୁ ଆସିପାରନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ମେଲାପୀ ନହୋଇ ଚିଞ୍ଚିଚଡ଼ୁଆ ହୋଇପାରନ୍ତି ଏବଂ ସେ ନିଜେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଚଳାଚଳ କରିପାରୁ ନଥିବ । ଅବସ୍ଥାଟା ବେଶି ଖରାପ ହେବ ।

ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ ସେ ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ସ୍ଥିର କରିବାର ବିଷୟ ହେଲା—କି ପ୍ରକାର ଜଳ ସେ'ଟା ?

ପ୍ରଥମେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ—ଏ ଦାଗରେ ସେ କ'ଣ କରିଛି ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ? ତାହାହେଲେ ପରେ କ'ଣ କରିବ । ଜାଣିବା ସୋଜାକଥା ।

ପ୍ରଥମତଃ—ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ତା'ର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଯୋଜନା ଯାହା ଥିଲା ଏବଂ ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ପରିସ୍ଥିତିର ଚାପରେ ସେ ଯେପରି ପ୍ରାଣମୂର୍ଚ୍ଛା କାର୍ଯ୍ୟକଲା, ଏ ଦୁଇଟାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ—ସାକ୍ଷ, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ଅନୁମାନ ସାହାଯ୍ୟରେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ—ସେ ଏଠାରେ କେଉଁ ପନ୍ଥା ଅନୁସରଣ କରିଛି ?

ପ୍ରଥମଟି ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇପାରେ : ପ୍ରକୃତରେ ଗାଲାଜକୁ ଆସିବା ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ଭାର୍ଣ୍ଣାକୁ ମାଲ୍ ଚାଲାଣ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ଆମକୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରିବା—ଅର୍ଥାତ୍ ସେ କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛି ଆମେ ଯେପରି ନ ଜାଣୁ । ଛଳେବଳେ କୌଶଳେ ପଳାୟନ ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ? ଇମ୍ମାନୁଏଲ ହିଲଡେସିମ୍‌କୁ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ବାକ୍ସମ ନେଇ ଆସିବ, ଏଥିରୁ ହିଁ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ପେଟ୍ରୋଫ୍ ସ୍କିନ୍‌ସ୍କିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଏ ସବୁ ଅନୁମାନ କଥା । ସ୍କିନସ୍କିର ହିଲ୍‌ଡେସିମ୍ ସହିତ ଯୋଗସୂତ୍ର ସ୍ଥାପନରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯିବ ଚିଠିପତ୍ର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲା ।

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ପରିକଳ୍ପନା ବେଶ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି, ଜଣାଶୁଣା କଥା । କାରଣ କାଥିରନ୍ ଏପରି ଅସମ୍ଭବ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆସିଲା ଯେ କାପ୍ଟେନ୍ ଡୋନେଲ୍‌ସନ୍‌ର ସନ୍ଦେହ ଜାଗ୍ରତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ଚତୁରତାର ମିଶ୍ରଣ ଫଳରେ ଧୂର୍ତ୍ତିବାଜ କାଉଣ୍ଟ୍ ତା' ସହିତ ଖେଳିବା ସୁବିଧା ହେଲା ଏବଂ ଅନୁକୂଳ ବାୟୁ, କୁହେଳିକା ସୃଷ୍ଟି କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତରେ ଜାହାଜକୁ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇଲା ଗାଲଜ୍‌ରେ । ଅତଏବ୍ ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ସୁପରିକଳ୍ପିତ ଏଥିରେ ଦ୍ୱିମତ ନଥାଇପାରେ । ହିଲ୍‌ଡେସିମ୍ ବାକ୍ସ ଗ୍ରହଣକରି ନେଇ ସ୍କିନର୍ସ୍କିକୁ ଦେଲା । ସ୍କିନର୍ସ୍କି ତ ନେଲା—ତା'ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟହୁନ୍ତ । କେବଳ ଆମେ ଜାଣୁଛୁ ବାକ୍ସଟା କୌଣସିଠାରେ ଜଳପଥରେ ଯାଉଛି । ପଣ୍ୟକର ବିଭାଗ ଏବଂ ଅକ୍‌ଟ୍ରାୟର କର୍ମଚାରୀଗଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ପରିହାର କରାଯାଇଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରାଯାଉ—ଗାଲଜ୍‌ରେ ଭୂ-ଭାଗ ସ୍ପର୍ଶ କଲାପରେ କାଉଣ୍ଟ୍ କ'ଣ କରିଥିବ :

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ସ୍କିନର୍ସ୍କିକୁ ବାକ୍ସଟା ଦିଆଯାଇଛି । ସେତେବେଳେ କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଜ ରୂପରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନହେଲା : ଏ କାମପାଇଁ ସ୍କିନର୍ସ୍କିକୁ କାହିଁକି ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା ? ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀରେ କୁହାଯାଇଛି—ଯେଉଁ ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନେ ନଦୀ ପଥରେ ବନ୍ଦର ସହିତ ବାଣିଜ୍ୟ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସ୍କିନର୍ସ୍କି ଲୋକଟାର ବ୍ୟବସାୟଗତ ସଂପର୍କ ଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଲୋକର ମତ ହେଲା କେହି ଗୋଟାଏ ସ୍ଲୋଭାକ୍ ସ୍କିନର୍ସ୍କିକୁ ହତ୍ୟାକରିଛି । କିନ୍ତୁ ଏ'ଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ପ୍ରକୃତରେ ସ୍ଲୋଭାକ ଜାତି ସଂପର୍କରେ ଏ'ଟା ସାଧାରଣ ଜନମତ । ତେଣୁ ସ୍ୱତଃ କାଉଣ୍ଟ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଯାଉନାହିଁ କି ?

ମୋର ଅନୁମାନ : କାଉଣ୍ଟ୍ ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ ସ୍ଥିରକଲା ନିରାପଦରେ ଗୋପନୀୟଭାବରେ ନିଜ ଦୁର୍ଗକୁ ଫେରିବ । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜଳପଥ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ । ଆସିବାବେଳେ ସିଜ୍‌ଗାନିମାନେ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ାକ ଆଣିଦେଇଥିଲେ ସ୍ଲୋଭାକ୍ ବଣିକଙ୍କୁ । ସେମାନେ ଆଣି ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ପଇଠ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ବାହୁଡ଼ାବିଜୟବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ତାଙ୍କୁ ସେ ଜାଣେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବାକ୍ସ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରେ ସ୍ଥଳଭାଗକୁ ଆସିଲା ପରେ ବାକ୍ସରୁ ସ୍ୱରୂପ ଧାରଣକରି ସେ ବାହାରିଥିବ । ତା'ପରେ ସ୍କିନର୍ସ୍କିକୁ ଭେଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିବ ବାକ୍ସଟାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ନଦୀକୂଳକୁ ନେଇ ଯିବାପାଇଁ । କାମଟା ତ ହୋଇଯାଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ଦଳେ ଲୋକ ପଛରେ ଧାଇଁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାମକଲା ଲୋକଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ।

ମ୍ୟାପ୍ ଦେଖି ସ୍ଥିର କରିଛି ପ୍ରୁଥ୍ କିମ୍ବା ସେରେଥ୍ ନଦୀର ଉଜାଣି ଦିଗକୁ ଯିବା ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସୁବିଧାଜନକ । ମୋ ସମ୍ମୋହିତ ଅବସ୍ଥାର ରିପୋର୍ଟରୁ ଜାଣିଲି, ଗବାଦି ପଶୁଙ୍କ ହମ୍ବାରବ, ଜଳର ଆବର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦ ଏବଂ କାଷ୍ଠର ଘର୍ଷଣ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଛି । ତେବେ କାଉଣ୍ଟ୍ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଅଛି । ବାକ୍‌ସଟା ନଦୀର ଗୋଟାଏ ଖୋଲା ନାବରେ ଅଛି । ନାବ ଚାଲିଯାଉଛି ବୋଧହୁଏ ଆହୁଲା କିମ୍ବା କାତ ସାହାଯ୍ୟରେ । କାରଣ କୂଳପାଖଦେଇ ସ୍ରୋତର ପ୍ରତିକୂଳରେ ନୌକାଟା ଯାଉଛି । ସ୍ରୋତର ଅନୁକୂଳରେ ଯାଉଥିଲେ ଏପରି ଶବ୍ଦ ଶୁଭି ନ ଥା'ନ୍ତା ।

ମୁଁ ଯେଉଁ ପ୍ରୁଥ୍ ଏବଂ ସେରେଥ୍ ନଦୀ କଥା ଅନୁମାନ କରୁଛି ତାହା ଆଦୌ ନ ହୋଇପାରେ; ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲେ ଜଣାଯିବ ଠିକ୍ କି ଭୁଲ । ତେବେ ଏ ଦୁଇଟା ଭିତରୁ ପ୍ରୁଥ୍ ଅଧିକ ସୁନାବ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସେରେଥ୍ ପକ୍ଷରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁବିଧା ଅଛି—ଫଣ୍ଡୁ ଠାରେ ଏହା ବିସ୍ତ୍ରିଜା ସହିତ ମିଳିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ବିସ୍ତ୍ରିଜାର ଗତିପଥ ବୋର୍ଗୋଗିରସଙ୍କଟକୁ ବେଷ୍ଟନ କରିଛି । ତହିଁରୁ ନିର୍ଗତ ଅସଂଖ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳପ୍ରବାହ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗର ନିକଟତମ ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ।

ମୀନା ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

ପୁନରବୃତ୍ତି—

ମୋର ସ୍ମରଣଲିପି ପଢ଼ି ସାରିଲାପରେ ଜନାଥନ୍ ମୋତେ ବାହୁପାଶରେ ଆବଦ୍ଧକରି ଚୁମ୍ବନକଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ମୋର ହାତଦୁଇଟିକୁ ଧରି ମର୍ଦ୍ଦନକରି ଚୁମ୍ବୁଥା'ନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ କହିଲେ—

“ମାଡାମ୍ ମୀନା ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂର୍ବାବସ୍ଥା ଫେରିପାଇଛି । ସେ ଆମର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ । ଆମର ପଥପ୍ରଦର୍ଶିକା । ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନ୍ଧ, ସେ ଚକ୍ଷୁଷ୍ମତୀ । ହଜିଲା ଖିଅ ଫେରି ପାଇଛନ୍ତି । ଏଥର ତେଣୁ ବିଜୟ ଆଶା ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଶତ୍ରୁ ଆମର ନିତାନ୍ତ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ନିପତିତ । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଦିନବେଳେ ତାକୁ ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ପାଇଲେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ । ଯାତ୍ରାସିନା ଆରମ୍ଭକରି ଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ଯିବା କ୍ଷମତା ତା'ର ନାହିଁ । ବହନକାରୀଗଣଙ୍କ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଭୟରେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିପାରୁ ନାହିଁ । କାରଣ ସନ୍ଦେହ ହେଲାମାତ୍ରେ ବାକ୍‌ସଟାକୁ ଜଳରେ ନିକ୍ଷେପକଲେ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଏ ଜ୍ଞାନ ନିଶ୍ଚୟ ତା'ର ଅଛି, ଅତଏବ, ବୀରଗଣ ! ଆସ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଷଦରେ ପ୍ରତ୍ୟେକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉ ।”

ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ— ଗୋଟାଏ ବାଷ୍ପଚାଳିତ ନାବରେ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବ ।

ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍—ମୁଁ ଅଶ୍ୱ ପୃଷ୍ଠରେ କୂଳେ କୂଳେ ଯିବି । ଦେଖିବି କାଳେ ସ୍ଥଳଭୂମିକୁ ଚାଲିଯାଇପାରେ ।

ପ୍ରଫେସର୍—ଉତ୍ତମ । କିନ୍ତୁ କେହି ଏକାକୀ ଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ ସିନା ଶକ୍ତିକୁ ପରାଭୂତ କରାଯାଏ, ଏକାକୀ ସେ ଶକ୍ତିହୀନ ? ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ବଳବାନ ଜାତି । ତାଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବି ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାରର ।

ସମସ୍ତେ ହସିଉଠିଲେ । କାରଣ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅଭାବ ନାହିଁ । ଆମ ସହିତ ତ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ରାଗାର ଚାଲିଛି ।

ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍—ଗଧିଆଥିବା ଆଶଙ୍କାକରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଇଞ୍ଚେଷ୍ଟର୍ ଆଣିଛି । ଖୁବ୍ ଗ୍ରେଣ୍ଟିଆ ଜିନିଷ । ବିଶେଷତଃ ଜନଗହଳିରେ ଭଲ କାମଦେବ । କାଉଣ୍ଟ୍ ଏ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଳିଗୋଳା ବି ଆଣିଛି । ତା'ର ଶଢ ମିସେସ୍ ହାରକର୍ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସବୁ ଦିଗରୁ ଆମକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ—ମୁଁ କୁଇନ୍‌ସେ ସହିତ ଗଲେ ଭଲ ହେବ । ଏକ ସଙ୍ଗେ ଶିକାର କରିଛୁ । ତା'ଛଡ଼ା ଆମ ଉଭୟଙ୍କର ମିଳିତ ଶକ୍ତି ଯେ କୌଣସି ବିରୁଦ୍ଧ ପକ୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରିବ । ଆର୍ଥର୍ ଏକୁଟିଆ ଯିବୁନାହିଁ । ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ବନ୍ଧୁକ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନ ଥିବ ଅବଶ୍ୟ । ତଥାପି କିଛି ଅସୁବିଧା ବଶତଃ ସୁଯୋଗ କରଛଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ସବୁ କଳ୍ପନାଜଳ୍ପନା ମାଟି ହୋଇଯିବ । ଏଥର କୌଣସି ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ତିମ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇ ଗଣ୍ଡିମୁଣ୍ଡ ଅଲଗା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଥରେ ବିନାଶ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଆଉ ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ ତା'ର ?

କହି କହି ବାରମ୍ବାର ଜନାଥନଙ୍କୁ ଚାହୁଁଥା'ନ୍ତି ଏ ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ଜନାଥନ ଚାହୁଁଥା'ନ୍ତି ମୋତେ । ତାଙ୍କ ମନର ବ୍ୟଗ୍ରତା ବୁଝିପାରୁଛି । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିଦେଲେ—

"ଜନାଥନ୍ ତୁମେ ଯିବା ଉଚିତ । ଦୁଇଟା କାରଣରୁ ଏକଥା କହୁଛି । ତୁମେ ଯୁବକ, ସାହସୀ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରିବ । ବିଶେଷତଃ,

ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରଚୁର ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ । ତା'ପରେ ତାକୁ ବିନାଶ କରିବା ଅଧିକାର ମୂଳତଃ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟତଃ ତୁମର; ଯେହେତୁ , ତୁମ ପ୍ରିୟତମାର ସେ କ୍ଷତିସାଧନ କରିଛି । ମାଡାମ୍ ମୀନା ପାଇଁ କିଛି ଚିନ୍ତା କରନା । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ମୋ ପାଖରେ ସେ ନିରାପଦରେ ରହିବ । ମୁଁ ଯାଆନ୍ତି ତୁମ ସହିତ । କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧ ମୁଁ, ସାମାନ୍ୟ ପଥ ଦୌଡ଼ି ଯିବାଭଳି ଶକ୍ତି ମୋ ପାଦରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ହେଲା ଘୋଡ଼ାରେ ଯିବା, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନେଇ ଲଢ଼ିବା । ଦୁଇଟାଯାକରେ ମୁଁ ଅକ୍ଷମ । କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରେ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ, ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଁ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା—ମହାମାନ୍ୟ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ପୁରୁଷ ସିଂହ ଜନାଥନ୍ ଦ୍ରୁତଗାମୀ ବାଷ୍ପଚାଳିତ ନୌକାରେ ଚାଲନ୍ତୁ, କୁଇନ୍‌ସେ ଏବଂ ଜନ୍ ସୀରଦ୍ୱୟ ଅଶ୍ୱ ପୃଷ୍ଠରେ ତୀରଭୂମିରେ ଆଗେଇଚାଲନ୍ତୁ । ମୁଁ ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ନେଇ ଯାଉଛି ଶତ୍ରୁର ବାସଭୂମିର କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳକୁ । ଏତିକିବେଳକୁ ଧୂର୍ତ୍ତ ଶୃଗାଳ ବାକ୍ସରେ ଆବଦ୍ଧ ରହି ଜଳରେ ଭାସିଚାଲିଛି । ବାକ୍ସର ଢାଙ୍କଣା ଖୋଲିବା ସାହସ ତା'ର ନାହିଁ ; ଆମେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଗତିପଥ ଅନୁସରଣ କରି ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍ ବାଟେ ବୋର୍ଗୋପାସଙ୍କଟକୁ ଯିବୁ । ସେଠାରୁ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ । ଏଠାରେ ମାଡାମ୍ ମୀନାର ସମ୍ମୋହନ ଶକ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଫଳରେ ସ୍ଥାନଟି ଯେତେ ଅଜ୍ଞାତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଥମ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ କାଳରେ ହିଁ ତା'ର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେବ । ବହୁତ କିଛି କାମ କରିବାକୁ ହେବ ମୋତେ । ସମୁଦାୟ ସ୍ଥାନଟିର ପବିତ୍ରତା ବୃଦ୍ଧିକରି ପ୍ରେତ ପିଶାଚଗଣଙ୍କ ବ୍ୟବହାରର ଅନୁପଯୋଗୀ କରିବାକୁ ହେବ ।'' ଜନାଥନ୍ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଭାବରେ କହିଉଠିଲେ—

''ପ୍ରଫେସର୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ! ମୀନାର ଏହି କଦର୍ଯ୍ୟ ଅବସ୍ଥା; ପିଶାଚର କବଳିତ ହୋଇ ଏ କଳଙ୍କିତ ଜୀବନ; ଅଥଚ ଆପଣ ଚାହାଁନ୍ତି ତାକୁ ପିଶାଚର ମୃତ୍ୟୁଗହ୍ୱର ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣିନେବାକୁ ? ନା ନା ! ତାହା କେବେ ହୋଇପାରେନା ! ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ନୁହେଁ !'' ଅତ୍ୟଧିକ କ୍ରୋଧରେ କିଛି ସମୟ ବାକ୍‌ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ତା'ପରେ—

''ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ଜାଗାଟା କିପରି ? ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ ନରକଭୂମି ଦେଖିଛନ୍ତି ? ଯେଉଁ ନିନ୍ଦନୀୟ ଭୂମିରେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଭୀଷଣାକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବାୟୁ ପ୍ରବାହରେ ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁ ଜୀବଗ୍ରାସକାରୀ ପିଶାଚର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭ୍ରୂଣ ମାତ୍ର —ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ ନରକଭୂମି ଦେଖିଛନ୍ତି ? ଆପଣ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି କେବେ କଣ୍ଠରେ ପିଶାଚର ଲେହନୋଦ୍ୟତ ଅଧର ସ୍ପର୍ଶ ?'' ମୋ ଦିଗକୁ ବୁଲିପଡ଼ି କପାଳରେ ସେହି ଘୃଣ୍ୟ କ୍ଷତଚିହ୍ନ ଦେଖି [illegible] [illegible] ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିତ୍କାର

କରିଉଠିଲେ, “ହାୟ ଭଗବାନ ! କି ଦୋଷ ଆମର, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଏ ବିଭୀଷିକା ମଧ୍ୟରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ?” ବିଚଳିତ ମନ ଅବସନ୍ନ ଶରୀରରେ ସୋଫା ଉପରେ ଅର୍ଦ୍ଧମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଏତିକିବେଳେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଉଦାତ୍ତ କଣ୍ଠର ଶାନ୍ତସ୍ନିଗ୍ଧ ଧ୍ୱନି ସମଗ୍ର କକ୍ଷକୁ ମୁଖରିତ କରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣରେ ସୁଧା ବର୍ଷଣ କଲା—

“ଶାନ୍ତ ହୁଅ ଜନାଥନ ! ମୁଁ ତାକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଉଛି ଭୟଙ୍କର ସ୍ଥାନକୁ, କାରଣ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମୋ’ର ଅଛି । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ, ପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳକୁ କେବେ ନେବିନାହିଁ । ସେ ସ୍ଥାନକୁ ବିଶୁଦ୍ଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ସାଙ୍ଘାତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ହେବ ତୁମର ସେ ଧାରଣା ନାହିଁ ଜନାଥନ୍ ! ଏମାନଙ୍କୁ ପଚାର ! ସେମାନେ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛନ୍ତି । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ମୀନାର ଚକ୍ଷୁ କେବେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ମନେରଖ ଯୁବକ ! ଆମେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ଅସୁବିଧା ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏଥର ଯଦି ଆମକୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରି କାଉଣ୍ଟ ସ୍ୱସ୍ଥାନକୁ ପଳାଇଯାଇପାରେ ସେତେବେଳେ ସେ ପୂର୍ବରୁ କାଉଣ୍ଟ ନ ଥିବ । ସେ ହୋଇସାରିଥିବ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ଅଧିକ ଚତୁର । ସେ ଚାହିଁବ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ଶତାବ୍ଦୀ ସମାଧି ଗୃହରେ ଶାନ୍ତିରେ ସୁପ୍ତ ରହିବାପାଇଁ । ଇତ୍ୟବସରରେ ଆମର ଏ ପ୍ରିୟତମା”, କହି କହି ମୋ ହାତ ଧରିପକାଇଲେ । “ତା’ର ସହଚରୀରୂପେ ଚାଲିଆସିବ ତା’ ପାଖକୁ ଠିକ ଯେଉଁ ନାରୀଗଣଙ୍କୁ ତୁମେ ଜନାଥନ୍ ଦେଖିଥିଲ, ସେହି ରୂପରେ । ତୁମେ ତ ନିଜେ କହୁଚ କେମିତି ସେମାନଙ୍କ ଅଧରୋଷ୍ଠର ଲେହନ ଶବ୍ଦ ତୁମେ ଶୁଣିଥିଲ, ଶୁଣିଥିଲ ସେମାନଙ୍କ ନିର୍ଲଜ ହସ; ଦେଖିଥିଲ ସେମାନଙ୍କର ଅଶ୍ଳୀଳ ବିଭ୍ରମବିଳାସ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍କଟ ଉଲ୍ଲାସ ଶିକାର ବ୍ୟାଗ ଧରିଲାବେଳେ ? କି··· ? ଥରିଉଠିଲ ଯେ ? ଏ ସବୁ କଥା ତ ତୁମେ ଆମକୁ କହୁଚ ? କ୍ଷମାକର ବାବା ! ତୁମକୁ କଷ୍ଟ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏ କଥା କହୁନାହିଁ ମୁଁ । ଏ ସବୁ ଘଟଣା ତୁମ ମନରେ ଚିରଜାଗରୁକ ରହିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ବିବେଚନା କର : ଯାହାପାଇଁ ମୋ’ର ଜୀବନ ଦେବାକୁ ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ଅଗ୍ରସର, ତା’ପାଇଁ ଏଇଟା ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ କି ? ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଚିରନ୍ତନ ଆବାସ ଭାବରେ ବରଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ମୁଁ ହେଉଛି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ।”

“ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଇଚ୍ଛା ସେହିପରି କରନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର ।” ଶୋକଦଗ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଜନାଥନ କହିଲେ, “ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ । ଆମ୍ଭେମାନେ ନିମିତ୍ତ ମାତ୍ର !”

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ବାସ୍ତବିକ ଏହି ବୀରପୁରୁଷଗଣଙ୍କ କର୍ମ ଦେଖି ମୋ'ଠ ଯଥେଷ୍ଟ ଉତ୍ସାହ ଆସିଛି । ଏପରି ସତତା, ଏପରି ହୃଦୟବତ୍ତା ସହିତ ଶୌର୍ଯ୍ୟବୀର୍ଯ୍ୟର ଏମନ୍ତ ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ କେଉଁ ରମଣୀର ହୃଦୟକୁ ସମ୍ମୋହିତ ନ କରିବ ? ତା' ସହିତ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ମୋତେ ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ କରୁଛି—ଅର୍ଥର ଶକ୍ତି କେତେ ! ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟରେ କ'ଣ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ? ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥବ୍ୟୟ ଯୋଗୁ ଅସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇଛି ? ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ଯଥେଷ୍ଟ ବିତ୍ତଶାଳୀ ଏବଂ ଅକୁଣ୍ଠ ଚିତ୍ତରେ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥବ୍ୟୟ ନିମନ୍ତେ କୃତସଙ୍କଳ୍ପ । ଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ଆମ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ ବ୍ୟତୀତ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାଜସରଞ୍ଜାମ ଗଚ୍ଛିତ ହୋଇପାରି ନ ଥା'ନ୍ତା ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇଛି । ଅଭିଯାନର ଯୋଜନା ପସ୍ତୁତ ହେବାର ତିନିଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲୁ । ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଷ୍ପଚାଳିତ ଲଞ୍ଚ୍‌ଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ଛ'ଟି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଶ୍ୱ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ବାକି ଜିନିଷପତ୍ର, ମାନଚିତ୍ର ଆଦି ଠିକ୍ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରଫେସର୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସହିତ ଆଜି ରାତି ଘ. ୧୧-୪୦ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଭରେସ୍ତି ଯିବୁ । ସେଇଠି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଯିବୁ ବୋର୍ଗୋଗିରିସଙ୍କଟ । ଆମେ ବି ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ନେଉଛୁ ସଙ୍ଗରେ । ଗାଡ଼ି ଏବଂ ଘୋଡ଼ା ଉଭୟ କ୍ରୟକରି ନିଜେ ନିଜେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ଯିବୁ । ଅନ୍ୟ କାହା ଉପରେ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ପ୍ରଫେସର୍ ତ ସବୁ ଭାଷା ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଚୁର ଗୁଳିଗୁଳା, ଏପରିକି ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ରିଭଲ୍‌ଭର୍ ଦିଆଯାଇଛି । ଏ'ଟା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଇଚ୍ଛା । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କପରି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗରେ ନେଇପାରିବି ନାହିଁ ମୋର କପାଳର ଏ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନପାଇଁ—ସେ'ଟି ହେଉଛି ପବିତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର । ତଥାପି ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ୱନା-ବାଣୀ ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଉତ୍ସାହିତ କରୁଛି । ଗଧିଆଗୁଡ଼ାକପାଇଁ ମୋର ରିଭଲ୍‌ଭର୍ ଅଛି, ଭୟ କ'ଣ ? କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଥଣ୍ଡା ବଢ଼ୁଛି । ପ୍ରଫେସର୍ କହୁଥିଲେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବଳ ହିମବାହ ଦେଖାଯାଏ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ :

ମନର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି, ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ପ୍ରିୟତମଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲି । ଜୀବନରେ ହୁଏତ ଆଉ ମିଳନ ନ ହୋଇ ପାରେ ! ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର

ମୀନା ! ଏଇ ପ୍ରଫେସର୍ ନିରେଖି ରହିଛନ୍ତି ତୋତେ ! ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ସତର୍କ: କରିଦେଉଛି—ସାବଧାନ ! ଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲୋତକପାତ ଅସୁନ୍ଦର ! ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ତାହା ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁଧାରା ହୋଇ ଝରିପଡ଼ିବ—

ଜନାଥନ୍ ହାର୍କର୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀ

୩୦ ଅକ୍ଟୋବର, ରାତି :

ବାଷ୍ପଚାଳିତ ଲଞ୍ଚ୍‌ର ଅଗ୍ନିଶାଳା ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଯେତକ ଆଲୋକ ଆସୁଛି, ସେଇଥିରେ ଏତକ ଲେଖୁଛି । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ବସି ଜାଳୁଛନ୍ତି । ଏ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଛି । ତାଙ୍କର ନିଜର ଗୋଟିଏ ଲଞ୍ଚ୍ ଟେମ୍ସରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନର୍ଫୋକ୍ ବୋର୍ଡସ୍‌ରେ ଅଛି ତ ? ଆମ ଯାତ୍ରାର ଯୋଜନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୀନାର ଅନୁମାନକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କଲୁ । ସେ କହିଥିଲା—କାଉଣ୍ଟ୍ ନିଜ ଦୁର୍ଗକୁ ପଳାୟନବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ସେରେଥ୍ ଜଳପଥଦେଇ ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳରୁ ବିସ୍ତ୍ରିଜାରେ ଯିବ । ଆମେ ବି ସେହି ପଥ ଧରିଲୁ । ପ୍ରାୟ ୪୭° ଉତ୍ତର ଅକ୍ଷାଂଶରେ ଅବସ୍ଥିତ କୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ନଦୀ ସହିତ କାର୍ପେଥୀୟ ପର୍ବତମାଳାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ । ନଦୀରେ ପ୍ରଚୁର ଜଳ, ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱର ତୀରଭୂମି ଖୁବ୍ ଦୂରରେ । ତେଣୁ ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ସତ୍ତ୍ୱେ ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଲଞ୍ଚ୍ ଚଳାଇ ଯିବାରେ କିଛି ବାଧା ନାହିଁ । ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ କହିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ଜଗିରହିଲେ ଚଳିବ । ତେଣୁ ମୁଁ କିଛି ସମୟ ଶୋଇପଡ଼ିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେମିତି ଶୋଇପାରିବି ? ମୋର ପ୍ରିୟତମାର ଭାଗ୍ୟାକାଶରେ ଯେ ଏକ ଦୁଷ୍ଟ ଗ୍ରହ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ; ସେ ଯେ ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଛି—ଏ ଚିନ୍ତା କ'ଣ ଶୁଆଇଦେବ ? କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭରସାକରି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବା କଥା । ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ହୃଦୟରେ ଧରି, ସବୁ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହାତରୁ ତ୍ରାହି ପାଇବାପାଇଁ ହସିହସି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ସହଜ । ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘପଥ ଅଶ୍ୱ ପୃଷ୍ଠରେ ଯିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କଥା ହୋଇଛି, ଦକ୍ଷିଣ ତୀରଭୂମିଦେଇ ଯିବେ । ଆରମ୍ଭରେ ସେମାନେ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ନେଇଛନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଚାରୋଟି ଅଶ୍ୱଙ୍କୁ ନେବାପାଇଁ । ତେଣୁ ମୋଟରେ ସେମାନେ ଚାରିଜଣ । ବେଶି ଲୋକ ହେଲେ ଅଯଥା କୌତୂହଳ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ।

କିଛି ଦୂର ଗଲେ ଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରାଇଦେଇ ନିଜେ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକର ଯତ୍ନ ନେବେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଳିତ ହୋଇପାରୁ ? ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କପାଇଁ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଆମର ଏ ନୈଶ ଅଭିଯାନ ବାସ୍ତବିକ ଦୁଃସାହସପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା ଆମ ହାଡ଼ ଥରାଇଦେଉଛି । ରାତିର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭେଦକରି ନାନାପ୍ରକାର ଅପରିଚିତ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି । ମନେହେଉଛି ବିଭୀଷିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର ରାଜ୍ୟର ଅଜ୍ଞାତ ପଥରେ ଆମେ ଭାସିଚାଲିଛୁ । ଗୋଦାଲମିଂ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି……

୩୧ ଅକ୍ଟୋବର

ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛୁ । ଦିନ ହୋଇଗଲାଣି, ଗୋଦାଲମିଂ ଶୋଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ବସିଛି । ଆଃ ! ସକାଳଟାରେ ଏତେ ଥଣ୍ଡା ? ଖୁବ୍ ମୋଟା ଫର୍‌କୋର୍ଟ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ବି ସମ୍ଭାଳିବା ଅସମ୍ଭବ । ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡର ଉତ୍ତାପ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ରକ୍ଷା କରୁଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ଖୋଲା ନୌକା ଅତିକ୍ରମ କରିଛୁ । କିନ୍ତୁ କୌଣସିଟିରେ ଆମର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାକ୍ସ କିମ୍ବା ତା' ଆକାରର କୌଣସି ଜିନିଷ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଆମର ବିଜୁଳି ବତୀ ନୌକା ଉପରେ ପଡ଼ୁଥାଏ, ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥା'ନ୍ତି ।

୧ ନଭେମ୍ବର

ଦିନସାରା କିଛି ଖବର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଆମ ଖୋଜିଲା ଜିନିଷଭଳି କିଛି ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ । ବିସ୍ତ୍ରିଜାକୁ ଆସିଗଲୁଣି । ମନେହେଉଛି ସୁଯୋଗ ଆମ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯାଇଛି । ଛୋଟ ବଡ଼ ଯେତେ ନୌକା ଦେଖିଛୁ, ତନ୍ନତନ୍ନ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଛୁ । ଆଜି ପ୍ରଭାତ ସମୟରେ ଜଣେ ନାବିକ ଆମକୁ ସରକାରୀ ଲୋକ ମନେକରି ଭାରି ମାନ୍ୟଧର୍ମ ଦେଖାଇଲା । ଦେଖିଲୁ ଏ ବାଟରେ କାମ ହାସଲକରିବା ଭାରି ସହଜ । ତେଣୁ ସେରେଥ୍ ସହିତ ବିସ୍ତ୍ରିଜାର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳ ଫୁଣ୍ଡୁଠାରେ ରୁମାନିଆର ଜାତୀୟ ପତାକାଟିଏ ଆଣି ନୌକରେ ଉଡ଼ାଇଦେଲୁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ନାବ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲୁଣି ଏ ନୂତନ କୌଶଳଟି ବେଶ୍ କାମ ଦେଉଛି । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଯଥେଷ୍ଟ ସନ୍ତୁଷପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର ଆମପ୍ରତି । କୌଣସିଠାରେ ପ୍ରତିବାଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇନାହୁଁ । କେତେଜଣ ସ୍ଲୋଭାକ୍ କହିଲେ ଯେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନୌକା ତାଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲା । ଦୁଇଜଣ ନାବିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ନୌକାଟି ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଯାଉଛି । ସେମାନେ ଫୁଣ୍ଡୁକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବର ଘଟଣା ଏ'ଟା । ତେଣୁ ନୌକାଟି ବିସ୍ତ୍ରିଜା ପଥ ଧରିଲା କି ସେରେଥ୍‌ରେ ଆଗେଇଲା ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ହେଲନାହିଁ । ଫୁଣ୍ଡୁରେ କିନ୍ତୁ ନୌକାଟାର କୌଣସି ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ନିଶ୍ଚୟ ରାତିରେ ବାହାରିଯାଇଛି । ମୋତେ ଭାରି ନିଦ ଲାଗୁଛି । ବୋଧହୁଏ ଏ ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା ମୋତେ ଅକାମୀ କରିପକାଇଛି । ତେଣୁ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଗୋଦାଲମିଂ ବାଧ କରୁଛନ୍ତି ମୁଁ ଶୋଇବ, ପ୍ରଥମ ପାଳିରେ ସେ ପହରା ଦେବେ । ମୀନା ଆଉ ମୋ'ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସହୃଦୟତାପାଇଁ ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।

୨ ନଭେମ୍ବର, ପ୍ରଭାତ କାଳ :

ଆଃ ! ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବାଲୋକ ! ହୃଦୟବାନ ବନ୍ଧୁ ମୋର ମୋତେ ନ ଉଠାଇ ରାତିସାରା ଜଗିଛନ୍ତି ? ଛି ! କି ସ୍ୱାର୍ଥପର ମୁଁ ମୋତେ ଉଠାଇବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା— ଅଭିଯୋଗ କଲି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମତ ମୋତେ ସୁଖ ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠାଇଥିଲେ ଭାରି ପାପ ହୋଇଥା'ନ୍ତା । ଜୀବନର ସବୁ ଆଶଙ୍କା ଉତ୍କଣ୍ଠା ଭୁଲି ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ଆଜି ସକାଳୁ ଏକଦମ୍ ନୂଆ ମଣିଷ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଜଗୁଛି ସେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଇଞ୍ଜିନ୍ ଚଲାଇବା, ଦରକାର ବେଳେ କାତମାରିବା ଏବଂ ଚାରିଆଡ଼େ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବା — ସବୁକାମ କରୁଛି । ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଫେରି ଆସୁଛି । ମୀନା ଏବଂ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠାରେ ? ବୁଧବାର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ନିଶ୍ଚୟ ଭରେସ୍ତି ପହଞ୍ଚିଯାଇଥିବେ । ଗାଡ଼ି ଆଉ ଘୋଡ଼ା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାରେ କିଛି ସମୟ ଚାଲିଯିବ । ତଥାପି ଯଦି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଯାଇଥା'ନ୍ତି ବୋର୍ଗୋ-ଗିରିସଙ୍କଟ ପାଖାପାଖି ହୋଇଯାଇଥିବେ । ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଟ କଢ଼ାନ୍ତୁ ! କ'ଣ ସେମାନଙ୍କର ଘଟିପାରେ ଭାବିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଆଃ ! ଆମେ ଅଧିକ ବେଗରେ ଯାଇପାରନ୍ତୁ ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ଯାଇହେଉଛି କେଉଁଠି ? ଇଞ୍ଜିନ୍ ତ ଯଥାଶକ୍ତି ଟାଣୁଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା — ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଏବଂ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ କେମିତି ଅଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ସେପରି ବିପୁଷ୍ଟାନ ନୁହନ୍ତି— ଅନ୍ତତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଦେଖାଯାଉଛି ଅଗଣିତ ଜଳଧାରା ଏ ନଦୀକୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏତେ ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ହେଉଛି । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଉଭୟ ଶୀତ ବିଷୟରେ ବେପରବାୟୁ ।

ପୁଣି ବରଫ ଝରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଅଶ୍ୱ ପୃଷ୍ଠରେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । ଆଶା, ଷ୍ଟ୍ରାସ୍‌ବା ପହଞ୍ଚିବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କ ଦେଖା ମିଳିବ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଯଦି କାଉଣ୍ଟ୍‌କୁ ନ ଧରିପାରୁ , ସମସ୍ତେ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ହେବ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ

୨ ନଭେମ୍ବର

ଦିନଦିନ ପଥରେ କଟିଗଲା । ସମ୍ବାଦ କିଛି ନାହିଁ । ପୁଣି ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲେ ବି ଲେଖିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟକୁ ବସି ବସି ଲେଖିବାରେ କଟାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯାହାକିଛି ବିଶ୍ରାମ ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲେଣି । ଏଇ କେତେଦିନର ଦୁଃସାହସିକ ଜୀବନ ବୋଧହୁଏ ସୁଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଯାହାହେଉ, ଆଗେଇବାକୁ ହେବ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ନଦେଖିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ, କି ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ।

୩ ନଭେମ୍ବର

ଫଣ୍ଡୁରେ ଖବର ପାଇଲୁ ଲଞ୍ଚ ବିସ୍ତ୍ରିଜାର ଉପରମୁଣ୍ଡକୁ ଯାଇଛି । ଇସ୍‌—ଏତେ ଥଣ୍ଡା ନ ହୁଅନ୍ତା କି ! ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତର ସୂଚନା ଦେଖାଯାଉଛି । ତା'ହେଲେ ଆମେ ଅକାମୀ ହୋଇ ପଡ଼ିବୁ, ରଷାନ୍‌ଫ୍ୟାସନ ସ୍ଲେଜ୍‌ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ ।

୪ ନଭେମ୍ବର

ଆଜି ଶୁଣିଲୁ ଗୋଟାଏ ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ ନୌକାକୁ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ଲଞ୍ଚଟି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଅଟକି ଯାଇଥିଲା । ଏ ଉଠାଣିରେ ସ୍ଲୋଭାକ୍‌ ନୌକାଗୁଡ଼ାକ କାଛରେ ଠେଲି ଏବଂ

ଦଉଡ଼ରେ ଟାଣି ବେଶ୍ ଉଠିଯାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଭଲଗଲେଣି । ଗୋଦାଲମିଂ ଜଣେ ସୌଖୀନ ଫିଟର । ଲାଗି ଲାଗି ପୁଣି ମେସିନଟାକୁ ଭଲ୍ କରିଛୁ । କେତେକ ଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଠାଣି ପାରହୋଇ ଅନୁଧାବନ ଚଲାଇଛନ୍ତି ପୁଣି । ବୋଧହୁଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଫଳରେ ବୋଟ୍‌ର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇଛି । ଏଠାକାର ଲୋକମାନେ କହିଲେ ଯେ ଧୀର ସ୍ରୋତକୁ ଗଲପରେ ମଧ୍ୟ ମଝିରେ ମଝିରେ ଅଟକୁ ଥିଲା । ଆମେ ଶୀଘ୍ର ଆଗେଇବା ଉଚିତ । ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ହୋଇପାରେ ?

ମୀନା ହାରକରଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୩୧ ଅକ୍ଟୋବର

ଭେରେଷ୍ଟିରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପ୍ରଫେସର କହିଲେ, ଆଜି ସକାଳେ ମୋତେ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ଭାରି କଷ୍ଟ ହେଲା । ତା'ପରେ "ସବୁ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ନିସ୍ତବ୍ଧ" ଏତିକି ମାତ୍ର କଥା କହୁଛି । ସେ ଗାଡ଼ି ଏବଂ ଘୋଡ଼ା କିଣିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ପରେ ଅଧିକ ଘୋଡ଼ା କିଣିବେ । ତାହାହେଲେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବଦଳ କରାଯାଇପାରିବେ । ପ୍ରାୟ ୭୦ ମାଇଲ୍‌ରୁ ବେଶି ବାଟ ରହିଲାଣି । ଏ ଅଞ୍ଚଳଟି ଭାରି ସୁନ୍ଦର, ମନୋମୁଗ୍ଧକର । କେବଳ ଅସୁବିଧା ଜନକ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଯାଉଛୁ । ନୋହିଲେ ଏ ସବୁ ଲୋଭନୀୟ ଦୃଶ୍ୟ କି ଉପଭୋଗ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା ସତେ ! ଜନାଥନ୍ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ଯଦି ଯାଉଥା'ନ୍ତୁ କି ଆନନ୍ଦ ନ ହୁଅନ୍ତା ! ବାଟରେ ଅଟକି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନର ବିଚିତ୍ରତା ଅନୁଭବ କରୁଥା'ନ୍ତୁ; ଏହି ଛବିଳ ଦେଶର ବର୍ଣ୍ଣାଢ଼୍ୟ ଶୋଭା, ଏ ବନ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ମୁକ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଏଠାର ଅପରିଚିତ ଜନଜୀବନ—ଏ ସମସ୍ତର ମଧୁର ସ୍ମୃତି ହୃଦୟ ଭଣ୍ଡାରରେ ସଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତା ଚିରକାଳପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ହାୟ—

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା :

ଡାକ୍ତର ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ନେଇ । ଆମେ ଡିନର୍ ଖାଇ ଏଇ ଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ବାହାରିବୁ । ଲ୍ୟାଣ୍ଡଲେଡି ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ଗୋଟାଏ ଝୁଡ଼ି ଭର୍ତ୍ତି'କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ତ ଆମେ, ଗୋଟାଏ ସୈନ୍ୟଦଳଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ

ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ପ୍ରଫେସର ବି ମହାଖୁସି । ଚୂପ୍‌କରି ମୋ କାନରେ କହିଲେ—ସପ୍ତାହେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ଖାଦ୍ୟ ମିଳିବ ନାହିଁ । ସେ ନିଜେ ବି ବହୁତ ଜିନିଷ କିଣାକିଣି କଲେଣି । ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଫର୍‌କୋର୍ଟ, ଗରମ ଚଦର, ଏମିତି ବହୁତ ଗରମ ଜିନିଷ ଆଣିଛନ୍ତି । ଥଣ୍ଡା ଆଉ ପାଖ ପଶିବାକୁ ବାଟ ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆମେ ବାହାରୁଛୁ । ହୃଦୟ ଆତଙ୍କରେ ଥରି ଉଠୁଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଭଗବାନ ଭରସା । ଆମର ଭବିତବ୍ୟ କେବଳ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଜଣା । ମୋ’ର ଏହି ଦୁଃଖମୟ ନଗଣ୍ୟ ଆତ୍ମାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ନେଇ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ସେ ମୋ’ର ପ୍ରିୟତମଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ମୋ’ର ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଘଟିବ ଘଟୁ ପଛେ, ଜନାଥନ୍ ମନେକରନ୍ତୁ ଯେ ମୋ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଧ୍ୟେୟ ଏବଂ ଶ୍ରେୟ କେବଳ ସେ । ମୋର ସକଳ ଭାବନା ତାଙ୍କଠାରେ ହିଁ ଅର୍ପିତ ।

ସପ୍ତବିଂଶ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମୀନା ହ୍ୱାରକର୍ଙ୍କ ଡାଏରୀ

ନଭେମ୍ବର ୧

ସାରାଦିନ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେଇଛୁ । ଅଶ୍ୱମାନେ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ସଦୟ ବ୍ୟବହାର ଉପଲବ୍ଧି କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ପଥମଧ୍ୟରେ ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଲେ ବି ସବୁ ଏକାପରି ଲାଗୁଛି । ତେଣୁ ମନେହେଉଛି ଯାତ୍ରା ଆମର ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଚାଲିବ । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ସ୍ୱଳ୍ପବାକ୍ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନୀୟ କୌତୂହଳୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କେବଳ କହନ୍ତି, ଆମେ ଶୀଘ୍ର ବିସ୍ତ୍ରିଜ୍ ଯାଉଛୁ । ପ୍ରଚୁର ପଇସା ଦେଇ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ବଦଳାଇ ନେଉଛନ୍ତି । ଜାଗାଏ ଜାଗାଏ ଗରମ ସୁପ୍, କି କଫି ବା ଚାହା ହେଲା—ତା'ପରେ ଚାଲିଲୁ । ବାସ୍ତବିକ ଦେଶଟି ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ନାନା ଅଚିନ୍ତନୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ବି ଭାରି ସାହସୀ, କର୍ମଠ, କିନ୍ତୁ ଭାରି ସରଳ । ନାନା ସଦ୍‌ଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ ସେମାନେ । ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣରେ କୁସଂସ୍କାରଗ୍ରସ୍ତ ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ିକ । ଯାତ୍ରା ପଥରେ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଘରେ ରାତି କଟାଇଲୁ ସେଠାକାର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ଆମକୁ ଖାଦ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରୁ କରୁ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ମୋ କପାଳର କ୍ଷତ ଉପରେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବକ୍ଷରେ କ୍ରୁଶ ଅଙ୍କନକରି ମୋ ଦିଗକୁ ଦୁଇଟି ଅଙ୍ଗୁଳି ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲା—ଅପଦେବତାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ବହୁ ଶ୍ରମସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ ପ୍ରଚୁର ରସୁଣ ଆମ ଖାଦ୍ୟରେ ଦେଇଛି, ଏବେ ମୁଁ ରସୁଣ ଖାଏ ନାହିଁ ! ସେହିଠାରୁ ନିୟମ କରିଛି ମୁଣ୍ଡରୁ ହ୍ୟାଟ୍ ବା ଓଢ଼ଣୀ କାଢିବି ନାହିଁ । କପାଳଟା ଦେଖିଲେ ସିନା ସନ୍ଦେହ ଉପୁଜିବ ? ଗାଡ଼ିରେ ଡ୍ରାଇଭର୍ ନ ଥିବାରୁ ଆମେ ଶୀଘ୍ର ଯାଉଛୁ । ଡ୍ରାଇଭର୍ ଥିଲେ ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଞ୍ଚକାନ

ହୁଅନ୍ତା ସିନା ? ସେ ସବୁ ଭୟ ନାହିଁ । କେବଳ ଅପଦେବତାର ଖରଦୃଷ୍ଟି ଭୟଟା ଆମ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଉଥିବ । ପ୍ରଫେସର୍ କ'ଣ କ୍ଲାନ୍ତ ବୋଲି ଜିନିଷ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ? ଦିନସା'ର ତ ବିଶ୍ରାମ ନେଉ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ବହୁ ସମୟ ଶୁଆଇ ପକାଇଲେ ! ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ମୋତେ ସମ୍ମୋହିତ କଲେ ! ସେହି ଏକକଥା "ଅନ୍ଧକାର, ଜଳର କୁଳୁକୁଳୁ ଧ୍ୱନି, କାଷ୍ଠର ଘର୍ଷଣ ଶବ୍ଦ ।" ତା'ହେଲେ, ଶତ୍ରୁ ଆମର ଏବେ ବି ନଦୀ ପଥରେ, ଜନାଥନଙ୍କପାଇଁ ବେଟି ସଙ୍କେତ ଦେଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କିପରି ନିର୍ଭୟଭାବ ଆସିଛି ମନରେ । ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମୀଘରେ ବସି ଏତିକି ଲେଖୁଛି । ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକର ଖିଆପିଆ ସରିଲେ ଯିବୁ । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ବି ଶୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆହା, ବିଚରା ବୁଢ଼ାଲୋକ ! ଭାରି କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଖରେ ବିଜୟୀ ସୁଲଭ ଦୃଢ଼ତା ରହିଛି । ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ ଭାବ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ବାଟକୁ ବାହାରିଗଲେ ତାଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟକରି ଶୁଆଇ ପକାଇ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବି । ଆଗରେ ବହୁତ ଦିନ ଅଛି । ଏତିକିବେଳୁ ଶକ୍ତିକ୍ଷୟ ହେଲେ ଦରକାର ବେଳକୁ କ'ଣ କରିବେ ·····ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ଏଇ ବାହାରିଲୁ ଆମେ—

୨ ନଭେମ୍ବର, ପ୍ରଭାତ କାଳ :

ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସଫଳ ହୋଇଛି । ରାତିସାରା ଅଦଳବଦଳ କରି ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଲୁ । ଦିନ ହୋଇଗଲା । ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ସତ୍ତ୍ୱେ ଚାରିଆଡ଼ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲାଣି । ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ କିପରି ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ବିସହତା । ସେ'ଟାକୁ ଦୁର୍ବିସହତା କି ଆଉ କିଛି କୁହାଯିବ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ତଥାପି ଆମକୁ କେମିତି ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ଶୀତଳତା ବି ଖୁବ୍ ବେଶି । ଫର୍‌କୋର୍ଟ ନ ଥିଲେ ଅଚଳ ହୋଇପଡ଼ିବା କଥା । ଉଷାକାଳରେ ଭାନ ହେଲସିଂ ମୋତେ ସମ୍ମୋହିତ କଲେ । ମୁଁ କହିଲି "ଅନ୍ଧକାର, କାଷ୍ଠର ଘର୍ଷଣ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗକୁ ଜଳର ଗର୍ଜନ ।" ତେଣୁ ନଦୀର ଉଠାଣିରେ ଗଲାବେଳେ ସ୍ରୋତର ଗମନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି । ଆଶାକରେ ପ୍ରିୟତମ ମୋର କୌଣସି ଅନାବଶ୍ୟକ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନଥିବେ । ଯାହାହେଉ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ କରୁଣାମୟ କରରେ ନିଜକୁ ଅର୍ପଣ କରିଛୁ ! ଯାହାହେବ—

୨ ନଭେମ୍ବର, ରାତି :

ଦିନସାରା ଗାଡ଼ି ଚଳିଲା । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ବନ୍ୟ ପରିବେଶ କ୍ରମେ ବଢ଼ୁଛି । ଭେରେସ୍ତିରେ କାର୍ପେଥୀୟ ପର୍ବତମାଳାର ଯେଉଁ ବିରାଟ ବିରାଟ ଶାଖାଗୁଡ଼ାକ ବହୁ

ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଚକ୍ରବାଳର ନିମ୍ନରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ କ୍ରମଶଃ ଆମକୁ ବେଷ୍ଟନକରି ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଦୁର୍ଗ ସଦୃଶ ସମ୍ମୁଖରେ ସମୁନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଆମ ଉଭୟଙ୍କର ମନରେ ବେଶ୍ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ପରସ୍ପରକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାର ଫଳ ଏ'ଟା । ଡାକ୍ତର କହିବା ଅନୁସାରେ ଆମେ ପ୍ରଭାତ ସୁଦ୍ଧା ବୋର୍ଗୋ ଗିରିସଙ୍କଟରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବୁ । ଜନବସତି କ୍ରମେ ପତଳା ହୋଇ ଆସୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଅଶ୍ୱଟି ଗାଡ଼ି ଚଲାଉଛି ତାକୁ ଆଉ ବଦଳାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାତ୍ରା ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତଥାପି ସମୁଦାୟ ଚାରୋଟି ଅଛନ୍ତି ଆମ ପାଖରେ । ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଅଦଳବଦଳ କରାଯିବ । ଯାହାହେଉ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ବେଶ କର୍ମଠ—ସେ ଦିଗରୁ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଘଟିନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ଚଲାଉଛି । ଗିରିସଙ୍କଟ ନିକଟରେ ଦିନବେଳେ ପହଞ୍ଚିବା ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତେଣୁ ଧୀରେସୁସ୍ଥେ ଗଲେ ଚଳିବ । ଓଃ ! ଆଗାମୀ ଦିନଟି କି ରୂପରେ ଦେଖାଦେବ ? ଆମର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ହିଁ ପ୍ରିୟତମ ମୋର ଅକଥନୀୟ ଦୁର୍ଭୋଗ ଭୋଗିଛନ୍ତି ! ଦୟାମୟ ପରମେଶ୍ୱର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଥରେ ଚଳାନ୍ତୁ ! ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପରି ଅକ୍ଷମ ଜୀବଗଣଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବିପଦାପଦରୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ କରୁଣା ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ମୋ'ପରି ଅପରିଶୁଦ୍ଧ ଆତ୍ମା ନିତାନ୍ତ ଅନୁପଯୁକ୍ତ । ତଥାପି ତାଙ୍କର ବିରାଗ ଭାଜନ ହେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ତ ମୁଁ କରିନାହିଁ ?

ଆବ୍ରାହମ୍ ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସ୍ମାରକଲିପି

୫ ନଭେମ୍ବର

ମୋର ପରମ ସୁହୃଦ୍ ଲଣ୍ଡନ୍‌ର ପର୍ଫ୍ଲିଟ୍‌ବାସୀ ଡାକ୍ତର ଜନ୍ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ, ଏମ୍. ଡିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏତକ ଲେଖୁଛି । ହୁଏତ ଆମର ଆଉ ଦେଖା ନହୋଇପାରେ । ଏହି ଲେଖା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ସବୁ ଜଣାଇଦେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଷାକାଳ । ସାରାରାତି ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରି ରଖିଛି । ତାରି ଆଲୋକରେ ଏତକ ଲେଖୁଛି । ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭୀଷଣ ଶୀତଳ—ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଶୀତଳ । ସମଗ୍ର ଆକାଶ ତୁଷାର ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଭୂମିରେ ନିପତିତ ହୋଇ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୀତକାଳୀନ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିବ, ମନେହେଉଛି ଭୂ-ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟ ତାହା ଗ୍ରହଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ରମେ କଠିନ ହୋଇଯାଉଛି । ଏହି ଶୀତଳ ତାର ପ୍ରଭାବରେ ମାଡାମ୍ ମୀନାର ଆଜି ଦିନସାରା ମସ୍ତକ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଉତ୍ସାହ ତା'ଠାରେ ନାହିଁ ।

କେବଳ ଶୋଇ ରହୁଛି । ତା'ପରି ସତର୍କଶୀଳା କର୍ମଚଞ୍ଚଳା ମଧ୍ୟ ଦିନସାରା କିଛି କରିନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । କ୍ଷୁଧାହୀନତା ବି ଦେଖାଯାଇଛି ତା'ର । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅଳ୍ପସମୟ ପାଇଁ ଅଟକିଲୁ, ସେଠି ବସି ଡାୟେରି ଲେଖେ । କିନ୍ତୁ ସେ କାମଟା ବି ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ । ମୋ' ମନ କହୁଛି ଏ'ଟା ଭଲ ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ । ଯାହାହେଉ, ଆଜି ରାତିରେ ବେଶ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ଅଛି । ସାରାଦିନର ଦୀର୍ଘ ନିଦ୍ରା ତା'ର ସତେଜତା ଫେରାଇ ଆଣିଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲି । ସେହି କ୍ଷମତାଟି ତା'ଠାରେ କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇଆସୁଛି ଦିନକୁ ଦିନ । ଆଜି ରାତିରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାଶ କଲା । ଆମେ ଯାହା ଚାହୁଁ, ଯାହାକରୁ, ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯାଉ ପଛେ, ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଐତିହାସିକ ବିବରଣୀ ଦିଏ । ମାଡମ୍ ମୀନା ତ ଲେଖୁନାହିଁ । କିଛି ଲିପିବଦ୍ଧ ନ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଏ ବୃଦ୍ଧକର କିଛି ଲେଖୁ—

କାଲି ଠିକ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପରେ ପରେ ବୋର୍ଗୋଫଙ୍କଟର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଗଲୁ । ଉଷାକାଳ ସମାଗତ ଜାଣି ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ିଲୁ ସୁବିଧାରେ ତାକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବା ପାଇଁ । କୋମଳ ଗୋଟାଏ ଶେଯ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ତାକୁ ଶୁଆଇ ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବିଳମ୍ବରେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ସମ୍ମୋହିତ ହେଲା । ଉତ୍ତର ପୂର୍ବାନୁରୂପ—"ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ଜଳର ପ୍ରବଳ ବେଗ" ତା'ପରେ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ଆମେ ଆଗେଇ ଅନତିବିଳମ୍ବେ ଗିରିସଙ୍କଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲୁ । ଏହି ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନରେ ମୀନାର ଉତ୍ସାହ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଗଲା । ମନେ ହେଲା ଯେପରି କୌଣସି ନୂତନ ଶକ୍ତି ତା'ଠାରେ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି । ଗୋଟାଏ ରାସ୍ତାକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି କହିଲା—

"ଏଇ ରାସ୍ତାରେ ଯିବା ।"

"ତୁମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ସେଇ ରାସ୍ତାଟା ? କେତେ ରାସ୍ତା ତ ଅଛି ?"

"ମୁଁ ଜାଣେ । ଜନାଥନ୍ ଏଇ ବାଟେ ଯାଇନଥିଲେ ? ସେ କଥା ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ଲେଖି ନାହାନ୍ତି ?" ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଏ'ଟାକୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନେକରୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିଲି ରାସ୍ତା ବହୁତ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଶାଖା ପଥ ଏଇ ଗୋଟିକ । ରାସ୍ତାଟି ଦେଖି ମନେହେଲା ଏହା କ୍ୱଚିତ୍ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ବୁକୋଭିନାବିସ୍ତ୍ରିଜ୍ ପଥଠାରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଲଗା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଚଉଡ଼ା ଯେମିତି ମଜଭୁତ ବି ସେମିତି । ତା'ପରେ, ଖୁବ୍ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ।

—ସେହି ପଥ ଧରିଲୁ ।ଅନ୍ୟପଥ ସହିତ ତୁଳନା କଲେ ଏଟିକୁ ପଥ ଆଦୌ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅବହେଳିତ ହେଲେ ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହୁଏ ?

ତା' ଉପରେ ପୁଣି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ତୁଷାରପାତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଅଗମ୍ୟ ପଥ କୁହାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଏଥି ସହିତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ପରି ଜଣାଯା'ନ୍ତି । ଲଗାମ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି—ସେମାନେ ଧୀରେସୁସ୍ଥେ ଚାଲନ୍ତି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିମଧ୍ୟାରୂଢ଼ ହେଲା, ଯାହା ଜନାଥନ୍ ତାଙ୍କର ଚମତ୍କାର ଆତ୍ମଲିପିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ତା'ପରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଦୀର୍ଘ ଯାତ୍ରା । ମୀନାକୁ ପ୍ରଥମେ ଶୋଇପଡ଼ିବାକୁ କହିଲି । ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା । ଶୋଇଛି ତ ଶୋଇଛି ! ଉଠିବାର ନାଁ ନାହିଁ ! ମୋର ମନରେ କିପରି ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେଲା । ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ତଥାପି ସେ ଉଠେନା । ବଳାତ୍କାର କରି ଉଠାଇବା ଅନୁଚିତ୍ । ତାହା'ଦ୍ୱାରା କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା । କାରଣ ତା'ର ଶରୀର ଓ ମନଦେଇ ଯେଉଁ ଅନଭୋଗ ଘଟିଯାଇଛି, ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସୁନିଦ୍ରା ହିଁ ତା' ପକ୍ଷରେ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମ୍ପଦ । ଜଣାଗଲା ମୁଁ ନିଜେ ଯେମିତି ତନ୍ଦ୍ରାଳସ । ଚାବୁକ୍ ମାରିଲା ଭଳି ଉଠି ବସିଲି । ନିଜକୁ ବିଶେଷ ଅପରାଧୀ ମନେହେଲା । ଦେଖିଲି ଅଜାଣତରେ ଲଗାମ୍ ଦଉଡ଼ି ହାତରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସୁଧାର ପଶୁଗୁଡ଼ିକ ଟପାଟପ୍ ଟପାଟପ୍ ଚାଲିଛନ୍ତି ଅଭ୍ୟସ୍ତ ପଥରେ । ମୀନା ବି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଛି ଦେଖିଲି । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବେଶି ଦୂରରେ ନାହିଁ । ବରଫ ଉପରେ ଅପରାହ୍ଣର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ ପୀତବର୍ଣ୍ଣର ବନ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଉଚ୍ଚ ପାହାଡ଼ ଦେଇ ଗଲାବେଳେ ଆମର ଦୀର୍ଘ ଛାୟା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ସବୁ ସମୟରେ ଗାଡ଼ି ଆମର ଉତ୍ତରମୁଖୀ । ଇସ୍ ! ଚାରିଆଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟ କି ରୁକ୍ଷ, କି ବନ୍ୟ ଯେପରିକି ଆମେ ଜଗତର ଶେଷ ସୀମାରେ ଉପନୀତ !

ଏଥର ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ଉଠାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲି । ତାକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି—କରୁଛି—କରୁଛି । ହଠାତ୍ ଜ୍ଞାନହେଲା । ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତମିତ । ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ଚାହିଁଲି—ସେ ହସୁଛି । ସେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି ! ଆମେ ଯେଉଁ ରାତିରେ ପ୍ରଥମେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କାରଫାକ୍‌ସ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲୁ ତା' ପରଠାରୁ ଏପରି କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା, ସନ୍ଦେହ ବି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ରୂପର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା, ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ସହିତ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବାକ୍ୟାଳାପ ମନରୁ ଭୟ ଦୂରେଇ ଦେଲା । ସାଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ କାଠ ଥିଲା ତାକୁ ଜାଳିଲି । ସେ ରୋଷେଇ କଲା, ମୁଁ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କୁ ଫିଟାଇ ଖୁଆଇଲି । ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସପର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇସାରିଛି । ମୁଁ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିବାରୁ ହସିହସି କହିଲା ତାକୁ ଭାରି ଭୋକ ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଆଗେ ଖାଇ ଦେଇଛି । ମନରେ କେମିତି ଧୋକା ଲାଗିଲା । ଖାଇଛି କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ବି ସନ୍ଦେହ । ତଥାପି

ମନରେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରି ତାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଚୁପ୍ ରହିଲି । ସେ ପରିବେଷଣ କଲା । ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ଖାଇଲି । ତା'ପରେ ଲୋମଶଯ୍ୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନିଆଁ ପାଖରେ ଶୋଇଲି । କଥାହେଲା ସେ ପ୍ରଥମେ ଶୋଇବ, ମୁଁ ଜଗି ରହିବି । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଗିରହିବା କଥା ଭୁଲିଗଲି । ହଠାତ୍ ମନେ ପଡ଼ିଲା--ଆରେ ମୁଁ ତ ଜଗିରହିବା କଥା ? ଚାହିଁ ଦେଖେ, ମୀନା ନୀରବରେ ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ିରହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । ଏମିତି ବହୁବାର ଘଟିଛି ପ୍ରଭାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସାରକଥା —ମୋତେ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ନିଦ ଘାରିଥିଲା । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ପରେ ତାକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବିଫଳ ହେଲି । ମୋ କଥା ମାନି ସେ ଆଖି ବୁଜୁଛି ସତ, ହେଲେ ସମ୍ମୋହିତ କୁହାଯିବ ନାହିଁ ତାକୁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠିଲାପରେ ସେ ଗାଢ଼ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ନ ଉଠିବାରୁ ଟେକିଆଣି ଗାଡ଼ିରେ ଶୁଆଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଅଶ୍ୱଯୋଗ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ତେବେ ବି ତ ଶୋଇଛି ? ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ କାନ୍ତିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ବେଶି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଏ'ଟା ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଭାରି ଭୟ ହେଉଛି । ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ଚାହିଁଲେ, ଯେଉଁ ବସ୍ତୁକୁ ଚାହିଁଲେ, ଭୟ ଲାଗୁଛି ! ସବୁଠାରୁ ଅସୁବିଧା କଥା ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ଆଗେଇବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭୟ । ଆମେ ଯେଉଁ ବାଜି ଖେଳରେ ମାତିଛୁ, ଏ ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁର ଖେଳ, କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି । ଏତେବେଳେ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ପଦ ହେଲେ ଚଳିବ ?

୫ ନଭେମ୍ବର ପ୍ରଭାତକାଳ :

ସଠିକ ଭାବରେ ସବୁକଥା ଲେଖିରଖୁଛି । ଯଦିଓ ଆମର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣାର ଅନୁଭୂତି ଅଛି ତଥାପି ମୋର ବର୍ଣ୍ଣନା ପଢ଼ିଲେ ପ୍ରଥମେ ତୁମର ମନେ ହେବ ଯେ ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଲୋକଟା ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଛି—ବିଭିନ୍ନ ବିଭୀଷିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାର ଉପଲବ୍‌ଧି ସଙ୍ଗକୁ ଦୀର୍ଘ କାଳର ପରିଶ୍ରମ ମସ୍ତିଷ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ଲୋପ କରି ଦେଇଛି ।

କାଲି ଦିନଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଯାତ୍ରାରେ କଟିଲା—ଆମେ ଯେତେ ଆଗଉ ଆଉ ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ସେତେ ଲାଗିଲାଗି ଆସୁଥା'ନ୍ତି, ଗୁଳ୍ମାଚ୍ଛାଦିତ ମରୁପ୍ରଦେଶ ସେତେ ଘେରି ଆସୁଥାଏ । ବିରାଟକାୟ ପର୍ବତର ଭୟଙ୍କର ଅତଟପ୍ରଦେଶ ବହୁ ସ୍ଥଳରେ, ଜଳପ୍ରପାତ ମଧ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ । ପ୍ରକୃତିର ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନ ଯେପରି ! ମୀନାର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ଘଟୁନାହିଁ । ପ୍ରବଳ ଭୋକ ଲାଗିବାରୁ ଖାଇଲି । ତାକୁ ଉଠାଇ ଖୁଆଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । କ୍ରମେ ଭୟ ହେଲା—ଏ ଭୟାବହ ସ୍ଥାନର ପ୍ରଭାବରେ ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି କି ? ପିଶାଚର ଧର୍ମଦୀକ୍ଷାତ ତା'ର ରକ୍ତରେ ଅଛି ? ମନେ ମନେ

ସ୍ଥିର କଲି, "ବେଶ୍, ସେ ଯଦି ଦିନସାରା ଶୋଇବ ଶୋଉ— ମୁଁ ବି ରାତିସାରା ଚାହିଁ ରହିବ ;" ଆମ ଗାଡ଼ି ଯେଉଁ ପଥଦେଇ ଯାଉଛି ସେ'ଟା ଅତି ପ୍ରାଚୀନ, ଅବହେଳିତ —ଚେଣ୍ଡ୍ରି ବନ୍ଧୁର । ତଥାପି କିଛି ସମୟ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ହଠାତ୍ ବିବେକର ଦଂଶନରେ ଉଠିପଡ଼ି ଦେଖିଲି ସମୟ ବହୁତ ହେଲାଣି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତାଚଳ ପଥରେ । ଅଥଚ ମୀନା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଛି ! ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ପରିବେଶରେ ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଭୀଷଣକାୟ ପର୍ବତଗୁଡ଼ାକ ଦୂରେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚ ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷଦେଶକୁ ଆମ ଗାଡ଼ି ଆଗେଇଛି । ସମ୍ମୁଖରେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଡାଏରୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦୁର୍ଗ । ଆକସ୍ମିକ ଭୟ, ଅବସନ୍ନତା ମନକୁ ବିଚଳିତ କଲା । ଭଲ ହେଉ କି ମନ୍ଦ ହେଉ, ଯାତ୍ରାର ଶେଷ ଆସିଗଲା । ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହାଥାଉ—

ମାଡାମ ମୀନାକୁ ଉଠାଇ ସମ୍ମୋହିତ କଲି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ସେ ବନ୍ଦକୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ସମୟ ଅତୀତ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତଗତ । ତା'ର ଶେଷ ଅସ୍ତରାଗର ଆଭାସଂପଦ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ବରଫ ଦେହରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ଅପୂର୍ବଗୋଧୂଳିଆଲୋକ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର ମାଡ଼ି ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଗଛରେ ବାନ୍ଧିଦେଲି । ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ କିଛି ନାହିଁ ? ସେହି ମୁକ୍ତ ଆକାଶତଳେ ତାଙ୍କୁ ଖୁଆଇଲି । ତା'ପରେ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଡାମ ମୀନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଗ୍ରତ, କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ଆରାମରେ ବସିଛି ! ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରସନ୍ନତା ଉଭୟ ତା'ଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟଣୀୟ । ନିଜେ ରୋଷେଇକଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ଖାଇବ ନାହିଁ । ଜାଣିଛି, ତା'ଠାରେ କ୍ରମଶଃ ଏକ ନୈଷ୍କର୍ମ୍ୟଭାବ ଦେଖା ଦେଉଛି । କିନ୍ତୁ ବାଧ୍ୟ କରି ଲାଭନାହିଁ । ନିଜେ ତ ଖାଇପିଇ ସୁସ୍ଥ ନହେଲେ ନଚଳେ ? ଖାଇ ସାରିଲା ପରେ ଭବିତବ୍ୟ ନେଇ ଭୀଷଣ ଭୟ ମନରେ ଦେଖାଗଲା । ମୀନା ଯେଉଁଠାରେ ବସିଥିଲା ତା'ର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗୋଲାକାର ବୃତ୍ତ ଟାଣିଦେଇ ପବିତ୍ର ରୁଟିର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ସେହି ରେଖା ଉପରେ ପକାଇ ଦେଲି । ସେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ଥିର ଭାବରେ ବସିଥାଏ । ମୋର ଏ କର୍ମ ଦେଖି ତା'ର ମୁଖ ପାଣ୍ଡୁର ଦେଖାଗଲା । ତଥାପି ପଦଟିଏ କଥାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା' ପାଖକୁ ଗଲି ମୋତେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା । ବୁଝିପାରିଲି ଅତ୍ୟଧିକ ଭୟରେ ତା'ର ଦେହ କମ୍ପୁଛି । ଭାରି କଷ୍ଟ ଲାଗିଲା । ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲାରୁ ମୋ ଜାଗାକୁ ଫେରିଆସି କହିଲି—

"ତୁମେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସ, ଏଠି ଭଲ ନିଆଁ ଅଛି ।" ତାକୁ ପରୀକ୍ଷାକରିବା ମୋ'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ମୋ କଥା ମାନି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ପାଦ ଆଗକୁ ପକାଇ ଶଙ୍କିତ ଭାବରେ ପିଛେଇଗଲା ।

"ଭିତରେ ଆସ !" ମୋ କଥା ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ନିଜ ଜାଗାକୁ ଫେରିଗଲା । ବିସ୍ମୟ ବିସ୍ଫାରିତ ଚକ୍ଷୁରେ ଚାହିଁ ସ୍ୱପ୍ନୋତ୍ଥିତ ହେଲାଭଳି କହିଲା—

"ନା, ମୁଁ ଯାଇପାରୁନାହିଁ ।" ଏ କଥା ନୀରବ ଆନନ୍ଦରେ ହୃଦୟକୁ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲା । ବୁଝିଲି; ଯାହା ସେ ନ ପାରୁଛି, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଶକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅସାଧ୍ୟ । ଏ ତୁଷାରାଚ୍ଛନ୍ନ ମୁକ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ତା'ର ଶରୀରର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣ ମନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପଦମୁକ୍ତ ।

ଏହି ସମୟରେ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଚିତ୍କାର କରିଉଠି ଲଗାମ ଶିକୁଳି ଛିଣ୍ଡାଇ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲାରୁ ଶାନ୍ତ ହେଲେ । ମୋର କରସ୍ପର୍ଶ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ଆନନ୍ଦଭାବ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି । ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ମୋର କର ଲେହନ କଲେ । ବହୁଥର ଏହିପରି ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରିଛି । ରାତ୍ରିର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ନିତାନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ଲାଗିଲା । ସମଗ୍ର ପ୍ରକୃତିରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଜଡ଼େ । ନିଆଁ କ୍ରମେ ଲିଭିଆସୁଛି । ଆଉ କିଛି କାଠ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଗେଇଲି । ଏତିକିବେଳେ ଝଲକାଏ ତୁଷାର ବାୟୁ ଝସାଇ ଆସିଲା । ତା' [illegible] ଶୀତଳ କୁହେଳିକାପୁଞ୍ଜ । ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ସୁଦ୍ଧା ଏକପ୍ରକାର ଆଲୋକ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏ'ଟା ବରଫାଞ୍ଚଳର ବିଶେଷତ୍ୱ । ସେହି ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲି ତୁଷାର ଏବଂ କୁହେଳିକାର ମିଶ୍ରଣରେ ରାଜକୀୟ ପରିଚ୍ଛଦଧାରିଣୀ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନାରୀରୂପ ନେଲେ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ କଠୋର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗକରି ବେଳେବେଳେ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କର ତ୍ରସ୍ତ ହ୍ରେଷାରବ ଶୁଣାଯାଉଛି । ମୁଁ ନିଜେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇଉଠିଲି । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ମରଣ ହେଲା ଯେ ମୁଁ ଏହି ପବିତ୍ର ବୃତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଥିବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ବସ୍ତୁ ମୋତେ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଏ କଥା ବି ମନେହେଲା— ମନରେ ମୋର ଏହି ବିଭୀଷିକାମୟୀ ରାତ୍ରି, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ନିସ୍ତବ୍ଧତା, ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଭୀଷଣ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସମନ୍ୱୟରେ ମୋର କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି ହିଁ ଏପରି ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିଛି କିମ୍ବା ଜନାଥନଙ୍କ ଭୟଙ୍କର ଅନୁଭୂତି ସକଳର ବର୍ଣ୍ଣନା ହିଁ ମୋତେ ପ୍ରତାରିତ କରିଛି ? କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତୁଷାରକଣା ଏବଂ କୁହେଳିକା ମୋର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବୃତ୍ତାକାରରେ ନାଚିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତା'ପରେ ସ୍ତ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିଏ ଦେଖାଗଲେ । ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କର ଆତଙ୍କ ଧ୍ୱନି ଶୁଣାଗଲା, ତଥାପି ସେମାନେ ପଡ଼ିରହିଲେ । ମୀନାପାଇଁ ବେଶି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ସେହି ବାଷ୍ପବାୟୁ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଲଗିଆସି ବୃତ୍ତାକାରରେ ନାଚୁଛନ୍ତି ! ତାକୁ ଚାହିଁଲି । ସେ କିନ୍ତୁ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ବସିରହିଛି । ମୋତେ ଚାହିଁ ହସିଲା । ଅଗ୍ନିରେ କାଷ୍ଠ ସଂଯୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଠିଲାବେଳକୁ ମୋତେ ଟାଣିଧରି ସ୍ୱପ୍ନାତୁର କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ନା-ନା । ବାହାରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ ।"

ମୁଁ କହିଲି । "ମୋ ନିଜପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ତୁମପାଇଁ ମୁଁ ଚିନ୍ତିତ ।" ମୁଖରେ କୃତ୍ରିମ ହାସ୍ୟ ଫୁଟାଇ କହିଲା—

"ମୋ' ପାଇଁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି ? କାହିଁକି ? ମୋ' ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ବିପଦ ଆଶଙ୍କା ତ ନାହିଁ ? ତା'ର କଥାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲିବେଳେ ଦମକାଏ ପବନରେ ନିଆଁ ଜଳିଉଠିଲା । ଫଳରେ ତା'ର କପାଳରେ ସେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତ ଦେଖିପାରିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋ ନିକଟରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ! ନର୍ତ୍ତନରତ ଛାୟାମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପାଖେଇ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ପବିତ୍ର ବୃତ୍ତଟିଠାରୁ ଦୂରତ୍ୱ ରକ୍ଷାକରି ଘୂରିବୁଲୁଛନ୍ତି । ତା'ପରେ—ତା'ପରେ—ଭଗବାନ ଯଦି ମୋର ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତା ରକ୍ଷା କରିଥା'ନ୍ତି, କହିବି ମୁଁ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲି ଛାୟାମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ରକ୍ତ-ମାଂସର ଅବୟବଧାରିଣୀ ନାରୀ ରୂପ ନେଇଛନ୍ତି--ଠିକ୍ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନୁରୂପ ! ଏଇମାନେ ହିଁ ଦୁର୍ଗ କକ୍ଷରେ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ଚୁମ୍ବନ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଦୋଲାୟିତ ଛନ୍ଦ, କର୍କଶ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚକ୍ଷୁ, ଶୁଭ୍ର ଦନ୍ତପନ୍ତି, ପ୍ରାଣହୀନ ବର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ କାମାସକ୍ତ ଅଧରୋଷ୍ଠ ଚିହ୍ନିବାକୁ ବାକି ନ ଥିଲା । ମାଡାମ୍ ମୀନାକୁ ଚାହିଁ ସେମାନେ ହସିଉଠିଲେ । ତା' ଦିଗକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସଙ୍ଗେ ରଜନୀର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭେଦକରି ଭାସିଆସିଲା ସେମାନଙ୍କର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି--ଯାହା ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାନୁସାରେ ମଧୁରତା ଏବଂ ତିକ୍ତତାର ଅଦ୍ଭୁତ ସମାହାର—

"ଆସ ଭଉଣୀ, ଆସ ! ଆମ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସ !" ସ୍ମିତବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୀନାକୁ ଚାହିଁଲି । କିନ୍ତୁ ହୃଦୟର ଆଶଙ୍କାକୁଳତାକୁ ଭେଦକରି ବିମଳ ଆଶାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶିଖା ଦେଖାଗଲା—ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲି ତା'ର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ, ମଧୁର ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳରେ ଭୟ ଏବଂ ଘୃଣାର ତୀବ୍ର ପରିପ୍ରକାଶ । ଏହା ହିଁ ମୋତେ ଆଶାନ୍ୱିତ କଲା । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ମୀନା ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ଲାଭ କରିନାହିଁ ! କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ ଏବଂ ପବିତ୍ର ରୁଟିରୁ କିଛି ଧରି ସେମାନଙ୍କ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲି । ସେମାନେ ପଛେଇଯାଇ ହସିଉଠିଲେ । ଉଃ, କି ଭୟଙ୍କର, ଘୃଣାଉତ୍ପାଦନକାରୀ ସେ ହାସ୍ୟ ! ନିର୍ବାପିତ ଅଗ୍ନିକୁ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୟ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ ଦୃଢ଼ ହୋଇଛି ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏ ରକ୍ଷାକବଚ ନିକଟରେ ସେମାନେ ଶକ୍ତିହୀନ । ମୀନାପାଇଁ ବି ଭୟ ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ଏ ପବିତ୍ର ବୃତ୍ତକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ନ ପାରେ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କର ହ୍ରେଷାରବ ବହୁ ସମୟ ହେଲା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି । ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ପଡ଼ିରହିଛନ୍ତି । ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ତୁଷାରପାତ ଫଳରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶୁଭ୍ର ସ୍ତୂପପରି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ବୁଝିପାରିଲି ନିରୀହ ପଶୁଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୟ ଦୁଃଖକଷ୍ଟର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି—

ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଛୁ । ଦୁଃଖ ଶୋକ ଭୟ ଏବଂ ନିଃସଙ୍ଗତାବୋଧରେ ମୁହ୍ୟମାନ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଏତିକିବେଳେ ତୁଷାରରାଶି ଉପରେ

ଉଷାଲୋକର ଅରୁଣରେଖା ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି । କ୍ରମେ ଚକ୍ରବାଳ ଭେଦକରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ଆଃ ! ଆଜିର ଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ କି ରମଣୀୟ ସତେ ? ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ପଶିଲା ! ଉଷା'ର ପ୍ରଥମ ଆଲୋକରେଖା ଦେଖାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାଷ୍ପିକାମୟୀ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ଧୂମକଣା ଏବଂ କୁହେଳିକା ମଧ୍ୟରେ ମିଳାଇଗଲେ । ସ୍ୱଚ୍ଛ କୁହେଳିକା ମାଳାକାରରେ ଦୁର୍ଗ ଦିଗକୁ ଅପସରିଯାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଅଭ୍ୟାସ ବଶତଃ ଉଷାର ଆବିର୍ଭାବରେ ମୀନାକୁ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ । ତାକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ଜାଣି ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ସମ୍ମୋହିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । କିନ୍ତୁ କିଛି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଏଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବାଲୋକ ପଡ଼ିଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଉଠିବାକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରି ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲି ସେମାନେ ମୃତ । ଆଜି ଏଠାରେ ବହୁତ କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଅଛି । କେବଳ କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠୁ । କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁପଡ଼ିଲେ, ଏହି ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ହିଁ ଭରସା ।

ବିପଦସଙ୍କୁଳ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ଖାଇ ସୁସ୍ଥ ହୁଏ ପ୍ରଥମେ । ମୀନା ଶୋଇଛି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ବେଶ୍ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଶୋଇଛି……

ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍‌ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୪ ନଭେମ୍ବର, ସନ୍ଧ୍ୟା :

ଲଞ୍ଚ୍‌ଟା ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଭାରି ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଲା । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ନୌକାଟିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଥା'ନ୍ତୁ ଏବଂ ଏତେବେଳକୁ ମୋର ପ୍ରିୟତମା କଳଙ୍କମୁକ୍ତ ହୋଇସାରିଥା'ନ୍ତା । ସେହି ଜଘନ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ତା'ର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥିବ ଭାବିଲାବେଳକୁ ହୃଦୟ କମ୍ପି ଉଠୁଛି । ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ ଆମେ ତା'ର ଅନୁଧାବନ କରିବୁ । ଏତକ ଲେଖିଲାବେଳକୁ ଗୋଦାଲମିଂ ଯାତ୍ରାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ସିକ୍‌ଗାନୀଗୁଡ଼ାକ ଲଢ଼ିପାରନ୍ତି । ଆଃ ! ଏତେବେଳକୁ ମରିସ୍ ଆଉ ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ପହଞ୍ଚିଥା'ନ୍ତେ କି ? ତଥାପି ନିରାଶହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କିଏ ଜାଣେ ଆଉ ଲେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଘଟିବ କି ନାହିଁ ? ବିଦାୟ ମିନା ! ଭଗବାନ ତୁମ ଉପରେ ଆଶିଷପୁଷ୍ପ ବର୍ଷଣ କରନ୍ତୁ ।

ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୫ ନଭେମ୍ବର

ପ୍ରଭାତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖାଗଲା ଦଳେ ସିଜ୍‌ଗାନୀ ନଦୀତୀରରୁ ବାହାରି ଆମ ସମ୍ମୁଖ ପଥରେ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ିକୁ ଘେରି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏ ଗୁଚ୍ଛବଦ୍ଧ ବେଷ୍ଟନ ଏବଂ ଦ୍ରୁତଧାବନ ଦେଖି ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ତୁଷାରପାତ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ସମଗ୍ର ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଉତ୍ତେଜନା ! ହୁଏତ ଏ ଉତ୍ତେଜନା ଆମ ମନର । ତଥାପି ହତୋତ୍ସାହ ବୋଧହେଉଛି କାହିଁକି ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! ବହୁ ଦୂରରେ ଗଧିଆମାନଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଶୁଭୁଛି । ପର୍ବତର ଉପରିଭାଗରେ ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ଫଳରେ ହିଁ ନିମ୍ନ ଦେଶକୁ ପଳାଇଆସିଛନ୍ତି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କଆଡ଼ୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବିପଦ ଆଶଙ୍କା କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେଣି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରିପଡ଼ିବୁ । ମନ କହୁଛି—ଆମେ ମୃତ୍ୟୁ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛୁ । କିନ୍ତୁ କାହାର କେତେବେଳେ କିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିପାରେ, ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା ...

ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସ୍ମାରକଲିପି

୬ ନଭେମ୍ବର, ଅପରାହ୍ଣ :

ନା-ନା, ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ଅଛି ! ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ମଧ୍ୟରେ ମନଟା ଅବିଚଳିତ ରହିଛି !

ଭେରେସ୍ତିରୁ ଯେଉଁ କମାର ହାତୁଡ଼ି ଆଣିଥିଲି ଗାଡ଼ିରେ ପକାଇ, ସେ'ଟି ବେଶ୍ କାମ ଦେଲା । ଦ୍ୱାରଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ଖୋଲା । ତଥାପି କଳଙ୍କି ଲଗା କବ୍‌ଜାଗୁଡ଼ାକ ପିଟି ପିଟି ଭାଙ୍ଗିଦେଲି । ନଚେତ୍ ଘର ଭିତରେ ଥିବି, କୌଣସି ଅସୁବିଧାରେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ? ଅକଳରେ ପଡ଼ିଯିବି ନାହିଁ ? ବାସ୍ତବରେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତିର ସୁଫଳ ଏଠାରେ ଦେଖାଗଲା । ତାଙ୍କ ଡାୟେରୀର ବର୍ଣ୍ଣନା ମନେପକାଇ ଭଜନାଳୟକୁ ବାଟ ପାଇଗଲି । ଏଇଟି ମୋର ଅସଲ କାମ । ଏଠାକାର ବାୟୁ ନିତାନ୍ତ ଖରାପ । ତା'ପରେ ମନେହେଲା ଗନ୍ଧକରେ ବାଷ୍ପ ମିଶିଛି— । ତେଣୁ

ବେଳେ ବେଳେ ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନତା ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ମୋ କାନ ଭିତରେ ଝାଇଁ ଝାଇଁ ଶବ୍ଦ କିମ୍ବା ବହୁ ଦୂରରେ ଗଧିଆ ଗର୍ଜନ ଶୁଭୁଛି, ଠିକ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ଏତିକିବେଳେ ମୀନାକଥା ମନେପଡ଼ିଲା । ମନର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥିବ ମନେକର । ଉଭୟ ସଙ୍କଟରେ ପଡ଼ିଲି—କ'ଣ କରିବି, କ'ଣ ଛାଡ଼ିବି ?

ତାକୁ ଏ ସ୍ଥାନକୁ ଆଣିବାଭଳି ଦୁଃସାହସ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପ୍ରେତ-ପିଶାଚ-ପ୍ରଭାବମୁକ୍ତ ସେହି ପବିତ୍ର ବୃତ୍ତରେଖା ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲି କିନ୍ତୁ ଗଧିଆ ସେ ଥାଇପାରନ୍ତି ଏ ଖିଆଲ ନ ଥିଲା ? ମନରେ ଗୋଟାଏ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଭାବିଲି : ମୋର ଅସଲ କାମ ଏଠାରେ ଅଛି । ଯଦି ମୀନା ଗଧିଆମାନଙ୍କ ମୁଖରେ ପ୍ରାଣଦେବା ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା, ତାହା ହିଁ ହେଉ ! ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ସାଂସାରିକ ଜୀବନରୁ ମୁକ୍ତି ହିଁ ସାରକଥା ଯଦି ଏହା ବିଧିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ତାହାହିଁ ହେଉ । ମୋ ନିଜ କଥା ହୋଇଥିଲେ ତ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ଏ ପ୍ରେତଭୂମିରେ ଚିରବିଶ୍ରାମ ନେବା ଅପେକ୍ଷା ଗଧିଆମାନଙ୍କ ମୁଖକୁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେକରିଥା'ନ୍ତି । ଯାହା ହେଉ, ସ୍ଥିରକଲି ପ୍ରଥମେ ଏଠାକାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବି ।

ଏଠାରେ ତିନୋଟି ସମାଧି ସ୍ଥଳ ଅଛି ଏବଂ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରେତର ଆବାସଭୂମି ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ—ଏକଥା ମୋତେ ଜଣା । ତେଣୁ ଖୋଜିବୁଲିଲି । ପ୍ରଥମେ ଗୋଟାଏ ମିଳିଗଲା । ଗୋଟାଏ ନାରୀ ପ୍ରେତନିଦ୍ରାରେ ନିମଗ୍ନ । ତା'ର ରୂପରେ ଏପରି ଜୀବନ୍ତଭାବ, ଏପରି କାମୋଦ୍ଦୀପନାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମୋର ହୃଦୟକୁ ପ୍ରକମ୍ପିତ କଲା । ମନେହେଲା ଯେପରି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟାଏ ହତ୍ୟା କରିବି ! ମନେପଡ଼େ ଅତୀତର ଘଟଣାବଳୀ । ମୋ'ପରି ଅତୀତରେ ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ରୂପର ସମ୍ଭାର ଦେଖିଛନ୍ତି—ଦମ୍ଭ ଧରି ପାରିନାହାଁନ୍ତି । ସମୟ ଆଗେଇଚାଲିଛି—ଚରମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ହୋଇ ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ସମୟଜ୍ଞାନ ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଦିନ ଯାଇ ରାତି ଆସିଛି—ପ୍ରେତର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହୋଇଛି । ଏହି ସୁନ୍ଦର ନୟନଯୁଗଳରୁ ଝରିପଡ଼ୁଛି ପ୍ରେମସୁଧା । ମୋହମୟୀର କାମଲାଳସାସିକ୍ତ ଅଧର ଦାନ କରୁଛି ଚୁମ୍ବନ—ଅଭିଯାତ୍ରୀ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ପ୍ରେତର କବଳରେ ଏକ ନିରୀହ ମାନବାତ୍ମା ନିପତିତ ହୋଇ ଘୃଣ୍ୟ ପ୍ରେତଗୋଷ୍ଠି ବୃଦ୍ଧି କରୁଛି

ନାଃ ! ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ପ୍ରବଳ ଆକର୍ଷଣ ଅଛି, ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ! ଯୁଗ ଯୁଗ ସଞ୍ଚିତ ଧୂଳିରାଶି ମଧ୍ୟରେ, କାଳଚର୍ବିତ ମନ୍ଦିର ଗହ୍ୱରରେ ସୁପ୍ତରହି, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ପରିବେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିପାତରେ ଯଦି ମୋର

ହୃଦୟକୁ ଆବିଷ୍ଟ କରିପାରେ—ନାହିଁ ବୋଲି କହିବି କିପରି ? ସ୍ୱୀକାର କରିବି, ମୁଁ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ନାମକ କଠୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଉତ୍କଟ ଘୃଣା ନେଇ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ କରିବାକୁ ବଳବତୀ ଇଚ୍ଛା ତା'ର ଜାତହେବା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ! କର୍ମଶକ୍ତିଲୁପ୍ତ, ସମସ୍ତ ଅବୟବ ପକ୍ଷାଘାତଗ୍ରସ୍ତ ! ଜଡ଼ତା ଯେପରି ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ! ଏହା ବି ହୋଇପାରେ, ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣ ନିଦ୍ରାର ଅଭାବ ଏବଂ ଏ ସ୍ଥାନର ବାୟୁରେ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତଭାବ ମୋତେ ଅବଶ କରିପକାଇଛି ? ବୋଧହୁଏ ମୁଁ କ୍ରମେ ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ମଧୁର ଆବେଗରେ ଚକ୍ଷୁ ଅର୍ଦ୍ଧମୁକ୍ତ । ଏତିକିବେଳେ ତୁଷାରସିକ୍ତ ବାୟୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଭାସିଆସିଲା କ୍ଷୀଣ, ଦୀର୍ଘ ଚିତ୍କାର ଧ୍ୱନି । ତା'ର ହୃଦୟ ବିଦାରକ କାରୁଣ୍ୟ ସଦୃଶ ଭେରିବାଦନପରି ମୋତେ ଜାଗ୍ରତ କରିଦେଲା । ଆଃ ! ଏ ଯେ ମୀନାର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ମୁଁ ଶୁଣୁଛି !

ଜଘନ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଲାଗିଗଲି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶ୍ୟାମାଙ୍ଗୀର ଶବ ମିଳିଲା । ପୂର୍ବପରି ଏହାକୁ ଚାହିଁବାକୁ ସାହସ ହେଲାନାହିଁ । ହୁଏତ ପୁଣିଥରେ ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇପଡ଼ିବି ? ପୁଣି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ସମାଧି ଦେଖିଲି । ଏ ସମାଧିଟି ଯେପରି ଅପୂର୍ବ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସ୍ନେହର ସହିତ ନିର୍ମିତ । ସେଥିରେ ଶୋଇଛି ସେହି ଗୌରାଙ୍ଗୀ—ଯାହାକୁ ଜୋନାଥନ୍ ଦେଖିଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି ମୋର ଚକ୍ଷୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାର । ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ତା'ର ଅତ୍ୟଧିକ ଶୁଭ୍ର, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଶିଖା ଯେପରି ! ପୁଣି ଏପରି କାମନା ଉଦ୍ରେକକାରୀ ଯେ କାମଲାଳସା ଏବଂ ପ୍ରଣୟର ଅପୂର୍ବ ଅନୁଭୂତି ମନରେ ଜାଗ୍ରତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ! —ମୀନାର କରୁଣ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଯେ ମୋର ଶ୍ରୁତିରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି ! ତାହା ହିଁ ମୋତେ ପ୍ରେରଣା ଦେଲା । ସମ୍ମୋହିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଦୃଢ଼ର୍ଷି କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଲାଗିଗଲି । ସେତେବେଳକୁ ଭଜନାଳୟର ସବୁଗୁଡ଼ିକ ସମାଧି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିସାରିଥିଲି । ରାତିରେ ତ ଆମ ଆଗରେ ତିନିଟା ପିଶାଚୀ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସ୍ଥିରକଲି ଏ ତିନିଟାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସକ୍ରିୟ ପ୍ରେତ ଏଠାରେ ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ରାଜକୀୟ ଆଡ଼ମ୍ବରମଣ୍ଡିତ ବିରାଟ ସମାଧି ଦେଖିଲି । ତାହା ଯେପରି ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡିତ ସେହିପରି ସମତାରକ୍ଷିତ ହୋଇ ନିର୍ମିତ । ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଶବ୍ଦ ଖୋଦିତ ହୋଇଛି—

"ଡ୍ରାକୁଲା"

ତେବେ ଏହି ହେଉଛି ପ୍ରେତରାଜର ଆବାସଭୂମି ? ଏହିଠାରେ ରହି ସେ ପ୍ରେତଚକ୍ର ବୃଦ୍ଧିରେ ତତ୍ପର ? ସ୍ଥାନଟି ଶୂନ୍ୟ ଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ନାରୀ ତିନୋଟିଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରଦାନକରିବା ପୂର୍ବରୁ ଡ୍ରାକୁଲାର ସମାଧି ଉପରେ କିଛି ପବିତ୍ର ରୁଟି ସ୍ଥାପନକରି ଚିରଦିନପାଇଁ ଏଥିରେ ପ୍ରେତର ପ୍ରବେଶାଧିକାରପଥ ରୁଦ୍ଧ କଲି ।

—ତା'ପରେ ଦୁର୍ବିସହ କର୍ମ । ମୋତେ କେମିତି ଭୟ ଗ୍ରାସ କଲା । ଗୋଟାଏ ହୋଇଥିଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତିନୋଟା ! ଗୋଟାଏ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟଟା ଆରମ୍ଭ କରିବା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଲୁସି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃତସଙ୍କଳ୍ପ ହୋଇ ମୃଛା କାର୍ଯ୍ୟଟା କିପରି କଷ୍ଟକର ହୋଇଥିଲା ? ଏ ପୁଣି ଅପରିଚିତ ସ୍ଥାନ, ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି । ମହାକାଳ ପ୍ରବାହରେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ତିଷ୍ଠିରହି ଏମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧିଘଟିଛି । ସମ୍ଭବ ହେଲେ ମୋ ସହିତ ସଙ୍ଘର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୁଅନ୍ତେ

କ'ଣ କହିବି ଜନ୍ ! — ପ୍ରକୃତରେ ଏଗୁଡ଼ାକ କଂସେଇକାମ ! ମୃତା ଲୁସି ସମ୍ପର୍କରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ନ ଥିଲେ କିମ୍ବା ଜୀବିତା ମୀନାର ଭାଗ୍ୟାକାଶରେ ଯେଉଁ ବିଭୀଷିକାର ମେଘମାଳା ଦେଖାଦେଇଛି, ତାହାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ନ ହୋଇଥିଲେ ଏ କାମରେ କେବେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତି, ସତ କହୁଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଶରୀର ପ୍ରକମ୍ପିତ ହେଉଛି ! ଯାହାହେଉ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କୃପାରୁ କର୍ମଟା ସମ୍ପାଦନ କରପାରିଛି । ପ୍ରଥମଟିର ଶେଷ ଅବସ୍ଥା ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତିର ଭାବ ତା'ର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇ ଜଣାଇଦେଲା ଯେ ସେ ଚିରଶାନ୍ତି ଲାଭ କରିଛି । ତା'ର ଆତ୍ମାକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ କରିପାରିଛି ମୁଁ । ତାହା ହିଁ ମୋତେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟିଙ୍କର ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଦେଲା । ନଚେତ୍ ଘାତକ କର୍ମରେ ଆଗେଇ ପାରି ନ ଥା'ନ୍ତି । ବକ୍ଷରେ ଶୂଳ ଭେଦନକାଳରେ ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଚିତ୍କାର, ସମଗ୍ର ଶରୀରର ପ୍ରବଳ ଆଲୋଡ଼ନ, ଆକୁଞ୍ଚନ ଏବଂ ଅଧର ମଧ୍ୟରୁ ରକ୍ତ ମିଶ୍ରିତ ଫେନୋଦ୍‌ଗାର ସହ୍ୟକରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତା । ବୋଧହୁଏ ଅର୍ଦ୍ଧସମ୍ପାଦିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରି ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଳାଇଆସିଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟଟି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମାପ୍ତ ! ହତଭାଗିନୀମାନଙ୍କର ଆତ୍ମାପ୍ରତି ସ୍ୱତଃ କରୁଣା ଜାତ ହୋଇଛି । ମୃତ୍ୟୁର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନଙ୍କ ମୁଖର ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତି ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରିଛି । ତା'ପରେ ଛୁରୀକାରେ ମସ୍ତକ କର୍ତ୍ତନ କରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ମିଳାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭକରି ଶେଷରେ ଧୂଳି ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଶରୀର ମିଶିଯାଇଛି । ଯେଉଁ ମୃତ୍ୟୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବରୁ ଆସିବାର ଥିଲା । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା'ର ସଦ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତି ଘୋଷଣା କରିଛି ।

ଦୁର୍ଗ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ପ୍ରବେଶ ପଥଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ପବିତ୍ରବସ୍ତୁ ସ୍ଥାପନ କରି ପ୍ରେତରୂପୀ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ପ୍ରବେଶପଥ ରୁଦ୍ଧ କରିଦେଲି ।

ମୀନା ପାଖକୁ ଫେରିଆସି ବୃତ୍ତରେ ପାଦଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ନିତାନ୍ତ କରୁଣ ସ୍ୱରରେ କାନ୍ଦିଲା । ତା'ର ବିକଳ ସହ୍ୟକରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ମୋତେ କହିଲା —

“ଆସନ୍ତୁ ଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ପଳାଇବା । ଚାଲନ୍ତୁ ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସନ୍ଧାନ କରିବା । ବୁଝିପାରୁଛି ସେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି ।” ଭାରି ଦୁର୍ବଳ, ପାଣ୍ଡୁର ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଆଖି ଦୁଇଟି ଉତ୍ସାହରେ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ । ପ୍ରେତପୁରୀର ବହ୍ନିଶିଖାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ମୋର ମନକୁ ତା'ର ଶୀର୍ଣ୍ଣତା, ପାଣ୍ଡୁରତା, ଦୁର୍ବଳତା ବାସ୍ତବିକ ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥିଲା ।

ଅତଏବ, ଗଭୀର ଆସ୍ଥା ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୃଦୟରେ ଆମେ ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ ଯାଉଛୁ ସହୃଦୟଗଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତଲାଭ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ତା'ପରେ ମାଡାମ୍ ମୀନାର କଥାନୁସାରେ ‘ତା’’ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଭେଟ ହେବ । ‘ସେ’ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଆଗେଇଆସୁଛି !

ମୀନା ହାରକର୍ଙ୍କ ଡାୟେରୀ

୬ ନଭେମ୍ବର

ମୋର ମନ କହିଲା ଜନାଥନ୍ ଆମଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ପ୍ରଫେସର୍ ଏବଂ ମୁଁ ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ ବାହାରିବାବେଳକୁ ଅପରାହ୍ଣ ପ୍ରାୟ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଉପରେ । ରାସ୍ତା ଗଡ଼ାଣି ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା କମ୍ବଳ, ଚାଦର, କୋର୍ଟର ପାହାଡ଼ ବହି ଦ୍ରୁତପଦରେ ଯିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପୁଣି ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ଏବଂ ଶୀତକୁ ଭୟଙ୍କର ଏଗୁଡ଼ିକ ଛାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସାହସ ହେଲାନାହିଁ । ଆମେ ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହିଛୁ । ଚକ୍ରବାଳରେ ଯେତେଦୂର ଦୃଷ୍ଟି ପାଏ—କୌଣସି ଜନବସତିର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଖାଇବା ଜିନିଷ କିଛି ନେବାକୁ ହେଲା । ପ୍ରାୟ ମାଇଲିଏ ବାଟ ଗଲାପରେ ଭାରି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବସିପଡ଼ିଲୁ । ସେଠାରୁ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦିବାଲୋକରେ ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ ଏବଂ ଆକାଶର ବିଭଜକରେଖା ଦେଖାଯାଏ । ସେତେବେଳକୁ ଆମେ ବହୁ ନିମ୍ନ ଅଂଶକୁ ଚାଲିଆସିଥାଉ ଏବଂ ସେହି ସ୍ଥାନର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସମଗ୍ର କାର୍ପେଥୀୟ ପର୍ବତମାଳାର ବହୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏହି ଦୁର୍ଗ ବ୍ୟୋମପଟକୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କଲାପରି ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ଏହାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ସନ୍ନିହିତ ପର୍ବତ ଶୀର୍ଷଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ

ବ୍ୟବଧାନ ରକ୍ଷାକରି ଏକ ପର୍ବତର ଭୃଗୁଦେଶରେ ପାୟ ସହସ୍ରଫୁଟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ଏହାର ମହିମାମୟ ସତ୍ତା ବିଦ୍ୟମାନ । ଉପରି ଏକ ବନ୍ୟ ରହସ୍ୟାବୃତ ଭାବ ଘେରିରହିଛି ସ୍ଥାନଟାକୁ । ବହୁ ଦୂରରୁ ଗଧିଆମାନଙ୍କର ଭୀଷଣ ଗର୍ଜନ ଶୁଣାଯାଉଛି । ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟକୁ ପ୍ରକମ୍ପିତ କରୁଛି । ଡାକ୍ତର ଭାନ୍ ହେଲସିଂ ଚାରିଆଡ଼େ ଯେପରି ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଉଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ଅନୁମାନ କରୁଛି, ବୋଧହୁଏ ଆକସ୍ମିକ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ କୌଣସି ଗୋପନୀୟ ସ୍ଥାନ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ବନ୍ଧୁର ପଥ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିମ୍ନାଭିମୁଖ । ହିମବାହ ଫଳରେ ସେ'ଟା ସ୍ପଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧିହେଉଛି ।

କିଛି ସମୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ମୋତେ ଡାକିବାରୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ପ୍ରକୃତରେ ଚମତ୍କାର ଜାଗାଟିଏ ବାଛିଛନ୍ତି । ପାହାଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାକୃତିକ ଗହ୍ୱର—ତା'ର ପ୍ରବେଶ ପଥର ଉଭୟ ଦିଗରେ ବୃହଦାକାର ବୋଲ୍ଡର୍ ଦୁଇଟା ସ୍ୱାଭାବିକ ଦ୍ୱାରଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ମୋ ହାତ ଧରି ଭିତରେ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ "ଦେଖ ! ଯଦି ଗଧିଆମାନେ ଦୈବାତ୍ ପହଞ୍ଚନ୍ତି, ତୁମେ ସ୍ଥା' ଭିତରେ ନିରାପଦରେ ରହିବ, ଆଉ ମୁଁ ଏଇ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ରହି ତାଙ୍କୁ ମାରିବି ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ।" ଲୋମ କମ୍ବଳ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଇ ମୋ'ପାଇଁ ଛୋଟିଆ କୋଠରୀଟିଏ କରିଦେଲେ । ତା'ପରେ ଖାଇବା ଜିନିଷ ଆଣି ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟକଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କିଛି ଖାଇପାରିଲି ନାହିଁ । ଖାଇବା ଜିନିଷ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ବାନ୍ତି ଲାଗିଲା । ମୋ'ର ଏ ସ୍ଥିତି ଦେଖି ଭାରି ଦୁଃଖିତ ହେଲେ ସିନା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଦୂରବୀନ ନେଇ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ବସି ଚକ୍ରବାଳକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଗଲେ । ହଠାତ୍ ମୋତେ ଡାକିଲେ—

"ଚାହାଁ ମାଡାମ୍ ମୀନା ଚାହାଁ, ଚାହାଁ !" ମୁଁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ବହଳ ତୁଷାର ପ୍ରବଳ ବାୟୁ ସଙ୍ଘାତରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ବେଳେ ବେଳେ ତୁଷାରପାତ କମିଗଲେ ଦୀର୍ଘ ପଥଟିଏ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖି ହେଉଛି । ସମଗ୍ର ଭୂମି ତୁଷାରାଚ୍ଛାଦିତ । ତାହା ମଧ୍ୟରେ କଳା ଫିତାଭଳି ନଦୀଟିଏ ବକ୍ର ପଥଦେଇ ଗତି କରିଛି । ସିଧା ଆମ ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ ଖୁବ୍ ପାଖରେ ଦଳେ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା—ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖି ପାରି ନ ଥିଲି ? ସେମାନଙ୍କ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ି ରାସ୍ତାର ଅସମତା ହେତୁ କୁକୁର ଲାଙ୍ଗୁଳପରି ଏପଟ ସେପଟ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇଆସୁଛି । ତୁଷାରର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଅଙ୍କିତ ମୂର୍ତ୍ତିପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ପୋଷାକପତ୍ରରୁ ଜଣାଯାଏ ଲୋକଗୁଡ଼ିକ କୃଷକଶ୍ରେଣୀର କିମ୍ବା ବେଦୁଇନ୍ ଜାତିର ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ିରେ ରକ୍ଷିତ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବାକ୍ସ । ତାକୁ ଦେଖି ହୃଦୟ ମୋର ନାଚିଉଠିଲା । ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସମାଗତ ! ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଖେଇ ଆସିଲା । ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁଟା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା' ଭିତରେ କାରାରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲା ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭକରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ଧରି ଅନୁସରଣକାରୀଗଣଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବ ! ଖିନ୍ନହୋଇ ମନରେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇଲି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା, ସେ ନାହାଁନ୍ତି ! କିଛି ସମୟ ପରେ ନିମ୍ନଦେଶରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ମାଟି ଉପର ତୃଣମଧ୍ୟେ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତ ଅଙ୍କନ କରୁଛନ୍ତି ଠିକ୍ ଗତରାତ୍ରି ପରି । ସରିଗଲା ପରେ ମୋତେ କହିଲେ—

"ତା'ଠାରୁ ବିପଦମୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମେ ଏଠାରେ ରହିପାରିବ ।" ମୋ'ଠାରୁ ଦୂରବୀନ୍ ନେଇ ଚାହିଁଲେ । ସେତିକବେଳକୁ ତୁଷାରପାତ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ଆମର ନିମ୍ନବର୍ତ୍ତୀ ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଗଲା । "ଦେଖ, ଦେଖ ! ସେମାନେ କିପରି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଅଶ୍ୱଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ପ୍ରହାର କରି କରି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଡ଼େଇ ଆସୁଛନ୍ତି !" କଣ୍ଠ ତାଙ୍କର ନୈରାଶ୍ୟ ବିଜଡ଼ିତ ।

"ଆଃ ! ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଏ କ୍ଷିପ୍ରତା ! ଆମେ ବୋଧହୁଏ କିଛି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ! ହାୟ ! ହାୟ ! ଭଗବାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା !" ଆଉ ଏକ ପ୍ରବଳ ବାୟୁପ୍ରବାହରେ ନିମ୍ନଦେଶରୁ ତୁଷାର ଭାସିଆସି ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କଲା । ସେ'ଟା ଚାଲିଗଲା ପରେ ପୁନର୍ବାର ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଉପରେ ଦୂରବୀନ୍ ସ୍ଥିରରଖି ଚାହିଁଲେ । ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ--

"ଦେଖ ! ଦେଖ ! ଦେଖ ! ଦୁଇଜଣ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରୁ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଧାବମାନ । ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଦୁହେଁ କୁଇନ୍‌ସେ ଆଉ ଜନ୍ । ନିଅ ଦୂରବୀନ୍ ନେଇ ଦେଖ ଚଞ୍ଚଳ, ତୁଷାର ଝଡ଼ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ !" ଦେଖିଲି । ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ଦୁଇଟି ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ , ଡାକ୍ତର ସିୱାର୍ଡ ହୋଇପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଜନାଥନ୍ କେବେ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମନ କହୁଛି ଜନାଥନ୍ ବେଶି ଦୂରରେ ନାହାଁନ୍ତି । ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଦୂରବୀନ୍ ବୁଲାଇ ଦେଖିଲି ଚକ୍ରବାଳରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ଝଡ଼ପରି ଆଗେଇଛନ୍ତି । ତା' ଭିତରୁ ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଜନାଥନ୍ । ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଲର୍ଡ ଗୋଦାଲମିଂ ହେବେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ିଟାକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଏ କଥା ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ କହିଲାରୁ ସେ ସ୍କୁଲ ପିଲାଭଳି ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିଉଠିଲେ ! ତା'ପରେ କିଛି ସମୟ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ । ଏତିକବେଳେ ହିମବାହ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ସବୁ ଢାଙ୍କିଦେଲା । ବୋଲ୍ଡର୍ ପଛପଟେ ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟାର ଧରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । "ସମସ୍ତେ ବସ୍ତୁଟାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଧାଇଁଛନ୍ତି ।" ପ୍ରଫେସର୍ କହିଲେ, "କିନ୍ତୁ ଜିପ୍‌ସିଗୁଡ଼ାକ ସଂଖ୍ୟାରେ ବହୁତ ।

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଯିବେ । ଏତିକିବେଳକୁ ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଗର୍ଜନ ପାଖେଇଆସିଲାପରି ଜଣାଗଲା । ମୁଁ ମୋ'ର ରିଭଲଭର୍ ଧରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ତୁଷାର ଝଡ଼ କିଛି ସମୟପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲି—ତଳେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ତୁଷାରପାତ ଚାଲିଛି ଅଥଚ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଆଲୋକୋଜ୍ଜ୍ୱଳ କରି ଦୂର ପର୍ବତମାଳାର ନିମ୍ନକୁ କ୍ରମେ ଢଳୁଛି । ଦୂରବିନ୍ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲି । କଳା କଳା ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିଏ ମିଳିତ ହୋଇ କ୍ରମେ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛନ୍ତି—ଗଧିଆମାନେ ଶିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦଳବଦ୍ଧ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରତୀକ୍ଷମାଣ ଅବସ୍ଥାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଯୁଗପରି ଲାଗୁଛି ! ପୁଣି ବରଫଝଡ଼ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆମ ଉପର ଦେଇ ତୁଷାର ଚକ୍ରାକାରରେ ଆବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଚାଲିଯାଉଥାଏ । ବେଳେବେଳେ ଖୁବ ନିକଟରେ କିଛି ବି ଦିଶୁ ନ ଥାଏ । ପୁଣି ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତୁଷାରମୁକ୍ତ ବାୟୁ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ପରିଷ୍କାର । ବହୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏବେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବିଷୟରେ ଏପରି ଅଭିଜ୍ଞତା ଆସିଯାଇଛି ଯେ ତା'ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ସହଜ ଆମ ପକ୍ଷରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କଲୁ ତାହା ଅନତି ବିଳମ୍ବେ ଘଟିବ । ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା । ଆମେ ଏଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ମୋଟେ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ହୋଇଛି ? ଏଥର ଝଡ଼ ତୀବ୍ରତର ଗତିରେ ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ମାଡ଼ିଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତୁଷାରମୁକ୍ତ । ଏଥର ଉଭୟ ପଳାୟିତ ଏବଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ଧାବିତ ଦଳର ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉନାହିଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ପଳାୟନରତ ଅଶ୍ୱାରୋହୀଗଣ ବୋଧହୁଏ ଜାଣିପାରୁନାହାଁନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କୁ କେହି ଅନୁସରଣ କରୁଛନ୍ତି । ତେବେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ ତଳକୁ ଖସୁଛି, ସେମାନେ ସେତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଛନ୍ତି—

ଏଇ ଆସିଲେ—ଆସିଲେ—ଆମେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ପାହାଡ଼ ଉହାଡ଼ରେ ଛପି ରହିଲୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରଫେସର୍ କୃତସଙ୍କଳ୍ପ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତ ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନବହିତ ।

ହଠାତ୍ ଦୁଇଟି କଣ୍ଠରୁ ଚିତ୍କାର ଶୁଭିଲା "ହାଲଟ୍" । ଗୋଟିଏ କଣ୍ଠ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର । କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତେଜନାର ଚରମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ଦୃଢ଼ତାବ୍ୟଞ୍ଜକ ବଜ୍ରଗମ୍ଭୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବାଣୀଟି ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କ କଣ୍ଠର । ଜିପ୍‌ସିଗୁଡ଼ାକ ଭାଷା ବୁଝିବାରେ ହୁଏତ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିବାରେ ଭୁଲ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଭୁଏଁ ଭୁଏଁ ହାତରୁ ଲଗାମ ଶିଥିଳ ହୋଇଗଲା । ଏତିକିବେଳେ ଏକ ଦିଗରୁ ଲର୍ଡ଼ ଗୋଦାଲମିଂ

ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦିଗରୁ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଝଡ଼ବେଗରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଦଳର ଅଧିନାୟକ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ ଯୁବକ । ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ ସେଣ୍ଟାଭର୍‌ପରି ଉପବିଷ୍ଟ । ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କୁ ଛେକିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆଗେଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ । ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଚାବୁକ ସ୍ପର୍ଶ କଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ସମ୍ମୁଖକୁ ଝାମ୍ପି ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏ ଚାରିଜଣ ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟର୍ ଟେକି ବନ୍ଧ ହେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଏଣେ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ପାହାଡ଼ ଉହାଡ଼ରୁ ବାହାରିପଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ଦିଗକୁ ଅସ୍ତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟକଲୁ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଲେ । ନାୟକ ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲା କେଜାଣି ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—ପିସ୍ତଲ୍ ବା ଛୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଧରି ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉପରେ ।

ଅଧିନାୟକ ଲଗାମ ଦଉଡ଼ି ଜୋର୍‌ରେ ଟାଣି ଅଶ୍ୱକୁ ସମ୍ମୁଖକୁ ନେଇଆସିଲା । ପ୍ରଥମେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଦୁର୍ଗପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକରି କ'ଣ କହିଲା ବୁଝିହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରରେ ମୋର ଚାରିଜଣ ଅଶ୍ୱରୁ ଅବତରଣକରି ଗାଡ଼ି ଦିଗକୁ ଦଉଡ଼ିଲେ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କୁ ଏ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ମୋର ଭୟ ଆସିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତିର ଗୁରୁତ୍ୱ ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମାନ । ତେଣୁ ଭୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜେ କିଛି କରିବାର ବଳବତୀ ବାସନା ମନରେ ଦେଖାଦେଲା । ଏମାନଙ୍କର ଧ୍ରୁତଗତି ଦେଖି ନେତାଟି ତା'ର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଗାଡ଼ିକୁ ଘେରି ରହିଲେ । ବିଶୃଙ୍ଖଳ ଭାବରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନ୍ୟକୁ ଠେଲି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାକୁ ଚେତାଇ ଦେଉଥାଏ ।

ଦେଖିଲି ବୃତ୍ତାକାରରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଜନାଥନ୍ ଏବଂ ବିପରୀତ ପାର୍ଶ୍ୱରେ କ୍ୱିନ୍‌ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଠେଲି ବାକ୍ସ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ସେମାନେ ତତ୍ପର । କୌଣସି ବାଧାପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ସମ୍ମୁଖରେ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଶାଣିତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଭାଗରେ ଗଧିଆମାନଙ୍କ ଭୀଷଣ ଗର୍ଜନପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନରେ ଏକାଗ୍ରତା ସହିତ ଉଗ୍ରତାର ସମନ୍ୱୟ ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ କରିପକାଇବା ଫଳରେ ସେମାନେ ତ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ ପଛେଇଯାଇ ତାଙ୍କୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଆଖି ପଲକରେ ଗାଡ଼ି ଉପରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ବାକ୍ସଟାକୁ ଟେକି ତଳକୁ ଠେଲିଦେଲେ । ଇତ୍ୟବସରରେ ଆର୍ଥର୍ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ଠେଲି ପଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥା'ନ୍ତି । ରୁଦ୍ଧଶ୍ୱାସରେ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥାଏ । କ୍ୱିନ୍‌ସେଙ୍କ

ଉପରଦେଇ ଜିପ୍‌ସିମାନଙ୍କ ଶାଣିତ ଛୁରୀକା ଝଲସିଉଠୁଥାଏ । ସେ ଧସାଇ ପଶିଲବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ସେ ତାଙ୍କ ଛୁରୀକା ସାହାଯ୍ୟରେ ଆକ୍ରମଣ ପ୍ରତିହତ କରୁଥା'ନ୍ତି । ମନେକଲି ସେ ମଧ୍ୟ ବିପଦରେ ଆସିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ସେ ଯେତେବେଳେ ତଳକୁ ଲମ୍ଫ ଦେଲେ, ଦେଖିଲି ପାର୍ଶ୍ୱଟି ହାତରେ ଚିପି ଧରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଇ ରକ୍ତଧାର ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ଏଥିପ୍ରତି ଶୋଚନା ନ କରି ଜନାଥନ୍ ଛୁରୀକା ସାହାଯ୍ୟରେ ବାକ୍‌ସଟା ଗୋଟାଏ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ଖୋଲିବାର ନିଷ୍ଫଳ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ଖୋଲିବା ଚେଷ୍ଟାରେ ଲାଗିଯାଇଛନ୍ତି । ଉଭୟଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଆକ୍ରମଣ ଫଳରେ କଣ୍ଟାସବୁ ହୁଗୁଳିଯାଇ ଢାଙ୍କଣା ଖୋଲିଗଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ଜିପ୍‌ସିଗୁଡ଼ାକ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟତ ଉଇନ୍‌ଚେଷ୍ଟର ଦେଖି ପ୍ରତିରୋଧ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହୋଇ ନୀରବରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ପର୍ବତ ଶିଖରରୁ ନିମ୍ନକୁ ଗତି କଲା ଫଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୀର୍ଘଛାୟା ବରଫ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ବାକ୍‌ସ ଦିଗକୁ ମୁହଁ ଫେରାଇଲି । କାଉଣ୍ଟ୍ ବାକ୍‌ସ ଭିତରେ ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ ଉପରେ ଶୋଇଛି । ଗାଡ଼ିର ମଇଳାଗୁଡ଼ାକ ପୁଳାଏ ପୁଳାଏ ତା' ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରାଣହୀନ ପାଣ୍ଡୁରତା । ଠିକ୍ ଯେମିତି ମହମ୍‌ର ମୂର୍ତ୍ତିଟାଏ ଶୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥିର ଚକ୍ଷୁରେ ତା'ର ଫୁଟିଉଠିଛି ପ୍ରତିହିଂସାପରାୟଣ ସର୍ପ ଦୃଷ୍ଟି—ଯାହା ମୋ'ର ଅତି ପରିଚିତ ।

ଏତିକିବେଳେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ସେ ଚକ୍ଷୁରେ ପତିତ ହେଲା । ଦେଖିଲି ତା'ର ବିଦ୍ୱେଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲା ବିଜୟୋଲ୍ଲାସ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

କିନ୍ତୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜନାଥନ୍‌ଙ୍କ ଶାଣିତ ଛୁରୀକା ଝଲସିଉଠିଲା । ଆତଙ୍କରେ ଚିତ୍କାର କରିଉଠି ଚାହିଁଲି ତାହା କାଉଣ୍ଟ୍‌ର କଣ୍ଠ ଭେଦ କରିଛି । ଏଣେ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍‌ଙ୍କ ଛୁରୀକା ତା'ର ବକ୍ଷକୁ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିଛି !

ଭୋଜବାଜିପରି ସବୁ ଯେମିତି ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ଘଟିଗଲା ! ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ତା'ର ସମଗ୍ର ଶରୀରଟା ଧୂଳିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରୁ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେଲା !

ଶରୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା'ର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇଉଠିଲା, ସେହି ଦୃଶ୍ୟ ଆମରଣ ମୋତେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ । ଏପରି ପବିତ୍ରଭାବ ଯେ ତା'ଠାରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ଭାବିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ।

ଡ୍ରାକୁଲା ଦୁର୍ଗ ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ଗଗନପଟରେ ଏବେ ବି ସଦମ୍ଭରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ। ସଛିଦ୍ର ଦୁର୍ଗଚୂଡ଼ାର ଦନ୍ତୁରିତ ଭଗ୍ନପଥଦେଇ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆଲୋକରେଖା ବିକିରିତ ହେଉଛି ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ହେତୁ ଯେ କାଉଣ୍ଟ୍‌ର ଏହି ଅଭୂତପୂର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଘଟିଲା— ଏହା ମନେକରି ଜିପ୍‌ସିଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ପଳାଇଲେ । ଯେ କେତେଜଣ ଦୈବାତ୍ ଅଶ୍ୱାରୋହଣ କରି ନ ପାରିଲେ ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ି ଅଶ୍ୱାରୋହୀଗଣଙ୍କୁ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଡାକୁଥା'ନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେବାପାଇଁ । ଗଧିଆଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲେଣି । ଆମ୍ଭେମାନେ ଏକାକୀ ।

ମିଷ୍ଟର୍ ମରିସ୍ ଭୂପତିତ । କହୁଣୀ ଭରଦେଇ ଅନ୍ୟ ହାତରେ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନକୁ ଚାପି ଧରିଛନ୍ତି । ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଇ ରକ୍ତଧାର ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦଉଡ଼ିଗଲି । ଡାକ୍ତର ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟ ଦଉଡ଼ିଆସିଲେ । ଜନାଥନ ପଛପଟେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସିପଡ଼ିଲେ । ମିଷ୍ଟର ମରିସ୍ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ମଥା ରଖିଲେ । ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସହ ଦୁର୍ବଳ କର ପ୍ରସାରିତକରି ମୋ ହାତ ଧରିଲେ । ମୋର ଶୋକାକୁଳ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ସ୍ମିତ ହସି କହିଲେ—

"ଆଃ ! ତୁମ ସେବାରେ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗକରି କି ଆନନ୍ଦ ମୋର ! ଓଃ, ଭଗବାନ !" ହଠାତ୍ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ । ବସିବାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ କହିଲେ, "ଏଥିପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାରେ ସୁଦ୍ଧା କି ଆନନ୍ଦ ! ଦେଖ ! ଦେଖ !"

ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳକୁ ପର୍ବତଶୀର୍ଷରେ ଠିକ୍ ନିମ୍ନକୁ ଗତି କରୁଛି । ତା'ର ରକ୍ତାଲୋକ ମୋର ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ଗୋଲାପି ଆଭାରେ ରଞ୍ଜିତ କରିଛି । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକରେ ସମସ୍ତେ ଜାନୁପାତପୂର୍ବକ ବସିପଡ଼ିଲେ । ମରିସ୍‌ଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ଥଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ କରୁ ସେମାନଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ସ୍ଫୁରିତ ହେଲା ସ୍ତୁତିବାଚକ "ଆମେନ୍" । ମୃତ୍ୟୁପଥଯାତ୍ରୀ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—

"ଆମ ଉଦ୍ୟମ ଯେ ସଫଳ ହୋଇଛି ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମ୍ଭେମାନେ କୃତଜ୍ଞ । ଦେଖ ! ତାଙ୍କର କପାଳ ତୁଷାରଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ନିର୍ମଳ ଦେଖାଯାଉଛି ! ସେ ଅଭିଶାପମୁକ୍ତ !"

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଶୋକସାଗରରେ ଭସାଇଦେଇ ଏହି ବୀରପୁରୁଷ ହସି ହସି ନୀରବରେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ କଲେ ।

●●

ଉପସଂହାର

ସାତବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆମକୁ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଉପସ୍ଥିତ ଜୀବନର ସୁଖସମୃଦ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ସ୍ମୃତି ଚିର ଅମ୍ଳାନ ରହିଛି । ମୀନା ଏବଂ ମୋ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଘଟଣା ହେଲା—ଆମର ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ଠିକ୍ କୁଇନ୍‌ସେ ମରିସ୍‌ଙ୍କ ନିର୍ବାଣ ଦିବସରେ । ତା'ର ମାତାର ବିଶ୍ୱାସ : ଏହି ବୀରପୁରୁଷଙ୍କର ପବିତ୍ର ଆତ୍ମା ହିଁ ତା' ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଅଭିଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କ ନାମ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷାକରି ତା'ର ଅସଂଖ୍ୟ ନାମ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ତାକୁ କୁଇନ୍‌ସେ ନାମରେ ହିଁ ସମ୍ବୋଧନ କରୁ ।

ଏ ବର୍ଷ ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଟ୍ରାନ୍‌ସିଲ୍‌ଭେନିଆ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇ ବିଭୀଷିକାମୟ ସ୍ମୃତିବିଜଡ଼ିତ ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ଥଳ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁସବୁ ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ, ଶୁଣିଥିଲୁ, ତା'ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିହୁଏନା---ସେ ସବୁର ବାସ୍ତବତା । ସବୁର ସତ୍ତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବିବିକ୍ତ ସ୍ଥଳୀର ଅନୁର୍ବର ନିଃସଙ୍ଗତା ମଧ୍ୟରେ ମଥାଟେକି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଦୁର୍ଗ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।

ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପରେ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱତଃ ପଛକଥା ମନକୁ ଆସିଥାଏ । ସେ ଜୀବନ କି ଆଶା ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାପୂର୍ଣ୍ଣ ସତେ ! ଗୋଦାଲମିଂ ଏବଂ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡ ଉଭୟ ସୁଖମୟ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଅଭିଯାନ ସମ୍ପର୍କିତ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଫ୍‌ରେ ଅବହେଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଥିଲା—ଫେରିବା ପରଠାରୁ । ଦୁଃଖର ବିଷୟ, ପୁଳାଏ ଟାଇପ୍‌କରା କାଗଜ ବ୍ୟତୀତ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ କୌଣସି ରେକର୍ଡ ତା' ଭିତରେ ନାହିଁ । କେବଳ ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ଲିଖିତ ମୀନାର, ମୋ'ର ଏବଂ ଡାକ୍ତର ସିଓ୍ୱାର୍ଡଙ୍କ ଡାଏରୀ ତିନୋଟି ଏବଂ ଡାକ୍ତର ଭ୍ରନ୍ ହେଲସିଂଙ୍କ ସ୍ମାରକଲିପି ରହିଛି । ସେହି ବିଭୀଷିକାମୟ କାହାଣୀର ସମର୍ଥନଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରମାଣରୂପେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ ଧୃଷ୍ଟତା ମାତ୍ର । ଆମ ସନ୍ତାନଟିକୁ ସସ୍ନେହରେ କୋଳରେ ଧରି ଭ୍ରନ୍ ହେଲସିଂ ସେଇ କଥା କହିଲେ—

"ଆମର କିଛି ପ୍ରମାଣ ଦରକାର ନାହିଁ । ଏହି ଘଟଣାବଳୀ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ କାହାକୁ ଆମେ ଅନୁରୋଧ କରୁନା । କିନ୍ତୁ ଏଇ ଶିଶୁ ହିଁ ଦିନେ ଜାଣିବ ତା'ର ଗର୍ଭଧାରିଣୀ କିପରି ସାହସିନୀ, ବୀର ରମଣୀ । ଏବେ ସେ କେବଳ ତା'ର ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ପାନ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଦିନ ଆସିବ—ଯେତେବେଳେ ଅନୁଭବ କରିବ ଯେ ଏହି ମହିମାମୟୀ ନାରୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷାପାଇଁ କେତେଜଣ ପୁରୁଷ ଜୀବନମମତା ବିସର୍ଜନ ଦେଇଥିଲେ ।"

— ଜନାଥନ୍ ହାରକର୍